Eliberării 3 Tanase

ANUL XVI NR. 1 (605) — 1 ianuarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

la mulți ani!

În preajma încheierii anului, revista noastră s-a adresat cititorilor săi cu întrebarea «Care a fost pentru dv. cel mai important eveniment al anului 1966?»

Întrebarea a adus la redacție, într-un timp scurt, numeroase răspunsuri interesante. Din păcate însă — datorită lipsei de spațiu — numai o parte dintre ele pot vedea lumina tiparului.

Tuturor celor ce ne-au scris, redacția revistei «Flacăra» le adresează mulțumirile ei.

1966

BUCURII ȘI SATISFACȚII

«Un an bogat în vești bune. Prima este, desigur, noua lege a pensiilor care îmi aduce o substanțială îmbunătățire a veniturilor mele. Alte vești de seamă au fost în legătură cu situația copiilor mei. Fiul meu Corneliu a fost avansat la gradul de maior, iar cel de-al doilea fiu, Cristofor, a fost numit profesor de muzică la Piatra Neamț».

Victor SĂNDULESCU
inv. pensionar, Bălțătești,
Tg. Neamț, reg. Bacău

«Lucrez de șase ani în colectivul care a proiectat ansamblul urbanistic Balta-Albă — colectiv care în 1966 a primit din partea Uniunii arhitecților premiul I. Este de la sine înțeles că premierea aceasta mi-a dat o deosebită satisfacție. N-a fost însă singura mea bucurie: în anul care se încheie am fost primită în rîndurile membrilor de partid. Nădăjduiesc să dovedesc prin fapte că sînt demnă de înaltul titlu de comunistă».

arhitect Ana KESZEG
Institutul Proiect-
București

«Sînt actor al Teatrului de păpuși din Brăila și anul 1966 mi-a oferit două satisfacții: am semnat ilustrația muzicală a unei piese de Al.T. Popescu, «O rază de soare», precum și regia basmului Nadiei Trandafilova, «Băiatul și vîntul». Două încercări pasionante și, pentru mine, temerare, dat fiind că era pentru prima oară în 10 ani de activitate cînd făceam aceste lucruri, noi în profesia mea. Nu vă pot spune cîte satisfacții îmi oferă azi aceste încercări încununate de succes. Fiecare din cele două spectacole mi-a arătat că nu am greșit încercînd și mi-a întărit dragostea pentru profesiunea aleasă».

Marius EXARHU
actor, Brăila

«Dacă ar fi să amintesc de micile sau de marile bucurii din cursul celor 365 de zile ale lui 1966, nici una din acestea n-ar putea să întreacă satisfacția pe care mi-a dat-o recenta călătorie peste hotare. Este vorba de o excursie în Polonia făcută de mine împreună cu alți 30 de tipografi — excursie organizată de Trustul industriei poligrafice pentru cei care, în urma unui concurs, au contribuit la tipărirea celor mai frumoase cărți ale anului. Așadar, timp de zece zile am vizitat, în orașele Varșovia, Cracovia și altele, locuri istorice, muzee etc. A fost într-adevăr un eveniment foarte plăcut. Călătoria mi-a deschis gustul și pentru alte excursii peste hotare. Am și introdus în planul pe 1967 o asemenea călătorie cu soția și copilul».

Constantin BAHNĂ
maistru la Combinatul
poligrafic «Casa Scînteii»

«Sînt șef de brigadă la turnătoria Uzinei de pompe din București. Am 34 de ani și lucrez de multă vreme în uzină.

Anul 1966 mi-a adus o bucurie deosebit de mare: în primăvară am fost decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a. Consider că, alături de Medalia Muncii pe care am primit-o mai de mult, noua și importanta distincție ce mi-a fost acordată mă obligă la o mai mare responsabilitate în viața mea profesională și de cetățean».

Marcel MISEA
str. Beiu Constantin 7,
rn. 1 Mai, București

«În 1966 s-au împlinit 10 ani de cînd, terminînd Facultatea de agronomie, mi-am început meseria de inginer agronom. În prezent muncesc la Cooperativa agricolă de producție din Goicea Mare, regiunea Oltenia, unde, cu ajutorul cooperatorilor, am izbutit să recoltăm de pe 850 ha cultivate cu porumb o producție medie de 4 980 kg boabe la hectar. Îmi propun ca și în viitor să-mi sărbătoresc aniversările cu succese profesionale».

Ing. I. PERȘINARU
com. Goicea Mare,
reg. Oltenia

«Cu toții știm ce eveniment de seamă este căsătoria în viața omului și ce satisfacții aduce ea. Pentru mine și soția mea această împlinire ne-a adus-o anul 1966, și despre acest lucru vreau să cunoașteți cîteva amănunte: în anul 1964, soției mele, pe numele de atunci Aurora Mateș din comuna Fizeș, regiunea Banat, «Flacăra» i-a publicat numele la rubrica «Cititorii către cititori» pentru schimb de ilustrate. Cînd am început noi corespondența (la sfîrșitul lui 1964) nici nu ne gîndeam că peste doi ani, mai precis la 17 septembrie 1966, vom fi căsătoriți.

Acesta a fost evenimentul nostru cel mai important din anul 1966, pe care cu toată dragostea l-am împărtășit în aceste rînduri și dv.».

Ionel TERZEA, tehnician,
Aurora TERZEA, învățătoare, str. Karl Marx 99,
Brăila

«Am vîrsta de 20 de ani și sînt student în anul III la Institutul agronomic «N. Bălcescu» din București. Pentru mine, anul 1966 a fost darnic: am obținut bursă pentru a treia oară, iar strădaniile mele la învățătură au fost răsplătite cu note bune la începutul actualului an de învățămînt. Evenimentul cel mai de preț îl consider însă primirea în rîndurile partidului. Acest eveniment s-a petrecut în aprilie 1966.

Terminarea studiilor cu succes și apoi specializarea în domeniul lucrărilor de irigații sînt principalele mele proiecte de viitor».

Ilie Dumitru SĂNDOIU
student, str. Aviator
Traian Vasile 58,
București

«Ziua de 26 septembrie 1966 a constituit pentru mine cel mai important eveniment, zi care va rămîne scrisă cu litere de aur în viața mea. În această zi m-am căsătorit cu fata pe care o cunoșteam și cu care eram prieten din anul 1962.

Împreună cu cea pe care mi-am ales-o tovarășă de viață, ne vom strădui să întemeiem o familie unită și utilă societății noastre.

P.S. De la data căsătoriei «Flacăra» a mai cîștigat încă un cititor consecvent — soția mea — care, ca și mine, citește cu foarte multă plăcere revista».

Leon NICOLA,
stația C.F.R.-Lotru

«La 8 mai 1966 am fost primit în rîndurile membrilor partidului nostru. Consider că acesta este principalul eveniment nu numai al anului, ci al întregii mele vieți.

Aș vrea însă să pomenesc aici și de unele satisfacții pe care le-am avut anul acesta în legătură cu succesele strălucite obținute peste hotare de compatrioți de-ai noștri și care au sporit prestigiul României. Mă gîndesc, de pildă, la impresia deosebită pe care au făcut-o tînărul pianist Radu Lupu, șahistul Florin Gheorghiu și alți reprezentanți ai științei, culturii și sportului românesc».

Silviu MICLE
str. Săpînței 38,
Sighetul Marmației

«Pentru o elevă ca mine rezolvarea unei probleme grele, obținerea unei note mari, o carte bună citită, un film sau o excursie sînt tot atîtea motive de satisfacție. În anul 1966 am avut suficiente prilejuri de astfel de bucurii.

Un loc aparte ocupă însă două amintiri din acest an, și anume: cea legată de sărbătorirea centenarului Liceului «N. Bălcescu» din Pitești, la care învăț, și excursia în Delta Dunării, care mi-a dat prilejul să cunosc multe lucruri noi»

Rodica POPESCU
elevă, Pitești

«Vă scrie o învățătoare din Ploiești. Sînt cîteva rînduri care vorbesc despre evenimentul cel mai de seamă din activitatea profesională pe care am desfășurat-o în cursul anului 1966: alegerea mea ca membră în biroul Consiliului regional al pionierilor. Consider aceasta ca o recompensă prețioasă pentru cei 15 ani de muncă permanentă în mijlocul copiilor, activitate care în tot acest timp mi-a dat satisfacții deosebite. Am mai avut și alte bucurii: am obținut în acest an gradul II în învățămînt, iar fiul meu a luat cu succes examenul de admitere la liceu».

Elena IONESCU-MILITARU
Școala generală nr. 21
Ploiești

Alo... La mulți ani!

În loc de scrisoare, cititorul nostru Romulus TULCAN din Satu Mare ne-a trimis această fotografie.

Cu ocazia zilei de 30 Decembrie, cea de-a XIX-a aniversare a Republicii, și a Anului nou, «Flacăra» felicită pe toți cititorii săi urîndu-le succese în activitatea lor, multă fericire și la mulți ani!

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii». COPERTA NOASTRĂ: fotografie de S. STEINER.

un an bun

Întregul nostru popor sărbătorește la 30 decembrie 19 ani de la proclamarea republicii. An de an clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au dus o activitate intensă și entuziastă pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru continua înflorire a patriei. Succesele dobîndite în cursul anului 1966 sînt o bază trainică, o garanție reală pentru realizarea marilor obiective ale viitorului și în primul rînd a planului pe anul 1967.

Despre succesele, bucuriile anului 1966 și despre preocupările de viitor ale cetățenilor republicii noastre socialiste vă vorbesc acum, în prag de an nou, și paginile de față.

Un produs care s-a bucurat și anul trecut de bune aprecieri: instalația românească de foraj.

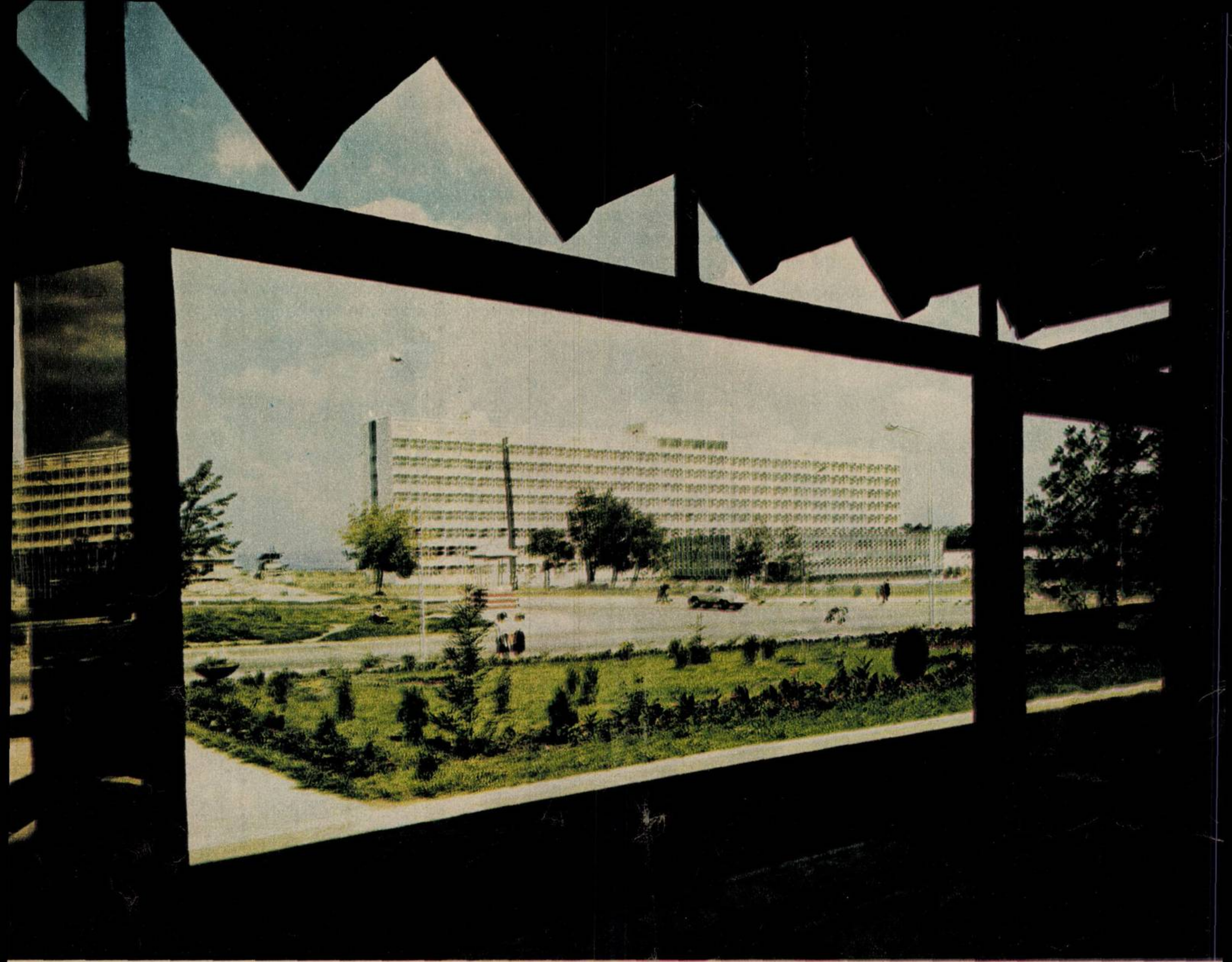

Noul spital din Suceava: o realizare a anului care a trecut.

40 de ani de activitate în domeniul medicinei grîului

de acad. Eugen RĂDULESCU

rectorul Institutului agronomic «N. Bălcescu» din București

Cel mai de seamă eveniment din viața mea de-a lungul anului 1966? Desigur, ziua în care partidul și guvernul mi-au acordat «Meritul științific» pentru activitatea pe care o duc de aproape 40 de ani și mai ales pentru realizările din ultimul timp. Astfel, în conformitate cu îndrumările primite prin documentele de partid și de stat cu privire la dezvoltarea agriculturii, în ultimii ani mi-am axat activitatea științifică pe cîteva probleme legate de obținerea unor producții mari și de bună calitate la principalele plante de cultură. De pildă, se știe că epidemiile de rugină galbenă pot reduce în mare măsură producția de grîu. Din 1961 am luat în studiu această boală și împreună cu un grup de colaboratori de la catedră și de la secția de protecția plantelor am stabilit prin cercetări complexe condițiile și modul de iernare al agentului patogen, pe care totodată l-am studiat și sub aspectul combaterii, prin crearea de soiuri de grîu rezistente și al raionării lor în regiunile unde focarele de răspîndire a bolii se perpetuează peste iarnă. Paralel, au fost efectuate studii asupra specializării fiziologice a acestei ciuperci, o condiție esențială pentru crearea unei baze sigure a lucrărilor de ameliorare. Pe de altă parte, în colaborare cu cadre didactice de la catedră, am stabilit și felul în care se modifică rezistența grîului la atacul ruginilor, prin aplicarea îngrășămintelor chimice; pe baza datelor obținute se pot face recomandări care să permită aplicarea unor doze masive de îngrășăminte, fără să diminuăm rezistența plantelor la rugini. În sfîrșit, menționez și cercetările începute acum doi ani, și care sînt în curs, asupra unei viroze a grîului care se manifestă prin piticirea și uscarea plantelor.

Rezultatele cercetărilor mele în legătură cu cele relatate au fost publicate în reviste din țară și străinătate. Unele au format obiectul unor comunicări care au fost prezentate la congrese și simpozioane internaționale, unde au fost apreciate favorabil de specialiști.

cea mai proaspătă bucurie

de prof. univ. V. N. CONSTANTINESCU

Asemeni mezinului într-o familie, cea mai proaspătă satisfacție pe care ți-o oferă viața — fie ea chiar și de mai mică importanță decît altele trăite — se bucură de obicei de cea mai mare prețuire. Un astfel de sentiment mi-a trezit nu demult o scrisoare sosită de peste ocean, care îmi anunța alegerea ca membru al Academiei de științe din New York. M-am grăbit să-mi împărtășesc bucuria tuturor colaboratorilor mei, cu convingerea că, de fapt, titlul acordat este atribuit și

un an bun

lor, ştiinţei româneşti. De data aceasta modestia a trebuit să lase locul bucuriei, mîndriei de a vedea că o lucrare românească ce a fost distinsă în ţară cu Premiul de stat este apreciată pe plan internaţional, în ţări cu realizări deosebite şi vechi tradiţii în tehnică şi ştiinţă. Este vorba de tratatul «Lubrificaţia cu gaze», în curs de editare şi în S.U.A., concretizînd rezultatele cercetărilor noastre într-un domeniu în care, după cum se apreciază şi în străinătate, România se numără printre promotorii pe plan mondial.

Sînt la o vîrstă la care mulţi dintre înaintaşii ştiinţei româneşti, vitregiţi de orînduirile vremii, nu sperau într-o recunoaştere a muncii lor decît cel mult «post-mortem», atunci cînd — cum nota Seneca — «vor veni oameni care, fără părtinire şi fără pasiune, ne vor da dreptate». Condiţiile create în orînduirea noastră, preţuirea şi stima pe care partidul şi statul le acordă ştiinţei, ne scutesc azi de acea amărăciune a «nerecunoaşterii» sau «nerecunoştinţei».

Este, pentru colectivul Institutului de mecanică al Academiei, care lucrează în domeniul lubrificaţiei cu gaze, ca şi pentru ceilalţi oameni de ştiinţă din ţara noastră, un îndemn, un puternic stimulent al posibilităţilor lor creatoare, spre progresul continuu al ştiinţei româneşti.

lucrînd la proiectul noului pod peste dunăre

de ing. Gh. BUZULOIU

Activitatea de proiectare desfăşurată în anul 1966 în cadrul sectorului poduri din Institutul de proiectări pentru transporturi a înregistrat o etapă deosebită prin începerea proiectării noului pod de şosea peste Dunăre din zona Giurgeni-Vadul Oii. Această lucrare, unică prin proporţiile şi prin problemele ce le ridică, a necesitat întocmirea unui volum important de studii şi lucrări de proiectare în vederea adoptării celor mai bune soluţii tehnico-economice.

În baza studiilor efectuate pînă în prezent s-au putut stabili, printre altele: amplasamentul podului care va fi în aval de debarcaderul Giurgeni, la aproape 500 metri; lungimea totală (1 450 m, din care 720 m reprezintă podul peste albia minoră, iar restul viaductele de acces); configuraţia părţii carosabile ce va permite circulaţia pe patru fire, cu o lăţime de 13,80 m etc.

Paralel cu proiectarea lucrărilor legate de construcţia podului se întocmesc proiecte pentru lucrările experimentale ce urmează să se facă la infrastructură şi pentru lucrările auxiliare (drumuri, apărări de maluri, organizare de şantier).

Proiectul se elaborează în sectorul poduri de către un colectiv de ingineri şi tehnicieni de înaltă calificare: ing. V. Juncu, ing. St. Grămescu, ing. N. Dumitrescu, ing. T. Dumitrescu, proiectanţii V. Dumitriu, Marin Chiru ş.a.

Construirea noului pod peste Dunăre constituie un eveniment deosebit în activitatea de proiectare a specialiştilor din acest domeniu, ceea ce face ca anul care a trecut, anul cînd le-au fost încredinţate sarcinile de proiect, să constituie pentru fiecare din aceştia un an memorabil.

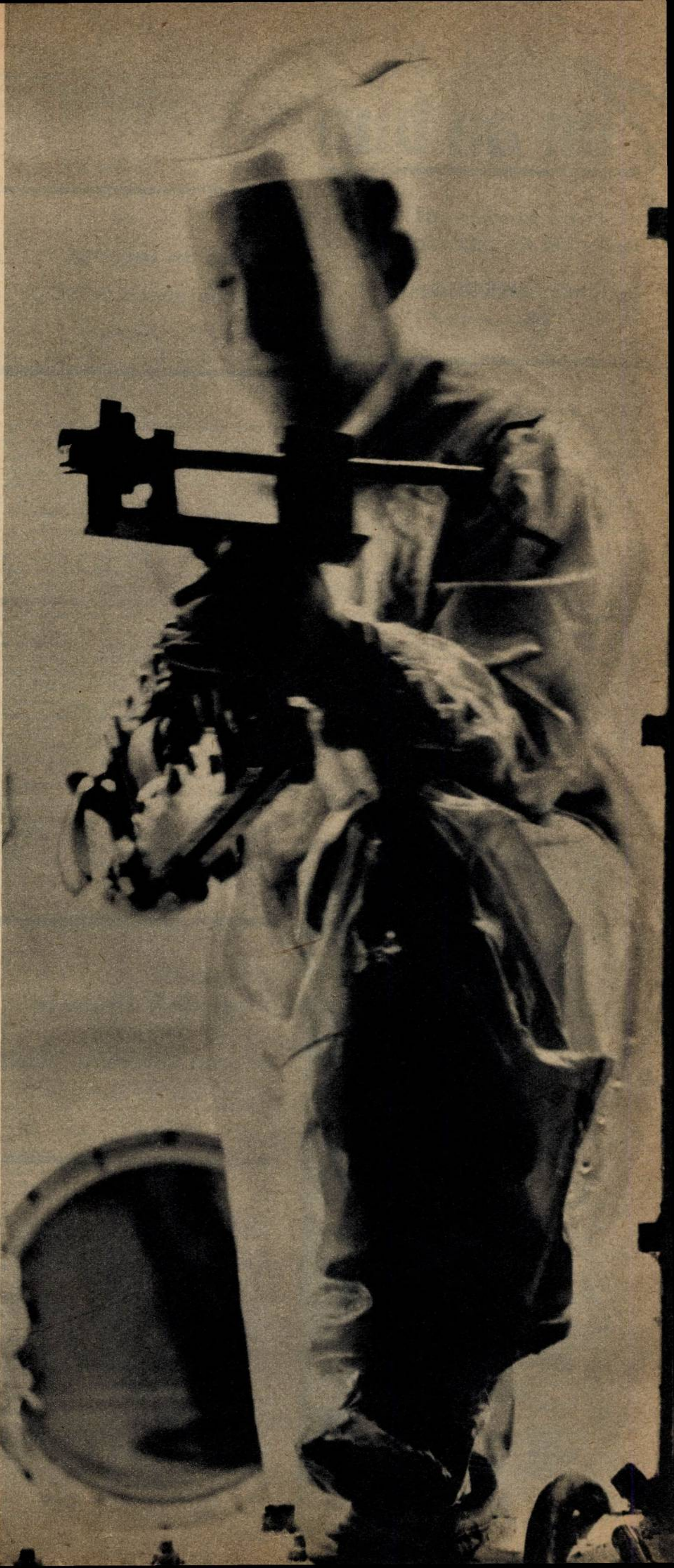

Fizica atomică a fost şi anul trecut un domeniu în care cercetările au continuat cu succes.

un an bun

victorii pe cîmpul celor 64 de pătrate

de Florin GHEORGHIU

mare maestru internațional de șah

1966 a fost unul dintre cei mai bogați ani ai activității mele de sportiv. Am participat la majoritatea turneelor internaționale de șah și am avut rezultate de care, în calitatea mea de reprezentant al României socialiste, mă simt mîndru.

Cel mai important turneu a fost Olimpiada de la Havana, care s-a disputat acum două luni și unde a participat elita șahului mondial. Aici, jucînd la masa I, am avut o întîlnire foarte grea, avînd ca adversari nu mai puțin de 11 mari maeștri internaționali ca: Fischer, Spaski, Gligorici și alții.

Tot din anul 1966, de la care ne luăm rămas bun, remarc turneul internațional de șah din București (unde m-am clasat pe locul al II-lea, după Korcinoi) și cel de la Tel Aviv, unde am ocupat locul al IV-lea din șaisprezece concurenți. De asemenea, trebuie să mai menționez jocul pe care l-am susținut în Suedia, împreună cu echipa noastră națională de studenți, unde am cucerit locul I la masa I.

Anul 1967 se anunță pentru mine destul de încărcat cu încercări grele și — poate — surprize. Chiar la 11 ianuarie va începe turneul zonal din Iugoslavia (prima treaptă a campionatului mondial de șah) unde voi căuta să mă calific pe unul din primele trei locuri, pentru a putea participa astfel și la turneul interzonal. Pentru acest turneu foarte important am refuzat invitația la turneul internațional de șah de la Helsinki și o altă invitație competițională la Moscova.

Pentru multe familii, 1966 a fost anul în care au primit o locuință frumoasă și confortabilă.

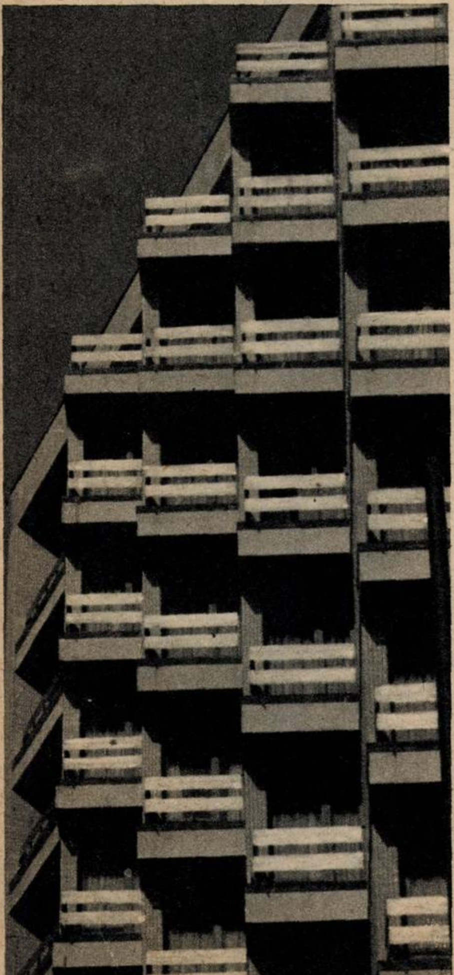

numai un început

de Gheorghe POPESCU

șeful stației C. F. R. - Cîmpina

Pentru salariații stației C.F.R.-Cîmpina, anul 1966 a fost marcat de evenimente importante care vor rămîne de neuitat. În această stație, care în ultimul timp a fost dotată cu instalații moderne, electrodinamice și electrice, la nivelul tehnicii mondiale, sarcinile prevăzute în planul anual au fost îndeplinite și depășite prin efectuarea unui trafic sporit în condiții de deplină siguranță și regularitate. Dacă nu mai departe decît în 1965 un parcurs de circulație sau de manevră se executa într-un timp de 8-10 minute, astăzi dispunem de mijloace tehnice care ne permit să efectuăm aceeași operație în numai 3, cel mult 6 minute. Prin stația C.F.R.-Cîmpina, una dintre cele mai mari de pe Valea Prahovei, trec astăzi trenuri remorcate de locomotive electrice. Prima locomotivă de acest fel a circulat aici în anul care s-a încheiat. Dacă ținem seama de faptul că nu a trecut prea mult timp de cînd tracțiunea cu abur era dominantă în sistemul nostru feroviar, și că în numai cîțiva ani parcul de locomotive diesel-electrice a sporit substanțial, mai ales în sectoarele de circulație de mare trafic, ne putem da seama că electrificarea liniei București-Brașov reprezintă o importantă realizare, izvorîtă din preocupările partidului și statului nostru pentru modernizarea rapidă a mijloacelor de transport ale țării.

De aceea anul care a trecut va rămîne de neuitat pentru fiecare din noi. Știm că viitorul ne rezervă multe surprize, că progresul tehnic și științific ne va obliga să devenim, în continuare, oameni cu o calificare corespunzătoare noilor cerințe. Și sperăm că anul 1966 a fost, din acest punct de vedere, numai un început.

o muncă plină de frumusețe

de prof. Constantin IONESCU

directorul Liceului industrial pentru construcții de mașini Tîrgu-Mureș

Din acest an sînt directorul unui liceu de specialitate, unul dintre numeroasele licee ce pregătesc tehnicieni în toate ramurile industriei și agriculturii, înființate în această toamnă în urma Directivelor Congresului al IX-lea privind dezvoltarea învățămîntului în țara noastră. Noua formă de învățămînt pune în deplină concordanță creșterea cadrelor de specialitate cu necesitățile economiei noastre naționale.

Funcția pe care o dețin din acest an îmi impune o responsabilitate la înălțimea căreia voi încerca să mă ridic prin întreaga mea activitate. Voi căuta să trezesc în conștiința elevilor mei dragostea față de meserie, această «brățară de aur» a omului, cum este denumită ea de harnicul nostru popor, făcînd să crească în sufletul lor sentimentul de răspundere pentru locul de muncă ce îi așteaptă în modernele uzine și șantiere ale patriei. Vreau ca elevii noștri să aibă și o bogată cultură generală. Sînt preocupări ce vor îmbogăți activitatea noastră viitoare, vor fi un nesecat izvor de satisfacții pentru noi, cadrele didactice, care din anul 1966 am început o muncă plină de frumusețe.

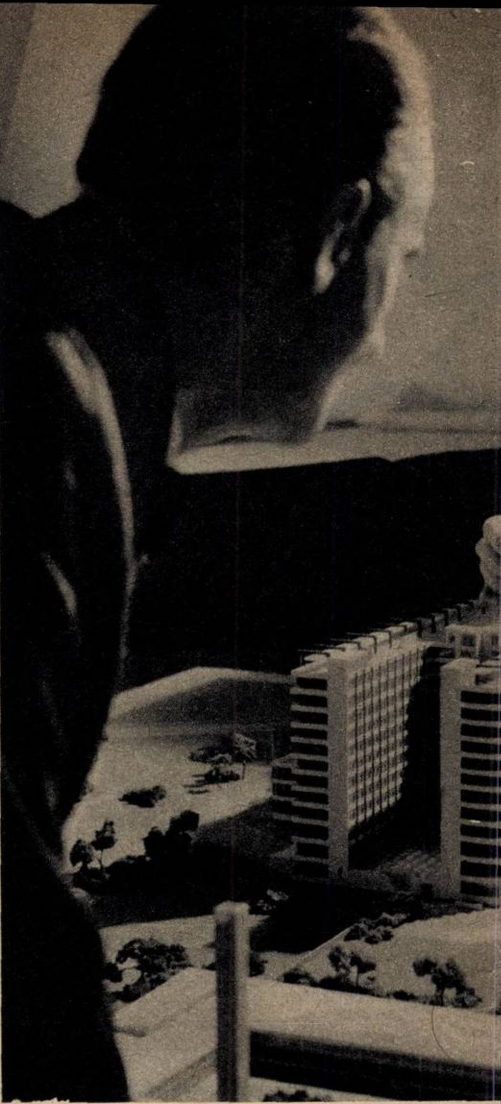

▲ *Planurile și machetele realizate anul trecut vor deveni construcții noi în anul 1967.*

Toamnă 1966. A fost o toamnă bogată, care a răsplătit din plin munca țărănimii noastre cooperatiste. ▶

am debutat

de Mircea CIOBANU

scriitor

Anul acesta am debutat cu volumul «Imnuri pentru nesomnul cuvintelor». Pînă acum am publicat în periodice destul de rar, astfel încît faptul a dat prilejul unui critic să spună: «Puțin sau de loc cunoscut». Ce vă pot spune despre cartea mea care poartă sigiliul anului 1966? Un filozof grec era indignat în fața incapacității poetului de a se pronunța asupra propriilor creații. Din acest punct de vedere cred că de la grecii antici pînă în 1966 nu s-au schimbat prea multe lucruri. Pot spune numai că, pentru poezia mea, anul de care ne desprindem a fost un an fecund; de-a lungul lui am reușit să predau Editurii pentru literatură un al doilea volum: cele 40 de poezii din cuprins vor purta un nume de insulă, să zicem «Padmos» sau, de ce nu, chiar «Insula». Noua mea carte va avea semnificația momentului de reculegere dinaintea unui drum pe care nu-l bănui nici ușor, nici rectiliniu.

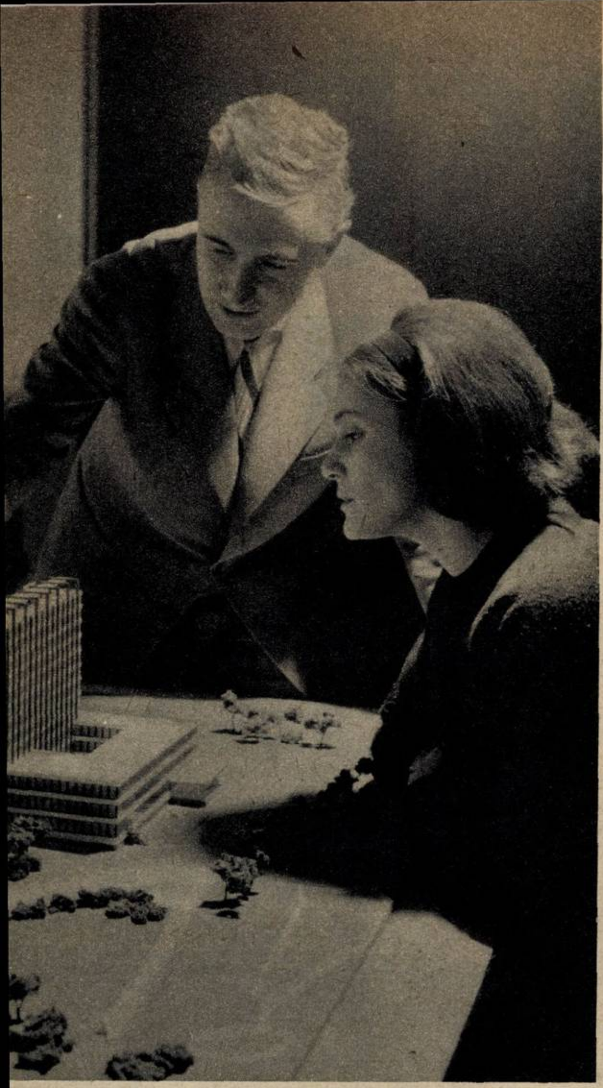

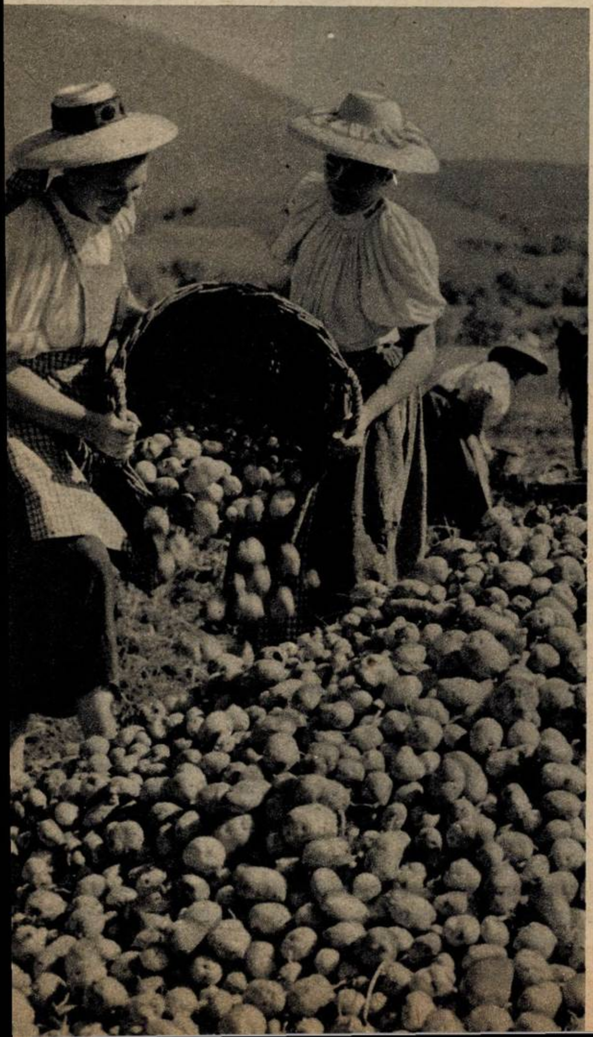

TRADIȚII ROMÂNEȘTI
DE ANUL NOU

Colindatul este un obicei străvechi. Asupra originii termenului de «colindat» și chiar a obiceiului, cercetătorii etnografi, folcloriști și lingviști n-au ajuns încă la o părere comună. În general se consideră că întreg cortegiul de obiceiuri legate de sărbătorile de iarnă își au originea în vechile serbări greco-romane «Brumalia», «Saturnalia», prilejuite de începerea noului an. Din acest fond vechi de sărbători păgîne, unele trăsături s-au păstrat cu succesive schimbări de funcții, întrucît o dată cu apariția creștinismului se impun noi aspecte cu caracter religios. Însă în folclorul românesc tradițional predominante sînt aspectele laice.

Colindele de copii și colindele propriu-zise în forma lor tradițională, jocurile cu măști și teatrul popular cu tematică haiducească, prin frumusețea textului, a muzicii și a amploarei, dau sărbătorilor de iarnă o strălucire tonică.

În numărul de față prezentăm cititorilor noștri cîteva dintre colindele scenele de teatru popular și jocurile cu măști tradiționale (vezi paginile: 29, 32, 35 și 39).

Acești coloși de oțel pe care îi așteaptă întinderile albastre ale mărilor sînt mesageri în lumea întreagă ai hărniciei și priceperii constructorilor de nave români. Realizările lor, în anul care s-a încheiat, sînt o garanție pentru noi și importante succese în viitor.

fereastră

VON ARDENNE
CODARCEA
INFELD
MILCU
BERNAL

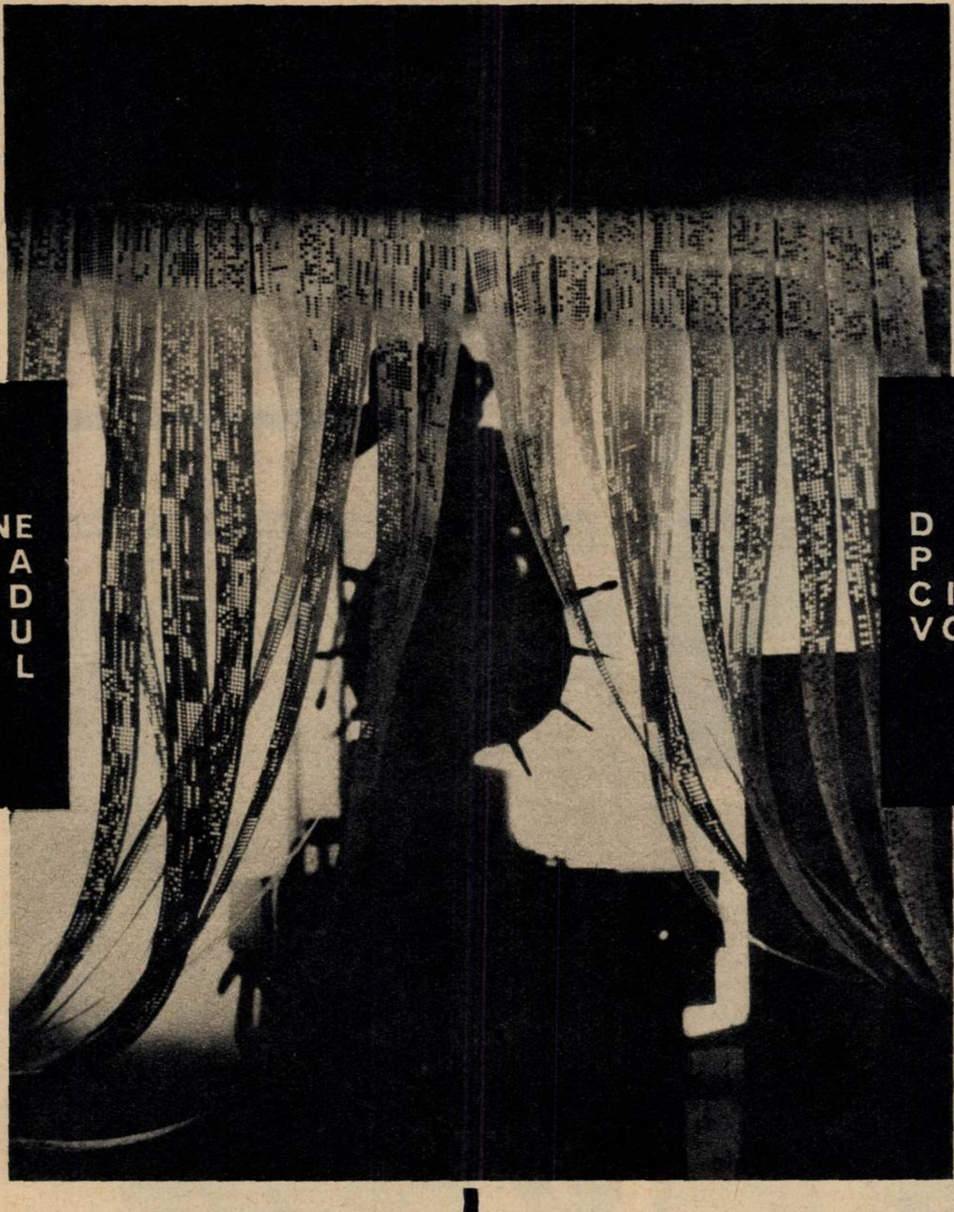

DEBRÉ
PICON
CIORĂSCU
VOICULESCU

«Omenirea a făcut mai multe progrese în 40 de ani decît în 40 de secole. Nouă zecimi din savanții pe care i-a scos la iveală umanitatea de la începuturile ei sînt azi în viață. Ca urmare, 99 la sută din cunoștințele noastre se datorează unor oameni care trăiesc încă...»

Aceste cîteva rînduri, aparținînd celebrului savant atomist dr. Robert Oppenheimer, ilustrează pregnant o realitate de nedezmințit a zilelor noastre: trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice, care modifică în mod radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul omului.

Asistăm la o adevărată «explozie» a cunoștințelor umane, care deschide perspective nelimitate creșterii forțelor de producție ale societății și lărgește — într-o măsură nebănuită chiar în trecutul apropiat — orizontul, viața spirituală a popoarelor. Iar aplicarea în practică a rezultatelor obținute în laboratoare de către savanți face ca știința să devină o însemnată forță de producție.

Care sînt cîteva din marile probleme științifice rezolvate recent sau în curs de rezolvare? Care sînt implicațiile lor și posibilitățile de aplicare, mai apropiată sau mai depărtată? Am adresat aceste întrebări unor oameni de știință din țara noastră, care au binevoit să ne răspundă. Alături de răspunsurile lor redăm — în numărul de față și în numărul următor — și *opiniile unor savanți binecunoscuți de peste hotare*: Leopold Infeld, colaborator apropiat al lui Albert Einstein, distinsul fizician și istoric al științei J.D. Bernal, dr. Robert Jungk, directorul Institutului pentru problemele viitorului din Viena, savanții atomiști de renume mondial dr. Robert Oppenheimer și prof. dr. Manfred von Ardenne, profesorul Evgheni Ceazov, directorul Institutului de medicină generală al Academiei de stiinte medicale a U.R.S.S.. si altii. Lor li se alătură un cineast de talia lui Roberto Rosselini și literatul francez Gaetan Picon, sub a cărui egidă a apărut recent la Paris lucrarea «Panorama des idées contemporaines». Un cineast și un scriitor vorbesc despre știință alături de fizicieni, chimiști și biologi? Faptul nu are de ce să ne surprindă. Marile probleme ale științei au devenit astăzi un bun al tuturor; ele afectează, într-o măsură mereu crescîndă, viața fiecăruia dintre noi.

spre viitor

o „explozie“ a cunoștințelor umane

acad. Alexandru Codarcea

spre adîncurile terrei

Faptul că în prezent atenţia cercetătorilor din lumea întreagă este îndreptată spre adîncurile globului nu este întîmplător. În adevăr, deşi pare paradoxal, se poate spune că în anumite privinţe cunoaştem mai bine depărtatele galaxii decît propria noastră «locuinţă» — Pămîntul. Este drept, studii asupra constituţiei interne a globului s-au întreprins mai de mult, cu ajutorul unei ştiinţe care se ocupă de proprietăţile naturale ale planetei noastre şi de fenomenele legate de ea. Ne referim la geofizică. Primele date i le-a furnizat seismologia — care este tot o ramură a geofizicii — iar pe baza calculelor făcute asupra modului cum se propagă în interiorul Terrei undele produse de cutremure s-a ajuns la concluzia că globul este constituit dintr-o serie de învelişuri concentrice care îmbracă miezul Pămîntului, nucleul său central.

Oamenii de ştiinţă însă nu puteau să se rezume numai la datele ocazionale furnizate de seismologie. În consecinţă, ei au pornit la producerea unor «cutremure» artificiale cu ajutorul unor explozii dozate ca intensitate şi produse fie în foraje adînci, fie în bazine naturale, mări, lacuri etc. Astfel s-a trecut de la seismologie la seismometrie şi s-a putut determina cu precizie grosimea fiecărui înveliş. În cîteva cuvinte, bătrînul nostru Pămînt are cam următoarea conformaţie: la suprafaţă se află învelişul exterior, adică scoarţa sau crusta terestră, a cărei grosime variază între 5 şi 70 km. Următorul înveliş este «mantaua», dar între acesta şi primul se află o regiune de graniţă numită «discontinuitatea Mohorovičić». Mantaua — care a fost împărţită în două zone: una pînă la 1 000 km de suprafaţa planetei, cealaltă coborînd cu încă 1 900 km — este despărţită de nucleul Pămîntului prin «discontinuitatea Gutenberg». Pornind de la această regiune de limită şi pînă la centrul Pămîntului, sîmburele său este împărţit în trei zone care însumează cam 3 500 km.

Deocamdată — şi acesta este faptul esenţial — singura parte a planetei pe care o putem studia mai de aproape este pătura de la suprafaţă, scoarţa, dar şi pe aceasta doar pînă la o adîncime mică, adică doar pîna acolo unde au putut pătrunde cele mai adînci sonde. Lor li se adaugă însă înălţimile munţilor şi abisurile oceanelor. S-a aflat astfel alcătuirea acestei scoarţe, iar cu ajutorul uneia din metodele geofizice — gravimetria — s-a ajuns la concluzia că pătura rocilor granitice este foarte groasă în dreptul masivelor muntoase şi extrem de subţire în zonele oceanice, unde predomină, în schimb, pătura bazaltică. Această descoperire a elucidat de altfel şi unul dintre misterele cîmpului gravitaţional, care e mai intens în dreptul oceanelor, mai redus în regiunea continentală şi destul de scăzut pe înălţimile importante ale munţilor.

Ar fi eronat să se creadă că studierea şi cunoaşterea scoarţei terestre, precum şi cercetările care urmăresc pătrunderea omului în adîncimi şi mai mari ar prezenta numai un interes teoretic. Dimpotrivă, de la aceste investigaţii aşteptăm noi date de mare utilitate practică. Ne vom referi doar la cîteva dintre ele. Astfel, studiindu-se zonele adînci ale scoarţei şi părţile superioare ale «mantalei» nucleului se vor putea lămuri probleme legate de originea continentelor, cauzele mişcărilor care au condus la formarea muntilor, geneza topiturilor incandescente din interiorul şi la baza scoarţei (care apar la suprafaţă prin erupţiile vulcanice cu tot cortegiul lor de manifestări) şi, în fine, cauzele cutremurelor de pămînt, cu efectele lor distrugătoare. Din ce în ce se întăreşte convingerea cercetătorilor ştiinţifici că baza scoarţei, în special partea superioară a mantalei, este sediul unor procese geoenergetice complexe care sînt responsabile pentru întreaga evoluţie geologică a învelişurilor exterioare ale Pămîntului.

Cu ajutorul metodelor geofizice de investigare s-a mai dovedit că scoarţa terestră este foarte crăpată şi compartimentată în blocuri delimitate de fracturi adînci, unele mergînd pînă la baza ei. Acestea din urmă au constituit căi de acces ale materiei fluide, lichide sau gazoase din interiorul globului spre exterior, pe unde s-au putut deplasa şi apoi acumula vaporii de apă şi apele hipertermale, petrolul şi gazele, precum şi topiturile magmatice cu tot cortegiul lor de fluide mineralizate care au umplut crăpăturile din scoarţă dînd naştere filoanelor de minereuri. Studierea atentă a întregului complex de manifestări geodinamice şi vulcanice va conduce, între altele, şi la posibilitatea elaborării unei metodici de prognoză a cutremurelor, pentru a preveni oamenii asupra acestor groaznice calamităţi naturale.

În legătură cu toate aceste probleme în ţara noastră se va realiza, în perspectivă, un program vast de foraje a căror adîncime va depăşi 6 000 m. Totodată la noi s-a elaborat şi un plan de prospecţiuni seismice prin profile de refracţie de mare adîncime prin care se vor putea determina grosimea scoarţei terestre şi liniile structurale majore. Prin rezultatele ce se vor obţine, activitatea de prospectare geofizică a subsolului nostru adînc va putea fi îndrumată şi mai eficient în direcţia descoperirii de noi zone de perspectivă pentru substanţe minerale utile.

prof. Leopold Infeld (Polonia)

milioane de sori-energie

Progresul în cunoaşterea naturii particulelor elementare era determinat pînă acum de acceleratori, care transformau aceste particule într-un proiectil de mare putere. Construcţia acceleratorilor este extrem de costisitoare. Cu toate acestea, oamenii de ştiinţă se gîndesc încă de pe acum la construirea unor acceleratori care ar conferi particulelor o energie de zece ori mai mare faţă de cea obţinută pînă în prezent, a unor acceleratori cu ajutorul cărora s-ar descoperi proprietăţi noi, necunoscute, ale particulelor elementare. Există toate premisele să credem că peste vreo cinci ani asemenea acceleratori vor intra în funcţiune — unul în S.U.A. şi altul în U.R.S.S. Dar în anul 2000? Vor exista oare acceleratori de o sută sau de o mie de ori mai puternici? Şi ce se va descoperi graţie lor?

Cînd Mendeleev a întocmit, în urmă cu o sută de ani, tabelul elementelor, oamenii nu au putut înţelege de ce elementele din coloanele tabelului prezintă asemănări chimice. Azi am reuşit să înţelegem tabelul lui Mendeleev datorită mecanicii cuantice. Chimia a devenit o parte a fizicii.

Ne aflăm în prezent într-o situaţie asemănătoare faţă de particulele elementare. Şi aici se profilează un fel de tabel Mendeleev. Sîntem la începutul unui drum larg deschis în faţa noastră.

Să ne gîndim apoi la eforturile pentru aprofundarea cunoştinţelor privind structura universului. Nu demult au fost descoperite nişte stele ciudate, «cvasistele», care se află la miliarde de ani-lumină de noi. Luminozitatea lor este de 10^{12} ori mai mare decît aceea a Soarelui, iar energia lor este echivalentă cu energia a milioane de sori! Nu avem încă o teorie a «cvasistelelor». Dar s-ar putea întîmpla ca punînd în anul 2000 întrebarea: la ce distanţă de noi se află cea mai îndepărtată «cvasistea»?, nimeni, în afară de oamenii care se ocupă cu istoria fizicii, să nu înţeleagă rostul întrebării.

În sfîrşit, mă refer la o altă ramură a ştiinţei care a marcat o dezvoltare furtunoasă în ultimii ani. Este vorba de biofizica de azi, care efectuează o adîncă incursiune în domeniul materiei moarte şi a materiei vii. Această ştiinţă atrage pe cei mai eminenţi oameni de ştiinţă ai contemporaneităţii şi, după părerea mea, viitorul îi aparţine ei şi nu fizicii.

acad. Ștefan Milcu

sinteza insulinei în laborator — un eveniment științific

Descoperirea insulinei reprezintă poate unul dintre cele mai interesante capitole din istoria endocrinologiei. În 1889 Mering şi Minkovski marchează o piatră de hotar în studiul diabetului, obţinînd la cîini «boala experimentală». S-a făcut astfel pentru prima oară legătura dintre diabetul zaharat — boală cunoscută de milenii — şi glanda pancreatică. S-au făcut apoi încercări de a se extrage din pancreas o substanţă care să permită viaţa în absenţa organului însuşi. Sigur de existenţa ei, De Meyer (1909) a numit această substanţă ipotetică «insulină».

Experienţele pentru izolarea acestei «insuline» au suferit însă repetate eşecuri pînă cînd Banting şi Best (1921) în Canada, şi Paulescu în ţara noastră, au obţinut-o din pancreas. Primii autori au fost mai norocoşi datorită unui concurs de factori favorabili, în timp ce «pancreina», cum a numit-o Paulescu, a rămas în umbră, deşi a fost realizată cu cîteva luni înaintea substanţei obţinute de autorii canadieni. În 1926 insulina a fost obţinută în formă cristalizată de Abel, punîn-

fereastră spre viitor

du-se astfel la dispoziția bolnavilor de diabet primul preparat hormonal de substituție, care le putea salva viața.

Elementele structurale ale insulinei, ca și ale celorlalte substanțe proteice, sînt aminoacizii, «cărămizile» materiei vii. În construcția moleculei de insulină participă nu mai puțin de 16 aminoacizi diferiți din cei 24 cunoscuți în natură. Abia acum cîțiva ani a putut fi stabilită, grație lucrărilor lui Sanger, secvența aminoacizilor în molecula insulinei și elucidată complet formula sa chimică, destul de complicată de altfel. Insulina a fost astfel cea dintîi substanță proteică a cărei structură a fost complet precizată, ceea ce a constituit un eveniment remarcabil în istoria chimiei biologice și a deschis perspective pregătirii prin sinteză a hormonului pancreatic.

Prepararea insulinei din țesut pancreatic de animal nu este însă de loc economică. În adevăr, insulina reprezintă, după cum se știe, unul dintre hormonii *cei mai folositi în terapeutică. Conform datelor Organizației Mondiale a Sănătății*, cantitatea de insulină necesară în perioada 1948-1958 a întrecut cifra de 46 425 000 000 unități. Or, pentru producerea acestei cantități, industria farmaceutică a trebuit să prelucreze glandele pancreatice de la un număr imens de animale: aproximativ 580 000 000 de viței!

Iată de ce mai multe centre științifice de pe glob au început să se preocupe intens de problema sintezei artificiale a insulinei. Începînd din 1960, trei echipe de savanți, lucrînd în S.U.A., R.F.G. și R.P. Chineză, au reușit la scurtă distanță să sintetizeze separat cele două lanțuri de aminoacizi (A și B) ce intră în structura insulinei naturale și apoi să reconstituie molecula însăși. O adevărată întrecere s-a desfășurat între aceste echipe pentru obținerea unei insuline sintetice cu activitate ridicată. În timp ce echipa americană condusă de Katsoyannis izbutește să sintetizeze insulina umană cu o activitate de 2% din cea naturală, savanții chinezi Du, Ţang, Lu și Ţu reușesc să obțină un randament de 76% și recent de 87%! Insulina *sintetică obținută de biochimiștii din Pekin prezintă o activitate* biologică apropiată de cea a insulinei naturale. Este, desigur, cea mai complexă sinteză a unui produs natural efectuată pînă în ziua de azi.

Importanța acestei realizări depășește fără îndoială granițele endocrinologiei și deschide calea spre sinteza unor noi substanțe proteice de interes esențial pentru medici și biologi. Ea constituie primul pas spre realizarea numeroșilor hormoni proteici care există în organism, ce sînt atît de dificil de obținut ca medicament.

prof. dr. Manfred von Ardenne

(R.D.G.)

comunicarea cu alte lumi

În stadiul actual al științei, în condițiile evoluției în ritm fără precedent a tehnicii, planeta noastră devine din ce în ce mai mică; în cîteva ore se poate ajunge bunăoară din România în Australia sau de la un pol la celălalt al globului pămîntesc. Și aceasta cu mijloace clasice, dar perfecționate, cum sînt avioanele supersonice. Va trebui să vină ziua cînd distanțele vor deveni atît de mici, iar oamenii atît de apropiați între ei, încît să nu mai fie loc pentru un război pe pămînt!

Din acest punct de vedere, informația și comunicarea constituie deopotrivă o bază solidă pentru cercetarea științifică și pentru înțelegerea între oameni.

Noi, oamenii de știință, sîntem — s-ar putea spune — privilegiați în ce privește schimbul de informații și comunicarea, pentru că nici o altă categorie de oameni nu realizează contacte atît de intense ca noi.

Studiile cele mai recente privind lumea extraterestră arată că nu este exclusă nici comunicarea cu alte lumi. Cu ajutorul undelor electromagnetice s-ar putea realiza contacte cu lumi poate chiar mai evoluate din punct de vedere cultural și economic decît planeta noastră. Evident, o asemenea performanță nu poate fi opera unei singure generații, chiar și pentru simplul fapt că undele electromagnetice emise de pămînteni au de parcurs distanțe de neînchipuit pentru muritorii de rînd: aproximativ 50 de ani la ducere și alți 50 de ani la întoarcere...

Florin Ciorăscu

membru corespondent al Academiei

în lumea mezonilor

Una dintre marile rezerve de energie ale omenirii — în condițiile în care prospectarea geologică a limitat în timp pe cele de combustibili clasici — este reprezentată, după cum se știe, de combustibilul nuclear. Despre eficiența acestui combustibil s-a scris atît de mult încît nu mai este nevoie să insistăm. Amintim doar că s-a calculat, de pildă, că energia produsă de pe urma reacțiilor termonucleare ce s-ar desfășura într-un kilogram de hidrogen ar fi capabilă să ridice un munte, avînd greutatea de un miliard de tone, la înălțimea de 65 metri! Se relevă astfel — cît de cît — multiplele implicații pe care le prezintă pentru viitoarele practici de producție fiecare succes dobîndit în adîncirea cunoașterii atomului.

În rîndul unor asemenea succese se numără cercetările de mare importanță efectuate în domeniul fizicii mezoatomilor de către un grup de oameni de știință de la Institutul de fizică atomică al Academiei — grup condus de doctorul în fizică Marius Petrașcu — în colaborare cu savanții de la Dubna. Este vorba despre studierea mecanismului de fisiune a mezoatomilor elementelor grele. În cadrul Institutului de fizică atomică au fost construite instalațiile și aparatura de detecție și electronică, care au fost apoi transportate la Dubna la laboratorul sincrociclotronului de 700 milioane de electroni-volți, unde există fasciculele de mezoni miu necesare amintitelor experiențe. Cercetările au dus la concluzii de mare valoare.

În adevăr, orice progres al cunoașterii unor noi fenomene legate de fisiune poate contribui la perfecționarea actualelor metode industriale de eliberare controlată a energiei nucleare în reactoarele nucleare. În cazul de față mecanismul neradiativ prin care, foarte probabil, se efectuează în mezoatomii elementelor grele transferurile de energie către nucleu, prezintă un interes sporit deoarece, în principiu, el poate juca un rol de catalizator al unor reacții nucleare. Or, aceasta ar constitui premisa unei fisiuni de tip deosebit...

Viitorul urmează să dezvăluie adevărata însemnătate practică a acestor concluzii.

J. D. Bernal (Anglia)

„lumina“ lui bacon

Adevărata valoare a științei constă în dezvăluirea a ceea ce nu știm, prin puterea nelimitată a cercetărilor științifice, care, mînuite fără nici o îngrădire și bucurîndu-se de o organizare liberă și simplă, pot arăta ce este în stare să înfăptuiască omenirea atît în întindere cît și în profunzime. Aceasta este «lumina» la care visa Bacon, «lumina care prin însăși răspîndirea ei ar putea să atingă și să lumineze toate regiunile periferice care mărginesc cercul cunoștințelor noastre prezente». Ea s-ar dovedi direct utilă tocmai acolo unde Bacon ar fi prețuit-o mai mult: în domeniul lichidării bolilor și al prelungirii vieții.

...Totodată se va întreprinde și transformarea naturii, în direcțiile indicate *de științele biologice și geologice, cu ajutorul industriei grele, inclusiv, probabil,* al energiei atomice. Cursurile tuturor rîurilor de pe glob pot fi reglementate de om, obținîndu-se mari cantități de energie, suprimîndu-se inundațiile, seceta, eroziunea distrugătoare a solului, extinzîndu-se astfel considerabil producția agricolă, vegetală și animală.

...În afară de aceasta, există posibilitatea de a se extinde zona productivă de pe glob prin valorificarea deșerturilor, a terenurilor muntoase neproductive și prin exploatarea la maximum a resurselor mărilor; de asemenea nu trebuie neglijată posibilitatea producției de alimente pe cale microbiologică și fotochimică.

Gaetan Picon (Franța)

se apropie clipa . . .

Știința contemporană impune cea mai înaltă apreciere care s-a făcut vreodată. Puterea științei este recompensa cunoașterii. Această forță care ne-a dăruit energia creației nu este o magie clandestină, condamnată de zei, ci o cucerire lucidă care-și cunoaște condițiile, riscul și prețul. Tot ceea ce ea produce nu trebuie să scape de sub controlul omului; robotul nu trebuie să se întoarcă împotriva creatorului său, care știe ce reprezintă acesta. Pare să se apropie clipa cînd adevăratul vrăjitor va putea zîmbi ucenicului căzut pradă forțelor pe care le dezlănțuie: clipa omului în culmea puterii sale și a forțelor sale înmănuncheate pe plan universal. Totul vorbește despre o plecare: o plecare spre un plus de conștiință, spre un plus de lumină goethiană.

conf. dr. Vlad Voiculescu

„pilule de memorie“?

Din ce în ce mai mult biologia și medicina devin «științe exacte». Această nouă calitate dă posibilitate medicilor să se ocupe nu numai de tratarea bolilor, de profilaxie și, în general, de îmbunătățirea stării sanitare a populației, ci să-i tenteze să perfecționeze însuși organismul uman. În acest domeniu se înscriu o serie de experiențe recente menite să ducă în viitor la perfecționarea memoriei.

Încă în urmă cu cîțiva ani s-a demonstrat că fenomenul memoriei este posibil chiar în lipsa unor conexiuni temporare între două puncte ale sistemului nervos. Acest fapt a fost constatat cu prilejul studierii reacțiilor condiționate la anumiți viermi. Animalul este «învățat» să îndeplinească un anumit act, apoi este tăiat în două. Din coada viețuitoarei se reface un vierme întreg care — fapt tulburător — este în măsură să execute actul învățat! În acest caz, nemaiputînd fi vorba de «clasicele» legături temporare, s-a căutat o explicare bazată pe păstrarea informației sub formă chimică.

Calculatorului electronic sovietic «Ural 2» i s-a «decernat» titlul de... doctor în științe medico-cibernetice, ca urmare a serviciilor aduse medicilor în stabilirea unor diagnostice și în determinarea stării pacienților suferinzi de grave afecțiuni cardiace.

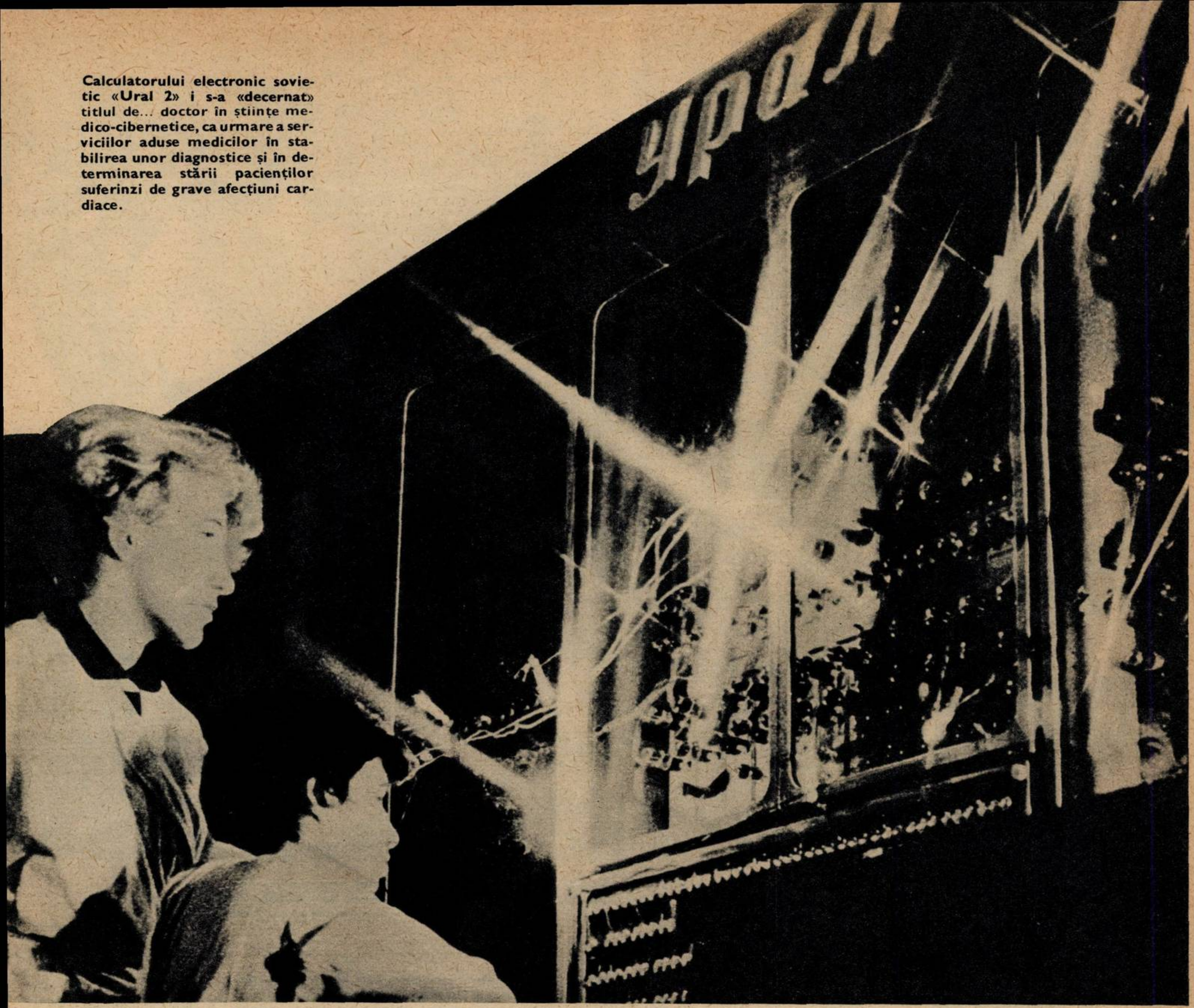

Problema unui substrat chimic al memoriei s-a înlănțuit cu aceea a relațiilor dintre memorie și ereditate. Dacă memoria reprezintă depozitarea «informației» în creier, celulele reproducătoare conțin și ele o mare cantitate de informații referitoare la «planul» sau «proiectul» după care va fi constituit noul individ.

Cercetările din ultimii ani au arătat că informația ereditară are o codificare chimică, rolul principal în această codificare jucîndu-l acizii nucleici. Trei serii de experiențe realizate simultan în S.U.A. și Suedia au ajuns la același rezultat: suportul memoriei la nivel molecular îl constituie acizii nucleici — mai precis acidul ribonucleic (ARN).

Grupuri de cercetători conduse de profesorii F. Iacobson (California), O. Navarro (New York) și H. Hyden (Göteborg — Suedia) au procedat în modul următor: loturi de hamsteri (mici rozătoare) au fost «învățate» să reacționeze la un anumit semnal luminos ori sonor. Apoi cercetătorii au preparat din celulele creierului animalelor dresate un extract proteic conținînd acizi ribonucleici (ARN), pe care l-au injectat unor hamsteri «naivi», «neînvățați». S-a constatat că animalele cărora li s-a făcut o asemenea «injecție de memorie» învață să reacționeze la semnalele respective într-un timp de două ori mai scurt decît cele neinjectate!

Aceste experiențe, repetate pe numeroase animale, au demonstrat că este posibil «transferul» memoriei. Trebuie să recunoaștem însă că există și unele opinii divergente. Astfel, într-o lucrare publicată în 1966, Gordon și colaboratorii (Hartford, Connecticut) au descris cum au extras acidul ribonucleic din creierul unor șobolani «învățați» să se îndrepte spre o cupă cu hrană la auzul unui semnal sonor și l-au injectat intraperitoneal la animale «neînvățate». Nu s-a putut demonstra ca animalele injectate au o «memorie» mai bună pentru învățarea răspunsului la semnalul sonor decît animalele martore, neinjectate. Aceste rezultate discordante arată complexitatea problemei și necesitatea adîncirii investigațiilor.

Pe de altă parte studii efectuate pe viermi planarii au demonstrat un fapt surprinzător. James și Mc Connell, după ce au fixat reflexe condiționate la unii viermi i-au secționat și i-au dat drept hrană altor planarii flămînde. S-a constatat că acestea din urmă și-au însușit o parte din memoria victimelor — elaborarea reflexelor condiționate fiind rapidă, după un număr mai mic de asociații, decît la planariile «martore».

La om, s-a arătat că ARN crește în celulele măduvei spinării pînă la 40 de ani, adică pînă la vîrsta cea mai plină de achiziții intelectuale. De la 0,4 micrograme ARN cît conține o celulă la vîrsta de trei ani, cifra crește la 0,6 micrograme la 40 de ani și se menține constantă pînă la 60 de ani, descrescînd apoi treptat pînă la 80 de ani.

Sînt greu de prevăzut perspectivele acestor studii și experiențe. Vor duce ele la elaborarea unor «pilule de memorie», cum preconizează unii autori de povestiri științifico-fantastice? Se va putea «transfera», printr-o simplă injecție, memoria prodigioasă a unui om, altuia? Se va reuși dirijarea eredității — care nu este altceva decît o memorie a speciei?

Biologii au cuvîntul.

prof. Robert Debré (Franța)

era terapeuticii

Medicii cercetători fac în fiecare zi atît de multe descoperiri noi încît nu pot fi cunoscute, cu adevărat, toate. Aceasta înseamnă că medicul practician, care are datoria să folosească știința în ajutorul unui bolnav, al oricărui bolnav, este pradă unor dificultăți foarte mari atunci cînd încearcă să folosească în deplină cunoștință toate aceste noutăți și să le transforme în binefaceri pentru cei care-i încredințează soarta lor. Să ne gîndim la bogăția nemaiauzită de date noi dobîndite, la viteza extremă a ritmului cu care ele apar. Redarea vederii orbilor prin grefe, redarea auzului surzilor printr-o operație corespunzătoare, lărgirea unei valvule prea înguste a inimii, schimbarea caracterului printr-o operație asupra creierului, posibilitatea de a-i face să meargă pe bolnavii anchilozați, imobilizați la pat, eradicarea completă a infecțiilor bacteriene pînă acum întotdeauna fatale, înlocuirea unui sînge viciat, respirația automată, resorbția imediată a lichidelor injectate, fecundația artificială a femeii, coagularea sau, dimpotrivă, oprirea totală a coagulării sîngelui, inscripția variațiilor de potențial ale creierului, oprirea promptă a unei crize de sufocare astmatică — iată tehnici și metode aplicate în fiecare zi. Groaza de meningite, dispărută la părinți, oprirea imediată a unei febre tifoide la un adolescent, vindecarea pneumoniei la un bătrîn, care astăzi nu mai moare «de plămîni», sînt adevărate minuni cu care ne-am obișnuit. În cîți ani au fost inventate, perfecționate, răspîndite pe tot globul? În foarte scurt timp. Perioada imediat contemporană nu este prima dintre acelea care au fost bogate în cuceriri de seamă. Era pasteuriană a fost un alt exemplu. Perioada începuturilor biologiei și ale chimiei aplicate a fost un altul, iar era radiologică poate că este un al treilea. Dar ceea ce trebuie să subliniem aici este că niciodată nu s-au făcut descoperiri atît de multe și de diverse într-un timp atît de scurt și în domenii atît de diferite. Se zice că ritmul istoriei se accelerează. Poate. În orice caz, putem afirma că așa stau lucrurile în ceea ce privește științele medicale.

fotopres'66

Și în acest an oferim cititorilor o selecție a fotografiilor de largă circulație în presa internațională. Unele, poate, vă sînt cunoscute. Dar, indiferent de acest fapt, ele vă vor reaminti acum, la sfîrșit și început de an, cîteva din acele evenimente care v-au rămas întipărite și datorită imaginilor care le ilustrau...

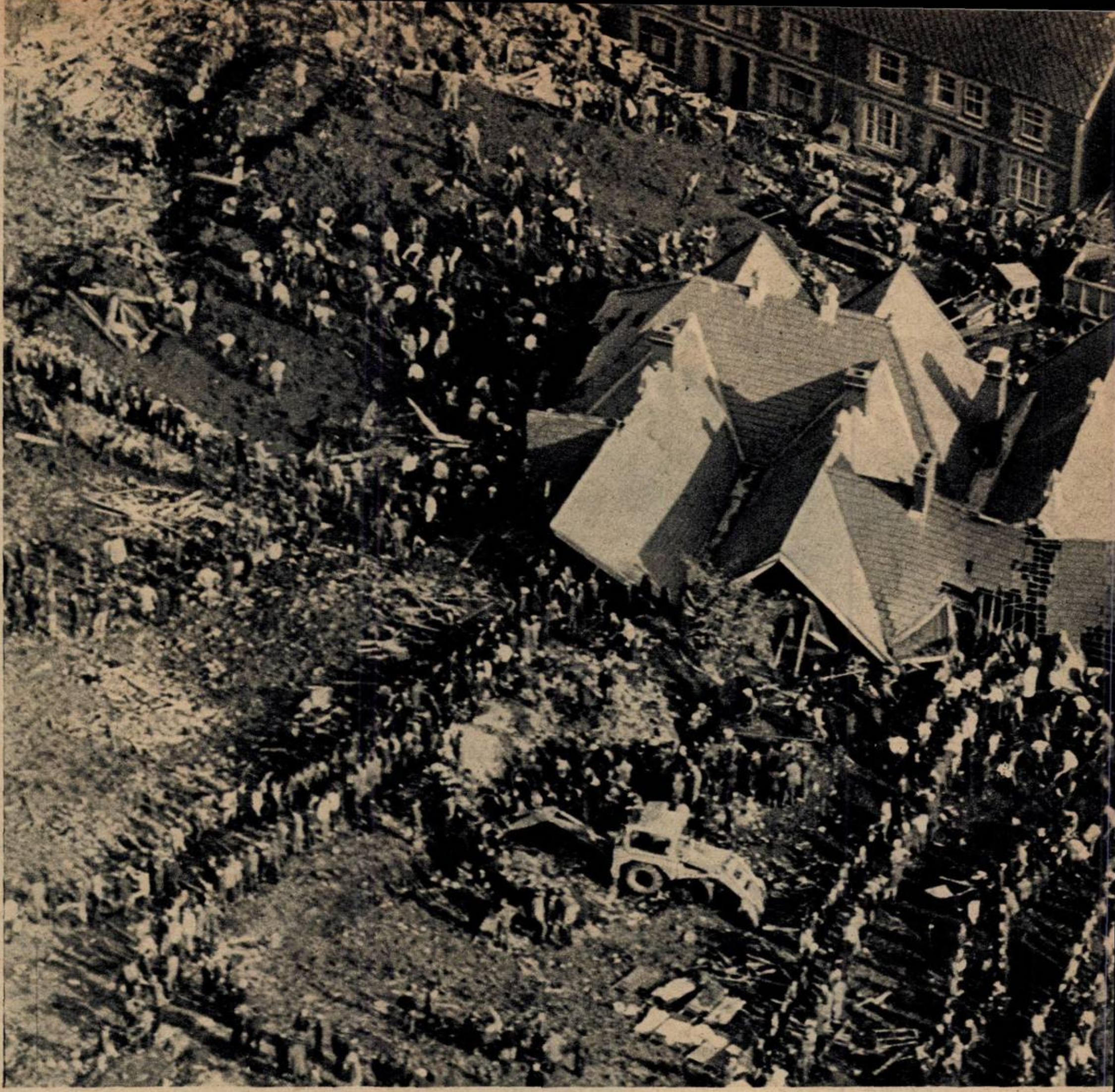

Una dintre fotografiile dramatice publicate de presa mondială imediat după catastrofa tragică de la Aberfan, unde prăbușirea unei halde de steril și reziduuri carbonifere a acoperit aproape în întregime o școală și cîteva clădiri, provocînd moartea a aproape tuturor copiilor de vîrstă școlară din localitate.

Un moment — ca multe alte sute de astfel de momente, mai vesele sau mai puțin vesele, ale Campionatului mondial de fotbal care aproape a monopolizat atenția presei și a cititorilor în timpul verii lui 1966: Eusebio, celebrul jucător din echipa portugheză, plînge ca un copil la sfîrșitul meciului din semifinala cu echipa Angliei, care i-a închis astfel accesul la mult rîvnita Cupă Jules Rimet, cîștigată în cele din urmă, după cum se știe, de reprezentativa britanică.

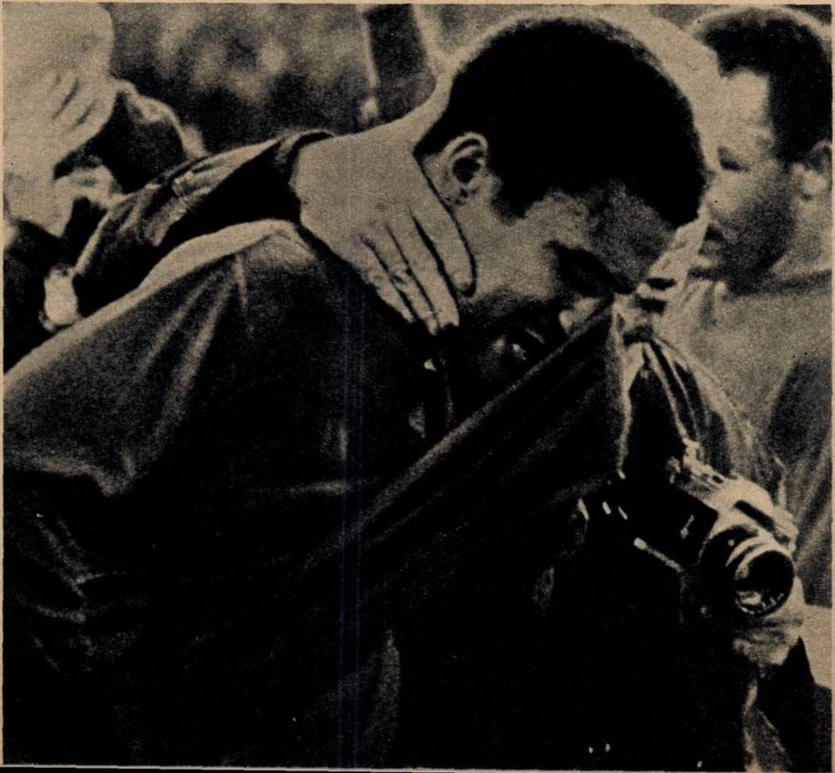

A 36-a victimă din 1966 a «sicrielor zburătoare» — cum au fost denumite avioanele «Starfighter F-104» livrate Bundeswehrului de S.U.A., și care s-au prăbușit în timpul zborului. Siegfried Arndt a căzut în Marea Nordului, înecîndu-se, iar valurile acesteia l-au aruncat apoi pe țărm...

foto pres '66

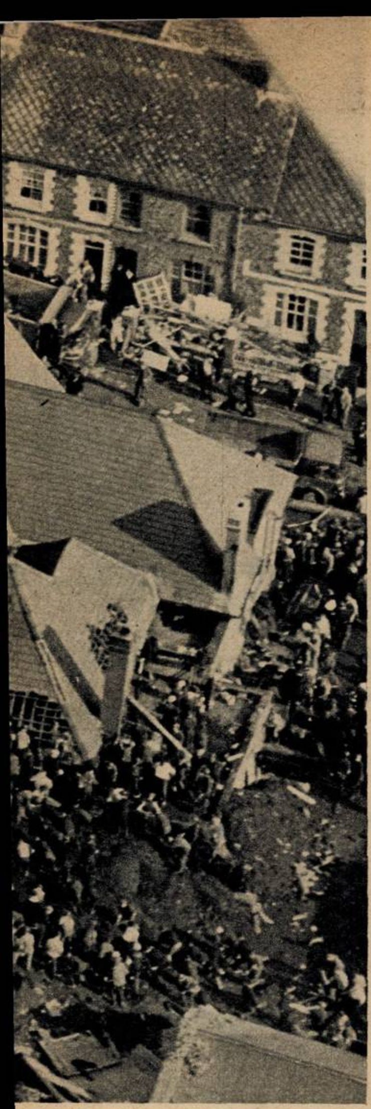

Turneul președintelui Johnson într-o serie de țări din zona Pacificului a fost mai puțin triumfal decît și-au dorit organizatorii săi. Dovadă — numeroasele fotografii, adesea spectaculoase, transmise de agențiile de presă, ilustrînd manifestările ostile ale populației care, la Melbourne (unde mașina a fost împroșcată cu cerneală roșie), ca și în alte părți și-a exprimat opoziția față de agresiunea Statelor Unite în Vietnam.

ELE
MISS WORLD
ITA

O imagine devenită tradițională în
resa occidentală: la încheierea con-
ursului pentru titlul de «Miss World»
ciștigătoarea (în 1966 — Reita Faria,
ndia) se fotografiază întotdeauna lao-
altă cu cîteva din concurentele clasate
e locurile imediat următoare. Foto-
rafia nu prezintă decît zîmbetele. La-
rimile de necaz urmează..

▶

«Ultimul război n-a produs atîtea pagube Florenței ca acum rîul Arno». Această declarație aparține primarului capitalei toscane și se referă la dezastrul provocat de *inundația* și *furtunile* care s-au abătut asupra Florenței, ca și altor zone ale Italiei, la începutul lunii noiembrie. Calamitate care a fost redată sugestiv de fotoreporteri în astfel de imagini dezolante...

O plajă imensă, pustie, și nenumărate butoaie încărcate pe un vas. În butoaie: nisipul și pămîntul de pe aceste locuri. Iată, fixat în mod sugestiv, într-o singură imagine, «Cazul Palomares». Precum se știe, ciocnirea unui avion-cisternă cu un bombardier american «B-52» și pierderea de către acesta din urmă a bombelor nucleare aflate la bord — dintre care una n-a fost găsită decît după multă vreme — s-a soldat cu infestarea radioactivă a unei întregi regiuni de coastă a Spaniei...

NO PARKING ANY TIME
4 HOUR PARKING
NO PARKING

▲ Uraganul «Inez» abătîndu-se cu peste 100 km/oră asupra *coastelor Floridei*...

▶ Fotografia militantului antisegregaționist James Meredith, prăbușit la pămînt cu spatele ciuruit de gloanțe, ilustrează elocvent confruntarea, adesea violentă, dintre rasiștii inveterați și luptătorii pentru egalitate rasială.

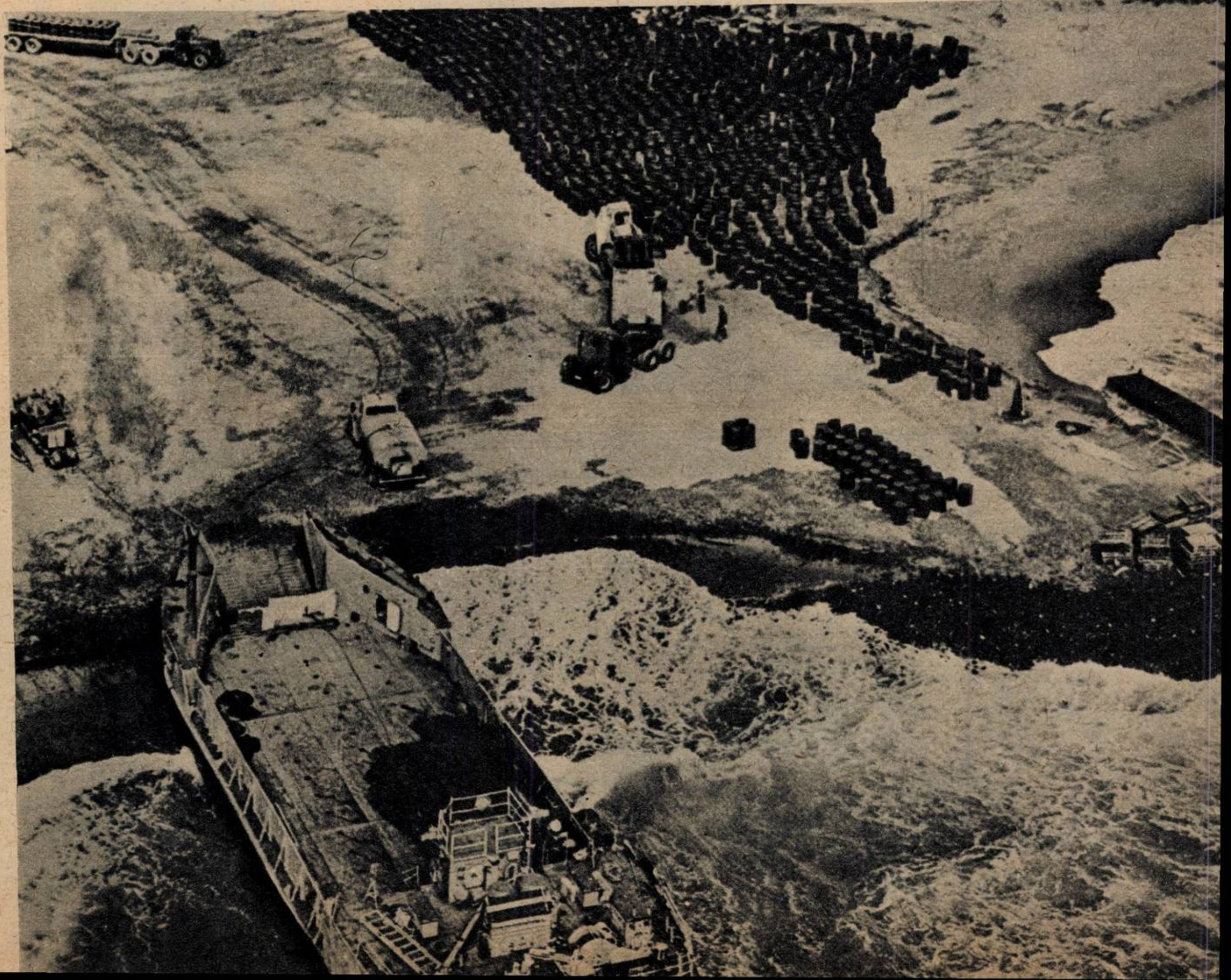

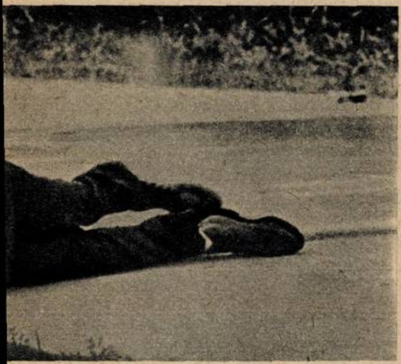

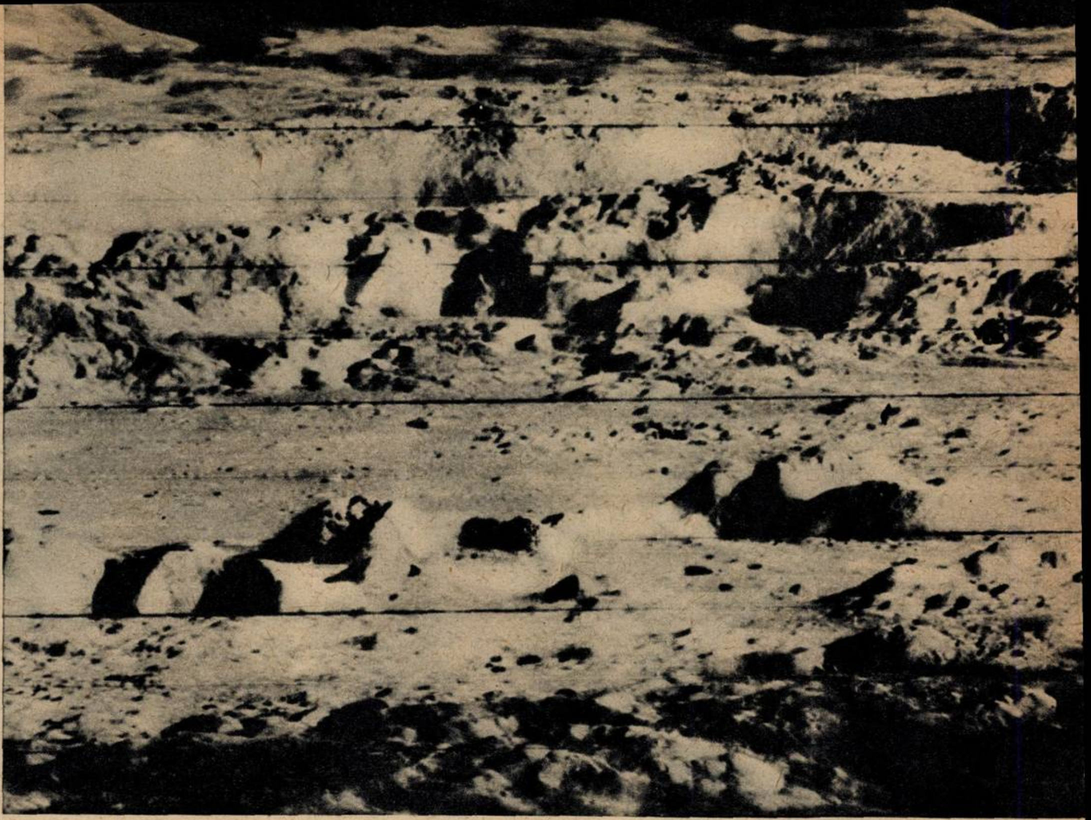

▲ Iată cum arată Luna îndrăgostiților văzută de aproape — respectiv de la aproximativ 46 km. Fotografia, de o claritate excepțională, a fost realizată de un «fotoreporter»... automat aflat la bordul sondei americane «Lunar Orbiter-2» și oferă o imagine a regiunii craterului «Copernic» — un deșert accidentat și arid.

Indiferent dacă realizatorii acestei fotografii — apărută în 1966 în presa din S.U.A. și înfățișînd soldați americani răniți în Vietnam — au dorit-o sau nu, efectul ei a fost cel de a pune pe gînduri opinia publică americană: «Pentru ce toate aceste suferințe?»... ▼

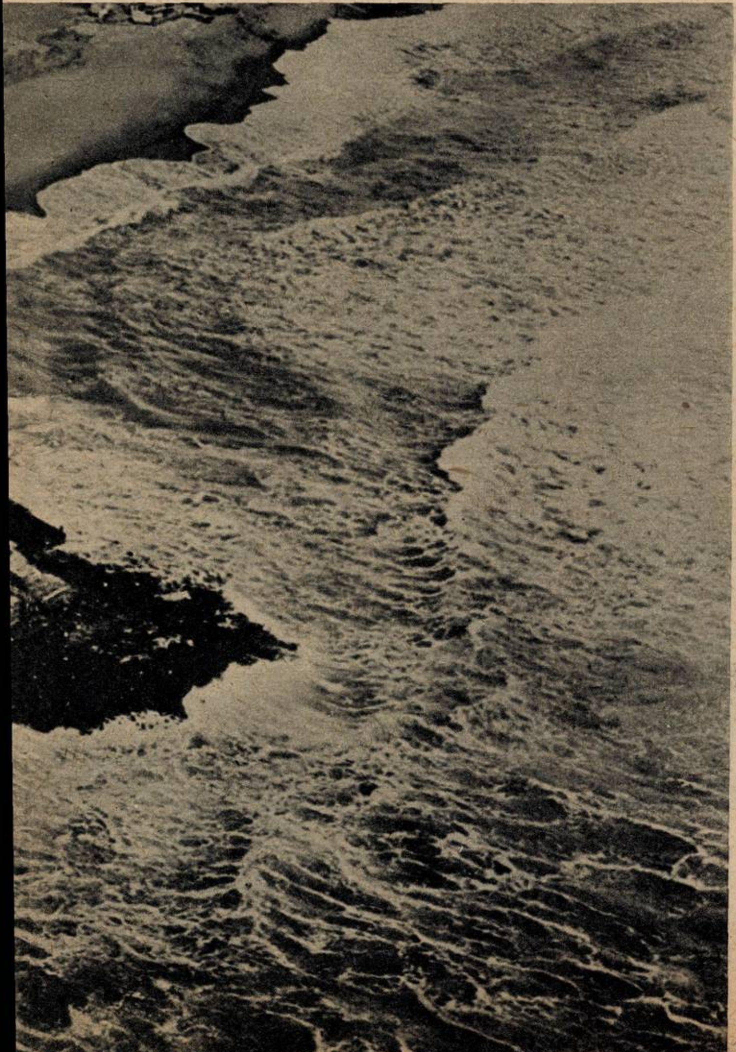

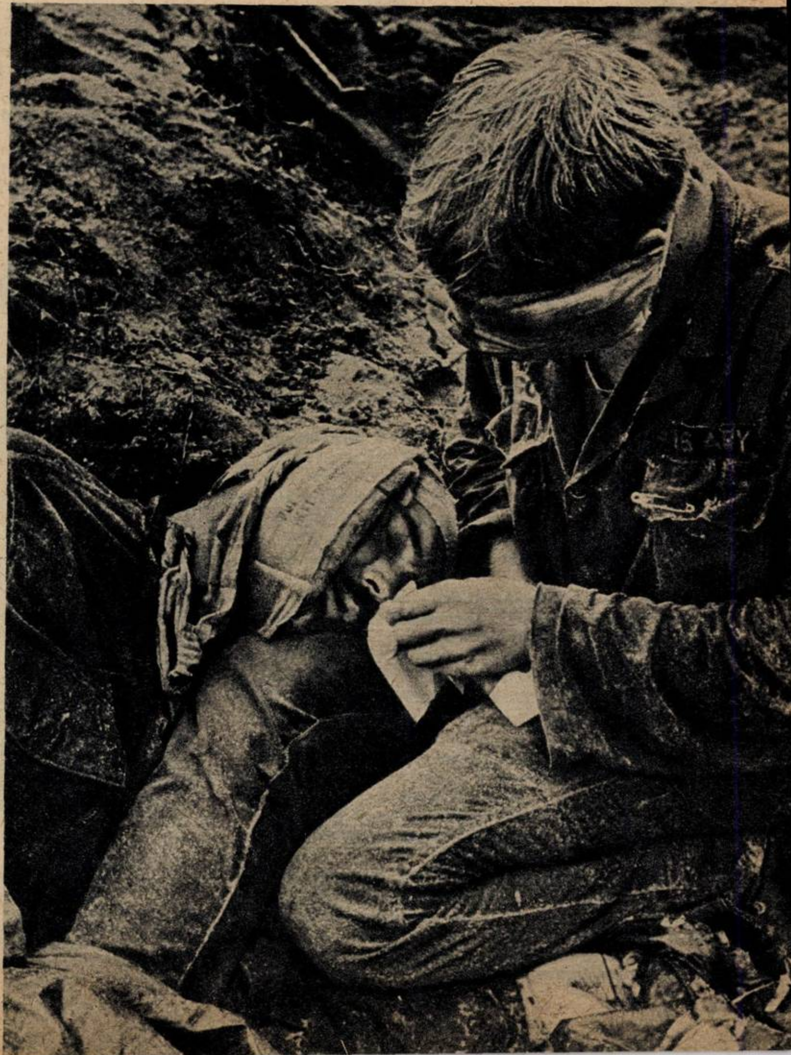

MODA '67

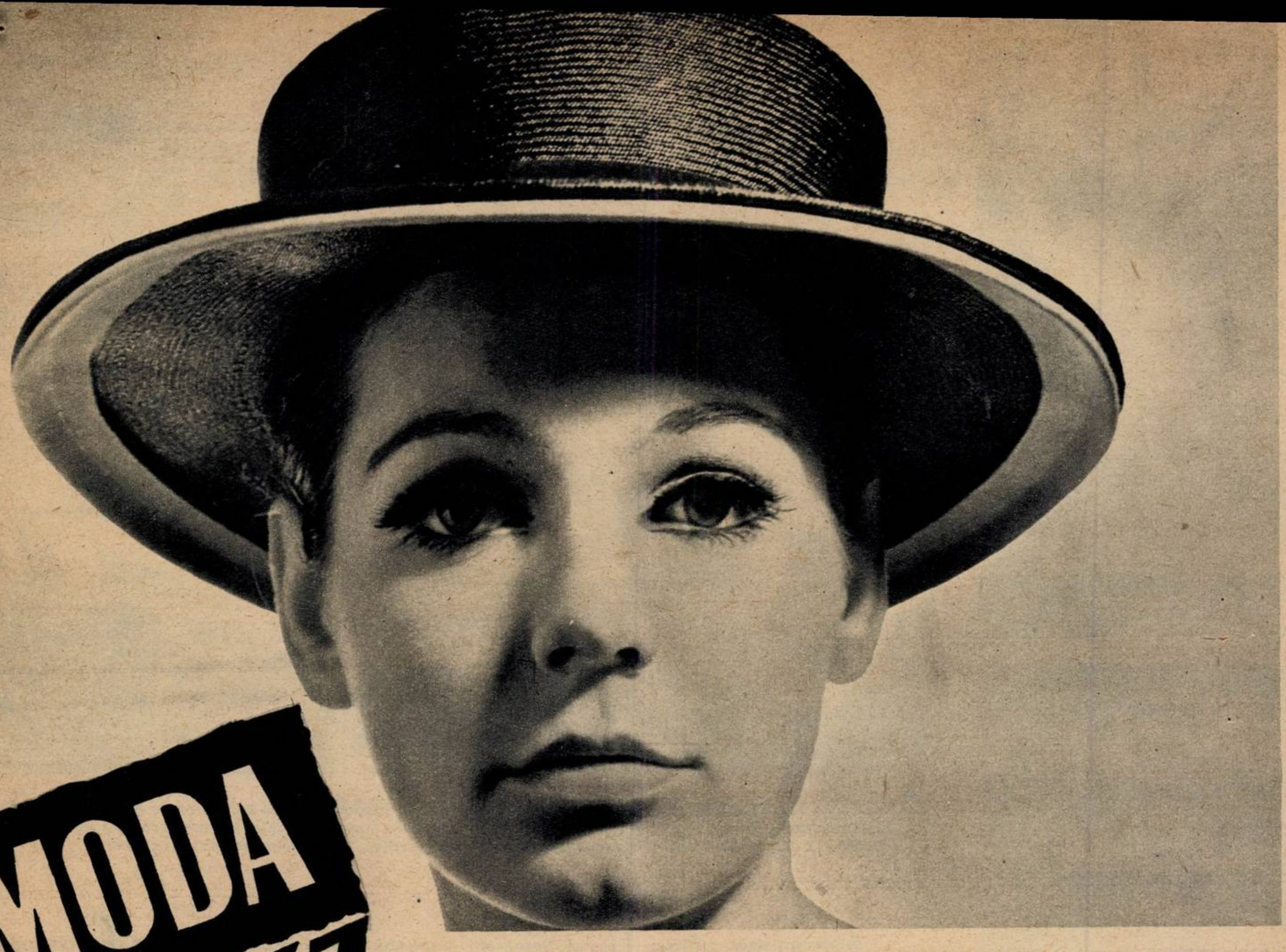

Pălăria anului 1967 e mică, rotundă, fără bor, mai ales, gen beret. Pentru ocaziile festive, pălăria capătă însă boruri mai largi și o calotă mai înaltă.

Două idei pentru o ținută sport: pantalonul poate fi înlocuit de o fustă completată cu jambiere din același material pepit. Taiorul e lung, încheiat la două rînduri de nasturi. ▶

Moda 1967 și-a făcut, la hotarul noului an, o apariție destul de discretă și rezervată. Nu și-a propus să răstoarne convenții, nu ține neapărat să lanseze linii șoc. Preia, cu înțelepciune, ceea ce predecesoarea sa a demonstrat ca viabil, preia chiar și surda rivalitate între stilul sport și cel feminin — fără a se pronunța categoric în favoarea vreunuia dintre ele — și intervine doar cu accente și detalii care să creeze senzația împrospătării, atît de vital necesară în modă. Unele încercări ale caselor de modă franceze de a lungi mantourile pînă la jumătatea gambei au stîrnit proteste înfierbîntate din partea adeptelor britanice ale mini-jupei, după cum mini-jupa însăși continuă să fie privită cu o rezervă dictată de bunul-simț, de către vîrstele și siluetele care i-au înțeles primejdia.

Dacă ar trebui să schițăm totuși un semi-decalog al modei 1967, aceasta ar preciza că se poartă:

— stofele compacte, netede, fără bucleuri sau nopeuri, cel mult cu un desen în țesătură: stofe gen velur, ratiné, gabardină, postav, shetland; pentru vară, inul, bumbacul creponat sau țesut în diagonală, mătăsurile în combinație cu fire sintetice;

— imprimeurile cu desen floral, ușor romantic, care au început să înlocuiască imprimeurile obosite de prea multă geometrie;

— culorile foarte clare, saturate, necombinate între ele (cum se purtau în anii trecuți): mult roșu spre tomat și corai, ciclamen intens, mov, galben, tabac, oranj, verde intens, bej, grej și, firește, albul și negrul;

— linia croielii merge tot pe drept sau evazat, cu o tendință de lărgire a mantourilor și rochiilor de seară; talia, după ce a alunecat mai sus sau mai jos de locul ei firesc, începe să și-l regăsească, cusăturile sînt subliniate de tigheluri și de nasturi mari și mulți;

— pantofii rămîn, incontestabil, la vîrful rotunjit sau pătrat, la tocul mai scurt și mai lat; pălăriile au preferință pentru formele mici — beret, basc, șapcă — și acceptă borul mare doar la îmbrăcămintea elegantă. Poșetele sînt în gen burduf, încăpătoare, adesea cu mînere duble.

S.F.

Un mantou îmblănit, a cărui mesadă albă se răsfrînge vizibil la guler și manșete; remarcați paspoalul lat, negru, care însoțește terminațiile hainei, dîndu-i un armonios efect coloristic.

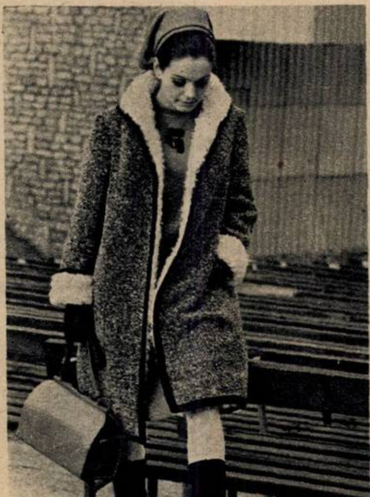

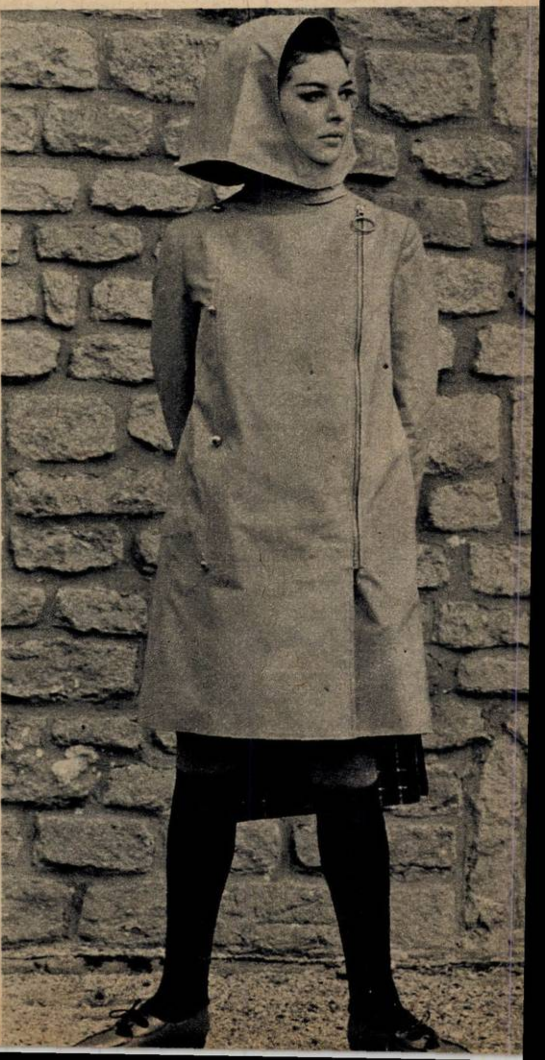

Pentru cei obosiți de formula clasică a hainei de ploaie, o idee cu adevărat insolită: un fermoar încheie haina lateral, cîțiva nasturi decorativi îi asigură o anume simetrie. În loc de pălărie, o băsmăluță-caschetă.

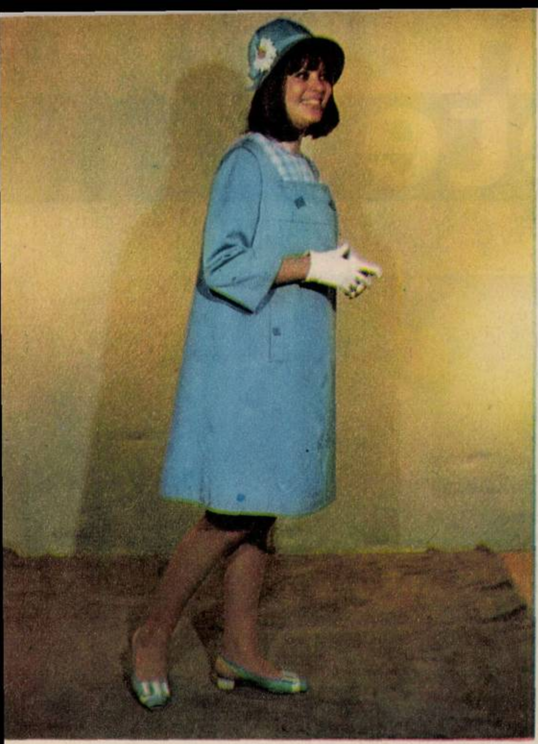

1

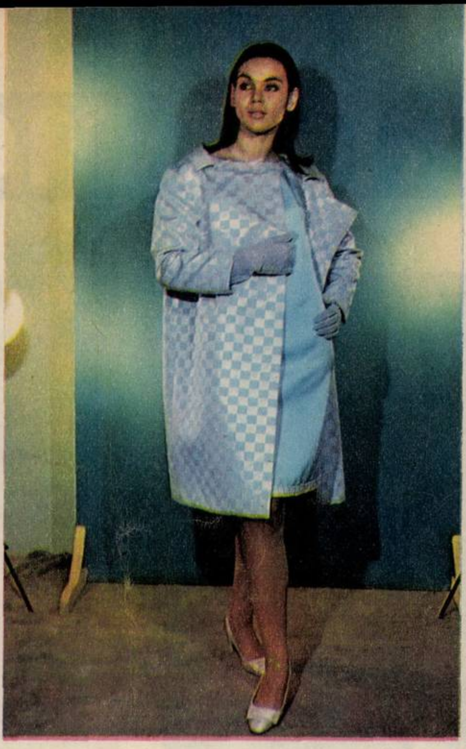

2

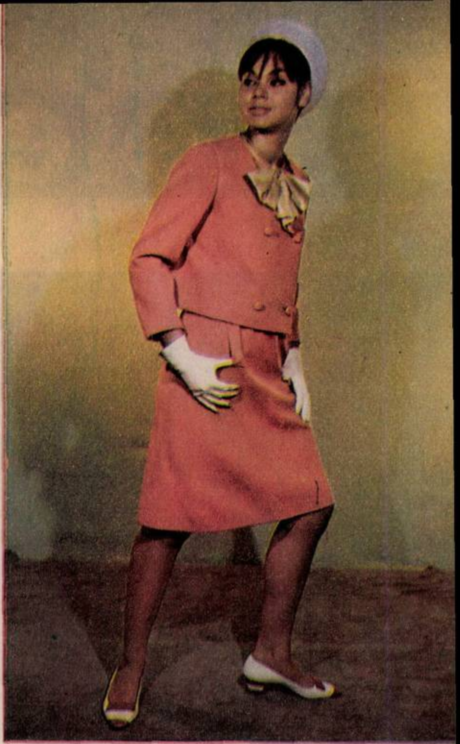

3

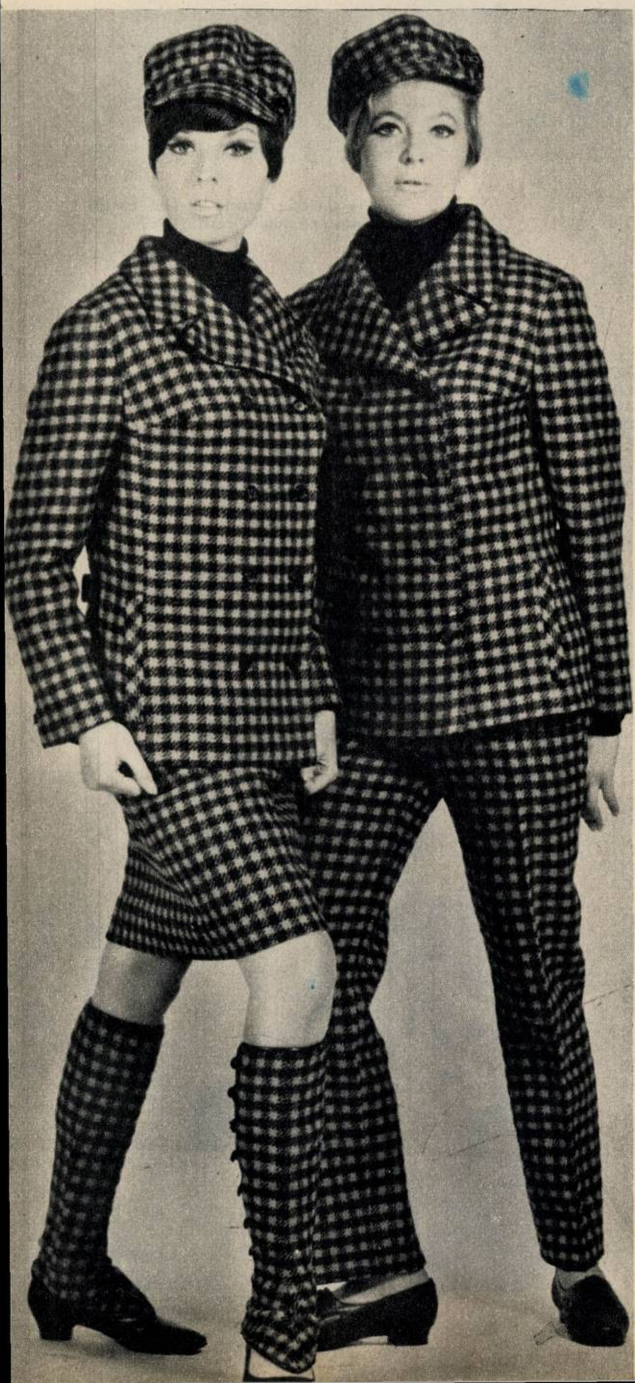

Cîteva din sugestiile propuse de creatorii de modă de la F.C.T. – București pentru vestimentația anului 1967. Remarcați:

1 *Decolteul pătrat și platca acestui pardesiu de vară dintr-o țesătură din bumbac bleu (din care e făcută și pălăria) și care e purtat peste o rochie dreaptă în carouri.*

2 *Satinul — cu o țesătură în șah alb-bleu — al acestui mantou elegant, purtat pe o rochie din satin bleu.*

3 *Combinația rafinată de oranj (taiorul), galben (bluza) și alb (accesoriile) ce compun această ținută de primăvară.*

4 *Roșul intens și butonajul dublu al acestei haine pentru fete tinere, ca și șapca ce îl completează.*

4

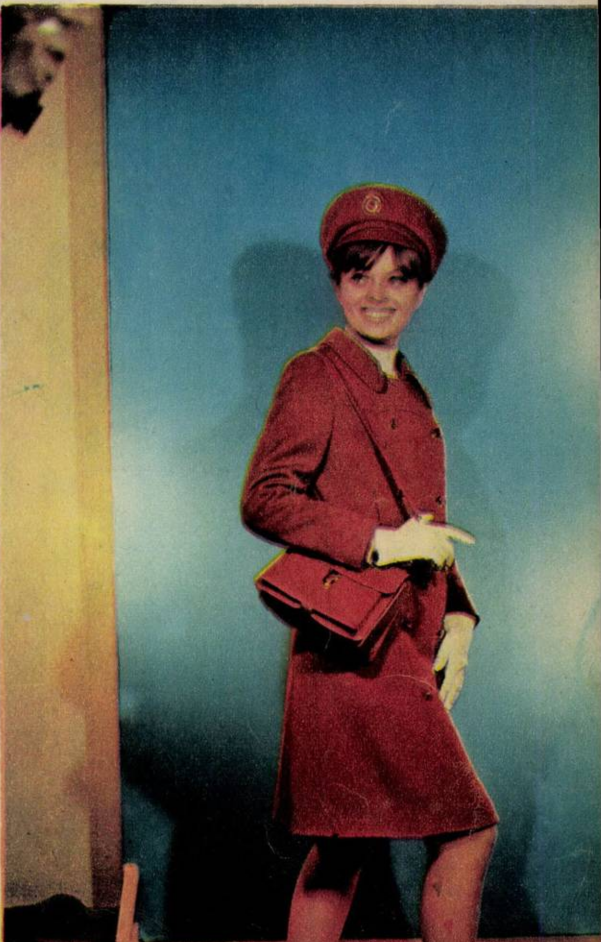

Fotografii de S. STEINER

stele și comete

Julie Christie, actriță engleză, cîștigătoarea premiului Oscar în 1965.

Greta Garbo, vedetă de origine suedeză, angajată în 1926 de studiourile americane, s-a impus ca una dintre cele mai marcante personalități din întreaga *istorie* a *cinematografului*.

«Doresc să fiu o femeie a zilelor noastre, nici prea frumoasă, nici prea urîtă», declară Mireille Darc, ultima vedetă de succes a cineaștilor francezi.

1

2

3

4

1 Gloria Swanson, actriță americană, descoperită în 1915 de Mack Sennett și cunoscută ulterior din filmele lui Cecil B. De Mille.

2 Katherine Hepburn și-a început cariera cinematografică în 1932 și a rămas pînă în zilele noastre una dintre cele mai prețuite vedete ale Hollywood-ului.

3 Loretta Young, actriță americană, cunoscută din filmele anilor 1930.

4 Jean Harlow, lansată în 1931 de către regizorul Frank Capra în filmul «Blond platinat».

5 Norma Shearer, lansată în urmă cu patru decenii de studioul Metro Goldwyn Mayer. Publicul din țara noastră o reține mai ales din filmul «Romeo și Julieta».

Un cinic oarecare, din anul '20 al veacului nostru, făcea într-o gazetă berlineză următoarea remarcă: «Dacă Venus din Milo ar prinde subit viață și, gătită după ultimul jurnal, s-ar plimba prin sălile Luvrului, nimeni, sau aproape nimeni, n-ar întoarce capul după ea».

O părere, ce-i drept întemeiată, dacă ne gîndim că autorul rîndurilor de mai sus și-a notat observația în epoca de glorie a Gloriei Swanson, a frumosului «imaterial», conceput după rețeta **fausse-maigre**-ului parizian, a femeii cu priviri misterioase și suflet de zînă. Acest autor pripit al conceptului de frumos n-avea de unde să știe că după numai două decenii, tinerele planturoase, dimensionate pe verticală, cu membre atletice și bust exploziv, își vor recîștiga din nou supremația. Anne Sheridan, Rita Hayworth, iar mai tîrziu Marylin Monroe au devenit pe cerul Hollywood-ului stele de mărimea întîi. Eroine rubiconde sau silfide vaporoase, opulente sau eterice, voluntare sau romanțioase — tipurile acestea s-au înlocuit unul pe altul, au fost pe rînd încoronate sau lăsate pradă uitării. De remarcat totuși că în comparație cu zilele prezentului, idealul de frumusețe o dată descoperit se bucura de prețuire vreme îndelungată. E de ajuns să privim vechile fotografii ale frumoaselor la modă în epoca bunicilor noștri. În surîsurile lor stinse a încremenit un întreg sfîrșit de veac. Toate — rotofeie și senine — au purtat parcă aceleași rochii largi cu crinolină și s-au pozat lîngă aceiași bărbați țepeni și mustăcioși, lungi, nespus de înalți în redingotele lor severe. O epocă întreagă, precis conturată în vreme, ne amintesc și rochiile sac din vremea mamelor noastre, pantofii de lac cu baretă și pălăriile enorme în formă de castron, de sub borul cărora se vaporizau privirile galeșe și zîmbetul guritelor adunate în formă de inimioară.

Tipul de frumusețe, lansat de vedetele ecranului, a devenit în schimb în ultimele decenii atît de meteoric, încît e de presupus că oamenii celui de-al treilea mileniu al erei noastre vor deosebi cu destulă dificultate o frumoasă din anul 1940 de una din 1970. Ritmul galopant prin care publicul lansează sau decapitează actrițe cu renume, căutările febrile ale producătorilor, viața efemeră a numeroase celebrități, l-a făcut pe un cunoscut cronicar englez să afirme că în 1974 (nici mai devreme, nici mai tîrziu!) ecranul va fi lipsit de mari vedete. Înlocuirea la intervale scurte a unui tip de frumusețe prin altul este, la urma urmei, și o consecință a modului specific de exprimare a celei de-a 7-a arte. Frumusețea fizică deține în ierarhia valorică a conceptului de creație cinematografică un rol preponderent. Un public numeros vine la cinema pentru a o **revedea** pe Marina Vlady, pe Sophia Loren, pe Ursula Andress, pe Claudia Cardinale și nu pentru a face cunoștință cu personajul interpretat. Un actor lansat poate trăi ani buni, refăcînd periodic imaginea propriului său mit, deoarece regizorii sînt nevoiți să-i croiască roluri pe măsura frumuseții sale fizice, în funcție de calitățile și farmecele lui personale. De unde și goana după noi vedete cu priză la public. În alambicurile secrete ale marilor studiouri din lumea capitalistă, rețetarii frumuseții fizice prepară metodic luni și chiar ani de zile înălțarea unei noi stele. Instrumente chirurgicale și pilule miraculoase operează în corpul viitoarei dive ca într-o cocă de argilă, după dimensiuni prestabilite. În plus, o reclamă zgomotoasă îi poate asigura notorietatea în mod subit. E cazul tinerei americane Raquel Welch, care mulțumită săptămînalelor ilustrate a devenit anul acesta o vedetă... cunoscută în întreaga Europă occidentală, cu toate că nici un locuitor al bătrînului continent n-a văzut-o pînă în prezent în vreun film.

De glorii mai puțin explozive, dar și mai puțin efemere, s-au bucurat în schimb actrițele ecranului mut, despre care, cu superioară mîndrie, amintesc atît de des părinții noștri. E adevărat, pentru cei mai tineri dintre noi prezentarea sporadică a vechilor pelicule reeditează cu greu farmecul și marea strălucire a fostelor vedete. Jocul lor fantomatic, chipurile crispate, gestica exagerată, veritabilă pantomimă care — în condițiile filmului nevorbit — avea menirea de a nota și înlocui vorbirea sonoră și starea sufletească a eroului — par desprinse dintr-o lume ciudată, nefirească și — de ce să n-o recunoaștem — uneori rizibilă. Și totuși acestea și nu altele au fascinat milioane de spectatori. Celebra

(Continuare în pag. 20)

5

stele și comete

Eva Rutkay, o vedetă a cinematografiei maghiare, actriță cu resurse inepuizabile.

Lilian Gish, descoperită în 1912 de Griffith; Asta Nielsen, cea dintîi vedetă internațională și prima mare tragediană a ecranului; Hedy Lammar, primul nud al ecranului (un adevărat scandal public); Clara Bow, robustă și sportivă, expresia vitalității și optimismului tinerelor americane; Norma Shearer, adorată de generații de liceeni; Greta Garbo, «divina», regina neîncoronată a Hollywood-ului, femeia cu privire fascinantă și «viața învăluită în mister»; Marlene Dietrich, una dintre cele mai obsedante chipuri ale cinematografiei. Apoi: Jean Harlow, Pola Negri, Myrna Loy, iar mai aproape de zilele noastre Ingrid Bergman, Katherine Hepburn, Joan Crawford...

În Europa, Musidora, prima vampă a cinematografului francez rămasă în memoria spectatorilor prin îmbrăcămintea ei colantă, Françoise Rosay, autoritară, plină de vervă, preferata publicului francez între 1920 și 1930. Iar mai tîrziu, cele pe care și le amintesc și generațiile mai tinere, deoarece și-au cîștigat o largă reputație și în noua etapă deschisă de către filmul sonor: Danielle Darrieux, Viviane Romance, Alida Valli etc., etc.

Multe dintre acestea, aureolate de o publicitate generoasă, adulate de un public larg, și-au rezervat un loc definitiv în mitologia cinematografică. În ochii contemporanilor ele au instituit o veritabilă ordine estetică. Nu e de mirare deci că cei care le-au preamărit găsesc astăzi în coafura și vestimentația dezordonată a unei Brigitte Bardot, în frumusețea ei discutabilă adevărate prejudicii aduse bunului-gust.

Am amintit-o pe Brigitte Bardot, deoarece marea ei celebritate a încheiat totodată si, pare-se, definitiv, era femeilor fatale, a divelor supranaturale, cu o personalitate sui-generis, realizată mai degrabă prin solicitudinea mecanismului publicitar decît prin corespondențe reale cu lumea pămînteană. Frumusețea fizică s-a dovedit insuficientă și azi ca și în copilăria artei cinematografice. Vedetele care au izbutit să fie pe gustul contemporanilor, întruchipînd expresia fizionomică a valorilor spirituale și morale din epoca respectivă, și-au cucerit un loc definitiv în istoria celei de-a șaptea arte. Femeia «păpușă», preparată *sintetic* în laboratoarele studiourilor, lipsită de expresivitate sufletească a avut în general o glorie de scurtă durată. Brigitte Bardot, *frumusețe atît de controversată*, își datorește succesul — spun cronicarii — faptului că ea reeditează un model preexistent, un erou autentic: adolescentul contemporan. Ingenuitatea și senzualismul, spiritul de frondă și naivitate, disprețul pentru canoanele și conformismul vieții burgheze, trăsături atribuite de mulți scriitori contemporani unor personaje desprinse din lumea adolescenților, pot fi recunoscute și în aerul dezinvolt al actriței franceze, în tragedia și bucuriile personajelor pe care le-a întruchipat.

Filmul «Fantômas» ne-a prilejuit în ultima vreme o dublă întîlnire cu Myléne Demongéot.

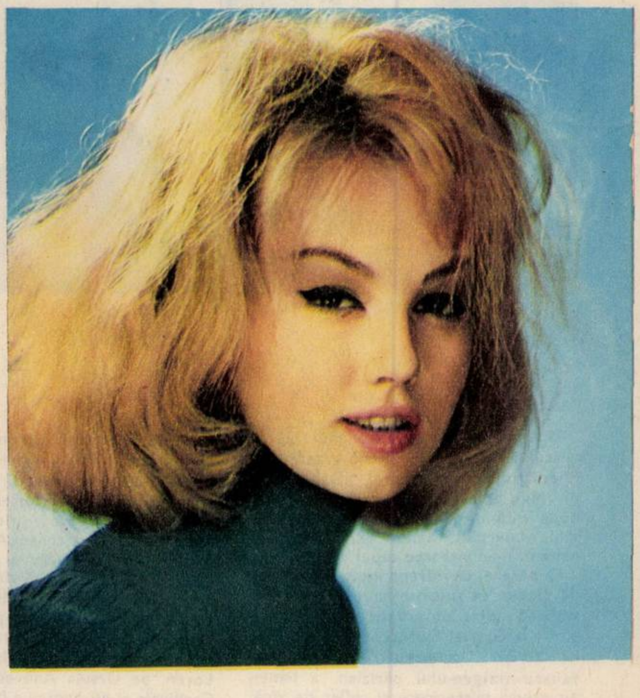

De un binemeritat succes s-a bucurat la ultimul festival cinematografic de la Karlovy Vary și tînăra vedetă poloneză Barbara Brylska.

Ursula Andress, cunoscută spectatorilor români din filmul «Veselie la Acapulco».

După cum se întîmplă în mod frecvent, un model descoperit (mai exact spus: impus publicului) are toate șansele de a se multiplica în zeci de copii aproape identice. Exemplare mai mult sau mai puțin reușite, dar adevărate pastișe ale genului, au pornit pe urmele celebrei B.B., după cum seria blondelor opulente, extrase după chipul și asemănarea mult regretatei Marylin Monroe, au invadat studiourile americane. Pentru Sophia Loren, probabil datorită originalității sale frapante, producătorii n-au aflat pînă în prezent nici un exemplar asemănător.

Care vor fi, cum vor arăta in viitor stelele cinematografului? Deocamdată, în alegerea frumuseții corporale, a tipului fizic predestinat, o singură tendință mai clară: apropierea divinelor ecranului de tipul mai mult sau mai puțin al femeii comune. Nici prea frumoase, dar nici prea urîte. «Doresc să fiu o femeie a zilelor noastre...», declară Mireille Darc, ultima vedetă lansată cu succes de cineaști francezi. Iar Julie Christie, pe al cărei chip liniile nu se mai armonizează în mod fericit (gura mare și maxilarele ei puternice contravin canoanelor tradiționale), a devenit în 1965 fericita cîștigătoare a premiului Oscar.

O legătură subtilă a unit întotdeauna frumusețea cu adevărul. O dovedește și succesul multor vedete. **Frumusețea** — ca să amintim cuvintele lui Shakespeare — **apare mai frumoasă sub podoaba dulce pe care i-o dă adevărul.** Ce resorturi intime, ce considerente felurite vor contribui în viitor la conturarea noțiunii de frumusețe? Vom trăi și vom vedea.

Liviu TIMBUS

Gina Lollobrigida a rămas în memoria spectatorilor ca una dintre cele mai frumoase vedete ale filmului italian.

Olandezul suspect

de Georges **SIMENON**
ilustrație de Val **MUNTEANU**

Portarul făcu un semn cu ochiul inspectorului. Inspectorul îi răspunse tot astfel. *Asta însemna: «Am înțeles!»*

Tînărul și elegantul inspector de poliție se purta degajat, își înălța mereu spre ceafă pălăria gri de fetru, întocmai ca detectivii din filmele americane.

Era o dimineață frumoasă de primăvară. Prin deschizăturile ușii turnante a «Grand-Hotelului» apăreau umbrele albastre ale copacilor de pe bulevardul Capucinilor, ajungeau suflul răcoros al mașinii de stropit și mirosul asfaltului, prevestitor al unei veri caniculare.

Inspectorul se plimba prin hol, nepierzînd o clipă din ochi pe dl. Mops, ce tocmai ieșise din lift.

De trei săptămîni dl. Mops se trezea dimineața în camera nr. 225; apăsa pe buton și lacheul îi aducea gustarea pe tavă, trăgea perdelele ca pe o cortină la teatru, deschizînd privirilor sale bulevardul trezit la viață.

Dl. Mops făcea baie, își freca cu buretele aspru corpul său roz și voluminos. Costumul gri-deschis îl aștepta proaspăt călcat. Cămașă de mătase, cravată nouă și pantofi moi ca niște mănuși.

Discret, liftul îl ducea la subsol, unde se lăsa în voia frizerului...

Inspectorul de poliție, căruia portarul îi făcuse semnul de care am amintit, izbuti să studieze cîteva fotografii luate cu sine pentru orice eventualitate.

Constatase că Cornelius Mops nu semăna cu nici unul dintre escrocii internaționali înregistrați la direcția poliției, nici cu gangsterii americani sau cu falsificatorii de cecuri. Totuși Emil, portarul «Grand-Hotelului», nu putea să se fi înșelat. Cînd inspectorul îl salutase și-l întrebase: «E ceva nou?», Emil, uitîndu-se la tabloul cu chei, îi răspunse:

— Olandezul de la 225...

Acest curios Cornelius Mops, sosind aci acum trei săptămîni, fără nici un bagaj, îl întrebase pe portar:

— Camera 125 e liberă?

Comisese prima greșeală, neadresîndu-se administrației ci portarului care îl îndrumase către administratorul de serviciu.

— 125? Nu, domnule, e ocupată, dar avem o cameră la fel la etajul doi... Dv. aţi mai ocupat camera 125?

— Da, tocmai de aceea am vrut...

A doua greşeală. Dl. Mops nu ştia că îndată ce vor fi verificate fişele va reieşi că el n-a stat niciodată la «Grand-Hotel» sub numele de Cornelius Mops. Intendentul, se înţelege, nu i-a spus nimic.

După cîtva timp portarul Emil îi spuse olandezului:

— Doriţi să vă aducem bagajele de la Gara de nord?

— Nu, nu trebuie. Eu... Eu am sosit cu avionul...

— Atunci de la aeroportul Bourges?

— Le-am luat singur.

În realitate, după cum Emil îl informase pe inspectorul poliţiei secrete, dl. Mops nu avea nici un fel de bagaj. După-masă însă se întorsese cu o elegantă trusă de voiaj cumpărată pe Champs Elysées.

Apoi comandă încă un costum, cămăşi şi o pereche de pantofi. Nu întrebase niciodată dacă are scrisori. Se întorcea totdeauna singur la hotel. De la început se familiariză, treptat-treptat, cu diferite încăperi ale hotelului. Numai după cîteva zile îndrăzni să se aşeze pe un fotoliu în sala de lectură. Mai apoi la... dancing.

În afara hotelului se comporta ca mai înainte, mergea la pas pe marile bulevarde, se oprea în faţa vitrinelor, pe urmă ocupa un loc la «Café de la Paix», rămînînd acolo ceasuri întregi, privind mulţimea.

Zilnic, Mops intra la banca de pe strada Ober ca să-şi schimbe cîţiva florini, exact atît cît îi trebuia să-şi achite măruntele cheltuieli pe o zi.

Inspectorul intra după el la bancă şi-şi nota numerele bancnotelor. Însă acestea nu se potriveau cu nici unele furate.

De ce atunci, înainte de a se instala la «Grand-Hotel» şi a avea o cameră dintre cele mai luxoase, Cornelius Mops stătuse trei zile într-o cameră mobilată de rangul trei, vizavi de Gara de nord?

Pe măsură ce vremea trecea, pasagerul nostru începu să devină nervos, ba chiar să-şi piardă răbdarea.

Emil îi comunică inspectorului:

— Am mai întîlnit asemenea tipi care aşteptau săptămîni întregi un telefon, ca apoi să-şi curme zilele.

De ce oare nu întreabă, nici la hotel, nici la poştă, dacă are vreo scrisoare? De ce nu se interesează de loc de noii sosiţi? A întrebat numai de cîteva ori, cu un zîmbet forţat:

— 125 încă nu s-a eliberat?

Ultima dată pusese această întrebare în clipa în care doamna Caliano ieşea din lift. Un val de parfum se răspîndi prin tot holul învăluindu-l pe administrator. Acesta strănută şi, după ce doamna trecu, îi şopti d-lui Mops:

— Dînsa ocupă camera 125... E din America de Sud... Stă de obicei la noi pînă la sfîrşitul marilor premii ale tradiţionalelor curse de cai.

Inspectorul îşi închipuia că, în sfîrşit, dezlegase misterul în momentul cînd în dancing dl. Mops, roşu şi stîngaci, se apropiase de masa d-nei Caliano.

— Ce părere ai despre asta, Emil?

Portarul însă scutură din nou din cap.

— Credeţi că?... Nu vă contrazic... În orice caz nu este genul d-nei Caliano, căreia îi plac tineri chipeşi, blonzi.

Despre femei ca dînsa se spune că au fost pe vremuri frumoase. Ea mai păstra încă ochi negri, scînteietori, şi un păr care — fără ajutorul coaforului — îşi menţinea culoarea de pana corbului.

În rest, avea prea multe: vopseli, parfumuri şi o statură voluminoasă. Cina pentru ea consta din zeci de plăcinte stropite cu tot atîtea pahare de vin de Porto.

— La vîrsta lui, spuse Emil, dl. Mops s-ar îndrăgosti mai degrabă de o fată de la garderobă sau de o casieriţă de la cinema decît de d-na Caliano...

În curînd misteriosul pasager începu să slăbească, sub ochi i se adînceau din ce în ce mai pronunţat cearcăne negre.

— S-ar putea să fie la mijloc bijuteriile ei?

— Nu ştiu...

*

— Alo... dl. inspector?... Vorbeşte Emil...

Lîngă portar se afla un rînd de telefoane. El vorbea scrutînd holul peste uşa de sticlă.

— Nu... Încă nu ştiu... Dacă nu sînteţi ocupat v-aş sfătui...

Inspectorul sosi seara la ora nouă. Holul era aproape pustiu.

— Păcat că n-aveţi smoching. În ţinuta asta nu puteţi intra în sala de mese. Dar am să vorbesc cu Antonio.

Intendentul Antonio îl conduse prin intrarea de serviciu şi-i arătă o ferestruică tainică.

În dreapta, la o măsuţă, şedea fericita pereche. Ana Caliano elegantă şi încărcată cu bijuterii, mai multe ca de obicei, iar dl. Mops, beat.

— Asta a început îndată după ceai, îl informă Antonio. Au băut Dumnezeu ştie cîte pahare de vin de Porto... Rîdeau ca nişte copii, mai degrabă ca nişte nebuni... Pe urmă au intrat la bar... D-na aştepta, mi se pare, pe un tînăr, dar care n-a venit. Era necăjită. Olandezul profită de starea ei şi începu să-şi facă de cap cu băutura... După aceea au plecat sus, s-au schimbat şi acum se îndeamnă cu şampanie... Nu va trece nici un ceas pînă ce se vor îmbăta de-a binelea.

În ochii de culoare deschisă ai olandezului expresia tragică se preschimbase într-o speranţă arzătoare.

*

Ora unsprezece seara. În sala de mese rămăsese o singură pereche. D-na Caliano şi dl. Mops tot goleau pocalele, în vreme ce chelnerii zoreau aşteptînd sfîrşitul serii.

Răsună clopoţelul. Semnalul de închidere.

La scurt timp după aceasta în hol apărură d-na Caliano şi Cornelius Mops, hohotind isteric. Intrară în lift. Emil îşi ciuli urechile. Avea un auz ascuţit, antrenat.

— Au ieşit din lift amîndoi la etajul întîi.

— Nu-mi place asta...

— Nici mie...

— Ea, în asemenea hal...

— Am să vă conduc sus. Alături de camera 125 se află o încăpere de serviciu şi acolo e o ferestruică care dă spre camera de baie. Va trebui să staţi însă în picioare, cocoţat pe un scaun...

Emil rămase în hol. Telefoanele îi permiteau să asculte convorbirile clienţilor.

— Alo!... La 125?... Bine, domnule ... Şampanie?... Da, imediat, domnule...

Vin de Porto, după ceai. Cocteil la bar. Trei sticle de şampanie în sala de mese. Iar acum mai comandă încă o sticlă de şampanie.

Miezul nopţii... Inspectorul, stînd la pîndă, nu vedea nimic: în baie era întuneric. Auzea numai glasuri şi rîsete... Apoi, ceva ca nişte vaiete, plînsete sau sughiţuri?! Nu putea să distingă. Zgomotele fură întrerupte de reproşuri furioase şi, în sfîrşit, de strigăte...

Poliţistul coborî de pe scaun şi-şi lipi urechea de uşa camerei lor.

— Eşti o fiară! Eşti... eşti... Dar ce faci? Doamne, ce grozăvie!... Eu mor, iar dumneata... Dumneata...

Deodată uşa se deschise şi domnul Mops se poticni în faţa inspectorului uluit. Olandezul avea ochii ieşiţi din orbite, cravata desfăcută, faţa de o paliditate mortuară. Dădu să fugă, însă inspectorul îl apucă de umăr şi cu gestul obişnuit îl opri.

— Mă iertaţi... Încotro?

Prin uşa pe jumătate deschisă se mai auzeau gemete şi ocări...

Dl. Mops nici nu încercă să se elibereze. Se muie complet, picioarele i se tăiară, falca îi atîrna în jos, pe obraji îi curgeau lacrimi.

— Ce i-aţi făcut?

— Nimic! Jur, nimic...

Intrară în odaie. D-na Caliano se zbătea în spasmele răului de mare.

— A văzut că mi-e rău, că sînt pe moarte şi în loc să mă ajute... În vreme ce mi se făcea tot mai rău, domnul se urcă pe scaun (scaunul era lîngă şifonier). Nu ştiu ce căuta acolo sus. Negăsind nimic, chipul i se prefăcu deodată ca de fiară. Am avut impresia că o să mă sugrume.

*

Ora cinci dimineaţa. Secţia de poliţie de pe cheiul bijutierilor. Ziua de-abia se înfiripa deasupra Parisului.

— Numele dv. este Cornelius Mops şi locuiţi la Leivarden... Cu ce vă ocupaţi?

— Sînt director-locţiitor al fabricii de brînzeturi Van de Velda. De douăzeci de ani fac serviciu la această firmă, domnule, şi niciodată domnii Van de Velda, tatăl şi fiul, n-au avut prilejul a se plînge de mine... Am casă proprie în noul cartier al oraşului... Fiul meu învaţă la colegiu, iar fata...

Inspectorul îi întinse să miroasă coniac, dar faţa îi arăta tot albă ca hîrtia.

— Doriţi o ţigară?

— Mulţumesc.

Olandezul o aprinse numaidecît.

— Totul s-a întîmplat din pricina lui Pijpecamp... Ne întîlneam în fiecare duminică la Amsterdam la şedinţele sindicatului... Într-o zi mă trase la o cafenea şi-mi oferi un rachiu de ienupăr. Eu însă nu rezist la rachiu de ienupăr. Toată viaţa mea am băut numai lapte, foarte rar un pahar de vin. În cafenea apăru un domn care...

Telefon.

— Dl. inspector?... Totul e în ordine... A adormit. Camerista afirmă că nu-i lipseşte nimic. Nu. Toate bijuteriile sînt intacte.

Dl. Mops continuă:

— ...Era un om elegant, manierat... A aşteptat pînă ce am rămas singur la masă, apoi s-a aşezat lîngă mine... M-a întrebat dacă nu vreau să cîştig o jumătate de milion în trei zile...

Olandezul, complet moleşit, deveni ca un balon dezumflat.

— Acum, cînd sînt pierdut, pot să vă mărturisesc totul. Acel individ era un hoţ. Nu s-a sfiit să-mi spună acest lucru. Un escroc internaţional. Specialist în bijuterii...

Poliţistul zîmbi şi scoase din fototecă cîteva fotografii din faţă şi din profil.

— Priviţi-le. Îl recunoaşteţi cumva?

— Acesta e!... Are altă înfăţişare fără guler şi cravată, dar eu îl recunosc... Mi-a spus că...

— A furat bijuterii într-un hotel din Paris.

— Da. La «Grand-Hotel». Prin urmare e adevărat?

— Şi că în clipa cînd se pregătea să fugă a fost descoperit. Totuşi el a izbutit să le ascundă...

— De unde ştiţi toate acestea?

— ...Şi de-abia a reuşit să treacă graniţa, iar acum stă fără bani, în vreme ce bijuterii în valoare de un milion stau ascunse într-un anumit loc...

Ochii d-lui Mops se făcură mari.

— ...Şi el nu se încumetă să se întoarcă în Franţa, unde i-au rămas semnalmentele şi unde probabil va fi arestat. Dacă sînteţi de acord să plecaţi în locul lui, el va împărţi suma cu dv.?

— Întocmai!

— Cît v-a luat garanţie?

— Zece mii franci... Eu însă n-am îndrăznit să mă prezint la «Grand-Hotel» într-un costum vechi...

— Ştiu, ştiu. Apoi aţi început să aşteptaţi eliberarea camerei 125.

— Oh, cît mă costă asta! Toate economiile mele...

— Şi cînd aţi aflat că d-na Caliano nu pleacă...

Olandezul roşi.

— Dacă ar şti Mina!... Vă jur, d-le inspector, că mai bine aş termina cu viaţa...

— Ce aţi găsit pe şifonier?

— Numai praf... Şi femeia aceea ţipa! Eu... Mă înţelegeţi, domnule inspector, toată viaţa mea am visat să mă mut la Amsterdam. Iar cu banii aceştia...

— Cu banii încasaţi pentru bijuteriile furate?

Cornelius Mops plîngea.

— Mai precis pentru bijuteriile care n-au fost furate, pentru că nici n-au existat vreodată... Acest escroc îşi pune sistemul său în aplicare pentru a opta oară.

*

Ceasul nouă dimineaţa. Cabinetul şefului poliţiei secrete. O doamnă blondă, rumenă, cu ochi senini, bine îmbrăcată, îşi frămînta nervos poşeta din piele de porc.

— Prin urmare soţul dv. este director-locţiitor al fabricii de brînzeturi şi se pregătea să plece, pentru cîteva zile, într-o misiune?

Ea plîngea cu sughiţuri şi-şi ştergea ochii cu batista.

— Da. Însă în zadar m-am adresat poliţiei... Pentru prima dată după optsprezece ani de căsătorie...

— Intră...

Deodată se auzi un strigăt de bucurie subliniat totuşi de un reproş de-abia simţit...

— Cornelius!

Femeia nu se grăbi să-l îmbrăţişeze. Se speriase de smochingul lui, plastronul... pantofii de lac...

— Cornelius!

Privirile i se îndreptară spre faţa lui suptă, spre cearcănele negre de sub ochi. Prima exclamaţie, «Cornelius!», exprima bucurie, a doua, uimire. A treia, milă. Apoi izbucni în hohote de plîns.

Şeful şi inspectorul trecură la geamul deschis şi zăboviră acolo cîteva clipe.

— E liber, d-le şef?

— Desigur, doamnă.

Al patrulea «Cornelius!» răsună ca o confirmare a dreptului de proprietate:

— Mulţumesc, domnule inspector. Să mergem, Cornelius!...

— Alo! Emil!... Da, eu. Mops? L-a luat nevastă-sa. Cum? Nu... Desigur că nu... Pur şi simplu a fost tras pe sfoară.

În româneşte de I. BABIN

UZINELE
EMAILUL ROSU
MEDIAS

Solicitați la magazinele de specialitate noile produse ale

UZINEI „EMAILUL ROȘU":

vase emailate în execuție coajă de stejar, cu dungă de aur, marmură și granit.

Marina Vlady, cu cel mai mic dintre cei trei fii ai ei, Vladimir, fotografiată anul trecut la București.

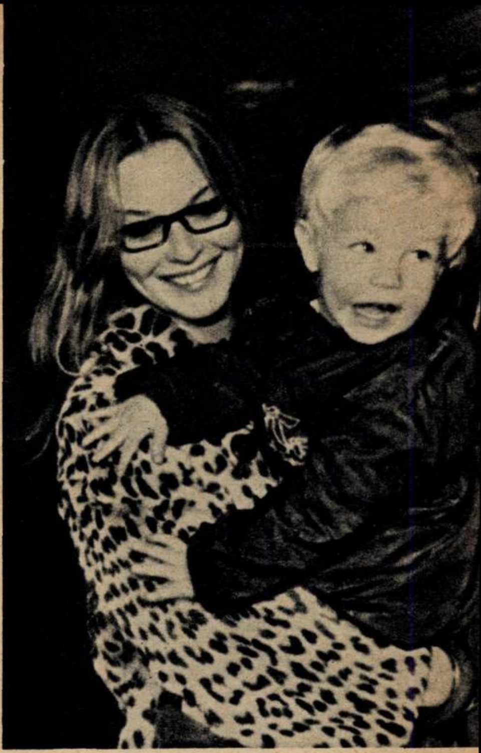

Actrița engleză *Deborah Kerr* («Noaptea iguanei») împreună cu soțul și cele două fetițe ale sale: Francesca Ann și Melanie Jane.

Ingrid Bergman, cu cîțiva ani în urmă, și trei dintre copiii săi, pe atunci încă mici.

roluri ma
puţin cunoscut

Există prejudecata că maternitatea repetată ar urîți înfățișarea femeii. Una dintre multele dovezi ce afirmă contrariul o aflăm și în faptul că actrițe celebre ale ecranului, mame a mai multți copii, au continuat să rămînă frumoase. Fotografiile noastre înfățișează cîteva dintre ele.

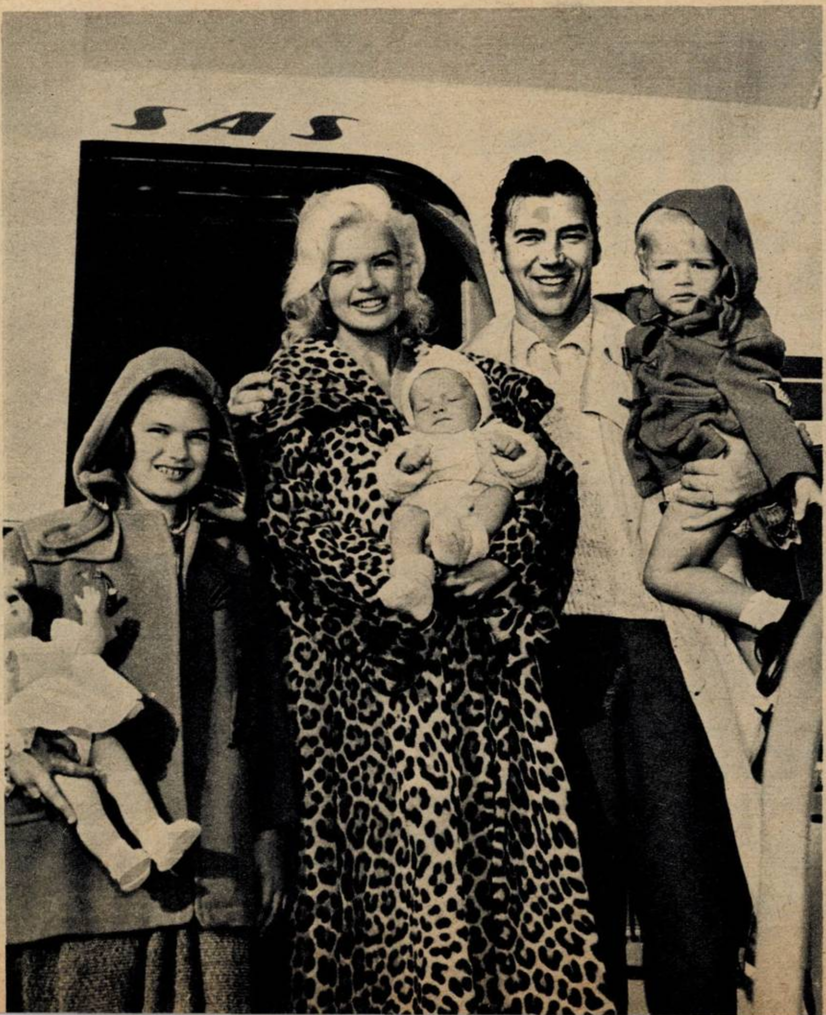

Copiii Elizabethei Taylor au ținut să fie prezenți la una dintre filmările mamei lor.

Cunoscută nouă din paginile revistelor, actrița americană Jayne Mansfield este una dintre frumusețile de azi ale Hollywood-ului. Această fotografie, luată pe aeroport, o înfățișează în mijlocul familiei cu trei dintre cei cinci copii ai săi: Jayne Marie, Zoltan Anthony și Miklos.

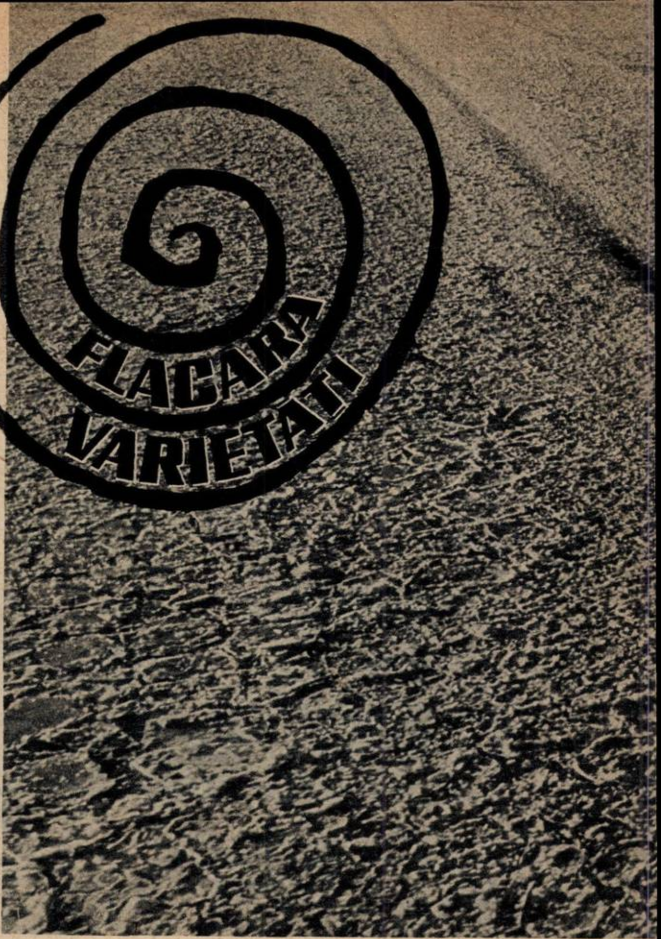

KING ȘI BALONUL ROTUND

În țara care a dat lumii fotbalul — și care în anul ce se încheie și-a adjudecat și titlul mondial în acest domeniu — e și normal ca popularitatea acestui sport să nu cunoască limite. Lucrul acesta l-a demonstrat recent și crescătorul de cai William Foyle din Billericay (Essex), care, cu o răbdare deosebită, a reușit să facă din calul King (6 ani) un «virtuos» al jocului cu balonul rotund. Cele cîteva fotografii alăturate demonstrează din plin acest lucru.

1) Un schimb de «capuri» între cei doi parteneri de joc...

2) ...și un dribling scurt...

3) ...după care — șut la poartă.

4) Cînd trebuie să-și apere propriile buturi, King nu se dă în lături de la cele mai spectaculoase salturi...

5) ...sau execuții tehnice de mare finețe, ca această «foarfecă».

6) Desigur, King duce o viață sportivă și nu pune picătură de whisky în gură. Dar, din cînd în cînd, cîte o... vadră de «ale» ușor, mai merge. Satisfăcut de faptul că virtuosul fotbalist nu l-a faultat de loc, deși potcoavele cu care a intrat pe teren sînt mai dure decît bocancii oricărui fotbalist, după «meci» Foyle îi oferă partenerului său o halbă din renumita bere englezească,

VISUL PESCARILOR...

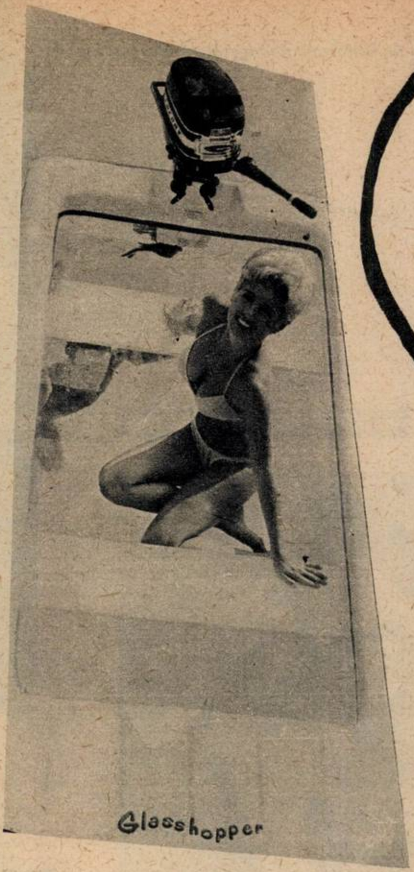

...așa au calificat constructorii acestei ambarcații creația lor, prezentată nu demult la Las Vegas (S.U.A.). Construită dintr-o masă plastică transparentă, ambarcația — căreia i se poate adapta motor, așa cum se vede în fotografie — este prezentată drept ideală pentru pescuit, întrucît pescarul poate vedea prin transparența bărcii peștii din apă. Cînd firma constructoare a făcut însă demonstrațiile de reclamă, lucrurile s-au petrecut invers: elementul din barcă era cel supus observației (din apă și din afara ei)...

PE USCAT?

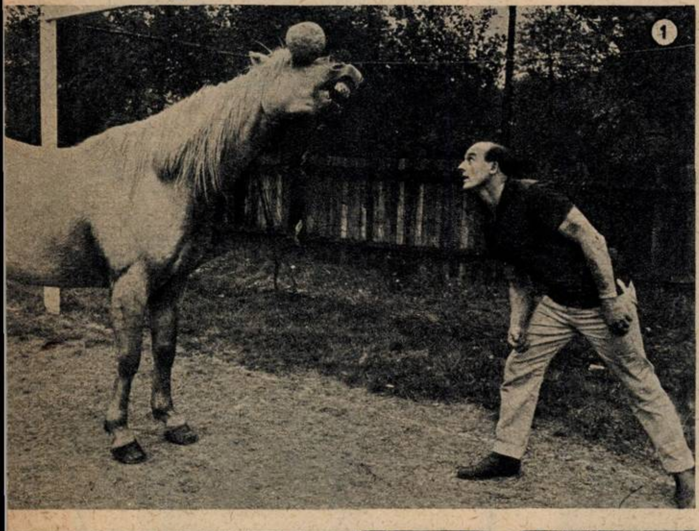

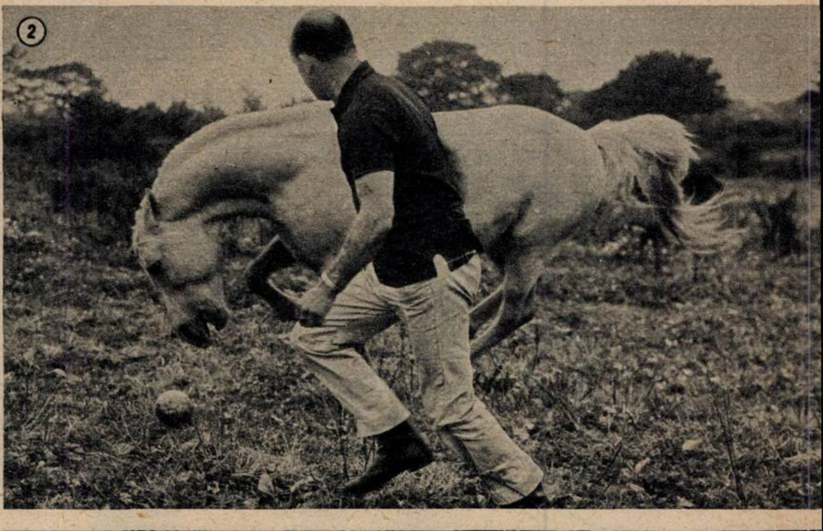

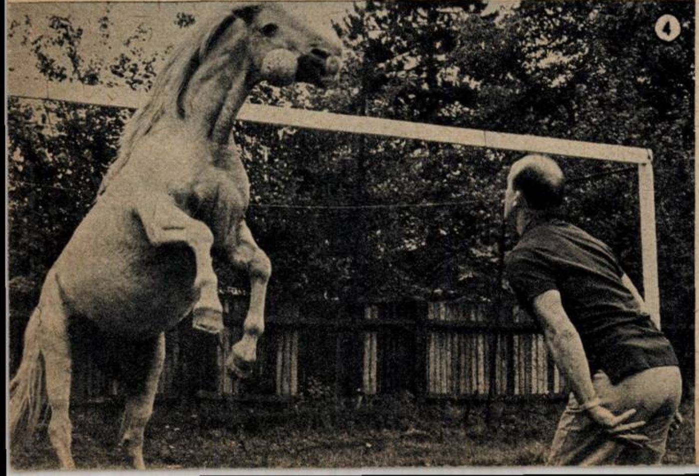

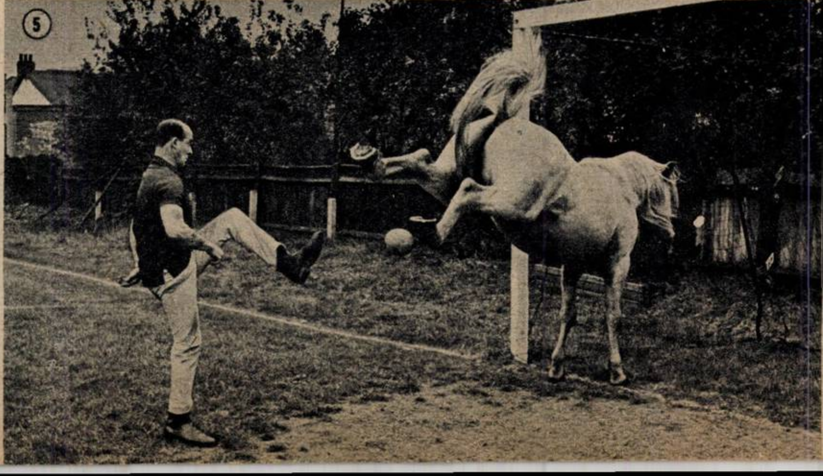

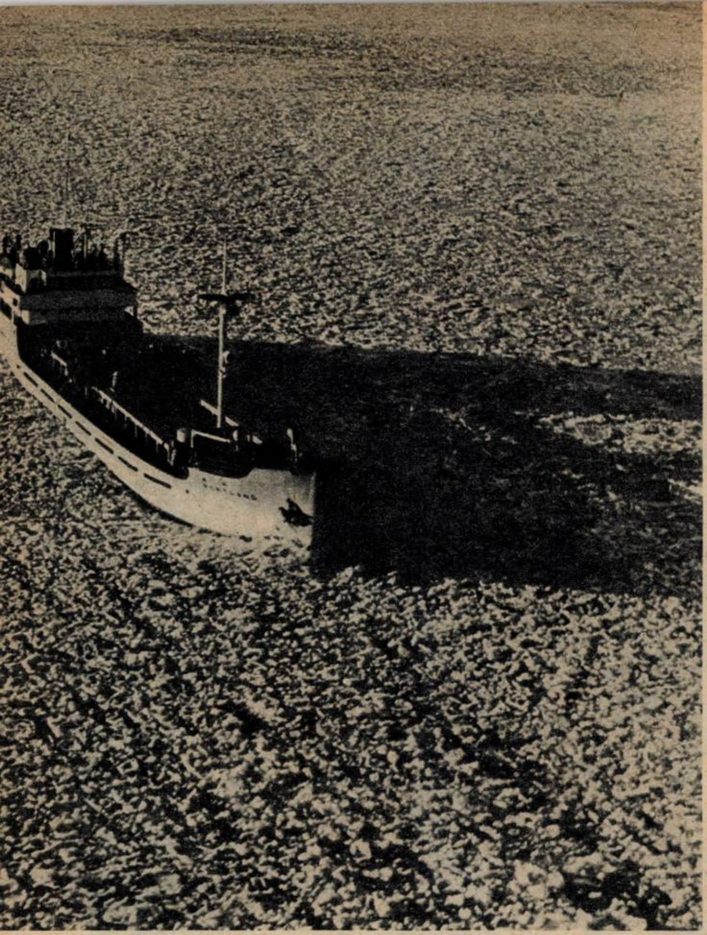

Vaporul pe care-l vedem în fotografie nu se luptă cu nisipurile unui deșert, ci cu ghețurile care au blocat intrarea portului Lim-Fjord din Iutlanda (Danemarca).

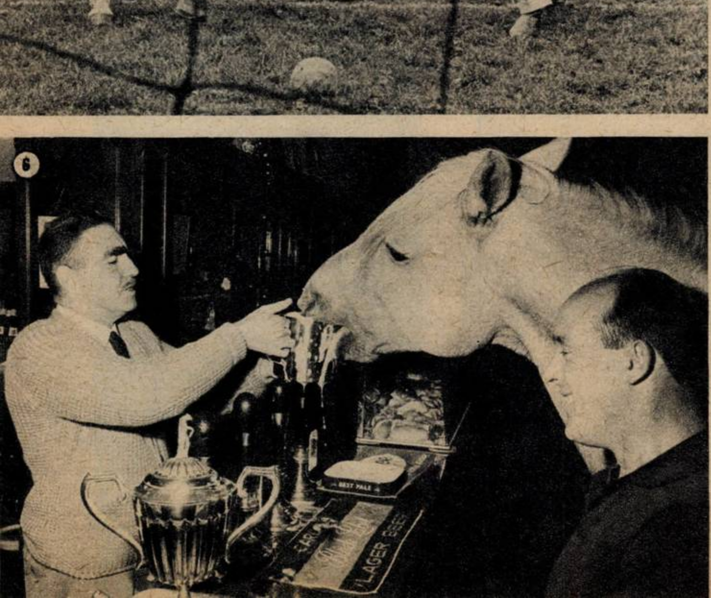

CINE ESTE BLONDA DE LÎNGĂ ȘOFER?

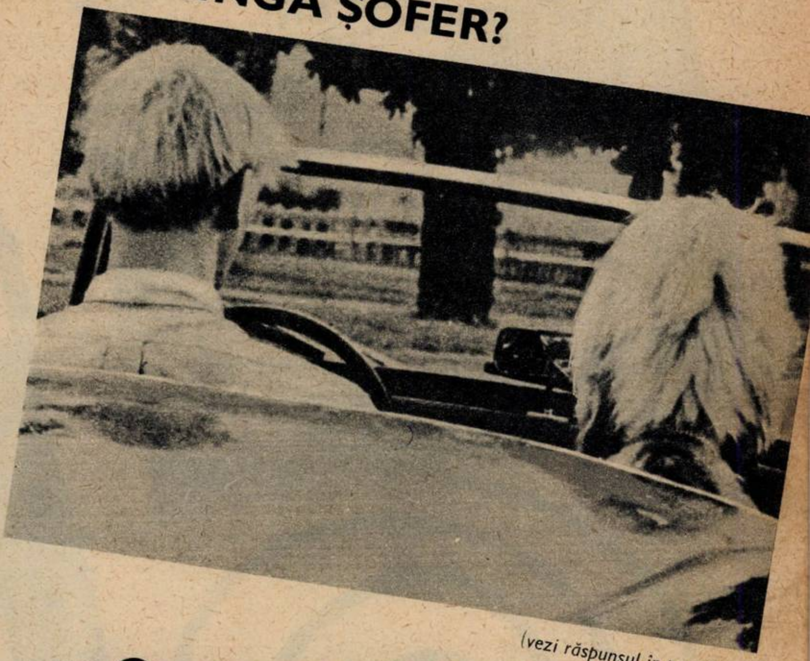

(vezi răspunsul în pag. 28)

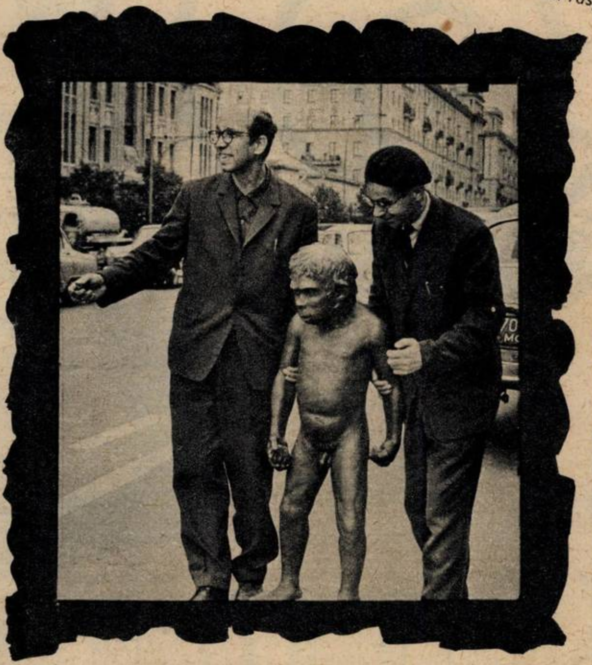

Acest băiat neandertalian, plimbat pe străzile Moscovei, nu este decît mulajul unei reconstituiri executate după metoda savantului sovietic M.M. Gherasimov. Iar plimbarea nu înseamnă nimic altceva decît transportul mulajului din atelierul unde a fost executat pînă la Muzeul de biologie «Timiriazev», unde-și va lua locul în diorama cuvenită.

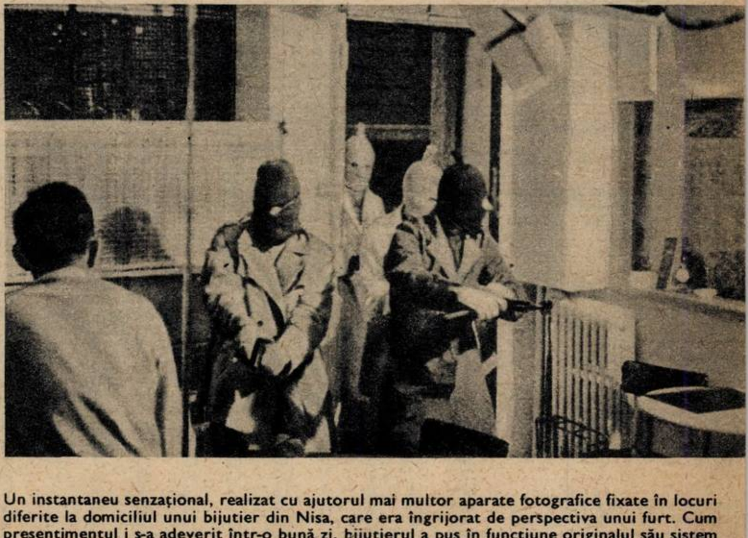

Un instantaneu senzațional, realizat cu ajutorul mai multor aparate fotografice fixate în locuri diferite la domiciliul unui bijutier din Nisa, care era îngrijorat de perspectiva unui furt. Cum presentimentul i s-a adeverit într-o bună zi, bijutierul a pus în funcțiune originalul său sistem de apărare, iar gangsterii au fost ulterior rapid descoperiți datorită... nasului prea mare al unuia dintre ei...

IATĂ CINE ESTE BLONDA DE LÎNGĂ ȘOFER!

FLACĂRA VARIETĂȚI

„FRUMOASELE NOPȚII"

①

②

③

④

⑤

⑥

Ne permitem să împrumutăm titlul celebrului film al lui Réné Clair, tocmai pentru că e vorba de niște artiste vestite prin frumusețea lor. Dar în posturile comico-grotesti, în care au fost prinse de fotoreporterul italian Willy Rizzo pentru ilustrarea unei cărți, nu-ți vine să crezi că aceste femei urîte, de fapt nu sînt de loc urîte. Pentru convingere, vă dăm numele lor: 1) Anna Karina, 2) Virna Lisi, 3) Jane Fonda, 4) Marie Laforêt, 5) Catherine Deneuve, 6) Sophia Loren.

TOTUL DESPRE WORLD-CUP 1966. Cîțiva ziariști britanici, trimiși speciali ai ziarului «Daily Mail», au urmărit din punct de vedere statistic meciurile turneului final al Campionatului mondial de fotbal. Iată fructul muncii lor în cursul celor 32 de partide disputate pe diferite terenuri engleze.

	TOTAL	ANGLIA	R.F.G.	PORTUGALIA	U.R.S.S.	ARGENTINA	R.P.D. COREEANĂ	R.P. UNGARĂ	URUGUAY	BRAZILIA	MEXIC	FRANȚA	SPANIA	ELVEȚIA	ITALIA	CHILE	R.P. BULGARIA
Meciuri jucate	32	6	6	6	6	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Șuturi la poartă	1252	151	142	154	103	59	52	104	76	62	42	60	58	42	50	43	54
Șuturi în interiorul careului de pedeapsă	539	52	73	69	44	20	18	54	25	30	22	23	28	11	32	18	20
Șuturi în afara careului de pedeapsă	713	99	69	85	59	39	34	50	51	32	20	37	30	31	18	25	34
Șuturi respinse	516	63	62	59	32	28	23	48	31	29	14	28	24	22	19	15	21
Șuturi în afara cadrului porții	500	56	50	61	50	26	22	34	37	20	17	22	21	15	17	22	30
Lovituri cu capul, respinse	61	5	9	13	3	0	1	5	3	5	5	3	5	0	3	0	1
Lovituri cu capul în afara cadrului porții	86	14	6	5	8	1	1	10	3	4	5	5	4	4	11	4	1
Goluri anulate	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Autogoluri	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goluri marcate	89	11	15	17	10	4	5	8	2	4	1	2	4	1	2	2	1
Goluri din șuturi în interiorul careului de pedeapsă	81	9	14	17	9	4	4	8	2	2	1	2	3	1	2	2	1
Goluri din șuturi din afara careului de pedeapsă	8	2	1	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0
Goluri din lovituri de colț	10	1	1	5	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goluri din pase laterale	18	3	3	3	3	1	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Goluri cu capul	12	3	0	7	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Goluri din lovituri libere	6	1	1	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Penaltiuri reușite	8	0	1	4	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Media șuturilor la poartă	14,2	13,7	9,4	9	10,3	14,7	10,4	13	38	15,5	42	30	14,2	42	23,5	21	54
Goluri primite	89	3	6	8	6	2	9	7	5	6	3	5	5	9	2	5	8
Lovituri libere	1206	143	106	99	141	69	66	82	77	69	45	47	52	45	61	55	49
Faulturi	951	102	77	70	117	63	50	68	60	49	30	38	45	40	55	39	48
Hențuri	88	8	10	11	6	4	5	4	6	5	6	6	5	2	2	8	0
Poziții în afară de joc (ofsaid)	167	33	19	18	18	2	11	10	11	15	9	3	2	3	4	8	1
Eliminări de pe teren	8	0	0	0	1	4	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Avertismente	17	4	2	1	3	2	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	2
Lovituri de colț	428	51	34	44	42	17	17	44	21	14	18	20	21	17	37	25	6
Lovituri de colț cu șut la poartă	102	9	11	12	9	8	1	12	8	2	3	5	8	8	2	1	3
Repunerea mingii în joc de la 6 m	788	74	97	58	64	61	67	31	50	30	46	35	37	36	35	32	35
Tușe sau ieșirea mingii în afara terenului	2461	228	257	213	271	144	169	139	159	95	98	116	110	106	138	132	91

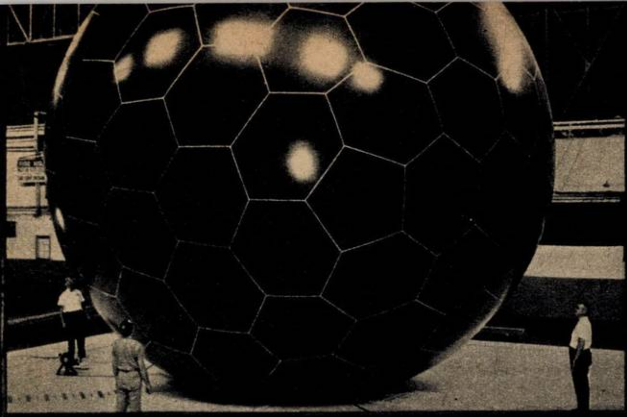

Uriașei mingi de fotbal de aproape 10 m diametru, pe care o vedeți în fotografie, i s-a tras un șut atît de puternic, încît a ajuns la... 1 000 km înălțime. «Bocancul» care a tras șutul este cea de-a treia treaptă a unei rachete cosmice, iar «stadionul» — baza de rachete Vandenberg din California (S.U.A.). «Mingea de fotbal» s-a plasat pe orbită, urmînd a servi unei experiențe cu un nou tip de satelit de telecomunicații.

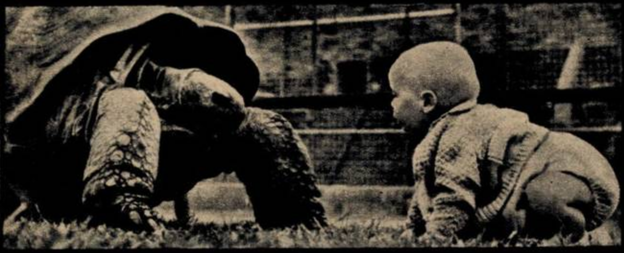

Scena se petrece în grădina zoologică Kirby Misperton (Yorkshire, Anglia). Micul Stuart, în greutate de 9 kg, nu e de loc intimidat de cele 160 kg ale interlocutoarei sale, țestoasa pe care obișnuiții zoo-ului au poreclit-o «Mister Slowcoach».

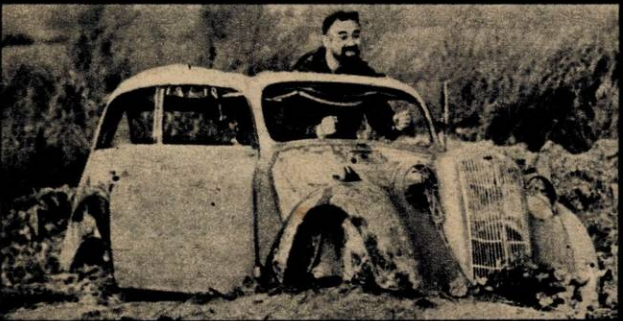

Auto... portret.

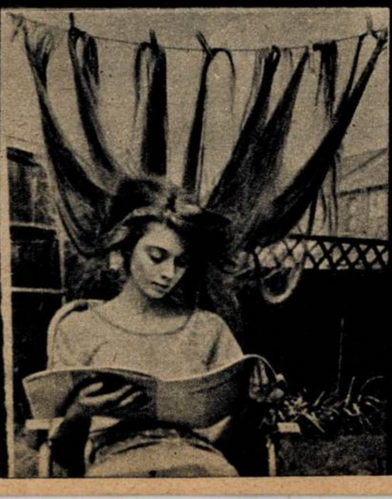

Nu și-a pus părul pe moațe, și l-a pus la uscat.

„AHO, AHO, COPII ȘI FRAȚI . . ."

Pe plaiurile moldovene și în sudul Carpaților, des întîlnit este uratul cu plugușorul (un plug adevărat sau simbolic), acompaniat de străvechi instrumente românești. Textul e recitat, avînd caracter de poem (unele variante au pînă la 500 versuri) presărat cu întîmplări hazlii și vorbe de spirit; povestește întreaga muncă a cîmpului, de la arat pînă la coptul pîinii. În formele sale tradiționale, plugușorul este un veritabil spectacol, transfigurare a unui real tratat de veche agrotehnică. Ceata poate fi numeroasă, avînd pe lîngă buhai instrumente muzicale — fluier, vioară, cobză — la care se adaugă cunoscutul sunet al talăngilor și harapnicelor.

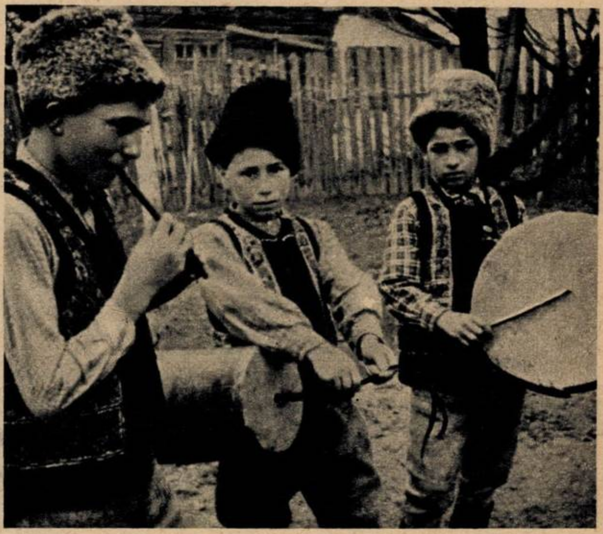

„ȚA, ȚA, ȚA, CĂPRIȚĂ, ȚA . . ."

Foarte frecvente în repertoriul sărbătorilor de iarnă sînt jocurile cu măști, care au la origine mascările diverse din cadrul calendelor lui ianuar. «Jocul caprei» pe care vi-l prezentăm este întîlnit în Moldova și Oltenia, și sporadic în celelalte regiuni. În ceata compusă din 4-6 persoane întîlnim uneori și fete. Masca se alcătuiește din lemn (uneori și un cap adevărat de capră), în loc de ochi — boabe de fasole; în loc de urechi — două linguri; gura — doi papuci; la maxilarul de jos, mobil, se pune un clopoțel. Măștile sînt cît se poate de grotești, costumația bogată și împodobită cu tot felul de panglici. Versurile cîntate sau strigate au o influență a incantațiilor autohtone tracice și exprimă convingerea că animalul fabulos este de bun augur.

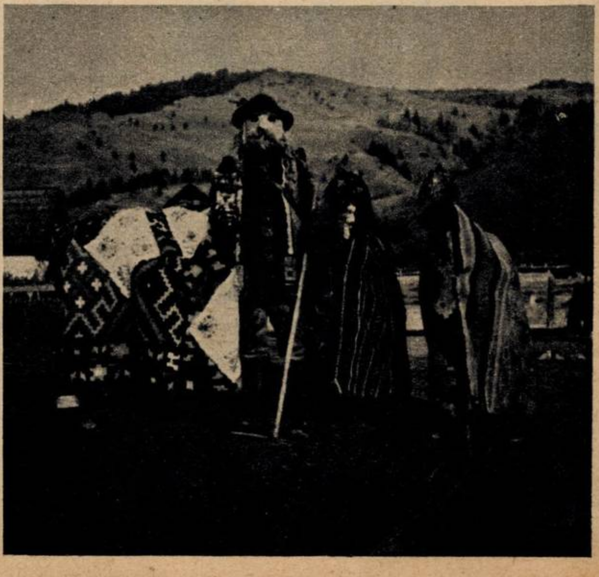

CHAVAL

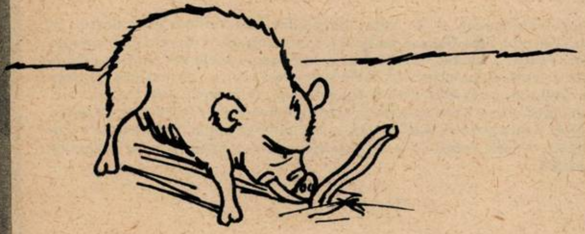

Mistreț extrăgînd o rădăcină pătrată...

SEMPÉ

CARICATURIȘT

SEMPÉ

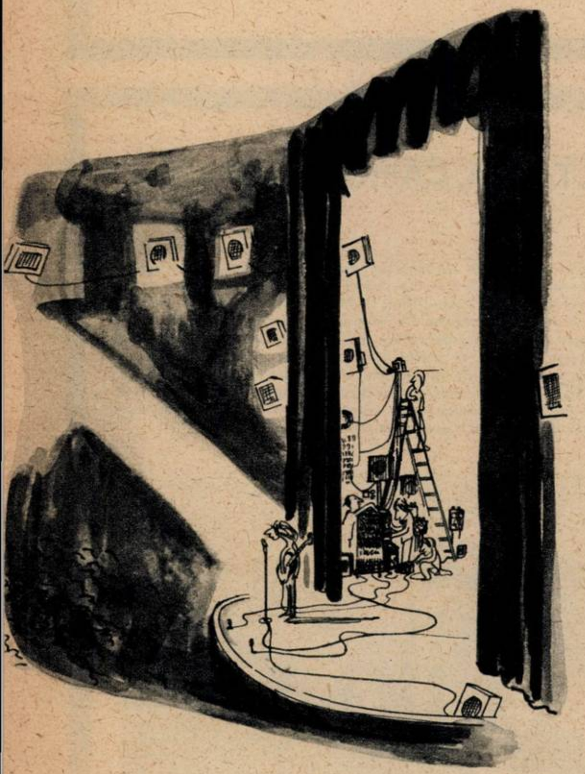

— Și acum, un cîntec îndreptat împotriva mașinismului care strivește personalitatea...

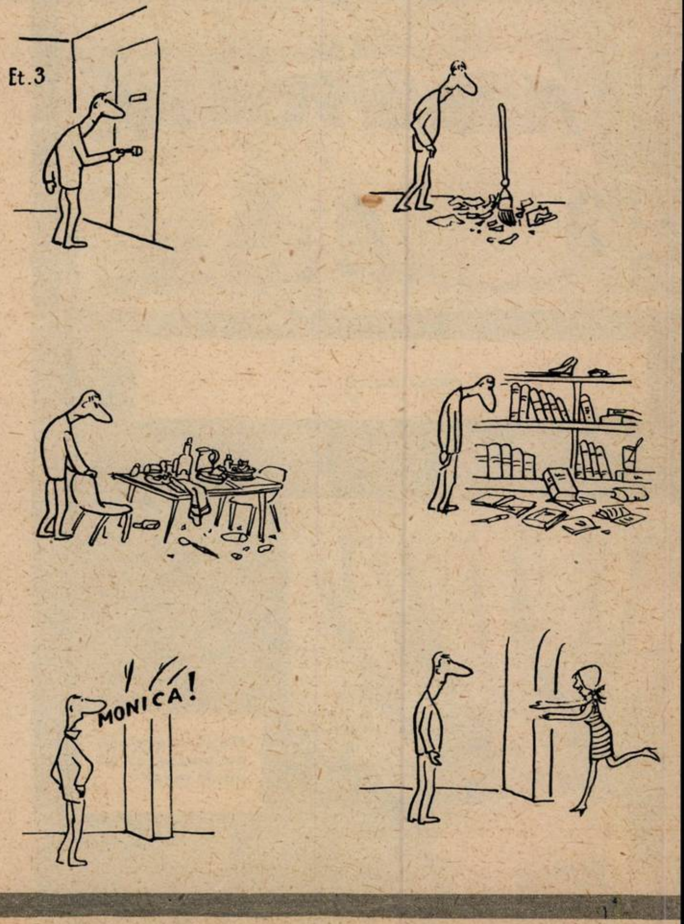

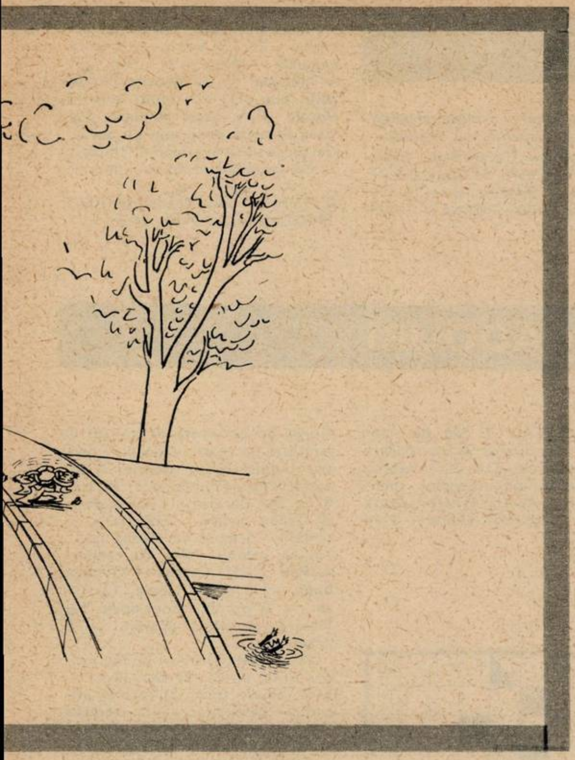

CELEBRI

BOSC

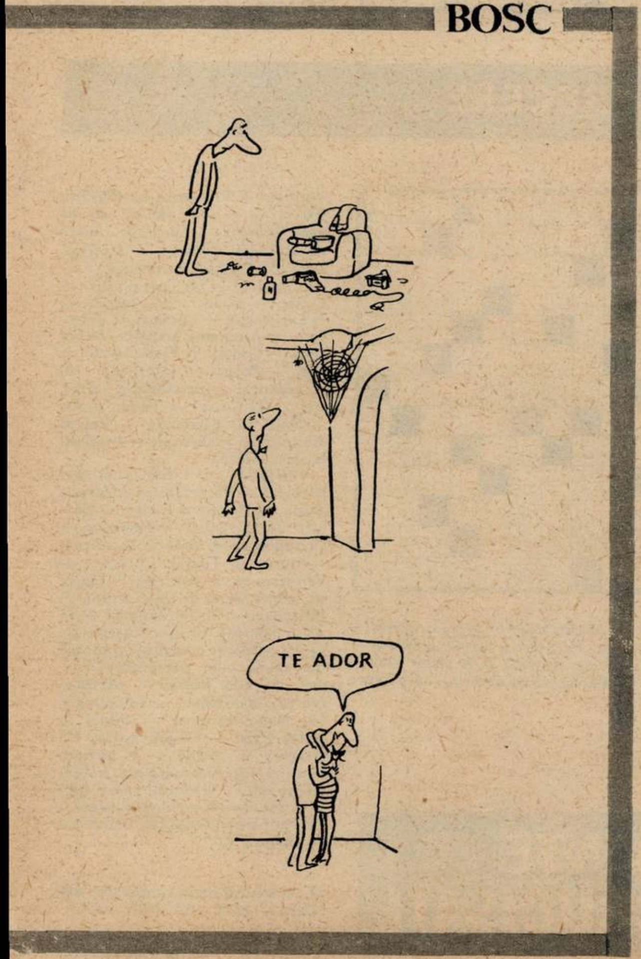

MOREZ

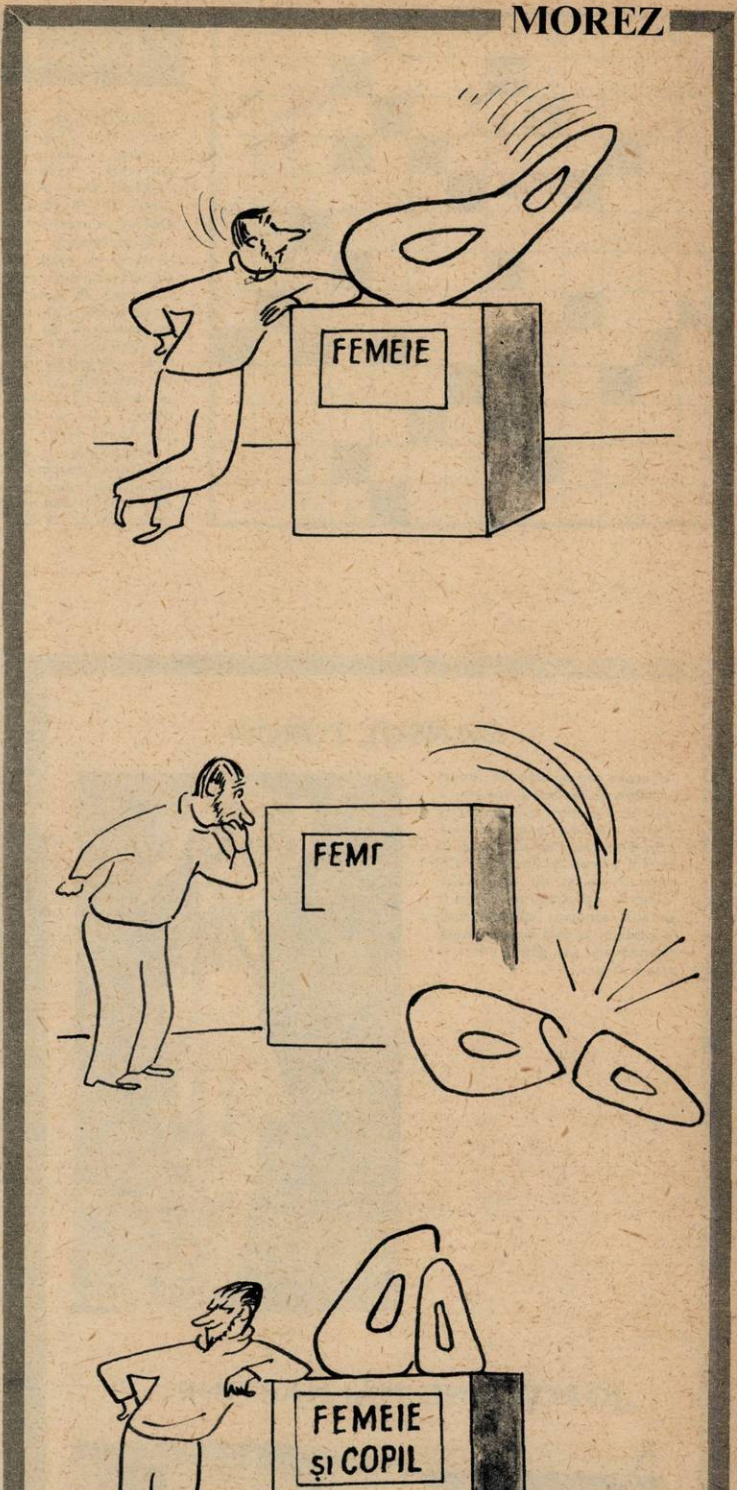
FEMEIE
FEMΓ
FEMEIE ȘI COPIL

caricaturiști
celebri

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

DE ANUL NOU

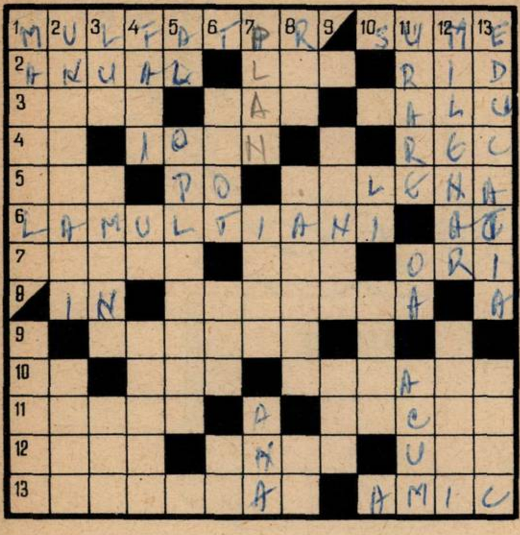

ORIZONTAL: 1) Vin de Anul nou — Ani. 2) Apar o dată pe an — Altul — Semne lăsate de ani de zile (sing.). 3) Vara da și iarna nu — Mulți ani — A înființat primul teatru din București. 4) Notă — Doi ani în urmă — Bară de gimnastică. 5) Avantaj — Fluviu în Italia — Mare cît toate zilele. 6) Tradițională urare de revelion (3 cuv.) — Acut! 7) Anii noștri — Încep și se sfîrșesc de revelion — Semnul înmulțirii. 8) Textilă! — Urări de Anul nou. 9) Cel nou venit. 10) Era! — A fost odată — Scot scîntei din cremene. 11) Umezire — Fără pic de apă. 12) Daruri pentru colindători — Un an și o zi — Intrări. 13) An de hîrtie — Prieten.

VERTICAL: 1) Se așază frumos împăturite pe masa de Anul nou — *Nou-născut venit pe lume.* 2) Plăți care se fac o dată pe an — Localitate în Etiopia. 3) Cap de Madonă! — Omenească — Primele aclamații! 4) Anual, cincinal sau șesenal — Notă veche — Curăță haina. 5) Vocale — Închinare. 6) Cîine sălbatic — Frîntură dintr-un an — În adevăr! 7) Din nou — Fluviu în Asia — Un an și jumătate! 8) Nume feminin — Măsură de capacitate pentru cereale — Zer! 9) Substanță tanantă vegetală — Mame (reg.). 10) Lei! — Nelipsit de la petrecerile de Anul nou. 11) «La mulți ani» — Vocale — În acest moment. 12) Care durează de o mie de ani — Cei șapte ani proverbiali. 13) Începe cu cei șapte ani de acasă — Moral.

Cuvinte mai puțin cunoscute: REC, ENOT, IALU, ADUA, MUI.

CADOURI

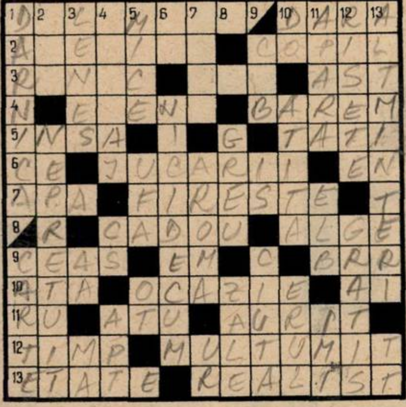

ORIZONTAL: 1) Un dar mai mare — Dar aparte. 2) Face daruri din galanterie — Dar din dragoste. 3) Vin ca lacrima — Articol... pentru dînsa — Acesta. 4) Face cadouri — Dar... măcar atît. 5) Dar — Moș Gerilă de circumstanță (pl.). 6) O jumătate de ceas! — Cadouri pentru cei mici — Din atenție! 7) Botează vinul — Bineînțeles: alt dar. 8) Un dar, dar dar — Liane marine. 9) Cadou pentru... întîrziați — În temă! — Semnul de alarmă la 0°. 10) La balon — Vine cu cadouri — Poți da. 11) Careu! — O carte bună — Un cadou scump. 12) Un an... — A primit cadoul dorit. 13) Fiecare, cu darul potrivit — E practic...

VERTICAL: 1) Dă — Cadou pentru orice vîrstă. 2) Dar (înv.) — Fără valoare (sic!). 3) Sare la plăcintă — Una, alta... — La intrarea în magazin! 4) Vin pe la mine (sing.) — Cesiu — Are un dar... 5) Minge (reg.) — Rîu în U.R.S.S. — Loto central! 6) Cuvînt cu tîlc! — Dar. 7) Atenție — Un buchet care te poate ameți — Oraș antic. 8) Valoros (fig.) — Cămașă de cavaler. 9) Trăsură usoară — Sînt pe scurt — O căprioară. 10) Începe gama — Nici un dar... — Din neamul erulilor. 11) A lua parte — Rîu în Europa — După mie... 12) Explozii de bucurie — De dar. 13) Dar — Parte!

Cuvinte mai puțin cunoscute: MICE, UFA, ELB.

DANSUL TURCEI

«Turca» are urechi de iepure și piele de iepure drept barbă, coarne de lemn; e împodobită într-o costumație multicoloră. «Botul» ei este format din două lemne prinse la un capăt. Cel care e mascat nu se «vede». «Turca» se joacă pe anumite versuri - cîntate: «Săi Măriuță la podele/ la oala cu rumenele/ Rumeneala s-a gătat/ Măriuța s-a supărat».

„JOACĂ BINE, MĂI MARTINE . . ."

Cel care «interpretează» «Ursul» poartă o mască făcută dintr-o piele de oaie sau chiar de urs. «Ursul» e purtat și pus să joace, bătîndu-i-se toba și cîntîndu-i-se: «Joacă bine, măi Martine/ Că-ți dau miere de albine» etc. Ursarul, care caută să aibă o ținută cît mai marțială, este îmbrăcat în «dolman» negru, cu curele în diagonală.

PETRECERE

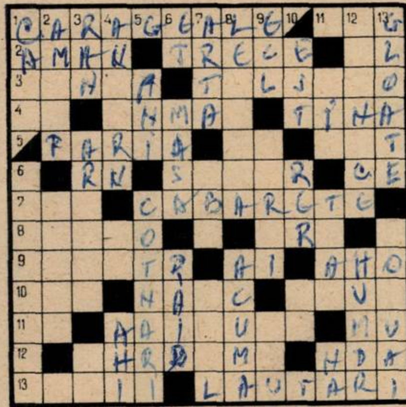

ORIZONTAL: 1) Autorul schițelor «Vizită» și «Five o'clock» — În pas de vals. 2) A pictat tabloul «Petrecere cu lăutari» — A petrece — Caro! 3) Petrecere cu adevărat festivă — A scris nuvela «După bal». 4) Acuz! — Serbările cîntate de Respighi (sing.) — Caterina, acasă. 5) Capitală europeană — Într-o privire! — Nelipsit de la chef. 6) Ren! — A petrece — Întrebare. 7) Exclamație — Localuri de petrecere cu programe artistice. 8) Fochist — Cadou. 9) Făcea muzică la chef — Posezi — Interjecție. 10) În cadență! — Exclamație — Jos (reg.). 11) Came! — Te fac să rîzi — Meu! 12) Petrecute — Refren din colinde. 13) Invitată — Prezenți la orice nuntă.

VERTICAL: 1) Luată la un chef la toartă — Petrecere pe socoteala altuia. 2) A petrece bine — Chefuri. 3) În raniță — Petrecut — La o adunare. 4) Voie bună — Acut! — Munte în Turcia. 5) Nume — Varietate de vin. 6) Caiet! — Ospăț — Scurtă vizită în toiul nopții. 7) Măiestrie — Un fel de furcă — În acest moment. 8) Erou caragialesc care a petrecut o noapte de spaimă din cauza unei petreceri — Imediat. 9) Din ecluză — Autorul operei «Bal mascat» — Rouă (reg.). 10) Punct cardinal — Insulă în Marea Egee — La gimnastică! 11) Margine de rochie — A petrece — Leo! 12) Amatoare de amuzamente ieftine în contul altora (pl.) — A dat numele unui rîs în cascade. 13) Mulțime mare (pl.) — Petrecere de noapte (pl.).

Cuvinte mai puțin cunoscute: AHI, COAC, BOS, EBA, RER, AEA.

Toma MICHINICI

O. C. L. „ALIMENTARA“ RAIONUL 30 DECEMBRIE

OFERĂ SPRE VÎNZARE PRIN MAGAZINELE SALE CU

AUTOSERVIRE

UN BOGAT ȘI VARIAT SORTIMENT DE PRODUSE ALIMENTARE, NECESARE GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

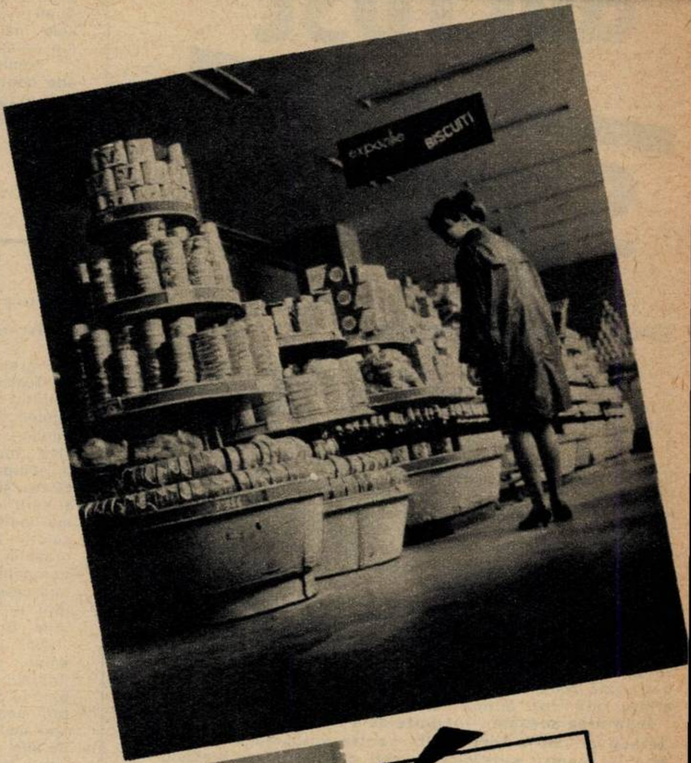

CALEA GRIVIȚEI
Nr. 150

Str. CRISTIAN TELL
Nr. 1-3

ȘOSEAUA AVIATORILOR
Nr. 19

CALEA VICTORIEI
Nr. 143

am fost sportiv

SPORT ȘI PROFESIUNE

John Lynch, căruia toată lumea îi spune Jack, pentru că așa l-au cunoscut tribunele, a devenit luna trecută prim-ministru al Irlandei. Popularitatea și-o datorește nu numai calităților de avocat și politician, ci mai ales anilor cînd a îmbrăcat tricoul echipei naționale irlandeze de fotbal.

Deputatul britanic Philip Noel-Baker, cu mult înainte de a primi Premiul Nobel pentru pace pe 1959, a fost atlet: în 1912, la Olimpiada de la Stockholm, îl găsim printre finaliștii probei de 1 500 m. Aceeași probă atletică a mai consacrat pe neozeelandezul Jack Lovelock (campion olimpic în 1936 și medic de protesie), pe luxemburghezul Joseph Barthel (campion olimpic în 1952 și chimist), pe englezul Roger Bannister (recordman mondial și medic neurolog). Lista poate fi întregită cu Albert Camus și Henry de Montherlant, scriitori și fotbaliști pasionați, cu foștii campioni mondiali de șah Raul Capablanca (ministru plenipotențiar cubanez) și Mihail Botvinnik (inginer și candidat în științe tehnice), ba chiar cu fostul jucător de rugbi de talie internațională Ascanio Damian, astăzi rector al Institutului de arhitectură «Ion Mincu» din București.

Înșiruirea aceasta — departe de a fi completă, nici măcar selectivă — nu a fost făcută pentru valoarea ei spectaculară, ci pentru sublinierea ideii că sportul și profesiunea **se pot conjuga.**

De la aceeași idee am pornit solicitînd cîtorva personalități *ale vieții noastre publice cîte o amintire sportivă*. Veți citi rînduri de caldă prețuire pentru sport, de sinceritate exuberantă, de gingășie adolescentină, cu sfiiciuni și exagerări firești. Din toate aceste rînduri se degajă însă, ca un laitmotiv, convingerea că sportul și profesiunea **pot merge foarte bine mînă în mînă.**

ceva despre oină

de Demostene BOTEZ
scriitor,
membru corespondent
al Academiei Republicii
Socialiste România

Pe vremea cînd eram la liceu, adică pe la sfîrșitul primului deceniu al acestui secol, jocul care pasiona întreaga școlărime era *oina*.

Am jucat oina din clasa a V-a pînă în clasa a VIII-a la liceu. La început ca jucător și apoi ca șef al echipei reprezentative a Liceului internat din Iași. Era prin anii «de glorie» 1909-1912.

În acel timp, oina era «fotbalul» școlilor medii. Selecția se făcea dintre toți elevii și de aceea, fie și în cea mai mică recreație, de la cei mai mici pînă la cei mai mari, *toți copiii făceau exerciții* de oină, învățînd cum să tragă cît mai precis și mai tare cu mingea sau cum să se apere mai bine de lovituri. Jucătorii din echipa reprezentativă a liceului erau priviți de elevii din primele clase cu o admirație și o venerație greu de închipuit. În timpul concursurilor, tot liceul era pe teren, solidar cu echipa. Era amuzant să vezi copii de 11-12 ani făcînd-o pe suporterii echipei respective și tremurînd de emoție la fiecare lovitură. Suporteri adevărați erau însă foștii oiniști din echipa respectivă, care absolviseră liceul și care pînă la adînci bătrîneți veneau, ca spectatori, la concursurile interșcolare, cu aceeași emoție ca și copiii.

Dar pentru toate acestea nu e de ajuns nici chiar o carte. Eu, de pildă, am scris una — un roman sportiv intitulat «Bucuria tinereții»—în care am pus multe din amintirile mele de oinist și de șef de echipă, dar nici acolo nu a încăput totul. Desigur că fotbalul este mai spectaculos și eu, cu reminiscențe și temperament de fost sportiv, înțeleg toată pasiunea pentru acest joc, dar atît la spectatori cît și la jucători e vorba de o pasiune de oameni maturi, adică, totuși, mai echilibrată, mai stăpînită. Pasiunea noastră, a oiniștilor, era pasiune de copii, adică excesivă, adîncă, extremă, așa cum sînt în genere sentimentele copiilor, căci acest joc era, ca joc organizat, exclusiv al elevilor de liceu; studenții sau alte organizații sportive nu-mi aduc aminte să-l fi jucat.

Concursurile interșcolare aveau loc pe orașe, de obicei la început de mai. În Iași, de pildă, concurau aproximativ 10 școli, iar în București desigur mai multe. Echipele învingătoare pe orașe participau la un concurs pe țară, care avea loc în fiecare an într-un alt oraș, de obicei în ziua de 29 mai, și trofeul consta și atunci într-o cupă și decorații individuale pentru jucătorii echipei învingătoare. Cu timpul ajunseseră echipe celebre pe țară, ca de pildă Liceul «Sf. Sava» din București, Școala normală din Cîmpulung, Seminarul din București. Făcînd parte din echipa Liceului internat din Iași am avut mult de furcă cu toate aceste trei echipe, căci am participat la concursurile pe țară, la Galați, la Craiova, la Turnu-Severin și la Iași.

Amintirile acestui joc s-au fixat, cînd mă gîndesc acum, după o viață întreagă, printre cele mai fericite momente din existența mea. Desigur că copilul de atunci avea alte coordonate ale fericirii, fără îndoială naive, dar atît de pure!

pe cînd eram portar la fotbal

de Fory ETTERLE
artist emerit

E greu ca după mulți ani să desprinzi din noianul de amintiri ce te leagă de epoca adolescenței o singură întîmplare mai deosebită. Mai ales cînd ai concurat 5 ani în echipa de oină a Liceului «Petru și Pavel» din Ploiești, ai sărit la capră, ai apărat în mai multe rînduri, ca portar, culorile liceului, și chiar ale orașului, în numeroasele competiții anuale interșcolare ce se țineau în centrele țării — la București, Alba Iulia, Brăila, Blaj, Cluj etc.

Am jucat ca portar în echipa de fotbal tot timpul tinereții mele — de la pitici pînă la categoria I. Cîte lovituri neașteptate, mai mult sau mai puțin grave, în ani de zile de sport! Luxații, lovituri la plex, mici fracturi din fericire numai ale degetelor (cum mi s-a întîmplat cînd s-a rupt prăjina sub mine la săritura cu prăjina). Dar cîte bucurii pentru tot ce îți reușea, atunci cînd izbuteai să-ți faci datoria din plin, și ce drame pentru un gol parabil sau pentru o tușă de oină.

Îmi aduc aminte că la un meci de fotbal cu un liceu din țară, un înaintaș advers a șutat, sec, cam de la vreo 10 metri, la semiînălțime, spre stînga porții pe care o apăram. În frîntura de secundă în care am intenționat să plonjez, eu fiind în partea opusă a porții, din pricina terenului desfundat de ploaie am alunecat și în loc să plonjez spre minge am căzut aproape de mijlocul porții. Dar un fundaș, vrînd să intercepteze lovitura, a schimbat traiectoria mingii, aceasta venind cu efect drept în brațele mele.

A fost un mare entuziasm — miza fiind finala campionatului școlar. Publicul a crezut că un reflex de mare jucător m-a făcut să sar și să prind mingea ce-și schimbase neașteptat traiectoria inițială. O întîmplare care nu s-a repetat aidoma nici chiar la meciurile din Cupa mondială din această vară!

Am mai practicat oina, înotul, gimnastica și boxul fără să am a mă plînge. Dimpotrivă...

primul succes

de Constantin CHIRIȚĂ
scriitor,
laureat al Premiului
de stat

Pe la doisprezece ani practicam toate sporturile despre care auzisem, fiecare cu o pasiune nemaipomenită. În fiecare zi organizam concursuri în curtea liceului sau pe maidane, sau în ograda vreunuia dintre noi, sau pe malul Bîrladului, unde se nimerea. Toată această efervescență sportivă fusese determinată de un film pe care-l văzusem de cel puțin cincisprezece ori: filmul Olimpiadei din 1936. Fiecare își găsise un idol în imaginile acelea fantastice; eu..., eu îmi făcusem din fiecare campion un idol și eram sigur că peste un număr de ani nu voi putea ține socoteala medaliilor olimpice... Din nefericire însă aveam colegi mai mari ca vîrstă și mai dezvoltați decît mine care mă întreceau și la fugă, și la sărituri, și la aruncări. Ba chiar și la înot, deși nu aveau curajul meu de a se afunda prin toate bulboanele și ghiolurile rîului. În nici un concurs *nu am reușit să ies primul*, și asta era ciuda mea cea mai mare.

Un succes trebuia totuși să se ivească, gîndeam eu, dar nu știu cum se făcea că-l obțineam numai în visuri: sărituri care se prefăceau în zboruri, probe de sprint în care de asemenea zburam: mereu zbor, zbor atît de plăcut visurilor. M-am refugiat în ele și trăiam gloria celui mai mare campion.

Și deodată s-a întîmplat marele eveniment pe care, privindu-l astăzi din vîrful anilor mei, mi se pare de necrezut. Da ... La fiecare sfîrșit de an se organizau concursuri sportive oficiale între școlile orașului. Nici vorbă să participăm noi, puștii. Nu erau de nasul nostru, dar aveam o calitate teribilă: aceea de spectatori activi, gălăgioși, în stare să ducă la victorie concurentul preferat. În anul acela, cel mai primejdios concurent al liceului nostru era școala normală. La sfîrșitul concursului punctajul era egal, așa se spunea. Pentru a exista totuși un învingător, s-a hotărît organizarea unei probe de mare fond. Mare fond e un fel de a vorbi, pentru că distanța care trebuia să fie parcursă nu avea mai mult de cinci kilometri: de la grădina publică la podul Similei și înapoi. Mi-am luat inima în dinți și m-am dus la profesorul de gimnastică. Nici n-a vrut să audă. M-am furișat totuși printre rînduri și, în clipa cînd s-a dat semnalul de pornire în cursa de fond, am țîșnit și eu alături de ceilalți concurenți, care erau de trei ori mai mari decît mine. Vă închipuiți ce stupoare a produs prezența mea printre uriași. S-a pornit însă atît de repede, încît nimeni n-a mai avut vreme să mă oprească. Asta a fost greșeala mea, fuga aceea năucă, dar am descoperit-o prea tîrziu, cînd am simțit că mă sufoc. Din fericire nu eram singurul în această situație. Mai erau și alții, aproape toți cei douăzeci de concurenți plecați în cursă. Pe unii i-am văzut tăvălindu-se pe iarbă, eu nu mai știu prin ce am trecut. Alergam cu ochii închiși de sarea transpirației, alergam cu splina gata să-mi crape, cu gîndurile învălmășite. Am ajuns pînă la pod. Doi dintre concurenți întorseseră de multă vreme, am întors și eu în clipa cînd am crezut că mă voi prăbuși... și pe urmă n-am mai simțit nimic, nici o durere, nici o senzație de sufocare. Cei doi concurenți care întorseseră înaintea mea erau departe. Stiam că nu-i mai pot ajunge.

Pe atunci fotografiile se făceau «à la minut». Din această cauză nu putem prezenta cititorilor de astăzi nici una dintre robinsonadele portarului Fory Etterle. Totuși, cît farmec are această fotografie... ▶

Ca totdeauna, victoria este încununată cu un tur de onoare. În echipa Universitatea este prezent și Eugen Ciuca (x). ▼

Emanuel Valeriu în altă postură decît sîntem obișnuiți să-l vedem pe micul ecran, de data asta arbitrînd (în 1957) meciul dintre echipele Știința și Constructorul. Oare unde se cere mai multă spontaneitate: în fața camerei de luat vederi sau în fața unei grămezi?! ▶

De ce am continuat să fug, nu știu... Plecasem cu gîndul că voi cîștiga cursa, ceea ce nu se mai putea întîmpla. Și totuși am continuat pînă la sosire. Eram al treilea și ultimul. Toți ceilalți concurenți abandonaseră. Cîștigătorul era elev la liceul comercial, cel de-al doilea, la fel. Am plîns de ciudă că n-am cîștigat cursa, și tot plîngînd, fără să vreau să aud vreun cuvînt, am fugit ca un bezmetic spre grădina publică. A doua zi, la școală, am fost primit ca un erou. Cică eu adusesem victoria liceului nostru, dar eu tot îmi plîngeam insuccesul...

cum m-am împrietenit cu medicii

de Radu ALDULESCU
artist emerit

Am jucat fotbal pentru că îmi plăcea echipamentul de portar. Am jucat rugbi pentru că locuiam în apropierea terenului de la Șosea. Am jucat volei și baschet pentru că eram înalt. Toate aceste sporturi le-am practicat însă numai între două lecții, între *două exerciții, între două repetiții* la violoncel. Altfel, tata nu s-ar fi învoit.

Am să evoc o amintire sportivă, în ciuda dramatismului situației, tocmai pentru că e legată într-un fel de instrumentul meu preferat și de cariera mea artistică.

Prin mai 1951 mă aflam la Reșița pentru un concert în compania orchestrei muncitorești locale. Cu această ocazie am fost invitat de clubul sportiv al oțelarilor să fac parte dintr-o echipă de fotbal, pentru a susține un meci cu echipa locală a medicilor.

Am jucat extremă dreaptă. În repriza a doua, la o învălmășeală în fața porții, sărind după balon, în cădere mi-am fracturat piciorul drept (dublă fractură). Cine credeți că a sărit să mă îngrijească și să mă transporte de urgență la spital? Chiar medicii, adică adversarii mei direcți!

Drept recunoștință, în timpul celor două luni de «odihnă» cu piciorul în ghips la Reșița, am oferit la rîndul meu corpului medical care m-a îngrijit un recital chiar la spital, apărînd, pe scena oarecum improvizată, în cîrje. Violoncelul și arcușul mi-au fost aduse de un medic...

De atunci am rămas prieten cu majoritatea doctorilor reșițeni, pe care îi vizitez ori de cîte ori am ocazia să trec prin oraș. Cine ne-a apropiat? Fotbalul sau violoncelul? Probabil că amîndouă — muzica și sportul — într-o comuniune desăvîrșită.

cînd mînuiam crosa

de Eugen CIUCA
sculptor

Cetățuia Clujului, perete impresionant de stîncă, coboară în pante repezi, făcînd din străzi adevărate pîrtii de săniuș. Dar sania nu putea fi dirijată decît cu patine. Așa a început pentru mine cunoașterea patinajului.

Cînd am lunecat pentru prima oară pe patinoarul din parcul orașului, lucios ca un geam imens, unde nu trebuia să te ferești de oameni, am crezut că sînt de-a dreptul în rai.

Aci am schimbat patinele cu cheie în patine bine ascuțite, montate pe gheată, am cunoscut patinele pentru patinaj artistic, pentru viteză și, în fine, pe cele de hochei. Fiecare patină cu stilul ei. Fiecare stil cu bucuriile proprii. Treceam de la una la alta, devenind, la un moment dat, în mișcarea pe gheață mai sigur decît în mișcarea pe pămînt. Tăișul patinei asigură mișcării pe gheață puteri pe care nu le poți obține pe sol, decît poate cu pantofii de atletism prevăzuți cu cuie.

Cu acest bagaj tehnic cîștigat am intrat în echipa de hochei a Universității din Cluj.

Mai tîrziu am devenit căpitanul echipei, iar apoi conducătorul secției de hochei a Universității clujene.

Sculptura m-a revendicat în întregime, dar uneori albumul cu fotografii și tăieturile de ziare readuc în memorie *plăcutele momente petrecute* pe patinoarele din țară.

Am în față un reportaj de la meciul de baraj dintre echipa C.S. Universitatea și Petrolul București: *«În prima repriză Petrolul conduce cu 2–0... În ultimul minut, CIUCA reduce handicapul. La reluare, C.S.U. atacă puternic de la început și într-un minut egalează prin CIUCA și ia conducerea prin GUȚU. La o învălmășeală CIUCA urcă scorul la 4–2...»* Ce poate fi mai plăcut decît să recitești asemenea rînduri?

După o lungă activitate sportivă pot să afirm astăzi că sportul trebuie să fie o *disciplină nelipsită* în pregătirea oricărui tînăr, asigurîndu-se astfel generații de oameni puternici, sănătoși, *învingători siguri în lupta cu viața.*

am stat la marginea „grămezii"...

de Emanuel VALERIU
maestru al sportului,
ziarist
la Studioul de televiziune București

Îmi este dificil să aștern cîteva linii despre trecuta mea activitate sportivă, pentru că profesez de mulți ani gazetăria și este pentru prima oară cînd mi se oferă prilejul de a scrie ceva despre mine.

N-am să aleg un episod strict sportiv, de genul: «cea mai frumoasă încercare din viața mea» sau «cel mai mare succes», ci un episod care — deși trăit în plină carieră rugbistică — a fost doar adiacent...

Trecusem de cîtva timp de la clubul «Stadiul român» la «Sportul studențesc». Și iată că, așa cum era firesc, a sosit și ziua în care urma să joc împotriva fostului meu club. Faptul, trebuie s-o recunosc, poate produce frămîntări deosebite, complexe diverse pentru un sportiv activ, iar pentru unii conducători de echipe sau de cluburi, calcule dintre cele mai tenebroase. La «Sportul studențesc» însă, ca și la «Stadiul român», jucătorii erau în afara terenului amici, ca și conducătorii secțiilor respective de altfel; «evenimentul» pe care mă pregăteam să-l trăiesc nu era de fapt pentru ei un «eveniment», ci un fapt divers. Dovada cea mai bună a fost — și tocmai asupra ei vreau să atrag atenția — următoarea: deoarece forma mea nu era la acea dată corespunzătoare efortului pe care trebuia să-l desfășor în fața unui adversar dificil, conducerea secției nu m-a introdus în formație, dar — de comun acord cu cea a adversarului din acea săptămînă — a acceptat ca eu să arbitrez meciul dintre fosta mea echipă și cea din care făceam parte în acel moment!

A fost pentru mine una dintre cele mai frumoase zile ale carierei sportive, de care îmi amintesc totdeauna cu mare plăcere. Ea lasă în umbră chiar și acele minute de satisfacție care urmează realizării unei «încercări» sau unui «drop-goal», care rețin răsuflarea miilor de spectatori din tribune.

Dacă cineva va fi dezamăgit de faptul pe care l-am relatat, îl rog să mediteze puțin. Și dacă nici după aceea nu mă va înțelege, îl rog să mă ierte...

Pagini realizate de
Dan BÎRLĂDEANU

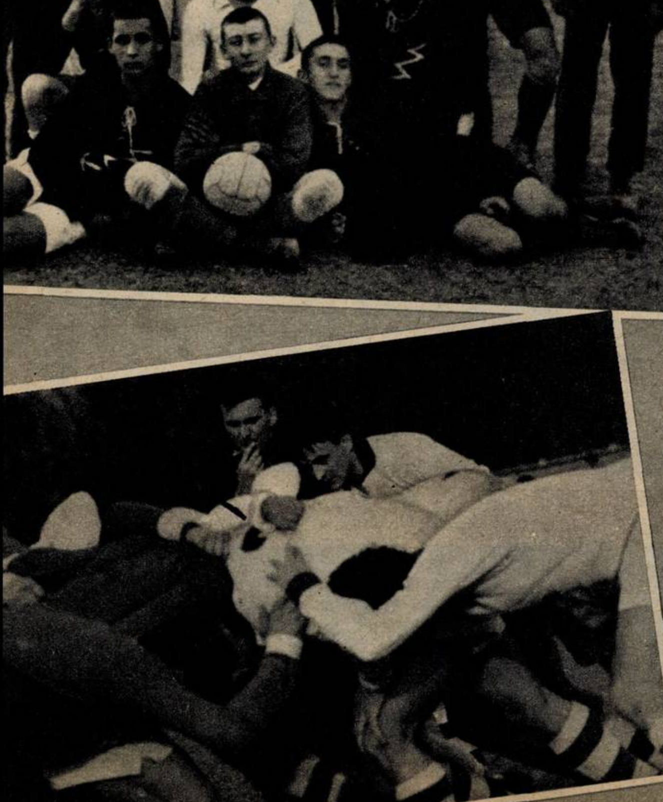

BREZAIA CU MOȚ

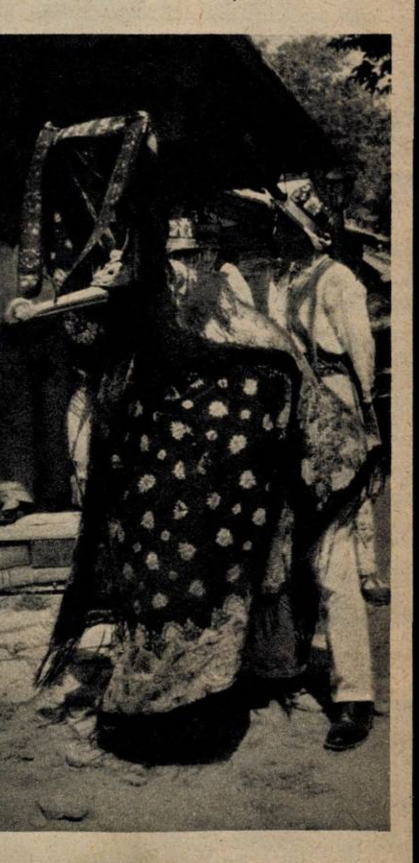

De obicei în colindul mascat al Brezaiei merg trei persoane, dintre care una e îmbrăcată într-un țol roșu sau o velință colorată. Brezaia are pe cap un moț, două coarne — între care se întind panglicuțe — și un cioc cu care ciupește copiii. Face multe glume în jur, clămpănind în tactul cîntecului acompaniat de fluier sau cimpoi. Uneori, în colindul cu Brezaia se folosesc și alte măști: cap de vulpe, cîine, cocoș sau vultur.

O aprovizionare
operativă și de calitate
vă asigură

O.C.L. „ALIMENTARA“
RAIONUL GRIVIȚA ROȘIE

prin magazinele generale și băcăniile cu autoservire din:

CONSERVE
DE

Magazinul din Calea Griviței Nr. 210

- CALEA GRIVIȚEI NR. 210
- STR. AV. POPIȘTEANU NR. 8
- BD. GLORIEI NR. 78
- CARTIERUL PAJURA
- BD. BUCUREȘTII NOI NR. 159
- BD. 1 MAI NR. 59
- STR. VIRGIL PLEȘOIANU NR. 54
- PIAȚA 30 DECEMBRIE

Nu uitați
Dalia
APA
DE COLONIE
CONCENTRATA

CITITORII AU RĂSPUNS

- cei mai populari actori și interpreți de muzică ușoară ai anului
- cele mai bune filme ale anului
- cei mai buni sportivi ai anului

Ca şi anul trecut, actuala ediţie a anchetei noastre a stîrnit un mare interes în rîndul cititorilor. Sute de corespondenţi (majoritatea tineri) au ţinut să ne comunice artistul lor preferat, însoţindu-şi uneori scrisorile cu menţiunea «doresc din toată inima ca acest actor să cîştige concursul». Bineînţeles, au cîştigat cei care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Fără să stabilească o ierarhie absolută de valori — lucru imposibil de altfel — ancheta reflectă aprecierile — uneori cu totul şi cu totul subiective — ale majorităţii cititorilor noştri. Iată-le:

1. Cel mai popular actor român de film

ION BESOIU (urmat de Ilarion Ciobanu, Florin Piersic, Amza Pelea şi Ion Dichiseanu).

2. Cea mai populară actriţă română de film

MARGA BARBU şi IRINA PETRESCU (acelaşi număr de voturi; urmează apoi Ana Széles, Luminiţa Iacobescu şi Ilinca Tomoroveanu).

3. Cel mai popular actor străin de film

ANTHONY QUINN (urmat de Alain Delon, Jean Marais, Richard Burton şi Robert Hossein).

4. Cea mai populară actriţă străină de film

ELIZABETH TAYLOR (urmată de Marina Vlady, Michèle Mercier, Claudia Cardinale, Virna Lisi, Emmanuèle Riva).

5. Cel mai bun film românesc văzut în 1966

Haiducii — realizat de Dinu Cocea după un scenariu de Eugen Barbu şi Mihail Opriş; filmul este urmat de Răscoala, Procesul alb, Duminică la ora 6 şi De-aş fi... Harap Alb.

6. Cel mai bun film străin văzut în 1966

Zorba grecul — realizat de M. Kacoyannis după cartea lui N. Kazantzakis (filmul este urmat de Cleopatra, Angelica, marchiza îngerilor, A fost cîndva hoţ, Procesul de la Nürnberg).

7. Cel mai popular actor român de teatru

RADU BELIGAN (urmat de Florin Piersic, Victor Rebengiuc, Silviu Stănculescu şi George Constantin).

8. Cea mai populară actriţă română de teatru

MARCELA RUSU (urmată de Carmen Stănescu, Silvia Popovici, Vasilica Tastaman şi Ileana Predescu).

9. Cel mai popular cîntăreţ român de muzică uşoară

DAN SPĂTARU (urmat de Constantin Drăghici; numărul de voturi întrunit de alţi cîntăreţi este nesemnificativ).

10. Cea mai populară cîntăreaţă română de muzică uşoară

POMPILIA STOIAN (urmată de Doina Badea, Anda Călugăreanu, Margareta Pîslaru şi Ilinca Cerbacev).

11. Cel mai bun sportiv român

AUREL VERNESCU (urmat de Ion Pîrcălab, Cristina Balaban, Florin Gheorghiu şi Ion Ţiriac).

12. Cel mai bun sportiv străin

EUSEBIO (urmat de Cassius Clay, Bobby Charlton, Pele, Michel Jazy).

Anthony Quinn

Elizabeth Taylor

Ion Besoiu

Marga Barbu

Irina Petrescu

Radu Beligan

Marcela Rusu

Aurel Vernescu

Dan Spătaru

Eusebio

O RĂSPUNDERE MAJORĂ

În loc de o înșiruire a numeroaselor lucruri bune, înfăptuite de tovarășii de la televiziune în 1966, însoțită de cuvenitele mulțumiri; în locul unei lungi liste de urări exprimind în fond dezideratele încă neîmplinite ale telespectatorilor — cîteva gînduri despre o speranță.

Toți cei care avem copii, toți cei care ne-am asumat într-un fel sau altul misiunea de a-i învăța și pe alții ceea ce știm noi, de a ajuta unul sau mai mulți tineri să treacă pragul responsabilităților mature, așteptăm din partea televiziunii un ajutor enorm.

Mulțumim pentru lecțiile de bunăcuviință și apreciem prezumpția de intenții civilizate de la care pornesc: ca să-ți pui întrebarea cum se oferă florile aduse gazdei trebuie să te gîndești mai întîi să le cumperi; cine ezită între diversele moduri de a oferi locul unei femei în autobuz, are în orice caz de gînd să facă acest gest. Cursul de poleire a manierelor își are rostul lui și multe șanse de a fi eficient. Puțină lume ar mai fi în stare să povestească astăzi subiectul filmului «Scara în spirală», văzut de noi cu cîțiva ani în urmă. El conținea însă o lecție de politețe pe care n-a uitat-o nici un spectator: într-un restaurant, bărbatul trebuie să intre înaintea femeii.

Mulțumim pentru toate emisiunile educative, instructive, care contribuie la formarea gustului artistic, stimulează apetitul pentru cunoaștere și pun în discuție probleme de comportare și răspundere socială.

Dorim însă mai mult: ca televiziunea să sugereze permanent (nu să descrie, nu să arate cu degetul, pentru că atunci cînd devine moralizatoare își pierde forța de convingere, să sugereze doar) ce înseamnă să trăiești frumos, din plin, și ce înseamnă să te prefaci, față de tine și de alții, că trăiești. Tinerii care intră în conflict cu legea, huliganii cu sau fără cazier nu reprezintă, statistic vorbind, un procentaj demn de luat în seamă. Și influența lor asupra celorlalți tineri e minimă (ea nu trebuie însă desconsiderată. Niciodată să nu se mai repete greșeala de a indica, în loc de vinovați, victima, așa cum s-a făcut la 15 decembrie cînd ni s-a arătat îndelung fotografia unei fetițe de «nici 15 ani», ni s-a spus numele ei întreg și ni s-a explicat că a pornit pe o cale greșită. Dacă țineau neapărat la ilustrare fotografică, redactorii radiojurnalului puteau să-i prindă în obiectiv pe cei care o duc sau lasă să fie dusă noapte de noapte prin baruri. Copilul însă — pentru că e vorba totuși de un copil — are dreptul să fie apărat și ajutat realmente să crească în mod normal, ceea ce exclude orice publicitate infamantă).

Mai periculoase, din punct de vedere al contagiunii sociale, sînt însă alte apucături, alte mentalități mai greu de detectat și de diagnosticat și care nu sînt în nici un caz descrise în codul penal. Există tineri care par a se fi născut plictisiți. Afișează blazarea ca pe o marcă de distincție. Disprețuiesc orice entuziasm. Privesc de sus tot ce seamănă a elan tineresc. Influența pe care o exercită în jurul lor este destructivă, mai cu seamă dacă au reușit să dobîndească un anume ascendent bazat pe snobism intelectual. Sînt, apoi, cei ce dau din coate, îmbrîncesc fără a privi împrejur, pentru a parveni repede și, dacă se poate, fără muncă. Au sentimentul că li se cuvine totul, numai pentru că au binevoit să apară pe lume, și să pretindă un loc cît mai sus. Aparent mai inofensivi sînt cei care nu se jenează să se prosterneze, de la primul pantalon lung, zeului automobil și tuturor celorlalte atribute ale căpătuielii. Ca și ceilalți însă, ei își trădează tinerețea și își încep strîmb viața.

Speranța, dorința exprimată în primele rînduri ale acestei cronici, este ca televiziunea să cultive zi de zi, pe toate căile, dragostea pentru valorile adevărate, pentru ceea ce dă preț existenței. Cum? Prin emisiuni ca cea închinată școlilor din Blaj, care releva într-un mod emoționant continuitatea marilor tradiții culturale, prin invitarea în studio a unor personalități remarcabile (de ce să oferim, ca modele de urmat, numai boxeri tineri care încep prin a-și mărturisi ambițiile și cîntăreți deveniți ca prin minune vedete?), prin discuții inteligent conduse în jurul unor teme esențiale (să nu se cedeze presiunilor unor corespondenți iritați de «conținutul prea filozofic» al dezbaterilor de la Clubul tinereții). Și, firește, mai cu seamă prin perseverenta punere în prim plan a unor idealuri estetice și morale pe măsura vremii noastre.

Felicia ANTIP

Pompilia Stoian

JIANUL ȘI FATA

În cadrul sărbătorilor de iarnă, foarte îndrăgit este Teatrul popular cu tematică haiducească și cu un profund conținut social. Fotografia reprezintă un moment din piesa «Jienii» (subiectul este legat de viața vestitului haiduc, iar în unele variante există tendința de adaptare la specificul regiunii, după eroul care a haiducit pe acele meleaguri).

PREȚUL REVISTEI : 3 LEI 41 505

Carmen
MONA LISA
SANTAL

Folosiți săpunurile:

CARMEN — cu bogat conținut de lanolină, lei 8,10.
MONA LISA — un produs superior pentru epidermele sensibile, lei 10,80.
SANTAL — pe bază de cold cremă, lei 11,20
Mirosuri plăcute și persistente.

PUBLICITATE
flacăra

Eliberări 3 Tănase

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ANUL XVI NR. 2 (606) — 7 ianuarie 1967

flacăra

memento

carte

● A apărut recent la Editura politică o remarcabilă și utilă «culegere de lecții pentru cursurile și cercurile de învățămînt de partid de la orașe» intitulată *Probleme actuale ale politicii Partidului Comunist Român*. Cartea, cu un profil multilateral, conținînd studii semnate de specialiști avizați, interesează, de altfel, *nu numai pe cursanți ci cercuri* mult mai largi de cititori. Teme precum «Orînduirea socialistă în România», «Partidul Comunist Român — conducătorul poporului în construcția socialistă», «Republica Socialistă România — stat al oamenilor muncii de la orașe și sate», «Dezvoltarea națiunii în socialism», «Dezvoltarea *conștiinței socialiste*», «Unele probleme ale lumii contemporane», «Activitatea internațională a Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România» etc., preocupă mase largi de oameni ai muncii.

● O altă lucrare demnă de atenție apărută la Editura politică este intitulată *Momente din istoria poporului român*. Volumul, scris de un colectiv de autori, abordează o serie de probleme majore din istoria noastră: Formarea limbii și a poporului român, Apariția primelor state feudale pe teritoriul țării noastre, Lupta poporului român împotriva exploatării și asupririi sociale și naționale, pentru independență, Formarea statului național român etc.

● Cunoscut și ca sonetist, Victor Eftimiu și-a adunat producțiile de acest gen într-un amplu volum apărut recent la Editura pentru literatură. Este probabil cea mai cuprinzătoare carte de sonete apărută pînă acum la noi, fiind, în același timp, o remarcabilă demonstrație de virtuozitate în domeniul versificării.

● O ediție bilingvă în două volume din opera lui Panait Istrati a apărut, în versiunea lui Eugen Barbu, la Editura pentru literatură. Îngrijirea ediției și studiului introductiv sînt datorate lui Al. Oprea.

● Poetul Ion Sofia Manolescu, prezent pînă acum prin reviste și ziare, apare cu un volum de versuri demne de atenția iubitorilor de poezie. Intitulat *Soare scufundat*, volumul a apărut la Editura pentru literatură.

● În versiunea românească a Veronicăi Porumbacu (poetă ce se manifestă foarte activ în domeniul traducerilor, de altfel) a apărut un volum selectiv de *Poezii* ale lui Szémler Férenc.

● Doi scriitori, cunoscuți amîndoi și ca poeți și ca prozatori, N. Tăutu și Dragoș Vicol, apar la Editura militară cu noi volume: N. Tăutu cu o carte în trei părți intitulată *Împlinire* iar Dragoș Vicol cu scrierea *Flăcări în vest*.

coperta noastră

Actorul GEORGE CONSTANTIN în rolul lui Sinești din piesa «Jocul ielelor» de Camil Petrescu, pe scena Teatrului Mic din *București* (*citiți în* pag. 15 o scurtă prezentare a actorului).

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

cinema

● Se pare că noul an cinematografic a început bine. Pe ecranele noastre se află instalată, încă din primele zile, o altă creație a marelui cineast japonez Akira Kurosawa: **Sanjuro,** operă complexă, ciudată și răscolitoare care — dincolo de învelișul narativ ce ține de o anumită pagină din istoria Japoniei (cea din preajma războiului de restaurare din 1868) — se constituie ca una din cele mai personale meditații despre libertatea și demnitatea omenească. În rolul principal — Toshiro Mifune, neuitatul «Barbă Rosie».

● Un nou film românesc, *Golgota*, realizare merituoasă ce dovedește încă o dată reale aptitudini ale regizorului Mircea Drăgan de a povesti «cinematografic». Continuînd, într-un anume fel, firul narativ al «Lupenilor'29»,filmul (ce are la bază un solid scenariu scris de Nicolae Țic) dezvoltă cu sobrietate ideea neînfrîngerii demnității omenești. Distribuția — destul de omogenă — cuprinde pe Draga Olteanu, Ioana Drăgan, Viorica Farcaș, Violeta Andrei, Reka Nagy, Nunuța Hodoș, Gheorghe Dinică, Sebastian Papaiani, Alexandru Virgil Platon. Imaginea: George Cornea.

● *Noroc, Kekec*. Un dar cum nu se poate mai nimerit pentru cinefilii de vîrstă școlară, aflați acum în vacanță: filmul regizorului iugoslav Joze Gale interpretează modern basmul clasic cu băieți buni și viteji și vrăjitoare rele. La urma urmelor, filmul poate fi văzut și de cei mari.

Viorica Farcaș

● Mari cineaști pe ecranele noastre: *Akira Kurosawa* (Barbă Roșie), *Orson Welles* (Falstaff).

● Actori ce trebuie văzuți: *Zbigniew Cybulski* (Giuseppe la Varșovia), *Glenn Ford* (Cimarron), *Alain Delon* (A fost cîndva hoț).

● Un film care se va intitula *Sfîntul* (dar care nu are nici o legătură cu eroul lui L. Charteris interpretat de Roger Moore) realizează în prezent regizorul italian Pietro Germi (Divorț italian, Sedusă și abandonată). Turnările se desfășoară în cel mai mare secret iar cineastul nu vrea să sufle o vorbă pînă ce, spune el, nu va filma ultimul cadru. Numai interpreții sînt cunoscuți: Ugo Tognazzi și Stefania Sandrelli.

● *Un bărbat și o femeie*, filmul lui Claude Lelouch, distins cu Marele premiu la Cannes în anul trecut, candidează *pentru unul din premiile* Oscar 1966 ce se vor acorda în luna aprilie a acestui an.

disc

● Două din lucrările cele mai reprezentative ale muzicii de cameră românești: «Cvartetul de coarde în mi minor, op. 9» de *Mihail Jora* și «Cvartetul de coarde în mi bemol major» de *Marțian Negrea* pot fi ascultate, reunite pe același disc (ECE-0251), înregistrat recent la Electrecord. Lucrarea lui Mihail Jora (bazată în întregime pe melosul popular) datează din 1926. Compoziția lui Marțian Negrea, de dată mai recentă (1949), folosește de asemenea material melodic oferit de muzica populară românească. Lucrări remarcabile, de o nestinsă prospețime, ambele se bucură de interpretarea unor muzicieni de prestigiu. Ștefan Ruha, Vasile Horvath, Vasile Fülöp și Iacob Dula execută magistral «Cvartetul de coarde» de Jora, iar Radu Zvorișteanu, Igor Turjanski, Ludovic Lang și Robert Sladek «Cvartetul de coarde» de Marțian Negrea.

● Excelentă inițiativă a casei noastre de discuri de a înregistra în interpretarea lui *Dan Moisescu* (acompaniat de orchestra George Vancu) o suită de opt cîntece din culegerea «Spitalul amorului» a lui Anton Pann, originală frescă a muzicii unei epoci bucureștene vechi de peste *un veac și ceva. Foarte mult datorăm* solistului Dan Moisescu, poate singurul deținător al stilului autentic de interpretare a cîntecelor lui Anton Pann. Un tulburător parfum de epocă învăluie audiția acestui univers muzical dispărut, pe care-l ascultăm cu plăcere pentru atmosfera sa neobișnuită, plină de pitoresc și culoare (EPD-1126).

● Un recent număr al colecției «Discoteca pentru toți»: «Recitalul» lui *Titus Moraru*. Talentatul tenor al Operei de stat din Timișoara interpretează arii din «Aida», «Cavalleria rusticana» și «Paiațe». Acompaniază Orchestra de studio a Radioteleviziunii, dirijată de Constantin Bobescu și Ludovic Baci (ECC-733).

plastică

● Galeriile de artă (bd. Bălcescu 23) *Expoziția de artă decorativă*. Cîteva sute de lucrări, de la țesături și tapiserii pînă la păpuși, plăci decorative și ceramică smălțuită, o gamă întreagă de obiecte care au un rol util sau pur și simplu unul estetic. Expoziția este incontestabil o lecție concretă de bun-gust, dar nu marchează totuși o evoluție în fantezie și măiestrie plastică față de precedenta manifestare.

● Galeriile de artă (Calea Victoriei 132) *Ileana Micodin* — gravură. O suită de gravuri pe metal care evocă impresii din natură, momente cotidiene, copilăria etc., unele într-o viziune originală («Sărbătoare marină», «Întoarcerea păsărilor» sau «Azi e duminică și mîine începe școala»), altele încărcate de simboluri laborios construite («Iluzii», «Evoluții paralele»), dar nu toate șlefuite de imaginație mereu novatoare, așa cum ne-am fi așteptat de la o artistă înzestrată.

● Sala Dalles: *Expoziția bienală de pictură și sculptură*. 350 de lucrări realizate de artiști din întreaga țară.

● «Autoportret la șevalet», un mic pastel de Chardin, nu poate părăsi Franța, muzeele naționale beneficiind de dreptul de preemțiune. El a fost pus în vînzare pentru suma de 680 000 franci, cu prilejul licitației colecției baronului James de Rothschild. De remarcat că în 1925, la o altă vînzare, prețul autopor*tretului era de 126 000 franci.*

muzică

● Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat «George Enescu» își începe săptămînalele concerte ale anului de curînd născut, sub bagheta unui oaspete de peste notare — dirijorul elvețian **Charles Dutoit** (7 și 8 ianuarie). Programul, echilibrat și interesant, cuprinde: Simfonia nr. 88 în sol major de Joseph Haydn; Concertul nr. 1 în sol minor pentru pian și orchestră de Felix Mendelssohn-Bartholdy (solist **Valentin Gheorghiu**); Simfonia în trei mișcări de Igor Stravinski; Rapsodia spaniolă de Maurice Ravel.

● Un program deopotrivă de atractiv ne propune și Orchestra simfonică a Radioteleviziunii, care sub conducerea lui **Emanuel Elenescu** ne prezintă la 12 ianuarie: Trei imagini pentru orchestră de Ludovic Feldman; Concertul în Si bemol major pentru violoncel și orchestră de Luigi Boccherini. Solistul concertului este un oaspete din Japonia: **Tekeichiro Hirai**; în încheiere vom asculta nemuritoarea «Eroica», cea de-a treia simfonie a lui Ludovic van Beethoven.

teatru

● Deși anul calendaristic nu corespunde celui teatral, putem să ne exprimăm dorința de a ne întîlni cu un număr sporit de piese originale în anul 1967. *Prima parte a stagiunii a fost destul de* zgîrcită în asemenea evenimente. Notăm pentru perspectiva imediată: *Hanul de la răscruce* de Horia Lovinescu (Teatrul Mic), *Subsolul* de Paul Everac (Teatrul «C.I. Nottara») și un debut: *Luceafărul dinspre ziuă* de Rodica Nicolescu (Teatrul «Ion Creangă»). Deci o urare: *La mai multe piese originale!*

● Cifre rotunde: *Șeful sectorului suflete* de Al. Mirodan — 300 reprezentații; *Sonet pentru o păpușă* de Sergiu Fărcășan — 200 reprezentații; *Doi pe un balansoar* de W. Gibson — 200 reprezentații; *Au fost odată două orfeline* de Eug. Mirea și H. Mălineanu — 100 reprezentații.

● *Despot Vodă*, binecunoscuta piesă istorică în versuri a lui Vasile Alecsandri, a fost pusă în scenă la Iași cu ocazia festivităților închinate teatrului românesc. Spectacolul se află sub semnul căutărilor regizorale ale lui Crin Teodorescu și a unei interesante scenografii semnate de Paul Bortnovski. Protagonist: C. Dinulescu. În rolurile principale: Ștefan Dăncinescu (Ciubăr-Vodă), C. Sava. (Moțoc), T. Vîlcu (Tomșa).

● Premieră pe țară cu o piesă de inspirație istorică: *Țepeș Vodă* de Mircea Lerian la Teatrul de stat din Galați. Interesantă și semnalabilă încercare de reconstituire literară a unei figuri proeminente a istoriei noastre, adusă pe scenă într-un spectacol de bună ținută artistică, dînd noi valențe textului (regia Gh. Jora, scenografia M. Tofan). Printre interpreți — mulți actori tineri. În rolul principal — Mihail Mihail. În alte roluri: Romeo Stavăr, Minodora Condur, Ion Ulmeni, Laurențiu Mărgineanu, Ion Lazu, Iorgu Viforeanu.

● O veche comedie-vodevil *Birlic* (care a dat și pseudonimul popularului nostru actor) de Tudor Mușatescu și Sică Alexandrescu s-a jucat de un colectiv teatral din Tel Aviv (Israel). Pentru rolul principal a fost invitat creatorul său, Birlic, care apare în spectacol alături de colegi de-ai săi de la Teatrul Național din București: Silvia Dumitrescu-Timică și Niki Atanasiu. Primele cronici apărute elogiind colaborarea artiștilor români evidențiază «salvele de aplauze» și «cascadele de rîs».

Gh. Cozorici

● Gheorghe Cozorici, creatorul remarcabilul rol Ștefăniță din *Viforul* de Delavrancea, a apărut în rolul Orfeu din *Euridice* a lui Anouilh (*rol deținut* la început de Cristea Avram).

● *E vorba de dragoste* se numește piesa lui Hans Kehrer care se joacă la Teatrul de stat din Timișoara (secția germană). Piesa, care s-a bucurat de succes, e scrisă în dialect șvab, fiind prima lucrare de teatru de acest fel.

● Mihail Sorbul, *cunoscutul dramaturg*, a încetat recent din viață. Acum cîteva zile cea mai valoroasă dintre piesele sale, *Patima roșie*, a văzut lumina rampei și la Teatrul de stat din Oradea. Regia — Magda Borbath. Distribuția: Ildiko Vitalyos, Andras Dálnoki, Erzsebet Halasi, Mike Lászlo și Páloczy Frigies.

televiziune

Duminică, 8 ianuarie. Prima parte a simfonicului «Filarmonicii» (11.00) ● «Magazin... duminical» pe care — deși a îmbătrînit cu un an — l-am dori un pic întinerit (18.00) ● Interpretul preferat: telespectatorii doresc să audă muzică populară cîntată de Maria Lătărețu, Margareta Pîslaru (nu-i nici o greșeală!), Ion Cristoreanu, Ion Lăceanu, Nicu Stănescu (19.20) ● Debut sportiv pe 1967 la TV: *Dinamo-București* și *Royal-Anderlechtoise* (Belgia) ne oferă o repriză de baschet din meciul ce și-l dispută în cadrul «Cupei cupelor» (20.15) ● Apreciatul tenor Ludovic Spiess ne promite un recital cu surprize (20.45) ● Filmul «Winnetou». Cine nu l-a văzut pe marile ecrane... n-a pierdut nimic (21.05) ● Nu *întotdeauna un mare cîntăreț* înseamnă și o mare voce. Demonstrația acestui paradox o face de cîțiva ani Charles Aznavour. Ascultați-l din nou (22.35)!

Marți, 10 ianuarie. Recital din lirica noastră populară (19.23) ● O nouă emisiune (a III-a) din ciclul «Pagini din istoria filmului în România» (19.45) ● Sînteți *poftiți în excursie pe* «Vîrful cu Dor» (20.10) ● Ciclului «Istoria teatrului universal», ajuns la cea de-a 24-a emisiune, îi dorim — pentru incontestabilele lui merite — o viață lungă. În emisiunea de azi: exemplificări din teatrul lui Gabriele d'Annunzio (Gioconda) și al lui Oscar Wilde (Evantaiul doamnei Windermere). Prezintă conf. univ. dr. Ovidiu Drimba (20.30).

«Baronul»

Miercuri, 11 ianuarie. «Legenda ciocîrliei» — o emisiune muzical-coregrafică inspirată din cunoscuta și prețuita noastră melodie populară, imitînd măiestrul glas al ciocîrliei (19.30) ● Bun sosit în '67, Robin Hood! — îți urează cu simpatie telespectatori de multe și diferite vîrste (19.50) ● O emisiune de știință (20.20) ● Filmul artistic, producție a studiourilor iugoslave, «Semnale deasupra orașului» (21.05).

Joi, 12 ianuarie. «Multe e dulce și frumoasă...» — emisiunea de limbă română contemporană, în prezentarea acad. prof. Iorgu Iordan (19.23) ● Săptămîna aceasta TV îi răsfață pe melomani: transmisiunea părții I a concertului Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii (vezi și rubrica noastră «Muzica») (19.50) ● Studiourile sovietice ne oferă filmul artistic «Misiune extraordinară» (21.00).

Vineri, 13 ianuarie. Jean Iacobescu, cîntăreț al unor **tempi passati** (19.40) ● În continuare se succed rubricile obișnuite: Săptămîna (20.00), Avanpremieră (21.00), Teleglob (21.15), Varietăți pe peliculă (21.45) ● *Un film muzical-coregrafic*, «Muzica viva», inspirat din operele unor mari clasici: Mozart, Gluck, Haendel, Bach (22.00).

Sîmbătă, 14 ianuarie. O scurtă întîlnire cu iluzionistul italian Genaro Trevizan (19.25) ● Actualitatea cinematografică (19.40) ● Teleenciclopedia (20.00) ● *Iubitorii muzicii lui Lopez au prilejul* să asculte cîteva dintre cunoscutele lui melodii (21.00) ● După 20 de minute de muzică ritmată cu Richard Oschanitzki (21.40) ne revedem — mărturisim, plini de nerăbdare — cu «Baronul» (22.00).

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

O bătrînețe demnă și lipsită de griji. Peste puține zile 1 116 000 țărani pensionari vor începe să-și primească drepturile cuvenite prin casieriile cooperativelor agricole din care fac parte.

primele zile ale anului: cifre și fapte

Anul 1967, cel de-al II-lea an al cincinalului, a debutat în numeroase sectoare de activitate cu importante realizări. Primele succese anunțate pînă acum ilustrează un ritm de muncă mai alert decît au putut prevedea înseși angajamentele luate la sfîrşitul anului trecut. Cîteva exemple:

— Combinatul de aluminiu de la Slatina a livrat, încă din primele zile ale lui '67, peste 58 tone sîrmă de aluminiu și aproape 60 tone aluminiu pentru export. Cifrele de plan care prevăd o creștere a producției cu 6,7% mai mare decît anul trecut vor fi îndeplinite înainte de termen — anunță angajamentul metalurgiștilor de pe malul Oltului. În acest an ei vor livra economiei naționale peste 5 500 tone aluminiu.

— Fabrica «Temelia» din Brașov a produs, peste plan, încă de la începutul primei săptămîni a anului 1967, peste 15 tone ciment și 30 tone clincher.

— Cele dintîi cantități din cele 50 000 tone sîrmă cu diametre mici ce vor fi produse în 1967 de noua fabrică de la Buzău (recent dată în exploatare, parțial) au fost primite la recepție. Verdictul controlorilor de calitate: ireproșabil.

— Proiectanții mai multor institute din Capitală depun eforturi susținute pentru a contura cît mai repede noile obiective industriale ce vor fi ridicate în 11 raioane ale regiunii București. Pe planșetele lor se întregesc în detaliu obiective ca: fabrica de conserve ce se va ridica în curînd la Fetești, fabrica de ulei de la Slobozia, fabrica de fire cardate de la Oltenița, fabrica de prefabricate din beton și de construcții metalice Călărași. Așadar, primele zile ale anului 1967 prezintă premise satisfăcătoare și în acest domeniu.

— Pregătirile pentru desecarea unor noi suprafețe de teren în insula mare a Brăilei se desfășoară cu succes. La cele peste 17 000 ha redate agriculturii pînă în prezent, anul 1967 va mai adăuga noi suprafețe, astfel că la sfîrșitul lucrărilor de desecare aici vor fi puse în valoare circa 72 000 ha teren.

Exemplele consemnate sînt numai cîteva din miile de realizări ale oamenilor muncii din țara noastră, obținute în primele zile ale lui 1967. Pe baza lor se poate trage concluzia că anul cel nou se anunță a fi rodnic. Următoarele 358 de zile vor confirma aceste promisiuni.

din preocupările unui student

Studentul Matei Kiraly din anul III, secția nave a Institutului politehnic din Galați, experimentează în prezent, în timpul său liber, un nou sistem portant care va putea fi folosit în domeniul navelor rapide. Soluția abordată de el nu numai că diferă principial de cele adaptate pînă acum în construcția de nave, dar răspunde și cîtorva cerințe actuale ale navigației moderne: viteză sporită, capacitate de a se angaja în plină viteză în viraje și rondouri strînse, manevrabilitate ușoară în spații restrînse și-n condiții speciale de navigație, economicitate în exploatare. Experiențele de pînă acum l-au ajutat să-și completeze studiul asupra noului sistem și să-și stabilească machetele viitoarelor nave.

Lucrarea se află într-un stadiu avansat. Ea a fost prezentată la diferite sesiuni științifice, unde s-a bucurat de un deosebit succes. Autorul și specialiștii Institutului politehnic și ai Șantierului naval din Galați apreciază că sistemul lui Kiraly aplicat la nave diferite ca tip și mărime va da randament atît la navigația fluvială cît și maritimă.

Ion MECA

NAVO-AUTOCIR

Unul din modelele de navă, experimentat de studentul gălățean Matei Kiraly.

microreportajul unei descoperiri

Primul fapt important a fost sesizat cu cîțiva ani în urmă. Un colectiv de cercetători din secția Cluj a Institutului de fizică atomică, condus de tov. Blaga Liviu, urmărea să determine conținutul de izotop greu al hidrogenului, deuteriul, în zăcămintele de petrol. Lucru foarte dificil, deoarece în petrol la un milion de atomi de hidrogen se găsesc cel mult 160 de atomi de deuteriu. Perfecționîndu-și aparatele de măsură cercetătorii au reușit să înregistreze variații de 102 atomi de deuteriu la un milion de atomi de hidrogen. Și, spre surprinderea lor, acest aparat sensibil a scos în evidență faptul nou: deuteriul se acumula în centrul zăcămîntului, spre margine fiind din ce în ce mai puțin.

De la început acest rezultat avea o mare importanță practică deoarece, stabilindu-se harta izotopică a zăcămîntului, apare clar centrul său. De aceea Institutul de foraj și extracție își echipează în prezent un laborator în care măsurătorile conținutului de deuteriu vor deveni practică curentă pentru toate exploatările de țiței.

Dar acestea se petreceau în anii trecuți. Colectivul de cercetători și-a pus a doua întrebare: Ce se întîmplă cu harta izotopică în timpul exploatării țițeiului?

Pentru ca să afle un răspuns, au urmărit cu multă răbdare un zăcămînt la care a fost pregătită prima hartă izotopică a deuteriului, cu prilejul deschiderii extracției. Sute de măsurători sistematice au fost făcute, la intervale regulate, mai mulți ani în șir. În acest mod au constatat un al doilea fapt fundamental: harta izotopică se modifica. În cursul exploatării s-a putut observa cum liniile hărții se deplasau spre punctele de extracție. Mai mult: a putut fi măsurată viteza de deplasare la fiecare punct al zăcămîntului.

Privind pe harta deplasărilor țițeiului, a ieșit în evidență un al treilea fapt: țițeiul nu se revarsă spre sonde ca un val continuu, ci curge ca niște șuvițe, oprindu-se ici, înaintînd dincolo, capricios și neprevăzut, împins de apă. Cu acest prilej s-a observat cum se formează insulele de țiței care rămîn izolate în subteran fără a mai fi accesibile de la suprafață.

Datorită acestor descoperiri în viitor se va putea evita extracția în locuri nepotrivite. Astfel au fost deschise largi posibilități de a mări gradul de exploatare a zăcămintelor de petrol.

Prof. univ. Victor MERCEA
membru corespondent al Academiei

vești din dobrogea

Cititorul nostru, Constantin Mocanu, organizator cultural la Sfatul popular Techirghiol, ne comunică cîteva vești din regiunea Dobrogea.

În agricultura regiunii Dobrogea s-a obținut în anul 1966 o medie de 1 781 kg grîu la ha, 3 145 kg porumb boabe și 1 642 kg floarea-soarelui. Aceasta a permis cooperativelor agricole de producție din regiune să vîndă statului, peste prevederile contractuale, 35 000 tone grîu, porumb și floarea-soarelui, 15 000 hl lapte și importante cantități de carne, lînă etc.

În ultimii doi ani s-au dat în folosință oamenilor muncii 4 788 apartamente construite din fondurile statului, iar la sate au fost construite peste 5 000 locuințe din fondurile proprii ale populației.

Pe litoral, în vara acestui an, și-au petrecut concediul de odihnă și cură un număr de 317 000 oameni ai muncii și turiști străini, cu 50 000 mai mulți față de 1965.

În raionul Medgidia unitățile agricole au realizat planul de lapte în 11 luni (la 30 noiembrie). Ca urmare, prețul de cost a fost redus cu 2 lei pe hectolitru.

În Delta Dunării s-a recoltat în ultimii 8 ani (perioada de cînd a început exploatarea stufului) aproximativ 1 200 000 tone stuf, ceea ce a făcut posibilă economisirea unei mase lemnoase care echivalează cu producția a 40 000 ha pădure.

Alte rezultate menite să contribuie, prin cercetări atente, la realizarea planului stabilit de Congresul al IX-lea al P.C.R. au fost obținute la Stațiunea experimentală Dobrogea. Alături de cunoscutele soiuri de porumb hibrid raionat și amplasat în mod științific pe întregul teren Dobrogea, recent, colectivul de cercetători ai acestei stațiuni a creat un nou hibrid de porumb — «H.D.261» — care, încercat în condiții experimentale și de producție, a întrecut hibrizii dubli raionați, dînd producții superioare cu 10-15 la sută.

arheologie
urme străvechi lîngă roșiori-de-vede

Săpături arheologice care au durat doi ani au dus la scoaterea la lumină în satul Dulceanca, comuna Albești, raionul Roșiori-de-Vede, a urmelor unei așezări din secolele III-V e.n. Este vorba de descoperirea unui grup de locuințe (bordeie), unele construite sub pămînt, altele de suprafață, în care s-au găsit printre altele și numeroase vase din lut de factură dacică.

Săpăturile de la Dulceanca, care sînt efectuate de către arheologul Suzana Dolinescu-Fesche de la Institutul de arheologie, în colaborare cu muzeul local, vor continua și în campania din vara viitoare. O parte din materialul descoperit pînă acum a fost dus pentru cercetare la București, iar restul a rămas la Roșiori-de-Vede unde, la începutul acestui an, va fi expus în colecția permanentă de arheologie a orașului.

Tot în raionul Roșiori-de-Vede, lucrîndu-se la îndiguirea unui pîrîu care trece prin apropierea comunei Sfințești (punctul Pița), s-au descoperit într-un mal, la adîncimea de 15 m, cîteva resturi ale unor animale preistorice: un dinte de elefant meridional (a trăit în urmă cu circa 200 000 ani) și coarnele unui cerb tot din aceeași perioadă de timp.

Lîngă Roșiori-de-Vede (în comuna Troianu) au fost descoperite recent și alte vestigii. De data aceasta este vorba de o serie de obiecte și unelte de muncă ale omului din neolitic. Este vorba de un ciocan de piatră perfect șlefuit (cu gaură pentru mîner), greutăți pentru plasele de pescuit și pentru războaie de țesut, precum și ceramică — toate aparținînd culturii Gumelnița.

F. URSEANU

Vas de factură dacică descoperit la Dulceanca.

debut bucureștean

O nouă șarjă de oțel aliat la cuptorul electric de mare dimensiune.

Oțelarii de la U.M.B. sînt oameni despre care se va mai vorbi: Ion Cătană, Ion Chinea, Iosif Mustețea, Ion Vlad, Nicolae Zamfir.

în filigran de oțel

Construite într-o arhitectonică robustă și în același timp elegantă prin dimensiunile dar mai cu seamă prin pulsul său, Uzinele metalurgice București se dezvăluie din capul locului ca un nou pivot al industriei noastre grele.

Cum și cînd s-a integrat acest obiectiv industrial pe harta economică a Capitalei? Care-i este menirea? Pentru a afla răspunsul la aceste întrebări, ca și la altele, ne-am adresat tovarășului ing. Ștefan BONTEA, directorul general al U.M.B.

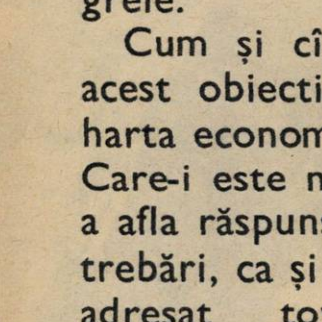

4

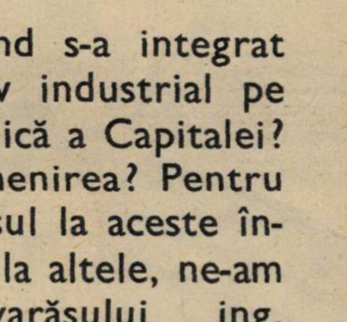

5

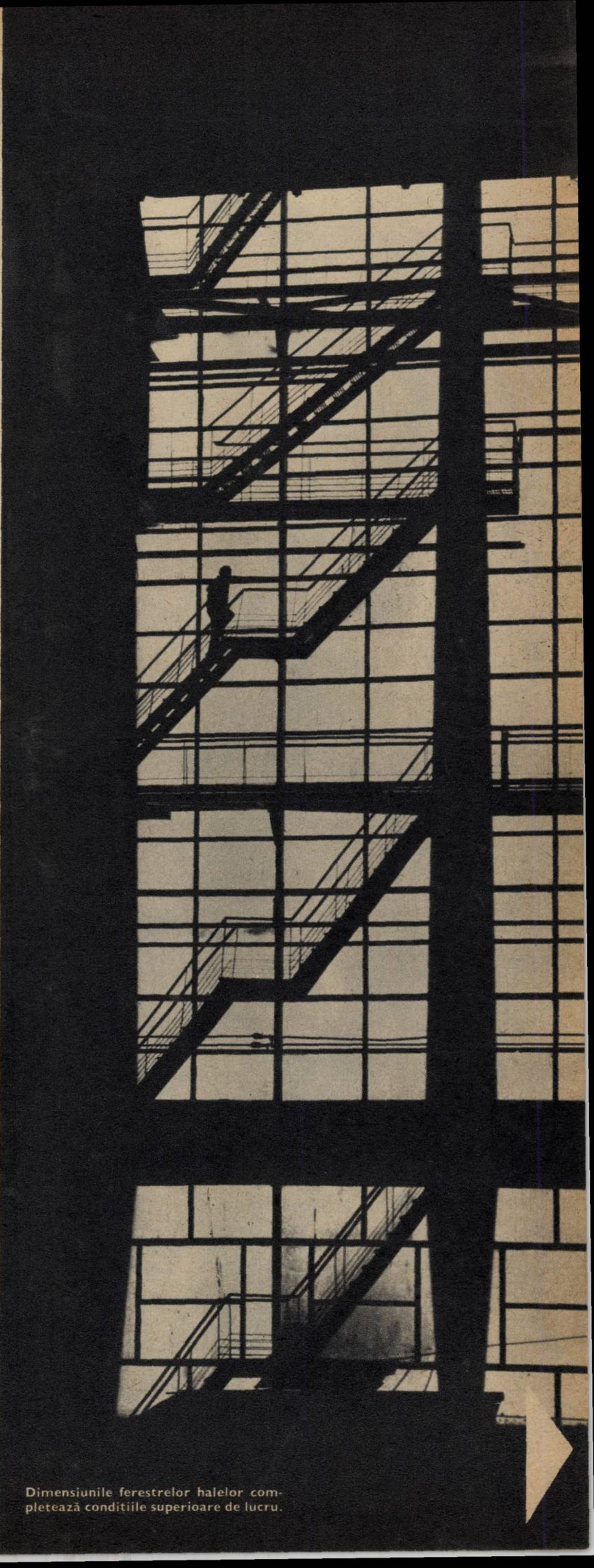

Dimensiunile ferestrelor halelor completează conditiile superioare de lucru.

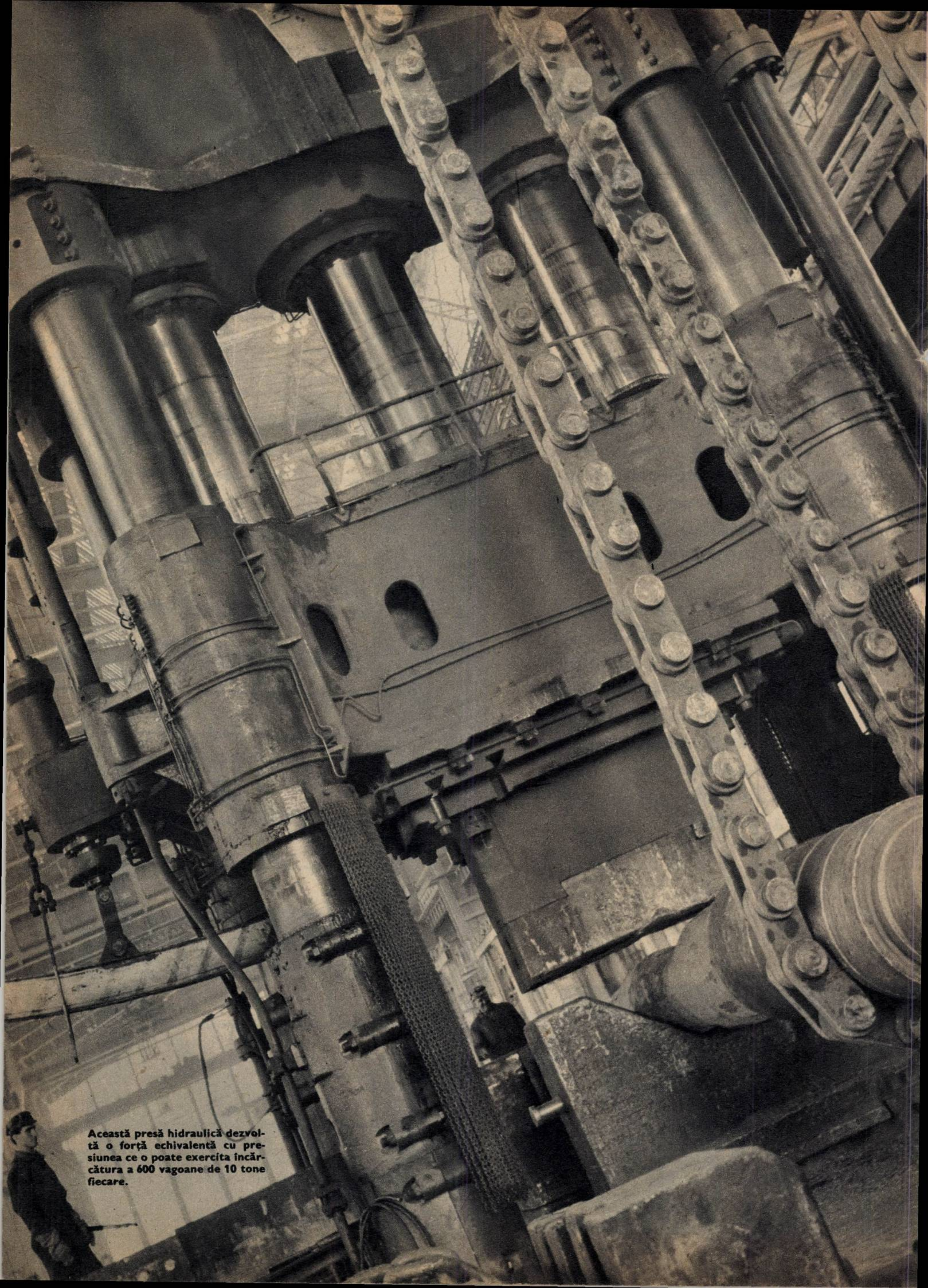

Această presă hidraulică dezvoltă o forță echivalentă cu presiunea ce o poate exercita încărcătura a 600 vagoane de 10 tone fiecare.

— Cînd a fost pusă în funcțiune Uzina metalurgică București?

— Actul de naștere al uzinei noastre, ca și al altor 23 de obiective industriale din Capitală, este datat 1966 — adică primul an al cincinalului. U.M.B. a crescut o dată cu noul cartier Berceni, integrîndu-se în perimetrul Bucureștiului ca o replică a uzinelor «23 August». Capitala, principal centru al industriei constructoare de mașini, se conturează astfel și ca un important reprezentant al metalurgiei feroase. Spun aceasta întrucît în Capitală își desfășoară activitatea și alte întreprinderi metalurgice cum sînt uzinele «Republica» și Fabrica de țevi sudate, ca să nu mai enumerăm contribuția secțiilor specializate în cadrul altor uzine.

— Consolidarea metalurgiei bucureștene a constituit oare motivul determinant pentru amplasarea uzinei în Capitală?

— Mai întîi cerem îngăduința unei precizări. Uzina noastră a fost construită în scopul acoperirii cerințelor sporite de oțeluri de calitate și oțeluri speciale ale economiei naționale.

— Bine, dar agregatele Hunedoarei și viitoarele instalații ale Combinatului siderurgic de la Galați nu răspund și nu vor răspunde unor asemenea cerințe?

— Desigur. Dar, după cum s-a arătat și la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1966, economia noastră socialistă, a cărei dezvoltare se întemeiază pe industria grea, are nevoie de metal în cantități din ce în ce mai mari. Fiecare agregat, fiecare obiectiv al metalurgiei feroase concură la satisfacerea cerințelor de metal ale țării. Dar fiecare după posibilitățile sale.

— Aveți în vedere probabil profilul fiecărei întreprinderi metalurgice?

— Întocmai. Uzina metalurgică București își dezvăluie de pe acum personalitatea sa distinctă, răspunzînd sarcinii trasate de partid pentru creșterea producției de oțeluri speciale. Ea asigură oțeluri electrice speciale, aliate și înalt aliate, a căror importanță pentru economia națională a fost subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. Totodată U.M.B. produce piese grele turnate și forjate, solicitate tot mai mult de uzinele constructoare de mașini ca și de marile construcții ale cincinalului. Dar să revenim. Amplasarea uzinei în Capitală a fost stabilită pe baza existenței unor condiții economice favorabile. În București funcționează importante uzine constructoare de mașini-unelte, de agregate pentru prelucrarea metalelor, de mașini agricole, de utilaj chimic, de autovehicule, care sînt mari consumatoare de oțel; în București își desfășoară activitatea numeroase institute de cercetări și cadre cu înaltă pregătire tehnico-științifică, care vor avea un rol important în crearea de noi oțeluri aliate.

— Marea majoritate a cititorilor n-au venit în contact nemijlocit cu uzina. Ați putea să le schițați o imagine sintetică, prin intermediul revistei?

— Vom cita cîteva cifre: halele de producție, suprafața rezervată drumurilor și cea destinată rețelelor utilitare vor ocupa peste 13 ha teren. Pentru construcțiile realizate pînă acum s-au consumat 16 000 tone ciment, 15 300 tone metal și diferite alte materiale.

(Continuare în pag. 8)

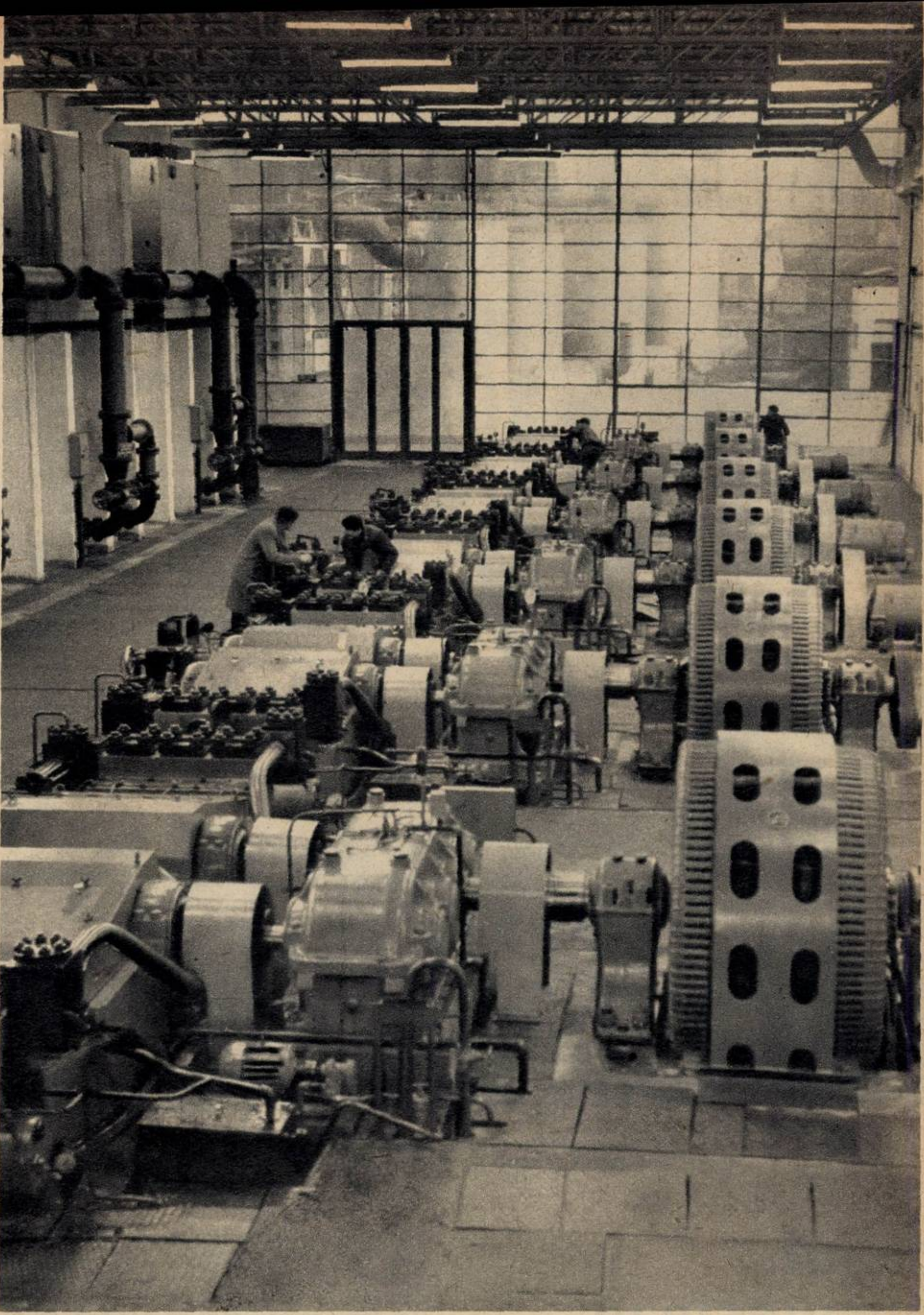

O parte din pompele care acționează presa hidraulică de la forja grea.

Funcționarea agregatelor se face prin intermediul unor instalații automate care necesită o întreținere de înaltă calificare.

Pentru puterea de ridicare (150 tone la cîrlig) a podului rulant, acest lingou este doar o... bagatelă de 6 tone.

Limbajul cifrat al macaragiilor:

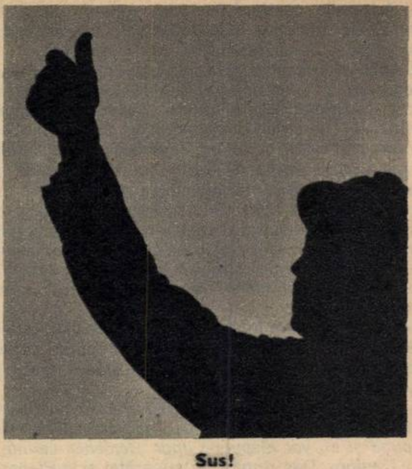

Sus!

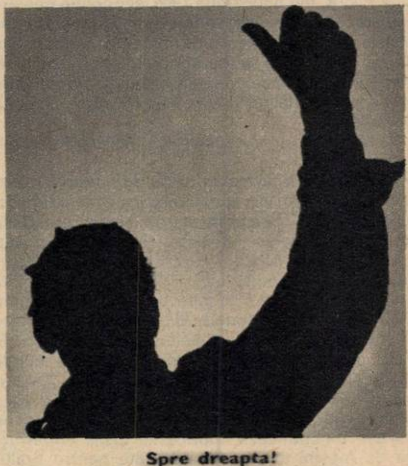

Spre dreapta!

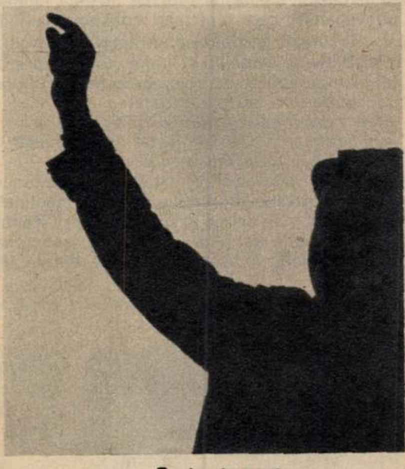

Puțin de tot!

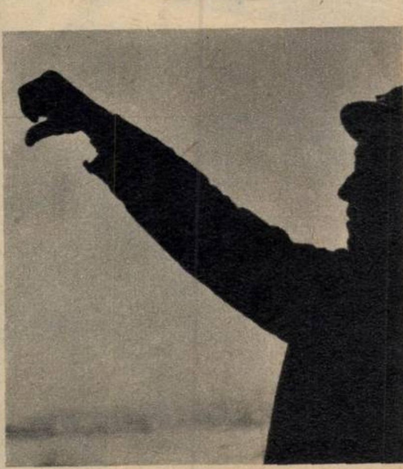

Jos!

debut bucureștean în filigran de oțel

— După cum se știe, două dintre principalele sectoare ale uzinei au fost date în exploatare. Ce caracteristici prezintă și cum se comportă ele?

— Aș porni de la cel mai recent eveniment intervenit în viața uzinei: la începutul lunii decembrie 1966 a intrat în funcțiune cuptorul electric nr. 2. Ca și primul agregat, el are o capacitate de 50 tone. Gradul înalt de mecanizare și automatizare bazat pe comenzi hidraulice, pe instalații de vid și de agitare a băii de oțel prin procedeul electromagnetic, însoțit de o organizare corespunzătoare a procesului tehnologic, ne-a permis să depășim indicii proiectați. La cîteva zile după intrarea în funcțiune a agregatului, maistrul oțelar Ion Dărăban a elaborat într-un schimb 54 tone de metal. Era cea de-a 10-a șarjă. Concomitent, la cuptorul nr. 1, care funcționează de șase luni, șarja cîntărea cu 10 tone mai mult. Socotim exemplele îndeajuns de edificatoare. Astfel, în decursul cincinalului, cele două mari agregate, unice în țară, vor furniza economiei naționale peste 500 000 tone oțeluri aliate, înalt aliate și de calitate superioară.

Atingerea și depășirea capacității proiectate înainte de termen pune în lumină preocuparea pentru o cît mai ridicată eficiență a investițiilor. În acest sens trebuie să subliniem că principala noastră sarcină o constituie producerea de oțeluri de calitate superioară. Or, în această direcție nu ne declarăm mulțumiți de nivelul atins. Am realizat 10 noi mărci de oțeluri, dar mai avem încă mult de făcut.

În sfîrșit, să amintim și de forja grea, cel de-al doilea sector de bază al uzinei și cea mai puternică și mai modernă unitate de acest gen întîlnită în industria românească. Înzestrată cu agregate și instalații de înalt nivel tehnic, majoritatea lor funcționînd cu comenzi electronice, forja grea este profilată pentru producerea unor piese a căror greutate poate să atingă 150 tone. Principalul agregat — presa hidraulică — dezvoltă 6 000 tone forță. Presa este deservită de un pod rulant de forjare, care are o forță maximă de ridicare de 150 tone la cîrlig, precum și dispozitive speciale necesare manevrării metalului supus prelucrării. Alte două poduri rulante de mare capacitate servesc la transportul lingourilor și pieselor. Forja este utilată de asemenea cu 12 cuptoare pentru încălzirea lingourilor și pentru tratamentul termic al pieselor.

— Ne-ați vorbit pe larg despre dotarea tehnică. Dar despre capitalul uman ce ne puteți spune?

— Prin proporțiile, dar mai cu seamă prin înzestrarea sa, uzina însăși este cea care vorbește în modul cel mai grăitor despre oameni. Agregatele noastre solicită muncitori cu înaltă calificare. De altfel unii dintre ei au trecut pe la școala Reșiței și a Hunedoarei. Aș adăuga pentru cititori un singur amănunt. La fiecare 12 muncitori în uzină există un inginer.

— Și, în sfîrșit, o ultimă întrebare: Ce așteptați de la 1967?

— În acest an noi proiecte legate de prima etapă își vor găsi împlinire. Voi aminti cîteva dintre ele: o modernă instalație de vid care va contribui la îmbunătățirea calității oțelului, o secție de turnătorie și o forjă de blocuri și bare pentru oțeluri înalt aliate, scule greu deformabile, care vor dispune de o oțelărie proprie.

Interviu realizat de
N. DĂSCĂLESCU și Gh. IEVA
Fotografii de Eugen IAROVICI

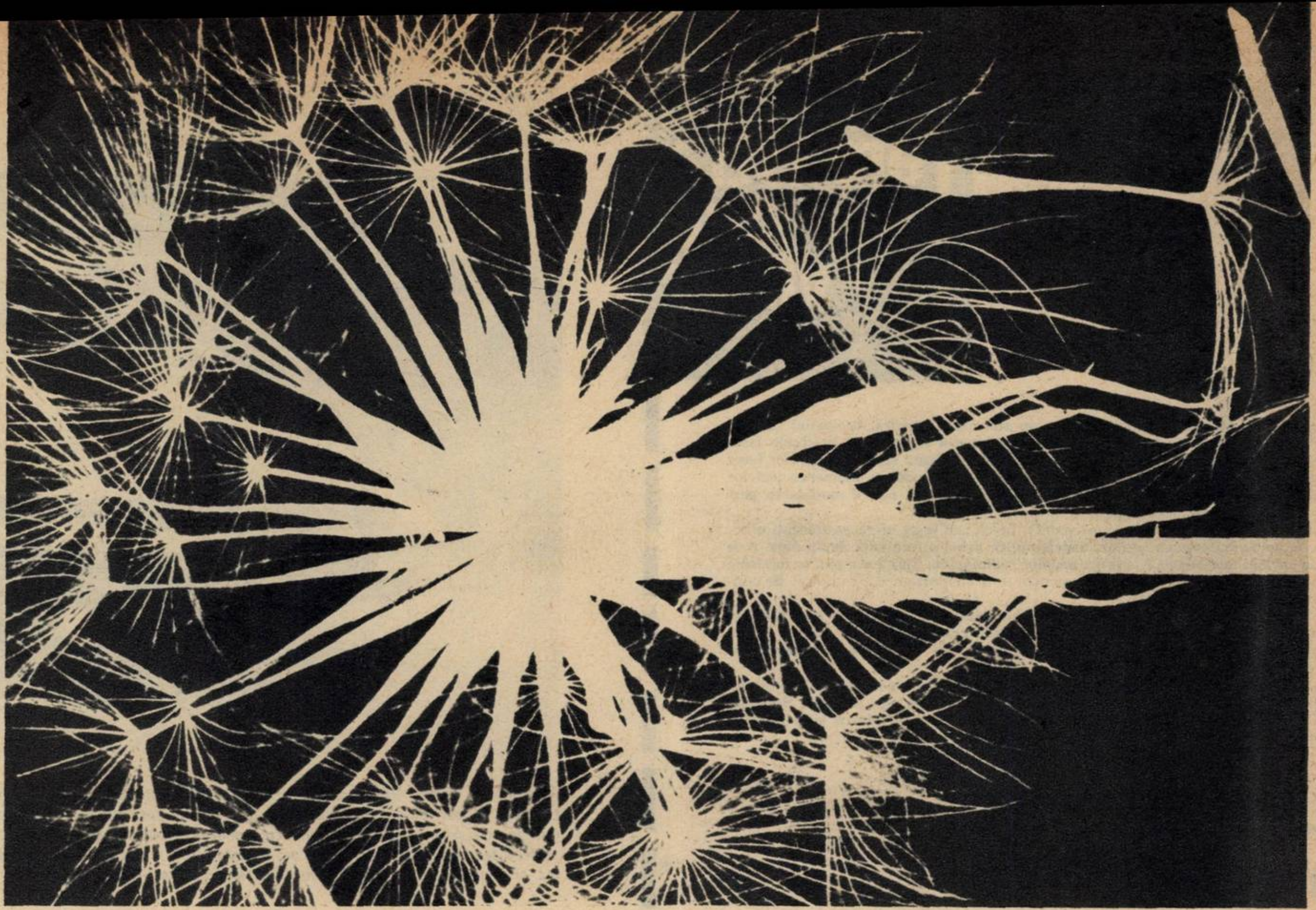

Explozia cunoștințelor umane — care caracterizează ultimele decenii — a sugerat această imagine unui grafician.

fereastră spre viitor (II)

o „explozie" a cunoștințelor umane

Care sînt cîteva din marile probleme științifice, pe plan mondial, rezolvate recent sau în curs de rezolvare? Care sînt implicațiile lor și posibilitățile de aplicare, mai apropiată sau mai depărtată? Am adresat aceste întrebări unor oameni de știință din țara noastră, care au binevoit să ne răspundă. O parte din aceste răspunsuri le-ați putut citi în numărul trecut. Continuăm în numărul de față publicarea lor, alături de opiniile unor personalități științifice și culturale de peste hotare.

Prof. Ion Agârbiceanu
membru corespondent al Academiei

laser — de la reacțiile termonucleare dirijate la fotografia în relief

Ar fi foarte greu să facem previziuni despre viitorul laserului — generatorul de fascicule luminoase cu calități deosebite. Aceasta deoarece, în mai puțin de șase ani de la apariția sa, el cunoaște peste o sută de aplicații în domeniile cele mai diferite — de la străpungerea materialelor dure și pînă la finele operații efectuate la nivelul celulei sau de la urmărirea sateliților artificiali și pînă la spectroscopie. Progresele obținute în ultimii ani în domeniul laserilor, relevate și la recente întilniri internaționale, ne permit totuși să facem cîteva considerații cu privire la ceea ce ne rezervă această importantă înfăptuire a secolului nostru.

Să ne referim de pildă la realizarea, propagarea și efectele fasciculelor de raze laser de extrem de mare putere. Aceste studii sînt în directă legătură cu încercările de a obține plasmă fierbinte (gaz ionizat) și chiar plasmă, în vederea cercetărilor termonucleare. Iradierea cu asemenea fascicule laser a unor particule de hidruri de litiu sau de hidrogen greu a dus la obținerea unei plasme de milioane de grade. Poate că de aici pornește calea care va duce, în sfîrșit, la amorsarea reacțiilor termonucleare dirijate. Și pentru că ne aflăm în domeniul aplicațiilor laserului în fizica nucleară, să nu uităm că el ar putea avea un cuvînt de spus și în accelerarea de particule.

În laboratoarele din numeroase țări se acordă o atenție deosebită laserilor care lucrează în lungimile de undă din infraroșu. Domeniul infraroșu este foarte

(Continuare in pag. 10)

fereastră spre viitor

important mai ales pentru comunicaţii prin atmosfera terestră. În spaţiul cosmic, *unde nu intervine atmosfera, se prevăd de asemenea legături* cu fascicule laser între navele cosmice. Totodată trebuie arătat că problema modulării razelor laser (se ştie că ele sînt singurele raze luminoase ce pot fi modulate asemenea undelor herţiene) preocupă tot mai mult pe specialişti, pentru că numai modularea permite transmiterea de informaţii.

Dacă se va găsi o soluţie convenabilă, fasciculul laser oferă *posibilităţi uimitoare* în domeniul comunicaţiilor, undele optice avînd o frecvenţă de aproape zece *mii de ori mai mare decît frecvenţa undelor radiofonice*. Spre exemplu, în telefonie o singură undă laser ar fi suficientă pentru a «transporta» zece milioane de convorbiri telefonice simultane!

Poate unul dintre cele mai surprinzătoare domenii de aplicare a laserului este cel al fotografiei. Ne referim, concret, la obţinerea imaginilor în relief. Aceste imagini, numite «holograme», deschid posibilităţi noi fotografiei ca metodă de cercetare.

Studiul laserilor se efectuează şi la noi în ţară. În laboratoarele Institutului de fizică atomică din Bucureşti s-a creat un laser cu gaz încă în 1962, România fiind pe atunci una din puţinele ţări care reuşiseră să construiască şi să pună în funcţiune un laser.

Arthur Clark (Anglia)

la orizont automobilul electric

În viitorul nu prea îndepărtat automobilul va suferi o evoluţie considerabilă. El va deveni mai uşor şi mai rentabil. Motorul complicat pe bază de benzină, cu emanaţii toxice de gaze, va fi înlocuit cu un motor electric, curat şi fără zgomot. Acesta va fi montat astfel încît va creşte spaţiul util al maşinii. Se înţelege că asemenea inovaţii presupun crearea unor mijloace reale şi efective de acumulare şi de producere a energiei electrice şi de micşorare a dimensiunilor şi a greutăţii aparatajului respectiv. Acest aparataj trebuie să fie cu cel puţin «o clasă superior» bateriilor noastre contemporane şi, la drept vorbind, ar fi trebuit să apară cu cel puţin 50 de ani în urmă.

Un pas şi mai important îl va constitui conducerea automată a maşinii. Nu omul va sta la volan, ci robotul!

Nu există nici o îndoială că o astfel de automatizare este realizabilă. De altfel, zeci de metode elaborate pentru aviaţie şi pentru transportul feroviar au şi trasat direcţia pe care să se meargă. Elementele de bază ale acestor metode ca: autoblocarea, semnalizarea electronică, detectorii pe bază de radiolocaţie care semnalizează orice piedică pe linia mişcării vin în consideraţie de pe acum.

Automobilului electric i se va indica punctul de destinaţie prin formarea unui număr de cifre într-un cod special şi el îşi va alege singur itinerariul cel mai potrivit. În cazul unor blocări sau al străzilor închise, va lua legătura cu serviciul de reglementare a circulaţiei.

În acest mod s-ar putea rezolva şi problema parcării căci, după ce maşina l-a depus pe proprietar la locul său de muncă, ea va fi rechemată, printr-o comandă, în afara zonei oraşului. Maşina se va întoarce apoi seara la ora fixată şi la locul indicat de stăpînul ei. În cazuri urgente ea va putea fi chemată prin radio. Iată numai unul din avantajele oferite de automobilul electric...

Prof. Dumitru Isăcescu

membru corespondent al Academiei

masele plastice în faţa barierei celor o mie de grade

Sînt cazuri din ce în ce mai frecvente cînd creaţia umană depăşeşte natura. *Şi poate exemplul cel mai concludent* în acest sens îl reprezintă masele plastice, care au «invadat» realmente civilizaţia contemporană.

Făurite în laboratoarele oamenilor de ştiinţă, masele plastice — sau, după cum li se mai spune, polimerii sintetici — trec prin şcoala grea a practicii industriale. Şi, totodată,ies la iveală şi unele slăbiciuni ale acestora. Este vorba, în primul rînd, despre acel «călcîi al lui Ahile» reprezentat de comportarea necorespunzătoare a maselor plastice la temperaturi scăzute sau ridicate. În astfel de situaţii ele îşi pierd *însuşirile şi în cele din urmă devin inutilizabile.*

Fără îndoială, rezolvarea problemei este anevoioasă, dar s-au găsit cheile soluţiei! Ele constau — în linii cu totul generale — fie în introducerea unor atomi de clor, fluor sau alte elemente în «lanţul» moleculelor-gigant ale polimerilor sintetici, fie în obţinerea unor mase plastice cuprinzînd azot în moleculele lor. Noile legături stabilite fac să crească considerabil rezistenţa maselor plastice la temperaturi ridicate sau scăzute. Mai cu seamă că ultimul caz amintit, aşa-numitul heteroatom de azot, imprimă polimerilor nu numai o înaltă stabilitate termică, dar şi *însuşiri de semiconductor* şi catalitice ce deschid noi şi interesante perspective pentru înlocuirea semiconductorilor şi catalizatorilor obişnuiţi (de natură anorganică).

Automobilul anilor '70 — mai exact, unul din prototipuri — a fost de acum construit. Acest vehicul cu motor electric poate călători atît pe drumuri obişnuite (stînga) cît şi pe şosele prevăzute cu monorai (dreapta), de-a lungul cărora el se deplasează cu viteză extrem de mare. Controlul circulaţiei se realizează electronic şi accidentele — după afirmaţiile tehnicienilor — sînt excluse.

Este dificil de schiţat în cîteva rînduri bilanţul succeselor obţinute pe această cale. Ne vom mărgini de aceea să amintim doar faptul că au fost sintetizate mase plastice ce rezistă cu succes la temperaturi de *plus* 500 grade C sau de *minus* 269 grade — deci în apropierea lui zero absolut! Unele dintre ele sînt neinflamabile, *nu se descompun* decît la acţiunea directă a flăcării şi prezintă o rezistenţă termică cu mult superioară aluminiului sau unor metale asemănătoare. Asemenea însuşiri — la care se adaugă cea de izolant electric, de perfectă rezistenţă la acţiunea radiaţiilor sau agenţilor chimici — le recomandă de pe acum a fi folosite pe scară largă în industria electrotehnică, electronică sau spaţială.

Următoarea etapă? Poate depăşirea «barierei» de *o mie de grade...*

Prof. Evgheni Ceazov (U.R.S.S.)

problema nr. 1 a medicinei nu este cancerul!

Cele mai frecvente şi mai grave boli ale inimii şi ale vaselor sanguine — hipertensiunea, ateroscleroza şi,legate de ele, stenocardia şi infarctul miocardic, precum şi leziunile cardiace — deţin azi o tristă întîietate printre celelalte afecţiuni cronice, atît ca răspîndire, cît şi ca *influenţă dăunătoare asupra sănătăţii.*

Această «întîietate» se datorează mai multor cauze. Una dintre ele este reducerea simţitoare a bolilor infecţioase în majoritatea ţărilor. Mai există o cauză importantă, despre care uităm adesea: creşterea considerabilă a duratei vieţii. Numărul celor ce ating vîrsta mijlocie şi înaintată a crescut considerabil. Sînt exact vîrstele la care se întîlnesc mai des bolile cardiovasculare.

În prezent, mai ales în mediul urban, omul este expus mai mult factorilor care provoacă tensiunea nervoasă, ca şi unor mari eforturi psihice. *După cum* arată observaţiile, aceşti factori contribuie la dezvoltarea bolilor cardiovasculare. De *asemenea, nu se poate tăgădui* că noi abuzăm de binefacerile civilizaţiei: de multe ori se întîmplă să mergeţi pe jos cînd aveţi la dispoziţie un mijloc de transport?

Rezultă oare din toate acestea că ar trebui să se renunţe la realizările civilizaţiei sau să se reducă în mod deliberat nivelul de trai al fiecărui membru al societăţii? E limpede, cred, pentru toată lumea, că ceea ce se cere este doar să fie folosite mai judicios posibilităţile crescînde ale ştiinţei şi tehnicii.

Pînă relativ de curînd aşa-numita hipertensiune malignă se solda în 1-2 luni cu *un deznodămînt letal. În prezent medicina* dispune de preparate cu acţiune drastică pentru reducerea tensiunii arteriale şi situaţia s-a schimbat radical. Cu ajutorul noilor mijloace putem obţine în stadiile incipiente chiar vindecarea completă.

În ultimii ani s-au elaborat metode de diagnosticare a bolilor cardiovasculare cu ajutorul izotopilor radioactivi, al examenului radiologic cu substanţă de contrast şi al analizei *biochimice*. Ele ne permit să descoperim azi forme ale hipertensiunii care înainte nu erau tratate pentru că rămîneau nediagnosticate.

Preparatele *cu acţiune drastică — fibrinolizina, heparina*, narcoza cu protoxid de azot — au dus la o scădere însemnată a mortalităţii de pe urma infarctului: dacă acum 10-15 ani aproape jumătate din bolnavi mureau, în prezent, potrivit datelor citate de diferiţi autori, cazurile mortale nu trec de 15-25%. Administrarea preventivă a celor mai noi mijloace de combatere a infarctului permite să se reducă aproape de cinci ori frecvenţa recidivelor la infarct.

Combaterea bolilor cardiovasculare interesează în mod deosebit nu numai *medicina, ci şi societatea în ansamblu, pe fiecare cetăţean* în parte, şi numai unirea acestor trei forţe poate asigura succesul.

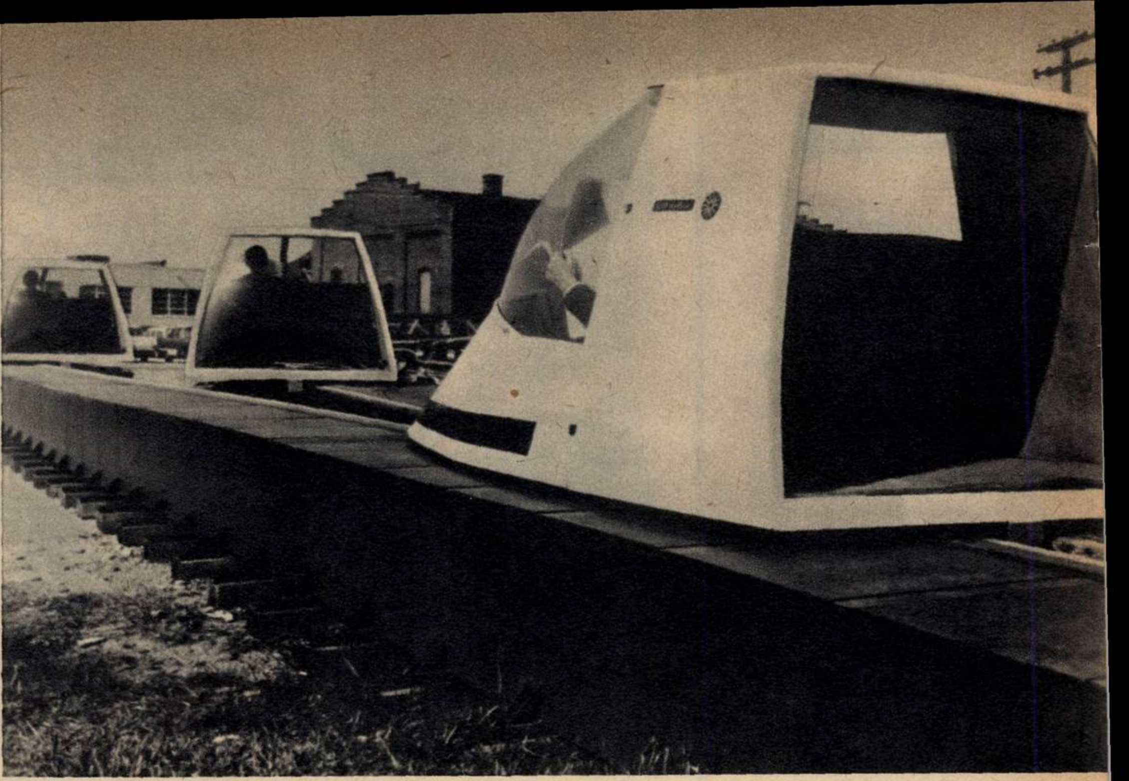

Dr. Robert Oppenheimer (S.U.A.)

schimbarea de ritm a schimbării înseși

Unitatea în cunoaștere, natura comunităților omenești înseși, noțiunea de societate și de cultură s-au transformat atît de profund în cursul ultimilor ani încît lumea noastră este, în multe privințe, o lume nouă. Această transformare nu se datorește numai introducerii unor elemente noi în viața noastră, ci este efectul unei schimbări calitative a ceea ce există deja.

Nouă, de exemplu, este schimbarea de ritm a schimbării înseși — faptul că anii vieții noastre nu mai suferă, asemeni celor ai părinților noștri, ușoare reajustări, ci mari zguduiri.

Nou este faptul că în răstimpul unei singure generații cunoștințele noastre despre natură au putut încorpora, preface și depăși toate cunoștințele acumulate pînă acum. Ireversibilitatea cunoașterii ne interzice să pășim înapoi. Ceea ce omul a învățat o dată face parte din el însuși pentru totdeauna.

Echilibrul extrem de greu pe care trebuie să-l menținem între suprafață și adîncuri este, fără îndoială, nou în situația omului secolului XX. A-l nega ar fi de altfel inutil. Noi trebuie, dimpotrivă, să admitem acest element nou învățînd să folosim toate resursele care ne stau la dispoziție.

Roberto Rosselini (Italia)

imperativul: a cunoaște, a învăța!

Ceea ce ne așteaptă este o revoluție totală, și nu numai în cinematografie, ci în toate artele. Viitorii douăzeci de ani se vor axa pe instruire și educație, pe facultatea de a învăța și arta de a preda. Problema este simplă. Astăzi, fie că ne place sau nu, ne-am creat noi structuri tehnico-științifice, am cucerit progresul; singurul element care nu este la înălțime e omul. Dacă omul nu dă dovadă de o viziune istorică a lucrurilor, dacă nu reușește să se situeze și să se considere în contextul istoriei umanității, dacă nu învață să-și facă loc în curentul progresului, este pierdut, nu mai înțelege nimic, este depășit. De acum înainte singura posibilitate de a situa la nivelul progresului tehnic progresul intelectual și uman este să știi, să cunoști, să înveți! Și metoda cea mai rapidă, cea mai imediată și cea mai accesibilă pentru a se instrui astăzi este imaginea.

Dr. Robert Jungk (Austria)

cibernetica și viitorul omului

Un aspect aparte al evoluției din ultimii 15 ani constă în faptul că, în majoritatea cazurilor, noi am ignorat creșterea enormă a importanței datelor și informațiilor.

Acum însă viitorul nu mai este considerat ca un fel de destin implacabil care se abate asupra capetelor noastre și pe care nu-l putem influența. Viitorul este «ceva» care depinde în foarte mare măsură de felul în care acționăm. Multe din cele pe care le facem azi determină o evoluție care va putea și va trebui să schimbe radical lumea viitoare. Ceea ce facem sau nu facem azi determină ceea ce va fi mîine.

Prin calculatorul electronic omul dobîndește o privire de ansamblu asupra lumii complexe din zilele noastre. Prin cibernetică, crește nemăsurat importanța omului. Principiul reacției este un element caracteristic al ciberneticii: știu ce efect vor avea acțiunile pe care le angajez acum, iar acțiunile pe care le voi întreprinde în viitor vor fi influențate în măsura în care pot cunoaște dinainte efectele acțiunilor mele.

Toată planificarea mea de pînă acum s-a împotmolit într-un punct, deoarece a fost extrem de rigidă; a cutezat să se opună realității, în timp ce planificarea ghidată cibernetic ține seama tocmai de propriile ei efecte retroactive în bine și în rău, dar mai cu seamă în rău. De îndată ce aflu că ceva nu e în regulă, «nu merge», constat situația reală și, ca urmare, modific totul, reconsider, pe baza noilor date, planul și astfel acțiunea mea devine mai elastică, mai conformă cu realitatea.

Dr. ing. Florin Zăgănescu

«aerul» — concurent al electronicii...

Cînd vorbim despre automatică ne-am obișnuit s-o asociem electronicii. Cu alte cuvinte, automatica ne evocă — aproape invariabil — tuburi electronice sau dispozitive semiconductoare de felul celor cu care sînt înzestrate aparatele de radio, mașinile cibernetice, oscilografele sau programatoarele. Și dacă această asociere este în bună măsură legitimă — fiind strîns legată de progresul automaticii, de performanțele ei actuale — ea este, în schimb, limitativă.

În adevăr, automatica electronică nu este nici unica posibilă, nici singura reală. În ciuda superiorității ei față de sistemele automate utilizînd alte dispozitive, ea prezintă și unele «defecte» importante. Astfel, elementele electronice care alcătuiesc actualele sisteme de automatizare lucrează în condițiile unor temperaturi destul de limitate, iar radiațiile penetrante — de tipul razelor cosmice, de pildă — le perturbă funcționarea. Ceea ce, în condițiile puternicelor reactoare nucleare, ale industriei metalurgice sau ale zborului cosmic — împrejurări în care temperatura ridicată sau scăzută, radiațiile intense sau trepidațiile accentuate reprezintă caracteristici importante ale mediului ambiant — ar putea prejudicia în mod serios, în lipsa unei protecții corespunzătoare, securitatea automatizărilor.

Iată însă că după studii îndelungate, încununate de succes, s-a ajuns la un principiu constructiv nou prin realizarea de elemente de automatizare pneumohidraulice, în care operațiile de control și comandă se desfășoară pe baza interacțiunii dintre curenții de fluide. Aceste dispozitive nu utilizează energie electrică, funcționarea lor bazîndu-se pe trecerea unui curent de aer prin niște mici compartimente care pot fi asamblate într-un mod analog elaborării circuitelor imprimate electronice. Prin folosirea efectelor realizate pe această cale pot fi construite rezistențe, condensatori, diode, amplificatoare sau chiar «memorii» care funcționează prin simpla trecere a unui curent de aer de-a lungul unor «compartimente» sau tuburi îmbinate în agregate complexe. Tocmai folosirea energiei curenților de aer în tehnica comenzilor automate a conferit acestei noi discipline — prin analogie cu electronica — denumirea de pneumonică.

Avantajele prezentate de pneumonică sînt multiple. Cum am arătat, perturbările electrice, magnetice, radiațiile nucleare sau cosmice și temperaturile ridicate sau coborîte rămîn fără efect asupra bunului mers al unor astfel de ansamble de automatizare. În plus, trebuie menționate marea securitate în funcționare, exploatarea simplă și ieftină și prețul de cost scăzut (în unele cazuri a zecea parte din cel al aparaturii electronice analoge!).

Deși mai există încă dificultăți de învins pînă cînd pneumonica va concura cu succes electronica și pe terenul vitezei de funcționare, este posibil ca în cîțiva ani agregatele pneumonice să fie folosite în mod curent, mai cu seamă în calitate de «creiere» electronice, mai ales pentru dirijarea proceselor industriale automate cu ritm funcțional mai lent.

carnet de scriitor

audiență

de Eugen **FRUNZĂ**

Una din picanteriile celor care pe vremuri aveau un cuvînt de spus în instituțiile de interes public era umilirea omului. Orice funcționăraș — dacă *bunul simț nu-i era propriu* — putea să-și exercite grosolănia de mică zeitate în virtutea disprețului față de cetățeni, care pornea din fotoliile adînci ale cabinetelor ministeriale și se instala pînă și pe scaunul schilod al impiegatului rural.

Trebuie spus că și în această privință *s-au petrecut la noi schimbări radicale.* Respectul față de om a devenit o trăsătură esențială a politicii de stat, răsfrîntă firesc asupra raporturilor cotidiene dintre instituție și cetățean. A asculta cu interes păsul omului, a-i rezolva cît mai prompt problemele, a-l trata cu politețe, cu stimă, a-l îndruma la nevoie — *toate acestea sînt obligații* de la care nici un funcționar sau conducător de instituție nu se poate sustrage fără să *intre în* conflict cu însăși esența orînduirii noastre.

Și totuși vechiul obicei își mai arată pe ici, pe colo, urechile. Dau ca exemplu pățania unui om extrem de delicat, harnic, *modest,* cu înaltă *calificare* profesională și care, întîmplător, mi-e prieten. După prea îndelungi tergiversări în legătură cu *rezolvarea unei* probleme de spațiu locativ (prietenul meu, cercetător științific, autor de studii, doctor în geografie, și soția sa, profesoară cu stagiu serios, locuiau în condiții evident *nepotrivite*) *omul* și-a *luat inima* în dinți și s-a prezentat — pentru întiia oară — în audiență la un vicepreședinte *de sfat popular.* În biroul acestuia s-a desfășurat atunci o scenă penibilă. Nu că solicitantul ar fi fost bruftuluit, nu că s-ar fi dezlănțuit niscai fulgere și tunete. Nu. Totul a decurs în aparență calm. *Mai întîi* omul a stat cîtva timp în birou fără să fie luat în seamă. Nici la «bună ziua» nu i s-a răspuns. Apoi și-a *expus totuși* doleanța fără ca ochiul interlocutorului să-l privească măcar o clipă. Apoi a venit răspunsul, rece, scurt: «Mergeți pe cale ierarhică». Apoi, după observația discretă a solicitantului că așa a și procedat pînă acum, se făcu auzit încă un răspuns: «Atunci așteptați pînă se rezolvă». Și *pentru* că *omul tot mai spera* într-un dezgheț, glasul deveni categoric: «Îmi răpiți timpul degeaba!» Și *prin* aceasta, *cum s-ar zice,* audiența s-a terminat.

Întîlnindu-mă pe stradă, prietenul mi s-a mărturisit cu adîncă mîhnire: «Dragă, știi și tu că pentru mine problema locuinței e destul de serioasă. *Dar* la urma urmei tot se va rezolva. Cine nu vede cît efort se depune în construcții ? Cine *nu-și* dă *seama* că *e greu,* dacă *nu* imposibil, să satisfaci numaidecît nevoile fiecăruia în acest domeniu! Ceea ce mă mîhnește însă e modul cum am fost tratat astăzi. Nici un pic de căldură, nici o privire măcar, nici un îndemn prietenesc, nimic. Să-mi fi spus o singură vorbă de la om la om și aș fi plecat cu capul sus. Așa însă mă simt umilit».

Firește că prietenul meu nu va pune *semn* de egalitate între acest *mod* de comportare și solicitudinea care ne întîmpină zi de zi în atîtea alte locuri. Dar tocmai într-un asemenea context de relații cei bolnavi de nepăsare și plictis funcționăresc ar trebui să-și revizuiască hotărît atitudinea.

YANKEE GO HOME
QUITTONS L'OTAN
UIT DE NAVO

Una din numeroasele manifestări prin care populația Belgiei și-a exprimat dezaprobarea față de instalarea NATO în țara sa.

an nou la casteau

Șoseaua deteriorată dintre Bruxelles și Mons a fost reparată. Pentru a ajunge în mica și pitoreasca localitate Casteau, situată pe o derivație, în jurul kilometrului 50 al șoselei, locuitorii capitalei belgiene, amatori de un revelion în decor rustic, n-ar mai fi trebuit să *înfrunte inimiciția distrugătoare de cauciucuri* și suspensii a hîrtoapelor. Dar Casteau a încetat de a fi punct de atracție turistică pentru a îmbrățișa celebritatea unei cariere internaționale. Binefăcătoarea liniște a cedat locul zgomotelor înfundate sau ascuțite, continue sau întrerupte, ale șantierelor. De-a *lungul șoselei — lărgită și modernizată —* o febră neobișnuită schimbă ritmul specific al acestor locuri: NATO *se mută... Pe o suprafață de* peste 200 hectare, aflată în proprietatea statului belgian, se va ridica o colonie de 2 500 locuințe, magazine, cazărmi, un teatru, o școală, restaurante și popote; iar în centru — sediul SHAPE (Comandamentul suprem atlantic) și clădirile auxiliare. Un colectiv de arhitecți și *ingineri* a fost *creat* pentru a proiecta și executa construcțiile.

Pe șantierul noului sediu al SHAPE se *lucrează* de zor. Termene foarte precise presează: construcțiile militare și *locuințele* provizorii, care compun prima fază a lucrărilor, trebuie să fie terminate la 1 aprilie; apoi vor urma — *în a doua fază — locuințele definitive* și instituțiile sociale, a căror dare în folosință este prevăzută pentru 1 *septembrie 1967; în fine, construcțiile* cu caracter mai puțin urgent sînt înscrise în a treia fază, ce se va încheia în primăvara anului 1968.

SOARTA VARIABILĂ A PIETRELOR FUNDAMENTALE

Probabil că *termenele stabilite vor fi* respectate. La numai cinci luni de la ceremonia punerii pietrei fundamentale contururile unui adevărat orășel se vor profila clar pe pășunile de la Casteau. Această eficiență subită, neobișnuită în Belgia, provoacă reflecții *amare* belgienilor. Căci soarta pietrelor fundamentale este foarte variabilă în această țară. În ținutul negru al Borinageului nu se poate uita, de pildă, că au fost necesari 12 ani pentru a se termina clădirea Liceului «Bervoets» din Mons. Studenții Școlii sociale de stat din aceeași localitate au demonstrat nu o dată pentru a protesta împotriva faptului că diferitele construcții ale acestei importante *instituții* de învățămînt — a cărei piatră fundamentală a fost pusă cu cinci ani în urmă — nu sînt încă terminate. În aceeași situație se află și Școala provincială din Nursing, începută în 1961. Școala normală din Mons nu a avut încă prilejul fericit de a-și vedea refăcută aripa mistuită de *un incendiu.*

Exemplele de mai sus sînt spicuite dintr-o lungă listă a pietrelor fundamentale *neonorate* sau onorate cu întîrzieri remarcabile. Motivul este în mai toate cazurile aceleași: lipsa de fonduri. Construcțiile atlantice nu par însă să întîmpine asemenea dificultăți. Pentru ele se găsesc fonduri.

CINE ACHITĂ NOTA DE PLATĂ

Nota de plată nu este de loc modestă. Costul tuturor amenajărilor și construcțiilor de la Casteau se va ridica la 2 150 milioane franci belgieni (43 milioane dolari). Cea mai mare parte a sumei este furnizată de aliații atlantici, cu excepția Franței, *care nu consideră* că are vreo datorie, de vreme ce s-a retras din organismele militare. *Participarea belgiană a fost stabilită provizoriu* la 186 800 000 franci. În plus, Belgia trebuie să asigure construirea unei autostrăzi *moderne, oprirea* Transeuropexpresului la Mons și o legătură prin elicoptere între Casteau și Bruxelles. *Totodată, guvernul* belgian va pune la dispoziție un serviciu de securitate ce va cuprinde cîteva sute de jandarmi fapt care, desigur, va implica un supli ment la bugetul jandarmeriei (care s ridică deja la aproape 3 miliarde franci)

Banii investiți vor fi roditori — da asigurări autoritățile. Ele prezintă u tablou grandios al beneficiilor pe car regiunea Mons, și nu numai ea, le v trage de pe urma stabilirii generalii atlantici. Se vorbește despre benefic culturale, comerciale, economice. De camdată realitatea este alta și *în* fa ei chiar și euforia oficială se destram treptat.

DE-AR FI CUNOSCU MĂCAR IMNUL

Festivalul internațional de muzică la Mons a trecut de mai multă vren în obscuritate. Cariera internaționa căreia îi este destinată regiunea nu putea oare reanima *celebritatea* fes valului? Întrebarea și-au pus-o cu î frigurare autoritățile muzicale din Mo Nepricepute în chestiuni militare și p litice, ele au sperat să vadă în genera atlantici pe melomanii providențiali m niți să salveze festivalul. Cei din Mo trebuie să fi fost însă crunt dezamăg după ceremonia punerii pietrei fun mentale la construcțiile de la Castea la care și-a dat concursul și fanf forțelor *aeriene belgiene.* Neavizați a pra programului, generalul Lemnitz comandantul suprem al forțelor NA din Europa, și colaboratorii săi s-au g bit să se imobilizeze în poziție de dr cu mîna la chipiu la intonarea «O bucuriei» din Simfonia a IX-a a Beethoven, pe care memoria muzi a generalilor a confundat-o cu imnul național al Belgiei. De-ar fi cunoscut măcar imnul, gafa ar fi putut fi evitată și cercurile muzicale din Mons s-ar fi amăgit încă un timp cu speranța unei reînfloriri a festivalului lor.

Există totuși un domeniu care este neîndoielnic destinat înfloririi: cel al speculei funciare și al traficului imobiliar. Toate apartamentele moderne din regiune sînt asaltate de funcționarii SHAPE care, pînă ce construcțiile vor fi gata, se străduiesc să pună mîna pe cele mai confortabile dintre locuințele existente aci. Oferte fabuloase sînt făcute proprietarilor: chirii de 20-25 mii franci pe lună, plătite înainte. În consecință, proprietarii refuză să reînnoiască contractele cu chiriașii actuali, pretinzînd sporuri însemnate de chirie. Prețul terenurilor de construcții crește și el vertiginos, încît se vinde acum în mod curent hectarul cu peste un milion de franci. În mod similar, traficul imobiliar înflorește și la Bruxelles, care va găzdui noul sediu al Consiliului NATO. Clădirea cu 25 etaje de la Porte de Namur, aproape terminată, a fost închiriată la prețul de 1 500 franci metrul pătrat (de regulă, pînă în prezent, prețul era stabilit potrivit numărului încăperilor, nu per metru pătrat). Se introduc astfel elemente speculative noi pe piața imobiliară.

Nu numai această piață va resimți însă prezența noilor veniți. Salariile funcționarilor NATO sînt de opt ori mai mari decît venitul mediu al muncitorilor belgieni. Este ușor de închipuit ce presiune extraordinară vor exercita asupra prețurilor, în general, veniturile uriașe ale «exilaților» din Franța.

•

Anul nou nu a mai fost deci la Casteau prilejul veselelor petreceri ale localnicilor. Grijile au întunecat strălucirea pomilor de iarnă și a lampioanelor.

I. MANEA

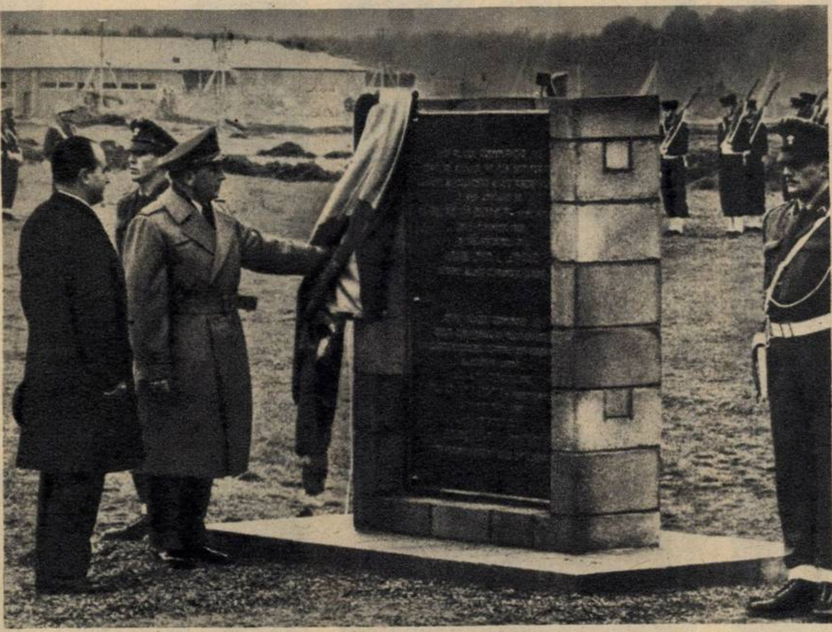

Punerea pietrei fundamentale a noului sediu al Comandamentului NATO de la Casteau a oferit mai multe prilejuri de reflecții belgienilor.

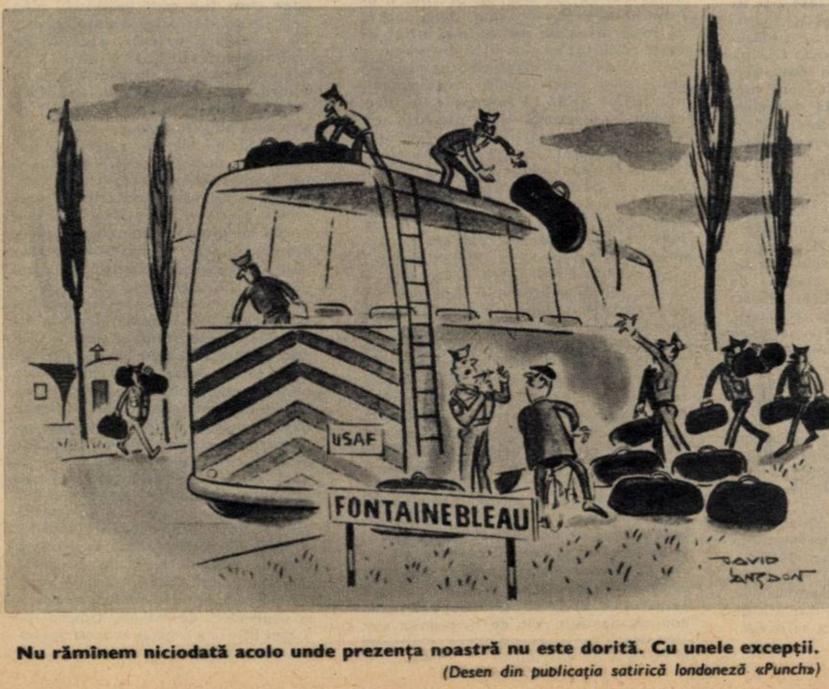

Nu rămînem niciodată acolo unde prezența noastră nu este dorită. Cu unele excepții.

(Desen din publicația satirică londoneză «Punch»)

nu se mai acordă circumstanțe atenuate

Demonstrația pe care ne-au făcut-o regizorii televiziunii în noaptea de Anul nou se va întoarce împotriva lor. Acum toată lumea a aflat că ei cunosc resorturile emisiunilor (cu adevărat) distractive și știu să le mînuiască. Ori de cîte ori ne vor oferi programe surogat, programe peltea, ne vom aminti de revelionul 1967 și vom spune că vor să-și economisească eforturile, fantezia, că desconsideră, poate, discernămîntul și gustul nostru, al telespectatorilor.

După spiritualul exercițiu de distanțare și autoironie pe care l-a constituit spectacolul de revistă văzut din culise nu ni se va mai putea cere să privim cu îngăduința din trecut «varietățile». Vedetele care trebuie reținute cu forța în afara scenei ca să nu fie darnice pînă la suprasaturație cu bisurile, schema rigidă, stereotipă a spectacolului, infrastructura derizorie a finalelor «de mare efect», toate acestea au fost demontate cu luciditate și cu haz, sub ochii noștri, de regizoarea Letiția Popa. Care dintre colegii ei se va mai încumeta să ne picure dulceag, pe micul ecran, înjghebări siropoase «de serviciu», cu profuziuni de tangouri melancolice și dansuri pe șablon? Mai ales că Letiția Popa n-a fost singura distrugătoare de mituri și poze. Au acompaniat-o cu brio Radu Anagnoste și Valeriu Lazarov, autorii sprintenului și neconformistului «raliu contra cronometru». De altfel, cei doi binecunoscuți autori de filme muzicale au realizat și pentru programul serii următoare o performanță care le creează mari obligații de viitor. Deosebirea dintre expresivitatea, eleganța și ținuta scenică a Saritei Montiel în secvențele realizate de ei și unele caracteristici mai puțin agreabile ale spectacolului dat de ea și televizat cu cîteva luni în urmă este meritul integral al cuplului Lazarov-Anagnoste.

Ștefania Dorian și Dumitru Cihodaru ne-au dovedit indirect, cu emisiunea «Un cîntec vechi, o amintire», că rigiditatea, stîngăcia, artificialitatea — prezente încă în atîtea programe muzicale — sînt introduse o dată cu indicațiile regizorale prea amănunțite, cu neîncrederea în capacitatea unor artiști experimentați de a se mișca și comporta firesc pe scenă. Lăsați în voia lor (sau îndrumați cu tact) actorii și cîntăreții se adaptează cu aparentă spontaneitate cerințelor specifice ale unui spectacol de televiziune.

Nu este neapărat necesar ca fantezia regizorală să fie continuu obositor de prodigioasă, acaparatoare, pretențioasă, ca în filmul «Dincolo de micul ecran». Aglomerarea de gaguri cinematografice, de trucuri și efecte spectaculoase reține atenția și amuză numai în doze mici.

Între mărturiile despre subtilitatea psihologică a realizatorilor primului program din 1967 se înscriu: admirabila idee de a încredința unor vedete de muzică ușoară din străinătate interpretarea cîtorva melodii românești de succes, eliminarea pentru o seară a tuturor crainicilor și prezentatorilor de peste an, folosirea copioasă a actorilor de proză în roluri de cîntăreți.

S-a inovat și în domeniul «jocurilor de televiziune». Chiar dacă tinerii uniform îmbrăcați în negru care se conformau cererilor năstrușnice ale lui Paul Sava nu erau cei mai cu haz băieți din București, concursurile au fost nostime și antrenante. Și asta știu, deci, regizorii noștri s-o facă. Și, după cum s-a dovedit, multe altele încă.

Orice înșiruire de nume ar fi o nedreptate. Toți regizorii au fost la înălțime. Aproape toți interpreții au meritat aplauze. De la Melania Cîrje la Elena Zamora. Toți operatorii au dat dovadă de măiestrie. «Dacă în fiecare zi a săptămînii am avea parte măcar de o oră ca cele șapte ale programului de revelion, am fi pe deplin satisfăcuți», spunea un telespectator. Desigur, el nu se întrebase cîte luni de zile s-a muncit pînă la epuizare pentru cele șapte ore de emisie. Dar, la urma urmei, nici n-ar fi fost dator să acorde atenție unor asemenea considerente. El dădea nota zece realizatorilor unui program vesel, colorat, întocmit cu gust și exigență, bogat în momente muzicale excelente și spunea, de fapt, doar că vrea să se păstreze și pe viitor același nivel calitativ. «Bucătăria» internă a televiziunii nu-l privește. Iată de cel el — și nu numai el — va refuza de acum înainte să mai acorde circumstanțe atenuante autorilor de emisiuni slăbuțe. Cînd cineva a arătat că se pricepe să facă televiziune bună, nu are voie să ne ofere umplutură. Indiferent de condiții sau considerente exterioare actului artistic.

Felicia ANTIP

„d-ale carnavalului"

de
Sanda FAUR

În seara lui 25 aprilie 1885, la prima sa întîlnire cu scena, «D-ale carnavalului» cădea **«într-un chip zdrobitor»**, cum se anunța la rubrica de «Informațiuni» a ziarului «Românul». **«Piesa domnului Caragiali a avut mai puțin succes decît lumina electrică ce se inaugura** (în locul lămpilor cu gaz — n.r.) **în acea seară...»** — sublinia malițios cronicarul de la «L'indépendance roumaine». **«În primul act s-a aplaudat; la al doilea s-a ridicat din umeri; la al treilea s-a fluierat»**.

De atunci piesa s-a mai jucat, uneori cu succes, de cele mai multe ori însă fără. Și iată că optzeci și doi de ani mai tîrziu, în această iarnă, un tînăr regizor în vîrstă de 33 ani, Lucian Pintilie, obținea prin și pentru «D-ale carnavalului» un răsunător succes teatral. Cea mai vitregită dintre piesele lui Caragiale, considerată uneori chiar și de către comentatorii săi binevoitori drept o frivolă bufonadă, comedia cel mai puțin transpusă scenic de-a lungul anilor și care a dat cele mai puțin izbutite spectacole caragialești căpăta, în mîna lui Lucian Pintilie, rezonanțe inedite și o nebănuită profunzime. Regizorul răsturna prejudecățile, nesocotea tabuurile, ignora montările clasice încremenite, fără a face din aceasta un gest de frondă nonconformistă, fără interpretări moderniste, pe linia bunului și sănătosului realism scenic la care invită Caragiale. Dintr-o spumoasă farsă vodevilească, cu qui-pro-quo-uri, bastonade și teribile «traduceri» amoroase, Pintilie realiza o modernă meditație scenică pe marginea unei anume condiții umane, a unui anume mediu social, a unor anume relații omenești, relevînd scenic — în primul rînd — psihologia personajelor, creînd o comedie de atmosferă. Cum? Mai ales prin subtila artă portretistică la care a stimulat actorii. Iată-i:

«Îl cheamă Iancu Pampon; i mai zice și «Conțina cu 5 Fanți»; a fost tist de vardiști de noapte la Ploești; acuma face pe jucătorul de cărți; e neînsurat, dar preconteazà pe una, Didina Mazu, exmarșandă». «**Unul înalt, bărbos, fioros**», dar capabil de «**cel mai sacru amor**» și «**turbat de gelozie**».

Prezentările aparțin lui Crăcănel și Miței Baston. Dar urmăriți «prezentarea» pe care i-o face Toma Caragiu: intră în scenă grav, marțial, ușor înțepenit și milităros în costumul negru ofilit, în care a ras la conțină, toată noaptea, niște papugii din Podul Gîrlii. În mîna dreaptă poartă un baston, iar pe cap, înfundată pînă la urechi, o gambetă pe care nu o va scoate niciodată din creștet. E un foarte neaoș «domn» de mahala bucureșteană, cu silueta aceasta neagră, rigidă, cu mișcările sale sacadate... Toma Caragiu îl ia pe Pampon în serios, îi trăiește serios amorul sacru pentru Didina lui, gelozia din «traducere», duioșia cu care îl consolează pe Crăcănel cînd acesta îi istorisește suita celor opt «traduceri» tragice prin care a trecut. Totul cu o reținere foarte bărbătească, cu o patimă foarte bărbătească. Cele cinci «**nu plînge, ești volintir**», adresate cu o solemnă înțelegere și amiciție lui Crăcănel, sînt spuse în cinci modalități diferite.

Dar și silueta, și expresia chipului, și mersul, și intonațiile vocii sînt învăluite într-un abur de imbecilitate care dă comicului gros un iz de tristețe amăruie: e însăși stupiditatea lumii din care Pampon face parte și de care Caragiale rîde atît de batjocoritor în întreaga seară a carnavalului de la periferie...

«A! am să-mi răzbun!... Am să vă omor eu, eu! pe Didina, pe tine și pe mine! Da, vreau scandal, da... pentru că m-ai uitat pe mine, le-ai uitat pe toate: ai uitat că sînt fiică din popor și sînt violentă; ai uitat că sînt republicană, că-n vinele mele curge sîngele martirilor de la 11 fevruarie; ai uitat că sînt ploeșteancă — da, ploeșteancă! — Năică, și am să-ți torn o revuluție, da o revuluție... să mă pomenești!...»

Gina Patrichi aduce în scenă o Miță Baston pe care nu am cunoscut-o nicicînd, a cărei existență nici nu am fi putut-o parcă presupune. Falnica, trufașa și bătăioasa Miță, pe care am văzut-o și în film și în alte montări, a devenit de astă dată o alta. E suplă, sentimentală peste poate și-și încearcă trăirile amoroase la diapazonul notelor acute. Mița Baston e acum o tragică: suferă sincer, e «fidea» cu sinceritate, aruncă «vitrionul» cu convingere, o păruiește pe Didina cu sinceră furie. Dar tragismul ei e scăldat într-o jalnică vulgaritate a simțirii, tot zbuciumul ei sentimental e grotesc; drama ei — o melodramă; sensibilitatea ei — pseudosensibilitate. Iubirea Miței este o parodie a iubirii: de aici fiorul tragic, absurd, pe care îl degajă. Și Gina Patrichi nu uită nici o clipă că Mița, cu tot «**nebunul ei amor**» pentru șarlatanul de Bibicu', «**ar lăsa-o pe Mangafaua pentru el, dar nu poate, pentru că trebuie să-și facă întîi o carieră...**»

Gina Patrichi ne anunță cu acest rol caragialian o altă fațetă a talentului ei atît de personal, de generos. Se dovedește din nou cît de utile, cît de binevenite sînt «îndrăznelile» și inventivitatea regizorală în materie de distribuție.

Iordache: «Eu sînt calfă... N-ai idee cum ți-o scot (măseaua), **pînă să clipești din ochi, o dată, pac!... Să poftească oricare dacă le dă mîna; glumești d-ta? Vine un ras, ori un tuns — 25 de santimuri, cu pudră, unt de migdale, livantă... Pentru frezat, spălat, bătături se plătește supliment».**

Dar Ștefan Bănică l-a scos pe Iordache din slujba-i modestă de calfă și i-a acordat gros-planul intrigii: Iordache e de astă dată raisonneurul piesei, e valetul din piesele clasice, e lucidul mînuitor al firelor acțiunii. Ideea «marii politici» cu arestarea finală a hoților de păgubași i-a atribuit-o Caragiale lui Iordache, dar farmecul și savoarea personajului, prezența sa hotărîtoare în fiecare scenă i-a dat-o, neîndoielnic, interpretul. Regizorul Lucian Pintilie a scos de la acest talentat actor tot ce putea da, și încă ceva în plus. Scena cu care se deschide spectacolul e un mic recital umoristic Ștefan Bănică, alcătuit dintr-o minuțioasă reconstituire scenică a unei prozaice îndeletniciri zilnice: calfa, într-o ținută sumară, se pregătește și apoi săvîrșește, fredonînd tot timpul, un mic ritual igienic, ținînd și de specialitatea pedichiuristă a «Frizăriei Model»...

Nimic în această scenă nu frizează, artistic, trivialitatea, totul e ilar și, mai ales, totul ajută intrării în atmosfera acestei lumi de mahala, cu simțiri și deprinderi de mahala. Umorul lui Ștefan Bănică a căpătat în acest spectacol accente noi, rezonanțe noi.

P.S. Un «personaj» de prim plan (la propriu) al spectacolului, și pe care l-am nedreptățit ignorîndu-l fotografic, este decorul semnat de Liviu Ciulei și Giulio Tincu: gîndit cu aceeași fină și minuțioasă detaliere cu care au fost lucrate portretele personajelor și mișcarea, cadrul scenic anunță singur, de la prima ridicare a cortinei, lumea periferică în care se va petrece acțiunea...

Și încă un *post-scriptum*, critic: multe, prea multe din celebrele replici caragialiene, care ajută în primul rînd definirii personajelor, se pierd din lipsa de claritate a dicției actorilor. Pînă cînd vor fi afectate, chiar și spectacolele de înaltă ținută, de această maladie infantilă a teatrului?

în cea mai recentă ediție bucureșteană

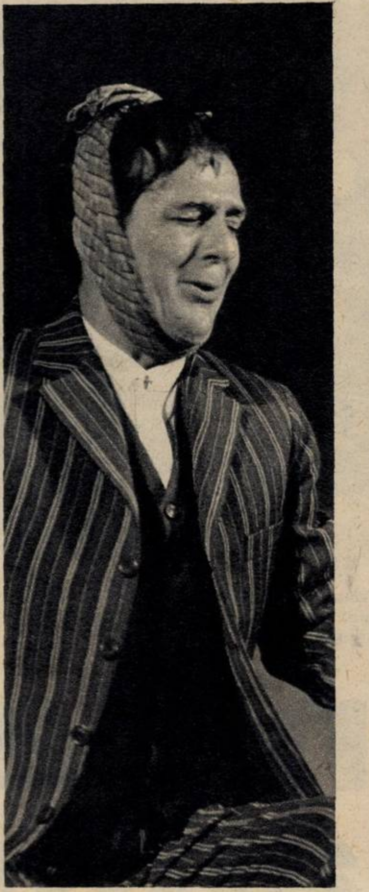

Crăcănel: «Da,Mangafaua!... Eu... A opta oară tradus!... Am plîns, cum plîng și acuma, căci eu țin mult la amor; am plîns și am iertat-o..., pe urmă am prins-o iar, și iar am plîns și iar am iertat-o; nu de multe ori, dar cam des..., așa cam de vreo cinci-șase ori... Ce-mi ziceam eu? Vorba dumitale: femeie! ochi alunecoși... Mița? Nu! O mai iert acum, dar dacă s-o mai întîmpla încă o dată..., hotărît mă însor!»

Ingenuu, chel și cepeleag: așa l-a făcut Marin Moraru pe Crăcănel. «Naturelul simțitor» îl împinge și pe amantul «en titre» al Miței la suferință și la acțiune: aprinsele investigații detective pe urma Bibicului se soldează însă pentru Crăcănel cu **«șart! part! trosc! pleosc! patru palme!»** și cu un repetat «**nu da, domnule!**» Tînărul Marin Moraru are un umor care țîșnește din el nechemat, neforțat, un umor naiv, dulce, simulînd ușor stupiditatea. Crăcănel al său e înduioșător de neajutorat: merge cu genunchii înțepeniți, privește cu ochii veșnic rotunjiți a mirare și plînge, plînge..., deși e cogeamitea volintir. Dar pe undeva mijloacele cu care l-a creat Moraru pe Crăcănel ne amintesc parcă prea insistent de cele pe care le-a folosit în «Coana Chirița» (Guliță) ori în «Troilus și Cresida» (Patrocle). Oare nu e prea devreme și prea primejdios pentru un tînăr talent să se manierizeze? Să se copieze pe el însuși și să rămînă cam la aceleași modalități de expresie scenică?

Catindatul: «Pfii, al dracului mă doare!... dar știi cum?... lucru mare... Nu mai merge... M-am hotărît. Trebuie s-o încerc și p-asta... Din vorbă-n vorbă, vii d-ta, subfirugul, cu cleștele: atunci, deodată simț iar un cuțit... rece, și pe urmă numaidecît cald... și pe urmă nu mai simț nimic... Vezi dumneata, măseaua, în interval de conversație, de frică, trece...»

De la eroul pe care l-a creat cu ani în urmă pe ecran pînă la Catindatul adus azi, tot de el, pe scena Teatrului «Bulandra», Aurel Cioranu a parcurs, evident, drumul unei împliniri artistice (deși ne-a fost dat să-l întîlnim prea rar în rolurile ce i s-ar fi cuvenit). Catindatul — această variantă a nevinovatului «cetățean turmentat» — a constituit în multe din montările anterioare o sursă grasă de haz gratuit; Cioranu i-a oferit, în spectacolul de față, mai puțin funcția de resort comic, străduindu-se în schimb să-i atribuie niște dimensiuni psihologice: Catindatul are candori și euforii juvenile, e grozav de mîndru de verva cu care «tachinează» măștile din bal, dar tremură la gîndul că nenea Iancu, bogasierul, l-ar putea găsi la petrecere; și tot timpul suferă și iar suferă de dureri de dinți. Puțin greoi poate în scenele de gimnastică acrobatică la care a fost supus de regie, Aurel Cioranu acordă Catindatului o anume suplețe interioară nu lipsită de delicatețe. E un personaj caragialean care te face să zîmbești cu îngăduință și chiar cu simpatie. Așteptăm să-l vedem pe Cioranu și în alte roluri, în care să-și demonstreze și să ne demonstreze posibilitățile sale actoricești.

Iată-l și pe Nae Girimea, patronul «Frizăriei Model», Bibicul, pe care Mița l-a «**adorat pentru eternitate, pînă la nebunie**», dar care, vai, a «**tradus-o**» cu angela Didină Mazu. Crăcănel îi mulțumește: «**Mersi, neică; ești bărbat, drept să-ți spui, nu că ești frizer, dar ești galant... Ne-ai făcut și mie și prietinului mare bunătate: amîndoi o să-ți rămînem foarte recunoscători de cîte ai făcut pentru noi**».

În jurul Bibicului se înnoadă toate ițele acțiunii, de el se vorbește cel mai mult în piesă, el este cel pîndit, urmărit, iubit, hulit, dar el rămîne, din punct de vedere dramatic, un personaj anemic, inconsistent. Octavian Cottescu a trebuit să umple cu viață conturul abia sugerat al lui Nae și a început prin a-i împrumuta farmecul unui Figaro de mahala, o anumită amabilitate distantă, punctată cu gestul degajat al... permanentei spargeri de semințe între dinți. E poate singurul interpret care se detașează de rol și îl privește cu ironie, persiflîndu-i aventurile, morga, suficiența.

Mița: «Care Didină, ai? Didina pentru care mă traduci pe mine; Didina pe care o iubești; Didina, la care ai fost az-noapte, mizerabile!»

Didina: «Ce scandal! O să mijlocească proces, poliție, procuror și pe urmă la jurați... O să ne dea prin gazete! Să afle la sigur Pampon... Sunt compromentată... Mi-ai omorît viitorul, d-le Nae».

Între furiile pustiitoare ale Miței — din primul act —și spaima de «compromentare» din ultimul, Didina — Rodica Tapalagă — trece prin scenă și prin carnaval în goană, schimbînd costumul de ofițer «polinez» cu un domino, iar pe acesta cu o rochie cu volănașe, rămînînd însă pe «dinăuntru» axată pe aceeași unică, simplificatoare coordonată psihologică. «Exmarșanda» e mai tînără, mai pimpantă, dintr-o lume mai «subțire» ca cea a Miței, dar atît... Cu știuta ei vervă comică, cu temperamentul și farmecul ei scenic Rodica Tapalagă face din rol tot ce se putea face.

COPERTA NOASTRĂ: GEORGE CONSTANTIN

La 33 de ani și jumătate (e născut la 3 mai 1933) George Constantin, actor la Teatrul «C. Nottara», are în spate un deceniu de activitate teatrală. Elev al lui Bălțățeanu, coleg cu Silvia Popovici, Sanda Toma, Victor Rebengiuc, Constantin Rauțchi, George Constantin face parte dintr-o generație de actori ce s-a afirmat de la primii pași pe scenă. Debutează în rolul lui Tranio din «Femeia îndărătnică», după care e imediat distribuit în Dr. Higgins din «Pygmalion» și în rolul titular din «Unchiul Vania». La fiecare concurs actoricesc republican la care s-a prezentat, George Constantin obține cîte o distincție: Premiul II pentru Dr. Higgins, Premiul I pentru rolul lui Pavel Proca din «Steaua Polară», Premiul pentru cea mai bună interpretare a eroilor contemporani pentru rolul Roșca din «Oricît ar părea de ciudat». În ultimii ani repurtează succese de prestigiu în piesele «Act venețian», «Omul care și-a pierdut omenia», «Simple coincidențe», «Henric al IV-lea». Îl vom vedea în curînd în rolul principal din piesa lui Gabriel Arout, «Omul, acest animal ciudat».

Hôtel d'Assézat.

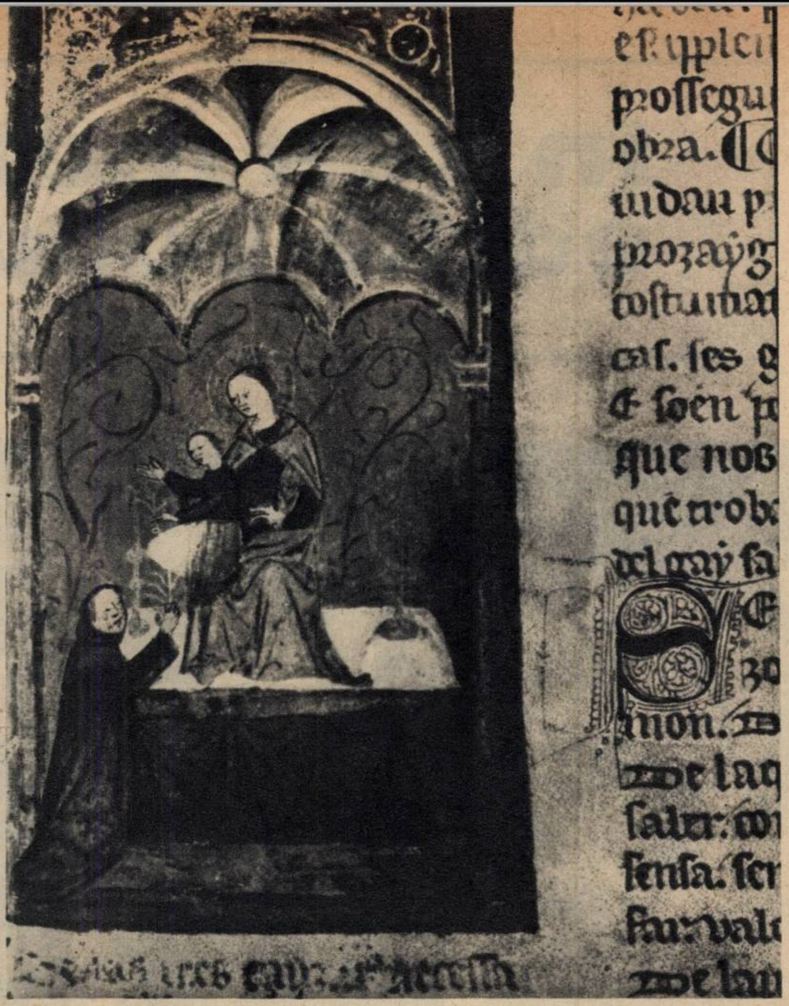

• Poetul își oferă floarea Fecioarei. Ilustrația este reprodusă după una din paginile valorosului manuscris datînd din 1356, aflat în prezent la Hôtel d'Assézat — «Las leys d'Amors».

CLEMEN·ISAUR·LUD·FLORAL·RESTAURATRIX

în patria trubadurilor

de Constantin **PRISNEA**

Nu știu de ce Michelet socotea Toulouse printre orașele mari și triste. Tuluzanii se laudă cu Capitoliul și cu piața acestuia, cu casele lor de lemn și cărămidă roșie, cu biserica Saint Sernin, minunăție a artei romane, cu piața, cu fîntîna și cu biserica Sfîntul Ștefan, cu uzinele pentru construcția avioanelor «Caravelle» de la Bagnac St. Martin, cu Academia jocurilor florale instalată în Hôtel d'Assézat.

O vizită la Academia jocurilor florale ne prilejuiește o întîlnire cu cîțiva dintre conducătorii acestei instituții de cultură care se socotește mai veche și decît Academia franceză.

Atmosfera este solemnă. Profesorul Marcel Sendrail, care-i de meserie medic, este în același timp și secretarul permanent al Academiei jocurilor florale; el ne va face o expunere asupra originilor, activității trecute și prezente a acestei instituții de cultură cu care se mîndrește orașul.

— Trecuseră destule secole — începu el — de cînd ultimele ecouri ale cadențelor trubadurilor se împrăștiaseră pe aripile vînturilor timpului. Orașul nostru a păstrat însă de-a lungul a aproape șapte sute de ani un ritual al sărbătorilor din mai, dînd un exemplu puțin obișnuit de către alte orașe, păstrînd privilegiul unei misiuni: aceea de a institui un cult public poeziei.

Cruciada împotriva albigenzilor*) a ruinat civilizația occitană și, lichidînd libertățile meridionale, a făcut să tacă și vocea trubadurilor. Decăderea care a urmat cuceririi n-a putut însă să sece cîntecul inimii. Lirismul a renăscut, nu însă fără a se transforma. Poezia inspirată la început de faptele de arme ale cavalerilor occitani — o dată cu dispariția acestora — începu să capete un caracter burghez. Din feudală ea deveni municipală. Un secol mai tîrziu — în 1323 — șapte cetățeni din Toulouse s-au adunat pentru a păstra și a duce mai departe o tradiție a spusului frumos. Numele și profesia primilor «doctori» în «Gai Savoir» ne sînt cunoscute: doi negutători, Pey Camo și Guilhem de Gontaut; doi cămătari, Berenguier de Sant Plancat și Peyre de Mejanasserra; un notar, Bernart Oth; un notabil, Guilhem de Lobra; și un senior cu o reputație destul de dubioasă, Bernart de Panassac (bănuit că uneori lasă poezia pentru foloasele tîlhăriei la drumul mare). Ei lansează o chemare în versuri către toți trubadurii din țara d'Oc, invitîndu-i să vină în anul următor pentru a-și disputa o «Violetă de aur pur ».

La 3 mai 1324 o mare mulțime de oameni era prezentă la decernarea recompensei făgăduite primului laureat: Arnaut Vidal.

În anii următori, datorită marelui succes de care s-au bucurat serbările din 1324, au fost instituite alte două premii: *Eglantina* și *Gauchul*.

Peste cîțiva ani s-a ajuns și la o codificare a regulilor acestor concursuri. Așa au fost promulgate *Las leys d'Amors*, din care au fost ulterior trimise copii regilor, prinților, ducilor, marchizilor și conților, doctorilor, maeștrilor, licențiaților și bacalaureaților, burghezilor, negustorilor și muncitorilor. Valorosul manuscris, care ne este arătat, reprezintă mîndria Hotelului d'Assézat, fiind unul dintre cele mai de preț documente rămase din evul mediu, despre gramatica, metrica și retorica acelor timpuri.

Ni s-au arătat și alte manuscrise. «Registrul lui Raimon de Cornet», datînd de la începutul secolului

---

**) Membri ai unei secte religioase răspîndite în secolul XII în sudul Franței, în regiunea orașului Albi. În anul 1209 papa Inocențiu al III-lea declanșează o cruciadă împotriva lor.*

al XIV-lea, conține poezii, cîntece, dansuri datorite în cea mai mare parte primilor laureați. «Registrul lui Galhac» conține operele încoronate între 1345 și 1484.

Serbările acestea au trezit un interes deosebit *mai ales dincolo de Pirinei*. Așa au luat naștere *Jochs Florals* în Catalonia. Și jocurile florale din Valencia își recunosc aceeași origine.

Era însă nevoie de o patroană a acestor jocuri, de o protectoare. Și astfel își făcu apariția în tradițiile tuluzane o figură, pe nume Clémence Isaure, care deveni restauratoare a jocurilor florale. Nu sînt lipsite de interes — ne spunea profesorul — condițiile apariției acestei patroane. Ea este produsul capriciului inventiv al umaniștilor Renașterii, favorizat de o manevră de fraudă fiscală.

Gospodarii orașului — *capitulii*, cum li se spunea în acea vreme — erau ei înșiși dispuși să creadă că o femeie ar fi lăsat moștenire averea sa orașului pentru ca acesta să poată plăti premiile cu care se încoronau operele prezentate la concurs. Cum în acea vreme inchizitorii vistieriei regale erau foarte aprigi, o umbră misterioasă asupra contabilității municipale nu era de disprețuit.

S-ar fi putut ca aceste jocuri florale tuluzane să-și aibă originea în «Floraliile» pe care vechea Romă le sărbătorea la începutul lui mai. Dar faptul acesta n-are o importanță deosebită pentru moment.

În jurul anului 1500 prosperitatea domnea peste Languedocul tuluzan. Numai că, nu mult după aceasta, se abătu un vînt al renegării; Clémence Isaure, uitînd dialectul copilăriei sale, laurii veniră să încoroneze pentru o bucată de vreme doar pe trubadurii care prezentau rime franceze. Rămăsese din caracterul original al serbărilor doar fastul lor popular și naiv în același timp.

Examinarea baladelor și cîntecelor prezentate la *concurs* avea loc timp de două zile în sala mare a Consistoriului, în prezența capitulilor.

În timpul serbărilor unul din laureați pronunța în versuri latine un elogiu către doamna Clémence. Dar serbările ofereau și alte banchete decît cele de ordin spiritual. Pentru că la 1 mai membrii juriului nu refuzau să se așeze în jurul unor mese încărcate cu bunătăți, ca să poată să-și ascută mai bine urechile la cadențele și ritmurile poeților, a doua zi pentru a se odihni după ce le-au ascultat și a treia pentru a încheia cu demnitate ceremonia. După aceasta era trimis fiecărui conviv, în chip de amintire, cîte un vițel gras.

Și dacă toate acestea aveau un aer arhaic, vechiul Colegiu era atent și sensibil la moda nouă care-și făcea apariția. Numai așa se explică faptul că, în 1555, el acordă o *Minervă de argint* maestrului Pierre de Ronsard.

În anul următor Ronsard va înmîna el însuși un David din același metal lui Jean-Antoine de Baïf pentru traducerea acestuia din *Psalmi*.

Generația următoare văzu încoronat cu o *Pallas* de argint pe François de Maynard. Și dacă Academia noastră din acea vreme — continuă domnul Sandrail — acorda premiile sale pentru producțiile în limba Curții și a Regelui, în reuniunile sale păstra o plăcere ascunsă pentru vorbirea strămoșilor. La banchetele lor era folosită limba ultimilor trubaduri sau, dacă vreți, a primilor *felibri*.

În anul 1694 Ludovic al XIV-lea a semnat scrisoarea patentă *prin care, luînd în considerație vechimea* instituției, «emulația pe care ea a stîrnit-o printre cele mai bune spirite ale provinciei Languedoc și Guienne» și reputația pe care o avea «de mai bine de trei secole în străinătate» transformă vechiul Colegiu în Academie. Tot atunci se stabili numărul membrilor acestei Academii la patruzeci, aprobîndu-se și statutele-model.

Aș vrea să amintesc acum — reluă după o scurtă pauză profesorul Sendrail — că Marmontel, citind în Marele Consistoriu oda sa asupra *Fizicii Experimentale* și idila sa despre *Originea Fardului* a trezit un asemenea entuziasm încît cucoanele tuluzane au năvălit să-l sărute.

După 1800 Academia are cinstea să numere printre sprijinitori sau printre premiați pe cei doi Hugo, pe Lamartine și pe Chateaubriand — a cărui corespondență bogată cu conducerea Academiei e păstrată cu sfințenie alături de aceea a lui Hugo.

În 1876 Frédéric Mistral este ales Maestru. În 1895, întorcîndu-se către tradițiile sale originale, Academia redevine bilingvă, admițînd la concurs, alături de limba franceză, și toate dialectele din Oc.

Aș mai adăuga — spune profesorul — că Academia noastră mai distribuie, în afara premiilor pentru poezie, și alte premii destinate să încoroneze opere de critică și de istorie care-și propun să servească cauza meridională. Unii dintre sprijinitorii noștri acordă sumele necesare decernării unor premii de virtute.

La sfîrșitul acestei expuneri prof. Sendrail, cu aer de satisfacție, mărturisi că Academia se bucură că în analele sale sînt înscrise numele lui Alecsandri și al Elenei Văcărescu.

După această introducere în originile, trecutul și activitatea Academiei vizitarăm clădirea Hotelului d'Assézat, care găzduiește, în afara instituției de care a fost vorba pînă acum, și Academia de științe, inscripții și literatură, apoi Academia de legislație, Societatea de arheologie a sudului Franței, Societatea de medicină și, în sfîrșit, Societatea de geografie.

În timp ce ne aflăm în *Galeria înaintașilor*, dl. Mesuret, «mainteneur» al Academiei jocurilor florale, ne face un tablou al aceluia care a donat clădirea în scopurile pentru care este ea astăzi folosită.

–Nu era meridional. De origine normandă, Theodore Ozenne s-a născut la Paris într-o familie de negustori. Dar cum afacerile părinților nu prea *străluceau, el n-a primit* o instrucție care să fi putut răspunde inteligenței vii și dorinței de a învăța a copilului. Mic funcționar, e descoperit de patronul său care-i încredințează caravane cu mărfuri de-a lungul și de-a latul Franței pentru a distribui țesăturile sale. Noul argonaut, plecînd în căutarea Lînii de aur, se opri la Toulouse, de care, îndrăgostindu-se, se hotărî să se fixeze aici.

Curînd trecu din situația modestă de funcționar la aceea de negustor bogat și deveni destul de repede unul dintre fruntașii orașului care-l adoptase.

Prin operațiuni de bursă își mări și mai mult averea, devenind curînd directorul Creditului agricol, după care își făcu intrarea în *Tribunalul comercial*, la Camera de comerț și mai apoi în Capitul, în calitate de ajutor de primar al orașului.

La un moment dat se îndrăgosti de... Clémence Isaure. După un flirt drăguț care dură destul, urmat de o asiduă prezență la ședințele publice ale Academiei, Théodore Ozenne capătă un fotoliu la Academie, al cincilea din cele patruzeci.

Cumpărînd Hôtel d'Assézat de la proprietarii care nu-l mai foloseau decît pentru antrepozite, el hotărî să afecteze clădirea pentru principalele Academii și societăți savante din Toulouse.

Așa se face că zeii sînt obiectul unor capricii. Prin testamentul din 30 august 1895 Mercur, reprezentat de bancherul Théodore Ozenne, va face un serviciu lui Apolo, adăpostind Academiile și societățile savante în Hôtel d'Assézat, care devine azilul tardiv al itinerantei lor cariere.

Toulouse nu este cunoscut doar pentru trecutul său. El găzduiește nu numai Academia jocurilor florale, ci și uzinele care construiesc avioanele Caravelle si Concorde.

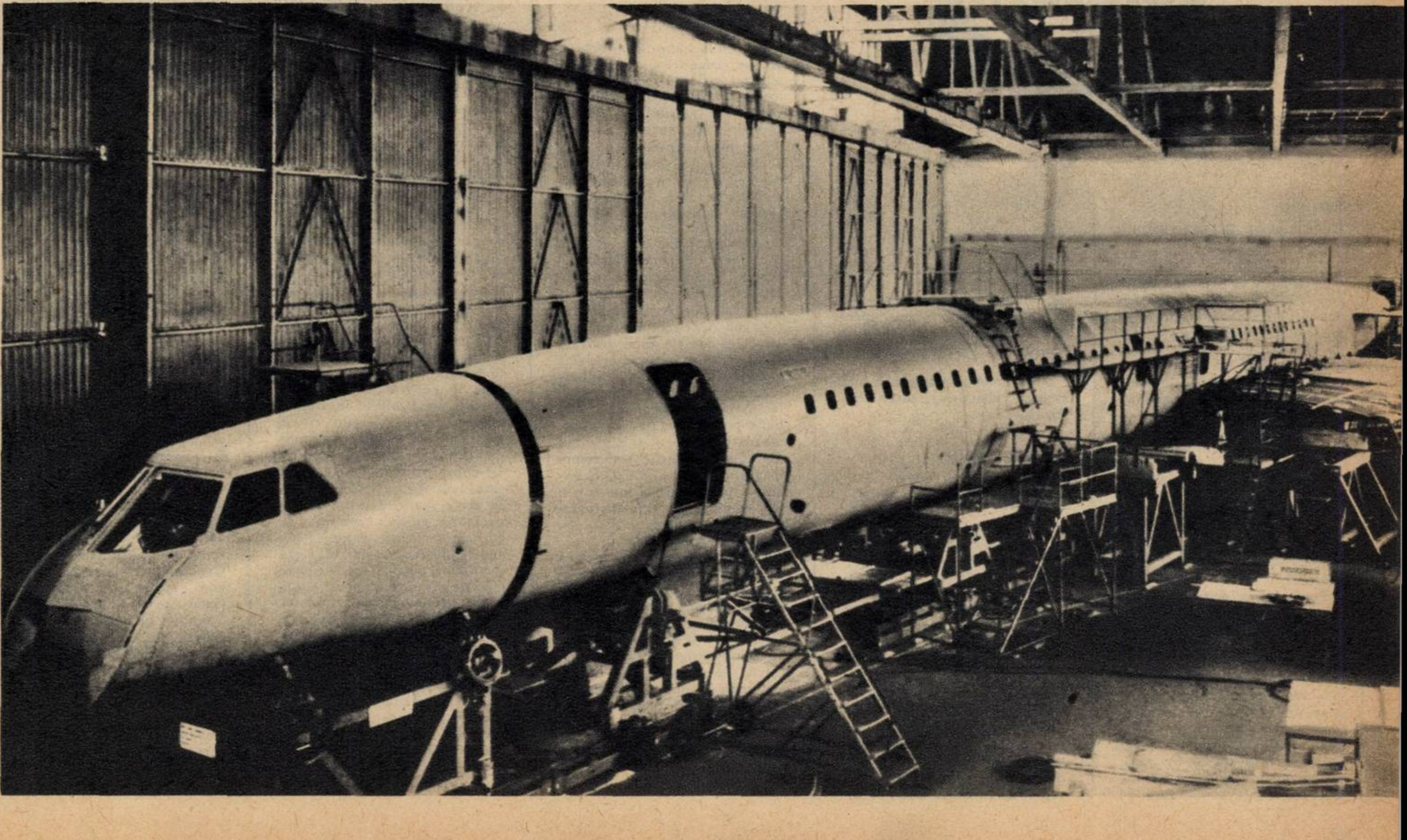

1

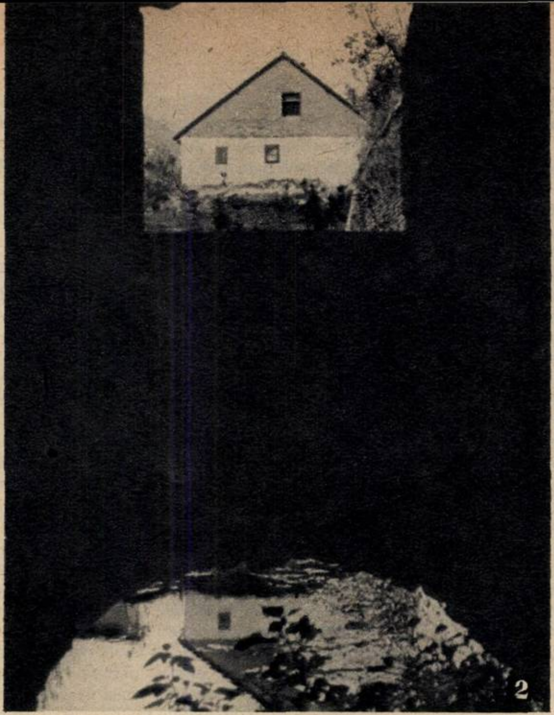

2

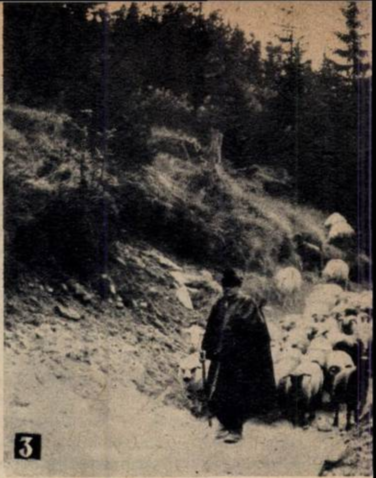

3

cititorii fotografiază

Din albumul
fotografului amator
Filip PAUL

dialog cu cititorii

epilog la «bătăi anonime»

În legătură cu articolul «Bătăi anonime și încă ceva» (Flacăra nr. 49/1966), direcțiunea grupului școlar «Independența»-Sibiu ne scrie:

«Publicarea materialului a contribuit la întărirea opiniei sănătoase față de acei elevi care încalcă regulile conviețuirii civilizate și care prin actele lor de indisciplină aduc prejudicii colectivului harnic din care fac parte.

Discutarea în fața colectivului de elevi a abaterilor săvîrșite de către cei în cauză a atras dezaprobarea și condamnarea acestora.

Pentru o mai operativă informare a conducerii școlii asupra abaterilor de la disciplina școlară s-a luat hotărîrea ca diriginții să informeze *în primul rînd* conducerea școlii de abaterile săvîrșite, și numai după aceea să trimită cazul spre analiză comisiei de disciplină. Pedagogii își vor îmbunătăți sistemul de legătură cu diriginții, pe care-i vor informa ori de cîte ori elevii comit acte de indisciplină, urmînd ca actele mai grave să fie aduse la cunoștință directorului școlii.

În ceea ce-l privește pe elevul Puiu Ioan — colegul elevului Hodorogea — s-a luat măsura de a fi primit în internatul școlii începînd cu trim. II școlar, pentru a-l sprijini mai eficient în însușirea cunoștințelor profesionale.

Mulțumim pe această cale încă o dată redacției revistei Flacăra».

propunerile unui cititor

Tovarășul Alexandru Gáll, corist în Ansamblul de stat de cîntece și dansuri din Tg. Mureș, ne propune ca la fiecare sfîrșit de lună să publicăm o recapitulare sumară a articolelor, reportajelor, cronicilor etc. apărute în revistă în cursul lunii respective.

Ni se pare că o asemenea recapitulare nu se potrivește specificului revistei noastre.

În același timp corespondentul nostru ne mai face încă două propuneri: a) tipărirea unui supliment anual cu caracter sărbătoresc, cu reproduceri de înalt nivel poligrafic; b) tipărirea unui calendar. Ni se pare că ambele propuneri converg de fapt spre una singură: editarea unui almanah. Or, noi considerăm că există suficiente almanahuri și nu se mai simte nevoia de încă unul.

P.S. Administrația noastră nu posedă nici un fel de stocuri din numerele apărute, fie și în cursul ultimului an, întreaga ediție a «Flacării» epuizîndu-se imediat după apariție.

pe teme de cinema...

Cu cîtva timp în urmă pe adresa redacției au venit două sesizări: cititorul Alexandru Seman din Iași își exprima nemulțumirea în legătură cu criteriile ce stau la baza interzicerii anumitor filme pentru tinerii sub 16 ani, iar mai mulți locuitori din Teiuș, printre care Gh. Banciu, Gligor Laslo, Augustin Costea și alții, deplîngeau închiderea uneia din cele două săli de cinematograf din oraș. Recent am primit din partea Direcției rețelei cinematografice și difuzării filmelor răspunsuri la aceste sesizări. Astfel cu privire la prima, ni se comunică printre altele că filmele care urmează să se prezinte în premieră sînt vizionate de o comisie a Ministerului Învățămîntului, care le selecționează indicînd care anume filme pot fi interzise sau recomandate tinerilor sub 16 ani. Aprecierile comisiei sînt comunicate de către D.R.C.D.F. oficiilor de difuzare a filmelor și întreprinderilor cinematografice, pentru ca acestea să ia din timp măsurile necesare.

În legătură cu cea de-a doua problemă, sîntem încunoștințați că, spre deosebire de alte săli de cinematograf din țară care au trecut cu începere de la 1 februarie 1966 la rețeaua de stat, cinematograful sindicatului C.F.R. Teiuș, la care se referă sesizarea, a rămas în administrarea sindicatului respectiv. În această situație, sala respectivă este folosită pentru diferite acțiuni culturale locale și mai rar pentru proiecția de filme artistice.

preocupări în legătură cu publicitatea

Trei scrisori sosite în ultima vreme la redacție se înscriu în coordonatele uneia și aceleiași preocupări: paginile publicitare ale «Flacării». Tovarășii Elvira Szemerjei din Sibiu, Ștefan Petrescu din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej și Constantin Stăcescu din București sînt toți trei de acord ca revista să aibă și pagini de publicitate, dar au unele obiecții cu privire la calitatea artistică a acestor pagini, ca și — uneori — la obiectul reclamei în sine. În plus, tov. C. Stăcescu ne reproșează faptul că acordăm prea mult spațiu reclamei, iar tov. E. Szemerjei acela că unele reclame... se repetă.

Dacă de la bun început recunoaștem că într-adevăr calitatea artistică a paginilor de publicitate lasă de dorit (și trebuie să mărturisim că, dacă de multe ori realizarea lor nu ne aparține nouă ci întreprinderilor beneficiare ale publicității, noi le acceptăm cu prea puțină exigență), în celelalte privințe nu sîntem întru totul de acord cu corespondenții noștri. Într-adevăr, paginile de publicitate, în orice revistă din lume, au un triplu scop: să informeze cititorul, să înfrumusețeze publicația și să-i asigure mijloace financiare necesare apariției. Noi, în general, în anul ce a trecut am publicat în fiecare număr (avînd 24 pagini) cîte o pagină de reclamă (au fost unele numere care au avut și cîte 1,5-2 pagini, dar și altele care n-au avut de loc). Considerăm că acest spațiu este un minim necesar și nu vom renunța la el, iar cînd revista va avea un număr sporit de pagini, va crește și spațiul destinat publicității.

În ce privește obiectul publicității, noi nu putem alege un produs sau altul, cum ne cere tov. E. Szemerjei, sau să refuzăm reclama unei întreprinderi dintr-un oraș pe motiv că majoritatea cititorilor noștri nu locuiesc în acel oraș, cum ne cere tov. Șt. Petrescu. Întreprinderile care găsesc cu cale să-și facă cunoscut obiectul activității lor sînt cele ce determină, în primul rînd, apariția paginilor de reclamă — și nu redacția. Dar redacția poate tria, desigur, refuzînd publicarea unei reclame atunci cînd o socotește necorespunzătoare.

În sfîrșit, tov. E. Szemerjei ne mai cere să nu repetăm un desen sau o fotografie publicitară. Ne pare rău, tovarășă Szemerjei, că trebuie să vă arătăm că nu putem fi de acord cu părerea dv.: dacă, așa cum se spune, reclama este sufletul comerțului, apoi trebuie să știți că sloganul publicitar și repetarea lui constituie înseși respirația și pulsațiile reclamei; repetarea este una dintre metodele cele mai eficiente ale reclamei comerciale, și mari firme din diferite țări publică ani și chiar zeci de ani de-a rîndul una și aceeași reclamă.

P.S. Unele propuneri de materiale cuprinse în scrisorile de mai sus au fost luate în evidență.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Ioan Butiulcă, lăcătuș, 26 ani, Oțelu Roșu, str. Trandafirilor 12: teme diverse, ilustrate; Aurelia Miron, elevă, 17 ani, Brăila, str. Independenței 57: cinema, sport, ilustrate; Aurel Bogdan, lăcătuș, 20 ani, Lupeni, aleea Liliacului, bl. 4, sc. 2, ap. 17: sport, cinema, ilustrate; Ovidiu Mîrza, elev impiegat C.F.R., Timișoara II, str. A. Demetriade 15 (21): teme diverse; Constantin Petcu, elev, 18 ani, Rm. Vîlcea, str. Știrbei Vodă 106: ilustrate; Alexandru Paraschiv și Alexandrina Brînzan, elevi, com. Vîrtoapele de Jos, rn. Roșiori-de-Vede: cinema, ilustrate; Rodica Burducea, învățătoare, 19 ani, com. Năieni, rn. Mizil: teme diverse, ilustrate; Adrian Cruceanu, bibliotecar, 18 ani, com. Adam, rn. Bujor, reg. Galați: teme diverse; Valentina Cernov, funcționară, 20 ani, Galați, str. Științei 11: teme diverse; Gyöngyi Petö, elevă, Arad, str. Călărașilor 29: cinema, ilustrate; Mihaela Barbu, elevă, Arad, str. Anatole France 7, et. 2, ap. 5: teme diverse, cinema, ilustrate; Liliana Ghering, elevă, 16 ani, Lipova, str. Mețianu 11: filatelie, cinema, ilustrate; Remus Geantă, con-

cititorii întreabă

un monument al vitejiei ostășești

Cititorii Aurel Stoica din Tg. Mureş şi Ani Sabău din Carei doresc să afle unele date privitoare la Arcul de triumf.

Răspunde OLIVER VELESCU, istoric principal la Direcţia monumentelor istorice.

Ridicat la cîţiva ani după victoria de la Mărăşeşti şi izgonirea ocupanţilor germani, Arcul de triumf aminteşte de intrarea triumfală în Capitală, la 1 decembrie 1918, a armatei române victorioase, în aceeaşi zi cînd la Alba Iulia marea adunare populară proclama desăvîrşirea statului român unitar.

Monumentul care se vede astăzi a fost construit între anii 1935 şi 1936 de Petre Antonescu, ultimul reprezentant de seamă al clasicismului din arhitectura românească, în locul unei construcţii de lemn şi stuc executate în 1922, după un prim proiect al aceluiaşi arhitect.

Înalt de 27 metri, lung de 25 metri şi lat de 11,50 metri, avînd o mare deschidere în formă de arc cu înălţimea de 16 m, monumentul este conceput în tradiţia arcurilor de triumf ridicate de către romani pentru eternizarea victoriilor obţinute de legiunile romane şi a memoriei comandanţilor lor. Tradiţia a fost apoi reluată în epoca modernă, cînd asemenea construcţii s-au ridicat în multe oraşe europene, cel mai cunoscut fiind Arcul de triumf ridicat la Paris în Place de l'Étoile în 1806, din ordinul lui Napoleon.

Dacă Arcul de triumf de la şosea este conceput în ansamblul lui în tradiţia romană, elementele care-i conferă originalitatea sînt preluate din vechea arhitectură românească. Acest lucru se poate lesne observa examinînd detaliile, cum sînt de pildă ancadramentele dinspre interior ale golurilor laterale sau brîul care încinge partea superioară a construcţiei. Deosebit de originală este şi decoraţia sculpturală, care aparţine unor artişti de prestigiu ai ţării noastre. Astfel, sculptorilor Mac Constantinescu şi C. Baraschi le aparţin «Victoriile» de pe faţada sud — dinspre Piaţa *Victoriei — iar cele de pe latura* opusă sînt opere ale sculptorilor Corneliu Medrea şi D. Onofrei. Tot aici, pe latura nord, sînt două medalioane, unul reprezentînd «Bărbăţia», de Ion Jalea, şi alta «Credinţa». de C. Baraschi. Celelalte sculpturi sînt lucrate de Alexandru Călinescu.

Pe arcul propriu-zis sînt săpate în piatră numele acelor locuri cum sînt Mărăşeşti, Mărăşti, Oituz, Neajlov, Cerna etc. care au intrat în istoria patriei noastre prin luptele purtate acolo de armata română în războiul de întregire, pentru desăvîrşirea unităţii patriei noastre.

În 1945 pe sub Arcul de triumf armata română îşi făcea din nou reintrarea victorioasă în Capitala României. Ea luase parte activă la războiul antifascist, acoperindu-se de glorie în bătăliile purtate.

Arcul de triumf este astfel, la fel ca şi Mărăşeştii, un loc de reculegere, de cinstire a memoriei «acelora care — după cum spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la Mărăşeşti la 15 septembrie 1966 — în primul război mondial, luptînd pentru independenţa patriei, împotriva cotropitorilor imperialişti, şi-au dat viaţa pentru ca patria noastră să poată să existe astăzi ca stat independent şi suveran».

accidente în cosmos

«Există posibilitatea ciocnirii a doi sateliţi artificiali ai Pămîntului sau a două rachete cosmice?»

Aurel CRAP, Iaşi

Răspunde dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU.

Unul dintre participanţii la cel de-al XVII-lea Congres internaţional de astronautică, ţinut anul acesta la Madrid, a comunicat despre ciocnirea a doi sateliţi artificiali plasaţi pe orbite apropiate. Pentru explicarea acestui fenomen, petrecut cu aproape doi ani în urmă şi a cărui probabilitate este sub 1 la 1 000 000, trebuie arătat că deşi aparatul cosmic orbital «cade» mereu spre Pămînt, el se deplasează tangent la traiectorie, ca urmare a acţiunii forţei de inerţie centrifugale, care compensează efectul forţei de atracţie terestre. Energia totală comunicată aparatului cosmic de racheta purtătoare s-ar menţine constantă — deci şi orbita acestuia — dacă satelitul nu ar suferi şi acţiunea perturbatoare a altor forţe exterioare (de ex. rezistenţa aerodinamică opusă de mediul cosmic, variaţiile cîmpurilor gravitaţionale planetare etc.).

Dacă două aparate cosmice, plasate pe orbite apropiate, suportă în mod deosebit acţiunea unei asemenea forţe perturbatoare, atunci orbitele lor se pot apropia în timp sau chiar să se intersecteze. Acest fenomen — care se poate produce şi ca urmare a unei comenzi de modificare a traiectoriei «interpretate» greşit la bordul aparatului cosmic — nu este totuşi suficient pentru producerea ciocnirii. Este absolut necesar ca aparatele cosmice — evoluînd pe orbite foarte apropiate — să ajungă în acelaşi moment în punctul de intersecţie (sau de tangenţă) a orbitelor lor. De aici rezultă valoarea foarte scăzută a probabilităţii ciocnirii a două aparate cosmice, fenomen care este totuşi posibil, mai ales dacă orbitele lor sînt apropiate.

arta unui sculptor progresist

«M-ar interesa cîteva date despre viaţa şi opera sculptorului italian Ettore Ferrari».

Dumitru ŢURCANU, Bucureşti

Răspunde criticul de artă DAN GRIGORESCU.

Ettore Ferrari s-a născut la Roma în 1849. Primele lecţii de sculptură le-a luat cu tatăl său, continuîndu-şi apoi studiile la faimoasa Academie «San Luca», unde se impune de timpuriu pentru însuşirile sale artistice. Pesemne tot de la tatăl său (care luptase în detaşamentele lui Garibaldi pentru apărarea republicii romane) a moştenit Ettore ideile democratice care l-au îndemnat să dedice un monument lui Garibaldi, la Rovigo, şi altul lui Mazzini, la Roma.

Vreme de trei legislaturi (începînd din 1882) a fost deputat de extremă stîngă în Parlamentul italian. Inspirîndu-se uneori din operele romantice (mai ales din cele ale lui Chateaubriand şi Foscolo), Ferrari se îndreaptă spre o artă plină de elan, celebrînd unii eroi revoluţionari din istoria mai veche a Italiei, artă opusă concepţiei academiste. Spre sfîrşitul deceniului al optulea al veacului creaţia lui Ettore Ferrari va prezenta personalităţi ale istoriei antice. În această perioadă va lucra monumentul lui Ovidiu aflat la Constanţa. Cercetările lui A. Teodosiu, muzeograf specialist la Muzeul de artă al republicii, au stabilit că monumentul (proiectat în 1879) a fost instalat în 1885-1887. Un alt monument, înfăţişîndu-l pe Ovidiu, se înalţă la Sulmona, locul natal al marelui poet.

Tot în 1879 Ferrari a realizat şi monumentul lui Ion Heliade-Rădulescu din Piaţa Universităţii. Dintre celelalte lucrări *o menţiune specială se cuvine* monumentului lui Giordano Bruno (ridicat la Roma, pe locul unde în 1600 fusese ars pe rug marele învăţat) şi celui al lui Abraham Lincoln, de la New York.

La Muzeul de artă din Bucureşti se mai află două lucrări semnate de sculptorul italian, reprezentîndu-i pe soţii Petre şi Maria Chiţu. Se mai menţionează un monument — «Traian şi Decebal» — care, executat în 1927, ar fi fost destinat oraşului Cluj. Nu se ştie însă care a fost soarta sculpturii, dacă ea a fost cu adevărat realizată, dacă a rămas în stadiul de proiect sau de machetă.

Ettore Ferrari a murit la Roma, în 1929.

pe scurt

Irinel Oprea, Craiova. Despre vestitul far din Alexandria am scris de mai multe ori chiar la această rubrică. Dacă doriţi să cunoaşteţi mai multe amănunte cu privire la această «minune a lumii», vă recomandăm să vă procuraţi lucrarea «Şapte monumente celebre ale lumii antice» de C. Chiţulescu şi Gh. Chitulescu (Editura tehnică).

Costel Medveghi, Constanţa. Despre piramide ne propunem să publicăm — poate înca în semestrul acesta — un documentar mai amplu, eventual cu reproduceri fotografice în culori. Dacă totuşi doriţi să cunoaşteţi o serie de date sumare, vă recomandăm să consultaţi «Dicţionarul enciclopedic român» (volumul III, pag. 756).

Ilie Vasiu, Hunedoara. Nu e vorba de un alt om de ştiinţă decît cel la care vă referiţi şi dv. Numele lui exact este Christiaan Huygens şi a trăit între 1620 şi 1695. El este de origine olandez (nu englez, cum din eroare s-a scris), a devenit membru al Societăţii regale din Londra în 1663 şi al Academiei de ştiinţe din Paris în 1665. S-a distins prin studiile şi descoperirile sale în domeniul astronomiei, geometriei şi diferitelor ramuri ale fizicii.

Adam Păştel, Simnic de Sus (Oltenia). 1) Fundaţia Nobel a fost creată prin testamentul chimistului şi industriaşului suedez Alfred Nobel (1833-1896), inventatorul dinamitei. Fundaţia funcţionează în cadrul Academiei regale de ştiinţe a Suediei. Începînd din anul 1901 se acordă anual cinci premii Nobel pentru cele mai valoroase realizări din domeniile: fizicii, chimiei, medicinei (sau fiziologiei), literaturii (sau artei) şi păcii. 2) Între jaz şi muzica uşoară există mari deosebiri. Muzica de jaz are la bază elementele folclorice ale muzicii populare a negrilor nord-americani (blues, spirituals, cîntece de muncă etc.) şi îndeosebi particularităţile ritmice, tonale, de orchestraţie şi de emitere a sunetului a acestor cîntece populare. În ce priveşte aşa-numita «muzică uşoară», ea cuprinde, sub denumirea aceasta, apărută în ultimele decenii şi neavînd pînă în prezent o sferă bine delimitată din punct de vedere ştiinţific, numeroase cîntece de dans, de dragoste şi de petrecere, create pe baza unor motive şi ritmuri populare aparţinînd celor mai diferite popoare ale lumii. Evoluţia muzicii uşoare a fost mult influenţată de apariţia şi răspîndirea muzicii de jaz, pe de o parte, şi de puternica dezvoltare a mijloacelor tehnice de imprimare (disc, magnetofon) şi de transmitere la distanţă (radio, televiziune), pe de alta. Dacă data de apariţie a jazului este ştiinţific stabilită ca fiind anul 1914, apoi muzica uşoară a existat, cum s-ar spune, de cînd lumea. Pentru că şansonetele franţuzeşti, canţonetele italiene, ceardaşurile ungureşti, horele, sîrbele şi cîntecele noastre lăutăreşti etc. au o origine foarte îndepărtată.

V. SILVIAN

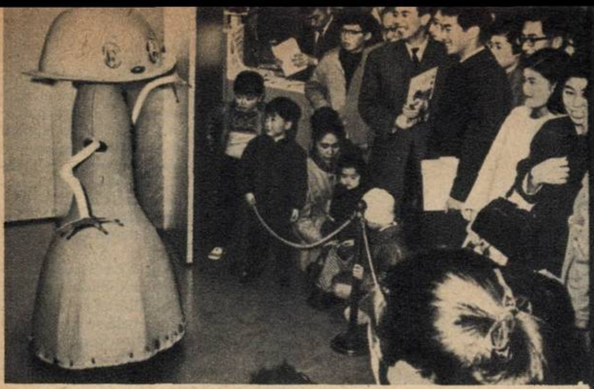

DANSEAZĂ TWIST. «Senzația sezonului» a constituit-o în zilele din preajma sărbătorilor de iarnă robotul expus într-un mare magazin de jucării din Tokio. Pe baza telecomenzii ce o recepționează prin antena instalată pe cap, robotul cîntă, vorbește și... dansează twist. Precum se poate vedea din fotografie, jucăria radioelectronică nu a atras în aceeași măsură copiii de toate vîrstele, ci mai ales pe cei de peste... 25 de ani.

S-A ASIGURAT. Proprietarul acestui automobil de mic litraj din Florida (S.U.A.) a găsit un original mijloc de a-și păzi mașina de hoții de automobile: în timpul nopții o leagă cu un lanț de brațul gros al stejarului din fața casei sale.

Curioșii sînt rugați să se abțină de la orice întrebări cu privire la starea pneurilor de la roțile din față.

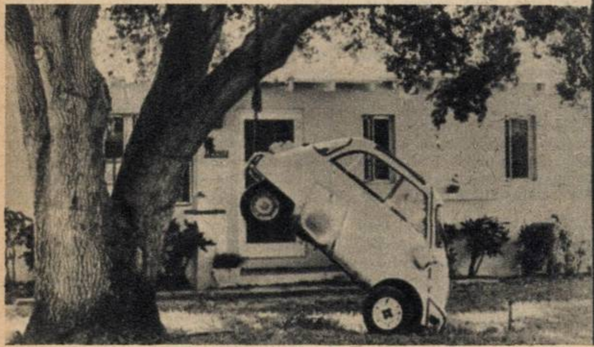

FLACĂRA VARIETĂȚI

povestea vorbei

aluzii zoologice

Nu poate să mire pe nimeni aluzia zoologică din cuvîntul *clinos*, și se explică foarte bine de ce unui om foarte șiret i se zice *vulpoi* iar unuia sălbatic, nemilos — *tigru*. Sînt însă destule alte cuvinte în structura cărora nu vedem nici o rațiune pentru referirea la numele unui animal.

După cum se știe, *polipul* nu e numai o vietate cu multe tentacule (de unde i se trage și numele: *poly* = mult + *pus* = picior, ambele fiind cuvinte grecești), dar și o excrescență care se formează pe mucoasa nazală. Asemănarea polipilor nazali cu polipii acvatici e destul de vagă și totuși același termen îi denumește pe toți, indiferent de prezența sau absența picioarelor.

Dar *vaccin?* Cine ar spune că termenul acesta e înrudit cu *vacca*, cuvînt latin rămas intact după atîtea secole de la formarea limbii române? Istoria vaccinurilor și a vaccinării risipește orice îndoială: un virus care provoacă o boală ușoară a vacilor poate fi inoculat omului fără efecte prea supărătoare. Dimpotrivă, contractînd maladia provocată de *virus vaccinus* omul se imunizează contra variolei. Descoperirea aceasta, făcută de medicul englez Edward Jenner (1749-1823) a fost urmată de altele, și astăzi vaccinoterapia folosește o gamă întinsă de *vaccinuri*. Pentru lingviști e interesant amănuntul că, afară de vaccinul descoperit de Jenner, celelalte nu-și merită numele, căci nu au legătură cu bolile unor bovine. *Vaccin* nu e însă singurul cuvînt care și-a lărgit sfera de întrebuințare.

Sorin STATI

umor

de peste hotare

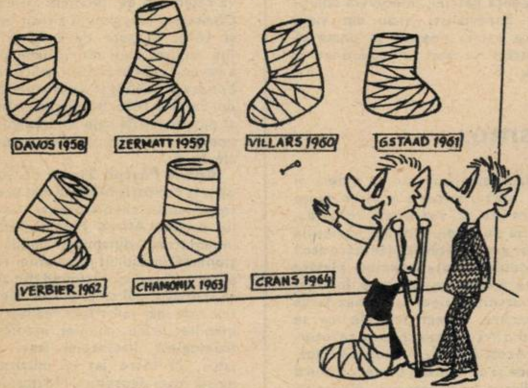

— Iată cîteva din trofeele obținute la schi.

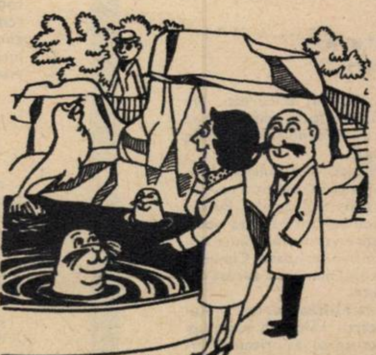

— Capul ăsta caraghios parcă seamănă cu cineva...

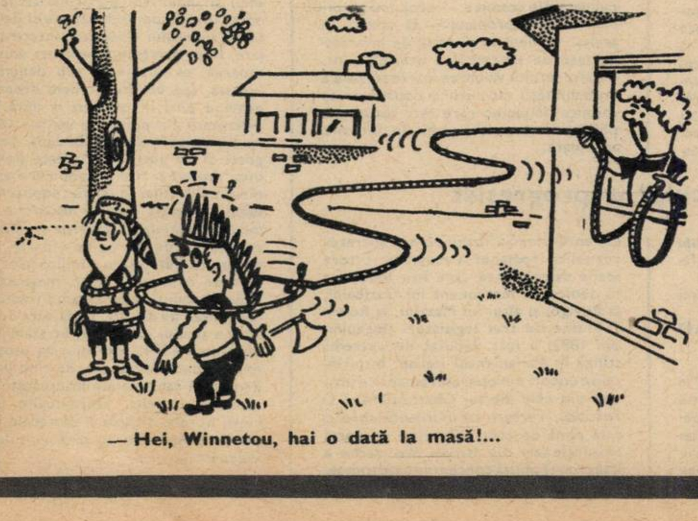

— Hei, Winnetou, hai o dată la masă!...

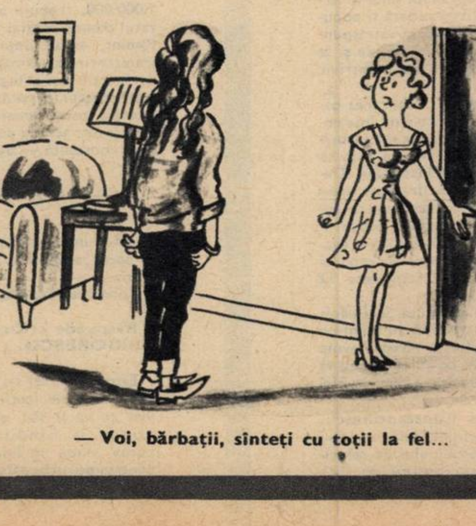

— Voi, bărbații, sînteți cu toții la fel...

cuvinte încrucișate

GEOMETRIE DISTRACTIVĂ

ORIZONTAL: 1) Pătrat perfect. 2) Folosită la poligon — Înscriși într-un cerc. 3) Linie frîntă (sing.) — Din linii! 4) Baza... — ...mare. 5) Un teu și un semicerc! — Alexandru cel mic! — Într-un plan! 6) Pui de capră — Liniat — Ianuarie (presc.). 7) A da o formă diferită — Punct în poligon. 8) Ritual (înv.) — Cută... — ...pl. 9) Paralele aritmetice — Raze în cerc! — Diagonală într-un colț! 10) De suprafață (fem.). 11) Corp în spațiu (înv.) — Paralele... pe zăpadă. 12) Nici măcar tangențiale — Oraș antic în Colhida.

VERTICAL: 1) Drepte concurente — Calapod. 2) Aur — Ceia — Axe. 3) Legătură de pămînt — Linie... cinstită. 4) A omite — Imprecis. 5) Fixată pe ax — Mare mică — Nu-s buni. 6) Pătrat... de suprafață — Vîrful piramidei. 7) E mai lat... — Țesătură cu dungi. 8) Cerc fără valoare — Nu-i chiar comună — Companie (abr.). 9) A emite — Punct în spațiu. 10) Columbiu — Ne... drept — Privește!... 11) Gîrlă de chefali — Linie mijlocie. 12) Drept într-un sens — Una din ele.

Toma MICHINICI
Dicționar: ENUS, AEA, ERIC.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	S	A	I	S	P	R	E	Z	E	C	E	◢
2	P	U	S	C	A	■		E			R	
3	O	■	T	A	L			R		■	I	N
4	R	A	M	P	A	■		O			C	
5	T	C	■	A	■	A	L	■	L	A	■	
6	I	E	D	■	I	R	A	S	■	I	A	N
7	V	A	R	I	A	■		A			■	
8	E	■	E	N	U	S	■	E	A	■	T	
9	◣	F	A	C	■	E	C	■	D	I	A	■
10	S	U	P	E	R	F	I	C	I	A	L	A
11	A	S	T	R	A	■				T	I	I
12	N	E	A	T	I	N	S	E	■	A	E	A

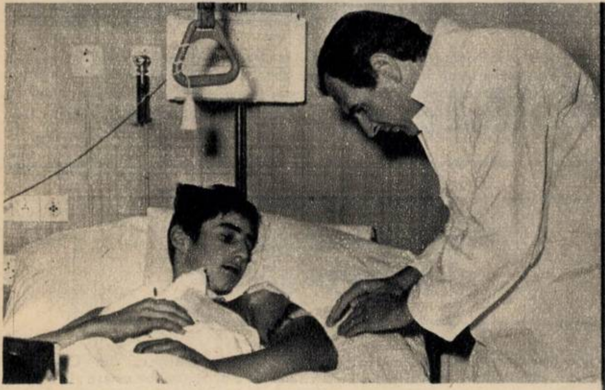

PENTRU PRIMA OARĂ ÎN EUROPA. La spitalul cantonal din Lucerna a fost adus, într-una din zilele lunii trecute, un tînăr muncitor în etate de 16 ani, Herbert Naepflin, căruia o freză îi secționase brațul stîng. Doctorul Bruno Vogt, chirurg la acest spital, a fost de părere să se încerce suturarea brațului tăiat. Dar... ia brațul de unde nu-i! Ambulanța cu care fusese adus rănitul plecase grăbită de la locul accidentului, medicii avînd inițial doar dorința de a salva viața pacientului oprindu-i în primul rînd hemoragia. Abia după 5 ore de la internarea accidentatului i s-a putut aduce și brațul. Totuși curajosul chirurg a procedat la operația de suturare a vaselor sanguine, nervilor și țesuturilor epidermei. Operația — prima de acest fel pe continentul nostru — a reușit perfect. Fotografia noastră a fost făcută la o săptămînă după efectuarea operației de reatașare a brațului tăiat.

DUPĂ 107 ZILE PE OCEAN. «Gipsy Moth IV» este numele ambarcației cu care temerarul navigator englez Francis Chichester, în vîrstă de 65 de ani, a părăsit în luna august portul Plymouth (Anglia) și timp de 107 zile a navigat de unul singur, străbătînd Atlanticul și Pacificul (circa 20 000 km) pentru a acosta, la 12 decembrie, în portul australian Sydney. Iată-l pe curajosul marinar la sosirea în Sydney, îmbrățișat de fiul său Giles.

MĂNĂSTIRE-NTR-UN PICIOR... dar peste mănăstirea din cimilitura-anecdotă se află un venerabil săritor batracian, care pare a se odihni foarte bine pe umbrela vegetală. Instantaneul a fost realizat de un «microbist» al fotografiei din Hialeah (Florida — S.U.A.), care declară că pentru a prinde această imagine a stat la pîndă cu aparatul său fotografic cîteva ore.

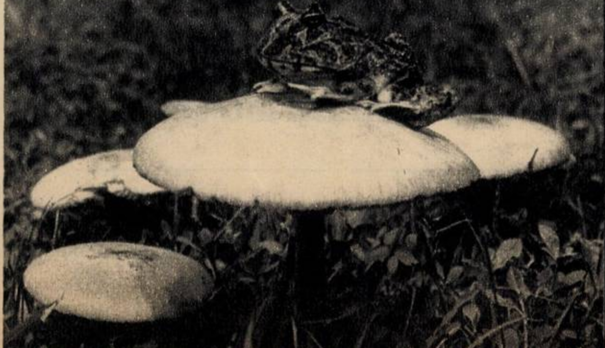

ORAȘELE PATRIEI

- **Coordonate geografice: 44°11' latitudine nordică și 28°39' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor (orașul propriu-zis): 150 436.**

constanța*)

Întemeierea orașului Constanța s-a produs pe la începutul secolului al VI-lea î.e.n., în timpul marii colonizări grecești din bazinul Pontului Euxin. Coloniștii greci din Milet, statornicindu-se pe promontoriul înalt și abrupt ce pătrunde în mare, au pus bazele unui oraș în care, cu timpul, și mai ales începînd cu secolul al III-lea î.e.n., s-a dezvoltat o puternică viață economică bazată pe schimburile comerciale cu populația băștinașă a traco-geților. S-a numit Tomis, fie după un termen grecesc, fie mai degrabă după unul localnic. Înclinăm mai mult spre a doua ipoteză, deoarece cercetări arheologice mai recente au dovedit că și aici, ca și în alte centre, orașul grecesc s-a suprapus unei așezări autohtone.

La sfîrșitul erei vechi, romanii își fac apariția la gurile Dunării, stabilind primele contacte cu cele trei colonii dobrogene: Histria, Tomis și Callatis, pe care în cele din urmă le cuceresc și le înglobează în imperiul lor. Dominația romană pe litoral și pe întreaga regiune dintre Dunărea de Jos și mare durează peste șase veacuri, fiind însoțită de înflorirea unei înalte civilizații, ale cărei urme atît de variate sînt acum scoase la lumină și cercetate.

Stăpînirea romană aduce schimbări radicale în evoluția istorică a Tomisului — «strălucita metropolă a Pontului». Bogățiile orașului, ca și ale întregii regiuni, atrag ca un miraj popoarele migratoare care, începînd din mijlocul secolului al III-lea al erei noastre, atacă tot mai insistent cetatea maritimă, aducîndu-i pagube inestimabile.

Schimbarea toponimică a cetății Tomis survine probabil în timpul împăratului Constantin cel Mare (306-337) cînd, dezvoltîndu-se un cartier în afara zidului de apărare, acesta este numit Constantiana — poate după numele unei surori a monarhului. Apoi acest nume se impune asupra întregului oraș. Izvoarele bizantine din secolele XI-XIII îl menționează exclusiv cu numele de Constantia sau Constantiana.

Epoca migrațiilor continuă. Zidul de apărare din secolul al III-lea e.n., refăcut mai tîrziu sub împăratul Iustinian (527-565), ca și întregul oraș, au fost distruse de către avari și slavi, astfel încît se poate spune că primii ani ai secolului al VII-lea marchează sfîrșitul orașului sclavagist.

Începutul orînduirii feudale — atît de obscur pentru orașul de pe malul mării — readuce stăpînirea bizantină, iar în veacurile XIII-XIV este atestată aici prezența negutătorilor genovezi, de la care sînt cunoscute astăzi cîteva urme arheologice pe faleza pe care s-a construit și portul modern. Dar legătura strînsă și permanentă a populației din această regiune românească cu poporul de pe întreg cuprinsul țării nu este întreruptă nici un moment, iar în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn, între anii 1386 și 1418, Dobrogea a intrat în componența Țării Românești. Spre sfîrșitul celui de-al doilea deceniu al secolului al XV-lea Dobrogea este cotropită de oștile imperiului otoman, aflat în plină expansiune, dominația acestuia identificîndu-se pe toată durata sa cu orînduirea feudală. Anticul Tomis devine o neînsemnată localitate cu numele de Küstenge.

În 1877-1878 România, cucerindu-și independența, Dobrogea și o dată cu ea Constanța redevine românească.

Astăzi Constanța este nu numai primul nostru port maritim, ci și unul din marile orașe ale țării, reședința unei regiuni cu o industrie și o agricultură socialistă dezvoltată; un oraș cu instituții culturale fără echivalent în trecutul său. O scurtă privire asupra realizărilor din ultimii ani este suficientă pentru a dovedi ritmul impetuos de dezvoltare a orașului și regiunii: instalații portuare modernizate și bine utilate, o mare uzină de îngrășăminte agricole și acid sulfuric la Năvodari, Fabrica de celuloză și hîrtie de la Palas, Combinatul de panificație etc. S-au construit cartiere noi, o gară monumentală ș.a. Orașul are azi un teatru de stat permanent, un teatru muzical și unul de estradă.

Pe linie administrativă imaginea actuală a Constanței este radical schimbată: orașul se întinde de la Năvodari pînă la Mangalia, cuprinzînd în aceeași unitate administrativă stațiunile balneare de pe litoral, cu vilele lor elegante și cu blocurile strălucind în soarele dobrogean.

Adrian RĂDULESCU
șef de secție la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei

---

*) *Istoricul orașului Constanța ne-a fost cerut de cititorul M. Gherase din Tulcea.*

cadran internațional

revanșa

Convoiul neobișnuit străbate liniștita Olandă. Un autobuz amenajat pentru cinci săptămîni de drumeție este urmat de o duzină de vehicule mai mici, dotate cu megafoane. Zgomotoasa caravană răscolește orășelele mai mici sau mai mari.

Un ansamblu artistic în turneu ?O reclamă a unei firme care a lansat un nou produs pe piață? Nimic din toate acestea. Caravana care pornește din Frise pînă la Limburg, acoperind 2 000 km, are scopuri... electorale. Alegerile parlamentare bat la ușă; la 15 februarie olandezii vor păși în fața urnelor. Partidul socialist (43 deputați din cei 150 aflați pe băncile parlamentare în actuala legislatură) încearcă să-și consolideze pozițiile în Camera Deputaților. Repetatele crize politice (39 de zile au fost necesare pentru formarea guvernului Zijlstra) au creat un climat de apatie în rîndurile unei părți a alegătorilor. Corpul electoral este extrem de divizat, vădind o accentuată neîncredere în programe care seamănă în liniile lor mari și care nu oferă remedii reale la dificultățile economice. Componența ultimelor parlamente (în care nici un partid n-a obținut un număr suficient de mandate pentru a guverna pe cont propriu) este concludentă pentru ezitările alegătorilor. În această atmosferă, socialiștii — care după demisia guvernului Cals au intrat în opoziție — marchează o evoluție simptomatică.

«Combat» scrie despre «o cotitură spre stînga». Socialiștii militează pentru înlocuirea actualului imobilism politic cu o orientare mai suplă, mai realistă, cu accente noi pe planul relațiilor internaționale. Unii militanți socialiști cer chiar o delimitare de politica NATO și o condamnare a intervenției americane în Vietnam.

Caravana socialistă își propune de asemeni să amintească alegătorilor că zăcămintele naturale din zona olandeză a Mării Nordului reprezintă o bogăție incalculabilă, care poate asigura creșterea venitului național — cu condiția unei politici mai ferme față de companiile străine. Promotor al acestei idei este fostul ministru Den Uyl. Liderul socialist, pe vremea cînd conducea departamentul economic, a revendicat contracte în termeni care se deosebeau substanțial de cei pe care companiile petroliere sînt obișnuite (sau erau obișnuite) să le obțină în Orientul Mijlociu și America Latină. Den Uyl nu mai este ministru. La Haga unii fac o legătură între acest fapt și pretențiile «giganților» petrolieri.

Den Uyl vrea să-și ia revanșa. Va reuși oare?

M. RAMURĂ

adresant: julieta din verona

La poșta orașului italian Verona sosesc zilnic numeroase scrisori, din cele mai diferite țări ale lumii, purtînd o lapidară adresă: «Julieta, Verona».

La început, slujbașii poștali au privit nedumeriți plicurile. În cele din urmă au descoperit adresantul: legendara Julieta Capulet, eroina nemuritoarei opere shakespeariene.

Dar cum Romeo și Julieta au murit de mult, slujbașii poștali s-au pomenit din nou în încurcătură. Apoi s-au dumirit definitiv. De atunci ei înmînează scrisorile sosite lui Ettore Solimani, custodele monumentului din apropierea Tîrgului de mostre din Verona, monument despre care se afirmă că ar fi fost ridicat pe locul unde s-a aflat mormîntul Julietei. Dl. Solimani a creat, în anii de după război, un adevărat «cult» internațional al Julietei. El a transformat monumentul aflat în custodia sa într-un punct de atracție pentru turiștii din toată lumea, care aduce venituri, de loc neglijabile, orașului Verona. Majoritatea vizitatorilor sînt, evident, tineri îndrăgostiți.

Celebrul balcon al Julietei de pe Via Capello din Verona.

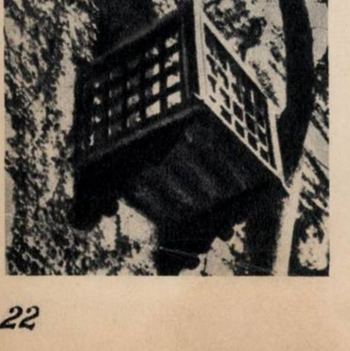

Dar dl. Solimani nu este un custode obișnuit. El strînge cu sîrg sutele de scrisori venite prin poștă sau lăsate de vizitatori pe presupusul mormînt al Julietei și răspunde conștiincios la toate, dînd sfaturi înțelepte și speranțe sau adresînd cuvinte bine simțite îndrăgostiților din numeroase colțuri ale lumii care apelează, într-un moment de bucurie sau de durere a dragostei lor, la eroina lui Shakespeare — simbol al eternei iubiri. Scrisorile adunate în cursul anilor, ca și întîmplările trăite de el de cînd e custodele monumentului din Verona, le-a cuprins într-un volum care, potrivit spuselor celor ce au avut curiozitatea să-l cerceteze pe îndelete, este o adevărată colecție de înduioșătoare simțăminte omenești...

A. STANCIU

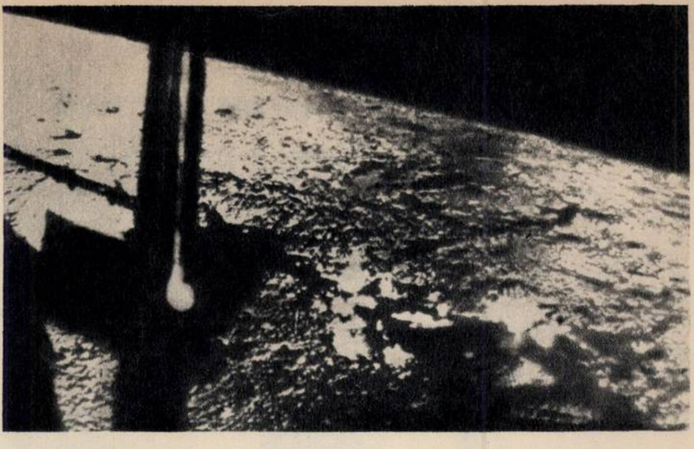

Una dintre fotografiile transmise pe sol de stația automată sovietică «Luna 13», care recent a aselenizat lin în regiunea denumită «Oceanul Furtunilor». După cum au declarat specialiștii, imaginile reprezentînd detalii panoramice ale suprafeței lunare, luate cu ajutorul camerei de televiziune aflate la bordul stației, confirmă concluzia că pe Lună nu se află un înveliș gros de praf.

curînd, submarinul electromagnetic

În numeroase lucrări cu caracter științifico-fantastic s-a vehiculat nu o dată ideea unui submersibil electric. Cei mai mulți dintre specialiști considerau, în urmă cu cîteva decenii, că energia electrică va putea fi folosită înaintea altor combustibili pentru acționarea puternicelor motoare ale submarinelor. Și totuși submarinul atomic, care părea un obiectiv mult mai îndepărtat, a luat-o înaintea celui electric!

Recent, în rada portului Santa Barbara din California, s-a dat prima replică submersibilului cu combustibil atomic, prin lansarea la apă a unui submarin — deocamdată «pitic» — acționat prin forța electromagnetică. Experții și persoanele oficiale care asistau la cursa de probă au urmărit scufundarea și revenirea la suprafața apei a submarinului EMS 1, care a reușit să traverseze golful la zece metri sub apă și cu o viteză de numai trei kilometri pe oră.

EMS 1, ca model experimental, are dimensiunea corespunzătoare: trei metri lungime. Dar principiul după care funcționează motoarele lui (mișcarea produsă de întîlnirea a două cîmpuri magnetice) constituie, după părerea experților, o adevărată revoluție în domeniul navigației moderne.

Cea mai mare dificultate pe care a trebuit s-o învingă inventatorul său, Steward Way, profesor la Universitatea din California, a fost aceea a proporțiilor uriașe ale magnetului necesar propulsiei, care reprezintă o greutate de 80 de ori mai mare decît aceea a unui submarin «Polaris», și anume 500 000 tone.

După cercetări și studii laborioase de aproape 15 ani, inginerul Way a izbutit să realizeze un magnet cu calități superioare, care produce, la o temperatură aproape de zero absolut (—273°), un cîmp magnetic intens. Supermagnetul lui Way nu prezintă decît a cincea parte din greutatea totală a submersibilului, ceea ce a făcut posibilă construirea lui EMS 1 pe temeiul principiului motorului electric.

Pare de necrezut, dar o simplă baterie de 30 de volți produce curentul necesar, deschizînd nu numai cale liberă lui EMS 1, dar și perspective nebănuite în dezvoltarea navigației pe apă și sub apă. Încă de pe acum specialiștii în construcții navale sînt stimulati să realizeze în cel mai scurt timp posibil mari cargouri submarine capabile să transporte peste ocean uriașe cantități de mărfuri, fără a fi expuse intemperiilor atît de frecvente și primejdioase la suprafața apei.

D.B.

Principiul submarinului electromagnetic (după revista franceză «Science et vie»).

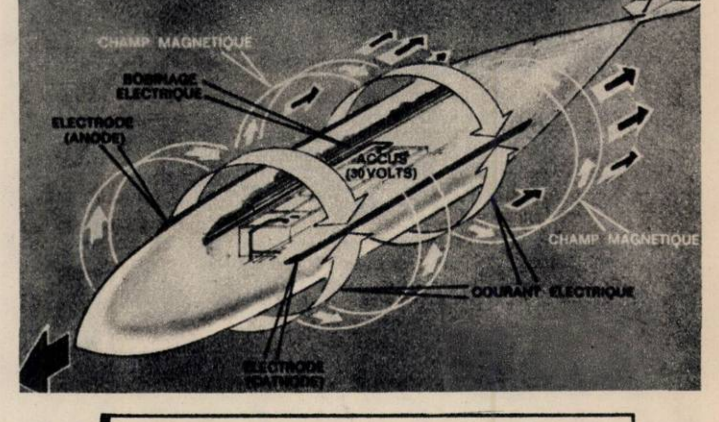

cînd se pun 108 întrebări

John Rockefeller se îndrepta nu demult spre Universidad Nacional din Bogota pentru a inaugura o nouă fundație care să-i poarte numele. Dar în momentul în care a pus piciorul în Ciudad Universitaria, orășelul studențesc de la marginea capitalei

Eliberării 3 Tănase Ilie

ANUL XVI NR. 3 (607) — 14 ianuarie 1967

Proletari din toate ţările, uniţi-vă

flacăra

memento

sport

Revista noastră participă la concursul interredacțional organizat de Administrația de stat Loto Pronosport pentru cele mai bune anticipări «Pronosport». Iată pronosticul lui **Titus Ozon** pentru concursul nr. 2, etapa din 15 ianuarie 1967:

I.	*Brescia-Torino*	*(camp. ital. A)*	1
II.	*Fiorentina-Inter.*	,,	*X*
III.	*Foggia-Lazio*	,,	*X*
IV.	*Juventus-Lanerossi*	,,	1
V.	*Mantova-Atalanta*	,,	1
VI.	*Milan-Bologna*	,,	*X*
VII.	*Napoli-Lecco*	,,	*1*
VIII.	*Roma-Venezia*	,,	*1*
IX.	*Spal-Cagliari*	,,	*X*
X.	*Arezzo-Sampdoria*	*(camp. ital. B)*	*2*
XI.	*Padova-Catanzaro*	,,	*1*
XII.	*Savona-Modena*	,,	*X*
XIII.	*Verona-Pisa*	,,	*1*

coperta noastră

La ora cînd apare revista noastră, IOAN MOSER — sau cum i se mai spune Pele al handbalului — se află angajat cu echipa noastră națională în întrecerile Campionatului mondial de handbal în 7. Iată-l în fotografie împreună cu fiul său.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

carte

● De un larg interes se anunță culegerea apărută sub titlul **Gînduri despre anii de studenție.** Sînt gîndurile unor personalități de vază ale culturii noastre. După lucrarea evocînd, prin același procedeu, viața de elev, noul volum vine să continue seria și să acopere un gol ce se cerea cumva satisfăcut. Editura politică se poate felicita pentru această realizare.

● Tot la Editura politică a apărut de curînd o **Scurtă istorie a Africii negre** de Louis C.D. Joos, prin mijlocirea căruia o serie de realități ale acestui continent ni se conturează mai clar.

● **Muzică și literatură** se intitulează culegerea de eseuri, fragmente etc. pe care o realizează Emil Manu din opera unor mari scriitori ai noștri, precum Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga, Geo Bogza, Dan Botta, George Călinescu, Anton Holban, Nicolae Iorga, Camil Petrescu, Mihai Ralea, Mihail Sebastian, Tudor Vianu. Tot Emil Manu semnează introducerea, notele, bibliografia (care puteau fi — ca și fișierul biobibliografic întocmit de Paraschiva Manu — ceva mai atent controlate tipografic pentru a se evita cam multele erori mărunte) și indicele cărții.

● **Joc de planetă** de Irimie Negoiță se intitulează ultimul volum, remarcabil prin nivelul artistic atins de acest tînăr scriitor (Editura tineretului).

● Demnă de atenție culegerea de legende populare românești apărută la Editura pentru literatură (colecția «Biblioteca pentru toți») sub titlul **De la Dragoș la Cuza Vodă.**

● Traduse de Aurel Tita și G. Moraru și prefațate de C. Poghirc, **Fabulele** lui Fedru, apărute la Editura pentru literatură universală, pun în circulație un autor latin mai puțin familiar cercurilor largi de cititori.

● Utilă, cu multe informații și date interesante cartea lui Radu Lupan — **Hemingway, scriitorul,** apărută la Editura pentru literatură universală. Lectura ei ne dă o imagine mai amplă asupra vieții și activității acestui mare prozator.

● Nicolae Stoian publică un nou volum de versuri, **Pietre de rîu** (Editura pentru literatură), marcînd încă un pas în definirea profilului său.

● Un alt poet, prezent mai rar în ultima vreme, este M. Celarianu. Volumul său de versuri, apărut de curînd la Editura pentru literatură, **Inima omenească,** îi va restatornici locul între autorii de poezie.

cinema

● **Diminețile unui băiat cuminte.** Un nume de curînd afirmat în proza noastră, Constantin Stoiciu (autorul scenariului), și regizorul Andrei Blaier investighează universul în formare al unui tînăr. În ciuda inconsistenței unor caractere și a suprasolicitării unui procedeu compozițional (amintirile discontinui ale eroului) filmul nu te poate lăsa indiferent: pelicula respiră viață; vorbele, gesturile oamenilor, mișcările aparatului au o neliniște lipsită de orice artificialitate, neliniște ce se confundă, la o anumită vîrstă, cu însăși căutarea drumului în viață. În rolul principal — studentul Dan Nuțu **(Duminică la ora 6),** o certitudine actoricească. În restul distribuției: Irina Petrescu, Octavian Cottescu, Ion Caramitru, Ștefan Ciubotărașu, Mariana Mihuț, Sebastian Papaiani. (Vezi și pag. 12)

● **Cartea de la San Michele.** Romanul, celebru la vremea lui (tradus în 25 de limbi), transpus acum pe ecran de Rudolf Jugert, nu smulge nici o tresărire. Totul se dizolvă în melodramă. Dacă merită totuși să fie văzut, aceasta se datorește unui bun actor german: Oskar Walter Fischer **(Tatăl meu actorul, El Hakim, Coliba unchiului Tom),** interpretul medicului suedez Axel Munthe. În alte roluri: Rosanna Schiaffino, Valentina Cortese, Sonya Ziemann etc.

● **Balada din Hevsursk** — un poem cinematografic de bună calitate datorat studiourilor «Gruziafilm». Regia: S. Managadze.

Rosanna Schiaffino

● **El Greco.** Actorul american Mel Ferrer, cu sensibilitatea-i binecunoscută și mai ales cu ochii săi de sfînt martirizat, ce descind parcă dintr-o pînză a fascinantului pictor grec (devenit spaniol prin adopțiune), susține această «biografie romanțată», lucrată de altfel cu destulă eleganță. În distribuție: Rosanna Schiaffino **(Miracolul lupilor, Corăbiile lungi, Cartea de la San Michele),** Gabriela Giorgelli **(Tovarășii),** Fernando Rey. Regizor: Luciano Salce **(Țara fericirii).**

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Orson Welles** (Falstaff), **Akira Kurosawa** (Barbă Roșie, Sanjuro).

● Autorul lui **Zorba grecul,** regizorul Michael Kacoyannis, a început de curînd lucrul la un nou film: **Ziua în care peștii vor ieși din mare.**

● Întors din Mexic, unde a terminat filmul **Drumul spre Vest,** Kirk Douglas a anunțat că anul 1967 va marca debutul său ca regizor.

● La Varșovia a încetat din viață, în urma unui accident, un mare actor de film — **Zbigniew Cybulski,** interpret strălucit a peste 30 de roluri în cinematografie; numele lui rămîne pentru totdeauna legat de filmul polonez contemporan. În ultimii ani l-am văzut în **Ucigașul și fata, Arta de a fi iubită, Pinguinul, Mîine Mexicul,** iar în această săptămînă se află pe ecranele noastre în «Giuseppe la Varșovia», unul din ultimele sale filme.

disc

● «Îmi spune inima», «Am intrat în toamna vieții», «Numai tu ai fost iubirea mea». Trei romanțe, interpretate de **Dorina Drăghici.** De la muzică ușoară la romanță e o cale destul de directă. În definitiv ce cîntă Adamo, Aznavour, Bobby Solo, dacă nu romanțe? E drept, că romanțe pentru sensibilitatea contemporanului nostru. Curios, că pentru aceeași sensibilitate Dorina Drăghici ne cîntă niște romanțe în stilul lor clasic, dar cu largă audiență la publicul de astăzi. Orchestra lui Ionel Banu se străduiește s-o ajute pe solistă (EPC-764).

● «Just once more», «Little Devil», «Big Deal», «All my lovin'». După titluri (care, spre surprinderea noastră, de astă dată sînt traduse și pre limba românească) sînt patru... antiromanțe. Interpretate de **Margareta Pîslaru,** pierd însă din ieftinul teribilism al titlurilor. Orchestra «Sincron» (dirijată de Cornel Fugaru), cunoscuta formație... electrică, în toate sensurile, pășește alături de solistă, «bătînd pasul» (ce-i drept... nu pe loc). Margareta Pîslaru dovedește o remarcabilă evoluție. Ca voce, ca ritm, ca nerv (45-EDC-738).

plastică

● Muzeul de artă al Republicii Socialiste România: **Florile în opera pictorului Ștefan Luchian.** Inaugurată cu prilejul a 50 de ani de la moartea artistului, expoziția comemorativă cuprinde 79 de lucrări. Florile reprezintă unul dintre cele mai bogate și mai importante capitole din activitatea pictorului. Abordînd acest motiv pictural mai ales în ultima perioadă, Luchian a realizat lucrări sensibil superioare ca cele ale predecesorilor săi și rămîne pînă în zilele noastre unul dintre cei mai sensibili și mai mari interpreți ai florilor, cărora le-a conferit propriile sale sentimente. Printre tablourile expuse, multe provenind din colecții particulare, se află pînze celebre: «Anemone» (1908), «Dumitrițe» (Tufănele în ulcică), o serie de «Crizanteme», «Scară cu flori», «Safta florăreasa» etc.

● **Expoziția de arte plastice a artiștilor amatori** (Piața Cosmonauților). Un bilanț, o sinteză a unor pasiuni pentru artele frumoase, cărora li s-au consacrat multe ore din timpul liber. Expoziția cuprinde mai bine de o sută de lucrări de sculptură, pictură, grafică și obiecte de artă decorativă. Remarcabile panourile în metal bătut ale medicului Gh. Dumitrescu («Primăvara», «Colindătorii», «Lumea tăcerii»...), farfuriile smălțuite semnate de Ghiță Gheorghe Alexandru sau desenele pe pînză ale lui Costa Carei. Uleiurile pe pînză, care reprezintă majoritatea lucrărilor, vădesc o necontenită străduință pentru stăpînirea culorii și relevarea plastică a formelor și mărturisesc în același timp cîteva tendințe, printre care — dominantă — este aceea a unui «realism popular», în care lumea apare pe pînză ingenuă și voit naivă, ca în lucrările meșterilor zugravi sau ale lui Rousseau-Vameșul (Predoiaș Ștefan: «Peisaj brașovean», Adriana Bordea: «Familia» etc., etc.) Multe lucrări sînt inspirate de mari maeștri, dar esențială este pasiunea pentru formele născute din culoare și uneori rezultatele sînt notabile (Vug Emil: «Toamna în Cișmigiu», Morărescu Justin: «Plajă», Nicolescu Lola: «Flori» etc., etc.).

muzică

● Evenimentul cel mai de seamă al acestei stagiuni muzicale este fără îndoială vizita marelui dirijor american **Leopold Stokowsky,** astăzi în vîrstă de 85 de ani. O activitate artistică de peste jumătate de veac îl situează pe Stokowsky (printre altele organizatorul și îndrumătorul celebrei orchestre simfonice din Philadelphia) printre personalitățile ale căror nume vor intra în istoria muzicii secolului XX. La pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, ilustrul șef de orchestră va dirija Tocata în re minor de Bach — prelucrare orchestrală care-i aparține, Simfonia a VII-a de Beethoven, Preludiul la opera «Hovanscina» de Musorgski și «Petrușka» de Stravinsky (joi, 19.I.1967 — sala Palatului Republicii Socialiste România).

● Pianistul englez **Yonty Solomon** prezintă, în primă audiție, împreună cu Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat «George Enescu»: Diversiuni pe o temă pentru pian (mîna stîngă) și orchestră, opus 21 de Britten. În restul programului, Variațiunile simfonice — primă audiție — de Ludovic Feldmann și Simfonia a III-a în Do minor de Saint-Saëns; dirijează **Mircea Cristescu** (sîmbătă și duminică, 14 și 15 ianuarie, sala Ateneului).

● Două programe interesante se vor desfășura săptămîna viitoare în sala mică a Palatului. Un concert de muzică preclasică al orchestrei de cameră, dirijată de **Alexandru Șumski** — în 18 ianuarie — și un Concert de sonate dat de **Avy Abramovici** — vioară, și **Irina Staicu** — pian. În primul program vom asculta muzică de Antonio Vivaldi, Giovanni Gabrieli și J.S. Bach (soliști: **Mihai Constantinescu** și **Emilia Petrescu**), în al doilea — din nou Antonio Vivaldi și J.S. Bach alături de **Bela Bartok** și **George Enescu.**

teatru

Ion Marinescu

● Interesant eveniment teatral: primul «spectacol-lectură» dintr-un ciclu inițiat de Teatrul Mic: **Șun** de George Călinescu, poem dramatic de o mare frumusețe poetică, cu adînci sensuri umaniste. Lectura scenică a fost realizată cu gust și rafinament de Ion Cojar, care într-un cadru lipsit de decor și costume, cu actorii ce-și citesc partiturile, a reușit să definească poezia și simbolica textului. Printre interpreți: Ion Marinescu, Titus Lapteș, Neamțu-Otonel, Eugenia Iftimie, Ion Manta, C. Codrescu, Doina Șerban, Mihai Dogaru. Dintre viitoarele «spectacole lectură» mai menționăm: **Linia moartă** de Dimos Rendis, **Peticul de cer** și **Cochilii de melc** de Al. N. Popescu, **Trei acte cu vise** de Ilie Păunescu, **Starea de asediu** de Albert Camus și **Așteptîndu-l pe Godot** de Samuel Beckett.

● Premieră promițătoare și totodată încurajatoare ca perspective la Teatrul «C. Tănase»: **Colibri music-hall.** Un spectacol antrenant, cu bune scene de haz și o montare spectaculoasă în coordonatele genului (N. Dinescu). Protagonist de calitate: M. Crișan (minus un vulgar travesti). Citabili: Gică Petrescu, Nicu Constantin și Al. Lulescu. Excelent, numărul de acrobație. Inutil și pueril cel al scamatorului Ovidiu René. Balete slabe, fără sens artistic. Prin montare și unele texte, prin fast și culoare, spectacolul merită citat ca o bună realizare.

● Prozatorul D.R. Popescu a debutat ca dramaturg cu piesa **Vara imposibilei iubiri?** la Teatrul Național din Cluj. Regăsim lirica amară binecunoscută a creațiilor sale epice, în cadrul unei tragice povești de dragoste din timpul războiului. Regizorul Vlad Mugur a știut să împlinească scenic unele deficiențe inerente începutului, într-un spectacol armonios, simplu, deseori emoționant. Au susținut bine partitura rolurilor principale: Melania Ursu și Barbu Baranga. În alte roluri, George Mottoi, Viorel Branea, Ștefan Sileanu, Liviu Doctor. De atmosferă poetică, decorul lui Mircea Matcaboji.

● Piesa lui Dan Tărchilă, **Io, Mircea Voievod,** e jucată pe multe scene. La Petroșani a fost înscenată de C. Dinischiotu, cu D. Drăcea — în rolul principal — alături de Viorica Suciu, Mariana Cercel, Ana Colda, Costin Iliescu, Ion Negrea, Gh. Iordănescu etc. Scenografia: Aurel Florea.

televiziune

Valeria Gagialov

DUMINICĂ 15 IANUARIE. Ne exprimăm satisfacția pentru consecvența cu care sînt programate (fie și pe jumătate) concertele simfonice ale Filarmonicii (12.15) ● **Magazin... duminical** ne-a promis, la ultima lui ediție, cîteva noutăți. E mare și urgentă nevoie de ele! (18.00) ● Așteptăm, de asemenea, primeniri și la emisiunea — adevărată tribună a telespectatorului — **TV-111** (19.15) ● «Ovidiu pe țărmul Pontului Euxin» este subiectul interesantei rubrici **Documente de piatră** (19.35) ● Telecronicari și telecronicare, ascuțiți-vă creioanele! O nouă emisiune de «Varietăți» — transmisă din studioul de concerte al Radioteleviziunii. Vom vedea sau revedea pe Ion Piso, Margareta Pîslaru, Ștefan Bănică, Doina Badea, Luki Marinescu, Edgar Palacios (Ecuador), Ivănuș Șugar, Arquimedes Paredes (Venezuela), Fărîmiță Lambru, Maria Cornescu, orchestra «Sincron» și cea dirijată de Gerhard Römmer etc., etc. (20.00).

MARȚI 17 IANUARIE. Emisiunea **Recital poetic** este închinată «rondelului» (19.23) ● Rubrica **Figuri celebre ale ecranului** ne înlesnește o plăcută întîlnire cu un mare cineast: Jean Renoir (19.40) ● Luminița Dobrescu și cvintetul «Studio» apar într-un **Moment muzical** (20.00) ● **Seara de teatru** reprogramează piesa lui Fr. Dürrenmatt «Fizicienii», în interpretarea Teatrului de Comedie (20.15).

MIERCURI 18 IANUARIE. O veste bună pe 1967: se reia mult apreciata emisiune, cu caracter documentar, **Din viața animalelor.** Sperăm să nu fie din nou pierdută pe drum (19.40) ● **Cabinet medical TV** beneficiază de concursul prof. dr. Tiberiu Spîrchez care ne va vorbi despre «Bolile inflamatorii ale ficatului» (20.05) ● **Film:** «Reîntoarcerea lui Don Juan». Dacă vreți să știți cîte ceva despre interpreți — Douglas Fairbanks și Merle Oberon — consultați-i pe părinții, eventual bunicii dumneavoastră (20.45) ● **Gong** — emisiunea de actualitate teatrală încheie programul zilei (22.15).

JOI 19 IANUARIE: «**Mult e dulce și frumoasă...**» — o rubrică gustată (19.23) ● **Clubul tinereții.** O mai fi întinerit și el, cît de cît? (19.35) ● Invitată în studio, o cunoscută cîntăreață bulgară de muzică ușoară: Lilli Ivanova (20.35) ● Evenimentul sportiv al acestui început de an: Campionatul mondial de handbal (masculin) desfășurat la Stockholm. Vom viziona una din semifinale (21.25).

VINERI 20 IANUARIE. **Un Atlas folcloric** (localizarea neprecizată) 19.30) ● Rubricile «de vineri»: **Săptămîna** (20.00), **Avanpremiera** (21.00) și **Teleglob** — cu însemnări de călătorie din Danemarca (21.15) ● Telespectatorii vor avea prilejul plăcut să fie martorii unei manifestări artistice care a stîrnit un viu interes în lumea iubitorilor de muzică. E vorba de **Concertul laureaților:** sopranele Marina Crilovici și Ileana Cotrubaș, baritonul Ludovic Konya, basul Ionel Pantea, pianistul Radu Lupu, adică tinerii care au adus recent țării prestigioase titluri în concursuri internaționale (22.00).

SÎMBĂTĂ 21 IANUARIE. Din nou Stockholm, cu două transmisiuni: meciul pentru locurile 3 și 4 (16.25) și Finala (17.55) ● Emisiunea intitulată **Pe-un picior de plai** ne prezintă cîteva producții ale genului atît de iubit în popor, «balada» (19 50) ● Teleenciclopedia (20.00) ● Steve Forrest — «Baronul», demn succesor al «Sfîntului» (21.35) ● **Studioul mic** programează «Accidentul» de Camil Baciu, spectacol ce se bucură de participarea cîtorva excelenți actori: Valeria Gagialov, Const. Rauțki, Gh. Cozorici, Mircea Albulescu (22.45).

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

pe primul plan— ridicarea nivelului calitativ al activității economice

Pășind cu încredere și optimism în cel de-al doilea an al cincinalului, oamenii muncii din întreaga țară sînt animați de hotărîrea fermă de a munci fără preget pentru înfăptuirea măreţului program de dezvoltare și înflorire multilaterală a patriei elaborat de Congresul al IX-lea al partidului.

Cuvîntarea ţinută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1966 a concentrat atenţia tuturor oamenilor muncii spre cele mai importante obiective economice.

În întreprinderile industriale, de construcţii, transporturi, unităţi agricole de stat se desfășoară în aceste zile dezbaterea obiectivelor planului de stat pe anul 1967 în lumina sarcinilor esenţiale reieșite din lucrările și concluziile recentei plenare a Comitetului Central al partidului. În cadrul adunărilor care au loc, muncitorii, inginerii și tehnicienii subliniind caracterul realist al sarcinilor de plan fac numeroase propuneri și își iau angajamente pentru depășirea planului de producţie, creșterea productivităţii, îmbunătăţirea calităţii producţiei, realizarea de economii peste plan — pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activităţi economice.

Toate colectivele, fără excepţie, se angajează să realizeze integral sarcinile ce le revin și să depășească indicatorii stabiliţi la producţia globală și la producţia marfă vîndută și încasată.

O atenţie deosebită este acordată îmbunătăţirii calităţii produselor, conferindu-le în acest fel valori superioare. Colectivul Combinatului chimico-metalurgic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din Baia Mare, analizînd în mod realist posibilităţile existente a hotărît, pe baza unui plan de măsuri, să ridice procentul de calitatea întîi la fazogrezol de la 60 la 70 la sută, la sulfură de sodiu de la 80 la 95 la sută și la anhidrită cromică de la 94 la 95 la sută. Totodată, muncitorii, inginerii și tehnicienii de la Filatura românească de bumbac-București s-au angajat ca în acest an 91 la sută din cantitatea de fire produse să fie de calitatea A. De asemenea, în angajamentul luat în aceste zile, colectivul uzinei «Electronica» și-a exprimat hotărîrea de a ridica permanent performanţele produselor sale, pentru a corespunde într-o măsură mai mare exigenţelor sporite ale cumpărătorilor.

O mare atenţie este acordată sporirii productivităţii muncii. Combinatul siderurgic Hunedoara va depăși planul de producţie, în principal, pe seama creșterii productivităţii muncii obţinînd astfel 1 000 lei pe salariat peste prevederile planului anual, iar Uzina de aluminiu Slatina va spori productivitatea muncii cu 3 000 lei pe salariat faţă de sarcina planificată pe anul 1967. Colectivul Uzinei metalurgice Iași s-a angajat să obţină un spor la productivitatea muncii de 0,5 la sută, iar Gospodăria agricolă de stat Leorda, regiunea Suceava, va realiza peste prevederile planului 3 la sută la productivitatea muncii.

Înalta exigenţă și atmosfera de seriozitate cu care se dezbat sarcinile de plan din 1967 marchează o nouă treaptă în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al IX-lea al partidului nostru.

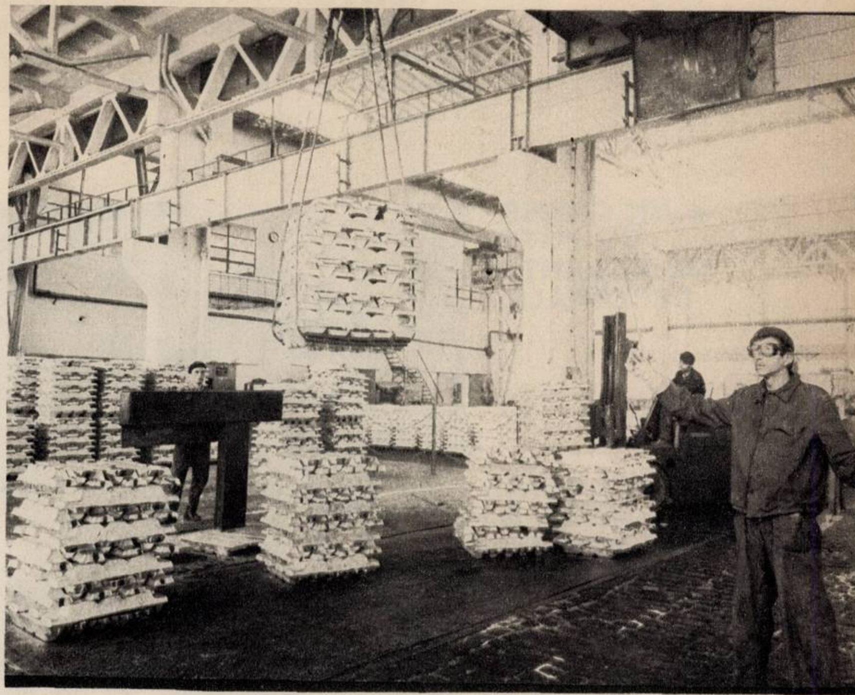

Muncitorii, inginerii și tehnicienii Uzinei de aluminiu-Slatina, dezbătînd sarcinile de plan pe anul 1967, s-au angajat, printre altele, să dea peste plan 3 650 000 lei la producţia globală și 3 650 000 lei la producţia marfă vîndută și încasată.

o ingenioasă metodă operatorie

Medicul primar dr. Ioan Rușdea de la Spitalul de ortopedie din Oradea a conceput o nouă metodă operatorie în chirurgia osteomielitei cronice (boală care constă în infecţia canalului medular al oaselor lungi). Spre deosebire de metoda clasică, în care se face îndepărtarea periostului și trepanarea osului bolnav, specialistul orădean operează mai simplu, formînd canalul medular cu ajutorul unor alezoare elastice și îndepărtînd apoi ţesuturile patologice. Prin această metodă, care respectă procesul biologic al osului fără să tulbure circulaţia prin deperiostare și trepanare, s-a reușit ca în 70 de cazuri tratate, osteomielita, fistula și tulburările circulatorii să se vindece în mod surprinzător de rapid (8-12 zile, faţă de 3-4 luni cît erau necesare înainte).

Metoda, necunoscută pînă acum în practica medicală mondială, a trezit un viu interes în cercurile specialiștilor români și străini.

I. CHIVARI

brutării sătești

Extinzînd continuu reţeaua unităţilor de prestaţii de servicii, cooperativele de consum din regiunea Banat au deschis în ultima vreme brutării în comunele Pecica, Vinga, Biled, Bariaș, Bozovici, Armeniș, Zăbrani, Bîrzava și în alte 115 așezări rurale. Brutăriile date în funcţiune au fost dotate cu malaxoare, cazane, mașini de rulat și divizat aluatul și cuptoare moderne. De asemeni unităţile au fost încadrate cu lucrători calificaţi, ceea ce creează premisele obţinerii unor produse de calitate superioară. Este de menţionat, de altfel, că numărul sortimentelor de panificaţie ce se prepară în brutăriile sătești a ajuns la 24, ponderea avînd-o cele din făină superioară. De relevat că exceptînd unităţile din Macea, Zimand, Jamu-Mare și Banloc, unde au fost înălţate construcţii noi, toate celelalte brutării sînt amplasate în clădiri existente de mai multă vreme și cărora li s-au adus doar unele amenajări. Pentru aceasta cooperativele s-au bucurat atît de sprijinul membrilor lor cît și a sfaturilor populare, fapt ce a condus la cheltuirea unor sume relativ mici.

Cît privește activitatea de viitor în această direcţie, președintele consiliului de conducere al U.R.C.C. Banat, tovarășul Ioan Buftea, ne informează că s-a elaborat un nou plan de măsuri, în care se prevede ca pînă în anul 1970 reţeaua cooperaţiei de consum din regiune să dispună în fiecare comună, pe lîngă alte secţii, și de cîte o brutărie. În unele localităţi, cum sînt Teregova, Sagu și Giarmata, construcţia acestor unităţi de panificaţie prevăzute în noul plan a și început.

Viorel BOARIU

noi bunuri de uz casnic

Alte bunuri metalice de uz casnic îndelungat, proiectate și realizate de specialiștii întreprinderii «1 Septembrie» din Satu Mare, au promovat examenul omologării. Este vorba de soba de încălzit «Super-2» și mașina de gătit «Menaj», ale căror dispozitive de ardere sînt adaptate la consumul de cărbuni sau combustibil lichid. Din seria noilor produse omologate face parte, totodată, mașina de gătit «Rodna» care funcţionează cu petrol lampant. Caracteristic este faptul că mașina are forma și asigură fierberea și coacerea produselor culinare la fel ca un aragaz.

C. JOSAN

arheologii la porţile de fier

Iniţiativa luată de stat în urmă cu cîţiva ani, în scopul identificării principalelor obiective arheologice aflate în zona viitorului lac de acumulare din cadrul Sistemului hidroenergetic și de navigaţie Porţile de Fier, a dus, într-o primă etapă, la descoperiri interesante. Cercetînd malul stîng al Dunării între Baziaș și Tr. Severin, un colectiv de arheologi condus de prof. C.S. Nicolaescu-Plopșor, membru corespondent al Academiei, a scos la lumină numeroase urme de activitate omenească care încep din paleolitic. Astfel, la punctul numit Cuina Turcului, în zona Cazanelor s-a descoperit sub o stîncă, un adăpost folosit de oameni care au trăit în urmă cu 10000-12000 de ani și de la care au rămas pînă în zilele noastre vetre, unelte din silex sau os. Alte urme străvechi au fost descoperite pe insula Golu, unde peste o așezare paleolitică (10000 ani vechime) s-a suprapus una neolitică, apoi alta din prima epocă a fierului și mai tîrziu un cimitir romano-bizantin. Tot aici se găsesc și urmele unei fortificaţii din secolul XIV. Arheologii au mai identificat între Gura Văii și Vîrciorova, pe văile unor pîraie care se varsă în Dunăre, urmele a două sate vechi românești din secolul XIV. Multe din aceste descoperiri au fost făcute cu sprijinul constructorilor Hidrocentralei de la Porţile de Fier.

În momentul de faţă se prelucrează la București și Craiova materialul arheologic scos la lumină, urmînd ca în primăvară să înceapă săpături la Orșova pe locul unde a fost cetatea romană Dierna (necercetată pînă acum) și cetatea feudală Rușava. De asemeni, se vor amplifica și cercetările de la Ada-Kaleh.

Menţionăm că alături de colectivul de arheologi de la Institutul de arheologie al Academiei care cercetează locul (C.S. Nicolaescu-Plopșor, E. Comșa, Sebastian Morintz, Bujor Expetatus, P. Diaconu și N. Constantinescu) participă la săpături și specialiști de la muzeele din Craiova și Turnu-Severin.

F. URSEANU

Omul-mașină al lui Julien Offroy de la Mettrie, în care unii contemporani au văzut o anticipare a analogiei mașină-om, ce stă la baza mașinilor electronice în stare să «gîndească» din zilele noastre, este o metaforă de mult depășită. Se vorbește din ce în ce mai mult despre posibilitățile nelimitate ale acestor creații de a se substitui omului în cele mai diverse activități. Totuși,

- **UN CREIER CU SUTE DE SCOARȚE CEREBRALE.**
- **RELAȚIA OM-MAȘINĂ —UN COEFICIENT STATISTIC.**
- **LA HOTARUL DINTRE DOUĂ LIMBAJE.**

MAȘINILE nu pot „trăi" fără oameni

de Nicolae **RĂDULESCU**

«Există un ansamblu de fenomene al căror sediu sînt mașinile, animalele, societățile umane și societățile animale și care comportă operații de comandă și de comunicație. Se tinde către o teorie a acestor fenomene ... Aceasta este cibernetica, arta de a asigura eficacitatea acțiunii».

Cît de departe ni se pare a fi rămas în trecut etapa cînd știința definită în termeni ca cei de mai sus nu era decît o vagă promisiune, cel puțin în măsura în care-și propunea «să influențeze ritmul de descreștere a gradului în care

La Institutul de proiectări pentru instalații de automatizare, modelele experimentale ale aparatelor destinate să fie produse în serie sînt supuse unor probe complexe pe baza cărora se certifică «dreptul lor de viață». De aici pornesc spre fabrici și uzine zeci de tipuri de automate menite să ușureze efortul fizic și cerebral al omului.

Blocul albastru, din cartierul Floreasca, unul dintre centrele automaticii românești (jos).

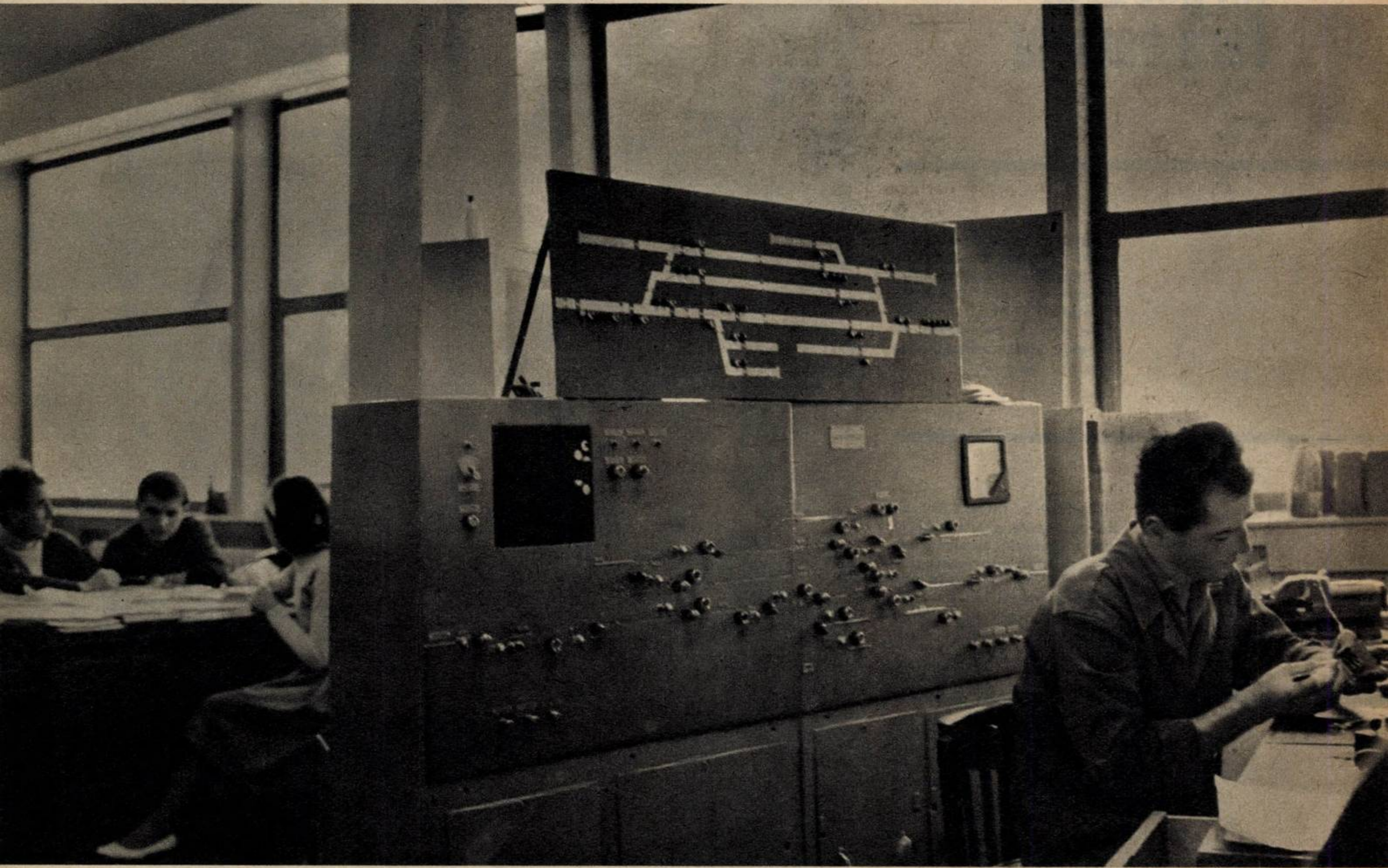

o acțiune nu este încă terminată». Totuși n-au trecut decît două decenii de practică efectivă în domeniul «gîndirii cu ajutorul mașinilor» și abia cu puțin mai mult timp în acela al conducerii automate propriu-zise; suficient însă ca valoarea acestor cuceriri ale cunoașterii să întreacă toate așteptările. Între timp, anticipări socotite fanteziste s-au confirmat. Au fost formulate altele...

CIFRELE ASTRONOMICE SÎNT PREA MICI

«Cunoștințele noi ne fac mai lucizi» — afirmăW.R. Ashby, cunoscut cibernetician englez. «Spunînd că, incontestabil, orice mecanism cerebral poate fi construit pe cale artificială — adaugă el — noi trebuie să precizăm imediat că într-o serie de cazuri cantitatea informației care ar trebui prelucrată în acest scop face absolut irealizabile unele sarcini». În sprijinul acestei păreri, Ashby construiește o clasificare a numerelor mari: pînă la 10 urmat de zece zerouri se poate spune că numerele sînt practice, uzuale. Între 10^{10} și 10^{100} avem de-a face cu cantități într-adevăr astronomice, căci printre acestea se află și numărul atomilor Metagalaxiei (10^{73}), și numărul microsecundelor care s-au scurs din momentul solidificării pămîntului (10^{23}). Dar dacă ne gîndim că o mică centrală telefonică prevăzută cu numai 10 000 de relee conține posibilitatea a 10^{3000} de stări diferite (în care se pot găsi aceste relee) ne dăm seama că, în acest caz, adjectivul «astronomic» este pur și simplu inadecvat. Or, numărul operațiilor necesare pentru prelucrarea unor informații complexe depășește, de regulă, cadrul domeniului astronomic. Exprimîndu-ne metaforic (imaginea aparține autorului citat mai sus), «am pătruns în peștera lui Aladin, care tăinuiește mecanisme similare creierului și constatăm că putem obține tot ce dorim, dar cu o singură condiție: totul trebuie plătit».

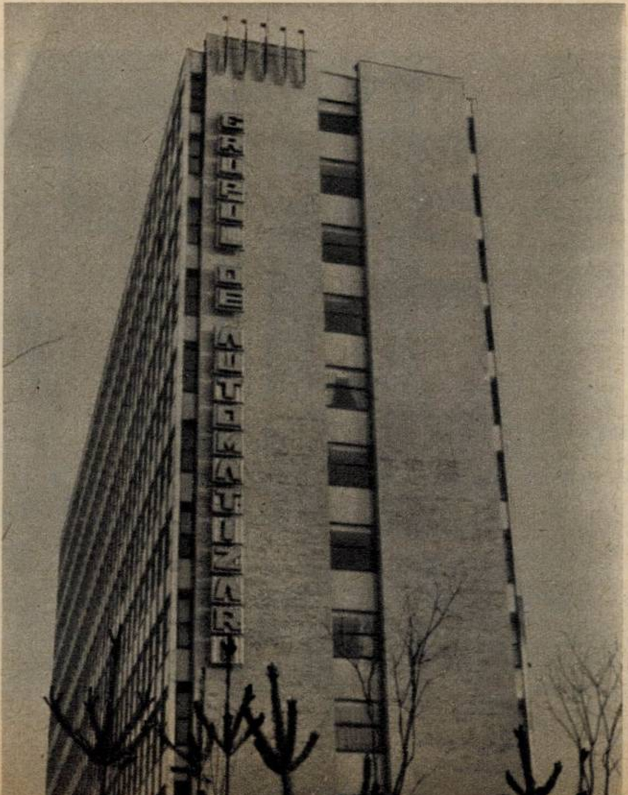

Alt fel spus (de această dată ne referim la problemele ce se pun în stadiul actual al automatizării în țara noastră), ceea ce ne propunem să obținem în viitorul apropiat și în perspectivă se anunță a fi, într-adevăr, de o importanță practică și economică incontestabilă, cu o condiție: de a «plăti» totul prin eforturi susținute de cercetare și de acumulare a expe-

(Continuare în pag. 6)

MAȘINILE nu pot „trăi” fără oameni

Centrala telefonică automată, în organismul căreia se întretaie mii de circuite electrice, este o foarte complexă probă de măiestrie pentru colectivul uzinelor «Electromagnetica» din București.

«Dacicc1» la lucru. Această realizare a specialiștilor clujeni în automatică face dovada unor reale posibilități de creație în domeniul mașinilor electronice de calcul (dreapta jos).

Pentru ca legumele să se simtă bine în toiul iernii, aparatura automată este pusă să creeze o climă constantă. În fotografie, aspect dintr-una din serele de la Arad.

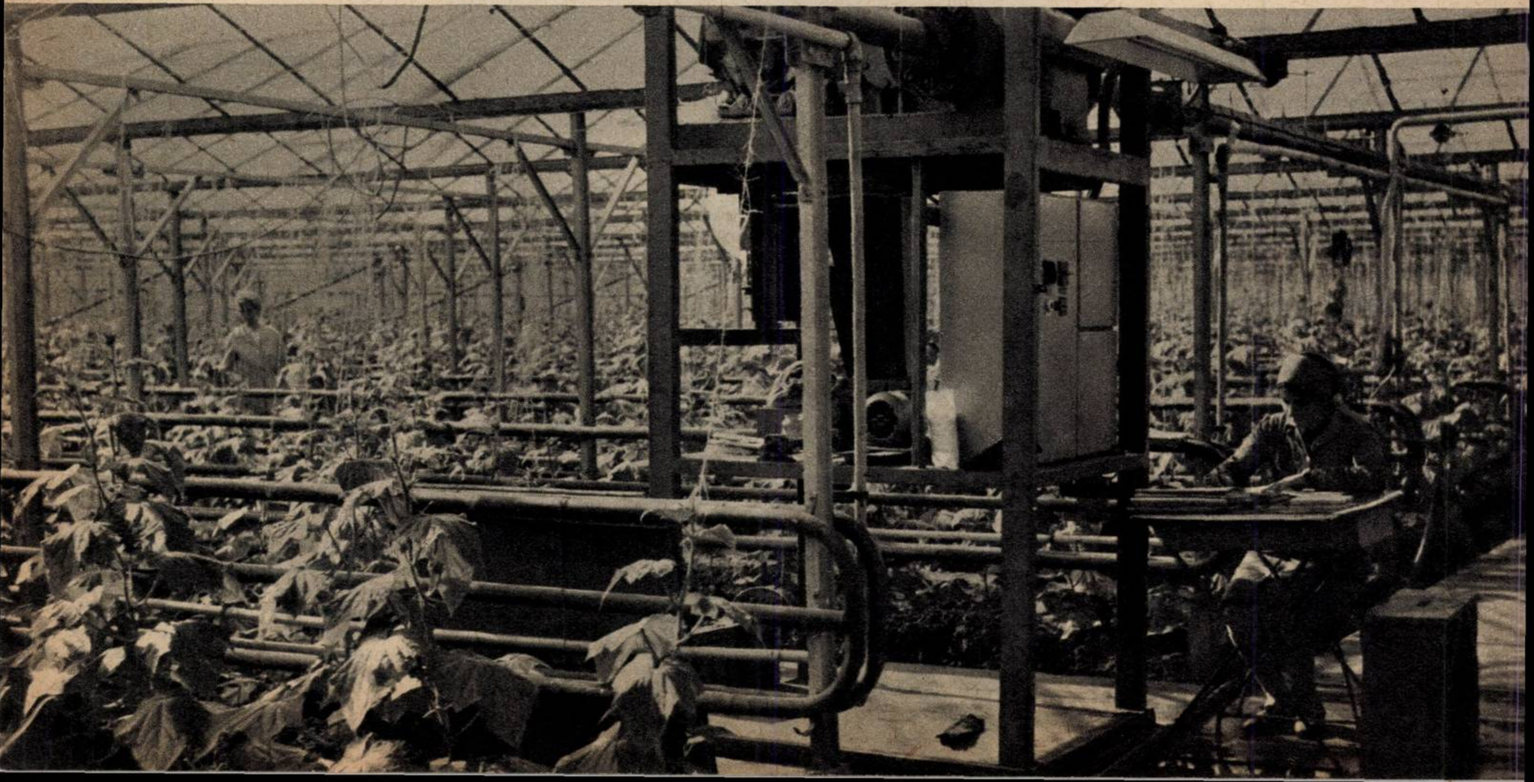

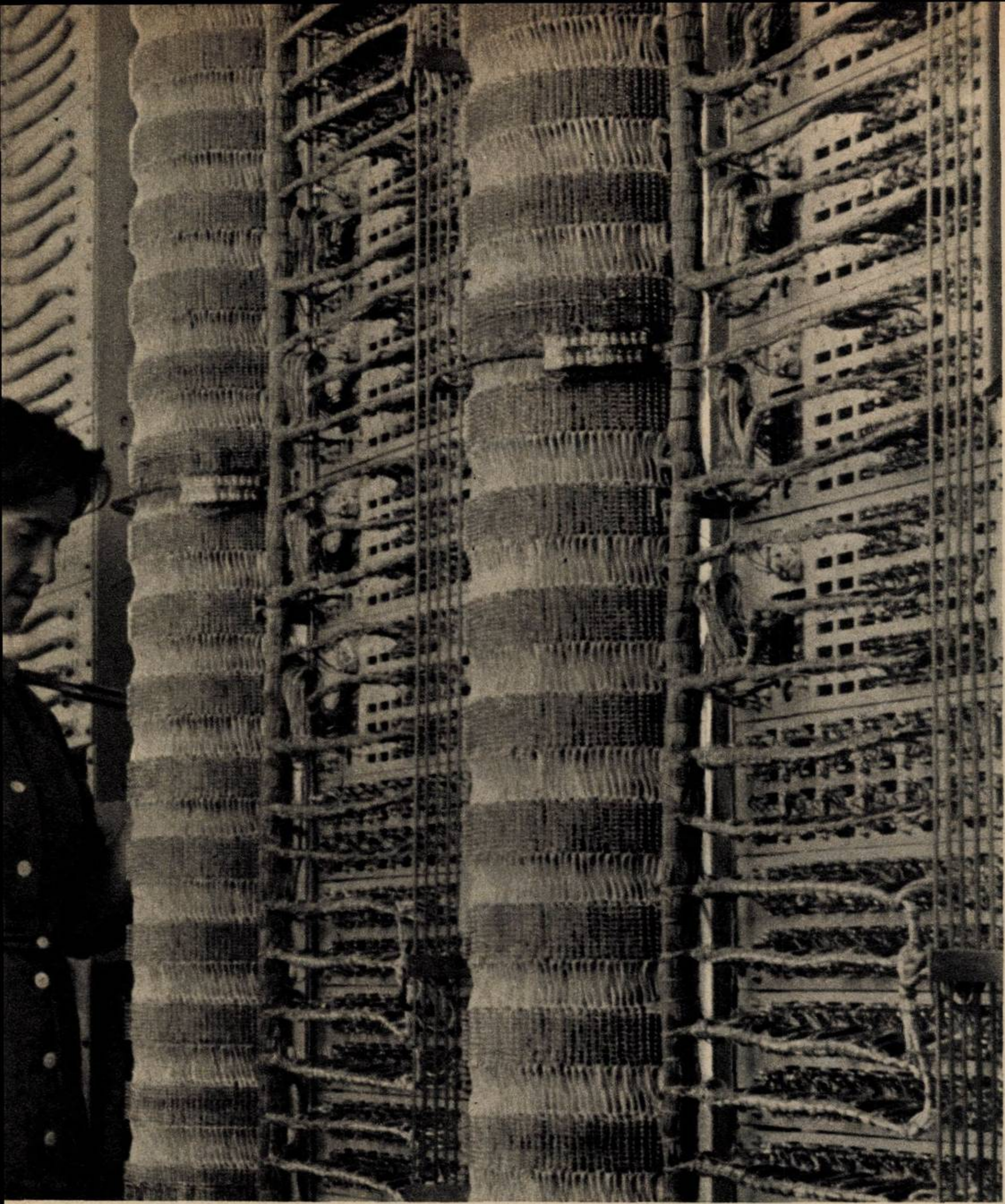

rienței mondiale, de organizare și pregătire laborioasă a fiecărei etape pe care extinderea automatizării va trebui s-o înregistreze.

DE UNDE ÎNCEPE VIITORUL

Cînd se vorbește despre fabuloasele virtuți ale automatelor se citează, de obicei, facultatea unora dintre ele de a juca șah, de a conduce bătălii navale sau de a descifra notele de pe un portativ.

Un domeniu cu aplicații mult mai spectaculoase este însă industria constructoare de mașini. Aici, automatele se substituie omului într-o măsură care face posibilă schimbarea fundamentală a multor profesii. Efectele economice vizează între altele reducerea prețului de cost și creșterea productivității muncii, precum și îmbunătățirea calității produselor. Realizările de pînă acum, în industria noastră constructoare de mașini, oferă un bilanț promițător. În uzine ca «Tractorul», «Steagul roșu», «Rulmentul» (Brașov), Fabrica de cabluri (București) și altele, lucrează în prezent 12 linii automate care execută piese cu un ridicat grad de complexitate pentru numeroase mașini și utilaje. În alte uzine constructoare de mașini au fost montate în ultimii ani peste 100 de agregate — automate și semiautomate — capabile să execute concomitent mai multe operații complexe și avînd o productivitate ridicată. La Uzina de vagoane din Arad, de exemplu, arcurile inelare pentru suspensii rezultă dintr-un proces tehnologic organizat în flux, pe o linie automatizată. Cutiile de lubrifiant care se produc la aceeași uzină sînt de asemeni «operele» unor mașini a căror funcționare nu necesită prezența directă a omului. Mașinile-unelte automate cu comandă program, din care au fost montate în ultimii ani în marile uzine peste 200 de bucăți, au un randament incomparabil mai ridicat decît al surorilor lor «clasice», asigurînd și o calitate superioară la serii foarte mari de piese prelucrate. De altfel, pentru a ilustra proporțiile automatizării în industria constructoare de mașini este de ajuns să cităm cîteva din realizările în domeniul aparaturii speciale și al elementelor pentru automatizare. Pînă în vara anului 1966 fuseseră montate peste 18 000 de panouri pentru acționarea electrică și automatizarea diferitelor mașini și utilaje. Dintre acestea 11 000 sînt panouri de comandă centralizată pentru mașini-unelte cu comandă program. Enumerarea domeniilor în care au fost introduse astfel de aparate cuprinde, între altele, telecomanda și controlul la distanță al cîmpurilor de sonde «în pompă» din regiunile Argeș și Bacău, liniile de ciment fabricate la Uzinele «23 August», instalația de control termometric a laminorului de 800 mm de la Hunedoara etc.

MAȘINI ELECTRONICE ÎN LOC DE «CEI MAI BUNI DINTRE CEI BUNI»

Furnalistul care nu știe ce temperatură are metalul incandescent, după ce a privit, o clipă, în dogoarea lui prin sticla albastră de magneziu, nu e furnalist, se spune adesea la Hunedoara. Oțelarul trebuie să cunoască după culoarea fumului la coș tot ce se petrece în inima cuptorului — postulează un vechi principiu al respectivei profesii. Dar — ne spunea cu prilejul unei discuții Eroul Muncii Socialiste Ștefan Tripșa — «aceste adevăruri

(Continuare în pag. 8)

MAȘINILE nu pot „trăi" fără oameni

Un sistem nervos cu mii de celule construite în laborator. Acest «creier» este prototipul actual al unor mașini cu mult mai «inteligente», de care economia noastră are nevoie și pe care specialiștii români și-au propus să le realizeze în viitorii ani.

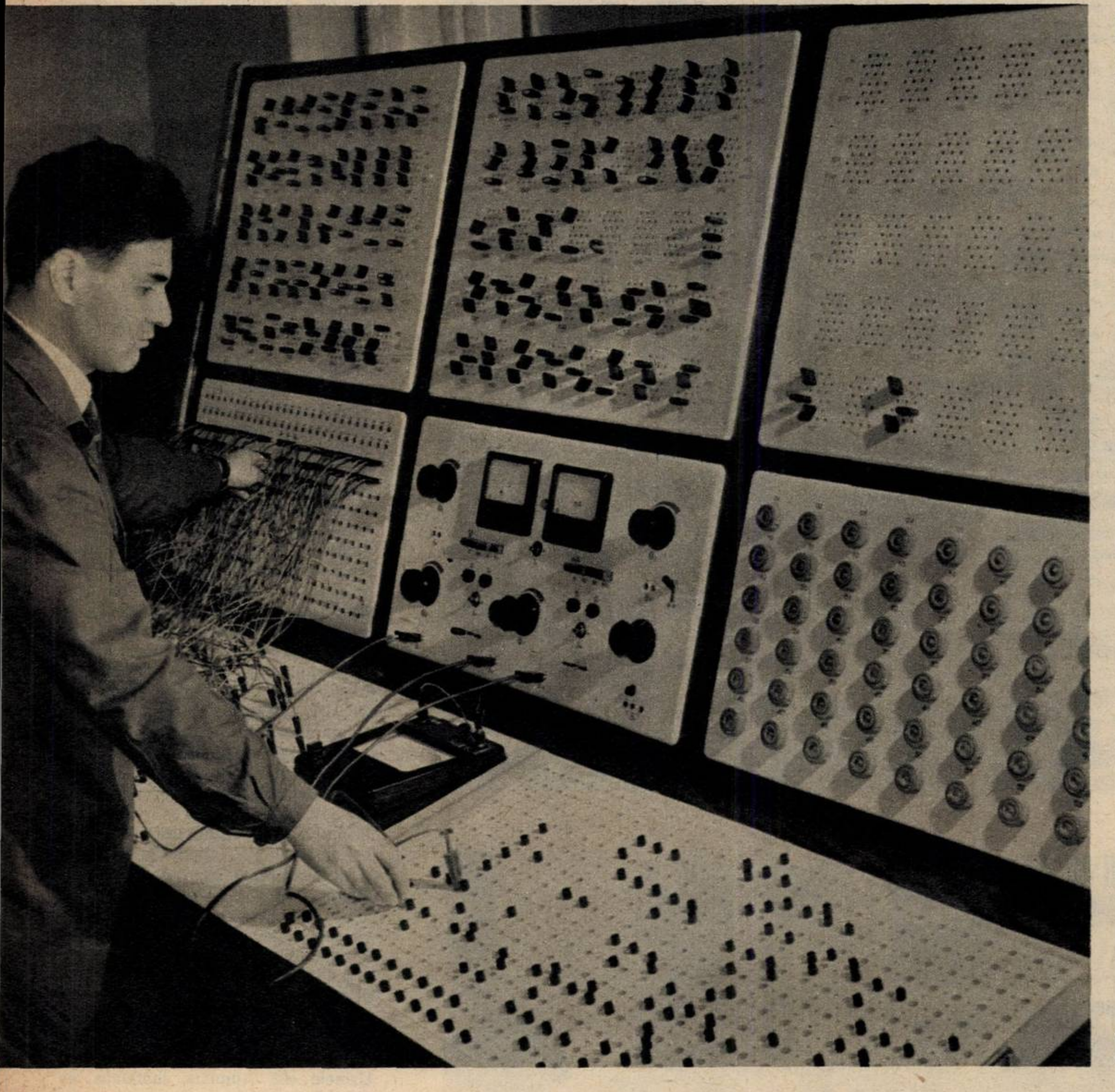

s-au perimat. La un furnal care eliberează într-o șarjă 1 000 mc de lavă fierbinte sau la un cuptor siemens martin, nu mai e totuna dacă procesul *topirii e dirijat pe baza observațiilor* unui om (fie el și cel mai bun dintre cei buni) sau în funcție de rezultatele unor măsurători precise și al unor probe cu caracter obiectiv».

Dar a măsura e totul? Rezultatele măsurătorilor, ce spun ele în sine? Sîntem încă departe de a putea înțelege cît de repede va trebui să judecăm, în viitor, pentru a integra, într-o concluzie, datele proceselor complexe pe care le vom declanșa în instalațiile și mașinile noastre. Totuși, și azi, nevoia de a obține informații cuprinzătoare, într-un timp record, a devenit un imperativ. De aici necesitatea de a extinde folosirea mașinilor electronice de calcul, a dispozitivelor cibernetice diferențiate pe funcții, în principalele sectoare de activitate.

Lista domeniilor în care acestea au *devenit indispensabile se întregește* de la un an la altul. Nu numai procese în care automatele trebuie să preia o parte din efortul fizic și nervos al omului, ci și activitățile complexe, de coordonare, de planificare și evidență, cer introducerea pe scară largă a automatelor.

În urmă cu cîțiva ani a fost efectuat la noi în țară un studiu tehnico-economic privind repartiția cît mai judicioasă a producției de cărbuni din principalele bazine extractive, către diverși consumatori. Soluția preconizată a fost «dată spre verificare» unui calculator electronic care a infirmat-o, găsind alta, cu mult mai economică. Cu alte cuvinte mașina a obținut o diminuare substanțială a pierderilor, ajutînd să se valorifice anumite rezerve economice pînă atunci necunoscute.

Dacă e adevărat că analogia cu funcția creierului uman rămîne un principiu de bază în teoria generală a mașinilor de calcul, atunci aceste ajutoare pe *care epoca noastră ni le pune la dispo*ziție pot fi socotite niște «scoarțe cerebrale» create de om și de care acesta nu se mai poate dispensa.

CE POT FACE MAȘINILE FĂRĂ OAMENI ȘI CE NU POT FACE

«Sîntem în situația de a aborda concret, într-un timp scurt, ideea realizării unei mașini înzestrate cu o «percepție» compatibilă cu a organismelor vii. Adică în stare să recunoască unele forme grafice — bunăoară să determine elementele diagnosticului în anumite boli de inimă, pe baza «interpretării» electrocardiogramei».

Declarația aparține profesorului Corneliu Penescu de la Institutul politehnic «Gheorghe Gheorghiu-Dej». E un argument în sprijinul afirmației că dispunem în prezent de o bună experiență teoretică și practică în ce privește construcția mașinilor electronice de calcul. Nu singurul. Sînt cunoscute realizările specialiștilor din cele trei centre (București, Cluj, Timișoara) în care se lucrează de mai mulți ani în acest domeniu. Calculatoarele «CIFA» și «Dacicc» rezolvă în prezent cu succes numeroase probleme care, cu *mijloace obișnuite, ar necesita un vo*lum de muncă umană de-a dreptul uriaș. Totuși, în această privință, sîntem numai la început.

La recenta plenară a C.C. al P.C.R. s-a subliniat importanța extinderii în viitor a folosirii mașinilor electronice de calcul în domenii ca evidența contabilă, controlul economic al producției, planificarea, conducerea unor mari unități economice. Aceasta implică *în primul rînd necesitatea* creșterii numărului de cadre cu o înaltă pregătire de specialitate atît pentru exploatarea și întreținerea aparaturii cît și pentru a asigura legătura dintre mașină și om la hotarul dintre cele două limbajuri specifice. Se știe că în stadiul actual al tehnicii, traducerea informației de care are nevoie mașina nu se poate face în mod automat decît în condiții foarte grele. A transfera rapid și fără denaturări informațiile (primite în limbaj uman), sub forma unor înregistrări speciale pe fișe sau benzi perforate ori pe benzi magnetice, aceasta înseamnă a putea beneficia de serviciile unui număr corespunzător de lucrători cu o pregătire de specialitate adecvată. Pe de altă parte, mașina, oricît de perfecționată, nu-și propune probleme și nu se adaptează singură la situațiile date spre rezolvare. Specialistul care elaborează programe, care integrează creator mașina în procesul complex de producție, de evidență și calcul, căruia aceasta trebuie *să-i faciliteze desfășurarea, rămîne* indispensabil. După părerea inginerului Ilie Papadache, secretarul științific al comisiei de automatizare a Academiei Republicii Socialiste România, părere exprimată într-un articol recent publicat, măsurile luate pînă acum în vederea pregătirii cadrelor de specialiști de toate nivelurile, pentru exploatarea și întreținerea aparaturii automate în viitorii ani, par să fi subapreciat proporțiile cerințelor ce se vor ivi.

De aceea o dezbatere aprofundată a acestei probleme se impune ca o cerință de primă urgență.

CE SURPRIZE NE REZERVĂ AUTOMATIZAREA?

Dacă teoria informației (din care această ramură a tehnicii își extrage substanța) *își propune să dezlege une*le din tainele fiziologiei sistemului nervos, modelînd cu succes unele din funcțiile creierului și ale organelor de simț, dacă secrete ca acelea ale manuscriselor de la Marea Moartă au devenit «pe înțelesul» mașinii, probabil că trebuie să ne abținem de a face previziuni în acest domeniu. Fantezia s-a dovedit și de astă dată mai săracă în raport cu realitatea. Putem însă să *prevedem* cum va fi muncitorul în viitorul apropiat care, indiscutabil, este al ciberneticii și al automatizării: mai înzestrat, mai productiv, mai cult.

Astăzi, sub ochii noștri, se făuresc premisele acestui viitor.

Jack Ruby este al 15-lea pe lista celor care știau «ceva» despre împrejurările asasinării președintelui Kennedy și care au murit în împrejurări ciudate. Al 15-lea în mod cronologic, pentru că dacă ordinea ar fi stabilită după importanță, Ruby ar trebui să ocupe neîndoios unul din primele locuri pe această listă.

De ce socotea Ruby — așa cum se va vedea mai jos — că i se va închide gura curînd?

Poate că cititorul va găsi răspunsul la această întrebare în extrasele pe care le publicăm mai jos din cartea avocatului american Mark Lane: «Rush to Judgement» (Judecată pripită), apărută în 1966 mai întîi la Londra, apoi în S.U.A. — unde continuă să se afle în fruntea cărților best-seller — și tradusă în Franța sub titlul «L'Amérique fait appel».

În orice caz, cititorul va găsi în ultima depoziție a lui Ruby, în fața Comisiei Warren, accente de o tragică și misterioasă actualitate.

misterul JACK RUBY

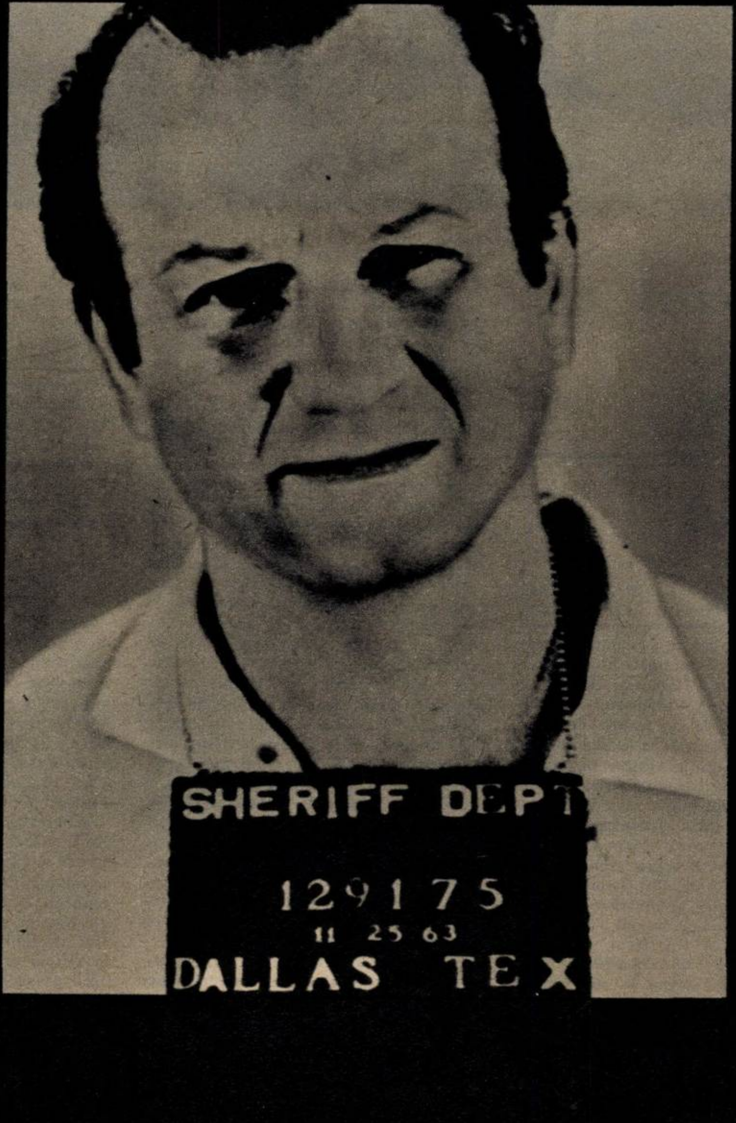

Momentul împuşcării lui Lee Harvey Oswald de către Jack Ruby, în subsolul tribunalului din Dallas — aşa cum a putut fi văzut şi pe micul ecran de milioane de telespectatori stupefiaţi.

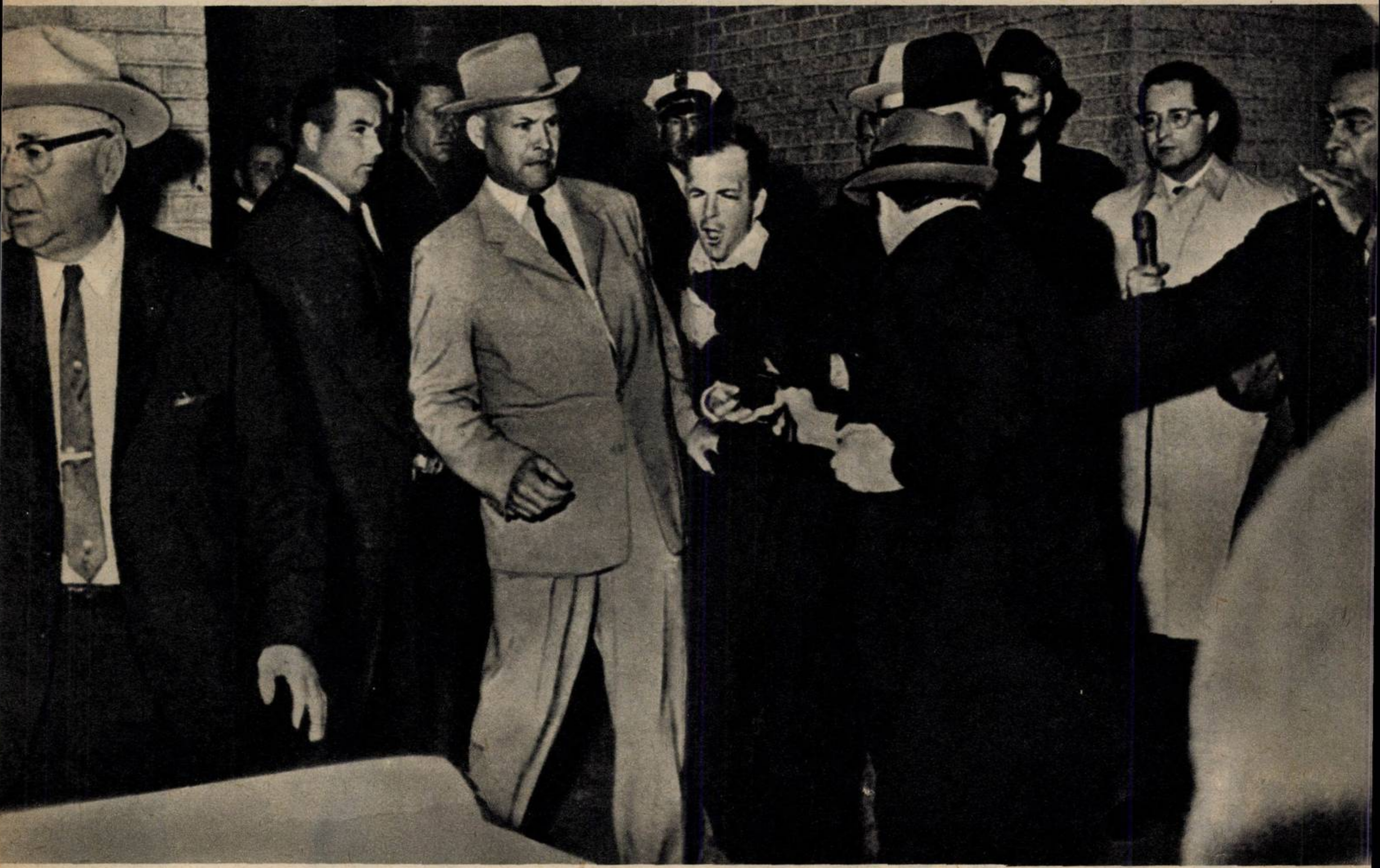

misterul JACK RUBY

CUM A AJUNS LA MOMENTUL OPORTUN

Ruby a fost martor la multe evenimente legate de asasinat. El se afla la Spitalul Parkland Memorial cînd s-a anunţat moartea preşedintelui. De asemeni, a asistat la Conferinţa de presă inopinată a lui Oswald în localul poliţiei. El a acţionat ca purtător de cuvînt neoficial al procurorului districtului Wade, la 22-23 noiembrie, şi a fost văzut supraveghind locul asasinatului la 23 *noiembrie*. De aceea e greu de crezut ca lui Ruby să-i fi scăpat transferul lui Oswald din clădirea Tribunalului la închisoarea raională. Sîmbătă noaptea şi duminică dimineaţa radioul şi televiziunea anunţau că transferul va începe duminică, imediat după ora 10 a.m., Ruby însă a sosit în subsol la aproximativ 11,20 a.m., atunci cînd transferul trebuia să fi fost efectuat şi subsolul evacuat. Există dovada că Ruby n-a sosit la Tribunal decît puţin înainte de a-l fi ucis pe Oswald: potrivit lui Doyle Lane — un funcţionar la Oficiul telegrafic — Ruby a trimis o telegramă de la un oficiu situat la circa o sută şi ceva de metri de rampa de pe *strada* Main, la *orele* 11,17 *a.m.* El a sosit astfel acolo exact în momentul transferului, deşi acesta trebuia să fi avut loc înainte cu un ceas.

Comisia a conchis că Ruby a intrat în subsol, «probabil», nestingherit prin trecerea de pe strada Main. Singurul poliţist aflat acolo de gardă a negat că Ruby trecuse prin faţa lui. Ruby a intrat pe rampă într-o zonă presupusă a fi fost *«curăţată» în prealabil.* Aceasta era însă plină de oameni. Maşina cu care urma să se facă transferul trebuia să se afle acolo. *Dar nu era. Un cordon de poliţişti* trebuia să asigure paza arestatului. Nu exista un astfel de cordon. Un «semnal special» trebuia dat numai în cazul că totul era în ordine. El a fost dat deşi lucrurile nu stăteau astfel. Poliţiştii care-l escortau pe Oswald trebuiau să fie informaţi despre ameninţările la adresa vieţii acestuia. N-au fost însă informaţi. Ruby, avînd asupra sa revolverul, a pătruns prin mulţime, a coborît în locul unde trebuia să se afle maşina, a trecut prin locul unde nu se *formase cordonul de poliţişti*, s-a apropiat de detectivii neintrigaţi de prezenţa lui şi a tras în abdomenul lui Oswald.

A fost Ruby ajutat în acţiunea sa de către unul sau mai mulţi membri ai poliţiei din Dallas? Sau numai comportarea prostească, de necrezut, a acestora, i-a permis să intre şi să ucidă pe arestatul lor? Şi dacă transferul a fost special prevăzut cu o oră şi 20 de minute mai tîrziu decît era anunţat, a ajuns Ruby la timp printr-un aranjament prealabil sau printr-o simplă întîmplare?

Constatările Comisiei nu pot înlătura îndoielile, iar depoziţiile şi faptele nu contribuie decît la întărirea lor. Potrivit *afirmaţiei sergentului* Patrick Dean de la poliţia din Dallas, Ruby a declarat că el hotărîse să-l ucidă pe Oswald la 22 noiembrie. Ruby a avut o convorbire cu un poliţist din Dallas cu două nopţi înainte de asasinat, în cursul căreia a fost discutată posibilitatea înfăptuirii acestuia. Dacă este adevărat că Ruby a premeditat fapta sa, putea el oare să o îndeplinească, în aceste împrejurări, fără ajutorul *poliţiei din* Dallas?

UN PRIETEN AL POLIŢIEI DIN DALLAS

Cînd Ruby l-a omorît pe Oswald, el nu a ucis numai un om fără apărare; el ne-a lipsit de asemenea o dată pentru totdeauna de dovezile pe care Oswald le putea oferi privind inocenţa sau vina lui. Dar cînd Comisia ne-a lipsit de informaţii tot atît de importante, aproape că nu s-a auzit nici un protest.

La 18 decembrie 1964 **New York Herald Tribune** relata:

«Dovezile şi rapoartele de anchetă *ale Comisiei Warren* au fost depozitate într-un seif special la Arhivele Naţionale şi vor rămîne inaccesibile pentru public timp de 75 de ani. În consecinţă, mult din ceea ce a fost spus, fără a fi înregistrat, de unii dintre cei 552 de martori în timpul anchetei pe marginea asasinării preşedintelui Kennedy, poate rămîne necunoscut în timpul vieţii noastre».

Suprimarea unui vast material de importanţă majoră — inclusiv declaraţiile martorilor «cărora li s-a îngăduit să *vorbească fără a li se înregistra* depoziţiile» — constituie o piedică şi totodată un afront pentru cercetătorul serios. Cu toate acestea, nu este greu să găseşti în volumele de depoziţii şi probe suficiente lucruri pentru a pune sub semnul întrebării, dacă nu chiar pentru a da peste cap concluziile Comisiei. Raportul a fost publicat într-un volum, iar documentele în 26 de volume. Comisia a trebuit desigur să acţioneze în mod selectiv. Dar selecţia ei a fost discriminatorie şi părtinitoare.

Nici o interpretare cu privire la ziua de 24 noiembrie nu poate exclude certitudinea că Ruby l-a omorît pe Oswald cu complicitatea sau din neglijenţa membrilor poliţiei. Pentru a demonstra aceasta era necesară o cercetare aprofundată a relaţiilor lui Ruby cu poliţia. Dar Comisia a refuzat să facă această cercetare. Concluziile ei au absolvit de fapt poliţia de orice responsabilitate, bazîndu-se în aceasta pe o declaraţie a şefului poliţiei din Dallas, care răspundea personal de transferul lui Oswald. Dacă o asemenea cercetare *implica în* mod necesar suspectarea poliţiei, atunci cum putea acest element să fie lăsat deoparte doar pentru că şeful poliţiei a afirmat că este nefondat?

Comisia l-a crezut şi a cerut şi altora să împărtăşească încrederea ei. Cum însă chiar depoziţiile publicate de Comisie par să contrazică concluziile la care a ajuns aceasta, consider că Comisia a cerut prea mult. Două paragrafe scurte au fost consacrate de către Comisie «legăturilor cu poliţia» ale lui Ruby, *din care semnificativ e următorul:*

«Jesse Curry, şeful poliţiei din Dallas, a mărturisit că nu mai mult de 25-50 dintre cei aproape 1 200 de

polițiști din Dallas îl cunoșteau pe Ruby».

Comisia a recunoscut că legăturile lui Ruby cu poliția erau mult mai numeroase decît acelea ale unui cetățean obișnuit, remarcînd că el oferea «cafea și băuturi ușoare în mod gratuit» polițiștilor la clubul său Carousel. Comisia a făcut o remarcă la ultima declarație, afirmînd că «această ospitalitate nu era neobișnuită pentru un patron de baruri de noapte din Dallas». Aceasta e o prezentare incorectă a faptelor, așa cum demonstrează însăși informația obținută deComisie.

Ruby nu servea numai cafea și băuturi ușoare ofițerilor poliției din Dallas. Barmanul său avea dispoziție să servească oricînd băuturi tari tuturor ofițerilor de poliție care veneau în bar — o practică ilegală. Nancy Perrin Rich care a declarat unui consilier al Comisiei că ea era de fapt la bar și «lucra la bar amestecînd și servind băuturi» a declarat că, deși știa că legea interzice vînzarea băuturilor tari, ea călca legea în urma ordinului lui Ruby. Întrebată cui servea băuturi pe această bază, ea a răspuns: «Departamentului poliției».

ÎNTREBARE: Vreți să spuneți că atunci cînd Jack Ruby v-a spus că puteți servi pe oricare membru al poliției care vine în bar cu băuturi tari, înțelegea prin aceasta un ordin permanent?

RICH: Ăsta e adevărul.

ÎNTREBARE: Aceștia plăteau?

RICH: Oh, nu, desigur nu!

ÎNTREBARE: Era și aceasta o dispoziție a lui Ruby?

RICH: Da.

Cînd ei intrau de unul singur — a explicat doamna Rich — trebuia să mă duc la stocul particular — sau cum îi spunea el, stocul special. Ei erau serviți acasă cu tot ceea ce doreau! Întrebată cine se bucura de acest privilegiu, doamna Rich a răspuns: «Oricine venea de la poliție. Inclusiv anumiți avocați din oraș[1].

Am arătat că în privința dovezilor care nu-i conveneau, Comisia sau le deprecia sau punea sub semnul întrebării pe martorii ce le aduseseră. În cazul doamnei Rich, Comisia a folosit ambele metode. Depoziția ei n-a fost menționată în raportul Comisiei Warren. Numele ei a apărut alături de al altor 551 pe «lista martorilor».

Acei care citesc raportul nu vor afla despre doamna Rich; acei care citesc toate volumele vor găsi depoziția ei însoțită de comentarii care o anulează. O lectură scrupuloasă și atentă a depoziției ei și a rapoartelor F.B.I. dezvăluie însă că fiecare punct major subliniat de doamna Rich a corespuns cel puțin parțial depozițiilor altor martori.

ÎNTÎLNIREA

Bernard Weissmann era semnatarul infamului text «publicitar» încadrat în negru în ziarul «The Dallas Morning News» din 22 noiembrie, în care un număr de întrebări impertinente — sau, cum s-a exprimat Comisia, «critice» — erau adresate președintelui. Textul îl acuza pe președintele Kennedy de a fi renunțat la doctrina Monroe în favoarea «spiritului Moscovei» și de a fi obținut sprijinul Partidului Comunist din Statele Unite. Cînd președintele l-a văzut, se spune că a remarcat în fața soției sale: «Ne aflăm cu adevărat în țara scrîntiților».

Weissmann a declarat Comisiei că se afla la Dallas la începutul lui noiembrie 1963 în urma invitației lui Larrie Schmidt, unul din liderii demonstrației anti-Stevenson care avusese loc la Dallas cu mai puțin de o lună înaintea asasinatului. Potrivit lui Weissmann, Schmidt i-a telefonat ca să-l informeze de atacul împotriva lui Stevenson spunînd: «Am făcut-o, am făcut-o pentru noi!» Grăbindu-l pe Weissmann să vină la Dallas, Schmidt a subliniat că incidentul Stevenson le permitea «să se folosească de situație».

Weissmann a citit consilierului Comisiei un document în care prezenta vederile lui politice. În stenograma depoziției sale este consemnată mărturisirea sa potrivit căreia el iubește Statele Unite și vrea să «distrugă comunismul».

O dată sosit la Dallas, curînd după convorbirea sa cu Schmidt, Weissmann a luat contact prin intermediul asociaților săi cu generalul Edwin A. Walker[2], cu societatea John Birch și cu organizația Tinerii americani pentru libertate (YAF), la a cărei filială Schmidt a devenit curînd secretar.

Weissmann și Schmidt doreau să facă publicitate criticii lor la adresa administrației Kennedy și a politicii ei; «Noi ne-am hotărît că cea mai bună cale ca să facem cunoscut punctul nostru de vedere ar fi să tipărim un text plătit», a remarcat Weissmann, explicînd că prin «noi» subînțelegea propria-i persoană, pe Schmidt, pe un prieten al lor, William Burley, și «alte persoane pe care aș prefera să nu le menționez». Consilierul Comisiei a respectat discreția lui Weissmann la acest punct. El a pretins de asemenea că nu știa de unde proveneau fondurile din care fusese plătită pagina, știa doar că fuseseră strînse și înmînate lui de către Joseph P. Grinnan, un coordonator al societății John Birch[3].

La 4 martie 1964 am dat Comisiei o informatie care arăta că în seara de 14 noiembrie 1963 avusese loc o întîlnire între Weissmann, Jack Ruby și J.D. Tippit[4]. Această informație îmi parvenise de la cineva care fusese martor la acea întîlnire. Comisia a fost corectă în afirmația că eu am refuzat să dau numele martorului, din cauză că-i promisesem să n-o fac fără încuviințarea sa. N-am putut obține această permisiune. Dar dacă Comisia ar fi dorit să afle numele său, ea nu ar fi avut altceva de făcut decît să-l întrebe pe unul din martorii săi — Thayer Waldo, un ziarist cunoscut din redacția ziarului «Fort Worth Star Telegram», care fusese interogat de consilierul Comisiei la Dallas la 27 iunie 1964. Waldo, de la care auzisem pentru prima dată de această întîlnire, îl cunoștea bine pe martor și era probabil prima persoană încunoștințată asupra împrejurărilor în care avusese loc întîlnirea. Consilierul însă nu i-a pus lui Waldo nici o întrebare în legătură cu această întîlnire.

Nu vreau să spun că afirmația cu privire la întîlnirea din 14 noiembrie este inatacabilă. Ea nu a fost verificată prin interogatoriu și n-a fost făcută sub jurămînt. Aceasta însă se aplică în mod egal celor 25 de mii de interogatorii efectuate de către F.B.I., care compun cea mai mare parte a materialului luat în considerare de către Comisie. Totuși, informația constituia o indicație care merita o atenție serioasă din partea Comisiei. Așa cum vom vedea însă, nici Comisia, nici agenții ei nu au arătat dorința de a o cerceta.

Fusese Weissmann la clubul lui Ruby? Există dovezi că da. Comisia a ajuns însă la concluzia că el n-a fost. Îl cunoștea Ruby pe J.D. Tippit? Ruby a declarat la început că-l cunoștea. Comisia a conchis că nu-l cunoștea. Fusese Ruby prezent la întîlnirea din 14 noiembrie? N-a fost întrebat. Comisia însă a găsit că n-a fost.

«Comisia a cercetat afirmația privind o întîlnire Weissmann-Ruby-Tippit și n-a găsit nici o dovadă că o asemenea întîlnire a avut loc vreodată».

Comisia a adoptat poziția că Weissmann și Ruby nu se cunoșteau, sprijinindu-se — așa cum a pretins — pe dezmințirile lor. Dar considerînd rolul fiecăruia și situația în care s-au găsit, Comisia s-a bizuit prea mult pe mărturiile lor și prea puțin pe dovezile pe care le avea în dosare.

Curtis La Verne (Larry) Crafard, un fel de factotum — de la portar la barman — la Carousel, a fost unul dintre cei mai apropiați prieteni ai lui Ruby în săptămînile dinaintea asasinatului. În noiembrie 1963 el se afla la club aproape în fiecare noapte. De aceea ar fi putut ști dacă Weissmann fusese pe acolo. Cîteva săptămîni după ce am furnizat Comisiei informația despre întîlnire, Crafard a depus trei zile la rînd mărturie la Washington. În acest timp consilierul nu l-a întrebat niciodată dacă îl văzuse vreodată pe Weissmann la Carousel sau dacă-l auzise pe Ruby menționîndu-i numele. La 21 august 1964, după ce i s-a arătat o fotografie a lui Weissmann, Crafard a declarat F.B.I.-ului că Weissmann fusese la Carousel «de cîteva ori», că-l auzise pe Ruby referindu-se la Weissmann, citîndu-i numele, și «în cîteva ocazii îi servise băuturi la clubul Carousel».

DEPOZIȚIA LUI RUBY

John F. Kennedy, J.D. Tippit și Lee Harvey Oswald sînt morți. Jack Ruby era ultimul dintre actorii principali care a supraviețuit tragicelor evenimente. El era deci cel mai de preț martor al Comisiei. Și depoziția lui era, potențial, cea mai revelatoare dintre toate. Administrația nu s-a arătat prea dornică să-l audieze pe Ruby. Cînd, în sfîrșit, a făcut-o, a manifestat ezitare în chestionarea lui și numai doi din cei șapte membri ai Comisiei au fost de față la interogatoriu.

Comisia a fost constituită la 29 noiembrie 1963. Au trecut mai mult de 6 luni pînă cînd Ruby a fost vizitat la închisoare, la 7 iunie 1964, mai mult de patru luni după depoziția primului martor. Ruby însuși ceruse să i se dea posibilitatea de a compare și lucrul acesta îl preocupa în momentul depoziției. Judecătorul șef a încercat să-l reasigure:

«Domnule Ruby, aș dori să-ți spun că întîrzierea nu se datorește avocatului dumitale. El mi-a scris, cred, cam cu două luni în urmă și mi-a spus că ai fi fericit să depui mărturie și să te supui — așa cred că a spus — oricărui test. Nu sînt sigur de asta, dar a spus că ai fi fericit să depui mărturie în fața Comisiei și eu i-am mulțumit pentru scrisoare. Dar am fost așa de ocupați încît este prima dată cînd am avut ocazia s-o facem... Întîrzierea ni se datorește nouă, din cauza presiunilor care ne apăsau în acel moment».

Ruby a declarat că, deși inițial ar fi putut da multe informații Comisiei, acum nu va mai fi în stare să pună în lumină toate faptele privind probleme importante. «Este păcat — a spus el președintelui Warren — că nu m-ați adus la cartierul dv. general cu șase luni în urmă». Ruby l-a întrebat de ce nu fusese chestionat atunci cînd ceruse permisiunea de a face depoziția. A vrut să știe cînd a văzut de fapt președintele Comisiei scrisoarea sa. Warren și-a amintit că «era, admit, cu mult timp în urmă. Cred că era, să vedem, acum două-trei luni».

«În momentul cînd ați primit scrisoarea și eu îi rugam pe Joe Tonahill[5] și pe ceilalți avocați să afle adevărul în privința situației mele, — a spus Ruby — anumite lucruri care se întîmplă acum nu s-ar mai fi întîmplat ».

Comisia a discutat cu Ruby peste trei ore. A fost întrebat în legătură cu puține lucruri și aproape fiecare din dezvăluirile sale a fost făcută voluntar și nu ca răspuns la eforturile membrilor Comisiei sau ale consilierilor lor. El n-a fost întrebat cîți polițiști cunoștea și cît de bine. Deși Comisia a conchis că «nu există dovezi credibile că Ruby a căutat să obțină favoruri speciale din partea polițiștilor sau că a încercat să-i mituiască», lui Ruby nu i s-a pus nici o întrebare în legătură cu aceste chestiuni. Omisiunea cea mai strigătoare dintre toate constă probabil în faptul că el n-a fost întrebat dacă primise vreun ajutor ca să intre la 24 noiembrie în subsolul poliției din Dallas și în cel al tribunalului. La un moment dat, părea că Comisia era pe punctul de a încheia interogatoriul. «Puteți obține mult mai mult de la mine — a exclamat Ruby. Să nu întrerupem atît de repede».

Ruby a fost interogat în camera de anchetă a penitenciarului din Dallas. Cînd se afla cam pe la mijlocul depoziției, un agent al serviciului secret i-a spus: «Îți amintești, cînd am stat de vorbă erau anumite lucruri pe care ți-am cerut să nu le spui în acel moment din motive precise, întrucît erai atunci înaintea procesului și eu am respectat situația în care te aflai». Acest incident este uimitor, deoarece atunci cînd Oswald a fost arestat, el a fost interogat timp de multe ore în prezența agenților serviciului secret și ai F.B.I.-ului. Deși și el se afla, desigur, înaintea unui proces, nimeni nu i-a cerut să nu spună anumite lucruri. Văduva lui Oswald a fost luată sub «protecție» de către serviciul secret și a fost interogată timp de opt sau nouă săptămîni înainte de a depune mărturie; deși și ea era pe punctul de a fi adusă în fața Comisiei, nici ei nu i s-a cerut să nu spună anumite lucruri De ce i s-a cerut lui Ruby să nu spună «anumite lucruri?». De ce a fost agentul serviciului secret invitat să participe la depoziția sa? De ce l-a întrerupt pe Ruby pentru a-i reaminti că-l prevenise cu o ocazie anterioară să nu se refere la acele lucruri? Comisia nu poate răspunde la această întrebare deoarece niciodată nu și-a pus-o. Șeriful J.E. Decker a fost de asemenea prezent la o parte din interogatoriul lui Ruby, așa cum au fost și Jim Bowie, asistentul procurorului districtului Dallas, și Robert G. Storey, consilier special al procurorului general al Texasului. Deoarece este posibil ca Ruby să fi fost implicat într-o conspirație cu poliția din Dallas, localul ales de către Comisie pentru depoziție — penitenciarul din Dallas — nu era propice. Prezența reprezentantului procurorului districtului Dallas și al procurorului general al Texasului nu era de asemenea justificată; ea constituia o excepție care nu fusese făcută pentru alți martori.

Ruby a arătat limpede că dacă Comisia ar fi dispus transferarea lui de la penitenciarul din Dallas și i-ar fi permis să depună la Washington, ar fi putut spune mult mai mult. Era imposibil pentru el să spună întreg adevărul, atît timp cît se afla în închisoarea din Dallas.

RUBY: Există vreo cale de a mă aduce la Washington?

WARREN: Poftim?

RUBY: Există vreo cale ca să mă aduceți pe mine la Washington?

WARREN: Eu nu cunosc vreuna. Voi fi bucuros să discut cu avocatul dumitale în privința situației, domnule Ruby, atunci cînd vom avea ocazia să vorbim.

Ruby a continuat: «Aș dori să vă rog să fiu dus la Washington și puteți lua toate testele de care e nevoie. Este foarte important... domnilor; atît timp cît nu mă duceți la Washington, nu puteți obține o relatare corectă de la mine. Dacă înțelegeți ce vreau să spun, trebuie să mă duceți la Washington și să fac testele... Domnilor, dacă doriți să auziți mai departe depoziția, va trebui să mă duceți de urgență la Washington, deoarece aceasta ar fi în interesul anchetei dv., președinte Warren».

RUBY: Cînd vă înapoiați la Washington?

WARREN: Mă înapoiez foarte curînd, după ce terminăm această depoziție.

RUBY: Pot să fac o declarație?

WARREN: Da.

RUBY: Dacă dv. ați cere ca eu să merg la Washington cu dv. chiar acum, lucrul acesta s-ar putea face? S-ar putea?

WARREN: Nu, nu s-ar putea face. Nu s-ar putea face. Este destul de complicat, domnule Ruby!

Ruby a spus: «Domnilor, viața mea este în pericol aici!» El a arătat limpede

(Continuare în pag. 22)

UN NOU FILM ROMÂNESC

diminețile unui băiat cuminte

«Băiatul cuminte» pus de Andrei Blaier în centrul noului său film nu e un produs artificial, de laborator, nici nu urmează scheme de comportament prestabilite; personalitatea lui în devenire se plămădește și capătă contur sub ochii noștri. Printre atîtea căi complicate și sinuoase, mai niciodată netede, pe care pășește fiecare generație ca să ajungă la maturitate și împlinire, Vive, eroul filmului, străbate un itinerar propriu, o variantă posibilă, prețioasă, pentru că lasă să se simtă pulsul realităților contemporane.

Rezumat liniar, subiectul filmului sună banal: un absolvent de liceu care n-a intrat la facultate se duce să lucreze pe șantierul unei mari construcții industriale și învață aici să devină util societății. Numai că datele acțiunii interesează mai puțin, filmul țintind să lumineze sîmburele interior al faptelor pe care le consemnează. Vive se caută pe sine și își caută drumul în viață. Pentru el nimic nu e dinainte știut; nu poate admite ca valabil decît ceea ce trăiește și înțelege efectiv el însuși. Un neastîmpăr lăuntric îl împinge să plece, să lase atmosfera stătută de acasă, pasivitatea drapată în justificări inconsistente a celui mai bun prieten, Romache, drăgălășenia sălcie și lipsa de aspirații a fetei care susține că-l iubește. Pe șantier cunoaște alți oameni, alte mentalități: efervescența optimistă, de-a dreptul contagioasă, a lui Fane, șeful unei brigăzi de sudori, totdeauna pus pe glume, băiat inimos căruia îi sînt necunoscute șovăielile și frămîntările sterile; cumsecădenia fără acoperire a bătrînului funcționar Cioba, om de treabă, cu năzuințe și satisfacții mărunte, în urma căruia, după moarte, nu rămîne decît amintirea fragilă și tristă a ratării; în sfîrșit, o cunoaște pe Mariana, de care-l apropie o dragoste irezistibilă, stimulată de afinități spirituale, de o neliniște comună, în stare să învingă adversitățile. În raport cu ei și cu alții, eroul încearcă să-și croiască propriul făgaș de viață, autodefinindu-se.

Un cuplu actoricesc cunoscut din «Duminică la ora 6»: Irina Petrescu și Dan Nuțu.

Toate acestea apar pe ecran în scurte fulgerări, rememorate de Vive, care a suferit un accident. Construcția filmului, ieșind din canoanele unei narațiuni tradiționale, tensionează dramatic subiectul, întreține suspense-ul și prin concentrarea firelor într-un singur focar — soarta eroului — favorizează un circuit continuu de comunicare între ecran și sală. «Diminețile unui băiat cuminte» își sprijină puterea de seducție pe două însușiri. Mai întîi e vorba de perspectiva tonică asupra existenței umane, considerată ca o perpetuă mișcare spre desăvîrșire, trecînd peste erori, peste căutări rămase fără rezultat, peste ezitări și confuzii. Apoi e vorba de acuitatea și densitatea observațiilor de viață, o sumedenie de detalii notate cu receptivitate, care asigură filmului un important suport pentru reliefarea situațiilor și a relațiilor dintre personaje.

Autor al adaptării cinematografice după scenariul literar aparținînd lui Constantin Stoiciu (un debut promițător în cinema, confirmînd calități remarcate anterior în proză), Blaier a gîndit filmul ca o vizualizare a sensului relațiilor eroului cu lumea. Nu o dată actele lui par rodul unor impulsuri capricioase, teribiliste. De fapt, în înlănțuirea lor compusă atent de regizor, ele se dovedesc motivate psihologic, capătă coherență și tîlc. Imaginea ultimă a filmului — apa revărsîndu-se din pahar — sugerează într-o metaforă laconică prea-plinul vieții care-l inundă pe Vive.

Realizînd un film-portret, în care predomină unghiul de vedere subiectiv al eroului, regizorul a îndreptat ochiul aparatului de filmat mai cu seamă către ceea ce reține atenția lui Vive și are un rost în caracterizarea lui. Așa se explică faptul că nu toate firele acțiunii sînt egal dezvoltate, că unele personaje nu-s rezolvate pînă la capăt (Romache, inginerul), rămînînd într-un stadiu de schiță, deși clasificarea destinelor lor ar fi permis o mai substanțială cuprindere a semnificațiilor etice ale actualității. În film se întretaie aproape numai acele impresii, ecouri și reacții considerate revelatoare pentru optica personajului central. De aici rezultă ritmul trepidant al decupajului, cu treceri directe de la un episod la altul, cu o punctuație nervoasă, care încalcă anumite convenții intrate în inerția multor cineaști și spectatori. De aici rezultă mișcarea viguroasă a aparatului, izbutind cel mai adesea să treacă neobservată, într-atît de firesc se integrează realului. Impresia de filmare directă pe care o lasă multe secvențe, actorii înscriindu-se în ambianța dată, într-o deplină consonanță cu strada, cu șantierul, se datorește, neîndoielnic, și contribuției operatorului-șef Nicu Stan. El s-a dovedit la fel de inspirat, de stăpîn pe resursele obiectivului cinematografic în investigarea fizionomiilor umane și în descrierea frumuseții robuste a decorului industrial.

Protagonistul Dan Nuțu a intuit admirabil natura intimă a personajului, jocul de lumini și umbre propriu vîrstei și temperamentului lui Vive, dialectica sa sufletească, asociind o aparență placidă, de răceală, cu un fierbinte zbucium lăuntric. Întreaga distribuție, cuprinzînd pe Irina Petrescu (Mariana), Ștefan Ciubotărașu (Cioba), Sebastian Papaiani (Fane). Octavian Cottescu (inginerul), Ion Caramitru (Romache), debutanta Carmen Galin (fata de la cantină, Stela), George Constantin și Elena Sereda (părinții), se înscrie în aceeași sferă a autenticității interpretative.

Dacă ar fi să-l raportăm pe Vive la semenii săi (de vîrstă) descriși în filme ale altor cinematografii, constatăm că, temperamental, el se situează undeva între cazurile extreme ilustrate pe de o parte de «furioșii» lui Tony Richardson («Singurătatea alergătorului de cursă lungă») sau Lindsay Anderson («Viața sportivă») și, pe de altă parte, de inconștiența amorală a eroului din «Fericirea» de Agnès Varda, opunîndu-li-se însă categoric în ceea ce privește modul de a privi viața. Andrei Blaier a dat astfel și o nedeclarată dar vizibilă direcție polemică filmului său, acreditînd un mod de existență care reflectă bogat superioritatea condițiilor socialismului și constituie, indirect, o replică românească contemporană în mult dezbătuta problemă a dezvoltării tinerei generații de astăzi.

Mihail LUPU

PE PLATOURILE LUMII. *Marele cineast spaniol Luis Bunuel și interpreta principală a ultimului său film, «Belle de Jour», Catherine Deneuve.*

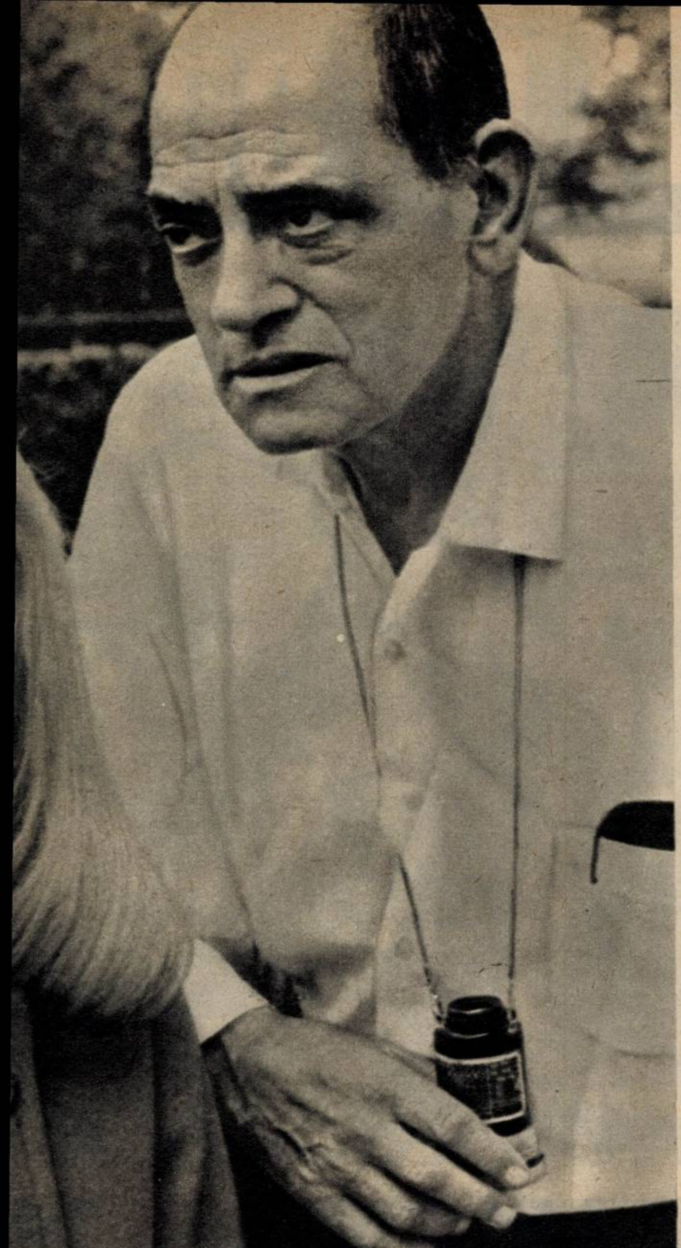

FIȘĂ FILMOGRAFICĂ

gregory peck

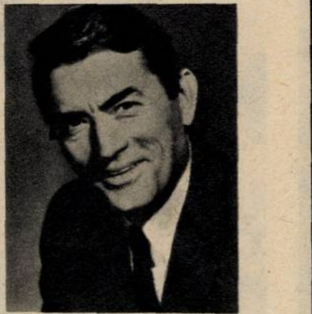

S-a născut la 5 aprilie 1916 în localitatea americană La Jolla (California). Debutul artistic si l-a făcut în teatru. Primul rol în *cinematografie* l-a avut în anul 1945, în filmul **Zile de glorie** (cu Tamara Tumanova). Reținem cîteva din cele mai importante filme, din cele aproape 40 în care a apărut:

Valea judecății (1945, cu Greer Garson), **Casa doctorului Edwardes** (1945, cu Ingrid Bergman), **Duel in soare** (1946, cu Jennifer Jones), **Afacerea Macomber** (1946, cu Joan Bennett), **Cazul Paradine** (1947, cu Alida Valli), **Cerul galben** (1948, cu Anne Baxter), **Pasiune fatală** (1948, cu Ava Gardner),**Zăpezile de pe Kilimandjaro** (1952, cu Ava Gardner), **Vacanțe romane** (1953, cu Audrey Hepburn), **Bancnota de un milion lire sterline** (1953, cu Jane Griffith), **Marile intinderi** (1957, cu Jean Simmons), **Ultimul țărm** (1959, cu Ava Gardner), **Cucerirea Vestului** (1962, cu Debbie Reynolds), **Să-l omori pe Mackingbird** (1962; titlul francez: **Liniște și umbre.** Pentru rolul din acest film a fost distins cu Premiul Oscar), **Veni ziua răzbunării** (1964, cu Anthony Quinn), **Arabesque** (1966, cu Sophia Loren).

TELEGRAME

— În ultimul său film «Dragostea mea, dragostea mea», actorul francez Jean-Louis Trintignant are drept regizor pe soția sa Nadine. Se pare că lucrurile merg de minune pe platou: «Încerc totdeauna să fiu disponibil — spune Trintignant. Cînd se întîmplă să nu avem aceeași *viziune* asupra unei scene, atunci turnăm două versiuni,iar Nadine alege la montaj pe cea mai bună. Nu există nici un fel de vanitate din partea unuia sau altuia; nu-mi pasă dacă varianta aleasă este a *ei sau a mea*». Așa *înțelegere*, da.

— Romanticul cîntăreț Udo Jurgens (cîștigătorul premiului Eurovision 1966) ni se înfățișează într-o ipostază nouă: autor de scenarii pentru un film muzical. După cum ne anunță presa germană, munca pe platou trebuie să înceapă în această lună. Și pentru că Jurgens, modest, a socotit că vocea lui nu este de ajuns, a încredințat unul din roluri altui cîntăreț binecunoscut: Peter Alexander.

— Rod Taylor, mucalitul actor american pe care l-am văzut în «Duminică la New York», trece de la un gen la altul: de la comedie la western. Este vorba de filmul «Chuka», după romanul lui Richard Jessup.

— «Tolstoi nu are nevoie să fie modernizat pentru a părea contemporan» — aceasta este deviza de lucru a regizorului sovietic Gheorghi Danelia care își realizează un vis mai vechi: ecranizarea nuvelei Hagi Murat.

CE POATE FACE CRONICARUL?

Televiziunea are 10 ani. Mulți înainte. I se clădește o casă nouă. Ne bucură. De multă vreme condițiile de muncă ale colaboratorilor ei erau inadecvate în raport cu îndatoririle și cu ambițiile lor creatoare. Ca prieteni ai televiziunii am fost plăcut *emoționați de primele* cadre ale filmului «Casa *noastră*» prezentat miercuri, 4 ianuarie. Televiziunea ne făcea o confidență îmbucurătoare. «Iată — ni se spunea — cît s-au frămîntat cei mai de seamă arhitecți pentru a găsi soluția constructivă optimă. Iată cum *va arăta, pe dinafară* și pe dinăuntru, sediul nostru de mîine. Iată aparatajele noi cu care vom fi înzestrați. Și iată ce cadru confortabil se pregătește pentru munca noastră, a celor de la televiziune, și pentru cea a colaboratorilor noștri *ocazionali*».

Toate bune și frumoase. Dar interesul telespectatorilor a fost numai stîrnit nu și satisfăcut. Ei ar fi vrut să afle care va fi eficienta practică a acestei investiții colosale. Se vor prelungi *orele de emisie? Se vor transmite concomitent mai multe* programe? Vom avea și televiziune în culori? Ni s-a spus că noile studiouri se vor întinde pe aproximativ un hectar de teren. Ce ne va aduce nouă, posesorilor de televizoare, această extindere *a spațiului de lucru*?

O bază tehnică mai eficientă, mai modernă, își justifică existența printr-un randament superior. Cum își propun tovarășii de la televiziune să fructifice ceea ce li se pune la dispoziție? *Ce idei originale, ce planuri irealizabile în condițiile materiale* de astăzi au de gînd să traducă în viață?

De fapt nici nu știu cui trebuie adresate aceste întrebări. Filmul «Casa noastră» n-a avut generic și nici nu s-a anunțat pe *altă cale lista realizatorilor lui. Poate lui Emanuel Valeriu* pe care, deși îl vedem destul de rar, tot îl mai recunoaștem căci nu se deghizează așa cum face Maria Pietraru cînd apare în rolul de recitatoare.

Vedeți, tovarășe C. Beraru (din București, Calea Griviței nr.188),că nu numai în cazul unor filme străine «telespectatorii sînt frustrați de unele cunoștințe absolut necesare, autorii peliculelor și interpreții rămînînd anonimi?» Dacă n-am răspuns pînă acum scrisorii dv. este pentru că am așteptat să vedem ce efect vor avea atît «reproșul scris» adresat de colegii dv. studioului de televiziune «pentru procedeul neloial și anticultural de a întrerupe serialele cînd vine genericul, de a prezenta filme străine ca *fiind realizate de cei doi-trei redactori* ai Teleenciclopediei etc.», precum și criticile în același sens exprimate de cronicarii de televiziune.

Rezultatele au fost amestecate. Din păcate nu sîntem î măsură să vă răspundem «cine au fost interpreții, autorul regizorul, operatorul și compozitorul care au realizat filmul î serii «Casa șerpilor» prezentat între 5.IX și 9.XI.1966». În schimb «Baronul» își păstrează deocamdată cartea de vizită. Cu Teleenciclopedia se procedează mai capricios. Ea este format acum din filme cu origine declarată și filme cu origine nedeclarată. Criteriile discriminării ne scapă. Dar se aplică, precum puteți constata, și autorilor români. Ni s-a părut justificată ș nemulțumirea dv. în legătură cu faptul că «nu-i vedem niciodat pe redactorii, operatorii, tehnicienii de transmisii ai căro nume îl cunosc astăzi pînă și copiii». Ne-am amintit o surpriz plăcută pe care ne-a făcut-o Ion Besoiu cînd, la o reuniune «veteranilor» corului de copii al Radiodifuziunii, a scos la iveală din spatele unei camere de luat vederi, o operatoare gingaș și simpatică și ne-a recomandat-o ca pe una dintre colegel sale de pe vremuri. Și unul dintre filmele de televiziune prezen tate în preajma Anului nou ne-a oferit prilejul de a-i cunoaște pe cîțiva dintre lucrătorii în general fără chip ai studioulu nostru. Sîmbătă 7 ianuarie, Carmen Dumitrescu și Al. Star ne-au pus în contact cu alți cîțiva colaboratori îndeobște ne văzuți. Le mulțumim.

Dv., tovarășe Beraru, vă mirați «de slaba atenție pe car televiziunea o acordă în ultimul timp cronicilor» publicate î presă. Poate că are mai multă dreptate alt telespectator, pro fesorul Nicolae Udrea, tot din București. care notează că unel observații critice par a fi luate în seamă de televiziune vrem de o săptămînă sau două și apoi sînt date din nou uitării. Pro fesorul Udrea ar dori fel de fel de lucruri: ca interpreții piesel de teatru să fie prezentați, unul cîte unul, la începutul spectac lelor, ca emisiunile Teleglob să fie coordonate, pe măsur posibilităților, cu programele școlare, ca duminică diminea să se retransmită întregul concert simfonic, nu numai jumătat și să se facă același lucru și în serile de joi, ca pauzele să fie m rare și mai scurte, iar cuvîntul «pauză» să fie înlocuit de indic rea regiunii filmate. Tot de frecvența și lungimea pauzelor *plînge* și George Nicoară din Timișoara, str. Tigrului 12. domnia sa ar dori mai multă muzică simfonică, emisiuni litera de ținută, reluarea ciclului «Trei tablouri pe săptămînă».

Ce poate face cronicarul? Consemnează toate aceste punc de vedere și speră că televiziunea va face același lucru și indica, într-un mod oarecare, că a luat cunoștință de ele.

Felicia ANT

FLORENȚA își apăr

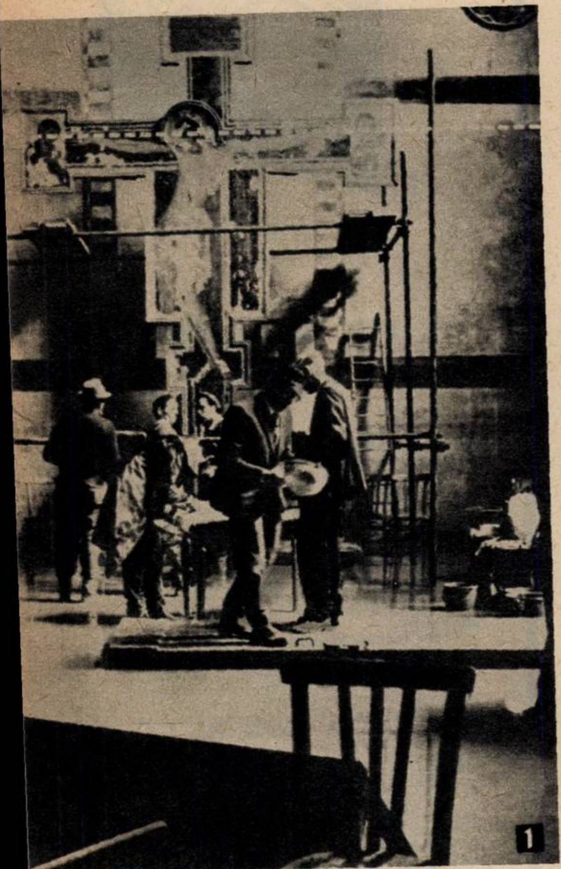

1

2

3

4

5

6

ă comorile

În cel mai mare oraş-muzeu din lume, — Florenţa — devastat în noiembrie trecut de ape, şi-au redeschis porţile galeriile de artă, pinacotecile şi bisericile cu fresce celebre. Mii de florentini şi mulţi turişti au venit la Santa Croce, la Muzeul Bargello unde în orele inundaţiei oraşului apele au invadat încăperile, ridicîndu-se la mai mulţi metri înălţime. La Uffizi au fost expuse cu prilejul redeschiderii acestor galerii de artă patruzeci dintre capodoperele salvate, dintre care unele n-au fost văzute de generaţia noastră: un poliptic de Giotto, o madonă de Masaccio din 1422, o lucrare de Filippo Lippi etc. Locuitorii oraşului, care au dat dovadă de un admirabil eroism salvînd numeroase capodopere, rememorează întîmplări din dramaticele zile. Florenţa îşi are eroii ei despre care toată lumea vorbeşte cu respect: profesoara Maria Luisa Bonelli, care a salvat lunetele lui Galileo cu care acesta a văzut pentru prima dată sateliţii lui Iupiter, supraintendentul Galeriilor Uffizi, Proccaci, care s-a aruncat în apă ca să scoată tablourile cufundate; dar mai ales se vorbeşte despre acţiunile curajoase ale studenţilor care, înarmaţi cu bureţi şi bidoane cu raţia de apă de băut, au participat zile în şir la salvarea tablourilor din muzeele şi bisericile oraşului.

Florenţa e la ora rememorărilor...

4 noiembrie 1966. La Florenţa plouă de cîteva zile. Francesco Nencini, redactorul de noapte al ziarului «Nazione», a terminat lucrul şi a venit la fereastră: apele rîului au crescut pînă la nivelul cheiurilor şi au prins să se reverse furioase peste străzi. E ora 5,30 dimineaţa...

...La mănăstirea San Marco primele şuvoaie îngrozesc pe cei doi paznici de noapte. Apele pătrund furioase spre încăperile unde se găsesc minunatele opere ale lui Fra Giovanni da Fiesole, cel supranumit Il Beato Angelico, pictate între 1437 şi 1445. Paznicii, înnebuniţi, deschid chepengurile pivniţelor, ca şuvoaiele să se reverse în subterane. E prima acţiune de salvare a operelor Florenţei din acele ore tragice...

...La Uffizi apele şerpuiesc de-a lungul porticurilor şi, după un asalt scurt, doboară pereţii cabinetului de restaurare. Tablouri ale unor artişti florentini de la 1300 sînt acoperite de valurile nămoloase. Un grup de oameni aleargă prin şuvoaie spre cabinet. «Trebuie s-o scoatem din apă... Valorează un miliard!» — strigă desperat un muncitor. Şi toţi ştiu că e vorba de celebra lucrare a lui Botticelli, «Încoronarea Fecioarei».

...La Santa Croce un fluviu de noroi a intrat în cea mai ilustră biserică de pe glob. Aici îşi au mormîntul Michelangelo, Galileo şi Alfieri, aici de mai bine de şase sute de ani frescele lui Giotto încîntă ochii generaţiilor. Apele deschid porţi grele şi se îndreaptă spre refector, izbesc crucifixul în culori aurii al lui Cimabue ca nişte ciocane. E ora 6,30. Una din capodoperele Florenţei se distruge încet...

...La Baptisteriul de la San Giovanni «Poarta paradisului» cu panourile lui Ghiberti se cutremură sub loviturile ploii şi ale valurilor. Cinci panouri se desprind şi dispar în noroi...

...B.B.C.-ul anunţă alarmat: «Lumea e în primejdie să piardă una din nestematele sale: Florenţa». E ora 11.

...În cartierul Santa Croce apa s-a ridicat pînă la 7 metri, măturînd totul în calea ei: magazine, locuinţe şi automobile. «Florenţa e înecată de ape», telefonează corespondentul ziarului parizian «France Soir». E ora 14...

Se împlineau 633 de ani de cînd, la 4 noiembrie 1333, oraşul lui Dante mai trăise un atare dezastru.

CE A PIERDUT FLORENŢA?

După mai bine de două luni de la devastarea Florenţei de către ape, lumea se mai întreabă încă despre adevăratele proporţii ale dezastrului. Care dintre operele primitivilor sau ale artiştilor Renaşterii s-au pierdut şi care vor mai putea să-şi recîştige strălucirea de odinioară prin restaurare?

Salvarea multora dintre capodopere n-a fost posibilă decît după multe ore: apele atingeau o înălţime de mai mulţi metri şi nu se putea circula decît cu bărcile. Cînd, după două zile, primele echipe au pătruns în anticul refectoriu din Santa Croce, descoperirea a fost zguduitoare. Partea inferioară a frescei «Cina cea de taină», atribuită lui Giotto, era înghiţită de noroi, schiopii din «Triumful morţii», frescă de-o profundă viziune dramatică atribuită lui Orcagna (1308-1369), sînt acoperiţi de măşti hidoase de mîl şi par şi mai înspăimîntători, statuia lui Donatello «San Lodovico d'Anjou», îmbrăcată într-o mantie cenuşie de lut,e o tragică fantomă încremenită în mijlocul unui lac de noroi. Dar cea mai dureroasă pierdere rămîne «Crucifixul» lui Cimabue, înalt de 6 metri, despre care Vasari spunea că reprezintă actul de naştere al picturii moderne. Lucrat pe suport de lemn, spre sfîrşitul secolului al XIII-lea, el marchează trecerea de la maniera grecească (vizibilă în curbura şoldului stîng) la un stil pictural mai avansat, pe care îl va desăvîrşi Giotto. Apele au desfigurat lucrarea lui Cimabue, au smuls culorile de pe faţa personajului, lăsînd numai un ochi orbit de resemnare; corpul a fost şters, picioarele şi braţele mutilate. Opera este considerată pierdută în proporţie de 75 la sută.

La Santa Maria Novella, biserică a cărei construcţie a început prin 1246 şi care a fost devastată şi de prăpădul din 1333, lucrarea lui Uccello, «Potopul», a rămas intactă. Apele amestecate cu mîl şi păcură au dat un asalt încăpăţînat frescei, încercînd de fiecare dată s-o atingă, urcînd pînă la curburile arcadelor. În schimb «Beţia lui Noe», a aceluiaşi Paolo Uccello, a fost îmbrăcată în noroi, la fel ca şi «Trinitatea» lui Masaccio sau frescele lui Andrea da Firenze. Acestea din urmă, executate în jurul anului 1366, au stat timp de două zile sub apă.

Între anii 1425 şi 1452 Lorenzo Ghiberti a sculptat pentru partea de răsărit a Baptisteriului o uşă cu zece panouri. De-a lungul secolelor această capodoperă în ornamente aurite a fost una dintre mîndriile Florenţei, simbol al civilizaţiei rinascentiste. Reliefurile, delicate ca o pictură, întruchipau imaginea minunată lăsată posterităţii de către o generaţie glorioasă. Michelangelo a numit-o «Uşa paradisului». Mii de florentini s-au adunat după inundaţie în faţa porţii de aur de pe care apele au smuls cinci dintre panouri. Pentru moment s-a crezut că sînt pierdute, dar cercetările minuţioase în grămezile de noroi au dus la descoperirea lor: grilajul care ocrotea poarta n-a permis şuvoiului să le tîrască.

Bilanţul dezastrului nu se limitează numai la operele de care am amintit. După datele UNESCO au fost lovite de valuri şi noroi 313 picturi pe lemn, 451 picturi pe pînză, 11 serii de fresce, 39 fresce izolate, 14 ansambluri sculpturale, dintre care 22 sculpturi în lemn. Printre aceste piese se găsesc capodopere de Fra Angelico, Lorenzo Di Credi, Bronzino, Vasari, Veneziano etc. Mai multe milioane de cărţi, o jumătate de milion de manuscrise şi alte documente au fost parţial sau complet distruse.

ACUM E RÎNDUL RESTAURATORILOR

Profesorul Barbacci, administratorul galeriei din Florenţa, consideră că vor trebui cel puţin douăzeci de ani ca toate operele de artă deteriorate să fie restaurate, dacă între timp ele nu se vor măcina singure. Dintre cele peste o mie cinci sute de tablouri care necesită restaurări, marea majoritate sînt «tavole», adică picturi pe panouri de lemn, modalitate în care se lucra la Florenţa pînă în secolul al XV-lea. Între lemn şi pictura propriu-zisă artiştii puneau o pînză şi un strat subţire de ciment. Pelicula aceasta de ciment îmbibată de apă s-a umflat şi a făcut să crape stratul de culori la multe dintre tablourile salvate.

La Florenţa au sosit în ultimele luni specialişti în restaurare din întreaga lume. National Gallery, Tate Gallery, amîndouă din Londra, au trimis dălţi electrice, mii de coli de sugativă. Avioanele au adus din întreaga Italie sute de tineri care au format şiruri lungi pe scările palatului Strozzi şi au trecut din mînă în mînă, din pivniţă pînă la primul etaj, cele 240 000 de volume udate ale cabinetului Vieusseux. La palatul Pitti s-a evacuat sera de lămîi ca să se facă loc tablourilor. Specialiştii sînt angajaţi într-o muncă istovitoare. Suprafeţele colorate ale pînzelor vor trebui curăţate şi întinerite. Pentru aceasta va fi nevoie să se desprindă culoarea de pe panourile d lemn şi de pe pînze şi să fie fixată p un alt suport, uscat. Lemnul pe car îl întrebuinţau vechii maeştri era lăsa să se usuce ani îndelungaţi, ca să-ş

1. Apele încă nu erau retrase din refectoriul unde se găsea capodopera lui Cimabue, cînd restauratorii au venit încercînd să salveze ce se mai putea din această lucrare care marchează începuturile picturii moderne. Trecînd mîlul prin site, oamenii au căutat să recupereze cojile de culoare dezlipite. Bucăţile de culoare descoperite în noroi au fost aşezate cu grijă alături de pictura mutilată, dar un fotograf, lovindu-le din neatenţie cu piciorul, le-a aruncat din nou în mîzgă.

2. În depozitele de la Uffizi se aflau, urmînd să fie restaurate, sute de lucrări din palatele şi bisericile Florenţei. Cea mai mare parte a acestor capodopere au fost salvate eroic în noaptea dezastrului. Acolo unde apa a năvălit nestăvilită şi accesul a fost practic imposibil în primele ore, ca la muzeele Horn şi Bandini din apropierea rîului Arno, s-au distrus multe pînze ale lui Beccafumi, Cranach, Lorenzo Monaco etc. Mîlul s-a depus în straturi groase acoperind pînzele, aşa cum se poate vedea şi în fotografie. Restauratorii au în faţa lor o muncă dificilă.

3. Se lucrează cu febrilitate la salvarea cărţilor. Sute de studenţi au venit la Biblioteca naţională. Prima operaţie: presărarea talcului pe pagini ca să absoarbă apa, apoi despărţirea paginilor cu hîrtie velină şi sugativă.

4. Restaurarea este o luptă împotriva timpului: lemnul îmbibat de apă se poate deforma. În această situaţie s-au aflat operele pictate pe suport de lemn. În fotografie, cîţiva tehnicieni veniţi din diverse oraşe ale Italiei curăţă un triptic îmbibat de petrol. Se poate vedea (petele albe) cum culoarea s-a dezlipit şi a căzut în unele părţi ale tablourilor.

5. După ce apele s-au retras, în Santa Croce au rămas grămezi de noroi. Soldaţii şi locuitorii oraşului au curăţat mîlul cu lopeţile.

6. Este pentru prima oară cînd apele distrug un număr atît de mare de cărţi şi documente. La Biblioteca naţională — considerată printre cele mai importante din lume — inundaţia a deteriorat 24 de mii de manuscrise, 705 mii de scrisori si documente, sute de mii de cărţi, 3 800 incunabule. Au mai fost inundate: 240 000 de volume la palatul Strozzi, documentele Arhivei din Florenţa, unde se găseau actele civile şi administrative ale oraşului din ultimele secole etc. Zeci de camioane au cărat cărţi la uscătoriile agricole din împrejurimi şi la acele ale fabricilor de tutun.

7. *Celebra «Poartă a paradisului» a lui Lorenzo Ghiberti, de pe care apele au desprins cinci panouri. În primele ore s-a crezut că ele sint pierdute. Au fost descoperite în mîl. Grilajul care se vede în fotografie a împiedicat apele să le tîrască mai departe.*

8. *Statuile sculptate în lemn au nevoie de o îngrijire urgentă pentru a preîntîmpina alterarea fibrei.*

FLORENȚA
și apără
comorile

piardă însuşirile higroscopice, dar în zilele inundației el s-a îmbibat cu apă şi a început să se deformeze. Experiența arată că un expert are nevoie de 6 luni pentru a restaura 2 metri pătrați de pictură. Ne putem imagina foarte simplu cît va dura salvarea sutelor de opere, chiar dacă vor lucra un număr mare de specialişti.

Pentru prima oară în istorie însă, pictura de frescă şi tablourile s-au întîlnit cu păcura. Cum vor rezista culorile ori suporturile în această confruntare, fără ca farmecul şi strălucirea lor să se piardă? E o întrebare la care încearcă să răspundă restauratorii. În schimb sculpturile au rezervat o surpriză. Statuile lui Michelangelo acoperite parțial de apă amestecată cu păcură s-au albit, redobîndind frumusețea de odinioară, şi conservatorii, pentru a le da o înfățişare uniformă, le-au spălat în întregime cu aceeaşi apă.

La Florența spaima nopților din noiembrie mai persistă în povestirile oamenilor şi în cabinetele de restaurare unde pînze şi statui, cărți vechi şi documente seculare sînt readuse cu grijă şi migală la lumina şi frumusețea lor de altădată. Şi o dată cu redeschiderea muzeelor, oraşul bătrînilor pictori îşi aşteaptă ca totdeauna admiratorii.

I. CORIBAN

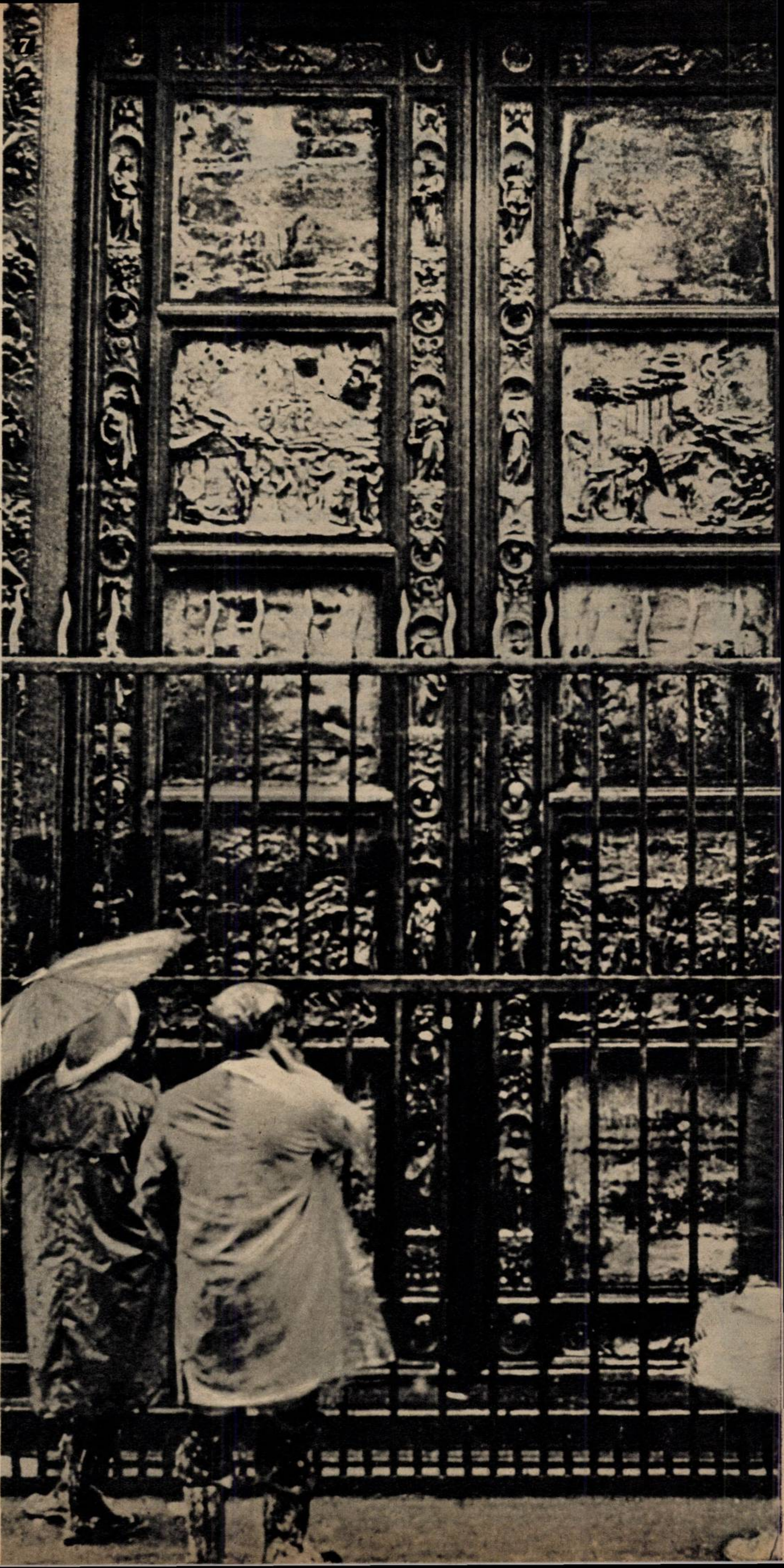

8

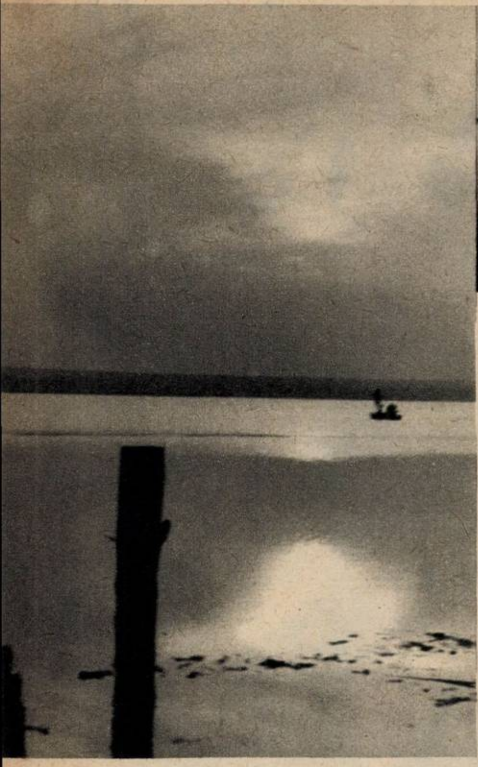

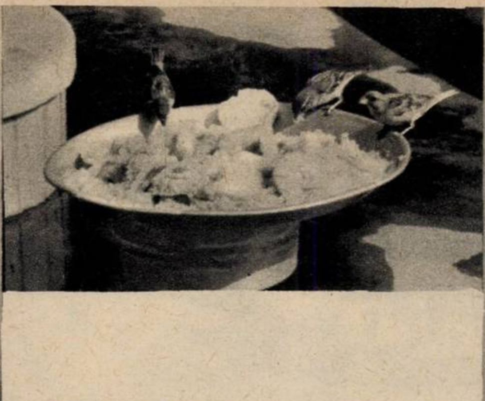

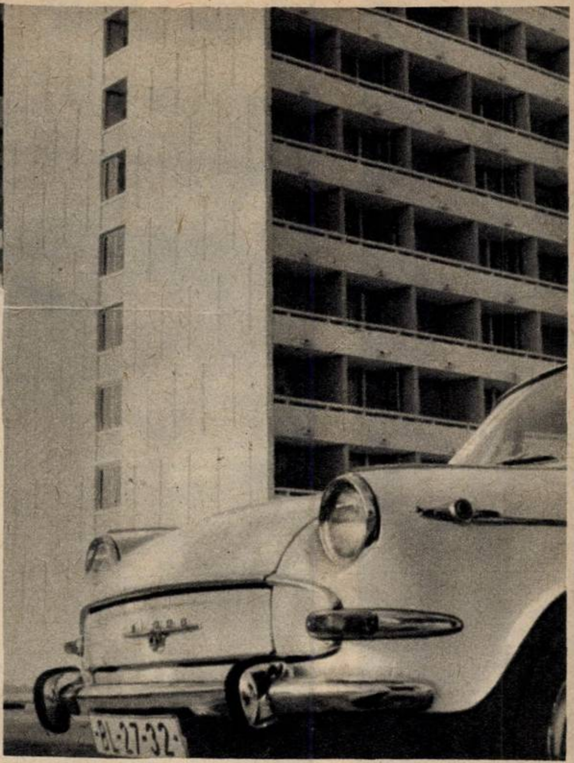

1 Toamnă pe Siutghiol.

2 Micul dejun.

3 Prim-plan.

4 De la etajul VIII.

dialog
cu
cititorii

tineretul în centrul atenției

Cum era și firesc, anchetele tratînd problemele tineretului au trezit interesul celor direct interesați: tineri muncitori, elevi, studenți. Printre scrisorile primite la redacție în ultima vreme pe această temă se numără și aceea a studentului **Galben Dumitru** din București, cuprinzînd numeroase aprecieri din care cităm: «Sînt foarte satisfăcut de calitatea articolelor pe tema conduitei în societate. Țin să adaug că acest subiect a găsit un apreciabil răsunet în rîndul studenților».

În altă ordine de idei, corespondentul nostru propune organizarea în diferite centre, în casele de cultură ale tineretului și studenților, a unor întîlniri între redactorii «Flacării» și tineri, în cadrul cărora să se facă un schimb de păreri util pentru ambele părți. Mulțumim tov. Galben Dumitru pentru această sugestie, arătînd că deși în ultimii ani au avut loc destule consfătuiri cu cititorii, nu ne-am gîndit să organizăm astfel de discuții în mod special cu tineretul. E un lucru pe care ni-l propunem în viitor.

ce dăm pe coperte?

«Aș dori să aflu dacă pentru revista «Flacăra» e o regulă stabilită să publice pe copertă numai actori... Nu s-ar putea ca pe copertă să apară și peisaje din diferite țări sau reproduceri după picturi celebre?» — ne întreabă cititoarea **Iosefina Ioanițescu** din București. Răspunsul nostru rezultă destul de clar din consultarea colecției revistei: nu e o regulă prestabilită ca pe copertă să apară numai actori, dar majoritatea cititorilor ne cer acest lucru. Examinînd colecția se poate constata că am publicat și peisaje, și scene de gen, și scene de muncă, figuri de oameni de știință, sportivi etc. De predilecție însă, publicăm portrete — acesta fiind genul de fotografie preferat de cititori. Vă putem promite că în curînd vom mări numărul de fotografii în culori din interiorul revistei, astfel că veți putea găsi în «Flacăra» mai multe peisaje și reproduceri de tablouri. Dar în interior, nu pe copertă.

în cîteva rînduri

M. Șerban, Buzău. Actriței Ana Szeles scrieți-i fie pe adresa Centrului de producție cinematografică, Piața Scînteii nr. 1, București, fie pe adresa Teatrului Național din Cluj, unde este angajată.

Marius Popescu, Curtea de Argeș. Deocamdată nu dispunem de condițiile tehnice necesare pentru a publica cu regularitate reproduceri de opere de artă. Sperăm însă că nu va mai trece multă vreme și vom putea imprima și asemenea lucrări.

Ecaterina Velea, Tulcea. Fotografia actriței Claudia Cardinale a apărut pe coperta revistei în nr. 49/1965.

Elena Bogdan, București. Ne luăm îngăduința să nu împărtășim frămîntările dv., mai ales dacă ne gîndim la cauza acestora: «De ce nu se mai aud la radio înregistrări cu Paul Anka?» Sîntem convinși că îl veți mai asculta.

A. Nuți, București. De acord cu dv. că despre vedetele filmului anilor '30-40 se scrie în general puțin. Noi am încercat să-i readucem în atenția cititorilor în nr. 1/1967. Credem că ați citit articolul respectiv.

Sanda Stoianof, Alexandria. Rolul Roger din «Cele două orfeline» a fost interpretat de Mike Marshall, iar cel al lui Nicolas din primele două serii ale «Angelicăi», de Giuliano Gemma.

I. Dăbuleanu, Craiova. Aveți dreptate cînd susțineți că valoarea unei fotografii scade atunci cînd trece de pe o pagină pe alta. Cînd există posibilități, evităm lucrul acesta.

Maria Popescu, Hunedoara. Lămuririle ce ni le cereți vă pot fi puse la îndemînă de către secția învățămînt a sfatului popular al orașului dv.

Marais (!!) Cristinhen, București. Să adopți numele de Marais..., asta mai zic și eu admirație pentru un actor! De aceea cum e cu putință să nu fi observat că fotografia lui Jean Marais a apărut de două ori pe copertă? O dată în nr. 40/1965 și a doua oară, alături de Șerban Cantacuzino, în nr. 32/1966. Vă mulțumim pentru răspunsurile la anchetă.

Mihai Mărășescu, București. Am primit cu satisfacție aprecierile dv. Cît privește propunerile făcute, vă răspundem următoarele: 1) În planul tematic pe anul în curs sînt prevăzute reportaje din unele orașe mari ale lumii. 2) Nu vedem deocamdată utilă publicarea unor materiale mai mari despre Muzeul Brukenthal,. de vreme ce în editura «Meridiane» a apărut, printre altele, și o monografie a acestui vestit lăcaș de cultură sibian. Vom reveni însă atunci cînd se vor ivi lucruri noi și interesante despre Brukenthal. 3) Ne vom ține promisiunea făcută în legătură cu automobilul românesc.

Rodica Alecu, Slatina. 1) Dacă cititoarea la care vă referiți în scrisoare nu v-a răspuns, reveniți sau încercați cu alți cititori. Sînt doar atîția la rubrica respectivă. 2) Nu este sarcina noastră de a răspunde în locul emisiunii radiofonice «La microfon, melodia preferată». 3) Ne-am bucurat luînd cunoștință că ați aflat prin intermediul revistei noastre date despre cîntăreții dv. preferați. 4) Acad. prof. Al. Graur scrieți-i pe adresa: «Radiodifuziunea română, căsuța poștală 111, București, pentru emisiunea «Limba noastră».

Elisabeta Nae, Craiova. 1) Fotografia și unele date privind cariera actriței franceze Michèle Mercier au apărut în «Flacăra» în cursul anului trecut. Am luat notă și de dorința dv. privind apariția pe copertă a fotografiei aceleiași interprete. 2) În ce privește datele despre istoria orașului dv. le găsiți în lucrarea editată chiar în Craiova în urmă cu 2-3 ani.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Mariana Mîrț, elevă, Iași, str. Ștefan cel Mare 107: literatură, cinema, ilustrate; Florica Tarcău, elevă, 16 ani, Ploiești, str. 16 Februarie, bl. A-est, sc. F., et. 3, ap. 87: cinema, ilustrate; Elena Istrate, învățătoare, com. Jina, rn. Sebeș, reg. Hunedoara: ilustrate; Irina Csordás, funcționară, 21 ani, Salonta, str. Deltei 10: teme diverse, ilustrate; Monicu Gingolia, elev, com. Frasin, rn. Gura Humorului: teme diverse, ilustrate; Vasile Lazăr, elev, Oțelu Roșu, str. Republicii 12: ilustrate; Getta Radu, elevă, Constanța, str. Amurgului 89: ilustrate; Viorica D. Popescu, contabilă, com. Chiojd, rn. Cislău, reg. Ploiești: teme diverse, ilustrate; Elena Popescu, elevă, com. Vulturești, rn. Muscel: ilustrate; Mircea Mihail Cristescu, student, 22 ani, Brăila III, str. Republicii 146: teme diverse, sport, muzică; Dorina Gorea, elevă, 17 ani, Iași, str. Voinicilor 1: cinema, muzică, științe naturale, ilustrate; Gheorghe Neamțu, strungar, 21 ani, Reșița, str. M. Kogălniceanu 4, ap. 1: teme diverse, ilustrate; Anișoara Jitcă, elevă, 17 ani, com. Gănești, rn. Bujor, reg. Galați: teme diverse; Iosif Tuschar, elev, Petroșani, str. Împăratul Traian 17: ilustrate; Silviu Gorjan, elev, 17 ani, Slatina, str. Teiului 12: cinema; Milica Rusin, elevă, 17 ani, com. Schela, rn. Galați: ilustrate;

4

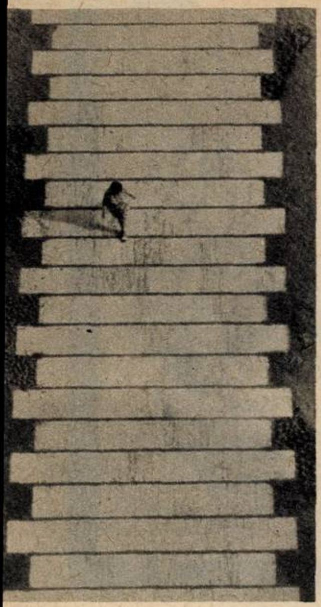

CITITORII FOTOGRAFIAZĂ

Din albumul ing. Aurel Dula

Vasile Paloş, laborant, C.S.H., Hunedoara, serv. cert.-calcul: teme diverse, ilustrate; Mircea Feodorov, student, Craiova, str. Libertăţii 31: teme diverse; Dorina Ioana Georgescu, absolventă liceu, 18 ani, Ploieşti, bd. Republicii 130, bl. 209, sc. A, et. 6, ap. 26: ilustrate; Rodica Farcaş, elevă, 18 ani, Deva, str. Coşbuc 10: cinema, ilustrate; Sandu Zaharia, controlor CTC, Piteşti, str. Egalităţii 40: teme diverse, ştiinţă şi tehnică, ilustrate; Elena Coroianu, elevă, 17 ani, Turda, str. Traian 89: teme diverse, literatură, istorie; Angela Andrei, elevă, 18 ani, Ploieşti, str. Pictor Rosenthal 23 B: cinema, sport, ilustrate; Marilena Boteanu, elevă, 18 ani, Ploieşti, str. Transilvaniei 42: cinema, ilustrate; Cătălina Ionescu, elevă, Bucureşti 11, str. Nicu Leonard 4, rn. 1 Mai: ilustrate; Venera Vasiu, elevă, 16 ani, com. Gothatea, rn. Ilia, reg. Hunedoara: cinema, ilustrate; Aurora Popescu, învăţătoare, Vişeul de Sus, str. Mihail Eminescu 6, reg. Maramureş: ilustrate; Marta Gyöngyösi, învăţătoare, Vişeul de Sus, str. M. Eminescu 9, reg. Maramureş: cinema, literatură, ilustrate; Gh. Tili, funcţionar, 22 ani, Alba Iulia, cartier Bărăbanţ, str. Cabanei 17: teme diverse, ilustrate; Traian Manafu, muncitor, 20 ani, Piteşti, str. Cîmpineanu 4, bl. 2, sc. C. et. 4, ap. 19: cinema, ilustrate; Ion Marin, inginer energetic, Galaţi, str. Republicii 75, bl. D, ap. 28: muzică, geografie, ilustrate; Camelia Neagu, elevă, com. Chiojd, rn. Cislău, reg. Ploieşti: cinema, turism, ilustrate; Hortensia Hălmăgeanu, elevă, Timişoara, str. Vasile Lucaci 19, bl. A-14, sc. E, et. 4, ap. 14: teme diverse; Sofia Mocanu, elevă, Constanţa, str. Grănicerului 38: cinema, muzică, ilustrate; Gheorghe Savin, elev, 17 ani, Bacău, str. 13 Septembrie 5, cart. Vasile Roaită: teme diverse; Gloria Elena Pojoni, secretară, Mediaş, str. Tăbăcarilor 18: teatru; Alina Pungan, elevă, 17 ani, Piteşti, str. Smîrdan 43: limba franceză, cinema, ilustrate.

cititorii întreabă

eroina de la jiu

«Aş dori să cunosc cîteva din faptele de vitejie ale Ecaterinei Teodoroiu».

Nicolae PANFILOIU
Timişoara

Răspunde ELENA POPESCU, muzeograf principal la Muzeul militar central.

Ecaterina Teodoroiu, cunoscută şi sub numele de «eroina de la Jiu», s-a născut într-o familie de ţărani din satul Vădeni, judeţul Gorj, după unele izvoare în anul 1894, după altele în 1898.

Intrarea României în primul război mondial a făcut-o să se avînte în lupta pentru apărarea pămîntului drag al patriei, chiar de la începutul campaniei din 1916. Mai întîi infirmieră la spitalul din Tîrgu-Jiu, unde-i îngrijea cu devotament pe răniţi, ea avea să ia în curînd arma în mînă, pentru a stăvili cotropirea plaiurilor gorjene de către inamicul ce se apropia. Ecaterina Teodoroiu s-a aflat în fruntea luptătorilor de la Podul Jiului, participînd la apărarea oraşului pînă la sosirea de ajutoare. Dorinţa sa de a fi cît mai activă în lupta împotriva duşmanului a determinat-o să se înroleze ca soldat voluntar în compania a 8-a a regimentului 18 Gorj.

Deşi micuţă şi delicată, ea s-a arătat vitează în luptă şi neobosită, încurajîndu-i permanent şi pe ceilalţi ostaşi. La Bărbăteşti, în vălmăşagul unei bătălii desperate, a fost făcută prizonieră; a reuşit însă să scape din mîna vrăjmaşului şi, în ciuda întunericului şi ploii, să-şi regăsească compania şi să continue lupta. În încleştarea de la Filiaşi a fost greu rănită la ambele picioare de un obuz şi transportată într-un tren de ambulanţă la un spital din Bucureşti, apoi la unul din Iaşi.

Ca o recunoaştere a meritelor sale deosebite, Ecaterina Teodoroiu a fost decorată cu «Virtutea militară» şi i s-a acordat gradul de sublocotenent onorific. La cererea sa a fost repartizată comandant de pluton în compania a 7-a a regimentului 43/59 infanterie Lupeni.

Atît la Codăeşti, în zona refacerii, cît şi la Mărăşeşti, în zilele bătăliei, micul ofiţer era sufletul diviziei 11 din care făcea parte unitatea. Sentimentul patriotic arzător de care era animată, energia neobosită de care dădea dovadă, inspira soldaţilor o neţărmurită încredere. În atacurile pe care le conducea, trupa o urma fără şovăire. În bătălia de la Muncelu, în timpul ciocnirii de pe Dealul Secului din noaptea de 22-23 august, eroina avea să cadă în fruntea plutonului său, cu pieptul străpuns de două gloanţe de mitralieră, în timp ce-şi îmbărbăta ostaşii cu cuvintele: *«Înainte băieţi, nu vă lăsaţi, sînteţi cu mine!»* În ordinul de zi pe unitate, colonelul Pomponiu, comandantul regimentului, menţiona că «Ecaterina Teodoroiu a fost la înălţimea celor mai viteji apărători ai ţării sale..., ostaş îndrăzneţ, neobosit şi plin de entuziasmul de a se face folositor cu orice preţ... Pentru dragostea-i de ţară, pentru simţu-i rar al datoriei, pentru energia şi avîntul cu care şi-a împlinit ceea ce socotea misiunea ei pînă la jertfa supremă, o citez la ordin de zi pe regiment,dînd-o ca pildă tuturor ostaşilor».

Înmormîntată iniţial acolo, pe front, în valea Zăbrăuţului, corpul său avea să fie reînhumat în iunie 1921, în piaţa centrală a oraşului Tîrgu-Jiu, unde se află şi astăzi.

istoria baletului (I)

«Cum s-a născut şi s-a dezvoltat baletul?»

Rodica OPREA
elevă, Bucureşti

Răspunde TILDE URSEANU, maestră de balet.

Începuturile baletului trebuie căutate în secolul al XVI-lea. În anul 1573, la curtea Caterinei de Medici, s-a prezentat spectacolul «Ballet comique de la reine» organizat de Balthasare Beaujoyeux, maestru de dans al curţii, iar peste aproape 100 de ani, în 1661, Ludovic al XIV-lea înfiinţează prima «Academie de dans» sub conducerea lui Charles Beauchamps. Împreună cu Lully şi Molièrè, Beauchamps desfăşoară o activitate rodnică, montînd intermedii în comediile balet. Arta dansului se perfecţionează şi apar primii mari dansatori şi coregrafi ai epocii, dintre care amintim pe Marie Sallé, Camargo şi Louis Dupré, cea mai proeminentă figură a acestei perioade rămînînd însă Jean-Georges Noverre (1727-1810), supranumit părintele dansului. Spiritul său reformator, orientarea realistă şi lupta pentru un conţinut bogat de idei au fost continuate de elevii săi Vestris (tatăl şi fiul), Dauberval şi Pierre Gardel. Colaborarea cu W.A. Mozart şi călătoriile au contribuit la izbînzile creatoare ale marelui Noverre. Arta baletului cunoaşte o dezvoltare remarcabilă şi în Rusia, unde se înfiinţează două academii de dans la Petersburg (1738) şi Moscova (1776).

Ideile novatoare ale lui Noverre sînt preluate de coregrafii Angiolini-Vigano care montează pe muzică de Gluck, Beethoven şi Haydn. Suflul acesta înnoitor continuă şi în epoca romantică. Este vremea cînd vestita Maria Taglioni, dorind să sugereze impresia de zbor, de uşurinţă şi graţie se ridică pe vîrfuri. Urmaşe demne i-au fost Fany Elsler şi Carlotta Grizi, neuitate pentru creaţiile din «Giselle» de Adolphe Adam şi «Esmeralda» după Victor Hugo. Nu putem trece nici peste numele maeştrilor de balet Jules Perrot, Corally şi nici peste ale compozitorilor Mincus sau Pugni. Creaţiile epocii romantice, culminînd cu baletele lui Ceaikovski, dăinuie şi astăzi pe scenele mondiale de balet. «Lacul lebedelor», «Spărgătorul de nuci» şi «Frumoasa din pădurea adormită», spectacole legate de numele marilor maeştri Marius Petipa şi Lev Ivanov, rămîn exemple vii de compoziţie coregrafică.

Totdeauna, în toate timpurile, marii creatori au tins către înnoirea mijloacelor de expresie, către îmbogăţirea limbajului. Dansul în secolul XX este străbătut de tot felul de «curente», «şcoli» şi «sisteme» care revoluţionează baletul academic. Din încercările Isadorei Duncan, Rudolf van Laban,Jacques Dalcroze, Mary Wigman s-au născut frămîntări şi alte noi încercări. Diaghilev, inaugurînd vestitele «Sezoane ruse» la Paris şi reunind talentul celor mai mari coregrafi, dansatori, pictori şi muzicieni, a reuşit lucrări coregrafice de mare succes, care prin valoarea lor artistică au rămas clasice: «Chopiniana», «Petruşca» şi «Sărbătoarea primăverii» de Stravinski, «Dafne şi Cloe» de Ravel etc. Numele lui Fokin, Nijinski, Pavlova, au rămas celebre în istoria baletului, pentru ca o nouă generaţie să le ia locul: Galina Ulanova, Margot Fonteyn, Kurt Joos, Leonid Lavrovski, Serge Lifar, Maurice Béjart şi mulţi alţii sînt continuatorii procesului de evoluţie a coregrafiei contemporane.

Redacţia revistei «Flacăra» mulţumeşte călduros pe această cale tuturor cititorilor şi corespondenţilor care i-au adresat felicitări şi urări cu prilejul Anului nou.

pe scurt

Marieta Subaşu, Corabia. Dacă într-adevăr aveţi voce şi înclinaţie şi dacă ceea ce vă atrage în mod deosebit este muzica noastră populară, sîntem desigur de părere că trebuie să vă urmaţi vocaţia. Nu credem însă că cel mai potrivit lucru ar fi să vă angajaţi într-o formaţie muzicală. Mai aveţi atît de puţin pînă la terminarea liceului! Luaţi-vă bacalaureatul, apoi pregătiţi-vă pentru examenul de admitere la Conservator. Studiul sistematic pe care-l veţi face vă va ajuta nu numai să vă verificaţi înclinaţia, dar mai ales să vă dezvoltaţi talentul. Porniţi însă de la început cu ideea că, pentru o adevărată reuşită în artă, vocea şi înclinaţia nu constituie decît temelia pe care, prin muncă asiduă, veţi ridica o construcţie solidă.

Ilie Purdan, Craiova. 1) Despre Premiul Nobel am scris săptămîna trecută, tot la rubrica de faţă. 2) Vom continua, desigur, să scriem despre regulile de comportare în societate.

Georgeta Ştefănescu, Craiova. François Villon s-a născut la Paris în 1431. De origine simplă, el a fost de mic adoptat de capelanul Guillaume de Villon. Tatăl său adoptiv urmăreşte să facă din el un om instruit, dar încă de pe băncile şcolii François Villon se împrieteneşte cu o serie de elemente declasate. Asemenea prietenii îşi vor pune o pecete definitivă asupra vieţii şi operei sale, aducîndu-i numeroase arestări şi condamnări pentru furturi şi jafuri — inclusiv o condamnare la moarte (comutată în 1463). Nu se ştie în ce an a murit, este însă stabilit cu certitudine faptul că în 1489, cînd a apărut prima ediţie a operelor sale (în volume separate, o serie dintre poeziile lui Villon apăruseră şi în timpul vieţii sale), el nu mai trăia.

Emilian Coller, Suceava. Contele de Cagliostro, pe numele său adevărat Joseph Balsamo, a fost un aventurier născut la Palermo în 1743 şi mort la castelul Sf. Leon, de lîngă Roma, prin anul 1795. Viaţa sa este destul de puţin cunoscută. Fiu al unui mic meseriaş, Balsamo s-a călugărit de tînăr, devenind infirmier şi apoi medic. Comiţînd diverse escrocherii, el este silit să părăsească confreria căreia îi aparţinea şi să se exileze. Peregrinează prin ţările Orientului şi prin toate colţurile Europei, vînzînd medicamente «făcătoare de minuni» şi îndeosebi o faimoasă «Apă a tinereţii». În 1780 se stabileşte la Strasbourg, pentru ca după 5 ani să se mute la Paris, bucurîndu-se de mari succese în societatea aristocratică. În 1786 este implicat, împreună cu cardinalul de Rohan, în «afacerea colierului», fiind închis la Bastilia şi apoi exilat. În 1789 este arestat la Roma şi tribunalul Inchiziţiei îl condamnă la moarte, ca vrăjitor şi francmason. Pedeapsa este comutată în închisoare pe viaţă.

C. Goga, Baia Mare. Mandolina este un instrument muzical a cărui patrie de origine e Italia. Nu se ştie cu precizie cînd a apărut pentru prima oară mandolina, cert este însă faptul că a cunoscut o mare răspîndire în secolul al XVIII-lea. Existau pe atunci două feluri de mandoline: napolitane şi milaneze — prima dintre ele avînd 4 corzi şi cea de-a doua, 6 corzi. Mai mulţi compozitori celebri se interesează de acest instrument; Mozart, de pildă, prevede pentru opera «Don Juan» (1787) acompaniamente la mandolină. Instrumentul cunoaşte o mare răspîndire în secolul al XIX-lea, cînd se formează în mod curent — la început în Italia şi Spania, mai apoi şi în alte ţări — orchestre compuse în exclusivitate din mandoline şi chitare.

V. SILVIAN

FLACĂRA VARIETĂȚI

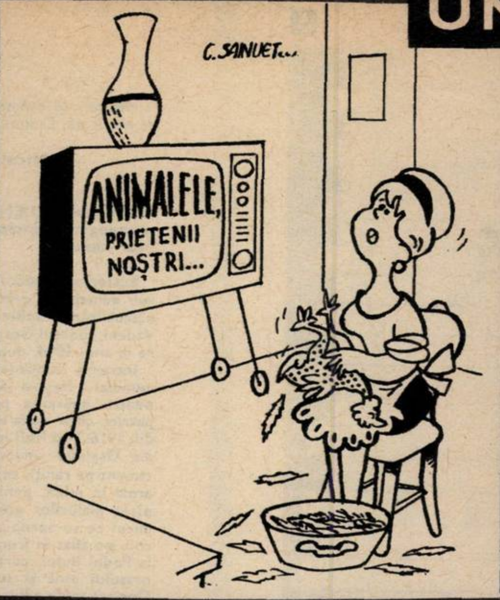
C. SANUET...
ANIMALELE, PRIETENII NOȘTRI...

carnet automobilistic

automobilul „antiaccident“

În țările cu o mare producție de automobile (S.U.A., Franța, Italia, Anglia, R.F. Germană, Japonia) se întreprind cercetări pentru dotarea autovehiculelor cu un sistem complex de caracteristici tehnice menite să reducă riscul pierderii vieților umane, în caz de accidente grave. Este interesant de arătat că studierea și experimentarea noilor dispozitive de securitate pentru automobile a fost încredințată în S.U.A., Franța și Japonia marilor birouri de proiectare a avioanelor, care au o experiență vastă în domeniul asigurării securității în zbor a echipajelor și călătorilor.

Cercetările întreprinse au stabilit un așa-numit cod al securității automobilului, exprimat într-un program de 17 puncte care vor fi introduse în mod obligatoriu în proiectarea și producția automobilelor, începînd din anul 1967. Se preconizează ca întregul program să fie îndeplinit în decurs de 3 ani, astfel încît, în 1970, noile modele de serie ale automobilelor să dispună de toate dispozitivele și perfecționările indicate.

Fără să se poată face un clasament al eficacității în ceea ce privește securitatea corporală după adaptarea celor 17 măsuri, se poate afirma că centurile de siguranță reprezintă o reducere de 35%-40% din vătămările corporale grave și foarte grave care intervin în caz de accident.

În desenul alăturat sînt figurate cele 16 măsuri tehnice propuse ca obligatorii pentru securitatea circulației în automobile. A 17-a măsură privește centurile de securitate, a cărei respectare ține exclusiv de automobiliști.

Ing. V. IOANID

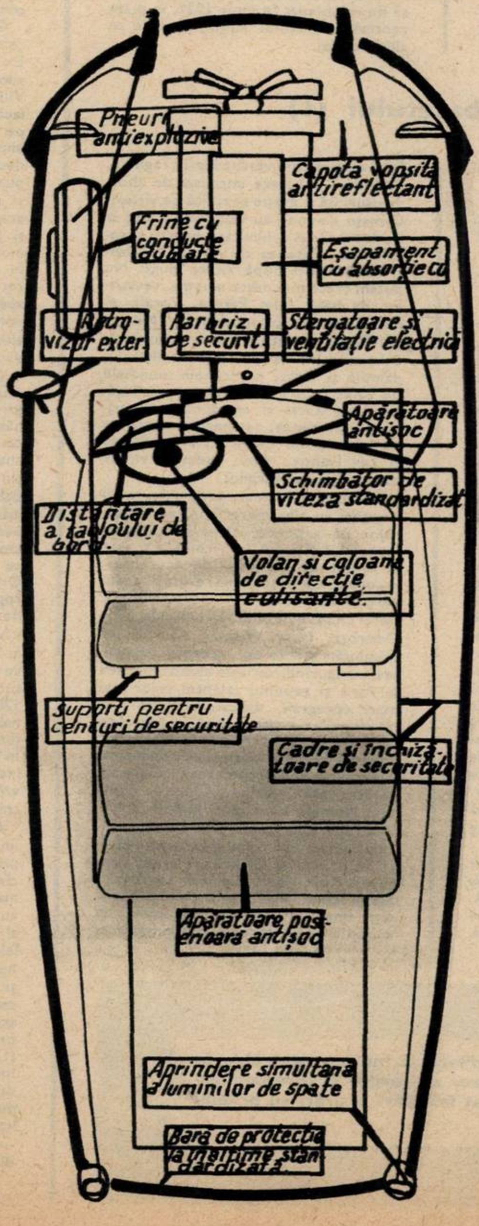
Pneuri antiexplozive
Capota vopsită antireflectant
Frîne cu conducte dublate
Eșapament cu absorbție CO
Retrovizor exter.
Parbriz de securit.
Ștergătoare și ventilație electrică
Aparătoare antișoc
Schimbător de viteză standardizat
Distanțare a tabloului de bord.
Volan și coloană de direcție culisante.
Suporți pentru centuri de securitate
Cadre și închizătoare de securitate
Apărătoare posterioară antișoc
Aprindere simultană a luminilor de spate
Bara de protecție la înălțime standardizată

MOTOCICLETA VIITORULUI? La un recent salon al motocicletelor a fost expus și acest exemplar, purtînd numele de «Gyronaut X-I», pe care conducătorul său, Bob Leppan din Michigan (S.U.A.), îl consideră drept prototip al motocicletei viitorului. Leppan circulă cu acest bolid cu viteza de 400 km pe oră.

GYRONAUT X-I

DE LA WATERLOO LA AUSTERLITZ. Scenă din film? Nu! Bărbatul îmbrăcat în uniformă de grenadier din garda lui Napoleon a făcut un pelerinaj mergînd de la Waterloo (Belgia) pînă la Slavkov (R.S. Cehoslovacă), localitate intrată în istorie sub denumirea de Austerlitz, unde s-a dat bătălia din decembrie 1805 dintre oștile napoleoniene și cele austro-rusești. Membru al Comitetului pentru comemorarea lui Napoleon, dl. Norbert Brassinne, în

de peste hotare

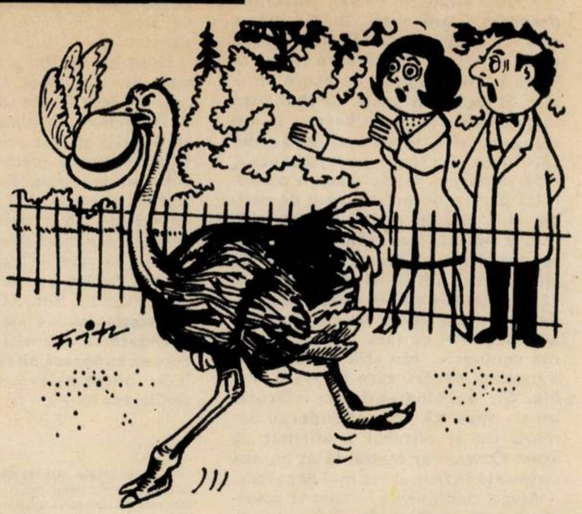

– Ce-ți veni să-ți pui pălăria cu pene de struț?

UMPH DETROIT
FASTEST MOTOR CICLE
Bob Leppan
Flats UTAH U.S.A.

tate de 60 de ani, a întreprins pelerinajul său sub semnul lup-ei pentru pace și pentru con-acte pașnice între națiuni. Ple-area sa din Waterloo a fost narcată, în chip simblolic, de borul a 13 porumbei albi.

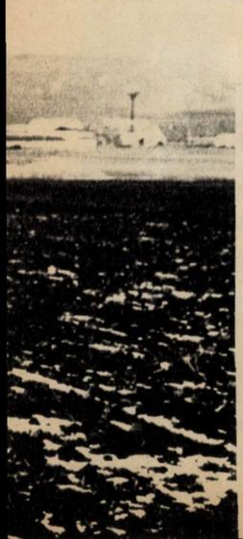

1 F	2 L	3 E	4 C	5 A	6 R	7	8 C	9 U	10 L	11 C	12 A	13 T
2 L	A	D	A	■	V	I	A	T	A	■	C	A
3 A	T	E	N	T	■	E	T	E	R	N	■	I
4 M	I	C	■	R	I	P	A	■	G	A	M	E
5 I	M	■	C	O	T	U	R	I	■	S	A	T
6 N	E	D	U	M	E	R	I	T	A	■	T	E
7 D	■	I	M	P	■	I	■	A	R	I	C	I
8	O	S	P	A	T	■	A	L	I	N	A	■
9 A	R	C	A	■	P	A	M	I	N	T	■	T
10 S	C	U	N	D	■	C	U	C	■	I	A	R
11 C	A	R	A	R	U	I	■	I	U	N	I	E
12		S	■	U	N	D	A	■	I	S	O	N
13		■	E	M	A	■	V	I	S	A	R	E

CUVINTE LUNGI

ORIZONTAL:

1) Vorbă lungă — Lungit. 2) Cea de zestre e de obicei mai mult lungă decît lată — Își măsoară lungimea în ani — Întocmai. 3) Privește lung — Infinit de lung (masc.). 4) Opus... lunganului — Surpătură — Șiruri de note. 5) În timp! — Lungesc drumul — E «lung» pe lîngă Brașov. 6) Face ochii mari și se uită îndelung (fem.) — Cute! 7) Iar în timp! — Animal cu țepi lungi și tari. 8) Se lungește pîn-la ziuă cînd nu lipsește antrenul — A scurta durerea. 9) Corabia legendară — În coordonatele sale, longitudinea constituie unul din cele două elemente. 10) Nu-i lungan, ci dimpotrivă — Își strigă numele de-a lungul și de-a latul pădurii — Din nou. 11) Sînt înguste, dar lungi, pe traseele turistice — Luna în care înregistrăm cea mai lungă zi din an. 12) Prima literă gotică — Poate fi lungă, mijlocie, scurtă și ultra scurtă — Acompaniament vocal. 13) Notă muzicală — Emilia... mai pe scurt — Stare de lungă meditare.

VERTICAL:

1) I s-au lungit urechile... — Prelungește viața cardiacilor. 2) Soră cu lungimea — Uragane întîlnite în poezia eminesciană. 3) Odgon lung cu care se trage un vas pe cursul unei ape — Uneori e doar o... zeamă lungă. 4) În vacanță! — De brațul cel mai lung i se atîrnă săgeata cu găleata. 5) Nas-lung! — Lung e al Clujului în titlul unui cîntec popular. 6) Radu Voinescu — Sînt lungi, subțiri și uneori încurcate — Pe punte! — Articol nehotărît (fem.). 7) Au urechi lungi și picioarele dinapoi mai lungi decît cele din față — Acru. 8) Cu ajutorul ei se reglează bătaia lungă sau scurtă a puștii (pl.) — Acum (reg.) — Avocat. 9) Personaj din «Cîntecul Nibelungilor» — Referitori la o peninsulă europeană (pl.). 10) Nici lung, nici îngust. — Specie de arbore ce crește de-a lungul malurilor apelor curgătoare — Uniunea Internațională a Studenților. 11) Lungul lui, cel neobrăzat nu și-l vede — Lungită. 12) În exercițiul funcțiunii are o... coadă lungă — De-a lungul apelor curgătoare — Laptele-cîinelui. 13) Lungi și subțiri... înoată în supă — Coadă lungă la o rochie (pl.).

Florin EREMIA

Cuvinte rare: AUS, UTE.

dezlegarea jocului GEOMETRIE DISTRACTIVĂ, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) SAISPREZECE. 2) PUȘCA — MEMBRI. 3) O — TANDARA — IN. 4) RAMPA — IONICA. 5) TC — A — AL — AN — I. 6) IED — TRAS — IAN. 7) VARIA — TANC — T. 8) E — ENUS — TA — TE. 9) FAC — ER — DIA. 10) SUPERFICIALA. 11) ASTRA — PIRTII. 12) NEATINSE — AEA.

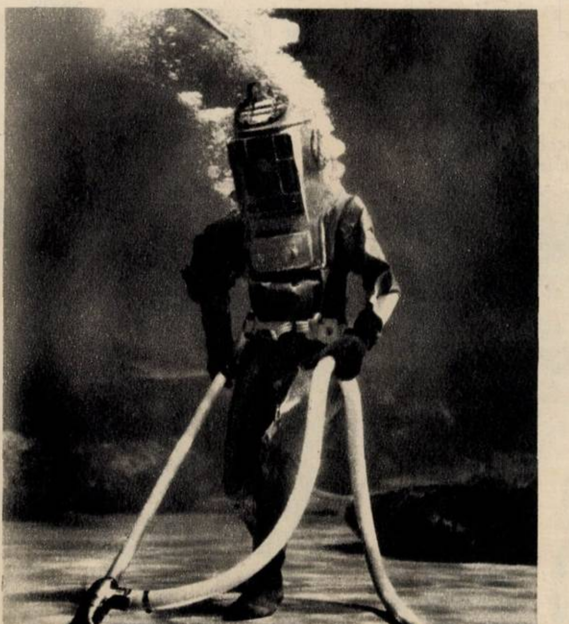

CU ASPIRATORUL SUBACVATIC. Fundul acvariului principal din Miami (Florida, S.U.A.) este curățat de cîteva ori pe săptămînă cu un original «aspirator de praf». Bineînțeles însă că pe fundul apei nici vorbă nu poate fi de praf, ci de vegetația subacvatică care crește aci în mod spontan și trebuie să fie înlăturată. Fapt pentru care nu numai că cel ce execută operația are nevoie de costum de scafandru, dar și aspiratorul trebuie să fie de o construcție specială.

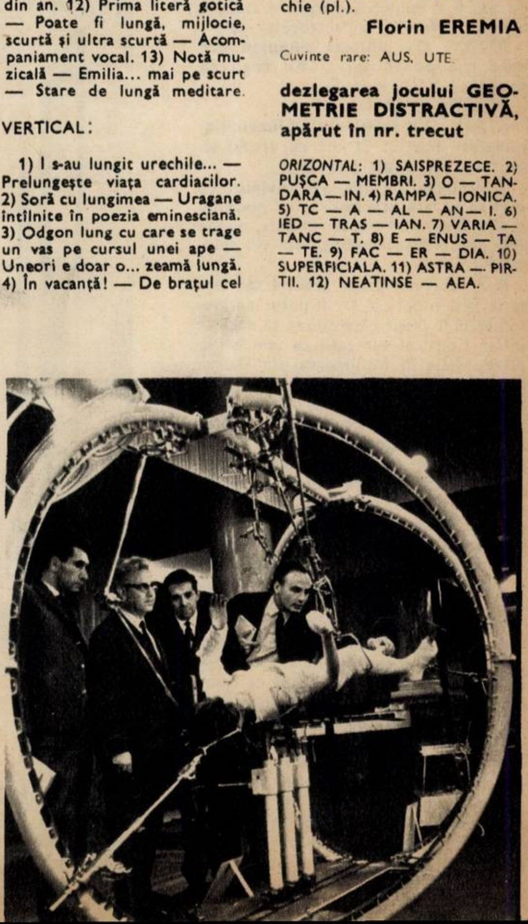

OMUL ȘI APARATUL. Nu e vorba de un nou aparataj pentru antrenarea cosmonauților, ci de un utilaj mult mai... pămîntean. Este noua masă de chirurgie realizată de constructorii de utilaj medical din R.P. Ungară și care, prezentată la o expoziție de instrumente chirurgicale din Budapesta, a trezit interesul numeroșilor specialiști participanți la recentul Congres internațional de chirurgie ținut în capitala R.P. Ungare.

misterul JACK RUBY

(Urmare din pag. 11)

că nu se referea la sentința de condamnare la moarte pentru asasinarea lui Oswald.

RUBY: Ați spus că aveți puterea să faceți ceea ce vreți, nu este așa?

WARREN: Exact.

RUBY: Fără nici o restricție?

WARREN: Potrivit ordinului executiv prin care a fost înființată Comisia, noi avem dreptul să luăm mărturie de la oricine dorim și avem dreptul, dacă vrem s-o facem, să verificăm această mărturie în orice fel credem de cuviință.

RUBY: Dar nu aveți dreptul, dacă vreți, să luați cu dv. un arestat?

WARREN: Nu, avem puterea de a convoca în mod obligatoriu martori la Washington, dacă dorim s-o facem, dar am luat depoziția a două sau trei sute de oameni aici, în Dallas, fără a-i aduce la Washington.

RUBY: Da, dar acești oameni nu sînt Jack Ruby.

Ruby reușise să cîștige un punct. Judecătorul șef declarase înainte că nu avea puterea să-l ia la Washington, dar admisese apoi că avea puterea de convocare obligatorie. Cu toate acestea, refuzase să-l lase pe Ruby să depună mărturie altundeva decît în penitenciarul din Dallas.

— «Poate că se poate totuși găsi o soluție, poate s-ar putea întreprinde ceva — zise Ruby. Ce-ai de răspuns la aceasta președinte Warren?»

Deputatul Ford a întrebat, nu fără oarecare ezitare: «Ne-ai putea spune acolo, la Washington, lucruri în plus?» Ruby i-a răspuns: «da» și chiar înainte de a-și fi terminat depoziția a făcut o ultimă rugăminte judecătorului șef:

RUBY: Dv. sînteți singurul om care mă poate salva. Eu cred că puteți.

WARREN: Da?

RUBY: Dar tergiversînd lucrurile, pierdeți ocazia. Și tot ce vreau să fac este să spun adevărul.

Judecătorul șef și-a dat cuvîntul că ceva se va face «cît mai curînd posibil», la care Ruby a răspuns: «Ei bine, nu mă veți mai vedea niciodată, asta v-o spun eu!»

Ruby a greșit poate crezînd că viața sa se află în pericol; ar fi putut de asemenea să fi greșit gîndindu-se că dacă ar spune Comisiei tot ceea ce știe își va pierde viața în închisoarea din Dallas. Pe de altă parte, dacă cineva de la poliția din Dallas îl ajutase să intre în subsolul Tribunalului, ezitarea lui de a vorbi în fața reprezentanților autorităților poliției locale era desigur de înțeles.

Nu se poate aduce nici o justificare serioasă refuzului Comisiei de a-l aduce pe Jack Ruby la Washington. Motivele invocate erau că judecătorul șef «trebuia să ia prînzul» și «să se întoarcă la Washington, *foarte curînd*», și că o călătorie cu Ruby va atrage «atenția publică» și«va cere oameni de securitate în plus». Ușurința manifestată într-o problemă atît de gravă constituie ea însăși o acuzație la adresa Comisiei. După ce Ruby a mărturisit că viața sa se afla în pericol în închisoarea din Dallas, a declarat că era dornic să spună: «de ce am comis acest act, dar nu pot spune aici». În loc de a oferi asigurări menite a obține dovezi, judecătorul șef, de fapt, l-a admonestat pe Ruby cu aceste cuvinte:

«Cred că aș avea oarecare ezitare dacă aș fi în situația dumitale. Da, eu cred că aș avea. Cred că m-aș gîndi cu multă grijă dacă-mi va periclita situația sau nu; dacă crezi că ceva din ceea ce fac sau ceva din ceea ce întreb este într-un fel sau *în vreo formă contrar intereselor* dumitale, vreau să te consideri absolut liber să spui că depoziția este terminată».

Ruby a reușit totuși să facă un număr de declarații esențiale. El a explicat că, atunci cînd l-a împușcat pe Oswald, «nu exista răutate în mine». Oare nu sugerează aceasta următoarea întrebare logică: dacă nu l-a urît pe Oswald, de ce l-a omorît? Comisia nu i-a pus această întrebare. Deși nu a fost întrebat dacă primise vreun ajutor pentru a pătrunde în subsol, Ruby a spus: «Dacă mutarea fusese programată astfel, atunci cineva din poliție este vinovat de a fi dat informația privind momentul cînd Lee Harvey Oswald era adus jos».

Ruby n-a fost întrebat despre relațiile sale cu poliția din Dallas, dar el a declarat: «Am fost totdeauna foarte aproape de poliție și am socotit că avem aici una din cele mai mari forțe polițienești din lume și am fost totdeauna aproape de ei și i-am vizitat la birou».

Apoi a făcut o dezvăluire deosebit de dramatică. El a spus că aproximativ la 36 de ore înainte de a-l fi împușcat mortal pe Oswald, un ofițer al poliției din Dallas îi sugerase că omorîrea lui Oswald ar fi o idee bună. Ofițerul care i-a făcut această sugestie era unul dintre cei pe care Ruby îi cunoștea bine, deoarece întreținea o legătură cu una din dansatoarele lui Ruby. Ruby a spus:

«...Am auzit pe cineva claxonînd puternic și am oprit. În mașină se afla un ofițer de poliție. Împreună cu el se afla o tînără care lucrează în barul meu... Erau oarecum amețiți. Și eu eram puțin cu chef. Am luat cîteva sticle de bere... și am rămas cu ei — v-am mai vorbit despre aceasta?...Nu v-am relatat acest fapt, deoarece atunci aveam o anumită părere despre ofițerul de poliție și... sau nu mi-a trecut prin minte s-o fac, sau aveam mai mult sau mai puțin un motiv să trec peste el, deoarece am simțit că nu trebuie să-i amestec pe ei în toate acestea, deoarece era un fel de secret că el avea legături cu fata. Avea probleme conjugale. Nu știu dacă acesta e motivul pentru care nu v-am vorbit. Și, vorbindu-mi așa «făcuți» mi-au spus că mă considerau un mare tip și ofițerul a afirmat că acest Oswald ar trebui tăiat bucată cu bucată în fîșii, și așa mai departe».

Atunci cînd Ruby a început să povestească acest incident, Joe Tonahill, avocatul său, a scris o notiță. Ea spunea: «Acesta este lucrul care l-a determinat pe Jack să-l asasineze». Un ofițer al poliției din Dallas era astfel considerat de către avocatul lui Ruby ca fiind cel ce l-a determinat pe Ruby să-l ucidă pe Oswald. Declarația lui Tonahill nu poate fi subapreciată sub motiv că ar fi doar retorica unui avocat al apărării, deoarece dacă Ruby ar fi plănuit asasinarea lui Oswald cu o zi și jumătate înainte, atunci orice apărare în fața acuzației de omor cu premeditare ar fi fost considerabil slăbită. Dar Ruby n-a fost întrebat nimic de către Comisie cu privire la acest punct.

Depoziția lui Ruby a fost în cea mai mare parte ignorată de către Comisie, ca și de presă. Ori de cîte ori s-a discutat pe marginea ei, implicațiile supărătoare ale acesteia au fost evitate prin referiri la starea mintală «deranjată» a lui Ruby. Eu n-am pretenția de a fi expert în această privință, dar pare limpede că un martor, chiar dacă nu-i întreg la minte, poate oferi dovezi de neprețuit. În plus, întrebările cele mai judicioase puse la 7 iunie par să fie acelea venite din partea lui Ruby. Ceea ce reiese și din aceste cuvinte ale sale:

«Poate că anumiți oameni nu doresc să cunoască adevărurile pe care le-aș putea releva. Oare aceasta e realitatea?»

Aici, la al 7-lea etaj al lui Parkland Memorial Hospital din Dallas, în camera păzită zi și noapte de polițiști, și-a dat ultima suflare Jack Ruby. A 15-a verigă din faimosul șir de morți misterioase legate de asasinatul de la Dallas din 22 noiembrie 1963.

---

[1] Documentele nu dezvăluie dacă acești avocați erau în serviciul poliției din Dallas, al *procurorului districtului* sau al *unei agenții oficiale*. Consilierul a schimbat subiectul la acest punct și a întrebat-o pe doamna Rich care era salariul ei la Carousel.

[2] Generalul Walker a fost pensionat din armata S.U.A. curînd după ce s-a descoperit că el ordonase ca un anumit film exprimînd un punct de vedere virulent de dreapta să fie vizionat în *mod repetat de trupele de sub comanda sa.*

[3] Documentele Comisiei dezvăluie că printre cei care au contribuit la suma de 1 465 dolari se afla și Nelson B. Hunt, fiul lui H.L. Hunt, milionar din Texas.

[4] Polițist de a cărei asasinare a fost acuzat Oswald.

[5] Avocatul lui Ruby.

cadran internaţional

anglia şi aderarea

– corespondenţă din londra –

Guvernul britanic şi-a manifestat în ultima vreme tot mai hotărît intenţia de a adera la Piaţa comună vest-europeană. În acest scop au avut loc şi consultări de culise cu partenerii Angliei din Asociaţia europeană a liberului schimb, şi cu membrii Commonwealth-ului — în special cu Noua Zeelandă, care ar fi puternic lovită prin slăbirea poziţiei sale favorizate pe piaţa engleză.

Suporterii planului aderării la C.E.E. fac mult caz de argumentul că acest organism economic va deveni capabil să concureze Statele Unite. Dar, de fapt, înseşi S.U.A. au făcut presiuni asupra Angliei pentru a adera. Iar motivele nu trebuie căutate prea departe; Statele Unite consideră C.E.E. ca un fel de departament economic al N.A.T.O., S.U.A. urmărind să obţină şi prin intermediul acestei organizaţii avantaje economice de pe urma investiţiilor americane tot mai mari în ţările vest-europene. Industria britanică de automobile, de pildă, una dintre cele care cîştigă cel mai mult de pe urma exportului, este controlată în proporţie de peste 50 la sută de două firme americane — Ford şi General Motors. Investiţiile americane în Europa occidentală sînt apreciate la 10 000 milioane dolari, dar, după cum a subliniat lordul Caldecote în *Times*, ceea ce importă nu este atît dimensiunea investiţiilor, cît faptul că americanii au ales industriile cheie din economia europeană pentru a-şi face investiţiile».

«Times»-ul londonez, care a publicat împreună cu «Die Welt» (Hamburg) o anchetă comună pe tema «Anglia în drum spre Europa», a arătat în mod deschis că schimbarea de atitudine a laburiştilor se datorează eşecului politicii economice a guvernului.

Opoziţia aripii de stînga a Partidului laburist faţă de noua orientare a conducerii partidului se bazează în primul rînd pe considerente politice, deşi acestea au la rîndul lor implicaţii economice. Anglia, ca parteneră în Europa occidentală — afirmă laburiştii de stînga — ar urma să se asocieze cu concurenţii săi în domeniul produselor industriale mai degrabă decît cu ţări capabile să-şi sporească importurile de produse industriale britanice, în schimbul materiilor prime. De asemeni, agricultura Angliei s-ar afla la bunul plac al ţărilor cu condiţii climatice mai favorabile.

În acelaşi timp se subliniază că iniţiativele preconizate de Wilson pentru o slăbire a încordării în Europa, promisiunea de a face presiuni pentru o dezangajare militară şi crearea de zone denuclearizate, angajamentul de a găsi o formă de recunoaştere a R.D.G. — toate acestea au fost lăsate deoparte.

Liderul conservator Edward Heath era pregătit să accepte aproape orice condiţii impuse de C.E.E. atunci cînd partidul său se afla la putere, şi De Gaulle a fost cel care l-a împiedicat. Dar în perioada aceea exista în Anglia o puternică opoziţie, laburistă ca şi în rîndul sindicatelor, faţă de ideea aderării la Piaţa comună. În prezent însă, nu numai ministrul de externe laburist Brown se pronunţă făţiş în favoarea Pieţei comune, dar şi Wilson renunţă la poziţia sa anterioară...

Gordon SCHAFFER

nunţile tradiţionalului mussem

O dată pe an, cam în vremea aceasta, la Agdul, un sat de la poalele Munţilor Atlas din Maroc, are loc tradiţionalul Mussem, o sărbătoare a tribului Ait Haddidn. Acest trib este de origine berberă, ducînd de veacuri aceeaşi viaţă seminomadă prin văile munţilor.

Într-o anumită zi, care marchează începutul sărbătorii, satul se trezeşte, ca prin farmec, în zori aproape de două ori mai mare de cum fusese în ajun. Oamenii tribului veniţi din cele mai îndepărtate puncte îşi ridică peste noapte sute de corturi. Ei vin să se prosterneze în faţa mormîntului înţeleptului Sidi Ahmed El Maghemie. Obiectul acestor sărbători a fost statornicit cu secole în urmă, după moartea lui Sidi Ahmed, sanctificat de urmaşi pentru marea lui înţelepciune şi bunătate. Cu prilejul pelerinajului, are loc şi un fel de iarmaroc. Unii vin să cumpere, alţii vin să vîndă — un întreg furnicar se agită pe ulicioarele de obicei tăcute. Din loc în loc grupuri adunate în cerc joacă şi bat din palme. În răstimpul cît ţine sărbătoarea, conform tradiţiei, tinerii şi tinerele se împrietenesc şi, dacă îşi găsesc perechea potrivită, se pot căsători de îndată.

Marea majoritate a băieţilor şi a fetelor care au atins vîrsta potrivită întemeierii unei familii, vin la Agdul numai cu acest scop. În timp ce ceilalţi se agită cumpărînd şi vînzînd diferite produse, tinerii şi tinerele se adună deoparte. Şi în această mulţime sînt priviri care se întretaie, se înţeleg, inimi care se înfioară. O anumită pieptănătură îţi spune că tînăra a mai fost măritată sau nu. Hotărîrea de a convieţui trebuie să fie luată de către ambele părţi în faţa mormîntului lui Sidi Ahmed şi numai după acest ceremonial perechea, însoţită de rude şi prieteni, trece să oficieze căsătoria la cadiu, care spre întărire le înmînează un act. Deşi tribul Ait Haddidn se închină lui Alah, totuşi sexul frumos se bucură de multă libertate, avînd posibilitatea să-şi spună cuvîntul în alegerea soţului.

Cînd Mussem-ul ia sfîrşit, pe drumurile care pornesc de la Agdul, familiile abia înjghebate ale tribului Ait Haddidn pleacă spre noua lor viaţă. Căminul întemeiat devine astfel unicul fapt trainic în existenţa seminomadă şi nesigură a membrilor acestui trib.

Veronica RUSSO

S-au cunoscut la Agdul.

din lume adunate

Prima ştire trimisă de un reporter american proaspăt sosit în Vietnamul de sud suna astfel: «Chirurgii armatei americane au descoperit la răniţii americani plăgi teribile provocate de un nou tip de armă foarte modernă». Unde le-au produs forţele de rezistenţă că doar nu au întreprinderi pentru armament ultramodern în junglă? S-a aflat ulterior că aceste arme făceau parte din ultimul transport de armament adus din Statele Unite, pe care trupele agresoare nici nu apucaseră să-l pună în folosinţă. În schimb ele au fost capturate de «forţele Vietcong» în timpul atacării unor depozite militare. Aşa că, după cum recunoaşte un ziar englez, trupele americane au reuşit performanţa de a simţi primele efectele proiectilelor. Episodul arată nu numai cît de barbare sînt mijloacele pe care le folosesc agresorii, ci şi faptul că-şi primesc, în aceeaşi măsură, pedeapsa cuvenită pentru faptele lor. O întîmplare cu adevărat simbolică.

★

În piesă personajul feminin în cauză se îmbată şi dezvăluie spectatorilor viaţa sa nefericită în căsnicie. După şase luni de spectacole, interpreta personajului este salvată în ultimul moment de la moarte după o încercare de sinucidere. Cauza? Identificarea atît pe scenă cît şi în viaţă cu rolul pe care îl juca. Un coleg a declarat poliţiei: «Trăia atît de intens rolul său, încît acesta ajunsese să-i otrăvească fiecare moment al existenţei sale». În plus, soţul intentase acţiune de divorţ. Este vorba de actriţa franceză Anne Tonietti şi de piesa lui Albee: «Cine se teme de Virginia Woolf?». Nu ştim cine o fi vinovatul, dar o altă actriţă franceză, Madeleine Robinson, a renunţat să mai joace acelaşi rol numai după cîteva săptămîni, din motive asemănătoare.

★

Se pare că procesul lui Marinus van der Lube condamnat şi decapitat la 10 ianuarie 1934 pentru incendierea Reichstagului se va rejudeca. Procesul înscenat acestui drogat cu mintea rătăcită a constituit pe atunci punctul de plecare pentru campania de lichidare de către nazişti a forţelor de stînga şi liberale din Germania. Fratele lui Van der Lube, care a redeschis acţiunea, doreşte «doar să reabiliteze memoria lui Marinus şi a familiei» şi să dovedească cu ajutorul curţii din Berlinul occidental că execuţia a fost «o crimă judiciară». Se pune întrebarea: va merge curtea mai departe pentru a lămuri, din perspectiva actuală toate aspectele acestei afaceri tenebroase? De fapt istoria nu ar mai avea nevoie de un nou verdict pentru că l-a şi dat în cadrul marii judecăţi a popoarelor care a pus capăt teroarei hitleriste. Nu poate însă fi subestimată valoarea educativă şi preventivă a dezvăluirii depline a mecanismului unei astfel de provocări. Pentru că de la Sacco şi Vanzetti şi pînă la afacerea din Dallas, politicienii provocărilor şi asasinatului politic nu şi-au schimbat în esenţă metodele.

Nicolae URECHE

În pofida condamnării pe plan tot mai larg de către opinia publică a agresiunii americane din Vietnam, trupele S.U.A. continuă acţiunile barbare îndreptate împotriva populaţiei sud-vietnameze. Fotografia înfăţişează un moment dintr-o «operaţiune de curăţire» la sud-vest de Da Nang, unde sub pretextul «apărării» populaţiei de forţele patriotice, locuitorii sînt ridicaţi şi transportaţi în elicoptere americane la «loc sigur».

Regele Moshoeshoe al statului Lesotho a rămas doar un conducător simbolic al ţării sale, după ce a acceptat condiţiile puse de primul ministru Leabua Ionathan, pentru a-şi păstra tronul.

Repurtînd victoria în recentul turneu internaţional de şah de la Hastings, fostul campion mondial Mihail Botvinnik (U.R.S.S.) reeditează succesul obţinut în anul 1961 în aceeaşi competiţie.

PREŢUL REVISTEI : 2 LEI | 41 505

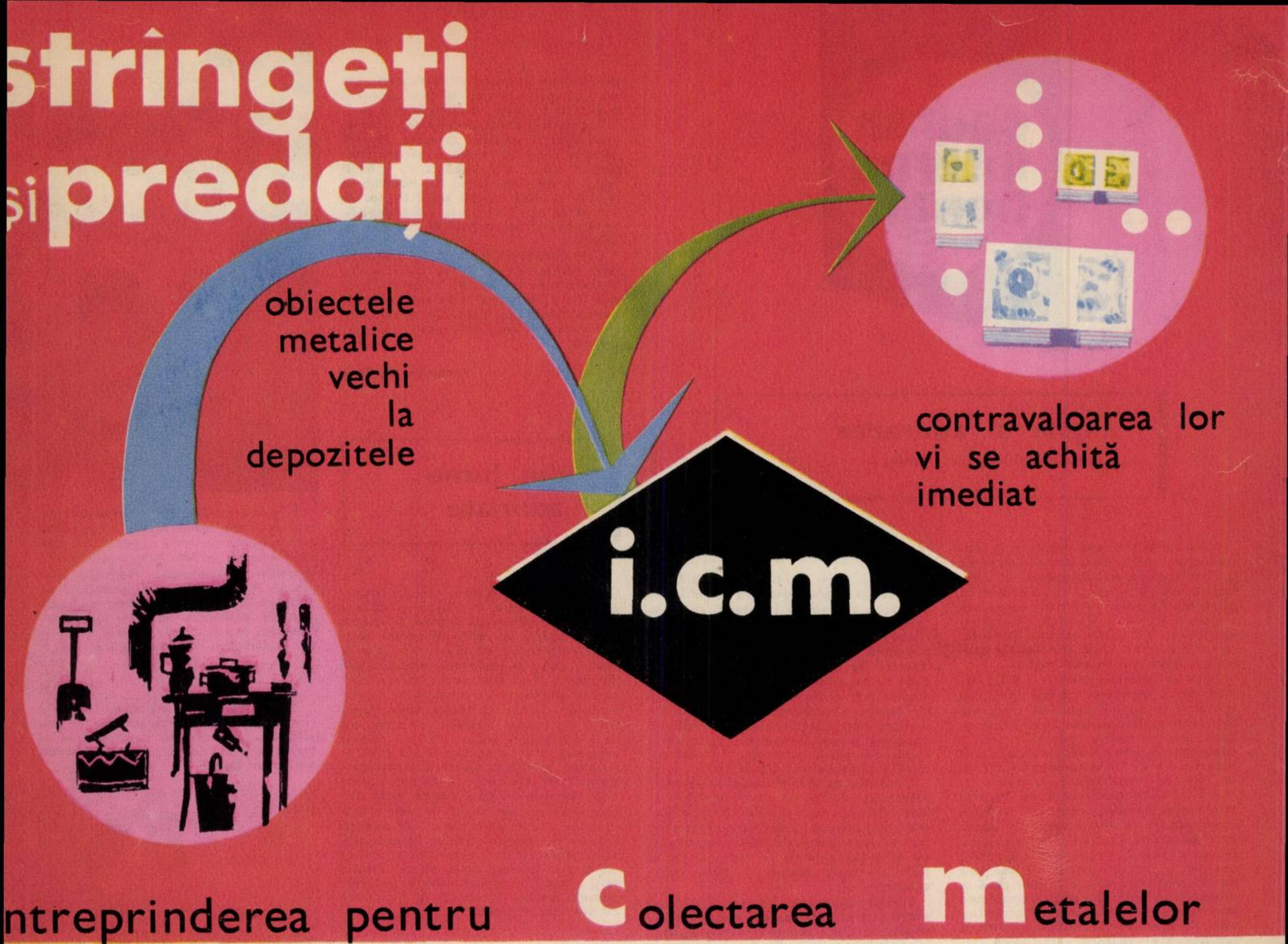

strîngeți
și predați
obiectele
metalice
vechi
la
depozitele

i.c.m.

contravaloarea lor
vi se achită
imediat

ntreprinderea pentru colectarea metalelor

o mașină
de cusut
ideală

ILEANA

Ileana
Lugoj
UMC
MADE IN RUMANIA

Eliberări-3 vomase

ANUL XVI NR. 4 (608) — 21 ianuarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă

flacăra

curier

gospodarii satelor – candidați ai f.d.p.

În satele noastre întinerite de suflul înnoitor al socialismului, alegerile pentru sfaturile populare comunale, care vor avea loc la 5 martie, și campania electorală care le precedă sînt un minunat prilej de mobilizare a oamenilor muncii pentru rezolvarea problemelor pe care le ridică progresul agriculturii și al satului, un nou prilej de manifestare a frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, de afirmare și de cimentare a alianței muncitorești-țărănești. Alegerile pentru sfaturile populare comunale constituie o contribuție directă, eficientă, la intensificarea participării active a maselor largi de oameni ai muncii de la sate la rezolvarea pe plan local a treburilor de stat și obștești, la îmbunătățirea activității sfaturilor populare, la extinderea inițiativelor cetățenești, la dezvoltarea democrației noastre socialiste.

Alegerile de deputați dezvăluie noi energii creatoare, scot în evidență gospodari destoinici și pricepuți, oameni devotați intereselor obștești. Acest fapt e subliniat cu prisosință de propunerile de candidați ai F.D.P. care au început să fie făcute încă de săptămîna aceasta. Sînt printre acești mii de oameni de nădejde președinți și brigadieri din cooperativele agricole, țărani cooperatori fruntași, prețuiți de întreaga obște, mecanizatori, zootehnicieni, profesori și învățători, bărbați și femei, vîrstnici cu bogată experiență de muncă, tineri însuflețiți de un nestăvilit entuziasm, oameni înzestrați cu înalte calități morale, cu prestigiu în sat.

Traducerea în viață a noii legi electorale, potrivit căreia la comune va fi ales un număr sporit de deputați, asigură o mai strînsă legătură a sfaturilor populare comunale cu masele și, totodată, o creștere a competenței acestora. Acest lucru este evident încă din primele zile ale campaniei electorale cînd, potrivit unei tradiții încetățenite în țară la noi, oamenii muncii fac o trecere în revistă a realizărilor cu care astăzi întregul nostru popor se mîndrește. Optimismul și încrederea insuflate de înfăptuirile care fac mereu mai frumoasă și mai bogată viața satelor și a țărănimii noastre sînt totodată un prilej de analiză temeinică, în spiritul unei înalte exigențe, a neajunsurilor care încă mai există, o căutare serioasă, pătrunsă de grijă și pricepere gospodărească, a celor mai bune soluții de îndreptare a lucrurilor, de rezolvare eficientă a treburilor de interes obștesc. Campania electorală determină în acest fel un nou avînt al întrecerii patriotice pentru buna gospodărire a satelor, duce la găsirea unor soluții eficiente pentru rezolvarea problemelor servirii populației din mediul rural. Fiecare etapă a campaniei electorale dezvăluie talentul și entuziasmul țărănimii, bogata sa experiență puse în slujba înfăptuirii politicii partidului, în slujba propășirii patriei socialiste.

V. DĂNCIULESCU

dezbaterea planului în plină desfășurare

În ultima săptămînă noi și noi colective au făcut cunoscute angajamentele luate, în cadrul dezbaterilor prevederilor planului pe 1967, pentru ridicarea nivelului calitativ al activității economice.

Printre alte importante angajamente, constructorii de pe șantierul Sistemului hidroenergetic Porțile de Fier au hotărît să scurteze termenele de execuție față de grafic cu: **60 zile** la excavațiile grosiere la coșurile ecluzei; **20 zile** la predarea la betonare a blindajelor, galeriilor de alimentare a capului intermediar; **6 luni** la predarea în exploatare a noului traseu de cale ferată; **180 zile** la viaductele de cale ferată, care se vor termina, în totalitate, anul acesta; 2 **luni** la străpungerea și terminarea tunelului Alion și **5 luni** la tunelul Tufări; **1 lună** la viaductul de la km 358 plus 700 și la tunelul 357 plus 843 de pe drumul național nr. 6 ce se deviază.

Colectivul fabricii de uleiuri vegetale «Unirea»-Iași și-a îndreptat atenția spre îmbunătățirea calității producției. Analizînd temeinic sarcinile de plan, muncitorii, inginerii și tehnicienii acestei întreprinderi s-au angajat ca în anul 1967 întreaga producție de ulei rafinat realizată să fie numai de calitatea I.

La uzina de țevi «Republica»-București angajamentele prevăd, printre altele, producerea de 1 000 tone țevi din metal economisit. Totodată colectivul uzinei, urmărind traducerea în viață a indicațiilor date de conducerea de partid, a stabilit o serie de măsuri tehnico-organizatorice privind îmbunătățirea tehnologiei la laminorul de 6 țoli; îmbunătățiri constructive la dispozitivul de centrat țagle la linia laminatelor de 6 țoli; dotarea cuptorului laminorului de 4 țoli cu aparatură pentru controlul temperaturii.

Ceea ce reiese cu deosebită pregnanță din numeroasele angajamente luate cu prilejul dezbaterilor prevederilor planului pe anul 1967 este atmosfera de emulație generală, hotărîrea și seriozitatea cu care toate colectivele se pregătesc să ridice nivelul calitativ al întregii activități economice.

UNIREA - o pagină nepieritoare din istoria patriei

În cartea de aur a neamului nostru, actul Unirii — înfăptuit la 24 ianuarie 1859 — se înscrie ca un eveniment crucial. Năzuință de veacuri a poporului, răspuns al unei necesități istorice, Unirea celor două principate — Moldova și Țara Românească — a pus temelia statului național român ca stat unitar, centralizat, constituind actul de naștere al României moderne.

Unirea — aspirație irezistibilă a poporului — a fost exprimată de-a lungul vremurilor din ce în ce mai puternic, de cele mai luminate și mai progresiste personalități. «**Moldovenii, Muntenii și Ardelenii toți de un neam sînt, românesc**» — scrie în cărțile sale marele cronicar Miron Costin. Ideea unității de limbă și neam a fost exprimată cu vigoare și de Grigore Ureche, Constantin Cantacuzino, mitropolitul Simion Ștefan, de învățatul Dimitrie Cantemir, de reprezentanții Școlii ardelene — Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și alții.

Aspirație seculară a poporului, ideea Unirii a dovedit o forță irezistibilă în secolul al XIX-lea. «**Vrem să fim o nație, una puternică și liberă**» — spunea în scrierile sale înflăcărate Nicolae Bălcescu. Iar Vasile Alecsandri arăta, în 1848, că dorința cea mai înfocată a moldovenilor este «**unirea Moldovei cu Valahia într-un singur guvern și sub aceeași constituție**». Marele patriot Mihail Kogălniceanu, în cuvîntarea rostită la 7 octombrie 1857 la Adunarea ad-hoc a Moldovei, argumenta astfel necesitatea Unirii Principatelor: «**Unirea Principatelor într-un singur stat este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova și Valahia sîntem același popor omogen, identic ca nici unul altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și speranțe, aceleași trebuințe de îndestulare, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit**».

Cele mai largi pături ale populației s-au ridicat la luptă sub steagul Unirii. Actul Unirii a fost înscris în istorie de miile de țărani și locuitori ai orașelor — tîrgoveți, meseriași, lucrători — care prin lupta lor au asigurat îndoita alegere a lui Alexandru Ioan Cuza. Vestea a străbătut cu iuțeala fulgerului întreaga țară, ajungînd pînă în cel mai îndepărtat cătun. Cîntînd și jucînd pînă-n miez de noapte Hora Unirii, poporul își exprima astfel bucuria și entuziasmul pentru înfăptuirea Unirii. Această mare izbîndă patriotică a pus temelia edificiului național desăvîrșit în 1918.

Mai unit ca oricînd în istorie, stăpîn și liber pe destinele sale, conștient de capacitățile lui creatoare, poporul român pășește astăzi, călăuzit de partidul său, pe treptele bunăstării și progresului, spre un viitor strălucit.

În aceste zile, cînd sărbătorim 108 ani de la memorabilul eveniment al Unirii, amintim cuvintele pline de adevăr și simțire ale marelui nostru poet Tudor Arghezi: «**N-avem atîtea flori în grădinile de pe Olt, Argeș, Bistrița și Siret, cîte ne trebuiesc, înlăcrimate de plînset și sînge, ca să încununăm în ziua de 24 ianuarie altarele mormintelor marilor viteji, altare în care bate lumina de aur a soarelui nostru, aprins de-a pururi de flacăra nouă a bărbaților de azi, aleși de ursitoare pentru bucuriile tuturor**».

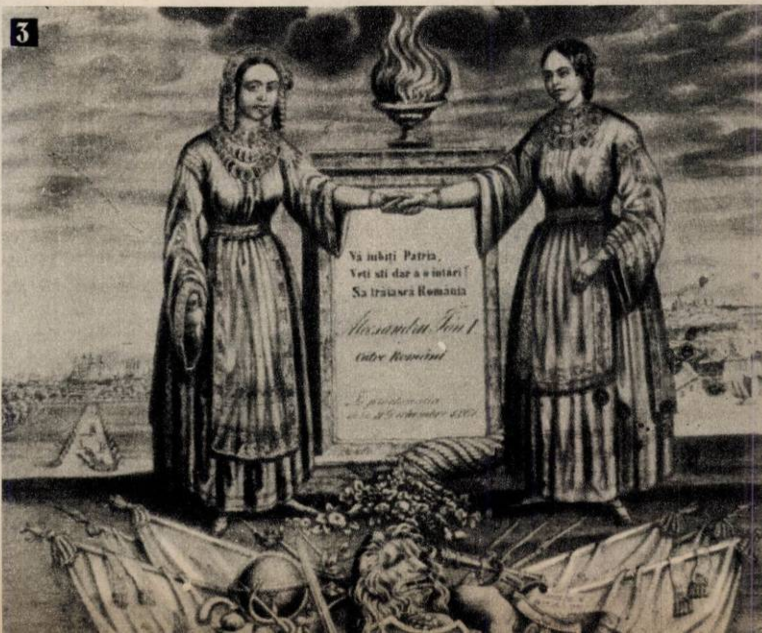

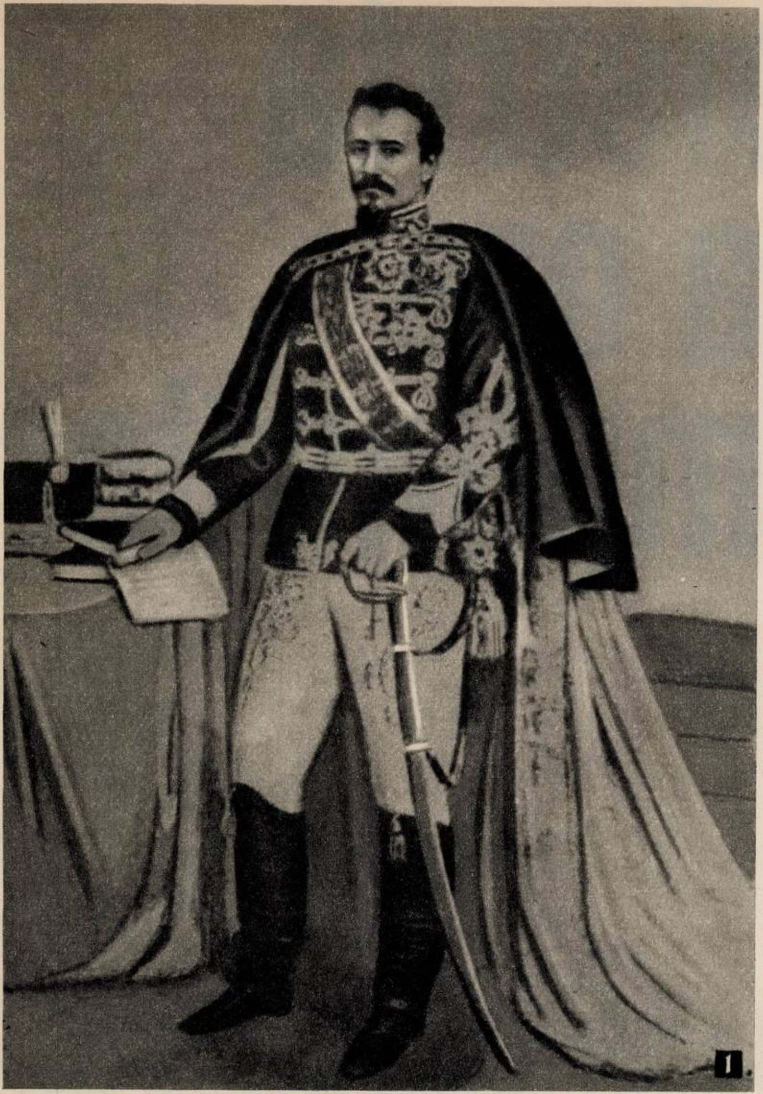
1

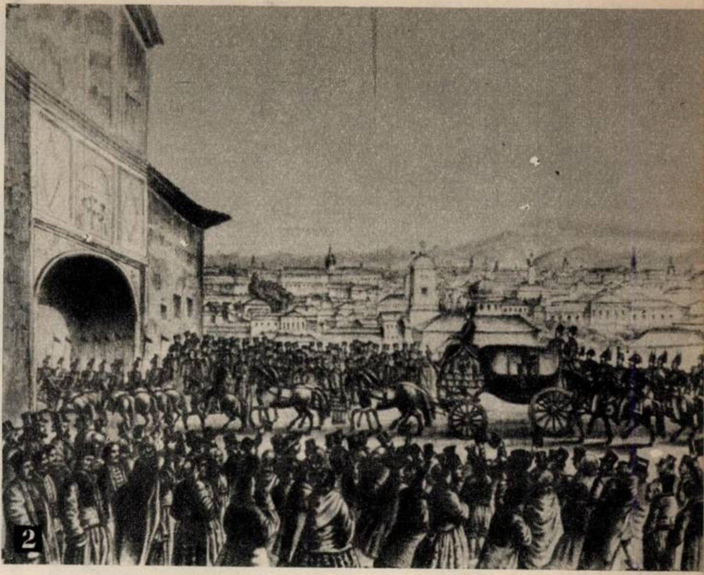
2

1 Alexandru Ioan Cuza.

2 Cortegiul domnitorului Alexandru Ioan Cuza la deschiderea Camerei Naționale, în 29 februarie 1860 (litografie de Papazoglu).

3 Una din nenumăratele litografii ale vremii, simbolizînd Unirea.

4 Voința poporului român de a se uni într-un singur stat a fost exprimată cu deosebită vigoare de numeroase publicații care au militat pentru Unire.

5 Adunarea electivă a Moldovei.

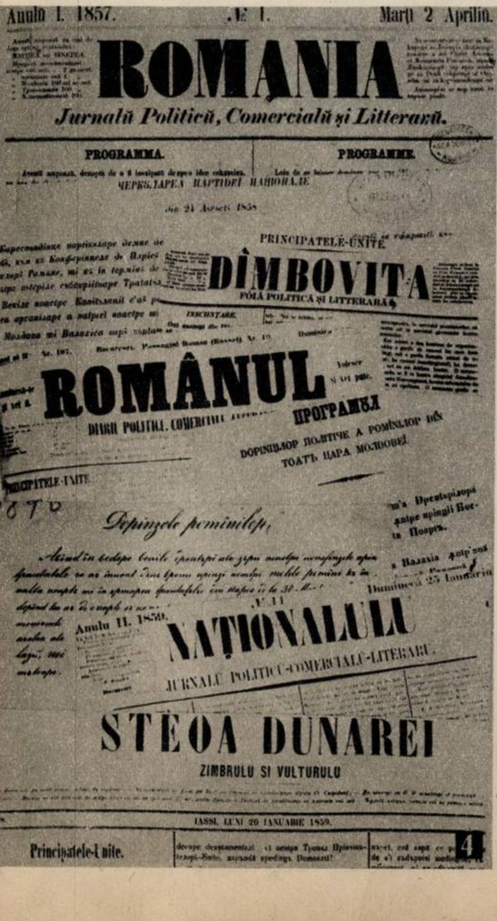
Anulu I. 1857. № 1. Marți 2 Aprilio.

ROMANIA

Jurnalŭ Politicŭ, Comercialŭ și Litterarŭ.

PROGRAMMA. PROGRAMME.

ЧЕРКѪЛАРЕА ПАРТИДЕЙ НАЦИОНАЛЕ

PRINCIPATELE-UNITE

DÎMBOVIȚA

FÓIA POLITICA ȘI LITTERARĂ

INSCRIERE

ROMÂNUL

DIARIU POLITICU, COMERCIALU

ПРОГРАМЪ

DОРИНЦЕЛОР ПОЛИТИЧЕ А РОМѮНІЛОР ДИН ТОАТЪ ЦАРА МОЛДОВЕЙ

PRINCIPATELE-UNITE

1870

Доринцеле ромѫнилор,

Duminecă 25 Ianuariu

№ 11

Anulu II. 1859.

NAȚIONALULU

JURNALU POLITICU-COMERCIALU-LITERARU.

STEOA DUNAREI

ZIMBRULU SI VULTURULU

IASSI, LUNI 26 IANUARIE 1859.

Principatele-Unite.

4

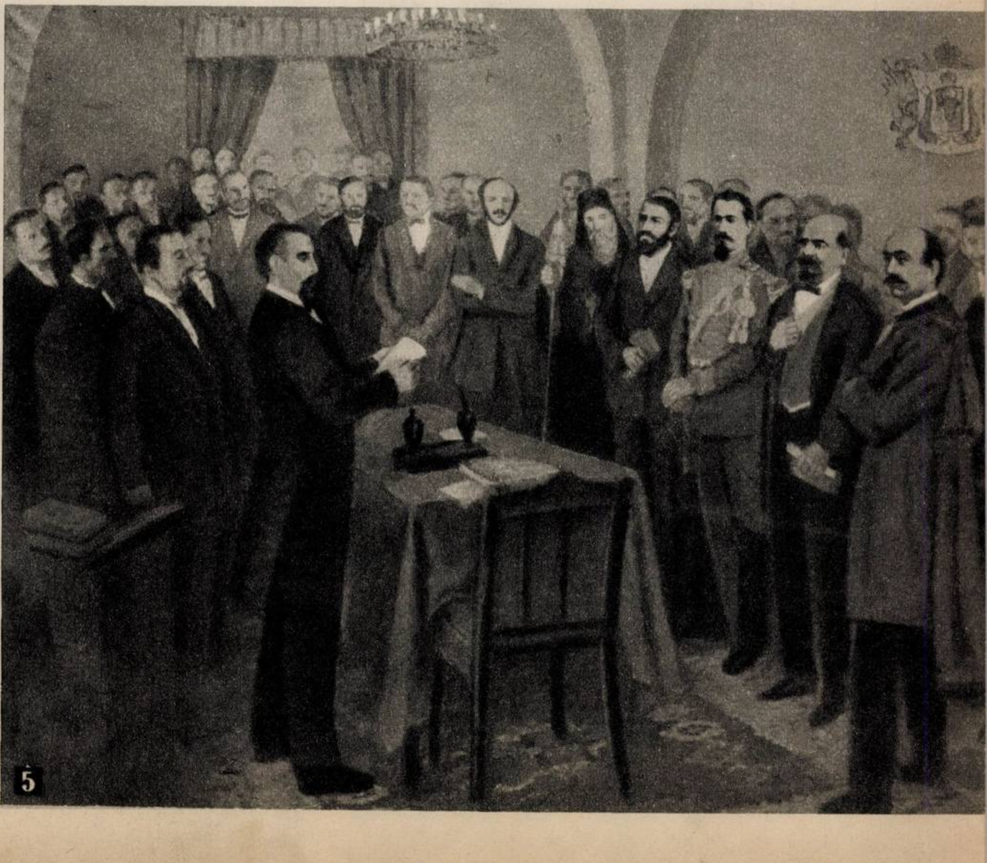
5

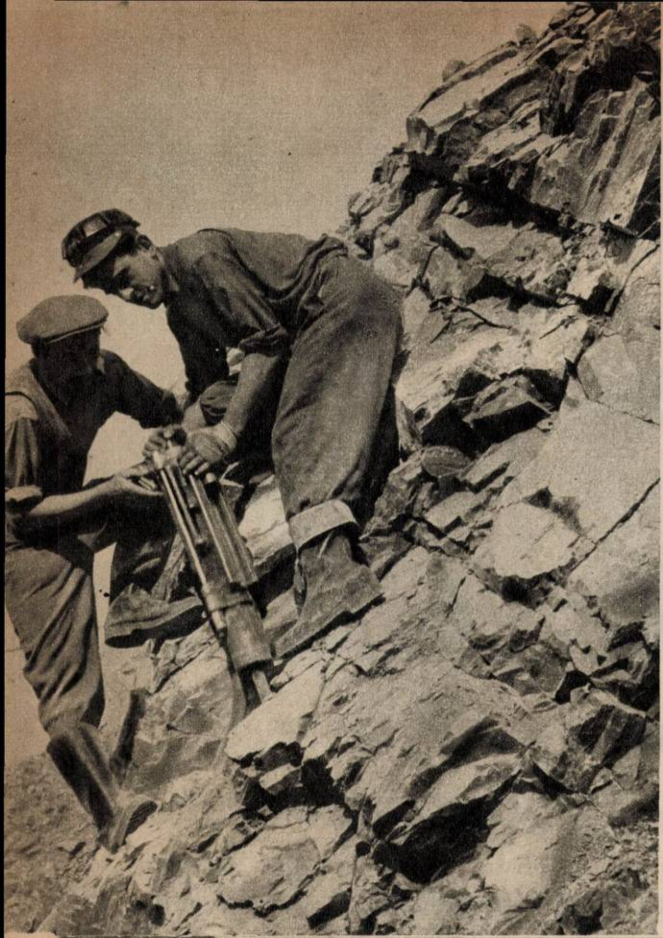

bistrița la ora împlinirilor

◀ Așa a început epopeea Bistriței

Pe aceste locuri se întind astăzi apele lacului de acumulare al hidrocentralei de la Pîngărați. ▼

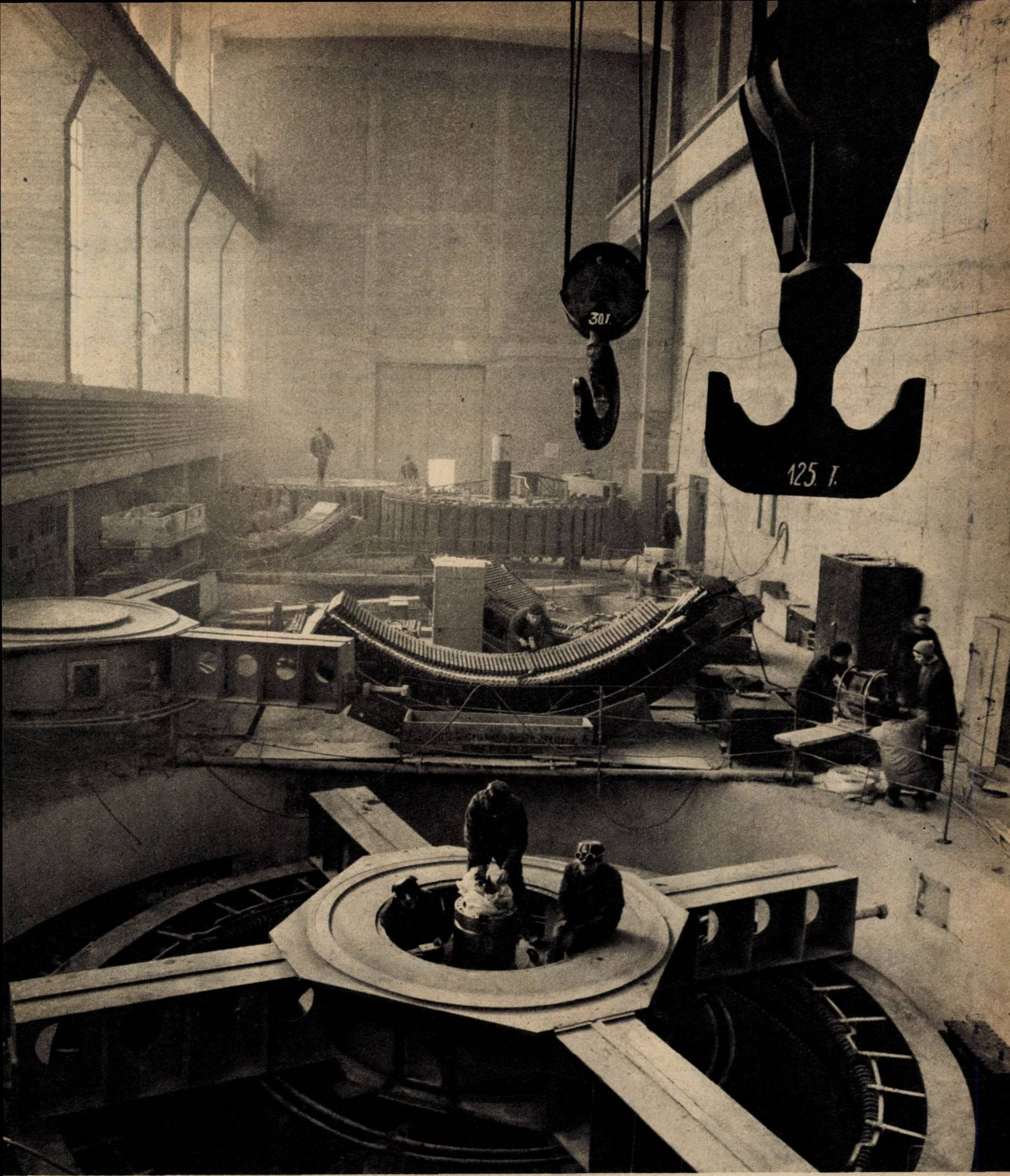

O parte din instalațiile hidrocentralei Bacău I, în perioada montajului.

Apele unui nou lac de acumulare apărut pe harta Moldovei, nu departe de confluența Bistriței cu Siretul, au atins cota finală. De acum și agregatele hidrocentralei Bacău II, ultima verigă din lanțul celor 13 create de-a lungul vijeliosului rîu, pot să-și verifice potențialul și ținuta tehnică. Se încheie așadar dosarul unei dispute de proporții dintre om și natură.

bistrița la ora împlinirilor

Există oare un dosar Bistrița?

Din moment ce rîul a trecut printr-un proces radical, în cursul căruia a fost silit să-și schimbe pe alocuri albia multimilenară, să se strecoare pe sub cer de beton și să renunțe, împotriva firii sale, la sălbăticia deprinsă în zona Toancelor și la tendințele sale destructive, există fără îndoială și un dosar.

Îngăduiți-ne să revedem voluminosul document...

*

...Octombrie 1950. Prima filă... Planul decenal de electrificare a țării, elaborat din inițiativa partidului și sub directa sa îndrumare, prevede, ca principal obiectiv, amenajarea hidroenergetică a Bistriței pe o distanță de 50 km, între Galu și Pîngărați...

De ce tocmai Bistrița?

Răspunsul rezultă din înseși filele documentului pe care-l cercetăm. Rîul în cauză, împreună cu afluenții săi colectați, are un potențial hidroenergetic brut evaluat la 400 MW, cu o energie medie anuală de 3 500 GWh...

Proiectul general întocmit de Institutul de studii și proiectări energetice reactualiza și amplifica o veche idee, îmbrățișată și susținută cu decenii în urmă în lucrarea sa de diplomă de unul dintre distinșii înaintași ai tehnicii românești, inginerul Dimitrie Leonida. Urmărim acum, pe hartă, traseul lacului de acumulare întins pe 35 km, pe care odinioară l-am străbătut cu pasul, cu autocarul și pluta, iar în ultimii ani cu navele noii flote apărute aici, la poalele Ceahlăului. Este cea mai mare acumulare din cîte s-ar putea realiza în zonele montane din

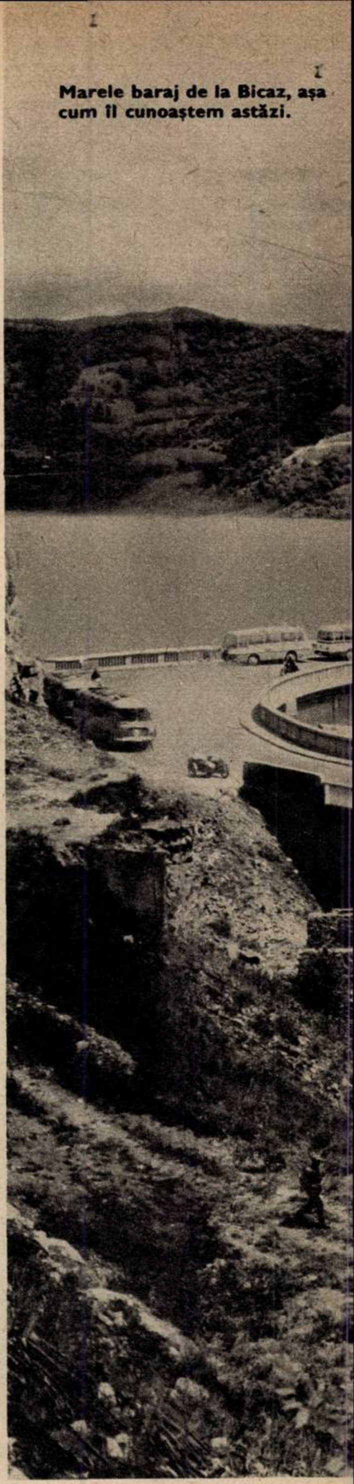

Marele baraj de la Bicaz, așa cum îl cunoaștem astăzi.

Cu tehnică, muncă și beton au fost construite impresionantele canale de aducțiune.

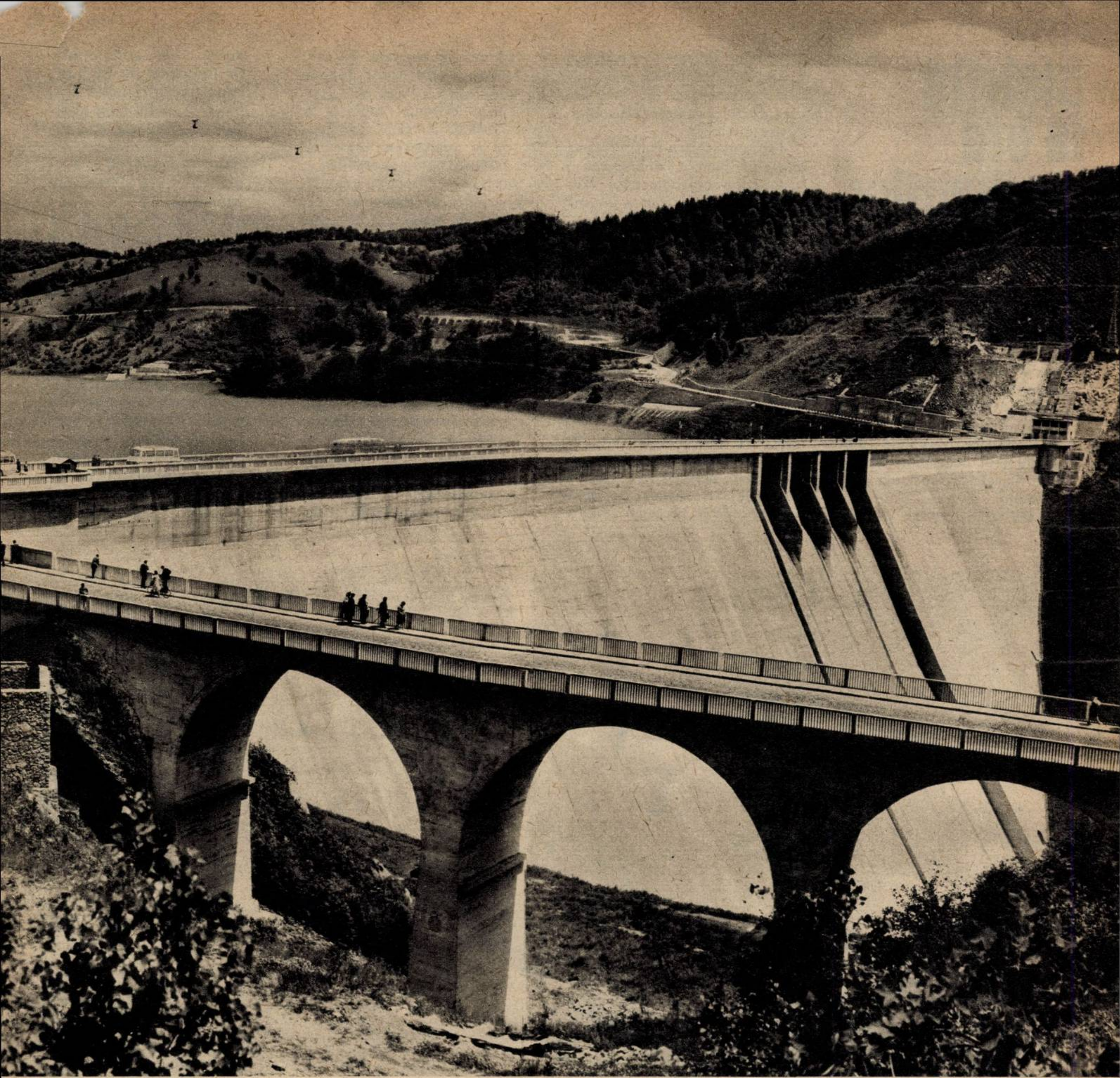

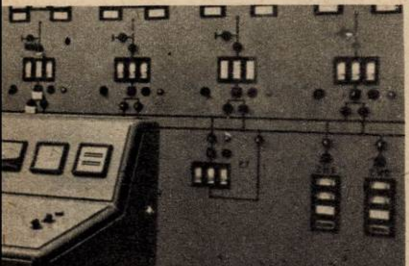

De la centrul de comandă, dotat cu mijloacele tehnicii moderne, dispecerii controlează și dirijează producția de energie electrică a hidrocentralei de la Bicaz.

țara noastră. Pentru zăgăzuirea veritabilei mări artificiale a fost conceput un baraj de greutate din beton, înalt de 127 m, cu o lungime la coronament de 435 m, în corpul căruia s-au turnat 1 620 000 mc beton. În proiect — o derivație a întregii amenajări formate dintr-o priză de apă, un tunel de aducțiune lung de 4 800 m, cu un diametru de 7 m, un castel de echilibru, plasat pe axul tunelului, și două conducte forțate, cu diametrul de 4,20 m, menite să asigure admisia la turbine a debitului instalat de 178 mc pe secundă, centrala propriu-zisă, echipată cu șase grupuri turbogeneratoare pentru o putere de 210 MW și o producție anuală de 490 milioane kWh, și, în sfîrșit, canalul de fugă lung de 1 200 metri, care permite Bistriței să se reîntoarcă, după această nobilă activitate, în vechea sa albie...

Tot ceea ce recitim în proiect s-a înscris în relieful Moldovei ca o realitate magnifică. În dosarul Bistriței sînt consemnate cifre care oglindesc în mod sugestiv efortul fizic, dar și pe cel intelectual. De pildă, tunelul de aducțiune, pe întreaga lungime de 4 800 m, a fost străpuns numai cu o deviere de 28 mm de la axul central, deși tehnica permite toleranțe de peste 40 mm

Și o cifră menită să satisfacă mai degrabă curiozitatea. Pentru transpunerea în fapt a proiectului, pe imensul șantier s-au consumat, în decursul anilor, 160 milioane kWh energie electrică, adică a treia parte din ceea ce ne oferă anual hidrocentrala de vîrf «V.I. Lenin» de la Bicaz.

*

Urmărim în continuare filele dosarului. Bicazul n-a însemnat decît începutul marii epopei de pe Bistrița. Alte proiecte, de proporții mai reduse, s-au integrat în acest peisaj. De la Stejaru pînă la confluența cu Siretul, pe o distanță de 80 km, au apărut astfel 12 uzine hidro-

(Continuare în pag. 8)

bistrița la ora împlinirilor

electrice, cu o putere totală instalată de 240 MW.

Ce i-a determinat pe proiectanți să coboare pe Bistrița? Fără îndoială, avantajele pe care le oferă în continuare atît rîul cît și marele lac asociat la Izvorul Muntelui.

Parametrii energo-economici ai uzinelor hidroelectrice au fost definitivați ținîndu-se seama de cele trei sectoare ale Bistriței, care prezintă caracteristici energetice distincte:

Sectorul Stejaru-Piatra Neamț, pretabil pentru amenajarea a trei uzine hidroelectrice (Pîngărați, Vaduri și Piatra Neamț) cu lacuri de acumulare; sectorul Piatra Neamț-Racova, apt pentru construcția a cinci uzine (Roznov I, Roznov II, Zănești, Costișa, Buhuși), situate în lungul unui canal unic de aducțiune, lung de 34,5 km, realizat în patru trepte, cu căderi de circa 21 m și o a cincea cădere de 15,5 m; sectorul Racova-Bacău, întrunind condițiile pentru construcția altor patru uzine hidroelectrice (Racova, Gîrleni, Bacău I și Bacău II), cu lacuri de acumulare care permit trecerea de la debitul instalat de 80 mc pe secundă în sectorul amonte, la 200 mc pe secundă. Și aici, ca urmare a eforturilor depuse de încercații constructori, proiectele au devenit realitate. Și trebuie să notăm că atît concepția cît și realizarea lucrărilor sînt exclusiv opera specialiștilor și constructorilor noștri, iar 11 dintre hidrocentralele de pe Bistrița sînt înzestrate cu echipamente fabricate în țară.

Acum, la capătul profundei metamorfoze desfășurate de-a lungul unui deceniu și jumătate, călătorul pe meleagurile Bistriței străbate un ținut în cadrul căruia, alături de frumusețile naturii, s-au integrat:

13 uzine hidroelectrice — cu o putere totală instalată de 450 MW și o producție anuală de aproape 1,5 miliarde kWh; 8 lacuri de acumulare — concentrînd circa 1,280 miliarde mc apă; diguri în lungime de 30 km; canale totalizînd 60 km; pentru realizarea acestor construcții s-au excavat 17 milioane mc pămînt și piatră și s-au utilizat 4 374 000 mc betoane.

Iată-ne la ultimele file ale dosarului. O întrebare ne stăruie acum, după această reîntîlnire cu Bistrița. Care sînt avantajele amenajării sale hidroenergetice?

De la Dimitrie Leonida și pînă astăzi specialiștii au dat același răspuns: multiple.

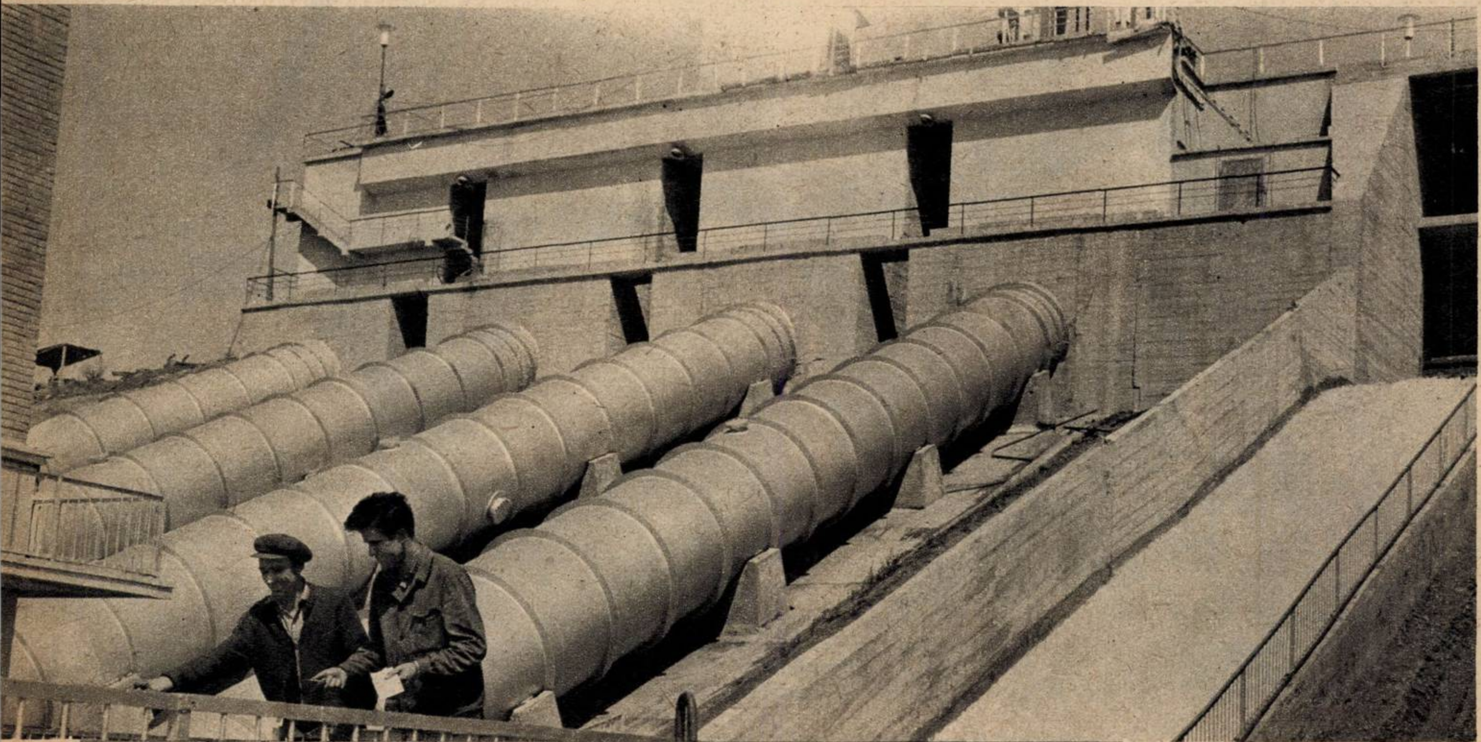

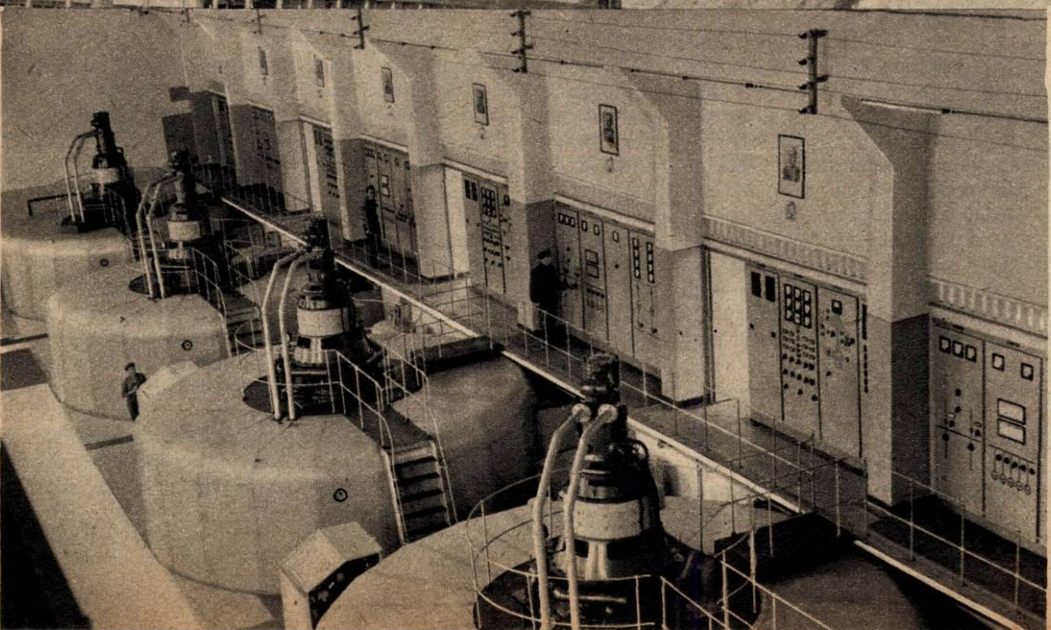

După o muncă asiduă a intrat în funcțiune și hidrocentrala Roznov I.

Iată cîteva dintre ele: energie electrică pentru industria regiunii în plină dezvoltare și pentru iluminat; asigurarea apei industriale pentru combinatele de pe Valea Bistriței și orașul Bacău; regularizarea cursului Bistriței; posibilitatea irigării în sudul Moldovei și Bărăgan a 300 000 ha; protejarea a 12 000 ha contra inundațiilor; dezvoltarea căilor de acces și a turismului.

Bistrița este primul rîu românesc complet amenajat, dar nu va fi singurul. Argeșul și Lotrul urmează a avea același destin. Dar mîine? La rînd se înscriu: Siretul, Someșul, Crișul, Buzăul și altele.

Nicolae DĂSCĂLESCU
și Gheorghe IEVA

ne vorbește henri coandă...

Inginerul român H. Coandă, aflat la 81 de ani în plină activitate creatoare, nu este numai omul care și-a înscris numele în istoria tehnicii ca inventator al avionului cu reacție. El este și primul realizator al avioanelor multimotoare; un precursor al tehnicii prefabricării în construcție; inventatorul unui «cuptor solar» premergător al instalațiilor de azi pentru transformarea apei de mare în apă potabilă; un cercetător pasionat în cele mai variate domenii, începînd cu biologia, electronica, cristalografia și terminînd cu energia nucleară. Pentru nespecialist, unele din studiile sale actuale par să frizeze științifico-fantasticul...

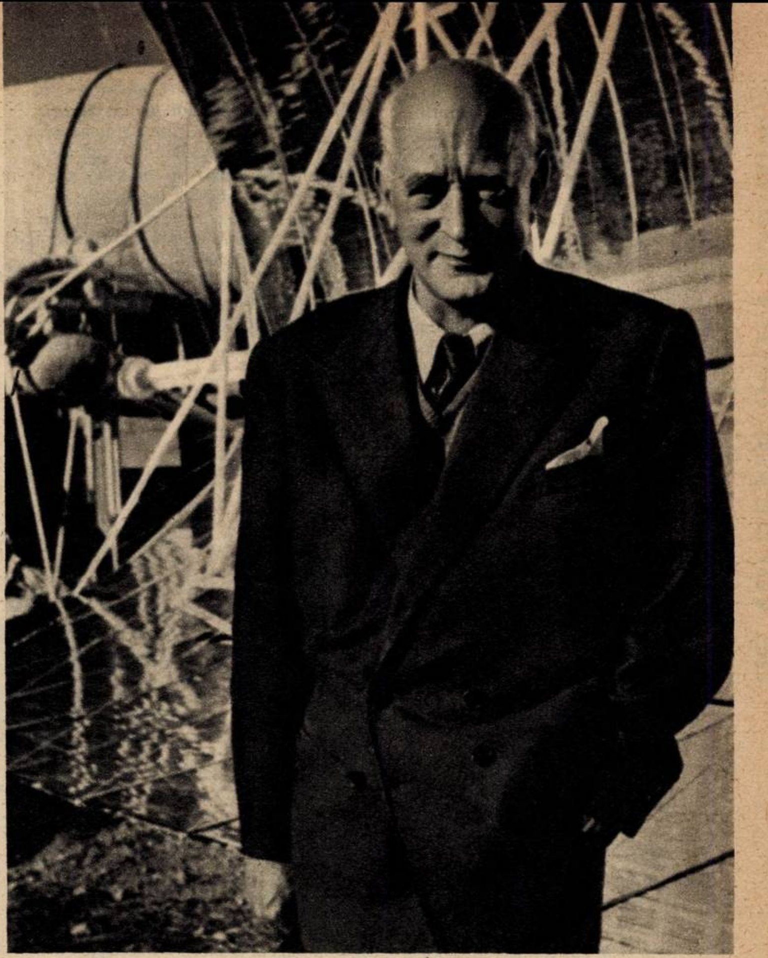

Deși ajuns la o vîrstă înaintată, inventatorul român își continuă cu aceeași neobosită energie și îndrăzneală creatoare cercetările științifice.

Documentele originale prezentate în aceste pagini, dintre care unele apar pentru prima dată la noi în țară — de pildă relatarea lui H. Coandă despre efectuarea primului zbor cu un avion cu reacție — au fost culese de Dinu MOROIANU și I.M. ȘTEFAN, pe baza corespondenței purtate cu inginerul român.

În luna octombrie a anului 1910, vestitul inginer francez Gustave Eiffel, constructorul turnului care i-a imortalizat numele și specialist reputat în aerodinamică, vizita cel de-al doilea Salon internațional de aeronautică din capitala Frantei. Din cele douăsprezece aparate expuse aci, două erau creațiile unor inventatori români: Dumitru Brumărescu și Henri Coandă. Inginerului francez avionul lui Coandă i-a atras atenția în mod deosebit și l-a studiat cu multă luare aminte. După ce Coandă, pe atunci un tînăr de 24 de ani, i-a explicat principiile de zbor ale aparatului său pe care îl botezase «turbopropulsor», Eiffel a exclamat: «Păcat că te-ai născut cu 30 de ani prea devreme».

Acest avion — «Coandă-1910», cum a intrat mai tîrziu în istoria aeronauticii — era primul avion cu reacție din lume, un avion motoreactor, după clasificarea de astăzi a motoarelor aeroreactive. Previziunea lui Eiffel s-a realizat într-un mod uluitor: abia în 1939-1941 Campini, Whittle și Heinkel au creat, la rîndul lor, avioane propulsate de motoare cu reacție.

Istoria tehnicii a consemnat întîietatea lui Coandă; în decembrie 1956, la New York, inginerul român a format obiectul unui memorabil omagiu științific, fiind sărbătorit pentru realizarea primului zbor din lume al unui avion propulsat prin reacție. De la acest zbor trecuseră atunci 46 de ani, iar ilustrul savant intrase într-al șaptelea deceniu al vieții.

Ca și alți inventatori și descoperitori români de mare talent — Tr. Vuia, Gogu Constantinescu, Al. Proca —

(Continuare în pag. 10)

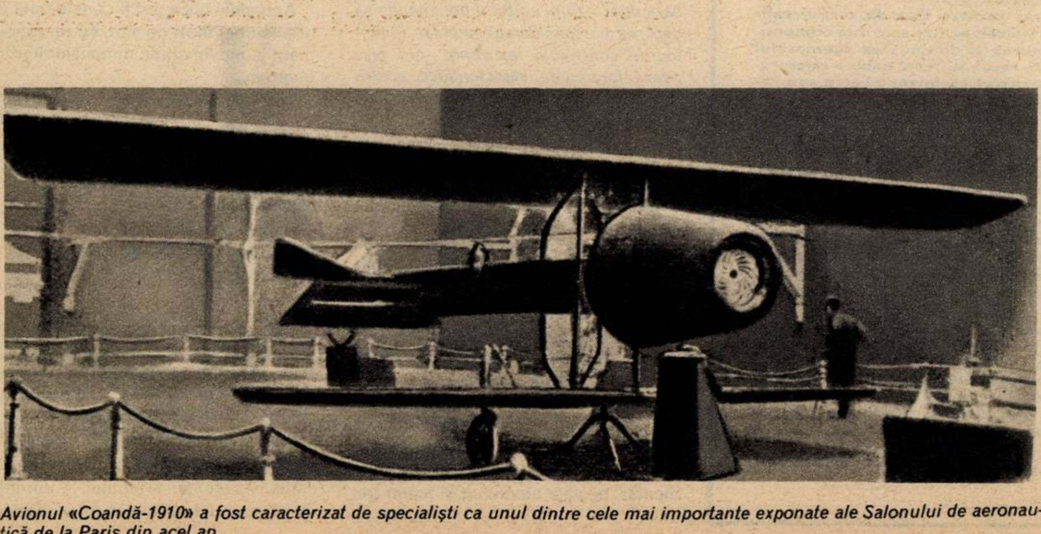

Avionul «Coandă-1910» a fost caracterizat de specialiști ca unul dintre cele mai importante exponate ale Salonului de aeronautică de la Paris din acel an.

H. Coandă nu a găsit în vechea Românie condiții corespunzătoare pentru a duce la bun sfîrșit ideile sale îndrăznețe. De aceea de tînăr el a plecat în străinătate, unde s-a consacrat unor lucrări repede remarcate.

Simpla menționare a cîtorva dintre invențiile lui H. Coandă dă imaginea anvergurii creației sale tehnice. El este, de pildă, creatorul primului avion bimotor *din lume* (1911), care de altfel a inaugurat realizarea avioanelor multimotoare. El concepe locuințe alcătuite pe bază de elemente prefabricate (1918), dintr-un material denumit «béton-bois», fiind astfel și un precursor al tehnicii moderne a prefabricării în construcții, astăzi atît de răspîndită. Într-o perioadă cînd Franța trece printr-o criză de tablă de fier, Coandă construiește rezervoare de benzină, perfect etanșe, din beton, o noutate pentru acea vreme. Imaginează și un interesant «cuptor solar» pentru «producerea apei dulci din apă de mare», fiind astfel și un pionier al transformării *apei marine în apă potabilă*. Tot el realizează tipul de avion care a devenit cunoscut sub denumirea «Bristol-Coandă».

În energetică, ca și în termodinamică, Coandă este de asemenea un deschizător de drumuri. Invențiile sale sînt în unele domenii atît de numeroase încît s-au scris lucrări speciale pentru enumerarea și prezentarea lor. Am putea da ca exemplu «Procedeele și brevetele Henri Coandă aplicabile în construcții» (București, 1923), lucrare în care se prezintă procedee originale de construcție a locuințelor pe bază de elemente prefabricate de beton armat.

După această sumară și foarte incompletă enumerare, trebuie să menționăm cea mai importantă dintre descoperirile sale, care are de pe acum numeroase aplicații și care constituie totodată o mare promisiune pentru tehnica viitorului. Este vorba despre *efectul Coandă*, studiat astăzi în toată lumea. În țara noastră astfel de studii, cu rezultate valoroase, a realizat dr. ing. Const. Teodorescu-Țintea.

Revista americană «True» a scris pe drept cuvînt despre Henri Coandă: «Să nu avem nici o îndoială că acest înalt, înțelept și robust om de știință este unul dintre cei mai activi oameni ai lumii și, fără *nici o exagerare*, unul dintre geniile cele mai mari ale secolului».

Dinu MOROIANU
și I.M. ȘTEFAN

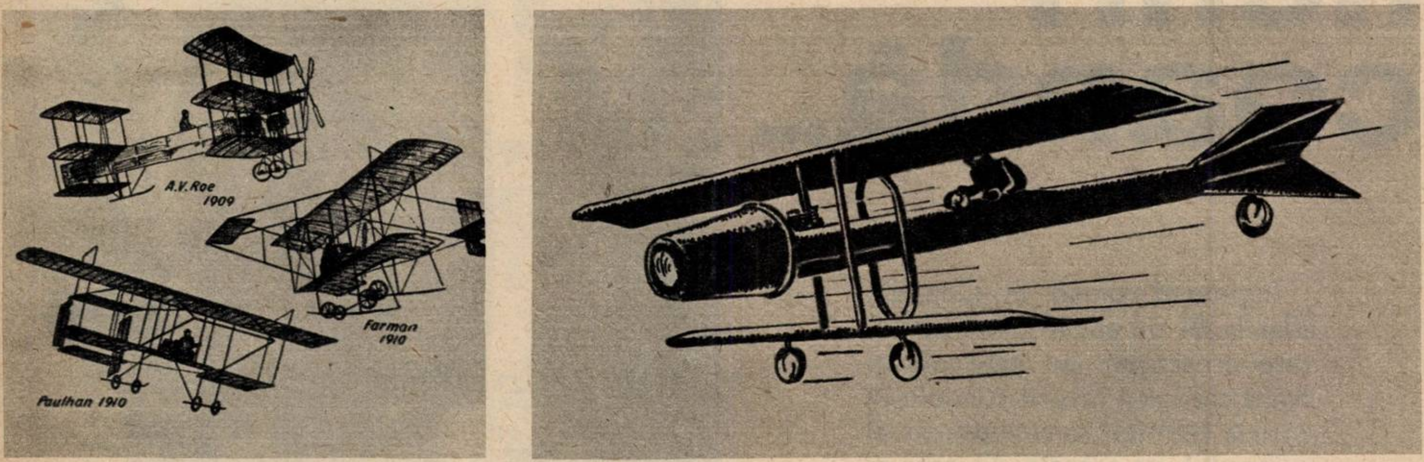

Față de tipurile din vremea sa, avionul Coandă a marcat o adevărată revoluție. Chiar și un om fără pregătire tehnică deosebită își poate da seama de aceasta privind desenele de mai sus.

cercetători din toată lumea studiază

EFECTUL COANDĂ

În ultimii ani efectul Coandă a constituit tema unor vaste cercetări teoretice și experimentale efectuate în multe țări europene și în S.U.A. În acest sens menționăm colectivele și laboratoarele de la Hermann-Föttinger Institut fur Strömunstechnik (Berlin-Vest), Nationaal Lucht-en Ruimtevaartlaboratorium (Olanda), universitățile din Toronto, California, Cambridge, Braunschweig, cercetători din cadrul Academiei de științe a Marii Britanii (Royal Society), iar în Franța în cadrul O.N.E.R.A. (Office National d'Études et de Recherches Aeronautiques) etc.

În ce constă, propriu-zis, efectul Coandă?

Studiind curgerea jeturilor fluide, inginerul român a constatat că, dacă se prelungește unul din pereții canalului printr-o placă plană înclinată sau curbă, jeturile respective deviază de la direcția inițială, urmărind aproximativ profilul plăcii. Tocmai acesta este fenomenul cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de «efectul Coandă», și el se pretează la numeroase aplicații practice.

Cîmpul aplicațiilor a fost inaugurat de însuși Coandă, care a realizat depresorul-amortizor de zgomot (folosit pentru sporirea economicității motoarelor cu combustie internă și diminuarea zgomotului generat de eșaparea gazelor), frîna de recul utilizată pentru micșorarea reculului la armele de foc, dispozitivul atomizor pentru combaterea dăunătorilor în agricultură etc.

În țara noastră, în ultimul deceniu, au fost efectuate cercetări sistematice asupra efectului Coandă, ceea ce a făcut posibilă definirea unor noi direcții de utilizare practică a fenomenului, cu perspective deosebit de interesante. Aceste direcții se referă la reversarea tracțiunii turbomotoarelor de avion, atenuarea zgomotului generat de motoarele cu reacție și curgerea gazelor în instalațiile industriale, obținerea lucrului mecanic la arborele unei turbine etc.

Aplicarea efectului Coandă în automatică a deschis perspective noi acestei științe, făcînd posibilă realizarea unor dispozitive pneumonice cu caracteristici superioare celor electronice. Rezultatele excepționale obținute pe acest tărîm au fost subliniate cu ocazia simpozionului internațional de automatică ținut la New York în anul 1965, unde H. Coandă a fost distins cu diploma de onoare a simpozionului.

Tot în anul 1965, din inițiativa unor oameni de știință cu reputație mondială, ca prof. dr.ing.R.Wille de la Technische Universitat (Berlin), prof. dr. ing. Küchemann de la The Royal Society și alții, s-au ținut la Berlin lucrările primului colocviu european (Euromech 1) avînd ca temă exclusivă efectul Coandă. Prin aceasta colocviul a adus un omagiu savantului român, geniului creator al poporului nostru.

Dr. ing. Const. TEODORESCU-ȚINTEA

coandă

ani și momente ale unei mari creații

Ceea ce caracterizează scrierile publicate și chiar corespondența inginerului Henri Coandă este, între altele, dezvăluirea ingenioasă a breșelor și deficiențelor sistemelor tehnice folosite pînă la el, și aceasta duce la o salutară nemulțumire a inventatorului față de nivelul curent al tehnicii. Savantul aspiră continuu spre perfecționarea tehnicii pe baza unei viziuni cu totul noi, menite să depășească considerabil și chiar să răstoarne concepțiile existente. Am ales cîteva fragmente caracteristice pentru acest fel de a gîndi, care ne dă cheia creației sale excepționale.

1910: RĂZBOI ELICELOR!

Voi privi acum dintr-un punct de vedere nou aripile aparatelor de zbor și elicele aeriene.

De cîțiva ani aviația n-a făcut nici cel mai mic progres din punctul de vedere al suprafețelor purtătoare, iar dacă îndrăznelile cîtorva oameni cu sînge rece au dat iluzia că ea și-a atins ținta, toți specialiștii în mecanică trebuie să recunoască deschis faptul că aviația se găsește într-un stadiu absolut rudimentar, același stadiu ca și acum trei ani.

Cîteva mici modificări, de ordin secundar, la fuzelaj și la motor, au permis piloților de aparate să facă adevărate minuni. Dar acest lucru nu ajunge. Ceea ce ne împiedică să progresăm este faptul că se consideră aeroplanele dintr-un punct de vedere cu totul altul decît cel pe care-l consider a fi cel just.

Actualele elice pot fi considerate ca aripile unei mori de vînt, cu un randament jalnic, în ciuda dimensiunilor lor enorme...

(Din «La Technique aeronautique», 1910)

1910: AȘA A DECURS PRIMUL ZBOR DIN LUME CU UN AVION CU REACȚIE!

...De la început am vrut să elimin ideile curente care presupuneau că o elice este indispensabilă... Era în intenția mea să folosesc un turbopropulsor pentru a expulza, printr-un orificiu circular, aerul din jurul motorului.

...În anul 1910 tunelul pentru încercarea rezistenței avionului la curenții de aer nu era încă cunoscut. Am găsit însă o modalitate de a face proba prototipului. Am montat aripile pe o locomotivă de cale ferată și astfel am putut verifica modul lor de comportare!

După ce toate probele au fost făcute și avionul montat, ne-am pregătit să efectuăm primul experiment.

Era în decembrie, pe aerodromul Issy-les-Moulineaux.

După cîteva încercări motorul a pornit.

Trebuie să recunosc că nu am fost niciodată un pilot strălucit. Nu m-am putut lepăda de un anumit simțămînt de neliniște. Dar în dimineața aceea, pe lîngă obișnuita mea înclinare spre nerăbdare, mai eram, în plus, într-o stare de surescitare neobișnuită.

M-am suit în carlinga avionului, am accelerat motorul și am simțit imediat cum curentul puternic al jetului împingea aparatul înainte. Am făcut semn să se tragă calele din fața roților și încet-încet avionul a început să se miște.

Inițial îmi propusesem ca în acea zi să nu fac încercări de zbor, ci doar cîteva rulări pe micul aerodrom de la Issy-les-Moulineaux. Dar comenzile avionului mi s-au părut docile și atunci am injectat mai mult combustibil în turbină. Am injectat însă prea mult, căci într-o clipă eram înconjurat de flăcări.

Am fost nevoit să reduc puterea motorului. Acționînd valva, flăcările s-au potolit. De abia atunci am privit în jurul meu și mi-am dat seama că luasem viteză.

Zidurile vechilor fortificații aflate pe marginea aerodromului veneau rapid spre mine. Pentru a le evita, am tras manșa.

Dar vai, prea mult! Într-o clipă avionul a cabrat brusc, urcînd aproape la verticală. Eram deci în plin zbor dar, coborînd prea tare, intrasem în pierdere de viteză și avionul începu să alunece, aplecat pe o aripă, spre sol.

Instinctiv, am tăiat contactul gazelor cu mîna stîngă și alimentarea cu combustibil a jetului cu mîna dreaptă. Mi-am dat seama că eram azvîrlit din avion, în timp ce aparatul, la contactul cu solul, a explodat în flăcări.

A fost imposibil ca, din ce rămăsese din avionul consumat de flăcări, să pot stabili dacă celuloidul sau dacă combustibilul a cauzat incendiul.

Proba fusese însă făcută. Zburasem cu primul avion cu reacție.[*]

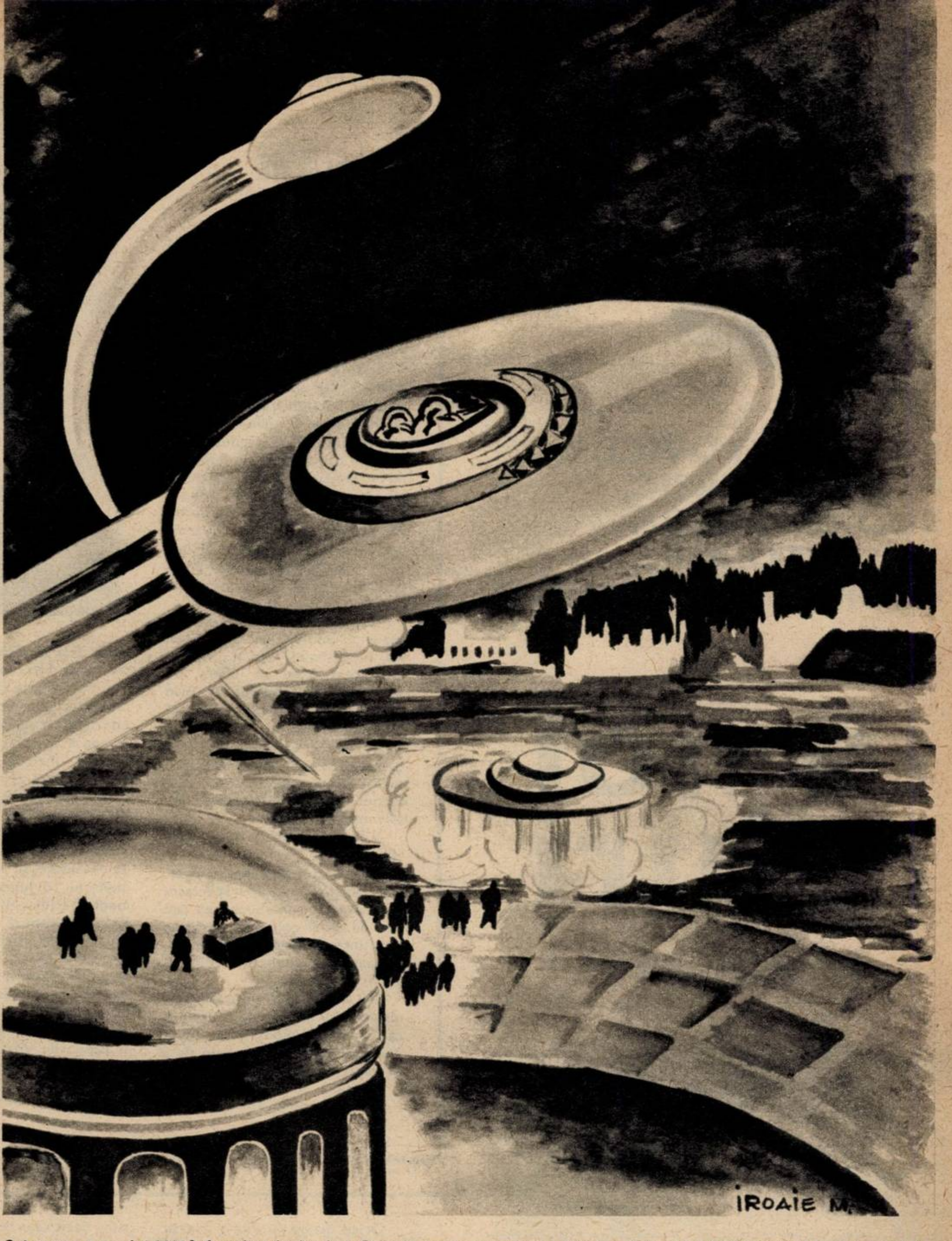

O imagine a anului 2000? Aerodine lenticulare Coandă, pe un aerodrom... Ideea aerodinei i-a fost inspirată inventatorului de imensa energie a trombelor și cicloanelor. Este vorba de o mașină de zbor ideală, care, creînd o depresiune atmosferică strict localizată deasupra ei, decolează la verticală, zboară cu viteze supersonice în orice direcție, poate rămîne imobilă în spațiu sau ateriza la verticală. După mulți specialiști, ea reprezintă viitorul aviației.

Desen de M. IROAIE

1938: „PRIVIȚI O TROMBĂ..."

Priviți o trombă.

Caracteristicile ei includ un *val frontal* și un fel de suflu cu o forță destul de puternică pentru a nimici chiar orașe întregi. O înțelegere a acestui efect — suflul care creează o presiune puternică și, în același timp, o forță de ascensiune similară — este ceea ce a pus bazele cercetărilor mele cunoscute sub denumirea de «efectul Coandă»...

În 1938 am participat la o reuniune mondială a unor ingineri și aerodinamicieni de frunte. Participanții au discutat între ei noi sisteme de propulsie. Însă fiecare din cei prezenți își baza lucrările pe vechile teorii experimentate. Autorii acestor lucrări căutau să dezvolte, să amplifice ideile vechi, în loc de a păși pe drumuri noi. Am avut impresia că fiecăruia îi era teamă de a fi altfel decît toată lumea...

Avioanele se compun din prea multe piese. Prea multe componente care se pot defecta... De ce să facem uz de motor cu piston, care se uzează foarte repede din cauza căldurii rezultate din fricțiune și a miilor de piese aflate în mișcare?

Chiar turboreactoarele, cu compresoarele lor, constituie o abatere de la motorul de care aveam nevoie.

Voiam să realizez o mașină, o unitate de propulsie în care nimic nu se mișcă. Natural, nimeni nu a fost de părerea mea...

(Dintr-un interviu acordat revistei «Flying», mai 1956)

1950: ANTIGRAVITAȚIA

Mă ocup de încercările mele asupra antigravitației... Cred sincer să ajung la ceva precis, creînd o antigravitație negativă, acționînd prin creșterea cîmpului electromagnetic în spațiul mezonic al atomului.

(Dintr-o scrisoare adresată lui Andrei Popovici)

1963: „DOMENIILE ȘTIINȚEI SÎNT ATÎT DE VASTE ȘI ATRĂGĂTOARE..."

...Îmi este foarte greu să pot, în cîteva rînduri, să vă fac un rezumat al unei vieți, din care peste 63 de ani am avut marele noroc a putea inventa sau cel puțin a mă consacra cercetărilor științifice.

Domeniile științei sînt așa de vaste și atrăgătoare că nu m-am putut abține de a le atinge mai pe toate.

Dacă în aerodinamică am un oarecare renume, aceasta nu înseamnă că nu am găsit în alte branșe cîteva lucruri interesante, atît în biologie, electronică, cristalografie, studiile spațiale, hidrodinamică, studiul apei în general, optică, termodinamică, energie nucleară și așa mai departe.

...Că-i cheamă Arhimede, Tales, Democrit sau Leonardo, Galilei, Copernic, Newton sau încă Volta, Papin, Gay-Lussac, Lavoisier, Watt, Faraday, Pasteur, Gramm sau Forest, Diesel, Edison, Tesla, Marconi, Fermi etc., etc., n-are importanță; ei însă sînt adevărații indivizi care au făurit lumea așa cum este astăzi.

(Dintr-o scrisoare adresată de ing. Henri Coandă din Stanford — S.U.A. lui Dinu MOROIANU și I.M.ȘTEFAN, la 21 noiembrie 1963)

---

[*] *Avionul a fost grav avariat în urma acestui zbor și ulterior Coandă nu a mai găsit mijloacele materiale pentru a perfecționa formula nouă a aviației reactive, în care puțini aveau încredere... pe atunci.*

teatru

SILVIA POPOVICI, FLORIN PIERSIC, RODICA-SANDA ȚUȚUIANU, GEORGE CONSTANTIN

în noi roluri

Interviuri realizate de Sanda FAUR

julieta'67

Timp de aproape trei stagiuni Silvia Popovici a lipsit de pe scena Naționalului bucureștean. Ne-a lipsit. Se realizează cu vremea, între public și actorii săi preferați, un soi de osmoză, de comuniune spirituală și, absentînd la *întîlnirile de fiecare seară* cu spectatorii bucureșteni, Silvia Popovici lăsase în urmă, ca să zicem așa, un dor artistic. E drept că, în răstimpuri, turneele Naționalului din Cluj o readuceau în mijlocul nostru și Silvia Popovici ne încunoștința asupra înfăptuirilor ei scenice clujene, asupra *credințelor artistice necălcate*, ne «raporta» despre *Ifigenia* sau *Constructorul Solness*. Și iată că din stagiunea aceasta Silvia Popovici revine pe prima scenă a țării.

— Acum zece ani, la începuturile drumului meu spre artă, am jucat rolul Ofeliei. O voi interpreta acum pe Julieta. Într-un spectacol regizat de Vlad Mugur, ca și primul. Zece ani sînt mulți dar și — o știm cu toții — foarte puțini: vom relua spiritul acelei montări shakespeariene care a fost marele succes al promoției noastre de proaspăt absolvenți, tradiția ei.

— Și ce Romeo veți avea alături?

— Pe Victor Rebengiuc, sper. Cu el am jucat în primul spectacol din cariera mea «Bunbery» (am fost de altfel colegi de institut) și e întotdeauna, în orice rol, un partener admirabil, plin de sensibilitate...

Iată, într-adevăr, un cuplu scenic promițător. Așteptăm de mult ca Teatrul Național să-și împlinească vechea-i promisiune de a ne oferi un memorabil «Romeo și Julieta».

— Orice actriță își dorește să trăiască și să moară, măcar pentru două seri, în rolul Julietei, deși fiecare știe că au fost înaintea ei zeci și chiar sute de Juliete «de neîntrecut». Și fiecare ar dori să aducă în interpretare o notă *proprie, inedită*: m-ar durea și pe mine dacă aș relua un tip de Julietă spus și rësspus pe scenă. Viziunea lui Vlad Mugur însă mă liniștește, mă încurajează: vom încerca să realizăm o Julietă plină de vitalitate și vigoare a sentimentului, o Julietă cu temperament meridional — în fond ea *este o veroneză, nu o nordică*. Mugur s-a și gîndit la un moment dat să o facem brună, dar am renunțat pentru că aceasta ar fi fost totuși un dat exterior, formal poate. Ideea însă mă ajută pe mine: fără a-și pierde puritatea și candorile vîrstei, Julieta mea nu va mai fi o ființă eterică, celestă, ci o tînără fată care iubește foarte omenește, răscolitor, pămîntean. E o ființă telurică — în cel mai bun sens al cuvîntului — care știe să lupte și să-și apere aprig iubirea. Romeo este — textul arată limpede lucrul acesta — visătorul, liricul...

Deocamdată atît despre Julieta. Poate ceva mai mult despre rolul Anei Petrovna din «Un Hamlet de provincie» de Cehov, pe care Silvia Popovici îl interpretează pe scena Teatrului de Comedie? E un rol deosebit de tot ce a jucat pînă acum tînăra actriță, o compoziție psihologică complexă: o *eroină cehoviană* e întotdeauna o problemă și o voluptate scenică. Poate că nu e cazul să vorbim despre ea; pînă la ora la care vor apărea aceste rînduri, piesa își va fi început seria reprezentațiilor. Atunci, doar cîteva cuvinte încă despre un proiect cinematografic: rolul unei chimiste în filmul Malvinei Urseanu, «Gioconda fără surîs»...

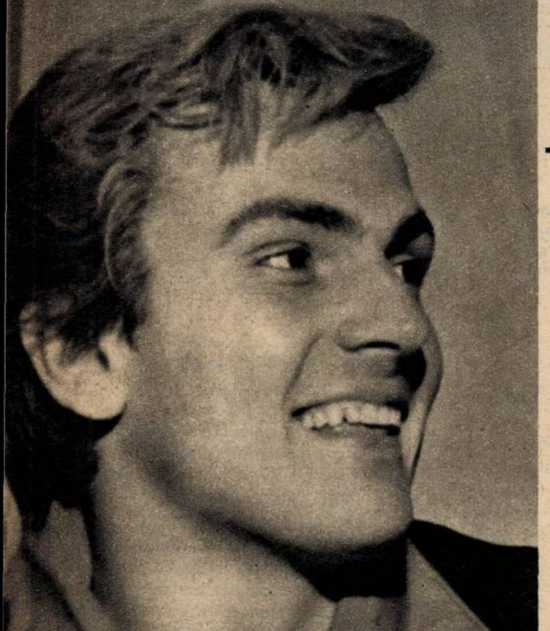

interviu-monolog cu florin piersic

Orice dialog cu Florin Piersic se *transformă* pînă la urmă într-un monolog. Firește, un monolog al actorului. Redactorul nu trebuie să se mai ostenească întrebînd, ci doar să știe să asculte. Iată cum decurge un asemenea interviu-monolog (vi-l relatez pe cel avut cu Piersic).

— Da, repet acum «Idiotul» lui Dostoievski. Nu știu pînă la ora actuală *dacă* și *cum* voi putea să-l trăiesc, dar îl simt, îl port pe Mîșkin în mine de la prima lectură. E o declarație banală, dar o fac: l-am îndrăgit pe prințul Mîșkin. Să fie oare pentru că, pe undeva, emite pe aceeași lungime de undă cu blîndul, generosul, cu acel uriaș cu minte de copil care e Lennie din «Oameni și șoareci»? S-ar putea... Știu, nu e nevoie să-mi mai amintiți: îl am înaintea mea pe Gérard Philipe — i-am văzut recent, cu inima strînsă, filmul la Cinematecă — îi am de asemenea pe Smoktunovski și Grițenko, care l-au jucat pe scenă, pe Iakovlev, care l-a făcut pentru ecran. Toți au fost străluciți, dar eu vreau să-i uit pe toți. I-am și uitat de fapt; cînd joc nu pot avea un model; nu pot scoate din mine decît ceea ce se plămădește, ca sentiment, ca realitate umană, în mine...

...Mare lucru pentru un actor tînăr să aibă posibilitatea unei largi diversități de roluri. Prima idee grozavă a fost a lui Cernescu care m-a făcut, la 20 de ani, să joc în două ceasuri și jumătate o viață întreagă: cele trei vîrste ale lui Peer Gynt — la 20, 45 și 70 de ani. E comod să faci roluri care seamănă între ele și în care vii cu vîrsta și înfățișarea ta: un Gruia Grozovanu, un Harap-Alb sau un Cosmin *sînt* plăcut de lucrat — e întotdeauna reconfortant să trăiești pe scenă bărbați viteji, aprigi, cinstiți. Dar într-o zi Nicolae Motric m-a chemat să-l interpretez pe Iulius Fucik într-o piesă pentru televiziune și am fost atunci silit să-mi potolesc exploziile de vitalitate, să-mi conduc *stăpînit* trăirile, mișcarea: întîlnirea cu Fucik a fost pentru mine hotărîtoare. Cînd Mony Ghelerter m-a distribuit apoi în «Orfeu în infern» am simțit că drumul meu în teatru se schimbă: Orfeu nu a mai fost lucrat pe «smile», pe zîmbet și farmec. Părăseam, voiam să părăsesc *fieful junilor primi*. Dar marea îndrăzneală a avut-o Finți: el a ignorat cei un metru și nouăzeci ai mei, a ignorat atributele facile ale junelui prim (ah, cît sînt de obositoare uneori) și a pus cu mine în scenă «*Discipolul diavolului*». Nu am *reușit*. Poate că nu am avut atunci vîrsta, experiența, poate că nu l-am ascultat pe Finți cum trebuia. Dar el n-a renunțat la mine. M-a distribuit în acel rol dublu din «Mașina de scris», apoi în «Oameni și șoareci», în «Din jale se-ntrupează Electra» și, acum, în «*Idiotul*». *Cum vedeți, aproape* tot ce am jucat în ultima vreme. Lennie din «Oameni și șoareci» mi-a adus cea mai adîncă satisfacție artistică pe care am avut-o vreodată. Și, dacă-mi permiteți să spun, și cel mai mare succes: la Viena, la Belgrad și Budapesta, unde am fost în turneu, s-au scris... Mă opresc, *nu-i frumos* să te lauzi singur...

Și acum «Idiotul»... Joc împreună cu Ileana Stana Ionescu (în Nastasia Filipovna) și Mircea Albulescu (în Rogojin). Să vă mai spun că acum îi caut lui Mîșkin, neliniștit, febril, gesturile, mișcarea, intonațiile? Inu*til, o știți și dv.* ...

cîteva vorbe despre bița cîrcioiu dar nu numai...

— Are vreo 20 de ani, e de pe undeva din Muscel și se numește Bița Cîrcioiu. Nu știu dacă Paul Everac a intenționat să-și enunțe eroina prin numele ei, dar, într-un fel, a ajuns la aceasta...

Rodica-Sanda Țuțuianu ne prezintă personajul pe care îl interpretează pe scena Teatrului «C. Nottara» în piesa «Patimi» (regia Sorana Coroamă).

— Numele acesta puțin vulgar are corespondențe cu anumite trăsături ale Biței, cu aparențele ei: Bița pare ușuratică, pare nepăsătoare față de orice altceva în afară de Dandu al ei (de care se agață ca un cîrcel), pare rudimentară...

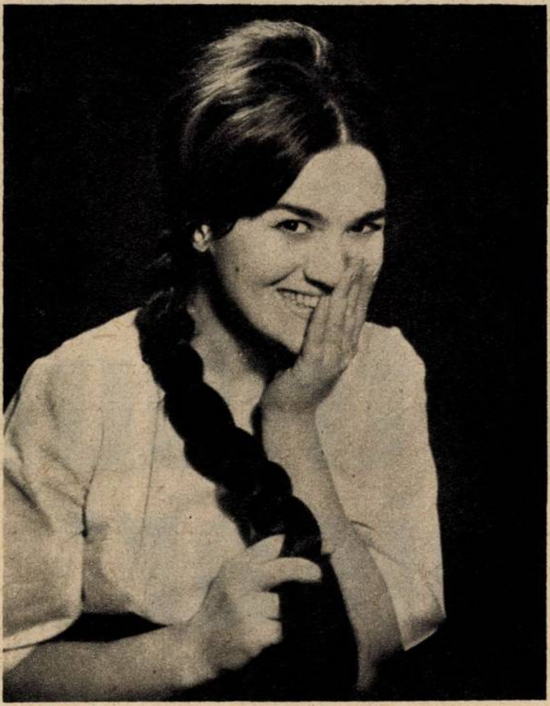

— De trei ori *pare*. Și cum e în realitate?

— Există o replică pe care o rostește, în penultima pagină a textului, raisonneur-ul piesei, Neamțul, un muncitor constructor: «*Dar fata asta era adevărată, Matei!*» Bița e un adevăr uman, o certitudine, și cred că Everac i-a conferit un rol polemic: ea neutralizează, dacă vreți, cinismul intelectualizant al celorlalți doi tineri din piesă. Prin însăși forța iubirii ei, prin sinceritatea ei totală, chiar descumpănită și prost condusă uneori. E un personaj tonic, găsesc...

— Și, desigur, de mare vitalitate și temperament, de vreme ce v-a fost încredințată spre interpretare.

— E toată un clocot, o dorință de împlinire, de desăvîrșire. Și nu numai pe planul iubirii ei (Bița a venit în București să-l caute pe inginerul Dandu, «logodnicul» de 8 zile, dispărut fără urme după ce-a lăsat acasă, la țară, părinților fetei, 900 de lei și o damigeană de vin)... E, dacă vreți, însăși esența tinereții și dragostei prezentată voit într-un ambalaj gros, elementar. O tinerețe cu candorile și neștiința ei, cu îndrăznelile ei...

— Nu e cumva un gen de roluri spre care sînteți excesiv îndreptată de către regizori? Mă refer la aceste personaje dinamice, explozive...

— Sincer vorbind, nu cred că aș juca cu convingere o eroină clorotică, devitalizată. În rolul Biței mă simt excelent, credeți-mă...

petru rareș va urca pe scenă

De fapt, George Constantin pare făcut pentru rolurile de eroi ai istoriei: siluetă monumentală, talent masiv, o anumită gravitate lăuntrică. Și totuși, prin cine știe ce întîmplare, acest actor atît de insistent și variat distribuit nu a jucat în nici o piesă istorică, deși se află în chiar teatrul («C. Nottara») care a dat și un Despot și un Vlaicu memorabili...

Și iată că George Constantin ne anunță primul său personaj istoric, interpretat într-o piesă scrisă *azi* despre *ieri*: «Petru Rareș» (sau «Moștenirea» — titlul nu e încă precizat) de Horia Lovinescu. Experiență inedită pentru el, interesantă pentru public. Așteptăm ca actorul acesta, prin excelență modern, zgîrcit cu efuziunile scenice, risipitor cu trăirile adînci, să demonstreze că nu sînt de loc obligatorii, în *interpretarea teatrului istoric*, nici gestul larg, nici tonul patetic, nici exercițiile de retorică.

— Despre rol, despre noua piesă a lui Horia Lovinescu?

— Nu, deocamdată nu sînt în măsură să fac confesiuni asupra relațiilor intime dintre personaj și interpret. Pot să vă spun însă că piesa degajă un nobil suflu patriotic, că silueta psihologică a lui Petru Rareș, acest domn român inteligent, clarvăzător, care a emis ideea înjghebării unui stat românesc, este captivantă.

— Alte *proiecte?*

— Un rol ciudat, dificil, și prin asta atrăgător, în «Tangoul» lui Mrozek, pe scena Teatrului Mic. Mi se pare de ajuns pentru o stagiune, după un Pirandello («Henric al IV-lea») și alte șase roluri în acel recital de transformism care este «Omul, acest animal ciudat» de Gabriel Arout. Nu credeți?

semne bune

Sînt semne bune la acest început de an. Căldura cu care ziarele și telespectatorii și-au încurajat prietenii de la televiziune la împlinirea primului ei deceniu de activitate, promițătoarele perspective anunțate de construirea noului sediu au avut, se pare, un binevenit efect stimulator. Primii care se bucură sînt, se înțelege, cronicarii. Adevărul e că le displace cînd sînt puși în situația de a-și critica, dojeni, ironiza colegii de la televiziune. Ei își înfrînează adesea tentația de a emite aprecieri categoric negative la adresa unor emisiuni sau fragmente de emisiuni, pentru că se întreabă cît de greu le-a fost realizatorilor să facă și ceea ce au făcut, ținînd seama de imperfecțiunea mijloacelor tehnice care le stau la îndemînă. Investirea unor fonduri importante pentru a se crea televiziunii condiții materiale corespunzătoare cerințelor moderne denotă încrederea forurilor conducătoare în rolul educativ, instructiv și recreativ al acesteia. E o încredere pe care lucrătorii televiziunii se străduiesc vizibil s-o merite. Pot fi siguri că succesele, împlinirile, ideile lor fericite vor constitui un prilej de satisfacție pentru toți cei care îi urmăresc cu atenție și simpatie.

Să notăm, deci, la capitolul promisiunilor atrăgătoare, concursurile în pregătire. Varietatea lor tematică se înscrie între semnele bune. În ultima vreme se remarcă o tendință care niciodată nu va fi salutată îndeajuns: tendința de a cultiva cea mai caracteristică dintre multiplele însușiri ale omului contemporan — inteligența creatoare.

Pe micul ecran se dezbat cu vervă și pătrundere probleme ale vieții noastre de azi și de mîine. E vorba uneori despre falsul duel om-creier electronic, despre secretele memoriei, despre tinerețe și bătrînețe, despre terenul cucerit în domeniul cunoașterii structurii materiei, ca în mereu excelentele emisiuni de știință. Alteori se face o anchetă despre fumat și consecințele lui sau doar o anchetă printre elevii de clasa întîi aflați în preajma primei lor vacanțe. Sînt invitate personalități fermecătoare ca bătrînul profesor care și-a condus elevii în refugiu în timpul primului război mondial sau ca puștimea care a învățat pe dinafară pagini de Mihail Sadoveanu și le «spune» cu talent.

Fantezia și competența profesională a realizatorilor acestor emisiuni s-au manifestat, între altele, în buna alegere a interlocutorilor și în inspiratul mod de abordare a problemelor.

Redacția de actualități a dobîndit, în sfîrșit, o secție de probleme internaționale, măsură care a și început să aibă rezultate vizibile în telejurnale.

Sînt, apoi, cicluri de emisiuni inteligent concepute, ca de pildă «Neobișnuitele călătorii în lumea cărților». Scopul fiind incitarea foamei de lectură a celor mici, emisiunea ocolește primejdia prezentată de orice tip de «digest», adică de concentrare în pilule a unei opere literare. Se prezintă nu rezumate grăbite, ci cîteva episoade, în general bine selecționate, dintr-o carte. Una dintre cele mai izbutite emisiuni a fost cea consacrată lui Cervantes. Meritul autorilor ciclului este că nu se grăbesc, că apelează la actori și regizori calificați și finisează atent fiecare *episod al «Neobișnuitelor călătorii». Și «Studioul pionierului»* merită elogii pentru că respectă una dintre condițiile de bază ale emisiunilor-mozaic: concentrarea unui număr cît mai mare de subiecte, din domenii variate, într-un spațiu mic.

Noul an a pășit cu dreptul pe micul ecran. Curaj, tovarăși de la televiziune! Nu abandonați și nu uitați nici una din inițiativele valoroase. Nu vă temeți să faceți risipă de fantezie. Noi, telespectatorii, sîntem mereu alături de voi.

Felicia ANTIP

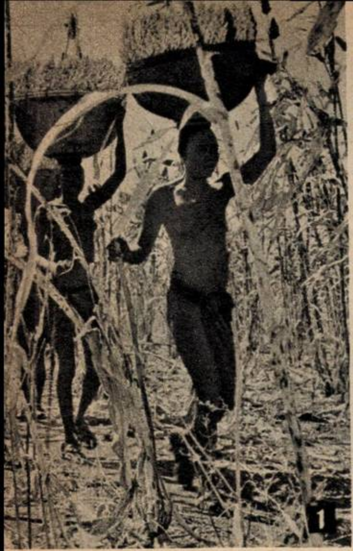

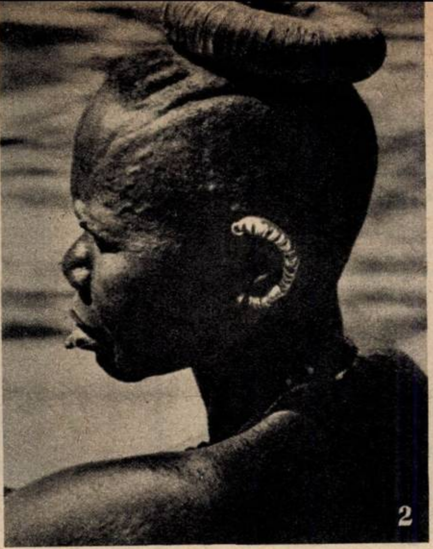

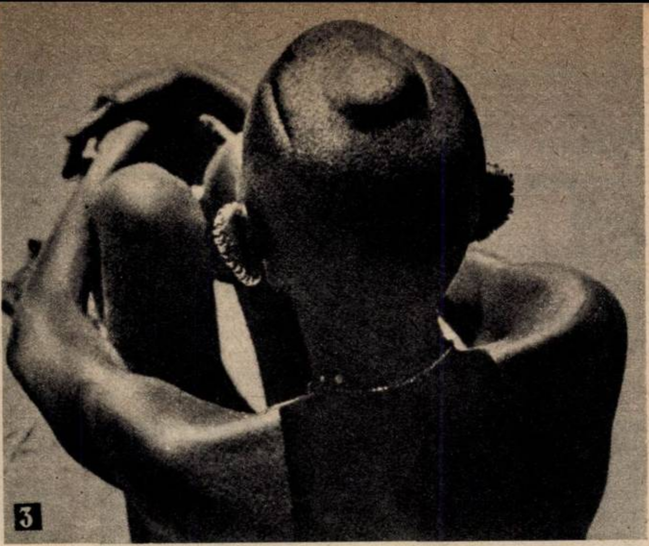

Femeile poartă pe cap, pe nişte pernițe din iarbă (foto 1 şi 2), coşuri grele de 35-40 kilograme, încărcate cu «durra». Pentru că încep să ducă asemenea poveri îndată ce se căsătoresc — de obicei de la 15 ani — greutatea le deformează craniul (foto 3).

două luni în tribul „masakin qisar”

În imensitatea continentului african, departe de orice urmă de civilizație contemporană dar păstrînd tradițiile unei culturi profund originale, există și azi sumedenie de triburi uitate de oameni, necunoscute, cu o evoluție socială întîrziată. Trăiesc în regiuni izolate — «pete albe» pe trupul Africii. Viața lor poartă urmele grele ale îndelungatei exploatări coloniale.

«Trăiam la început în cîmpie — povestea un bătrîn din tribul Masakin Qisar exploratorului vest-german Oskar Luz. *În urmă cu 6-10 generații am purtat multe lupte. Eram încolțiți de negustorii de sclavi. A trebuit să ne refugiem în munți. Ne-am construit case ca nişte fortărețe, pe culmi. Abia în anii din urmă ne-am înapoiat aici, la poalele munților».*

Munții de care pomenește bătrînul, situați în Sudanul central, se numesc Dar Nuba, iar administratorii sudanezi desemnează toate triburile din această regiune sub denumirea de «Nuba», deși ele nu constituie o comunitate etnografică omogenă.

Un grup de exploratori vest-germani, condus de Oskar Luz, a făcut un popas de două luni la unul dintre aceste triburi, Masakin Qisar, situat în partea sudică a Munților Nuba. Cu acest prilej au fost realizate 15 documentare pentru Institutul de filme științifice din Göttingen, precum și 80 de înregistrări pe bandă de magnetofon ale cîntecelor și limbii tribului.

CA SĂ FII FRUMOASĂ...

Tesse — o fată grațioasă, de vreo cincisprezece ani — s-a așezat pe o piatră la marginea satului Tadoro, pregătită să îndure chinul care avea să-i sporească frumusețea — povestește Oskar Luz. Înfățișarea ei nu trăda nici un fel de teamă. Prezența noastră, a unor străini cu pielea albă, nu părea s-o jeneze cîtuși de puțin. Nouă, veniți din depărtata Germanie, operația la care aveam să asistăm ni se părea pe cît de barbară pe atît de inutilă. Dar la triburile din Munții Nuba o fată netatuată este ceva de neconceput.

Trupul Tessei purta deja cicatricele unor intervenții mai vechi de «chirurgie estetică». Brațele. pieptul, pîntecele îi erau împodobite de tatuaje cu modele tradiționale. Acum urma să-i fie tatuat umărul stîng.

Iată cum descrie conducătorul expediției această operație: cu vîrful unui cuțitaș în formă de spatulă, Kosse-Gogo, o expertă în asemenea rituri tribale, a făcut pe omoplatul fetei o incizie scurtă, apoi încă una și încă una, pînă cînd au apărut un șir întreg de tăieturi. Sîngele a țîșnit fără ca Tesse să tresară. După cîteva minute «artista» a șters sîngele, a scuipat pe răni și a turnat peste ele puțin ulei de susan. Tratamentul de înfrumusețare urma însă să continue, în etape, în decursul anilor.

Nepăsarea cu care îl suportase Tesse a făcut pentru noi scena parcă și mai neverosimilă. Nu trebuia însă să uităm că ne aflam la capătul unui drum foarte lung, care ne adusese în mijlocul misterelor Africii.

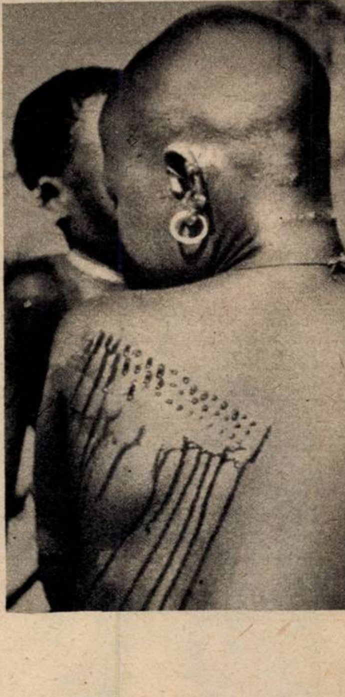

«BUN VENIT LA TADORO!»

Ne puteam considera norocoși că ajunsesem aici — mărturisește exploratorul german. Guvernul sudanez limitează accesul în Munții Nuba. Dar noi izbutisem să obținem la Khartoum permisiunea de a studia cultura aces-

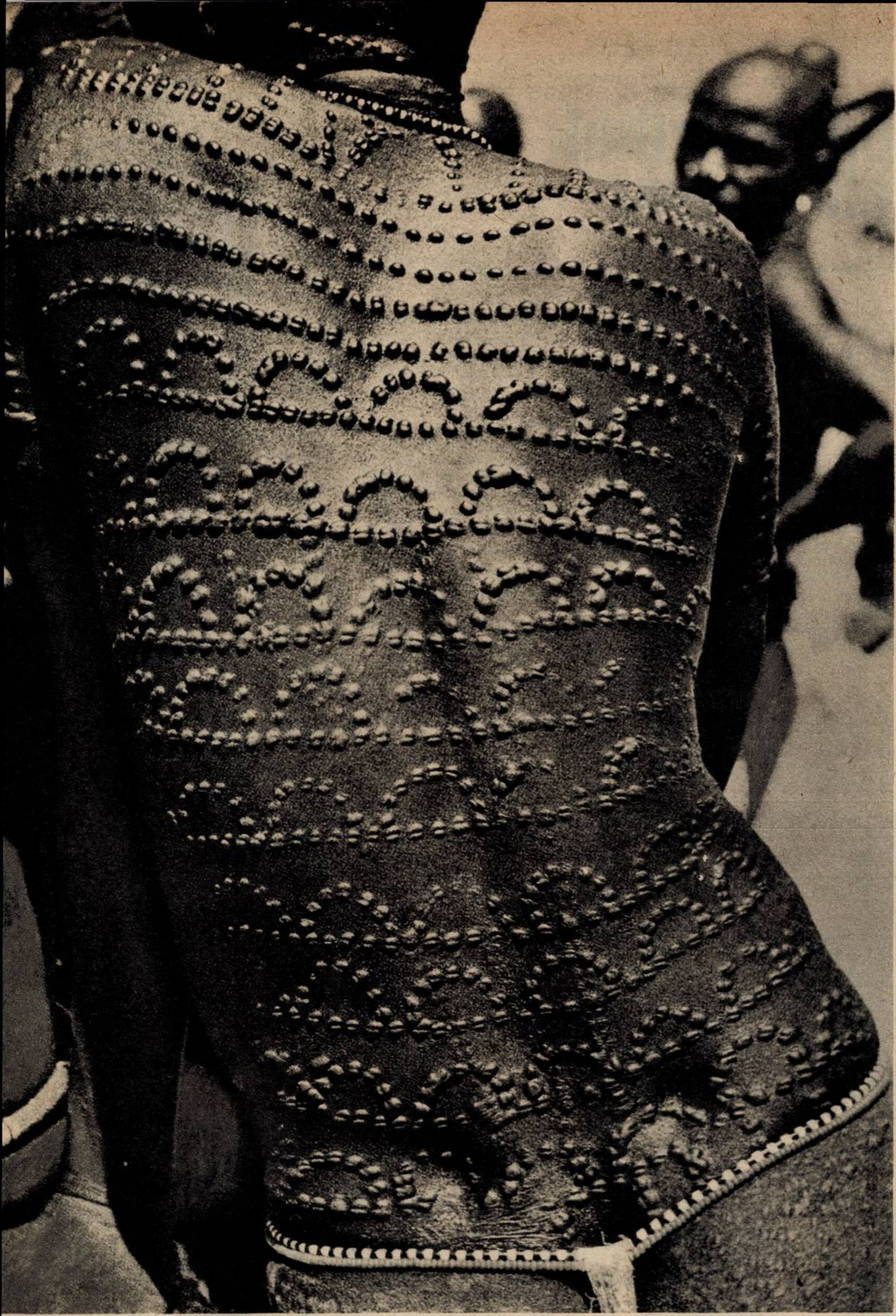

◀ *Din omoplatul Tessei au țîșnit șuvoaie de sînge. Dar ca să fii frumoasă trebuie să suferi...*

▲ *Cînd tatuajul artistic este complet.*

tor populații, de a le filma îndeletnicirile și ceremonialurile, de a face imprimări după muzica lor.

Mica noastră caravană a ajuns în Tadoro într-o dimineață. Ne-am lăsat mașinile la umbra unor salcîmi uriași și ne-am prezentat șefului satului. Cu aprobarea lui, ne-am întins corturile. Tot satul — inclusiv șeful său, Natu, însoțit de fiii, nepoții, nepoatele și de toate rudele lui — a venit să ne salute. Natu a ordonat să ni se aducă «marissa», o bere făcută din mei, și în timp ce vasul cu băutură era trecut din mînă în mînă, ne-a urat bun venit.

Am pus la rîndul nostru o bandă de magnetofon pe care era imprimat un mesaj de recomandare din partea căpeteniei satului învecinat, Reikha (aparținînd de asemenea tribului Masakin Qisar). «Acești străini — se spunea — vor să muncească în preajma noastră, nu numai pentru ei înșiși, dar și pentru a dobîndi cunoștințe care ne pot fi nouă de folos. Sînt oameni buni. Primiți-i cu ospitalitate, ca și cum ar veni din partea mamei voastre. Ajutați-i. V-o spun eu, bătrînul șef».

ÎN VIZITĂ LA NATU

La început oamenii au păstrat față de noi o atitudine rezervată; ne-au «adoptat» abia mai tîrziu, în cursul șederii noastre de două luni pe aceste meleaguri. Rezerva inițială se datora, după cîte ne-am dat seama, îndeosebi faptului că mulți dintre oamenii tribului Masakin nu văzuseră niciodată europeni. Comportarea și înfățișarea noastră îi uimea. I-am lăsat, de pildă, să ne frece brațele ca să se convingă că culoarea lor albă nu dispare.

La Tadoro am văzut pentru prima oară îndeaproape casele tribului Masakin, asemănătoare unor fortărețe, fiecare formată din cinci corpuri cilindrice *cu acoperișuri din stuf.* Așezate pe temelii de piatră, colibele sînt spoite pe dinăuntru și pe dinafară cu lut. Lumina pătrunde prin deschizături rotunde sau ovale, la înălțimea genunchilor sau a taliei.

Natu ne-a însoțit prin sat împreună cu «fiul» său Aleppo, de fapt însă nepotul lui. «De obicei copiii rămîn cu părinții lor doar pînă la cinci sau cel mult șapte ani — ne-a explicat Natu. Apoi sînt adoptați de frații mamei lor și cresc în gospodăria unchiului. Aleppo este fiul surorii mele. Aceasta este legea tribală care întărește legătura dintre familiile noastre».

Natu ne-a prezentat și pe cele trei soții ale sale. «Majoritatea bărbaților au o singură nevastă. Trebuie să fii bogat ca mine — ne-a spus cu orgoliu în glas — ca să poți întreține mai multe neveste. Trebuie să ai mai mult pămînt și mai multe vite și să asiguri fiecărei soții o casă separată».

Cu multă ospitalitate, Natu ne-a poftit în locuința lui, identică de altfel cu toate casele tribului. Prima colibă — dormitorul soților. O jumătate a celei de-a doua adăpostește găinile, caprele sau porcii, care au o intrare la nivelul solului; mai sus, printr-o deschizătură separată, intră băieții sau fetele, care locuiesc oarecum la etaj. În a treia, soțiile macină cerealele. Uneori soțul ocupă a patra colibă, unde se află de asemenea ulcioarele cu bere, vasele cu apă și cu alimente de rezervă. Al cincilea cilindru este hambarul, în care familia ține în vase mari recolta de mei și susan. Natu mi-a arătat și «camera de baie». Am văzut curînd că fiecare casă din sat are un fel de duș. Apa curge dintr-un vas de lut atîrnat între două coarne de antilopă pe unul din zidurile care înconjură curtea. Pentru a folosi dușul nu trebuie decît să înclini vasul.

CU MULT MAI DUREROASĂ DECÎT BICIUL

Seara, după terminarea lucrului, locuitorii satului se adunau laolaltă, cîntau sau ascultau cîntecele noastre. Adeseori le înregistram și puneam apoi banda, spre marea încîntare a interpreților care își auzeau propria voce.

În acele seri, în timp ce vasul cu bere trecea de la un om la altul, puneam diverse întrebări bătrînului șef. Ne-au interesat, de pildă, obiceiurile și tabuurile populației Nuba în legătură cu căsătoria. «Anumite căsătorii sînt interzise la noi — ne-a explicat el. Un bărbat nu are voie să se căsătorească

(Continuare în pag. 16)

două luni în tribul „masakin qisar“

cu două surori, chiar dacă își poate permite să aibă mai mult de o nevastă. De asemenea trebuie să se căsătorească *în afara clanului lui.* Cine nesocotește aceste reguli vechi nu e pedepsit, dar dezaprobarea comunității este pentru noi cu mult mai dureroasă decît biciul sau amenda... În curînd fiul meu, Aleppo, va împlini 20 ani și se va căsători cu Gaga-Gashal, fiica șefului satului Tosara. I-am pus deoparte o vacă, trei capre și douăsprezece săgeți. După strînsul recoltei el va înmîna darurile de nuntă tatălui fetei alese. Astfel căsătoria se va considera încheiată. Dar Gaga va continua să rămînă cu părinții ei și numai noaptea va locui cu Aleppo, aici, la Tadoro. Vor avea casa lor proprie cînd Gaga va naște un copil. Ea se va muta împreună cu soțul ei și va aduce cîteva coșuri cu mei, susan și fasole, precum și ustensile de bucătărie. De atunci încolo vor trebui să-și poarte singuri de grijă».

LA CULES DE «DURRA»

Oamenii triburilor Nuba sînt îndeobște foarte harnici. Munca cea mai grea și mai intensă le este solicitată de culturile de «durra», o varietate de mei asemănătoare ca aspect cu porumbul, care constituie hrana lor de bază. Durra se seamănă în anotimpul ploios și se seceră în noiembrie și decembrie, luni ale anotimpului secetos.

Strînsul recoltei este o muncă a întregii comunități: vecinii și rudele lucrează împreună pe pămîntul unei familii, după care se mută pe ogorul alteia și așa mai departe. Proprietarul nu prea muncește pe peticul lui de pămînt, fiind ocupat cu oficiile de gazdă: el servește mîncare, «marissa», și asigură chiar muzicanți care să distreze oamenii.

Deoarece pășunile sînt rare, creșterea vitelor are aici o importanță secundară. Laptele, consumat doar acru, este rezervat în special campionilor de lupte și bătrînilor. Tinerii și tinerele mai folosesc laptele acru și untul pentru a-și unge fața în timpul festivalurilor. Dar nu mulți își pot permite acest lux.

SPECTATORI LA «SANDA»

Perioada serbărilor, zilele și nopțile de «sanda» — întreceri de dansuri,

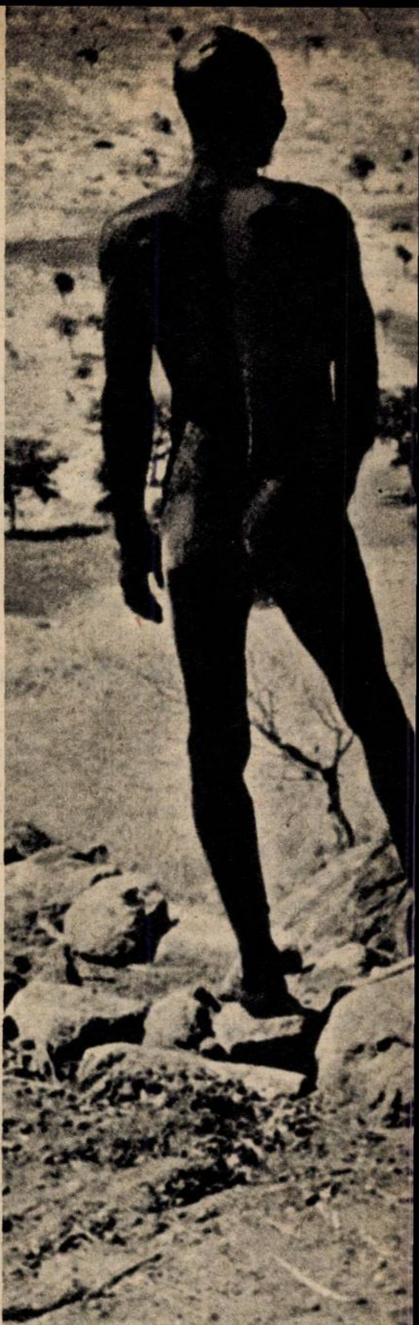

Locuințele Nuba, mici fortărețe compuse din cîte cinci cilindri. ▶

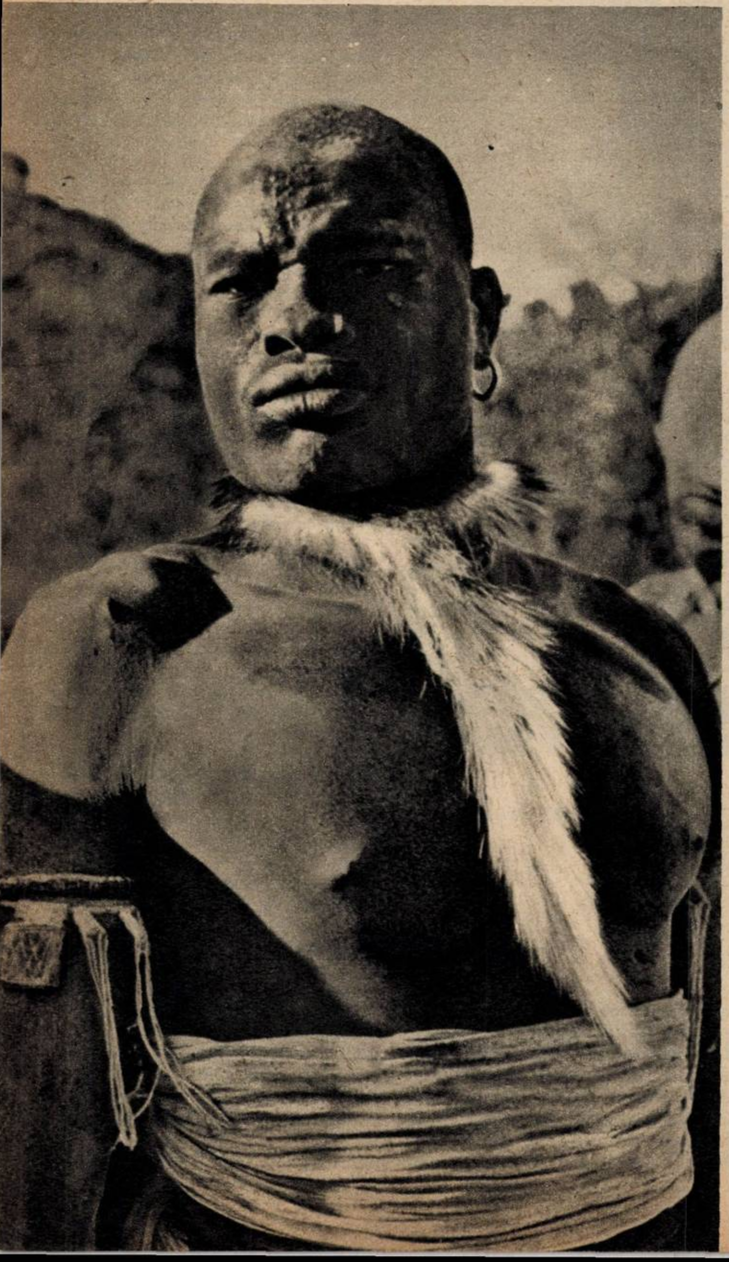

◀ *Coada de vulpe atîrnată de gît îi va purta noroc la întrecerea de lupte.*

În plină competiție, pudrați cu cenușă. ▼

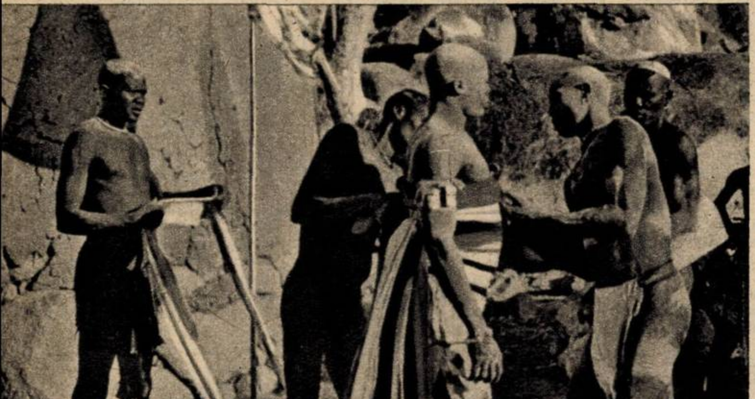

Învingătorul este declarat campion. I se oferă cele mai frumoase haine și podoabe. Un an de zile, pînă la următoarele «sanda», el nu va face altceva decît să se antreneze.

cîntece și lupte — urmează celei a recoltei. Între 15 decembrie și 25 ianuarie căpeteniile au organizat mai multe «sande», la marginea fiecăruia dintre cele șapte sate ale tribului.

Am asistat la «sanda» din satul Tosara și pot afirma că nici unul dintre noi nu o va uita vreodată. Oamenii *veneau grupuri-grupuri.* Bărbații purtau steaguri, sulițe, scuturi, bastoane și erau împodobiți cu panglici, piei și cozi de animale. Unii purtau petice de pînză colorată, batiste, pălării și sandale. Femeile aveau înfipte în buza inferioară bucăți lungi de lemn, piatră sau fildeș.

Înainte de a pleca de la casele lor, luptătorii se pudraseră cu cenușă, care le făcea corpurile mai lunecoase și le conferea, după părerea lor, un plus de forță. Unii se încinseseră cu cordoane de piele, de care atîrna la spate o coadă de vacă. Alții aveau legat de spate un vas de lut; atît timp cît vasul era întreg, constituia dovada că purtătorul lui nu fusese aruncat la pămînt.

Fiecare sat trimisese la festival vreo 12 luptători, conduși de campionul lor.

Și iată că sosi și momentul solemn al întrecerii. Primul luptător își făcu intrarea în arenă, privi mai întîi sfidător de jur împrejur și apoi îngenunche, *așteptînd ivirea adversarului.* Provocarea fu acceptată de un alt luptător, care intră la rîndul său în arenă.

Potrivit regulilor acestor lupte, cel dintîi care atinge pămîntul cu șoldul, capul, brațul, genunchiul sau umărul — cu oricare parte a corpului exceptînd picioarele — e declarat învins.

La apusul soarelui întrecerile de luptă au luat sfîrșit. Pînă la răsăritul lunii, care trebuia să lumineze calea de întoarcere, băieți și fete, frumos împodobiți, au dansat în sunetul tobelor și chitarelor cu cinci corzi — «benembenes».

La începutul lunii februarie grupul nostru și-a încheiat activitatea. În ziua plecării — își amintește Oskar Luz — Natu mi-a oferit cea mai frumoasă suliță a sa. Am fost petrecuți cu alai de peste 200 locuitori. Și mica noastră caravană a pornit pe drumul lung ce avea să ne aducă din inima Africii înapoi spre patrie.

1

2

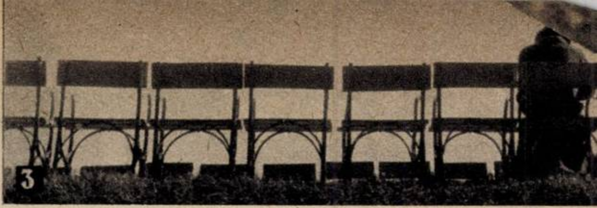
3

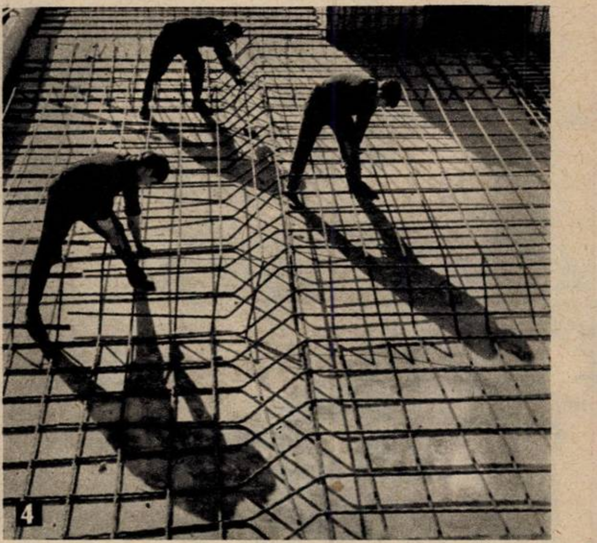
4

dialog cu cititorii

mari figuri de umaniști...

Cititorul Traian Gr. Cif din com. Stînceni, rn. Toplița, își începe scrisoarea sa adresînd mulțumiri colaboratorilor noștri prof. univ. dr. Iosif Antohi pentru articolul dedicat vieții marelui învățat și umanist ceh Komensky și publicistului Lascăr Sebastian pentru materialul închinat altor mari figuri ale umanismului — Erasmus din Rotterdam și Thomas Morus. Corespondentul nostru ne mai roagă să continuăm acțiunea începută, prezentînd în paginile revistei și alte chipuri de oameni care și-au închinat toate forțele păcii și umanității. În acest sens domnia-sa ne sugerează ca subiect al unui viitor articol viața și activitatea elvețianului Jean-Henri Dunant (1828-1910), unul dintre fondatorii Crucii Roșii.

Redacția noastră mulțumește tov. Cif pentru această propunere, luînd act de ea, și menționează totodată că asemenea subiecte au stat și vor sta și în viitor în atenția noastră. De altfel simpla foiletare a unei colecții (să spunem cea pe anul 1966) demonstrează că «Flacăra» s-a preocupat de înfățișarea figurilor luminoase ale trecutului.

cei vizați prin critici răspund...

Casa de discuri «Electrecord» (la o sesizare a cititoarei Elvira Szemerjei din Sibiu): «Din păcate, spațiul restrîns al etichetelor de pe discuri nu ne permite să inserăm pe lîngă titlurile originale ale cîntecelor și traducerea lor. Unicul mod de a satisface cererea dv. este de a adăuga aceste traduceri pe mapa discului. De altfel, de cîteva luni am și început să procedăm în acest fel și ne propunem să menținem principiul pentru viitor».

Sfatul popular al regiunii Cluj — Direcția comercială (la o sesizare a cititorului Pavel Hărănguș din Cluj): «Cu toate că am făcut numeroase intervenții la M.C.I. — D.G.C.M.C. pentru a ne suplimenta repartiția de hîrtie fotografică la nivelul necesarului, pînă în prezent nu am reușit să obținem o cantitate suficientă menită să satisfacă pe deplin cerințele cumpărătorilor (dintr-un necesar de 33 800 mp hîrtie fotografică pe anul 1966, ni s-a asigurat doar 50%). Sperăm că în cursul anului 1967 vom putea pune la dispoziția amatorilor cantități sporite de hîrtie foto».

prea multe reclame?

«Deseori publicați prea multe reclame în raport cu numărul total de pagini al revistei. De exemplu: în nr. 47 publicați reclame și în pag. 21, și pe ultima copertă. Nu credeți că sînt prea mult două pagini de reclamă într-un singur număr de revistă?», ne scrie tov. **Petre Falcoș** din comuna Chirnogeni, raionul Negru Vodă (Dobrogea).

Nu, tovarășe Falcoș — nu credem că sînt prea multe. Mai ales dacă ținem seama de faptul că au fost destule numere în care nu am avut nici o pagină de publicitate și că doar în cîteva numere am avut două pagini. Sîntem însă de acord că reclamele acestea nu sînt totdeauna foarte izbutite, că mai e mult de făcut pentru ca ele să informeze în mod plăcut pe cititor și să înfrumusețeze revista.

Sîntem de acord cu critica privitoare la calitatea artistică și cea poligrafică a unor coperte, care nu corespund exigențelor cititorilor noștri (inclusiv coperta nr. 47, pe care o criticați). Ne vom strădui să realizăm coperte cît mai bune. Sperăm că cele din ultimele numere v-au plăcut și vă vor fi pe plac și cele ce urmează.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Constantin Văsîi, elev, 17 ani, com. Apa Asău, rn. Moinești: ilustrate; Elena Coman, elevă, 19 ani, Babadag, str. Măcriș 6, reg. Dobrogea: cinema, ilustrate; Volumica Ciocan, elevă, 17 ani, Hîrșova, str. Grivița 16, reg. Dobrogea: cinema; Constanța Paraschiv, elevă, com. Vîrtoapele de Jos, rn. Roșiori-de-Vede: teme diverse; Liviu Băltag, mecanic auto, Piatra-Neamț, str. Cerbului 1: teme diverse, ilustrate; Ion Amariei, elev, com. Blăgești-Șipote 220, oraș Buhuși: muzică, sport, cinema, ilustrate; Ioana Munteanu, elevă, Hunedoara, str. Gazometru, bl. 1, ap. 9: cinema, ilustrate; Constantin Grecu, muncitor, Oțelu Roșu, str. Alexandru Odobescu 1: teme diverse, ilustrate; Constantin Molea, elev, Craiova, str. General Magheru 59; ilustrate; Victoria Smaranda, elevă, 16 ani, Brașov, str. Avram Iancu 83: cinema, ilustrate; Rodica Popescu, elevă, 17 ani, Pitești, str. Cpt. Cuțui 11: ilustrate; Mioara Florescu, elevă, 19 ani, Buzău, str. Col. Buzoianu 82: cinema, ilustrate; Rozalia Pelecaci, elevă, Arad, str. Labirint 6: cinema; Elena Ștefănescu, elevă, 17 ani, Pitești, str. Gării 5: geografie, sport, cinema, ilustrate; Maria Nedelcu, elevă, 16 ani, Brăila, str. Ion Ghica 56: ilustrate; Aurel Florea, elev, Iași, șc. prof. R.M.R. Nicolina, str. 13 Decembrie 54: teme diverse; Ioan Coțoveanu, muncitor, Uricani, str. Republicii, bl. 29, sc. 2, et. 1, ap. 10: teme diverse, ilustrate; Constantin Ghițescu, electrician Hunedoara, str. 30 Decembrie 1, bl. C.M. 4, ap. 85: teme diverse, ilustrate; Cornelia Grigoroșcuță, elevă, 17 ani, Iași, Spl. Bahlui 33, et. 10, ap. 43: filatelie, cinema, ilustrate; Nicolae Horhocea, recepționer, Buzău, str. Vulcan 53: teme diverse, cinema, ilustrate; Marian Manea, mecanic motoare, 20 ani, or. Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Cașin, bl. 1, sc. 5, et. 1, ap. 59: sport, ilustrate; Vasile Vladislav Trif, mecanic mină, Petroșani, cart. Carpați, bl. 17, sc. 3/6: sport, automobilism, ilustrate; Mioara Tudor, elevă, 17 ani, Buzău, bd. Republicii 31: teme diverse, ilustrate; Emil Bibiri, operator chimist, 23 ani, or. Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Cașin 11, sc. 2, et. 2, ap. 21: sport, ilustrate; Costică Stanciu, lăcătuș, 17 ani, or. Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Cașin 11, sc. 2, et. 2, ap. 21: sport, literatură, ilustrate; Mitel Popa, strungar, 22 ani, Craiova, str. Caracal 66: ilustrate; Cornelia Bratu, studentă, 21 ani, Galați, str. Gării 36: teme diverse; Ion Rusu, matrițer, 20 ani, București, bd. Ilie Pintilie 29, ap. 94, rn. 30 Decembrie: teme diverse; Relu Paulescu, sudor, 26 ani, com. Iernut, str. Horia 32, rn. Luduș; ilustrate; Nelu Nicolescu, tehnician, 23 ani, Tr. Măgurele, str. 6 Martie 38: teme diverse, muzică, cinema, ilustrate; Gheorghe Marcu, elev, 20 ani, Arad, bd. Lenin 5-7, et. 1, ap. 19: teme diverse, ilustrate; Elena Enache, elevă, Tr. Măgurele, str. Anton Pann 92: cinema, ilustrate; Mimi Bițan, soră medicală, 21 ani, Constanța, str. Ederei 15, km 4: muzică, literatură, ilustrate; Angela Enache, elevă, sat Obîrșia, com. Gloduri, reg. Bacău: teme diverse; Vasile Nica, mecanic auto, 19 ani, Craiova, str. Rozelor 6: auto, ilustrate.

în cîteva rînduri

Ion Igăzan, comuna Zorlențul Mare. 1) După cum ați văzut în nr. 1 pe 1967 al revistei, doar cinci din răspunsurile dv. la ancheta «Flacării» au coincis cu părerile majorității cititorilor. 2) În planul tematic al copertelor pe anul în curs figurează și unele din interpretele de muzică populară la care vă referiți. 3) Sîntem surprinși aflînd că vreți să corespondați dar nu știți pe ce adresă să scrieți. Rubrica «Cititorii către cititori» e plină de adrese. Alegeți una dintre ele și începeți corespondența.

M. Natașa, Cluj. 1) Fiți fără teamă: nu intenționăm să diminuăm spațiul rezervat dezbaterii problemelor ce frămîntă tineretul, ci dimpotrivă. 2) Nu înțelegem prea bine la ce vă referiți cînd propuneți să apară în revistă «unele probleme de geologie». Dacă e vorba de articole de specialitate, ne pare rău dar nu sînt pe profilul revistei noastre.

Mariana Constantin, București. Dorim să publicăm fotografia actorului dv. preferat pe

cititorii fotografiază

din carnetul fotoreporterului Francisc KELEN (Arad)

1 Construim.

2 La colț de stradă.

3 Pensionarii.

4 Fier beton.

copertă. Nu știm însă cînd anume vom realiza această intenție.

Marilena Coandă, Medgidia. 1) Actriței Zizi Șerban scrieți-i pe adresa Teatrului satiric muzical «C. Tănase», Calea Victoriei nr. 33, București. 2) Informațiile pe care le solicitați în legătură cu institutele de cultură fizică din țară le puteți obține adresîndu-vă direct Ministerului Învățămîntului, str. Spiru Haret nr. 12, București.

Speranța Nacea, Constanța. *Datele bio și bibliografice* ale scriitorului Roger Martin du Gard pot fi găsite în prefața romanului «Familia Thibault», apărut în traducere românească.

Nicușor C. Ionașcu, com. Cernelele de Sus. 1) Așteptăm primele dv. fotografii. 2) Materialele din viața satului vor continua să rămînă în atenția noastră. 3) Intenționăm să publicăm un reportaj mai amplu dedicat mănăstirii Voroneț, firește, bogat ilustrat. 4) Motobalul e o disciplină sportivă relativ nouă, cu o foarte restrînsă arie de răspîndire. 5) *Sîntem de acord cu dv. în privința* muzicii populare și a interpreților ei. 6) Am luat în evidență adresa dv.

Adriana și Niculina Vasiliu, Bîrlad. Nădăjduim că în viitor veți avea prilejul să ne mulțumiți și pentru cealaltă dorință exprimată: fișă filmografică Richard Burton.

Vasile Micu și Emilian Oaie, Focșani. În nr. 50, precum ați văzut probabil, a apărut istoria orașului Focșani. Comunicați-ne părerea dv. despre articolul respectiv.

Laurențiu Georgescu, Timișoara. Pe spațiul redus al unei cărți poștale au încăput totuși atîtea întrebări, sugestii și propuneri. Le-am luat în evidență și, în măsura posibilităților, vom ține seama de ele.

Mihaela Popovici, Timișoara. Filmul «Dacii» va fi prezentat publicului îndată ce vor *fi terminate o serie de operații* tehnice. Revista noastră a publicat reportaje din timpul filmărilor.

NOTĂ

Cititorii care se adresează redacției și doresc să li se răspundă în revistă sau prin poștă sînt rugați să menționeze în scrisori numele și adresele lor complete.

cititorii întreabă

istoria baletului (II)

Publicăm în numărul de față continuarea răspunsului dat de Tilde URSEANU, maestră de balet, la întrebarea cititoarei Rodica Oprea din București.

Bogatul folclor românesc, talentul și dragostea pentru dans au creat posibilitatea unor reprezentații cu «dans și muzică» încă în secolul trecut. Astfel, în 1853 au apărut primele balete naționale: «Pescarul și Măria-sa» și «Doamna de aur». Acesta din urmă, pe un libret de Petre Grădișteanu și cu muzică de Augusta Maywood și Ludovic Wiest, amintește de baletele romantice cu silfe și zîne, dar în care, pe lîngă nelipsitul «Pas de deux», s-au dansat *ardeleneasca, bătuta și brîul.*

La începutul secolului XX, în București, compania Grigoriu încearcă să înființeze o școală de balet, iar în 1911, la Teatrul liric, se reprezintă «Zîna păpușilor» de Bayer, cu prima balerină Mady Walter din Viena.

Despre formarea unei trupe organizate de balet românesc se poate vorbi atunci cînd, în 1920, un grup de entuziaști muzicieni și iubitori de artă au pus bazele Operei române.

Încă din prima stagiune, teatrele de operă din București și Cluj au înscris în repertoriul lor spectacole de balet ca «Arlechinada» sau «Faunul și Nimfa», după modelul miniaturilor din Apus.

Anul 1924 *marchează* o activitate susținută în coregrafia românească: maestrul de balet Anton Romanovschi montează balete într-un act ca «Chopiniana», «Invitația la vals», «Șeherazada», «Daphnis și Chloe», «Petrușca» și multe altele, ducînd paralel și o susținută muncă pedagogică. În acest răstimp, alături de Romanovschi mai activează Vera Caralli la București și Roman Moravschi la Cluj, care îmbogățesc repertoriul de balet cu noi titluri și promovează soliști talentați și pasionați. Dintre aceste spectacole amintim doar două: «Lacul lebedelor» (1932) și baletul românesc «Taina» pe muzică de Mihail Andricu, lucrare inspirată de povestea celor trei fete de împărat și a merelor de aur. Dacă Romanovschi, Caralli și Moravschi au pus bazele școlii clasice de balet la noi în țară, Floria Capsali i-a imprimat caracterul național, apropiindu-se cu multă dragoste și pricepere de folclorul românesc, pe care l-a prelucrat, urcîndu-l cu succes pe scena Operei. Astfel, alături de numeroase balete clasice montează lucrări ale compozitorilor români ca «Nunta în Carpați» de Paul Constantinescu și «La piață» de Mihail Jora. Dar adevărata dezvoltare a baletului românesc a început în 1944, imediat după eliberare. Stagiunea 1948-1949 consemnează evenimente importante pentru progresul coregrafic *mai întîi* prin realizarea unor spectacole de înaltă ținută artistică dintre care menționăm «Fîntîna din Baccisarai» și «Harap-Alb», după povestea lui Creangă, pe muzică de Alfred Mendelsohn, și apoi prin deschiderea școlilor de specialitate, de stat, de la București și Cluj.

În perioada dintre cele două războaie baletul românesc a cuprins dansatori soliști înzestrați ca Marioara Georgescu, Nicolae Iacobescu, Bela Balogh, Tamara Kapp, Iosefina Crainic, Mitiță Dumitrescu și mai ales Elena Penescu-Liciu. După 23 August 1944 mai cu seamă s-au ridicat numeroase *cadre noi, talentate, care au atins în* măiestria interpretării și în virtuozitate tehnică nivelul cel mai înalt. Notăm printre ei pe Sanda Orleanu și Oleg Danovschi, Irinel Liciu, Valentina Massini, Alexa Mezincescu, Ileana Iliescu, Gheorghe Cotovelea, Sergiu Ștefanschi, Magdalena Popa, Petre Ciortea și mulți alții.

În prezent maeștri de balet conducători ai teatrelor muzicale din țară, alături de soliști consacrați, stele ce s-au afirmat pe scenele mondiale, își unesc eforturile pentru consolidarea, perfecționarea și ridicarea baletului românesc la nivelul marilor trupe de tradiție.

cruzimea lui neron

«Aș dori să cunosc cîteva aspecte esențiale ale personalității împăratului roman Neron».

Viorica CREȚU, Reșița

Răspunde prof. univ. doctor docent în științe RADU VULPE.

Împăratul roman Neron, care s-a urcat pe tron la vîrsta de 17 ani, domnind între anii 54 și 68 e.n., și care pe numele său întreg se numea Lucius Domitius Ahenobarbus Nero, păstrează *în istorie faima celui mai crud dintre* suveranii Romei, nu atît prin numărul crimelor sale — căci a avut predecesori și succesori care au săvîrșit și mai multe — cît prin aspectul lor scandalos. Ingratitudinea sa, desfrîul, lenevia, docilitatea la influențe pernicioase, lașitatea, grandomania, lipsa de interes pentru treburile de stat, dezordinea în guvernare, pasiunea pentru cabotinism și pentru preocupări nedemne de purpura imperială au dat crimelor sale, izvorîte tocmai din aceste defecte de caracter și de comportare, proporții monstruoase. Uciderea propriei sale mame Agrippina, a fratelui său vitreg Britannicus, a sprijinitorilor săi cei *mai devotați, ca prefectul* Burrus și filozoful Seneca, a soțiilor sale succesive Octavia și Poppaea, fără a mai vorbi de masacrele comise în rîndurile celor mai ilustre valori morale, intelectuale, politice și militare ale societății romane, au umplut de repulsie și de indignare atît pe contemporani cît și posteritatea. Făcînd bilanțul critic al tuturor știrilor transmise despre acest ultim descendent al dinastiei lui August și ținînd seama numai de cele vrednice de încredere, rămîne incontestabilă cruzimea acțiunilor sale, împinsă pînă la vecinătatea cu demența.

Cu toate acestea Neron n-a fost un nebun, ci numai un fricos. E drept că, născut dintr-o mamă nelimitat de ambițioasă ca Agrippina, fiica lui Germanicus și nepoata lui August, și dintr-un tată violent și vicios ca Cnaeus Domitius Ahenobarbus, reprezentantul unei vechi familii patriciene, el purta în însăși firea sa tarele grandomaniei și ale desfrîului, dar crimele lui n-au rezultat dintr-o pornire patologică nestăpînită, ci au fost efectele teroarei de care se afla cuprins în fața intrigilor și a dificultăților inerente tronului, pe care nu era capabil să le domine prin alte mijloace. A ucis nu fiindcă se simțea puternic, ci fiindcă avea un caracter mult prea slab. Ca dovadă e că atîta timp cît s-a aflat sub influența energicei sale mame, a onestului Burrus, a înțeleptului Seneca și a virtuoasei sale soții Octavia, s-a arătat ponderat, liberal, uman, promițînd a deveni un principe valoros. Dar cînd a început să i se dezvolte personalitatea, n-a mai înțeles să suporte nici o frînă în calea înclinațiilor sale naturale spre fantezie frivolă și spre deșertăciunile orgoliului și, înconjurîndu-se de lingușitori detestabili, a căutat să se emancipeze cu o violență fără scrupule de orice tutelă stînjenitoare, săvîrșind omor după omor. Neron a terminat prin a deveni odios tuturor și a fi silit, tot *de frică, sub presiunea unei răscoale* militare și populare, să comită ultima crimă asupra lui însuși, poruncindu-i unui sclav să-l ajute a-și înfige spada în inimă. Neron n-a fost fundamental crud, ci a devenit. Nu răutatea naturală l-a dus la cruzime, ci lașitatea.

pe scurt

Bogdan Paul Constantinescu, Brașov. Tenorul Nicolae Leonard s-a născut în 1886 și a murit în 1928. A debutat în 1902, cînd nu avea decît 16 ani, iar peste 7 ani, în 1909, a plecat la Paris pentru a-și desăvîrși măiestria, studiind arta maeștrilor scenei lirice franceze. În scurtă vreme și-a cucerit o faimă deosebită atît în țară la noi, cît și în Franța, datorită vocii sale deosebite cît și talentului său scenic excepțional, care i-au atras supranumele de «Prinț al operetei». Îmbolnăvindu-se grav de plămîni, el a continuat să cînte pînă în momentul în care literalmente s-a prăbușit pe scenă. Dacă doriți să cunoașteți mai multe amănunte despre viața și creația sa, vă recomandăm să citiți volumul „Leonard, «Prințul operetei»" de Th. Bălan (Editura muzicală).

Vasile Mihăiescu, Suceava. Scala din Milano, cel mai vestit teatru liric din Italia și unul dintre cele mai vestite din lume, a fost construită de arhitectul Piermarini după incendiul Teatrului ducal (1778), *pe locul vechii biserici* Santa Maria della Scala, de unde și numele noului teatru (care, precum se vede, nu vine de la marea familie de nobili veronezi Scala). Teatrul a fost inaugurat la 3 august 1778 cu premiera operei «Europa riconosciuta» de Salieri. De la inaugurare încoace, marea majoritate a compozitorilor italieni — și nu numai italieni — și-au făcut un titlu de glorie din a-și prezenta operele lor în premieră pe scena Scalei. De asemenea, cei mai mari artiști lirici ai Europei au considerat că prezența lor pe scena milaneză constituie suprema consacrare în arta lor. Printre marii artiști care au cîntat la Scala s-au aflat și numeroși români. Dintre cei din trecut o amintim pe nemuritoarea Haricleea Darclée, iar dintre artiștii contemporani pe Elena Cernei și Nicolae Herlea. În ce privește cel de-al doilea teatru de care ne întrebați, cînd vom fi în posesia datelor pe care le cereți vi le vom comunica.

Florian Dărăban și Gelu Ilena, Reșița. Rafael Sanzio s-a născut la Urbino în 1483 și a murit la Roma în 1520. Tatăl său era pictorul Giovanni Santi. A studiat cu Timoteo Viti la Urbino și cu Perugino la Perugia. Primele lui picturi cunoscute datează din 1501-1503. A creat la Siena, Urbino, Florența și Roma. Tablourile lui constituie astăzi *mîndria unora* dintre cele mai mari muzee ale lumii (Luvru, Ermitaj, National Gallery-Londra, Prado, Vatican, Viena, Florența, München etc.), Rafael fiind unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai Renașterii italiene în pictură. A realizat portrete și fresce celebre, compoziții cu tematică religioasă în care a îmbinat în mod fericit scene din antichitatea păgînă cu altele din mitologia creștină și din realitatea epocii sale, realizînd un adevărat ideal al Renașterii. A fost considerat «copilul alintat» al artei plastice italiene, opera sa rămînînd timp de secole obiectul unui cult fără adversari.

Rodica Munteanu, Oțelu Roșu. 1) Printr-un comunicat al Ministerului Învățămîntului, publicat nu demult în presă (ziarele din 30 decembrie 1966), s-a adus la cunoștință publică faptul că examenul de admitere în învățămîntul superior se va da între 1 și 10 iulie 1967 (la facultățile care nu vor completa cifrele în această sesiune se va mai da un examen între 2 și 10 septem*brie). La examenul de admitere se va* lua în considerație și media obținută la examenul de bacalaureat. Condițiile de admitere și programele disciplinelor stabilite pentru concurs se vor publica în «Gazeta învățămîntului» și în broșura «Bacalaureatul și concursul de admitere în învățămîntul superior» ediția 1967; pentru a cunoaște deci toate amănuntele, e necesar să mai aveți răbdare pînă cînd va apărea această broșură. 2) Scriitoarei dv. preferate puteți să-i scrieți pe adresa Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, Șoseaua Kiseleff 10, raion 30 Decembrie, București.

V. SILVIAN

FLACĂRA VARIETĂȚI

într-un sat dispărut de mult...

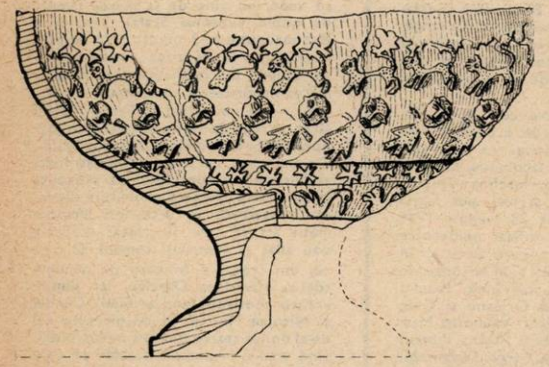

O cupă cu figuri în relief, opera olarilor din Coconi (redare grafică).

Ulcior cu trei toarte (secolul XV), găsit într-un bordei la Coconi.

Recent s-au încheiat cercetările într-o problemă neabordată pînă acum în domeniul arheologiei românești: stabilirea în amănunțime a istoricului unui sat medieval. Este vorba de monografia așezării rurale de la Coconi, situată pe malul lacului Mostiștea (raionul Oltenița), care a existat în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn și a cărei viețuire n-a fost mai lungă de circa 80 de ani (din mijlocul secolului al XIV-lea pînă în deceniul al III-lea al secolului al XV-lea).

Cercetarea respectivă a durat șapte ani și a fost efectuată de arheologul N. Constantinescu, cercetător principal la Institutul de arheologie al Academiei, cu sprijinul Muzeului raional din Oltenița.

Săpăturile arheologice și celelalte investigații făcute la Coconi au scos la lumină lucruri deosebit de interesante care dovedesc viața și preocupările unor oameni care au trăit pe aceste locuri în urmă cu peste jumătate de mileniu.

S-a găsit multă ceramică, unelte de muncă și de pescuit, dar ceea ce atrage în mod deosebit atenția sînt obiectele executate cu multă măiestrie artistică de către olarii de aici. Astfel, printre resturile celor 70 de locuințe (bordeie) descoperite s-au găsit exemplare rarisime de ulcioare vechi românești, o ploscă de lut, căreia artizanii locali i-au dat forma unei broaște țestoase, ceramică smălțuită, de tradiție bizantină etc. Cercetătorii au mai descoperit — bine păstrate de altfel — cuptoarele de ars vase. Ceea ce a constituit însă o revelație a fost descoperirea unor cupe de lut ars decorate în relief cu reprezentări antropomorfe și zoomorfe: oameni, animale (feline) și păsări (pelicani) — totul stilizat și executat cu un deosebit gust artistic. S-au mai găsit tipare de gresie în care meșterii locali turnau podoabe (aplici, năsturași etc.).

Viața acestui sat cu meșteri olari iscusiți și cu agricultori harnici s-a stins însă o dată cu trecerea (în secolul XV) armatelor otomane care l-au incendiat. Peste tot ce-a fost aici crește azi grîu și rapiță.

F. URSEANU

ORAȘELE PATRIEI

- **Centru regional.**
- **Coordonate geografice: 45°30' latitudine nordică și 21°15' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor (fără suburbane): 174 388.**

timișoara*)

Timişoara, azi unul dintre cele mai mari oraşe ale ţării, este în acelaşi timp şi una dintre cele mai vechi aşezări. Vestigii din epoca neolitică au fost descoperite la Pădurea Verde şi în cartierele Ronaţ, Chişoda, Mehala. Alte urme de locuire omenească (din epoca bronzului) s-au găsit în cartierul Fabric, în Parcul central şi Piaţa Unirii, iar la marginea oraşului se păstrează şi astăzi urmele unui val de pămînt construit în perioada stăpînirii romane a Daciei. Scriptic, existenţa oraşului apare într-un document de cancelarie din a doua jumătate a secolului al XIII-lea, dar nu încape îndoială că el a existat din secolele anterioare. Bunăoară, geograful arab Indrisi menţionează, la mijlocul secolului al XII-lea, oraşul Tensinova, pe care mulţi orientalişti îl identifică — nu fără temei — cu Timişoara.

Cetatea Timişoarei (ale cărei urme mai pot fi văzute şi astăzi) a servit vremelnic ca reşedinţă regală lui Carol Robert d'Anjou. A rămas ca o pagină de glorie în istoria poporului nostru perioada în care Iancu de Hunedoara şi-a organizat la Timişoara trupele cu care a dobîndit o serie de strălucite victorii.

În 1514 au ajuns la porţile oraşului cetele de răsculaţi conduşi de Gh. Doja. În Piaţa Maria reţine şi acum atenţia monumentul ridicat pe locul în care Doja a suferit supliciul tronului şi al coroanei de fier înroşite în foc.

La un sfert de veac după lupta de la Mohács, Timişoara nu mai poate rezista presiunii turceşti, este înfrîntă şi transformată în paşalîc. Ocupaţia otomană a durat 164 de ani. În 1716 stăpînirea turcă este înlocuită cu cea habsburgică, ca urmare a cuceririi Timişoarei de către armata austriacă condusă de Eugeniu de Savoya.

Oraşul cunoaşte o dezvoltare simţitoare în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea, cînd apar numeroase manufacturi şi chiar fabrici. Pentru a se realiza legătura cu alte localităţi din centrul Europei şi pentru uşurarea transporturilor de mărfuri a fost construit, între anii 1728 şi 1760, canalul Bega. Treptat Timişoara devine un important centru industrial şi comercial. În 1858 este introdusă iluminarea oraşului cu gaz aerian, iar în 1869 tramvaiul, Timişoara fiind unul din primele oraşe ale Europei care utilizează acest mijloc de locomoţie. Timişoara a fost de asemenea primul oraş de pe continent cu străzile iluminate electric (1884).

Oraşul de pe malurile Begăi a acumulat în îndelungata sa istorie o bogată tradiţie a luptei revoluţionar-democratice şi, mai tîrziu, a celei muncitoreşti şi socialiste. Aici au luat fiinţă în jurul anului 1885 primele asociaţii de ajutor reciproc ale muncitorilor, iar după un deceniu şi ceva a fost creată «Asociaţia generală a muncitorilor». Muncitorimea timişoreană s-a ridicat în nenumărate rînduri la luptă. Ea a adus o contribuţie de preţ la victoria insurecţiei armate din 1944, organizată şi condusă de P.C.R., apărînd cu eroism oraşul, împreună cu unităţi ale armatei, de atacul trupelor hitleriste.

În anii construcţiei socialiste Timişoara a cunoscut o dezvoltare fără precedent. Alături de vechile întreprinderi — Industria lînei, Uzinele textile, Bumbacul, Arta textilă, Solventul, Banatul, Filty, Electrobanat, Ambalajul metalic, Kandia, fabricile de ciorapi, de tricotaje, de pălării, de ţigarete, de vopsele, de zahăr, şi ele dezvoltate, reutilate şi modernizate, au apărut noi unităţi industriale: Uzinele mecanice, Tehnometal, Electromotor, Victoria, Tehnolemn, Dermatina, Timiş, Uzina de reparaţii, întreprinderile «6 Martie», Fructus C.I.L.T. etc. Diversitatea dar mai ales bunul renume al produselor timişorene fac ca acestea să fie căutate nu numai în ţară, ci şi la export. Tot în anii de după eliberare Timişoara a devenit un puternic centru al ştiinţei şi culturii. Dacă înainte vreme exista doar o instituţie de învăţămînt superior — Şcoala politehnică (cu două facultăţi şi 480 studenţi) — astăzi fiinţează aici o universitate, precum şi patru institute de învăţămînt superior cu un total de 19 facultăţi şi aproape 13 000 studenţi. Tot aici îşi desfăşoară activitatea o bază de cercetări ştiinţifice a Academiei, filiale ale uniunilor scriitorilor, artiştilor plastici, arhitecţilor, a Uniunii societăţilor de ştiinţe medicale etc. Timişoara are astăzi o operă, o filarmonică, trei teatre, un ansamblu de cîntece şi dansuri, o casă a creaţiei populare, un muzeu regional.

Timişoara zilelor noastre se caracterizează printr-o îmbinare fericită a trecutului cu prezentul. Monumentele istorice şi cele arhitecturale sînt restaurate cu succes. Au apărut blocuri elegante. Denumirea Timişoarei de «oraş grădină» tinde să devină tot mai proprie, în ultimii ani dublîndu-se aria parcurilor, a zonelor florale şi verzi, ele acoperind în total 470 hectare. Această suprafaţă, calculată într-o fişie lată de 10 m, ar putea face legătura între Timişoara şi Bucureşti!

Viorel BOARIU

---

*) Istoricul acestui oraş ne-a fost cerut de către cititorii Georgeta Tîrşoagă şi N. Jurj din Timişoara.

«CLINICA CAPILARĂ» se intitulează o nouă întreprindere comercială din Londra, unde se execută peruci. După cum se poate vedea din fotografie, întreprinderea este gata să răspundă gusturilor celor mai năstrușnice în materie de podoabă capilară.

ÎN AMINTIREA CELOR 47 SAMURAI. Acum 264 de ani, 47 samurai, deveniți cunoscuți sub denumirea de «Cei 47 Ronini din Ako», au fost condamnați de «șogunul» din acea vreme să-și facă harachiri. Motivul asprei sentințe era uciderea lui Kira Yoșinaka, un mare demnitar japonez care împilase și jefuise fără milă poporul. Sinuciderea rituală a răzbunătorilor celor împilați s-a efectuat pe teritoriul templului Sengakuji din Șinagowa, Tokio. De atunci, în fiecare an, în luna decembrie, în același loc se desfășoară un festival al hamalilor din piețele de pește, orez și legume ale capitalei Japoniei, cu prilejul căruia muncitorii din piețe își arată forța și indeminarea. Iată, în fotografie, o imagine de la recentul festival: trei oameni și cîteva baloturi cu orez cîntărind 1 000 kg, sînt ținuți pe piept de un singur hamal culcat pe o rogojină.

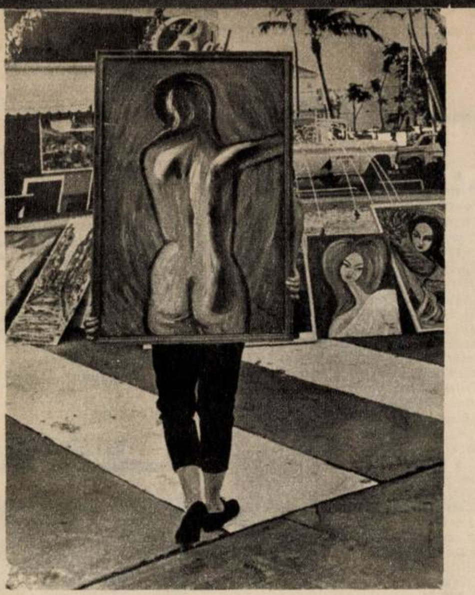

ILUZIE OPTICĂ. O iluzie ce nu e generată de refracția luminii, ci doar de felul în care persoana din fotografie a găsit cu cale să transporte un tablou.

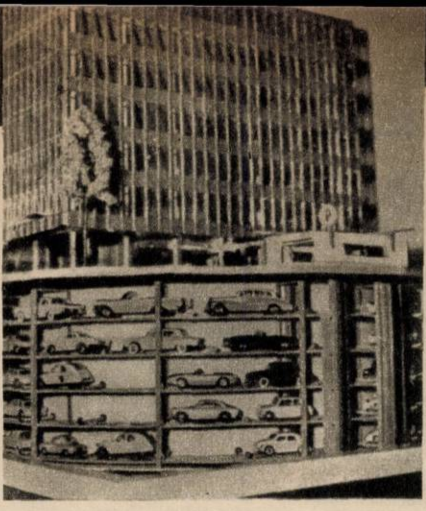

UN NOU TIP DE PARCAJ SUBTERAN. Inginerul Roger Bajulaz a proiectat pentru orașul Geneva un original tip de parcaj care va fi construit în subteran, în jurul fundațiilor unor mari clădiri. Automobilele, așezate circular în sens unic, pe un singur rînd, utilizează un ascensor de mare viteză aflat sub micul pavilion de primire al parcajului, amplasat la suprafața solului; acesta ocupă o suprafață foarte mică și poate fi tratat, sub aspect arhitectonic, în concordanță cu stilul clădirilor situate în apropiere. Pe lîngă alte avantaje, frontul îngust de lucru în subteran al parcajului permite evitarea unor complicații legate de rețelele tehnico-edilitare care brăzdează subsolul orașelor.

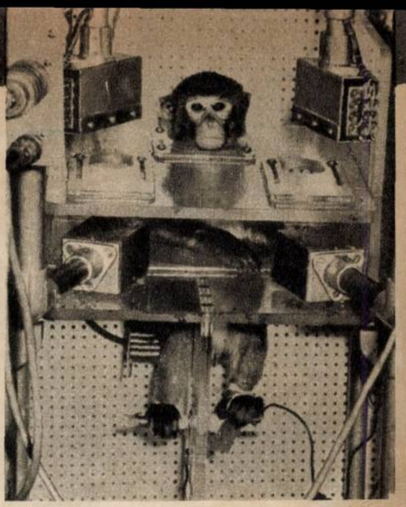

PENTRU CA OMULUI SĂ-I FIE BINE. Laboratoarele Hazleton din Washington au în inventarul lor viu nu mai puțin de 1 300 maimuțe destinate experiențelor științifice. Pentru probele la care sînt supuse s-au construit diverse aparate speciale (cum este cel din fotografia noastră), gîndite și proiectate special pe dimensiunile maimuțelor-«cobai». Felul în care acest «văr» îndepărtat al omului reacționează la diferitele probe la care este supus permite efectuarea unor interesante cercetări în domeniul cancerului, al efectelor radiațiilor, al comportamentului organismului în condiții spațiale și în alte domenii legate de cercetarea medicală contemporană.

cuvinte încrucișate

puncte de vedere

1 S	2 C	3 L	4 E	5 R	6 O	7 T	8 I	9 C	10 A	■	12 N	13 I
2 C	L	I	P	I	R	E	■	R	E	P	E	R
3 R	A	S	■	O	G	A	R	■	R	O	B	I
4 O	R	■	A	■	A	M	A	R	A	■	U	S
5 T	I	N	T	I	■	A	P	A	R	E	N	T
6 A	■	G	E	N	E	■	I	R	I	S	■	I
7 R	S	■	N	T	■	A	D	I	■	T	Z	■
8 E	M	O	T	I	V	I	■	T	R	E	A	Z
■	A	R	■	M	E	C	I	■	O	R	■	A
10 A	L	B	I	■	D	I	B	U	I	■	C	R
11 S	T	I	N	S	E	■		R	■	I	H	I
12		R	A	B	A	N	■	M	A	R	I	T
13 I	R	I	T	A	■	P	L	E	O	A	P	E

ORIZONTAL: 1) Albul ochilor — Net! 2) Rapidă acțiune a pleoapei — Punct de recunoaștere. 3) *Ochi* — Merge pe urmele altora — Lipiți pămîntului (od.). 4) Ușier! — De prost gust — Căuș! 5) A lua la ochi — De ochii lumii. 6) Protejează ochii (pl.) — *Un punct de vedere.* 7) Curse! — Trecute în cont! — Diminutiv feminin — Teze! 8) Își pleacă ușor ochii (pl.) — Cu ochii deschiși. 9) E de suprafață — Întîlnire cu public — Din orbită! 10) A încărunți — A căuta cu ochii închiși — Cere! 11) Orbițe (fig.) — Din priviri! — Interjecție afirmativă. 12) Nasicorn — Pentru a fi mai bine văzut. 13) A zgîndări — Bat la ochi.

VERTICAL: 1) Privire cercetătoare — Are spori. 2) Văzuți bine — Diferit colorat. 3) Cu părul cărunt — Neg! — *Pierderi de vedere.* 4) Începe! — Cu ochii în patru — O ceartă. 5) Rîu spaniol — Între patru ochi — Ued în Algeria. 6) Cîntă grav — A lua la ochi. 7) *Își face ochii mari* — Pe loc — Nicolae Popescu. 8) Cît ai clipi — A iubi (pop.). 9) Sus pe creste! — Distanțat — Amprente. 10) Aerisiri — Escadrilă apicolă — Alfa și omega. 11) *Fluviu italian* — Compus chimic — Cuprinse de mirare. 12) Acționează orbește — Ochi de lanț — Ochi. 13) Cu ochii plînși (fem.) — Văzute din fugă.

Toma MICHINICI

Dicționar: LIS, INAT, SBA.

---

dezlegarea jocului «CUVINTE LUNGI» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) FLECAR — CULCAT. 2) LADA — VIAȚA — CA. 3) ATENT — ETERN — I. 4) MIC — RIPA — GAME. 5) IM — COTURI — SAT. 6) NEDUMERITA — TE. 7) D — IMP — I — ARICI. 8) OSPAT — ALINA. 9) ARCA — PĂMÎNT — T. 10) SCUND — CUC — IAR. 11) CĂRĂRUI — IUNIE. 12) ANS — UNDA — ISON. 13) RE — EMA — VISARE.

umor

de peste hotare

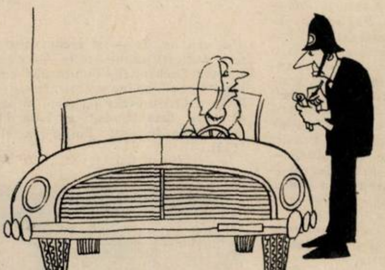

—N-aș putea face un abonament?...

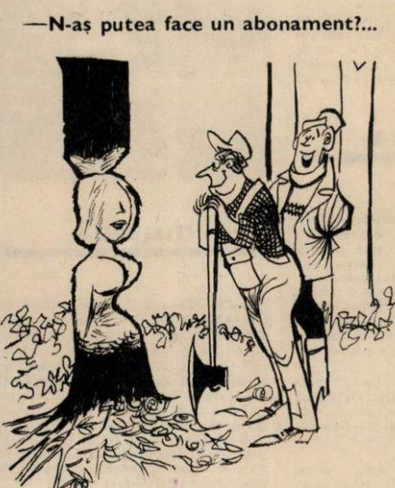

—Îndrăgostit?

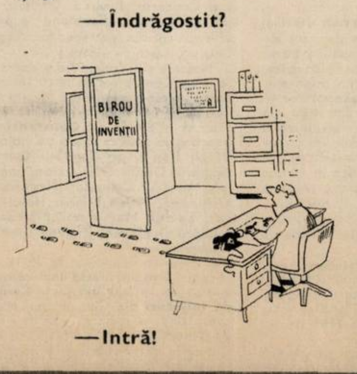

—Intră!

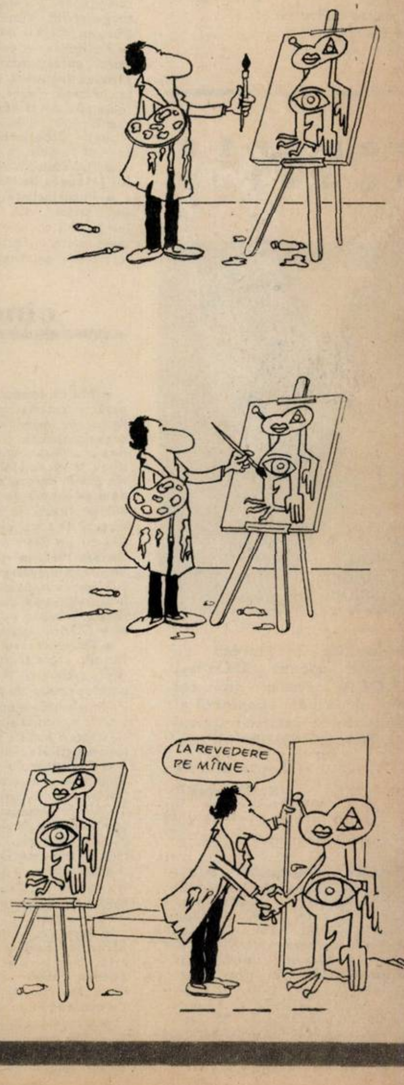

sport

Concursul «Pronosport» nr. 3 — etapa din 22 ianuarie 1967
Pronosticul lui **TITUS OZON**:

I Atalanta-Foggia	*1*	*(c. ital. A)*
II Bologna-Lanerossi	*1*	,,
III Cagliari-Brescia	*1*	,,
IV Fiorentina-Roma	*1*	,,
V Inter-Mantova	*1*	,,
VI Lazio-Juventus	*x*	,,
VII Lecco-Milan	*2*	,,
VIII Torino-Napoli	*x*	,,
IX Venezia-Spal	*1*	,,
X Alessandria-Sampdoria	*2*	*(c. ital. B)*
XI Catanzaro-Modena	*1*	,,
XII Messina-Varese	*x*	,,
XIII Savona-Catania	*1*	,,

coperta noastră

Cunoscuta interpretă de muzică ușoară DOINA BADEA apare în cel mai proaspăt spectacol al Teatrului satiric-muzical «C. Tănase»: Colibri-music-hall.

Fotografie de
S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

carte

● Seria de **Scrieri** ale lui Tudor Arghezi s-a completat recent cu un nou volum — al doisprezecelea — cuprinzînd celebrele sale proze intitulate **Icoane de lemn** (Editura pentru literatură, seria editii de autor).

● O serie de romane au apărut în ultima vreme. Le semnalăm: Radu Tudoran — **Al 82-lea,** Nicolae Crișan — **Noaptea așteptărilor,** Alexandru Jar — **Lagard cel însemnat,** Nicolae Breban — **În absența stăpînilor** și Ion Lăncrănjan — **Cordovanii,** ediția a II-a, revăzută.

● A apărut, exemplară sub raport artistic, **Antologie de poezie populară** a lui Lucian Blaga, ediție îngrijită și prefațată de George Ivașcu, cu ilustrații de Mihu Vulcănescu. Întrebat ce volume noi pregătește după cele cinci pe care le-a editat pînă acum din opera marelui poet (**Poezii,** E.P.L. 1963, **Hronicul și cîntecul vîrstelor,** Ed. tineretului 1965, **Gîndirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea,** Ed. științifică 1966, **Poezii,** E.P.L. 1966, **Antologie de poezie populară,** E.P.L. 1966), George Ivașcu ne-a spus:

— Se află sub tipar și va apărea foarte curînd ediția a doua a volumului de **Poezii** — revăzută și întregită cu toate versurile lui Blaga publicate pînă în iulie 1966. Sperăm, de asemenea, să începem — evident, cu sprijinul familiei poetului, depozitara autorizată a manuscriselor sale — editarea seriei de **Opere** ale lui Lucian Blaga.

● După monografia închinată lui **C.I. Nottara** și volumul despre **Drama istorică națională,** Virgil Brădățeanu se prezintă în fața cititorilor cu o nouă carte de istorie a teatrului românesc de la origine pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea, apărută recent la Editura didactică și pedagogică.

● Și în domeniul muzicii sînt de consemnat o seamă de cărți vizînd, în întregime sau în parte, istoricul acestui domeniu: George Breazul — **Pagini din istoria muzicii românești** (al cărui **Patrium carmen** mai vechi ar merita o reeditare), Doru Popovici — **Muzica corală românească** (premergători, compozitori înaintași, contemporani, tineri compozitori, formații corale, considerații generale), Viorel Cosma — **Teodor Burada** (Viața în imagini), Max Eisicovits — **Polifonia vocală a Renașterii — stilul palestrinian,** Alfred Cortot — **Muzica franceză pentru pian** (Debussy, Franck, Fauré, Dukas, Ravel etc.), toate apărute la Editura muzicală.

● Demnă de interes cartea lui Georg Klaus — **Cibernetica și societatea** — apărută la Editura politică.

● Tot acolo, o altă traducere: **Viața lui J. Jaurès** de Marcelle Auclair.

● După succesul volumului «Finala se joacă astăzi», Ioan Chirilă oferă iubitorilor jocului cu balonul rotund o interesantă relatare «fantezistă» a Campionatului mondial din Anglia, în **World Cup '66.**

cinema

● **Maica Ioana a îngerilor,** capodoperă a cinematografiei poloneze. Un limbaj de mare expresivitate plastică, organic, specific creației lui Jerzy Kawalerowicz (Sub steaua frigiană, Adevăratul sfîrșit al războiului) comunică o pledoarie gravă despre dreptul ființei umane de a se elibera de orice îngrădire a elanurilor firești, în afara cărora omul încetează de a mai exista. Filmul a fost distins cu un Premiu special al juriului la Cannes 1961. În rolul principal: Lucyna Winnicka (Adevăratul sfîrșit al războiului, Sub steaua frigiană, Haine aproape noi). În restul distribuției: Anna Ciepielewska (Beata, Trei pași pe pămînt), Voit Mieczyslaw (Zborul întrerupt).

● Documentarul de lung metraj **Mondo cane** al cineastului italian Gualtiero Jacopetti (realizat cu concursul unor operatori de pe toate continentele) investighează — uneori cu duritate excesivă, nu lipsită și de un anumit arbitrar — straturi sociale și umane ce dovedesc contradicții ale civilizației contemporane.

● **Complotul ambasadorilor** — producție a studiourilor din Riga. Un film de acțiune, simplu și corect, inspirat de istoria Letoniei în primii ani ai puterii sovietice. Regizor: Nicolai Rozanțev (Cine-i criminalul, Viața este în mîinile tale). Interpreți: Uldis Dumpis (Armata codobaturilor), Eduard Pavuls (Rita, Frunze roșii, Căpitanul Zero), Vadim Medvedev (Evgheni Oneghin, Dama de pică, Hamlet).

● Pentru micii spectatori (atenție, deci, părinți!) recomandăm basmul **Moș Gerilă,** bine punctat pe alocuri cu sugestii poetice. Filmul a obținut Marele premiu (Leul San Marco) Veneția 1965 pentru cel mai bun film de copii.

● Cinematograful **Doina** s-a profilat în ultima vreme pe «reluări». Salutăm acest modest început de diferențiere a sălilor de cinema. Propunem D.D.F. să reprogrameze cel puțin unul din filmele în care a apărut Zbigniew Cybulski: **Ucigașul și fata,** sau **Dragoste neîmplinită,** sau **Mîine Mexicul.** Ar fi un act de cuvenită cinstire a memoriei unuia dintre cei mai mari actori contemporani.

Lucyna Winnicka

● La Alger, Luchino Visconti și echipa sa filmează de cîteva săptămîni **Străinul,** ecranizare a cărții lui Camus. În rolul lui Meursault apare Marcello Mastroianni care mărturisește că și-a dorit de mult să întruchipeze acest personaj (Cîndva acest rol a fost rîvnit și de James Dean.) Partenera lui — Anna Karina. Menționăm că Visconti este singurul cineast căruia familia scriitorului dispărut i-a îngăduit să realizeze un film după «Străinul».

● Jean Gabin și Danielle Darrieux vor apărea împreună într-un film, **Omul de acțiune,** a cărui regie este semnată de Jean Delannoy.

disc

● «Jaz nr. 3» — al treilea disc din seria dedicată jazului «cult». Orchestra: Richard Oschanitzky (iubitorului de jaz acest nume îi spune destul); soliști: tot Richard Oschanitzky (la pian, la orgă), Al. Imre, Dan Mîndrilă și Titus Muntean. Tema de lucru: Bossanova (EDD-1123).

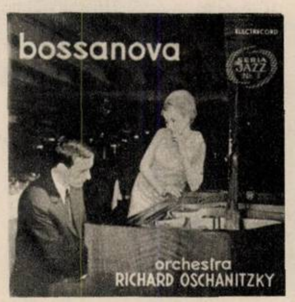

muzică

● Cu «Tribuna tinerilor soliști» de luni, 23 ianuarie, Orchestra simfonică a Radioteleviziunii continuă prezentarea — inițiată în această stagiune — a tinerelor talente. De astă dată vor apărea pe podium, sub conducerea lui **Emanoil Elenescu, Florella Geantă** (Concertul nr. 20 în Re minor pentru pian și orchestră de Mozart), **Paul Staicu** (Concertul pentru corn și orchestră de Hindemith) și **Mariana Sîrbu** din Iași (Concertul în Mi minor pentru vioară și orchestră de Mendelssohn-Bartholdy).

● Concertul lunar al Orchestrei de studio a Radioteleviziunii cuprinde: «Fresca antică» de Theodor Rogalski, Concertul pentru vioară și orchestră de C. Nottara și fragmente din opera «Zobail» de Constantin Bobescu (primă audiție). Acest program de muzică românească, datînd dintr-o perioadă mai veche, va fi dirijat de **Constantin Bobescu** și va avea ca soliști pe violonistul **Virgil Pop** și pe cîntăreții **Octavian Naghiu, David Ohanezian, Ion Stoian, Marina Crilovici, Virginia Gudzichievici, Milca Nistor, Ioan Hvorov, Lucian Marinescu, Mircea Ștefănescu** și **Marcel Trandafirescu** (25 ianuarie).

● Avem prilejul (tot la 25 ianuarie) să cunoaștem activitatea unei formații de muzică de cameră din țară, **Cvintetul de suflători** din Cluj, într-un program cuprinzînd — printre altele — lucrări de Jacques Ibert și Jean Françaix. Partea a doua a concertului cuprinde lieduri românești în primă audiție **(Virginia Gudzichievici, Cornel Fînățeanu, Nicolae Gafton).**

● La Filarmonica «George Enescu», **Mircea Cristescu** prezintă un program simfonic (Ion Dumitrescu, W.A. Mozart, A. Dvorak) al cărui solist va fi violonista **Cornelia Bronzetti** (21 și 22 ianuarie, sala Ateneului).

plastică

● Galeriile de artă (bd. Magheru) **Alma Redlingher:** pictură și desene. O constanță figurativă fără alambicări exacerbate, perpetuată cu convingere de la o expoziție la alta, cu accentuate preocupări pentru crearea atmosferei prin desen și culoare. Lumea prezentată de data aceasta de artistă este aceea a tîrgurilor gălăgioase, cu oamenii lor pitorești, încremeniți în așteptare («Tîrg de capre la Pătîrlage», «Olar la moși»), a unor scene rurale («Duminică în sat») și a unor chipuri cărora artista le-a dăruit o reală expresivitate («Povestitoarea din Colți-Buzău», «În fața păretarului»). Și o pînză de o certă frumusețe cromatică: «Bucureștii noaptea». Desenele, cu o linie elevată, ne descoperă momente, locuri și chipuri, adesea pitorești.

● **Christie,** celebra galerie londoneză unde au loc licitații pentru opere de artă, a împlinit două sute de ani. Cu acest prilej a fost inaugurată o expoziție care cuprinde 60 de tablouri vîndute aici în cursul celor două secole. Printre acestea se poate vedea un Velasquez vîndut în 1801 cu 40 de lire(!), tabloul lui Degas, «Absintul», prețuit în 1892 doar la 180 de lire, precum și multe alte pînze de Watteau, Poussin, Corot, Matisse.

● Cîteva noutăți ale editurilor pariziene în domeniul cărților de artă: Anthony Blunt: **Teoria artelor în Italia — 1450-1600** (Ed. Gallimard), Pierre Francastel: **Pictură și societate,** o încercare de analiză a influenței societății asupra artelor plastice din secolul XV pînă în secolul XX (Ed. Gallimard). Tot Pierre Francastel este autorul unei lucrări intitulate **Arta și tehnica,** carte care își propune să elucideze relațiile dintre civilizația tehnică a zilelor noastre și evoluția picturii, sculpturii și arhitecturii.

teatru

● Spectacolul cu cei mai mulți interpreți, adică spectacolul artiștilor amatori, se află la «startul» celui de-al **VIII-lea concurs** pe țară. Așa fiind, în toate orașele și regiunile se desfășoară intense pregătiri ale organelor și organizațiilor sindicale, în strînsă colaborare cu comitetele de cultură și artă. Succes!

● Gh. Vlad, autorul piesei **Îndrăzneala,** a fost jucat în premieră pe țară pe scena unui teatru provincial care se dovedește de o vreme a fi remarcabil în inițiative și realizări: este vorba de Teatrul de stat din Turda. Noua piesă, se numește **Cain și Abel,** este o comedie cu implicații sociale, impunînd, prin personajele ce dau și titlul, două modalități de a privi prezentul și viitorul. Regia: Ion Dan. În rolurile principale: Mircea Zabalon, Teodor Buzea, Gh. Doroftei, Iuliu Giurgiu, Eugen Harizomenov, Al. Mitea, Maria Andreea Raicu.

● **De la București la vale:** Păcală și Tîndală comentînd aspecte cotidiene ale vieții din regiunea București. Scenariul: Bogdan Căuș și Ion Ruș. Bune momente de artă folclorică și un comic inspirat — Ion Duțu (Păcală). Estrada Teatrului «Barbu Delavrancea».

● **Mincinosul** de Goldoni a văzut lumina rampei la Timișoara în regia lui C. Anatol, care a compus un spectacol agreabil dar fără strălucire. Bune compoziții: Radu Avram, Șt. Iordănescu, Roman Vistrian. Semnalăm în spectacol prezența cîtorva tineri a căror evoluție e interesant a fi urmărită: Elisabeta Jar, Jeanine Stavarache, Florina Cercel. Scenografia: Emilia Jivanov.

Mircea Zabalon
(Teatrul din Turda)

● Goldoni a fost prezentat în premieră și pe scena Teatrului Casei Centrale a Armatei cu o piesă mai rar jucată: **O întîmplare cu haz,** în regia harnicului și talentatului animator Daniel Georgescu. În distribuție: Mușata Mucenic-Marian, Liliana Șotuș, Camelia Șerbănoiu, C. Cîmpeanu. I. Chelaru, G. Călinescu, C. Constantin. Din repertoriul aceluiași teatru: **Oameni care tac, Siciliana, Fii cuminte, Cristofor!, Inspectorul de poliție, Ulisse și coincidențele.**

● **Ondine** de Giraudoux pe scena Teatrului de stat din Sibiu are ca protagonistă pe actrița bucureșteană Ioana Manolescu. Regia: A. Stoica. În alte roluri: Ovidiu Stoichiță, Adina Rațiu, M. Niță. Scenografia: Maria Bodor.

● Teatrele de păpuși au crescut mari! Astfel, Teatrul «Licurici» din Bacău a împlinit 15 ani, 3 300 de spectacole și Teatrul de păpuși din Baia Mare, mai tînăr, a împlinit doar 10 ani. Ocazie pentru a juca o premieră pe țară: **Isprăvile motanului desculț** de Mircea Marian.

televiziune

Constanța Cîmpeanu

DUMINICĂ, 22 IANUARIE. Fuziune între **Magazin... duminical, TV-111** și **Actualitatea cinematografică.** Ceea ce rezultă se numește **Magazin 111.** Presupunem că nu e vorba doar de o sumă, ci și de o selecție (18.00) ● **Interpretul preferat...** sînt mai mulți: Marioara Tănase, Irina Loghin, Maria Păunescu, Benone Sinulescu, dirijorul Radu Voinescu (19.20) ● Figura lui Mihail Kogălniceanu evocată de emisiunea **Memoria caselor** (19.40) ● Un serial agreabil: **Aventuri de vînătoare** (20.00) ● Constanța Cîmpeanu, Maria Mitrache, trio Do-Re-Mi (Constanța), Cornel Patrichi, dirijorul Paul Ghențer colaborează întru reușita unui program distractiv intitulat, de sezon, **Popas la cabană** (20.30) ● Un mesaj de la Viena: filmul artistic **Revista visurilor** (20.55).

MARȚI, 24 IANUARIE. Spectaculoasă manifestare sportivă: sărituri cu schiuri în «Cupa prieteniei» — transmisiune de la Zakopane-Polonia (15.00) ● Programul zilei este dominat de un **Spectacol cu prilejul aniversării Unirii Principatelor, 24 ianuarie 1859-24 ianuarie 1967** (20.00) ● Filmul românesc **Duminică la ora șase** (21.15).

MIERCURI, 25 IANUARIE. Pentru toate vîrstele: serialul **Din viața animalelor** (19.23) ● O emisiune de știință (19.50) ● **La șezătoare** este titlul unei emisiuni muzical-coregrafice transmise de televiziunea bulgară (20.30) ● Seria a II-a (și ultima!) a filmului **Winnetou** (21.00).

JOI, 26 IANUARIE. Utilă și interesantă **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce și frumoasă» (19.23) ● Criticul de artă Dan Hăulică ne va prezenta prima emisiune din ciclul «Bienala de pictură și sculptură» (19.35) ● Soprana Arta Florescu și dirijorul Constantin Bugeanu inaugurează rubrica intitulată **Studioul muzical** (20.00) ● Filmul artistic **Feriga de aur** (21.05).

VINERI, 27 IANUARIE. Urmăriți rubrica mereu vie și interesantă **Dicționar de personaje** — litera G (II). Avem prilejul să revedem cîțiva actori buni: Coca Andronescu, Dana Comnea, Fory Etterle, Dem Rădulescu, Emil Hossu și alții (19.30) ● După **Săptămîna** (20.00) și **Avanpremiera** (21.00) vom putea urmări partea a doua a notelor de călătorie din Danemarca în cadrul rubricii **Teleglob** (21.15) ● Lili Bulaesi și I. Huianu ne oferă o jumătate de oră de muzică ușoară într-o emisiune semnată simplu Do-Re-Mi (22.00).

SÎMBĂTĂ, 28 IANUARIE. Programul acestui sfîrșit de săptămînă are în vedere mai ales muzica ușoară. Vom vedea astfel o emisiune intitulată **Doi frați, două surori** (19.23) apoi un program de **Microvarietăți** (22.00) și, în sfîrșit, îl vom revedea (nu-i prea des?) pe Remo Germani (22.35) ● Între aceste emisiuni muzicale nu uitați **Teleenciclopedia** (20.00) și serialul pentru cei cu inimă rezistentă, **Baronul** (21.00).

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

cadran internațional

Locuitorii capitalei poloneze au sărbătorit în aceste zile împlinirea a 22 de ani de la eliberarea orașului lor de sub ocupația hitleristă. Transformată în ruine la sfîrșitul războiului, Varșovia a fost refăcută în întregime prin munca eroică și entuziastă a populației sale, clădirilor orașului vechi — «Stare Miasto» — adăugîndu-li-se cartiere de factură modernă. Printre noile obiective ce vor înfrumuseța în curînd orașul se numără și aeroportul Okiecie, în curs de construcție și care va fi dat în folosință în 1968.

lunga aventură a 8 tablouri

«Regretăm că galeria nu va fi deschisă astăzi. Cerem scuze pentru orice inconvenient cauzat prin aceasta», anunța afișul de la intrarea principală a galeriei de pictură Dulwich College, aflată într-o periferie a Londrei. Toate ziarele britanice informau a doua zi — 31 decembrie — despre cel mai mare furt de tablouri comis vreodată, exceptînd poate pe cel al Giocondei. Un anonim a telefonat în aceeași dimineață secretarului lui Royal Academy cerînd 100 000 de lire pentru răscumpărarea pînzelor. O scrisoare, tot anonimă, primită de direcția muzeului, solicita și ea o sumă care *nu a fost dezvăluită presei.* «Toate aceste picturi sînt prea cunoscute pentru a putea fi vîndute și, fiind prea valoroase, nu sînt asigurabile», au afirmat specialiștii. Atunci de ce s-a comis furtul? Un motiv plauzibil ar fi doar răscumpărarea tablourilor prin șantaj. Scotland Yardului îi rămînea să confirme toate speculațiile ce se făceau în jurul acestei lovituri, care prin valoare (2 milioane lire) este comparabilă cu jefuirea trenului poștal de pe linia Glasgow-Londra din vara anului 1963.

Nucleul colecției de la Dulwich a fost creat în 1626 de către Edward Alleyn, însumează în zilele noastre circa 700 de lucrări și este cu deosebire bogat în tablouri ale maeștrilor olandezi; de asemenea galeria posedă pînze importante de autori spanioli, italieni, francezi și englezi din diverse epoci. Din cele opt tablouri furate, trei — «Fată la fereastră» (estimat la 600 000 lire), «Iacob de Gheyn» (200 000 lire), «Portretul unui băiat» (500 000 lire) — aparțin lui Rembrandt și se numără printre lucrările cele mai reușite ale pictorului.

«Sf. Barbara» (circa 150 000 lire), «Trei femei cu cornul abundenței» (75 000 lire), «Trei grații», o schiță în uleiuri colorate (grisaille), lucrată pe suport de lemn (circa 12 000 lire), sînt ale lui Rubens și importanța lor rezidă în faptul că sînt lucrări executate chiar de către artist și nu de unul dintre nenumărații săi elevi. Hoții au mai înstrăinat încă două lucrări, dar se pare că actul se datorează unei întîmplări: ele erau prinse printr-o stinghie de tablourile lui Rubens. Este vorba de «Doamnă cîntînd la clavecin» de Gerard Dou, unul dintre elevii favoriți ai lui Rembrandt, și «Suzana și bătrînii» de Adam Elsheimer, pictată spre sfîrșitul secolului XVI.

Toate picturile furate au fost donate galeriei de unul dintre cei mai mari colecționari ai secolului XIX, sir Peter Bourgeois. Unele pînze («Sf. Barbara» de Rubens și «Doamnă cîntînd la clavecin» de olandezul Gerard Dou) au fost moștenite de sir Peter de la bogatul colecționar și negustor de opere de artă, belgianul Dessefans, care în secolul al XVIII-lea a fost însărcinat de regele Stanislaus al Poloniei să achiziționeze pînze pentru înființarea unei Galerii naționale poloneze. Abdicînd, în 1795, regele îi lasă negustorului belgian întreaga colecție, și acesta, după zadarnice încercări de a o vinde autorităților britanice, o lasă la rîndul lui, prin testament, lui sir Peter Bourgeois, în 1807.

Celebrul furt premergător anului nou 1967 are însă o istorie mai scurtă. La 4 ianuarie pînzele au fost descoperite de Scotland Yard. În ce împrejurări? Și cine sînt autorii? Toată afacerea este învăluită într-o mare discreție deocamdată.

I. CORIBAN

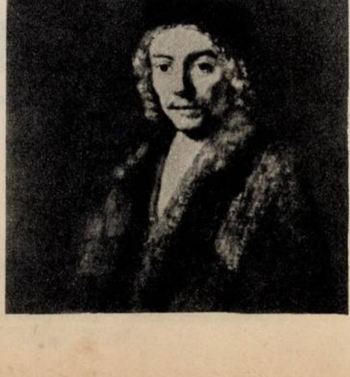

Titus, fiul artistului — unul dintre tablourile lui Rembrandt furate din galerie.

ceva se mișcă și în sicilia

— corespondență specială pentru „flacăra" —

Dacă răpirea Elenei a provocat războiul troian, răpirea Francăi Viola și condamnarea severă a răpitorilor acesteia au adus dreptate — după cum scrie săptămînalul ilustrat *Epoca* — Siciliei «noi». Un trecut de violențe, care se repeta cu regularitate, a primit o grea lovitură.

Franca Viola, o tînără și grațioasă siciliană — despre care toată presa italiană vorbește ca despre «eroina din Alcamo» — locuiește cu familia ei într-o casă sărăcăcioasă din acest orășel cu cincizeci de mii de locuitori, situat la o bătaie de pușcă de albastrul Mediteranei.

Filippo Melodia este protejatul «boss»-ului mafiei locale, puternicul miliardar Vincenzio Rimi. Fiind ocrotit de Rimi, el se credea stăpînul orașului. Poliția se ocupase de el în mai multe rînduri, fiind implicat într-o serie de furturi și violențe.

Filippo Melodia voia și dragostea Francăi Viola, care îl respingea. Franca se logodise cu un tînăr de treabă. Filippo a trimis acestuia vorbă dîndu-i de înțeles că trebuie «să se retragă», căci altfel... De asemenea, întîlnind într-o zi în cîmp deschis pe tatăl Francăi, Bernardo, i-a arătat pistolul spunîndu-i: «Asta o să vă facă să vă schimbați părerea».

Familia Viola n-a cedat, sfidînd astfel mafia. Represaliile nu s-au lăsat așteptate: cinci sute de butuci de viță de vie tăiați, culturile distruse de o turmă de vite care a trecut peste ele etc...

Poliția n-a reușit să-i aresteze pe vinovați pentru că nimeni nu îndrăznea să vorbească. S-a ajuns astfel la 26 decembrie 1966. Potrivit «tradiției», Filippo Melodia organiză răpirea Francăi...

Filippo era sigur că totul va decurge ușor, așa cum se întîmplase întotdeauna. Căci «tradiția» cere ca atunci cînd o fată din Sicilia se supune de bunăvoie sau prin violență voinței unui bărbat, ea trebuie să se căsătorească cu el, altfel este considerată «dezonorată» și nu va găsi pe nimeni altcineva care să o ia de soție. Acestea sînt reguli seculare care n-au cunoscut excepții. Pînă la Franca Viola, care a refuzat «căsătoria de reparație».

Tatăl Francăi ar fi putut să se răzbune la rîndu-i, recurgînd și el la «tradiție» — adică ucigînd cu focuri de «lupara» (o pușcă de vînătoare căreia i s-au tăiat țevile) pe răpitorul fiicei sale; pedeapsa pentru această faptă — fiind vorba de un «delict de onoare» — ar fi fost minimă.

Așadar, familia Viola a vrut să sfideze mafia și l-a denunțat pe răpitor și pe complicii săi, făcînd să fie arestați. Filippo Melodia a fost condamnat la 11 ani detențiune, iar complicii săi au primit de asemenea pedepse grele.

«Mafia» a vrut să dea imediat replica. După două zile de la terminarea procesului și condamnarea lui Filippo Melodia, la Salemi, la o mică distanță de Alcamo, o altă fată, Mattea Ciaravolo, a fost răpită în plin centrul localității de către amorezul respins, un anume Andrea Virtuoso (un nume care firește că nu i se potrivește). Sfidarea justiției a fost primită. Andrea Virtuoso a sfîrșit în închisoare, iar Mattea s-a asociat cu Franca în bătălia ei.

Gestul Francăi Viola, ca și al fetei din Salemi, capătă valoarea unei victorii a noii Sicilii împotriva celei vechi. Ceva se mișcă și în marea insulă mediteraneană.

Bruno ROSSI

Franca Viola.

din lume adunate

Un ziarist francez dînd glas unei dezamăgiri mai generale față de faptul că mult popularizata carte a lui William Manchester «Moartea unui președinte» nu aduce în esență elemente noi în lămurirea problemelor fundamentale legate de împrejurările asasinării fostului președinte al Statelor Unite ci reprezintă în primul rînd o armă electorală în lupta pentru putere desfășurată în cadrul partidului democrat, trăgea concluzia că ar fi poate mai interesant să se scrie o carte despre felul cum a ajuns Manchester să-și realizeze opul său, considerat totodată cea mai mare lovitură financiară din istoria publicisticii americane. Ziaristul respectiv pornește de la considerentul că o asemenea relatare ar oferi chiar mai multe posibilități de înțelegere a celor petrecute la Dallas decît cartea «Moartea unui președinte». Căutînd parcă să dea un răspuns acestor preocupări, Manchester, într-o scrisoare adresată ziarului **New York Times,** afirma: «În condiții normale nu aș fi acceptat să procedez astfel...» Ce înțelege el prin condiții anormale? Să-i dăm cuvîntul: «În acea perioadă (cînd a fost angajat să scrie cartea — n.n.) era foarte dificil să am o gîndire clară... Îmi aduc pregnant aminte că după ce am primit un telefon de la Washington, cerîndu-mi-se să-mi asum acest proiect, m-am întors spre secretara mea și i-am spus:

— Cum aș putea să-i dau un răspuns negativ doamnei Kennedy?

Secretara mi-a spus:

— Nu puteți.

— Într-adevăr, nu am putut. Am simțit că nu pot să mă tocmesc atunci cînd este vorba de o *tragedie națională*».

Așadar, din această versiune romanțioasă de tip hollywoodian reiese că de fapt secretara unui scriitor nu prea renumit a avut cuvîntul hotărîtor într-o acțiune de asemenea amploare politică și financiară. Este evident că la adăpostul acestei tragedii naționale se desfășoară o surdă luptă de culise pentru putere, în care tocmeala se împletește cu loviturile sub centură, opiniei publice fiindu-i rezervate doar acele fărîmituri considerate utile pentru obținerea unei deplasări de voturi într-un sens sau altul. Cartea lui Manchester, după cum arată diferiți comentatori, nu reușește să dea — și nici nu caută — un răspuns satisfăcător întrebării: cine și de ce l-a ucis pe John Kennedy? În timp ce ea abundă în detalii convingătoare care ilustrează setea de putere care ar domina actuala administrație, aceasta din urmă, la rîndul său, a început o campanie prin intermediul revistei **U.S. News and World Report** în care se caută a demonstra că apariția familiei Kennedy la putere, cu o mică majoritate (doar 118 550 voturi), s-ar datora voturilor suplimentare ale sudului aduse fostului președinte de prezența alături de el a lui Lyndon Johnson.

După cum se vede din toate acestea, tragedia din Dallas cunoaște o nouă reeditare, victima fiind de astă dată adevărul — ucis de tirul susținut al campaniei electorale care a început printr-o luptă înverșunată în interiorul partidului de guvernămînt.

Nicolae URECHE

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

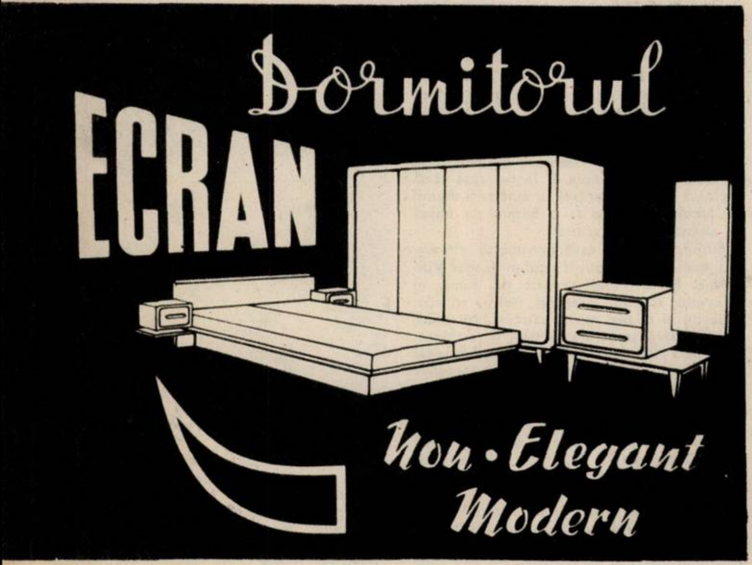

Dormitorul
ECRAN

Nou · Elegant
Modern

Cîteva din produsele de calitate realizate de întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere...

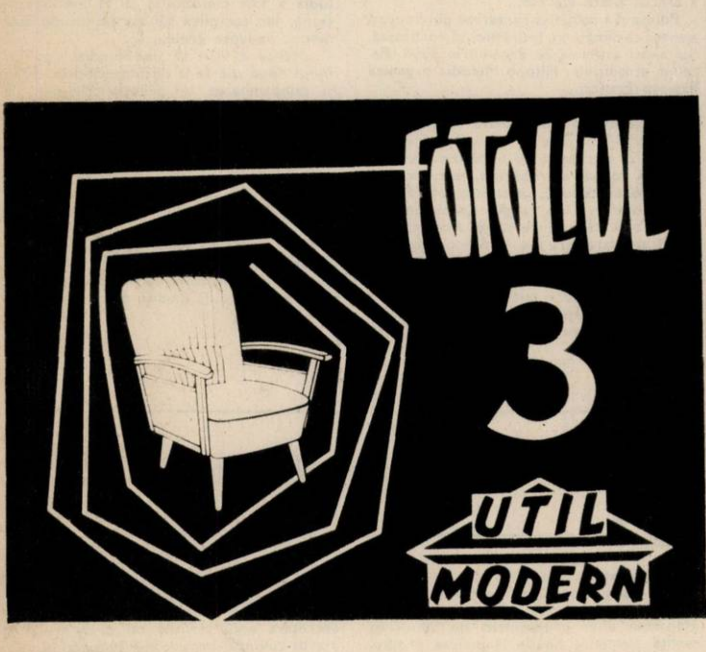

FOTOLIUL
3
UTIL
MODERN

... pe care le găsiți de vînzare la magazinele de specialitate.

Camera de tineret MARTA
ESTETICĂ
PRACTICĂ

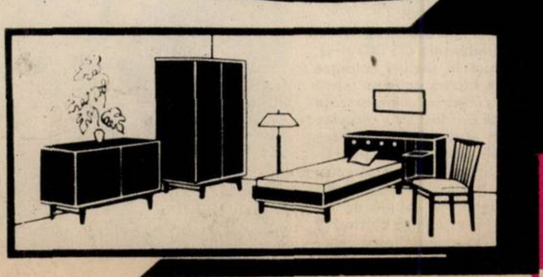

PUBLICITATE
flacăra

Tanase Ilie Eliberarii 3.

ANUL XVI NR. 5 (609) — 28 ianuarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

me-men-to

carte

● Virgiliu Ene publică în seria de micromonografii a Editurii tineretului o bună carte despre **N.D. Cocea.** Marele ziarist şi om politic, romancierul, pamfletarul (despre care a publicat şi Stancu Ilin un bun studiu în «Revista de istorie şi teorie literară») apare astfel într-o viziune sintetică demnă de atenţie.

● *Tiberiu Avramescu, şeful redacţiei* «Biblioteca pentru toţi» a Editurii pentru literatură, ne-a spus în legătură cu viitoarele apariţii ale acestei populare colecţii:

— Săptămînile acestea vor fi în librării — pe lîngă **Arta prozatorilor români** de Tudor Vianu (2 volume, ediţie îngrijită şi prefaţată de Geo Şerban) — volumele: Oscar Wilde — **Portretul lui Dorian Gray**, traducere şi prefaţă de Petre Solomon, şi două volume de balade populare româneşti (I — **Toma Alimoş,** II — **Meşterul Manole**) îngrijite şi prefaţate de Al. I. Amzulescu.

● În colecţia «Luceafărul» a Editurii pentru literatură un nume nou — Gh. Buzoianu, care semnează volumul de debut **O seară pentru mai tîrziu** (schiţe şi povestiri).

● Poetul C.D. Zeletin (traducător, nu demult, al **Sonetelor** lui Michelangelo se prezintă cititorilor cu o nouă traducere din italiană: **Lirica Renaşterii italiene,** culegere de versuri apărute în colecţia «Cele mai frumoase poezii» a Editurii tineretului.

● În aceeaşi colecţie — o selecţie din **Versurile** lui Rabindranath Tagore în versiunea românească a lui George Dan (prefaţă de Zoe Dumitrescu-Buşulenga).

● A reapărut cunoscuta carte a lui Al. O. Teodoreanu (Păstorel) **Hronicul măscăriciului Vălătuc** (Editura tineretului — ediţie îngrijită de Ion Roman).

● În colecţia «Monumente istorice» (mici îndreptare) a Editurii «Meridiane» ni se prezintă, sub semnătura lui Radu Creţeanu (fotografii de Gh. Comănescu, Radu Creţeanu, Gh. Şerban, Andrei Pănoiu şi Irina Ghidali) o utilă scriere despre celebra **Mănăstire dintr-un lemn** de lîngă Rîmnicu-Vîlcea.

● La aceeaşi editură («Meridiane»), un remarcabil **Ghid al regiunii Argeş** (am avea cîteva rezerve asupra calităţii tipografice a unor reproduceri) alcătuit de Cezar Radu (cartografia de V. Marinache şi Gh. Amuza). Excelente mijloace de educaţie şi informare concretă a vizitatorilor diferitelor locuri aceste ghiduri şi cu cît vom avea mai multe şi mai repede, cu atît mai bine!

● Virgil Ardeleanu, cunoscut pînă acum din revistele literare (îndeosebi «Steaua» din Cluj), se prezintă în faţa cititorilor cu un volum de studii şi articole critice intitulat **Însemnări despre proză** (Editura pentru literatură).

● Două cărţi în colecţia «Oameni de seamă» a Editurii tineretului: **Cuza Vodă** de Marin Mihalache şi **Eisenstein** de Ion Barna.

● **Epopeea lui Ghilgameş** a apărut în sfîrşit într-o versiune românească. Virginia Şerbănescu şi Alexandru Dima sînt autorii ei (Editura pentru literatură universală). Al. Dima semnează şi un binevenit cuvînt introductiv al cărţii.

● O altă noutate editorială demnă de atenţie o constituie apariţia a trei volume de **Opere alese** de Jack London la Editura pentru literatură universală, cu un cuprinzător studiu introductiv semnat de D. Mazilu.

● La aceeaşi editură, al doilea volum de **Opere** ale lui F.M. Dostoievski.

● Volume de versuri la Editura pentru literatură: George Dumitrescu – **Cireş amar** (nu demult i-a apărut la aceeaşi editură, prefaţată de Al. Piru, o altă culegere de versuri); Ion Rahoveanu — **Ţară de cîntec,** marcînd o notabilă ascensiune a poetului, şi Leonid Dimov — **Versuri.**

cinema

Liudmila Savelieva

● **Război şi pace** — încă o încercare temerară de a investi monumentala creaţie tolstoiană cu o a doua viaţă, în imagini. Minuţia descriptivă a lui Serghei Bondarciuk este pe deplin justificată, intelectualiceşte şi omeneşte: în numele sfîntului respect pentru roman, cineastul nu a lăsat nimic şi pe nimeni dincolo de ecran. Cinematografia însă operează cu alte unităţi de măsură şi ceea ce în carte este pagină încărcată de semnificaţii, în film devine uneori lungime şi şovăială. Partea a doua a primei serii a filmului este ingenios structurată în jurul personajului Nataşa Rostova; aici se pare că cineastul a găsit forţa de sinteză necesară unei autentice interpretări a geniului lui Tolstoi. În distribuţie: Liudmila Savelieva, o revelaţie actoricească (în rolul Nataşei), Serghei Bondarciuk, Viaceslav Tihonov, Irina Skobţeva, Viktor Staniţin, Oleg Tabakov, Vasili Lanovoi, Anastasia Vertinskaia.

● **Lumea minunată a fraţilor Grimm.** Basmul, cu formulele lui cristalizate, şlefuite de curgerea veacurilor sau de măiestria unor povestitori culţi cum au fost fraţii Grimm, se pare că acceptă greu o alianţă cu cinematografia. În cazul acestei pelicule, refuzul este clar: melodrama şi opereta nu au ce căuta în lumea pură a poveştilor. O nedumerire: cum au primit mari actori ca Lawrence Harvey («Drumul spre înalta societate») şi Claire Bloom («Richard al III-lea») să-şi pună numele pe generic? Regia: Henry Levin (producţie «Metro Goldwin Mayer»).

● **Primul an de căsnicie** — titlul spune totul despre un subiect ce nu poate să nu intereseze. Filmul rămîne însă oarecare. Regia: Gyula Meszaros («De sîmbătă pînă luni»). Interpreţi: Agnes Voith, Lajos Nemeth, Agi Meszaros («Un petic de pămînt», «Arme şi porumbei»), Miklos Szakacs («Foto Haber»).

● **Golgota** (regia: Mircea Drăgan), **Dimineţile unui băiat cuminte** (regia: Andrei Blaier) — două filme româneşti pe care le recomandăm încă o dată celor ce nu le-au văzut în săptămîna premierei.

● Robert Hossein şi Roger Hanin au fost solicitaţi de regizorul Alexandre Astruc («O viaţă») să interpreteze rolurile principale în filmul **Cuvînt de bărbat,** povestea a două destine de prieteni: unul căruia i-au reuşit toate în viaţă, altul — ratat pretimpuriu.

● Marele premiu al cinematografiei franceze pe anul 1966 a fost acordat coproducţiei franco-iugoslave **Fructele amare,** realizată de Jacqueline Audry după piesa surorii sale Colette Audry. Din distribuţie fac parte: Emmanuele Riva, Laurent Terzieff şi Beba Loncar.

● Filme ce nu trebuie pierdute: **Maica Ioana a îngerilor** (I. Kawalerowicz), **Barbă roşie, Sanjuro** (A. Kurosawa), **Falstaff** (O. Welles).

disc

ELECTRECORD
cornel fănăţeanu

● Pentru cea de-a douăzecişişasea apariţie din excelenta «Discotecă pentru toţi» a fost înregistrată suita «Melodiile ceasornicelor» (sau mai exact «Piese pentru ceasornicul cu fluiere») de **Josef Haydn.** De altfel, în prezentarea discului semnată de J.V. Pandelescu aflaţi date despre rarisimul instrument muzical automat pentru care Haydn — după cele 107 simfonii, sonate, cvartete, concerte, oratorii — a găsit timpul, şi mai ales o nesecată inspiraţie melodică, ca să compună această micro-capodoperă muzicală. Transcrisă pentru clavecin, ea sună, în interpretarea Palmei Stern, proaspăt, graţios, plină de nobleţe (ECC-767).

● Suita «Colţul copiilor» de **Claude Debussy** («Children's Corner»), compusă de «inventatorul» impresionismului muzical în 1908 şi dedicată de compozitor fiicei sale, cuprinde şase fantezii miniaturale pentru pian, pline de umor, exprimate cu invenţie şi fineţe lirică. Graţia, de o puritate neasemuită a liniilor melodice, încîntă nu numai urechea, ci mai ales tic-tac-ul inimilor de copii mari, cum devenim cu toţii, ascultîndu-l pe «Claude de France». Suita «Colţul copiilor» a fost înregistrată pe cea de-a douăzecişiopta apariţie a «Discotecii pentru toţi» (ECC-769).

● **Cornel Fănăţeanu,** tenor înzestrat continuă seria «canţonetiştilor» români. Însoţit de Orchestra simfonică a cinematografiei dirijată de Paul Popescu, Cornel Fănăţeanu interpretează cu mult sentiment canţonete celebre ca: «Serenata» lui Tosselli, «Voce e notte» de De Curtis, «Addio bel sogno» sau «Ochii turchini» *a lui Denza (EDC-748).*

muzică

● Temperamentul tumultuos şi sensibilitatea cuceritoare a cunoscutului pianist sovietic **Dmitri Başkirov** — artist pe care opinia muzicală mondială îl situează în imediata vecinătate a unui Ghilels sau Richter — se vor desfăşura într-un program de mare anvergură la Filarmonica «George Enescu»: un «Concert de concerte» cuprinzînd lucrări de Bach (fa minor), Mozart (mi bemol major K.V. 449), Rachmaninov (do minor). Dirijează Mircea Cristescu, în 28 şi 29 ianuarie 1967, sala Ateneului.

● Spectacolul cu «Lacul lebedelor» de duminică 29 ianuarie 1967 se distinge prin apariţia în rolurile principale Odette-Odille şi Prinţul Siegfried a cuplului primilor balerini de la Opera din Budapesta **Adele Orosz** şi **Victor Rona.** Menţionăm că Victor Rona este un dansator cu o recunoscută reputaţie internaţională (el a avut cinstea de a dansa şi alături de marea balerină Margot Fonteyn). Teatrul de operă şi balet.

● Săptămîna aceasta Orchestra simfonică a Radioteleviziunii va fi dirijată de **Ludovic Baci.** El va prezenta — în *primă audiţie — Passacaglia pentru orchestră* de Alexandru Hrisanide, Concertul nr. 3 pentru vioară şi orchestră de Saint-Saëns (solistă, Gaby Grubea) şi Simfonia a IV-a în sol major de Gustav Mahler (solistă, Emilia Petrescu). Joi 2 februarie 1967, Studioul de concerte al Radioteleviziunii.

● Pentru iubitorii muzicii de cameră un concert de sonate dat de Radu Aldulescu şi Albert Gutman la sala mică a Palatului, în 1 februarie 1967. Sonate pentru violoncel şi pian de Frederic Delius, George Enescu, Paul Hindemith, Dmitri Şostakovici.

plastică

● Galeriile de artă (Calea Victoriei 132): **Ion Mîndru** — pictură. După o lungă absenţă, pictorul septuagenar Ion Mîndru e prezent cu o nouă expoziţie personală. Reluînd motive preferate, peisaje marine şi cele de exuberanţă vegetală din Deltă, artistul ne prezintă într-o manieră care aminteşte de Signac şi Cross *privelişti noi din natură, compoziţii* cu flori, naturi statice etc., care trăiesc prin efluviile de culoare revărsate în mici pete juxtapuse, ordonate deseori laborios.

● Celui mai prodigios colorist al acestui secol — **Bonnard** — i s-a dedicat prima mare retrospectivă din acest an. Expoziţia este prilejuită de împlinirea a o sută de ani de la naşterea artistului (1867). În sala pariziană Orangerie au fost adunate 160 de opere (60 picturi, 100 desene, acuarele şi litografii), de la primele lucrări care amintesc de maniera lui Corot, pînă la ultima pînză, neterminată, «Migdalul în floare», la care moartea l-a surprins lucrînd.

teatru

● Dramaturgia inspirată din evenimentul Unirii este din nou prezentă pe scenele teatrelor. De la Alecsandri, mulţi autori şi-au încercat talentul pornind de la acest act istoric. După Mircea Ştefănescu **(Cuza Vodă)** şi Tudor Şoimaru **(Povestea Unirii)** — Teatrul «Ion Creangă» ne invită la un debut în dramaturgie pornind de la această temă: **Luceafărul dinspre ziuă** de Rodica Nicolescu (spectacol asupra căruia vom reveni).

● **Patimi,** noua piesă a lui Paul Everac pe scena Teatrului «C. Nottara». Dezbatere etică implicînd ample investigaţii psihologice — metodă familiară autorului — pe care o foloseşte uneori chiar în dauna ritmului şi tensiunii conflictului dramatic. Replică vie, pasionantă. Spectacolul, armonic realizat de Sorana Coroamă, evidenţiază cîteva bune compoziţii actoriceşti: G. Demetru, Rodica Ţuţuianu, Ştefan Iordache, Ion Popa.

● Piesa poliţistă are succes! Dovadă că **Neîncredere în foişor** de Nelu Ionescu s-a prezentat în premieră şi la Piatra Neamţ, unde Dinu Cernescu readuce pe scenă o inspirată viziune regizorală verificată în spectacolul Teatrului Muncitoresc C.F.R. Scenografia: Vl. Popov. Protagonişti: Olga Bucătaru şi Ion Bog. În alte roluri: D. Vitcu, Al. Lazăr, G. Popa-Mija, Adriana Popovici, Marga Pavlidis.

● **Femeia mării** de Ibsen — jucată, oarecum firesc, de Teatrul de stat din Constanţa — a fost programată şi în cadrul unui turneu în Capitală. Eroina principală — simbol al năzuinţei spre fericire şi adevăr — e interpretată de Ileana Ploscaru în spectacolul (reuşit) regizat de Marietta Sadova. Din distribuţie mai fac parte Dan Herdan, Emil Sassu, Longin Mărtoiu, Aurora Simionică.

● «Spectacolul a fost magnific, a fost extraordinar» — acestea sînt cuvintele lui Leopold Stokowski după ce a vizionat noua premieră a ansamblului Ciocîrlia: **La noi acasă-i sărbătoare!** Alte consideraţii sînt de prisos. Dirijor: Viorel Doboş; regia: Ion Bologa; coregrafia: Gh. Popescu-Judeţ; scenografia: Eugen Ciucă şi N. Teodoru; costume: Ion David. Din distribuţie: Angela Moldovan, Aurelia Fătu-Răduţu, Irina Loghin, Simion Pop, Maria Păunescu, Benone Sinulescu. Un spectacol care ar trebui programat mai des pentru marele public.

● **Cu fotbal şi fără fotbal,** dar mai ales fără haz şi discernămînt artistic. Faţă de noile intenţii ale Teatrului «C. Tănase», înşiruirea de numere şi glume vechi (Horia Şerbănescu) şi folosirea penibilă a talentului unui copil (Zaharescu), pus în situaţii groteşti, distonează cu perspectivele acestei scene.

Angela Moldovan

televiziune

Emil Liptac

Duminică 29 ianuarie. Va fi dificil, în această zi de odihnă, să stabilim o oră convenabilă pentru masa de prînz: la ora 12.45 este programată partea a II-a a concertului simfonic al Filarmonicii, iar la ora 13.55 o interesantă transmisie sportivă de la Lahti (Finlanda): **Campionatul mondial de patinaj viteză,** emisiune care se reia la ora 17.15 ● **Magazin 111** a debutat aşa şi aşa! Aşteptăm evoluţia lui (18.00) ● Prima, dintr-un ciclu de emisiuni mult aşteptate: **Dialog la distanţă.** Se întrec regiunile Argeş cu Suceava. Prezintă George Carabin, Mihai Florea şi Ion Besoiu (19.30).

Marţi 31 ianuarie. Tema rubricii **Recital poetic:** pastelul de iarnă (19.23) ● Un renumit cuplu de balerini maghiari care ne vizitează ţara: Adele Orosz şi Victor Rona (vezi şi rubrica «Muzica») apar în faţa micului ecran într-un **Intermezzo coregrafic** (19.35) ● Creatori ai filmului de animaţie (20.00) ● **Teatru:** drama istorică a lui Nicolae Iorga — «Doamna lui Ieremia» — în interpretarea Naţionalului bucureştean. În rolurile principale: Dina Cocea şi Emil Liptac (20.30).

Miercuri 1 februarie. A doua emisiune din ciclul **Bienala de pictură şi sculptură** în prezentarea lui Dan Hăulică (19.55) ● O frumoasă manifestare sportiv-artistică: **Campionatul european de patinaj artistic** transmis de la Ljubljana (Iugoslavia) — exerciţii libere alese, perechi (20.15).

Joi 2 februarie. Recomandăm din nou **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce şi frumoasă». Am dori-o însă mai puţin didacticistă (19.23) ● George Sbîrcea ne prezintă Napoli la rubrica, mereu interesanta, **Oraşele muzicii** ● **Campionatul european de patinaj artistic** de la Ljubljana — exerciţii libere alese, bărbaţi (20.05).

Vineri 3 februarie. Drag mi-i cîntecul românesc: o emisiune de debuturi la micul ecran dintre soliştii de muzică populară (19.30) ● După emisiunile **Săptămîna** (20.00) şi **Avanpremiera** (21.00) vom avea din nou legătura cu Ljubljana unde se desfăşoară în cadrul **Campionatului european de patinaj artistic** probele de dans — exerciţii libere alese, perechi (21.15).

Sîmbătă 4 februarie. Reţinem din programul dedicat tineretului şcolar emisiunea «Nota 10 la coregrafie» prezentată de elevi ai Şcolii de coregrafie din Bucureşti (18.30) ● În afară de **Teleenciclopedia** (19.15), programul de seară mai cuprinde serialul «Baronul» (20.10) şi transmisiunea de la Ljubljana a **Campionatului european de patinaj artistic** cu probele de exerciţii libere alese femei (21.00).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 4, etapa din 29.I.1967.

I.	Bologna — Mantova	1
II.	Cagliari — Lecco	1
III.	Inter — Foggia	1
IV.	Juventus — Atalanta	1
V.	Spal — Torino	1
VI.	Brescia — Roma (pauză)	X
VII.	Brescia — Roma (final)	1
VIII.	Lanerossi — Napoli (pauză)	X
IX.	Lanerossi — Napoli (final)	2
X.	Lazio — Fiorentina (pauză)	X
XI.	Lazio — Fiorentina (final)	X
XII.	Venezia — Milan (pauză)	2
XIII.	Venezia — Milan (final)	X

NOTĂ: redacţia nu-şi asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

perspective

Producția de energie electrică și termică va totaliza la sfîrșitul acestui an 24,6 miliarde kWh, cu 600 milioane kWh peste nivelul prevăzut în planul cincinal pentru anul 1967 și cu 3,8 miliarde kWh mai mult decît în 1966.

Această însemnată creștere a potențialului energetic al țării noastre va fi realizată atît prin utilizarea mai bună a capacităților existente, cît și prin darea în exploatare a noi grupuri energetice cu puteri unitare mari. Printre altele, vor intra în funcțiune primul grup de 315 MW de la Centrala electrică de termoficare Craiova — cel mai mare agregat termoenergetic care se află în curs de instalare în prezent la noi în țară — un nou agregat de 200 MW la Centrala de la Luduș, un grup de 100 MW la Centrala de termoficare București-sud. După aprecierile ministerului de resort, grupurile energetice date în funcțiune în 1966 și cele planificate să intre în producție în acest an reprezintă aproximativ jumătate din întreaga putere instalată prevăzută a se construi și da în exploatare în întreaga perioadă a planului cincinal.

În aceste zile se desfășoară în ritm susținut lucrările pe șantierele Sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, hidrocentralei de pe Lotru și termocentralelor de la Deva, Constanța și Borzești. Obiectivele noi sînt cunoscute și nominalizate, documentația de execuție fiind elaborată pentru întregul an în proporție de peste 90 la sută. În aceeași măsură departamentul se preocupă de folosirea agregatelor existente la parametrii optimi, reducerea consumului de combustibil convențional pe kilowatt-oră produs, creșterea eficienței economice în producția de energie electrică. În anul acesta urmează să intre în funcțiune Centrul electronic de calcul al dispecerului energetic național.

I. GHEORGHE

inovații valoroase în economia forestieră

La concursul de inovații organizat în cadrul Ministerului Economiei Forestiere în anul ce s-a încheiat au fost prezentate 408 lucrări. Concursul a fost dotat cu premii printre care, pentru prima dată, cinci premii excepționale — conform regulamentului de desfășurare aprobat. Astfel, la bilanțul anual al activității inovatorilor, dintre cele 408 inovații prezentate au fost premiate 144 aparținînd unui număr de 262 de autori cărora le-au fost înmînate premii în valoare totală de 220 100 lei. Urmarea directă este că economiile antecalculate pentru inovațiile avizate să participe la concurs în 1966, de către direcțiile de producție ale M.E.F., reprezintă suma de 20 688 804 lei. Numai cele 144 inovații premiate pot aduce economii în valoare de 14 588 936 lei.

Dintre premiați, următorii inovatori sînt posesorii a patru premii excepționale, primind cîte 10 000 lei pentru fiecare lucrare proprie:

— ing. Vasile Tîrzian de la I.F.-Comănești pentru încărcător-descărcător de bușteni și instalații mobile de scos bușteni din parchet;

— ing. Iosif Hondrea și maistrul Iosif Glass de la IPROFIL «Tehnolemn» Timișoara pentru cele trei rigle de calcul, tipurile «Politehnica», «Electronica» și «Miniatură», înregistrate și ca propuneri de invenții;

— colectivul de tehnicieni și muncitori condus de ing. Mihai Hilger de la IPROFIL «Tehnolemn» Timișoara, pentru gradarea și pantografarea riglelor de calcul tip F prin imprimare cu presa pneumatică;

— colectivul condus de tehnicianul Vladimir Novițchi pentru schiuri din lemn și laminate din fibră de sticlă.

Radu PĂDURARU

la piatra arsă

În anii următori baza materială a turismului din țara noastră se va dezvolta continuu. În acest scop, pentru lucrările ce se vor desfășura pînă în anul 1970 s-au alocat aproximativ 3 miliarde lei.

Între aceste lucrări reține atenția și complexul sportiv ce se va construi în 1967 în minunatul masiv al Bucegilor, la o altitudine de circa 2 000 m, în apropierea cunoscutei cabane Piatra Arsă. Menirea imediată a acestui complex este de a găzdui lotul nostru olimpic care se va pregăti pentru întrecerile sportive ce se vor desfășura în Mexic. Ulterior, prin unele amenajări făcute cu ușurință, complexul va fi transformat într-un confortabil și încăpător centru turistic care, în final, va putea găzdui 400 persoane, va avea un restaurant, grup social, și va fi prevăzut cu încălzire centrală.

În cadrul complexului se vor mai construi: o cabană a cărei capacitate va fi de 60 locuri, o sală de sport cu o suprafață de 700 mp, un grup social, cabinete medicale și o serie de alte dependințe. În vederea antrenamentelor de vară vor fi asigurate terenuri în aer liber pentru fotbal, atletism etc.

Accesul la noul complex turistic se va realiza pe șosea, cu mijloace de transport auto.

George VULPAȘ

În întreaga țară au început depunerile de candidaturi pentru alegerile de deputați în sfaturile populare comunale, care vor avea loc la 5 martie 1967. În comuna Balaciu, raionul Urziceni, sătenii l-au propus candidat al F.D.P. pe Ion Dinică, vicepreședintele cooperativei agricole de producție «Timpuri noi».

Fotografie de M. ANDREESCU

stofe pentru 620 000 costume

Orașul Constanța are acum o fabrică în care lîna — furnizată de faimoșii berbeci Merinos de Palas, cît și de oile gospodăriilor de stat, ale cooperativelor agricole de producție din Dobrogea și din centrele de oierit de peste Dunăre (reg. Galați) — *se transformă în fire și stofe.* Această importantă unitate a industriei noastre textile — Întreprinderea integrată de lînă — a început să funcționeze cu toate sectoarele din primele zile ale acestui an. Ea se află plasată în inima noii zone industriale a orașului Constanța, în vecinătatea altor importante unități economice date în folosință în ultima vreme.

Ce și cît va produce mezina industriei constănțene? Într-o scurtă convorbire avută cu directorul Întreprinderii integrate de lînă — ing. Vasile Pascaru — am aflat următoarele: capacitatea anuală de producție a noii unități este de 3 600 tone lînă spălată, 1 400 tone pale de lînă pieptănată, 1 050 tone fire de lînă cardată și 2 400 000 mp țesături de lînă. Țesăturile sînt fabricate într-o largă gamă de sortimente (peste 70 de desene) pentru costume bărbătești, rochii sau paltoane. «Din stofa fabricată anual de noi — ne împărtășește mai departe directorul fabricii — se pot confecționa 620 000 costume bărbătești sau 725 000 paltoane».

În viitor Întreprinderea integrată de lînă din Constanța va fi extinsă. Lucrările au și început. În 1969, cînd noile ateliere vor fi date în funcțiune, întreprinderea va produce în total 6 560 000 mp țesături de lînă pe an.

B. SURU

Noua întreprindere de industrializare a lînii din Constanța.

noutăți

Noi rezultate ale cercetărilor științifice întreprinse de specialiștii Institutului central de cercetări agricole din București au completat studiile cu privire la cunoașterea vieții și migrației unor animale rozătoare.

Prin marcarea cu izotopi radioactivi s-a stabilit modul de folosire a galeriilor, distanțele, vitezele de deplasare și de săpare ale orbetelui (Spalax-Lencodon). Specialiștii au precizat că într-o zi acesta se deplasează sub pămînt 1 600 m, cu viteza de 2 m pe secundă. Cînd este amenințat de pericole viteza animalului atinge 6 m pe secundă. În 4 - 5 ore orbetele sapă pînă la 10 m noi galerii și creează la suprafață, în numai 45 de minute, mușuroaie de pămînt în greutate de 14 kg. Studiile respective servesc la stabilirea unor metode eficiente de combatere a acestor animale care provoacă mari pagube agriculturii.

*

Biciul, arhaica unealtă rămasă pînă azi pe aceeași treaptă de evoluție a tehnicii primitive, a devenit... electronic. Nu-i vorba de ficțiune. Ideea a fost materializată de către un colectiv de specialiști al Uzinei de reparații din Brașov. Biciul electronic are o concepție simplă. El este alcătuit din două baterii electrice, transistoare, rezistențe și un transformator — toate montate într-un baston. Atinse cu acest baston «electrocutant», animalele se supun voinței omului fără a fi lovite. Experiențele efectuate au demonstrat că vitele conduse cu ajutorul biciului electronic capătă rapid reflexe puternice, ceea ce ușurează munca îngrijitorilor. Noua unealtă nu are nici un efect dăunător asupra sănătății animalelor.

pentru posesorii de autoturisme

Cooperativa «Precizia» din Arad a început construcția unor remorci-camping, atașabile la autoturismele de tipurile și mărimile existente în țara noastră. Caroseria este din tablă, placată în interior cu material plastic, avînd în total o greutate de numai 170 kg. Remorca dispune de patru paturi, masă și scaune pliante, ladă de lenjerie, reșou și loc de bagaje.

Primele remorci-camping vor fi livrate unităților de desfacere în semestrul I al acestui an.

V. MUREȘAN

H_2O în

Depășind sfera preocupărilor revistelor de specialitate, problema apei este discutată în cercuri tot mai largi. Nu atît cea a oceanelor sau mărilor, ci a apei dulci, pentru scopuri potabile, industriale și bineînțeles pentru agricultură. Proiectele pentru desalinizarea apei de mare cu ajutorul energiei atomice devin realitate. Altele pentru abaterea unor fluvii ce se varsă în Oceanul Înghețat de Nord — în U.R.S.S. și America — sînt obiectul de studiu al unui număr larg de specialiști. Condițiile vieții contemporane, dezvoltarea energeticei, industriei, agricultura modernă, intensivă, necesită cantități din ce în ce mai mari de apă. Deși cea mai mare parte a globului prezintă colorit albastru, repartiția geografică inegală a apei nu satisface cerințele dezvoltării societății. Expresia «ca aerul și apa», în înțelesul de accesibilitate nelimitată, valabilă de milenii, nu mai corespunde astăzi în ce privește apa. Era atomo-cosmică ne pregătește multe surprize. Dar faptul rămîne fapt: este nevoie de tot mai multă apă, iar procurarea ei provoacă destulă bătaie de cap.

CARE ESTE SITUAȚIA LA NOI?

Privind arcul Carpaților, marele condensator de nori, brăzdat de sute de pîraie și rîuri, ai impresia că beneficiarul n-are decît să deschidă robinetul și să folosească la deal și șes prețiosul H_2O în cantitățile dorite. Exceptînd un număr relativ redus de lacuri interioare fără scurgere, toate apele curgătoare ale patriei noastre converg direct sau indirect spre Dunăre, iar aceasta varsă în mare, prin gurile sale, peste 200 miliarde metri cubi anual. Înseamnă asta mult? Puțin? Cam cîte 66 metri cubi sau 6 600 găleți de apă de fiecare locuitor al globului. Cît se consumă în țara noastră? Peste 6 miliarde mc în anul trecut. În 1970 cantitatea va ajunge la 10,1 miliarde, iar în deceniul ce va urma această cantitate va crește încă

ipostază economică

Barajul din beton constituie unul dintre mijloacele cele mai răspîndite de stăvilire a apelor în vederea creării de lacuri de acumulare.

de vreo patru ori, adică la peste 40 miliarde mc. Este poate vreo greşeală de calcul la mijloc? Nicidecum. Trebuie să avem în vedere necesităţile economiei noastre în continuă dezvoltare. De pildă, pentru producţia unei tone de oţel sînt necesari între 250 şi 300 mc de apă. Or, numai în actualul cincinal se prevede sporirea producţiei anuale de oţel cu peste 4 milioane tone. Comparaţi şi următorul fapt: pentru obţinerea oţelului, respectiv a fontei, toate celelalte materii prime luate la un loc nu depăşesc greutatea produsului finit mai mult de 2-3 ori, în timp ce cantitatea de apă folosită în procesul de producţie este de circa 25-30 ori mai mare. Proporţii asemănătoare sau şi mai izbitoare ale consumului de apă raportat *la greutatea producţiei finite* întîlnim şi la producţia celulozei, a hîrtiei, în diferite ramuri ale industriei chimice, alimentare, textile, unde apa este folosită în cantităţi din ce în ce mai mari. De asemeni este necesară o tonă de apă pentru obţinerea a 3-4 kg porumb sau 15-20 kg de cartofi! Pentru irigarea unui ha de sol mai arid într-o singură perioadă de vegetaţie sînt folosiţi între 3 şi 4 mii mc de apă. Or, creşterea suprafeţelor irigabile prevăzute este de ordinul a sute de mii de hectare în acest cincinal. Iată de unde şi cum se adună cantitatea de miliarde metri cubi de apă. Cele peste 10 miliarde mc de apă ce se vor consuma în ultimul an al cincinalului se distribuie între principalii beneficiari în felul următor: mai bine de jumătate urmează a fi folosiţi de industrie, ceva mai puţin de o treime în agricultură (irigaţii) şi circa 11 la sută în gospodăria comunală.

DE UNDE LUĂM APA

Astfel stînd lucrurile, fiecare firicel de apă — ce se scurge cu susur lin sau cu ropot lovind şi măcinînd pietrele în cale — ne apare în altă ipostază, mai realistă, şi anume în valoarea potenţialului său economic. Imaginea poetică a izvoarelor, tumultul căderilor de apă se traduc în oţel, hîrtie, recoltă. Pe întreg teritoriul ţării, o armată de specialişti hidrologi este în permanenţă ocupată cu măsurarea, urmărirea şi ţinerea evidenţei resurselor de apă. Din tomurile groase întocmite de ei poţi afla unde, cînd şi cît a plouat; cît s-a scurs şi cît s-a evaporat; cînd a fost secetă sau cînd apele rîurilor s-au revărsat peste maluri... Practic, cea mai mare parte a apei necesare o luăm din rîurile interioare — peste 85 la sută. Iar debitul lor anual însumează circa 39 miliarde mc. Aparent, nici o grijă încă în raport cu consumul actual şi viitor. Dar numai aparent. Industria nu este uniform repartizată pe cursul tuturor apelor. Acestea, la rîndul lor, au regim torenţial — caracterizîndu-se prin perioade scurte cu debit ridicat, în care se scurge între 40 şi 80 la sută din debitul anual, şi luni întregi cu ape cu nivel redus care în unele cazuri scade pînă la secarea totală.

Concluzia care se desprinde e una singură: acumularea de apă în mari rezervoare. În ultimii ani s-au şi executat numeroase lucrări de acest fel: sistemul Vidraru pe Argeş, care acţionează turbinele hidrocentralei Gheorghe Gheorghiu-Dej; acumulările *Teliuc pe Cerna, Strîmtori pe Firiza,* Belci pe Tazlău, Secul pe Bîrzava, Bălan pe Oltul superior şi altele. Este în construcţie acumularea de la Paltiun, pe rîul Doftana, care va contribui la satisfacerea cerinţelor industriei în dezvoltare din zona Ploieşti, Brazi, precum şi irigarea cîtorva mii de hectare în bazinele Prahova şi Ialomiţa. Alta se construieşte la Poiana Uzului care va completa cerinţele platformei industriale de la Borzeşti şi de pe Valea Trotuşului. În anii următori se vor crea mari acumulări la Valea cu Peşti pe Jiul superior, în bazinul Crişului Repede, la Gilău pe Someşul Mic, la Dragomirna în apropiere de Suceava, pe rîurile Sadu, Tismana şi Motru, la Stînca-Costeşti pe rîul Prut, pe Timiş şi altele. Ele vor contribui la aprovizionarea cu apă a unor zone industriale de pe Jiul superior, din regiunile Oradea, Cluj, Suceava, precum şi la irigarea unor noi suprafeţe de terenuri agricole. În anumite bazine hidrografice deficitare se vor face şi lucrări de derivare din alte bazine excedentare. Numai Comitetul de Stat al Apelor va executa lucrări în valoare de peste 1,2 miliarde lei. Însemnate volume de lucrări se execută şi de Consiliul Superior al Agriculturii, Ministerul Energiei Electrice şi alte departamente, precum şi de sfaturile populare regionale.

Aceste lucrări prezintă şi alt avantaj. După cum este cunoscut, apa, în afara multiplelor ei folosinţe, poate fi şi un puternic element distrugător: nu trece anul ca într-un loc sau altul viiturile să nu strice maluri, poduri, drumuri, să nu inunde cîmpuri sau chiar localităţi, provocînd însemnate pagube. Or, paralel cu lucrările de acumulare se realizează şi regularizarea cursurilor de apă, fapt ce elimină total calamităţile, iar de la caz la caz forţa lor sălbatică e înhămată la turbinele hidraulice şi transformată în energie electrică. Din cele peste 2,75 milioane ha pămînturi inundabile expuse periodic degradărilor au fost pînă în prezent apărate prin acumulări, îndiguiri şi alte lucrări de regularizare a apelor circa 1 150 mii ha din care peste 760 mii în luncile interioare iar restul în Lunca şi Delta Dunării. Pînă la finele cincinalului suprafeţele apărate de acţiunea distructivă a apelor vor ajunge la 1,5 milioane ha.

CE ÎNSEAMNĂ «CURSURI» DE APĂ?

În circuitul naturii soarele funcţionează ca o pompă ridicînd de la suprafaţa mărilor, oceanelor şi a uscatului, sub formă de vapori, uriaşe cantităţi de apă pe care le transportă prin curenţi de aer, tot de el create, spre vîrfurile reci ale munţilor, unde căzînd alimentează sursele a nenumărate mici izvoare şi pîraie. Aici intervine omul cu cîte o piedică — stăvilar plus turbină — ca să fructifice o părticică din energia potenţială rezultată din diferenţele de nivel. Dar nu apa este consumată în asemenea cazuri, ci forţa ei. În schimb, la irigaţii, apa adusă pe cîmp intră în sol, în plantă, se evaporă, consumul ei fiind efectiv. De asemeni, în alte utilizări din industrie şi gospodărie comunală, o bună parte a apelor, uneori o jumătate, alteori mai mult, se restituie. Dar este o mare deosebire între ce am luat din cişmea şi ceea ce se poate restitui, să zicem, prin canalizare. De gradul de purificare a acestor restituiri depinde posibilitatea de a le refolosi alţi beneficiari din aval. De aceea există şi obligaţia pentru toţi beneficiarii, din păcate încă prea des încălcată, de a epura apele reziduale. Există de asemeni posibilitatea de a utiliza apele reziduale ca atare şi deci de a nu afecta cursurile rîurilor. Astfel, unele ape reziduale, în special cele menajere, pot fi folosite în anumite condiţiuni la irigaţii. La Tuzla, în apropiere de *Eforie-Sud*, se *experimentează* cu succes de mai mulţi ani un sistem de irigaţii alimentat cu ape reziduale. Zona prezintă un avantaj deosebit deoarece perioada debitelor crescute de ape reziduale — iunie-septembrie pe litoral — coincide în linii mari cu perioada de vegetaţie a plantelor şi nevoia lor sporită de apă. Se folosesc apele din localităţile balneare Eforie-Nord, Eforie-Sud şi Techirghiol. Alte cîmpuri au fost amenajate în apropierea Fabricii de amidon din Sînt-Simion, regiunea Mureş-Autonomă

1 *Canalele de aducţiune dirijează apa spre locurile unde poate fi valorificată.*

2 *Forţa mareelor pune în funcţiune turbinele acestei centrale construite în estuarul fluviului Rance din Franţa.*

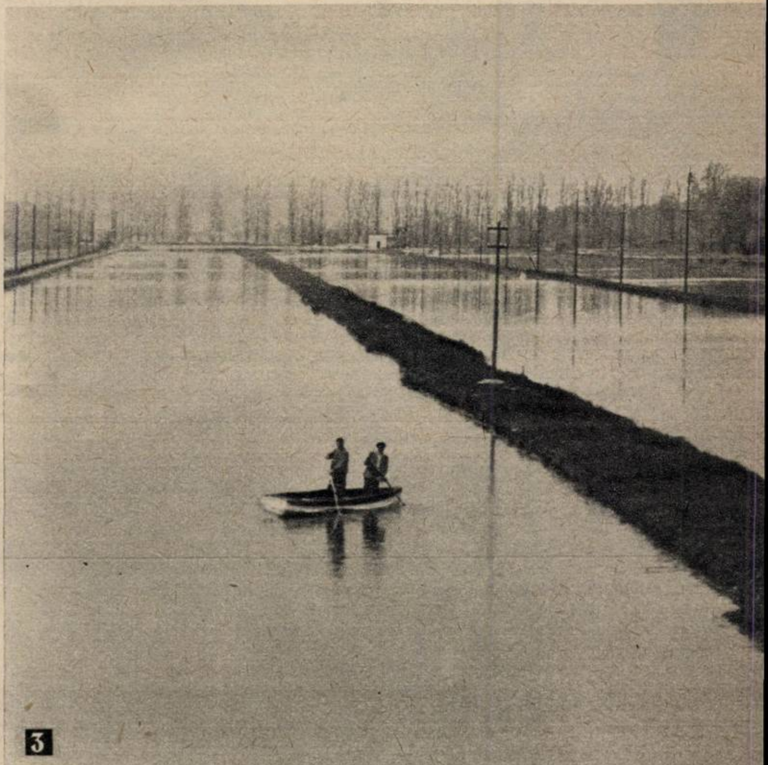

3 *Acumulată în bazine, trecută prin filtre, condusă prin conducte, H_2O ajunge la robinet purtînd denumirea de apă potabilă.*

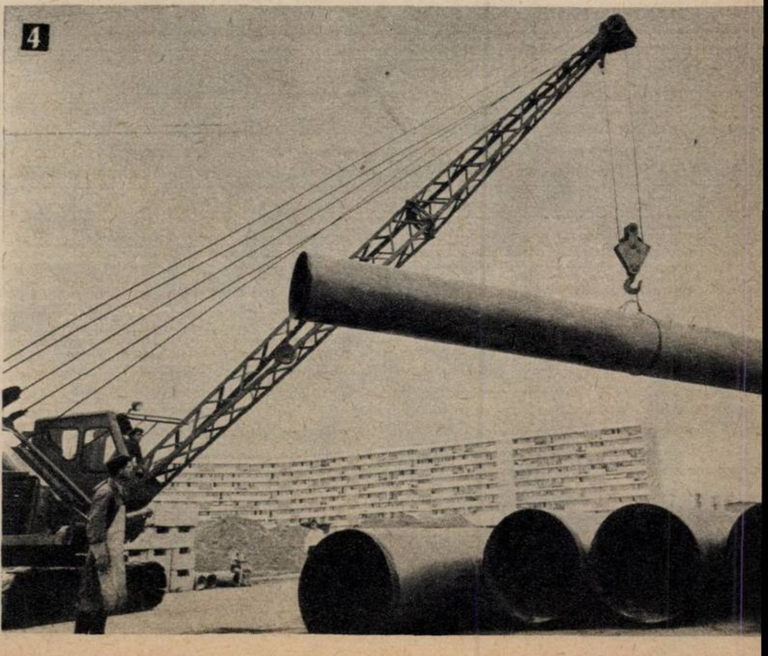

4 *Transformată în vapori apa va circula prin aceste conducte uriaşe pentru a încălzi locuinţele.*

2

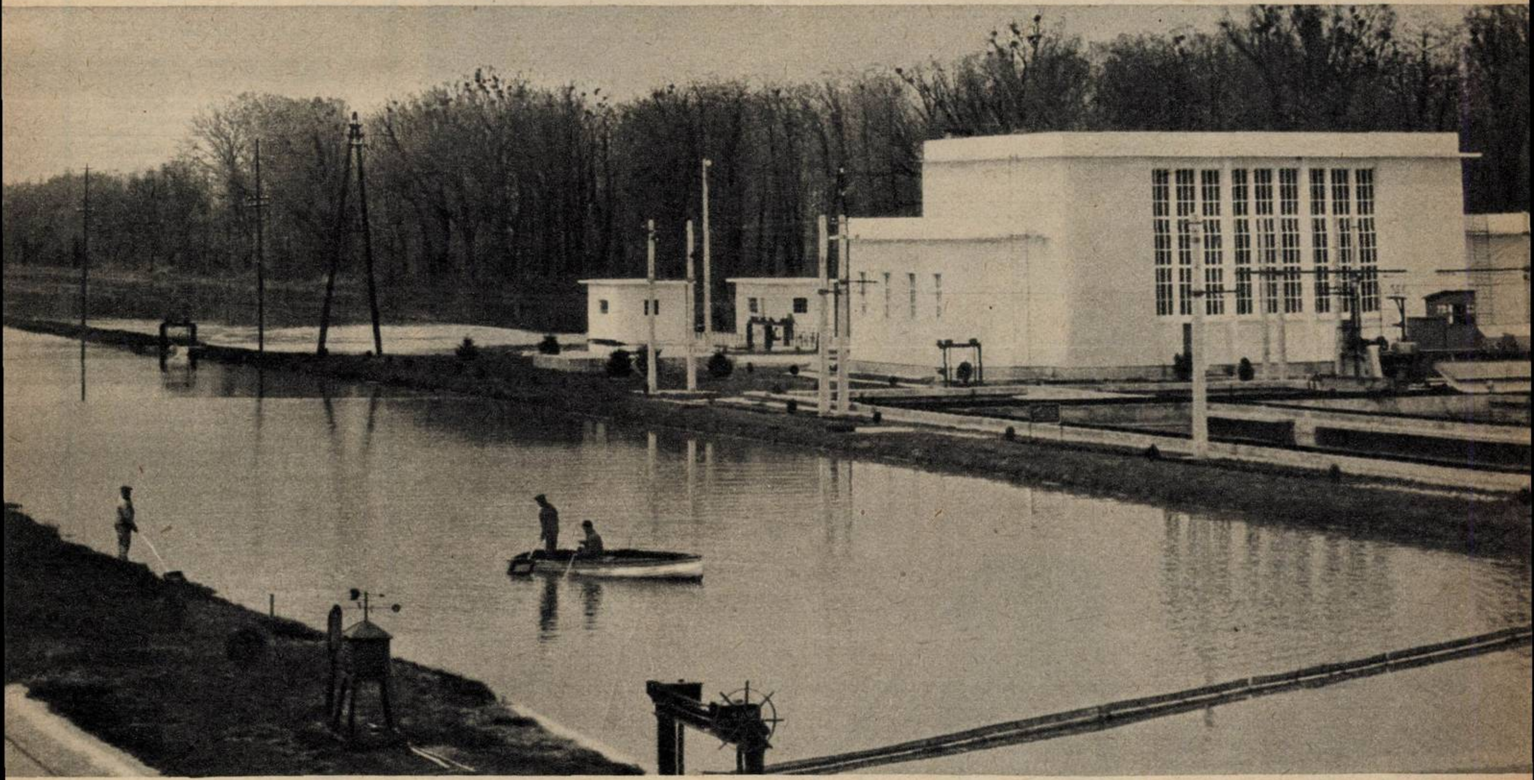

Ciclul apei în lume reprezentat grafic (după revista americană «Time»). Cantitățile sînt calculate în mile cubice. O milă cubică =(1 609,3 m)^3.

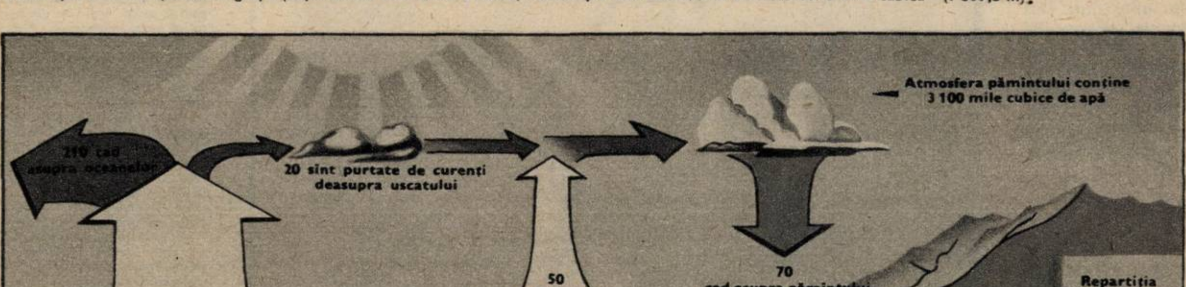
Atmosfera pămintului conține
3 100 mile cubice de apă
210 cad asupra oceanelor
20 sint purtate de curenți deasupra uscatului
50
se evaporă de pe uscat
70
cad asupra pămintului
230
se evaporă din oceane
20 se scurg de pe uscat
Umezeala pămintului
Umezeala de la adîncuri este alimentată de infiltrații
Oceanele acoperă 70% din suprafața globului
Masa apei
O parte din apa solului se scurge in oceane
317 000 000 în oceane
REZERVELE DE APĂ ALE LUMII
326 071 300 mile cubice

Repartiția apelor pe uscat	
Rîuri și fluvii	300
Lacuri cu apă dulce	30 000
Lacuri sărate și mări interioare (96% în Marea Caspică)	25 000
Totalul apă la suprafață	55 300
Umezeala solului și infiltrații	16 000
Apa în sol pînă la o adîncime de 1/2 milă	1 000 000
Apa în sol la o adîncime mai mare de 1/2 milă	1 000 000
Totalul apei pe uscat	2 071 300
Ghețari și calote glaciale (90% în Antartica)	7 000 000

În cîte locuri nu întîlnim asemenea peisaje pitorești, unde există încă mari rezerve de apă nevalorificate.

Maghiară; lîngă Topitoria de in și cînepă Beroieni, *regiunea* Maramureș; la Ovidiu, în apropiere de Constanța. În calea extinderii lor pentru irigații în agricultură și silvicultură mai sînt și numeroase piedici de ordin tehnic, economic, sanitar etc. Cercetările în această direcție, atît la noi cît și în alte țări continuă.

Totuși, ținînd seama de situația existentă, în țara *noastră necesitatea* epurării apelor reziduale se impune cu acuitate. Deocamdată numărul de stații de epurare în funcțiune este încă insuficient, iar unele funcționează defectuos, avînd drept urmare o degradare a calității apelor unor rîuri. Din această cauză, în cincinal, se prevede construirea a circa 450 stații de epurare — *ceea ce corespunde unui efort* de investiții de multe sute milioane lei — iar în plus se cere ca toate obiectivele noi ce se vor construi să fie puse în funcțiune o dată cu stațiile de epurare respective.

INTERDEPENDENȚA INDUSTRIE-APĂ

Dezvoltarea impetuoasă a economiei țării noastre duce spre creșteri rapide ale consumului de apă. Treptat-treptat se dovedește că apa este materia primă universală cel mai mult și mai des folosită. Peste zece-cincisprezece ani problema amplasării unor noi întreprinderi industriale va depinde mult mai puțin de existența în apropiere a materiilor prime sau a mîinii de lucru decît de existența unor surse corespunzătoare de apă. Or, aceste surse, organizate de mîna omului, se pregătesc încă de pe acum.

AI. PLĂIEȘU

Aspirată de pompe puternice apa ia drumul culturilor agricole.

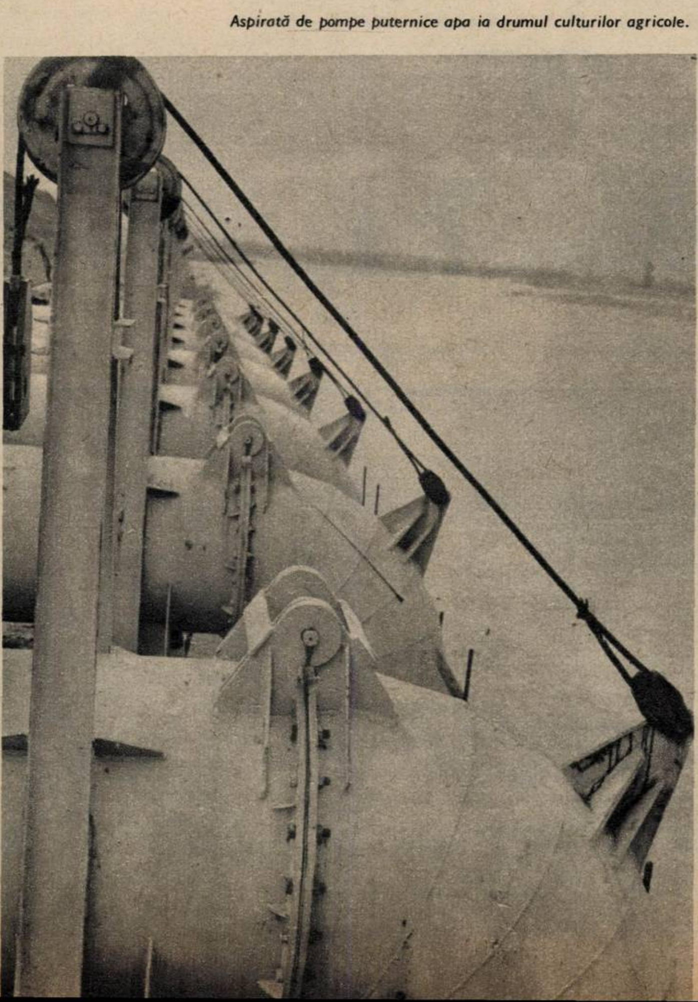

CARNET
DE SCRIITOR

un răspuns

de Eugen FRUNZĂ

— De ce nu mai treci pe la noi, dragă?

Un personaj foarte amabil îmi servește de la un timp întrebarea cu o insistență plină de regrete și reproșuri. Mărturisesc că pînă acum m-am eschivat de la un răspuns hotărît. Azi dimineață glasul lui mă chemă iarăși la telefon și, învăluindu-mă în cîteva laude dulci, ajunse în cele din urmă la refrenul cunoscut:

— De ce nu mai treci pe la noi, dragă?

Ce greu e uneori să-i răspunzi omului de la obraz, să nesocotești acele tiranice artificii care, prin impostură, s-au strecurat în sfera noțiunii de politețe! Iată de ce am îngînat și de astă dată o scuză fără rost. Dar după ce am așezat receptorul în furcă m-a cuprins o dorință aprigă de a-i răspunde, în sfîrșit, pe șleau, de a nu mai prelungi o situație de echivoc. Am luat o bucată de hîrtie și i-am scris:

Presupusule amic,

Îți sînt dator cu o explicație. Înțeleg mirarea d-tale și grava inflexiune a glasului cînd mă întrebi de ce îți ocolesc de la o vreme prietenia. Ce-i drept, ne vedeam altădată destul de des și părea că nimic nu va umbri bunele noastre raporturi. Erai un amfitrion simpatic, atent, discutai cu inteligență, mă ispiteau gustul d-tale artistic, discoteca bogată, cafeluța preparată cu meșteșug. Într-un cuvînt mă simțeam bine și punțile prieteniei se legau între noi din ce în ce mai strîns. Și ce comoară e prietenia!

Țin minte că odată ne-am și întreținut o lungă seară asupra acestei teme. Mi l-ai citat atunci pe Democrit care afirmă că omul fără nici un prieten nu merită să trăiască. Iar eu, pentru că ne aflam la un pahar înstelat, l-am adus întru mărturie pe hîtrul și înțeleptul Anton Pann: «Prietenul vechi este ca vinul, care pe cît se învechește pe atît mai cu gust se bea».

Frumoase ceasuri am petrecut împreună. Și totuși unele semne mă nelinișteau. O bănuială se strecura în mine și mă avertiza. Mă temeam să-i dau crezare, o refuzam, o alungam cu ciudă. Aș fi vrut din tot sufletul să nu se adeverească. Pînă într-o zi, șezînd amîndoi pe terasa locuinței d-tale, zbîrnii soneria de la intrare. Te-ai dus să deschizi, iar eu — dincoace — ți-am auzit fără să vreau glasul baritonal:

— O, ce plăcere! Poftim înăuntru, dragă. Cum, ești grăbit? Nici nu știi ce bucurie mi-ai face... Atunci nu uita să-mi telefonezi, să aranjăm ceva... în sfîrșit, ca între prieteni... La revedere, te pup!

Și întors pe terasă de unul singur ai ținut să mă informezi:

— Secătura de Marinescu... A venit să-mi spună ceva. Nu pot să-l sufăr, dragă. Numai cînd îl văd și îmi vine nu știu cum.

Asta e tot, presupusule amic. Glasul d-tale se miră, mă mustră, mă cheamă cu refrenul lui întrebător. Iar conștiința mea îmi spune: «Fugi! Nu-l asculta!»

Îmi închipui că mă acuzi cu sinceritate, că nu înțelegi ce s-a petrecut cu mine. Îți vei fi spunînd că nu mi-ai făcut niciodată vreun rău, că te-ai purtat ireproșabil. Așa-i? Și totuși crede-mă: m-ai jignit, m-ai înșelat, m-ai rănit, m-ai izgonit. Totul s-a surpat în cîteva clipe. Absolut totul și pentru totdeauna. Deci nu mai suna și nu mai întreba.

La nerevedere!

Plaza Independencia, cu impresionantul său Palacio Salvo, evocă parcă atmosfera de la începutul secolului nostru.

am fost la
MONTEVIDEO

– note de călătorie din Uruguay de D. SZILÁGYI –

«Văd un munte» — a exclamat unul dintre marinarii caravelelor lui Magellan, care navigau pe lîngă coastele Americii de Sud în căutarea drumului prin vest spre insulele Moluce. Muntele, de fapt un deal de nici 300 metri purtînd denumirea de Cerro, se afla în apropierea estuarului La Plata, considerat înainte de Magellan o strîmtoare marină.

În epoca sîngeroasă a conchistei, spaniolii au fost nevoiți să se mulțumească un timp îndelungat doar cu contemplarea de la distanță a

(Continuare în pag. 16)

ÎNSÎNGERATU

FILE DE ISTORIE

În patrimoniul tradițiilor revoluționare ale poporului român la loc de cinste se înscrie marea răscoală a țăranilor din 1907. Mărturie impresionantă a capacităților și energiei revoluționare ale țărănimii din România, răscoala din 1907 a fost generată de ascuțirea contradicțiilor social-economice la sate de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Izbucnind în nordul Moldovei la începutul lunii februarie, răscoala s-a propagat cu iuțeală, mai ales în prima jumătate a lunii martie, din județele Botoșani, Dorohoi și Iași în Moldova, pînă la extremitatea apuseană a țării, pe plaiurile județului Mehedinți. Văpaia marii ridicări a țărănimii a împurpurat sute de localități din întreaga țară. În special zona de șes a Dunării — în județele Teleorman, Vlașca, Olt, Romanați, Dolj, Mehedinți — a format pe raze de zeci și sute de kilometri cîmpul de acțiune a răsculaților.

Evenimentele revoluționare din primăvara anului 1907 au lăsat o impresie puternică, de neșters, în conștiința societății românești; cauza țărănimii a găsit înțelegere în rîndurile oamenilor cu vederi progresiste, ale reprezentanților proeminenți ai culturii noastre ca I.L. Caragiale, N. Iorga, Al. Vlahuță, M. Sadoveanu, dr. V. Babeș, dr. I. Cantacuzino, dr. D. Voinov etc., ale intelectualilor legați de suferințele truditorilor pămîntului. Clasa muncitoare și-a manifestat activ poziția sa înaintată față de evenimentele răscoalei.

Reprimată sîngeros de către cercurile dominante liberale și conservatoare, soldată cu jertfa a mii de țărani, răscoala din 1907 a avut un puternic răsunet internațional. Pe plan istoric mai larg, răscoala din 1907 constituie un eveniment reprezentativ în cadrul epocii de zguduiri revoluționare și de mari lupte de clasa care au avut loc în Europa și Asia la începutul secolului al XX-lea.

Pagini realizate de
Damian HUREZEANU
doctor în istorie

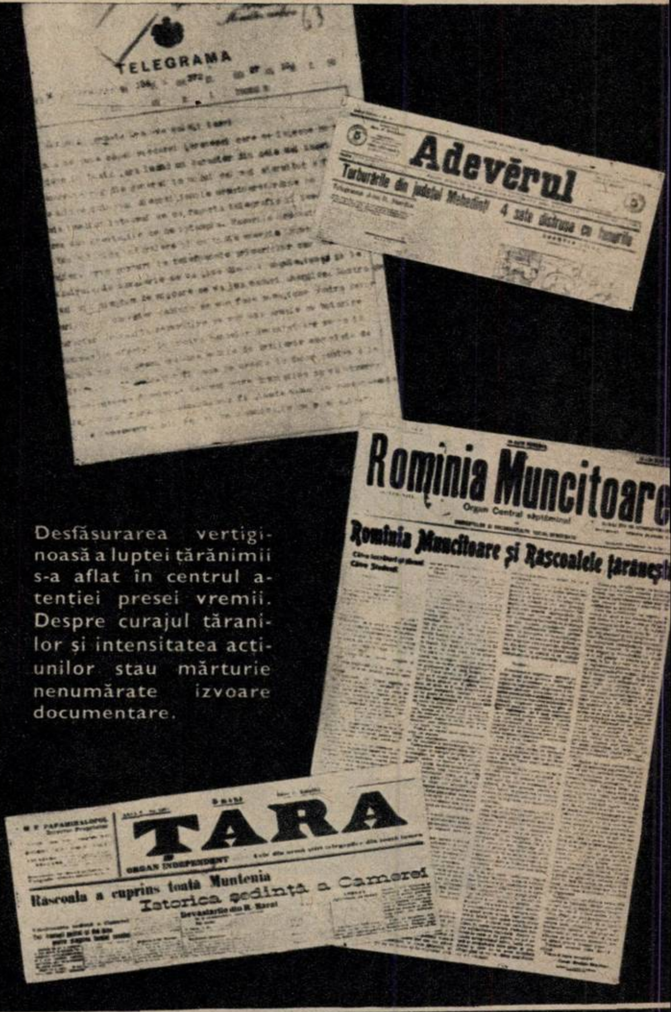

TELEGRAMA

Adevĕrul

Turburările din judeţul Mehedinţi 4 sate distruse cu tunurile

Romînia Muncitoare

Organ Central săptămînal

Romînia Muncitoare şi Răscoalele ţărăneşt

ŢARA

ORGAN INDEPENDENT

Răscoala a cuprins toată Muntenia

Istorica şedinţă a Camerei

Desfășurarea vertiginoasă a luptei țărănimii s-a aflat în centrul atenției presei vremii. Despre curajul țăranilor și intensitatea acțiunilor stau mărturie nenumărate izvoare documentare.

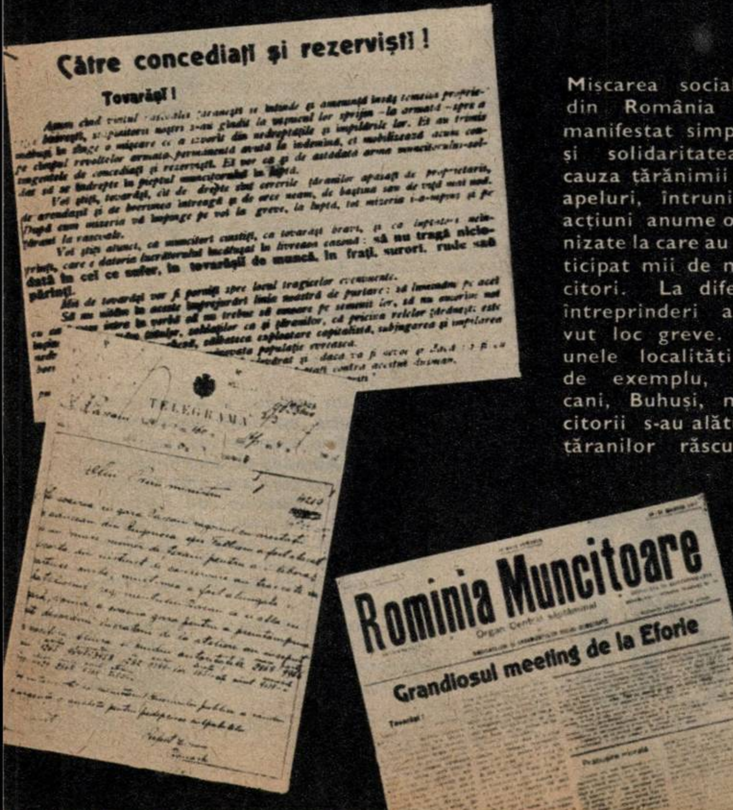

Către concediaţi şi rezervişti!

Tovarăşi!

TELEGRAMA

Romînia Muncitoare

Organ Central săptămînal

Grandiosul meeting de la Eforie

Tovarăşi!

Mișcarea socialistă din România și-a manifestat simpatia și solidaritatea cu cauza țărănimii prin apeluri, întruniri și acțiuni anume organizate la care au participat mii de muncitori. La diferite întreprinderi au avut loc greve. În unele localități, ca, de exemplu, Pascani, Buhuși, muncitorii s-au alăturat țăranilor răsculați.

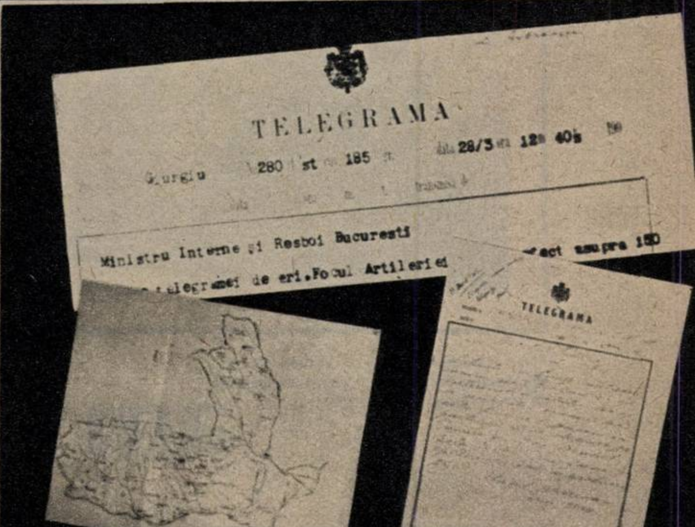

TELEGRAMA

Giurgiu 280 st 185 28/3 12 40

Ministru Interne şi Resboi Bucuresti

ect asupra 150

telegramei de eri.Focul Artileriei

TELEGRAMA

Împotriva țărănimii răsculate s-a mobilizat un enorm potențial militar — 127 000 de soldați. O hartă întocmită la Ministerul de război cu mișcarea trupelor arată rețeaua detasamentelor militare care împînzeau țara. Măsurile drastice de reprimare luate de către autorități sînt ilustrate prin diverse ordine, circulare, adrese, rapoarte.

L AN 1907

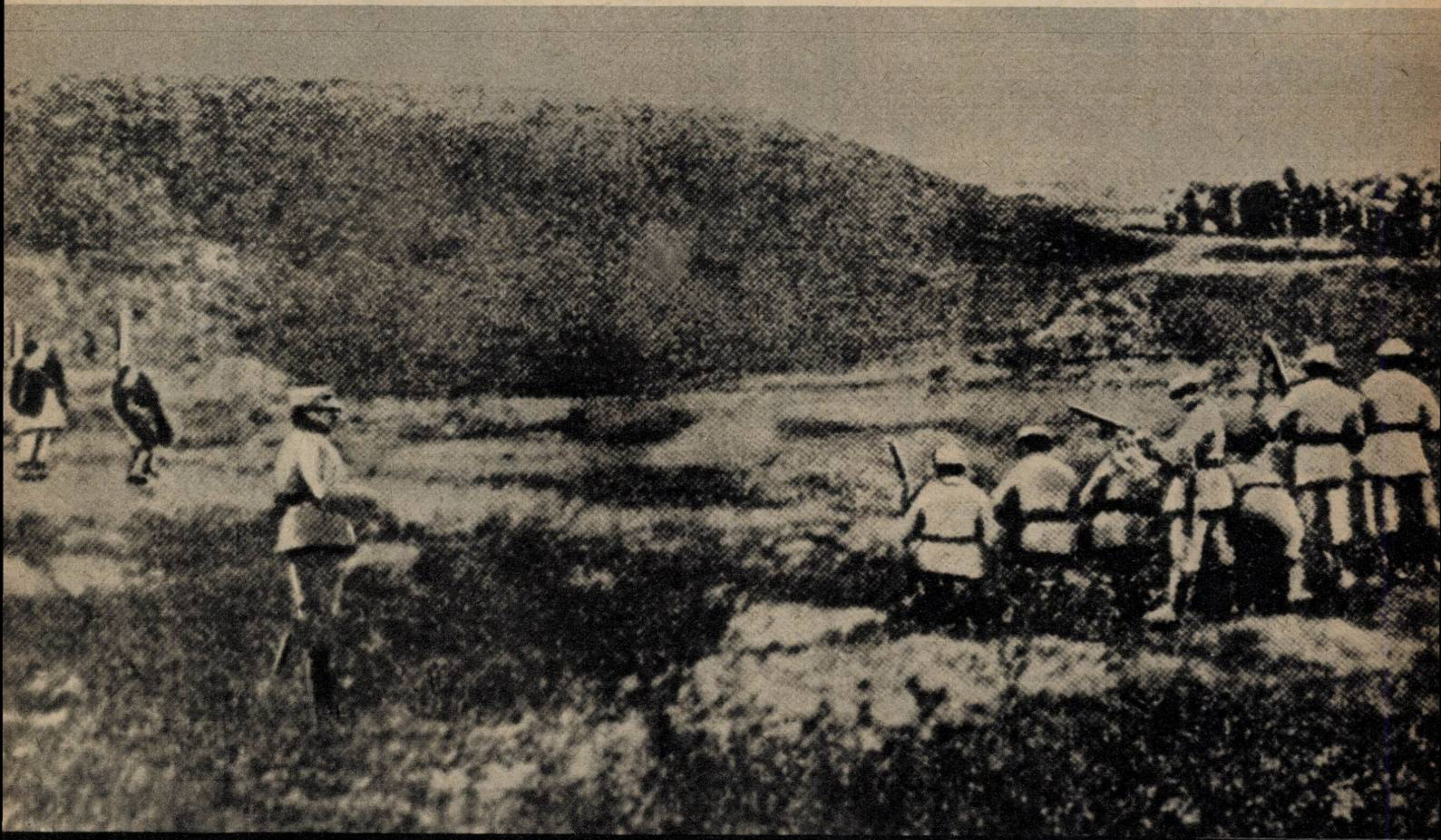

Mii și mii de țărani au plătit cu viața îndrăzneala de a fi încercat să iasă de sub jugul împilării și foametei. Înfrîngînd răscoala, cercurile dominante s-au dedat la represiuni sîngeroase de o cruzime fără seamăn. Iată două documente fotografice zguduitoare: după o sumară procedură, un grup de țărani răsculați este executat prin împușcare.

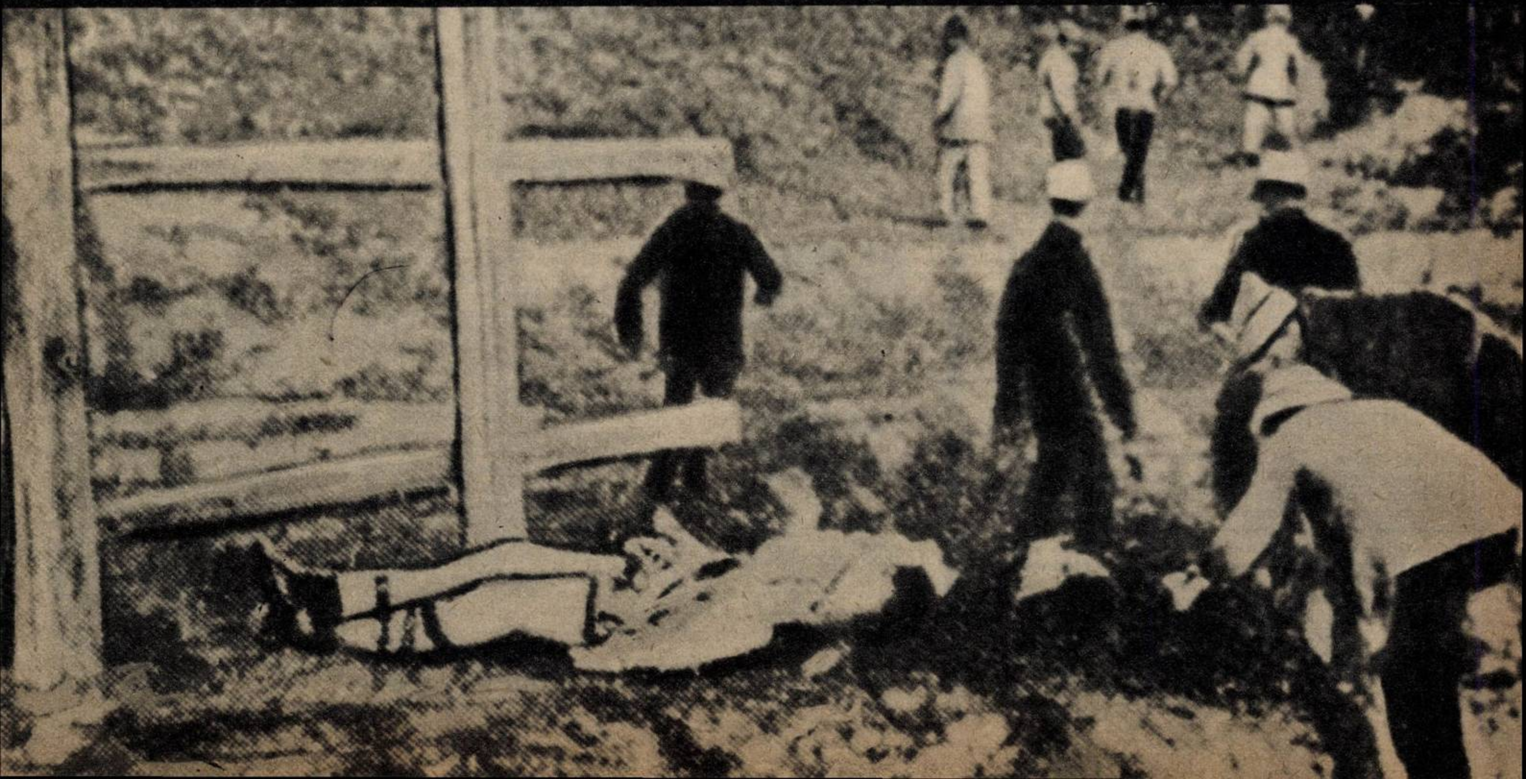

COPERTA NOASTRĂ

anthony quinn

Nu știu daca cineva se va încumeta să facă vreodată ordine în șirul multor certitudini dar și înșelăciuni pe care ni le-a dat pînă astăzi istoria vedetelor de film, dar cred că avem de acum dreptul să ne stabilim mica noastră ierarhie de valori. Sînt actori care n-au dezamăgit niciodată și pe nimeni, pentru că unitatea de măsură a puterii lor de atracție nu este nici farmecul cel trecător al chipului, nici cutare sau cutare stil de joc (la urma urmelor reductibile și ele la anumite tipare fixe), ci o forță vitală care este a naturii însăși, cu toate puterile ei știute, cu toate misterele ei necunoscute. Anthony Quinn este unul din acești artiști. Trebuie să spunem că, în ceea ce privește cunoștința noastră cu el, am avut o soartă de cinefili cum nu se poate mai fericită: l-am văzut în mai toate rolurile sale mari — Zampano din «La strada», Gauguin în «Van Gogh», Zorba grecul. Ne-am fi întristat dacă, bunăoară, știind că undeva în lume există un Zorba interpretat de Quinn n-am fi avut prilejul de a-l vedea. Spun asta pentru că atunci cînd intri într-o sală unde «se joacă» un film cu Anthony Quinn te aștepți la o mare întîlnire omenească între ființe ce au ceva să-și spună. Nu mergem să vedem «cum joacă», pentru că actorul nu joacă sau, mai bine zis, din laboratorul mental în care s-a plămădit personajul n-a rămas nici o urmă, nici un semn care să ne facă să-i ghicim meșteșugul. (Mark Robson, regizorul unuia din ultimele sale filme, «Centurionii», ne mărturisește că Anthony Quinn este unul din cei mai muncitori actori din cîți a întîlnit.) A rămas doar adînca omenie a eroilor săi, o imensă generozitate și bucurie de a fi om, cu izbînzi și căderi, cu suișuri line și cu trăzneli, dar finalmente învingător și stăpîn al condiției sale. Plînsul lui Zampano la moartea Gelsominei, sirtaky-ul lui Zorba și mai ales acel strigăt — nu de eșec, ci de triumf: «Hei, șefule, ai văzut vreodată o catastrofă mai grozavă!» — nu le primim ca pe niște scene-culme ale unor mari creații actoricești, ci ca dovezi ale unei nesfîrșite încrederi în frumusețea sfîntă a efortului omenesc, a năzuinței de împlinire. Acest uriaș de 1,95 m, cu umeri largi și ochi cînd plini de candoare, cînd scăpărători de fulgere, nu se apropie decît de acele personaje cu care știe că se poate contopi: «Cred că totdeauna am avut roluri care au însemnat ceva pentru mine — spunea nu demult actorul. Ca să mă exprim pe mine am nevoie să mă identific cu eroii, dar și ei mi-au dat ceva, în schimb. Cufundîndu-mă complet în sufletul lor, mă întrebam de fiecare dată: «ce-mi va aduce omul acesta?». Știți, sînt unii actori care pot să meargă seara la un coctail și apoi să-l joace liniștiți pe Hamlet. Eu nu. Trebuie să devin una cu personajul meu. După aceea, nu ne mai despărțim niciodată, ceva din el rămîne în mine pentru totdeauna. Deocamdată, măsor lucrurile după criteriile lui Zorba. Viața mea ar fi avut poate o altă cale dacă nu ne-am fi întîlnit, dacă pe acea insulă greacă, acum doi ani, nu am fi devenit unul și același».

Quinn l-a luat cu el pe Zorba și-l păstrează. Noi îi luăm pe amîndoi în lumea noastră, a fiecăruia, și-i păstrăm acolo unde ne-am orînduit certitudinile și frumusețile ce nu se pot prăbuși.

M.M.

fișă filmografică

Anthony Quinn s-a născut la 21 mai 1915, în localitatea Chihuahua (Mexic), dintr-un tată irlandez și o mamă mexicană. La vîrsta de 15 ani încercase deja vreo 12 meserii. Descoperit de John Barrymore este prezentat lui Cecil B. De Mille care-l angajează pentru roluri mărunte în filme cu indieni. În 1952 obține consacrarea definitivă în filmul lui Elia Kazan: «Viva Zapata!» (premiul Oscar pentru un rol episodic). Notăm dintre filmele sale mai importante: «La strada» (1954, regia F. Fellini, cu Giulietta Masina), «Van Gogh» (1956, regia V. Minnelli. Pentru rolul lui Gauguin a obținut un alt premiu Oscar), «Cocoșatul de la Notre Dame» (1957, cu Gina Lollobrigida), «Ultimul tren din Gun Hill» (1959, cu Kirk Douglas), «Vizita» (1963, cu Ingrid Bergman), «Zorba grecul» (1964, regia M. Kakoyannis), «Centurionii» (1966, cu Michèle Morgan și Alain Delon).

▲

«Cenușăreasa» este o actriță inepuizabilă: Sophia Loren.

PUNCTE CARDINALE

„a fost odată“

Este numele ultimului film al regizorului italian Francesco Rosi, ale cărui turnări s-au terminat de curînd la Roma. Prima cronică cinematografică a acestei recente creații aparține cineastului, care-și explică astfel filmul:

«A fost odată un principe spaniol care trăia într-un mare palat și guverna, în numele regelui, o provincie sărăcăcioasă din Italia meridională. Într-o zi, în timp ce cutreiera ținuturile călare pe un cal alb, întîlni o frumoasă țărancă de care se îndrăgosti. După care, se poate presupune că amîndoi vor trăi fericiți și mulțumiți.

Ultimul meu film poate fi povestit așadar astfel, după regulile tuturor poveștilor. De fapt, totul se reduce pur și simplu la povestea Cenușăresei, transpusă în ambianța sudului nostru și înconjurată de elemente adevărate, istoricește exacte, ușor de recunoscut: locuri, obiceiuri, tradiții, superstiții, anumite moduri de vorbire. Timpul acțiunii se plasează pe la 1600. Locul — un colț al unei provincii napolitane aflat sub stăpînirea spaniolă. Povestirea este fantastică, dar tratarea ei este foarte realistă, cam în spiritul în care sînt pictate vechile icoane populare pe care le întîlnim în bisericile de țară.

Se obișnuiește să se spună astăzi că un regizor italian nu are decît două șanse de izbîndă: filmul autobiografic, cu alte cuvinte să se cufunde într-o analiză introspectivă sau să ia drumul emigrației, să lucreze în alte țări, cu alte cinematografii, americană, engleză. Eu însă sînt de altă părere, cred că înaintea noastră sînt multe căi deschise. După ce am abordat modalitatea marilor anchete sociale și politice, după ce am făcut filme gen «reportaj ilustrat», cum spunea Alberto Arbasino, m-a ispitit ideea unui gen mult mai liber, un film de pură fantezie, nu în afara oricăror scheme pe care le-ar impune realitatea, dar filtrînd totul printr-o sensibilitate și un gust foarte actual ».

viitorul cinematografiei?

SÎNT OPTIMIST

Răspunsul aparține cunoscutului critic și teoretician Jerzy Toeplitz, rector al Școlii de cinematografie din Lodz. În timpul unei vizite pe care i-am făcut-o la Varșovia, domnia-sa a avut amabilitatea de a răspunde întrebărilor adresate de redacția noastră.

— Domnule profesor Toeplitz, credeți că cinematografia lumii trece într-adevăr printr-o perioadă de criză sau doar printr-una marcată de o anumită incertitudine în ceea ce privește desprinderea unor direcții clare?

— Încă de la începuturile cinematografiei se tot aude cuvîntul disperat «criză». De fapt, niciodată nu se poate vorbi de o adevărată criză, ci doar de traversarea unei epoci de căutări, cum este cea de acum. Personal, nu văd nici un fel de semne de panică. Evoluția mi se pare normală. În ultimii doi ani au creat filme de seamă mari cineaști ca Welles, Fellini, Antonioni, Wajda.

Poate existența și concurența televiziunii întărește impresia de «perioadă dificilă». Sînt convins însă că filmul ca atare va ieși cu fruntea sus din confruntarea cu micul ecran. Orice s-ar spune, acesta din urmă nu permite spectatorului să se detașeze complet de cei din jurul său, pentru a trăi satisfacțiile de ordin intelectual pe care i le dă un film al lui Antonioni, al lui Godard sau Tarkovski să spunem. Cînd stai între telefon și un pahar de ceai, înconjurat de bunici și copii, tu, spectator, nu poți stabili o legătură adevărată cu artistul care ți se adresează, o legătură prielnică receptării faptului de artă. Dar nu avem de ce să ne temem de televiziune, pînă la urmă ea vine în ajutorul cinematografiei, în sensul că o obligă la mai mult; cu sau fără voia ei, contribuie la lichidarea filmelor proaste.

— Dacă veți alcătui cîndva o istorie a cinematografiei poloneze, cum veți caracteriza momentul actual?

— Nu este prea echilibrat. Avem o mare cantitate de filme nesemnificative, atît prin ceea ce spun, cît și felul cum spun. Mi se pare că sîntem la sfîrșitul unei etape de intense eforturi artistice. Regizorii noștri mari, Wajda, Kawalerowicz, Haas, cei care au încercat să se explice pe ei înșiși, după război, și au făcut-o în capodopere, par acum cam obosiți. Poate și din cauza timpului și muncii îndelungate la filmele istorice, de mari proporții ca «Cenușă», «Faraonul».

Trebuie însă să recunoaștem că a face un film de actualitate este greu, faptul cotidian și semnificația lui se lasă mai greu prinse. Fără să vrei, ești înclinat să faci o cronică a ceea ce vezi și trăiești, nu să cauți sensurile profunde. Școala cehoslovacă a reușit să învingă această limită, deși mi se pare că în ultima vreme a ajuns și ea la un anumit manierism.

În ceea ce mă privește, nu sînt nici aici pesimist. Avem cîteva speranțe frumoase: filmele lui K. Kluba («Slăbănogul și ceilalți») și ale lui Janusz Majewski («Subchiriașul»), dezvoltate pe linia unei tradiții realiste bine înțelese, ca să nu mai vorbim de atît de tînărul Skolimowski, fenomen cu totul și cu totul individual.

— Care este, după părerea dumneavoastră, rolul criticii de film? Să explice pînă la capăt o operă sau doar să atragă atenția asupra ei?

— Mai degrabă să atragă atenția asupra acesteia, să-i dea spectatorului un punct de sprijin în descoperirea universului propriu fiecărui creator. Este o sarcină plină de responsabilitate. Explicarea unor lucruri absconse mi se pare de prisos, pentru că operele ermetice, făcute doar pentru înțelegerea unui cerc de «inițiați», mi se par jalnice nonsensuri. Poate sînt tolerabile versurile ermetice, dar nu cinematografia, arta cea mai populară.

Acest dialog țesut între spectator și artist nu trebuie încîlcit inutil.

Godard, copilul teribil al cinematografiei, își pune și el astăzi, tot mai mult, probleme legate de accesibilitate. Poate și Skolimowski va renunța la excesul de metaforizare. Dar revenind la rolul criticii: dacă, în ultima instanță mai admit un film dificil, poate cu titlul de experiență, pentru nimic în lume nu admit o critică «dificilă». Mi se pare un act de snobism declarat. Cred că și limbajul tratatelor de științe exacte poate fi scutit de ermetisme iremediabile, dar cel al cronicilor...

— Dacă toți criticii din lume ar fi de acord cu dumneavoastră...

Interviu realizat de
Magda MIHĂILESCU

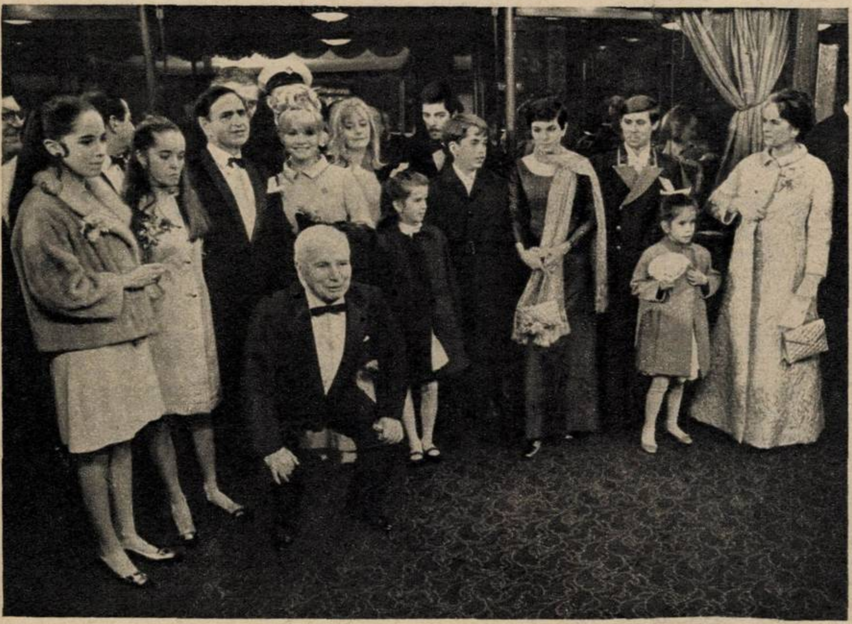

Premiera mondială (Londra, cinematograful Carlton) a ultimului film al lui Chaplin, «Contesa din Hong Kong», a prilejuit o intîlnire a numeroșilor membri ai familiei marelui cineast. Vi-i prezentăm, de la stînga la dreapta: în rîndul din spate, Josephine (17 ani), Victoria (15 ani), producătorul Jerome Epstein, Sydney (40 de ani), soția acestuia, Noelle, Patricia, soția lui Michael (20 de ani, cel cu barbă), Eugene (13 ani), Geraldine (22 de ani) și soția lui Charlie Chaplin, Oona O'Neill. În rîndul din față, Chaplin cu cele două fetițe mai mici: Jane (11 ani) și Annette (6 ani).

ECRANUL MARE ȘI CEL MIC

Winnetou și iar Winnetou... Invitîndu-i în studio pe reprezentanții Direcției difuzării filmelor, televiziunea i-a întrebat ceea ce îi întreabă într-una și gazetele: «De ce se distribuie pe rețea atîtea pelicule lipsite de valoare artistică?» Și reprezentanții D.D.F au răspuns ceea ce răspund de obicei. Ei au două criterii de orientare. Primul — și după cum se dovedește în practică cel precumpănitor — este criteriul rentabilității. Abia în al doilea rînd vine — în măsura în care vine — preocuparea pentru educarea estetică a publicului. Să nu aruncăm cu piatra în ei. Oamenii mînuiesc devize, cheltuiesc bani grei pentru importul de filme și sînt datori să aibă permanent în minte aspectul comercial al muncii lor. Că se comit, adesea. inadvertențe dovedind dacă nu altceva măcar subaprecierea marii atractivități a anumitor filme valoroase pentru un public larg? E adevărat, dar tot atît de adevărat este că împuterniciții D.D.F. meditează și la soluții pentru a împăca cele două criterii aparent antagonice. S-a sugerat, de pildă, ideea profilării uneia sau mai multor săli de cinematograf pentru proiectarea unor creații care se adresează cercului oarecum mai îngust al iubitorilor *artei* filmului. Se face apel la cronicari să contribuie mai stăruitor la formarea gustului și a opiniei în materie de cinematografie.

Dar influența cuvîntului scris într-un asemenea domeniu e lentă, cu rază redusă de acțiune și nu e de așteptat să dea roade peste noapte, chiar dacă *nici un cronicar n-ar mai recomanda* super producția *El Greco*, dubiosul ei mesaj mistico-siropos și clișeele ei, ca meritînd o apreciere superioară celor acordate capodoperei cinematografice *Sanjuro*, cutremurătorului *Mondo Cane* sau straniului film polonez *Maica Ioana a îngerilor*. Multă vreme de acum înainte, spectatorii care preferă dintre toate filmele *Cleopatra* și dintre toate actrițele pe Elizabeth Taylor vor fi și mai numeroși și mai gălăgioși decît ceilalți, și vor izbuti să impună D.D.F. punctul lor de vedere.

Televiziunea însă... Televiziunea nu vinde bilete la casă. Ea nu are de ce să facă reverențe gustului neformat sau rău format. A-i imputa că nu dă anumite filme prestigioase ar fi absurd. Știm că o împiedică îngrădiri mai mult sau mai puțin legale, complicate clauze impuse de casele de filme și adesea pur și simplu lipsa de bunăvoință a aceluiași D.D.F. I se poate cere însă să închidă calea undelor diverselor producții îndoielnice a căror vizionare ni se propune în ultima vreme cu o perseverență demnă, cum se spune, de o cauză mai bună. Săptămîni în șir, echilibrul programelor este dereglat de alocarea a cîte 1,5-2 ore unor filme submediocre, plasate uneori în orele de vîrf ale zilelor de sfîrșit de săptămînă.

În materie de pelicule de arhivă, de cinematecă, unde televiziunea depinde în bună măsură de ceea ce reușește să obțină din străinătate, situația este aproape mulțumitoare. S-ar putea face mai mult, desigur, dar pentru aceasta este necesară și colaborarea Arhivei naționale de filme. E clar că televiziunea întîmpină, în diferite domenii, obstacole pe care forurile culturale superioare ar trebui s-o ajute să le depășească. Atunci cînd un concert simfonic de la Ateneu condus de un dirijor român și neavînd în partea programată pentru retransmitere nici un solist străin ne este refuzat pentru că «Filarmonica nu și-a dat acordul», sîntem puși în fața unei mostre de necolaborare. Prea puțini au fost telespectatorii care, în cele cîteva secunde dintre comunicarea crainicei că programul de la 19 ianuarie se va schimba și anunțarea conținutului modificării, și-au făcut iluzia că vor asculta concertul dirijat de Leopold Stokowski. În acest caz se poate invoca însă (eventual) lipsa asentimentului cu*noscutului dirijor. Dar la concertele obișnuite* ce explicație există?

Pentru a reveni la filme, credem că televiziunea ar trebui să se ghideze după criteriul «mai bine mai puține, dar mai bune». Oricît de comod ar fi să umpli ore întregi de emisie cu derularea unei benzi primite în cutie, nivelul către care pare a tinde în ultima vreme televiziunea nu-i permite flagrante abdicări de la exigență.

Felicia ANTIP

cititorii fotografiază

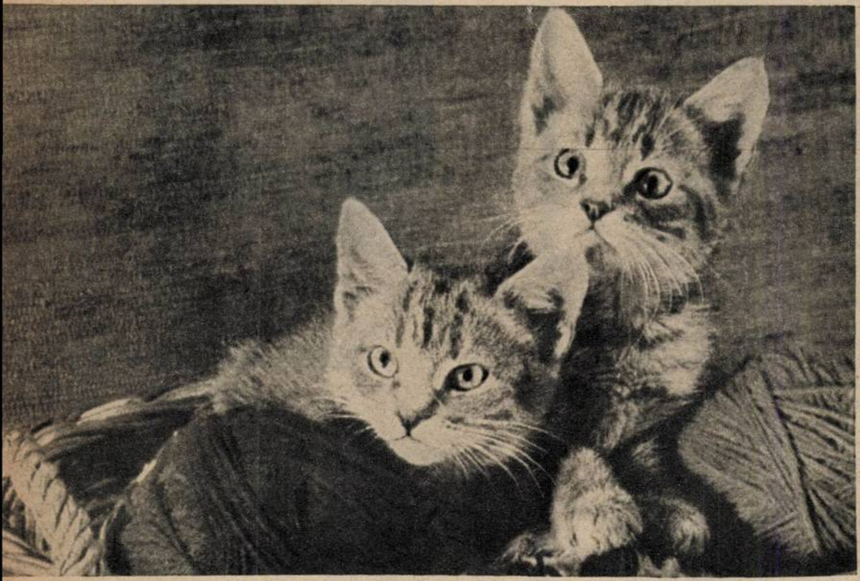

◀ Ștrengărițele – Gh. TCACIUC

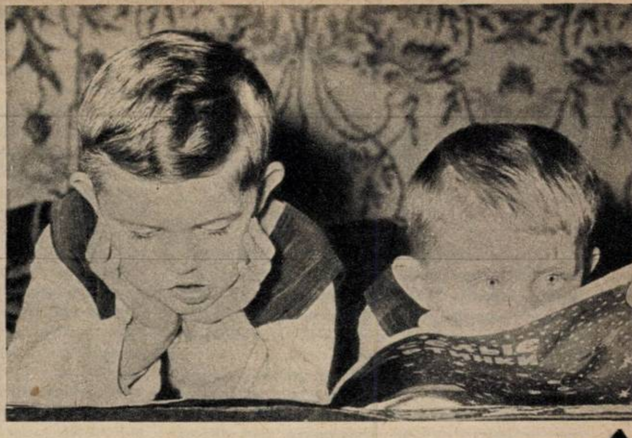

Cufundați în lectură – V. BOGDĂNEȚ ▲

Îndrăzneală – S. CAZAN ▶

dialog cu cititorii

unele sugestii...

Cititorul nostru **V. Anghelescu** din Medgidia ne face o serie de propuneri ce merită a fi reținute:

Să se publice mai multe evocări ale vieții și activității unor înaintași ai noștri care au strălucit în domeniul științei, artei și literaturii, vieții publice. Desigur că vom publica asemenea evocări, mai ales cu prilejul a diferite aniversări și comemorări.

Cu privire la rubrica «Fișă filmografică», tov. Anghelescu ne cere să apară și prezentări ale activității unor artiști români. Sîntem întru totul de acord și vom publica asemenea prezentări.

În ce privește coperta revistei, corespondentul nostru socoate că ar trebui să fie legată, pe cît posibil, de un material din cuprinsul numărului respectiv. Uneori e posibil acest lucru — și îl facem. Alteori coperta nu poate fi însoțită decît de o prezentare scurtă sau o simplă explicație. Trebuie, pentru aceasta, să renunțăm la o copertă interesantă? Noi credem că nu.

Cînd spațiul o va permite, să se publice și o rubrică de filatelie, ne mai sugerează tov. Anghelescu, cerîndu-ne în același timp ca fotografiile de la cititori să fie astfel paginate încît să nu se mai taie. Arătîndu-ne de acord cu aceste ultime două propuneri, ne vom strădui să le aducem la îndeplinire.

pro și contra...

Tov. **Constantin Preda** din comuna Vărbilău, raionul Teleajen, ne trimite o amplă scrisoare în care pledează pentru și împotriva unor rubrici din revistă. «Sînt foarte mulțumit de aproape tot conținutul revistei» — ne scrie corespondentul nostru, arătîndu-ne ce rubrici apreciază în mod deosebit. Despre una *dintre rubricile* noastre însă, tov. Preda ne scrie: «Am observat (de altfel și alți cititori au arătat-o) că acordați un spațiu prea mare (circa 6-7 pagini, cîteodată și mai mult) rubricii «Curier»... dar tot ce scrie acolo aflăm și în majoritatea ziarelor».

Mărturisim că în ce ne privește ne străduim să întocmim astfel «Curierul» încît notele, interviurile și reportajele din această rubrică să fie inedite. Vom continua să facem eforturi pe această linie. Ne permitem totodată o mică rectificare: niciodată nu am acordat rubricii «Curier» 6-7 pagini; de obicei ea apare în 1-2 pagini.

În continuare, corespondentul nostru din Vărbilău ne cere să reluăm rubrica «În jurul globului» (noutăți și curiozități fotografice). Trebuie să răspundem că necesitatea unei asemenea rubrici am simțit-o și noi și că ea apare, încă de la nr. 1/1967. sub titlul «Flacăra-varietăți». Tovarășul Preda ne roagă să publicăm de asemenea cît mai multe note de drum de peste hotare — fie chiar și materiale ceva mai scurte din acest gen, eventual reluînd o veche rubrică a noastră, «Un punct pe hartă».

Nu vă putem da un răspuns ferm dacă *vom relua* sau *nu* vechea noastră rubrică; putem însă să vă promitem cu toată certitudinea că vom acorda și de aci înainte spațiu notelor de călătorie, însoțite de fotografii interesante, din toate țările lumii.

P.S. La întrebarea dv. vom răspunde la rubrica «Pe scurt»

cei vizați prin critici răspund...

Comitetul regional pentru cultură și artă Bacău (la o sesizare a tov. Iustin Jianu din Ploiești): «Problema asigurării spațiului necesar muzeului din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej a stat și în atenția noastră. Ca urmare a sprijinului organelor de partid și de stat, în trim. IV/1966 s-a obținut încă un apartament în care *urmează să se extindă* actuala expoziție de bază a muzeului.

De altfel nici ceea ce am dobîndit nu ne satisface pe deplin, deoarece este în intenția noastră de a transforma această instituție în muzeu al petrochimiei românești și ca atare vom depune noi eforturi pentru continua creștere a valorii exponatelor și pentru găsirea spațiului corespunzător unei instituții muzeale».

Sfatul popular al orașului regional Oradea (la o sesizare a cititorului Gh. Magheru–Oradea): «Articolul apărut în «Flacăra» sub titlul «Oradea — liniștea locatarilor din noile blocuri» este just, faptele petrecîndu-se așa cum s-a relatat în articolul respectiv. Comitetul executiv al Sfatului popular orășenesc, împreună cu miliția din Oradea, au luat măsurile corespunzătoare privind mașinile parcate în noul cartier Alumina-Zona de vest, în sensul că acestea să nu mai tulbure odihna locatarilor».

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Costel Pătrașcu, lăcătuș mecanic, 21 ani, București, bd. Muncii 102, bl. F-2, sc. B, et. 4, ap. 32: texte monoloage, ilustrate; Katy Chelaru, elevă, 19 ani, Nădrag, bl. 3, ap. 13, rn. Lugoj: sport, muzică, cinema, ilustrate; Gheorghe Dița, inspector ADAS, 25 ani, Vălenii de Munte, bd. N. Iorga 106: teme diverse, geografie, ilustrate; Elena Maxim, elevă, Constanța, str. Castanilor 21: ilustrate; Lisette Kneș, elevă, 17 ani, București, str. Cobălcescu 45 A, rn. 16 Februarie: teme diverse; Iuliu Ștefan, inginer, Galați, Țiglina I, str. Saturn 10, bl. B-2, sc. 7, ap. 64: teme diverse, muzică, cinema; Dorina Cristocea, elevă, 17 ani, com. Țăndărei, rn. Fetești: muzică, sport, cinema, ilustrate; Jean Florescu, asistent medical, 26 ani, Craiova, bd. Mureș 56: teme diverse, ilustrate; Valentin Petru, șofer, 35 ani, satul Valea Mare, 49/D, rn. Lipova, of. Căpălnaș: teme diverse, ilustrate; Mioara Preda, elevă, Constanța, str. Înfrățirii 38: *istorie, muzică, ilustrate*; Marie-Jeanne Niculescu, elevă, 17 ani, București, Șos. Olteniței, bl. 17, sc. 5, et. 8, ap. 194: cinema, muzică ușoară; Mioara Militon, elevă, București, str. Zori de Zi 6, rn. Lenin: cinema, ilustrate; Ionuț Crăciun, profesor, 24 ani, com. Ștefănești 211, Pitești: teme diverse, ilustrate; Aurel Suciu, matrițer, 22 ani, Sibiu, str. Gh. Gheorghiu-Dej, bl. 7, ap. 15: teme diverse, muzică, ilustrate; Teodor Ranga, marinar, Constanța, str. Traian Vuia 6: teme diverse, ilustrate; Silvia Tone, elevă, 18 ani, or. Gh. Gheorghiu-Dej, str. Progresului, bl. 12, sc. 2, ap. 19: cinema, ilustrate; Olga Ilie, profesoară, 19 ani, Comănești, str. 6 Martie 19 bis: muzică, cinema, ilustrate; Elena Tiron, elevă, 16 ani, Gura Humorului, str. Pîrîului 2: cinema, muzică ușoară, ilustrate; Stamate Oprea, mecanic A.M.C., com. Puchenii Mari, rn. Ploiești: tehnică, prietenie; Dimitrie Iancu, contabil, Cluj, str. Universității 3, et. I, ap. 10: teme diverse, ilustrate; Viorel Moga, fochist, 20 ani, Oradea, str. Nufărului 83: teme diverse, filatelie, ilustrate; Emilia Pistrițu, elevă, 17 ani, Tr. Severin, str. Progresului 20: teme diverse; Antoaneta Ganea, elevă, Roșiori de Vede, aleea Parc-Nord 1: teme diverse, ilustrate; Elena Purcel, învățătoare, 30 ani, Cîrlomănești, com. Certești, rn. Tecuci: teme diverse, ilustrate; Elena Cristea, bobinatoare, Vulcan, str. Pescarilor 6, rn. Petroșani: cinema, muzică, ilustrate; Rodica Bărbieru, elevă, 16 ani, Brașov, str. Tînăra Gardă 37, bl. 7, sc. A, et. 2, ap. 11: teme diverse, filatelie, cinema, ilustrate; Iuliana Forminte, elevă, Cîmpulung Moldovenesc, str. 23 August 44: cinema, ilustrate; Ecaterina Stanciu, elevă, Craiova 6, aleea Blanduziei 7: cinema, ilustrate; Coculeana Kisslinger, elevă, com. Parincea, rn. Bacău: ilustrate; Florica Rusu, elevă, Arad, str. Sinagogii 2-4, ap. 11: ilustrate; Lucica Chivulescu, elevă, com. Sîrbești, rn. Gilort, reg. Oltenia: ilustrate; Constantin Vînătoru, muncitor, 25 ani, București, str. Matei Voievod 86, rn. 23 August: teme diverse; Constanța Cercel, elevă, 17 ani, com. Schela (Lascăr Catargiu), rn. Galați: muzică, literatură, ilustrate; Elena Săuleac, elevă, Gura Humorului, str. G-ral Grigorescu 13: cinema, ilustrate; Cornelia Moldovan, învățătoare, și Valerica Cătană, bibliotecară, com. Coroisînmartin, rn. Tîrnăveni: teme diverse; Olivia Chirilă, oficiantă P.T.T.R., Baia de Arieș, of. P.T.T.R., rn. Cîmpeni: ilustrate; Zînica Gemănar, elevă, com. Frasin, rn. Gura Humorului: ilustrate.

cititorii întreabă

în cîteva rînduri

Monica Culea, București. 1) O copertă înfățișîndu-l pe Ion Dichiseanu a apărut în nr. 39/1966. 2) Vom transmite autoarei însemnărilor de călătorie, care v-au plăcut, aprecierile dv. favorabile. 3) Viața și opera scriitorilor citați de dv. sînt prea binecunoscute spre a mai fi necesar să scriem și noi.

Ofelia Milescu, Suceava. 1) Scriitorului și publicistului la care vă referiți scrieți-i pe adresa Uniunii scriitorilor, Șos. Kiseleff 10, București. 2) Cu privire la datele biografice ale lui Paul Anka vă putem satisface dorința numai dacă ne veți comunica adresa dv. completă.

Costel Băsescu, Iași. 1) Redacția noastră și-a precizat de mai multe ori punctul său de vedere cu privire la cei ce nu răspund la scrisorile corespondenților. Nu socotim util de a mai reveni. 2) Temele propuse de dv.: prietenie, dragoste, căsătorie stau în atenția noastră. 3) Cu ani în urmă am publicat în mai multe numere îndrumări pentru fotoamatori. Vom examina posibilitatea reluării acestei teme.

V. Hațeganu, Luduș. Alain Delon e francez și nu italian. Pentru a vă edifica citiți fișa sa filmografică apărută în «Flacăra» nr. 43/1966.

Mircea Stănescu, Pitești. În problema ce vă interesează vă recomandăm să vă adresați Oficiului special, Poșta centrală, București.

Adeluța Dumitriu, Brad. 1) Interpretul comisarului Coplan este un apreciat actor de teatru și film, Dominique Paturel. El a fost și în țara noastră cu prilejul unui turneu. Am luat notă de dorința dv. de a-i publica fotografia pe copertă. 2) Vă exprimăm mulțumirile noastre pentru aprecierile asupra revistei.

NOTĂ

Cititorii care se adresează redacției și doresc să li se răspundă în revistă sau prin poștă sînt rugați să menționeze în scrisori numele și adresele lor complete.

un sat cu nume de voievod

«Aș dori să știu de unde își trage numele satul Vintilă Vodă».

Coman DRAGOMIR, Galați

Răspunde GH. CRONȚ, doctor docent în științe, șef de sector la Institutul de istorie «N. Iorga» al Academiei.

Situat lîngă apa Slănicului, la o depărtare de 46 km spre nord de orașul Buzău, satul Vintilă Vodă, reședința comunei cu același nume, este una dintre cele mai vechi așezări rurale cu denumire istorică.

Vintilă Vodă, care în istorie este cunoscut sub numele de Vlad Vintilă, a fost domn al Țării Românești între anii 1532 și 1535. Istoricii mai vechi au socotit că acest domn era de la Slatina Oltului. Avem acum dovezi că, înainte de a fi fost ales domn, acest Vintilă a deținut dregătoria de portar și a avut moșii și sate în părțile Buzăului. Se cunoaște în acest sens, între altele, un document neîndoielnic din 12 decembrie 1526. După cum opinează istoricii *de astăzi Vintilă Vodă era din Slatina* Buzăului. Așa se explică și faptul important că Vintilă Vodă a întemeiat pe apa Slănicului, în anul 1532, mănăstirea Menedic, dăruindu-i moșii și sate din averea sa de mare boier. Mănăstirea a avut ziduri de apărare, ca și cetățile *timpului. Biserica nu s-a păstrat.* Ruinele vechilor ziduri de apărare se mai văd însă și astăzi. În amintirea întemeietorului s-a ridicat în 1846 de către episcopul Chezarie al Buzăului o biserică mai la sud de vechea mănăstire. Moșiile mănăstirii au fost administrate de Episcopia Buzăului, cu care țăranii satelor aservite au purtat multe procese pentru redobîndirea libertății și pămînturilor lor.

Numele lui Vintilă Vodă s-a păstrat în amintirea populației din părțile Buzăului mai ales prin această ctitorie domnească. La Menedic a și fost îngropat Vintilă Vodă, ucis de boieri în luna iunie 1535. Cronica Țării Românești relatează: «Și au făcut Vintilă Vodă sfînta mănăstire Menedic și au tăiat mulți boieri. Deci cînd au fost al treilea anu dă domniia lui, s-au dus Vintilă Vodă la Craiova să vîneze cerbi preste Jiiu și s-au sfătuit cu oamenii lui, pă taină, ca acolo să tae și alți boieri. Iar boierii prinzînd dă veste, încă s-au gătit și au grăbit dă au tăiat pe Vintilă Vodă». (**Istoria Țării Românești 1290-1690. Letopisețul Cantacuzinesc,** ediție critică de C. Grecescu și D. Simionescu, București, 1960, p. 207.)

În scurta sa domnie, Vintilă Vodă a *făcut unele încercări de a se opune* planurilor de cotropire turcească. Străduindu-se să împiedice subjugarea Transilvaniei de către turci, el a susținut domnia unor principi antiotomani. A fost și foarte darnic, însă din bunurile țării, față de mănăstirile Atosului. La *una din aceste mănăstiri s-a păstrat un* steag al Țării Românești, pe care figurează chipul lui Vintilă Vodă și al soției sale, Rada.

„misterioasele“ obiecte zburătoare

Cititorii **Nicu Gh. Rusu** *din comuna Todirești, raionul Pașcani, și* **Teofil Giuchin** *din Timișoara doresc să afle unele noutăți în legătură cu «farfuriile zburătoare».*

Răspunde lector univ. ing. D. TODERICIU.

Farfuriile zburătoare, subiect al multor articole de senzație apărute în ultimii ani în felurite publicații străine, țin afișul actualității începînd de prin anul 1952. Sub acest nume au fost desemnate în general așa-numitele obiecte cerești neidentificate (în limba engleză **unidentified flying objects** sau UFO, în limba franceză **mystérieux objets célestes** sau MOC). În fapt, începînd de acum 15 ani circa 10 000 de observații au semnalat prezența pe cerul nocturn sau în plină zi, în special în regiunile învecinate Atlanticului, în Europa, Africa și cele două Americi, a unor asemenea apariții, în deplasare sau staționînd. Din examinarea critică a cazurilor întîlnite — de către nespecialiști — o parte au fost elucidate, fiind vorba, după cum s-a afirmat, de resturi ale rachetelor purtătoare de sateliți, ogive desprinse din nave cosmice, nori lenticulari, fulgere sferoidale, fenomene electrice necunoscute ori simple... vedenii ale unor observatori exaltați. Totuși circa 650 de cazuri au rezistat acestor critici și nu au putut fi explicate. Numai în primele 6 luni ale anului 1966, și numai în emisfera vestică, 508 cazuri de apariții greu de explicat au constituit obiectul unor observații făcute în perfectă vizibilitate de grupuri de oameni cu judecata sănătoasă. S-a pretins chiar că în 15 cazuri ar fi fost observate pînă și aterizări de UFO. Ca urmare a acestor prezențe neobișnuite pe cerul multor localități și a faptului că ele urmau traiecte-itinerare lungi, adeseori de mii de kilometri, s-au tras concluzii că aparițiile ar fi sau, mai corect spus, ar putea fi... corpuri extraterestre!... Senzația, discuțiile și nervozitatea stîrnite de faptul că unele dintre apariții nu-și găseau nicidecum explicația, a condus la o luare de poziție oficială în problemă și au fost alocate fonduri, fiind creat chiar un organism, care are în sarcină studierea științifică a fenomenului apariției acestor obiecte zburătoare. El funcționează sub conducerea lui H. Condom — cunoscut fizician american, profesor la Universitatea din Oregon — și numără printre membrii săi cunoscuți astrofizicieni ca Joseph A. Hynek (profesor de astrofizică la Universitatea Northwestern și director al Observatorului astronomic din Dearborn), Carl Sagan (de la Observatorul din Harvard), cunoscuți cercetători de la **Rand Corporation** și specialiști de la ATIC **(Aerospace Technical Intelligence Center** din Dayton-S.U.A.).

Iată, așadar, că rău famata și — trebuie să subliniem — încă foarte suspecta farfurie zburătoare a devenit subiect de studiu academic. Faptul că șeful noului organism de cercetare și-a propus să ia lucrurile «de la zero» constituie o garanție că cel puțin de astă dată ele se vor elucida, stabilindu-se definitiv dacă ne aflăm în fața unor fenomene naturale, pînă acum neexplicate (pentru cele 650 *cazuri ieșite din comun) sau* poate într-adevăr e vorba de obiecte extraterestre, așa cum pretind cu hotărîre amatorii de senzațional.

pe scurt

Mișu Bejenaru, Oțelul Roșu. În dicționarul enciclopedic puteți afla ceea ce vă interesează cu privire la hidrocarburi. Dacă socotiți că datele din dicționar sînt insuficiente, consultați un manual de chimie organică sau comunicați-ne adresa dv. completă spre a vă da mai multe date.

Georgeta Tănase, București. Evident că denumirea stațiunii Băile Herculane vine de la cea a eroului mitologic Hercule. Apele minerale și termale din această stațiune erau cunoscute și utilizate încă din epoca romană. De altfel, în apropierea actualei stațiuni s-au descoperit și ruinele unei cetăți romane: Ad Mediam.

Dumitru Adrian, Finta (reg. București). Construcția «Casei Scînteii» a început în 1950 și s-a terminat în 1956. Proiectele construcției au fost realizate de un colectiv larg de arhitecți și ingineri, sub conducerea arhitectului H. Maicu. Edificiul se compune din patru corpuri de clădiri, legate într-un ansamblu unitar, cu o suprafață construită de 32 000 mp și un volum al construcțiilor de 753 000 mc. Înălțimea construcției în partea ei centrală este de 91,60 m (deasupra turnului central înălțîndu-se și antena de televiziune de 12,40 m).

Florentina Gorea, Toplița. Turnul Goliei, unul dintre cele mai interesante monumente ieșene, face parte din ansamblul arhitectonic al mănăstirii Golia, monument de mare valoare artistică și istorică, ctitorită de logofătul Ioan Golia în secolul al XVI-lea și refăcută de Grigore Ghica după 1793. Turnul a avut, bineînțeles, inițial un rol de apărare. Mănăstirea Golia a ocupat în istoria Iașului un loc important ca lăcaș de cultură, adăpostind școli și tiparnițe. În prezent, Golia constituie unul dintre punctele de cea mai mare atracție turistică ale Iașului; aci se află și deosebit de bogatele Arhive ieșene ale statului (înființate în 1832)

Oprea Mihnea, București. Porto Rico (denumirea oficială: Puerto Rico) este o insulă în Antilele Mari, posesiune a S.U.A. Suprafața: 8 897 kmp; populația: 2 577 000 locuitori (creoli spanioli, mulatri și negri); capitala: San Juan; bogății naturale: minereuri de mangan, fier, aur. Economia țării se bazează în bună parte pe producția agricolă (deși relieful este predominant muntos); trestia de zahăr ocupă aproape jumătate din suprafața cultivată, fiind urmată în ordine de: cafea, ananas, citrice, tutun, bumbac, porumb, orez. Industria este slab dezvoltată: cîteva fabrici de produse alimentare, textile, confecții, ciment și două rafinării de petrol. Insula a fost descoperită în 1493 de Cristofor Columb și a fost ținută sub dominația spaniolă pînă în 1898, cînd a fost ocupată de S.U.A. Din 1952 Porto Rico este, potrivit constituției americane, «un stat liber, asociat cu S.U.A.». «Asocierea» aceasta nu a schimbat însă prea multe din caracterul colonialist al vieții economice și politic-administrative a insulei.

V. SILVIAN

am fost la MONTEVIDEO

(Urmare din pag. 9)

acelui «munte». Zidul de săgeți ridicat de indieni în calea cuceritorilor era de nepătruns. Abia spre sfîrșitul anului 1726, Bruno Mauricio Zabala reușește să debarce în fruntea unui mic grup de oameni la poalele lui și pune acolo temelia orășelului Montevideo. Modesta așezare avea să devină capitala Uruguayului — splendida metropolă de astăzi, denumită de călători «cel mai european oraș al Americii de Sud».

PRIMĂVARĂ ÎN OCTOMBRIE

— Montevideo — anunță stewardesa, atrăgîndu-ne atenția să ne pregătim de aterizare.

În amurgul care sosise o dată cu noi pe aceste locuri ne întîmpină un teren ondulat, coborînd spre mare.

E primăvară uruguayană, blîndă, caldă, dulce. Pretutindeni palmieri, pini, eucalipți, cactuși veșnic verzi. Copaci lipsiți încă de podoaba verde a frunzelor, alături de alții cu mugurii gata să plesnească. Pe crengile lămîilor și portocalilor florile, fructele verzi și roadele coapte, aurii, stau alături. Privești un singur pom și vezi imaginea *vie a celor patru anotimpuri*. Sîntem în octombrie. Splendidă primăvară!

Miresmele florilor, ale frunzișului crud gonesc curînd mirosul înțepător de benzină ce domină aeroportul. Pe-nserat șoseaua care ne conduce spre oraș străbate vreo 50 de km paralel cu estuarul fluviului La Plata, flancată de o parte de apele tăcute care caută obosite Oceanul Atlantic, iar de cealaltă de clădiri moderne. Străbătînd în goana mașinii străzi periferice fără să reținem vreo imagine precisă din cauza întunericului care s-a lăsat bine, ajungem în centru, unde totul e luminat «a giorno».

PARASTASUL ANILOR DE BELȘUG

Printre firmele de neon, una se repetă insistent — «Parijada»... «Parijada»... Adică zahana. Dar zahana la puterea a zecea. Cirezile de vite de-a lungul șoselelor, nenumăratele măcelării de-a lungul străzilor, «parijade»-le de-a lungul bulevardelor par a constitui o emblemă a specificului zootehnic, etalat în această țară cu o ostentație izbitoare.

Pătrundem, curioși, într-o «parijada». O singură încăpere, fără separeuri. *Lipit de peretele din spate, îmbrățișat* de un semicerc de mese, se află grătarul imens, sub care stive de lemne se prefac în jar. Pe grătar, jumătăți de berbec, pulpe și mușchi de porc sau vacă, grămezi de cîrnați se prăjesc încet-încet (circa cinci ore), umplînd sala și nările clienților de miresme apetisante.

Parijada. Vis al gurmanzilor! O trăsătură caracteristică a țării unde consumul de carne **a fost** cel mai ridicat *din lume — 150 kg anual pe cap de* locuitor!

Parijada — parastas al anilor de belșug de altădată...

Se spune că Uruguayul își mănîncă viitorul. Eu am avut impresia că cel puțin în ce privește creșterea vitelor — principala sursă de venituri a statului — acest viitor a și fost mîncat de-a binelea. Apetitul țării începe să fie frînt fără milă. Cămara acestei economii, în care abatoarele au ținut loc de industrie, a început să secătuiască.

UN CAP IMENS...

Dar să revenim la Montevideo. De pe țărmul fluviului La Plata, orașul s-a extins cu timpul pînă spre poalele *«muntelui» Cerro, a crescut în ritmul* propriu tuturor marilor metropole din America Latină, absorbind prin tentaculele sale provincia, sugrumînd-o aproape: în 1710 Montevideo avea 4 722 locuitori; în 1877 — 100 000; în 1885 deja 220 000, iar astăzi — peste un milion (după ultimul recensămînt 1 202 800) — aproape jumătate din populația țării (2 700 000 locuitori). Un cap imens, cu o ținută mîndră, cu o față frumoasă, pe un corp chircit, vlăguit!

«Pentru călătorul care sosește dinspre ocean, orașul pare o imagine din «O mie și una de nopți» — scria acum trei sferturi de veac un călător german. Casele sale alb strălucitoare, construite pe colinele peninsulei ce se lungește pînă în golf, par din *depărtare niște palate de marmură*, iar multiplele acoperișuri plate, micile turnuri de observație îi dau un caracter oriental. Chiar planul arhitectonic capătă o simetrie ce se îmbină perfect cu mulțimea dealurilor, anihilînd uniformitatea... Pe lîngă casele fără etaj, se ridică palate splendide și nu puține au domuri, arcade, pardoseli de mozaic, fîntîni arteziene, grădini pline de farmec. Varietatea este amplificată de cele șase piețe cochete, și în primul rînd Plaza Constitucion, centrul orașului, și Plaza Independencia, din care pornesc în toate direcțiile frumoase bulevarde».

Această descriere a orașului este, în destul de mare măsură, valabilă și astăzi. Mai ales în ce privește orașul vechi, așezarea sa primă, cu aer meditativ și evocator, ce refuză parcă să cunoască freamătul cotidian al zilelor de azi.

ÎNTRE PLAYA CARRASCO ȘI PLAYA RAMIREZ

Bulevarde *noi, zgîrie-nori zvelți din* sticlă și beton scăldați în luminile reclamelor reprezintă contribuția certă a arhitecturii moderne la aspectul orașului. Ceva mai departe de centrul de afaceri, de sediile filialelor marilor bănci și companii americane și engleze, o imensă zonă de liniște și parcuri cu palmieri bătrîni, veșnic verzi, cu eucalipți și cactuși care nu au văzut niciodată în preajma lor mizeria înconjură vile construite în cele mai diverse și rafinate stiluri. Aici se află cel mai elegant cartier al orașului — Carrasco. Tot aici, în această zonă de frumusețe și îndestulare, îți iese în cale și celebrul parc El Prado, cu zestrea sa alcătuită din 850 de soiuri de trandafiri.

Între Playa Carrasco și Playa Ramirez *se întind plaje minunate, cu* nisip fierbinte de praf fin de argint, mîngîiate de apa limpede, liniștită a oceanului. Ele constituie o mare atracție pentru locuitorii orașului și mai ales pentru tineri. La Montevideo plaja are un loc aparte în întregirea aspectului urbanistic al orașului, o viață proprie. Ziua, dar mai ales noaptea.

În aceste zile de primăvară uruguayană, plajele Montevideoului se trezesc din somnul netulburat al iernii, *salutînd primii curajoși care se avîntă* în apele sinilii ale Atlanticului și oferindu-le apoi adăpost de razele soarelui sub coamele stufoase ale pinilor și eucalipților. O dată cu sosirea serii, plaja începe să fie populată ca în plin sezon. De pe bulevarde și din nenumăratele bistrouri, iar mai tîrziu din baruri și restaurante, îndrăgostiții, perechi-perechi, pornesc spre plajă. Nu pentru vreo extravagantă escapadă nocturnă, ci pur și simplu pentru a saluta oceanul, pentru a mărturisi imensității apelor fericirea lor. În aceste ore de un farmec irezistibil, bătrînul Atlantic ascultă cu răbdare duioasă romanțele sentimentale care înfloresc pe buzele îndrăgostiților. Și astfel răsuflarea răcoroasă, sărată, a oceanului se contopește cu ecoul cuvintelor fierbinți de iubire, cu aceeași rezonanță pe toate meridianele, pe toate continentele și în toate limbile.

LA PUNTA DEL ESTE — O «REZERVAȚIE PENTRU MILIONARI»

Tot pe litoral, mai spre nord, în apropierea graniței cu Brazilia, la Punta del Este — una dintre cele mai elegante stațiuni balneare din America de Sud — e încă liniște; hoteluri, vile și restaurante pustii jinduiesc după viață. Acolo atmosfera aristocrată «nu suportă» muritorii de rînd, ci numai pe cei cu buzunarele bine căptușite cu bancnote. Acolo liniștea nopții nu este tulburată de cîntecul îndrăgostiților, de bucuria de viață firească a omului simplu.

Acolo, într-un hotel ultraluxos, s-a născut în luna august a anului 1961 faimoasa «Cartă de la Punta del Este», prin care conferința interamericană proclama oficial adoptarea «Alianței pentru progres», planul nord-american de asistență a țărilor latino-americane. Anii ce au urmat au demonstrat în ce a constat «progresul» datorat Alianței: dezvoltarea în acest timp a Americii Latine a fost inferioară celei din cei cinci ani anteriori; nu s-a înregistrat nici o îmbunătățire a condițiilor de viață — inflația, criza valutară, devalorizările monetare sînt mai mult ca oricînd la ordinea zilei. După cum remarca revista venezueleană **Mundo Economico**, «Injectarea cu dolari, chiar în cazul că se realizează, nu *ajută poporul, ci guvernele, ale căror* interese sînt în mod frecvent opuse poporului. Ceea ce ar ajuta poporul ar fi valorificarea muncii sale, a producției. De altfel, Alianța a fost concepută mai mult pe plan politic decît economic. Întreaga afacere nu e altceva decît un pur colonialism».

La Punta del Este, prețul unei camere la hotel pe o zi e egal cu costul unei vacanțe de o săptămînă în alt punct al litoralului uruguayan. Somptuoasele vile, sub pinii de la Punta del Este, hotelurile de lux și restaurantele cu prețuri astronomice constituie o «rezervație» pentru milionarii blazați care încearcă să-și înece plictisul invadînd cazinourile.

FEBRA FOTBALULUI

Din nou la Montevideo. Duminică. Ora patru după-amiază. Pornim la plimbare. Pe jos. Îl salutăm pe simpaticul hotelier. Senior Ortigi ne privește fix, cu ochii injectați. Ne dăm seama că nu ne vede. În mîini ține un aparat de radio portativ. Ne oprim nedumeriți. Repetăm salutul. Nu ne observă nici de data aceasta. Apoi face un gest cu mîna în semn de «Lasă-mă în pace, domnule...». Oare ce să se fi întîmplat cu acest om cumsecade și atît de guraliv de obicei? Nimic deosebit. Ascultă transmisia unui meci de fotbal.

Ieșim pe faleză. Nenumărate automobile staționează. Multe în locuri nepermise. Taxiuri și mașini personale. *Șoferi și călători cu capetele* aplecate spre volan ascultă transmisia meciului. Automatele de marcare a timpului au fost oprite...

Intrăm într-un bistro. Am dori să luăm o gustare, să bem un suc. Proprietarul și vînzătorii refuză categoric să ne observe. Stau cu spatele spre ușă. Aparatul de radio e pus la forte...

Febra fotbalului a cuprins orice ființă cuvîntătoare din marele oraș: copii, tineri, bătrîni, bărbați, femei. Viața e paralizată. O nemișcare plină de tensiune.

Pasiunea pentru fotbal este o forță atotputernică în Uruguay. Mai ales că în duminica aceea juca și Pele... Pe faleză, pe bulevardele orașului, duminică după-amiază, primăvara, sub un soare splendid și o briză înviorătoare nimeni nu se plimbă. Numai tovarășul meu de drum și cu mine. Cred că datorăm șansa de a nu fi fost declarați niște ființe stranii, picate probabil din Marte, faptului că nimeni nu ne remarcase, toată lumea fiind absorbită pînă la orbire de desfășurarea *meciului*.

Deci ne plimbăm cu resemnare — înfometați și însetați. Ca pe o insulă vrăjită, unde doar două suflete au scăpat de puterea magiei. Și ne simțim rătăciți, neajutorați și chiar rușinați puțin...

Nu mult însă după terminarea meciului, vraja se risipește. Și iată-ne reîntorși la realități...

MONUMENTELE NU SÎNT SUFICIENTE

La începutul anilor 1900 în Uruguay a fost introdusă prin lege ziua de muncă de opt ore, s-au stabilit salariul minim, indemnizații pentru șomeri, pensii și concedii plătite, au fost naționalizate principalele servicii publice, au fost înființate numeroase instituții de învățămînt tehnic etc. Viața socială și culturală a țării cunoaște o înflorire cu însemnate efecte ulterioare (printre altele, în Uruguay numărul analfabeților este cel mai redus dintre toate țările Americii Latine, învățămîntul este gratuit). Majoritatea acestor reforme, care au făcut din Uruguayul acelor ani o țară fruntașă, o «excepție» a Americii de Sud, au prins viață sub președinția lui José Batlley y Ordónez, care alături de José Artigas — întemeietorul statului — formează acel duo de personalități istorice proeminente cărora poporul Uruguayului le datorează foarte mult — mult mai mult decît imortalizarea lor în marmură și bronz, obligație pioasă de care de altfel țara s-a achitat. Această obligație se referă la apărarea marilor înfăptuiri sociale din trecut, astăzi amenințate. Pentru pensie, de pildă, se rețin decenii de-a rîndul 23 la sută din salariu și totuși mii de oameni așteaptă, și nu puțini așteaptă, mai mult decît un deceniu, să ajungă pe lista pensionarilor. Acest țel nu poate fi atins decît în măsura în care cei ce sînt încadrați ca pensionari decedează, numărul locurilor fiind blocat prin lege. În același timp, latifundiarii și marile întreprinderi prelucrătoare datorează Casei de pensii zeci *de miliarde de pesos*... Dar acesta nu este decît unul dintre aspectele repercusiunilor sociale ale dificultăților economice și financiare prin care trece Uruguayul. Comentatorii de presă sînt în ultimul timp unanimi în a aprecia că mica republică este pe cale de a pierde caracteristicile ce o făceau să fie denumită «Elveția Americii Latine»: stabilitatea economică și nivelul de trai ridicat. Devalorizarea pesosului și, pe de altă parte, înghețarea salariilor au dus la o scădere continuă a nivelului de trai, declanșînd

După un marş de protest de 700 de kilometri, un grup de ţărani din departamentul Artigas a ajuns la Montevideo. Ei cer exproprierea marilor latifundii, apelînd pentru realizarea acestui deziderat la sprijinul muncitorilor.

în timpul din urmă mari tulburări sociale, valuri de greve de o amploare fără precedent.

NU DEPARTE DE CENTRU

Nu departe de luxosul cartier Carrasco se îngrămădesc, înaintînd spre plaja care încinge ca un semicerc un mic golf, nişte clădiri înalte şi cenuşii. În ele locuiesc mici slujbaşi cu punga subţire, mici comercianţi, pensionari, terorizaţi de perspectiva de a nu-şi mai putea plăti chiriile în continuă creştere, de a fi în cele din urmă evacuaţi. Spre marginea de nord a oraşului te întîmpină îngrămădiri de tablă şi împletituri de nuiele. Sînt «locuinţele» muncitorilor fără de lucru şi ale miilor de dezrădăcinaţi ai cîmpiilor înfometate.

Privind acest tablou deprimant mi-am adus aminte de afirmaţiile celor care adesea au scris şi au spus cu dezinvoltură că Montevideo este singurul oraş din America Latină în care mizeria nu a pătruns niciodată în centru. E adevărat. Dar aflîndu-mă aici — în mijlocul acestor locuinţe muncitoreşti situate la numai zece minute de unul dintre cele mai luxoase cartiere ale capitalei uruguayene — mi-am spus că centrul singur, oricît de strălucitor ar fi, nu poate servi drept criteriu pentru a caracteriza un oraş întreg, în toată complexitatea lui.

La sfîrşitul lunii noiembrie a anului trecut în Uruguay au avut loc alegeri generale, în care victoria a fost obţinută de partidul de opoziţie — Colorado. În cadrul unui referendum naţional desfăşurat la aceeaşi dată, alegătorii au optat pentru înlocuirea vechii forme de guvernămînt — sistemul «colegial» — cu un sistem prezidenţial.

Numai viitorul va putea însă demonstra eficienţa măsurilor pentru îmbunătăţirea situaţiei economice, pe care Oscar Gestido, de la 1 martie preşedintele republicii, şi le-a propus în programul său.

FLACĂRA VARIETĂŢI

POVESTEA VORBEI

cuvinte contopite

Din alăturarea a două (eventual mai multe) cuvinte simple rezultă un cuvînt compus. Aşa au luat naştere termeni ca **astăzi, untdelemn, blocnotes** şi multe altele.

Cînd împrumutăm un cuvînt din altă limbă se poate întîmpla să fie tocmai un cuvînt compus, dar fiind vorba de o limbă străină, de *obicei nu identificăm cele două sau* mai multe părţi componente. De exemplu, trebuie să cunoşti bine multe limbi ca să ştii că următorii termeni sînt toţi nişte cuvinte compuse:

— **tramvai**: forma iniţială este **tramway**, cuvînt englez de origine scoţiană, compus din tram (=şină plată, adică la acelaşi nivel cu strada) + way (= drum, cale). **Tramway** a însemnat deci «cale ferată cu şine plate» şi ulterior a devenit numele vehiculului care circulă pe o astfel de cale;

— **vacarm** e o *veche exclamaţie* olandeză, în care analiza filologică descoperă **wach** (= vai!) şi **arme** (= sărman). Sensul exclamaţiei era prin urmare «Vai, săracul de mine!». Zgomotul produs de o mulţime de oameni care se jeluiesc este un **vacarm**. Acum cuvîntul acesta se referă la orice fel de zgomote mari, asurzitoare;

— **turnesol** e de origine italiană: **tornasole**, numele florii care se întoarce **(torna)** după soare **(sole)**;

— **iadeş** este format din două cuvinte persane, traducerea îmbinării fiind «mi-aduc aminte!», aluzie la un cunoscut rămăşag.

Sorin STATI

CARNET AUTO-MOBILISTIC

obiectiv 1967: securitatea circulaţiei

La interval de cîteva săptămîni, marile uzine producătoare de automobile din S.U.A. au prezentat publicului noile tipuri 1967. Cu perfecţionări continue dar de mică importanţă, modelele 1967 inovează în direcţia creşterii securităţii.

Iată, pe scurt, cîteva din rezultatele aplicării măsurilor de securitate la *diferite tipuri* de automobile.

CHEVROLET: au fost prevăzute huse de masă plastică asemănătoare cu buretele pentru mînerele şi butoanele interioare de deschidere a uşilor şi ferestrelor. În caz de lovire laterală a automobilului, rănirea pasagerilor va putea fi evitată.

PONTIAC: un apărător de vînt sub formă de cozoroc pentru parbriz evită în caz de ceaţă, ploaie şi zăpadă densă, pierderea vizibilităţii.

OLDSMOBILE: un bec al tabloului de bord clipeşte ca şi semnalizatorul de direcţie, dacă există vreo defecţiune în sistemul de frînare.

FORD: au fost generalizate «centurile de securitate cu memorie» care semnalizează roşu de fiecare dată cînd automobilul porneşte, pentru a reaminti că trebuie folosite.

LINCOLN-MERCURY: noul tip de automobil de sport «Cougar» nu face contact şi aprindere a motorului dacă uşile nu sînt perfect închise şi asigurate. De altfel toate tipurile de automobile Ford au fost prevăzute începînd din acest an cu aprinderea unei benzi roşii pe vitezometru cînd vehiculul depăşeşte viteza maximă legală de 75 mile pe oră (105 km/oră).

CHRYSLER: toate protuberanţele tabloului de bord, începînd cu mînerul şocului (acceleraţia de mînă) şi terminînd cu butoanele care reglează volumul aparatului de radio, au îmbrăcăminte de protecţie, care evită şocurile în caz de accident. Sînt oferite, ca echipament de protecţie, centura dublă, transversală şi în diagonală, a cărei eficacitate este mai mare în caz de loviri laterale sau răsturnări.

Ing. V. IOANID

◀ *Centură dublă de securitate.*

... ÎNDATĂ CUM AU BĂUT, CUM AU MĂRMURIT TOȚI...

Ion Neculce ne scrie în al său letopiseț nu numai **toate cîte sînt auzite din om în om** pînă la el, dar și ceea ce a văzut cu ochii săi și a auzit cu urechile sale. Aflăm astfel de la el, nemijlocit, și cînd a fost introdusă pentru prima dată în țara noastră năbădăioasa și înșelătoarea șampanie franțuzească. Aceasta s-a întîmplat în veleat 7219, adică în anul 1710, cînd Rusia **a pornit război împotriva împărăției otomanicești.** Atunci, ne spune cronicarul, **marele Petru Alecsievici, împăratul Moscului, trecînd Prutul au venit drept în tîrgul Iașilor, împreună cu împărăteasa lui anume Ecaterina.** Dumitrașcu Vodă Cantemir, domnitorul Moldovei, l-a primit cum se cuvine pe împărat, care a stat în Iași trei zile, **apoi a tras la tabăra pe care-o avea la Prut,** chemînd acolo și pe domnul Moldovei și pe 15 boieri ai săi și cu ei au șezut la masă... **și i-au cinstit împăratul prea bine și frumos și mai pre urmă ne-au închinat singur împăratul cu niște vin al lui de la Franțuzi, care îndată cum au băut, cum au mărmurit toți de beți bînd de acel vin, și n-au mai știut cum au dormit într-acea noapte și Domnul și boierii.**

S-ar putea ca pomenitul «vin de la Franțuzi» să fi fost șampanie, fiindcă numai șampania putea face un astfel de prăpăd. Moldovenii, obișnuiți cu vinurile tari, pe care știau să le bea cu socoteală, încet și cu nădejde, se vor fi lăsat înșelați de gustul ca de must dulce al șampaniei și-și vor fi pus mintea cu ea, în fală pentru ca pînă la urmă să rămînă consemnați... de cronică.

Ion MUNTEANU

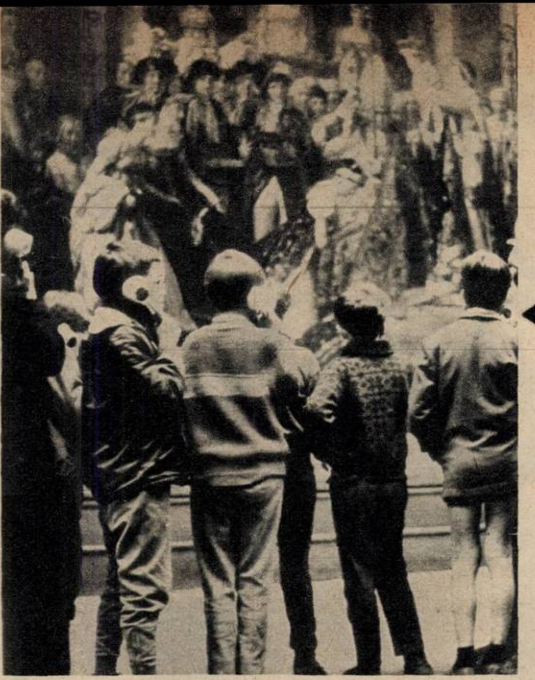

ÎN LOC DE GHID

Ca să cunoști comorile Muzeului Luvru din Paris nu mai e neapărat nevoie să recurgi la serviciile unui ghid. Contra taxei de 1 franc capeți prin receptor toate lămuririle privitoare la autorii capodoperelor expuse, geneza picturilor și sculpturilor respective, locul ce-l ocupă ele în creația artistică universală etc.

◄

„OF, CE PLICTISEALĂ!“

Fotografia aceasta a primit un premiu al unui ziar englez pentru cel mai reușit instantaneu realizat de un fotograf amator.

▼

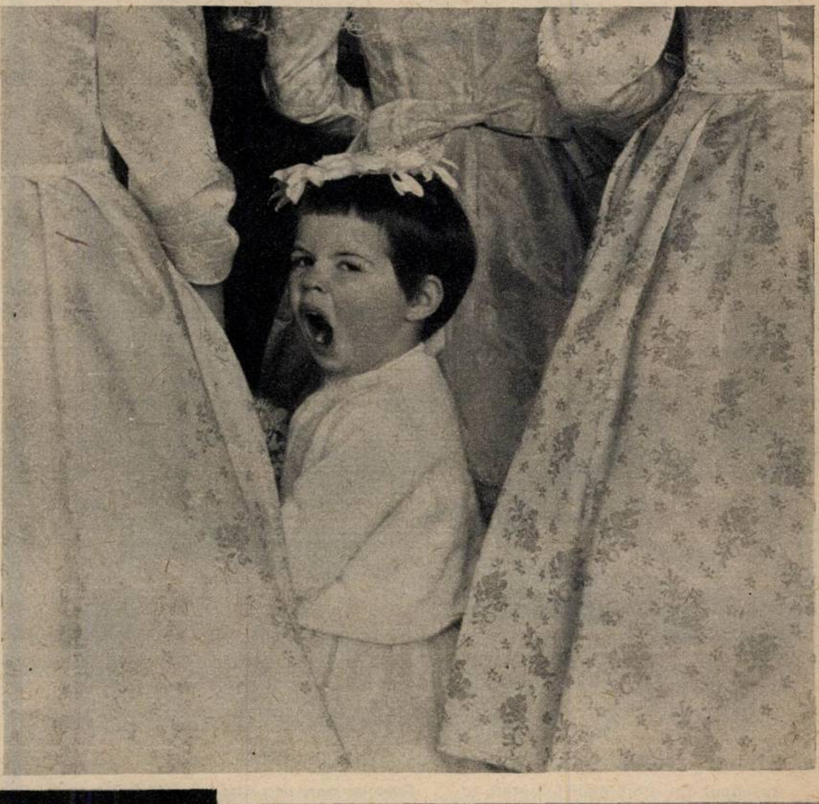

CUVINTE ... PLINE DE ADEVĂR

1 M	2 A	3 T	4 E	5 M	6 A	7 T	8 I	9 C	10 A	◩ 11	12
2 A	D	E	V	E	R	I	R	E	■		
3 R	E	L	A	T	I	V	E	■	V	I	S
4 E	V	■	Z	I	D	■	A	F	E		
◩ 5	A	G	I	L	■	C	L	A	R	A	■
6 G	R	A	V	■	R	E	A	L	I	■	I
7 A	■	F	I	D	E	L	■	S	T	A	N
8 R	E	A	■	O	C	T	O	■	A	S	T
9 A	R	■	A	V	E	■	D	U	B	I	U
10 V	O			A	■	V	E	R	I	G	I
11 I	A	G	A	D	U	I	■	S	L	U	T
12 A	R	A	■	A	N	N	A	■	A	R	I
13 T	E			■	T	I	L	C	■	A	I

ORIZONTAL: 1) Știința celor mai abstracte adevăruri. 2) Confirmarea... temei de față — Simbolul aramei. 3) Un adevăr... și nu prea (pl.) — Adevăr neadevărat perceput cu ochii închiși. 4) În adevăr! — Oprelişte la superlativ — Reacție emotivă. 5) Suplu — Ca adevărul adevărat (fem.). 6) Serios — Adevărați. 7) Nu-ți ascunde adevărul — Un om pățit. 8) Falsă (fig.) — Prefix pentru opt — Acesta (pop). 9) Început și sfîrșit de adevăr! — Salutul romanilor — Compromisul adevărului. 10) Dă sens adevărului — Inele. 11) A nu spune adevărul — Diform. 12) Verb pe ogoare — Cunoscut personaj feminin tolstoian — Măsuri agrare. 13) Probă de adevăr relativ — Îți ascunde adevăratul sens — Nu duci lipsă.

VERTICAL: 1) Un om adevărat — Mai mult decît adevărat. 2) O reflectare justă a realității obiective — Adevărul de partea cealaltă. 3) Obiectiv — Jignire neintenționată — Adevărat, în limba maghiară. 4) Bîjbîie între adevăr și neadevăr (pl.). — Interjecție. 5) Radical organic monovalent — Adeverință. 6) Sterp — Insensibil (fig.) — Aliment lactat. 7) Cută — Din neamul celților — Culpe. 8) Neadevărată — Poezii lirice — Aluminiu. 9) Întrebare — Inamicul adevărului — O adevărată matahală. 10) Adevăr absolut (fem.). 11) Formulă populară de prezentare a oscilațiilor dintre adevăr și neadevăr — A se încredința. 12) E chiar adevărat — Capacitatea conștiinței de a descoperi, pe cale rațională, adevăruri (pl.).

Florin EREMIA

dezlegarea jocului «PUNCTE DE VEDERE» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) SCLEROTICA — NT. 2) CLIPIRE — REPER. 3) RAS — OGAR — ROBI. 4) UR — A — AMARA — US. 5) TINTI — APARENT. 6) A — GENE — IRIS — A. 7) RS — NT — ADI — TZ. 8) EMOTIVI — TREAZ. 9) AR — MECI — OR — A. 10) ALBI — DIBUI — CR. 11) STINSE — IR — IHI. 12) CARABAN — MARIT. 13) ATITA — PLEOAPE.

UMOR DE PESTE HOTARE

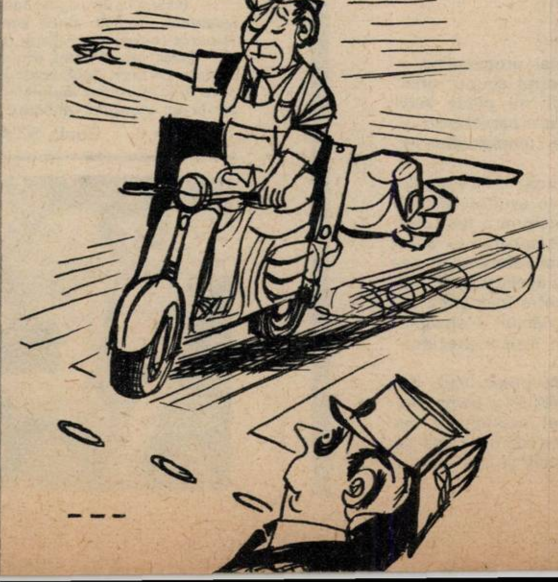

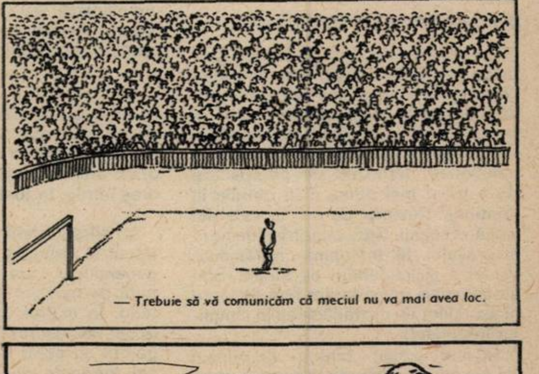

— Trebuie să vă comunicăm că meciul nu va mai avea loc.

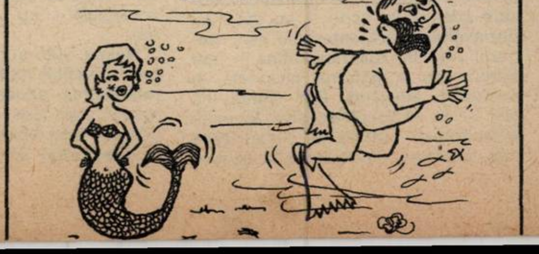

concediu în decor alb (I)

Reportaj-anchetă de E. DASCĂLU
Fotografii de S. STEINER

● La întrebarea UNDE să ne petrecem concediul? — răspund îndeobște medicii balneologi, cardiologi, igieniști etc. ● La întrebarea CUM să ne petrecem concediul? — răspund îndeobște psihologii, pedagogii etc. ● Reportajul-anchetă de față își propune să discute cîteva lucruri în jurul întrebării: CÎND să ne petrecem concediul?

Să începem prin a da cuvîntul lui **GHEORGHE EPURAN**, un bun cunoscător și iubitor al frumuseților naturii patriei noastre:

ÎNFRUNTAȚI IARNA LA EA ACASĂ!

«De mulți, foarte mulți ani, iarna *nu mai este un sezon de stat la gura sobei*. Nici la noi și nici prin alte părți unde omătul ei se așterne în straturi mai groase și pe mai mult timp.

Desigur că cei ce au pătruns cît de puțin în tainele schiului sînt cei mai credincioși amatori ai vacanțelor de iarnă. Cu toate acestea, nu numai pe ei îi întîlnim pe toate pîrtiile munților, la toate cabanele care se umplu și în sezonul alb de zvonul vesel al tinereții. Bucegii, Munții Bîrsei, Munții Cindrelului, Munții Semenicului, Rarăul, Munții Gilăului, Munții Rodnei, Muntele Mic, ba chiar solemnii și măreții munți ai Făgărașului au ajuns să cunoască și iarna animația vacanțelor. Nu mai vorbim de stațiunile *de la poalele munților, pentru care* iarna a devenit de la o vreme al doilea sezon plin. Aici, la Sinaia, Bușteni, Predeal, Poiana Brașovului, Borsec, Vatra Dornei, Tușnad, Sovata, Stîna de Vale, Păltiniș etc., nu-i întîlnim iarna doar pe amatorii de schi. Aici se bucură de frumusețile naturii înveșmîntate în haina strălucitoare a iernii toți cei ce au avut curajul să înfrunte o dată iarna. Au înfruntat-o și au fost cuceriți de ea, de frumusețea de*corului ei, de multiplele divertis*mente pe care ea le pune la îndemîna tuturor.

Nu aveți curajul să vă aventurați încă pe potecile troienite ale munților? Vă e teamă să înfruntați iarna la ea acasă? Încercați să o cunoașteți! La început într-o excursie de sfîrșit de săptămînă în mijlocul unui grup de prieteni care au cunoscut-o mai de mult și pe un drum pe măsura vîrstei și a obișnuinței cu drumeția. Vă va surprinde și vă va

încînta. Vă veți convinge că și iarna, o excursie este unul din cele mai plăcute moduri de a-ți petrece timpul liber. Veți fi tentați apoi să vă petreceți un concediu la munte iarna și curînd — chiar dacă tehnica schiului vi se va părea prea complicată — veți porni spre munte cu bagajele pentru o săptămînă sau două. Și veți rămîne credincioși vacanțelor de iarnă, avînd grijă să le rezervați și lor un loc în programul totdeauna prea plin al concediului anual».

PLECĂM DE LA NIȘTE CIFRE ȘI AJUNGEM LA NIȘTE PREJUDECĂȚI...

În primele nouă luni ale anului trecut s-au aflat în stațiuni balneoclimaterice[1] pentru tratament medical sau pur și simplu pentru a se odihni, un număr de 548 397 persoane. În medie, pe lună, ar fi 60 933 de persoane. **Ar fi** dar nu e! Pentru că în lunile iulie și august, media aceasta este de 87 636 oameni, pe cînd în ianuarie și februarie, de numai 36 524.

Vrem să aflăm cum se reflectă asemenea cifre în cîteva întreprinderi sau instituții. Ne oprim la Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armătură sanitară (U.R.E.M.O.A.S.) din București. Iată: în august au fost plecați în concediu, în medie, cîte 385 de salariați pe zi, în martie cîte 101, în noiembrie cîte 30. La Direcția oraș București C.E.C. în august au fost plecați 250 de salariați iar în decembrie 47. La Fabrica de confecții și tricotaje București: în luna august au fost cam de două ori și jumătate mai mulți oameni plecați în concediu decît în decembrie; demn de remarcat este că la această întreprindere în trimestrul III (adică în lunile iulie, august, septembrie) planul producției globale a fost îndeplinit în proporție de 101,2 la sută, pe cînd în trimestrul IV (adică octombrie, noiembrie, decembrie) planul a fost îndeplinit în proporție de 107,1 la sută.

Există fără doar și poate unii factori — obiectivi sau subiectivi — care impun alegerea sezonului cald pentru petrecerea zilelor de concediu. Este de la sine înțeles că plaja de la Mamaia va fi pustie în decembrie. Nici pe crestele Făgărașului nu este sfătuit oricine să se plimbe în alte zile de cît cele lungi și frumoase de vară. În sfîrșit, nu se poate să nu ținem seamă de faptul că gustul personal este și el un factor determinant în problema ce ne preocupă. Teamă ne este doar că, în speță, demarcația se cam șterge între această noțiune, denumită curent «chestie de gust», și alta, botezată «prejudecată»...

...DAR ȘTIINȚA SPULBERĂ PREJUDECĂȚILE

Ne adresăm directorului balneologiei din Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, **Dr. SERGIU ȘTEFĂNESCU.** Domnia-sa ne enumără cîteva dintre ultimele realizări obținute pe linia îmbunătățirii asistenței medicale și deservirii specifice în stațiunile balneoclimaterice cu regim de funcționare în tot anul. Aflăm că, de la 8 000 paturi în anul 1957, în prezent există în stațiunile permanente 20 000 de paturi. În anul viitor va fi dat în folosință la Băile Herculane încă un pavilion cu 500 de paturi. Captarea și aducția în Sinaia, de la Valea Cîinelui, a unor prețioase izvoare de ape cu efecte terapeutice adaugă la faima climaterică a «perlei Carpaților» și pe aceea de stațiune balneară pentru tratarea unor boli digestive și renale. **În acest scop s-au afectat 500 de paturi** la sanatoriul «Păltiniș» și în vilele din localitate. Multe alte stațiuni (Felix, Herculane, Ocna Sibiului) au fost dotate cu aparatură și instalații de fizioterapie modernă pentru impulsuri polystate, curenți diadinamici, dușuri subacvale etc. S-au prospectat, cu vădite perspective, noi izvoare la Vatra Dornei, Turnu-Severin, Bala etc.

Interlocutorul nostru ne confirmă că **«a considera tratamentele balneare (în marea lor majoritate) mai puțin eficace în lunile de toamnă sau iarnă, este doar o prejudecată. Studiul și cercetările științifice aprofundate au ajuns la alte concluzii. Sînt, de pildă, unele afecțiuni cardiovasculare și digestive în anume stadii și forme în care este de preferat un climat rece unuia supraîncălzit, care ar produce tulburări. În aceste cazuri se recomandă tratamentul specific în stațiune în lunile aprilie sau mai. Chiar în stațiunile de pe litoral nu se poate absolutiza valoarea tratamentului efectuat exclusiv în sezonul cald. În multe afecțiuni reumatice, ale aparatului locomotor și ale sistemului nervos periferic la adulți și copii, tratamentul din stațiunile de pe litoral s-a dovedit deopotrivă de eficace, indiferent de sezonul în care a fost aplicat. Ba chiar, experiența de zece ani în acest domeniu ne arată că, în unele cazuri de boli asociate, în care hipertensiunea, astmul bronșic, tulburări endocrine de pildă, fac cu neputință tratamentul pe litoral în timpul verii, îl indică în lunile cu climat răcoros, fără mari oscilații de temperatură».**

……

Ne oprim deocamdată aici, propunîndu-ne ca într-un număr viitor al revistei să înfățișăm și alte aspecte în legătură cu întrebarea **CÎND** să ne petrecem concediul?

Predeal. Clăbucet — plecare.

E frig afară? E rece zăpada? O fi! Dar există și mijloace să te încălzești...

---

[1] *Este vorba de cei ce au plecat cu bilete procurate prin sindicate, O.N.T., Ministerul Sănătății, U.C.E.C.O.M. etc. În stațiunile balneoclimaterice de interes general înscrise în nomenclatorul special. Nu sînt cuprinși în aceste cifre nici studenții, nici elevii, care-și petrec vacanțele în tabere.*

Inegalabila bucurie a schiorului.

cadran internaţional

primire caldă, aprecieri elogioase

Prin recentul turneu întreprins în Cuba de Teatrul de operă şi balet din Bucureşti, arta interpretativă românească a obţinut un nou şi strălucit succes. Cele nouă spectacole prezentate cu baletele «Lacul lebedelor», «Giselle», «Priculiciul», şi «Nastasia» (acesta din urmă fiind şi televizat), au fost urmărite de un public entuziast care a răsplătit cu aplauze îndelungate pe artiştii români pentru excelentele lor creaţii. Artista emerită Ileana Iliescu ne-a mărturisit că turneul acesta, plin de satisfacţii, îi va rămîne multă vreme în amintire.

— M-au impresionat puternic primirea caldă pe care ne-au făcut-o în tot timpul şederii noastre la Havana miile de spectatori, iubitori ai muzicii şi dansului, atît la teatru, cît şi în întîlnirile întîmplătoare pe stradă şi, deopotrivă, dragostea şi preţuirea cu care am fost înconjuraţi de artişti cubanezi, mari personalităţi ca Alicia Alonso, Aurora Boch, Rodrigues.

Ziarele din Havana au acordat spaţii largi nu numai cronicilor deosebit de elogioase privitoare la măiestria ansamblului nostru, la tehnica şi interpretarea modernă a spectacolelor, ci şi articolelor referitoare la tradiţia baletului şi operei româneşti, medalioanelor despre soliştii teatrului nostru. Am cucerit în Cuba foarte mulţi şi sinceri admiratori şi am legat trainice prietenii.

Turneul, desfăşurat timp de aproape trei săptămîni în Cuba, reprezintă o nouă verigă în şirul de izbînzi de prestigiu pe plan internaţional ale colectivului nostru artistic în plină afirmare.

Sandu NAUMESCU

Balerinii români Ileana Iliescu şi Gheorghe Cotovelea în spectacolul cu «Lacul lebedelor» prezentat în capitala Cubei.

cu „miroiu"... la paris

— **Nu cred ca toţi spectatorii care m-au văzut în filmul «Steaua fără nume» să-şi amintească de mine. În schimb, eu mi-i amintesc pe toţi...**

Gluma actorului Claude Rich are un substrat de adevăr. Zilele petrecute în România nu le poate uita uşor. Prea puţin cunoscut de publicul nostru, Claude Rich ţine cu orice preţ să cîştige aprecierea spectatorilor români: «**Am adorat România şi românii, iar zilele petrecute în timpul filmării, lîngă Braşov, sau la studioul din Buftea le am extrem de vii în amintire. Sper să revin. Scriu acum un scenariu şi am plasat acţiunea filmului în România. Ca să vă daţi seama cît de mult doresc să vin la dumneavoastră şi să realizez un film cu excelenţii dumneavoastră actori şi tehnicieni**».

Ne aflăm în cabina lui Claude Rich, în timpul unei obişnuite pauze de spectacol. Rich joacă la **Théâtre de Paris,** pe Rue Blanche, sus, în Montmartre. Seară de seară, de la finele lui septembrie, aici se reprezintă piesa dramaturgului englez Harold Pinter — **Întoarcerea.** În distribuţie întîlnim un mănunchi de vedete de prim rang: Pierre Brasseur, Claude Rich, Emmanuèle Riva (actriţă cunoscută publicului nostru din filmele «Climate» şi «Hiroshima, dragostea mea»). Revelaţia actoricească a spectacolului o constituie însă — după părerea unanimă a criticii pariziene — Claude Rich. Sub înfăţişarea unui tînăr distrat, niţel zăpăcit dar drăguţ cu toţi cei ce-l înconjoară se ascunde o canalie abjectă, *un individ lipsit de scrupule*, iar disimularea mîrşăviei e săvîrşită în multiple nuanţe inedite şi rafinate... Acesta e personajul Lennie — unul din stîlpii familiei mic-burgheze de pe scenă — a cărui descompunere se săvîrşeşte sub ochii noştri.

— Ce credeţi despre piesă şi despre rolul dumneavoastră?

— **Nu sînt cu desăvîrşire liber să-mi aleg repertoriul. Dar nu mă poate nimeni sili să joc în formula unui teatru care nu-mi place: e vorba de teatrul «uşor», de teatrul bulevardier. În momentul de faţă consider că ne aflăm într-o criză, mai bine zis că nu avem la dispoziţie piese profunde, de greutate. Şi nu întîmplător, în film, în muzică ca şi în teatru, ne îndreptăm spre creaţia anglo-saxonă. Cred că englezii au adus un suflu nou, izbutind să revitalizeze dramaturgia contemporană, şi nu mă refer numai la ceea ce critica numeşte «cruzimea» pieselor engleze... Personal, consider că obţinem o mare victorie cu această piesă a lui Pinter, pe care o jucăm de aproape trei luni şi care în urmă cu doi ani nu ar fi ţinut afiş mai mult de o lună. Trebuie să reeducăm publicul, să-l determinăm să iubească teatrul ce zguduie conştiinţele, ce ridică, după căderea cortinei, semne de întrebare.**

— Proiectele dumneavoastră?

— **Dacă teatrul particular în care joc are multe dezavantaje, mă bucur totuşi de privilegiul ca în momentul de faţă să-mi aleg singur rolul următor. Sper că voi juca într-o piesă de Boris Vian. Am, de asemeni, în faţă un scenariu după un roman al aceluiaşi autor, pe care îl iubesc foarte mult: e vorba de romanul «Spuma zilelor». Dar înainte de a mă referi la viitoarele pelicule vreau să anunţ prietenii mei din România că în luna noiembrie a ieşit pe ecranele pariziene filmul «Parisul arde»?, marea epopee a eliberării Parisului, unde joc rolul generalului Leclerc, într-o distribuţie strălucită, alături de Kirk Douglas, Yves Montand şi alte mari vedete...**

Pour les amis roumains
Claude Rich

Pe fotografia lui Claude Rich, un mesaj de simpatie «prietenilor români».

În cabină îşi face apariţia — puţin gîrbovit, cu un mers îngreunat, într-un pulover uzat şi murdar, neras — Juju din filmul «Porte de Lilas»... L-aţi recunoscut: e Pierre Brasseur — Max — aici într-un rol pe date fizice asemănătoare.

Am înţeles... Interviul a luat sfîrşit, nu fără a primi însă şi de la celebrul actor de teatru şi film — marele Pierre Brasseur — salutări pentru prietenii din România.

Mira IOSIF

pe ruta nikşici – bar

— corespondenţă din r.s.f. iugoslavia —

Era o vreme cînd pe hartă în locul R.S. Muntenegru de azi se afla pur şi simplu o pată.

După eliberarea Iugoslaviei de sub jugul fascist, harta acestui străvechi teritoriu a început să cunoască alte schimbări, de data asta de un gen cu totul nou: au apărut oraşe şi aşezări noi, centrale hidroelectrice, fabrici şi uzine, combinate agroindustriale — rod al eforturilor oamenilor muncii din Muntenegru.

O astfel de aşezare nouă este oraşul Nikşici. De fapt, aici a fost înainte o mică aşezare la marginea căreia, pe o suprafaţă de 70 ha, s-a construit Combinatul siderurgic «Boris Kidrici». Primele brigăzi de tineret au sosit pe şantier în februarie 1951. În 1956 a intrat în producţie prima secţie: laminorul. Rînd pe rînd au fost date în funcţiune şi celelalte secţii — cocseria, turnătoria. N-a fost de loc uşor. Lipseau cadrele şi utilajele. Primii muncitori —

În localitatea greacă Monoklescia s-a încetăţenit originala tradiţie ca în fiecare an, la 8 ianuarie, cu treburile casnice să se ocupe bărbaţii, femeile urmînd în acea zi să se distreze sau pur şi simplu să nu facă nimic. Ca atare, astfel de imagini mai puţin obişnuite au putut fi surprinse în oricare din locuinţele acestei localităţi.

foști țărani — au urmat cursurile de calificare la Zenița, Iesenițe și Smederevo. *Curînd, ei și-au însușit tehnologia modernă*, iar oțelurile produse la Nikșici au devenit cunoscute în întreaga țară. În cea mai mare parte utilajele erau însă învechite și de aceea în 1963 a început reconstrucția și modernizarea acestui combinat.

Ca oraș, Nikșici s-a dezvoltat o dată cu combinatul. Au fost construite noi cartiere de locuințe cu aproape 2 000 de apartamente, școli, cinematografe, magazine. De la cei aproximativ 5 000 de locuitori în 1951, Nikșici a ajuns în prezent la aproape 25 000.

O dată cu construirea căii ferate Nikșici-Bar, în lungime de aproape 100 km, și a magistralei adriatice, această regiune, cîndva uitată de lume, se trezește rapid la viață. Paralel cu creșterea centrelor industriale și orășenești, în Muntenegru se dezvoltă și producția agricolă. În văile rîurilor Zeta și Moracea, pe o suprafață de 5 000 ha, a luat ființă un combinat agroindustrial care joacă un rol important în aprovizionarea populației. Datorită climatului asemănător cu cel mediteranean, aici se pot obține două-trei recolte pe an. O atenție deosebită se acordă cultivării zarzavaturilor, precum și unor plante mediteraneene: măslinul, smochinul și portocalul. Întrucît nu există o tradiție în acest sens s-a pus problema creării cadrelor necesare, și la Bar urmează să se deschidă o școală superioară agricolă care să pregătească specialiști avînd în vedere condițiile specifice de climă și sol ale regiunii.

Pentru ridicarea în continuare a nivelului economic al acestei regiuni sînt prevăzute pentru perioada 1966-1970 mari investiții. Lîngă Titograd este proiectat să se construiască un mare combinat de aluminiu care să valorifice însemnatele rezerve de bauxită existente. Muntenegru va căpăta astfel o nouă bază economică pentru dezvoltarea ulterioară a *regiunii* și ridicarea nivelului de trai al populației.

N. PLOPEANU

„papa doc“ contra liz...

Neîmblînzitul dictator de la Port-au-Prince i-a declarat război... frumoasei Elizabeth Taylor. Aflăm din *L'Express* că interpreta «Cleopatrei» a stîrnit mînia lui Duvalier, iar conflictul a avut drept rezultat întreruperea relațiilor diplomatice dintre Haiti și... Dahomey.

Afacerea pare stranie. Elizabeth Taylor, se știe, n-are veleități de om politic și, ca urmare, nu poate fi bănuită de intenția de a acapara titlul de «președinte pe viață» pe care și l-a atribuit Duvalier. La urma urmelor, a fi *președinte în* Haiti nu este cel mai durabil și mai sigur business. Onorariile pe care le încasează fermecătoarea Liz sînt invidiate și de «Papa Doc», care nu stă de loc strălucit cu vistieria țării. Atunci de ce s-a enervat Duvalier? Doar celebrei vedete îi lipsește chiar și obiceiul de a face declarații pe teme care depășesc întîmplările de pe platourile de filmare și din viața ei particulară.

Și totuși există un motiv. Elizabeth Taylor turnează un film împreună cu Richard Burton și Alec Guinness după un roman al lui Graham Greene, a cărui acțiune are drept decor social și politic republica din Marea Caraibilor pe care o stăpînește Duvalier. Faptul l-a supărat teribil pe «Papa Doc», îngrijorat de perspectiva apariției pe ecrane a unui film care să înfățișeze situația din Haiti și care, potrivit declarației unui expert american citat de *Los Angeles Times*, «prezintă aspecte ale unei societăți sclavagiste, ale unei închisori, ale modului de organizare a bandelor de gangsteri».

Demersurile discrete ale președintelui *haitian* n-au avut efect. Atunci, în culmea enervării, și-a rechemat ambasadorul din ...Dahomey.

De ce tocmai din Dahomey? Pentru că turnarea filmului se desfășoară în această republică africană și pentru că guvernul respectivei țări nu s-a arătat dispus să oprească activitatea grupului de cineaști.

Sărmana Liz! Invidia pe care i-o poartă unele dintre colegele ei de breaslă pare nevinovată în raport cu ura lui «Papa Doc»...

M. RAMURĂ

profesorul „computer“

S-ar putea ca în curînd să fie folosite și în școlile vest-germane calculatoarele electronice (computer), pentru a face față lipsei acute de învățători. Într-un gimnaziu din R.F.G. s-au făcut de curînd primele încercări în acest sens. O clasă de băieți urma să rezolve o problemă de matematică, ale cărei date fuseseră furnizate de o mașină *electronică de calcul, pe baza indicațiilor* date de profesor. Trebuiau să fie rezolvate șapte teme, unele mai ușoare, altele mai grele, pe care calculatorul le furnizase în 99 de variante. Așadar, fiecare elev a primit o altă problemă, nimeni nu putea copia! O dată cu temele, fiecare elev a primit și o fișă perforată în care urma să imprime rezultatele. O oră mai tîrziu, experiența era terminată. Aparatul nu se mulțumise să corecteze și să noteze lucrările, ci subliniase și problemele greșit rezolvate, indicînd în ce constă eroarea. Fiecare elev putea constata exact unde anume greșise. În același timp, profesorul a obținut o privire generală asupra rezultatelor, a mediei notelor, precum și asupra modului cum au fost rezolvate problemele — cu *ușurință sau cu dificultăți*. Atît profesorul cît și elevii s-au declarat satisfăcuți de rezultatele experienței. Datorită calculatorului, profesorii se vor putea elibera de activitățile de rutină, consacrîndu-se sarcinilor mai importante din punct de vedere pedagogic. Cîteva școli pot utiliza în comun un calculator sau trimite lucrările spre prelucrare la un centru de calcul.

D.D.

tragedia monoculturii

Laconismul unor știri este, uneori, direct proporțional cu gravitatea faptului enunțat. Iată două exemple:

— în Brazilia vor fi distruși aproximativ 400 milioane arbuști de cafea;

— plantatorii din Columbia, la rîndul lor, vor arde 10 milioane arbuști.

Cauza? Supraproducția mondială de cafea. Organizația mondială a cafelei afirmă că în 1971-1972 producția va atinge 83 milioane saci iar consumul 76. Dacă pînă atunci *nu se vor lua măsuri riguroase, stocurile* nevîndute se vor ridica la 76 milioane saci, ce se vor adăuga actualelor rezerve. Numai Brazilia dispune, în momentul de față, de un stoc de 40 milioane saci, în timp ce cota ei pentru export se ridică la 17 milioane iar pentru consumul intern sînt vînduți 8 milioane!

Se știe cum s-a ajuns la această situație: prin impunerea sistemului de monocultură. În cele mai multe din statele producătoare de cafea, peste jumătate din veniturile comerțului exterior, în perioade favorabile, provin din vînzarea acesteia. În perioada de criză încasările scad însă considerabil. *Grava situație care a luat naștere încă în* urmă cu cîteva decenii a continuat pînă în zilele noastre. Abia acum, forțate de împrejurări cîteva state — printre care Brazilia, Columbia — au început să ia măsuri pentru diversificarea producției agrare. Pe terenurile *defrișate vor fi* semănate *plante* cerealiere.

Cafeaua deci nu va mai fi arsă în locomotive. În schimb vor fi arși pe cîmp arbuștii. Tristă, dureroasă operație. Pilduitoare însă și pentru alte state, și pentru alte situații. Dacă monocultura nu ar fi fost impusă acestor state, venitul lor național *ar fi putut* crește *considerabil. S-a calculat* că în ultimii cinci ani numai Columbia a pierdut 35 milioane dolari în urma scăderii cursurilor, ca urmare a imenselor stocuri existente.

Eugen PHOEBUS

Oficialităților americane le este tot mai dificil să ascundă adevărul în legătură cu agresiunea S.U.A. în Vietnam, cu bombardamentele criminale împotriva populației civile din Hanoi și alte localități din R.D. Vietnam. După ciclul de reportaje din New York Times *ale ziaristului Harrison Salisbury, conferința de presă organizată la New York de trei femei americane reîntoarse de curînd dintr-o călătorie în R.D. Vietnam (în medalion) a constituit încă un act de acuzare.*

din lume adunate

După recenta declarație a ministrului de finanțe francez că prețul aurului ar trebui revizuit și, implicit, că dolarul și lira ar trebui devalorizate, s-a produs o creștere bruscă a cumpărărilor de aur, concomitent cu creșterea prețului acestui metal prețios. La Washington și Londra au fost date publicității reacții oficiale și semioficiale care au arătat că declarația franceză a provocat multă enervare, fiind interpretată ca o «manevră politică și financiară» care a dus direct la creșterea prețului aurului. Reacțiile arată de asemeni că în felul acesta se creează presiuni «încununate de succes» pentru promovarea politicii franceze care urmărește lichidarea poziției de dominație deținută pe piața valutară capitalistă de dolar și liră. Un ziar francez a răspuns că astfel de aprecieri nu tocmai calme la Londra și Washington pot fi întemeiate, dar ele nu lămuresc următoarea problemă: oare manevra franceză ar mai fi fost încununată de succes dacă dolarul și lira n-ar fi fost realmente slăbite și n-ar deține în mod artificial o poziție dominantă? Pe bună dreptate se consideră că tocmai menținerea acestei situații se face cu prețul celei mai mari manevre *contrare intereselor economice* ale majorității celorlalte state participante la acordul «Gold Exchange Standard».

★

Din rîndurile locuitorilor Palomaresului care și-au exprimat recent, în cadrul unui marș, protestul împotriva autorităților americane, lipsea pescarul Francisco Simo. Nu din cauză că nu era de acord cu cererea demonstranților privind despăgubirile, ci pentru că a ajuns la concluzia că el merită o despăgubire mai mare. Cine este Simo? Ne amintim că săptămîni întregi o flotă impresionantă americană, folosind mijloacele cele mai avansate, a căutat bomba H pierdută în fundul mării și nu a găsit-o. Numai pescarul Simo, folosind tehnica modernă a *ochilor săi și prezența sa în* larg în momentul accidentului, a indicat locul exact unde se afla bomba. Simo a cerut o răsplată de peste 3 milioane dolari pentru descoperirea sa și a plecat cu avionul în Statele Unite pentru a întreprinde demersurile necesare.

Se pune întrebarea: de unde a avut sărmanul pescar suma exorbitantă necesară unei călătorii transoceanice și întreținerii în S.U.A.?

Se pare că în spatele său se află anumite cercuri care vor și pe această cale spectaculoasă să *obțină* recuperarea *unei părți* din pagubele provocate în urma catastrofei de la Palomares. Și seria mijloacelor de exprimare a revendicărilor este departe de a se fi încheiat.

★

Un negru din New York, pe nume Overdiep, a muncit o viață întreagă pentru a strînge banii necesari cumpărării unei case pe gustul său. În ziua mutării în locuința visurilor sale o explozie urmată de un incendiu a provocat casei distrugeri considerabile. Constatarea autorităților: «Este opera unor incendiatori profesioniști». De ce? Casa se afla într-un cartier locuit numai de albi.

Nicolae URECHE

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la *factorii poștali* și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“.

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

JUCĂRII STRICATE
JUCĂRII REPARATE

reparații

de jucării
electrice
și
mecanizate
execută

COOPERATIVA
TEHNO-METALICA

BUCUREȘTI: CALEA PLEVNEI NR. 1, TEL. 14 32 23

Tănase Ilie Eliberării 3.

ANUL XVI NR. 6 (610) — 4 februarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

memento

carte

● Mihai Prică este autorul unei instructive lucrări apărute la Editura politică — **Întrecerea socialistă la începutul noului cincinal** — în care se sintetizează experiența dobîndită în acest sens de organele sindicale și se evidențiază o serie de factori ce condiționează reușita unor asemenea acțiuni.

● Cu volumul al IV-lea, apărut recent la Editura politică, se încheie editarea **Dicționarului enciclopedic român,** prima enciclopedie românească apărută în anii noștri, instrument util și rapid de informare a maselor de cititori. Tirajul total al celor patru volume ale dicționarului însumează **500 000** exemplare. Volumul al IV-lea conține circa **12 000** de articole, **1 200** de fotografii și desene, planșe, hărți etc.

● Petru Comarnescu publică la Editura Meridiane (de ce în numai 1 150 de exemplare?) o foarte binevenită monografie închinată marelui om de teatru, scenarist, artist plastic și dramaturg, inovator în toate, care a fost **Ion Sava** (1900-1947). Este o carte vie, manevrînd o amplă informație, beneficiind de cunoașterea directă de către autor a eroului său, scrisă limpede, alert, ca tot ce scrie acest multilateral om al condeiului. Pe cînd o ediție și o antologie din publicistica lui Sava?

● Marin Mihalache a adunat între copertele unui volum intitulat **Mărturii despre Luchian** (Editura Meridiane) o serie de scrisori ale marelui pictor, unele interviuri ale sale, ca și un ciclu de scrieri despre Luchian aparținînd unor personalități de vază ale culturii noastre, artiști, critici etc. (N. Iorga, N. Tonitza, Tudor Arghezi, Tudor Vianu, V. Cioflec, C. Ressu, Gh. Petrașcu, Gala Galaction, Al. Bogdan-Pitești, F. Șirato, O. Han, Gh. Oprescu, Petru Comarnescu, Dan Hăulică etc.).

● O atrăgătoare carte autobiografică — **O viață dăruită artei** — publică venerabila plasticiană Cecilia Cuțescu-Storck la Editura Meridiane, făcîndu-ne martorii unei deveniri artistice dintre cele mai interesante.

● Tot la Editura Meridiane trei albume-ghid despre: **București** (text de Radu Boureanu), **Valea Prahovei** (text de Marcel Breslașu) și **Borsec-Sovata-Tușnad** (text de prof. univ. Mihai Iancu).

cinema

● Evenimentul cinematografic al săptămînii viitoare: premiera filmului **Dacii,** realizare de prestigiu a cinematografiei românești (în colaborare cu Casa Franco-London-film). Istoria îndepărtată a patriei, dîrzenia înțeleaptă a străbunilor, demnitatea și continuitatea noastră pe aceste meleaguri sînt evocate, cu o emoționantă supunere la obiect, într-o epopee cinematografică ce înnobilează genul mult atacat al superproducțiilor. Debutul în filmul de lung metraj al lui Sergiu Nicolaescu poartă semnul distinctiv al siguranței profesionale (neîndoielnic, scenariul semnat de Titus Popovici a constituit nu numai un valoros punct de plecare ci și un permanent stimulent al creației regizorale). În distribuție: Amza Pellea, Marie-José-Nat, Pierre Brice, Emil Botta, György Kovacs, Georges Marchal, Geo Barton, Septimiu Sever, Alexandru Herescu, Mircea Albulescu, Nicolae Secăreanu, Sergiu Nicolaescu.

● **Fantoma din Morrisville** — parodie a filmului polițist, fără prea mult suflu comic, fără prea multe enigme, dar nu lipsită de farmec. Regia: Borivoj Zeman (R.S.C.). Interpreți: Oldrich Novii (Alibiul nu ajunge), Jaroslav Marvan (Muzică și dragoste). Kveta Fialova (Joe Limonadă). Vit Olmer (Feriga de aur, Zidul înalt).

Amza Pellea

● **Un martor în oraș.** Edouard Molinaro, unul dintre cineaștii francezi totdeauna conștiincioși, niciodată străluciți, a realizat — după un scenariu scris în colaborare cu Gérard Oury și A. Poiré — un film polițist abil, cu momente de strînsă stăpînire a legilor genului. Actori cunoscuți: Lino Ventura (Vaporul lui Emil), Franco Fabrizzi (Femeia zilei, Escrocii, Încurcătură blestemată, Neveste periculoase), Sandra Milo (Anunț matrimonial), Françoise Brion (Codin).

● Un documentar ce nu trebuie pierdut: **Ritmuri și imagini** (regia Virgil Calotescu, imaginea Costea Ionescu-Tonciu). Participanți la Festivalul de la Dakar 1966, cei doi cineaști au fixat pe peliculă (atît cît se poate fixa) fascinația unei arte de mare rafinament și puritate: arta neagră.

● Mari actori pe ecranele noastre: **Toshiro Mifune** (Barbă-Roșie, Sanjuro), **Zbigniew Cybulski** (Giuseppe la Varșovia), **Mel Ferrer** (El Greco).

● Premiul Méliès pe 1966 acordat de criticii de film a fost decernat ex-aequo regizorilor **Alain Resnais** și **Robert Bresson** pentru ultimele lor creații: «Războiul s-a sfîrșit» și, respectiv, «La întîmplare, Balthazar»).

disc

● Un recital de proză: «Bunicul» și «Bunica» de **Barbu Delavrancea,** două nestemate ale unuia dintre cei mai fierbinți iubitori ai copiilor, prozatorul și dramaturgul Barbu Ștefănescu-Delavrancea. Ar merita continuată această acțiune de recitaluri pentru copii. Nu toți copiii pot asculta la radio, la ora respectivă, doar o singură poveste. Ei vor mai multe și de mai multe ori chiar aceeași poveste. Ori asta nu se poate rezolva decît la picup. Faceți acest dar copiilor dumneavoastră. Merită! (EXC-770).

BARBU DELAVRANCEA
BUNICUL
BUNICA
ELECTRECORD

● **Adriano Celentano** și **Roberta Mazzoni** pe un disc «Electrecord»?! Și totuși este adevărat. Ascultați-l pe Celentano în «A New-Orleans» și «Ho sofferto per te» iar pe Roberta Mazzoni în: «E stato il sole caldo» și «Quando sei con me». Orchestra nu figurează pe disc nefiind menționată..., și totuși cîntă. Chiar bine! (45-EDC-746).

● **Ingelore Heyde** poate fi ascultată pe discul 45-EDC-744 în două blue-beat-uri de bună calitate: «Er ist wieder da» și «Tennessee-waltz».

● O nouă apariție într-una din colecțiile simpatice ale casei noastre de discuri: «Melodii de...». De astă dată de **Emanuel Ionescu,** unul din fecunzii noștri compozitori de muzică ușoară. Destul de fericită colaborarea autorului cu poetul (alții îi spun «textier», ceea ce e cam nedrept) Harry Negrin. Cele patru melodii semnate Emanuel Ionescu: «Intră luna pe fereastră», «Au înflorit ghioceii», «Cri-cri-cri» și «Și cu toate astea te iubesc» se recomandă și prin text dar mai ales prin aportul soliștilor (dintre cei mai populari): Doina Badea, Lucky Marinescu, Gică Petrescu și Aurelian Andreescu. Acompaniază, cu aceleași merite, Al. Imre în fruntea orchestrei «Electrecord» (45-EDC-738).

muzică

● Teatrul de operă și balet reia (duminică 5 februarie) opera într-un act a compozitorului Pascal Bentoiu: **Amorul doctor,** o comedie muzicală originală, inspirată din Molière. Din distributie fac parte Iolanda Mărculescu, Constantin Gabor, Vasile Moldoveanu, Victoria Bezetti. Regia este semnată de George Teodorescu si decorurile de Ion Ipser. Dirijor Mircea Popa. Pe afișul aceluiași teatru mai citim anunțate baletele montate de Tilde Urseanu sub titlul **Seară vieneză.**

● Obișnuitul concert al Filarmonicii *de stat «George Enescu» din săptămîna* aceasta se bucură de concursul renumitului violoncelist francez **Pierre Fournier,** o autoritate printre maeștrii interpretării de astăzi. El va cînta Concertul în si minor pentru violoncel de Dvorak, acompaniat de dirijorul Mihai Brediceanu. Programul mai cuprinde Simfonia a IV-a de Nicolae Buicliu (primă audiție) și frumoasele preludii la actele I și III ale operei «Lohengrin» de Richard Wagner (sîmbătă 4 și duminică 5 februarie).

● Pentru ziua de 10 februarie vă anunțăm deschiderea ciclului de spectacole date în sala Palatului de către cîntăreața **Jennifer** (a cîntat la Paris, la Olympia și Bobino) și sextetul **Les Surfs,** *cunoscut și în țara noastră din* excelentele înregistrări pe discuri. Cei șase tineri cîntăreți — două fete și patru băieți — originari din Madagascar, au un stil dinamic, captivant.

● Pentru muzica de cameră desprindem «Concertul de sonate» dat de **Eva Lupaș** și **Sofia Cosma** în 10 februarie, la sala mică a Palatului. Sonate pentru viori și pian de J.S. Bach, R. Schumann, S. Prokofiev, E. Junger.

plastică

● Expoziția **Florile în opera pictorului Ștefan Luchian** a prilejuit apariția unui interesant catalog prefațat de scriitorul **Tudor Arghezi.** Un cuvînt înainte al pictorului M.H. Maxy și un scurt dar laborios studiu al Georgetei Peleanu întregesc prezentarea materialului documentar și a celor 79 de reproduceri, dintre care 12 color. Editorii catalogului: Georgeta Peleanu, Petre Oprea și Doina Schobel.

● **Nicolae Drăgușin** — grafică. Cîteva cicluri mari tematice domină prima expoziție a acestui artist talentat: marea, primăvara, cîmpia etc. Sensibil la chemările naturii, Drăgușin nu caută cu tot dinadinsul spațiul ordonat și frumos al peisajului ci mai degrabă zonele dramatice pe care le accentuează prin tuș pînă la exacerbare («Fruntea dealului», «Peisaj din valea Arieșului» etc.). Uneori investigațiile rup fragmente din peisaj pe care artistul le dilată voit, ca într-un microrelief, căutînd în amănunt, sau în repetarea lui, lirismul interior al acestui microcosmos («Stîncă», «Lan», «Arătură»); alteori explorează cu îndrăzneală zonele pure ale vibrației sau ale ritmului, încercînd să descopere echivalențe plastice, sensuri afective. De multe ori însă dilatarea amănuntului nu-i decît un joc virtuos dar zadarnic. Din umbrele și luminile tușului Drăgușin a realizat cîteva lucrări încărcate de poezie și ritm în ciclul «Primăvara», dar mai cu seamă în «Dezghețul», «Stampă» sau «Taina nopții» (Galeriile de artă, bd. Magheru nr. 20).

teatru

● **Luceafărul dinspre ziuă,** piesa de debut a Rodicăi Nicolescu, inspirată din evenimentele ce au precedat și apoi culminat cu actul Unirii, într-o viziune romantic istorică, la Teatrul «Barbu Delavrancea». Abordarea unor asemenea teme este un lucru deosebit de pozitiv; din păcate însă spectacolul nu are în suficientă măsură forță artistică și suflul emoțional (regia Barbu Dumitrescu). Notabili: C. Cristel, Mircea Stroe, Neofita Pătrașcu, Natalia Arsene.

● Remarcabil ritmul spectacolelor Teatrului de stat din Timișoara, varietatea *titlurilor repertoriului* său. Dintre premiere: **Mitică Popescu** de Camil Petrescu (regia Marietta Sadova, scenografia Doina Almăjan-Popa; cu D. Bitang, Florina Cercel, Ric. Colberti, Șt. Iordănescu, Radu Avram) și **Insula** de Mihail Sebastian (regia I. Veakis, scenografia Elena Veakis; cu C. Anatol, Dora Chertes, Ovidiu Moldovan, Emil Reus).

● Clasicii dramaturgiei, Sofocle și Euripide, pe scenele noastre: **Electra** la Teatrul de stat din Tg. Mureș și **Troienele** (în versiunea lui Sartre) la Teatrul maghiar de stat din Cluj.

● Teatrul muzical din Galați a împlinit 10 ani. Un spectacol remarcabil la estradă realizat cu fantezie și competență de N. Stroe: **Music-hall-Galați.** În distribuție două vedete locale: Ionel Miron și Al. Jula.

● Cunoscutul prozator englez Cronin e autorul comediei **Jupiter se amuză** — fără mare valoare literară — jucată pe scena Teatrului de stat din Galați, într-un spectacol înscenat de Ovidiu Georgescu, cu Romeo Stavăr și Ileana Cernat în rolurile principale.

● **Aterizare forțată!,** comedia unui cunoscut dramaturg maghiar — Miklos Gyorfas (autor printre altele și al scenariului de film «Povestea prostiei mele») — în premieră pe țară la Teatrul de stat din Oradea. O poveste fantezistă despre dragostea unui om de știință cu un... înger. Regia I. Gabor. Interpreți: Ida Batho, Katalin Gabor, Cseke Sandor.

● *Destul de rar sînt programate* la Teatrul de operetă creațiile originale. De pildă **Tîrgul de fete** (aproape dispărut de pe afiș) de Traian Iancu și Filaret Barbu (același cuplu semnează acum o interesantă și remarcabilă operetă, **Steluța,** inspirată din viața lui Alecsandri). Chiar dacă **Marco Polo** e un spectacol de mare montare, să nu uităm nici opereta românească.

● Premieră pe țară la păpuși — o piesă de inspirație fantastico-științifică: **O vacanță în anul 2222,** de Viorica Huber. Izbutit, spectacolul realizează cu fantezie coordonatele genului. Regia Mircea Suciu. Muzica George Sbîrcea. Scenografia A. Mentzel.

● Una din cele patru «piese plăcute» ale lui Bernard Shaw, **Candida,** va vedea zilele acestea luminile rampei pe scena Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra» Pledoarie spirituală (abundînd în paradoxuri și abile răsturnări de situații) pentru independența, egalitatea în drepturi și emanciparea femeii, ea rămîne totodată un adevărat poem al căsătoriei, cum a caracterizat-o scriitorul englez G.K. Chesterton. Regia îi aparține lui George Carabin, decorul lui Ion Oroveanu. Distribuția îi anunță pe actorii Beate Fredanov, Septimiu Sever, Gh. Aurelian, Marius Pepino, Ana Negreanu, Ion Caramitru, Dinu Dumitrescu.

Beate Fredanov

televiziune

Elena Cernei

DUMINICĂ 5 FEBRUARIE. Ultimul act al «europenelor» de patinaj artistic transmis de la patinoarul Tivoli din Liubliana: **Demonstrații**, adică o selecție din tot ce a fost mai bun la această frumoasă dispută sportivă (17.00) ● După **Magazin 111** (19.15) vom putea vedea o peliculă care a înregistrat momente «tari» de la concursurile de sărituri cu schiuri, **Zakopane — 1967** (20.15) ● Un scurt metraj închinat marelui nostru Brâncuși (20.35) ● Cîteva *imagini* muzicale de la actuala ediție a **Festivalului de muzică ușoară de la San Remo** (20.55) ● O emisiune muzicală grațios intitulată **Album cu amintiri** (21.25) și o emisiune nemuzicală. **Microvarietăți** (21.55) ● **Visnja Korbar** — cîntăreață de muzică ușoară din Iugoslavia — oaspete a studiourilor TV (22.15).

MARȚI 7 FEBRUARIE. Emisiunea lirică **Recital poetic** este dedicată evocării marelui poet austriac **Rainer Maria Rilke** (19.23) ● Teatrul de stat din Petroșani ne oferă un spectacol cu **Cîinele grădinarului**, renumita piesă a lui Lope de Vega (20.15).

MIERCURI 8 FEBRUARIE. **Cabinetul medical TV** programează o emisiune despre «Plantele medicinale și folosirea *lor în familie», transmisă de la Institutul* de medicină și farmacie din București (20.10) ● Frumoasa **Vale a Lotrului** în obiectivul emisiunii **O invitație pentru cei care n-au vizitat**... (20.30) ● Rubrica **Debuturi**... debutează pe 1967 (20.50) ● Emisiunea dedicată istoriei filmului românesc este rezervată începuturilor filmului sonor în țara noastră (21.45) ● Prezentare monografică a unuia dintre cele mai vechi și mai strălucitoare dansuri din folclorul românesc: **Călușarii** (22.10).

JOI 9 FEBRUARIE. Acad. prof. Iorgu Iordan ne prezintă **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce și frumoasă» (19.20) ● Un program de **Cîntece de dragoste și jocuri populare** (19.30) ● Emisiunea intitulată **Din culisele muzicii ușoare** aparține de această dată lui Elly Roman (20.00) ● Cîntă **Elena Cernei**, excelenta noastră mezzo-soprană (20.40) ● Vom viziona apoi filmul «Viscolul», realizat de studiourile sovietice (21.00).

VINERI 10 FEBRUARIE. Reamintim, în ordinea desfășurării lor, rubricile fixe de vineri: **Dicționar de personaje** (19.30), **Săptămîna** (20.00), **Avanpremiera** (20.45), **Reflector** (21.00), **Teleglob**. Atragem atenția asupra itinerarului acestei emisiuni — **De la Luxor la Karnak** — cu vestigiile lui multimilenare (21.10) ● O plăcută întîlnire cu **Ansamblul bucureștean de balet** care și-a încheiat un strălucit turneu în Cuba (21.30).

SÎMBĂTĂ 11 FEBRUARIE. O nouă transmisiune de la **Campionatul mondial de patinaj-viteză** care și-a mutat locul de desfășurare de la Lahti (Finlanda) la Oslo (Norvegia) (16.00) ● Patinaj și iar patinaj... **Arabescuri pe gheață** (17.35) ● «Taina peșterii albastre» este titlul unei noi serii de **Aventuri ale echipajului Val-Vîrtej** (18.00) ● **Teleenciclopedia** (20.40) ● **Baronul** începe să ne facă să-l regretăm pe **Sfîntul** (21.40) ● Programul se încheie cu **Parodii vesele** (22.30).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul «Pronosport» nr. 3 — etapa din 5 februarie 1967

	(Campionatul italian A)	
I.	Atalanta — Venezia	1
II.	Fiorentina — Brescia	1
III.	Foggia — Bologna	X 2
IV.	Lanerossi — Inter	1 X
V.	Lecco — Juventus	2
VI.	Milan — Cagliari	1 X
VII.	Roma — Mantova	1
VIII.	Spal — Napoli	X
IX.	Torino — Lazio	1
	(Campionatul italian B)	
X.	Alessandria — Pisa	1
XI.	Livorno — Padova	1 X
XII.	Modena — Varese	1
XIII.	Navara — Catania	1

coperta noastră

Artista emerită MAGDA IANCULESCU - MUSCEL, prim-solistă a Teatrului de operă și balet al Republicii Socialiste România.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

NOTĂ redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

agendă electorală

Pe măsură ce ne apropiem de 5 martie — ziua cînd vor avea loc alegerile de deputați în sfaturile populare comunale — pregătirea acestui important eveniment politic în viața satelor noastre se face cu și mai multă intensitate.

Pînă acum a fost terminată în întreaga țară acțiunea de constituire a birourilor comunale ale Frontului Democrației Populare. Comitetele executive ale sfaturilor populare comunale au delimitat și numerotat circumscripțiile electorale, aducîndu-le la cunoștința populației prin publicații.

Potrivit prevederilor legii cu privire la alegerea deputaților în Marea Adunare Națională și în sfaturile populare, au fost delimitate 127 759 circumscripții electorale, ceea ce înseamnă o creștere cu 13 833 a numărului de deputați ce vor fi aleși la 5 martie 1967 în sfaturile populare comunale.

Largul democratism al alegerilor se reflectă și în faptul că în cele 4 259 comisii electorale comunale și 127 759 comisii electorale de circumscripții fac parte 660 090 membri, reprezentanți ai organizațiilor oamenilor muncii, precum și reprezentanți desemnați în adunările care au avut loc în întreprinderi, organizații economice de stat, cooperative agricole de producție și alte organizații cooperatiste, instituții și unități social-culturale.

Propunînd la cîrma treburilor obștești pe cei mai destoinici gospodari, capabili să îmbogățească experiența sfaturilor populare, să conducă cu competență activitatea locală pe tărîm economic, social-cultural și gospodăresc, sutele de mii de cetățeni care au luat cuvîntul la aceste adunări au făcut numeroase propuneri pentru îmbunătățirea continuă a muncii, pentru înfăptuirea cu consecvență a politicii partidului la sate. Ei s-au referit, între altele, la măsurile ce trebuie luate pentru sporirea producției vegetale și animale în unitățile socialiste ale agriculturii noastre, perfecționarea activității organelor locale ale puterii și administrației de stat, continua dezvoltare a bazei materiale a învățămîntului și culturii, buna gospodărire și înfrumusețare a comunelor, îmbunătățirea activității instituțiilor social-culturale, a deservirii populației de către magazinele cooperației de consum etc.

În aceste zile în toate circumscripțiile electorale din țară se fac înscrieri în listele de alegători ale cetățenilor cu drept de vot. Pînă la 1 februarie erau cuprinși în aceste liste majoritatea alegătorilor cu drept de vot. În perioada care urmează vor avea loc întîlniri ale candidaților cu alegătorii, se vor amenaja secțiile de votare, vor fi pregătite cabinele și urnele pentru votare.

beneficiar: combinatul siderurgic de la galați

Colectivul uzinei metalurgice brăilene «Progresul» a introdus în fabricație mai multe produse pe care le va pune la dispoziția marelui Combinat siderurgic de la Galați. Printre acestea se numără două tipuri noi de vagoane cu o capacitate de 140 și 160 tone. Aceste vagoane sînt realizate după proiecte autohtone executate de specialiști din cadrul IPROMET și se deosebesc printr-o serie de caracteristici de tipurile fabricate anterior. Deosebirile la care ne referim sînt determinate între altele de felul în care sînt îmbinate virolele (partea metalică a corpului) care sînt în exclusivitate sudate.

Tot pentru Combinatul siderurgic de la Galați, în acest an uzina «Progresul» din Brăila va mai fabrica și alte produse și anume: macarale speciale pentru scoaterea lingourilor din subterane, un melanjor de 1 500 tone pentru fontă, un reductor de 2 100 kw și o serie de conducte metalice avînd diametrul pînă la 5 m.

Gh. VULPAȘ

planificare electronică

Un colectiv alcătuit din conf. univ. P. Mirescu, Șt. Niculescu și L.M. Chirică, efectuînd cercetări în domeniul folosirii matematicii moderne la probleme de planificare, a elaborat o schemă logică pentru realizarea programelor la mașina electronică românească «Economist CIFA-102».

Cercetările respective găsesc aplicație aritmogrifului lui Foulkes pentru determinarea drumului hamiltonian optimal. Cu ajutorul acestui aritmogrif cercetătorii au preconizat rezolvarea unui larg grup de probleme privind programarea producției în întreprinderile sau secțiile cu ciclu de fabricație continuă, în care o materie primă poate fi transformată în mai multe feluri de produse sau în mai multe sorturi ale unui produs. Potrivit studiului efectuat prin folosirea calculatorului electronic, întreprinderile își vor putea stabili în cîteva minute — pe baza comenzilor beneficiarilor — programul optim de producție săptămînal sau lunar, organizînd cu exactitate ordinea în care produsele să se succeadă în fabricație, în așa fel încît cheltuielile de producție să fie minime.

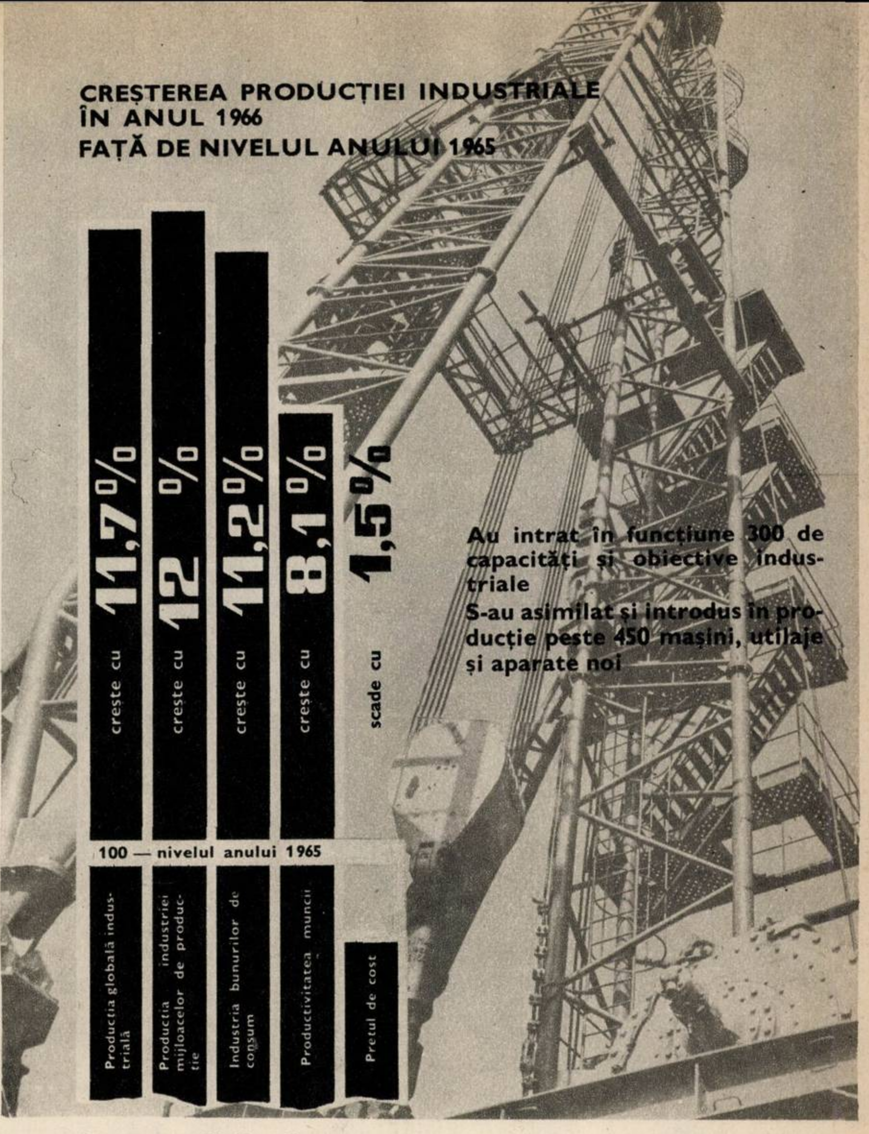

CREȘTEREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE ÎN ANUL 1966 FAȚĂ DE NIVELUL ANULUI 1965

Au intrat în funcțiune 300 de capacități și obiective industriale

S-au asimilat și introdus în producție peste 450 mașini, utilaje și aparate noi

proiectanții la lucru

Specialiștii Direcției de sistematizare, arhitectură și proiectare a construcțiilor din regiunea Suceava lucrează la proiectele locuințelor ce vor fi construite în anul 1968. Documentația pentru viitorul ansamblu «Tudor Vladimirescu», cu 375 apartamente, din Suceava a și fost terminată, urmînd a fi predată constructorilor. Au mai fost terminate documentațiile pentru primele blocuri, cu 200 apartamente, de la Broșteni, ale unui nou ansamblu la Botoșani. Încă de pe acum sînt gata jumătate din proiectele necesare construcțiilor prevăzute pentru anul 1968. O dată cu documentația blocurilor, constructorii au primit și proiectele pentru străzi și alei, extinderea rețelelor de apă, canal și termoficare, dotări social-culturale etc.

Predarea documentației cu mult înainte permite constructorilor să-și organizeze mai bine munca pe șantiere, să facă o aprovizionare ritmică a punctelor de lucru și să respecte termenele de dare în folosință prevăzute în graficele de execuție.

Elena ȚUICU

arheologie

Săpăturile arheologice efectuate în ultimul timp pe masivul Bîtca Doamnei — unul din munții din jurul orașului Piatra Neamț — au adus noi contribuții în legătură cu cetatea descoperită aici. Este vorba de singura cetate dacică de tipul celor din Munții Orăștiei, cunoscută pînă acum pe versantul de răsărit al Carpaților.

«După părerea noastră — ne-a împărtășit arheologul Const. Mătase, directorul Muzeului din Piatra Neamț — cetatea de pe Bîtca Doamnei făcea parte dintr-un complex de fortificații al așezării dacice numite Petrodava — așezare despre care pomenește Ptolemeu în sec. II e.n. Petrodava s-ar fi aflat pe locul unde-i azi orașul Piatra Neamț și era apărată de cetatea de pe Bîtca Doamnei și de alte două cetăți, una pe muntele Cozla și alta pe Cernegura — toate situate la altitudinea de peste 600 m».

Săpăturile de pe Bîtca Doamnei vor continua și în vara anului 1967, la ele participînd și profesorul Nicolae Gastar de la Universitatea din Iași.

În cursul unor cercetări efectuate în zona orașului Cristuru Secuiesc și în împrejurimi, au fost scoase la lumină urmele unor importante așezări prefeudale din secolele VII-VIII.

Astfel, în hotarul comunei Filiaș, pe o suprafață de 15 ha, s-au descoperit urmele a 30 de bordeie săpate în pămînt, cu vetre construite din lespezi de piatră (tipul Pietrari).

Pe terasa de la Baia Sărată de la marginea orașului Cristuru Secuiesc săpăturile au scos la suprafață urmele celei mai vechi așezări cunoscute pînă acum, din zona orașului, datînd din ultima parte a epocii neolitice. Peste această așezare s-au suprapus altele mai recente și anume, una de pe la sfîrșitul epocii bronzului și alta din secolele VII-VIII, ceea ce demonstrează abundența așezărilor prefeudale pe aceste meleaguri.

Toate aceste descoperiri au o mare valoare științifică evidențiind succesiunea și continuitatea așezărilor în această parte a Transilvaniei.

Prin lucrări arheologice recente efectuate în apropiere de orașul Caransebeș, specialiști ai Muzeului regional al Banatului au scos la iveală un castru roman la Tibiscum, care e datat pînă în secolul VI e.n. Situată la confluența rîurilor Timiș și Bistra, așezarea descoperită oferă un bogat material arheologilor pentru studierea condițiilor de viață existente aici de la pătrunderea romanilor în nordul Dunării și pînă în secolul VI. Rețin atenția mozaicurile cu care erau pardosite încăperile aflate la dispoziția căpeteniilor de oști și a păturilor conducătoare ale populației civile. La rîndul lor, cărămizile poartă ștampila legiunilor sub a căror administrare au fost înălțate construcțiile. Ca și acestea, piesele arhitectonice din marmură, folosite la ornamentarea clădirilor dovedesc, pentru prima dată, continuitatea elementului roman pe aceste meleaguri pînă în secolul VI (!), cît și bogata cultură spirituală a celor ce populau castrul.

Costume pentru sporturile de iarnă, executate de fabrica de confecții și tricotaje București .

O importantă operație: încercarea modelului pe manechine. Autorul trebuie să țină seama de faptul că nu toată lumea posedă simțul culorilor, că își cunoaște cu exactitate defectele corporale, că, în general vorbind, se pricepe totdeauna să aleagă îmbrăcămintea care i se potrivește. Tocmai de aceea proba confecției se face pe manechine cu siluete variate, bărbați și femei de toate dimensiunile, înalți, scunzi, grași, slabi, blonzi, bruneți și, bineînțeles, de toate vîrstele. În felul acesta pot fi executate retușurile necesare. Modelul se adaptează, se combină în alte tonuri, i se adaugă elemente de detaliu (nasturi, broderii, platcă, tighele) și, dacă e cazul, se transformă radical sau se respinge definitiv.

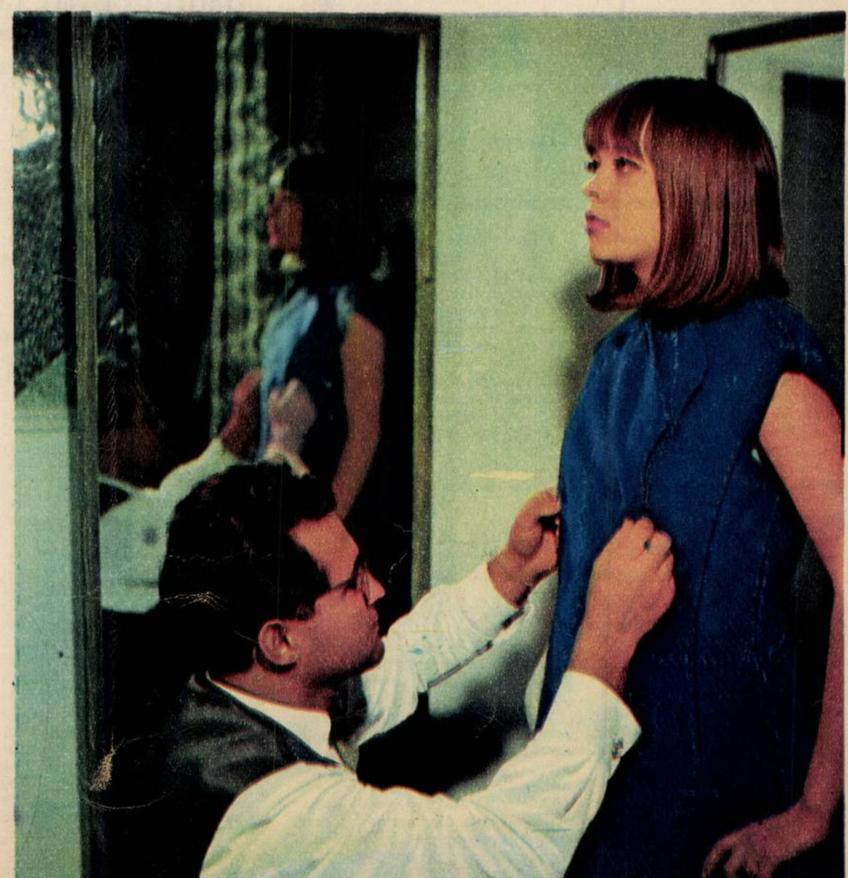

ÎMBRĂCĂMINTEA A FOST ÎNTOTDEAUNA EXPRESIA GUSTULUI PUBLIC?

1

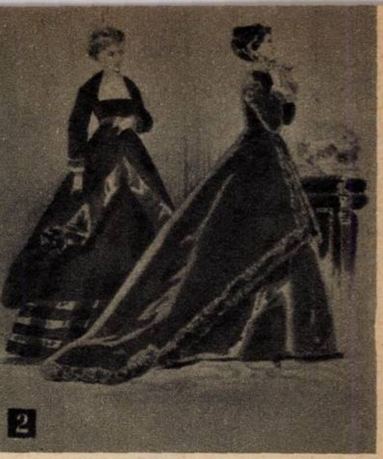
2

Matroanele romane au purtat veacuri de-a rîndul această îmbrăcăminte simplă, numită stola (foto 1). Ea avea forma unei cămăși lungi, strînsă pe talie cu o cingătoare și ornamentată uneori în partea de jos cu o panglică lată de purpură. Rochiile largi, clădite pe corsete și malacofuri (foto 2) au cunoscut și ele o îndelungată epocă de glorie. La început ca modă feminină a claselor nobiliare, iar mai tîrziu ca veșmînt obișnuit al tuturor femeilor de la oraș.

Îmbrăcămintea modernă, ușoară și comodă, adaptată ritmului vieții contemporane, a apărut în primul pătrar al secolului nostru (foto 3). Ea a suferit între timp numeroase modificări, dar ca linie generală a rămas aceeași pînă în zilele noastre.

Iată, așadar, trei modele de rochii desprinse din îndelungata istorie a costumului, al căror stil caracteristic, ușor de identificat, ne permite să pătrundem fără dificultate în epoci și perioade istorice distincte.

Ei bine, e greu de presupus, în schimb, că peste 100, peste 200 de ani un locuitor al planetei noastre va putea delimita cu aceeași ușurință veacul sau epoca următoarelor două costume: noul stil «Cosmos-look» (foto 4) și moda rochiilor din plăcuțe multicolore (foto 5), lansate în 1966 de case de modă din Italia și Franța. De fapt cele două curente, pretins inovatoare, lipsite nu numai de bun-gust dar în primul rînd de orice principiu funcțional, s-au născut și au murit în vara aceluiași an.

O dovadă grăitoare că moda vestimentară e departe de a fi o simplă chestiune de gust, capriciu sau fantezie.

3

4

5

haina noastră cea de toate zilele

Anchetă realizată de Liviu TIMBUS

În cîte variante ar trebui să executăm unul și același costum pentru ca orice cumpărător, intrînd într-un magazin de confecții, să se declare pe deplin mulțumit?

Un expert în materie, folosind calculul probabilităților, a stabilit această cifră virtuală la 298. Cu alte cuvinte, pentru același model măsuri extrem de diferite, pentru aceeași măsură țesături variate, fiecare țesătură prelucrată după desene și culori felurite și așa mai departe.

Evident, în condițiile producției industriale de mare serie e greu de presupus că se va ajunge în scurtă vreme la o asemenea cifră ideală. Cu toate acestea și astăzi, în numeroase țări ale lumii, haina de gata este preferată în locul celei executate la comandă. Fenomen perfect explicabil: ceea ce e bun, modern și ieftin totodată cîștigă mult mai repede adeziunea maselor de cumpărători. Confecția de serie oferă avantaje certe: economie de țesături de circa 10%, o mare varietate de modele la alegere, iar execuția ei rapidă implică o reducere substanțială a prețului de cost (între 20 și 30%).

În țara noastră producția de confecții din țesături realizată de întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare a crescut din 1948 și pînă anul trecut de aproximativ 22 de ori. Numai în marea Fabrică de confecții și tricotaje - București se produc zilnic 120 000-130 000 confecții și tricotaje (sau cît ar realiza cu unelte clasice, în aceeași unitate de timp, peste 200 000 meșteri croitori).

La sfîrșitul planului cincinal producția de îmbrăcăminte confecționată va trebui să crească cu 61% în comparație cu 1965. Sarcina principală: asigurarea pe scară industrială a unor sortimente variate, capabile să satisfacă marea diversitate de nuanțe a gustului public. «Va fi necesar — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 21-23 decembrie — ca în anii următori să găsim rezerve, mijloace și materiale suplimentare, pentru a asigura o dezvoltare mai accentuată, superioară prevederilor planului cincinal, a industriei bunurilor de consum. Avem datoria de a face totul pentru satisfacerea cerințelor multilaterale în continuă creștere ale întregului nostru popor».

Producerea și desfacerea îmbrăcămintei confecționate reclamă participarea și colaborarea armonioasă a întreprinderilor de textile, fabricilor de confecții și a unităților comerțului socialist. Despre sarcinile prezente și planurile de perspectivă ale acestor trei importante sectoare ale economiei naționale vă vorbesc în rîndurile care urmează tovarășii: ing. **MIRCEA URMUZACHE**, director general în Ministerul Industriei Ușoare, conf. univ. ing. **B. COTIGARU**, de la catedra de merceologie a Institutului de științe economice «V.I. Lenin», **AL. GROSSMAN**, director general în Ministerul Comerțului Interior, și **ODETTE MIHĂIESCU**, șeful serviciului tehnic-confecții al Fabricii de confecții și tricotaje-București.

O BOGATĂ COLECȚIE DE MODELE

— În 1967 *mărfurile realizate în* sectorul de confecţii vor depăşi cu peste 300 milioane lei valoarea celor obţinute în anul trecut. La acest spor de producţie vor contribui atît creşterea capacităţii productive a unor întreprinderi existente cît şi darea în funcţiune a noii fabrici de confecţii din Vaslui. Un alt rezultat pozitiv: creatorii de modele *au prezentat* la sfîrşitul anului trecut o bogată colecţie de modele. Cele aproximativ 2 500 noi modele cuprind diverse confecţii, pentru toate categoriile de *cumpărători*: paltoane din ţesături uni şi fantezi, majoritatea cu garnituri de blană artificială, pardesiuri din fibre poliesterice, raglane realizate din tercot, ţesături obţinute din bumbac în amestec cu fibre poliesterice, diverse articole de îmbrăcăminte confecţionate din ţesături şi tricoturi caşerate cu *spume poliuretanice*. Tot la noutăţi de sortiment doresc să amintesc seria industrială a cămăşilor bărbăteşti cu inserţii — care asigură la gulere şi manşete un *apret permanent*. A fost îmbogăţită şi gama de modele destinate nou-născuţilor: garnituri din 3 şi 5 piese, jachetă cu bonetă, pardesiuri cu pălărioare, garnituri pentru cărucioare, saci de dormit etc.

Producţia confecţiilor pentru copii va spori de peste trei ori faţă de 1966.

Aceste *realizări, înfăptuite* prin colaborarea fabricilor de confecţii cu ţesătoriile, sînt demne de reţinut. Ceea ce nu înseamnă că în domeniul îmbrăcămintei confecţionate *nu a mai rămas* suficient loc pentru mai bine.

S-a constatat în primul rînd că există încă importante grupe de produse asupra cărora *atenţia creatorilor* de modele s-a oprit insuficient. Din această categorie fac parte confecţiile grele (paltoane, pardesiuri din ţesături fantezi etc.), hainele de protecţie pentru lucrătorii din industrie, uniformele pentru salariaţii diferitelor instituţii, îmbrăcămintea destinată adolescenţilor, articolele de sport şi plajă.

Din păcate există încă întreprinderi care socotesc că-şi fac datoria prin îndeplinirea planului cantitativ. Creatorii de aici uită că publicul consumator *refuză să poarte modele vechi*, ieşite din moda curentă.

Pentru lărgirea gamei de sortimente la confecţii este necesar ca şi furnizorii noştri, fabricile de lînă, mătase şi bumbac, să ne sprijine mai mult prin crearea de ţesături noi, corespunzătoare cerinţelor modei. De asemenea, nu există încă o gamă corespunzătoare de căptuşeli, de nasturi, catarame şi alte accesorii atît de necesare aspectului estetic.

Calitate înseamnă însă şi prezentarea unui produs, modul în care acesta este etichetat şi ambalat. Articole lucrate cu grijă sfîrşesc prin a ajunge degradate în magazine din pricina *ambalajelor* şi *mijloacelor* de transport necorespunzătoare.

Va trebui să depunem toate eforturile pentru lichidarea grabnică a acestor neajunsuri. Producţia de calitate a îmbrăcămintei confecţionate este condiţionată în primul rînd de eliminarea unor asemenea carenţe. Numai în felul acesta vom putea răspunde importantelor sarcini ce revin acestei ramuri a industriei uşoare, îndeplinind cu cinste sarcinile trasate de Directivele celui de-al IX-lea Congres al partidului şi de către Plenara C.C. al P.C.R. din 21-23 decembrie 1966.

Ing. Mircea URMUZACHE
director general
în Ministerul Industriei Uşoare

Crearea propriu-zisă a modelului este condiţionată de o prealabilă selecţionare a ţesăturilor de sezon.

CLIENTUL ARE TOTDEAUNA DREPTATE?

— Cu 2000 de ani în urmă, scriitorul Lucretius propunea tinerilor nefericiţi în dragoste următorul remediu: «orice *bărbat poate rupe lanţurile* amorului dacă îşi priveşte iubita înainte de a fi îmbrăcată». Sau, cum am zice noi astăzi, folosind o cunoscută zicală: haina face pe om. Într-adevăr, un costum croit şi executat cu talent şi măiestrie are darul de a corecta în bună măsură defectele corporale, de a ne face *nu numai eleganţi, ci, în limitele* posibilului, şi mai... frumoşi. Bineînţeles, dacă ne pricepem să comandăm sau să ne alegem exact îmbrăcămintea care ni se potriveşte.

Nu toată lumea însă — remarcă în *continuare interlocutorul nostru*, tovarăşul Al. Grossman, director general în M.C.I. — este înzestrată cu gust şi putere de discernămînt în această privinţă. Tocmai de aceea vînzătorul din magazinul de confecţii trebuie să devină cel mai competent îndrumător. Clientul are întotdeauna dreptate, spune o zicală, un vechi crez negustoresc. *Adevărul e că, de la caz la caz, clientul* are sau nu dreptate. Vînzătorul (vînzătorul ideal!) ar trebui să aibă întotdeauna.

Nimeni nu mă poate împiedica să *combin în ţinuta mea vestimentară* maronul cu bleumarinul sau să mă simt bine asortînd o cravată cu model la o cămaşă cadrilată. Nimeni nu mă poate opri să-mi cumpăr o fustă cu

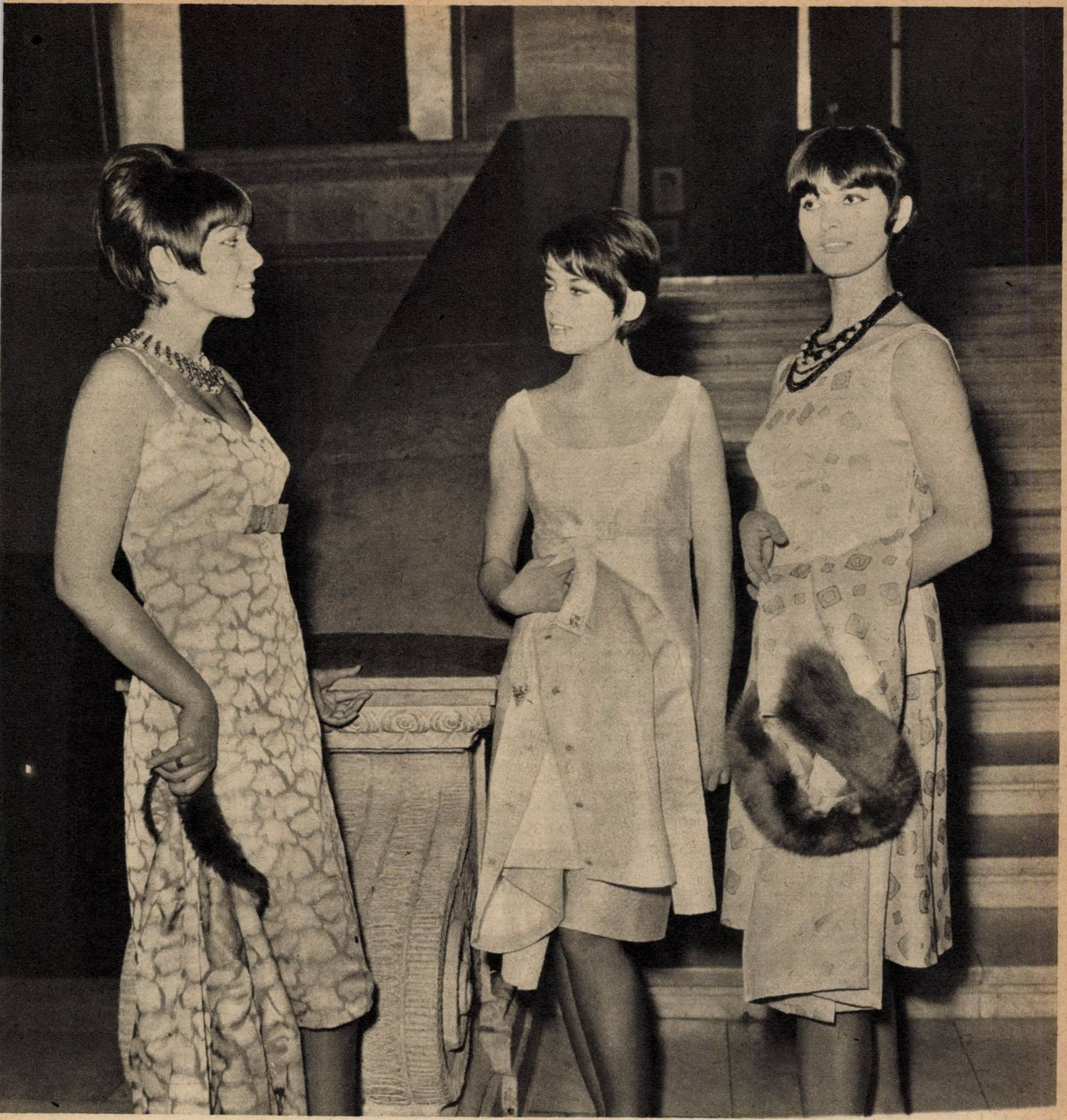

Moda anului 1967 recomandă și aceste trei modele: rochii cu jachetă și rochie cu pardesiu. Țesătura este realizată din mătase jaquard cu fir de efect.

dungi orizontale, chiar dacă sînt mică și grasă, sau, dimpotrivă, să-mi aleg o rochie cu decolteu «en bateau» cu toate că sînt rotofee și largă în omoplați. Nimeni... în afară de vînzătorul căruia mă adresez. Acesta trebuie să fie deopotrivă bun meseriaș, om de gust și psiholog.

— **Am cunoscut și noi astfel de vînzători. Din păcate însă nu toți posedă asemenea însușiri remarcabile.**

— Desfacerea de confecții către populație a înregistrat în perioada 1959-1963 o creștere de 85 la sută, adică un ritm mediu anual de circa 13 la sută. La realizarea acestui sensibil spor a contribuit în măsură însemnată și comerțul nostru socialist: a fost modernizată rețeaua de desfacere, s-a mărit suprafața utilă a magazinelor de confecții prin introducerea unor forme moderne de prezentare, a fost îmbunătățit modul de deservire a cumpărătorilor... Cu toate acestea — o recunoaștem în mod deschis — desfacerile de confecții din țara noastră nu au atins încă nivelul posibilităților reale, prezentînd rămîneri în urmă în comparație cu rezultatele obținute în țările cu tradiție în acest domeniu. Vina principală nu revine numai sectorului comercial. Pentru a-și practica în condiții optime meseria, lucrătorul nostru are nevoie în primul rînd de un bogat sortiment de confecții. Să aleagă, să recomande cumpărătorului exact ceea ce i se potrivește.

— **Să începem...**

— ...cu «începutul»: problema țesăturilor. Prea puține sortimente și insuficient de variată gama desenelor și nuanțelor de culori. Așteptăm mult mai mult din partea întreprinderilor de textile. Există toate condițiile pentru realizarea unor noi amestecuri din fire sintetice și naturale. Îmbrăcămintea confecționată din asemenea materiale ar fi mai frumoasă, ușoară, neșifonabilă, rezistentă. Avem nevoie de țesături și tricoturi pe suport de poliuretan, țesături de in și mătase cu finisaj superior, precum și de mult mai multe și mai variate materiale auxiliare: căptușeli, întărituri, inserții, nasturi etc.

— **Cumpărătorii sînt nemulțumiți nu numai de lipsa de varietate a țesăturilor, ci și de sărăcia mode-**

(Continuare în pag. 8)

lelor prezentate. Prea puțină deosebire de la un model la altul, prea des întîlnim pe stradă oameni care poartă veșminte croite identic.

— Asta deoarece creatorii fabricilor de confecții se mulțumesc să traducă stilul general al modei curente doar în cîteva variante. Prea puțină fantezie și mult prea multă inerție! Și încă ceva: articolele confecționate de industrie se execută în serii prea mari. Introducerea seriilor mai scurte și la confecțiile de mare cerere ar modifica substanțial aspectul hainelor de gata. Experiența altor țări ne arată că seriile mici sînt mai avantajoase economic dacă producția este organizată rațional și dacă este bazată pe studierea exactă a cerințelor populației. Și încă o propunere: cred că ar fi bine ca fiecare articol în parte să fie însoțit de un talon de calitate. Acesta ar permite întreprinderii producătoare să identifice *lucrătorii diferitelor operații efectuate în mod necorespunzător*, iar cumpărătorul și-ar putea întemeia pe baza lui eventualele reclamații.

— Uneori părăsim nemulțumiți magazinele de confecții și pentru simplul motiv că am fost serviți în mod necorespunzător, că, altfel spus, vînzătorul nu s-a străduit în nici un fel să ne găsească haina pe care o căutăm.

— Ce e al nostru e pus deoparte... Ar fi neonest, desigur, să ne ascundem lipsurile, aruncînd întreaga vină pe întreprinderile textile și pe fabricile de confecții. Unitățile comerciale nu au pînă în prezent un număr suficient de lucrători calificați. Avem nevoie de vînzători specializați în această meserie, care să cunoască caracteristicile țesăturilor, confecțiilor, problemele modei curente, asamblarea îmbrăcămintei și estetica acesteia. Avem nevoie de muncitori specializați în vînzarea diferitelor categorii de confecții: îmbrăcăminte exterioară, lenjerie, costume pentru femei, copii. Lucrătorul «universal» are în mod fatal cunoștințe insuficiente.

— Sîntem informați că în cadrul programei școlilor profesionale și a cursurilor de calificare va fi introdusă și studierea psihologiei, eticii și esteticii. O inovație de bun augur?

— Sperăm că da. Personalul școlarizat va afla, să zicem, că temperamentul omului este, după o împărțire clasică, de patru feluri: coleric, sanguin, limfatic și flegmatic. Dar pentru a frînge stinghereala timidului, pentru a grăbi în mod favorabil bîjbiiala veșnicului nedecis sau pentru a pondera în chip civilizat pe cel irascibil subtilitatea investigației psihologice se învață tot la locul de muncă. Pentru a-și dezvălui din plin talentul și cunoștințele dobîndite lucrătorii noștri — repet — au nevoie totodată de confecții de bună calitate, de sortimente mult mai variate. Haina face pe om, dar croitorul și nu vînzătorul face haina.

MAREA IMPORTANȚĂ A UNOR LUCRURI MICI: ETICHETELE CONFECȚIILOR

O problemă aparent secundară: marcarea și etichetarea confecțiilor fabricate din fire sintetice. Și totuși buna desfășurare a acestor operații influențează în mod substanțial creșterea volumului desfacerilor la aceste produse.

Noile materii prime cunoscute în comerț sub diferite denumiri (tergal, melana, relon etc.) prezintă caracteristici superioare în ceea ce privește modul de prezentare exterior, a capacității de păstrare a formei, a proprietăților mecanico-elastice prin mărirea duratei de utilizare și eficiența sporită la spălare și curățare.

Avîntul pe linia diversificării produselor de îmbrăcăminte, activat de introducerea fibrelor noi, pune însă o problemă de mare actualitate în legătură cu informarea consumatorului asupra unor indicații tehnice minime de folosire și întreținere (spălat, călcat, curățat).

Asemenea indicații sînt necesare deoarece aceste materii prime se comportă diferit în procesele de folosire și întreținere, în comparație cu țesăturile din fibre tradiționale. De altfel pe plan mondial s-au întreprins acțiuni comune de mare amploare atît de către producătorii de materii prime, de fabricile de confecții, cît și de organizațiile de desfacere, introducîndu-se în acest scop marcarea specifică la produsele textile.

Normele introduse prin această marcare cuprind trei categorii gradate, după modul de tratament: ușor, mediu sau intens.

Etichetele care însoțesc confecțiile conțin un cod de 4 cifre arabe (3,2,1,0), fiecare din ele exprimînd succesiv, de la stînga la dreapta, gradația tratamentului (ușor, mediu, intens, nul) în ordinea: spălare, albire, netezire, curățire.

Așa de exemplu un costum pentru bărbați, cu codul 0,0,2,2, arată că acesta nu se poate spăla, nu se albește, se calcă la temperatura medie și se curăță într-un grad mediu. Tot astfel o bluză de nailon cu codul 2,0,1,2 arată că aceasta poate fi spălată în tratament mediu, nu se albește cu substanțe cloroase, se calcă la o temperatură mică (gradul 1) și se curăță chimic în tratament mediu.

Toate acestea dovedesc cît de oportună și necesară este introducerea și în țara noastră a metodei marcării și etichetării confecțiilor din materiale sintetice.

Ansamblul de măsuri în curs de aplicare și cele ce urmează a fi luate în anii următori ai actualului cincinal pe linia sporirii producției de noi materii prime și diversificării de sortimente, a creșterii volumului de confecții și îmbunătățirii procesului de obținere a unor confecții la un nivel calitativ ridicat, precum și măsurile ce ar necesita să se întreprindă pe linia introducerii marcării și etichetării confecțiilor vor conduce fără îndoială la un ritm rapid de dezvoltare a comerțului cu aceste produse, printr-o cerere susținută din partea consumatorilor.

Conf. univ. ing. B. COTIGARU
catedra de merceologie
a Institutului de științe economice
«V.I. Lenin»

MAI APROAPE DE GUSTUL ȘI PREFERINȚELE CUMPĂRĂTORILOR

De vorbă cu tovarășa Odette Mihăiescu, șeful serviciului tehnic-confecții al Fabricii de confecții și tricotaje - București. Prima noastră întrebare:

— În ce măsură creatorul de modele al fabricii de confecții trebuie să țină seama de fluctuațiile permanente ale modei?

— În domeniul modei vestimentare fantezia și inventivitatea creatorului de modele rămîn de cele mai multe ori subordonate tendinței generale, modei curente adaptate ansamblului de gusturi, preferințe, deprinderi, predominante la un moment dat în societate. A inova, a risipi fantezie și originalitate ținînd totuși pasul cu moda și cerințele zilei e de fapt mult mai greu decît simpla născocire a unor modele exacerbate, fără gust și ordine estetică. Un exemplu: de trei ani de zile moda feminină recomandă rochia dreaptă, lejeră, cu tendință de evazare către tiv, de la linia trapez pînă la silueta cloș. Tot în această perioadă stilul geometric al lui Courrèges a făcut, fără prea mare succes, ocolul pămîntului. Creatorii de modele au luat din moda lansată de celebrul croitor parizian doar cîteva trăsături: distribuția simetrică a paletei coloristice și a modelelor din țesătură, pe care le-au adaptat modei feminine curente.

— Care sînt etapele principale ale elaborării unui nou model?

— Creatorul chemat să asigure marea diversitate de modele în condițiile producției industriale e obligat în primul rînd să se adapteze unei planificări riguroase și unui calcul economic complex. Tocmai de aceea el își începe munca de concepție prin alegerea din vreme a materialului necesar: țesătura. Țesături din lînă, mătase, bumbac, din fire artificiale sau sintetice potrivite pentru toate cele patru sezoane ale anului. Din păcate colaborarea dintre creatorii fabricilor de confecții și creatorii întreprinderilor textile este insuficient dezvoltată. Un punct de vedere comun în privința lucrării desenelor și alegerii culorilor ar fi și unora și altora de un real folos.

Cea de-a doua operație cuprinde crearea, desenarea propriu-zisă a modelului. Nu rareori însă modele create de unele întreprinderi sînt preluate și reproduse identic de către altele. «Concurența» dintre creatorii diferitelor fabrici ar favoriza apariția unor sortimente mult mai variate. De asemenea, consider de bun augur întrebuințarea elementelor de folclor culese din diferite regiuni ale țării. Așa de pildă în fabrica noastră ornamentația ilicului maramureșean și broderia florală a unor cămăși ardelene au fost măiestrit transpuse pe rochiile și bluzele confecționate anul trecut.

— Cum se desfășoară în prezent etapele omologare și contractare?

— Pentru noi aceste două etape sînt cele mai dificile. Omologarea și contractarea se desfășoară în prezența unor comisii largi — prea largi! — formate din reprezentanți ai fabricilor, ministerului și rețelei comerciale. Vă închipuiți! «De gustibus et coloribus non disputandum»: de ce așa și nu altfel, de ce altfel și nu ca înainte?... Avea dreptate Voltaire: «Moda? Ceea ce place la un moment dat unora, devine abia prin puterea obișnuinței și a imitației pe gustul celor mulți». Din păcate cei mulți, publicul larg, este încă insuficient consultat. De fapt problema e ceva mai complicată. Este necesar să cunoaștem din timp preferințele cumpărătorilor: cîți doresc confecții din stofe scumpe, cîți preferă modele fantezi, ce place și ce nu place unor persoane cu gusturi și vîrste diferite. Dar creatorul are totodată menirea de a impune publicului modele noi, de a face cunoscute inovațiile de ordin vestimentar, de a obișnui ochiul și sensibilitatea cetățeanului cu linia, desenul și culoarea confecției la modă. Apariția unor magazine specializate care să expună cu luni de zile înainte noile modele ar fi cît se poate de binevenită. N-ar fi rău de asemenea să se efectueze mai multe sondaje în rîndul opiniei publice pentru a se cunoaște îndeaproape cît și ce anume trebuie să producă fabricile de confecții și întreprinderile textile. În urma unor asemenea cercetări științifice s-ar putea aprecia în ce măsură producția de confecții este organizată în mod rațional și corespunde cerințelor existente. Cercetările sistematice ar avea menirea de a corela datele obținute prin măsurători antropometrice, prin studierea parametrilor economici și prin cercetarea opiniei publice. Experiența unor institute similare din străinătate poate fi valorificată în condițiile specifice țării noastre. Și încă o propunere: mai multe ateliere de retuș în cadrul rețelei comerciale. Rectificarea și adaptarea hainelor de gata la particularitățile corpului (nu există doi oameni dimensionați identic!) ar facilita și producția și buna deservire a articolelor confecționate.

ÎN CONCLUZIE

Avem nevoie de confecții care să întrunească un sensibil spor de calitate în privința eleganței, varietății, rezistenței și însușirilor de ordin practic. Nivelul actual al îmbrăcămintei confecționate — au remarcat pe bună dreptate interlocutorii noștri — este nesatisfăcător.

Mai multă fantezie și originalitate în crearea țesăturilor și modelelor.

Ducem lipsa costumelor executate în serii mici și a celor realizate pe dimensiuni variate, pentru toate anotimpurile, pentru toate ocaziile, în pas cu fluctuațiile modei și pe măsura pretențiilor sporite ale marelui public.

cile de țesături și confecții.

Avem nevoie de lucrători specializați în sectorul comerțului cu confecții.

Studii științifice, realizate prin sondarea opiniei publice și a cererii de consum, pot oferi un ghid prețios fabricilor de confecții. Este nevoie să se cunoască din vreme pretențiile și preferințele celor mai diverse categorii de cumpărători, iar introducerea în fabricație a unor noi sortimente să fie condiționată de cunoașterea exactă a parametrilor economici, de respectarea factorului psihologic, a elementelor de tradiție, a principiilor funcționale și estetice, de tot ceea ce privește în mod direct sau

concediu în decor alb

(II)

Reportaj - anchetă
de E. DASCĂLU
Fotografii de S. STEINER

- La întrebarea **UNDE** să ne petrecem concediul? răspund îndeobşte medicii balneologi, cardiologi, igienişti etc.
- La întrebarea **CUM** să ne petrecem concediul? răspund îndeobşte psihologii, pedagogii etc.
- Reportajul-anchetă de faţă îşi propune să discute cîteva lucruri în jurul întrebării: **CÎND** să ne petrecem concediul?

(Vezi „Flacăra" nr. 5 din 28 ianuarie)

E FRUMOS AICI! AM SĂ REVIN...

Ne aflăm la Sinaia. Ninge. E într-adevăr splendid. Ne învăluie ceva din vraja basmelor copilăriei. Pe străzi, oameni veseli. Foarte mulţi tineri. Ne oprim la Casa de cultură (mult prea neîncăpătoare dacă ţinem seama că foloseşte nu numai celor aflaţi în concediu — cam 2 500 în fiecare serie — ci şi locuitorilor oraşului). Programul casei este bogat şi bine adaptat sezonului, începînd cu organizarea unor excursii accesibile: Cota 1 400, Stînca Ana, Poiana Stînii şi terminînd cu serile culturale, variate, interesante. Cîteva conferinţe pe teme economice, o expunere cu titlul «Farmecul bunei-cuviinţe şi politeţii», seri muzicale tematice cu audiţii pe discuri («Interpreţi de frunte ai muzicii populare româneşti», «Interpreţi străini de muzică uşoară», «Album de romanţe», «George Enescu, rapsod al plaiurilor româneşti», «Simfonia a IX-a»), ciclul «Enciclopedie culturală» pe litere, concursuri de tipul «Cine ştie, cîştigă», întreceri de şah etc., etc. Iată cîteva doar din preocupările inimosului colectiv al Casei de cultură, în frunte cu tînărul şi entuziastul ei director, **RADU MOISE.** **«Se poate face mai mult»** — e de părere domnia-sa. Simte nevoia unui sprijin mai activ în primul rînd în ce priveşte localul — necorespunzător, precum am vazut. **«Cred că se impun anumite schimbări în atribuţiile unor foruri ce concură la organizarea mai atractivă a concediului în staţiune. De pildă: organele U.C.F.S. ar trebui să se ocupe de organizarea unor concursuri de iniţiere pentru cei ce vor să înveţe schiul. Ar trebui, dar n-o fac, preocupările lor principale îndreptîndu-se doar spre clubul sportiv local. De asemenea agenţia locală O.N.T. ar trebui să se ocupe de organizarea excursiilor prin împrejurimi cu oamenii veniţi la odihnă. Ar trebui, dar n-o face decît dacă e vorba de o excursie de proporţii, cu autocarul, aducătoare de beneficii. Casa de cultură şi-ar asuma bucuroasă asemenea atribuţii dacă i s-ar crea şi cadrul necesar (fonduri, personal specializat etc.)».** Mai crede Radu Moise că eventual construirea unui patinoar

(Continuare în pag. 10)

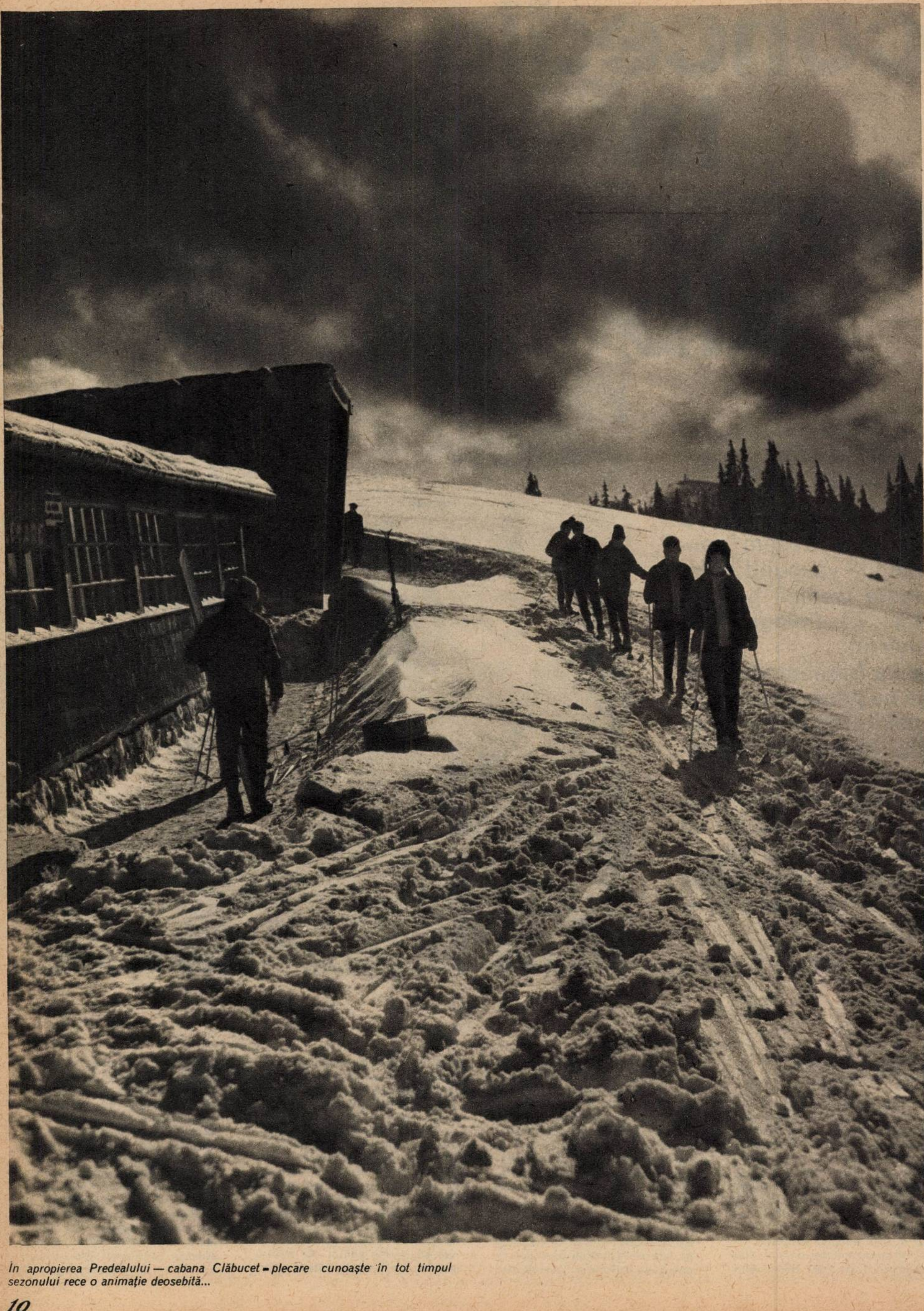

În apropierea Predealului — cabana Clăbucet - plecare cunoaște în tot timpul sezonului rece o animație deosebită...

(fie și natural) la Sinaia n-ar constitui o problemă prea grea, dar s-ar spori astfel atractivitatea stațiunii. Și noi credem la fel! În general, considerăm că asemenea păreri pline de bun-simț ca cele expuse de Radu Moise ar merita cel puțin să fie luate în discuție.

Se pare că Sinaia nu este vizată totuși de prejudecata împotriva concediului de iarnă. Iată cîteva păreri culese în acest sens de la oameni veniți aici la odihnă în luna decembrie.

DINU AUREL (31 ani), mecanic pe «Farul», navă de salvare a «Navromului»: «**Nu pentru că tot anul mă aflu la Constanța îmi place iarna la Sinaia. Îmi place fiindcă e frumos și fiindcă oferă admirabile condiții de recreare. Peisajul, ca și oamenii pe care i-am cunoscut aici, mă încîntă deopotrivă. Am făcut excursii de neuitat. Am să revin negreșit prin aceste locuri minunate. Și, bineînțeles, tot iarna**».

GRIGORE STAMATIU (19 ani), sculer-matrițer la uzina Sadu-Gorj: «**Îmi fac primul meu concediu ca salariat. Nu regret că am ales o lună de iarnă. Dimpotrivă. Cred că nimic nu poate înlocui peisajul grandios al munților acoperiți de zăpadă**».

ELENA RUSU, tehnician la Ministerul Industriei Alimentare. «**Știam că numai lunile de vară pot oferi condiții normale pentru un concediu reușit. Văd că m-am înșelat. Am acceptat cu îndoieli biletul pentru aceste zile de iarnă la Sinaia, dar acum nu mai regret. Frumusețile iernii — noi pentru mine — mă farmecă. Am să revin pe aici, negreșit**». Elena Rusu are de făcut și obiecții împotriva unor lucruri dintre acelea pe care ne-am obișnuit să le denumim «mărunte» dar care pot eclipsa bucuriile vacanței. Subscriem. Ne arată, de pildă, că a sosit în stațiune la ora 9 și a fost repartizată abia la ora 12. Cu alte cuvinte: de la București la Sinaia, 126 km, a făcut două ore, iar de la biroul de primire pînă la camera repartizată — cîteva sute de metri — a făcut trei ore. E de părere, de asemenea, că repartizarea în vile ar trebui făcută mai puțin mecanic și ținînd seama, pe cît posibil, de unele nevoi sau dorințe ale oamenilor în ce privește distanțele ce trebuie parcurse, etajul sau chiar alegerea tovarășului de cameră.

MARIA DOBAY, muncitoare la Fabrica de mănuși din Tg. Mureș, a mai fost la Sinaia în iarna lui 1965. Dacă i-a plăcut? Firește. De aceea a și revenit, tot iarna. Și a convins-o și pe prietena și tovarășa ei de muncă Gyöngy Lászlo să vină și ea. Iarna viitoare vor veni din nou.

În sfîrșit, stau de vorbă cu **EMIL JURCĂ**, directorul Liceului din Cîmpeni (reg. Cluj), aflat și el la odihnă la Sinaia: «**Sînt convins că un concediu petrecut iarna în mijlocul incomparabilului peisaj natural al muntelui îți dă satisfacții unice. Deși eu, personal, fiind cadru didactic, am dreptul să-mi fac concediul în lunile de vară, mi-am rezervat în mod special două săptămîni pentru iarnă...**»

UN CĂLUȚ ȘI UN VIZITIU — PROBLEME GRELE...

Îl ascultăm cu atenție pe directorul turismului intern din O.N.T.-Carpați, **ȘTEFAN TOTH**. Nu se poate să nu fii de acord cu domnia-sa atunci cînd se referă la o serie de măsuri menite să îmbunătățească deservirea în stațiunile balneoclimaterice. Sînt amintite, de pildă, unele măsuri luate de O.N.T. în vederea ridicării gradului de confort în stațiuni, a îmbunătățirii serviciilor sub toate aspectele: cazare, meniuri etc. De asemenea sînt pomenite măsurile luate de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă în vederea îmbunătățirii activității caselor de cultură din stațiuni. Multe din aceste măsuri au în vedere tocmai extinderea posibilităților de exploatare a stațiunilor și în alte luni decît cele «clasice», de vară. Printre acestea este și reducerea tarifelor pe căile ferate în tot timpul anului. În sfîrșit, deși abia un început, măsura **nominalizării** vilelor este menită să sporească substanțial calitatea unei deserviri civilizate în stațiuni. Este vorba de posibilitatea cetățeanului de a contracta biletul cu precizarea vilei și camerei în care va fi cazat.

Este foarte interesantă experiența făcută la Mamaia, stațiune prin excelență estivală. Anul acesta la Mamaia au funcționat integral toate serviciile și în luna septembrie. Rezultatul a fost pozitiv: sezonul la Mamaia s-a mărit cu o lună. Asemenea experiente — e de părere tovarășul Toth — pot fi încercate și în alte părți. De altfel — subliniază d-sa — O.N.T. contractează an de an mai multe bilete de odihnă și tratament în sezonul de iarnă.

Cu atît mai mult nu poți să nu fii de acord cu tovarășul Toth atunci cînd enumeră o seamă de lipsuri existente și care frînează contractările de locuri de odihnă și tratament în stațiuni în tot cursul anului. Ni se enumeră: greutăți de transport, pasivitate în organizarea unor programe atractive, specifice sezonului, de către casele de cultură (cum ar fi: concursuri de inițiere în sportul schiului, posibilități de închiriere de echipament turistic de iarnă, inclusiv schiuri, săniuțe etc., organizarea de concursuri sportive și distracții specifice — carnavaluri, bătăi cu zăpadă și multe altele...).

Din păcate, aveam să ne convingem pe teren de existența unor asemenea lipsuri.

Păltinișul (circa 1 400 m altitudine în Munții Cibinului, la circa 30 km de Sibiu) se oferă din punct de vedere al frumuseților naturale ca un loc ideal de odihnă în toate cele patru anotimpuri. Se întîmplă însă că Păltinișul cunoaște animația și veselia concediului doar în lunile de vîrf de sezon: iulie și august. Ce păcat!...

Să reproșăm oamenilor că nu vor să vină și în celelalte luni la Păltiniș? Ar fi nedrept. Nu ei sînt de vină că de îndată ce timpul se face mai capricios transportul cu autobuzul de la Sibiu la Păltiniș devine cu totul precar. Nu oamenii sînt de vină că localul clubului din stațiune arată așa ca în fotografia noastră. Că nimeni nu se preocupă de organizarea cît de cît a timpului oamenilor. La urma urmei nu oricine vine la Păltiniș pentru ca să schieze (pîrtiile sînt excelente) și în nici un caz să schieze **toată ziua.** Mă întrebam — privind aleile Păltinișului acoperite de zăpadă, străjuite de brazi aidoma cu cei din pozele cu «pomul de iarnă» — de ce nu s-o fi gîndit nimeni la organizarea unor plimbări cu sania sau cu o caravană de săniuțe la care a fost înhămat un cal cu zurgălăi? Am văzut așa ceva într-un film; dar lucrurile se petreceau în Elveția... Un căluț și un vizitiu... Ehe, probleme grele!

……

◀ *Grupul de cabane Șanta din complexul Păltiniș. Cine n-ar fi atras de un asemenea peisaj hibernal?...*

...dar dacă «clubul» stațiunii arată astfel? ▼

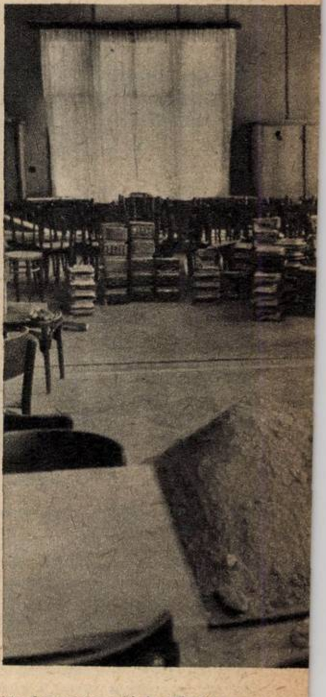

Nu, hotărît lucru. Nu putem pune doar pe seama tradiționalismului sau al prejudecăților faptul că multe stațiuni climaterice montane, deosebit de înzestrate, rămîn goale sau aproape goale în alte luni decît iulie-august. Nici o justificare din acest punct de vedere pentru vestitele stațiuni ca: Bușteni, Păltiniș, Pîrîul Rece, Lacul Roșu, Timiș sau altele, mai puțin cunoscute dar nu mai puțin frumoase: Valea Drăganului, Băișoara (Cluj), Colibița, Săcele, Geoagiu ș.a. Cu ce sînt mai puțin înzestrate de natură aceste stațiuni decît, de pildă, Poiana-Brașov, Predeal, Sinaia și altele, unde există o adevărată tradiție a vacanțelor de iarnă? Cînd te gîndești că sînt atîtea organizații obștești, instituții și întreprinderi interesate și ale căror eforturi comune ar înlătura rapid lacunele existente, dînd un nou impuls folosirii cu întreaga ei capacitate a unei imense bogății naționale! Încheiem reportajul nostru citînd nominal pe cei de la care așteptăm rezolvarea: sfaturile populare, întreprinderile locale de exploatare a stațiunilor balneare și climaterice tutelate de direcția balneoclimaterică din Comitetul de Stat pentru Îndrumarea și Controlul Organizațiilor Locale ale Administrației de Stat (C.S.I.C.O.L.A.S.), apoi beneficiarii: sindicatele, O.N.T., Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, U.C.E.C.O.M. și altele.

film

filme ce nu se uită

„MAICA IOANA A ÎNGERILOR“

Kawalerowicz e artistul prin excelență preocupat de formele gîndirii și expresiei moderne și atunci cînd analizează cinematografic psihologia individului grav zdruncinată de ultimul război mondial (*Adevăratul sfîrșit al războiului* — 1957), și atunci cînd ia ca pretext istoria îndepărtată (*Faraonul*, terminat în 1966) pentru a reflecta asupra răspunderii și puterii în stat. Se mișcă cu aceeași siguranță în universul închis al introspecțiilor minuțioase, ca și în vastele spații ale generalizărilor sociale și istorice. Cu toată densitatea lor ideatică, filmele polonezului Kawalerowicz rămîn înainte de toate *fapte de artă*, adică domenii de specifică, inimitabilă gîndire în imagini, pare că explică optimismul, lumina unei opere tragice, întunecate, a dialogului cutremurător între viață și moarte, între dogmă și libertate, între pustiu și fertilitate. Contrastele frapante de alb și negru, dialectica luminii și a întunericului nu sînt la cineastul polonez (secondat de un remarcabil operator — Jerzy Wojcik) doar jocuri formale, doar efecte compoziționale cu scopul de-a încînta ochiul, ci rezolvări de conținut. Avem de-a face cu acea «gîndire emoțională» ce reprezintă paradoxul artei, cu o noțiune turnată în formă plastică, în imagini sugestive ce dau culoare, relief sensibil, pregnant, dezbaterii. În apropierea rugului calcinat — un deșert dominat de cioturi negre — cîțiva copii se joacă nepăsători și, în veselia lor cu totul stranie în împărăția aceasta a morții, simți cum crește firul de iarbă pe cîmpul abandonat, simți cum triumfă viața. În veșminte albe, aeriene și totuși apăsătoare, călugărițele se zbat îndărătul zidurilor sumbre ca niște mari fluturi agonizînd, ce nu-și mai pot lua zborul...

Dialectica luminii și a întunericului.

reflecție emoțională ce transfigurează realități și adevăruri vitale.

O operă ce poate deruta la prima vedere (prin întîmplările ieșite din comun) este *Maica Ioana a îngerilor* (premiată la Cannes în 1961). O dramă apăsătoare, cu călugărițe, dintr-un ordin intitulat al îngerilor, acuzate de a fi în stăpînirea diavolului, cu crime înspăimîntătoare comise în numele mîntuirii (un călugăr — confesor al maicilor — ars pe rug pentru că nu a putut alunga demonul din trupul posedatelor, un altul care ucide doi oameni convins că astfel își va atrage asupra lui păcatul și va salva sufletul tinerei starețe de care s-a îndrăgostit); într-un cuvînt, tot ce poate stîrni imaginația unui artist baroc, atras de elementul neobișnuit, este folosit pentru a impresiona puternic, prin apăsare, acumulare: exorcisme violente, petreceri orgiace, întîlniri secrete și deghizări, confruntări bizare — doi slujitori ai unor religii diferite, dovedindu-se în fapt una și aceeași persoană, pentru a demonstra că omul e unul singur, indiferent de cultul căruia i se supune. Dar faptele — în artă — nu reprezintă decît poarta prin care artistul te introduce în lumea lui de gînduri și emoții; materia brută din care se cristalizează nu adevăruri generale, ci cele specifice operei. Aceeași legendă a inspirat și romanul lui Aldous Huxley *Diavolii din Loudon* (ce-și plasa acțiunea în Franța lui Richelieu), și cartea polonezului Jaroslav Iwaskiewicz (motiv de inspirație mai apropiat pentru filmul lui Kawalerowicz). Nu subiectul e atît de important, cît ceea ce ne propune spre meditație un artist ori altul, căci Kawalerowicz depășește acuzarea dogmelor inchizitoriale, a abuzurilor clericale ce condamnau aspru dragostea trupească opunînd-o adorației divine, și polemizează cu orice rigiditate, dogmatism sterilizant care îndepărtează omul de la viață. Aceasta mi se

O splendidă afirmare a dragostei creatoare de viață și frumos e cristalizată într-o altă imagine de o uimitoare armonie. Preotul trimis la mănăstire să salveze sufletele «obsedatelor» se îndrăgostește de frumoasa stareță (Lucyna Winnicka), patimă care-l împinge, ca pe eroii dostoievskieni, la crimă.

Dar în timp ce femeia se dăruie noului sentiment fără nici o rezervă, fericită că și-a descoperit sufletul pînă atunci încătușat în veșmîntul rigid, tînărul preot se luptă multă vreme, disperat, cu sentimentul pe care-l socotește diabolic. Și iată scena. Cei doi, care nu și-au mărturisit decît din ochi iubirea, încearcă să se pedepsească pentru simțămîntul «blestemat» după canoanele bisericii, biciuindu-se. Dar supliciul devine treptat o voluptate împărtășită de la distanță care, în loc să-i îndepărteze, îi apropie pînă la contopire. În podul mănăstirii, printre rufele albe întinse la uscat, printre porumbeii ce-și iau zborul, înfiorați, asistăm la o nerostită rugă de dragoste, nobilă transfigurare a pasiunii carnale într-o spiritualizată comuniune a doi oameni.

Peretele alb, de pînză, dintre cei doi, în loc să-i despartă pe îndrăgostiți, îi apropie într-o duioasă legănare, ca o mîngîiere. E una dintre cele mai frumoase, mai pure și totuși mai materiale, mai pămîntene scene de dragoste din istoria filmului.

Alice MĂNOIU

Iurie Darie

Leopoldina Bălănuță

atenție, motor!

„SUBTERANUL“

Uneori, stînd pe platou și tot așteptînd ca regizorul să spună «atenție, motor!», îți trece prin cap să compari nașterea unui film cu construirea unui drum de un km, să zicem, din pietricele mici de cîțiva cm; toate trebuie așezate cap la cap, cu mîna și cu nesfîrșită răbdare, fără scoateri din sărite. Desigur, asta o simte gazetarul și, dacă ar fi de față, cred că ar simți-o și cei mai fanatici admiratori ai artei filmice. Regizorul, actorii, echipa, nu. Ei sînt în elementul lor. Bunăoară acum, pe platoul «Subteranului», regizorul Virgil Calotescu pare omul cel mai fericit din lume. După ce s-a îngrijit gospodărește de cele o mie și unul de lucruri necesare unui film (printre altele: pisica de care are nevoie într-o scenă să fie frumoasă, perele dintr-o farfurie să fie cu codița în sus), repetă un singur cadru de patru, de șase ori, pentru că, spune dînsul neîntrebat de nimeni: «asta-mi place mie, să repet».

Iurie Darie (interpretul principal) este încîntat că are, nici mai mult, nici mai puțin, o «atmosferă intimă» (filmează cu Leopoldina Bălănuță într-o cabană amenajată pe platou). Asta numește un actor «intimitate»: patru reflectoare în ochi, o armată de electricieni și mașiniști, doi ziariști, o pisică ce miorlăie cînd nu trebuie. În sfîrșit. Principalul este ca pe ecran să nu rămînă nimic din sîcîielile turnării, nimeni să nu pară obosit, să rămînă numai filmul. Filmul despre care ne vorbește regizorul.

— *Pentru a doua oară v-ați mutat (temporar) de la «Sahia» la Buftea, pentru a doua oară faceți un film de actualitate și tot pentru a doua oară un film despre petroliști. Cum v-ați intîlnit cu scenariul «Subteranului»?*

— Ioan Grigorescu mi-a povestit vreo șase idei, șase filme posibile. M-am oprit la acesta. Așa cum îl am eu în cap, aș vrea să fie o pledoarie pentru îndrăzneala autentică, creatoare, cea care include în ea și dreptul de a greși (sînt cuvintele unui personaj) atunci cînd vrei să te autodepășești. Nu înțeleg prin asta aventurismul, ci efortul permanent de a realiza mai mult. Eroul principal, Mircea Tudoran, un tînăr inginer de sonde, este un astfel de îndrăzneț, de neliniștit. Calitățile sale profesionale deosebite, o continuă fierbere lăuntrică i-au adus de timpuriu succesul. Îndrăzneala lui devine uneori pripeală atunci cînd nu este susținută de o cunoaștere solidă a celor mai bune căi prin care poate fi atins țelul propus. În filmul nostru, un calcul greșit al lui Tudoran duce la declanșarea unui incendiu. Evenimentul pune față-n față oameni și atitudini, dezvăluie caractere.

— *Bănuiesc că «subteranele» acestor caractere.*

— Acesta este și rostul filmului: să fie o înfruntare a unor gînduri și poziții ce fierb înăuntru și care izbucnesc acum, într-un moment de răscruce: oamenii se arată cu tot ce au bun și mai puțin bun: îndrăzneții lucizi, îndrăzneții orgolioși sau cei care-și îndeplinesc corect meseria dar «stau în banca lor», nu vor să vadă mai departe, cei care vor să aibă acoperire în toate, chiar și pentru propriile greșeli.

Se pare, așadar, că pe un motiv clasic, atitudinea unei colectivități în fața aceluiași eveniment, se încearcă a se pătrunde într-una din cele mai interesante zone psihologice ale contemporanilor noștri. Întreprinderea este cum nu se poate mai interesantă dar și cum nu se poate mai dificilă.

— *Ce vă dă cea mai mare bătaie de cap în timpul filmărilor? Sau, altfel spus, ce vă preocupă mai mult: jocul actorilor, realizarea unei atmosfere?*

— Totul. Absolut totul. Ați văzut cîteva bobine de început. Ați observat mișcarea lui Darie cînd se dă jos din mașina împotmolită în noroi? Așa, cînd privești, nu e mare lucru. În realitate totul mi-a pus probleme: cît de enervat este eroul, cît de «frumos» este noroiul; da, frumos, pentru că tonurile acestea cețoase, la care contribuie nu numai cerul, lumina, ci și pămîntul, sînt dominante în plastica filmului.

— *N-ați putea spune cu ce-ați rămas în urma experienței de la primul dv. film artistic, «Camera albă»?*

— Cu ceea ce numim noi meserie. Criticii n-au prea observat. Din fericire și-a dat seama un scenarist.

— *Ce calificativ v-ar place să fie dat, în primul și în primul rînd, «Subteranului»?*

— Un film aspru.

•

O remarcă: distribuția ni se pare deosebit de bine aleasă: Iurie Darie, care de mult a lăsat în urmă etapa junilor primi, Leopoldina Bălănuță, al cărui talent nu mai are nevoie de nici o recomandare (din păcate, niște îndărătnice motive de fotogenie rău înțeleasă de către unii cineaști au ținut-o departe de platou), Silviu Stănculescu — una din prezentele cele mai complexe ale filmului nostru (de ce oare este atît de puțin folosit?), Emil Botta, Constantin Codrescu, Toma Caragiu, Viorica Farcaș.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Elena GHERA

Silviu Stănculescu

Viorica Farcaş

telegrame

- Actriţa italiană Sylva Koscina, puţin transformată sub această perucă blondă (în fotografia alăturată), este partenera lui Horst Bucholz în filmul «Johnny Banco» pe care-l realizează în prezent, pe Coasta de Azur, regizorul francez Yves Allégret. Scenariul este inspirat de cartea lui Frédéric Valmain «Flamengo-ul ucigaşilor» şi istoriseşte întîmplările unui tînăr aventurier din Barcelona.
- «La douăzeci şi doi de ani aveam deja o situaţie de actor internaţional. Nu e prea bine. Mi se pare că succesul meu a fost prea facil». Această automustrare aparţine unui tînăr actor englez, Alan Bates, talentatul partener al lui Anthony Quinn în «Zorba grecul». În momentul de faţă Alan Bates turnează alături de Julie Christie într-o ecranizare după romanul lui Thomas Hardy «Departe de această mulţime care te înnebuneşte» (regia — John Schlesinger). Aflat la Paris pentru a vedea expoziţia de pictură a lui Picasso, actorul a mărturisit unui redactor al revistei «Arts» că, în ciuda faptului de a fi lucrat cu mari regizori de film, duce dorul teatrului, în special al spectacolului «Priveşte înapoi cu mînie».
- Mihail Boghin, autorul emoţionantului poem cinematografic «Doi» (din păcate trecerea lui pe ecranele noastre a fost prea scurtă), semnează regia unei coproducţii sovieto-poloneze: «Zossia». Operator este un nume binecunoscut: polonezul Jerzy Lipman, iar rolul principal este susţinut de o actriţă binecunoscută şi ea, Pola Raksa («Beata», «Cenuşă»).
- Marcello Mastroianni, care nu a terminat filmările «Străinului» sub conducerea lui Visconti, se şi pregăteşte pentru o nouă etapă de activitate: rolul principal într-un film ce intenţionează să-l realizeze în Sicilia producătorul şi regizorul american Arthur Hiller.
- Elizabeth Taylor şi Richard Burton din nou pe genericul aceluiaşi film: «Actorii», regizat de Peter Glenville. Alături de ei va apărea comicul fantezist francez Henry Salvador.
- Un proiect mai îndepărtat pentru Jean-Paul Belmondo: «Frenchy», povestea unui boxer francez, angajat într-un meci important în Statele Unite. Propunerea a venit din partea regizorului Louis Malle.

nu orice schimbare este spre mai bine

După ce a încheiat cu succes explorarea lumii stranii a monomaniilor intitulate «pasiuni de colecţionar», Flavia Buref a primit misiunea de a pătrunde în mai puţin bizarul dar mult mai cuprinzătorul univers casnic. Dintr-o dată spiritul ei mobil, cuceritoarea dezinvoltură cu care abordează orice subiect şi pe oricine au transformat platele «Sfaturi practice» în agreabile «întîlniri duminicale».

S-a găsit deci acestei rubrici ceea ce îi lipsea în primul rînd, şi anume o autoare în măsură să-i asigure unitatea şi echilibrul. Impresia care se degajă din primele emisiuni este că Flavia Buref se pricepe şi la alegerea colaboratoarelor. Soluţia adoptată pentru «reţeta gospodinei» e destul de ingenioasă, dar ar fi de dorit să se coboare din cînd în cînd de la rafinatele specialităţi culinare de restaurant la mîncărurile mai simple, de fiece zi. Protestam cîndva împotriva introducerii unor «momente distractive» în emisiunile de acest gen, dar dacă se va rămîne la proporţiile şi la stilul de acum obiecţia poate fi retrasă.

Iată aşadar o emisiune care a oscilat vreme îndelungată căutîndu-şi drumul şi care s-a situat, în sfîrşit, pe un făgaş promiţător.

E mai neplăcut de consemnat fenomenul invers: o emisiune care pierde, prin înnoire, calităţi preţioase. «Rapsozi populari» se impusese ca una dintre cele mai originale şi mai atractive rubrici ale televiziunii. Mihai Florea era prezentatorul ideal: iubind şi respectînd creaţia populară autentică şi pe purtătorii ei, conducea un dialog firesc, degajat, şi ştia să pună în valoare fiecare nuanţă specifică, fiecare amănunt inedit. Între toate emisiunile folclorice ale televiziunii «Rapsozi populari» se distingea prin prospeţime, prin lipsă de artificialitate. Noua ei versiune, rubrica «Pe-un picior de plai», reprezintă un pas înapoi. Contactul direct, viu, cu creatori şi interpreţi scoşi astfel din anonimat a fost înlocuit prin declamarea unei înflorite şi stingheritor de ditirambice «prezentări». Nu de emisiuni în care folclorul este coafat, fardat, ajustat după presupuse gusturi orăşeneşti ducea lipsă televiziunea. În loc să se concentreze eforturile în direcţia eliminării tonului afectat, dulceag, al etericelor făpturi blonde deghizate în costum naţional care cred că un cîntec sau un joc popular trebuie anunţate cu glas alintat şi zîmbet de comandă, acest ton este extins şi la o emisiune înainte lipsită de asemenea impurităţi.

Se cunoaşte faptul că între creaţia populară în stare nativă şi creaţia cultă care transfigurează motivele folclorice, integrîndu-le într-o viziune artistică proprie, se întinde terenul inform al pseudofolclorului. Fără a desconsidera aprioric muzica lăutărească (de altfel ar fi de dorit să-l vedem şi ascultăm cît mai des pe cel mai bun reprezentant al ei, Fărîmiţă Lambru, care şi-a făcut ucenicia artistică pe lîngă Maria Tănase), am propune o mai exigentă triere a creaţiilor cărora li se dă «bun de emisiune». Dacă nu din alte considerente, măcar pentru a contribui la dezvoltarea dragostei tinerei generaţii pentru adevăratele valori ale artei naţionale. Montajul muzical-literar prezentat cu prilejul zilei de 24 Ianuarie a constituit, din acest punct de vedere, un exemplu de realizare artistică, avînd un profund conţinut patriotic. Reeditarea unor asemenea excelente antologii ale versului şi cîntecului românesc ar avea darul de a îndrepta atenţia şi interesul publicului tînăr şi mai puţin tînăr către comorile de ieri şi de azi ale culturii noastre.

Iar pe Mihai Florea l-am reîntîlnit în cadrul care-l prinde cel mai bine, ca prezentator al mult aşteptatei ediţii secunde a «Dialogului la distanţă». Dar despre acest adevărat festival al artei populare, cu alt prilej.

Felicia ANTIP

Au trecut peste trei ani de la evenimentul tragic din orașul Dallas (Texas) și multe din întrebările privind împrejurările asasinării președintelui John F. Kennedy continuă să rămînă fără răspuns.

Raportul Comisiei Warren n-a reușit să satisfacă setea de adevăr și de dreptate a opiniei publice din S.U.A. și din restul lumii. De la publicarea Raportului — 27 septembrie 1964 — au apărut în S.U.A. numeroase cărți care critică sever metodele și concluziile Comisiei. Importante personalități politice americane și publicații ca *Life*, *Saturday Evening Post*, *Newsweek* ș.a. cer redeschiderea anchetei.

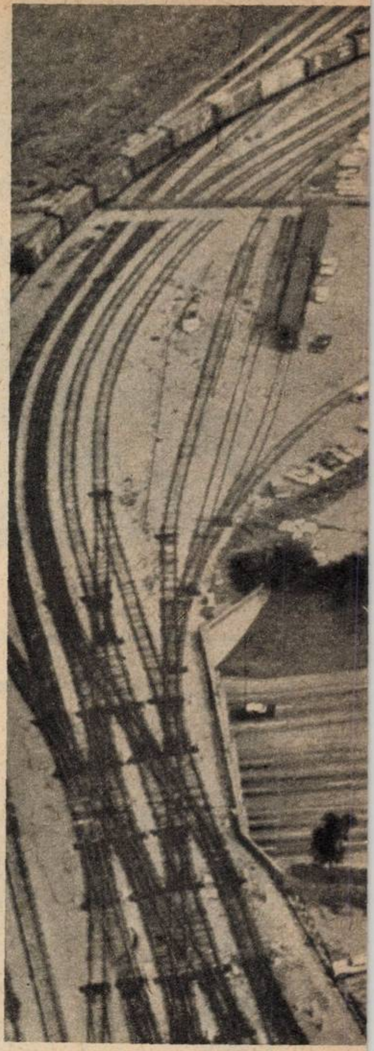

„america face apel":

Principala critică adusă Raportului Warren este că și-a însușit de la început versiunea oficială bazată pe ancheta F.B.I., îndreptîndu-și întreaga activitate în direcția consacrării oficiale a acestei versiuni, pentru a menține astfel «încrederea opiniei publice în instituțiile americane».

Compărînd în fața Comisiei la 14 mai 1964, J. Edgar Hoover, directorul F.B.I., a fost categoric. Concluziile F.B.I. — a spus el — sînt definitive: «*Nr.1: Oswald l-a împușcat pe președinte. Nr.2: El nu era legat de vreo conspirație, de orice natură sau caracter*». Desigur, a admis dl. Hoover, se vor găsi totdeauna anumiți extremiști care nu vor accepta acest raționament. Era un avertisment destul de transparent care, dat fiind sursa care-l lansa și înțelesul care se dă cuvîntului «extremist» în S.U.A., era menit să înlăture orice părere sau mărturie diferită de cea «definitivă».

Însăși organizarea activității Comisiei era edificatoare: ea a constituit grupuri care să investigheze *de ce* îl împușcase Oswald pe președinte, dar nici un grup care să cerceteze *dacă* Oswald era acela care-l împușcase. Cu alte cuvinte, Comisia a început cu ceea ce terminase F.B.I. și a terminat cu ceea ce începuse F.B.I.

În cartea «Moartea unui președinte» lansată cu o magistrală «punere în scenă» politico-comercială — lucrare socotită de observatori ca un «prolog electoral» la alegerile prezidențiale din 1968 — autorul, William Manchester, își însușește această versiune.

Dar, ca și în marile afaceri judiciare din trecut — afacerea Dreyfus, cazul Sacco și Vanzetti, incendierea Reichstagului — întrebările care nu-și găsesc răspuns persistă:

— De unde au fost trase gloanțele?

— Cine este asasinul sau cine sînt asasinii?

— Pe ce bază l-a suspectat poliția din Dallas pe Oswald în momentul cînd l-a arestat?

— În ce împrejurări a fost omorît polițistul Tippit?

— Cît de certă este legătura lui Oswald cu pușca — declarată de polițistul care a descoperit-o ca fiind MAUSER de 7,5 mm și devenită ulterior MANNLICHER-CARCANO de 6 mm?

— Cum se poate ca toți doctorii de la spitalul PARKLAND, unde a fost transportat inițial Kennedy, să fi declarat că rănile au fost făcute din față, **iar examenele medicale efectuate ulterior la Washington să susțină că rănile au fost făcute** din spate?

— Cine l-a ajutat pe Ruby să intre în subsolul poliției și să-l ucidă pe Oswald?

— Ce legături au avut Oswald și Ruby cu F.B.I. și cu C.I.A.?

— De ce a fost respinsă din primul moment atît de categoric ipoteza unei conspirații? De ce au fost ignorate sau făcute să dispară mărturiile și dovezile care duc în această direcție?

Aceste întrebări s-au transformat în mistere. În legătură cu primele două publicăm azi noi extrase din cartea avocatului american Mark Lane «Judecată pripită» (iar în versiune franceză «America face apel») — devenită celebră.

PREGĂTIRI SUSPECTE DAR... NEINVESTIGATE

În dimineața zilei de 22 noiembrie 1963 o femeie tînără trecea la volanul unui *Valiant* pe lîngă Depozitul de manuale școlare Texas, la colțul străzilor Elm și Houston din Dallas. Clădirea de șapte etaje este ultima casă pe lîngă care treci atunci cînd ieși afară din oraș. Pe acoperișul ei se află o mare reclamă luminoasă: *Hertz — închiriază un automobil*, care indică totodată ora și temperatura pentru uzul celor care se află în piața Dealey.

Cînd Iulia Ann Mercer, locuitoare din Dallas, în vîrstă de 23 ani, viră mașina spre vest, pe strada Elm, înspre tripla trecere de nivel din față, ea văzu «un camion parcat pe partea dreaptă a străzii». Camionul era oprit în curbă chiar la marginea unei movile acoperite cu iarbă. Sus, pe movilă, se afla un gard de lemn care lega podul de cale ferată cu o gheretă din beton. Gardul era

CINE ESTE VINOVAT DE M

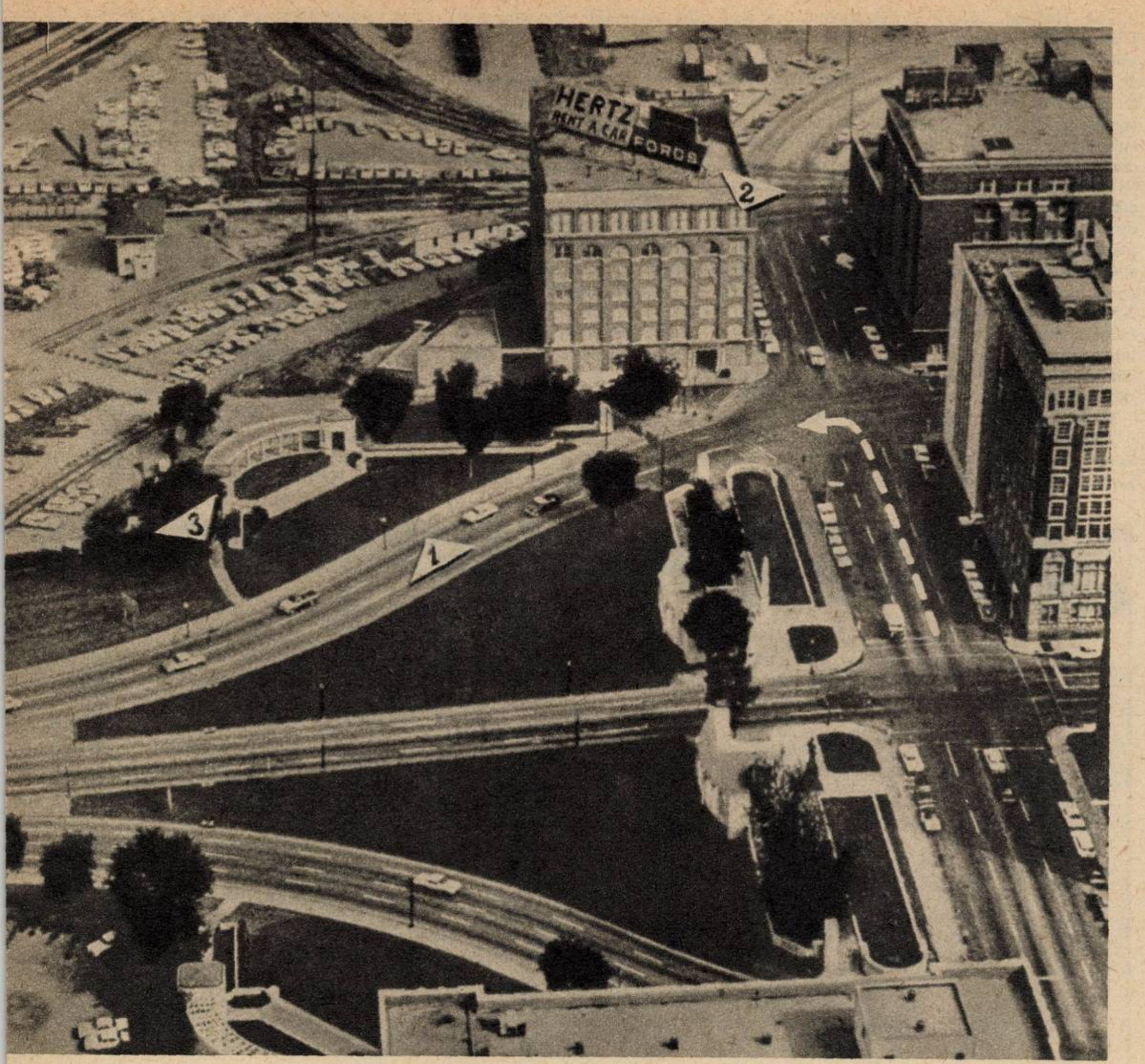

Scena asasinatului: 1)Locul în care se afla limuzina prezidențială în momentul primei împuşcături. 2) Fereastra de la etajul şase al Depozitului de manuale şcolare Texas, de la care se presupune că ar fi tras Oswald. 3) Tufişurile din care au fost auzite împuşcăturile şi deasupra cărora s-a văzut un rotocol de fum.

înconjurat de tufişuri şi de şase arbori. Ghereta se afla cam la jumătatea distanței dintre depozitul de manuale spre est şi de trecerea de nivel spre vest.

Peste puțin timp această mică porțiune de teren avea să fie centrul atenției generale. Acum nu se afla acolo decît un camion parcat nereglementar, la jumătatea curbei. Cum camionul în care erau doi oameni bloca circulația, d-ra Mercer a fost obligată să frîneze şi să aştepte să poată porni, pînă cînd a văzut că nu mai venea nici o maşină dinspre stînga. Camionul era un Ford verde, cu un număr de Texas. Pe partea sa dreaptă era scris cu negru: «Aer condiționat». În partea din spate a camionului se aflau nişte cutii cu unelte.

D-ra Mercer a văzut un om greoi, de vîrstă mijlocie, cu o jachetă verde, cățărat pe roata camionului, în timp ce al doilea se întindea peste oblonul din spate şi scotea ceva ce părea a fi un toc de puşcă. Tocul era lat de circa 20 cm în locul cel mai umflat şi se îngusta pînă la 8 - 10 cm. Era de culoare maro, avea un mîner şi era lung de circa 1,20-1,30 metri. Omul s-a depărtat apoi de camion şi, cum mergea aşa, vîrful tocului armei s-a agățat de ceva de pe trotuar şi el s-a aplecat pentru a-l degaja. Apoi a trecut pe iarbă şi a urcat movila pe care se sprijină trecerea de nivel.

D-ra Mercer a putut face o descriere destul de amănunțită a acelui om. Era un bărbat ce părea să aibă cam 30 de ani şi purta o jachetă gri, pantaloni maro şi o cămaşă cadrilată. Ea a afirmat că i-ar putea identifica pe ambii oameni dacă i-ar vedea din nou.

Această scenă n-a scăpat desigur observației poliției, deoarece în timpul incidentului se aflau acolo la trecerea de nivel trei polițişti care stăteau de vorbă lîngă o motocicletă chiar în fața d-rei Mercer şi a camionului. Astfel, un camion era parcat ilegal şi bloca circulația, în timp ce un om purta ceea ce părea să fie un toc de puşcă pe movila acoperită cu iarbă, în prezența unor polițişti din Dallas. Mai tîrziu, în acelaşi loc, în aceeaşi zi, a fost împuşcat preşedintele.

D-ra Mercer a semnat la 22 noiembrie o declarație în biroul şerifului din Dallas, descriind incidentul în amănunt; el a fost inserat în cele 26 volume conținînd probele adunate de Comisia Warren. Şi totuşi Comisia nu a chemat-o ca martoră. Ea n-a fost interogată de vreun anchetator al Comisiei şi nici o referire la eveniment nu există în Raportul Comisiei, nici măcar la numele ei. Comisia n-a încercat să identifice pe cei trei polițişti pentru a-i interoga sau pentru a descoperi camionul pe care l-a descris d-ra Mercer.

Aşa-numitul toc de puşcă putea fi gol, dar un om care purta tocul spre tufişurile de lîngă traseul pe care avea să treacă preşedintele a fost observat de poliția din Dallas şi totuşi n-a fost stingherit. Chiar dacă tocul era gol, rămîne totuşi o neglijență a Comisiei faptul că nu a cercetat. Dar poate tocul nu era gol...

La 22 noiembrie Lee Bowers-Jr. avea cea mai bună vizibilitate asupra zonei din spatele gardului. El se afla acolo ca supraveghetor în slujba societății de cale ferată Union Terminal Company. Din turnul său de peste 4 metri înălțime, aflat în dosul gardului, el putea supraveghea întreaga zonă. Bowers a declarat unui anchetator al Comisiei că aproximativ la ora 10 dimineața poliția a redus circulația pe porțiunea dintre turn şi strada Elm, aşa încît oricine trecea pe acolo putea fi observat.

El a spus că în jumătatea de oră dinaintea asasinatului a observat trei automobile intrînd în zonă. Primul vehicul a trecut prin fața depozitului de cărți şcolare şi a înconjurat porțiunea din fața turnului şi cea de la vest de el, ca şi cum căuta o ieşire sau verifica regiunea, iar apoi s-a întors pe singurul drum existent, acelaşi pe care venise. Era un *Oldsmobile* tip 1959, un station alb-albastru cu număr din alt stat. Purta un afiş electoral Goldwater-for-President şi deci nu putea fi o maşină a poliției locale sau federale.

Al doilea automobil, un *Ford* negru tip 1957, era condus de un om care părea să țină un microfon la gură. Fordul a pătruns ceva mai adînc în zonă decît primul şi, după ce s-a învîrtit 3-4 minute pe acolo, a plecat pe acelaşi drum.

Al treilea automobil, un *Chevrolet*, a intrat în zonă cu numai 7-8 minute înainte de asasinat. Purta un afiş electoral pro-Goldwater, identic cu acela de pe primul automobil, şi avea acelaşi tip de număr din alt stat ca şi Oldsmobilul. În plus, a afirmat Bowers, al treilea automobil era stropit pînă la geamuri cu acelaşi fel de noroi de culoare roşie pe care l-a observat şi pe primul automobil. Bowers a arătat că şoferul celui de-al treilea automobil a rămas mai mult timp în zonă. El a verificat locul — a înconjurat zona, a încercat să treacă spre strada Elm la dreapta turnului şi a fost forțat să dea înapoi, apoi a mers încet spre fațada clădirii depozitului de cărți şcolare. Bowers a adăugat: «Ultima dată cînd l-am văzut se oprise chiar în dreptul locului asasinatului».

Bowers a mărturisit de asemenea că a văzut doi oameni stînd lîngă gard, chiar înainte de a se fi tras în preşedinte. Unul era de vîrstă mijlocie şi destul de solid. Al doilea, avînd aproximativ 25 de ani, era într-o cămaşă cadrilată, sau haină cadrilată, sau jachetă. Descrierea făcută de el celor doi oameni din spatele gardului nu era deosebită de cea pe care a făcut-o d-ra Mercer celor doi oameni, dintre care unul a ridicat tocul de puşcă din camion şi l-a dus după gard. Cei doi se aflau la 4-5 metri unul de altul — a spus Bowers — şi se găseau în fața coloanei de maşini oficiale care se apropia. Nici unul nu era îmbrăcat ca lucrător la calea ferată sau ca polițist. Aceşti doi oameni erau singurii străini în zonă. Ceilalți erau muncitori pe care-i cunoştea.

Cînd s-au auzit împuşcăturile — a arătat Bowers — cei doi mai erau încă acolo. El a spus anchetatorului Comisiei că în acel loc s-a petrecut ceva neobişnuit şi care nu ştie de ce i-a atras atenția.

Întrebare: *Nu ați putea să descrieți cele petrecute?*

Bowers: *Nu era ceva despre care aş putea fi sigur că s-a întîmplat...*

Înainte ca Bowers să fi putut încheia această importantă frază, avocatul Co-

(Continuare în pag.16)

DARTEA PREŞEDINTELUI?

cine e vinovat ?

misiei l-a întrerupt cu o întrebare fără legătură cu chestiunea. Puțin mai tîrziu depoziția lui Bowers a fost încheiată, rămînînd nelămurit ce s-a petrecut în zona din spatele gardului în momentul asasinării președintelui.

Într-un interviu filmat și înregistrat pe care i l-am luat ulterior, Bowers a dat informații mai amănunțite asupra acestui important punct.

Bowers: *În timpul împușcăturilor, în vecinătatea locului în care se aflau cei doi oameni descriși de mine, s-a văzut o fîșie de lumină ori ceva de care nu mi-am putut da seama, dar ceva s-a întîmplat în această zonă din imediata apropiere a întăriturii și mi-a atras atenția. Acum, ce a fost, nu m-am putut dumiri și nu o pot descrie altfel decît ca ceva neobișnuit, un fascicul de lumină sau o dîră de fum, ceva care m-a făcut să cred că un lucru ieșit din comun s-a întîmplat acolo.*

Lane: *Citind depoziția dv., domnule Bowers, rezultă că tocmai cînd erați pe punctul de a face această declarație ați fost întrerupt în mijlocul frazei de consilierul Comisiei, care a trecut pe urmă la altă chestiune.*

Bowers: *Da, așa este. Adică încercam să răspund la întrebare, și el a părut să fie satisfăcut de răspunsul dat și nu ținea să continui.*

Dincolo de piață, privind de pe acoperișul clădirii Terminal Annex coloana de mașini,se afla J.P. Price. Într-o declarație pe care a dat-o în biroul șerifului din Dallas, la 30 minute după asasinat, Price a spus că a auzit o serie de împușcături. Privirea sa a fost atrasă spre zona din spatele gardului de pe movila cu iarbă. După seria de împușcături — a declarat el — am văzut un om fugind către automobile, spre locul de parcare. Omul avea circa 25 de ani și purta pantaloni kaki. Aceasta se potrivește cu descrierea făcută de Bowers și de d-ra Mercer. Price a spus că omul care fugea de la locul asasinatului «avea ceva în mînă».

Deși semnase o declarație prin care dădea importante informații, Price nu a fost interogat de Comisie sau de vreun consilier al acesteia și nici o referire la observațiile sale nu apare în Raport, nici măcar numele lui nu e citat.

La 27 martie 1966 l-am intervievat pe Price pe acoperișul clădirii Terminal Annex. În timpul conversației noastre filmate și înregistrate el a furnizat o descriere completă a omului pe care l-a văzut la 22 noiembrie: «I-am dat o atenție specială. Avea pantaloni kaki, o cămașă albă și cred — sînt destul de sigur — că părul său era blond și lung. Un om de aproximativ 73 kilograme și nu prea înalt. Cam de 1,60 metri. Era cu capul descoperit și fugea foarte repede, ceea ce m-a făcut să-l suspectez că el trăgea gloanțele, dar s-ar putea să mă înșel. Omul ducea ceva în mîna dreaptă — a adăugat Price — care putea să fi fost o pușcă».

Lane: *Și încotro ai văzut omul fugind?*

Price: *În spatele acelui gard de lemn, în dreptul mașinilor și în dosul clădirii depozitului Texas.*

Două secvențe din filmul făcut de un amator, Zapruder — scene dramatice prezentînd pe președintele Kennedy și pe soția sa Jacqueline în momentul asasinatului.

S.M. Holland, angajat al companiei Union Terminal de peste 25 ani, a fost solicitat de polițiști în dimineața zilei de 22 noiembrie să verifice angajații feroviari care doreau să privească cortegiul prezidențial de pe podul de peste strada Elm. La 11,45 a.m. Holland s-a dus pe pod și a început să identifice pe feroviari. El se mai afla pe pod cînd cortegiul trecea pe strada Elm, venind direct către el. Deodată se auziră împușcături. Holland se uită imediat spre stînga, către gardul de lemn, tufișuri și pomi, și un rotocol de fum apăru la 2-3 metri înălțime chiar deasupra pomilor. El a afirmat că a auzit patru împușcături și că nu avea «nici o îndoială de a fi văzut acel rotocol de fum ridicîndu-se de sub pomi».

Holland și-a dat seama că avea loc o încercare de asasinat. El credea că asasinul sau asasinii se aflau în spatele gardului de lemn. «Ei bine, imediat ce gloanțele au fost trase — a arătat el — am fugit la capătul acestui pod, în spatele gardului, pentru a vedea dacă este cineva acolo». El a spus că «în momentul cînd am ajuns acolo se aflau cam 12 sau 15 polițiști și agenți, și ne-am uitat împrejur cîtva timp căutînd cartușe goale». Holland a adăugat: «Îmi amintesc cum al treilea automobil era un «station» lipit de gard și părea că cineva a stat pe el timp îndelungat». El a spus că bara «station»-ului era murdărită cu noroi în două locuri.

Întrebare: *Ca și cum cineva și-ar fi curățat ghetele sau...*

Holland: *Da, ca și cum cineva și-ar fi curățat ghetele sau ar fi stat pe bară ca să privească peste gard.*

Un alt feroviar, James L. Simmons, a fugit de asemenea în spatele gardului de lemn imediat ce au fost trase gloanțele. El a afirmat că a văzut urme de picioare în noroiul din spatele gardului și pe șipcile de lemn — a doua și a patra — ale gardului. Simmons a arătat că a văzut de asemenea urme de noroi pe bara unui automobil de acolo, ca și cum cineva s-ar fi suit pe ea ca să privească peste gard.

Holland a observat că zona din spatele gardului era folosită ca spațiu de parcaj de către serviciul șerifului din Dallas. După ce a făcut această declarație, nu s-a mai făcut apel la mărturiile sale. Deși consilierul nu l-a întrebat cît timp a durat pînă ce a ajuns în zona respectivă sau dacă socotea că cineva s-ar fi putut strecura de acolo neobservat de el, Comisia a citat depoziția lui Holland în sprijinul afirmației sale că după asasinat nu a existat vreo «activitate suspectă» în zona din spatele gardului: «Holland, de pildă, imediat după împușcături, a fugit de pe pod să vadă dacă se afla cineva în spatele gardului, dar nu a văzut pe nimeni printre mașinile parcate».

Cînd eu i-am luat un interviu filmat și înregistrat lui Holland, el mi-a spus că Comisia a răstălmăcit depoziția sa: «Eu nu pot înțelege de ce se afirmă că ar fi fost imposibil ca cineva să se afle acolo, în dosul gardului, pentru că desigur lucrul era posibil». El a adăugat că i-au trebuit cel puțin două minute ca să ajungă la zona din spatele gardului. La 22 noiembrie — a declarat el — spațiul de parcaj era «o mare de mașini», nu era nici o palmă de pămînt neocupată și nu se putea vedea pînă la colțul acela. Holland mi-a spus că a trebuit să se cațere pe deasupra mașinilor ca să ajungă în spatele gardului. «Erau parcate bară la bară. Săream peste bare și peste capote. Puteau ușor să fi fugit înainte ca eu să fi ajuns acolo» — a conchis el.

Seymour Weitzman, ofițer de poliție, a fost unul dintre primii polițiști care au ajuns la gardul din spatele căruia au fost trase gloanțele. El se afla la colțul străzilor Main și Houston, aproximativ în fața primei clădiri situate spre partea de sud-est a movilei, cînd a trecut limuzina președintelui. Cîteva clipe mai tîrziu, cînd automobilul s-a apropiat, el a auzit împușcături și a fugit înspre movilă. Weitzman a declarat că a urcat movila și a sărit peste gard. El a descris confuzia care domnea în spatele gardului în momentul cînd soseau alți polițiști și a arătat că a întîlnit acolo un martor foarte important — un feroviar: «L-am întrebat pe acar dacă a văzut sau auzit ceva în timpul trecerii președintelui. El a spus că crede că a văzut pe cineva aruncînd ceva într-un tufiș». Weitzman a adăugat că l-a întrebat pe acar de unde credea că venise zgomotul și acarul a arătat spre un desiș gros.

Comisia era astfel informată asupra unui foarte important martor ocular al evenimentului — un feroviar care credea că împușcăturile veneau din zona din dosul gardului și care a văzut un om aruncînd ceva în tufiș după ce mașina președintelui trecuse. Totuși, imediat după ce Weitzman a dat această informație, consilierul Comisiei a zis: «Cred că asta-i tot», și Weitzman a fost lăsat să plece. Nu i s-a cerut să dea numele sau să facă descrierea feroviarului. N-a fost întrebat dacă s-a uitat în tufiș sau dacă a găsit ceva acolo. Nimic în cele 26 volume de documente sau în Raport nu indică faptul că Comisia sau consilierii ei au făcut vreun efort pentru a găsi sau identifica pe feroviar.

DE UNDE S-A TRAS?

> «Nici o dovadă demnă de crezare nu sugerează că gloanțele au fost trase de pe podul de cale ferată deasupra triplei treceri de nivel, de la triajul vecin de cale ferată sau din orice alt loc decît clădirea Depozitului de manuale școlare Texas».
>
> Raportul Comisiei Warren

A conchide că «nici o dovadă demnă de crezare nu sugerează» că au fost trase gloanțe din altă parte decît depozitul de manuale înseamnă a ignora pro-

bele aduse de d-ra Mercer, de Bowers, Price, Holland, de ofiţerul de poliţie Weitzman şi acarul cu care el a stat de vorbă. Iar declaraţiile acestor şase martori concordă întru totul una cu alta. Cînd mărturiile sînt atît de asemănătoare — exceptînd cazul unei false depoziţii generale — elementul comun trebuie să fie adevărat. Respingerea vădit arbitrară de către Comisie a unor asemenea mărturii pune mai curînd în dubiu propria sa bunăcredinţă decît cea a martorilor — mai ales că aproape 100 alte persoane au considerat că împuşcăturile au plecat de la movilă.

Comisia a avut numele a cel puţin 266 martori prezenţi la scena asasinatului. 259 au depus mărturie; 23 au compărut în faţa a cel puţin unui membru al Comisiei; 58 au fost interogaţi de consilieri ai Comisiei, iar 123 în plus au fost interogaţi în diferite rînduri de poliţia oraşului Dallas, de serviciul şerifului districtului Dallas, F.B.I. sau Serviciul Secret. 55 persoane ale căror nume erau cunoscute şi care au fost prezente la scena asasinatului n-au fost interogate niciodată de autorităţile locale sau federale.

Anchetatorii au uitat sau au neglijat să întrebe un număr de 68 persoane, chemate ca martori sau interogate de poliţie (inclusiv F.B.I. şi Serviciul Secret), de unde cred că au venit împuşcăturile. Din cele 90 persoane cărora li s-a pus această întrebare importantă şi care au fost în stare să dea un răspuns, 58 au spus că împuşcăturile au pornit din direcţia movilei gazonate şi nu de la clădirea depozitului de manuale, iar 32 au fost de altă părere. Astfel, aproape trei sferturi din cei care au exprimat o opinie au sprijinit probele aduse de d-ra Mercer, Bowers, Price, Holland şi Weitzman.

Este de asemenea important de notat că aproape jumătate din cei care n-au fost de acord cu majoritatea se aflau în coloana oficială de maşini. Depoziţia lor trebuie cîntărită cu grijă, deoarece vehiculele se aflau în mişcare, făcînd dificilă identificarea originii zgomotelor. În plus, aproape toţi erau oficiali guvernamentali, soţiile sau secretarii acestora, poliţişti locali sau federali. Nu vreau să spun că depoziţiile lor ar trebui anulate, dar ar trebui apreciate cu rezervă pentru motivul vădit că ar putea fi subiective.

Chiar în sînul minorităţii celor 32 care n-au fost de acord că împuşcăturile au venit din jurul movilei sînt cîţiva ale căror depoziţii sînt absolut în dezacord cu concluzia Comisiei, potrivit căreia toate gloanţele au fost trase de la fereastra din colţul sud-estic al celui de-al şaselea etaj al depozitului de manuale. De exemplu, martori de la al cincilea etaj al clădirii au declarat că atunci cînd s-au tras gloanţele au crezut la început că zgomotul era cauzat de pocnetul motorului unei motociclete sau al unui automobil.

Mulţi oameni trec printr-o stare de încordare nervoasă atunci cînd depun în faţa justiţiei. În general ei caută să facă pe plac Curţii. Comisia Warren a fost prezidată de judecătorul şef al Statelor Unite, a fost numită de preşedintele Statelor Unite, iar membrii săi sînt oameni importanţi şi influenţi. Este firesc să presupui că, în faţa unui asemenea for, tendinţa martorului de a face pe plac, conştient sau inconştient, sporeşte. Nu este surprinzător să constaţi dorinţa vădită a acestuia de a se conforma versiunii guvernului. Un martor a declarat că «a auzit o împuşcătură în plus faţă de cele care se trăseseră în realitate». El auzise patru împuşcături, iar versiunea oficială era că existaseră numai trei. Chiar şi d-na Jacqueline Kennedy a declarat Comisiei că amintirile ei cu privire la eveniment erau diferite de reportajele apărute în presă şi că era gata să recunoască faptul că ea era aceea care se înşela.

Autorităţile au chemat cea mai mare parte din martori mult timp după ce arătaseră clar că, după părerea lor, împuşcăturile veniseră numai de la clădirea depozitului de manuale şi, implicit, că cei care respingeau această teză erau iresponsabili. Presa a sprijinit şi a răspîndit larg poziţia oficială, aşa încît deosebirile dintre ipoteza iniţială şi cei ce se aflau în dezacord cu ea au fost estompate. De aceea probabil că datele cele mai semnificative — mai semnificative chiar decît cele pomenite mai sus — sînt acelea care atestă reacţiile imediate ale martorilor la asasinat, înainte de a fi existat vreo versiune oficială. În 22 şi 23 noiembrie 25 martori au dat declaraţii sau au făcut depoziţii în legătură cu originea împuşcăturilor. 22 dintre ei au considerat că s-a tras dinspre movilă.

92 din 124 martori au arătat explicit, sau prin direcţia în care au fugit sau privit, că movila şi nu clădirea depozitului de manuale a fost locul de unde au venit împuşcăturile. 84 martori în total au declarat că împuşcăturile au venit de la movilă, iar 34 au fugit spre movilă sau şi-au îndreptat atenţia într-acolo în momentul cînd s-au auzit împuşcăturile.

Agenţi ai Serviciului Secret, ofiţeri ai poliţiei din Dallas şi locţiitori ai şerifului districtului Dallas, aflaţi ici şi colo în jurul pieţei, au fost de acord că împuşcăturile păreau să vină de la movilă. Mulţi poliţişti au declarat că imediat ce au răsunat împuşcăturile au fugit spre movilă şi în spatele gardului de lemn şi au început să cerceteze zona, unii dintre ei trecînd prin faţa clădirii depozitului de manuale. Lee Bowers a declarat că, la cîteva minute după asasinat, cel puţin 50 de poliţişti cercetau spaţiul de parcare şi şinele de cale ferată dindărătul gardului de lemn; alţi martori oculari confirmă această apreciere.

Poliţiştii tind în general să adopte poziţia oficială faţă de un acuzat. În acest caz, dacă un poliţist ar fi dorit să-şi modifice raportul după eveniment, putea fi infirmat de evidenţa propriei sale acţiuni. Asupra lui s-ar fi putut exercita presiuni puternice care să-l determine să explice de ce a fugit spre movilă, a sărit peste gard şi a cercetat zona din spatele acestuia imediat după ce preşedintele a fost împuşcat în prezenţa sa — dacă socotea cu adevărat că asasinul se afla în altă parte.

Totuşi, cel puţin un poliţist din Dallas s-a arătat indiferent faţă de această logică. Jesse E. Curry, şeful poliţiei, conducea maşina din faţa cortegiului. La 23 noiembrie el a declarat reporterilor că «poate afirma, după zgomotul celor trei împuşcături, că au venit din clădirea depozitului de manuale din cartierul comercial din Dallas». Dar imediat după ce se auziseră împuşcăturile, în timp ce se afla în faţa podului, avînd clădirea depozitului în spate, Curry transmisese prin radiofonul său: «Trimite un om sus deasupra triplei treceri de nivel şi vezi ce s-a întîmplat acolo». Într-un caz ca acesta reflecţiile ulterioare sînt mai puţin valabile decît reacţiile şi declaraţiile de la faţa locului. Bunul-simţ continuă să asocieze cele spuse de Curry reporterilor, după ce versiunea oficială fusese stabilită cu cuvintele sale iniţiale.

Şeriful J.E. Decker se afla pe bancheta din spate a primei maşini. Imediat după ce a vorbit Curry, Decker a dat ordin prin radiofon ca «toţi oamenii disponibili din serviciul meu să se ducă în zona căilor ferate, să încerce să stabilească ce s-a întîmplat acolo şi să ţină totul sub control pînă cînd poliţia criminală şi alţi anchetatori vor sosi la faţa locului». Două ore mai tîrziu locţiitorii şerifului Decker mai menţineau un «post de comandă» activ în zona din dosul gardului de lemn. Comisia a trecut cu vederea acest fapt cînd a conchis că «în cîteva minute atenţia s-a îndreptat asupra clădirii Depozitului de manuale şcolare Texas ca singură sursă a împuşcăturilor».

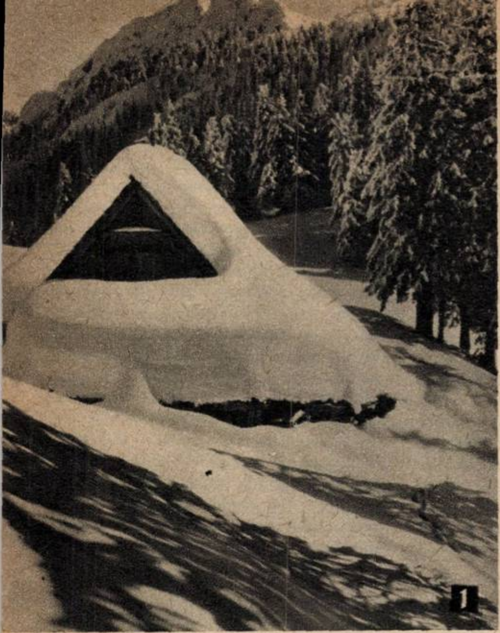

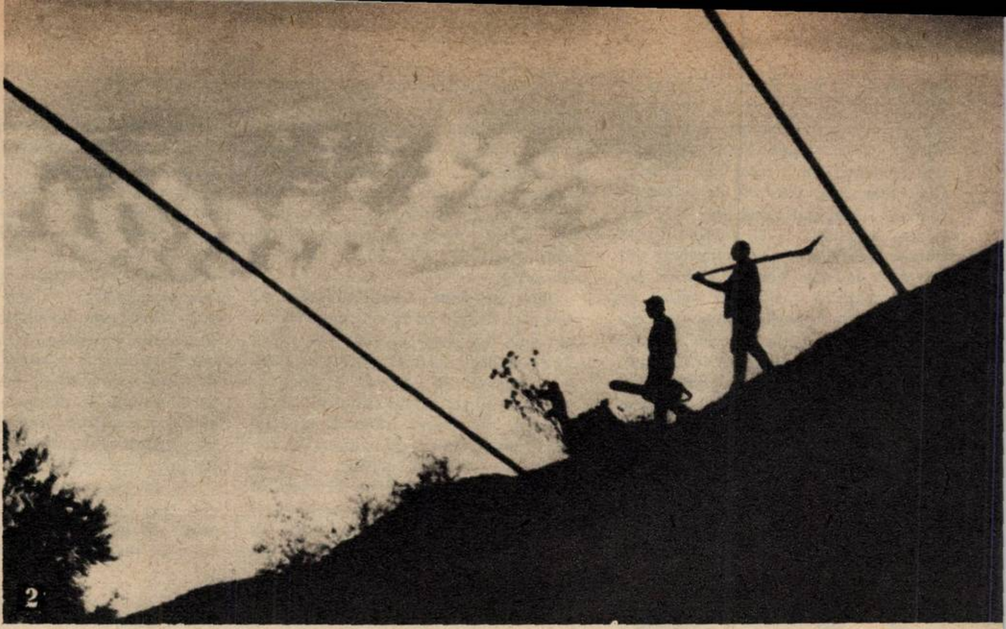

cititorii fotografiază

1 Cabana troienită — Moyrer DIETER.
2 Siluete — Victor FRITSCH.
3 Rapsodie în lemn — Ion BĂLĂȘCAN.

dialog cu cititorii

despre unele rubrici ale „flacării"

Tov. Măruș Dumitrescu, student din Zimnicea, ne supune părerile d-sale cu privire la *conținutul și forma de prezentare* a «Flacării», apreciind pozitiv majoritatea rubricilor, articolelor, reportajelor și anchetelor noastre. Trecînd peste aceste aprecieri — după părerea noastră prea laudative — ne vom opri la unele propuneri pe care ni le face corespondentul nostru. Una din ele se referă la coperte: tov. Dumitrescu ar dori să găsească pe copertele noastre nu numai portrete, ci și *imagini veridice* ale vieții cotidiene și realității contemporane interne și internaționale, redate prin instantanee, scene de gen etc. Propunerea merită a fi reținută. În aceeași scrisoare corespondentul nostru ne arată că nu i se pare potrivit ca la rubrica «Memento» să apară și informații despre unele evenimente cultural-artistice ce s-au petrecut înainte de apariția numărului respectiv de revistă, ci numai informații cu privire la cele ce urmează să se petreacă. De data aceasta nu mai sîntem de acord cu opinia cititorului nostru. Căci dacă în ce privește programul televiziunii sau cel al concertelor informarea noastră poate fi anticipativă pentru că e vorba de manifestări ce vor avea loc numai într-o anumită zi și la o anumită oră, în ce privește celelalte fenomene culturale pe care le semnalăm (apariția unor cărți sau a unor discuri, premiere cinematografice sau teatrale, expoziții de artă plastică) caracterul anticipativ nu mai e obligatoriu; cărțile sau discurile spectacolele teatrale sau cinematografice, expozițiile pot fi — respectiv — procurate, vizionate sau vizitate și după prima zi a aparițiilor, premierelor sau vernisajelor respective. Avantajul — pentru redacție și mai ales pentru cititor — constă în faptul că în felul acesta noi putem face *un serviciu nu numai* de informare, ci și unul de orientare critică cu privire la valoarea unor manifestări literare sau artistice.

P.S. La întrebările puse vom răspunde separat.

cei vizați prin critici răspund...

Sfatul popular al regiunii Argeș (la o sesizare a cititoarei Ana Ionescu din Craiova): «În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că cele cuprinse în nota «Salutări din Govora-băi» corespund realității, luîndu-se următoarele măsuri pentru înlăturarea deficiențelor:

— În funcție de condițiile de spațiu existente, unitățile comerciale locale au fost dotate cu mobilier și utilaj comercial modern. În cursul acestui trimestru urmează să se modernizeze și magazinul de țesături-confecții.

— S-a luat legătură cu D.R.T.A.-Argeș în vederea *introducerii* unui autobuz pe traseul gară-stațiune. Aceasta, spre a se asigura transportul în bune condițiuni al celor veniți în stațiune.

— În perioadele de vîrf va fi dublat personalul însărcinat cu primirea bolnavilor în stațiune.

— S-a hotărît ca activitatea clubului și a bibliotecii din Govora să se desfășoare potrivit unui program dinainte stabilit».

***Sfatul popular al orașului* Roman** (la o sesizare a cititorului Iacob Scutaru din Roman): «În orașul Roman, în afară de *unitățile comerciale destinate* recreării tineretului, sînt cluburi frumoase, cu spații adecvate și bine dotate, pe lîngă întreprinderile *mari din oraș* ca Uzina de țevi, Fabrica de zahăr, Întreprinderea mecanică, Șantierul 3 construcții etc.... Suprafața ringului de dans a restaurantului «Moldova» este în raport cu mărimea localului, neexistînd în prezent posibilități de extindere a sa... E drept că deși ventilatorul restaurantului funcționează tot timpul, nu reușește să absoarbă tot fumul care se produce în local. Aceasta și pentru că la construcția sa nu a fost prevăzută și o ventilație laterală în pereți... Cu privire la orchestra restaurantului, Comitetul orășenesc de cultură și artă va verifica periodic repertoriul orchestrei».

fotografii de la amatori sau îndrumări pentru fotografii amatori?

Scriindu-ne, așa cum ne arată, prima sa scrisoare, studentul Iancu Ifrim din București ne comunică părerea sa favorabilă despre o serie de anchete publicate de «Flacăra» pe teme sociale (viața de familie, comportamentul în societate, timpul liber și *tineretul* etc.), precum și despre unele rubrici permanente («Memento», «Dialog cu cititorii» și «Cititorii întreabă»). În același timp tînărul nostru corespondent ne reproșează *încetarea* publicării rubricii «Carnetul fotografului amator» (menită a da îndrumări tehnice fotografilor amatori).

Tov. Ifrim ne scrie: «Eu nu văd rostul rubricii «Cititorii fotografiază»; cred că această rubrică nu-i interesează decît pe autorii fotografiilor respective... Socot însă că ar fi mult mai utilă fotografilor amatori o rubrică de sfaturi *tehnice cum* era cea amintită».

Noi considerăm însă că îndrumări tehnice fotografii amatori pot afla din *nenumărate* surse, începînd — din copilărie — de la cercurile pionierești, continuînd cu cercurile de fotografi amatori din întreprinderi, cluburi sindicale, case de cultură etc. și chiar din numeroasele manuale de specialitate apărute. Vom ține seama însă și de argumentul d-sale că rubrica «Cititorii fotografiază» nu se bucură de unanime aprecieri și ne vom strădui să găsim alte căi de *sprijinire a pasiunii* fotografilor amatori.

P.S. Despre televiziunea în culori și perspectivele televiziunii cu imagine tridimensională *vom scrie cînd* vor exista lucruri noi de spus.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Andrei Costinaș, student, 22 ani, Sibiu, str. 1 Mai 20: cinema, ilustrate; Elena Smolenschi, funcționară, Constanța, str. Mărăști 25: teme diverse, ilustrate; Virginia Vrabie, muncitoare, 21 ani, Tîrgoviște, str. N. Bălcescu 283: ilustrate; Petre Oancea, tehnician, 23 ani, Ploiești, str. Andrei Mureșianu, bl. A 1, sc. C, ap. 39: cinema, sport, ilustrate; Eugenia Lupu, laborantă, Piatra-Neamț, str. Karl Marx, bl. C 1, ap. 46: ilustrate; Ilie Dragotă, elev, 17 ani, Cîmpia Turzii, str. V. Alecsandri 1: filatelie, ilustrate; Gheorghe Revnic, elev, 16 ani, Cîmpia Turzii, str. Ecaterina Teodoroiu, aleea Castanilor 1: filatelie, ilustrate; Marina Pandele, elevă, București, str. Lanternei 44, rn. 1 Mai: cinema, ilustrate; Georgeta Mihailovici, elevă, 15 ani, Brașov, str. Ciocîrliei 17: teme diverse, cinema; Mihai Tutunaru, maistru, Buhuși, str. Florilor 1, bl. 1, et. 3, ap. 11: sport, cinema, ilustrate; Dumitru M. Rizoiu, funcționar, 20 ani, Pitești, str. M. Eminescu 2: teme diverse, cinema, ilustrate; Steliana Dobre, elevă, București, str. Nicolae Mohănescu 30, rn. 1 Mai: *muzică, cinema*, literatură, sport, ilustrate; Ionel Vărgatu, elev, 18 ani, Craiova, str. Industrială 15, I.S.C.M., cart. 41; *teme diverse*, ilustrate; Gheorghe Vasile, tehnician, Tulcea, str. Bucovinei 7: ilustrate; Cristina Mihalache, elevă, 18 ani, Iași, *str.* Brîndușa 36: teme diverse, ilustrate; Jeni Trîmbaciu, elevă, 18 ani, Iași, str. Brîndușa 42: teme diverse, ilustrate; Irimia Murguleț, *muncitor*, 23 ani, Reșița, bl. 23 August, ap. 122: teme diverse, ilustrate; Speranța Marin, tehniciană, Pitești, str. M. *Eminescu* 2: *cinema*, muzică, ilustrate; Iuliana Buhoci, funcționară, Pitești, str. Eminescu 2: teme diverse, cinema, ilustrate; Viorica Suciu, studentă, Gherla, str. 30 Decembrie 22: cinema, literatură, teatru, ilustrate; Stela Carp, elevă, 15 ani, com. Cotnari, reg. Iași: muzică ușoară, cinema; Vasile Pintilie, student, Iași, str. Vasile Lupu 73: teme diverse, literatură, *ilustrate*; Jeni Anghel, pictoriță, București, str. Frații Făgărășanu 40, rn. N. Bălcescu: teme diverse, cinema, ilustrate; Eugenia Duceag, asistentă medicală, 22 ani, com. Cucorăni, rn Botoșani: cinema, ilustrate.

în cîteva rînduri

Nicușor M., Gherla. 1) Vă mulțumim pentru aprecieri și urări. 2) O parte a presei noastre a publicat unele fragmente din cartea lui Manchester «Moartea *unui președinte*». Nu vă putem spune dacă această lucrare va vedea lumina tiparului și la noi.

Iustina Nebac, Buzău. 1) Giuliano Gemma, interpretul lui Nicolas din serialul «Angelica», nu este un actor a cărui valoare să *justifice publicarea* fotografiei sale în revistă. 2) Firește, e bine ca o actriță să fie frumoasă, dar mai important e

entul, vocaţia pentru artă...
Mihai P. Popa, Sibiu. 1) Ră-
nem la afirmaţia făcută în
52/1966 al revistei: cel mai
g pod din lume este cel de
Maracaibo (Venezuela) —
00 m. 2) În cealaltă problemă
teţi afla răspunsul dorit adre-
du-vă în scris Muzeului regio-
Oradea, str. Muzeului 4.
Aurelia Graure, Tr. Severin.
Pompiliei Stoian scrieţi-i pe
resa Studioului de televiziu-
str. Molière 2 — Bucureşti.
Adresa emisiunii dorite este
dioteleviziunea română,
. Nuferilor 62 — Bucureşti.
plic menţionaţi: Pentru e-
siunea «La microfon melodia
eferată». 3) Datele filmogra-
e ale actriţei Michèle Mercier
apărut în revista noastră.
Rodica Luca, Iaşi. Din ne-
icire comunicarea adresei pe
e ne-aţi solicitat-o este tar-
ă. După cum — probabil —
aflat, înzestratul actor polo-
z Zbigniew Cybulski a înce-
din viaţă în urma unui tragic
ident.
I. Nicolae, Ilia. Primele no-
ni în arta fotografiatului le
teţi căpăta frecventînd un
c de fotoamatori, cum ar fi
pildă cel de pe lîngă Combi-
ul siderurgic Hunedoara. Vă
tem spune de asemeni că în
nul de apariţii pe 1967 al
turii tehnice se află şi o
rare menită să-i iniţieze pe
epători în ale fotografiei.
Mihaela Iancu, Bucureşti.
ărul cîntăreţ Florin Anca,
d abia la începutul activităţii
e, nu justifică deocamdată
blicarea fotografiei sale pe
pertă. Aşa că atît Florin Anca
şi dv. mai aveţi de aşteptat...
Liliana Olaru, Tg. Jiu. Nu
tem răspunde cînd va apărea
copertă fotografia actorului
favorit. Ea figurează însă în
nurile noastre tematice.
Petru Lăzărescu, Roman.
tistului emerit Constantin
ruzan scrieţi-i pe adresa Ra-
televiziunii române, str. Nu-
ilor 62, rn. 16 Februarie —
cureşti.

NOTĂ

titorii care se adresează re-
ei şi doresc să li se răspundă
istă sau prin poştă sînt rugaţi
enţioneze în scrisori numele
lresele lor complete.

---

cititorii întreabă

pe argeş în jos...

«Aş vrea să cunosc unele date cu privire la Mănăstirea Argeş»

Neculai SAVA
comuna Vînători
rn. Tg. Neamţ

Răspunde OLIVER VELESCU, istoric principal la Direcţia monumentelor istorice.

Se întîmplă în istorie ca unele opere de artă să întrunească adeziunea unanimă şi să placă tuturor încă de la realizarea ei. O astfel de operă este şi biserica Mănăstirii Argeşului.

Ridicată de Neagoe Basarab, domnul cărturar al Ţării Româneşti (1512-1517), pe locul vechii Mitropolii a Ungrovlahiei din 1359, biserica Mănăstirii Argeş se impune şi astăzi prin particularităţile ei, ea fiind un model de la care s-au inspirat artiştii şi arhitecţii în decursul celor 450 de ani de la terminarea ei.

Spre deosebire de ceea ce s-a construit pînă la ea, aci, la Argeş, apar unele inovaţii în planul şi elevaţia construcţiei. Sînt de reţinut pronaosul lărgit, avînd în interior 12 stîlpi de piatră bogat sculptaţi care sprijină o turlă centrală pe plan octogonal. Deasupra naosului se înalţă încă o turlă foarte înaltă.

Un deosebit efect plastic îl dau construcţiei cele două turle mici din colţurile dinspre sud-vest şi nord-vest, cu ferestrele dispuse în diagonală, dînd impresia că au fost răsucite de o mînă nevăzută.

Exteriorul turlelor este tratat cu aceeaşi bogăţie de decoraţie ca şi faţadele, iar cele două turle principale sînt încoronate cu cîte un rînd de pietre sculptate cu motive florale stilizate, numite fleuroane.

Intrarea în biserică se face printr-un portal monumental precedat de 12 trepte. În faţa intrării atrage atenţia aghiasmatarul, de aceeaşi vechime ca şi biserica.

La calităţile artistice ale monumentului se adaugă şi importanţa lui istorică. Aceasta constă nu numai în valoarea lui intrinsecă, mărturie a culturii şi civilizaţiei româneşti la începutul veacului al XVI-lea, ci şi prin mărturiile istorice pe care le posedă biserica. Este vorba de cele două lungi inscripţii, adevărate cronici murale, aşezate pe panourile din dreapta intrării. Prima este din timpul lui Neagoe Basarab, în care se istorisesc împrejurările în care a ridicat biserica şi se fac o seamă de recomandări moral-politice către viitorii domni ai ţării. Alături, o altă inscripţie de la Matei Basarab are un conţinut asemănător. În stînga intrării, încă două inscripţii, una din vremea lui Şerban Cantacuzino, în care se spune între altele că el a reparat biserica în 1682, şi cealaltă, care aminteşte de restaurarea făcută între anii 1875 şi 1885 de către arhitectul André Lecomte de Nouy.

Deasupra intrării, pisania din 1793 pomeneşte de înfiinţarea Episcopiei de Argeş, de unde şi numele de Biserica episcopală sub care este des întîlnită în scrieri biserica Mănăstirii Argeş.

Aci sînt înmormîntaţi Neagoe Basarab (m. 15 septembrie 1520) şi alţi membri ai familiei lui. Domnul Ţării Româneşti, Radu de la Afumaţi (m. 4 ianuarie 1529) are o frumoasă piatră de mormînt pe care este înfăţişat călare, cu mantia fluturînd, fiind de reţinut şi inscripţia care aminteşte de cele douăzeci de războaie ale domnitorului. În timpul domniei lui s-a terminat şi zugrăvirea bisericii, la 18 septembrie 1526, fapt consemnat de o altă pisanie aşezată pe portalul dintre naos şi pronaos.

O pagină dureroasă în istoria acestui monument o constituie restaurarea executată în veacul trecut de arhitectul francez sus-amintit. Potrivit concepţiei acestuia, un monument supus restaurării trebuie reconstruit în întregime. Clădirea astfel realizată devenea pînă la urmă o replică modernă a monumentului original. Cercetări mai noi au dovedit că la Curtea de Argeş, Lecomte de Nouy a refolosit multe din vechile pietre sculptate, piesele înlocuite fiind mai puţine decît s-a crezut pînă nu de mult. Pictura interioară, cea din 1526, s-a pierdut însă pentru totdeauna, fiind salvate doar cîteva panouri aflate astăzi la Muzeul de artă din Bucureşti. Două fragmente din vechea frescă se păstrează în colţul de sud-est al pronaosului.

Lucrările de întreţinere şi asanare în curs de execuţie sînt făcute de către Direcţia monumentelor istorice şi se vor termina în acest an.

un înaintaş al picturii moderne

«Doresc să aflu unele date despre viaţa şi opera marelui pictor El Greco».

Rodica TUDOSANU, Botoşani

Răspunde criticul de artă DAN GRIGORESCU.

Domenikos Theotocopoulos s-a născut prin 1541 în Creta, insulă care aparţinea pe atunci Veneţiei, dar în care tradiţia culturală pre-hellenică şi mai ales bizantină se păstrau cu strălucire. După cum se pare, primele noţiuni de pictură le-a primit în ţara natală; apoi, a plecat în Italia unde, aşa cum rezultă dintr-o scrisoare din 1570 a prietenului său, miniaturistul Giulio Clovio, a fost ucenic al lui Tizian. O informaţie de la începutul secolului al XVII-lea, încă neatestată, ni-l înfăţişează venind la Roma şi declarîndu-se gata să picteze o nouă «Judecată de apoi» ca aceea a lui Michelangelo, «mai strălucitoare decît a maestrului». Legenda spune că din pricină acestui nemăsurat orgoliu el a fost silit să părăsească Italia. E însă mai plauzibil că plecarea lui de la Roma a fost rezultatul unor intrigi, aşa cum, de altminteri, s-a întîmplat şi în Spania, unde pictorul a fost obligat să părăsească Madridul aproape imediat după sosire. Stabilit la Toledo, însingurat, trist, El Greco («Grecul») a murit în 1614.

Primele sale opere mărturisesc influenţe multiple: Tizian, Michelangelo, Bassano, Rafael, Dürer, manieriştii din Italia centrală (de pildă Pontormo şi Parmigianino), dar — mai presus de toate — înrîurirea artei bizantine. La Toledo el a pictat altarul şi două transepte în biserica San Domingo el Antigno. Creaţiile sale au impresionat de la început prin noutatea concepţiei şi a stilului, prin acele siluete alungite ca nişte flăcări ţîşnind spre cer. O comandă pentru catedrala din Toledo, «Despuierea lui Crist» (El Espolio) a fost refuzată de episcopul care o comandase; a urmat un răsunător proces, juriul pronunţîndu-se în cele din urmă, entuziast, în favoarea pictorului, a cărui celebritate era, astfel, consfinţită.

Nu mult mai tîrziu a primit o comandă din partea curţii regale pentru o compoziţie care glorifica deopotrivă pe Filip al II-lea şi Sfînta Ligă de alianţă a monarhilor creştini împotriva musulmanilor. Dar pictura comandată imediat după aceea de Filip, «Martiriul Sfîntului Mauriciu», isprăvită în 1584, a fost refuzată, după cum notează secretarul regelui: «Pictura nu a plăcut maiestăţii sale, care a fost de părere că figurile martirilor nu mărturisesc destulă sfinţenie».

În acea epocă în care preferinţele aristocraţilor se îndreptau spre o artă echilibrată, pictura asimetrică a lui El Greco, violentele modificări de proporţii, cromatica neobişnuit de vie au contrariat gusturile regelui care de atunci nu l-a mai solicitat niciodată pe marele artist. În izolarea sa de la Toledo, El Greco nu a rămas indiferent la marea tragedie a Spaniei din războaiele cu Olanda, care au determinat o înspăimîntătoare sărăcie a poporului spaniol. De acum înainte pictura lui va căpăta accente tot mai dramatice, după cum ofensiva religioasă a contrareformei va aduce în arta sa unele accente de extaz mistic.

Aproape toate marile muzee ale lumii se mîndresc astăzi cu pînzele singuraticului din Toledo. La Muzeul de artă al Republicii Socialiste România din Bucureşti se află trei tablouri de mare valoare, foarte reprezentative pentru gîndirea artistică a lui El Greco («Adoraţia păstorilor», «Logodna Sfintei Fecioare», «Martiriul celor 10 000 de tebani»).

Aproape uitat în timpul triumfului romantic, El Greco a fost redescoperit la sfîrşitul veacului trecut, Gauguin, Van Gogh, Cézanne proclamîndu-l un adevărat înaintaş al picturii moderne. De atunci prestigiul său s-a consolidat mereu, artistul fiind astăzi considerat, aproape unanim, un fondator al artei majore a acelei epoci de răscruce care desparte Renaşterea de baroc.

pe scurt

Gh. Tătucu, Craiova. Evident că studierea manuscriselor de la Marea Moartă nu s-a terminat, iar după părerea specialiştilor ea nu se va termina încă mulţi ani de aci încolo (unii afirmă că e vorba chiar de cîteva decenii). Şi e normal acest lucru: numai în primii 10 ani de cercetări s-au descoperit circa 40 000 fragmente de manuscrise, unele aproape complete, altele extrem de mici, reprezentînd vestigiile a aproximativ 600 cărţi scrise pe piele tăbăcită, pergament, papirus sau tablete de cupru. Există temeiuri puternice să se creadă că în posesia unor triburi de beduini, a diverşi comercianţi sau colecţionari particulari, a unor foruri religioase etc. ar mai exista încă numeroase fragmente cu totul şi cu totul nestudiate. Şi nu uitaţi că, pentru a putea fi studiate, aceste unice şi cu totul nepreţuite vestigii trebuie să fie supuse unor operaţii serioase de restaurare şi consolidare, pe care nu le pot face fără riscul distrugerii lor ireversibile decît specialişti de cea mai înaltă calificare. Ceea ce s-a reuşit să se studieze pînă acum, în cei 20 ani de la descoperirea primelor manuscrise, a şi dus la elaborarea cîtorva mii de lucrări ştiinţifice.

Aurel Stoica, Petroşani. 1) Neprecizînd despre care Kotzebue e vorba, nu aţi putut primi răspunsul dorit. Otto von Kotzebue este fiul unuia dintre cei doi scriitori germani despre care v-am dat unele lămuriri — şi anume fiul dramaturgului August von Kotzebue. El s-a născut la Reval în 1787 şi a murit în 1846. Navigator încercat (a activat în marina rusă), el l-a însoţit pe Krusenstern în călătoria sa în Marea Japoniei (1803-1806), după care a făcut o călătorie de explorare în Oceanul Îngheţat de Nord şi în părţile mai puţin cunoscute ale Polineziei, descoperind, între 1815 şi 1817, mai multe dintre insulele aparţinînd Arhipelagului Marshall, pînă atunci necunoscute navigatorilor. În 1823 întreprinde o expediţie în Kamciatka, făcînd preţioase studii de etnografie şi istorie naturală. A publicat mai multe lucrări, dintre care mai importante sînt: «Călătorii de explorare în Marea Sudului» (1821 — 3 vol.) şi «Noua călătorie în jurul lumii în timpul anilor 1823-1826» (1830). A fost frate cu generalii ţarişti Paul şi Mauriciu von Kotzebue, cu pictorul Alexandru von Kotzebue şi cu scriitorul Wilhelm von Kotzebue, fostul membru de onoare al Academiei Române, despre care v-am vorbit în primul nostru răspuns. 2) Mai multe date decît în prefeţele cărţilor lui Irving Stone nu avem nici noi.

V. SILVIAN

FLACĂRA VARIETĂȚI

carnet de scriitor

unui gînd

de Eugen FRUNZĂ

Amice, ți-ai luat și tu mașină. Un «Fiat», dacă nu mă înșel. Și, după cum te lauzi, cel mai perfect exemplar din cîte s-au construit vreodată. Mă rog, se pare că în acest veac marea hiperbolă s-a mutat din tolba vînătorului în buzunarul scurteicii de automobilist. Așa e progresul. El nu înlătură de fapt nimic, nici nu reneagă, ci îmbină, concentrează, distilează și renaște valorile vechi la o scară și potență nouă.

Dar bag de seamă ca tu ți-ai luat mașină iar eu am și luat-o razna. Să trec deci la chestiune, pentru că rostul acestor rînduri e unul foarte concret.

Vreau, amice, să-mi rămîi amic! Mașinile vin și pleacă; prietenul se cere a fi statornic. Nu cumva o biată cheie de contact să anuleze frumoasele noastre raporturi și întîlniri; nu cumva timpul economisit prin tehnică să însemne depărtare și ger; nu cumva uleiul cu care îți hrănești mașinăria să-l storci din candela ce ne-a luminat de atîtea ori serile.

Mai vreau (iartă că-ți vorbesc fără ocol și meșteșug — doar sîntem prieteni, ce naiba!), va să zică vreau să-ți păstrezi nasul la locul lui. Crede-mă, eu n-am avut și nu am pasiunea mașinii. Prefer o partidă de șah, o carte, un cîntec sau, pur și simplu, o frunte de om. Vei zice că e dreptul meu. Ba bine că nu! Firește că e dreptul meu! După cum al tău e să-ți placă schimbătorul de viteză și mirosul cauciucului încins. Dar ține minte că în fond rămîi un simplu pieton pe o coajă de nucă, sau zi-i glob terestru, planetă, cum vrei. Iar valoarea n-am să ți-o măsor nicicînd după kilometrii parcurși la volan (numai șoferii de profesie au acest avantaj), ci după sudoarea gîndului anevoie cățărat pe culmi, după floarea semănată sau culeasă de tine pentru întîia oară.

Bucură-te, amice, de mașină; folosește-o din plin și plăcut; nu claxona unde nu-i voie; nu trece pe «roșu»; respectă viteza legală; menajează găinile, rațele, porcii, gardurile, oiștile, pomii, stîlpii, șanțurile, iarba; nu bea și pune frîna la timp; nu sparge faruri, parbrize și capete străine; și nu uita să te întorci întotdeauna sănătos și întreg acasă.

Și încă un lucru, amice: calcă-mă! Calcă-mi pragul ca și pînă acum. Căci achiziția ce ai făcut-o nu poate supleni prietenia. Fii deci stăpînul care supune viteza vechiului nostru obicei de a simți și gîndi.

cuvinte încrucișate

peisaj hibernal

ORIZONTAL: 1) Se dă pe gheață... — La antipodul iernii. 2) Zăpadă... căzătoare — În ghețar! 3) Bob (pl.) — Țurțuri miniaturali. 4) Împrejmuire — Actualitate tematică. 5) Tată (argou) — Rîu în U.R.S.S. 6) Bobeuri sau schiori... fruntași — Sînt binevenite oricînd. 7) Verbul... plugușorului — Prefix pentru opt. 8) Șan gol! — La cișmea! — Aici dai de dracu. 9) Înghețată, tremură bine. 10) Prefixul... ipotezelor! — Blocuri duse de ghețari. 11) Friguri... de sezon — Animal nordic, plin de entuziasm...

VERTICAL: 1) Înghețată — Ger. 2) Culme veșnic ninsă și înghețată a Himalaiei — Îngheață la ger și la... minciună. 3) Munți de zăpadă — Stabilit pe gheață la hochei. 4) Sînt albe în sat într-un pastel de Coșbuc — Încep în mijlocul iernii. 5) Pus la gheață! — Metal nobil — Fluviu în Spania. 6) Prefix contrariu — Brațe cu nea! 7) Iarna, vine devreme — A fost și una glaciară pe pămînt. 8) Din avalanșă! — Caro! — Înghețate... la coadă! 9) Troian (pl.) — Iele! 10) Zero grade... (od.) — Pungă. 11) Nu duce lipsă — Unul din cei doi poli — Pene!

Laurian BUTURE

Cuvinte rare: TNA, TER.

1	2 E	3 N	4 U	5	6 A	7 ◢	8 V	9 A	10 R	11 A
2 A	V	A	L	A	N	S	A	■	A	R
3 S	E	M	I	N	T	E	■	A	T	E
4	R	E	T	■	I	A	R	M	A	■
5 T	E	T	E	A	■	R	■	T	N	A
6 A	S	I	■	U	R	A	R	I	■	N
7 ◢	T	■	A	R	A	■	O	C	T	O
8 F	■	S	N	■	M	E	■	I	A	D
9 R	A	C	I	T	U	R	A	■	S	■
10 I	P	O	■	E	R	A	T	I	C	E
11 G	E	R	U	R	I	■	E	L	A	N

dezlegarea jocului „CUVINTE... PLINE DE ADEVĂR" apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) MATEMATICA — D. 2) ADEVERIRE — CU. 3) RELATIVE — VIS. 4) EV — ZID — AFECT. 5) AGIL — CLARA. 6) GRAV — REALI — I. 7) A — FIDEL — STAN. 8) REA — OCTO — AST. 9) AR — AVE — DUBIU. 10) NOIMA — VERIGI. 11) TAGADUI — SLUT. 12) ARA — ANNA — ARI. 13) TEZA — TILC — AI.

VESTIGII DE ARTĂ LA CRAIOVA

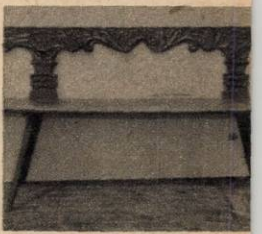

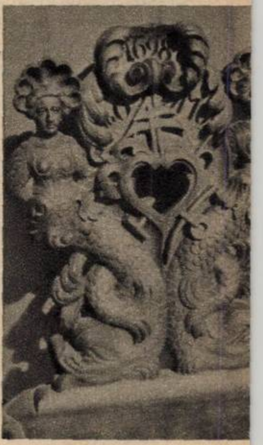

Pe lîngă vestigiile artei germane din secolul al XVII-lea care se găsesc în posesia Muzeului de artă din Craiova, sporadic mai ies la iveală altele noi — îndeosebi ale mobilierului particular tot din secolul al XVII-lea și următorul, părînd a fi din același fond al legatului Alexandru și Aretia Aman.

Fotografiile de față reproduc o băncuță purtînd sculptată în motivul decorativ data «1667» și spătarul unui scaun, acesta purtînd, traforată, data execuției — 1698 — amîndouă aparținînd epocii Renașterii germane. Factura băncuței și îndeosebi a scaunului este în adevăr excepțională și poate ține piept, comparativ, celor faimoase din Palatul Ambas. Apartenența acestor piese, de o indiscutabilă autenticitate, este ușor remarcată după heraldica armorialului și siglele lor bine adîncite.

V.G. PALEOLOG

„TAXIUL COSMIC"

Progresele tehnico-științifice în domeniul cuceririi cosmosului sînt uimitoare. Vehiculul din fotografia noastră, botezat «taxi cosmic» și experimentat la centrul spațial Hunteville (Alabama — S.U.A.), nu mai ține de domeniul literaturii de anticipație. E vorba însă nu de un «taxi» propriu-zis, ci de o «autoutilitară» care, lansată cu ajutorul unei rachete Saturn, poate să transporte platforme în vederea executării unor operații de reparații, construcții spațiale etc. Se subliniază faptul că vehiculul cosmic este ușor manevrabil și poate fi utilizat ani îndelungați.

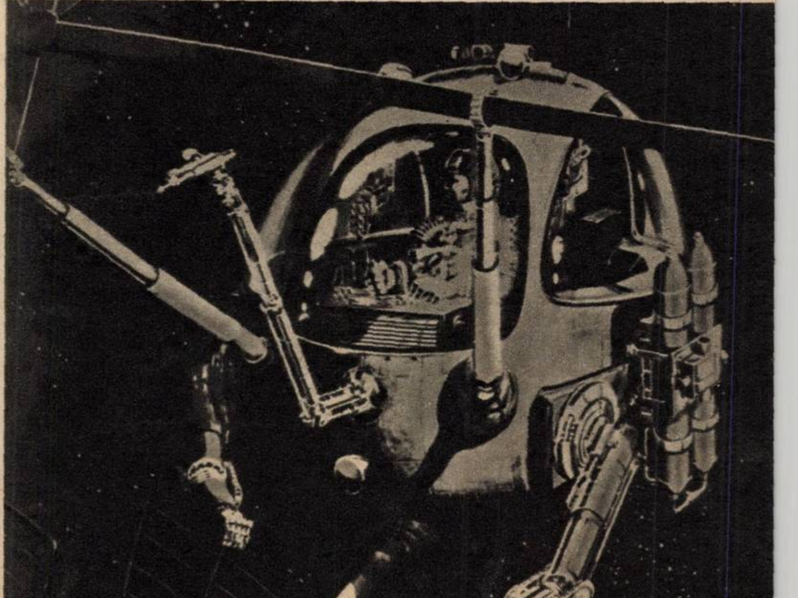

„EXPOZIȚIA“ DE COPII

Noi le-am numi astăzi concursuri de frumusețe, dar inițiatorii de acum 60 de ani le-au intitulat «expoziții de copii». Prima din țara noastră s-a organizat în anul 1907, în comuna Apoldul Mic, din comitatul Sibiului, care, după cum ne informează publicațiile timpului, avea *o poporațiune viguroasă, frumoasă, harnică, bogată și deșteaptă*. Manifestarea s-a desfășurat sub auspiciile Reuniunii sodalilor români din Sibiu și a Reuniunii române agricole din comitatul Sibiului. Înștințarea instituirii concursului menționa că vor fi primiți pentru expoziție numai copii frumoși, sănătoși și bine crescuți, ultima referire privind condițiile igienice familiale în care se dezvolta copilul. 30 de copii (cei din fotografie) au fost declarați «foarte frumoși», alți 60 «frumoși», iar restul pînă la 294 — «frumușei». Tuturor premiaților li s-au oferit cărți de citit, iar celor din categoria întîi li s-au dat livrete de depuneri, cu sume simbolice, de început de economie, acordate de Banca populară din Săliște. Cele 294 de mame au fost mult elogiate, în cuvîntările ținute, pentru *mîndri și frumoșii copii aduși la expoziție* și pentru *curățenia strașnică și de laudă* în care își țin casele.

Inițiativa a prins, și în anii următori s-au organizat zeci de astfel de expoziții în comunele fruntașe transilvănene. În București ideea a fost preluată de cîteva ziare și reviste ilustrate, după 1915, sub forma unor concursuri de frumusețe, prin publicarea de fotografii care erau «votate» de cititori.

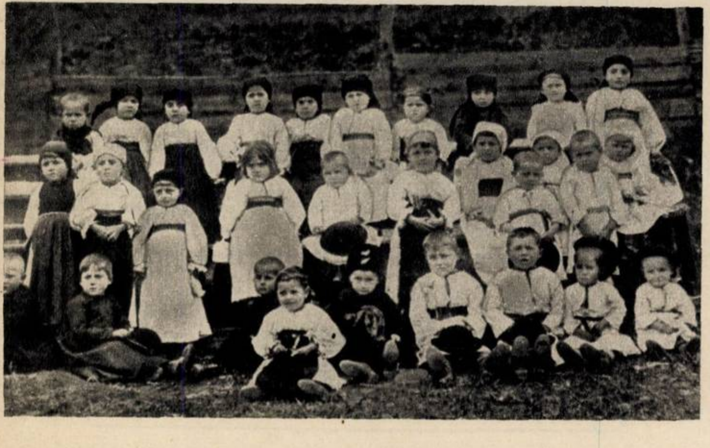

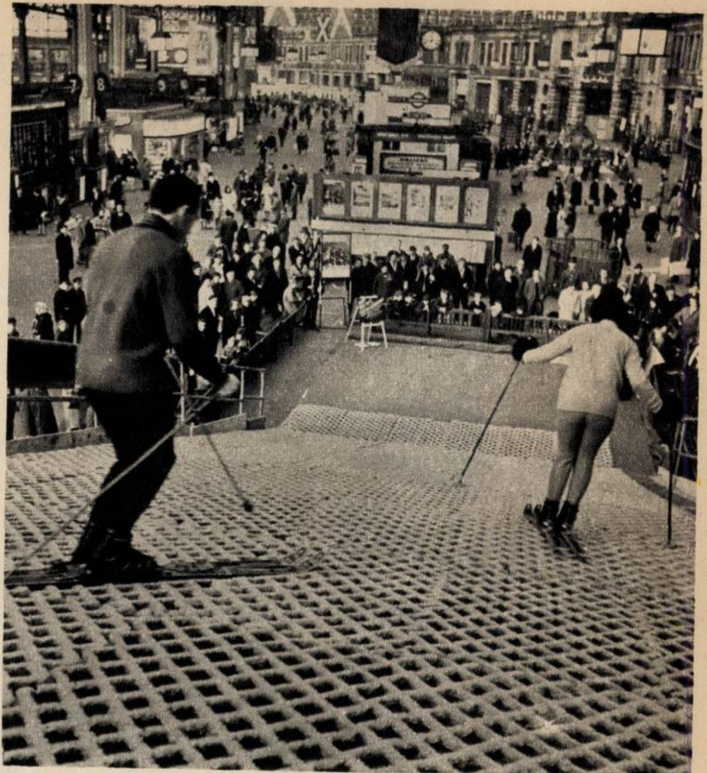

ÎN MIJLOCUL LONDREI. O originală pîrtie «uscată» de schi — construită din mase plastice — a fost montată recent în mijlocul Londrei, lîngă gara Waterloo. Dar nu cu scopul organizării vreunei competiții sportive, ci ca mijloc de propagandă pentru turism în Scoția.

propuneri practice: MASA SERVITĂ ÎN RITMUL EPOCII

Desene de Eugen TARU

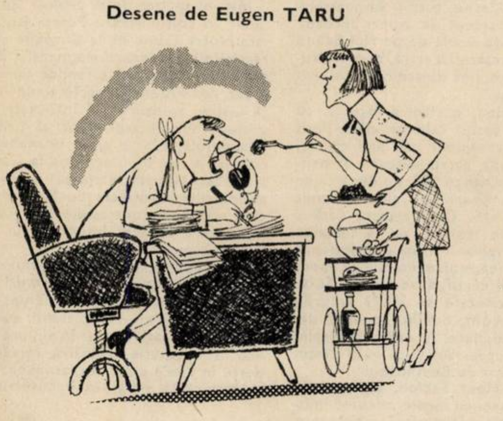

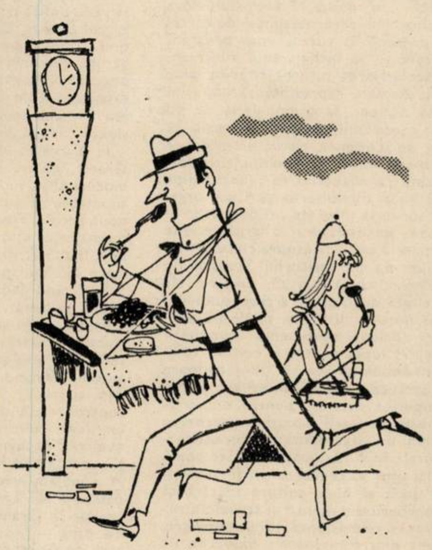

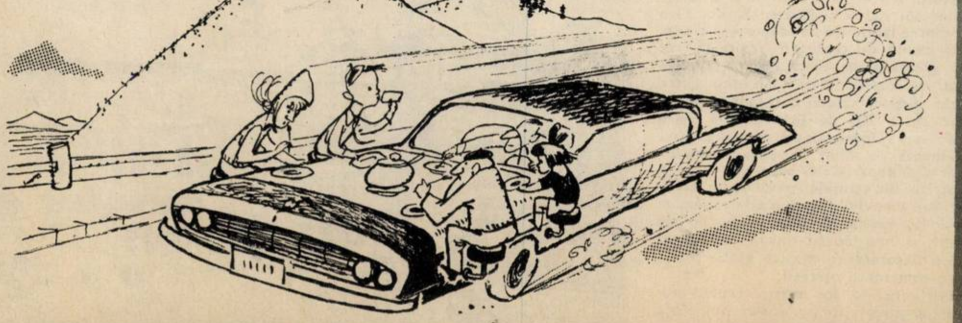

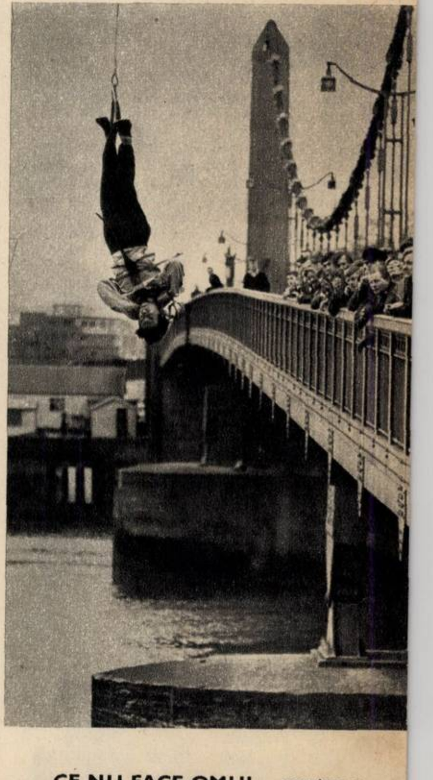

CE NU FACE OMUL... pentru o bucată de pîine? Uneori și ceea ce a făcut acest artist de music-hall de la «Piccadilly Theatre» din Londra, care, pentru reclama spectacolului în care apare, a stat suspendat deasupra apelor Tamisei vreme îndelungată, cu mîinile legate după ceafă, în prea puțin comoda poziție pe care o vedeți în fotografie. Scena a putut fi admirată nu demult pe podul Chelsea.

cadran internațional

În cursul acestei săptămîni, răspunzînd invitației ministrului federal al afacerilor externe Willy Brandt, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Republica Federală a Germaniei. Cu acest prilej a fost dat publicității un comunicat comun în care se arată că guvernele Republicii Socialiste România și Republicii Federale a Germaniei au căzut de acord să stabilească relații diplomatice și să facă schimb de reprezentanți diplomatici la rangul de ambasadori extraordinari și plenipotențiari. În fotografie: Corneliu Mănescu întreținîndu-se cu Willy Brandt.

... pînă la berberii din munți

– corespondență specială pentru „Flacăra" –

«Cultură = dezvoltare» — sînt cuvintele rostite de președintele Comitetului național al culturii din Tunisia, Lamine Chabbi, la o întîlnire cu grupul de ziariști români care vizitează acum această țară.

De cînd mă aflu în Tunisia m-am putut convinge de importanța care se atribuie răspîndirii culturii în rîndurile maselor. Dl. Lamine Chabbi ne-a vorbit îndelung despre străduințele statului tunisian în ceea ce privește ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, fără de care este de neconceput progresul operei de construire a Tunisiei independente. Totodată, precizează interlocutorul nostru, răspîndirea culturii se va dovedi o nouă forță de cimentare a unei națiuni tunisiene unite, omogene și prospere.

Desfășurîndu-și activitatea pe lîngă Secretariatul de stat pentru problemele culturale și informații, Comitetul național al culturii tunisiene a fost organizat printr-un decret al președintelui Bourghiba, la 31 mai 1965. Noul organism se preocupă de organizarea și coordonarea activităților culturale în întreaga țară. El își realizează obiectivele prin serviciul comitetelor regionale ale culturii și a comitetelor locale și îndeosebi ale caselor de cultură de la orașe și sate.

Este greu de făcut o diferențiere între greutățile pe care le-a avut și le mai are încă de învins statul tunisian în domeniul economiei sau în cel al culturii, ne declară la rîndul său Amor M'Sadek, directorul informațiilor din Ministerul Afacerilor Culturale și Informațiilor. Cert este, ne spune d-sa, că după dobîndirea independenței noi ne-am aflat într-o situație care era dominată de analfabetism, atît în rîndurile copiilor cît și în cele ale adulților, de urmările grele ale încercării colonialiștilor de a dezrădăcina tradițiile culturii noastre, în sfîrșit, de existența unor valori culturale și mai ales artistice pur orale, transmise din generație în generație de locuitorii stepelor, oazelor și așezărilor de munte. Principalul efort l-am destinat lichidării neștiinței de carte. Pînă în prezent în cursul unui program cincinal care se va încheia anul viitor am obținut școlarizarea tuturor copiilor pînă la 16 ani. Aceasta reprezintă aproape un milion de oameni, la o populație ce nu depășește zece milioane. Am reușit să pregătim, de asemenea, cîteva promoții de elevi în special din rîndurile muncitorilor. Considerînd că alfabetizarea muncitorilor înseamnă însăși dezvoltarea țării, am organizat cursurile la locul de producție. În al doilea rînd, am desfășurat o largă acțiune de informare a maselor asupra culturilor și civilizațiilor de pe teritoriul Tunisiei de astăzi. Sîntem conștienți că, printr-o cît mai temeinică cunoaștere a trecutului său istoric, poporul tunisian își va afirma cu și mai multă eficiență sentimentul demnității naționale, va lupta pentru o cultură tunisiană contemporană realistă, moștenitoare a unor străvechi valori. În sfîrșit, ni s-a părut imperios necesar, pentru dezvoltarea generală a țării noastre, începerea unei acțiuni de largă difuzare a cunoștințelor culturale în rîndul maselor. Este poate infinit mai ușor să creezi un singur centru cultural decît să ajuți cultura să răzbată pînă la berberii din munții și stepele noastre. Radioul și televiziunea, casele populare, iată cîteva dintre mijloacele moderne de care ne servim pentru a asigura dreptul la cultură al locuitorilor întregii țări.

Caravanele luminii sînt nume pe care locuitorii din regiunile îndepărtate ale Tunisiei l-au dat librăriilor autoambulante care colindă drumurile țării.

În aceeași zi în care am fost primit la Ministerul Afacerilor Culturale și al Informațiilor am vizitat și Muzeul Bardo. Este unul dintre lăcașurile ce adăpostesc o adevărată cvintă de civilizații: feniciană, romană, greacă, arabă, turcă. Dar nu unicatelor sau valoroaselor piese din muzeu le este dedicat sfîrșitul acestei corespondențe, ci celor peste 200 de tunisieni, în mare parte tineri și foarte tineri, care în această după-amiază de sfîrșit de ianuarie veneau de prin îndepărtatele oaze sau așezări industriale, din căsuțele Tunisului sau atelierelor Kairouanului pentru a zăbovi ceasuri în șir în fața vaselor feniciene, a unei amfore grecești, a unui mozaic roman, al vreunei camere decorate cu motive arabe sau a unei ornamentații turcești.

Privirile ochilor lor negri, stăruind asupra exponatelor, forjau atunci noi aliaje ale cunoașterii culturii.

Cristian POPIȘTEANU

Dansurile populare pun în evidență existența unor străvechi valori culturale ale poporului tunisian.

---

pe firul subțire al rîului senne

– corespondență specială pentru „Flacăra" –

Pentru a cunoaște capitala Belgiei trebuie să-ți începi explorările din Grand Sablon și Petit Sablon, acolo unde din bătrînele piețe se răsfiră ulițe și străzi cu nume evocatoare: Șanțul Lupilor, Carne și Pîine, strada Mlaștinii. Cîndva, pe meleagurile acestea străbătute de firul subțire al rîului Senne, negutători bogați poposeau cu cereale în drum spre Köln sau către Brugge. Bruocsella era numele unei insule pe Senne, cetate sigură, cu zid de piatră și nouă porți.

În Bruxelles-ul de azi, în jos de Place du Grand Sablon, printre clădiri afumate și blocuri albe, moderne, turnul Anneessens amintește că au trecut de atunci aproape nouă secole. Fosta insulă de pe rîul Senne nu mai este o așezare lacustră, ci o metropolă fremătătoare, una dintre cele mai animate din Europa.

În Grand Sablon, o clădire îngustă, cu fațadă galbenă: fostul cabaret «Des Bons Enfants», care a împlinit mai anii trecuți frumoasa vîrstă de patru veacuri. O patiserie din rue de Laeken 127, nu departe de teatrul flamand, poartă pe zidul scorojit data nașterii: 1616. Dacă această dată e controversată de istorici, nu la fel stau lucrurile cu originalul restaurant-cafenea «Le roi d'Espagne», a cărui mobilă de epocă și... ortografie îi certifică vechimea: 1610. În imediata vecinătate se înalță zidurile palatului lui Egmont, nobilul generos, decapitat în Grand-Place, la ordinul ducelui de Alba — «ducele sîngelui» — și cîntat apoi de Goethe și de Beethoven.

Ne aflăm la Mont Sablon, cu tarabele pieței zgomotoase, cu micile cafenele liniștite, cu solitarele anticariate tradiționale, cu admirabila construcție a bisericii Notre Dame du Sablon, bijuterie arhitectonică fin cizelată, fostă capelă a arbaletierilor. Nu departe recunoști ulițele înguste în care parcă mai dăinuie amintirea veacurilor apuse, cu meșteri ai pintenilor pentru nobilii cavaleri, ai potcoavelor pentru caii cei nobili, ai tapiseriilor care acopereau pereții palatelor și castelelor, cu mărunte ateliere grămădite în marginea faimosului Galgenberg (sau Mont des Potences) — Muntele spînzurătorilor — locul de supliciu al celor ce cîrteau împotriva nobililor.

Într-un cartier de la poalele Galgenbergului, în colțul străzii Poarta Roșie, biserica Notre Dame de la Chapelle păstrează rămășițele pămîntești ale marelui Brueghel cel Bătrîn, pictorul țăranilor flamanzi. Pe Mont des Potences, acolo unde în trecut se înălțau spînzurători, întîlnești imensul, greoiul, întunecatul Palat al Justiției — «Mamutul», cum îi spun bruxellezii. Dincolo de el, pe Montagne de la Cour, galeriile St. Hubert etalează porțelanurile, argintăriile, dantelele de Bruxelles, marcînd mai bine contrastele istorice, tonalitățile care reflectă însuși chipul multivalent al capitalei belgiene.

Mai departe, în jurul orașului, foșnește centura de păduri și de parcuri — Bois de la Cambre, Forêt de Soignes, Parc du Cinquantenaire — cu platanii, cu castanii, cu fagii, cu brazii lor. Iar în mijlocul imensei mări de vegetație explozivă, cerul se oglindește în apele clare ale lacurilor. Te simți aidoma ca la marginea Bucureștiului.

H. LIMAN

Grand-Place din capitala belgiană.

„cathy" - pe micul ecran b.b.c.

- corespondență din londra -

Vii discuții a stîrnit recent la Londra prezentarea de către televiziunea britanică a piesei «Cathy, vino acasă», poveste pe cît de simplă pe atît de reală a unei tinere familii cuprinse de adîncă deznădejde în fața imposibilității de a găsi un adăpost.

Cu acest spectacol autorul, Jeremy Sandford, și regizorul, Tony Garrett, au reușit să realizeze ceea ce în zadar se încearcă de ani și ani de zile prin alte modalități — îndreptarea atenției opiniei publice asupra uneia din marile tragedii ale contemporaneității, calvarul celor fără adăpost. Și numai la Londra numărul acestora se ridică în prezent la 200 000 de familii, fără a mai aminti situația din celelalte orașe ale Angliei.

«Piesa care a zguduit conștiințele» — astfel a caracterizat-o un comentariu al B.B.C., iar Bob Mellish, membru al guvernului, răspunzător pentru problema locuințelor, menționa într-un interviu televizat că ea l-a impresionat pînă la lacrimi. Spectacolul a mișcat adînc și milioanele de telespectatori, care vor însă totodată să știe ce întreprind în această privință dl. Mellish, oficialitățile centrale și locale.

A doua zi după transmiterea spectacolului, ziarul «Times» releva faptul că povestea lui Cathy nu redă altceva decît cruda realitate, că în Anglia există mii de Cathy, după cum există mii de familii distruse de viața dusă în acele locuințe mizere cunoscute sub denumirea de «slums»-uri, că există nenumărați bătrîni care-și trăiesc zilele în condiții cu totul neomenești.

Este neîndoielnic faptul că în Anglia se fac eforturi pentru soluționarea problemei locuințelor, căci au fost construite sute de mii de apartamente, dar ele sînt destinate celor care au posibilitatea de a plăti asemenea construcții luxoase.

Societățile de construcții ce împrumută sumele necesare cumpărării caselor contra unor dobînzi foarte ridicate nu se dau în lături să oprească chiar și 25 la sută din salariile solicitanților la rambursarea sumelor. De asemenea, pentru un teren bun de construit se cer cel mai adesea sume de-a dreptul fantastice, iar consiliile locale ce se ocupă de construirea caselor sînt obligate de pildă să împrumute banii plătind în schimb o dobîndă de 7,50 la sută. Toate acestea se repercutează asupra costului total al casei, și în primul rînd asupra chiriei pe care locatarii sînt obligați s-o plătească.

Toate faptele converg în final spre o singură soluție: problema spațiului locativ ar trebui să fie o problemă de interes obștesc general; or, în capitalism ea depinde de sistemul chiriilor și al profitului, al interesului financiar.

Gordon SCHAFFER

canalul rin - main - dunăre devine realitate

– corespondență din hamburg –

Peste 15 ani prima navă fluvială va porni în cursă prin canalul «Europa», noua cale fluvială Rin-Main-Dunăre, de la Hamburg pînă la Odessa. Se pare că realizarea acestui canal a fost preconizată încă în secolul al IX-lea de către Carol cel Mare. Prin semnarea — cu prilejul sărbătoririi a 250 de ani de existență a portului Duisburg — documentului care aprobă capitalul necesar lucrării s-au pus bazele transpunerii în fapt a acestui plan.

Aproape 3 200 de kilometri din importanta cale fluvială pot fi de pe acum străbătuți de către vase mai mici: parcursul Rin-Main pînă la Bamberg, iar în 1967 pînă la Forchheim și apoi porțiunea de la Regensburg, prin Europa de sud-est, pînă la gurile Dunării, în Marea Neagră. Dar și pe aceste porțiuni mai trebuie înlăturate, pentru vasele cu un tonaj de 1 500 tone, cîteva «strîmtori», ca de pildă «gaura de la Biger» de pe Rin.

O deosebită importanță o prezintă, în această lucrare, amenajările aduse fluviului Main, pentru a fi făcut navigabil între orașele bavareze Forchheim și Kehlheim, lîngă Regensburg. Aci vasele trebuie să devină adevărate «cățărătoare», deoarece pe alocuri urmează să urce cu 100 metri, pentru a coborî apoi 83 metri spre Dunăre. Nu s-a hotărît încă dacă se vor construi în acest scop instalații de ridicare a vaselor, așa cum există la punctul de întîlnire dintre fluviile Rin, Weser și Elba.

În cadrul înfăptuirii acestui grandios proiect fluvial, bătrînul oraș Nürnberg va fi înzestrat cu cheiuri de peste zece kilometri lungime, pentru încărcarea și descărcarea vaselor.

Porțiunea de canal dintre Forchheim și Kehlheim va constitui partea cea mai costisitoare, necesitînd cea mai mare cheltuială făcută în Europa pentru o asemenea lucrare.

Klaus PETERSEN

košice - după șapte ani

– corespondență din r. s. cehoslovacă –

În urmă cu șapte ani, la începutul lui 1960, într-o margine a orașului Košice se deschidea un mare șantier de construcții. Excavatoare puternice mușcau cu nesaț din pămînt pe o suprafață de 700 hectare, pregătind fundația celui mai mare combinat siderurgic din Slovacia de est. După uzinele «Nowa Huta» din Kuncice (Moravia de nord), la Košice începea construcția celui de-al doilea combinat din Cehoslovacia cu ciclul de producție complet.

Proiectanții prevăzuseră ca la capacitatea sa integrală combinatul să furnizeze anual 4 milioane tone oțel și mai mult de 3 milioane tone de alte produse finite, sortimentele principale fiind tabla neagră, tabla decapată, tabla zincată, tabla lăcuită, precum și tabla specială de ambutizare pentru producția de automobile, mașini de spălat rufe, frigidere etc.

Pentru toate acestea s-a prevăzut construirea în cadrul combinatului a trei baterii de cocs, 4 furnale înalte, două oțelării cu cîte trei convertizoare cu oxigen, două linii de laminare — una la cald și alta la rece.

În afara acestor obiective mari s-au mai prevăzut școli pentru ridicarea calificării lucrătorilor combinatului (care în 1975 vor fi în număr de 20 000), un spital, o policlinică, blocuri de locuințe, cămine, laboratoare, clădirile administrative.

Au trecut șapte ani din momentul începerii construcției combinatului. În acest timp s-au investit 6,5 miliarde coroane, ceea ce reprezintă aproape 2/3 din totalul investițiilor alocate. A intrat în funcțiune termocentrala electrică, laminorul de tablă la rece, uzina cocsochimică, un furnal înalt, laminorul de tablă la cald.

Anul trecut la combinatul din Košice s-a încheiat ciclul siderurgic prin punerea în funcțiune a primului convertizor cu oxigen. În 1966 siderurgiștii din Košice au produs mai mult de o jumătate milion tone fontă, 280 000 tone oțel, 400 000 tone tablă, 600 000 tone cocs metalurgic, aproape o jumătate miliard kWh energie electrică.

La cea de-a șaptea aniversare siderurgiștii din Košice, prin produsele pe care le realizează, au devenit cunoscuți nu numai în țară, ci și peste hotare: produsele combinatului se exportă în mai mult de 20 țări din Europa, Orientul Apropiat și Îndepărtat, America Latină.

Anul acesta urmează să intre în producție al doilea furnal înalt, al treilea convertizor cu oxigen, o nouă linie la laminorul de tablă la rece. Valoric, producția ce va fi obținută în acest an la combinatul siderurgic din Košice va depăși de două ori suma investițiilor făcute pe anul în curs.

Pentru siderurgiștii și constructorii din Košice anul 1967 va însemna un important pas înainte spre darea în folosință, cu întreaga capacitate, a combinatului siderurgic.

A. LIȚĂ

РОССИЯ
HOTEL

În urmă cu trei decenii Moscova ocupa o suprafață de 28 500 ha. Astăzi capitala sovietică se întinde pe 87 500 ha, înfățișîndu-se ca o mare metropolă modernă. Dar programul de înfrumusețare a orașului continuă în ritm susținut. În cursul actualului cincinal urmează să se construiască noi cartiere de locuințe cuprinzînd blocuri de 9, 12, 16 și 17 etaje, policlinici și spitale, școli, cinematografe, magazine, stadioane, hoteluri etc. Printre noile edificii se numără și hotelul «Rossia», al cărui corp vestic dat recent în folosință cuprinde 500 de camere.

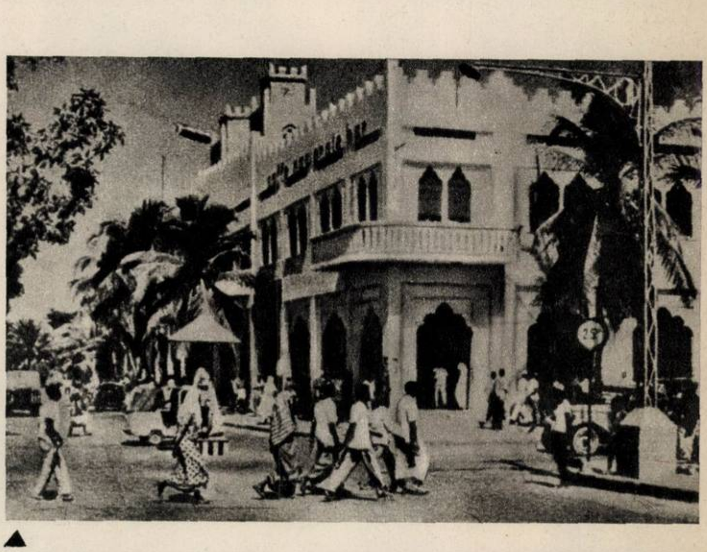

▲

Casele albe, cochete, bisericile în stil roman, moscheile, ca și veșmintele de o mare varietate de culori ale trecătorilor fac ca micul oraș Mogadiscio — capitala Republicii Somalia — să fie deosebit de pitoresc.

În timpul efectuării unei repetiții generale, la Cape Kennedy, a primului zbor din cadrul programului «Apollo», trei cosmonauți americani (în fotografie) — Virgil Grissom, Edward White și Roger Chafee — și-au pierdut în mod tragic viața datorită unui incendiu provocat în partea principală a cabinei, ce se afla în vîrful rachetei «Saturn-1 b». În chiar ziua funeraliilor celor trei cosmonauți, la baza aeriană din Brooks (Texas) s-a produs un incendiu similar celui de la Cape Kennedy, provocînd moartea a doi aviatori în cursul experimentării unei noi cabine spațiale.

▶

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

Rețineți: un produs de calitate!
ada
APA DE COLONIE
PUBLICITATE
flacăra

Saixase file [illegible] 3.

ANUL XVI NR. 7 (611) — 11 februarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă

flacăra

memento

carte

● În Editura Academiei a apărut cel de-al doilea volum al lucrării lui Athanase Joja **Studii de logică,** cuprinzînd trei părţi: logica sistematică, istoria logicii (momente cheie), logica sociologiei, a *istoriei, definiţia omului* (logica antropologică).

● În aceeaşi editură: **Ampelografia Republicii Socialiste România** (vol. VII): Lucrarea — realizată sub îngrijirea acad. Gherasim *Constantinescu* — cuprinde descrierea botanică, agrobiologică şi tehnologică a 40 de soiuri rare prezentînd un interes practic de perspectivă.

● *Noi apariţii în colecţia «Luceafărul»:* Ion Ţugui — **Versuri,** volum ce indică un poet de reale resurse; Horia Gane — **Lumină întîrziată,** conţinînd versuri răspîndite de autor prin presă, dar şi o serie de inedite.

● O nouă ediţie de **Versuri** ale lui Lucian Blaga (în colecţia «Cele mai *frumoase poezii»* a Editurii tineretului). Selecţia şi prefaţa aparţin poetului Aurel Rău. E un nou prilej de delectare *cu* această mare poezie, de meditaţie fertilă. Selecţia, chibzuit organizată, grupează poeme dintre cele mai *însemnate* ale acestui autor.

● Jack Bratin a tipărit la Editura muzicală un **Calendar al muzicii universale.** Concepută ca un inventar pe zile al *personalităţilor şi evenimentelor* muzicale, această lucrare este de o utilitate neîndoielnică. Sînt prezentaţi succint peste 800 de muzicieni, mai bine de 200 de prime audiţii şi alte momente muzicale, se dau o *serie de indicaţii* bibliografice etc, care, cu ajutorul unui indice general, pot fi imediat găsite în corpul lucrării. Ideea unui atare calendar ni se pare excelentă (cu toate că pentru o viitoare ediţie am sugera *şi o includere* a calendarului muzical al diferitelor popoare antice, o cuprindere mai amplă a folclorului şi a zonelor geografice extraeuropene).

● Fiindcă tot sîntem în domeniul cărţii muzicale să mai notăm apariţia unei biografii a marelui tenor **Caruso,** şi anume a celei *subintitulate «mica* biografie autorizată», elaborată de Pierre V.R. Key în colaborare cu Bruno Zirato (*traducere* de Aurel Bugariu, prof. dr. Olga Grozăvescu şi Victor Mihuţ). Obiectul cărţii îl constituie: «povestea *autentică* a personalităţii şi carierei artistice a lui Enrico Caruso».

● Traducerea cărţii scrise de Edith Piaf, faimoasa cîntăreaţă franceză, **În vîrtejul norocului** (în româneşte de Constanţa Stănulescu) este un prilej de meditaţie pe marginea destăinuirilor, *consemnărilor şi observaţiilor acestei* artiste care i-a smuls lui Jean Cocteau, între alţii, atîta admiraţie («ea depăşeşte *muzica şi cuvintele...* sufletul străzii pătrunde în toate încăperile oraşului»).

coperta noastră

La vînătoare

Fotografie de E. IAROVICI

(Citiţi fotoreportajul din paginile 4—5—6—7.)

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

cinema

● De două zile se află pe ecrane valorosul film istoric românesc **Dacii.** *Întîmpinat* cu reală emoţie şi interes, această recentă creaţie a cinematografiei noastre cunoaşte un binemeritat succes (*vezi* şi pag. 12-13).

● **Nimeni nu voia să moară.** O frumoasă realizare a cineaştilor lituanieni. Despre curaj şi laşitate, despre forţă şi slăbiciune, despre *hotărîre şi ezitare* — toate acestea pe fondul unei povestiri inspirate de unele evenimente din Lituania *primilor* ani ai socialismului — ne vorbeşte V. Jalakiavicius. Numele acestui scenarist şi regizor trebuie reţinut. «Ştie să scrie» cinematografic. Actorul Donatas Banionis a fost distins cu Premiul pentru interpretare masculină la Festivalul de la Karlovy Vary 1966. În alte roluri: R. Adomaitis, Nia Artmane (Rude de sînge), B. Oia (Drumul spre chei).

Gianni Morandi

● **Nu sînt demn de tine.** Ettore M. Fizzarotti a avut *o idee cît* se poate de comercială: să «ecranizeze» trei din melodiile de succes ale lui Gianni Morandi **În genunchi mă întorc LA TINE, Nu sînt demn DE TINE şi Ce m-aş *fi făcut* FĂRĂ TINE.** *Ştim ce-a ieşit.* Am văzut primul film. Al doilea este la fel: un Morandi pocăit (ca erou), foarte supus tuturor reţetelor ieftine (ca actor) şi din cînd în cînd credincios lui însuşi (*în calitate de cîntăreţ*). *În restul distribuţiei:* Laura Efrikian, Nino Taranto, Dolores Palumbo, Raffaele Pisu.

● **Din lumea fluturilor** (regia, Dumitru Dădîrlat), **Poveste pe un metru pătrat** (regia, *Mircea Popescu*) — *două* investigaţii delicate în universul micilor vieţuitoare.

● Reluări binevenite: **Fanfan la Tulipe, Ciociara.** Creaţiile lui Christian Jaque şi — respectiv — *Vittorio de Sica* nu mai au nevoie de recomandări.

● Mari actori pe ecranele noastre: **Toshiro Mifune** (Sanjuro), **O. Welles** (Falstaff), **Anthony Quinn** (Zorba grecul), ***Gérard Philipe*** (*Fanfan la Tulipe*), **Sophia Loren** (Ciociara), **Jean Gabin** (Domnul), **Laurence Harvey, Claire Bloom** (Lumea minunată a fraţilor Grimm).

● Statisticile recente ne spun că marele succes de casă al cinematografiei franceze a fost în 1966 **Un bărbat şi o femeie,** filmul lui Claude Lebouch distins cu Marele premiu la Cannes (**700 000** de spectatori numai la *Paris*). *Urmează:* **La curée** (regia, Roger Vadim) şi **Arde oare Parisul?** (regia, René Clément).

disc

Au apărut primele discuri româneşti STEREO de muzică populară.

● Primul disc: excelenta noastră *cîntăreaţă de muzică* populară **Ioana Radu.** Orchestra apare, mai bine zis se aude, în relief absolut! Ţambalul sună într-o parte, viorile într-alta, contrabasul ţine şi el hangul, pe undeva, *iar deasupra tuturor* vocea Ioanei Radu. Ce să vă dorim mai mult decît atît? (ST-EPD-1142).

● Şi-acum **Maria Lătăreţu:** tot în... relief! «Cucule mare duşman» cîntă parcă din mijloc... de codru des. La fel şi iubita noastră solistă. Orchestra lui Nicu Stă*nescu* poate fi identificată acustic, în toate compartimentele ei instrumentale, plus... mîna dirijorului! (ST-EPD-1140)

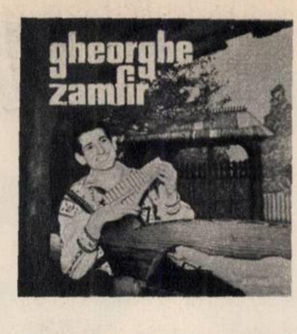

● George Vancu, în fruntea formaţiei sale de muzică populară românească o *însoţeşte pe solista* **Lucreţia Ciobanu,** fără să-i acopere gingăşia vocii, tot pe cărările (sau microsioanele!) discului STEREO. Remarcabile, bucăţile: «Gată-te codrule bine», «Am avut drăguţ *în sat*» sau «*Eu ţi-am* spus bade de-aseară», şi multe altele asemănătoare (ST-EPD-1141).

● Şi naiul lui **Gheorghe Zamfir** se aude altfel la STEREO. Parcă fiecare *fluier al străvechiului instrument* saltă distinct în ritmul jocului. Iar în «Doina de jale» sau în «Doină» capătă inflexiuni de voce omenească tînguitoare şi mlădie (ST-EPD-1143).

muzică

● Săptămîna muzicală este atrăgătoare la ambele programe simfonice curente. La Filarmonica «George Enescu» dirijorul **Mircea Basarab** împreună cu pianista **Lottie Morel** din Elveţia prezintă — în primă audiţie — Concertul pentru pian şi orchestră de A.F. Marescotti, muzician legat de ţara noastră şi prin prezenţa sa la ultimul Festival «George *Enescu*». Pe afiş *mai* figurează Liviu Glodeanu şi Johannes Brahms.

● La Radioteleviziune este oaspete dirijorul **Nicolae Boboc,** care-şi desfăşoară activitatea artistică la Timişoara; solişti ai concertului vor fi pianistul **Ranko Tudor** din Iugoslavia şi baritonul **Ionel Pantea.** *Ascultăm şapte cîntece* «Din viaţa noastră» de Paul Constantinescu, Concertul nr. 3 în do minor de Beethoven şi o primă audiţie din muzica franceză contemporană: Simfonia a II-a de Henri Dutilleux.

● O interesantă «Seară de cvartete» ne prezintă formaţia compusă din **L. Rogulski, H. Schneider, A. Roth** şi **T. Ungureanu,** în 15 februarie la sala mică a Palatului. Cvartet nr. 1 în do major de I. Dumitrescu, Trei idile pentru cvartet de coarde de Franck Bridge, Cvartet *nr.* 1 în do minor de Brahms.

plastică

● **Ligia Macovei** — pictură şi grafică. Într-o expoziţie amplă, ultimele lucrări ale uneia dintre cele mai interesante artiste ale *momentului actual.* Practicînd o artă de reflecţie, de investigaţie psihologică, lumea şi personajele pe care le aduce Ligia Macovei în scenă poartă multiple potenţe afective. «La un pol, fie că fixează drama, fie că fixează aspectele senine ale existenţei, întîlnim elogiul, — remarcă prefaţatorul expoziţiei, E. Schileru — la celălalt contestarea evoluează de la persiflaj la sarcasm». Ligia Macovei ne introduce *într-o lume mirifică,* în care exploziile coloristice iscă o vegetaţie luxuriantă în peisaje sau *trăiri onirice de profundă* tensiune. Pornind de la texte clasice ale literaturii române, artista prezintă un ciclu de desene pe motive eminesciene şi numeroase monotipii în care replăsmuieşte, *uneori policrom, momente* din universul arghezian, corespondenţe plastice de o subtilă profunzime şi de o rară frumuseţe. O expoziţie care trebuie văzută (sala Dalles).

● ***V. Dobrian*** — *grafică.* Oraşe cu case vechi care perpetuează farmecul medieval, secretele naturii ascunse în celule sau în mişcările sevelor, naturi moarte — exerciţii de virtuozitate coloristică *şi compoziţională, lumea* fascinantă a mediului subacvatic sau portrete îngheţate în apele oglinzilor, iată o enumerare neexhaustivă a registrului tematic al actualei expoziţii a lui V. Dobrian. *Din geometria liniilor* artistul caută necontenit elemente pure de structură. Linii severe curg în curbe calme *născînd* bolţi, cadre ori profiluri elevate, sau se desfăşoară pe plan, drepte, şi nasc peisaje citadine şi interioare de-o strictă ordine decorativă. Dacă arhitectura formelor e raţională şi rece, în schimb geometria lor e împlinită de *culorile pure, care dau armonie şi* originalitate (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

teatru

● *Continuă* — *şi-l semnalăm* — ciclul spectacolelor lectură la Teatrul Mic. De astă dată un debut scenic — poetul Dimos Rendis — cu piesa **Linie moartă.** Succesul spectacolului a fost conferit de regia *lui Mihai Dimiu,* caldă, discretă, nuanţată, estompînd caracterul de metaforă puţin livrescă a textului, cu unele bune scene lirice umaniste. Am reţinut dintre interpreţi pe: Leopoldina Bălănuţă, *Maria Potra, Dinu* Ianculescu, Mihai Dogaru. Negativ, cadrul plastic al lui St. Hablinski.

● Premieră pe ţară la Piatra Neamţ (în prezenţa autorului venit să-şi aplaude *interpreţii*) a *piesei* **Tristan şi Isolda** de un cunoscut autor parizian, Jean de Beer. Vechea legendă de dragoste e transpusă în acordurile unei lirici moderne. Regia lui Dinu Cernescu a compus cu fineţe *un cadru şi o ambianţă sensibilă,* orchestrînd un spectacol armonios cu un grup de tineri actori: Adriana Popovici, Traian Pîrlog, Ion Bog, Olga Bucătaru, Al. Lazăr. Scenografia — susţinută de metafora simplă *dar elocventă* a *lui* Vl. Popov ca şi de costumele lui Mihai Mădescu.

● *Stagiune* pe Valea Jiului. **Cuza Vodă** — o interesantă evocare dramatică de Mihail Davidoglu (autor al cărui nume îl vedem rar pe afişele teatrelor) în regia lui Marcel Şoma. În rolurile principale: Marcel Popa (Cuza Vodă), Mircea Piinişoară, Jean Tomescu, Carmen Tăutu.

A doua premieră de la Petroşani: **Ciinii** de Tone Brulin (scriitor belgian de limbă flamandă), o dramă impresionantă demascînd apartheidul Africii de Sud. Regia e semnată de Petre Sava-Băleanu — unul din colaboratorii preţioşi şi sta*tornici ai teatrului. În distribuţie:* Costin Iliescu, Gh. Iordănescu, Ion Roxin, Nicolae Niculae, Cornel Ferat.

● Semnalăm mereu bunele iniţiative ale teatrelor provinciale. Este cazul Tea*trului* Naţional din Craiova care a înregistrat o nouă premieră cu o piesă originală şi un nou debut: **Calea laptelui** — comedie în 3 acte de Mircea Ştefan Cioroiu — o dezbatere pe tema majoră a *responsabilităţii tinerei generaţii* faţă de problemele epocii. Regia, acelaşi Petre Sava-Băleanu a cărui activitate ar fi interesant de semnalat şi pe o scenă bucureşteană. Scenografia, Vasile Buz. Distribuţia: Valeriu Dogaru, Remus Mărgineanu, N. Radu, Manu Nedeianu, Nae Mazilu, Elena Gurgulescu, Costică Ionescu, Petre Iliescu-Anatin, Titus Gurgulescu.

● **Coctail bar:** o nouă revistă a Teatrului de estradă din Ploieşti de Aurel Felea, Sandu Anastasescu şi Sadi Rudeanu în regia lui Alexe Marcovici. Notăm dintre interpreţi pe: Mica Balaban, Alexe Marcovici, Graţiela Chiţu, Joujou Mihalache, Dorin Ionescu, Mihai Carol Orosz, Victoria Trifescu. Spectacolul ne oferă plăcute momente vesele şi cîteva bune bucăţi de muzică uşoară. N-ar *fi stricat însă mai multe melodii* româneşti şi măcar o piesă din folclorul nostru atît de bogat.

Graţiela Chiţu

televiziune

DUMINICĂ 12 FEBRUARIE. O *inovaţie* la **Emisiunea pentru sate:** transmiterea unui program, special alcătuit, *dintr-o sală cu public* de la Cluj (10.30) ● De la Oslo se transmite desfăşurarea celei mai dificile probe a **Campionatului mondial de patinaj viteză** — 10 000 m (16.00) ● Fără recomandări speciale: **Magazin 111** (17.00) ● Într-un fel de coctail artistico-sportiv intitulat **Sportul... la varietăţi** notăm, pe lîngă numele cîtorva obişnuiţi ai estradei TV (Gică Petrescu, Marina Voica, Stela Popescu, Pompilia *Stoian,* Mariana Bădoiu, Dem Rădulescu, Horia Căciulescu, Nicu Constantin, Cosma Braşoveanu, Petrică Popa ş.a.), şi cîteva nume oarecum insolite pentru spectacolul de varietăţi: boxerii Vasile Mariuţan şi Mircea Dobrescu, fotbaliştii (sau, dacă vreţi, foştii fotbalişti) Sony Niculescu şi Titus Ozon, atletul *C. Tiron, handbalistul George* Gruia etc. Spectacolul este semnat de George Mihalache şi Sorin Grigorescu (18.10) ● **Interviziune:** un spectacol de divertisment transmis de la Sofia (21.00) ● Nişte *noi* **Aventuri de vînătoare** (21.45) ● Într-un montaj muzical coregrafic promiţător intitulat **Frumoasele operetei,** îşi dau întîlnire cîţiva reputaţi interpreţi de operă şi operetă. Notăm: Teodora Lucaciu, Elena Botez, Valeria Rădulescu, Valy Niculescu, Cleopatra Melidoneanu, Marica Munteanu, Maria Mitrache, *Cristina* Dan, Valentin Teodorian, Constantin Gabor, George Mircea, Bimbo Mărculescu, Eugen Fănăţeanu ş.a. (22.00).

Stela Popescu

MARŢI 14 FEBRUARIE. O rubrică de educaţie *artistică, care a înregistrat* incontestabile succese: **Momente din istoria cinematografiei.** În programul de astăzi: «Arta lui Kuleşov» (19.20) ● Un scurt program distractiv: **Estrada tinereţii** (19.40) ● Amînat de pe data de 31 ianuarie, este reprogramat spectacolul cu **Doamna lui Ieremia,** drama istorică a lui Nicolae Iorga în interpretarea unui colectiv de actori ai Teatrului *Naţional din Bucureşti* (20.00).

MIERCURI 15 FEBRUARIE. Serialul **Aventurile lui Robin Hood** este aşteptat mereu cu aceeaşi plăcere (19.23) ● **Desene animate muzicale** (ne cam îndoim că ar exista şi nemuzicale) (20.15) ● Filmul artistic **Vedeta arenei** în premieră pe ţară. Un film de arhivă, *cam melodramatic* dar cu spectaculoase numere de circ (21.00).

JOI 16 FEBRUARIE. Ne *menţinem* recomandarea pentru o rubrică vădit utilă: — **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce şi frumoasă...» (19.20) ● O rubrică uite-o, nu-i: «Gong» — **Emisiune de actualitate teatrală** (19.30) ● După **Clubul tinereţii** (20.00) vom putea viziona (sau, eventual, închide aparatul) *melodrama* **Cele două orfeline,** o coproducţie a studiourilor franco-italiene cu Mike Marshall şi Valeria Ciangotini (21.00).

VINERI 17 FEBRUARIE. Recomandăm *tineretului* şcolar emisiunea **Şcoli şi tradiţii** care ne va înfăţişa cîteva «Vechi şcoli braşovene» (18.25) ● *Cu binecunoscuta-i* competenţă. George Derieţeanu ne prezintă în cadrul rubricii **Atlas folcloric:** *«Depresiunea Oraviţa»* (19.30) ● Reţinem dintre emisiunile obişnuite de vineri **Teleglobul,** care ne propune note de călătorie din Thailanda (21.30) ● Programul zilei se încheie cu o emi*siune muzical* coregrafică: **Steluţe de zăpadă** (21.55).

SÎMBĂTĂ 18 FEBRUARIE. De la Deventer (Olanda) ni se transmit aspecte de la **Campionatul mondial de patinaj viteză (femei).** *Vom urmări proba* de 1 500 m (17.00) ● Încă o emisiune atractivă pentru tineretul şcolar (ce păcat că nu sîntem cu toţii şcolari!) **Nota 10... la muzică,** cu participarea elevilor de la *Liceul de muzică nr.* 1, Bucureşti (18.25) ● Din programul serii reţinem emisiunea **Melodii premiate** (19.30) ● **Teleenciclopedia** (20.00) ● Serialul — foarte inegal — **Baronul** (21.00) ● O emisiune muzical distractivă: **Cum se lansează un cîntec** (21.50).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 6 din 12 februarie 1967.

Campionatul italian A

I.	Bologna-Cagliari	1	X
II.	Brescia-Spal	1	
III.	Foggia-Lanerossi	1	
IV.	Juventus-Fiorentina	1	
V.	Lazio-Lecco	1	
VI.	Mantova-Milano	1	X
VII.	Napoli-Roma	1	
VIII.	Venezia-Torino	1	X

Campionatul italian B

IX.	Genoa-Livorno	1	
X.	Pisa-Sampdoria	1	X
XI.	Salernitana-Modena	1	
XII.	Verona-Arezzo	1	
XIII.	Messina-Catanzaro	1	

NOTĂ: *redacţia nu-şi asumă* răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

economii de metal

Urmărind să reducă pe cît este posibil consumul de metal ce se folosește în sectorul prelucrării mecanice, un colectiv de ingineri și tehnicieni de la Șantierul naval din Galați a pus la punct un nou procedeu de confecționare a sculelor așchietoare. Acesta constă în înlocuirea sculelor din oțel rapid cu plăcuțe din același metal, aplicate pe suporturi din oțel-carbon. Pus în practică, procedeul a dovedit o serie de noi calități. În primul rînd s-a redus cu 60-70 la sută consumul de oțel rapid, mai costisitor decît oțelul carbon. Pe de altă parte tehnologia de confecționare a sculelor a fost simțitor simplificată prin eliminarea operațiilor de tratare termică și o dată cu acestea și a agregatelor unei întregi linii de producție, creîndu-se spații pentru alte activități și un disponibil de instalații pentru tratamente termice.

La efectuarea studiilor și determinarea celei mai optime rețete tehnologice, autorii au fost sprijiniți de cadrele didactice de specialitate ale Institutului politehnic din localitate.

Ion MECA

sfîrșitul gîndacului de colorado

Potrivit calculelor Organizației pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) a O.N.U., pierderea anuală provocată de insecte, păsări și animale dăunătoare pe cîmp reprezintă 30 milioane tone de cereale, adică 6 la sută din totalul recoltei mondiale. Dăunătorii din hambare distrug aproximativ 50 milioane de tone, adică 10 la sută din totalul recoltei.

Prin asigurarea de către industria chimică a produselor necesare și aplicarea eficientă a măsurilor de protecție a plantelor, în țara noastră se evită anual pierderi importante. Ultima realizare în domeniul combaterii dăunătorilor o constituie producerea unui biopreparat împotriva gîndacului de Colorado. El a fost creat de către un colectiv de cadre didactice de la Universitatea «Al. I. Cuza» și specialiști ai Fabricii de antibiotice din Iași. În cursul experimentărilor făcute în cîmp, antidăunătorul, denumit «Bioboverin», a dat rezultate excelente.

taina topolniței

Peștera Topolnița din țara noastră este una dintre cele mai întinse din lume. Ea prezintă o particularitate neobișnuită. În străfundurile sale se pierd, prăvălindu-se din direcții diferite, într-un zgomot asurzitor, nu mai puțin de patru rîuri. Dispariția bruscă a acestor ape sub pămînt a constituit, din totdeauna, un mister pentru localnici, formînd obiectul multor legende și povestiri. Un grup de cercetători de la Institutul de speologie «Emil Racoviță» al Academiei Republicii Socialiste România a elucidat însă această taină după ce a explorat, învingînd multe obstacole și pericole, întreaga peșteră. Ei au constatat că apele respective se unesc în adîncul grotei, lungă de 11 km, formînd un singur șuvoi care alimentează izvoarele de pe versantul opus intrării principale a cavernei.

performanță tehnică

La Uzina de strunguri din Arad a fost omologată o nouă performanță tehnică în construcția și exploatarea strungului revolver vertical SRV-40. Este vorba de automatizarea ciclului de lucru al dispozitivului de strunjire. Cu ajutorul unui cuplaj electromagnetic, rotirea turelei, turațiile, avansul de lucru și avansul rapid se schimbă automat, după un program prestabilit. Executarea acestor operațiuni este dirijată de la un tablou de reglare, care înlocuiește vechile manete și manivele de fixare și de mișcare a întregului dispozitiv de strunjit. Prin automatizarea ciclului de lucru, strungul SRV-40-TA se ridică la nivelul tehnic al celor mai bune mașini-unelte similare cunoscute în străinătate. La aceeași uzină a fost de asemenea omologată prima serie de strunguri modernizate SN-400 cu comandă program, principalul produs pe care-l realizează întreprinderea în acest an.

V. MUREȘAN

A început vacanța. În aceste zile Pîrîul Rece — tradițională gazdă a studenților — freamătă de animația și veselia tinerilor oaspeți.

Fotografie de S. STEINER

fesuri la ... timișoara

La Fabrica de pălării din Timișoara au intrat în funcțiune 6 mașini de confecționat fesuri destinate exportului. Acestea sînt prevăzute cu dispozitive de lărgire și de formare a clinilor, cu un sistem de tricotat circular, cu ace și platine de dimensiuni mărite. Mașinile au o productivitate cu aproape 40 la sută mai mare decît acelea folosite în prezent la confecționarea băștilor. Realizată după o concepție originală a unui colectiv de specialiști timișoreni, mașina de confecționat fesuri, prima de acest fel construită la noi în țară, a fost brevetată ca invenție românească. Ea asigură fabricii economii de 1,7 milioane lei pe an.

un nou tip de aerotaxi

Întreprinderea de industrie locală din Brașov a început pregătirile pentru fabricarea unui nou tip perfecționat de avion utilitar. Acesta va avea multiple întrebuințări: în domeniul sanitar, agricol, ca aerotaxi, pentru exerciții de parașutism etc. Specialiștii întreprinderii, sub conducerea ing. Iosif Silimon, șeful colectivului de concepție au găsit formule constructive care permit acestui tip de avion să aterizeze și să decoleze pe piste foarte scurte.

Potrivit planurilor, în următorii patru ani numai pentru nevoile agriculturii vor fi construite aproape 100 de avioane utilitare. Aceasta va permite tratarea cu diverse substanțe chimice a unei suprafețe de teren de 2,3 ori mai mari ca pînă acum.

noutăți

• **Între Termocentrala Craiova și Dunăre** se construiește o linie de înaltă tensiune — 220 kV — al cărui traseu cuprinde un tronson lung de 1 040 metri peste apele fluviului. Numai fundația de susținere a acestei uriașe instalații are dimensiunea unui bloc cu patru etaje (12 metri înălțime și 20 × 20 metri suprafață), iar «picioarele» fundației sînt construite din 144 piloți implantați în pămînt.

• **În ultimii ani la Iași** au fost efectuate cercetări arheologice cu scopul precizării vechimii acestui oraș.

Cele mai importante descoperiri se grupează atît pe teritoriul actualului oraș, cît și în satele din jurul Iașilor, unde s-au identificat nivele de locuire din secolele XIII-XIV.

Așezarea în sînul căreia se cristaliza procesul de urbanizare este amintită pentru prima oară în izvoarele scrise, la sfîrșitul secolului al XIV-lea, sub denumirea de **Iaski torg.**

În secolul al XV-lea, în documentele interne și externe emise de cancelaria moldovenească, orașul Iași mai apare și sub denumirea **Iașî.** În privilegiul dat de Alexandru cel Bun negustorilor polonezi din Lvov, tîrgul Iași este menționat în 1408 ca punct vamal. În anul 1434 se menționează existența Curții domnești.

Astfel, izvoarele arheologice concordă cu datele scrise acum aproape șase secole care atestă vechimea celui mai important oraș al Moldovei.

• **În regiunea Oltenia** se vor pune în execuție în acest an proiectele privind lucrările de irigare a 20 716 ha. Totodată sînt în fază de întocmire proiectele pentru lucrările necesare irigării a încă aproape 8 000 de ha. A început de asemenea instruirea specială a unor ingineri care, trimiși la raioane, vor trece, împreună cu tehnicienii locali, la amplasarea proiectelor primite de către unitățile agricole.

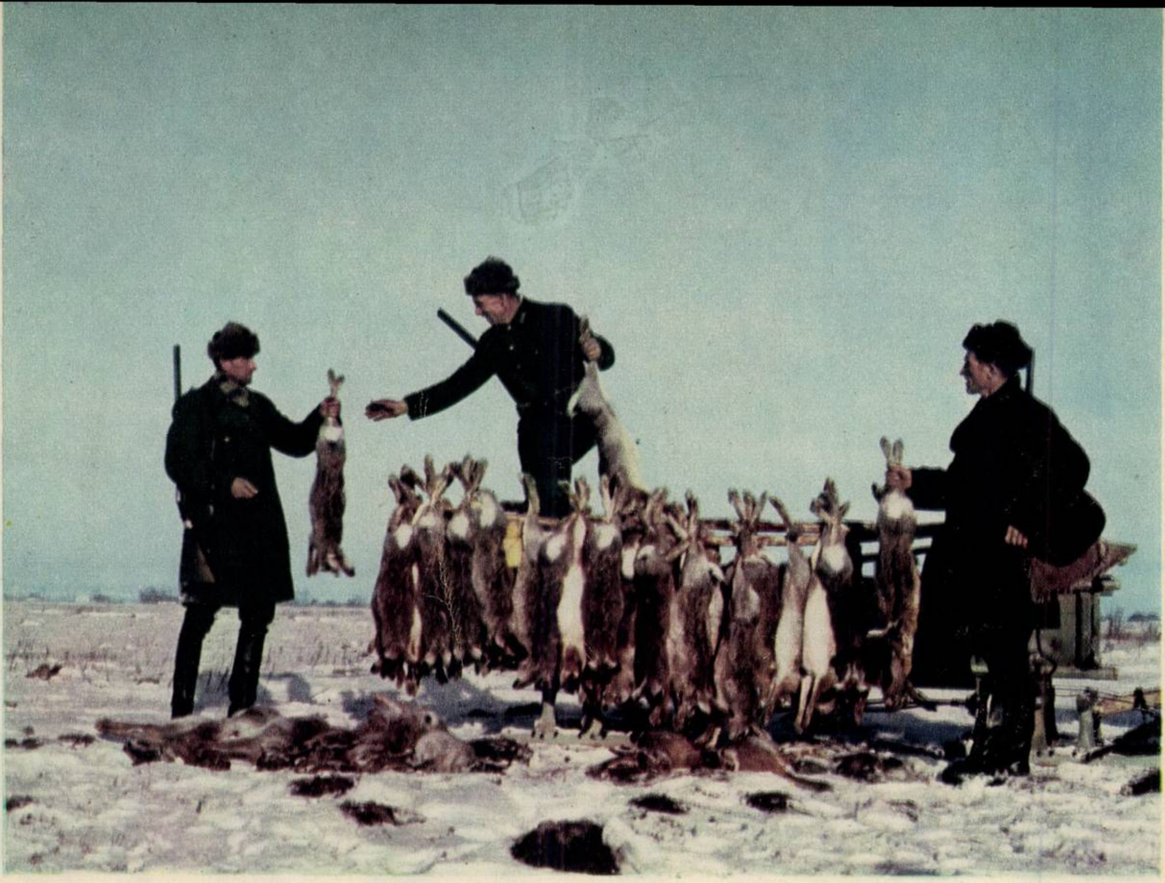

Încetul cu încetul, sania care vine în urma vînătorilor se încarcă.

vînătoare în

Fotoreportaj de E. IAROVICI
și Tr. PROSAN

Final de vînătoare, cu ficat de mistreț la frigare.

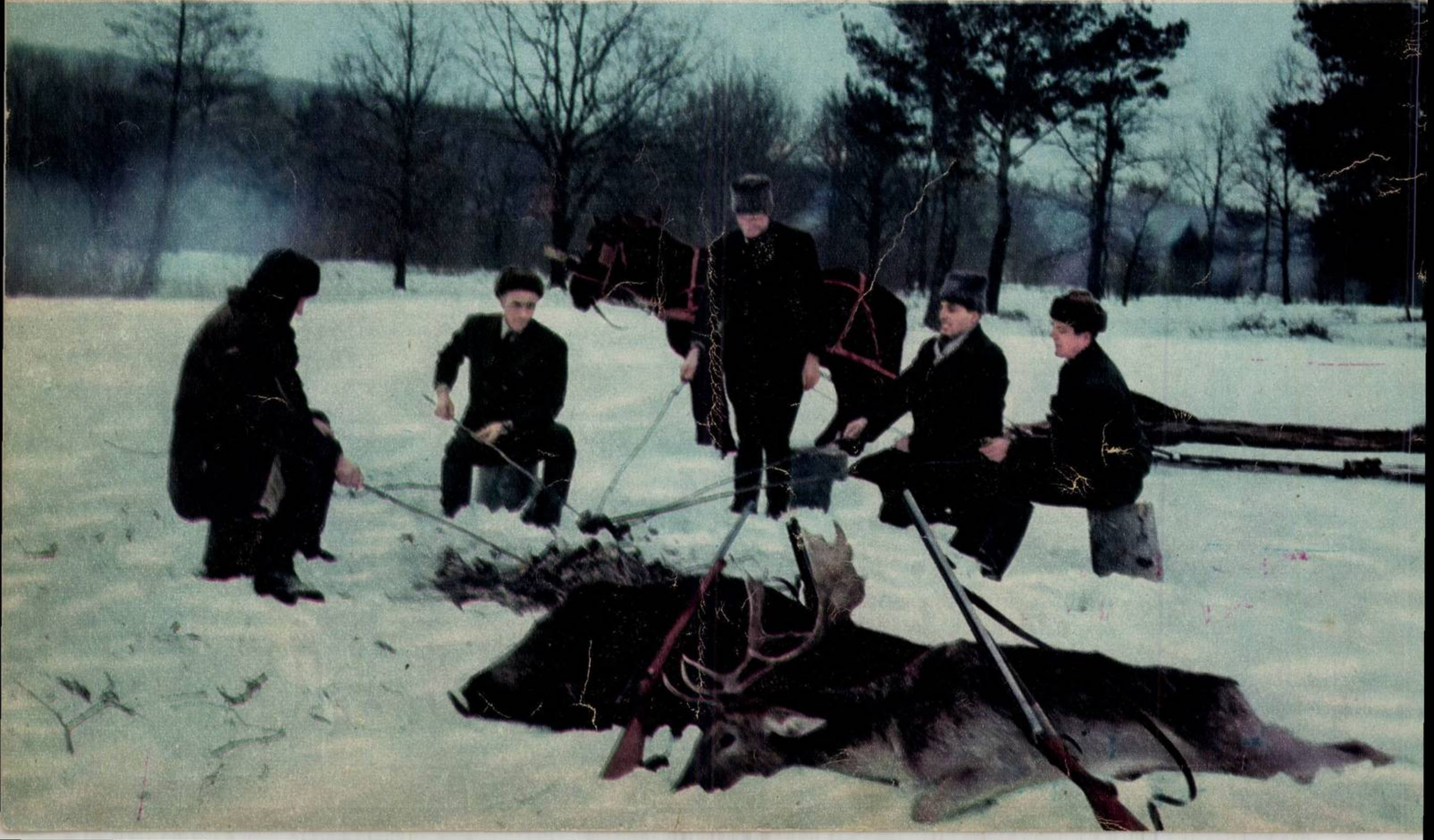

țara de sus

Pe drept ori pe nedrept, nu s-a dat niciodată crezare poveștilor vînătorești. Povestea noastră vînătorească este însă una adevărată… O atestă fotografiile. S-a petrecut în Țara de Sus, prin părțile Rădăuților, nu departe de locurile de mult intrate în istorie ale Putnei, Dragomirnei și Suceviței.

Ținut de mare frumusețe, cu obcine line, cu păduri falnice sub veșmînt de omăt strălucitor, cu bucovineni zdraveni și frumoși, drepți ca bradul, cu cușme îndesate pe cap, cu cojoace moi și în picioare cu cizme înalte. Erau vînătorii și bătăiașii, sosiți la întîlnire de prin satele mărginașe, de la Horodnic și Frătăuți, peste dealul Osoi, și peste șesul Gălăneștilor, întocmai ca în vremea lui Ștefan voievod.

Vînătoare… Au cîntat-o marii poeți ai lumii și a inspirat pînze devenite celebre. Scene de vînătoare au fost turnate în bronz și dăltuite în piatră. Generații după generații au ascultat înfiorate, la gura sobei, teribile isprăvi vînătorești.

Obicei ancestral… Ocupație firească a oamenilor. Toate epocile și toate popoarele pomenesc despre vînătoare. Au fost timpuri cînd asigurarea hranei era de neconceput fără practicarea vînatului.

Închinînd în a sa «Descriere a Moldovei» un întreg capitol vînătorii, Dimitrie Cantemir vine foarte aproape de noi prin cîteva rînduri frumoase: «Să nu se creadă că unui neam plecat cu totul armelor îi place vînătoarea — care este un fel de război — mai mult decît toate celelalte îndeletniciri trupești; la moldoveni ea se bucură de cinste îndeosebi și pentru că le-a dat prilejul să-și găsească și să-și ia iarăși în stăpînire patria».

Dintr-o vînătoare — spune legenda — s-a născut însăși țara Moldovei.

A doua zi, la vînătoare de mistreți, peisajul e altul.

Cînd nimeni nu se aștepta, trei căprioare au sărit peste drumul din pădure.

vînătoare în țara de sus

Mistrețul ne-a simțit și a încercat să fugă. De astă dată l-a prins numai fotoreporterul.

Plecăm mai departe pentru a ocupa alte standuri.

După o urmărire cu peripeții, omul a învins fiara.

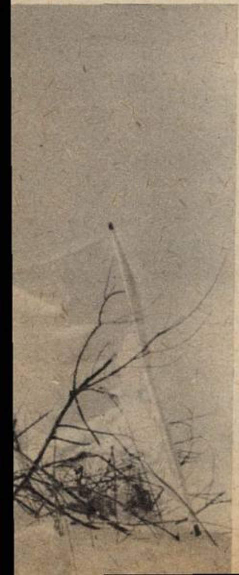

◀ Începe bătaia. Pușca răsună ca o goarnă peste cîmpie.

De contabilitate nu se scapă nici pe cîmp; după fiecare bătaie se înregistrează «victimele». ▶

SCURTĂ STATISTICĂ A VÎNATULUI

La începutul anului 1966 s-a înregistrat existența următorului vînat:

Cerbi	—	24 600
Cerbi lopătari	—	3 400
Căprioare	—	160 000
Capre negre	—	7 300
Mistreți	—	20 000
Iepuri	—	1 100 000
Fazani	—	127 000
Dropii	—	1 400
Cocoși de munte	—	10 000
Urși	—	4 000

Anual se vînează aproximativ:

Cerbi	—	600
Cerbi lopătari	—	150
Căprioare	—	4 000
Capre negre	—	120
Mistreți	—	3 000
Iepuri	—	270 000
Fazani	—	24 000
Dropii	—	10
Cocoși de munte	—	180
Urși	—	100

În fiecare an se extermină aproximativ următorul număr de animale dăunătoare:

Lupi	—	2 000
Vulpi	—	40 000
Rîși	—	120
Jderi	—	2 500
Ciori grive și coțofene	—	700 000

În timp de iarnă, pentru protejarea vînatului se suplimentează hrana de pădure cu următoarele:

Fîn, trifoi, lucernă	—	3 200 tone
Frunzare	—	3 000 "
Fructe și semințe	—	1 000 "
Sare	—	700 "

TROFEELE DE VÎNĂTOARE DIN 1966

clasificate în categoria I de premiere după punctajul socotit conform normelor Consiliului internațional de vînătoare (C.I.C.)

Trofeul	Punctajul	Caracteristici	Locul unde a fost vînat
Cerb	242	18 raze, 13 kg	Oituzul Ardelean
Cerb	221	16 raze, 10,5 kg	Bogdănești-Fălticeni
Cerb	218	18 raze, 11,5 kg	Vama Buzăului
Căprior	148		Colțești-Cluj
Căprior	142,5		Aiud-Cluj
Căprior	142		Sloboda-Cluj
Mistreț	130,5	lung. colților 25 cm	Baraolt
Mistreț	124	lung. colților 22 cm	Strîmba-Făgăraș

titanii magistralelor de oțel

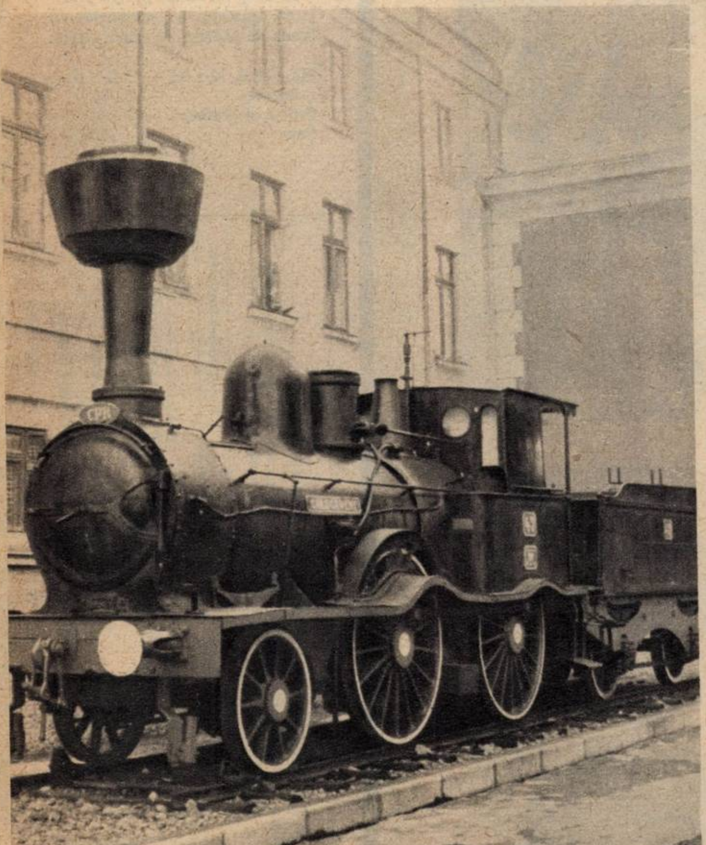

Una din primele locomotive care au circulat în România.

Locomotive diesel electrice de fabricație românească în cursă de probă.▸

Orizonturile dieselizării și electrificării traficului feroviar.

Practic,România a început construirea de locomotive diesel electrice în 1960. Inițial numai opt. Apoi, din 1962, producția curentă a fost de 110, iar la capătul actualului cincinal va fi de 200.

Evoluția de la 0 la 200 locomotive electrice pe an se integrează între numeroasele aspecte ale efortului de a valorifica treptat, rațional și armonios cuceririle tehnice în domeniul traficului feroviar.

Inteligența și capacitatea tehnică românească, propulsionate energic și temerar de orînduirea socialistă, ridică astfel România pe încă o treaptă de civilizație, menită să ne apropie de țări care au avut la dispoziție decenii îndelungate pentru a realiza ceea ce noi trebuie să realizăm într-o perioadă istorică scurtă, într-o epocă în care adeseori o cucerire științifică de *azi* este depășită *mîine* (în sensul strict al cuvîntului).

CÎTEVA TÎLCURI

Poate că, înainte de a face cunoștință cu unele aspecte ale acestei probleme strîns legate de întreaga noastră dezvoltare economică, este bine să aruncăm cîteva priviri pe la vecini și chiar mai departe, spre a ne putea da seama ce au făcut, ce vor face, cum au făcut și unde au ajuns ei. Vor vorbi cifrele și realitățile, fiindcă ele sînt de necontestat și din ele vor izvorî tîlcurile. Așadar: Olanda nu mai folosește nici o locomotivă cu aburi; la fel, Suedia; Elveția mai păstrează cîteva, care vor intra foarte curînd în vreun muzeu. Să vorbim oare și de Franța, unde *Étoile du Nord*, *L'oiseau bleu* sau *Île de France*, nume cu rezonanțe atît de poetice, designează cele mai moderne, mai confortabile și mai rapide trasee feroviare din Europa, care leagă în viteze de peste 100 km pe oră Parisul de Bruxelles și Amsterdam? Sau de Italia, care, folosind forța hidraulică din nordul țării, dispune de cea mai veche linie ferată electrificată, adică din 1897?

Exemplele nu sînt alese la întîmplare. Cîteşicinci țările menționate sînt țări cărora le lipsesc una sau ambele resurse naturale care au favorizat (și au prelungit peste măsură de mult) utilizarea locomotivelor cu aburi: petrolul și cărbunii. În schimb, cine nu știe că în Suedia, bunăoară, aproape fiecare rîuleț e gîtuit de un baraj pentru ca forța dirijată a apei să producă energie electrică? Sau că Elveția are un potențial hidroenergetic extrem de dezvoltat? Sau că Franța și Olanda sînt, practic vorbind, țări sărace în combustibili solizi — cărbuni — hrana nesățioaselor locomotive cu aburi? Într-un fel deci, fiecare din țările acestea au trebuit să renunțe la locomotivele cu aburi și să treacă fie la tracțiunea diesel, fie la tracțiunea electrică. Țara noastră avea și are, în schimb, toate resursele și încă din plin: și petrol, și cărbuni, și ape dătătoare de energie electrică. Primele două le-am folosit adeseori fără zgîrcenie; a treia, fusese lăsată pe planul secund, întrucît pretindea investiții costisitoare.

Dar acestea sînt ale trecutului, în ce ne privește; în privința țărilor citate, sînt chestiuni care țin de o dezvoltare industrială din timpurile și sub imperiul unor cerințe economice stringente.

CE SE ÎNTÎMPLĂ AZI?

Acolo unde potențialul industrial și cerințele transportului economic de călători și mărfuri se accentuează, asistăm la o sistematică trecere de la tracțiunea cu aburi la cea electrică. În decurs de maximum 10-15 ani locomotivele cu aburi vor dispărea probabil din întreaga Europă, iar locul lor îl vor lua tracțiunea diesel sau tracțiunea electrică.

Prima soluție ține de folosirea carburanților lichizi care alimentează generatoarele de curent electric de pe locomotivă. Cea de-a doua presupune o vastă și ramificată dezvoltare a surselor de energie electrică care să alimenteze de la o sursă stabilă locomotivele cu energia necesară.

În ceea ce ne privește, țara noastră, fiind de fapt la începuturile electrificării ei, în comparație cu altele, tracțiunea electrică reprezintă o problemă care va fi rezolvată prin crearea unor noi surse energetice. De actualitate stringentă este însă tracțiunea diesel, adică înlocuirea locomotivelor cu aburi prin cele electrice de tipul diesel. Unul din înțelesurile construirii de locomotive diesel constă în încetarea construirii de locomotive cu aburi în țara noastră, după aproape 100 de ani de cînd pe porțile Reșiței a ieșit prima locomotivă cu aburi produsă în România, locomotivă admirată la expozițiile vremii.

CINE ESTE NOUL VENIT?...

Poate părea paradoxal dar locomotiva acționată electric are vîrsta de peste 100 de ani. S-a născut aproape concomitent cu prima locomotivă cu aburi. Și a fost la început un fel de «jucărie»; fusese imaginată pe la 1834 de lucrătorul american Thomas Davenport, dar nimeni nu și-a putut închipui că o locomotivă de proporții minuscule va deveni vreodată o locomotivă autentică.

În 1840, un anume Johann Philipp Wagner din Fischbach construiește o locomotivă de 20 kg, acționată cu baterii, care trăgea pe o placă de lemn un vagon de 15 kg. «Jucăria» se mișca 2-3 ore, după care trebuiau să fie schimbate bateriile.

Edilii orașului Frankfurt pe Main acordă lui Wagner brevetul de inventator și îi alocă enorma sumă de 100 000 de guldeni pentru a construi o locomotivă de dimensiuni normale. Wagner se așază pe lucru, termină locomotiva, dar cînd vrea s-o pornească, locomotiva rămîne nemișcată. Bateriile galvanice erau prea slabe. Pînă să se dumirească, Wagner e huiduit și taxat drept escroc, iar numele lui se pierde repede în uitare.

La numai un an după întîmplarea aceasta, scoțianul Robert Davidson, ducînd mai departe ideea care «plutea în aer», construiește o locomotivă de 5 tone care începe să circule pe distanța Edinburgh-Glasgow, dezvoltînd o viteză de... 6 km pe oră, adică doar cu vreo 2 km mai mult decît mersul omului cu picioarele.

Așa s-a născut viitorul care avea să continue de astă dată fără oprelişti, prin Wagner Siemens și Wheatstone. Locomotivele construite cu ajutorul utilajelor inventate de aceștia aveau o viteză atît de mare încît «un om nu se putea ține după ele, alergînd», cum spun documentele vremii.

«Jucăriile» lui Davenport și Wagner nu fuseseră deci utopii. După ce Diesel inventează motorul cu combustie care-i poartă numele, tracțiunea cu locomotive acționate cu astfel de motoare devine visul tuturor feroviarilor.

★

La noi istoria de pînă mai ieri a locomotivei acționate electric este mai săracă în întîmplări, dar nu lipsită de turtuni.

În 1906 o societate chesaro-crăiască dă în exploatare trenul cu tracțiune diesel pe traseul Arad-Podgoria. Constatîndu-se că tracțiunea electrică e mai economică, linia aceasta a fost electrificată, așa cum e și azi.

În același an, pornind de la faptul că existau două centrale hidroelectrice, la Dobrești și la Gîlma, academicianul I.S. Gheorghiu împreună cu un colectiv schițează jaloanele teoretice ale liniei cu tracțiune electrică Ploiești-Predeal. Proiectul e acceptat cu entuziasm, dar în 1914 izbucnește războiul care împiedică realizarea lui.

În 1922 ideea e reluată. Încep discuțiile, se tărăgănează un proiect de lege dezbătut furtunos în Parlament, se duc campanii pro și contra, se demonstrează economicitatea, avantajele și dezavantajele, se calculează capacitatea celor două surse hidroelectrice de alimentare a rețelei, se propun variante, se discută din nou. Și anii trec. În 1937, în sfîrșit, realizarea proiectului este... amînată, constatîndu-se ca sursele energetice pentru alimentarea tracțiunii electrice pe linia Cîmpina-Brașov erau prea slabe. Dar poate datorită și faptului că România achiziționează tot pe atunci prima locomotivă cu tracțiune diesel. Proiectele vremii nu se opreau la atît. Se schițase chiar ideea construirii de locomotive diesel în țară dar se amînă sine die realizarea ei.

Locomotivele acționate cu aburi păreau că nu-și trăiseră traiul. În realitate însă, *în ciuda îmbunătățirilor* termice și constructive, dădeau semne de bătrînețe. Atinseseră limite peste care nu se mai putea trece. Dincolo de 11-12 la sută randament de tracțiune, nu mai puteau da. Pentru ele a bătut deci ceasul.

...ȘI CE CALITĂȚI ÎL RECOMANDĂ?

Născută din colaborarea dintre marile uzine de la Reșița cu uzina «Electroputere» din Craiova, la care ulterior s-au adăugat aproape 90 de întreprinderi din țară, locomotiva diesel românească se recomandă în primul rînd prin randament, noțiune cu valențe miraculoase, către care țîșnește economia de pretutindeni. Am spus mai sus că locomotiva cu aburi nu poate trece de un randament de 12 la sută; consora ei, sfidătoare, locomotiva diesel electrică, ajunge pînă la 28 de procente, uneori la 32 chiar. În limbajul de toate zilele aceasta înseamnă că o locomotivă diesel electrică de 2 100 CP înlocuiește 2,5 locomotive cu aburi din seria 150 000 de mare putere. Lucru esențial pentru stadiul actual al dezvoltării economiei noastre naționale dacă ne gîndim și la faptul că *nu mai* este nevoie de cărbuni, de rampe de depozitare, de transportarea lor de la o gară la alta, de rampe cu apă (o *calamitate în iernile geroase!*), *de stații de* tratare a apei, de consum suplimentar de combustibil pentru încălzirea prealabilă a locomotivei. În ce privește acest ultim punct, locomotiva diesel electrică este o adevărată binefacere: n-are nevoie pentru pornire decît de cîteva minute și demarează cu o viteză de 1 m pe secundă, pe cînd locomotiva cu aburi se urnește după fiecare oprire, deși sub presiune, cu maximum 0,35 m pe secundă. În plus, locomotiva diesel apare practic «neobosită», avînd nevoie doar de o oră din 24 ca să se «odihnească».

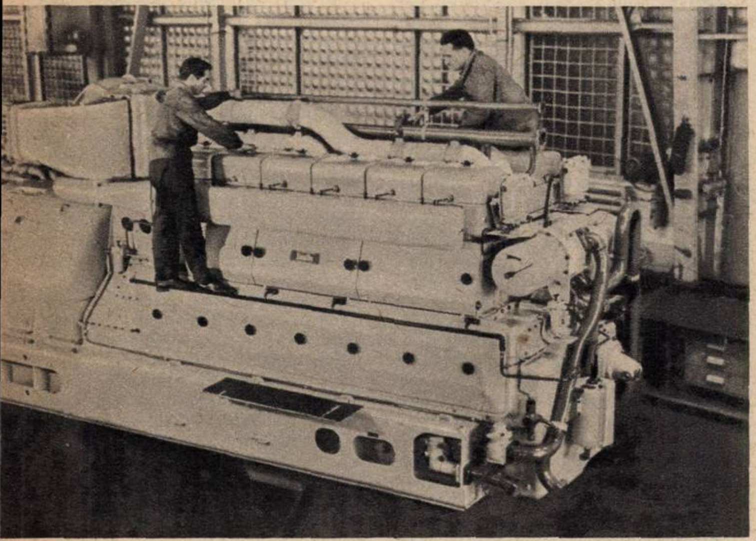

Acest motor de locomotivă fabricat la Reșița, concentrează o forță de 2 100 cai putere.

Un ultim retuș și o nouă locomotivă diesel electrică va ieși pe poarta uzinelor Electroputere-Craiova.

Dispărînd *focul dispare și fumul,* și atmosfera nu mai este îmbîcsită de eșarfele înecăcioase care plutesc deasupra centrelor populate sau în regi*uni unde pitorescul e învăluit de fumul* tîrîtor ca un șarpe, de funingine, ore întregi uneori. (De cîte ori nu ați observat acest lucru pe Valea Prahovei *bunăoară?*) Apoi, de cîte ori nu s-a întîmplat ca scînteile țîșnind din coșul locomotivei să dea naștere la incendii în preajma și de-a lungul liniei ferate?

Ce să mai vorbim de tuneluri, unde personalul de deservire al locomotivelor cu aburi este expus atacului atmosferei viciate? (Cu ani în urmă, în Statele Unite, trenurile care străbăteau tunelul de la Albany, lung de 8 km, pe o linie de trafic intens, erau literalmente obligate să aștepte pînă ce tunelul se aerisea.)

Vor dispărea apoi din gări, din atelierele de revizie sau din parcurile de garare a locomotivelor electrice atît plăcile turnante cît și triunghiurile, întrucît noile mijloace de tracțiune au două posturi de comandă, la ambele capete, iar schimbarea sensului de mers se face prin simpla deplasare a conducătorului locomotivei de la un post la celălalt. Dispare și plastica imagine a mecanicului și fochistului cu fața, mîinile și îmbrăcămintea năclăite de funingine și ulei. În locul lor apare un singur om (deci economie la personal!) care, coborînd la capătul unei curse, este tot atît de curat ca în *clipa cînd a pornit la drum.* Totodată e mult mai puțin solicitat fizic.

Dar problema aceasta a rentabilității mai are și alte aspecte, aride, ce-i drept, pentru profani, fiindcă e vorba de niște calcule complicate în legătură cu investițiile și recuperarea lor, cu cheltuielile de exploatare. Vom menționa că într-un an, cu o locomotivă diesel se realizează, față de locomotiva cu aburi, o economie de 1,5 milioane lei, ceea ce înseamnă că investițiile pot fi amortizate în termen mai scurt decît în cazul locomotivelor cu aburi. Lăsăm cititorilor plăcerea să calculeze valoarea economiilor realizate de pe urma celor peste 400 de locomotive diesel construite pînă acum în România, scăzînd însă vreo80, achiziționate de Polonia și Bulgaria, primele țări importatoare de locomotive diesel românești.

În esență, rezultatul calculului în privința cheltuielilor la trafic demonstrează că o locomotivă diesel înlocuiește trei locomotive cu aburi.

S-ar părea că dacă mai adăugăm cîteva caracteristici, ca de pildă puterea constantă la urcarea pantelor, posibilitatea de a supraîncărca, pe limite scurte, locomotiva, variabilitatea forței de tracțiune și deplasarea unui tonaj mărit, am epuizat gama variată a aspec*telor legate de tracțiunea diesel.* Și că, deci, aceasta ar fi ultima și definitiva soluție în materie de rentabilitate a traficului feroviar. Acesta e însă un *adevăr parțial și o soluție intermediară.* El se întregește cu acela al tracțiunii electrice și dezvăluie tîlcul unei preocupări care, mai ales în ultimii ani, nu a ramas străină cititorului de gazetă și în genere cetățeanului preocupat de viitoarele aspecte ale modului în care va călători. Concret, cetățeanul nostru știe că s-a electrificat linia Cîmpina-Brașov sau că, pe măsura creșterii marilor surse de energie electrică, la această linie se vor mai adăuga altele. Sensul tracțiunii electrice îi scapă însă. Ca să-l putem explica trebuie să recurgem tot la factorul economicitate. Calculele au arătat că pînă la un anumit volum al traficului, tracțiunea diesel este recomandabilă. Pe măsură ce traficul devine mai intens, cum se întîmplă pe liniile magistrale, costul transportului cu tracțiunea diesel depășește cu mult pe acela cu tracțiunea electrică. Reprezentată grafic, situația se prezintă în felul următor:

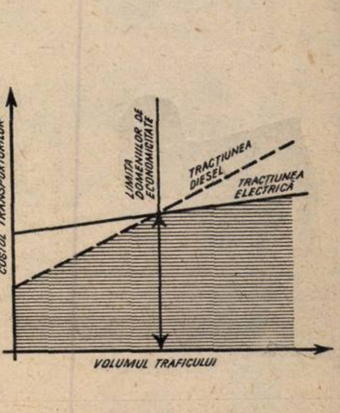

În consecință, economicitatea pe linia cu tracțiune electrică Cîmpina-Brașov crește cu 20-30 de procente, iar pe o linie ca București-Craiova, bunăoară, cu 30 la sută.

În aceasta constă baza tracțiunii

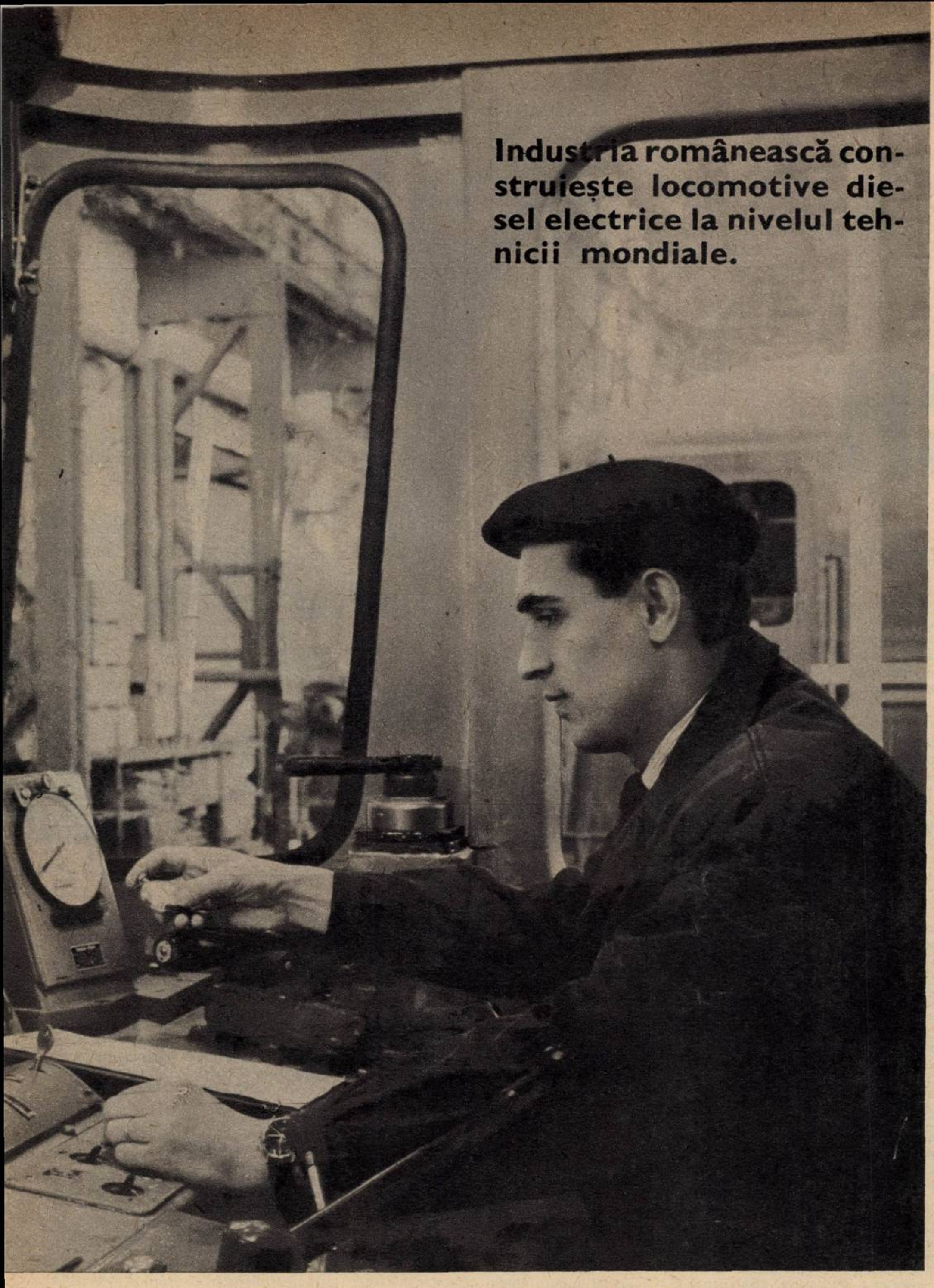

Industria românească construiește locomotive diesel electrice la nivelul tehnicii mondiale.

Se face proba statică a instalației pneumatice.

electrice, trecerea la locomotive magistrale care, înzestrate cu o putere de 6 580 CP (fată de 800 pînă la 1 000 CP ai locomotivelor cu aburi), alimentate printr-o rețea de 25 kilovolți, dezvoltînd o viteză de 120 km pe oră pentru trenurile marfă și 160 de km pe oră pentru cele de călători și debitînd în pante curent electric în rețea, în loc să-l consume — reprezintă soluția cea mai avantajoasă.

Poate că în felul acesta cetățeanul înțelege și rostul salbelor de hidrocentrale existente pe Bistrița, al celei de pe Argeș, de curînd intrată în funcțiune, al celor care se vor construi și vor alimenta între altele și rețeaua magistralelor.

Dar aceasta nu reprezintă totul sau absolut totul. România, prin produsele ei, va trebui să se impună și pe plan mondial.

«Dacă dorim să lărgim relațiile noastre cu străinătatea — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., la conferința organizației P.C.R. a orașului București, în 1966 — trebuie să producem utilaje și produse de înaltă tehnicitate și de înaltă calitate. Numai în felul acesta produsele noastre vor putea fi competitive, să pătrundă pe piața mondială».

În lumina acestui text se încadrează și efortul constructorilor, al tuturor participanților la realizarea și perfecționarea locomotivelor diesel și al constructorilor locomotivei electrice, de a îmbunătăți calitățile tehnice ale acestor mijloace rapide de circulație. În acest scop s-au schimbat tehnologii de fabricație, s-au înlocuit materiale cu caracteristici inferioare pentru a crea subansambluri cît mai perfecte. Se pot cita printre altele eforturile întreprinderii «Electromotor» din Timișoara, care a asigurat motoventilatoare mai bune pentru încălzirea cabinelor de conducere, strădania F.C.M.E. de a da piese cît mai izbutite, ceea ce a dus în decursul anului trecut la o scădere cu peste 35 de procente a defecțiunilor și a zilelor de staționare a locomotivelor diesel.

Una din remarcabilele realizări de ultimă oră aparține uzinei Reșița care, preocupată de a da o viteză de parcurs cît mai mare locomotivei diesel, a procedat la o modificare a boghiurilor. Probele făcute pe linia Constanța-București cu boghiuri de construcție nouă au înscris un succes deplin.

...Și fiindcă spiritul tehnic inventativ românesc nù este cu nimic mai prejos de cel străin, sîntem convinși că exemple de felul celui citat mai sus nu vor rămîne singulare. Ca în atîtea domenii, inginerii și tehnicienii noștri vor căuta să imprime noi calități locomotivelor cu tracțiune electrică, atît în domeniul calității și al vitezei, cît și al randamentului, cheia întregii strădanii.

L. VOITA

CARNET
DE SCRIITOR

un parazit

de Eugen **FRUNZĂ**

Iată o «instituție» antipatică, desuetă, care mai și deformează imaginea realității noastre: așa-numita coadă. Eu unul, dacă măcar un singur glas se va ridica să o laude și să-i ureze mulți ani, mă oblig să stau de-aci încolo într-o smerită penitență, exclusiv la extremitatea ei.

Au fost cîndva niște ani grei, peste care plutea încă fumul sîngeriu al războiului, cînd iască era cerul și împietrit pămîntul. «Cozile» de atunci, provocate de sărăcia în alimente și în alte produse, ca și de lipsa acută a mijloacelor de transport, își aveau desigur grava lor justificare. Dar anii aceia, cu pîine zgîrcită și cu insomnii eroice, au trecut de mult. Nu de azi, de ieri producția noastră în toate domeniile s-a ridicat la un nivel care întrece și cele mai optimiste previziuni ale înaintașilor. Faptul acesta se reflectă clar în viața noastră de toate zilele.

Cum se explică atunci existența «cozii», enervantă, anacronică, devorînd timpul și sănătatea cetățeanului?

Oare se produce prea puțin salam pentru ca la mezelărie să-ți pierzi pe puțin un sfert de ceas în așteptarea «rîndului»? Oare brutăriile n-au destulă pîine pentru ca și aici să te trezesti al douăzeci și unulea în rînd?

Oare ducem lipsă de ață sau apă de colonie pentru ca la mercerie «coada» să nu dispară decît după închiderea magazinului, iar pentru o sticluță de lavandă să verși două rînduri de sudori?

Nu cumva ne aflăm în criză de caramele, drajeuri, ciocolate și alte asemenea pentru ca și bomboneriile să te oblige la cheltuială de nervi și de timp?

Și de ce, la urma urmei, atîta «coadă» la tramvai și autobuz?

Și de ce păcatele mele atîta «coadă» la cinematograf, la ghișeul poștal, la chioșcul cu răcoritoare și mai știu eu unde?

Răspunsul e simplu. Avem pîine destulă, salam asijderea, bomboane pe alese, ață destulă, lavandă berechet — după cum nu ne putem plînge de lipsa, să zicem, a formularelor-tip pentru telegrame. Chiar și parcul de mijloace de transport, deși poate încă deficitar, dispune fără îndoială de posibilități pentru o mai punctuală deservire a populației.

Totul însă e o chestiune de organizare. Spațiul, amplasarea și frecvența magazinelor, orarul de lucru, numărul și calificarea personalului, conștiința acestuia — poate și cointeresarea — ca și altele, desigur, hotărăsc de fapt existența sau dispariția «cozii».

E ceva de făcut în această chestiune? Eu cred că da. Și n-ar strica s-o facem repejor, ca să ne dispensăm în sfîrșit de o anexă parazitară.

„DACII"

—O EMOȚIONANTĂ PAGINĂ DE ISTORIE—

Săptămîna aceasta a avut loc la București premiera filmului «Dacii», realizare de înaltă ținută artistică a cinematografiei românești (în colaborare cu Casa Franco-London Film).Filmul, structurat în jurul unui moment crucial din existența statului dac — înfruntarea dintre Domițian și Decebal — se constituie ca o pagină emoționantă a epopeei cinematografice naționale. Propunîndu-și să respecte cu sfințenie adevărul istoric, să nu facă nici o concesie poncifurilor superproducției, autorii «Dacilor» au investit filmului o amploare autentică: aceea care ține nu atît de spectaculosul desfășurărilor de forțe, cît de intensitatea sentimentelor transmise: lupta pentru păstrarea libertății și a demnității, dîrzenia și înțelepciunea străbunilor noștri, toate aceste constante ale spiritului național românesc își găsesc o deplină oglindire în dinamica filmului.

Scenariul — Titus Popovici, regia — Sergiu Nicolaescu, imaginea — Costache Ciubotaru.

În distribuție: Amza Pellea, Marie-José Nat, Pierre Brice, Geo Barton, Georges Marchal, Emil Botta, Mircea Albulescu, Septimiu Sever, Sergiu Nicolaescu.

un univers tulburător: FILMUL JAPONEZ

O ademenitoare dar impenetrabilă nucă de cocos îți apare la început filmul japonez. Dacă nu știi de unde să o apuci, nu dai nicicînd de fructul aromat. E *păcat să rămînă nedescoperite* publicului atîtea frumuseți originale. Cînd intri la un film al lui Kurosawa, Teshigahara sau Mizoguchi (ca să nu-i amintim decît pe cei mai proeminenți creatori japonezi) știi că trebuie să iei parte la un fel de joc artistic, căruia trebuie să-i cunoști *regula ca să ajungi în fascinanta* lui intimitate.

Ceea ce critica europeană a numit «revelația» cinematografului nipon n-a fost decît șocul, reacția primă cu care s-a primit învelișul (amăgitor) al tulburătoarei grafii în mișcare: baletul volumelor, obiectelor și *oamenilor, desfășurat* într-un spațiu ce apare cu totul insolit obișnuitei noastre concepții plane, bidimensionale asupra cinematografului. Filmul japonez n-a «descoperit» ecra*nul lat (deși îl folosește de multă vreme* cu succes — «Harakiri», «Sanjuro») ci — aș zice — ecranul în adîncime, *cu* cadrele lui de o uimitoare profunzime. Aparatul absoarbe viața prin toți «porii» peliculei și o redă apoi privitorului filtrată de o rafinată sensibilitate, de o străveche cultură plastică,care la început poate șoca, deconcerta pe cel neavizat. Un fel de magie vizuală te țintuiește pe scaun ore în șir, uitînd de violența acțiunilor și de straniul acestui univers. E *doar o «primă treaptă»* de receptare a filmului, care trebuie depășită pentru a pătrunde frumusețea de conținut a operei moderne. E necesar să fie străpuns apoi cu răbdare învelișul convențional al interpretării (nouă, europenilor, ni se pare convențional pentru că actorii traversează *ecranul cu mișcări stilizate*, ca în spectacolele tradiționalei drame japoneze «No», cu o grație hieratică ce nu contrazice viața de toate zilele, ci îi dă de fapt o dimensiune estetică). Și, *în sfîrșit*, ultima treaptă, de pe care se ivește, în toată grandoarea lui, miracolul vieții complexe. Dintr-un univers fantastic, aparent haotic, compus din elemente ce par întîmplător aduse pe *ecran, numai pentru funcția lor plastică*, se încheagă o realitate — uneori de legendă, alteori cu caracter istoric — ca în «Rashomon», «Harakiri» sau «Sanjuro», ori strict contemporană, ca în «Femeia nisipurilor». (Premiul special al juriului Festivalului cinematografic de la Cannes 1964.) *Un labirint* bizar de nisip și oameni, de torță și slăbiciune, ne apare acest ultim film amintit, care a fost atît de rece primit de publicul nostru. Poate pentru că nici presa nu a pregătit îndeajuns spectatorul. Convenția artistică se face simțită de la început, ca *în teatrul modern*. «Nu e posibil — preciza undeva regizorul Teshigahara — ca nisipul să formeze o dună atît de înaltă încît un om să nu se poată cățăra pe ea. Rîpele care încon*jurau casa femeii* au fost construite special pentru filmări. Așadar, nu trebuie căutată rigid o logică *obișnuită* a faptelor; atît ambianța cît și povestea ca atare a femeii ce trăiește într-o groapă, amenințată să fie înghițită de dune dacă nu-și apără noapte de noapte coliba, azvîrlind *nisipul afară* cu furie surdă și răbdare nesfîrșită, pentru ca a doua zi să ia totul de la capăt, trebuie urmărite doar ca pretext pentru o dezbatere simbolică despre condiția umană. *Despre eroismul afirmat* în rezistența cotidiană și nu în marele gest spectaculos, ocazional. Este eroismul omului aproape fără speranță în truda lui, ca vînătoarea sub zăpadă a lui Nanuk, eschimosul lui Flaherty, ce-și croiește drum cu cuțitul prin pustiul de gheață; ca truda *acestei femei care, cu un* stoicism impresionant ce este al naturii însăși, eternă și rezistentă, păstrează în vîrtejul de nisipuri mișcătoare echilibrul căminului, al statorniciei.

Surprins de o furtună în deșert, un cercetător al vieții insectelor devine prizonierul acestei stranii vestale. Femeia îl reține lîngă ea, ca s-o ajute în lupta cu nisipul, dar mai ales cu singurătatea, cu pustiul care-i amenință sufletul, nu numai coliba. Ostil la început ideii de constrîngere, tînjind după viața de «sus», omul nu va accepta să rămînă aici decît atunci cînd își va da seama de nobila misiune umană a femeii de lîngă el și va înțelege, totodată, sterilitatea *«vieții de sus» irosită într-o* muncă măruntă, fără finalitate, și de fapt prizoniera a convențiilor sociale. Nu se rostește în film un singur cuvînt despre aceste transformări sufletești. Totul e *sugerat discret, reiese din* subiectul încărcat de poezie al filmului. «Eliberarea prin înțelegerea necesității», de care vorbea un critic în legătură cu ideea acestui film, mi se pare de fapt subsidiară. *Importantă este dezbaterea* (printre rînduri, folosindu-se numai de argumentele imaginii) a două moduri de existență umană. Traiul cu aparențe precare, permanent amenințat al acestui Robinson al deșertului — și cel convențional peste care se cerne praful conformismului *social*, al sterilității, de fapt al sinuciderii morale, dus de un om cu orizontul limitat la studiul unei specii de fluturi și incapabil să-și vadă semenii din cauza «prețioasei» insecte. Filonul de viață e simbolizat prin vîna de apă pe care o găsește cercetătorul în această groapă de *nisip și prin copilul pe care*-l va naște femeia. Ideile se afirmă numai pe calea mijlocită a imaginii cinematografice saturate de concret, de o multitudine de senzații. De pildă, lupta femeii cu *nisipul noapte de noapte* e sugerată în imagini întunecate, parcă fără ieșire, într-un fel de haos obscur, de zbucium ce pare steril, neîntrerupt decît cîteva ore, în timpul somnului, somn zbucium*at* și el de singurătate. Cadrele ce urmăresc zbaterea dramatică sînt lungi, nesfîrșite, *statice, ele cer spectatorului* participare, răbdare, înțelegere.

Important — ne sugerează filmul, fără să formuleze o singură frază în acest sens — e ca uscăciunea nisipului (con*vențional) să nu ne atingă* sufletul, să nu ne amorțească spiritele, ucigîndu-ne moralmente. Niște vertiginoase răsturnări de valori, un joc al aparențelor și esențelor, iată doar cîteva din prețioasele drumuri de cercetare filozofică către care ne stimulează gîndirea acest mare film.

Mult mai ușor de înțeles, dar mai modest ca valoare, cu o narațiune tradițională — întoarcerile în trecut ale eroilor — este «Barbă Roșie» al lui Kurosawa, strălucitul autor al lui «Rashomon». E un film inegal (partea întîi, expozitivă, se organizează prea lent în jurul principalelor personaje ale dramei: medicul șef

Toshiro Mifune, pe care fotografia ni-l înfățișează în rolul lui Sanjuro, este un strălucit reprezentant al artei actoricești contemporane. Pentru creația sa din filmul «Barbă Roșie», a fost distins la Festivalul de la Veneția din 1965 cu Cupa Volpi.

al spitalului, tînărul ce se acomodează dificil cu disciplina aspră pe care o impune apostolatul social), demarează mai greu dar se precipită — nu atît ca ritm, cît ca densitate a ideilor — în cealaltă jumătate a filmului, superioară, elegant condusă spre «demonstrație». În final se strîng parcă, într-o fierbinte respirație omenească și artistică, toate firele de acțiune ce păreau colaterale, întîmplătoare. O trăsătură proprie filmului japonez este eleganța, rafinamentul demonstrației filozofice și sociale de care aminteam. Nimic expus nud, etalat ostentativ, totul e implicat în caractere, în acțiune ori în inacțiune, în evoluția personajelor (tînărul medic ce-și amînă mereu contribuția încearcă să fugă de pe drumul greu, plin de riscuri, de renunțări, pe care-l împinge profesorul său. Pînă într-o zi. Cînd nu mai poate rămîne spectator și intervine. Atunci totul capătă un sens, o finalitate, tînărul se găsește pe el, înțelege dimensiunile adevăratului umanism).

«Sanjuro», recent prezentat pe ecranele noastre — dar în același mare anonimat publicitar care a dăunat atît de mult și celorlalte filme japoneze — reclama, pentru a fi mai bine înțeles, cîteva cunoștințe de istorie a Japoniei. Desigur, ar fi fost poate pretențios să sugerăm D.R.C.D.F.-ului un insert, un pregeneric care să lămurească sumar datele istorice specifice: fără acestea revolta samurailor ca și mîndra independență a curajosului mercenar ce-și pune *sabia în slujba echității sociale și apoi* dispare, modest, ca să nu fie silit să se supună conveniențelor castei, sînt mai dificil de urmărit. «Sanjuro» e un anume an simbolic sub care își păstrează eroismul anonim acest ciudat, teribil de interesant personaj al lui Kurosawa, semilegendar, cu trăsături contradictorii de erou modern (magistral interpretat de asul cinematografiei japoneze, Toshiro Mifune). Dar măcar o prezentare documentată în ziarele noastre, înaintea premierei, o «pregătire» care nu mai ține de latura comercială ci de cea culturală a «lansării» unei opere mai dificile, era absolut necesară.

Filmul japonez este o adevărată școală a interesului treaz, activ, a răbdării, a autostimulării intelectuale.

Alice MĂNOIU

FIȘĂ FILMOGRAFICĂ

Annie Girardot

Annie Girardot s-a născut la 25 octombrie 1931 la Paris. A absolvit Conservatorul de artă dramatică. A debutat în teatru, pe scena Comediei Franceze. Primul succes l-a cunoscut în spectacolul cu piesa «Mașina de scris» a lui Jean Cocteau.

Primul rol în cinematografie l-a avut în anul 1955, în filmul «Treisprezece la o masă». În 1956 a obținut premiul «Suzanne Bianchetti».

Filme mai importante: «Maigret întinde o cursă» (1959, cu Jean Gabin), «Rocco și frații săi» (1961, regia Luchino Visconti), «Franțuzoaica și dragostea» (-1961, scheci realizat de Christian Jaque), «Smog» (1961, cu Renato Salvatori), «Vaporul lui Emil» (1961 , cu Lino Ventura), «Viciul și virtutea» (1962, regia, Roger Vadim), «Trei camere în Manhattan» (1965, cu Maurice Ronet), «Aurul ducelui» (1965, cu Claude Rich).

formule noi

Formulele noi pe care ni le-a propus televiziunea în 1967 — «Dialog la distanță» într-o ediție revăzută, «Studio muzical», «Reflector», «Față-n față», «Panoramic», «Arta plastică» — vădesc în ansamblu o fertilă căutare de căi și mijloace inedite și diverse de comunicare. În timp ce «Studioul muzical» pare a-și propune să-l familiarizeze pe telespectator cu tainele muzicii mergînd din aproape în aproape, de la cunoscut spre necunoscut, «Arta plastică» îl cufundă cu îndrăzneală într-un ocean de probleme a căror existență poate nici n-o întrezărise vreodată, pentru a-l ghida apoi cu o mînă expertă și a-i oferi astfel satisfacții estetice și intelectuale nebănuite. E bine că televiziunea n-a optat pentru una dintre cele două modalități în dauna celeilalte.

Cursiv, elegant, degajat, Dan Hăulică expune în cele 20 de minute care i-au fost alocate o sumedenie de idei, semnalează punctele de contact și de divergență între curentele actuale ale picturii și sculpturii, îl introduce pe telespectator în inima dezbaterilor și controverselor despre arta contemporană, ceea ce înseamnă în fond că-l învață s-o privească și s-o înțeleagă. E un act de cultură major, pe care îl salutăm cu entuziasm.

«Studioul muzical» a debutat și el sub auspicii fericite. Grigore Constantinescu a ales pentru prima emisiune a ciclului două teme atrăgătoare și două personalități marcante ale vieții noastre muzicale. Ce este arta dirijorală? Ce roluri îndeplinește conducătorul de orchestră? Maestrul Constantin Bugeanu, care de foarte mulți ani introduce cu competență, fantezie si curaj în repertoriu opere reprezentative ale compozitorilor deschizători de drumuri noi în muzică și care, prin sprijinirea celor mai talentați dintre tinerii creatori și interpreți români s-a dovedit a fi un adevărat dirijor-animator, era cel mai în măsură să răspundă la aceste întrebări.

Din păcate, ilustrația cinematografico-muzicală a acestei părți a emisiunii a oglindit sărăcia filmotecii televiziunii. Nu este de conceput să nu existe pelicule cel puțin cu toți dirijorii care ne-au vizitat țara. Am cunoscut într-o țară vecină un regizor — meloman pasionat — care știe să obțină de la toți marii dirijori și interpreți străini permisiunea de a-i filma fie la concert, fie la repetiție. Pleacă uneori în acest scop și peste hotare. A ajuns astfel să aibă o impresionantă colecție de pelicule gata să fie prezentate atunci cînd găsește (sau născocește) prilejul. De altfel, el a inițiat în tainele muzicii și doi regizori tineri, care știu acum să pregătească scenariul regizoral al unui concert cu partitura în mînă. Poate că și la noi s-ar găsi oameni competenți și dornici să agonisească o asemenea zestre televiziunii. Cîmpul lor de acțiune rămîne însă foarte limitat, iar posibilitățile de a se perfecționa aproape nule, în condițiile lipsei de înțelegere din partea filarmonicii. Am auzit că aceasta intenționează să interzică pînă și retransmiterea unei jumătăți din concertul duminical. De ce?

În cea de-a doua parte a «Studioului muzical» am constatat cu plăcere că Arta Florescu știe și să vorbească foarte frumos. Muzica vocală are secrete, probleme, o evoluție despre care unii telespectatori au aflat poate pentru prima oară acum, cînd *li s-a oferit prilejul* să compare interpretările diferite ale unor arii celebre de către voci nu mai puțin celebre.

O singură inadvertență în cursul întregii emisiuni: de ce a fost inclus renumitul dirijor român Sergiu Cilibidache printre conducătorii de orchestră străini?

«Dialogul la distanță» a justificat nerăbdătoarea așteptare a telespectatorilor. (Dacă s-ar face și la noi sondaje de opinie pentru determinarea popularității emisiunilor s-ar constata probabil stabilirea unui nou record.) Mai trebuie gîndit însă ca aceste spectaculoase concursuri atît de îndrăgite să nu fie umbrite de mărunte neîndemînări organizatorice care lungesc emisiunea.

Dar aceste neîndemînări sînt, cum se zice, «noduri în papură». Esențială este valoarea intrinsecă a programului care a fost și anul trecut și este și acum o splendidă trecere în revistă a talentelor anonime de pe toate meleagurile țării.

Felicia ANTIP

nici un fel de conspirație ?

Publicăm astăzi noi extrase din cartea lui Mark Lane (Judecată pripită — America face apel) care se ocupă tocmai de această problemă. Primul lucru care atrage atenția este...

Dintre întrebările pe care lumea continuă să și le pună în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy este și aceasta: putea oare un om ca Oswald, cu posibilități extrem de modeste, total lipsit de relații — așa cum se afirmă — și avînd o pușcă veche, demodată, care a necesitat serioase reparații pentru reconstituire, să fi pregătit și făptuit singur o asemenea crimă?

De ce a fost respinsă din primul moment atît de categoric ipoteza unei conspirații?

De ce au fost ignorate sau lichidate dovezile și mărturiile care duc în această direcție?

DE CE A FOST CĂUTAT OSWALD?

Semnalmentele celui suspectat de asasinat, corespunzînd cu cele ale lui Lee Harvey Oswald, au fost radiodifuzate de către poliția din Dallas în ziua de 22 noiembrie, chiar înainte de orele 12,45, la 15 minute după ce s-a tras asupra președintelui Kennedy. Dar cînd Oswald a fost arestat în cinematograful Texas, aproximativ la 13,50 în aceeași zi, autoritățile orașului Dallas au anunțat că suspectul de 24 de ani fusese căutat în legătură cu asasinarea polițistului J.D. Tippit. Oswald a fost interogat circa cinci ore și apoi reținut pentru asasinarea lui Tippit. Abia a doua zi, la orele 13,30, a fost acuzat de asasinarea președintelui. La o conferință de presă de douăzeci de minute ținută la miezul nopții de 22 noiembrie, Oswald a fost întrebat dacă îl omorîse pe președinte. **«Nu, nu am fost învinuit de așa ceva!** — a răspuns el. **De fapt nimeni nu mi-a adus pînă acum o asemenea acuzație. Reporterii sînt cei care mi-au pus pentru prima dată această întrebare»**. Procurorul districtului Dallas, Henry M. Wade, care a prezidat conferința de presă, a confirmat că **Oswald «nu a fost acuzat de asasinarea președintelui;** lui i s-a adus acuzația de a-l fi ucis pe polițist». Atît autoritățile din Dallas cît și deținutul erau deci de acord că el fusese arestat și interogat sub învinuirea de a-l fi ucis pe polițistul Tippit și că aceasta era singura acuzație ce i se aducea la data de 22 noiembrie.

Tippit a fost omorît, potrivit Comisiei, la ora 13,15 sau 13,16. De ce atunci poliția din Dallas l-a căutat pe Oswald cu cel puțin treizeci de minute înainte de a fi fost împușcat Tippit?

La o conferință de presă ținută la cîteva ore după moartea lui Oswald — la 24 noiembrie — procurorul districtului, Wade, a explicat de ce au fost difuzate atît de timpuriu semnalmentele lui Oswald:

«Imediat după asasinat, un polițist a fugit în clădire, l-a văzut pe acest om (Oswald) într-un colț și a procedat la arestarea lui. Dar proprietarul a spus că fiind vorba de un angajat al firmei, prezența lui acolo era firească. Toți ceilalți salariați au fost ulterior găsiți, în afara acestuia. Semnalmentele și numele lui au fost difuzate de poliție, pentru a fi urmărit».

Comisia însă a negat că numele lui Oswald fusese difuzat de poliție: **«Poliția nu a menționat niciodată numele lui Oswald în descrierea transmisă prin radio înaintea arestării sale».** Căpitanul W.P. Gannaway, ofițer de serviciu în Departamentul special al poliției din Dallas, a oferit o explicație asemănătoare. El a declarat că semnalmentele lui Oswald au fost radiodifuzate, deoarece acesta lipsise la un «apel nominal» al angajaților depozitului de manuale. «Este singurul care nu s-a prezentat și care n-a putut fi găsit», a spus Gannaway.

Explicația motivelor pentru care era căutat Oswald are deci la bază apelul nominal și faptul că Oswald era singurul dat lipsă. Mai întîi, un asemenea apel nominal nu a fost făcut și, în al doilea rînd, Oswald nu era singurul salariat absent după asasinat. Dintr-un total de 75 de persoane, 48 erau plecate la ora 12,30, iar cinci nu se prezentaseră la lucru în acea zi. Alții părăsiseră clădirea imediat după ce auziseră împușcăturile. Mulți angajați n-au mai primit, după asasinat, permisiunea de a intra în clădire, fiind în felul acesta absenți cînd poliția și-a început cercetarea.

Nici chiar dintre cei opt salariați despre care se știe că se aflaseră în ziua aceea, ceva mai devreme, la etajul șase, Oswald nu era «singurul care nu s-a prezentat și care n-a putut fi găsit».

Șeful poliției, Jessy Curry, care trebuie considerat ca fiind cel mai în măsură să arate motivul pentru care poliția din Dallas îl căuta pe Oswald, a declarat că acesta devenise suspect «după ce poliția a găsit la etajul șase pușca socotită a fi arma crimei». Această explicație este de asemenea inacceptabilă, deoarece **semnalmentele lui Oswald fuseseră difuzate prin radio înainte de 12,45, iar pușca nu a fost descoperită decît la 13,22.**

Comisia era pusă astfel în fața explicațiilor contradictorii ale poliției. De ce descrierea lui Oswald a fost lansată la 12.45?

Cercetările făcute de agenți federali în numele Comisiei au dus la peste 25 000 de interogări. Un ordin executiv a pus la dispoziția Comisiei toate resursele guvernului federal. Comisia a fost împuternicită să lanseze mandate de aducere pentru martori și probe, «să efectueze orice altă investigație pe care o socoate necesară». Eforturile ei au costat pînă la urmă peste un milion de dolari. Se poate afirma că a fost cea mai mare operație polițienească din istorie. Totuși ea nu a reușit să găsească răspuns la o întrebare simplă și crucială.

CELE PATRU EPISOADE MISTERIOASE

Un mare volum de dovezi, parte din ele foarte concordante, arată că Lee Harvey Oswald era implicat împreună cu alții în punerea la cale a asasinatului — sau că alții au plănuit în mod deliberat înainte de 22 noiembrie să concentreze atenția asupra lui Oswald ca viitor asasin. Comisia a respins prima ipoteză și a ignorat-o pe cea de-a doua. Căutînd să demonstreze că Oswald nu era implicat într-o conspirație, Comisia nu a diminuat prin aceasta valabilitatea alternativei; de fapt, ea a întărit suspiciunea că mult înainte de asasinat, se făcuse un efort de a concentra atenția asupra lui Oswald.

- **Adusese Oswald o pușcă la un magazin de materiale sportive din Irving, Texas, în prima jumătate a lunii noiembrie 1963, și ceruse el să i se monteze o lunetă? Comisia a găsit că nu.**
- **Intenționase Oswald să cumpere un automobil în noiembrie 1963, declarînd că aștepta să primească o mare sumă de bani în viitorul apropiat? Comisia a găsit că nu.**
- **Făcuse Oswald exerciții de tir pe poligoanele din Dallas și Irving, pe cîmpiile și în pădurile din jurul Dallasului, înainte de asasinat? Comisia a găsit că nu.**
- **Se întîlnise Oswald în septembrie 1963 cu un membru al «Juntei revoluționare cubane», o grupare anticastristă? Declarase el că «Președintele Kennedy trebuie asasinat » și că «Este atît de ușor să o faci »? Comisia a găsit că nu.**

Cu toate acestea, cineva care pretindea a fi Oswald sau care arăta ca el — sau și una și alta — a participat la fiecare din aceste episoade. Dovezile — prezentate mai jos in extenso — par să indice **(a)** că mai multe persoane, care de altfel nu se cunoșteau unele cu altele, **au premeditat să inducă în eroare Comisia; (b)** că Oswald era unul dintre complicii care au plănuit asasinatul cu mult înainte și, în sfîrșit **(c)**, că Oswald era inocent și fusese special ales ca «țap ispășitor» — cel către care trebuiau să converge toate indiciile acuzatoare. Dacă prima posibilitate poate fi, după părerea mea, de la bun început respinsă, celelalte două reclamă o examinare atentă. Lucru pe care Comisia nu l-a făcut, refuzînd să interogheze majoritatea martorilor în cauză. Dovezile erau contrarii tezei fundamentale de la care socot că a pornit Comisia — și anume că Oswald plănuise și comisese asasinatul de unul singur. Concluziile ei au fost în această privință și mai lipsite de temei decît în ce privește alte aspecte, întrucît deși s-a constatat că Oswald nu participase la cele patru episoade, Comisia nu a luat nici un moment în considerare faptul evident că alții ar fi putut intenționa să creeze în mod deliberat o asemenea impresie.

Dial D. Ryder, un angajat al magazinului sportiv din Irving, a declarat că aproximativ cu două sau trei săptămîni înainte de asasinat, un bărbat a adus o pușcă și i-a cerut «să-i facă un orificiu filetat», ca să i se poată monta o lunetă. Ryder a completat o chitanță de reparații pe care a scris numele clientului: «Oswald».

Un memoriu adresat de F.B.I. Comisiei arăta că:

> *În ziua de 24 noiembrie 1963, la orele 18,30, un anonim a informat telefonic pe un agent special al F.B.I.-ului din Dallas, Texas, că pe la ora 17,30 aflase de la un vînzător neidentificat de la Wyatt's Supermarket Plymouth Park Shopping Center din Irving (Texas) că Lee Harvey Oswald își montase o lunetă la pușcă, la magazinul sportiv de pe 221 East Irving Boulevard, Irving (Texas).*

Momentul arestării lui Oswald.

Memoriul arăta de asemenea că Ray John de la secția de știri a postului de televiziune WFAA-TV Dallas declarase F.B.I.-ului că își amintea „să fi primit un telefon în acea zi (24 noiembrie), cam între orele 15 și 15,30, de la un anonim, care a spus că i se pare că «Oswald și-a montat o lunetă la pușcă într-un magazin din blocul 200 pe Irving Boulevard, în Irving»".

Un agent al F.B.I.-ului l-a căutat pe Ryder acasă în ziua de 25 noiembrie și l-a însoțit la magazin unde, potrivit raportului F.B.I., chitanța de reparație pe care era scris numele «Oswald» a fost examinată de agent.

Patronul magazinului, Charles W. Greener, a fost de asemenea interogat ulterior de un agent al F.B.I.

Domnul Greener a declarat că, după părerea lui, chitanța de reparație trebuie considerată autentică; el a subliniat că Dial Ryder fusese angajatul său în ultimii șase ani, că în această perioadă se dovedise un vînzător bun și serios și că nu știa ca Ryder să fi făcut vreodată un lucru necinstit; de aceea are deplină încredere în dînsul.

Există deci posibilitatea ca cineva să fi lansat o pistă care conducea la Oswald. La cîteva ore după moartea acestuia, aceeași persoană chemase F.B.I.-ul și presa ca să le îndrepte spre această pistă. Dacă nu Ryder este autorul apelurilor telefonice — și el a declarat că nu este — iar Oswald era mort, cine alt-

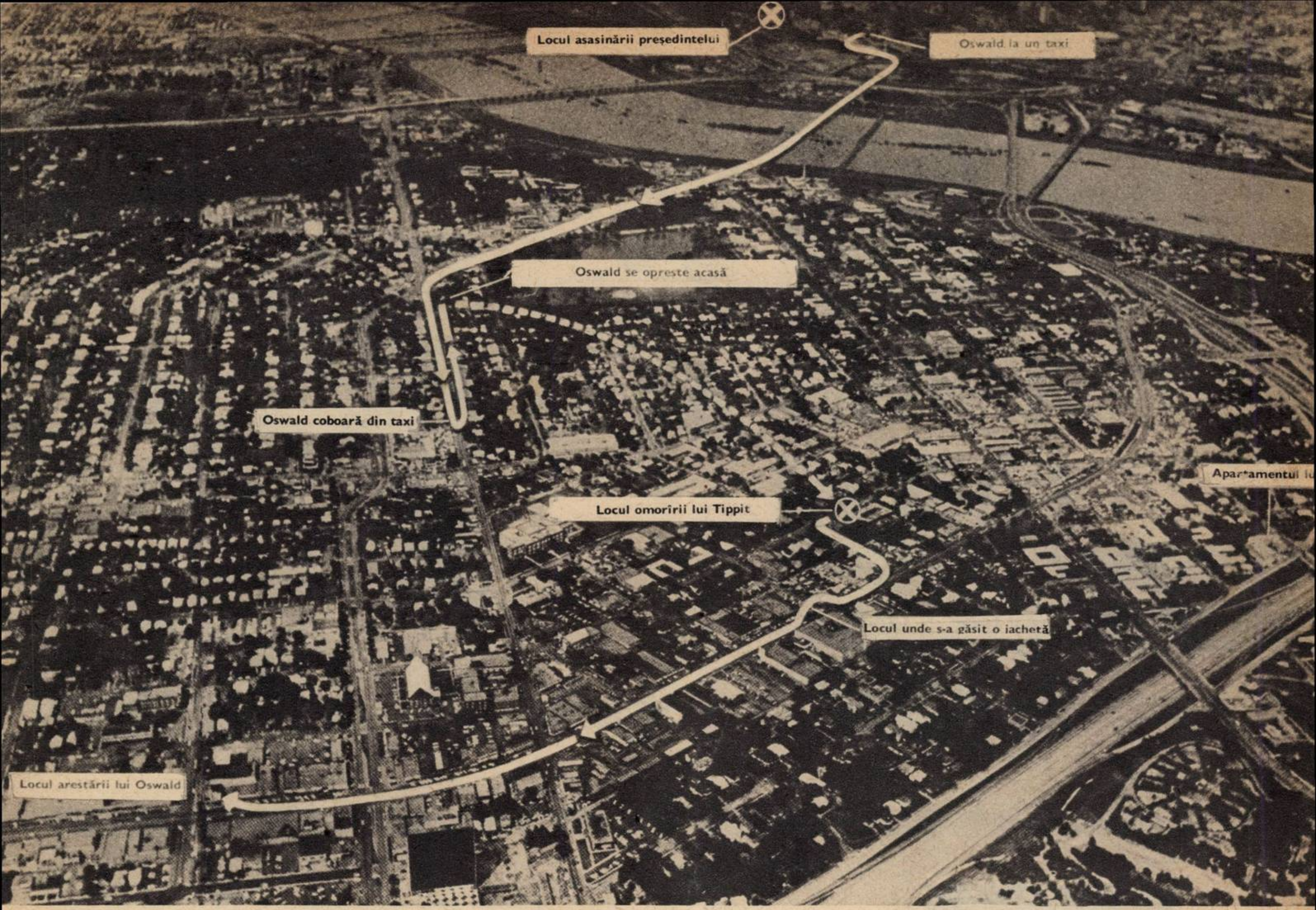
Locul asasinării președintelui
Oswald la un taxi
Oswald se oprește acasă
Oswald coboară din taxi
Apartamentul lu
Locul omorîrii lui Tippit
Locul unde s-a găsit o jachetă
Locul arestării lui Oswald

Traseul pe care Comisia Warren l-a stabilit pentru drumul parcurs de Oswald în cele 43 minute dintre părăsirea clădirii depozitului de manuale (12.33) și momentul omorîrii polițistului Tippit (13.15-13.16). S-a oprit acasă — se afirmă — pentru a-și lua revolverul. Numeroși martori însă, inclusiv locțiitorul șerifului districtului Dallas, Roger D. Craig, l-au văzut pe Oswald în alte locuri decît cele indicate de Comisie.

cineva era atît de informat pentru a ști sigur că proba materială a vizitei lui Oswald la magazinul sportiv îi aștepta pe anchetatori? Comisia nu a căutat un răspuns la această întrebare.

★

Albert G. Bogard, vînzător la o sucursală din Dallas a firmei de automobile Lincoln-Mercury, a declarat că la 9 noiembrie 1963, pe la orele 13,30 sau 14, un bărbat a intrat în magazin spunînd că vrea să cumpere o mașină, un **Mercury Comet** cu două portiere. Bogard i-a verificat o asemenea mașină, de culoare roșie, pe șoseaua Stemmons. Bărbatul condusese și el — cam neîndemînatic, după spusele lui Bogard — cam 60-70 mile. Îl prevenise pe Bogard că nu intenționa s-o cumpere imediat, dar că în două sau trei săptămîni «va primi niște bani». Spusese că numele său este Lee Oswald.

Bogard a notat numele Lee Oswald pe versoul unei cărți de vizită. La 22 noiembrie — a declarat Bogard — a auzit la radio, în magazin, că Lee Harvey Oswald «împușcase un polițist în Oak Cliff»; în prezența patronului și a altor vînzători, a rupt atunci cartea de vizită pe care scrisese numele lui Oswald, spunînd: «Nu va mai putea cumpăra mașina, deoarece va fi băgat în închisoare».

Depoziția lui Bogard a fost confirmată. Subdirectorul Frank Pizzo și al doilea vînzător, Eugene M. Wilson, au declarat că își aminteau momentul în care clientul descris de Bogard se afla în sala cu automobile. Un alt vînzător, Oran P. Brown, și-a adus aminte că Bogard i-a cerut să se ocupe de acest client, în cazul că ar fi venit în serile cînd Bogard nu se afla acolo.

Să presupunem că Comisia are dreptate și că nu Oswald fusese acolo. Rămîne însă faptul că la 9 noiembrie 1963 magazinul a fost vizitat de un om care a pretins că se numește Lee Oswald, care semăna oarecum cu Oswald, care a condus stîngaci un automobil în orașul Dallas cu mai puțin de două săptămîni înainte de asasinat, care spusese că va primi o sumă substanțială de bani în următoarele două sau trei săptămîni, care s-a referit de asemenea la faptul că avea un serviciu nou dar nu avea bani peșin și nici credit și care, în sfîrșit, mărturisise că s-ar putea să plece din țară.

Dacă nu era Oswald, era cineva care în mod evident, dacă nu chiar ostentativ, se dădea drept Oswald. **Comisia a constatat numai că nu era Oswald,** dar nu a mers mai departe.

★

În aceeași perioadă de timp, cineva care semăna cu Oswald — Comisia a găsit că nu era Oswald — făcea exerciții de tir cu o pușcă cu lunetă în Dallas și în împrejurimi.

Comisia a raportat că «un grup de martori» a afirmat că «l-a văzut pe Lee Harvey Oswald pe terenul de sport Rifle Range din Dallas» în săptămînile care au precedat asasinatul și că, ținînd seama de numărul mare al acestor martori, de concordanța descrierilor pe care le-au făcut cu privire la aspectul bărbatului și la tipul de armă cu care trăgea, există motive să se creadă că acești martori au văzut pe poligon una și aceeași persoană.

Raportul consemnează că martorii care au declarat că l-au întîlnit pe Oswald la poligon au avut prilejul «să facă mai mult decît o observație fugitivă privind persoana pe care o văzuseră», deoarece într-un fel sau altul toți au venit în contact cu dînsul. Un martor. Malcolm H. Price, «a ajustat luneta la pușca individului», un altul, Garland G. Slack. «a avut o altercație cu individul», deoarece acesta trăgea «în ținta lui Slack». Slack a declarat că îi spusese lui «Oswald» să nu tragă în ținta lui; drept răspuns, omul i-a aruncat «o privire pe care nu o voi uita niciodată... acesta era singurul motiv care m-a făcut să-mi aduc aminte de dînsul cînd l-am văzut la televizor». Sterling C. Wood, care se afla pe poligon împreună cu tatăl său, dr. Homer Wood, „a discutat despre arma lui «Oswald» cu tatăl său și, foarte pe scurt, chiar cu individul în cauză“.

Comisia a stabilit că Oswald nu fusese nici la poligonul din Dallas, nici la cel din Irving și că nici nu se afla în Statele Unite în momentul cînd Price ajustase luneta la arma trăgătorului neidentificat.

Cineva care semăna cu Oswald a făcut totuși exerciții de tir pe poligoanele din Dallas și Irving, a avut certuri și discuții, a cerut ajutor pentru a-și potrivi luneta și, deși era un excelent trăgător, a nimerit în ținta altuia, uitîndu-se așa de enervat la omul care l-a apostrofat încît martorul l-a ținut minte. El a fost de asemenea observat culegînd cartușele uzate înainte de a părăsi poligonul.

★

La 22 iulie 1964, Sylvia Odio a depus mărturie în fața unui consilier al Comisiei. Depoziția ei a fost atît de surprinzătoare, încît F.B.I.-ul a inițiat o anchetă pe plan larg și Comisia a cerut să se cerceteze exactitatea afirmațiilor pe care le cuprindea.

Doamna Odio a mărturisit că Lee Harvey Oswald o vizitase spre sfîrșitul lui septembrie 1963, recomandîndu-se «Leon Oswald». Era însoțit de doi oameni care păreau să fie cubani sau mexicani — a spus ea. Unul dintre aceștia a chemat-o a doua zi la telefon să-i explice că «Oswald» era fost marinar și un excelent trăgător. I-a relatat de asemenea că «Leon Oswald» spusese că «după cele întîmplate la Golful Porcilor, președintele Kennedy trebuia asasinat» și că «este atît de ușor să o faci».

Doamna Odio a declarat că cei trei oameni abia sosiseră din New Orleans și că urmau să plece a doua zi într-o călătorie, lucru care i-a fost repetat de două sau de trei ori. Cînd «Oswald» i-a fost recomandat, în aceeași seară, însoțitorul său i-a repetat de două ori numele: «Leon Oswald».

Dacă depoziția doamnei Odio corespunde realității există două posibilități: cuvintele cu privire la necesitatea de a-l omorî pe președintele Kennedy au fost spuse fie de Lee Harvey Oswald, fie de cineva care-i seamănă și care a folosit numele de «Leon Oswald»; sau un individ neidentificat a făcut afirmații false, atribuindu-i lui Oswald aceste cuvinte.

Dacă vizitatorii la care se referă Comisia n-au fost în realitate la doamna Odio și deci nici Oswald nu fusese acolo, așa cum a conchis Comisia, se pune întrebarea: **cine erau cei trei bărbați, dintre care cel puțin unul poseda informații surprinzătoare privind pe tatăl doamnei Odio, iar altul semăna cu Oswald și-i împrumutase numele?** Dacă doamna Odio este un martor demn de crezare, așa cum se pare și cum a confirmat-o ancheta F.B.I.-ului, și dacă Comisia a apreciat corect că Oswald nu se afla printre vizitatorii ei în acea zi, nu te poți gîndi decît la faptul că cineva s-a dat drept Oswald, încercînd probabil să atragă atenția asupra acestuia cu aproape două luni înainte de asasinat.

CITITORII FOTOGRAFIAZĂ

INOCENȚĂ — Dorin Manolescu.

NOMINA STULTORUM... — Eleonora Mircea.

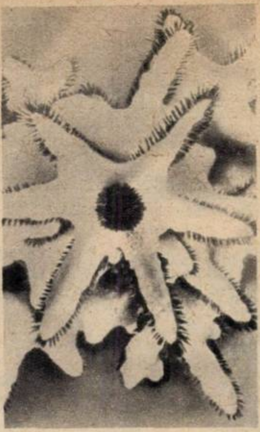
FLOAREA ZĂPEZII — Gh. Tcaciuc.

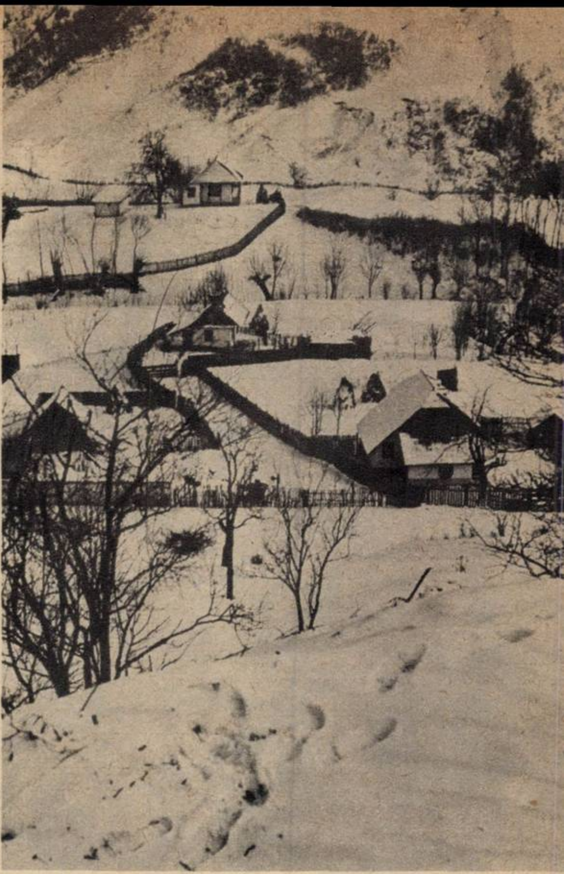
IARNĂ PICTURALĂ — Prof. V. Bogdăneț.

dialog cu cititorii

pledoarie pentru documentare ample

Tov. Alexandru Stratulat, tehnician în telecomunicații din București ne trimite o scrisoare în care își manifestă nemulțumirea împotriva faptului că — după părerea d-sale — «Flacăra» nu mai acordă aceeași atenție publicării unor documentare ample (unele cu caracter de serial) și ne sugerează trei teme: istoria telefoniei (cu insistență specială asupra automatizării telefonice interurbane, care capătă extindere anul acesta și în țara noastră); istoria automobilului; viața și munca șoferilor de automobile.

Ocupîndu-se de unele rubrici permanente ale «Flacării», corespondentul nostru consideră că paginile «Curier» și «Cadran internațional» păcătuiesc prin faptul că adesea conțin lucruri ce au putut fi aflate mai dinainte din cotidiane. Ținînd seama de criticile pe care ni le aduce, vom căuta să găsim noi formule, satisfăcătoare.

În sfîrșit, tov. Stratulat apreciază pozitiv paginile închinate discuțiilor redacției cu cititorii (ne cere însă să găsim mijloace de a ilustra în mai mare măsură și aceste pagini) și sugerează înființarea unei noi rubrici: «Magazinul Flacării». Considerăm că acestei propuneri i-am venit în întîmpinare prin rubrica «Flacăra -varietăți».

... dar cînd primești prea multe scrisori?

Ne-am făcut de mai multe ori ecoul celor ce s-au plîns că scriu pe adresele apărute la *rubrica «Cititorii către cititori»* și că nu primesc răspunsurile pe care le așteaptă. Iată că de astă dată considerăm de datoria noastră să dăm cuvîntul unuia dintre acei care — dintr-un motiv sau altul — nu pot răspunde tuturor celor ce i-au scris.

«În urma publicării adresei mele — ne scrie cititoarea noastră Otilia Gheorghe din Brăila — am primit peste 150 de scrisori de la tineri care vor să le răspund. Cu părere de rău însă îmi este imposibil să le scriu tuturor. De aceea vă rog să spuneți din partea mea tuturor celor cărora nu am mai putut să le răspund, că-i rog să mă scuze și să nu se supere»...

cei vizați prin critici răspund...

Direcția P.T.T.R. a Capitalei și regiunii București (la o sesizare a cititorului Florin Ochișor — București): «La controlul inopinat făcut de organele de verificare raionale la agenția Măldăeni (rn. Roșiori de Vede) nu s-au găsit trimiteri poștale sosite și nedistribuite, iar din documentele existente la agenție a reieșit că trimiterile poștale înregistrate (scrisori recomandate) sînt predate destinatarilor sub semnătură... Cu toate că la controlul efectuat cele sesizate de corespondentul voluntar *nu s-au putut* adeveri și, deși informațiile culese atît de la diverși cetățeni, cît și de la organele locale au fost în favoarea agentului, s-a trasat totuși sarcină oficiului raional de a urmări îndeaproape modul cum își desfășoară activitatea agentul poștal Cicic Ion, pentru a se putea lua — în caz de nevoie — măsurile corespunzătoare».

cu sau fără texte pe copertă?

Tov. Gelu Rădan din București ne trimite o scrisoare în care face o serie de considerații, asupra conținutului revistei noastre. În același timp, corespondentul nostru pune în discuție o problemă asupra căreia vrem să ne oprim în mod special. Tov. Rădan ne scrie: «Obiectez împotriva cititorilor care doresc ca imaginea de pe copertă să nu fie «eclipsată» de nimic. Eu nu cred că e bine așa. Tot «scrisul» s-a concentrat în partea de sus. Coperta e frumoasă, dar seamănă cu o frunte mare și degajată complet de păr! Alte reviste... au copertele pline cu titluri ale unor articole din cuprinsul revistei, nume ale unor personalități și chiar tot felul de informații». În continuare, cititorul nostru ne arată că pe copertele unor reviste de mare prestigiu, o fotografie — de cele mai multe ori un portret — poate fi tăiată de un titlu sau altul și — ne scrie d-sa — *«nimeni nu ar fi nemulțumit de acest lucru»*.

Redacția noastră nu s-a declarat niciodată împotriva unei astfel de modalități. Nu numai atît, dar a și folosit-o. Firește că o vom utiliza și în viitor.

în cîteva rînduri

Ghiță Măican, Craiova. 1) Am luat notă de dorința dv. privind istoria orașului Pitești. 2) Amănuntele ce vă interesează le puteți afla adresîndu-vă în scris Muzeului Cîmpulung-Muscel, str. Republicii 5.

Gheorghe Oniceag, Prisaca-Dornei. 1) Vă mulțumim mult pentru aprecieri. 2) Referitor la coperta propusă de dv. vă confirmăm că răspunsul dat într-un număr anterior rămîne încă valabil...

Titus Cătană, Bacău. Este bine ca preferințele telespectatorilor privind o emisiune sau alta să fie adresate, fără intermediul terților, direct celor în măsură să poată îndeplini aceste dorințe.

Nicoleta Jurj, Timișoara. Nu o dată am elogiat în articolele *noastre arta interpretativă* a regretatului actor polonez Zbigniew Cybulski. De regulă însă nu înfățișăm pe copertă chipurile actorilor decedați.

Ion Igăzan, com. Zorlențu Mare. Conținutul celei de-a doua scrisori a dv. ne dă impresia că n-ați citit primul nostru răspuns publicat la această rubrică în nr. 4/1967. În plus vă comunicăm: 1) Adresa casei de discuri «Electrecord» este str. Luigi Cazzavillan 14 — București. 2) Am luat notă de dorința dv. privind coperta cu Elizabeth Taylor.

Stelian Platon, Tr. Măgurele. Nu sîntem de acord cu afirmația dv. potrivit căreia pe copertă nu apar interpreți români. Iată doar cîteva exemple pe 1967: nr. 2, George Constantin; nr. 4, Doina Badea; nr. 6, Magda Ianculescu. După foiletarea colecției pe anul 1966, credem că vă veți revizui părerea. 2) Vă *confirmăm* că data nașterii lui Belmondo publicată de revista noastră este reală.

Gina Soare, Moreni. Ne luăm îngăduința să vă spunem că perseverența dv. este demnă de o cauză mai bună. O copertă cu Elvis Presley nu figurează în planurile noastre tematice și «chiar de nu vă veți lăsa și ne veți scrie mereu» rezultatul va fi același.

Orica Gal, Sibiu. 1) Ne pare rău dar intervenția pe care ne-o solicitați în problema dv. personală nu este de resortul redacției noastre. 2) Scrieți în continuare cîntărețului dv. preferat. Poate vă va răspunde totuși... 3) Actorul Barbu Baranga face parte din colectivul Teatrului Național din Cluj, pe adresa căruia îi și puteți scrie. După cîte știm, nu a mai apărut în nici un film artistic, în afară de «La vîrsta dragostei».

cititorii întreabă

creatorul neurochirurgiei românești

«Aș dori să aflu unele date despre viața și opera savantului român D. Bagdasar».

Zenoviu BARBUR, Sibiu

Răspunde conf. univ. dr. IULIU GHELERTER, șeful disciplinei Istoria medicinei de la Institutul de medicină și farmacie din București.

Printre savanții care au contribuit la dezvoltarea medicinei științifice românești, dr. D. Bagdasar ocupă un loc deosebit: lui i se datorește întemeierea unei școli de neurochirurgie, specialitate nouă în plină evoluție.

Viața și opera sa sînt pilduitoare. Născut la 17 decembrie 1893, ca al 12-lea copil dintr-o familie de țărani din satul Roșiești (fostul județ Fălciu), el s-a ridicat printr-o muncă dîrză și perseverentă la culmile științei. Urmează liceul la Bîrlad și apoi Facultatea de medicină din București, pe care o absolvă în 1922.

Înzestrat cu o vie inteligență, cu o putere de muncă neobișnuită, se consacră studiului bolilor nervoase, care îl pasionează; lucrează în clinica prof. Gh. Marinescu, a prof. Noica și în serviciul de chirurgie al prof. Butoianu, completîndu-și cunoștințele în laboratoarele de histologie și de anatomie patologică ale Facultății de medicină.

În 1927 ocupă prin concurs postul de medic primar de neuropsihiatrie la spitalul din Jimbolia. Obține o bursă de specializare și pleacă în S.U.A. la Boston, în serviciul de neurochirurgie al vestitului profesor Haney Cushing. Acolo își însușește dificila specialitate a chirurgiei în bolile creierului, ale măduvei spinării, ale nervilor. Se face remarcat prin lucrările sale originale și prin culturile de țesuturi «in vitro» pe care le realizează cu alți cercetători americani.

Întors în țară, se străduiește, cu entuziasm, să introducă la noi noua disciplină. În spitalul din Jimbolia și în alte centre de provincie, în condiții neprielnice, cu un instrumentar rudimentar, el realizează pentru prima oară în țara noastră intervenții chirurgicale pe sistemul nervos central. În 1933, vine la spitalul Central din București, unde în 1935 i se creează un serviciu special de neurochirurgie. Din 1937 dr. D. Bagdasar s-a numărat printre cadrele didactice ale Facultății de medicină din București.

Într-un răstimp de numai zece ani, D. Bagdasar organizează o nouă clinică, formează cadre de specialitate, care practică azi cu succes în diferite centre din țară, elaborează însemnate lucrări și un tratat (care a fost publicat după moartea sa). Faima lui se întinde peste hotare și mulți bolnavi din alte țări vin să fie operați de chirurgul român.

Dar D. Bagdasar n-a fost numai un cercetător de seamă și un strălucit chirurg, ci și un savant cetățean. În personalitatea sa s-au îmbinat armonios omul de știință și luptătorul animat de puternice convingeri democratice. În anii care au precedat cel de-al doilea război mondial și în timpul războiului, D. Bagdasar a fost alături de mișcarea muncitorească, de lupta Partidului Comunist din ilegalitate; a sprijinit Ajutorul Roșu, a contribuit la răspîndirea presei antifasciste ilegale, a depus în favoarea inculpaților la procesele luptătorilor antifasciști etc.

După eliberarea țării, D. Bagdasar a desfășurat o vastă activitate politică și socială; în 6 Martie 1945 i s-a încredințat sarcina de ministru al sănătății în primul nostru guvern democrat. O boală necruțătoare l-a răpit în plină putere de muncă, în 16 iulie 1946.

Pentru meritele lui în dezvoltarea științei medicale românești, savantul patriot Dimitrie Bagdasar a fost numit membru «post-mortem» al Academiei Republicii Socialiste România, iar Institutul de medicină și farmacie din Iași îi poartă numele.

o barieră pentru cosmonauți?

«Ce sînt centurile Van Allen și ce influență au ele asupra zborurilor cosmice?»

Alexandru ȚAMBOI, Sibiu

Răspunde dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU.

Efectuarea zborurilor navelor cosmice pilotate la altitudini de peste 300 km este uneori periclitată de o particularitate nefavorabilă, din acest punct de vedere, a spațiului periterestru, care conține mai multe zone de radiații deosebit de intense, denumite «Centurile Van Allen». Proveniți fie din profunzimile Galaxiei, fie din erupțiile solare, protonii și electronii accelerați, care compun radiația cosmică, sînt deviați atunci cînd întîlnesc un cîmp magnetic, orientîndu-se după direcția liniilor de forță ale acestuia. Astfel se explică concentrațiile de radiații din jurul planetei noastre, sub influența cîmpului magnetic terestru. Cele trei «centuri», care încep de la altitudinea de aproximativ 400-600 km și depășesc 50 000 km. au primit respectiv denumirea de centura interioară, exterioară și cea compusă din particule cu energii mici. Centura interioară a fost atinsă de echipajul navei cosmice americane «Gemini-11» (perigeul la 297 km, apogeul la 1 370 km; doar doua rotații); experiențe foarte interesante și de durată au efectuat specialiștii sovietici cu satelitul «Cosmos-110» (perigeu 187 km, apogeu 904 km; durata 22 zile), avînd la bord cîinii Veterok și Ugoliok. Printre mijloacele de protecție antiradiativă absolut necesare pentru efectuarea de misiuni cosmice ca, de exemplu, aselenizarea omului sînt analizate în prezent blindajele navelor cosmice, costumele protectoare de tip scafandru cosmic, medicamentele antiradiative etc. O soluție în stadiul de cercetare prevede imitarea sistemului natural de protecție a Pămîntului, prin înconjurarea navei cosmice locuite cu un cîmp magnetic artificial, creat prin bobine confecționate din materiale supraconductoare; acest cîmp ar putea devia sau absorbi particulele radiației cosmice penetrante.

pe scurt

Gh. Popazu, Focșani. Imposibil să vă răspundem la toate întrebările. Deocamdată vă dăm răspuns la primele dintre ele: 1) Evident că migrația păsărilor se produce și din emisfera sudică, pe itinerarul regiunilor polare — regiunilor tropical-ecuatoriale și invers. Ba mai mult: există și păsări care, obișnuite cu climatul polar, zboară din zona polară (sau subpolară) arctică pînă în cea similară antarctică. Astfel, în extremul nordic al Canadei trăiește o rîndunică de mare, **Sterna paradisea**, care, atunci cînd în emisfera nordică se apropie iarna, emigrează în Antarctica — și invers. Ea străbate, în zborul ei migratoriu, 19 000 km! 2) Asteroizii sînt planete mici din sistemul solar. Ele se caracterizează nu numai prin dimensiunea lor redusă, dar și prin faptul că sînt foarte puțin strălucitoare. Majoritatea asteroizilor se află între orbitele lui Marte și Iupiter și gravitează în jurul Soarelui — fiecare pe orbita proprie, la fel ca toate celelalte planete ale sistemului. Care este originea asteroizilor? După ipotezele majorității specialiștilor, ele au aceeași origine ca și celelalte planete. Nu poate fi vorba de rezultatele ciocnirii unor corpuri cosmice, cum presupuneți dv. Diversele teorii cosmogonice — ipotezele lui Kant (1755), Laplace (1796), Schmidt (1943) ș.a. sau teza mai recentă a astronomului sovietic V.A. Ambarțumian — contrazic ideea că planetele s-ar fi născut ca urmare a unor ciocniri cosmice.

Mihai Drăgan și Const. Babiuc, București. Fluviul Colorado este unul din marile cursuri de apă de pe continentul nord-american: are 2 900 km. Izvorăște din Munții Stîncoși și udă pămîntul statelor Colorado, Utah, Arizona, Nevada și California din S.U.A., după care străbate o parte din teritoriul Mexicului, vărsîndu-se în golful Californiei. Fluviul este navigabil pe cursul său inferior. În ce privește Marele Canyon, acesta este o vale adîncă de 1 800 m și lungă de peste 320 km, cu versanți foarte abrupți, pe care fluviul a creat-o sfredelind podișul ce-i poartă numele.

Stela Gureșoaie, Oltenița. 1) Savantul și exploratorul polar norvegian Fridtjof Nansen s-a născut într-o localitate de lîngă Oslo în 1861 și a murit în 1930. A fost profesor de zoologie și oceanografie iar în 1888 a condus prima sa expediție, traversînd Groenlanda de la Est la Vest pe schiuri. Apoi, pe vasul său «Fram», a organizat o expediție în Arctica (1893-1896), atingînd cu nava sa 85°56' latitudine nordică, după care și-a continuat drumul cu sănii trase de cîini, pînă la latitudinea nordică de 86°14'. După aceste expediții, care i-au adus celebritatea mondială, Nansen și-a continuat activitatea de oceanograf, dublînd-o cu aceea de militant activ pentru pace și înțelegere între popoare. În 1922 i s-a decernat Premiul Nobel pentru pace. 2) Interpretul de muzică ușoară Paul Anka s-a născut la 31 iulie 1941 în Canada, dar cariera sa este legată de activitatea desfășurată în Statele Unite, începînd de la vîrsta de 16 ani. La 19 ani se număra printre cei mai populari cîntăreți ai genului. Din 1958 pînă în 1963 a cîntat la celebrul music-hall parizian «Olympia». De atunci, mai mult în Italia. 3) Instrumentistului de muzică populară românească Ion Lăceanu puteți să-i scrieți pe adresa Radioteleviziunii, str. Nuferilor 60 Bucuresti.

Constantin Preda, Vărbilău, raion Teleajen. Ceea ce ne întrebați dv. nu ține de hipnotism, ci de prestidigitație. Nu e vorba de nimic supranatural, «bagheta magică» nu are nimic magic în ea, iar prestidigitatorul (sau, cum i se mai spune, scamatorul) nu este o ființă deosebită, ci un om ca toți oamenii, înzestrat însă cu foarte multă îndemînare. Iepurii scoși dintr-o pălărie, mingile de ping-pong scoase pe nas etc., nu sînt decît rezultatele unor trucuri si a «iutelii de mînă» cu care lucrează prestidigitatorul, producînd, prin arta sa, anumite iluzii optice.

V. SILVIAN

orașele patriei

CÎMPINA*)

● Oraș regional ● Coordonate geografice: 45°10' latitudine nordică și 25°45' longitudine estică ● Numărul locuitorilor: 22 791 (la 1 ianuarie 1966).

Prima menţiune despre existenţa oraşului Cîmpina o găsim în registrul vamal al oraşului Braşov din anul 1500. Acolo sînt trecute numele a trei negustori din acest oraş.

Dintr-un sat, modest la început, Cîmpina s-a dezvoltat continuu în secolele următoare; *în 1663 a devenit tîrg, ajungînd în scurt timp unul din cele mai active centre economice* ale ţării. La aceasta a contribuit în bună măsură poziţia deosebit de favorabilă, Cîmpina aflîndu-se la jumătatea drumului dintre Bucureşti şi Braşov. Totodată în Cîmpina a existat timp de aproape trei secole punctul de vamă pentru drumul Prahovei. De oraşul Cîmpina este legată activitatea unor personalităţi. Astfel, se ştie că Ion Cîmpineanu (fondatorul Societăţii Filarmonice) a participat la Revoluţia de la 1848. A fost primul boier muntean care a eliberat robii de pe moşia lui, faptul fiind remarcat şi de Karl Marx într-una din scrierile sale. Teodor Diamant, adept al sistemului fourierist, şi fondatorul falansterului de la Scăieni, a trăit ultimii săi ani la Cîmpina.

În anul 1889 savantul român dr. C.I. Istrati şi-a ridicat o casă modestă la Cîmpina unde a locuit în ultima parte a vieţii sale. Puţin mai tîrziu, în 1897, B.P. Haşdeu, îndurerat de moartea fiicei sale Iulia, se retrage la Cîmpina în castelul construit după proiectul său. Astăzi castelul este transformat în «Muzeul B.P. Haşdeu». De asemenea pictorul N. Grigorescu îşi ridică în anul 1904 o casă în Cîmpina, în care a trăit şi a lucrat în ultimii săi ani. Casa pictorului, incendiată în timpul primului război mondial, a fost reconstruită în anul 1954, devenind muzeu.

Pe şoseaua care merge de la Bucureşti la Braşov, la intrarea în Cîmpina, se poate vedea monumentul ridicat pe locul unde s-a prăbuşit Aurel Vlaicu în ziua de 13 septembrie 1913. Tot în apropiere de Cîmpina a existat şi închisoarea Doftana, teribilă temniţă în care au fost închişi ani de-a rîndul numeroşi luptători pentru dreptate socială. Construită în anul 1897, ea a dăinuit pînă în anul 1940 cînd, în urma cutremurului de la 10 noiembrie, s-a prăbuşit în întregime, strivind sub dărîmăturile ei numeroşi luptători comunişti şi antifascişti. În anul 1949 a fost refăcută şi transformată în «Muzeul Doftana».

În patria noastră ca şi peste hotare, Cîmpina este cunoscută ca un important şi vechi centru petrolier.

În ultimii ani la Cîmpina s-a construit Întreprinderea de reparaţii auto, iar uzina «Poiana» care repară maşini agricole şi «Uzina mecanică» şi-au lărgit mult capacitatea de producţie. De asemenea, rafinăria din Cîmpina a fost reutilată şi modernizată. Tot aici îşi desfăşoară activitatea Institutul de cercetări pentru foraj şi extracţie.

Pentru nevoile social-culturale ale populaţiei s-au ridicat blocuri de locuinţe, un teatru modern cu o capacitate de 750 de locuri, un cinematograf cu aproximativ 500 de locuri. *În Cîmpina există astăzi două licee teoretice, un liceu industrial* (profilat pentru industria petrolieră), două şcoli profesionale, precum şi un număr de şapte şcoli generale în care studiază aproximativ 6 000 elevi.

---

*) *Istoricul oraşului Cîmpina ne-a fost cerut de cititorul George Stanciu din Bucureşti.*

Prof. Alex. PALAGHIȚĂ

CENTENAR RĂZVAN ȘI VIDRA

Vineri la 10 Februarie 1867 s-a reprezentat, pentru prima oară, la **Theatru Mare** din București, piesa RESVAN-VODĂ, de Bogdan Petriceicu Hașdeu.

Teatrul Naţional din București reia în curînd această piesă, cu titlul nou RĂZVAN ȘI VIDRA.

Așadar capodopera lui Hașdeu, pe care Alexandru Davila a numit-o cea mai frumoasă dramă istorică românească, împlinește respectabila vîrstă de 100 de ani. La premieră ziarele vremii anunţau: **Compania dramatică, pentru respectul și stima ce are pentru operele naţionale, deși lipsită de mijloace materiale, a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru ca să monteze această piesă a cărei acţie se reportă la 1577-1598.** În distribuţie au fost: soţii Pascaly, Gestian, Corcoveanu, Vlădicescu, Bălăcescu, Mihăileanu și alţii. Muzica de Flechtenmaher. Preciurile de intrare: loja I și II — 2 galbeni; loja III — 14 sfanţi, stalul — 4 sfanţi și galeria 1 sfanţ.

A doua zi după premieră Hașdeu publica în ziarul TROMPETA CARPAŢILOR o scrisoare către M. Pascaly, **diretorele** companiei dramatice, în care spunea: **Nu găsesc destule cuvinte prin care să pociu esprima gratitudinea mea pentru modul cum a fost interpretată drama RESVAN-VODĂ.**

Ion MUNTEANU

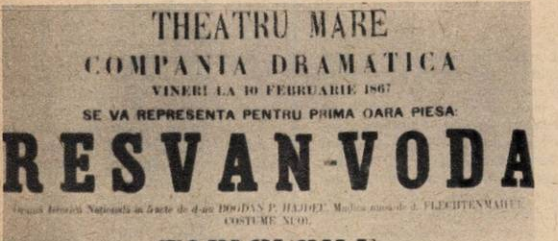

THEATRU MARE

COMPANIA DRAMATICA

VINERI LA 10 FEBRUARIE 1867

SE VA REPRESENTA PENTRU PRIMA OARA PIESA:

RESVAN-VODA

TABLOURILE

FERICITA TÎNĂRĂ PERECHE

Cele două vieţuitoare pe care le vedeţi în fotografie, micul bastonaș spiralat din stînga și uriașa cochilie din dreapta, sînt soţi buni. Ele aparţin speciei zoologice **Paper nautilus,** o adevărată fosilă vie, care în zilele noastre nu mai poate fi aflată decît în marile adîncimi ale oceanelor Pacific și Indian.

S-a constatat că Nautilusul-soţie are nevoie de o cochilie atît de *uriașă pentru a-și îndeplini principala sa menire: maternitatea.* Într-adevăr, în această cochilie, femela dă naștere și asigură creșterea unui mare număr de pui.

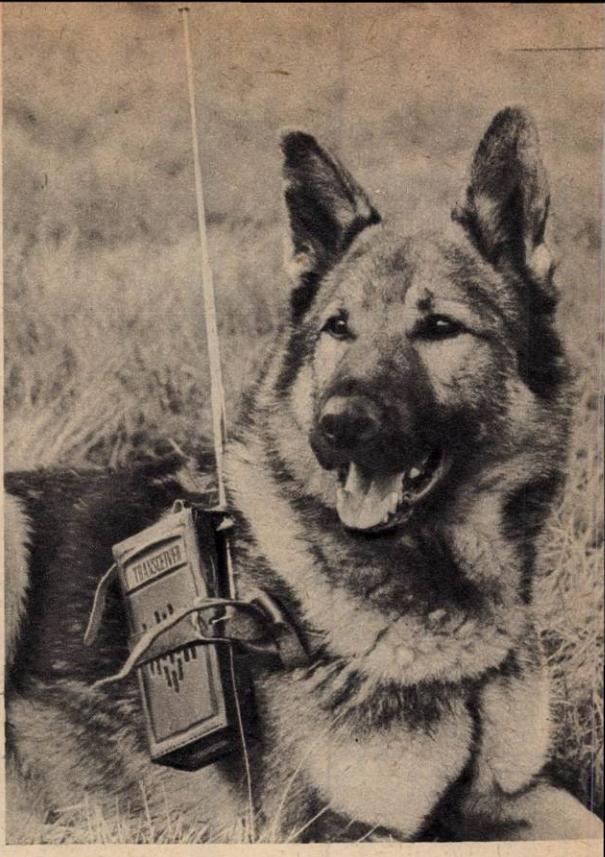

DIRIJAT PRIN RADIO

La Institutul de cercetări ştiinţifice al forţelor aeriene civile engleze de la Farnborough se folosesc metode interesante pentru depistarea aeronavelor accidentate în locuri inaccesibile piciorului omenesc. Astfel, prin utilizarea cîinilor dresaţi, dirijaţi prin radio, s-au obţinut rezultate neașteptate. Fotografia îl înfăţișează pe cîinele alsacian **Rusty,** care a reușit să găsească mici obiecte ascunse în locuri inaccesibile de pe munte.

umor

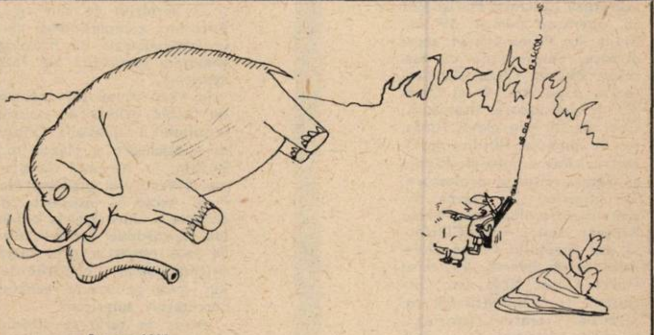

— **Aport!!!!**

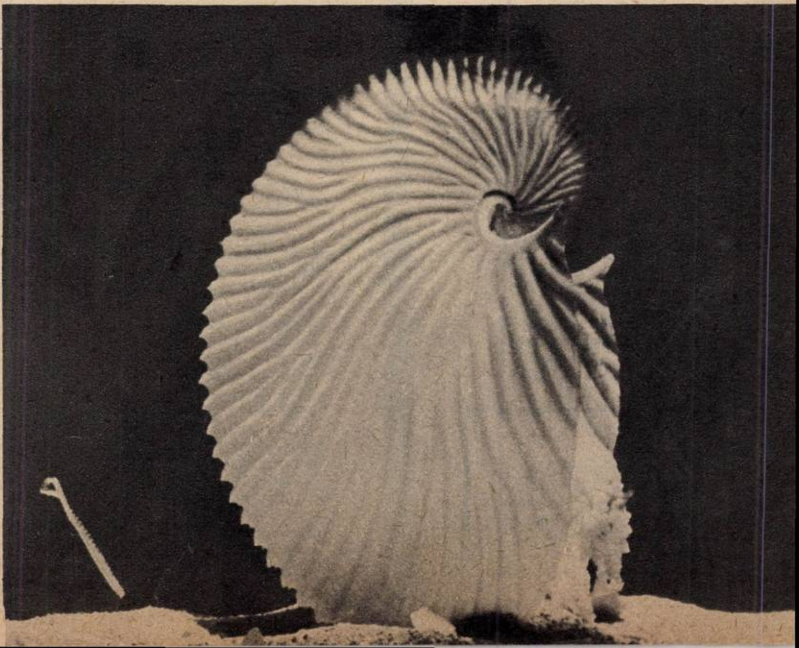

FLACĂRA VARIETĂȚI

CE NOROC !

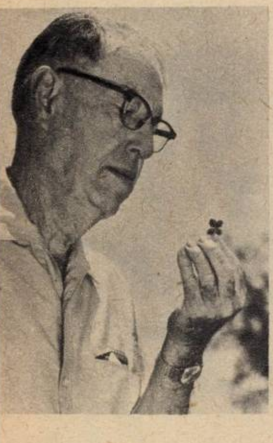

În sfîrșit, cea mai grea problemă științifică a tuturor timpurilor a fost rezolvată! Trifoiul cu patru foi, «planta purtătoare de noroc», poate fi produs în masă! Transformările pe care le-a suferit clasicul trifoi și mai ales însușirea capacității de a transmite urmașilor noua calitate dobîndită (cele patru foi) constituie opera unui fermier din Florida (S.U.A.), Bill Daniels. Fiu al unui horticultor, Bill Daniels a muncit o viață întreagă pentru a transforma în realitate un vis din copilărie: fiecare fir de trifoi să aibă 4 foi! După o selecție îndelungată el posedă la ora actuală o pajiște pe care se află peste 1 milion de fire de trifoi cu patru foi.

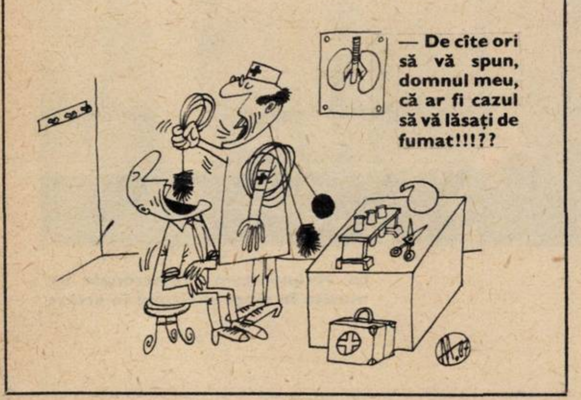

— De cîte ori să vă spun, domnul meu, că ar fi cazul să vă lăsați de fumat!!!??

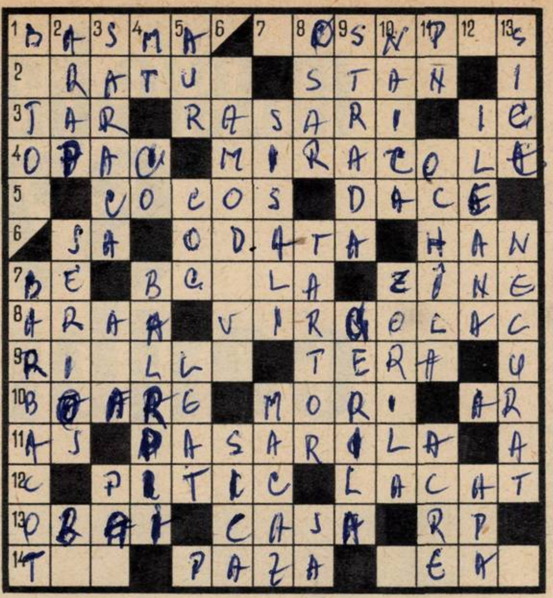

din lumea basmelor

ORIZONTAL:

1) Basm... la feminin — În tovărășia babelor într-unele povești. 2) Făt-Frumos! — Pățitul din povestea lui Creangă. 3) Hrana cailor năzdrăvani — A apărea ca din pămînt — Caiele! 4) Nu-i străveziu — Nu lipsesc din nici un basm. 5) Vestește apariția zorilor și dispariția spiritului rău — Locuitoare din... Sarmizegetusa. 6) Se... încalecă la sfîrșitul basmului — Al treilea cuvînt de la începutul oricărui basm... — La răscruce de drumuri. 7) Beriliu — Monstru marin cu șase capete menționat de Vergiliu în «Eneida» — Femei frumoase din basmele noastre. 8) Par subțire — Strigoi. 9) Alături cu drumul — Orășel în Nigeria. 10) Adiere — Sînt pline de fantome în multe povestiri fantastice — Măsură agrară. 11) Campion — Personaj de-o înălțime uriașă din basmele noastre. 12) Personaj din «Albă ca Zăpada» — Nu rezistă ierbii-fiarelor. 13) Instrument muzical de suflat — În unele basme are pereții de turtă dulce, acoperișul de ciocolată etc. — Carp. 14) Slab ca Setilă (fig.) — Ocupația cățelei din basmul «Fata moșului și fata babei» — Specialitatea vraciului.

VERTICAL:

1) Scriitor sovietic, autorul basmului «Caseta de malahit» după care s-a făcut filmul «Floarea de piatră» — Pitic răutăcios și perfid din basmele noastre. 2) Maur, altfel spus — Nu crede-n basme — Buni! 3) Fără nici o turtă-n spuză (fem.) — Comandant otoman — Numele unui împărat din basmele lui Ispirescu. 4) Munte! — Cobalt — Ființe închipuite ca un șarpe cu limbă de foc. 5) Aur (reg.) — Gen de coafură — Contingent. 6) Zînă răutăcioasă, de o frumusețe rară, care ademenește fetele și tinerii și răpește copiii — Floare albastră sau roșie. 7) Plantă textilă din regiunile tropicale (pl.) — La răscrucea «balaurilor de fier». 8) Pălămidă de baltă — Căpetenia dracilor — Posesiv. 9) Drum — Moșul despre care copiii mici cred că le aduce daruri pentru pomul de iarnă. 10) Nicolae cel micuț — Animal fantastic, în chip de bou, care se arată numai la revărsatul zorilor. 11) Pene! — Personaj fabulos, prieten cu Făt-Frumos, cu darul miraculos al unei vederi neobișnuite — Ca lămîia (pl. fem.). 12) Iubita lui Făt-Frumos, simbolizînd frumusețea feminină ideală — Vie sau moartă, reprezintă un nelipsit element de basm. 13) Ființe înfățișate ca niște fete frumoase care apar numai noaptea, vrăjind prin cîntecul și jocul lor pe bărbați — Din familia lui Scaraoțchi.

Florin EREMIA

Dicționar: TERA, SICA, SISALI, OSAR.

UNA DIN PRIMELE OPERE ROMÂNEȘTI

E vorba de opera **Petru Rareș** cu subiect istoric-național a compozitorului Eduard Caudella (libretul, după o nuvelă a lui Nicolae Gane), care s-a reprezentat la București în stagiunea 1900-1901 și care a constituit un adevărat eveniment în viața culturală a țării. Pentru prima dată apărea într-un spectacol de operă un balet cu dansuri românești (format din 40 de persoane), iar corul impunător cuprindea 60 de cîntăreți.

Rolul titular a fost deținut de tenorul Ion Băjenaru (în fotografia noastră), unul din pionierii de frunte ai Operei Române, tenor de renume mondial, partener al celor mai mari cîntărețe ale timpului: Adelina Patti, Hariclea Darclée (cu care a întreprins un strălucit turneu la Constantinopol), Elena Teodorini, Irina Vlădaia și altele.

CASTELUL DIN LÜBECK ȘI MAIȘTRII BRUTARI JAPONEZI

O copie miniaturală a castelului din Lübeck (Republica Federală a Germaniei) a fost executată din pîine de către un grup de maiștri brutari din Tokio. Castelul este construit din diferite sorturi de produse de panificație. Astfel, olanele acoperișului sînt făcute din felii de pîine de secară, turnurile gemene din franzele, cărămizile părții centrale sînt din biscuiți, pentru diferiți stîlpi au fost folosite grisinele și crochetele etc.

CARNET AUTOMOBILISTIC

o soluție originală

In succesiunea diferitelor tipuri de automobile se resimte de mai multă vreme lipsa unui model de tranziție între spider (mașină sport de 2 locuri) și berlina normală cu cupeu de 4-5 locuri, cu 4 uși comode. Tipurile «intermediare» pentru 3 sau 4 persoane și cele denumite în mod curent «coupé», sacrifică comoditatea locurilor din spate, în avantajul celor două din față.

Un model original pentru o mașină sport cu 2 uși și cu 3 locuri egal de comode (pentru șofer și 2 călători) a fost recent realizat în Italia. Este vorba de un automobil de serie, Ferrari 350 P, cu o caroserie studiată în mod special. Ușile largi permit intrarea cu ușurință în automobil. Locurile din spate au fost desființate lărgindu-se spațiul pentru bagaje. «Senzaționalul» soluției adoptate constă în amplasarea volanului la mijloc, așa cum se vede în fotografie. Cele 3 locuri sînt prevăzute cu fotolii individuale tip avion, rabatabile, putînd fi folosite și pentru odihnă.

Soluția aceasta rezolvă radical problema adaptării automobilelor la circulația pe dreapta sau pe stînga și, o dată cu aceasta, mult dorita simetrie a tabloului de bord.

O inovație deosebită constă în dotarea scaunului din mijloc, cel pe care stă conducătorul, cu o serie de dispozitive care ușurează ieșirea șoferului chiar dacă locurile alăturate sînt ocupate.

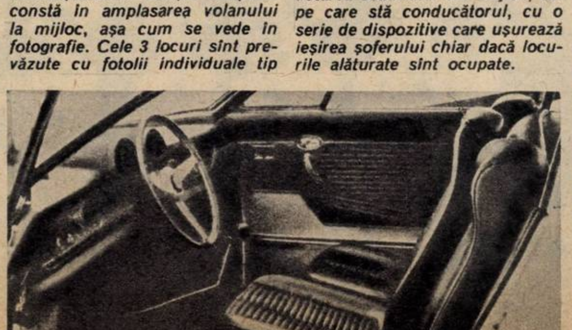

Scaunul glisează pe o distanță de 40 cm, deci mai mult decît dublu față de glisarea normală. Perna scaunului, atunci cînd acesta este în poziția cea mai apropiată de volan, se rotește pe un dispozitiv de rulmenți cu bile, într-un unghi de 90°, către stînga sau dreapta, astfel încît conducătorul să poată păși spre ușa mașinii.

Neavînd locuri în spate, adîncimea compartimentului pentru conducere este suficient de mare pentru a face lesnicioasă această manevră.

Noul tip de automobil Ferrari 350 P se distinge, în afara motorului de o înaltă precizie și ținută tehnică, și printr-o caroserie elegantă, modernă, cu o linie alungită, aerodinamică, în același timp sobră și lipsită de exagerări.

Ing. V. IOANID

music-hall '67: colibri

«Că doar n-o să trăim cît lumea!» Dacă ne-o spune Gică Petrescu...

Mircea Crişan se autoironizează cu satisfacţie. Declară, în interviuri, că rolurile preferate sînt Roll's Royce-urile, mărturiseşte, pe scenă, că nu rezistă la tentaţia unei şuşanele, ba e gata să-şi toarne cenuşă în cap şi să recunoască, deschis, că Horia Căciulescu e mai... forte ca el în umor.

Nu-l credeţi. Cochetează. Se joacă de-a «mea culpa». În fond, e o persoană harnică şi sîrguincioasă, care ia rîsul în serios. Oricît i-ar ţîşni de spontan hazul prin toţi porii, el se simte obligat să-l prelucreze laborios, selectiv, cu migală şi cu Radu Stănescu alături. Aşa s-a născut şi music-hall-ul «Colibri»: elaborat în retortele unei sfinte alchimii revuistice, după un reţetar precis şi cu efect sigur. Gîndiţi-vă: «Colibri» înseamnă în primul rînd un recital umoristic Mircea Crişan, pe care textierul Mircea Crişan l-a servit fără zgîrcenie. Înseamnă, de-a stînga şi de-a dreapta protagonistului, Doina Badea şi Margareta Pîslaru, înseamnă un nou cîntec de pahar şi un «Capri, c'est fini» ale lui Gică Petrescu, înseamnă efluviile ritmice emanate de «Sincron»...

Dar, vai, cîte reţete nu dau greş, de cîte ori gramajul subtil alcătuit s-a dovedit a omite exact fărîma de har care să binecuvînteze întreaga compoziţie artistică! În acest bine gîndit amestec revuistic, o notă sună discordant, mai bine zis se mişcă discordant: corpul de balerine, îmbrăcate cînd op-art, cînd pop-art, cînd mai de loc, fac la modul cel mai propriu cu putinţă figuraţie, o figuraţie formală, supărător de *necoregrafică*.

Spectacolul regizat de N. Dinescu obţine totuşi, în pofida acestui păcat, succes de public. De ce?

Anthony Quinn ne-a vrăjit pe toţi cu Zorba grecul al său. Mircea Crişan vine şi dansează pe scenă, în ritmul acela sacadat, obsedant, tulburător, dansul lui Zorba. Cinci minute, zece minute, un sfert de oră. E o demonstraţie de ce poate face voinţa şi educaţia fizică dintr-o siluetă rotofeie? Mă rog! Dar mai ales o demonstraţie a ceea ce înseamnă să simţi pulsul publicului, al gustului zilei. Crişan ştie că în aer plutesc aburii capodoperei cinematografice a lui Kakoyannis şi ni-i trece din nou, ameţitor, prin faţa ochilor, «parafrazîndu-l» pe Quinn, cu adaosul său de haz şi farmec. E un «trouvaille»! Crişan ştie tot ce ştie omul de pe stradă şi nu se sfieşte să spună lucrurile pe nume. Crişan nu ezită să înţepe, să lovească chiar, cu curaj civic, cu responsabilitate. Uneori, mai repartizează cîte o felie de satiră şi adjuncţilor săi întru umor (mereu tînăra Didi Ionescu sau cuplul tot mai dezinvolt, mai sigur de el, Nicu Constantin şi Al. Lulescu). Păcat doar că satira sa se mărunţeşte pe alocuri, pierzîndu-se — oare voit? — printre iritante fleacuri *cotidiene. Supără acest lucru*? Poate mai curînd dezamăgeşte. Pentru că de la Mircea Crişan spectatorii nu acceptă orice. Aşteaptă. Pretind. Mircea Crişan place pentru că e el, într-un fel, o mostră, un reprezentant al bunului-simţ comun, popular, inteligent şi curajos. Place pentru că el nu cere complicitatea publicului la un umor gros, nu face risipă de zîmbete, nu ţine la gesturi excesive, la mimică abundentă. El nu se vrea un jovial cu orice preţ, nu flirtează cu spectatorii, nu vrea să-i cucerească cu «cîrlige». Umorul său e grav, dulce, mimînd seriozitatea, chiar şi candoarea. Şi mai ales, umorul său are ştiinţa de-a apăsa cu degetul pe punctul sensibil al zilei: ceea ce nu e puţin lucru.

Să nu ne minţim: cînd lumea vine la music-hall se aşteaptă şi la unele desfătări deconectante, de ordin vizual să zicem. Aici, dansatoarele trebuie să arate totdeauna ca în ajunul unui concurs de frumuseţe (şi, slavă

Să recunoaştem: «Sincronul» are muzica în sînge şi ritmul în artere.

Ca orice music-hall care se respectă, «Colibri»-ul are penajul colorat prin prezenţa, din păcate doar decorativă. a corpului de balet.

Cu Mircea Crişan şi Margareta Pîslaru pe emblema spectacolului, nu e de mirare că music-hall-ul «Colibri» face săli pline.

MUSIC
HALL
COLIBRI

Domnului, au început să arate!), trebuie să demonstreze cît de decent şi sclipitor pot fi îmbrăcate pe scenă şi, în sfîrşit, dar nu în ultimul rînd, trebuie să danseze bine. De costumaţie (şi de decor), Puiu Ganea s-a ocupat cu fantezie şi simţ al modernului. De balet s-au ocupat doi maeştri ai genului, Trixi Checais şi Nicolae Sever: din păcate cu rezultate mult prea puţin reuşite. Toate zîmbetele dulci profesioniste ale balerinelor, toate eforturile lor de a se mişca cu graţie şi ritm, se pierd într-un balet parcă nedesenat, amorf. Un singur număr coregrafic ni s-a părut a avea mai multă personalitate: cel semnat de mimii Anton şi Romică. Păcat că ei înşişi nu s-au mai reînnoit de la un spectacol la altul!

Cît durează voga unui «monstru sacru» dotat cu chitară electrică? Uneori, cît viaţa unei efemeride. Gică Petrescu ne cîntă «şansonete» neaoşe ori chiar de pe malul Senei de... (mă rog, să nu fim indiscreţi cu numărul anilor), dar n-a reuşit să ne obosească. Ţine. Se menţine. Este el însuşi. Doina Badea cîntă bine. O ştiam. A izbutit de astă dată să ne demonstreze că poate avea şi prezenţă scenică: metamorfoza înfăţişării ei este surprinzătoare. De unde se vede că, uneori, pentru o cîntăreaţă de muzică uşoară costumierul şi machieuza pot face aproape tot atît cît şi profesorul de canto.

Margareta Pîslaru a putut părea unora o apariţie meteorică, o modă, un capriciu. Evident, nu e. Face teatru, face film, cu tenacitate, cu voinţă, muncind cu pumnii strînşi. Şi cîntă, în continuare, cu talent. A trecut cu bine momentul critic cînd se despart apele, cînd se vede cît la sută din glorie a fost fum şi cît şi-a tras seva din pămîntul harului adevărat. Este exact ceea ce s-a întîmplat şi cu «Sincronii»: băieţii aceştia au muzica în sînge şi ritmul în artere, şi după ce au făcut toate pojarurile şi scarlatinele copilăriei muzicale, după ce au trecut de criza frisoanelor, şi-au dovedit o incontestabilă personalitate artistică. Cornel Fugaru va avea de spus un cuvînt în muzica românească!

Să-i mai enumerăm? Cîntă, la luminile penajului colorat al «Colibriului», Mariana Bădoiu cu Fărămiţă Lambru în stînga ei, cîntă George Bunea şi Lucki Marinescu, cîntă trio Caban, face acrobaţii pe sîrmă moale — cu momente de suspense — oaspetele Charles Fisthorn din R.D.G. Şi dirijează Sergiu Malagamba. Faceţi singuri bilanţul: pentru trei ore de music-hall...

Sanda FAUR

Fotografii de S. STEINER

cadran international

criza anglo - malteză

Proiectul Angliei de a reduce substanțial cheltuielile ei militare în Malta a nemulțumit profund guvernul din La Valetta și a răpit maltezilor plăcerea de a debita una din glumele lor favorite: «Ultimul eveniment politic important petrecut la noi a fost *pogorîrea... Sf. Paul, în urmă cu 1900* de ani».

E drept că de la «debarcarea» sfîntului s-au mai întîmplat de-a lungul vremii o serie de evenimente «de mai mică importanță»: pe aici (după fenicieni, greci, romani și cartaginezi) s-au mai perindat bizantini, vandali, arabi, normanzi, aragonezi, castilieni, cavaleri ioaniți, turci, francezi. În 1800 Franța a cedat arhipelagul Angliei, care în 1815 l-a proclamat colonie. Situația geografică a Maltei, «zăvor al Mediteranei răsăritene», — cum o califica un ziarist — a condamnat insula la o respectabilă tradiție militară, de peste 200 de ani. Dacă în lumea de azi insula, cu o importanță strategică mult diminuată, a redevenit ceea ce săptămînalul parizian **L'Express** denumea, firește dintr-un teribilism gazetăresc, «300 km^2 de lavă, undeva, în Mediterana», nu este mai puțin adevărat că atenția pur militară acordată de secole Maltei a adus prejudicii dezvoltării sale. «Mai mult de un secol — scria o revistă britanică — politica economică a guvernului londonez privind Malta a fost dictată numai de departamentele militare, mai ales de ministerul marinei. Este clar că această politică nu ținea cont de interesele concrete ale insulei: agricultura era neglijată, irigația uitată, industria locală ignorată».

Consecințele unei asemenea politici constau în faptul că astăzi Malta depinde într-o măsură covîrșitoare, din punct de vedere economic, de baza militară engleză, instalată pe insulă.

Proiectata reducere cu două treimi a angajamentelor militare ale Marii Britanii în insulă (în valoare de 6,6 milioane lire sterline) ar frustra statul maltez de venituri aproximativ egale cu valoarea pe un an a producției agricole a țării.

În Malta, opoziția care se pronunță de ani de zile pentru lichidarea bazelor și diversificarea economiei a demonstrat încă o dată guvernului că preocuparea sa pentru dezvoltarea industrială a insulei este insuficientă. Numai așa se face — explică liderii opoziției — că astăzi, ca guvern al unui stat independent, cabinetul Borg Olivier, în loc de a milita pentru desființarea bazei engleze este pus în situația umilitoare de a cere Londrei să-și respecte angajamentele militare.

Corneliu VLAD

Manevre militare pe plaja malteză.

«b-747» și concurența

Avînd în față perspectiva unei creșteri de patru ori a traficului aerian de pasageri în *viitorii* 10 *ani, principalele companii* aviatice din S.U.A. au început de pe acum să se preocupe de felul cum vor putea fi atrași în fața ghișeelor lor viitorii călători. Comenzile în vederea procurării uriașelor aparate supersonice au și fost plasate. Compania «Boeing», constructoarea avionului «B-747», pe bordul căruia vor putea să ia loc între 340 și 390 de pasageri, a anunțat că a vîndut deja 25 de aparate în valoare de 550 milioane dolari și a primit comenzi pentru alte 81. Societatea prevede că, în total, va livra pînă la 400 de exemplare ale acestui avion uriaș, care va străbate liniile aeriene interne și internaționale cu începere din anul 1969.

Ce fac între timp societățile americane de transporturi aeriene? Prezentarea de filme în timpul zborului, organizarea de recepții și chiar dineuri — așa cum se întîmplă în prezent — sînt considerate insuficiente pentru cîștigarea pasagerilor. De aceea a început o vastă campanie publicitară care, în esență, reflectă lupta de concurență între cele zece companii aeriene americane. «Imaginați-vă un avion prevăzut cu o terasă, cu camere sau birouri stereofonice» — se laudă pe cîte două pagini, în diferite reviste, compania «American Airlines». «O scară în spirală va duce la etajul superior, aici se va găsi o încăpere unde vor putea fi prezentate spectacole de teatru și chiar un atelier de pictură, unde vă veți putea odihni pe canapele și fotolii». «Pan American» își propune să instaleze la bordul avionului un bar cu un pian, iar «Trans World Airlines» intenționează să amenajeze un salon pentru coctailuri și o încăpere specială pentru copii. «Northwest Airlines» pare să fie dispus să aducă la bord chiar o orchestră de jaz.

Și cu toate acestea societatea «Boeing» afirmă că avionul «B-747» este atît de mare încît «poate adăposti un *local* de noapte complet, cu mese, bar și ring de dans și chiar un poligon de tir». «Pînă în prezent — scrie revista *Time* — nici unul dintre cumpărători nu și-a însușit aceste idei». Dar pînă în 1969 a mai rămas timp suficient!

I. RETEGAN

la 75 de ani, 67 volume

Piesa care deține recordul mondial absolut al numărului de spectacole nu-l are ca autor nici pe Sofocle, nici pe Aristofan, nici pe Shakespeare, Molière sau Cehov. Pe primul loc în analele istoriei teatrului se află, din punct de vedere al *succesului* de casă, melodrama polițistă «Cursa de șoareci» de Agatha Christie. Premiera a avut loc la 25 noiembrie 1952 la Londra, la Teatrul Ambassador, și de atunci se joacă fără întrerupere de opt ori pe săptămînă. Iată și cîteva date în plus: peste două milioane de spectatori, 86 de actori care s-au perindat *în cele opt roluri* ale *piesei, un singur* interpret care și-a «păstrat» personajul vreme de peste 14 ani.

Agatha Christie este ea însăși uimită de succesul lucrării sale dramatice. «Mă așteptam, în cel mai bun caz, ca piesa să facă o sută de reprezentații» — a declarat scriitoarea unui redactor al săptămînalului londonez *Sunday Times*.

Unii afirmă că Agatha Christie — care a împlinit de curînd 75 de ani — este, în momentul de față, cel mai citit autor de limbă engleză din lume. Lucrul e, firește, mai puțin controlabil decît performanța stabilită de «Cursa de șoareci». În orice caz, din cifrele pe care au izbutit să le adune statisticienii reiese că lucrările sale au fost traduse în 83 de limbi, tirajul total ridicîndu-se la peste 15 milioane de exemplare.

Agatha Christie s-a născut în 1891, iar cel dintîi roman polițist l-a scris la vîrsta de 25 de ani, în timpul primului război mondial. Aproape toate editurile l-au respins și abia în 1920 a fost publicat, aducînd autoarei un venit de... 25 de lire sterline. Dar în lumea fictivă a marilor dezlegători de enigme criminale își făcuse apariția un detectiv mărunt, rotofei și nițeluș ridicol, căruia însă nu-i rezistă nici un mister. E vorba de Hercule Poirot.

La sfîrșitul lui 1966 a apărut cel de-al 67-lea volum polițist semnat de Agatha Christie. Lor li se adaugă optsprezece piese de aceeași factură. Ceea ce se cunoaște mai puțin este că mama spirituală a lui Poirot a scris și o plachetă de poezii, «Calea visurilor», o lucrare de știință popularizată despre arheologie (soțul ei, Max Mallowan, este un savant de mare reputație în acest domeniu), precum și cîteva cărți pentru copii. Sub pseudonimul de Mary Westmacott, ea este și autoarea a șase romane în care nu se comite nici o crimă, în schimb eroii sînt devorați de iubiri pătimașe. Publicul cititor s-a dovedit însă refractar și nici una din aceste cărți nu s-a bucurat de succes.

Agatha Christie își pregătește autobiografia, pe care nu vrea s-o încredințeze tiparului decît prin testament. Tot pentru publicare postumă sînt rezervate și două romane polițiste, pe care ea le consideră cele mai reușite. Deocamdată însă prolifica autoare își vede mai departe de treabă, în ritmul pe care și l-a stabilit de mult — cel puțin o carte pe an.

N. AURELIU

Agatha Christie.

tutankamon în... deplasare

La «Petit-Palais» din Paris s-a organizat o expoziție a tezaurului din mormîntul faraonului Tutankamon (secolul al XIV-lea î.e.n.). Precum se știe, mormîntul lui Tutankamon a fost descoperit abia în 1922, în Valea Regilor, de către arheologii englezi Carnarvon și Carter. Magnificul mobilier funerar, admirabilele sculpturi și alte piese de valoare inestimabilă găsite în acest mormînt au intrat de atunci în fondul Muzeului arheologic din Cairo. Acum, această expoziție, cuprinzînd 45 de piese, a trecut Mediterana, pentru ca Parisul să *poată admira masca de aur a lui* Tutankamon, pumnalul său de aur, statuia acestuia în mărime naturală lucrată din granit și lemn poleit cu aur, statuia în aur a lui Amenofis al III-lea, tatăl lui Tutankamon, precum și numeroasele coliere, cercei și alte piese lucrate cu măiestrie de meșterii de acum mai bine de trei milenii.

Transportul prețioaselor piese din Egipt pînă în Franța s-a făcut cu o grijă deosebită. Și un mic amănunt: expoziția a fost asigurată pentru suma de 5 milioane lire egiptene.

canada și „marele vecin din sud“

Pregătirile pentru sărbătorirea centenarului canadian, lucrările febrile de pe șantierul Expoziției universale de la Montreal au trecut în aceste zile pe planul doi al actualității în presa canadiană. «Subiectul nr. 1» îl constituie relațiile cu «marele vecin din sud».

Doar puține zile sînt de cînd corespondentul din Canada al lui **New York Times** sesiza o creștere a tensiunii în raporturile canadiano-americane și iată că aceasta a și degenerat într-un conflict deschis. Este vorba de hotărîrea guvernului canadian de a legifera interzicerea fără nici o excepție a controlului străin asupra băncilor canadiene. Reacțiile stîrnite în S.U.A. de această măsură indică în mod clar ce se ascunde în spatele termenului general de «control străin». De altfel este notoriu faptul că economia canadiană se află în «strînsoarea sufocantă» (Tribune des Nations) a Statelor Unite. Firmele americane controlează, de pildă, 59% din industria prelucrătoare a Canadei, 95% din industria de automobile etc. Cifra totală a întreprinderilor canadiene aflate sub controlul american se ridică la 5 200.

De mai multă vreme această situație stîrnește îngrijorare în Canada. Reflectînd starea de spirit care a cuprins cercuri din cele mai largi ale opiniei publice canadiene, ziarul liberal **Toronto Star** dădea în urmă cu cîtva timp acest semnal de alarmă: «Canada se află tot mai mult în primejdia de a deveni un satelit al S.U.A. din punct de vedere economic. Ne vindem independența». O expresie a presiunii exercitate în direcția apărării intereselor naționale ale Canadei o constituie și reintrarea recentă în guvern, ca ministru fără portofoliu, a lui Walter Gordon, fost ministru liberal de finanțe, care se situează tocmai pe această poziție. Iar numirii lui Gordon i se adaugă acum măsura amintită la început, ca și faptul că la notele de protest ale Washingtonului, Ottawa a răspuns cu calm. Și ar mai trebui poate amintit că Departamentul de stat al S.U.A. este de asemeni preocupat de lipsa de înțelegere manifestată de Canada față de politica sa în Extremul Orient și îndeosebi în Vietnam...

Un semn al neliniștii Statelor Unite față de deteriorarea crescîndă a relațiilor cu Canada și al unei mai mari atenții acordate în general vecinului din nordul Marilor Lacuri îl constituie și faptul că, dacă timp de 15 ani de problemele canadiene se ocupa o subsecție a Biroului pentru problemele Commonwealthului britanic și pentru problemele europene din Departamentul de stat, în momentul de față există o secție pentru problemele canadiene și un director pentru relațiile cu Canada. Dar nu aceasta e schimbarea pe care o așteptau canadienii...

I. CIOARĂ

săgeata de beton

Cu rădăcinile bine înfipte în pămînt (partea inferioară sugerează o floare cu zece petale, o floare neobișnuită: diametru — 60 m) turnul de televiziune de la Ostankino va purta curînd în milioane de case imagini de pe platoul de televiziune moscovit. O știre parvenită în aceste zile relata că a fost atinsă cota de 385 metri. Deci, prima etapă a construcției s-a încheiat. Trupul de beton al turnului a dobîndit dimensiunile finale. Un brîu trainic din cabluri de oțel asigură rezistența originalei construcții. Începe acum o etapă dificilă care solicită eforturi complexe: montarea antenei. De înălțimea unui bloc cu 40 de etaje (140 m), antena, suprapusă celor 385 m ai turnului, va face ca, la Ostankino, să se afle construcția care deține, în Moscova, primatul înălțimii — 525 m. Vechiul record al Universității «Lomonosov» aparține trecutului.

Unul din constructori, inginerul Ivanov, îmi relata că emisiunile de televiziune vor putea fi recepționate pe o rază de 250 km. La capitolul curiozităților tehnice trebuie să notăm faptul că antena va putea avea oscilații pînă la patru metri față de ax. Constructorii au avut însă grijă ca, în cazul unor furtuni de o intensitate deosebită, antena să suporte în bune condițiuni și oscilații de 14 m.

Construcția, care va fi terminată înainte de 7 noiembrie, va deveni și un solicitat loc de recreație. Cei dornici să îmbrățișeze panorama Moscovei vor avea prilejul să o facă urcînd pe terasele special amenajate la 525 m înălțime. Constructorii au amenajat și un restaurant la 321 m, plasîndu-l pe o platformă turnantă.

M. RAMURĂ

Forțele aeriene americane ce execută raidurile piraterești asupra centrelor populate ale R.D. Vietnam primesc riposta cuvenită. Fotografia prezintă rămășițele unui bombardier american, doborît deasupra districtului Tinh Gia.

▲

Răspunzînd invitației președintelui Habib Burghiba (în fotografie, în dreapta), președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, împreună cu soția, a făcut între 2 și 7 februarie a.c. o vizită oficială de prietenie în Tunisia.

Din Tunisia, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, împreună cu soția, a plecat în Somalia, unde la invitația președintelui Republicii Somalia, Aden Abdullah Osman, a făcut o vizită oficială de prietenie.

În cursul acestei săptămîni ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, s-a aflat într-o vizită oficială de cinci zile în Belgia. În fotografie: Corneliu Mănescu și Pierre Harmel, ministrul afacerilor externe al Belgiei, împreună cu soțiile. ▶

din lume adunate

Un ziar local englez — «Daily Times» — relata că o delegație de cetățeni din Mildenhall (Suffolk) l-a vizitat pe comandantul bazei americane din apropierea orașului pentru a se plînge de zgomotul insuportabil produs de activitatea intensă a reactoarelor ce cu onoare le conduce. Potrivit ziarului, colonelul Harold Fulmer ar fi răspuns făcînd apel la simțul de «solidaritate» al locuitorilor. «Avem, a spus colonelul, avioane care zboară de aci tocmai în Vietnam unde fac o treabă bună...». A doua zi după publicarea declarației colonelul a chemat presa locală și centrală pentru a explica că a fost înțeles greșit, că el de fapt a spus doar că la bază se află «avioane de același tip cu cele care fac o treabă bună în Vietnam».

Cineva și-o fi dat seama, după cum scrie «Daily Mirror», de «caracterul exploziv» al știrii dezvăluite de colonelul Fulmer. A rămas încă neelucidat un singur aspect: în ce măsură locuitorii din Mildenhall vor dormi mai liniștiți acum cînd cunosc motivul zgomotului? Și încă în două variante.

★

Un savant antropolog a afirmat în cadrul unui colocviu internațional că «omul a putut supraviețui în trecutul îndepărtat timp de aproape un milion de generații, grație doar faptului că mirosul și gustul cărnii sale provoca greață cumplită animalelor de pradă. În momentul cînd aceste arme naturale încetaseră să mai fie eficiente, omul învățase deja să folosească alte arme în apărarea sa». Sugestia merită meditație contemporană. Poate se va găsi cîndva mijlocul ca numai vederea armelor folosite de oameni împotriva semenilor lor să provoace reacții salutare de genul celor care au salvat ființa cugetătoare timp de un milion de generații.

★

National Periodical Publications Incorporated care inundă regulat piața americană cu circa 48 de titluri de comicsuri a hotărît să renunțe la folosirea subiectelor luate din războiul purtat de S.U.A. în Vietnam. Motivul? «Războiul din Vietnam — declară proprietarii societății — nu este popular în rîndurile tineretului consumator de comicsuri și al părinților lor».

Să fie greața atotsalvatoare din trecut? Posibil. Am dori-o prezentă nu numai în domeniul comicsurilor ci și în toate celelalte domenii legate de agresiunea S.U.A. împotriva Vietnamului.

Nicolae URECHE

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

RELONTEX

Fire voluminoase pentru țesături, tricoturi, jerseuri etc. produce

PUBLICITATE flacăra

UFS

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

columbiene, asupra sa s-a abătut o ploaie de pietre. Studenţii columbieni nu se mai lăsau amăgiţi.

Nu era de altfel prima dată cînd se înregistrau asemenea manifestări împotriva intenţiilor «filantropice» americane, care mai totdeauna s-au dovedit a fi doar paravane pentru imixtiunea Statelor Unite în treburile interne ale ţărilor latino-americane.

Planul Camelot a fost primul. El urmărea descoperirea — cu ajutorul unor sondaje efectuate de o universitate nord-americană care lucra de fapt pentru CIA (Serviciul de spionaj al S.U.A.) — «parametrilor sociologici necesari pentru o bună depistare a conflictelor sociale» în America Latină; sau, folosind cuvintele ziarului *Die Presse*, «să descopere factorii care pot duce la răsturnări sociale şi politice în ţările în curs de dezvoltare». Aplicat mai întîi în Chile, planul, considerat drept un amestec inadmisibil în treburile interne ale ţării, a provocat asemenea proteste încît însuşi preşedintele Johnson a socotit că este mai nimerit să fie abandonat. Dar nu definitiv, căci peste puţin timp în Peru oamenii au început să fie chestionaţi în baza planului Colonia. Întrebări de genul «Doriţi să răsturnaţi guvernul şi de ce?», «Consideraţi că nivelul dumneavoastră de trai este suficient sau aţi dori să obţineţi sume de bani din altă parte?» vădeau o uimitoare asemănare cu cele ale anchetei din Chile.

În Columbia tentativa de spionaj politic s-a numit «planul Simpatico». Proteste vehemente, campanii de presă şi dezbateri parlamentare au făcut ca el să fie abandonat în mod oficial.

De curînd însă «Fundaţia pentru lumea a treia», al cărei secretar este S. Yahai, înalt funcţionar al ambasadei Statelor Unite la Bogota, a pornit la o anchetă asupra părerilor politicienilor, economiştilor, intelectualilor, industriaşilor şi comercianţilor cu privire la prezentul şi viitorul Columbiei.

«Fundaţia lumii a treia» lucrează împreună cu «Brookings Institution»din Washington şi dispune de fonduri considerabile: 17 milioane de pesos — adică aproximativ 2 milioane dolari. Fără îndoială, această sumă atrage atenţia asupra adevăratei semnificaţii a sondajului.

Cele 108 întrebări cer părerea asupra structurii politice a ţării, asupra influenţei pe care o deţin partidele tradiţionale, asupra şanselor reformei agrare, a puterii clerului şi armatei, asupra guvernului şi, bineînţeles, asupra influenţei Statelor Unite.

Refuzînd să răspundă anchetatorilor de la «Brookings Institution», liderul comunist Diego Montana Cuellar a demascat scopul subversiv al sondajului. «Noi avem impresia — a spus el — că este vorba de o nouă versiune a «planului Simpatico», care are la urma urmei drept scop să informeze puterile străine şi să le dea posibilitatea de a controla dezvoltarea ideologică din ţara noastră».

Aceasta este de altfel părerea marii majorităţi a opiniei publice latino-americane şi acesta este şi motivul pentru care tentativa lui John Rockefeller a eşuat de la început.

A. SOCEC

goana după spaţiile australiene

Al cincilea continent — Australia — cu preriile sale în bună măsură necălcate de piciorul omului, a devenit un obiect tentant pentru fermierii americani. «Fermierii americani — scrie revista *U.S. News and World Report* — îşi intensifică invazia în spaţiile australiene pe scară largă». Nu este vorba, evident, de cîte un fermier izolat, izgonit de soartă din Statele Unite, care îşi caută norocul peste mări şi oceane, ci de adevărate trusturi producătoare de cereale, deţinătoare de puternice mijloace financiare şi armate întregi de specialişti şi tehnicieni. Vechii «goane după aur», cu romantismul şi cu asprimea moravurilor ei, în căutare de «noi frontiere» spre vestul sălbatic al Americii, i-a luat locul noua goană după spaţiile australiene.

În nordul îndepărtat al Australiei au fost cumpărate anul acesta de către societăţile americane zece milioane de acri care s-au adăugat altor 35 milioane de acri de păşune achiziţionaţi anterior. Companiile «King Ranch of Texas» şi«Chicago International Packers Ltd.» se află în fruntea cumpărătorilor de terenuri din nordul continentului şi din Queensland, iar «Esperance Land and Development» a dobîndit o concesiune de 1,5 milioane de acri în sud-vestul Australiei. (Compania «Esperance Land and Development» include interese diverse, şi anume ale companiilor «American Factors Associated Ltd. of Hawai», «JST Whitney Co.» şi o participaţie d la «Chase Manhattan Bank».)

Atracţia pentru «noile frontiere» australiene s-ar putea să fie legată şi de spiritul de aventură — cum încearcă să prezinte lucrurile presa americană — dar determinant este totuşi mirajul afacerilor în stil mare. La preţul derizoriu de cumpărare al pămîntului, adeseori sub un dolar acrul, societăţilor amintite le convine să facă investiţii masive în îngrăşăminte şi maşini pentru lucrarea pămîntului care, după unele aprecieri,se ridică pînă la o valoare de 75 de dolari la fiecare acru. Asupra rentabilităţii nu s-au publicat însă date, dar invazia atît de masivă a capitalului american este grăitoare prin ea însăşi în această privinţă. Totodată însă ea a devenit o preocupare a vieţii politice din Australia, ceea ce indică că la orizontul «noilor frontiere» au şi început să se ivească nori.

Z. FLOREA

În Statele Unite continuă demonstraţiile prin care populaţia cere să se pună capăt agresiunii din Vietnam. «Aduceţi-ne bărbaţii acum acasă» — scrie pe pancarta purtată de un grup de manifestante.

BRING OUR MEN HOME

HOMMAGE
PABLO PICASSO

Expoziţia retrospectivă, prilejuită de împlinirea a 85 de ani de la naşterea marelui pictor Pablo Picasso, se bucură de un imens succes în rîndurile iubitorilor de artă din capitala Franţei.

---

piraţii . . . tiparului

O arestare anunţată de curînd la Tokio s-a bazat pe un corp delict neobişnuit: un amplu tratat de chimie anorganică. În jurul acestui tratat era ţesută o întreagă acţiune a piraţilor tiparului.

Despre ce este vorba?

Editura «Longmans Green and Co.» din Londra a publicat mai demult un important volum de chimie anorganică. Deşi se sconta pe o epuizare rapidă a ediţiei, ţinînd seama că existau cereri din Anglia şi din alte ţări, editorii au constatat cu surpriză că volumele continuau să rămînă în rafturile librăriilor! În schimb cercetările au arătat că pe piaţă, mai ales în ţări din Extremul Orient, apăruseră ediţii-pirat ale aceluiaşi tratat de chimie anorganică. Volume care, deşi purtau marca editurii, fuseseră tipărite de alţi editori, misterioşi, şi puse în vînzare la şapte lire tomul — adică mai puţin de jumătate decît ediţia originală! Numai la Tokio, cu prilejul arestării a trei japonezi, au fost descoperite 500 de astfel de volume.

Cîţiva reprezentanţi ai editurilor britanice au angajat un detectiv care a făcut investigaţii discrete în mai multe ţări asiatice, reuşind să descopere cîteva fapte interesante. Ediţiile-pirat, care aduc venituri împătrite editorilor lor, sînt tipărite, în condiţii ieftine, în Taivan (cu maşini importate din S.U.A., ceea ce a declanşat, la cererea oficială a Angliei, o intervenţie a ambasadorului american), în colonia portugheză Macao şi în colonia britanică Hong Kong. Din aceste locuri cărţile sînt răspîndite în numeroase ţări din Europa, inclusiv în Anglia, precum şi în Orientul Mijlociu, făcînd concurenţă ediţiilor originale.

Florin UDREA

din lume adunate

Un profesor de sociologie de la Universitatea din Wisconsin, epuizînd probabil toate problemele acute ale Americii contemporane, s-a apucat să dedice principalul său efort de cercetare următoarei teme: «Cine este Moş Gerilă?» După ce caută să stabilească sexul real al subiectului de cercetare (problemă pe care o consideră încă nelămurită) autorul lucrării semnalizează existenţa a două curente de gîndire în privinţa acestui personaj atît de popular: 1) tendinţa de a considera eventuala comportare a lui Moş Gerilă ca fiind dependentă de buna comportare a copiilor; 2) tendinţa de a considera că nu există nici o legătură între comportamentul lui Moş Gerilă şi cel al copiilor, tendinţă care acuză pe promotorii celei dintîi că mizează pe «bluf» în educaţia copiilor. În concluzie, profesorul de sociologie consideră că mai trebuie muncit mult pînă la elucidarea misterului şi de aceea propune «să se alcătuiască noi studii teoretice cu privire la adevărata identitate a lui Moş Gerilă». Din lucrare nu ne putem da seama pînă la urmă căreia dintre tendinţe îi aparţine autorul. S-ar putea ca hotărîtoare în această privinţă să fie suma încasată pe monumentala operă.

*

În cadrul strategiei engleze «la est de Suez» s-a preconizat, ba chiar s-a hotărît, organizarea unui lanţ de baze pe insule nelocuite din Oceanul Indian, pornindu-se evident de la premisa că locurile nepopulate nu prezintă riscul acţiunilor de masă împotriva ocupaţiei străine. În ultima vreme s-a aflat însă că două dintre aceste insule sînt total necorespunzătoare. Insula Diego Garcia, de pildă, se află doar la patru metri deasupra nivelului apei şi este supusă în unele anotimpuri inundaţiilor. Mai mult, s-a constatat că deseori o parte a insulei se scufundă sub apă iar altă parte se ridică. Mai rămîne de aflat de cînd se întîmplă asemenea fenomene. Nu ştiu cum am putea face să le sugerăm că ele au apărut o dată cu elaborarea politicii «la est de Suez», dovedind că şi natura este potrivnică în felul ei bazelor militare. Deocamdată Ministerul englez al Apărării caută intens noi insule care să nu fie populate şi totodată să prezinte condiţii acceptabile din punct de vedere natural.

*

Este cunoscut faptul că restaurantul aflat la sediul Naţiunilor Unite intră într-un fel de criză ori de cîte ori se încheie sesiunea şi afluenţa delegaţilor se reduce considerabil. În 1966 restaurantul era să intre în criză încă din timpul sesiunii. Cauza? Descoperirea unor diplomaţi că pe lista de bucate figurează «cozi de raci sud-africani», produse supuse embargoului împotriva ţării apartheidului. Problema a fost adusă chiar în faţa Comitetului de tutelă. Ancheta a lămurit că de fapt cozile de raci provin din Noua Zeelandă şi nu din Africa de sud şi că înscrierea lor în meniu drept «sud-africane» constituie o iniţiativă a bucătarului — un alb originar din Republica Sud-Africană. Situaţia a fost rezolvată prin hotărîrea de a indica pe lista de bucate numai ţara de origine — Noua Zeelandă — nu şi procedeul preparării — respectiv cel sud-african. Iar bucătarul a aflat şi pe această cale cîtă repulsie provoacă în lume orice este legat de regimul rasist sud-african.

Nicolae URECHE

PREŢUL REVISTEI : 2 LEI
41 505

Rețineți: un produs de calitate!
ada
APĂ DE COLONIE
PUBLICITATE
flacăra

Eliberări 3 Tănase

ANUL XVI NR. 8 (612) — 18 februarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

1.–

T

memento

carte

● În sfîrșit două cărți de teorie a muzicii: **Polifonia vocală a Renașterii** (stilul palestrinian) de Max Eisicovits (un tratat minuțios, în șase părți, abordînd multilateral — istoric, estetic, tehnic etc. — acest domeniu) și **Principii de pianistică** de Teodor Bălan, în care după introducere sînt discutate: evoluția pedagogiei pianului, școala psihologică, contribuția marilor compozitori și pianiști, probleme fundamentale în pedagogia pianului, examinarea elevului, bazele îndrumării instrumentale, conducerea lecției de pian, studiul unei opere muzicale, munca la exerciții și la studii, digitația și pedala. Este un studiu complex de teorie și practică a acestui instrument.

● Mai menționăm încă o lucrare muzicală, de astă dată destinată celor mici (premiată și la o expoziție internațională de cărți): **Pățaniile fraților Chiț-Chiț**, poveste muzicală ilustrată — Mircea Neagu (muzica), Tudor Măinescu (versurile) și Clelia Ottone și Florina Obreja (ilustrațiile).

● La Editura Academiei, Al. Săndulescu a publicat recent un masiv volum (300 p.) de **Scrisori inedite** ale lui Duiliu Zamfirescu (către: Academia Română, I. Bianu, D. Caracostea, M. Dragomirescu, Al. Macedonski, Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Ion Petrovici, Sextil Pușcariu etc., etc.). Studiul introductiv, sugestiv intitulat «O corespondență de tip flaubertian», lămurește împrejurările în care au fost scrise paginile editate, semnificația lor etc., aducînd o serie de puncte de vedere interesante asupra lui Duiliu Zamfirescu.

● Un reprezentativ volum de **Versuri** ale poetului Rainer Maria Rilke a apărut recent la Editura pentru literatură universală. Păcat că nu s-au publicat cîteva pagini biografice, bibliografice și de interpretare critică a operei marelui poet. Traducători (în ordinea din volum): Maria Banuș, Lazăr Iliescu, Eugen Jebeleanu, Al. Philippide, Dan Constantinescu, Rodica-Maria Oardă, Lucian Blaga, N. Argintescu-Amza, Ion Pillat, Maria-Magdalena Popa, Șt. Aug. Doinaș și V. Nemoianu, Ion Caraion și Petronela Negoșanu și Veronica Porumbacu.

● Recent, poetul Vlaicu Bîrna a publicat o nouă carte de versuri, în legătură cu care ne-a spus:

— Volumul, intitulat **Ceas de umbră**, cuprinde creația mea din ultima vreme și încearcă să marcheze simbolic ceasul de odihnă, o față a amiezii vieții și un scurt popas în vederea unui drum nou.

coperta noastră

Balerina ELENA DACIAN, prim-solistă a Teatrului de operă și balet al Republicii Socialiste România.

Fotografie de Eugen IAROVICI

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

cinema

● **Fidelitate.** Un nume care trebuie însemnat în agenda noastră de cinefili: regizorul sovietic Piotr Todorovski, autorul acestui film închinat unei generații silite de război să treacă brusc din copilărie în maturitate. Dacă cineastul și-ar fi înfrînat unele ambiții ce țin de o anumită prețiozitate plastică, creația sa ne-ar fi apărut pe deplin sinceră. În distribuție: Vitali Cetverikov, Galina Polskih (Clinele sălbatic Dingo, Pășesc prin Moscova), A. Potapov, E. Evstigneev (Credeți-mă, oameni!). Filmul a fost distins cu premiul «Opera prima» la Festivalul de la Veneția, 1965.

● **Oglinda cu două fețe.** André Cayatte (foarte puțin știut la noi), unul dintre bunii meșteșugari (fără mari sclipiri însă) ai filmului francez, ni se înfățișează cu una dintre cele mai neizbutite creații ale sale (pe deasupra datînd și din 1958): o posibilă dezbatere despre adevărata consistență a personalității umane, despre dreptul fiecăruia de a-și hotărî existența, este înecată în melodramă. Doi buni actori în lupta cu personaje de carton: Michèle Morgan și Bourvil. În alte roluri: Sylvie, Sandra Milo, Pierre Brice, Gérard Oury.

Michèle Morgan

● **Cerul și iadul** — puțină satiră, puțină fantezie, atît cît să facă filmul agreabil, dar nu mai mult. Realizator: regizorul polonez Stanislaw Rozewicz.

● Filme ce nu trebuie pierdute: **Dacii** (S. Nicolaescu), **Nimeni nu voia să moară** (A. Ialakiavicius), **Golgota** (M. Drăgan), **Diminețile unui băiat cuminte** (A. Blaier).

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **J. Kawalerowicz** (Maica Ioana a îngerilor), **A. Kurosawa** (Sanjuro), **Anthony Mann** (Cimarron).

● O frumoasă inițiativă a cinematografului «Republica», o inițiativă care sună așa: «Cinematograful «Republica» oferă prietenilor săi posibilitatea de a viziona filmul **Zorba grecul.** Reprezentațiile vor avea loc...» Pe cînd și alte săli de cinema își vor chema prietenii pe astfel de căi ce sînt totdeauna binevenite?

● Alberto Sordi în Brazilia. Nu în calitate de actor, ci de realizator al unei comedii cu titlul provizoriu **Dragostea mea, ajută-mă.** Vedeta feminină: Ann Margret (Am fost cîndva hoț).

● Premiul cinematografic «Marilyn Monroe» pe anul 1966 (acordat de un juriu alcătuit exclusiv din femei) a fost atribuit cineastului francez Jean-Luc Godard pentru ultimul său film **Două sau trei lucruri pe care le știu despre ea.** Interpreta principală: Marina Vlady.

disc

● **Nicolae Herlea,** unul dintre cei mai străluciți interpreți contemporani ai lui Rigoletto, **Ion Buzea,** tenor cu un brio remarcabil în ducele de Mantua, soprana **Magda Ianculescu,** care a obținut primele ei succese cu rolul Gildei, și **Jean Bobescu,** a cărui artă dirijorală a îmbogățit viața noastră muzicală, sînt principalii interpreți ai discului recent apărut, alcătuit din selecțiuni ale operei «Rigoletto». Cele mai celebre arii se află înregistrate aici: aria ducelui — «Questa o quella», «Cortigiani», monologul lui Rigoletto, celebra romanță a ducelui, «La donna e mobile», și cvartetul, tot atît de celebru, «Un di se ben rammentomi». Maddalena este interpretată de mezzosoprana **Dorothea Palade.** Dirijorul **Stelian Olariu** conduce cu mînă sigură corul Teatrului de operă și balet. Așa că cine n-a reușit să obțină versiunea integrală, editată tot de «Electrecord», poate asculta discul ECE-0253, realizat pe baza aceleiași înregistrări.

VERDI
RIGOLETTO
SELECTIUNI

● **Johann Sebastian Bach** — «Suita pentru orchestră nr. 3 în re major» — a găsit în interpretarea lui **Constantin Bugeanu,** dirijor permanent și director muzical al Orchestrei simfonice a cinematografiei, un profund cunoscător al sentimentului de puternic optimism ce străbate creația marelui cantor. Giga finală, în 6/8, vivace și strălucitoare, sună neobișnuit de dinamic sub bagheta lui Bugeanu (ECE-0249).

● Pe același disc: cele cinci părți — «Uvertura», «Bourrée», «Gavotte», «Menuet» și «Rejouissance» — ale «Suitei pentru orchestră nr. 4 în re major», monumente remarcabile ale polifonismului lui Bach, au un caracter concertant mult mai accentuat. Atmosfera strălucitoare din partea finală, susținută de registrul acut al trompeților, sună uluitor de clar în excelenta priză de sunet realizată de specialiștii casei noastre de discuri. Același Constantin Bugeanu care în 1964-1965 a trezit interesul melomanilor prin ciclul Bach prezentat în acel sezon se profilează ca un bachian de mare clasă.

muzică

● «Recviemul german», una din marile lucrări vocal-simfonice ale repertoriului clasic, deschide la Filarmonica «George Enescu» săptămîna muzicală. Această admirabilă compoziție a lui Johannes Brahms va fi dirijată de **Mircea Cristescu,** care și-a ales ca soliști pe **Marina Crilovici** și **Ladislau Konya.** Participă corul Filarmonicii, dirijat de Dumitru Botez.

● În 22 februarie continuă ciclul «Cvartete de Beethoven» cu formația de cameră condusă de violonistul **Ștefan Ruha.** Muzicienii din Cluj **(Vasile Horvath, Vasile Fülop, Iacob Dula)** vor interpreta Cvartetul în mi bemol major, op. 127 și Cvartetul în do diez minor, op. 131.

● O manifestare deosebită are loc în Studioul de concerte al Radioteleviziunii, marți, 21 februarie. Sub bagheta dirijorului **Carol Litvin,** corul Radioteleviziunii va interpreta, într-un program de o oră, o serie de piese corale aparținînd compozitorilor noștri din generația vîrstnică, aceea care a prelungit pînă în zilele noastre admirabila tradiție a muzicii corale românești: Tiberiu Brediceanu, Ion Croitoru, Dimitrie Cuclin, Ion Hartulary-Darclée, Mihail Jora, Marțian Negrea, Sabin Drăgoi, Nicolae Oancea, Zeno Vancea, Vasile Popovici, Nicolae Lungu.

plastică

● **Eva Cerbu** — grafică și artă decorativă. La a patra expoziție personală în Capitală, artista ne prezintă 25 de lucrări executate în tehnici diferite: xilogravură, gravură cu acul, serigravură etc. O tematică mai restrînsă dar cuprinzătoare, inspirată mai cu seamă din lumea diafană și plină de grație a dansului și din viața cotidiană a femeii de la țară, în diversele ei ipostaze. Personajele Evei Cerbu sînt grave și artista le-a conferit o psihologie autentică, încărcată de semnificații, și a realizat cîteva lucrări care ne rețin cu deosebire atenția: «Gîndurile», «Odihnă», «Femeie din Buzău» etc. (sala din bd. Bălcescu 23 A).

● **Artă decorativă din Norvegia** — o sumară dar concludentă demonstrație de bun-gust. Cîteva zeci de ustensile sau obiecte care ornamentează căminul. Simplitatea, liniile ferme, fără zorzoane, sînt virtuți nu numai ale practicului, dar și ale frumosului (sala Dalles).

● Sculptorul american **Calder,** celebru prin «mobilele» și «stabilele» sale, a terminat una dintre cele mai uriașe statui din metal ale artei moderne: «Omul». Lucrarea, înaltă de 22 metri, lată de 24 m, are o greutate de 60 tone. Pentru asamblarea ei s-au executat 6 km de sudură. Statuia, care este un «stabil», este destinată Expoziției universale de la Montreal.

● **Doru Bucur** — pictură. O viziune onirică — cum o definește prefațatorul catalogului expoziției. Depășind barierele realului, artistul și-a luat libertatea de a vedea fantome și de a crea universuri bariolate («Viziune spațială», «Apariție mitică» etc.). Cîteodată omul e redus la un joc decorativ («Oșancă») sau descris optic, ca într-o pulsație puternică care degradează retina, dar adeseori se naște, trăiește în tipurile binecunoscute ale lui Picasso sau Brauner («Cuplu», «Fată candidă» etc., etc). Deci nimic original. Culorile nu pot salva ideile, cu toate că luminile colorate ale imaginarului sînt o experiență care nu trebuie respinsă.

teatru

● Sînt 60 de ani de la memorabilele evenimente din 1907. Puternica răscoală țărănească, pe lîngă numeroasele lucrări în proză, a inspirat și cîteva lucrări dramatice. I.C. Vissarion, cu decenii în urmă, a scris drama **Lupii**. În ultimii ani s-au jucat — avînd aceeași temă — **Pîrjolul** de Cezar Petrescu și Dinu Bondi și **Boieri și țărani** de Al. Sever.

● **Hanul de la răscruce** de Horia Lovinescu a revăzut lumina rampei la Teatrul Mic, readucîndu-și mesajul umanist și de pace într-o formulă dramatică metaforică, alternînd valoroase atribute literare cu altele mai livrești sau artificioase. Hanul a fost construit pe scenă de Ion Cojar, marcînd cîteva bune compoziții actoricești — Ionescu-Gion, Florin Scărlătescu, H. Nicolaide — altele mai șterse și un decor insuficient de elocvent.

● **Candida** de B. Shaw — una dintre cele mai luminoase eroine ale teatrului «marelui irlandez», mesaj pentru noblețea sentimentelor, pentru sinceritate. Remarcabilă compoziția actriței Beate Fredanov în rolul titular. Bune mențiuni lui Septimiu Sever, Gh. Aurelian. Foarte bun tînărul interpret Ion Caramitru.

● Recital în duo — **Acest animal ciudat** — Gilda Marinescu și George Constantin la Teatrul «C. Nottara» în cele 12 schițe de Cehov, ingenios adaptate de francezul Gabriel Arout. Deseori am întîlnit momente de virtuozitate actoricească la cei doi interpreți (mai puțin efectele de melo) dirijați cu o delicată sensibilitate de Sanda Manu. O mențiune și pentru Mihai Heroveanu.

● **Electra,** piatră de încercare a dramaturgiei elene, a oferit prilejul unui spectacol realizat de C. Sîrbu cu Ioana Citta Baciu ca protagonistă pe scena Teatrului de stat din Tg. Mureș. În alte roluri: Viorel Comănici, Fana Geică; decorul — Romulus Peneș.

● **Troienele** lui Euripide în viziunea modernă a lui Sartre s-a jucat pe scena Teatrului maghiar din Cluj, într-un spectacol sobru realizat de I. Szabo cu Orosz Luiza, Krasnay Paula, Balogh Eva, Farkas Ibolya. Scenografia — Eva Bîrsan.

Gilda Marinescu

televiziune

DUMINICĂ 19 FEBRUARIE. Din nou legătura cu Deventer (Olanda): **Campionatul mondial de patinaj viteză** (femei) 1 000 si 3 000 m (17.00) ● **Magazin 111** (și-o fi făcînd planul?) (18.05) ● Tița Ștefan, Polina Manoilă, Sofia Fusa, Petre Săbădeanu, acompaniați de G. Vanciu, vin în întîmpinarea dorințelor telespectatorilor cu un program de muzică populară în cadrul emisiunii **Interpretul preferat** (19.45) ● O piesă bună — **Suflete tari** de Camil Petrescu, într-un spectacol susținut de actori de mîna intîi: George Mărutză, Traian Stănescu, Adela Mărculescu, Septimiu Sever, Marga Barbu, Florin Piersic, Eliza Plopeanu, Doina Varga. Regia, Miron Niculescu (20.15) ● O cunoscută și apreciată cîntăreață franceză de muzică ușoară — **Annie Fratelini** — invitată a studiourilor TV (22.10).

Septimiu Sever

MARȚI 21 FEBRUARIE. Un recital poetic închinat lui Ion Pillat (19.20) ● După **Telecronica economică** (19.30) vom asculta un concert de muzică corală (rara avis!) sub conducerea lui Carol Litvin (20.00) ● Din nou **Teatru:** «Bietul meu Marat», piesa lui Alexei Arbuzov, care s-a bucurat de succes pe scena Teatrului C.F.R.-Giulești, este prezentată telespectatorilor (20.20).

MIERCURI 22 FEBRUARIE. Emisiunea **O invitație pentru cei care n-au vizitat...** a dobîndit incontestabil prestigiu pentru neobositele ei căutări întru redarea frumuseților patriei. Astăzi: Goleștii (19.23) ● **Aventurile lui Robin Hood** (19.40) ● După filmul polonez **Lumea mare a celor mici (20.30)** ni se oferă o nouă ediție a emisiunii (de cele mai multe ori simpatică) **Estrada tinereții** (22.05).

JOI 23 FEBRUARIE. Cu certe rezultate pozitive continuă regulat **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce și frumoasă» (19.23) ● «Călătoria căpitanului Cook» reprezintă prima dintr-o ispititoare serie de **Călătorii geografice** (19.35) ● **Enigma peșterilor,** o emisiune de știință popularizată, închinată muncii depuse de continuatorii marelui savant Racoviță pentru dezvoltarea biospeologiei românești (20.00) ● După o emisiune al cărei titlu, **Studioul muzical,** nu ne dă alte asigurări decît că e vorba de... muzică (20.20) vom vedea (fără să fie obligatoriu) filmul **Femeia necunoscută,** o supermelodramă abundent lacrimogenă, amintind de perioada de pruncie a celei de-a șaptea arte (21.00).

VINERI 24 FEBRUARIE. Amintim rubricile fixe ale zilei de vineri: ● **Săptămîna** (20.00) ● **Reflector** (21.00) ● **Avanpremiera** (21.15) ● **Teleglob** — care ne poartă într-o călătorie în Pakistan (21.30) ● Programul seral se încheie cu **Dansuri inspirate din picturi celebre** — o emisiune, ați ghicit, muzical-coregrafică (22.00).

SÎMBĂTĂ 25 FEBRUARIE. Și sîmbăta s-au statornicit cîteva rubrici fixe: **Panoramic (19.20)**, **Desene animate** (19.45) și **Teleenciclopedia** (20.00) ● Mai urmărim o emisiune de **Balade și rapsodii românești** (21.00) ● Apoi, să vezi și să nu crezi: **Sfîntul** pogoară din nou printre noi. Și bine face! (21.25) ● Mai vedem în această seară un program (de obicei reușit) de **Microvarietăți** (22.15).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul pronosport nr. 7, etapa din 19 februarie 1967

	Cupa orașelor-tîrguri	
I.	Dinamo-Pitești-Dynamo-Zagreb	1
	Campionatul cat. A rest.	
II.	Rapid-Petrolul	1
III.	Steaua-Farul	1 X
	Campionatul italian A	
IV.	Atalanta-Lazio	1
V.	Brescia-Juventus	2
VI.	Fiorentina-Venezia	1
VII.	Lecco-Mantova	2
VIII.	Milan-Napoli	1 X
IX.	Roma-Lanerossi	1
X.	Spal-Inter.	X 2
XI.	Torino-Bologna	1
	Campionatul italian B	
XII.	Catania-Varese	1 X
XIII.	Padova-Potenza	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

muzeul răscoalei din 1907

În plin centrul orașului Roșiori-de-Vede s-a deschis un muzeu consacrat răscoalei din 1907. Mii de vizitatori din localitate, din raion, din regiune și din alte părți ale țării se opresc cu interes în fața celor peste 300 documente și fotografii care au darul să reamintească evenimentele de la începutul memorabilului an 1907.

Alături de documente emoționante, de dosare voluminoase pline cu «acte de acuzare» ticluite, cu fotografii zguduitoare sînt expuse numeroase arme improvizate, folosite de răsculați, care întregesc imaginea despre amploarea dramaticei lupte a țăranilor pentru pîine și libertate.

perspective feroviare

Ziua ceferiștilor este întîmpinată anul acesta de feroviarii din țara noastră cu hotărîrea fermă de a obține noi succese în domeniul modernizării transportului de mărfuri și călători, precum și mărirea siguranței circulației. Între altele, anul acesta o atenție principală se acordă dotării parcului feroviar cu vagoane de mare capacitate pentru trenuri cu viteze sporite, precum și cu noi vagoane moderne de călători, cu confort îmbunătățit. Pînă la sfîrșitul anului vor fi puse în circulație peste 4 300 vagoane-marfă de fabricație românească. La acestea se vor adăuga încă 120 de vagoane de călători. Acțiunea de dotare cu locomotive diesel și electrice va continua. În cursul anului circa 100 de asemenea locomotive vor completa actualul parc. Sînt continuate în ritm susținut lucrările de electrificare a liniei București-Brașov pe tronsonul Cîmpina-Ploiești Triaj și mai departe, spre Chitila, urmînd ca la începutul anului viitor locomotivele electrice să circule pe întreaga magistrală pînă la București. Foarte curînd vor începe lucrările de electrificare pe linia Craiova-Caransebeș-Cîlnic, pe distanța Craiova-Filiași și pe varianta de cale ferată-tunel Poarta și Rahitoberg din zona Turnu-Severin-Caransebeș. În vederea creării condițiilor de electrificare, în aceste zone sînt în curs de montare instalații de centralizare electrodinamică și blocuri automate de linii. De asemenea, va fi modificat parțial actualul traseu, se vor construi tunele noi, iar altele se vor mări la gabaritul necesar unei căi ferate electrificate.

O preocupare importantă este și centralizarea electrodinamică a macazurilor, care pe lîngă sporirea capacității de tranzit asigură în mai bune condițiuni securitatea circulației. Sînt prevăzute a fi centralizate electrodinamic, în următoarele luni, peste 350 macazuri. În cursul acestui an, industria noastră va elabora totodată prototipul autostopului pe locomotiva diesel și electrică, care permite frînarea automată a trenului în cazul nerespectării de către mecanic a normelor de oprire, sau reducerea vitezei. Dispozitivul va exclude posibilitatea apariției unor accidente.

100 de statui de ion jalea

La Constanța, într-o frumoasă clădire de pe bulevardul din fața cazinoului, se organizează în prezent o nouă unitate muzeistică, care va cuprinde peste o sută de lucrări de sculptură donate recent de artistul poporului și membru al Academiei, Ion Jalea.

Operele vor fi expuse în șapte săli, cele de la parter urmînd a fi consacrate unor lucrări monumentale: George Enescu, statuia lui Alexandru Ioan Cuza și a lui Eminescu, «Caii soarelui» ș.a., care au și fost aduse la Constanța.

Inaugurarea va avea loc la mijlocul acestui an.

F.U.

școala mamei

În regiunea București, pe lîngă circumscripțiile sanitare de la sate, sînt organizate 657 de cursuri «Școala mamei», frecventate de 17 000 tinere femei. Lecțiile de educație sanitară și igienă sînt ținute în fața viitoarelor mame și a mamelor tinere de către 778 cadre medicale și aproape 2 000 cadre medii sanitare.

În afara acestor cursuri, la căminele culturale se organizează simpozioane, concursuri, întîlniri cu pediatri, conferințe etc. pe teme de educație sanitară. De un interes deosebit s-a bucurat concursul ținut în 10 sate ale raionului Giurgiu «Mama știe, copilul cîștigă», precum și simpozionul organizat în raioanele Slobozia și Alexandria, intitulat «De la doctoriță la tinerele sale prietene», urmat de un concurs pe teme de familie.

I. STRĂUȚ

PENTRU 4 500 APARTAMENTE ANUAL. La începutul acestui an a intrat în producție o unitate de prefabricate din beton pentru clădiri de locuit în cadrul Intreprinderii București — Militari.

Noua unitate produce panouri pentru pereți, planșee etc. cu tîmplărie și elemente de instalații și tinichigerie, gata montate. Anual vor pleca de aici spre șantierele construcțiilor de locuințe elemente pentru 4 500 apartamente, ocupînd o suprafață locuibilă de 140 000 mp și, în plus, circa 25 000 mc betoane diferite.

Producția noii unități reprezintă o contribuție substanțială la procesul de industrializare a construcțiilor de locuințe.

fibre sintetice la iași

În zona industrială a Iașului au început lucrările pe șantierul unei mari uzine de fibre sintetice. Autorii proiectului — colectivele de la IPROSIN-București și filiala din Iași — au izbutit să îmbine în soluția adoptată o serie de elemente care permit scurtarea substanțială a termenelor de execuție (intrarea în funcțiune este prevăzută pentru anul 1969, iar atingerea capacității de producție proiectate, în 1970). Aspectul constructiv cel mai important va fi preponderența elementelor de beton armat și a prefabricatelor. Compoziția arhitecturală se bazează pe clădiri de 4 și 5 nivele, în care vor fi amplasate instalațiile de filare și cele de precondensare și preparare a granulelor. O serie de construcții anexe permit o tratare plastică unitară cu restul ansamblului industrial.

Fibrele textile produse aici, de tipul poliesterilor, vor duce la o sporire cantitativă și la extinderea sortimentelor de pînzeturi și stofe. Inițial uzina va debita 10 000 tone fibre colorate sau de alte tipuri, urmînd ca în final să se ajungă la 13 000 tone anual. Materiile prime în stare solidă sînt produse în țară și vor sta la baza unei producții în flux.

M. MOLDOVAN

s-a păstrat două milenii

Această amforetă datează din secolul I e.n. și a fost descoperită cu prilejul unor lucrări agricole efectuate lîngă satul Greci (raion Măcin), nu departe de locul unde se găsea cetatea antică Troesmis. Specialiștii consideră amforeta valoroasă datorită iscusinței deosebite cu care meșterii ceramiști din acea vreme au redat pe ea (în relief) două scene bachice. Înainte de a fi expusă, piesa a fost studiată de arheologul Constantin Scorpan de la Muzeul de arheologie din Constanța, ea constituind în momentul de față obiectul unei comunicări științifice.

telegrame

La Cristuru Secuiesc există o unitate de producție specializată în fabricarea șvaițerului. Pînă în prezent acest produs, care are un proces tehnologic deosebit de complex, era pregătit sub formă de roți mari de 80 kg fiecare (la dimensiuni mai mici nu poate fi preparat deoarece nu i se pot dezvolta elementele calitative specifice). Începînd din acest an, specialiștii întreprinderii au pregătit intrarea în fabricație a unor roți de șvaițer de 100 kg.

Cu asemenea produse cum să nu meargă treaba ca pe roate?

Gospodarii din Nămăești, comuna Valea Mare-Pravăț, lucrează cu spor la amenajarea casei memoriale și expoziției George Topîrceanu. Paralel cu reparațiile capitale care se execută la clădiri, s-au achiziționat numeroase noi exponate — fondul de bază fiind donat de soția și fiul poetului. Prin măsurile și sprijinul acordat, casa memorială își va deschide vizitatorilor porțile încă în cursul acestui trimestru.

Pe bună dreptate scria Topîrceanu că: «Reședința mea de vară e la țară».

2 678 000 de vizitatori a înregistrat acvariul din Constanța de la înființare (mai 1958) și pînă în prezent. Ținînd seama de interesul crescînd manifestat de public, se preconizează supraetajarea actualului local și îmbogățirea exponatelor cu noi exemplare din fauna Mării Negre și Mediterane.

Și în viitor accesul la acvariu va fi permis oricui, inclusiv pescarilor fără undițe.

Cercetări recente au arătat că nămolurile din Balta Albă, raionul Rm. Sărat, au o putere radioactivă de 0,38 unități Mach, deci mai mult decît cele de la Mangalia și Techirghiol. Acest lucru explică reputația de care se bucura stațiunea existentă pe aceste locuri încă acum 200 de ani. Ca atare, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale a prevăzut fonduri pentru studiile necesare în vederea înființării unei stațiuni balneoterapeutice moderne. Iată o ipostază în care radioactivitatea este binevenită.

Rubrică realizată cu sprijinul corespondenților «Flacării»

Larma minutelor de recreație aduce în liniștea aparentă a satului o notă aparte. Fotografia a fost executată în curtea noii școli din Stoicănești-Argeș.

Iarna șezătorile nu au solemnitatea pe care o trădează această imagine. Dar în fața aparatului fotografic emoțiile sporesc.

Calmul aparent al străzii înșală. În realitate viața satului cunoaște ritmuri intense și în timpul iernii (vedere din Stoicănești, regiunea Argeș).

anotimpul pregătirilor

În aceste zile premergătoare alegerilor de deputați în sfaturile populare comunale am vizitat cîteva sate. Pretutindeni gospodarii chibzuiesc, fac propuneri pentru activitatea viitoare, se îngrijesc de bunul mers al treburilor obștești.

Un prim popas: Școala generală de 8 ani din Moldoveni, raionul Urziceni.

«Sub plapuma zăpezii cîmpiile dorm iar satele hibernează respirînd atmosfera calmă a iernii». Propoziția, aparținînd unui elev — Mihai Marin din clasa a VII-a — care în contextul dat nu face altceva decît să se perfecționeze în exercițiul metaforei, a fost subliniată de profesor cu o linie roșie. În consecință, tema, de altfel admirabil rezolvată sub raport compozițional și stilistic, n-a primit nota maximă. Îmbufnat, elevul spune: mi s-a făcut o nedreptate!

Asistăm, ușor amuzați, la rezolvarea acestei mici drame, într-o sală de clasă în care pînă și cel mai ușor scîrțîit de bancă a amuțit.

— Cîmpiile dorm iar satele hibernează. Explică-ne te rog.

— Am vrut să spun că iarna viața satului este mai lentă, mai domoală decît în celelalte anotimpuri.

— Și e adevărat?

Cel întrebat se gîndește. Tace.

— Dacă ne dovedești, nota va fi schimbată. Vei primi 10.

Cadru general. *Ieșim în atmosfera calmă de iarnă, călcînd prin zăpada geruită în care urmele trecătorilor au modelat figuri cu contururi bizare. Din dreapta și din stînga se deschid porți și o mulțime de oameni ies în drum, alăturîndu-ni-se. Se aprind lumini. E ora cînd în mii de sate căminele culturale sînt pline. Rulează un film, se citește o conferință, se discută despre ceva. Vetrele pe care se pregătește cina trimit spre ulițe, prin uși întredeschise, arome îmbietoare. Se văd prin ferestre reflexele verzui de pe ecranele televizoarelor. Cîte un sătean întîrziat se agită la ușa grajdului acordînd vitelor îngrijirile de seară.*

Asta e tot? Atunci înseamnă că elevul merita totuși 10?

Nu, satele nu hibernează iarna. Sub plapuma zăpezii pulsul lor e alert și fierbinte. Ciclul anual al vieții vegetale guvernînd ritmurile acestor așezări a făcut ca anotimpul alb să fie al pregătirilor.

(Continuare în pag. 6)

UNIVERSAL 650
UNIVERSAL 650
UNIVERSAL 650
UNIVERSAL 650
DIESEL
DIESEL

La S.M.T. Giurgiu, reg. București, pregătirile pentru primăvară au fost terminate încă din miezul iernii. Gospodarul harnic...

Din totdeauna s-au făcut pregătiri iarna pentru viitoarele anotimpuri ale muncilor cîmpului. Dar cadrul îngust al zicalei care face aluzie la car și la sanie a fost spart de mult.

Astfel de pregătiri au loc azi în satele noastre.

Consemnăm cîteva categorii.

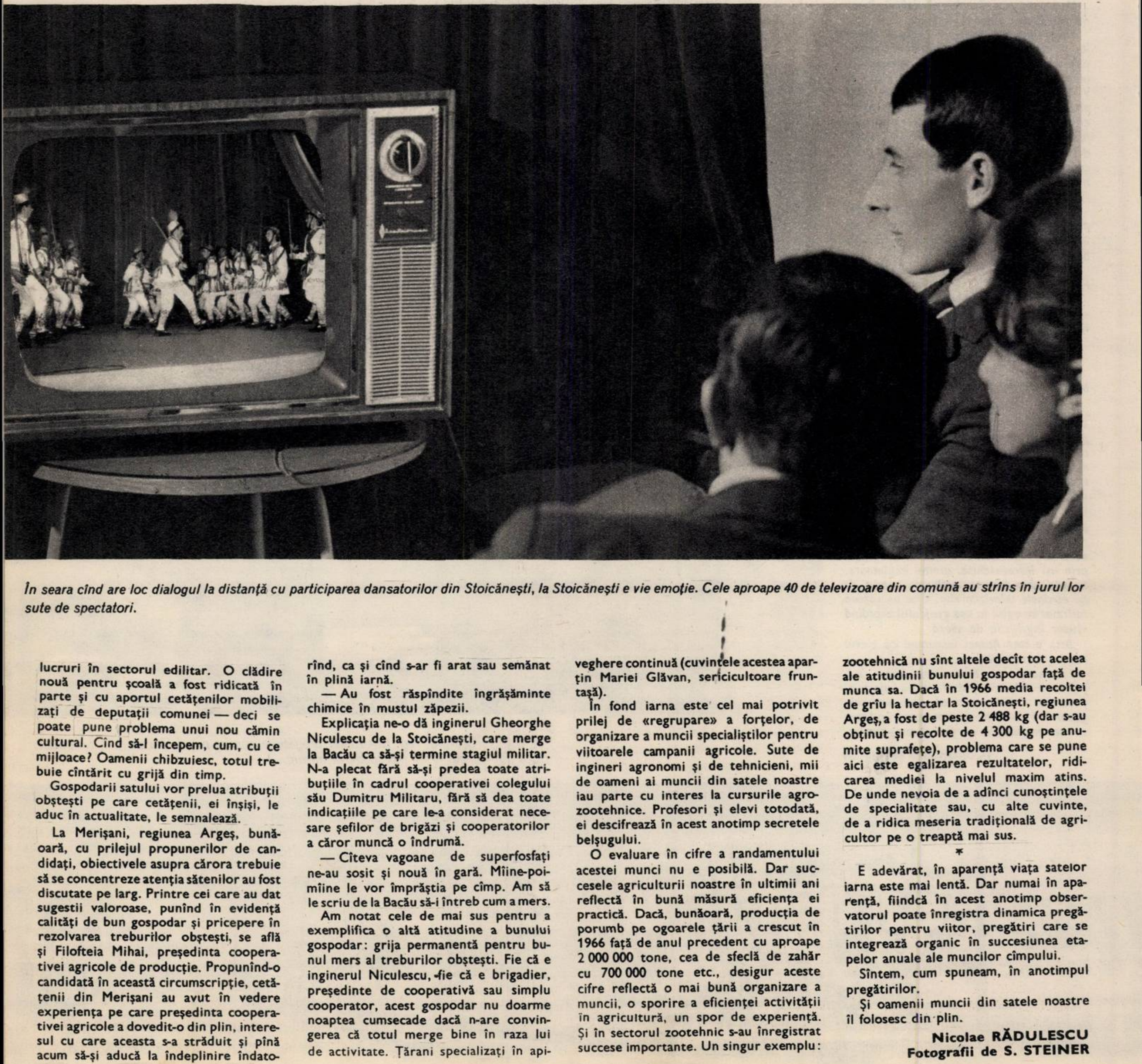

În seara cînd are loc dialogul la distanță cu participarea dansatorilor din Stoicănești, la Stoicănești e vie emoție. Cele aproape 40 de televizoare din comună au strîns în jurul lor sute de spectatori.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII GOSPODAR

Mai întîi, să cunoști tot ce se leagă de atribuțiile tale, de munca pe care o prestezi. La Ștefănești, regiunea Argeș, inginerul agronom răspunde zilnic la zeci de întrebări de specialitate adresate de cooperatori. În trei zile cetățenii a trei circumscripții electorale din Moldoveni, regiunea București, au avut discuții pe larg cu candidații lor în alegerile de deputați pentru sfatul popular comunal. S-a vorbit despre spații verzi pe marginea trotuarelor, despre fațadele caselor și electrificare, despre amenajări de drumuri. Experiența anilor trecuți a arătat că se pot face multe lucruri în sectorul edilitar. O clădire nouă pentru școală a fost ridicată în parte și cu aportul cetățenilor mobilizați de deputații comunei — deci se poate pune problema unui nou cămin cultural. Cînd să-l începem, cum, cu ce mijloace? Oamenii chibzuiesc, totul trebuie cîntărit cu grijă din timp.

Gospodarii satului vor prelua atribuții obștești pe care cetățenii, ei înșiși, le aduc în actualitate, le semnalează.

La Merișani, regiunea Argeș, bunăoară, cu prilejul propunerilor de candidați, obiectivele asupra cărora trebuie să se concentreze atenția sătenilor au fost discutate pe larg. Printre cei care au dat sugestii valoroase, punînd în evidență calități de bun gospodar și pricepere în rezolvarea treburilor obștești, se află și Filofteia Mihai, președinta cooperativei agricole de producție. Propunînd-o candidată în această circumscripție, cetățenii din Merișani au avut în vedere experiența pe care președinta cooperativei agricole a dovedit-o din plin, interesul cu care aceasta s-a străduit și pînă acum să-și aducă la îndeplinire îndatoririle de deputat în sfatul popular comunal.

Pe baza propunerilor alegătorilor, în multe sate din țară vor fi atacate în curînd noi lucrări de interes obștesc. Analiza realistă a cerințelor, în strînsă corelație cu condițiile materiale de satisfacere a lor, obligă pe bunii gospodari să studieze cu atenție realitățile satului. La Galda de Jos, regiunea Hunedoara, de exemplu, condițiile de care dispune cooperativa agricolă de producție de a obține recolte sporite la hectar (condiții puse în evidență și de rezultatele gospodăriei de stat din aceeași localitate) au prilejuit vii discuții în care cetățenii nu s-au limitat doar la constatări, ci au făcut și propuneri concrete, angajîndu-se personal în acțiunile pe care le-au găsit necesare. Am ales doar acest exemplu. Dar mai pot fi date încă multe altele.

SPECIALIȘTII SATULUI

Din tren se vede cîmpul brăzdat pe zăpadă de urme de tractor dispuse la rînd, ca și cînd s-ar fi arat sau semănat în plină iarnă.

— Au fost răspîndite îngrășăminte chimice în mustul zăpezii.

Explicația ne-o dă inginerul Gheorghe Niculescu de la Stoicănești, care merge la Bacău ca să-și termine stagiul militar. N-a plecat fără să-și predea toate atribuțiile în cadrul cooperativei colegului său Dumitru Militaru, fără să dea toate indicațiile pe care le-a considerat necesare șefilor de brigăzi și cooperatorilor a căror muncă o îndrumă.

— Cîteva vagoane de superfosfați ne-au sosit și nouă în gară. Mîine-poimîine le vor împrăștia pe cîmp. Am să le scriu de la Bacău să-i întreb cum a mers.

Am notat cele de mai sus pentru a exemplifica o altă atitudine a bunului gospodar: grija permanentă pentru bunul mers al treburilor obștești. Fie că e inginerul Niculescu, -fie că e brigadier, președinte de cooperativă sau simplu cooperator, acest gospodar nu doarme noaptea cumsecade dacă n-are convingerea că totul merge bine în raza lui de activitate. Țărani specializați în apicultură, de exemplu, pot fi întîlniți în multe sate. Iarna stupii hibernează. Dar apicultorii lucrează din plin. Pregătesc cele necesare pentru viitoarea lor campanie de primăvară. La Săpunari-Lehliu, la Armășești-Urziceni, la Ștefănești-Argeș etc., deși ne aflăm în anotimpul în care nu se mai găsesc flori decît în glastre, ziua de lucru a specialiștilor apicultori este foarte încărcată. La fel și sericicultorii. La Dăbuleni, regiunea Oltenia, bunii gospodari pregătesc de pe acum viitoarea recoltă de gogoși de mătase. Au o bogată experiență în acest domeniu.

— Statul ne-a ajutat, specialiștii cooperativei și ai Uniunii raionale a cooperativelor de producție de asemenea. Și la sfatul popular am găsit totdeauna sprijin. Și iată că veniturile pe care le obținem din creșterea viermilor de mătase au ajuns să fie de ordinul sutelor de mii de lei anual. Numai că pentru a îngriji aceste viețăți sensibile este necesară o calificare specială. Și multă, multă atenție, conștiinciozitate, o supraveghere continuă (cuvintele acestea aparțin Mariei Glăvan, sericicultoare fruntașă).

În fond iarna este cel mai potrivit prilej de «regrupare» a forțelor, de organizare a muncii specialiștilor pentru viitoarele campanii agricole. Sute de ingineri agronomi și de tehnicieni, mii de oameni ai muncii din satele noastre iau parte cu interes la cursurile agrozootehnice. Profesori și elevi totodată, ei descifrează în acest anotimp secretele belșugului.

O evaluare în cifre a randamentului acestei munci nu e posibilă. Dar succesele agriculturii noastre în ultimii ani reflectă în bună măsură eficiența ei practică. Dacă, bunăoară, producția de porumb pe ogoarele țării a crescut în 1966 față de anul precedent cu aproape 2 000 000 tone, cea de sfeclă de zahăr cu 700 000 tone etc., desigur aceste cifre reflectă o mai bună organizare a muncii, o sporire a eficienței activității în agricultură, un spor de experiență. Și în sectorul zootehnic s-au înregistrat succese importante. Un singur exemplu: conform datelor statistice publicate la sfîrșitul anului trecut, cooperativele agricole de producție din țară au obținut o producție medie de lapte, pe cap de vacă furajată, de 1 600 litri lapte, cu 200 litri mai mult decît în anul precedent.

Fără îndoială, ridicarea calificării cadrelor de zootehniști, acțiune ce se desfășoară din plin în anotimpul alb, a avut și din acest punct de vedere o contribuție importantă.

INTERESUL PENTRU PROPRIA MESERIE

Cele 2 700 volume ale bibliotecii sătești din Stoicănești au o circulație intensă. Iarna în sate se citește mult. O statistică efectuată de Ștefan Focșa, bibliotecarul de la Moldoveni, arată că ponderea cărții agrozootehnice în ansamblul cărților citite de cooperatori este, începînd din luna noiembrie, de peste 60 la sută. Resorturile acestui interes crescînd pentru știința agrozootehnică nu sînt altele decît tot acelea ale atitudinii bunului gospodar față de munca sa. Dacă în 1966 media recoltei de grîu la hectar la Stoicănești, regiunea Argeș, a fost de peste 2 488 kg (dar s-au obținut și recolte de 4 300 kg pe anumite suprafețe), problema care se pune aici este egalizarea rezultatelor, ridicarea mediei la nivelul maxim atins. De unde nevoia de a adînci cunoștințele de specialitate sau, cu alte cuvinte, de a ridica meseria tradițională de agricultor pe o treaptă mai sus.

*

E adevărat, în aparență viața satelor iarna este mai lentă. Dar numai în aparență, fiindcă în acest anotimp observatorul poate înregistra dinamica pregătirilor pentru viitor, pregătiri care se integrează organic în succesiunea etapelor anuale ale muncilor cîmpului.

Sîntem, cum spuneam, în anotimpul pregătirilor.

Și oamenii muncii din satele noastre îl folosesc din plin.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

O DISCUŢIE RELUATĂ:

pro sau contra dansului modern?

Studiu de dans modern cu elevele Şcolii de coregrafie din Bucuresti.

Anchetă realizată de Sanda FAUR

PATRU COREGRAFI ÎŞI SPUN CUVÎNTUL:

Dans modern = balet modern?
Cînd gestul coregrafic devine un act intelectual.
De la dansul academic la expresia corporală liberă.
Este necesară însuşirea tehnicii baletului clasic?
Dansul — meditaţie filozofică.
O întîlnire fericită: jocul popular şi creaţia coregrafică cultă.
Simboluri, metafore, idei: funcţii ale dansului modern.
Pe cînd o trupă românească de dans modern?

De fapt, ce înseamnă dans modern? *Termenul circulă curent şi cu insistenţă, în accepţiile cele mai diferite, permiţîndu-şi să definească şi ultimul tip de «shake», şi creaţiile coregrafice de elevată intelectualitate ale unor mari dansatori ai secolului, ca Harald Kreutzberg, Kurt Joos sau Martha Graham. Însăşi această celebră artistă americană — azi septuagenară dar încă activă — respingea cîndva termenul, socotindu-l sărac şi ambiguu, capabil a acoperi doar sfera dansului executat pe muzică uşoară. Or, de la un twist, fie el interpretat scenic cu har şi tehnică de profesionist, pînă la dansul modern cult, de intensă concentrare artistică şi de densitate a ideii, este exact distanţa de la «Non andare...» al lui Remo Germani la simfoniile unui Stravinski.*

Departe de noi gîndul de a nesocoti însuşirile deconectante

(Continuare în pag. 8)

ori cheltuitoare de juvenilă vitalitate ale muzicii ușoare și ale însoțitorului ei coregrafic; dar delimitările sînt cu atît mai necesare cu cît confuziile sînt mai posibile și chiar adesea practicate. De aici au și pornit de altfel discuțiile cu interlocutorii noștri:

PETRE BODEUT
maestru de balet, artist emerit
ESZTER GONDA MAGYAR
directoarea Școlii de coregrafie București
MIRIAM RĂDUCANU
dansatoare, profesoară la Școala de coregrafie București
GELU MATEI
profesor, maestru coregraf

Ne interesează, în cadrul discuției de față, dansul cult, de scenă, în ipostazele moderne pe care le-a luat în secolul nostru dansul care exprimă cel mai pregnant sensibilitatea și gîndirea contemporană.

DANSUL CARE «VEDE IDEI»

Maestrul Petre Bodeuț simte de la început nevoia unor precizări suplimentare:

— Aș zice că termenul de *dans modern*, chiar așa compromis de multiplele și contradictoriile sale folosințe, are o sferă mult mai largă decît cea a *baletului modern*. Maurice Béjart — de care pomeneați în discuția trecută din «Flacăra» — ca și celebrul coregraf american Balanchine fac balet modern, nu dans modern, iar baletul presupune neapărat vocabularul coregrafic clasic, poanta.

— Și unde intervine, în cazul acesta, noul?

— În faptul că ei au mai eliberat totuși mișcarea de rigidele canoane tehnice, au rupt linia convențională, au dat drumul mișcării corporale. La Balanchine baletul devine o orchestră simfonică, ideea nu mai apare din anecdotica libretului ci din partitura muzicală pe care el știe să o asculte și să o exprime plastic. Dar o exprimă tot prin virtuozitatea limbajului coregrafic academic, a cărui construcție tradițională a păstrat-o, chiar dacă și-a permis unele libertăți ale expresiei corporale.

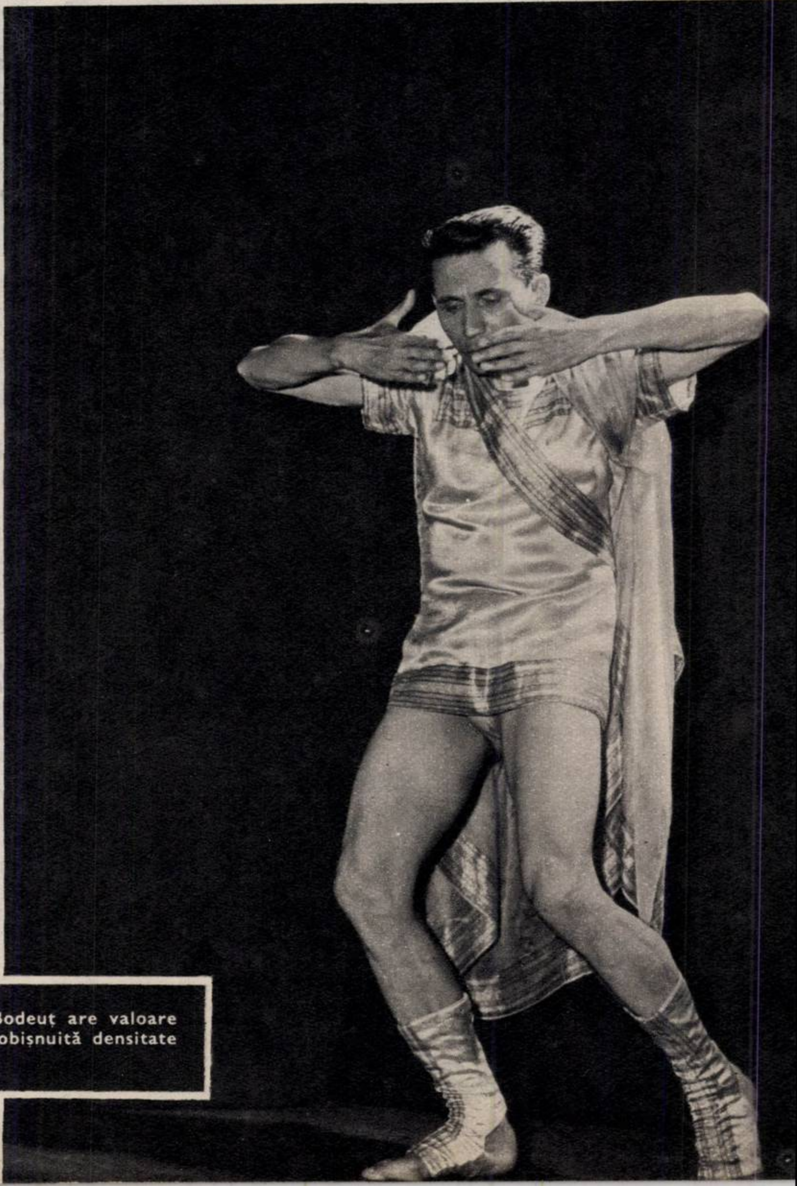

Dansul lui Petre Bodeuț are valoare metaforică și o neobișnuită densitate a emoției.

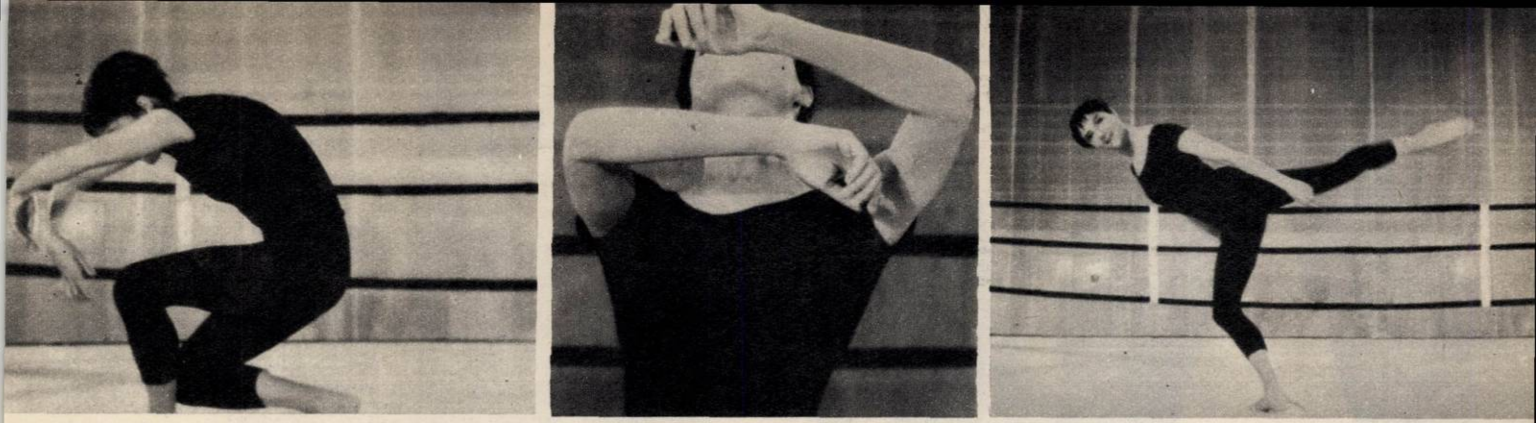

Trei momente dintr-o creaţie coregrafică a dansatoarei Miriam Răducanu (imagini din filmul «Concerto grosso»).

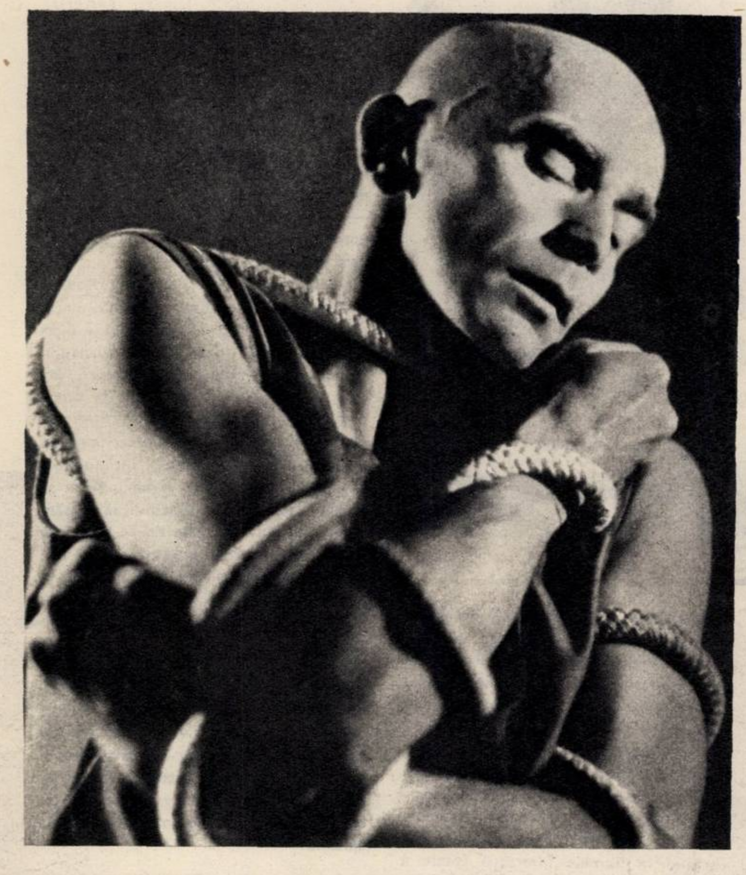

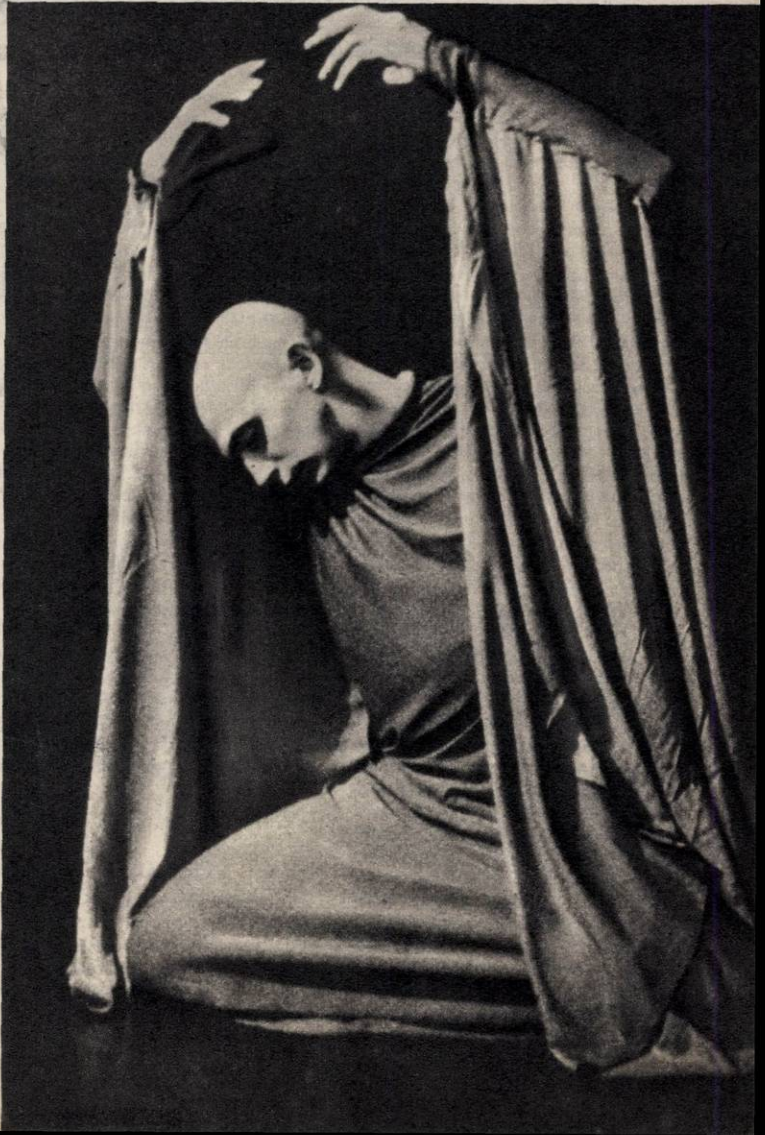

Două ipostaze coregrafice ale marelui dansator german Harald Kreutzberg, în care expresivitatea gestului vorbeşte de la sine.

— Aveţi dreptate, Béjart a revenit, după ce a desenat coregrafic cu vigoare şi luciditate artistică «Simfonia a IX-a», la un spectaculos «Romeo şi Julieta» cu un copleşitor de numeros ansamblu, cu o montare de mare fast şi strălucire, cu trei rînduri de Romeo şi Julieta...

— Vedeţi, aici încep diferenţierile faţă de dansul modern. Isadora Duncan a apărut pe scenă singură, în picioarele goale, îmbrăcată în nişte văluri, şi a dansat trăirile ei interioare, tumultul ei lăuntric. Dansul clasic e un spectacol de teatru, la dansul modern te duci să vezi idei, simţăminte: gestul coregrafic le exprimă direct, sintetizat, concentrat. Artistul nu mai e încorsetat în mişcări legiferate, el îşi caută singur expresia coregrafică, dar tocmai această totală libertate obligă la o sinceritate totală. De aceea se şi spune că în dansul modern trebuie să ai *tu* de spus ceva, pastişarea e practic imposibilă. Nu poţi dansa ca Mary Wigmann, ca Harald Kreutzberg, ca Palucca *ori* ca Martha Graham, deşi — sau tocmai pentru că — aceşti străluciţi dansatori ai secolului nostru au avut o personalitate covîrşitoare, unică, inimitabilă. Am văzut-o dansînd pe Martha Graham în rolul Iocastei din «Oedip», pe care l-a montat tot ea. Nu făcea piruete, nu zbura, dar gestul ei era atît de plin de sens, de sevă, încît te uluia. Tehnica ei era absolut modernă şi personală dar pornea de la cunoaşterea perfectă a milenarelor stiluri de dans oriental, a şcolii ruse şi a celei italiene, a folclorului coregrafic al popoarelor. Fără acesta din urmă nu cred că se poate face o artă de autentică vibraţie emoţională şi de vigoare a ideii. Dansul popular e, pentru dansatorul modern, o sursă inepuizabilă de inspiraţie, mai ales cînd acesta are la îndemînă un folclor atît de bogat, cu o stilistică atît de rafinată şi poetică, ca cel al poporului nostru.

Petre Bodeuţ a demonstrat de altfel, recent, în recitalul său de dans, în ce măsură dansul modern, apelînd la caracteristicile stilistice ale jocului popular şi valorificîndu-le prin mijloacele creaţiei culte pot duce la un fenomen artistic de o mare originalitate. Nici o mişcare *graţioasă în sine, nici o formă ritmică* gratuită; gestul coregrafic capătă însuşiri introspective, el exprimă laconic, printr-un proces de esenţializare, stări sufleteşti, idei. Bodeuţ dansează coralele lui Bach, el coboară o frescă de pe zidul unei mănăstiri («Frescă basarabă»), el sugerează o întreagă epocă îndepărtată, cu poezia şi spiritualitatea ei («Dans get»), el trăieşte prin mişcare suferinţele priveghiului sau satisfacţiile bachice ale zdrobirii strugurilor. Şi în toate acestea Bodeuţ este el însuşi, şi totodată şi de aceea foarte român şi foarte al zilei de azi.

CINE VA PATRONA ARTISTIC O TRUPĂ DE DANS MODERN?

Şcoala de coregrafie din Bucureşti a fost concepută iniţial şi axată, ca programă, pe pregătirea viitorilor balerini de operă, dar iată că şi aici se pun problemele însuşirii tehnicii coregrafice moderne. Anul acesta dansatoarea Miriam Răducanu, anul trecut însăşi directoarea, Eszter Gonda Magyar, au predat ore de dans modern, iar pentru anul viitor s-a propus chiar înfiinţarea a două secţii: una de dans clasic şi o alta de dans modern care să poată fi, împreună, în măsură să pregătească atît dansatorii necesari teatrelor de operă cît şi celor de operetă, estradă, ansamblurilor folclorice. Prevedere plină de înţelepciune (e drept, cam tîrzie) şi utilitate (foarte presantă), dacă ne gîndim cît diletantism se lăfăieşte încă în voie prin unele spectacole de revistă şi televiziune.

— Am simţit nevoia să introducem în studiu — pentru a îmbogăţi vocabularul de exprimare al elevilor noştri — anumite grupe de mişcări care nu sînt folosite în dansul clasic — ne spune Eszter Gonda Magyar. Dansul clasic are cam acelaşi plan dinamic, totul e bazat pe ţinuta dreaptă a spatelui, pe cînd dansul modern are mişcările mai vii, joase, cambrate, ondulate. Perfect, le

(Continuare în pag. 10)

Folclorul negru a îmbogățit mijloacele de expresie ale dansului modern.

studiem. Dar dansul modern nu și-a precizat încă sistemul său tehnic, el este încă în evoluție și, de cele mai multe ori, diferă substanțial de la un mare artist la altul; or, noi facem școală, avem obligații pedagogice stricte, nu putem fi aproximativi. Mary Wigmann, de pildă, și-a creat un sistem pe baza *exprimării intense a sentimentelor umane*; Rudolf Laban și-a construit limbajul pe baza liniilor geometrice, mai abstract; Loy Fuller a folosit mult mișcarea voalurilor; Jerôme Robbins a pornit de la folclorul negru: el a montat coregrafic cunoscuta «Povestire din cartierul de vest». Toți acești mari dansatori ai secolului nostru au renunțat la rigorile și virtuozitățile clasicului, au încetat a mai «dansa» în sine și au făcut din dans un prilej de *meditație filozofică*. În dansul lor și-au pus problemele majore ale epocii, au meditat asupra vieții și morții, asupra războiului, păcii, revoluției. Am văzut de două ori celebrul spectacol coregrafic al lui Kurt Joos, «Masa verde»: prin 1930, cînd a fost creat, și acum 3-4 ani, cînd a fost reprezentat din nou la Paris și din nou în cadrul unui festival internațional. Și prima și a doua oară a cucerit Premiul de aur. Nimic nu se «demodase» în el, tema antirăzboinică, ca și excepțional de sugestiva tratare coregrafică își păstraseră acuitatea, forța emoțională.

— După cîte înțeleg, sînteți pentru dansul modern, cu rezerve în ce privește predarea lui în școli, dar fără rezerve atunci cînd e vorba de afirmarea unor personalități artistice deosebite. Ce credeți că s-ar putea face la noi pentru promovarea acestei specii artistice? Pentru că, o știți bine și dv., avem coregrafi valoroși care s-au pronunțat în acest sens...

— Fără îndoială, avem. Îl avem pe Trixi Checais, acest om de cultură și dansator desăvîrșit, foarte muzical și cu neobișnuite posibilități naturale; o avem pe Miriam Răducanu, o artistă foarte serioasă, care își pune probleme de exprimare esențializată și densă, care face un dans prin excelență intelectual; îl avem pe Bodeuț, care e tot numai poezie și vibrație, care are mult gust și personalitate și un rar simț al plasticității, care pune în tot ce face parfumul țării și poporului nostru; o avem pe Vera Proca, care reușește o atît de personală stilizare a folclorului românesc; și pe Gelu Matei, care a realizat pentru televiziune emisiuni coregrafice pline de interes. Și nu am enunțat aici decît cîțiva dintre artiștii noștri. Oare e imposibil să se găsească un patronaj artistic stabil și permanent pentru recitalurile acestor dansatori? Oare nu s-ar putea alcătui un spectacol în care să-și aducă fiecare cîte unele din creațiile lor?

Ne întrebăm și noi: oare e posibil ca o chestiune de organizare administrativă — pe care și-ar putea-o atribui nu fără foloase materiale O.S.T.A. sau chiar Opera bucureșteană — să țină în loc afirmarea unei arte atît de apropiate *de sensibilitatea și gustul contemporan?*

SĂ RECUNOAȘTEM TELEVIZIUNII CE E AL TELEVIZIUNII

— Personal, socot că fără un sistem, fără o tehnică nu poate exista o artă — ne spune maestrul coregraf Gelu Matei. Dansul modern n-a ajuns însă la un sistem pedagogic și la un vocabular internațional acceptat...

— Și aceasta vă face să-i contestați dreptul la existență ca specie artistică?

— Nicidecum. Se va ajunge, cu vremea, la formularea unui limbaj «modern» ce va deveni și el fatalmente convențional și fatalmente academic. Oare nu i-au trebuit baletului clasic aproape 150 de ani de existență pînă a venit acel tînăr italian în vîrstă de 17 ani, Carlo Blasis, să-i sistematizeze, în 1820, întreg vocabularul? Și apoi să recunoaștem că meritul acestui gen de artă e de a fi reușit, vorbind în numele libertății totale a mișcării, să scoată din impas baletul într-un moment cînd se închistase, cînd se oprise din evoluția sa. Poveștile romantice cu prinți și prințese nu mai rezistă. Față de evoluția muzicii și față de dependența strînsă a dansului față de muzică era imperios necesară o revizuire a limbajului dansului teatral. Prin dans începea să se exploreze un peisaj uman care nu e numai extrovert, care ține nu numai de relațiile anecdotice ale personajelor ci de frămîntările interioare ale omului... Dar asta nu înseamnă că se poate arunca la coș gîndirea coregrafică a multor secole.

— Spuneați însă și dv. că temele zilelor noastre, personajele de azi nu le mai vedeți tratabile în formulele dansului *academic, că ele cer un alt mod* de abordare a temei, ce sparge tiparele coregrafice ale secolului trecut. Ați și lucrat, în acest sens, unele numere coregrafice pentru televiziune.

— Dați-mi voie să spun că, după părerea mea, televiziunea (de atîtea ori pe drept sau pe nedrept criticată) a dovedit mai multă mobilitate și inițiativă, mai multă cutezanță artistică în ce privește găsirea unor modalități noi de exprimare *artistică decît oricare* alt teatru cu trupă mare și stabilă. E drept, aici se lucrează într-un ritm ce nu îngăduie calității să-și spună primul cuvînt, dar sper că prin cantitate se va ajunge și la un spor sensibil de calitate.

— Așteptăm și alte sugestii de la dv. în ce privește afirmarea dansului modern.

— Poate un festival bienal de dans, organizat la noi în țară, care să ne permită cunoașterea mai amplă a peisajului *coregrafic internațional; poate mai mulți* tineri trimiși în călătorii de studiu în străinătate; poate un studio experimental (dar nu ca cel de la noi, de la Operă, care s-a născut mort). Și, în orice caz, un specialist care să se ocupe, în cadrul Comitetului pentru Cultură și Artă, numai de problemele dansului... La ora actuală nu există un asemenea post, sîntem cenușăreasa consiliului muzicii.

«PREFER SĂ VORBESC DE PE SCENĂ DANSÎND»

Dansatoarea Miriam Răducanu preferă discuțiilor, veșnicelor discuții teoretice, înfăptuirile concrete. A și dovedit-o de altfel, în cadrul unor recitaluri — din păcate prea puține — care au umplut pînă la refuz sălile de teatru ce i-au acordat ospitalitate.

— Bunăvoința dv., a gazetarilor, a criticilor de specialitate, e știută: discutați de mult, ne invitați și pe noi să discutăm despre problemele dansului modern. Vă sîntem recunoscători, dar nu credeți că e timpul să ni se ofere condițiile de a dansa nu de a vorbi? Firește, mă refer la manifestări care să nu aibă un caracter sporadic, întîmplător, ca cele de pînă acum. Avem nevoie să ne verificăm în fața publicului, să dansăm pentru public. Or, asta nu se va putea fără o preocupare organizatorică susținută: fie o trupă mică de dansatori, fie un ciclu de recitaluri, orice formulă e preferabilă tăcerii, *inactivității*. Am mai spus-o și altădată: experimentul e necesar, obligatoriu chiar, recunoașterea dreptului la existență a unei varietăți de stiluri, la fel. Avem dansatori buni, care studiază cu pasiune de ani de zile, ei pot exprima spiritualitatea epocii noastre și pot demonstra viabilitatea unor formule coregrafice noi. Îngăduiți-ne nouă să vorbim de pe scenă dansînd.

Imaterialitatea dansului Marthei Graham a fost astfel sugerată într-un cunoscut desen al Charlottei Trowbridge.

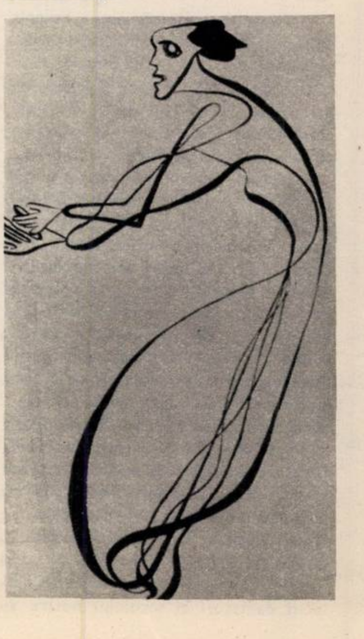

începe era avioanelor gigant

Gigantul Antonov-22, «Anteu», văzut dintr-un unghi neobișnuit. Acest subsonic de cursă lungă, capabil să transporte 720 pasageri (sau 300 pasageri și 50 tone mărfuri), va deserví liniile aeriene sovietice probabil în 1969-1970.

În curînd pe magistralele aeriene ale lumii își vor face apariția avioane de pasageri cu care vom călători prin stratosferă, la altitudinea de 18-20 km, cu viteza de 2 500 km pe oră.

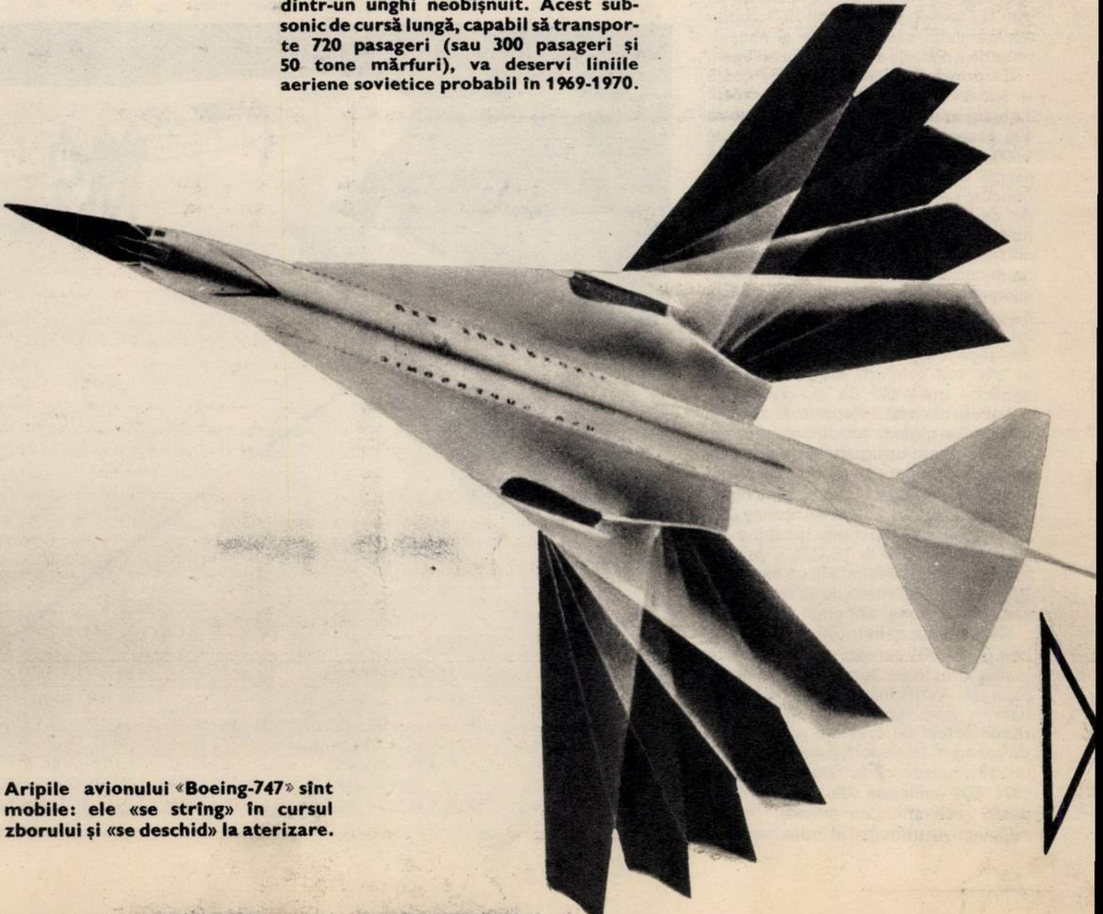

Aripile avionului «Boeing-747» sînt mobile: ele «se strîng» în cursul zborului și «se deschid» la aterizare.

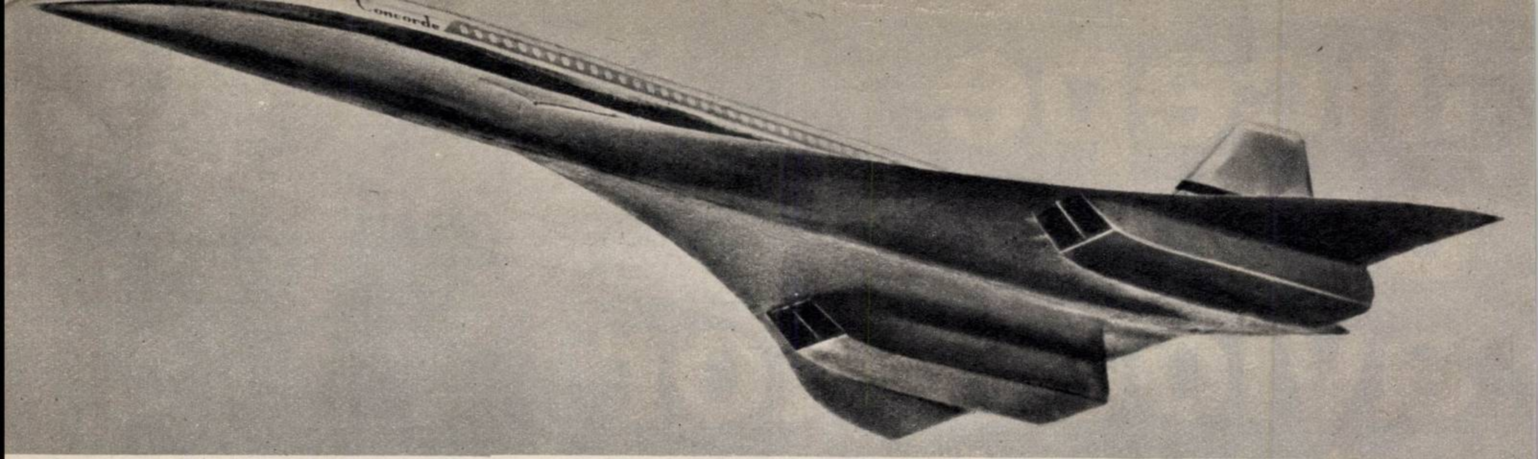

Macheta avionului «Concorde». Pentru moment «Concorde» are un avans apreciabil față de rivalii săi americani.

Se poate afirma că aviația este una din disciplinele care exprimă în modul cel mai pregnant stadiul de dezvoltare a științei și tehnicii la un moment dat. Ea a evoluat atît de rapid, atingînd nivelul extraordinar de astăzi, tocmai mulțumită valorificării rezultatelor obținute în cele mai diverse ramuri ale științei și tehnicii.

Cu doar douăzeci de ani în urmă, viteza celor mai rapide avioane de pasageri nu depășea 400 km pe oră, pe cînd în prezent avioanele cu motoare turboreactoare și turbopropulsoare zboară pe liniile continentale și transoceanice cu aproape 1000 km pe oră. Magistralele aeriene ale lumii sînt parcurse zilnic de cunoscutele avioane «Boeing-707», «IL-62», «Caravelle», «IL-18», «Comet 4» și multe altele, care deservesc călătorii cu o precizie demnă de admirat, concurînd toate celelalte mijloace de transport.

Dar ce se poate spune despre viitorul apropiat?

PESTE ZECE ANI — UN MILIARD DE CĂLĂTORI PE CALEA AERULUI

Trecerea de la avioanele de transport utilizate în prezent la cele supersonice se va efectua prin avioane subsonice, cu capacitate mare de transport și mare rază de acțiune. Ca tip reprezentativ cităm avionul «Boeing-747», ce se găsește în construcție și despre care se afirmă că va intra în acțiune în septembrie 1969 pe liniile aeriene ale întreprinderii Pan American World Airways, care a și comandat 25 de aparate. Această companie a transportat în anul 1965 un număr de 5 940 000 pasageri și prevede pentru anul 1971 dublarea traficului său, de unde și necesitatea de a poseda avioane de acest gen.

Cvadrireactorul «Boeing-747» costă o sumă enormă: 187 000 000 dolari. Totuși, prin faptul că va transporta 490 pasageri cu o viteză de aproape 1 000 km pe oră, putînd acoperi fără escală o distanță de 9 600 km, el va concura serios celelalte tipuri de avioane de transport. Într-adevăr, cu cît numărul locurilor este mai mare și cu cît frecvența zborurilor crește, cu atît se micșorează prețul transportului pe kilometru și deci, implicit, sporește numărul călătorilor. Lățimea fuzelajului acestui avion permite așezarea a cîte zece fotolii într-un rînd, amplasate în cîte trei grupuri, dînd interiorului aspectul unei săli de spectacol.

Tot din această categorie de avioane subsonice-gigant, propulsate de cîte patru motoare turboreactoare, fac parte: «DC-8 Super 61» (S.U.A.), care va intra în exploatare în acest an; avionul sovietic turbopropulsat «Antonov-22», care va intra în funcțiune începînd din 1969-1970; «L-500-1» (S.U.A.), proiectat ca să transporte în 1975 un număr de 902 pasageri, cu viteza de 800 km pe oră, raza de acțiune atingînd 10 000 km.

Necesitatea construirii unor asemenea giganți ai aerului este impusă de însăși creșterea traficului aerian de pasageri. Astfel, în ziarul francez «Combat» se arăta recent că, pornind de la ritmul actual de creștere a numărului de pasageri transportați pe calea aerului, se prevede că acesta va atinge în 1971 500 milioane de pasageri, iar peste zece ani... un miliard!

Obiectivul principal al industriei aeronautice îl constituie însă avionul de pasageri supersonic.

Costul studiilor, proiectării, realizării și punerii la punct a unui astfel de avion se ridică la 800 000 000-1 000 000 000 dolari, sumă fabuloasă pe care nu o pot suporta decît bugetele celor mai puternice țări industriale. Din acest motiv, pînă în prezent se cunosc numai trei proiecte în curs de realizare. «Tupolev-144», cu patru motoare turboreactoare, pentru 121 pasageri, realizînd viteza de 2 500 km pe oră și cu o rază de acțiune de 6 500 km, va fi terminat în 1968. Cunoscutul «Concorde» (anglo-francez), cvadrireactor pentru 136 pasageri, va avea o viteză de 2 340 km pe oră și o rază de acțiune de 6 500 km, în timp ce avionul american «SST», avînd aripile cu suprafață variabilă și tot patru turboreactoare, va putea transporta 250 pasageri, cu o viteză de peste 3 000 km pe oră.

UN FACTOR ESENȚIAL: RENTABILITATEA

Deși în prezent există mai multe tipuri de avioane supersonice militare în exploatare, realizarea avionului supersonic de pasageri pune încă multe probleme tehnico-științifice foarte greu de rezolvat, cît și problema stabilirii caracteristicilor tehnico-economice de care depinde rentabilitatea.

Din studiile specialiștilor rezultă că viitoarele expresuri aeriene cu viteze supersonice vor trebui să îndeplinească următoarele condițiuni:

— să realizeze o viteză de croazieră în jurul a 2 300 km pe oră, ceea ce corespunde unei încălziri aerodinamice «suportabile» a învelișului;

— să poată transporta o sarcină utilă de 12 000-18 000 kg, reprezentînd 120 pînă la 160 pasageri, bagajele lor, colete și mărfuri;

— să aibă o rază de acțiune de 6 000-6 500 km;

— durata în exploatare să fie foarte mare: 25 000 pînă la 30 000 ore de zbor pentru «celulă» și 1 500 pînă la 2 000 ore de zbor pentru motoare;

— în fine, să poată să-și urmeze zborul pînă la cel mai apropiat aerodrom chiar în cazul defectării a două din cele patru motoare.

În Occident se duce o luptă acerbă cu serioase implicații economice și politice pentru acapararea întîietății în transportul aerian supersonic.

Făcînd o comparație între avionul *subsonic* «Boeing-747» și viitorul avion *supersonic* «Concorde», să precizăm că primul va traversa Atlanticul de la New York la Paris în șapte ore, iar cel din urmă în numai trei ore (dar cu un preț dublu pe kilometru). Care din ele va fi preferat? Aceasta depinde de numărul celor care vor dori și vor putea plăti un preț de două ori mai ridicat pentru a efectua traversarea în mai puțin de jumătate de timp.

Pentru prevenirea oricăror accidente ale avioanelor-gigant trebuie ca

«Promenadă» pe aripa avionului supersonic de pasageri «SST», proiectat de firma Lockheed.

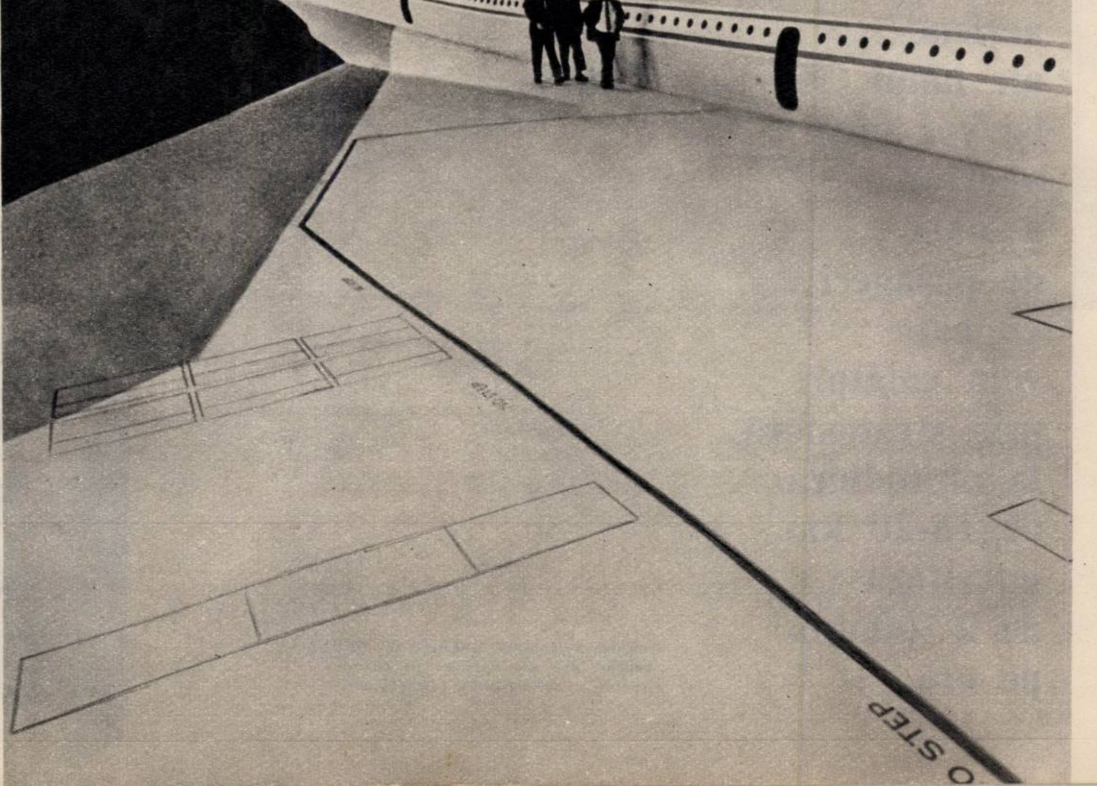

motoarele acestora să fie turboreactoare deosebit de puternice, economice, dar mai ales absolut sigure în exploatare.

«Concorde» va fi înzestrat cu turboreactorul «Bristol-Olympus 593», care poate dezvolta 30 000 CP, iar pentru un timp scurt — folosind o «post-combustie» suplimentară după turbină — chiar 100 000 CP!

Despre motoarele turboreactoare ce vor echipa «TU-144» nu s-au publicat date precise, dar apare clar că, pentru a asigura viteza de 2 500 km pe oră, ele vor trebui să dezvolte o putere superioară celor montate pe avionul franco-britanic.

Prototipul motorului care probabil va propulsa avionul supersonic american «SST» și-a început recent probele și este construit de firma «Pratt & Whitney» a companiei «United Aircraft», care a concurat cu «General Electric» pentru construirea motoarelor acestui *avion.*

Se pare că în Occident concurentul principal al avionului supersonic «Concorde» va fi «SST» care, dacă va realiza viteza preconizată și va zbura cu încărcătură completă, va putea transporta pasagerii cu un preț de cost redus cu 15% față de rivalul său. În această situație se crede că subsonicul «Boeing-747» și supersonicul «SST» vor avea preponderență, reușind să se dovedească mai economici decît «Concorde». În orice caz, ultimul are un avans care nu poate fi *neglijat...*

EXPRESUL AERIAN ȘI CÎTEVA DIN PROBLEMELE SALE

Examinînd schemele constructive ale avioanelor de transport supersonice, constatăm că forma triunghiulară de «aripă zburătoare», cunoscută sub denumirea *«delta», pare cea mai indicată.* În adevăr, cu excepția avionului «SST», cu suprafața aripilor variabilă, toate proiectele au înclinat spre această formă; fuzelajul va fi foarte alungit, avînd secțiunea transversală variabilă, astfel încît suprafața frontală a aparatului să nu crească brusc în zona «încastrării» aripii; în acest fel se reduce «rezistența de undă».

Zborul cu o viteză de două ori mai mare decît a sunetului, într-un mediu exterior în întregime incompatibil cu viața omenească, pune probleme complexe, *noi și greu de rezolvat, nu numai* tehnicienilor ci și biologilor și medicilor. Să ne oprim asupra cîtorva dintre acestea.

La «presurizarea» cabinei pasagerilor și a echipajului trebuie să se aibă în vedere nu numai presiunea scăzută, ci și compoziția chimică a «exteriorului». La altitudini cuprinse între 16 000 și 50 000 m se găsește «zona ozonului», gaz care în cantitate mare produce un efect toxic și iritant asupra organismului uman. Deci climatizarea aerului la înălțimea la care va zbura «Concorde», bunăoară, trebuie studiată și soluționată alt fel decît în cazul avioanelor care se ridică în prezent la 10 000-12 000 m.

Asigurarea climatizării se complică și prin aceea că învelișul exterior al aparatului se va încălzi în unele puncte pînă la plus 150°C, iar în stratosferă va înfrunta geruri de minus 50°C. Va trebui deci să se *răcească* interiorul avionului în timpul urcării la înălțimea de zbor normal și în timpul coborîrii, și să se *încălzească* în timpul zborului de *croazieră.*

Un alt aspect: la înălțimile curente de zbor ale avioanelor supersonice radiația cosmică ionizantă va putea deveni periculoasă pentru ocupanții avionului, impunînd utilizarea unor materiale speciale.

În fine, cunoașteți desigur «detunătura sonică» provocată de undele de șoc ce însoțesc avioanele supersonice și care se transmite pînă la sol, unde se percepe ca o bubuitură de tunet. Or, intensitatea ei crește proporțional cu greutatea și viteza avionului supersonic și scade cu cît înălțimea la care se zboară este mai mare. Pentru a evidenția efectele ei, citām cazul pilotului Hustler care, zburînd cu un avion supersonic de la New York la Los Angeles și înapoi în 4 ore și 40 de minute și aflînd după aterizare ce ravagii a făcut pe pămînt, a conchis: «Totul a mers bine, am zburat cu 2 400 km pe oră și pe pămînt am spart 13 000 de geamuri».

OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN «ERA SUPERSONICĂ»

Desigur, toate aceste dificultăți vor fi în cele din urmă învinse. Iată însă și o dificultate care, cel puțin unora, le pare a fi mai greu de înlăturat: pasagerii avionului supersonic vor trebui să se obișnuiască cu parcurgerea extrem de rapidă a mai multor fusuri orare, și deci cu diferite perturbații în ce privește somnul, pofta de mîncare și funcțiile vegetative.

Echipajele vor conduce acești giganți ai aerului prin intermediul unei *instalații electronice complexe,* asigurînd automat atît navigația aeriană cît și decolarea și aterizarea.

Mulțumită avioanelor de transport supersonice care în cîțiva ani vor deservi marile magistrale aeriene ale pămîntului, nu sîntem departe de a realiza înconjurul globului terestru în 24 ore. Acest voiaj se va putea înfăptui zburînd de la est spre vest numai ziua. Mai precis, pasagerii vor rămîne practic «la aceeași oră» în timp ce vor efectua acest magnific zbor! Ce ar zice Jules Verne?

Ing. Constantin C. GHEORGHIU

Aproape cinci sute de pasageri este capacitatea de transport a avionului «Boeing-747», care va circula peste cîțiva ani pe magistralele aeriene ale lumii. Interiorul aparatului amintește de o sală de spectacol de mărime mijlocie...

film

O AMPLĂ FRESCĂ ISTORICĂ:

DACII

1

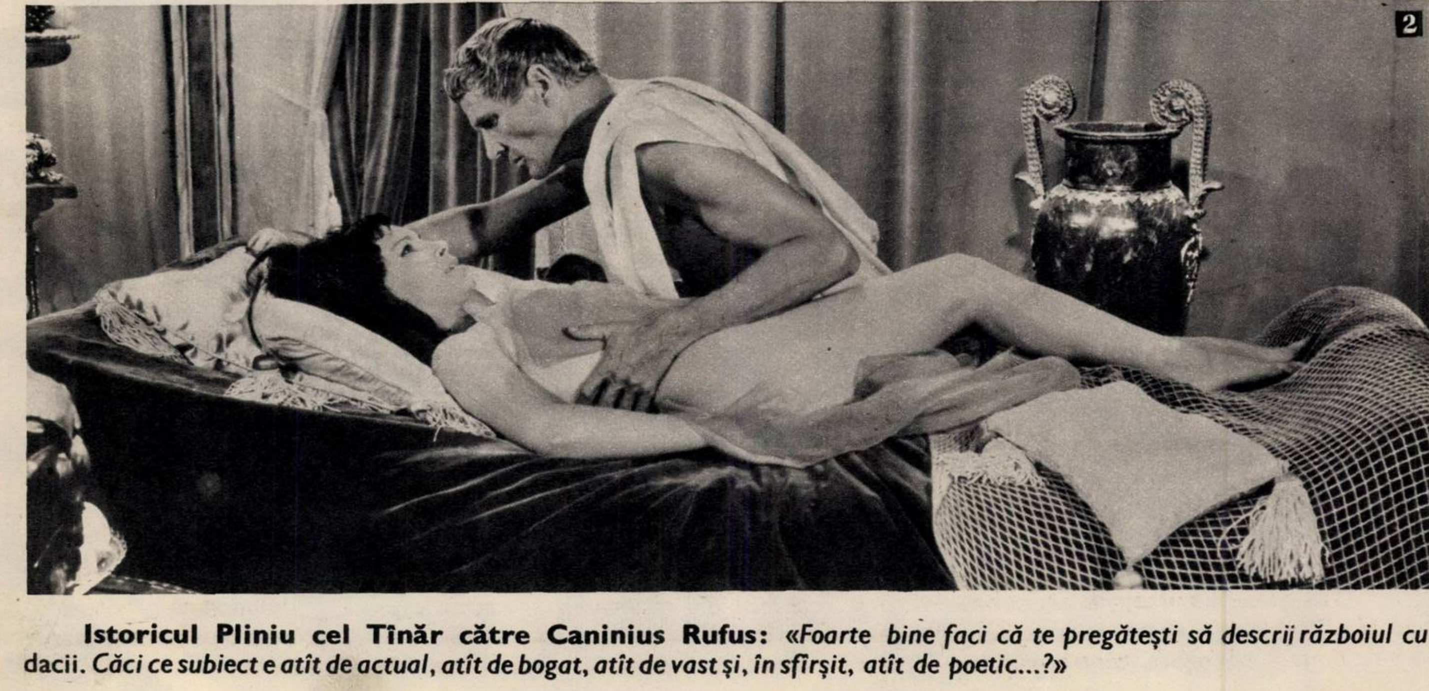
2

Istoricul Pliniu cel Tînăr către Caninius Rufus: *«Foarte bine faci că te pregătești să descrii războiul cu* dacii. *Căci ce subiect e atît de actual, atît de bogat, atît de vast și, în sfîrșit, atît de poetic...?»*

«Dacii», realizare de prestigiu a cinematografiei românești, dovedește cu prisosință că marele film istoric, elaborat cu supunere la obiect, la obiectul trecutului încremenit în documente, poate deveni un act de cultură propriu și absolut necesar unei cinematografii naționale. Nu amploarea cifrică, gigantismul desfășurărilor de forțe ori încordarea nedomolită definesc această recentă creație a cineaștilor noștri, ci capacitatea de a ordona mărturiile istoriei (cele care ne-au rămas) și roadele fanteziei în jurul unor sensuri majore, semnificative, intrate de mult în conștiința noastră: dorința neîntinată de libertate și demnitate, de statornicie pe aceste pămînturi, este o permanență a spiritului național românesc; ea vine de departe și ne conferă un loc anume în geografia spirituală a lumii.

Pregătirea înfruntării cu Domițian — moment de seamă în existența statului dac — este un nucleu dramaturgic-magnet ce atrage către el toate firele acțiunii (chiar și pe cele care păreau la început a fi ușor atinse de sentimentalism), după o riguroasă logică artistică: în numele ei, personajele traversează ecranul nu ca niște fantoșe goale de gînduri și trăiri, suporturi ale anecdoticii, ci ca făpturi de o mare frumusețe și plinătate interioară. Mîndria de a aparține și de a conduce un neam destoinic, voința neclintită a lui Decebal, iuțeala intuițiilor sale în relațiile cu romanii, înțelepciunea sa — toate acestea răsfrînte la scara întregului popor — sînt enunțate cu o remarcabilă putere de sinteză și sugestie care aparțin deopotrivă scenariului (Titus Popovici) și gîndirii regizorale (Sergiu Nicolaescu). Refuzul de a se lăsa furați de un descriptivism istoric care, oricît de spectaculos ar fi, pînă la urmă tot găunos se arată, se dovedește aici o adevărată cheie de boltă: hîrjoana celor doi copii ai lui Decebal la începutul filmului, într-un decor dătător parcă de liniște și stabilitate sufletească, petrecerea dacică, așază dintr-o dată întreaga evoluție ulterioară sub semnul unei intense dorințe de pace. Greutatea războiului cu romanii *este sugerată mai apoi nu numai de organizarea impunătoare,* geometrică, a acestora, ci și de vorbele agere cu care Decebal își caracterizează adversarul: «Au pierdut bătălii, dar n-au fost învinși niciodată».

Finalul, cu un montaj ce trece brusc de la imaginea dinamică a oamenilor angajați în bătălie la cea încremenită în basoreliefurile Columnei lui Traian, saltă dintr-o dată gîndul din planul *prezentului în cel al viitorului, dîndu-i perspectiva istoriei,* conștiința dăinuirii acelor fapte în memoria veacurilor ce aveau să vină.

Spiritul selectiv și sintetic al cineaștilor a funcționat deplin și atunci cînd a fost vorba de crearea atmosferei, de fixarea acelor trăsături definitorii pentru universul mitologic plăsmuit pe meleagurile noastre. Culoarea timpurilor, dacă se poate spune așa, ne este transmisă prin cîteva gesturi esențiale ce închid în ele o întreagă atitudine în fața marilor întrebări: viața, moartea. Credința dacilor într-o a doua viață, cea nepămînteană, undeva în ținutul imaginar al lui Zamolxe, conceput însă ca o prelungire a vetrei străbune, le poruncea să nu-și incinereze morții înainte de a le așterne în palmă un pumn de țărînă. Reluarea — pe parcursul filmului — a acestui simbol al veșnicului atașament față de glie în cazurile a trei sfîrșituri omenești diferite (sinuciderea prizonierului dac, sacrificarea fiului lui Decebal și moartea lui Severus, general roman de origine dacă) punctează tulburător acel univers mitologic amintit. O viziune plastică preocupată și ea nu de efectele în sine, ci de integrarea armonioasă în acest tot unitar care este filmul, contribuie în bună măsură la expresivitatea limbajului cinematografic. Nu e cazul să insistăm acum asupra multelor amănunte de compoziție a imaginii, a luminii, a culorilor (excelente, mai ales acele tonuri șterse ce păstrează parcă în ele răceala fierului și a stîncii), dar nu avem dreptul să nu amintim cel puțin două-trei remarcabile secvențe ieșite din mișcările de aparat ale operatorului Costache Ciubotaru: plimbarea lui Decebal și a lui Severus prin templu, jertfirea lui Cotiso, prăbușirea trunchiurilor de copaci peste armata romană, moartea lui Fuscus la marginea apei ori prim-planurile lui Decebal — mai ales cel în ploaie — adevărate portrete psihologice.

Dincolo de monumentalitatea personajelor, interpreții le-au conferit o fierbere lăuntrică etern umană: un Decebal masiv, de granit, scăpărător în diplomație, în înțelepciunea sa un pic tristă, ca și în vitejie, acesta este Amza Pellea; un Severus mînat de toate elanurile nobile ale tinereții — Pierre Brice; un Cornelius Fuscus obosit dar demn — Georges Marchal; o Medă cînd blîndă, cînd cu neînduplecări bărbătești — Marie-José Nat.

Talentul, dar nu numai atît, devotamentul artistic al unui alt numeros grup de actori de frunte — György Kovacs, Emil Botta, *Septimiu* Sever, Mircea Albulescu — și-au spus cuvîntul la reușita acestei vibrante pagini de istorie.

Magda MIHĂILESCU

1 Una din tumultuoasele scene de bătălie din film.

2 În culisele taberei romane: cortul generalului Fuscus.

3 Întrecere amicală, am spune noi astăzi. Cei care își încearcă puterile sînt romanul Marcus (Sergiu Nicolaescu) și fratele lui Decebal (Mircea Albulescu).

4 Decebal, ultimul și cel mai puternic rege dac. Un rol masiv, o interpretare pe măsură: actorul Amza Pellea.

5 Meda și Cotiso, copiii lui Decebal: Marie-José Nat și studentul Alexandru Herescu.

6 Fuscus (Georges Marchal), Severus (Pierre Brice), Attius (Geo Barton): trei destine cu o evoluție neașteptată.

Dio Cassius despre Decebal: *«Era priceput în ale războiului și iscusit la faptă, știind cînd să năvălească și cînd să se retragă la timp, meșter în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere, pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut».*

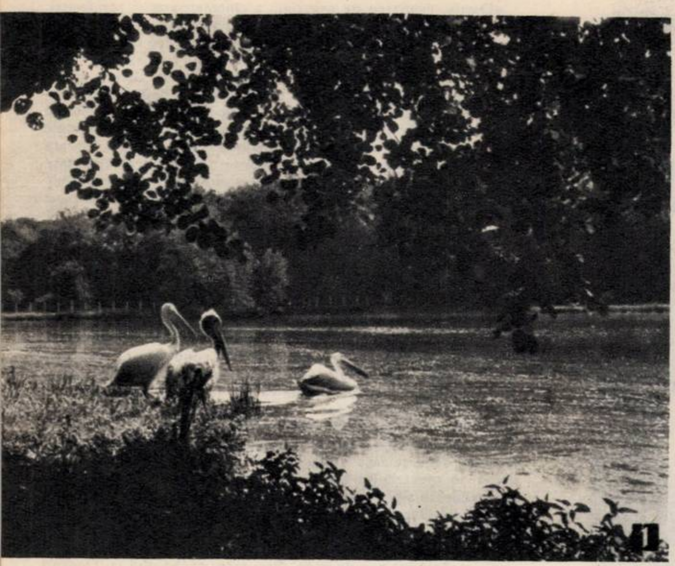
1

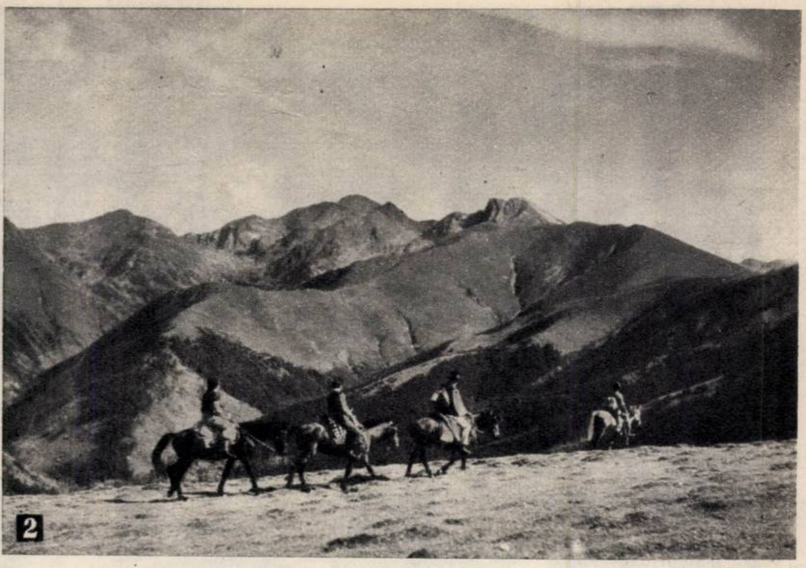
2

cititorii fotografiază

dialog cu cititorii

despre o broșură deosebit de utilă

Cititorul Mircea Ghiță din Craiova face, în scrisoarea sa către redacție, o serie de considerații în general pozitive cu privire la aspectul grafic al publicației noastre. După ce pune cîteva întrebări din cele mai diferite domenii, cărora le vom da răspunsul cuvenit, cititorul nostru ridică o problemă ce merită a fi menționată: «În ultimii ani — ne scrie tov. Ghiță — se editează anual o broșură de cea mai mare importanță pentru zeci de mii de tineri din țară — «Admiterea în învățămîntul superior». Apreciez, în legătură cu aceasta, că numărul de exemplare ce se pune în vînzare este cu mult sub minimul trebuincios. Astfel, la Craiova broșura respectivă pentru admiterea în anul 1966-1967 a dispărut din librării *intr-o oră*. În prezent se editează — arată în continuare corespondentul — cărți de literatură sau științifice în tiraje impresionante. De ce tocmai această broșură atît de solicitată să nu fie tipărită în cantități necesare? Pun această întrebare revistei «Flacăra» sperînd ca astfel problema să fie soluționată de organele competente, prin intermediul dv.» Iar noi publicăm prezenta în atenția Ministerului Învățămîntului.

de bun augur

«Am remarcat în ultimele numere ale revistei, dar mai pregnant în nr. 6, cîteva elemente noi, de bun augur pentru profilul rubricii Cadran internațional». Astfel își începe scrisoarea cititorul Dan Ionescu din Iași. Corespondentul nostru explică apoi că e vorba de înviorarea acestei rubrici prin introducerea, în ultima vreme, a numeroase corespondențe din străinătate. «Numărul 6 — ne arată tov. Dan Ionescu — a constituit în acest sens o surpriză plăcută, conținînd în cele două pagini ale «Cadranului» numai corespondențe din străinătate. Mi-au plăcut mai cu seamă «Pînă la berberii din munți» de Cristian Popișteanu, «Pe firul subțire al rîului Senne» de Horia Liman și «Cathy — pe micul ecran B.B.C.» de Gordon Schaffer. Rog redacția să continue pe această linie». Asigurăm pe cititorul nostru că sîntem preocupați în permanență de îmbogățirea conținutului revistei. Ne referim între altele la o nouă modalitate de abordare a problemelor internaționale, în cadrul cărora își vor găsi loc, desigur, și corespondențele de peste hotare.

un cămin cultural inactiv

Scrisoarea este semnată de tov. Nicu Gh. Rusu, un vechi corespondent al revistei noastre, și de încă alți nouă tineri țărani cooperatori din comuna Todirești, raionul Pașcani. Ei ne scriu pentru a-și manifesta nemulțumirea față de unele stări de lucruri din comuna lor. E vorba de activitatea ce s-a desfășurat în cadrul căminului cultural construit de sătenii din Todirești în anii 1955-1956 și care în ultima vreme a fost sistată. Căminul avea echipe de dansuri și de teatru, prezenta cu regularitate filme, organiza tot felul de manifestări. Dar în anul 1964 s-a hotărît renovarea căminului. Lucrările s-au tergiversat timp de doi ani pentru ca, la numai trei luni de la terminarea lor, să se constate că din plafon cad bucăți de var și de tencuială, că instalația electrică, care a fost defectuos executată, trebuie să fie demontată, că inventarul căminului (șah, table, rummy, două aparate de radio,o vioară, un acordeon și o chitară, două aparate de proiecție cinematografică) s-a «volatilizat». Locul unde se află unele din ele a putut fi identificat: de exemplu, aparatele de proiecție sînt la centrul de comună Stroiești, iar amatorii de cinema sînt invitați să străbată 4 km pînă acolo.

Semnatarii scrisorii cer să se ia măsuri pentru remedierea situației.

Semnalăm comitetelor de cultură și artă al raionului Pașcani și al regiunii Iași cele de mai sus, convinși că se vor întreprinde cele necesare pentru ca la Todirești să se poată duce activitatea culturală intensă dorită de săteni.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Mina Năstase, elevă, 17 ani, Lipova, str. Matei Corvin 39: cinema, ilustrate; Nelu Stoica, lăcătuș mecanic, 24 ani, Galați, str. Scînteia 76: teme diverse, literatură, sport, ilustrate; Gina Andrei, contabilă, 24 ani, Buzău, str. Democrației 10: muzică ușoară, ilustrate; Petrona Bolboceanu, elevă, com. Traian, rn. Măcin: teme diverse; Maria Conac, elevă, 18 ani, com. Ciochiuța, str. Cpt. Mihuțescu 38, rn. Strehaia: ilustrate; Lucica Șorea, elevă, 17 ani, Vaslui, str. Ștefan cel Mare 37: teme diverse, ilustrate; Gheorghe Cozac, laborant, 23 ani, Brașov, str. N. Bălcescu 16, ap. 6: cinema, ilustrate; Gabriela Truș, elevă, 17 ani, Lupeni, str. Ecaterina Teodoroiu 11: cinema, ilustrate; Ana Sanislav, elevă, 18 ani, com. Unirea II, str. Bălțăreț 177, rn. Aiud: ilustrate; Mihai Jigău, învățător, 22 ani, com. Valea lui Ion, rn. Bacău: muzică, literatură, cinema, radiotehnică; Claudia Catană, elevă, Zalău, str. Gh. Doja 2: teme diverse, ilustrate; Viorica Stavron, elevă, 16 ani, Timișoara, str. Aluniș 12: cinema, ilustrate; Tudor Neamțu, elev, Arad, str. Mucius Scaevola 50: teme diverse; Florica Apostol, elevă, com. Sînandrei 747, rn. Timișoara: teme diverse, muzică ușoară, sport, ilustrate; Valentina Humă, elevă, Vaslui, str. Podul Înalt 7: teme diverse, cinema, ilustrate; Dinu Cristian, elev, Bușteni, str. Libertății 138: cinema, ilustrate; Clemy Zamfir, învățătoare, Șc. generală com. Axintele, rn. Lehliu: teme diverse, ilustrate; Elena Toma, elevă, 17 ani, Brăila, str. Alexe Andrei 117: ilustrate; Valerian Matache, funcționar, 19 ani, Slobozia Veche, str. Cuza Vodă 38, reg. Buc.: teatru, matematică, judo; Cati Parușev, elevă, Tulcea, str. Traian 9: teatru, cinema, ilustrate; Gloria Enescu, studentă, Iași, Complex stud., cămin 6, cam. 57: ilustrate; Doina Dumbravă, studentă, com. Vrîncioaia, sat Poiana, rn. Focșani: ilustrate; Maria Oprișan, elevă, com. Crăiești, rn. Bujor, reg. Galați: cinema, ilustrate; Caliopia Popa, contabilă, 19 ani, com. Liești, rn. Galați: cinema, ilustrate; Milica Rugină, contabilă, 19 ani, com. Țepu, rn. Tecuci: cinema, ilustrate; Georgeta Istrate, contabilă, 19 ani, com. Cudalbi, rn. Tecuci: ilustrate; Cornelia Savu, elevă, 17 ani, Tîrgoviște, str. Poet Alexandrescu 27: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Silvia Munteanu, elevă, Constanța, str. Străjerului 8 bis: ilustrate; Ion Jianu, muncitor, Uricani, aleea Trandafirilor, cămin 2, cam. 17, rn. Petroșani: teme diverse, sport, ilustrate; Costel Vasile, marinar, 23 ani, Constanța, bd. Lăpușneanu 106, bl. L1, sc. E, ap. 82: teme diverse, ilustrate; Dragomir Popinciuc, lăcătuș mecanic, 22 ani, Iași, str. Decebal 4: ilustrate; Mioara Căprioară, elevă, 17 ani, Constanța, str. Mugurului 74: teatru, sport, ilustrate; Minică Duduveche, conducător auto, 20 ani, com. Cujmir, rn. Calafat: despre reg. Oltenia; Cornelia Buium, elevă, 16 ani, Piatra-Neamț, str. Bicazului 68: ilustrate; Victor Bimbiric, tehnician electronist, 23 ani, București, str. Sighet 56, rn. 1 Mai: televiziune, sport, ilustrate; Nina Murărescu, elevă, com. Zărnești, str. Mănești 205, rn. Curtea de Argeș: teme diverse; Ilie Milin, mecanic întreținere, 35 ani, Timișoara I, căsuța poștală 6: schimb de ziare și reviste ilustrate; Ionica Pascu, elevă, 16 ani, Brăila, str. Diana 2: ilustrate; Petru L. Han, sudor, 20 ani, Teliucul Mic, str. Voicu Cneazul 1, et. 1, ap. 3, reg. Hunedoara: teme diverse; Maria Molnar, muncitoare, 24 ani, Sînnicolau Mare, str. Albina 6: teme diverse; Marian Frîncu, mecanic, 22 ani, Ploiești, str. Nucilor 10: ilustrate; Maria Stan, elevă, Brăila, str. Roșiori 170: teme diverse.

în cîteva rînduri

Rodica Dumitrescu, Tîrgoviște. 1) Ar fi cu totul inutil să revenim asupra unor subiecte pe care lucrarea «Șapte monumente ale arhitecturii antice» de G. Chițulescu și T. Chițulescu (Ed. tehnică) le-a tratat pe larg. Căutați cartea și citiți-o. 2) Am luat notă de dorința dv.: fișă filmografică — Robert Hossein. 3) Adresa actorului Șerban Cantacuzino: Teatrul «Ion Creangă», str. G-ral Eremia Grigorescu 24, rn. 30 Decembrie, București. 4) Interpretul rolului Fantomas este Jean Marais.

Maria Sava, Aiud. Dacă Mike Marshall și cele două actrițe la care vă referiți se vor evidenția în mod deosebit pe tărîmul creației cinematografice, să fiți convinsă că paginile de film ale «Flacării» vor sublinia evoluția lor prin texte și fotografii.

Rodica Pașol, Buzău. Remarcăm cu satisfacție că urmăriți cu multă asiduitate și sînteți la curent chiar cu cele mai mici texte ce apar în revistă. De aceea vă răspundem că interpretul dv. preferat se bucură și din partea noastră de aceeași prețuire. Ca atare, sperăm să-i publicăm fotografia pe copertă.

Ecaterina Velea, Tulcea. Michèle Mercier nu figurează

1 Pe marginea lacului — Victor Voicu Vedea.

2 Străbătînd potecile Făgărașului — Aurel Balaban.

3 Seară în Sighișoara — Dieter Moyrer.

deocamdată în planurile noastre tematice pentru coperte. Am prezentat-o însă în cursul anului trecut în cadrul unei fișe filmografice.

Jeny Popa și **Doina Niculescu,** București. 1) Pentru adresa unuia din actori vă rugăm vedeți răspunsul dat mai sus cititoarei Rodica Dumitrescu. 2) Melaniei Cîrje scrieți-i pe adresa Teatrului «C. I. Nottara», bd. Magheru 20, Loco. 3) Date despre orașul Tg. Mureș au apărut în cadrul rubricii «Orașele patriei» din «Flacăra» nr. 32/1966. 4) Am luat notă de cererea dv. cu privire la cîntărețul preferat.

Ana Zaiț, com. Jurilovca. Cel mai competent răspuns în problema ce vă interesează îl puteți primi din partea Muzeului regional din Constanța, căruia urmează să vă adresați.

Zaharia Pop, Timișoara. Ne pare rău că trebuie să vă contrazicem: asimetria literelor care compun titlul de pe coperta revistei noastre este doar aparentă. Literele sînt așezate la distanță egală una față de cealaltă. Nu înseamnă însă că vom rămîne totdeauna la formula actuală a scrierii titlului.

Cristina-Elvira Miluteanu, Tr. Severin. 1) Problema publicării unui nou roman ilustrat continuă să se afle în atenția redacției noastre. 2) Exact în ziua primirii scrisorii dv. dorința v-a fost satisfăcută: Doina Badea pe coperta nr. 4 din 21 ianuarie 1967.

Nina Breban, Zalău. Nu ni se pare de loc nepotrivită propunerea dv. ci, dimpotrivă, perfect logică. Noțiunea de «modern», de «contemporan», în societatea noastră trebuie bine analizată și definită. Redacția noastră a publicat în anul 1966 o anchetă pe această temă. Nu este de loc exclus însă să mai revenim.

Mariana Itoafă, Constanța. Nu, pe copertă nu a apărut fotografia actorului Richard Widmark, ci doar la fișa sa filmografică din nr. 35/1966.

NOTĂ

Cititorii care se adresează redacției și doresc să li se răspundă în revistă sau prin poștă sînt rugați să menționeze in scrisori numele și adresele lor complete.

cititorii întreabă

filolog, istoric, arheolog...

«Vreau să cunosc cîteva date ale vieții și operei învățatului român Grigore Tocilescu și mai ales contribuția sa la dezvoltarea arheologiei românești».

Dan STOICA
com. Ghirdoveni, rn. Cîmpina

Răspunde lector univ. RADU FLORESCU, consultant la Consiliul muzeelor din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă.

Contemporan cu Unirea și cu războiul de independență, trăind direct marile evenimente care au stat la baza României moderne, figura lui Grigore Tocilescu (26 oct. 1850-18 sept. 1909) ni se înfățișează ca a unui deschizător de drumuri în domeniul arheologiei noastre. El și-a făcut studiile în țară, absolvind în cadrul uneia dintre primele promoții Facultatea de litere a Universității din București, unde fusese elev al lui B.P. Hasdeu. Curînd după absolvire, și după ce făcuse un stagiu de perfecționare în străinătate, tînărul învățat a fost chemat să-și înlocuiască maestrul la catedră. De formație filologico-istorică, a început prin a publica studii istorice din domeniul istoriei României, între care lucrarea «Dacia înainte de romani» a fost premiată de Academie. Curînd însă studiile și cercetările de arheologie militantă, de teren, l-au atras în mod deosebit.

Începutul de modernizare a societății românești, care a urmat după războiul de independență, a determinat importante lucrări de transformare a localităților, care toate au prilejuit descoperiri arheologice neașteptate. În acest context s-a înscris și activitatea lui Tocilescu. Formația lui filologică l-a orientat mai ales către monumentele epigrafice și — în mai mică măsură — către cele de artă. Secondat de inimosul și priceputul Pamfil Polonic-tatăl, care-l însoțea peste tot în calitate de desenator relevist, Tocilescu a cercetat, mai mult sau mai puțin aprofundat, aproape toate monumentele și ansamblurile greco-romane mai importante din vechea Românie: Turnu-Severin (Drobeta), valul cunoscut sub numele de Brazda lui Novac, linia de fortificații romane de pe Olt, ca și aceea de la vest de rîu — Flămînda-Rucăr — cele trei Valuri din Dobrogea, în sfîrșit, Cernavoda (Axiopolis), Constanța (Tomis) și Adamclisi (Tropaeum Traiani). Rezultatele acestor cercetări le-a publicat în o serie de importante lucrări dintre care se pot cita: *Monumente Epigrafice și Sculpturali*, *Fouilles et Recherches*, grupul de rapoarte epigrafice din *Archäologische und Epigraphische Mittheilungen* de la Viena, în sfîrșit *Monumentul triumfal al lui Traian de la Adamclisi — Tropaeum Traiani* — aceasta din urmă în colaborare cu Georg Niemann și Otto Bendorf, care avea de altfel să fie și opera care să-l facă celebru, în măsura în care Tocilescu a fost primul arheolog ce a întreprins o cercetare completă a monumentului și prima încercare *plauzibilă de reconstituire și interpretare*. De asemenea, a dat prima datare a lui, rămasă — în ciuda controverselor ulterioare — valabilă pînă astăzi.

Prin amploarea acțiunii sale de cercetare, prin vasta lui erudiție, ca și prin justa înțelegere a importanței *obiectivelor cercetate Tocilescu rămîne* un mare înaintaș, de la care au plecat și pleacă încă multe din problemele cercetării arheologice pînă azi.

figura unui mare comandant de flotă

Cititorii Elena RĂDULESCU *din București și* Constantin CÎRA *din Timișoara doresc să știe cine a fost Horatio Nelson și ce rol a jucat în istoria Angliei?*

Răspunde lector univ. D. TODERICIU.

Celebru amiral englez născut la Burnham-Thorpe în anul 1758, mort în lupta de la Trafalgar (21 oct. 1805), Nelson *navighează* de la *vîrsta* de 15 ani. Primul său drum pe mare este expediția spre Polul Nord a căpitanului Phipps. Servește apoi în India și America. Temperament violent, încăpățînat, își atrage antipatia șefului său, sir Richard Hughes, și rămîne timp de patru ani (1787-1791) în afara marinei. Între timp se căsătorește cu văduva Risbet (1787). Primind în anul 1793 comanda unui vas de război, face o lungă campanie în apele Mării Mediterane. În lupta navală de la Calvi (10.VIII. 1794) își pierde un ochi. Ilustrîndu-se în lupta de la Capul Sfîntul Vincent (1797), Nelson ajunge contraamiral. În cursul încercării de a forța flota franceză la Santa Cruz este grav rănit și îi este amputat brațul drept. De-abia restabilit, ia comanda unei flote engleze din Marea Mediterană. El surprinde la Abukir o flotă franceză de 13 vase de linie, o manevrează și, după o teribilă bătălie de 12 ore, capturează și distruge 9 vase franceze, arde alte două și ia circa 500 prizonieri francezi. Prin aceasta soarta campaniei lui Bonaparte în Egipt este pecetluită. Planul lui Napoleon de a cuceri India este răsturnat.

Devenit baron, grav rănit la cap și un timp orb, Nelson dobîndește o imensă popularitate în Anglia. Din păcate, o aventură amoroasă cu Lady Hamilton, soția ambasadorului englez pe lîngă regele Neapolului, împietează asupra activității amiralului, revenit la comandă, influențîndu-i în mod nega*tiv disciplina militară*. După o *acțiune* lipsită de glorie, în cursul căreia reprimă revolta populară de la Neapole împotriva regelui burbonic, Nelson revine în fruntea flotei, promovat de unele succese obținute în apele Mării Nordului. Trimis din nou în apele Mediteranei *după anul* 1803, Nelson *re*organizează flota și, manevrînd în Atlantic pentru a împiedica joncțiunea dintre flotele franceză și spaniolă, zdrobește flota franceză comandată de amiralul Villeneuve, la Trafalgar, în cursul unei lupte celebre în care moare el însuși în momentul dobîndirii victoriei. Este îngropat cu pompă în catedrala Sf. Paul din Londra și i se ridică un gigantic monument în Trafalgar Square din Londra. El a avut două fiice cu Lady Hamilton. Una dintre ele, Horația, a murit în 1881. Pictori cunoscuți ca Hoppner, Abbot și alții i-au consacrat tablouri păstrate în National Portrait Gallery din Londra și Palatul regal Saint James. A fost considerat drept erou național al poporului englez.

pe scurt

Gabriela Niculin, București. 1) Niccola Sacco (1891-1927) și Bartolomeo Vanzetti (1888-1927), muncitori americani de origine italiană, au fost victimele unei crime judiciare ale cărei ecouri nu s-au stins încă. Participanți activi la mișcarea muncitorească, ei au fost arestați în anul 1920 și, sub false acuzații, judecați și condamnați la moarte. Procesul a stîrnit o mișcare de protest de mare amploare în Statele Unite și în întreaga lume. Cererea de rejudecare a procesului în fața Curții cu juri a fost însă respinsă. Mărturia gangsterului Celestino Madeiros, în care recunoștea că el era adevăratul vinovat de acuzațiile care au fost atribuite celor doi muncitori, nu a fost luată în considerație. La 23 august 1927 Sacco și Vanzetti au fost executați pe scaunul electric la închisoarea din Boston. Nu *demult unul dintre nepoții lui Sacco* a anunțat că intenționează să ceară tribunalului din Boston revizuirea procesului. 2) Celeilalte întrebări îi vom da răspunsul prin poștă.

Tărșan Alexandru, Timișoara. Instrumentul muzical despre care ne întrebați se numește banjo și este originar din America de Nord. Folosit în formațiile de jaz ale negrilor, cunoaște astăzi o răspîndire foarte largă. Sunetele sînt produse prin ciupire și este folosit ca instrument solistic sau de acompaniament.

Constantin N. *Turbatu,* Cogealac, rn. Istria. 1) Celebrul violonist și compozitor italian Niccolo Paganini s-a născut în 1782 la Genova și a murit în 1840 la Nisa. Talent înnăscut, el a debutat în public la 9 ani în cadrul unui concert dat la Genova, iar la 15 ani a început seria triumfalelor sale turnee în toate țările Europei, care vor continua pînă la sfîrșitul vieții sale. Ne-a lăsat 24 de capricii pentru vioară solo, 4 concerte pentru vioară și orchestră, cvartete, variațiuni pe diverse teme și un Allegro de concert («Moto perpetuo»). Paganini a avut într-adevăr legături strînse cu mișcarea carbonarilor. 2) Doriți să cunoașteți «biografiile» faimoșilor Sherlock Holmes și Maigret? Citiți cărțile sau povestirile lui A. Conan Doyle și, respectiv ale lui Georges Simenon și vizionați filmele avîndu-i ca eroi pe cei doi polițiști. Pentru că nici renumitul detectiv englez, nici nu mai puțin celebrul comisar francez nu au trăit aievea, fiind doar eroi de literatură.

Florica-Ana Nechita, Gătaia, rn. Deta; **Daniela Bistrițeanu,** Timișoara; **Constantin Hahui,** Caransebeș. Marea noastră cîntăreață Hariclea Darclée (1860-1939) a debutat în 1888 la Paris în «Faust». Datorită calităților vocii și marii sale arte interpretative s-a bucurat de succese răsunătoare pe cele mai renumite scene lirice ale epocii sale. Numeroși compozitori celebri se mîndreau cu faptul că Hariclea Darclée interpreta roluri în operele lor. A creat rolul titular din «Tosca» de Puccini. A sprijinit acțiunile muzicienilor patrioți români pentru înființarea unui teatru românesc de operă.

Gh. Popazu, Focșani. 1) Evident că cenușa și fumul din timpul unei erupții vulcanice provin de pe urma unor arderi. Materia magmatică (lava), o masă fluidă care ia naștere în străfundurile scoarței terestre și izbucnește pe conurile vulcanilor, conține soluții fierbinți care ard totul în calea lor și eliberează din compoziție diferite gaze care se împrăștie în atmosferă sub formă de nori. 2) Procesul de transformare a maimuței în om s-a petrecut nu deodată, ci în decursul unei evoluții ce a durat milioane de ani. El nu se repetă sub ochii noștri pentru că în natură există o lege de fier: cînd dintr-o specie mai înapoiată se naște, prin transformări succesive, o alta mai evoluată, prima dintre ele dispare. Și chiar dacă prin absurd am *presupune* că *îndepărtatul* strămoș al omului (după părerile unor savanți ar fi vorba de un animal de acum 25 sau chiar 50 milioane de ani) ar mai trăi în zilele noastre, caracterul lent al procesului de evoluție ce se petrece în natură ne-ar împiedica să sesizăm transformările. 3) Despre daci vă recomandăm lucrarea lui Hadrian Daicoviciu, «Dacii» (Editura științifică), precum și lucrarea «Limba traco-dacilor» de I.I. Russu (Editura Academiei).

ORAȘELE PATRIEI

- **Oraș raional.**
- **Coordonate geografice: 47°28' latitudine nordică și 26°20' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor: 17 816 (la 1 ianuarie 1966).**

fălticeni*)

Fălticenii au luat ființă ca tîrg în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Numele lui apare pentru prima dată într-un zapis de vînzare-cumpărare din 12 februarie 1790. Tot în 1790, la 3 martie, isprăvnicia Sucevei pomenește într-un document numele oficial al Fălticenilor; îl regăsim apoi în 1818, în scrisorile trimise unor localnici de către cîțiva negustori din Lvov și Wroclaw.

În 1821 Fălticenii, ca și satele din jur, au cunoscut febra evenimentelor din acel an, locul respectiv devenind teatru de luptă între eteriștii care se retrăseseră la Mînăstirea Slatina și turcii care-i urmăreau. Mișcarea revoluționară din 1848, după cum reiese și dintr-un memoriu al lui Aleco Forăscu, ispravnicul ținutului din acea vreme, a avut și ea răsunet la Fălticeni. Ceva mai tîrziu, ideea Unirii a încolțit în sufletul multor fălticeneni; aici s-a constituit un comitet care a întreprins o acțiune viguroasă contra separatiștilor.

În legătură cu o mișcare culturală mai veche, la Fălticeni — perioada de la începutul înființării orașului și pînă la sfîrșitul veacului trecut — se poate aminti de reprezentațiile date aici de trupe de teatru conduse de Matei Millo, Lupescu și N.A. Bogdan. De asemenea, pentru promovarea culturii se înființează aici societatea lui Dionisie Zaharescu numită «Societate de diletanți».

La 1 aprilie 1842 ia ființă Școala Domnească, profesor fiind Neofit Scriban. În oraș mai existau cîteva școli particulare (pensioane) la care învățau numai fiii marilor proprietari.

În 1852 funcționa și Școala catihetică, unde a învățat și Ion Creangă, iar la 31 octombrie 1864 se înființează Gimnaziul «Alexandru Ioan I».

În anii care urmează, cîțiva scriitori originari din Fălticeni sau care au locuit temporar în acest oraș au adus o importantă contribuție la activitatea culturală a țării. E vorba de Nicu Gane, Artur Gorovei, M. Sadoveanu, Eugen Lovinescu — pentru a pomeni doar pe cîțiva.

La Fălticeni au apărut și unele gazete ca: «Plăeșul înregistrator de fapte», «Vocea Sucevei» — jurnal politic, literar și comercial, «Gazeta de Fălticeni», revistele «Revista populară», «Fotografia, revistă mensuală ilustrată».

Din punct de vedere economic, pînă în 1944 orașul s-a dezvoltat într-un ritm foarte încet. Singurele fapte mai memorabile sînt construirea liniei ferate Fălticeni-Dolhasca în anul 1886 și cîteva lucrări de interes edilitar.

În prezent în orașul Fălticeni funcționează două mari obiective industriale de importanță republicană: Combinatul forestier și Filatura de in și cînepă.

La cele două licee teoretice, la școlile generale, la liceul agricol și la școala de mecanici agricoli din Fălticeni în anul școlar 1966-1967 învață un număr de aproape 5 000 elevi.

Azi activitatea culturală este bogată; ea se desfășoară în cadrul casei raionale de cultură cît și a formațiilor culturale de pe lîngă întreprinderile din oraș.

Mihai NISTOR
profesor de istorie, directorul Muzeului raional Fălticeni

**)Istoricul orașului Fălticeni a fost cerut de cititorii Marius Fabian Polgar din Orșova și Vasile Domnica din Fălticeni.*

CA ÎNTR-UN VIS DE PISICĂ

Laolaltă cu pești... atît de ispititori! Dar aparențele sînt înșelătoare. Panoul de sticlă groasă al unui acvariu din Miami (S.U.A.) desparte pisica de mirificul său vis. Și totul nu rămîne decît o glumă fotografică.

FLACĂRA VARIETĂȚI

cuvinte încrucișate

să ne veselim...

ORIZONTAL: 1) Ne provoacă rîsul — A zîmbi. 2) Creator de idile — Voie bună. 3) E comic — Vesel în... plăcintă. 4) Stă pe casă — Leagă vorbele... — Întreprinderea regională de transporturi auto. 5) Toc gol! — Sucit — Curge! 6) Așa-i spuneau amicii marelui Caragiale — Se mută cu cortul. 7) Nota redacției — Poftă de joc — Se bagă la apă (pl.). 8) Însemn! — Unul din părinți — Nu face nimic. 9) Vorbe bune de circumstanță — Nu vede — Cuib! 10) Sentiment lăudabil — Inimă de fată! — Sînt răpitoare. 11) Se închină eroilor — Comici de circ. 12) A te distra (fig.) — Înfățișare caricaturală.

VERTICAL: 1) Actor... de comedie (în fond e tragic!) — Merge cu satira. 2) Roman tematic de Victor Hugo (3 cuv.). 3) Orășel în Etiopia — Omul care n-a rîs niciodată... pe ecran. 4) Te iau în rîs — Rea! 5) Petrecere cu lăutari (pl.) — O jumătate de ceas! 6) Fără gălăgie! — Începe carnavalul! — Unul din ăia... 7) Nu prea rîde... — Cunoscut comic italian. 8) Are o clanță... — Prinde raci — Vis fără miez! 9) Spectacol de estradă — O glumă apreciată. 10) Se face de rîs — Veselie — Prietenul lui Tibișir. 11) Cîntec, joc și voie bună (pl.). 12) Pare! — O companie plăcută.

1 C	2 O	3 M	4 I	5 C	6 ◢	7 S	8 U	9 R	10 I	11 D	12 E
2 A	M	O	R	■	V	E	S	E	L	I	E
3 B	U	F	O	N	■	R	A	V	A	I	■
4 O	L	A	N	■	S	I	■	I	R	T	A
5 T	C	■	I		S	O		Z	■	R	
6 N	A	N	C	U	■	S		O		A	
7 N	R	■	I	N	C	■	B	A	R	C	I
8 ◢	E	U	■	M	A	M	A	■		T	
9 U	D	A	R	E	■	O	R	B	■	I	B
10 M	I	L	A	■	A		■	A	T	I	
11 O	D	A	■	C	L	O	V	N	I	■	
12 R	E	C	R	E	A	■	S	C	R	I	B

Toma MICHINICI
Dicționar: INC, MOFA, LIR.

dezlegarea jocului «PEISAJ HIBERNAL» apărut în nr. 6

ORIZONTAL: 1) CENUȘA — VARA. 2) AVALANȘA — AR. 3) SEMINȚE — ACE. 4) ARET — IARNA. 5) TETEA — R — TNA. 6) AȘI — URARI — N. 7) T — ARA — OCTO. 8) F — SN — ME — IAD. 9) RĂCITURĂ — S. 10) IPO — ERATICE. 11) GERURI — ELAN.

dezlegarea jocului «DIN LUMEA BASMELOR» apărut în nr. 7

ORIZONTAL: 1) BASMA — MOȘNEGI. 2) ARATOS — STAN — E. 3) JAR — RASARI — IL. 4) OPAC — MIRACOLE. 5) V — COCOȘ — DACE. 6) SA — ODATA — HAN. 7) BE — SCILA — ZINE. 8) ARAC — VIRGOLAC. 9) RIGOLA — TERA — U. 10) BOARE — MORI — AR. 11) AS — PĂSĂRILA — A. 12) C — PITIC — LACAT. 13) OBOI — CASA — RP. 14) TIR — PAZA — LEAC.

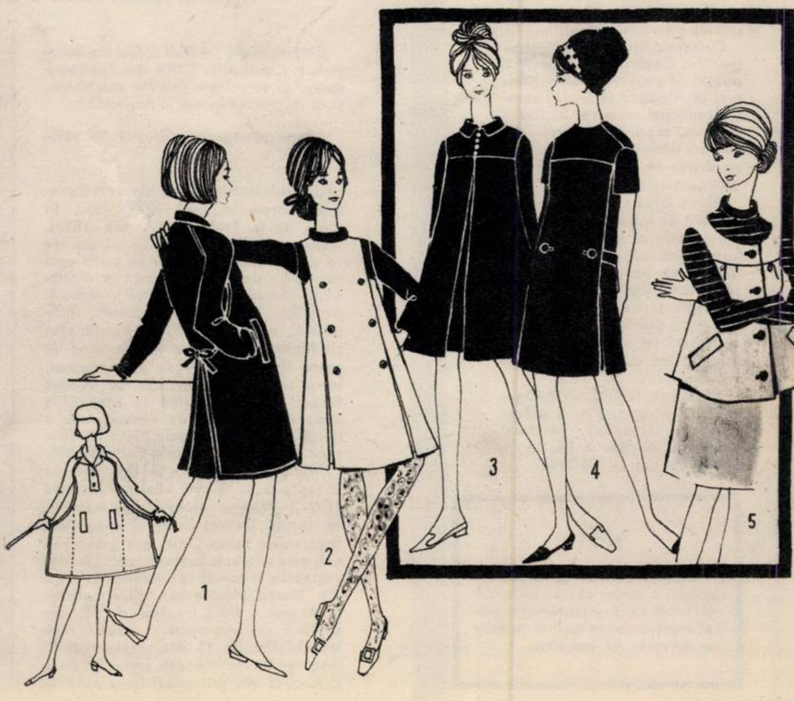

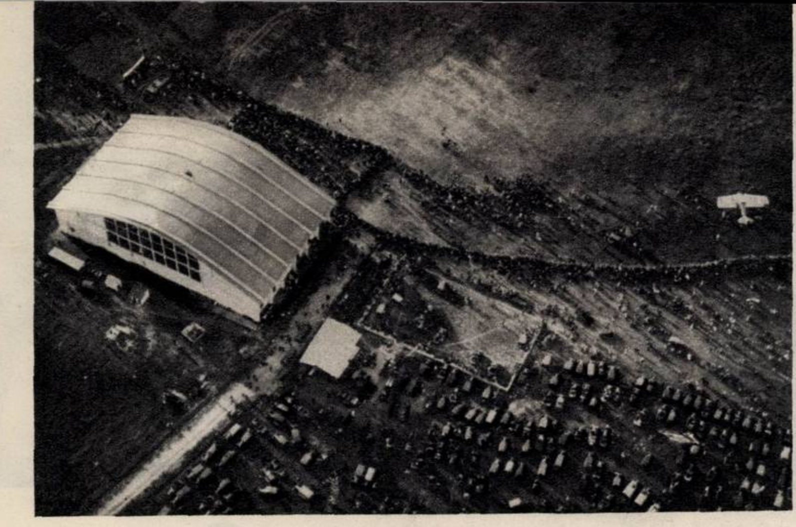

FOTOGRAFII RARE:

pe aeroportul băneasa în 1928

Vlaicu și Vuia, cei doi mari precursori români ai aviației moderne de azi, au făcut ca dragostea pentru zbor să se răspîndească repede în țara noastră. România a devenit, încă cu decenii în urmă, una din țările care au atras atenția lumii asupra interesului deosebit pentru aviație de care dădeau dovadă nu numai zburătorii profesioniști sau amatori, ci și marele public.

Publicăm fotografia unui miting aviatic internațional ținut pe aeroportul Băneasa din București acum aproape 40 de ani, mai exact: la 20 mai 1928.

Fotografia a fost luată de la înălțimea de 800 metri, de pe bordul unui avion «Fokker». Printre cei 11 pasageri ai avionului se afla și cunoscutul fotoreporter român J. Berman, care a făcut această reușită fotografie.

«TELECOMUNICAȚII PERSONALE»?

O cameră de luat vederi pentru televiziune, care poate fi ținută într-o mînă, a fost construită de compania R.C.A. din S.U.A. Fiind complet transistorizată, camera aceasta portabilă poate fi utilizată cu succes în cele mai variate condiții. Ea a și fost experimentată în munca ziariștilor, în activitatea turistică, în astronautică etc.

LA COPCI

Indiferenți la asprimea iernii care a acoperit apele cu un strat gros de gheață, un grup de pescari coreeni așteaptă răbdători în fața copcilor în care și-au aruncat undițele.

cînd aștepți un copil

«Deși situația mea actuală nu-mi prea dă posibilitatea să arăt cochetă, aș dori totuși ca și în timpul sarcinii să fiu îmbrăcată decent și la curent cu moda. V-aș ruga mult să publicați cîteva modele de rochii și sarafane pentru femeile însărcinate» — ne scrie Maria Pop din Cîmpia Turzii. Îi satisfacem dorința publicînd cîteva modele create de Raia Solomonică.

1) Rochie cu jupă dublă, deschizîndu-se în față în chip de șorț (acesta poate da rochiei lejeritate, pe măsura necesităților).

2) Pentru serviciu,un sarafan cu cute duble în față, care pot ajuta simțitor la lărgirea jupei.

3) O cută adîncă în față, pornită de sus, din platcă, ca și croiala evazată pot da o rochie foarte comodă pentru lunile de sarcină.

4) Lejeritatea acestei rochii este obținută prin cutele laterale.

5) Foarte practice sînt și aceste două piese: fusta e pusă pe un elastic slab, iar vesta este mai lungă, cu lărgimea rezultată și din linie, și din creții ce pornesc din platcă.

umor

de peste hotare

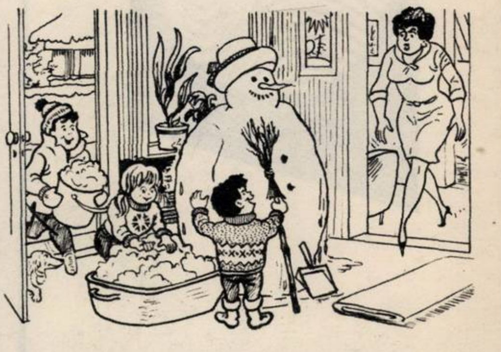

— Afară e prea frig, mămico!...

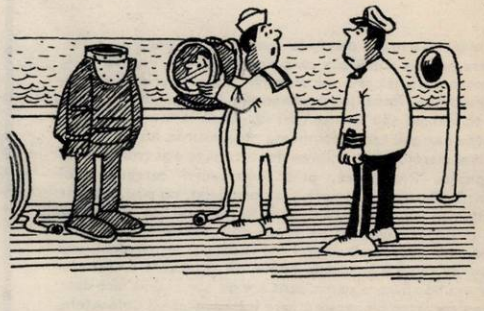

— Am impresia că ceva nu e în regulă, căpitane!

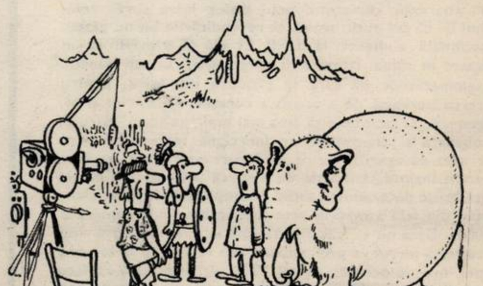

— Pentru scena «Hanibal trece Alpii» va trebui un alt elefant. Ăsta are amețeli...

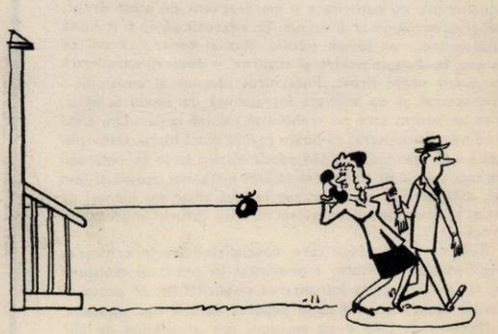

— Te chem din nou peste două ore, draga mea, acum trebuie să plec...

formule noi (II)

Telespectatorul deschide televizorul pentru a se distra, pentru a mai afla ceva noutăți și are, dintr-o dată, o mare surpriză. Pe micul ecran nu se perindă artiști, profesori sau fotbaliști. Acolo se află el însuși, iar împreună cu el, obligat să-l asculte, să-i răspundă la întrebări, unul dintre oamenii care patronează neajunsurile lui de fiecare zi: mai marele peste tramvaiele, autobuzele și troleibuzele Capitalei. Pentru că, prin intermediul cercetătorului științific Baziliade, au vorbit, au protestat, nu s-au declarat mulțumiți cu explicațiile primite toți cei ce călătoresc cel puțin de două ori pe zi cu mijloace de transport în comun. Și asta nu la modul oarecum mai impersonal, mai lipsit de adresă imediată, impus de condițiile «Anchetei T V », unde fiecare participant are de obicei de-a face doar cu un reporter binevoitor, care îi înregistrează doleanțele, confruntarea opiniilor urmînd să se realizeze abia pe masa de montaj. Principalul merit al emisiunii «Față-n față» este indicat chiar de titlul ei.

Iar cînd dezbaterea capătă, așa cum s-a întîmplat la prima temă abordată, caracterul unui dialog între surzi, cetățeanul își dă cel puțin seama că revendicările lui nu găsesc deocamdată audiență la I.T.B. El află că e privit ca un obstacol în calea ritmicității circulației, ca un fanatic al aglomerărilor pe care le produce într-adins, pentru plăcerea perversă de a provoca necazuri I.T.B.-ului și că, în general, ar face bine să stea mai mult pe-acasă, întrucît autobuzele și tramvaiele ar funcționa ireproșabil dacă n-ar avea pasageri. Instruit de foruri autorizate, va avea de-acum înainte satisfacția de a ști că șoferul care demarează brusc determinînd astfel prăbușirea călătorilor către partea din față a mașinii este ineducabil, fiind «unul din 22 000». Dacă nu va izbuti să se suie în tramvai la ora cînd își termină lucrul va privi situația mai resemnat și, la urma urmei, mai autocritic: el, nu I.T.B.-ul, e de vină că face parte dintre cei 100 000 de bucureșteni pentru care «nu s-au prevăzut mijloace de transport».

Purtătorul lui de cuvînt a fost destul de lipsit de timiditate, destul de insistent pentru a clarifica pe deplin problema: la I.T.B. se crede că nu întreprinderea a fost creată pentru a-i sluji pe cumpărătorii de bilete, ci cumpărătorii de bilete au apărut pe lume pentru ca întreprinderea să-și facă planul.

Dacă Toma Popescu, investit cu dreptul de a conduce dezbaterea, de a lua cuvîntul unuia și a-l da altuia, ar fi făcut uz mai cu autoritate și mai frecvent de acest drept, valoarea emisiunii ar fi scăzut. Ea a izbutit să fie o tribună cetățenească, un forum public, tocmai pentru că cei ce cereau, în numele nostru al tuturor, o deservire civilizată au putut vorbi firesc. Puternicul răsunet al emisiunii a fost atestat și de ancheta întreprinsă de ziarul *Scînteia*. Este un succes care nu trebuie să rămînă izolat. Din clipa cînd ne-a demonstrat că poate realiza acest lucru, televiziunea s-a obligat implicit să-i aducă «față-n față» cu cetățenii pe toți cei ce au datoria să le facă viața mai ușoară și le-o fac, dimpotrivă, mai grea, sau le fură chiar ani întregi de viață, așa cum ne-a demonstrat cu cifre autorul emisiunii că procedează I.T.B.-ul.

Rubrica «Reflector» care, specializîndu-se în criticarea neglijențelor edilitare, a prezentat în prima ei emisiune un fel de prefață la înfruntarea public-I.T.B., ar putea să revină asupra acestei teme departe de a fi fost epuizată.

Necontenit cele două emisiuni noi și, alături de ele, «Ancheta T V », care a pornit mai demult pe aceeași cale justă, trebuie să scoată la lumină și să dezbată cu seriozitate tot ce ține de variatele aspecte ale universului nostru cotidian.

Felicia ANTIP

1

2

ce ne-am face fără ceas ?...

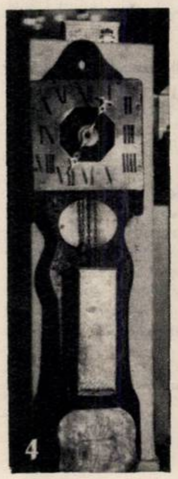
4

5

6

1 *Astfel arăta așa-numitul ceas-lumînare. Pe măsură ce ardea, flacăra indica și «ora exactă».*

2 *Un vestigiu din evul mediu: cadran solar și în acelasi timp și «ceas cu explozibil».*

3 *Tabloul acesta nu-i altceva decît un ceas din secolul al XIX-lea. O dată cu mișcarea acelor pe cadran «funcționează» și moara.*

4 *Un ceas de perete din 1654. Funcționează cu... apă. Constructorul, ceasornicarul englez Charles Reyner, a gravat pe el două cuvinte etern valabile: tyme passeth (timpul trece).*

5 *Darul pe care l-a făcut Ludovic al XIV-lea doamnei de Maintenon: ceasul e construit în 1693; înălțimea — un metru; 52 piese ornamentale. Funcționează și azi.*

6 *Ceasul de masă al lui Alexandru Ioan Cuza.*

7 *Bătrînul orologiu din turnul medieval al Sighișoarei. Orele sînt marcate și azi de apariția unor admirabile figurine.*

V-ați întrebat vreodată care-s «antecedentele» ceasornicului? De cînd și cu ce mijloace măsurau timpul bunicii și străbunicii noștri? E vorba de o poveste lungă și interesantă. În rîndurile ce urmează încercăm s-o reconstituim folosind documentația și colecțiile de orologii vechi ale unui muzeu al ceasului, creat de cîțiva ani la noi în țară — unul din puținele muzee de acest fel din lume.

1693. Într-o bună zi a acestui an, doamna de Maintenon, favorita lui Ludovic al XIV-lea (care de altfel s-a și căsătorit cu ea în secret după moartea soției sale, Marie Thérèse), primește un dar important din partea regelui. Nu era vorba de data aceasta de vreun landou cu insignele regale și nici de un diamant, așa cum probabil mai primise, ci de un obiect tot atît de valoros pentru vremea respectivă: un ceasornic monumental, comandat special de către Regele Soare faimosului ceasornicar parizian Courvoisier. Orologiul respectiv — o piesă admirabil executată — constituia o lucrare de mare artă, ornamentată cu numeroase figurine din bronz, printre care deosebit de remarcabile sînt cariatidele și efigia regelui.

Ceasornicul de care vorbim nu se află la Versailles și nici într-o altă colecție de ceasuri celebre din Franța, ci se găsește la... Ploiești, unde constituie azi una din piesele de rezistență ale unui muzeu cu un

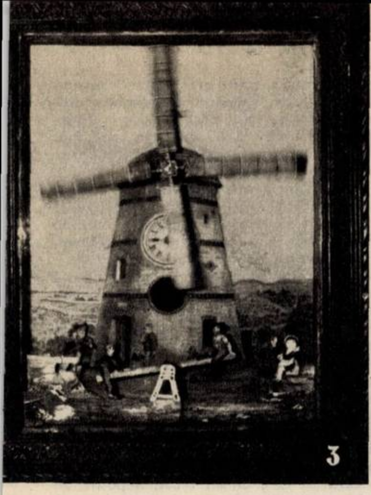

3

profil deosebit: muzeul «Ceasul de-a lungul vremii», înființat în 1963.

Orologiul oferit de Ludovic al XIV-lea favoritei sale s-a păstrat în familia de Maintenon din generație în generație pînă în anul 1921 cînd, la o licitație publică ținută la Paris, a fost cumpărat de către un ploieștean — petrolistul Bischof — și adus în țară.

PRIMELE «CRONOMETRE»...

Desigur că povestea ceasului nu începe de la orologiul fabricat la cererea regelui Ludovic al XIV-lea. Oricine știe azi că omenirea, cu milenii în urmă încă, era interesată să măsoare timpul, că primul «ceas» s-a născut prin folosirea mișcării umbrei, ceea ce a și dus la crearea cadranului solar. Apoi a venit rîndul clepsidrei, recipientul înăuntrul căruia se scurgea, într-o anumită perioadă de timp, nisip (*pulbere de marmură*) *sau apă și, în fine,* «luminarea romană» gradată cu sferturi, jumătăți și chiar ore întregi care, pe măsură ce ardea, indica «ora exactă». A mai fost *apoi, după descoperirea prafului de pușcă*, «ceasul cu explozie», adică un instrument care marca printr-o mică explozie ora, atunci cînd razele soarelui cădeau perpendicular (printr-o lupă) pe «focos». Ca și cadranul solar, «ceasul cu explozie» se «defecta», bineînțeles, atunci cînd norii împiedicau soarele de a-și face datoria. Dacă ar fi însă să ne gîndim la primul dintre cele dintîi «ceasuri», acesta nu-i altul decît prozaicul cocoș, care cu cucurigul său ne trezește uneori și azi. Să *nu vă* surprindă deci că ghidul care prezintă orologiile expuse în muzeul ceasului de la Ploiești reeditează lunga istorie a ceasor*nicului prezentînd ca prim exponat*... cocoșul.

NU-L UITAȚI PE CHRISTIAAN HUYGENS!

Știți însă de cînd avem un ceasornic care marchează exact timpul? De trei sute de ani! Marele om de știință olandez, Christiaan Huygens (1629-1695), astronom, fizician, mare inventator, creează în 1656 orologiul cu pendulă, pentru ca tot el, în 1674, să adapteze ceasornicului arcul cu spirală. Din acest moment fabricarea ceasurilor face reale progrese și, o dată cu aceasta, adică o dată cu găsirea posibilităților de măsurare cît mai exactă a timpului, se deschide calea spre marile descoperiri în domeniul științei. Pentru prima oară *s-a găsit astfel posibilitatea* de a se socoti cu exactitate drumul stelelor pe cer sau de a se efectua calcule precise cu privire la viteza sunetului și luminii. *Unul din biografii moderni ai lui Christiaan* Huygens — Alden Todd — arată într-o lucrare consacrată omului de știință olandez că «descoperirea acestui savant (orologiul cu pendulă) avea nu numai să revoluționeze astronomia, dar chiar să zguduie din temelii viața oamenilor, aducîndu-le un nou stil și noi concepții de viață».

Inventînd ceasornicul cu pendulă, Huygens a descoperit de fapt principiul științific care se află ascuns în spatele observațiilor lui Galilei, potrivit căruia o greutate atîrnată de un fir oscilează la intervale de timp aproape egale. Huygens găsise modul de a lega pendulul la mecanismul de reglare a unui orologiu: două greutăți puneau în mișcare orologiul și limbile sale. Mecanismul împingea ușor pendulul la fiecare bătaie, tocmai atît cît trebuia pentru a-i *menține oscilația*. La *rîndul său*, pendulul împiedica orologiul să se învîrtească prea repede. Așa — după afirmațiile lui Alden Todd — a apărut cronometria de precizie.

7

Fotografie de Eugen IAROVICI

CEASURI DIN TOATE VREMURILE

Ideea înființării unui muzeu al ceasului s-a născut în mintea profesorului C. Simache din Ploiești prin 1955 cînd, așa cum ne împărtășește d-sa, căutînd piese și documente vechi pentru înzestrarea muzeului de istorie din orașul său, i-au căzut în mînă și multe ceasuri, unele vechi, altele chiar foarte vechi — ceasuri care marcau anumite momente din evoluția și tehnica *instrumentelor de măsurat timpul*. Ele mai arătau și altceva: măiestria deosebită cu care meșterii din secolele trecute adaptau ceasurile unor lucrări de artă (statuete, *tablouri etc.*) de *o rară frumusețe*, reflectînd de fiecare dată stilul epocii respective.

Azi, în cel de-al cincilea an de existență, muzeul ceasului de la Ploiești numără aproape 300 de exponate. *Sînt aici ceasuri* importante prin vechimea lor sau celebre grație celor care le-au posedat. Iată de pildă mecanismul unui ceas de buzunar fabricat la Londra în 1629 sau un orologiu de perete construit în întregime din lemn, cu mecanismul alcătuit din roți dințate, marcat încă de-atunci cu data exactă a construirii lui: 1640 (patentul e însă mai vechi cu două secole). În loc de o greutate care să-i pună în mișcare mecanismul — o piatră de gîrlă; în loc de lanț — o sfoară. Piesa a fost donată muzeului de un ceasornicar care-l avea de la tatăl său, tot ceasornicar, și al cărui bunic era de aceeași profesie. În alt colț al muzeului, «o pendulă» din 1654 (opera ceasornicarului londonez Charles Reyner) care funcționează cu... apă. Un flotor face ca acele *să marcheze timpul pe măsură* ce apa urcă sau coboară într-o cutie de tablă. Desigur că asemenea orologii, născute înainte de *inventarea de către Huygens* a adevăratei pendule, ca de altfel foarte multe ceasuri din evul mediu, nu se bucurau de precizie. Aproximația cu care marcau timpul depășea sferturile și jumătățile de oră în curs de 24 ore.

Mai departe: într-o vitrină, cîteva «ceasuri cu repetiție» (care sună), din școala englezului Barlow sau a francezilor Gruet și Julien Leroy (secolele XVII și XVIII). Celebrul Huygens este prezent prin pendulele și ceasornicele cu spirală fabricate de la sfîrșitul secolului XVII încoace (printre altele, o admirabilă pendulă olandeză), iar faimosul inventator englez Harison (1750) — prin primele cronometre. Vin apoi la rînd ceasuri interesante care aveau darul nu numai să marcheze timpul, ci de a contribui și la răspîndirea ideilor înaintate. Iată *un ceas de buzunar care la oră* fixă cîntă «La Marseillaise»; altul din secolul trecut, pe a cărui margine, de jur împrejur, este gravat în limba română: «8 ore de *lucru*, 8 *ore de* repaus, 8 *ore de instruire*»; pe alt ceasornic, tot de buzunar, aceeași lozincă proletară în limba franceză. Puteți să vă întîlniți la muzeul din Ploiești cu ceasul domnitorului Moruzi sau al lui Alexandru Ioan Cuza, cu pendula pictorului Theodor Aman (veche de 200 de ani) ori cu ceasurile lui Caragiale, al lui Enescu. Sau, ultima achiziție, ceasul pe care-l purta Vasile Alecsandri: ceas de aur, de fabricație franceză (secolul XIX), avînd redat pe capacul din spate, pe fond emailat, celebra bătălie de la Waterloo.

Muzeul ceasului din Ploiești este deosebit de solicitat: numărul vizitatorilor — după cum ni se spune — se ridică anual la aproape 60 000. Un oaspete străin (vienez), specialist în domeniul ceasurilor vechi, și-a *spus recent* părerea asupra *muzeului. La* Madrid — afirma el — unde sînt bogate colecții de ceasuri, se urmărește mai mult arta și stilul în construirea orologiilor, la Dresda *tehnica* propriu-zisă a *ceasurilor*, iar celelalte muzee similare — spune tot el — nu sînt atît de complexe și cu atît de multe piese de valoare ca cel de la Ploiești.

Ce lipsește totuși muzeului ceasului din Ploiești? Primo: un local cu mai mult spațiu (acum muzeul se află înghesuit într-o singură încăpere din Palatul culturii, astfel că multe și interesante piese care nu mai încap sînt ținute în depozit). Secundo: un ceasornicar! Nu-i glumă. Fiindcă nu-i de conceput ca cele 300 piese de o deosebită valoare, cărora li se adaugă mereu altele noi, să fie lipsite de un specialist care să se îngrijească de «sănătatea» lor.

Și ar *mai trebui* ceva, ceva care depinde însă și de lărgirea spațiului necesar muzeului: prezentarea, cel puțin schematică, a ceasului modern, în așa fel încît cei ce *vizitează colecțiile de orologii vechi să* cunoască și mecanismul de funcționare a ceasornicului acționat de curent electric sau de aparataj electronic. Am avea astfel o imagine a tot sau aproape *tot* ce ne poate oferi lunga istorie a ceasului. A acestui «prozaic» ceas de care nici unul dintre noi nu se poate lipsi nici măcar un singur minut...

F. URSEANU

Fotografii de Elena GHERA

Publicăm acest reportaj documentar la cererea cititorilor Bela Czika din Copșa Mică și Anca Petraru din Burdujeni—Suceava.

cadran internațional

DEZORISTE
FILM
TURISM

Recent, în capitala iugoslavă s-a deschis o expoziție a cărții românești. În fotografie: la unul din standurile expoziției.

america latină: semne de furtună

În 1967 deasupra Americii Latine planează amenințarea furtunii — avertizează un recent articol apărut în ziarul hamburghez **Die Andere Zeitung**. Divergențele politice interne în aproape toate țările de la sud de Rio Grande, între forțele democratice, pe de o parte, și reprezentanții oligarhiei conservatoare sprijinite de S.U.A., pe de alta, se îndreaptă spre un punct culminant. Ziarul citat arată că poziția dominantă a S.U.A. în America Latină nu a fost încă niciodată atît de violent atacată ca în ultimele luni și săptămîni.

În Brazilia, Statele Unite au fost părăsite de Carlos Lacerda, pînă nu de mult unul din cei mai credincioși adepți ai lor. Lacerda a aderat la alianța partidelor de opoziție, care urmărește să se ridice la luptă împotriva dictaturii militare.

Cu puțin timp înainte de Conferința extraordinară a O.S.A.. de la Buenos Aires (convocată pentru 15 februarie), pe continentul latino-american s-au petrecut evenimente pline de semnificație. În Argentina, sindicatele au pornit la asalt împotriva dictaturii militare a generalului Ongania, care a acaparat puterea în iunie 1966, a interzis partidele politice și a promulgat o lege anticomunistă de tip maccarthist. La Lima, guvernul peruvian a protestat împotriva trimiterii studenților peruvieni din S.U.A. pe cîmpurile de luptă din Vietnam. La Quito, capitala Ecuadorului, se anunță ceea ce pare că va fi cel mai senzațional eveniment din istoria Americii Latine: pentru prima oară generali puciști vor fi traduși în fața unui tribunal obișnuit, pentru uzurpare și încălcarea constituției. Junta militară, condusă de amiralul Ramon Castro-Jijon, care la 11 iunie 1963 l-a răsturnat pe președintele Arosemena, va trebui în curînd să dea socoteală în fața tribunalului. În Bolivia, care din 1966 este condusă de regimul dictatorial al generalului Barrientos-Ortuno, se întrevede tot mai clar un conflict acut între guvern și opoziție.

miza petrolieră din elada

— corespondență din grecia —

Reclamele de neon multicolore ale companiilor petroliere occidentale «Esso». «Mobil», «Fina», «Caltex», Shell», «B.P.» («British Petroleum») luminează feeric pînă și în cele mai îndepărtate drumuri ale Eladei. Doar într-una din cele șase companii s-a putut strecura însă o participare mai substanțială de capital autohton. Este vorba de «Esso», care activează în Grecia sub firma «Esso Pappas». «Esso Pappas», ca și «celelalte cinci» concurente, importă țiței din diferite părți ale lumii și îl vinde aici la prețuri mai mari decît cele de pe piața mondială a petrolului. Ceea ce se repercutează, firește, asupra buzunarelor consumatorilor.

În același timp însă între societățile «Mobil», «Caltex», «Fina», «B.P.», «Shell», pe de o parte, și «Esso Pappas», pe de altă parte, se desfășoară o luptă surdă de concurență.

Potrivit acordului încheiat cu statul grec, în 1968 urmează a expira dreptul de monopol al «celor cinci» asupra prelucrării țițeiului. Mai mult, în prezent ele sînt obligate, potrivit prevederilor contractului, să scoată la licitație internațională lucrarea de extindere a instalațiilor rafinăriei din Aspropirgos, pe care deocamdată o mai patronează. «Cele cinci» duc actualmente lupta pentru cucerirea a două obiective de care depind profiturile lor: să-și prelungească dreptul de proprietate asupra rafinăriei din Aspropirgos și să preia fără licitație lucrarea de extindere a rafinăriei. Or, și «Esso Pappas» caută să pună mîna pe lucrare, insistînd pentru respectarea întocmai a clauzelor contractului dintre cele cinci și statul grec. Potrivit proiectului definitiv, rafinăria trebuie să-și mărească capacitatea de producție de la 1,8 milioane tone țiței la 2,2 milioane tone, fapt care presupune o lucrare de multe milioane de drahme și profituri enorme.

În plus, pînă în 1970 consumul de produse petroliere în Grecia va ajunge la 7 milioane tone anual. Actualele rafinării nu pot face față cantităților ce urmează a fi prelucrate în viitorul apropiat. Potrivit cercurilor competente, se resimte nevoia unei noi rafinării cu o capacitate de prelucrare de circa 2 milioane tone țiței anual. Pentru construirea acesteia (probabil în orașul Patras) este nevoie de trei ani. Hotărîrea pentru începerea importantei construcții urmează a fi luată în 1967, ea intrînd în calculele trusturilor miliardare, care în prezent au și început lupta în culise pentru a se elimina unul pe altul. În ciuda războiului dintre ele, nu ar fi de loc exclus să asistăm la încheierea unui armistițiu, în cazul în care un alt trust, nepoftit, ar îndrăzni să profite de antagonismul lor ca să obțină comanda.

C. ALEXANDROAIE

jazul împotriva rasismului

Jazul, adevăratul jaz al negrilor din S.U.A., care exprimă în ritmul său copleșitor durerile dar și dragostea de viață și setea de libertate a milioane de oameni condamnați timp de secole la robie, nu se confundă de loc cu acele producții lipsite de autenticitate, decretate de autorii lor drept muzică de jaz. Veritabilul jaz este un cîntec care exprimă năzuințe aprinse ale unor mase asuprite de veacuri.

Această caracteristică a jazului este subliniată într-un număr recent al revistei pariziene «Jazz magazine» care, prezentînd o culegere de cîntece populare de jaz american, intitulată simbolic «Vom birui» și distribuită în Franța de organizația «Cîntecul lumii», scrie sub semnătura criticului muzical Jean Wagner:

«Prin intermediul acestor cîntece putem să ne facem o idee despre lupta acelor bărbați și femei, albi și negri, care, cu mîinile goale, au înfruntat temnițele, cîinii, gazele lacrimogene, brutalitățile polițienești... Sînt cîntece care au ritmat marșul către progres și au constituit unul dintre cele mai solide materiale de cimentare a legăturilor între toți militanții, dar și cea mai bună dovadă că nici nu poți încerca să înțelegi jazul fără a avea în vedere fenomenele sociale care l-au generat... Nimic din ce privește jazul nu ne este străin și, atunci cînd cîntăreții de culoare manifestă o conștiință ascuțită a stării lor de negri, participarea activă a acestei muzici, pe care noi o iubim, la lupta negrilor pentru libertatea lor nu poate să ne lase indiferenți... Rasismul este o plagă purulentă care, dacă nu e stăvilită, se poate întinde...»

V.Sv.

piramida «tratată» cu raze x

— corespondență din cairo —

Cu datele cunoscute în prezent despre piramida construită acum 4500 de ani pentru a servi drept mormînt faraonului Kefren — și care are înălțimea de 143 m și latura bazei de 213 m — unii arheologi nu se declară satisfăcuți. Ei sînt de parere că există camere și coridoare secrete. Din acest motiv, în luna ianuarie 1967 a început cercetarea mai aprofundată a piramidei lui Kefren, folosindu-se razele X.

În anul 2650 î.e.n., adică cu 30 de ani înainte de ridicarea piramidei lui Kefren, faraonul Keops termina marea piramidă de la Gizeh, una dintre cele șapte minuni ale lumii. Aceasta este construită cu o exactitate și o precizie care au uimit pe istorici și pe ingineri. Cele patru fețe ale piramidei Keops sînt orientate exact spre cele patru puncte cardinale. Înălțimea este de 148,208 m, ceea ce reprezintă, calculat la o anumită scară, exact distanța care separă planeta noastră de Soare, adică 148 208 000 km, și care nu a fost stabilită cu precizie decît în anul 1860 e.n. Relația dintre dimensiunile piramidei și unghiul de înclinare a laturilor reprezintă ecuații astronomice naturale. Arheologii sînt convinși că marea piramidă nu a fost construită numai pentru a adăposti un mormînt, ci și pentru a servi astronomilor la munca lor.

Chestiunea care se pune, arată arheologii, este de a ști dacă, construită la numai 30 de ani după marea piramidă, piramida lui Kefren reprezintă numai o grămadă de pietre ce acoperă o cameră funerară sau are și ea anumite semnificații care încă nu au fost descoperite. Piramida lui Kefren a fost curățată pentru prima dată de nisipuri de arheologul italian Balsan, în 1818. Acesta a pătruns prin poarta de nord, degajată de nisipuri, și a dat la iveală un coridor de 100 m lungime, ajungînd astfel în camera funerară a regelui, unde nu a găsit decît un sarcofag de piatră acoperit de «autografele» jefuitorilor care au pătruns aici de-a lungul vremii.

Dacă proiectul de a supune razelor X piramida lui Kefren va da rezultate, el va fi aplicat și altor piramide.

C. OPRICĂ

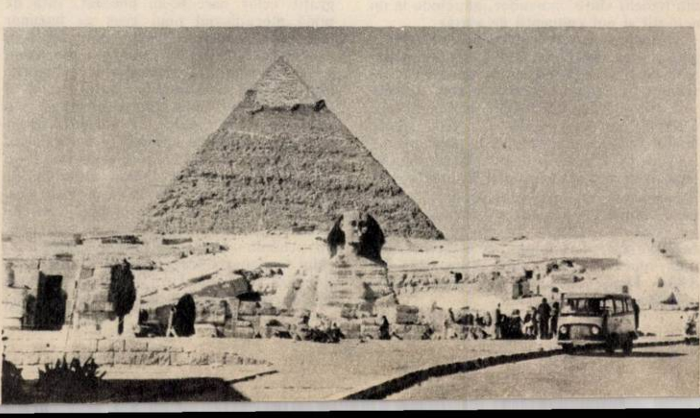

Edilii capitalei finlandeze se străduiesc să-şi înfrumuseţeze oraşul. Printre proiectele de modernizare a Helsinkiului se numără şi cel al construirii unui nou centru, a cărui machetă este prezentată în fotografia de mai sus.

ETNAM
NURSES
NOT
NAPALM

«Surori medicale, în loc de napalm», «Să se pună capăt războiului din Vietnam!». Sub aceste lozinci au demonstrat, pe străzile New Yorkului, peste 500 de medici şi alte cadre sanitare, cerînd ca locul cheltuielilor pentru războiul din Vietnam să-l ia cele pentru apărarea sănătăţii oamenilor.

din lume adunate

C.I.A., agenţia centrală de spionaj a Statelor Unite, a hotărît să ridice «nivelul» salariaţilor săi recrutînd cadre cu pregătire superioară de la Universitatea Columbia din New York.

Echipa trimisă la universitate să «ancheteze» pe viitorii angajaţi a provocat, prin activitatea ei, vie nemulţumire în rîndurile studenţilor. Un purtător de cuvînt al opoziţiei organizate împotriva anchetărilor a explicat că acţiunea acesteia a fost determinată de convingerea că activităţile C.I.A. sînt «moralmente respingătoare». Practic, a doua zi după sosire, comisia C.I.A. şi-a văzut blocată intrarea în incinta universităţii de studenţii aşezaţi pe jos în calea ei. Pentru a nu învenina lucrurile, C.I.A. a anunţat că îşi «amînă anchetele cu o săptămînă». De ce numai atît? Speră poate că după opt zile studenţii nu vor protesta? Sau doar atît răgaz le trebuie pentru a-şi desfăşura şi la Columbia activitatea în secret, după metodele cunoscute?

*

Ziarul **Times** din Londra a publicat pentru prima oară în istoria sa o relatare a unui corespondent, în două limbi. Este vorba de un discurs al ambasadorului Patrick Reilly, transmis de la Paris. Explicaţia o găsim în scandalul provocat în Anglia, mai ales în rîndurile laburiste, de un pasaj al discursului în care se afirmă în legătură cu intrarea Angliei în Piaţa comună: «Datorită unuia din acele extraordinare şi misterioase procese care determină destinul marilor naţiuni, hotărîrea a şi fost luată». Ce înseamnă aceasta? — au întrebat, furioşi, unii deputaţi. A fost luată hotărîrea în secret fără să ştim şi noi? S-a răspuns că interpretarea este greşită. **Times** a publicat cuvîntarea în două versiuni: în engleză şi în franceză. S-au publicat editoriale explicative. S-a spus că e vorba doar de o figură de stil şi că din textul complet nu se poate trage concluzia lansată de furioşii deputaţi. Discuţia continuă. Pînă la încheierea ei, un ziar britanic trăgea o primă concluzie: ar fi bine ca diplomaţii să se lase de figuri de stil sau, dacă ţin neapărat, să şi le aleagă din rîndul acelora care pot stîrni cît mai puţină enervare.

*

Fabrica engleză ce lucrează pentru proiectul comun franco-englez de avion supersonic «Concorde» se plînge că activitatea îi este împiedicată de faptul că nu primeşte la timp anumite piese americane. Fabricanţii americani se scuză că «nu au ce face», că trebuie să dea prioritate «livrărilor pentru războiul din Vietnam». Gurile rele spun însă că motivul real l-ar constitui dorinţa de a asigura avansul necesar proiectului american de avion supersonic.

Nicolae URECHE

mii de kilometri cubi de apă termală

corespondenţă din r.p. ungară

Termometrul a coborît de mult sub zero grade. Dar la staţiunea termală Heviz din R.P. Ungară sute de oameni, printre care şi numeroşi turişti din Cehoslovacia şi Austria, se scaldă în bazine în aer liber de parcă ar fi vară. Ei au venit aici pentru a-şi reface sănătatea cu ajutorul apelor termale indicate de medici pentru tratarea multor boli. În urma unor cercetări îndelungate, recent s-a găsit o nouă utilizare a acestor ape termale, şi anume tratamentul în bolile gingiilor. În 80 la sută din cazurile de paradentoză tratate aici, jeturile de apă minerală administrate bolnavilor au dat rezultate imediate, ceea ce dovedeşte eficienţa hidroterapiei.

Izvoare termale se găsesc şi în alte părţi ale Ungariei: la Hajduszoboszlo, Gyula, Eger, Harkány, Budapesta şi în numeroase alte localităţi. La Hajduszoboszlo, unde apa are culoarea şi mirosul ţiţeiului, s-a construit în ultimii ani un sanatoriu modern.

La Budapesta numărul izvoarelor minerale depistate creşte an de an. Recent, pe muntele Gellért, a fost descoperit cel de-al 124-lea. Apele termale budapestane, al căror debit zilnic este de peste 70 milioane litri, fac din capitală un adevărat oraş balnear. Băile termale Gellért, Császár, Lukács, Szécsenyi şi altele sînt apreciate atît de localnici cît şi de turiştii străini.

Apa termală este folosită la Budapesta şi pentru termoficare. Din cele 24 de ştranduri din oraş de pildă, 11 sînt alimentate cu apă termală. Acestea din urmă sînt frecventate intens şi iarna.

Potrivit prospecţiunilor efectuate de hidrologii unguri, în subsolul Ungariei s-ar găsi circa 4 000 kmc apă termală de 50°C, din care circa 10 la sută pot fi folosite ca sursă de energie.

A. POP

noi acorduri comerciale est-vest

Recunoaşterea necesităţii dezvoltării relaţiilor economice cu ţările socialiste cîştigă continuu teren în rîndurile cercurilor de afaceri din ţările capitaliste. Din informaţii recente, publicate de presa occidentală, rezultă că aceste tendinţe se manifestă tot mai vădit şi în rîndul unor industriaşi americani care caută căile şi mijloacele stabilirii unor mai strînse contacte economice cu ţările socialiste. Astfel, ziarul **New York Times** relatează că de curînd grupări economice influente, ca firma International Basic Economy Corporation, aflată în proprietatea fraţilor Rockefeller, şi Tower International Inc., condusă de Cyrus S. Eaton jr., au hotărît să întreprindă actiuni comune în această direcţie. De altminteri este cunoscut faptul că şi în anii trecuţi conducătorii acestor societăţi, precum şi Cyrus S. Eaton senior, întemeietorul societăţii Tower, s-au pronunţat pentru intensificarea relaţiilor economice dintre S.U.A. şi ţările socialiste.

Aceste societăţi americane se ocupă în special de finanţarea construirii unor obiective industriale. Recenta înţelegere intervenită între ele stabileşte o participare de 50% la tranzacţiile comerciale încheiate în comun.

New York Times relatează că specialiştii acestor firme au şi elaborat proiecte pentru construirea unor întreprinderi industriale, fabrici, hoteluri, într-o serie de ţări socialiste. Astfel, după cum reiese din articolul publicat de ziarul american, în prezent se duc tratative pentru construirea unor hoteluri la Budapesta, Varşovia, Praga. Se mai proiectează pentru unele ţări socialiste construirea de către firmele americane a unor uzine de cauciuc sintetic şi produse din cauciuc, a unor uzine de aluminiu, a unei fabrici de sticlă.

Conform aprecierilor ziarului, valoarea proiectelor în curs de executare şi a celor în curs de definitivare se ridică la peste 200 milioane de dolari.

G. LUCA

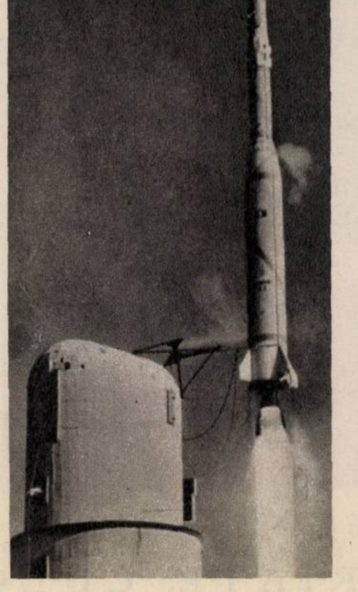

Aspect de la lansarea celui de-al patrulea satelit francez «Diadème», de la baza experimentală din Hammaguir (Sahara).

Tînăra englezoaică Valerie Marsden, a cărei inimă funcţionează cu ajutorul unei pile electrice, şi-a dorit foarte mult un copil. Deşi, datorită situaţiei ei speciale, medicii au sfătuit-o să întrerupă sarcina, ea a dat naştere zilele acestea, la spitalul din Hull, unui băiat în greutate de 3,175 kg.

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

VAZE ORNAMENTALE
DIN CERAMICĂ
PENTRU
DECORAREA
SPAȚIILOR VERZI
SAU GRĂDINII DV

Execută:

COMBINATUL FONDULUI PLASTIC BUCUREȘTI

str. Nuferilor nr. 2 - raionul 16 Februarie

FABRICA DE TRICOTAJE BRAȘOV

PRODUCE

TRICOTAJE
DE LÎNĂ
ȘI FIRE
SINTETICE
TIP LÎNĂ,
MODERNE,
ELEGANTE, FINE,
CĂLDUROASE
PLĂCUTE
LA PURTARE,
REZISTENTE,
UȘOR LAVABILE

PENTRU

COPII
FEMEI
BĂRBAȚI

MODELE VARIATE, CULORI PLĂCUTE.

ANUL XVI NR. 9 (613) — 25 februarie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

Eliberării 3
Tănase Ilie

memento

carte

• O cuprinzătoare monografie despre **Matei Millo** a publicat recent Mihai Florea la editura «Meridiane». Cu o documentație istorică și biografică tinzînd către exhaustivitate, cu o bună pregătire de specialitate și cu pricepere în a-și organiza materialul, Mihai Florea a scris o carte utilă și atrăgătoare. Copilăria, marile roluri, anii de studii în străinătate, prieteniile și adversitățile lui Matei Millo, sînt rînd pe rînd supuse analizei, pentru a rezulta un portret global al acestei mari personalități a teatrului românesc din secolul trecut.

• A apărut cartea lui Viorel Cosma dedicată lui **Teodor Burada** (seria «Viața în imagini» a Editurii muzicale). Un text bogat în date, un catalog al creației lui T. Burada, o bibliografie și un număr de 124 de ilustrații (cărora li se citează de fiecare dată izvorul) dau într-adevăr o imagine asupra vieții și operei celui ce a fost «muzicolog, folclorist, etnograf, violonist, profesor, compozitor, jurist, arheolog, istoric, lingvist, muzeograf, literat», domenii în care a lucrat, în fiecare, cu rîvnă și merite.

• Vasile Tomescu a editat de curînd volumul **Pagini din istoria muzicii românești** de George Breazul (Editura muzicală). Este o carte cuprinzătoare (600 p), cu suficient material pentru a ne da o imagine de ansamblu asupra personalității acestui strălucit muzicolog al nostru. Studiul introductiv (bilingv — română și franceză — ca întreg aparatul critic al acestui prim volum) trasează de altfel principalele coordonate ale volumului. Dacă lucrarea ar fi beneficiat și de un indice de nume și de opere, manevrarea ei ar fi fost încă mai lesnicioasă. Ea constituie, în orice caz, un pas important în direcția realizării unei ediții critice necesare a operei integrale a lui George Breazul. De altfel e timpul, credem, să se înceapă tipărirea unor ediții critice integrale a tuturor muzicologilor noștri — am avea astfel un *corpus* exemplar al criticii, istoriei și esteticii muzicale românești. Însă el se cuvine să fie exemplar din toate punctele de vedere.

• O importantă lucrare cu valoare istorică și istoric-literară — necunoscută pînă acum — a publicat recent istoricul Ilie Corfus (vezi vol. VIII al culegerii *Studii și articole de istorie* editată de Societatea de științe istorice și filologice). Este vorba de **Cronica meșteșugarului Ioan Dobrescu** (1777-1830), «țîrcovnic al bisericii din mahalaua Batiștei» din București, cojocar și apoi negustor care, între 1802 și 1830, și-a făcut conștiincioase însemnări asupra evenimentelor timpului, uneori într-un limbaj de mare plasticitate. Editarea acestei cronici în volum separat (eventual împreună cu **Cronica Andronestilor,** descoperită de același autor) ar fi necesară.

coperta noastră

BRIGITTE BARDOT

FIȘĂ FILMOGRAFICĂ

Brigitte Bardot s-a născut la Paris la 28 septembrie 1934. A debutat în cinematografie în anul 1952, în filmul «Văgăuna normandă» (cu Bourvil).

Pînă în 1956 a interpretat roluri mărunte în mai multe filme printre care: Elena din Troia *și* Marile manevre. *În acel an, filmul lui Roger Vadim* Și Dumnezeu a creat femeia *lansează un nou tip de vedetă: Brigitte Bardot. De atunci a apărut în alte 15 filme, dintre care amintim:* Mireasa era prea frumoasă *(1956, cu Louis Jourdan),* O pariziană *(1957, cu Henri Vidal),* În caz de nenorocire *(1958, cu Jean Gabin),* Babette pleacă la război *(1959; regia: Christian Jaque).* Adevărul *(1960; regia: H.G.Clauzot),* Viață particulară *(1961; regia: Louis Malle, cu Marcello Mastroianni),* Odihna războinicului *(1962, cu Robert Hossein),* Disprețul *(1963; regia: Jean-Luc Godard),* Viva Maria *(1964; regia: Louis Malle, cu Jeanne Moreau).*

disc

• **Tita Bărbulescu,** solistă de muzică populară foarte cunoscută din emisiunile Radioteleviziunii, este mereu prezentă și la «Electrecord». Pe ultimul ei disc găsim: «Îndeamnă-ți murgul, neiculiță», «Măi neicuță, puiule», «Dorule, eu dau pe vale» și «Unde neica mi se-ascunde». Acompaniază Nicolae Băluță. Iar Tita Bărbulescu cîntă de mai mare dragul! (EPC-776).

• **Dumitru Sopon,** tot în tovărășia lui Nicolae Băluță, pe alt disc, cîntă d-alea de-ale noastre, cu voce și (mai ales) cu suflet: «Cine-a zis întîi doina» sau «Mîndră ce-ai zis că mă iei». Iar dacă întoarceți placa, o puteți asculta pe **Maria Butaciu-Dragu,** însoțită de Orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii dirijată de George Vancu, în «Mama cînd m-a legănat» și «Cucule, pasăre dragă» (EPC-785).

• Dacă l-ați ascultat pe Fărâmiță Lambru, dacă îl știți pe Marcel Budală, atunci trebuie să-l auziți și pe **Ilie Udilă.** Tot la acordeon cîntă și el, dar... alt fel. Poate că tot atît de bine, poate că nu (or spune unii), însă cînd țîșnește sunetul armonicii sale de pe discul EPC-778 nu mai puteți sta locului. Mai ales în jocul «Trei păzește»! Ca să nu mai vorbim de «Sîrba de la Babadag».

FATA CU OCHI MĂSLINII
ZI CÎNTAREA MEA
DUNĂRE, POTECĂ LINĂ
FLOARE DINTRE VII
ȘTEFANIA STERE

cinema

• **Olandezul zburător.** Frumoasa legendă a corăbierului blestemat să rătăcească pe mări i-a inspirat lui Wagner cunoscuta operă. Cineastul german Joachim Herz a ecranizat-o, dîndu-i însă un cadru cinematografic de o imobilitate greu de suportat. Doar imaginea lui Erich Gusko ne mai trimite gîndurile pe undeva, prin lumea fermecată a legendelor. În rolurile principale: Anna Prucnal (Soare și umbră), Fred Düren (Amigo, Hatifa), Gerd Ehlers (Limuzina neagră). Cîntă corul operei și orchestra Gewandhaus din Leipzig.

• **Inspectorul de poliție.** Încă o ecranizare. Piesa lui John Priestley, cu construcția ei bine ritmată, a făcut casă destul de bună cu filmul. Sensurile demascatoare ating însă uneori zona intențiilor moralizatoare. Regia: Guy Hamilton (Discipolul diavolului). În distribuție: Alastair Sim, Olga Lindo (Femeia în halat), Brion Worth (Ultima vacanță), Arthur Young.

Anna Prucnal

• **Zile reci.** Reconstituire sobră, bine condusă cinematografic, a unor evenimente reale din istoria Ungariei în timpul războiului. Regia și scenariul aparțin lui Andras Kovacs. Pe generic, actori binecunoscuți: Latinovits Zoltan (Foto Haber, Drama Ciocîrliei, Repulsie), Darvas Ivan (Liliomfi, Salonul nr. 9, Un nou Ghilgameș), Margit Bara (Mîndrie), Eva Vass (Scara în spirală, Cerneala roșie).

• Actori ce trebuie văzuți: **Michèle Morgan, Bourvil** (Oglinda cu două fețe), **Lino Ventura** (Un martor în oraș), **Jean-Paul Belmondo** (Omul din Rio), **D. Banionis** (Nimeni nu voia să moară).

• Cîteva noi producții ale studioului Animafilm își anunță intrarea pe ecrane: **Cinci săptămîni în balon** (Olimp Vărășteanu), **Aventurile lui Bobo** (seria a IV-a; regia: Florin Anghelescu), **Umbra** (Laurențiu Sîrbu), **Muntele** (Paul Mateescu), **Terra** (Ștefan Munteanu), **Apartamentul** (Eduard Sasu), **Sănătatea mintală a copilului** (Virgil Mocanu).

muzică

• La Filarmonica «George Enescu» dirijează săptămîna aceasta **Djura Iacsik** din R.S.F. Iugoslavia: Suita «Muzica apelor» de G.F. Händel, Simfonia a II-a de Jean Sibelius și un concert de vioară (Mi major) de Johann Sebastian Bach, cu Varujan Cozighian solist (25-26 februarie — sala Ateneului).

• Joi 2 martie, Orchestra de studio a Radioteleviziunii dirijată de **Liviu Ionescu** reapare în stagiune cu ciclul «Tribuna tinerilor soliști». Vor urca pe podiumul studioului de concerte al Radioteleviziunii **Krimhilda Cristescu** (Beethoven — Concertul nr. 1 în Do major pentru pian și orchestră), **Miltiade Nenoiu** (Mozart — Concertul în Si bemol major pentru fagot și orchestră) și **Cornelia Vasile** din Timișoara (Paganini — Concertul nr. 2 în Si minor pentru vioară și orchestră).

• La 3 martie, o îndelung așteptată premieră la operă: «Lohengrin» de Richard Wagner sub conducerea muzicală a dirijorului **Mircea Popa,** în regia lui **Jean Rînzescu** și decorurile lui **Roland Laub**. Distribuția? În rolul titular Ludovic Spiess sau Octavian Naghiu... Dar să așteptăm premiera. Sala Teatrului de operă și balet.

teatru

• **Domnii Glembay,** piesa unuia dintre cei mai reprezentativi scriitori iugoslavi — Miroslav Krleža — capitol al unei vaste trilogii dramatice, zugrăvind cu un viguros condei realist ascensiunea și apoi prăbușirea unei familii de mari burghezi din Zagreb. Tipuri pregnante, atmosferă. Mony Ghelerter a realizat în bună măsură tipologia eroilor și atmosfera piesei. Cu unele rezerve notăm personajele realizate de Gh. Cozorici și Cella Dima, șarja lui Mihai Berechet, intențiile lui C. Bărbulescu (Teatrul Național Studio).

• Costume, lumini, mișcare multă scenică, efecte directe, cu mai mult sau mai puțin gust, cu un decor eclatant și cu un text firav — iată coordonatele **Paradei revistei** care, urmînd oarecum o tradiție a teatrului «C. Tănase» apelează la un număr de bine știuți colaboratori. Recunoaștem «uneltele» lui Horia Căciulescu, Zizi Șerban, Puiu Călinescu, Stela Popescu și cam atît. Păcat că acest gen cu atîta priză la public nu folosește și un limbaj teatral mai modern.

• **Naufragiații.** Ștefan Berciu a schimbat arsenalul piesei polițiste cu cel mereu receptat de public al melo-ului convertit într-o pledoarie pentru «naufragiații» (acesta e și titlul piesei) vieții care pot fi aduși pe linia de plutire. În acest cadru discutabil, regizorul Cristian Nacu, mergînd pe direcția textului, a realizat la Teatrul de stat din Bîrlad un spectacol în care joacă Ștefania Donca, Zaharia Volbea, C. Vurtejanu, St. Tivoderu. Decorul, Sorin Popa.

• Clasicii români Alecsandri și Caragiale sînt alăturați într-un spectacol realizat de studenții Institutului de teatru din București, pe scena studioului care le aparține. Vă recomandăm acest spectacol (**Năpasta** și **Coana Chirița**) frumos gîndit și realizat de regizorul-profesor Sanda Manu, în care veți întîlni interesantele virtuți scenice ale tînărului actor de film Dan Nuțu (Ion Nebunul) și cîțiva tineri promițători: Manuela Marinescu, Sibila Oarcea, Cristina Stamate, Mihai Butnaru, Eusebiu Ștefănescu. Decorurile de atmosferă, realizate cu gust, aparțin lui Traian Nițescu și Mircea Rîbinski.

• Ion Luca, valoros dramaturg, e în sfîrșit jucat cu piesa sa istorică în versuri, admirabil poem de culoare și dramatism, **Rachierița** la Teatrul de stat din Arad.

• Maria Földes, a cărei operă dramatică se caracterizează printr-un patos de bună calitate, e prezentă cu o nouă premieră, **Al 7-lea, trădător,** la Teatrul de stat din Satu Mare. Bravo provincia! Două premiere asupra cărora vom reveni.

• **Debuturi în dramaturgie:** acesta e unul din titlurile spectacolelor-lectură ale Teatrului Mic. După «botezul scenei» făcut lui Dimos Rendis, al cărui text a fost pus în valoare de regia lui Mihai Dimiu și de un esențializat și expresiv decor de St. Hablinski, sînt anunțate și alte debuturi printre care acela al lui Al. N. Popescu (cu piese într-un act).

Mihai Berechet

plastică

• **Gabriel Stephănescu-Arephy** — pictură. Ne aflăm în fața unui artist ale cărui lucrări au figurat la diverse expoziții internaționale cu mulți ani în urmă (printre altele, la Salonul independenților de la Paris, 1936). Cu cea din aceste zile pictorul se prezintă publicului după 30 de ani de absență. 60 de lucrări care amintesc de aproape toată gama mișcărilor artistice ale secolului, de la preocuparea pentru volume ale cubismului («Concert Chopin», «Portretul poetului», «Spaniola»), pînă la abstracționism, în care culoarea a abrogat orice formă și supralicitîndu-și potențele încearcă să releve pur cromatic senzații sau idei («Culoare e senzație», «Folklor», «În spațiu» etc.). Dar Stephănescu-Arephy rămîne, în ciuda acestor evaziuni, un portretist al realului, al văilor verzi, al oamenilor, al scenelor de natură, ca în solitudinea galbenă a peștilor dintr-un acvariu sau în zborul elevat al stolurilor de albatroși. (Sala Nicolae Cristea, str. Brezoianu nr. 24-25.)

• La a 19-a manifestare publică **Bernard Buffet** (39 ani) rămîne fidel manierei prime care l-a consacrat acum aproape 20 de ani. La expoziția din aceste zile de la Paris, autorul prezintă 10 tablouri, unele de mari proporții, pe o singură temă: tauromahia. Buffet a fixat toreadorii și picadorii într-un climat ireal, deformînd uneori arbitrar personajele, situîndu-le în posturi schematice și dăruindu-le figuri înghețate, utilizînd același grafism agresiv al liniei drepte.

• «Arta și istoria sa, de la origine pînă în zilele noastre» este una din ultimele cărți apărute în colecția Le Livre de Poche. Autorul, E.H. Gombrich.

Kees Van Dongen

• Retras de zeci de ani la Monte Carlo, **Kees van Dongen,** unul dintre puținii pictori care au rămas credincioși mișcării fove, a împlinit de curînd 90 de ani. Mai cunoscut în primele decenii ale secolului, cînd de altfel devine celebru, mai ales prin portretele sale, Van Dongen a trăit în ultimele decenii izolat, împovărat de bătrînețe și recenta lui aniversare a trecut aproape nebăgată în seamă.

televiziune

Se anunță o săptămînă bogată, cu «Dialog la distanță», sport, patinaj artistic. Așadar:

DUMINICĂ 26 FEBRUARIE. Vestitorii primăverii în bocanci cu crampoane ne cheamă irezistibil pe stadioane sau, măcar, în fața micilor ecrane. Ni se promite o emisiune sportivă diversă din care — nădăjduim — fotbalul nu va fi lipsă • În cea de-a doua înfățișare în fața publicului a popularei teledispute **Dialog la distanță** se înfruntă talente de ambele sexe și toate vîrstele din regiunile Brașov și Galați. Prezintă: George Carabin, Mihai Florea și Ion Besoiu (18.30).

MARȚI 28 FEBRUARIE. Sonetelor lui Michelangelo îi este închinată emisiunea **Recital poetic** (19.23) • Cu sprijinul Arhivei Naționale de Filme vom vedea (sau revedea) cîteva **Filme de animație** (19.35) • Compozitoare inspirată și interpretă sensibilă, Mia Braia apare alături de vechiul ei partener Petre Alexandru într-un program cu vădită adresă: cei cu tîmple cărunte (20.00) • **Teatru:** «Sînziana și Pepelea» de V. Alecsandri, în interpretarea actorilor Teatrului de stat din Brașov (20.20).

MIERCURI 1 MARTIE. Aventurile lui Robin Hood (19.40) • Emisiunea **Cabinet medical TV** are în vedere o boală «de sezon»: gripa (20.10) • Ascultăm un distins interpret din Anglia: violonistul Ralph Holmes (20.30) • **Față în față,** emisiunea mult discutată de telecronicari, ne aduce de astă dată la masa convorbirilor în contradictoriu reprezentanți ai comerțului și cumpărători (20.50) • La Viena începe **Campionatul mondial de patinaj artistic**. La proba de perechi (figuri libere) ne vom reîntîlni cu vechi cunoștințe de la Ljubljana și vom face altele noi (21.20).

JOI 2 MARTIE. Vom urmări cel de-al doilea episod al «Călătoriilor căpitanului Cook» din ciclul **Călătorii geografice** (19.35) • **Ancheta TV** este rezervată unor probleme de asistență sanitară (20.00) • În cadrul emisiunii **Orașele muzicii,** muzicologul George Sbârcea ne prezintă Helsinki — orașul în care a trăit mulți ani și a creat o valoroasă operă muzicală Jean Sibelius (20.40) • De la **Campionatul mondial de patinaj artistic** vizionăm spectaculoasa probă de «dansuri» (21.10)

VINERI 3 MARTIE. Ca de obicei: **Săptămîna** (19.30) • **Reflector** (20.30) **Avanpremieră** (20.45) și **Teleglob** — O călătorie în Tanganyika (21.00) • Reportaj pe marginea unui eveniment muzical: premieră cu «Lohengrin», capodopera lui Richard Wagner la Teatrul de operă și balet din București (21.30) • Ne încheiem seara asistînd la proba de «exerciții libere bărbați» din cadrul **Campionatului mondial de patinaj artistic** de la Viena (22.10).

SÎMBĂTĂ 4 MARTIE. După emisiunile de «scurt-metraj»: **Panoramic** (19.23) și **Dincolo de micul ecran** (19.35) vom urmări cu același viu interes secvențele **Teleenciclopediei** (20.00) și apoi vom palpita din nou pentru viața și integritatea corporală a **Sfîntului** (21.00) • După 30 de minute de muzică ușoară (21.50) ne reîntîlnim cu rubrica **Memoria peliculei** pe care nu o dată am apreciat-o dar care a cam fost dată uitării (22.40) • Vom admira din nou grația incomparabilă a tinerelor concurente la «exerciții libere femei» din **Campionatul mondial de patinaj artistic** de la Viena (22.50).

sport

Pronosticul lui **TITUS OZON** la concursul Pronosport nr. 8 din 26 februarie 1967

Camp. cat. A	
I. Steaua—C.S.M.S.	*1*
II. Rapid—Farul	*1*
III. Universitatea Cluj—U.T.A.	*1*
IV. Steagul Roșu—Jiul	*1*
V. Petrolul—Politehnica	*1*
VI. Universitatea Craiova—Dinamo București	*1 X*
Camp. italian cat. A	
VII. Bologna—Spal	*1*
VIII. Cagliari—Roma	*1*
IX. Juventus—Torino	*1 X*
X. Lanerossi—Brescia	*1*
XI. Lazio—Milan	*1 X*
XII. Mantova—Fiorentina	*1 X*
XIII. Napoli—Atalanta	*1*

FLACARA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

Palatul Marii Adunări Naţionale a găzduit în zilele de 20-21 februarie cea de-a VI-a Conferinţă a Uniunii Asociaţiilor Studenţilor din Republica Socialistă România. La Conferinţă au participat 500 de delegaţi reprezentînd tineretul studios din cele 15 centre universitare din ţară, precum şi numeroşi invitaţi.

Manifestîndu-şi ataşamentul şi dragostea faţă de partid, delegaţii şi invitaţii au întîmpinat cu multă căldură şi entuziasm pe conducătorii partidului şi statului sosiţi în mijlocul lor.

Întîmpinat cu îndelungi aplauze a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Cuvîntarea secretarului general al C.C. al P.C.R. a fost în repetate rînduri subliniată de aplauzele vii şi puternice ale asistenţei.

În fotografia noastră: conducătorii partidului şi statului în mijlocul participanţilor la cea de-a VI-a Conferinţă U.A.S.R.

succesele oţelarilor

În unele secţii de producţie cu randament mai scăzut ale Combinatului siderurgic Hunedoara s-au luat anul acesta măsuri de întărire a conducerii tehnice şi de mărire a capacităţii de lucru. La oţelării s-au stabilit măsuri eficiente privind reducerea duratei de elaborare a şarjelor prin îmbunătăţirea muncii de pregătire a fierului vechi, ridicarea regimului termic al cuptoarelor şi micşorarea timpului afectat reparaţiilor curente. De asemenea, s-a experimentat, cu rezultate bune, utilizarea calculatorului electronic la optimizarea tăierii laminatelor semifabricate, fapt care duce la sporirea producţiei de laminate cu circa 5 000 tone pe an; s-a perfecţionat şi continuă să se îmbunătăţească tehnologia de insuflare şi utilizare a oxigenului ca intensificator în procesul de elaborare a oţelului, procedeu aplicat pentru prima dată în ţară la Hunedoara.

Ca urmare a măsurilor aplicate, planul de producţie pe luna ianuarie a fost îndeplinit şi depăşit. S-au realizat peste prevederi 1 250 tone cocs metalurgic, 250 tone fontă, 500 tone oţel, 300 tone laminate finite pline şi alte produse, a căror valoare totală se ridică la 2,5 milioane lei. Au fost îndeplinite în condiţii mult mai bune decît în anii trecuţi şi prevederile contractuale, diminuîndu-se restanţele de livrare a laminatelor către beneficiari. Toate acestea constituie o garanţie că sporul de producţie prevăzut pentru acest an va fi realizat şi depăşit.

noi rase de găini

Pornind de la considerentul că majoritatea cooperativelor agricole de producţie crescătoare de păsări din regiune dispun de efective de găini din rase mixte şi prea puţine din rasele de carne Cornish şi Rock Alb, cercetătorul principal ing. Elena Calotoiu şi colectivul său de la Staţiunea experimentală Dobrogea au întreprins o serie de cercetări şi experienţe în scopul îmbunătăţirii raselor cu pui de găină pentru carne.

S-au experimentat diferite scheme de încrucişare între rasele de găini existente, îndeosebi între cocoşi din rasele Cornish şi Rock Alb cu găini Plymouth barat. În toate variantele s-au constituit loturi de pui de la vîrsta de o zi, urmărindu-se aspectul penajului, dezvoltarea corporală, consumul de furaje şi randamentul la sacrificare. Cele mai bune rezultate economice le-au dat metişii obţinuţi în urma încrucişării cocoşilor Cornish cu găinile Plymouth, care au înregistrat la vîrsta de 70 de zile o greutate de 1,367 kg — cu 34 la sută mai mare faţă de lotul martor (Plymouth cu Plymouth). Metişii masculi au ajuns, în aceeaşi perioadă de timp, la 1,500 kg. Şi încă un rezultat: pentru realizarea unui kilogram spor greutate vie se consumă de data aceasta o cantitate de nutreţuri cu 7,2-9,6 la sută mai mică decît la lotul martor.

În urma acestor concluzii, cu sprijinul specialiştilor de la staţiunea experimentală, la mai multe cooperative agricole de producţie din raza oraşului Constanţa s-au creat condiţii şi s-a trecut la aplicarea noii metode de producere a puilor pentru carne, ea urmînd a fi extinsă anul acesta în toate unităţile agricole din regiune care dispun de găini din cele două rase.

Nicolae SIMION

pregătiri turistice

Un grup de specialişti — economişti şi arhitecţi — din regiunea Galaţi a făcut recent un studiu privind punerea în valoare a unor importante obiective turistice din zona pitorească a Vrancei. Cu această ocazie au fost valorificate patru trasee turistice de la Focşani (care se prevede a fi şi centru de coordonare turistică pentru Vrancea) spre cele mai interesante şi atrăgătoare localităţi de pe pămîntul «Mioriţei». Astfel, la Soveja, prima staţiune climaterică din regiune, Cîmpuri, satul lui Moş Ion Roată, Lepşa, «Poarta» dinspre nord-vest a Vrancei, Năruja şi Tulnici, Herăstrău şi Andreiaşu — ţară a buciumaşilor şi fluieraşilor, a jocului şi portului naţional străvechi — se vor construi numeroase cabane turistice şi campinguri, vor fi renovate monumente istorice şi case memoriale şi se vor amenaja drumuri spre izvoarele minerale «Vulcanii noroioşi» şi «Focul viu» de pe dealurile Andreiaşului.

Oaspeţii acestor meleaguri vor fi tentaţi să facă popas la izvoarele Putnei şi ale Milcovului, pe defileul Zăbalei şi al Suşiţei, în drumul cărora se întîlnesc sate cu vechi tradiţii folclorice ca: Nereju, Mera, Valea Sării şi Răcoasa, grupuri mănăstireşti, vechi ctitorii şi biserici devenite monumente istorice.

În legătură cu dezvoltarea turistică în regiunea Galaţi şi mai ales în această parte a regiunii, la Focşani se prevede construirea unui hotel turistic cu 120 de paturi, modernizarea unor drumuri regionale şi extinderea altora de legătură, înfiinţarea de unităţi comerciale noi şi puncte de alimentare pentru autoturisme.

I. MECA

în luptă cu gheţurile

În decursul acestei ierni capricioase, gheţurile au blocat Dunărea pe mari trasee folosite în traficul naval. De la corespondentul nostru Maxim Gherasim am primit mai multe fotografii ce ilustrează eforturile intense ale lucrătorilor de pe spărgătoarele noastre de gheaţă care se străduiesc să degajeze de gheţuri canalurile de circulaţie. Corespondentul nostru subliniază îndeosebi activitatea spărgătorului de gheaţă «Voinic» — a cărui imagine o vedeţi alăturat — fotografiat de el în luptă cu gheţurile de pe braţul Sulina.

telegrame

Provizii pentru 200 de ani. Atîţia ani va putea fi aprovizionat Combinatul siderurgic Galaţi cu dolomit şi calcar din străfundurile dealurilor Mahmudiei, Dobrogea. Descoperirea acestor zăcăminte a fost făcută recent de cercetătorii Întreprinderii geologice de exploatare din Tulcea.

O modernă fabrică de mobilă se va construi în zona industrială din vestul oraşului Oradea. În hala de fabricaţie — ce va ocupa o suprafaţă de 10 000 mp — se vor produce anual 24 000 garnituri de mobilă. Noua fabrică va intra în funcţiune în a doua jumătate a anului 1968. Durata de construcţie va fi mai scurtă decît de obicei, deoarece 90% din lucrări vor fi realizate prin folosirea prefabricatelor.

3 000 de documente şi peste 100 de hrisoave feudale, pitace şi urice, se găsesc în Arhivele statului din Botoşani. Printre altele, arhiva posedă un incunabul cuprinzînd texte din clasicii latini, care a fost editat în anul 1472. Cel mai vechi hrisov a fost emis sub domnia lui Grigore Ghica şi, în afara datelor pe care le conţine, este împodobit cu stemele tuturor judeţelor Moldovei, pictate în culori vegetale şi praf de aur.

Cu 100 km se va scurta distanţa dintre Hîrşova şi Tulcea, datorită lucrărilor de modernizare efectuate pe şoseaua regională Hîrşova-Topolog-Cataloi. La executarea lucrărilor de modernizare se vor folosi 73 000 mc piatră, din care 33 000 vor fi transportaţi prin contribuţia voluntară a locuitorilor satelor şi comunelor ce se găsesc în apropierea şoselei.

în cea mai veche cetate geto-dacică

Zimnicea este din nou în atenţia arheologilor: lîngă acest oraş se găsesc urmele celei mai vechi cetăţi geto-dacice descoperite pînă acum (secolele IV-I î.e.n.). Primele săpături arheologice s-au efectuat aici încă în veacul trecut, sub conducerea lui Cezar Bolliac, apoi în 1924 sub conducerea prof. Ion Andrieşescu şi, în 1948-1949, sub conducerea prof. Ion Nestor.

Reluate de curînd, investigaţiile arheologice de la Zimnicea de care se ocupă trei cercetătoare de la Institutul de arheologie (Alexandrina Alexandrescu, Suzana Dimitriu şi Mariana Chiţescu) au dus la descoperirea unor însemnate vestigii ale trecutului. S-a găsit o cantitate mare de ceramică geto-dacică din secolele IV-III î.e.n. de foarte bună calitate, precum şi numeroase obiecte de metal. A mai fost scos la lumină primul val de apărare al cetăţii.

Extinzîndu-şi investigaţiile dincolo de urmele cetăţii geto-dacice, acelaşi colectiv de arheologi a descoperit cîteva locuinţe (bordeie) ale unui sat românesc din secolul XIV e.n., unde de asemenea s-a găsit ceramică foarte frumoasă şi diferite obiecte de uz casnic deosebit de îngrijit lucrate. Materialul arheologic descoperit a fost trimis muzeului din Giurgiu care colaborează cu Institutul de arheologie la săpăturile de la Zimnicea.

F.U.

Descoperită la Zimnicea; vechimea: circa 2400 de ani (expusă la Muzeul naţional de antichităţi).

POFTĂ BUNĂ, DAR ATENȚIE!

▪ REȚETARUL GASTRONOMIC NAȚIONAL NUMĂRĂ 1 000 DE PREPARATE CULINARE. CÎTE DINTRE ACESTEA SATISFAC TREBUINȚELE REALE ALE ORGANISMULUI NOSTRU? POFTA DE MÎNCARE ȘI NEVOILE SPECIFICE SÎNT UNUL ȘI ACELAȘI LUCRU?

▪ CÎT ȘI CE ANUME TREBUIE SĂ MÎNCĂM?

▪ CE CONSECINȚE DEFAVORABILE POT AVEA PROASTELE OBICEIURI ȘI DEPRINDERI?

▪ ÎN CE MĂSURĂ PIAȚA ALIMENTARĂ ȘI REȚEAUA COMERCIALĂ FAVORIZEAZĂ TRECEREA SPRE O ALIMENTAȚIE RAȚIONALĂ?

TOATE ACESTEA FORMEAZĂ OBIECTUL DEZBATERII NOASTRE, INTITULATE:

ştim

PARTICIPAREA DIFERITELOR GRUPE DE ALIMENTE LA ACOPERIREA TREBUINȚELOR NUTRITIVE ALE UNUI ADULT ÎNTR-O ALIMENTAȚIE RAȚIONALĂ (ÎN PROCENTE DIN VALOAREA CALORICĂ A DIETEI).

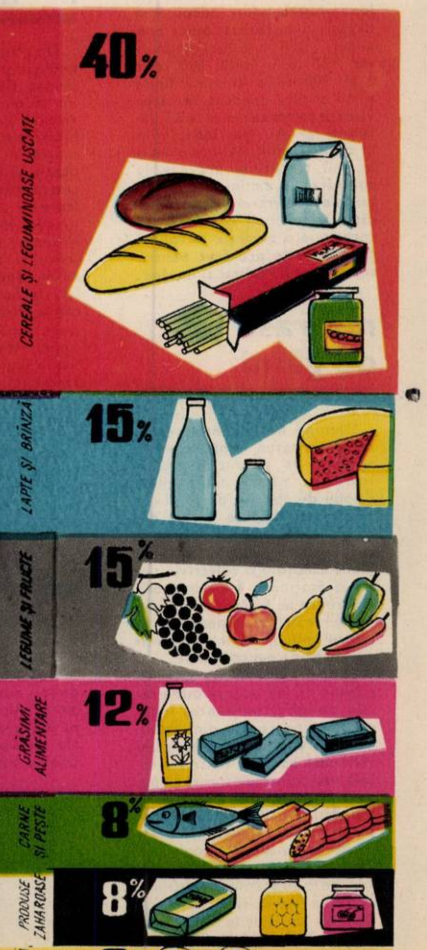

Bucătăria contemporană se impune prin marea varietate a preparatelor. Cu toate acestea, paradoxal, civilizația l-a silit pe om să-și bazeze alimentația pe un număr mult mai restrîns de elemente nutritive decît altădată. Din cele 2 000 000 specii de animale existente pe glob el a domesticit numai 50, iar din cele 350 000 specii vegetale gastronomia modernă se mulțumește să se folosească doar de 600 dintre ele.

Știința propune o singură soluție compensatorie: introducerea pe scară largă a alimentației raționale.

să ne hrănim ?

Anchetă realizată de Liviu TIMBUS

POFTA DE MÎNCARE ȘI FOAMEA REALĂ A ORGANISMULUI

Cărțile de bucate tipărite în țara noastră în ultimii ani recomandă aproximativ 1 000 de feluri de mîncare, iar rețetarul gastronomic internațional însumează cîteva mii de preparate ale artei culinare.

Această diversificare a sortimentelor alimentare este însă departe de a se identifica întru totul cu principiile alimentației raționale. Tocmai de aceea prescripțiile gastrotehniei (știința nutriției), adevărate semnale de alarmă, tulbură astăzi mai mult decît oricînd siesta hulpavului, euforia gurmandului rafinat și imaginația meșterilor bucătari.

Nevoile interne ale organismului uman, foamea de proteine, vitamine și săruri minerale — această *foame specifică*, cum a denumit-o celebrul medic, antropolog și filozof brazilian Jusué de Castro, provoacă astăzi în lume cea mai răspîndită maladie: boala de nutriție. Tulburările aparatului digestiv, hepatita, diabetul, caria dentară, rahitismul, gușa endemică, avitaminozele nu sînt în fapt decît forme ascunse ale nutriției iraționale.

Iată și explicația acestei situații pe care puțini, foarte puțini dintre noi, o cunoaștem cu exactitate. A mînca după pofta inimii, a da preferință unor produse cu însușiri organoleptice (aspect, gust, miros) nu înseamnă de fapt respectarea trebuințelor intime ale organismului nostru. Progresele meșteșugului culinar — au observat specialiștii — au avut darul de a rafina gusturile consumatorilor, de a forma deprinderi și preferințe noi, dar ele, în schimb, au atrofiat cerințele instinctuale, nevoile metabolice ale corpului omenesc, în favoarea «poftei psihice». Marea înțelepciune instinctivă, care obligă animalele și popoarele primitive să-și caute hrana potrivit nevoilor lor interne, lipsește de fapt omului civilizat. Acesta își selecționează alimentele după criteriul poftei, al deprinderilor bune sau greșite, în funcție de dorințele sale subiective. În majoritatea cazurilor el se lasă condus de un fel de dorință artificială, provocată de proprietățile poliexcitante ale alimentului, în concordanță cu aprehensiunea sa senzorială și mai puțin cu nevoile sale specifice. Acesta e și motivul principal pentru care bolile de nutriție au apărut la început în rîndul claselor avute, iar în prezent ele cunosc o largă răspîndire în țările cu prosperitate economică. «Jumătate din Paris moare la cină și cealaltă jumătate la prînz» — spunea Montesquieu, pomenind mesele sardanapalice ale protipendadei pariziene.

Bolile de nutriție au fost descrise încă din antichitate (aria lor de răspîndire era însă mult mai restrînsă), dar cauzele lor au fost aflate abia spre începuturile veacului nostru. Așa, de pildă, o cumplită boală de ochi — nictalopia — pomenită de Hipocrate în celebrul său tratat de medicină, a fost identificată ca fiind o formă de avitaminoză abia o dată cu descoperirea vitaminei A. Scorbutul, cumplita «epidemie» care a decimat echipajele lui Vasco da Gama, Cristofor Columb, Jaques Cartier și ale atîtor alți marinari temerari, s-a dovedit a fi tot o boală de nutriție de îndată ce americanul Charles King a izbutit să izoleze acidul ascorbic (vitamina C). Alt flagel străvechi, rahitismul, a căpătat sorți de vindecare numai în clipa în care Mac Callum a extras din uleiuri și grăsimi vitamina D.

În prezent medicina alimentară și biochimia au reușit să precizeze nu numai simptomele și cauzele exacte ale bolilor de nutriție, ci și corespondența care exista între alimentație și caracteristicile antropologice sau degenerescența fizică a unor grupuri întregi de populații. Pigmeii din Africa ecuatorială nu sînt o rasă aparte, ci pur și simplu oameni subnutriți de veacuri, obligați să consume vegetale și extrem de puține proteine de origine animală. Sikhii, locuitorii Indiei de nord, oameni înalți, rezistenți, cu o constituție robustă, se hrănesc din abundență cu carne, lapte și derivate ale laptelui. Madrasii, indienii din sud, mult mai slab dezvoltați constituțional, se nutresc, constrînși de interdicțiile religioase, numai cu vegetale.

În ultimele exemple folosite mai sus este vorba mai puțin de foame specifică, de lipsa parțială a unor substanțe nutritive, ci, în primul rînd, de subnutriție, de foame endemică, cel mai cumplit și răspîndit flagel al omenirii. Problema alimentației comportă așadar două aspecte diferite: foamea absolută, determinată de lipsa acută de alimente și, în acest caz, problema este de a lupta împotriva cauzelor care o generează, și foamea relativă, care reclamă doar modificarea deprinderilor alimentare, reașezarea lor pe o bază științifică. Discuțiile din cadrul anchetei noastre vizează doar problema nutriției iraționale. Împotriva acestui neajuns colectiv, specialiștii recomandă un singur panaceu universal: introducerea alimentației echilibrate. Un consum rațional de proteine (principii alimentare care se găsesc în carne, pește, ouă, lapte și produse lactate), hidrați de carbon (răspîndiți mai ales în regnul vegetal), grăsimi, vitamine, săruri minerale. Iar într-o nutriție judicioasă, experții recomandă ca jumătate din proteine să fie de origine animală. Cît este de îndepărtat, deocamdată, acest consum ideal propus de gastrotehnicieni, o dovedesc printre altele și datele furnizate de F.A.O. Pe glob, în medie, din totalul caloriilor, circa 70% sînt de proveniență vegetală și abia 30% animală, iar în foarte multe țări, caloriile de origine vegetală dețin mai bine de 80%, ceea ce, evident, vădește o alimentație neechilibrată.

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ ȘI DEPRINDERILE

Pe șantierul de locuințe din Militari, la ora prînzului, am urat poftă bună unui grup de lucrători care, strînși roată, îngurgitau cantități industriale de pîine și salam.

I-am întrebat:

— Dimineață, înainte de începerea lucrului, ce ați mîncat?

— Tot pîine și salam.

— Iar pentru cină?

— Vedem noi. Intrăm undeva să luăm o ciorbă și o friptură sau poate trimitem un băiat să ne cumpere ceva slănină. O frigem la țepușă.

Am aflat că sînt originari dintr-o comună apropiată, că muncesc de două luni pe șantier și, ceea ce m-a interesat în primul rînd, că fiecare dintre ei cîștigă lunar între 2 500 și 3 000 de lei. Iată, așadar, revenind la tema discuției noastre, un model de alimentație organizată nechibzuit (puțin variată și prost distribuită), o înțelegere greșită a nevoilor reale de nutriție.

Aceasta a fost de altfel și părerea interlocutorului nostru, dr. Constantin Dumitrașcu:

— Pîinea și mezelurile, alimente bogate în calorii, pot da omului senzația că a mîncat pe săturate. Ele au și un conținut bogat în proteine, dar asta nu înseamnă că nevoile nutritive complexe au fost satisfăcute. O asemenea rație alimentară privează organismul de alte substanțe alimentare indispensabile.

De fapt, de îndată ce se reîntorc în localitatea lor de baștină, oamenii de la țară, sosiți să lucreze temporar la oraș, își reiau sistemul alimentar obișnuit care, credeți-mă, chiar sub forma lui empirică, e mult mai rațional decît cel al multor orășeni. Sătenii mănîncă de 3 ori pe zi, zdravăn dimineața și la prînz, deci așa cum se prescrie, și în general alimente cu valoare nutritivă ridicată: lapte, ouă, brînză, vegetale și grăsimi animale. Necesarul zilnic al celor 3 000 de calorii este distribuit în mod echilibrat: aproximativ 30% la micul dejun, 50% la prînz și 20% seara. De reținut în mod special faptul că la țară se mănîncă bine și dimineața.

— La oraș?

— Da și nu. În general un dejun frugal și uneori în «compensație», o cină abundentă. «Breakfast»-ul englezului, «frühstück»-ul germanului, deprinderi extinse de altfel în tot nordul Europei, nu s-au împămîntenit și în țara noastră, cu toate că eficiența lor a fost dovedită științific. Un consum redus de alimente dimineața și o mult prea bogată ingestie seara, reprezintă, din păcate, dieta zilnică a unor numeroși cetățeni din țara noastră.

— Deci o greșită împărțire a rației alimentare zilnice.

— În general, da. Dinamica consumului de alimente în țara noastră, dacă ne referim doar la mărfurile alimentare desfăcute prin rețeaua comercială, a crescut considerabil. Populația urbană și rurală a cumpărat în 1965 156,6 mii tone carne față de 75,9 în 1950. Alte exemple comparative: pîine: 1 755,2 mii tone (1965) și 667,5 mii tone (1950); lapte: 2 499,1 mii hl (1965) și 354 mii hl (1950); zahăr: 189,6 mii tone (1965) și 84,3 mii tone (1950); unt, margarină: 14,1 mii tone (1965) și 2 mii tone (1950).

(Continuare în pag. 6)

— Deci mai multe proteine, glucide și lipide.

— Ceea ce nu înseamnă că am trecut «in corpore» spre o alimentație rațională. Alimentele enumerate sînt într-adevăr cele care corespund nevoilor noastre, cele în stare să acopere trebuințele energetice, dezvoltarea și refacerea țesuturilor. Totul depinde însă de felul în care se desfășoară ingerarea lor. Teoria self-selecției (preferințele și trebuințele reale sînt unul și același lucru!) a rămas la modă. Or, este știut că nu orice se consumă, și mai ales sub ce formă, reprezintă principiul esențial al nutriției echilibrate. Multe alimente, datorită forței lor calorice, provoacă după ingestie senzația de sațietate. Slănina (729 calorii pe 100 g) poate, de pildă, da impresia că ai mîncat pe săturate, în schimb acest produs e complet lipsit de vitamine și săruri minerale. De asemenea mîncăruri preparate incorect (prăjeli *în grăsimi supraîncălzite, sosuri* picante sau prea grase, preparate condimentate excesiv) satisfac gusturile gurmandului, dar pregătesc teren sigur pentru viitoarele boli ale aparatului digestiv. O altă latură a problemei se referă la cantitatea mîncărurilor ingerate. Esența alimentației chibzuite constă în obținerea unui echilibru între ceea ce consumă sau pierde organismul, și ceea ce primește o dată cu hrana. Or, este știut că pretutindeni consumul de energie, pentru categorii largi de oameni, s-a modificat în ultimii ani. Dezvoltarea mijloacelor de transport, automatizarea proceselor tehnologice, precum și extinderea vieții sedentare, au făcut să scadă considerabil activitatea musculară, deci și *cheltuiala de energie. Totuși omul*, potrivit unor vechi deprinderi, consumă aceeași cantitate de hrană, provocîndu-și în mod direct dezechilibru nutrițional.

— Ce alte obiceiuri greșite influențează în mod defavorabil nutriția și în ultimă instanță sănătatea?

— Multe, dar în mod deosebit unul foarte răspîndit: aperitivul. După 8 ore de producție, în locul unei promenade în aer curat, «colegii» se afundă în bufete și bodegi, infestate de fum de țigară, unde la un pahar de vorbă se *pierd minute și ore prețioase*. Alcoolul, aruncat pe stomacul gol, stimularea artificială a secrețiilor gastrice, nu înseamnă nimic bun. Alcoolul se comportă ca o substanță străină, provoacă dezechilibru nutritiv și cu vremea leziuni și o acută incidență a fenomenelor de scleroză hepatică. Statisticile au dovedit că 80% dintre amatorii de aperitive se îmbolnăvesc de stomac, ficat și rinichi.

— Ce părere aveți de contribuția alimentației publice la instituirea unei alimentații științifice?

— Păreri nu prea bune. Problema localurilor de consum rămîne încă... o problemă. În limitele spațiului propus mi-e imposibil să fac o analiză amănunțită a modului în care, după părerea *mea, este sau ar trebui să fie* organizată rețeaua noastră comercială. Aș dori totuși, prin intermediul «Flacării», să adresez o întrebare forurilor în drept: de ce au dispărut din țara noastră ospătăriile populare, vechile birturi economice, atît de apreciate și cu o atît de veche tradiție? E vorba de micile localuri unde se putea mînca aproape «ca la mama acasă», pe gusturi diferite și la un preț moderat. În locul lor, piața a fost inundată cu bufete și bodegi, unde se pot consuma doar grătar și mititei, și unde preparatele reci expuse în vitrinele frigorifice nu sînt nici variate (ca să nu vorbim de valoarea lor nutritivă!) și nici prea apetisante. Pensiunile, restaurantele dietetice, chioșcurile alimentare (nu cele cu dulciuri și răcoritoare!) sînt în schimb extrem de puține.

— Ce propuneți?

— În primul rînd revizuirea rețetarului gastronomic al tuturor localurilor publice, în concordanță cu principiile alimentației raționale și un mai riguros control, realizat prin mijlocirea specialiștilor, asupra felului în care se prepară bucatele. Atitudinea consumatorului față de hrană este determinată de obiceiurile lui alimentare. Acestea nu sînt altceva decît reflexe condiționate dobîndite, și tocmai de aceea mult mai slabe decît cele moștenite. Ele pot fi ușor modificate prin așezarea alimentației pe baze științifice. Rolul economiei în realizarea acestei acțiuni apare evident.

UN PĂHĂREL ÎNAINTEA PRÎNZULUI...

Unul-două sau mai multe. Consumul de alcool pe stomacul gol reprezintă unul dintre cele mai greșite obiceiuri. Excitația artificială a sucurilor gastrice se încheie, după repetate cazuri, prin apariția leziunilor interne și a fenomenelor de scleroză hepatică.

MICUL DEJUN, PRÎNZUL ȘI CINA ORĂȘEANULUI

Profesorul universitar, dr. Iancu Gonțea, interlocutorul nostru, este autorul mai multor tratate privind știința nutriției, apreciate deopotrivă în țara noastră și străinătate. Ultimele cercetări și comunicări efectuate de către secția de igiena alimentației din cadrul Institutului de igienă din București, și de către Institutul *medico-farmaceutic* sînt consacrate în special problemelor care privesc raportul dintre dieta rațională și piața alimentară. Tema centrală a cercetărilor: asigurarea unei concordanțe între nevoile nutritive ale omului și bunurile alimentare existente, crearea, cu alte cuvinte, a unei corespondențe de ordin științific între viața metabolică și cea alimentară.

— Despre consecințele bune sau rele ale nutriției s-au scris numeroase lucrări. Am scris și eu și voi mai scrie. Dar astăzi, în condițiile trecerii la producția industrială a produselor alimentare, prescripțiile noastre devin practic nule, dacă industria nu realizează convergența fericită a principalelor forme de manifestare a relației om-aliment. Hrana «fabricată» trece mai departe de sacoșa cumpărătorului: ea ajunge în farfuria lui și de aici prin atelierele digestive pe «piața metabolică» a organismului.

— *Ce se înțelege printr-o dietă rațională?*

— Considerînd că avem de-a face cu oameni sănătoși și că necesarul de alimente pentru o persoană însumează zilnic 3 000 de calorii, atunci dietă rațională înseamnă alcătuirea unui meniu variat care să cuprindă principalele produse bogate în substanțe nutritive. Alimentele pot fi încadrate în 8 grupe. *Le voi enumera în ordinea importanței lor:* 1. lapte și brînzeturi; 2. carne și pește; 3. ouă; 4. legume și fructe; 5. cereale și leguminoase uscate; 6. produse zaharoase; 7. grăsimi; 8. băuturi. După cum observați ușor, astăzi o bună parte din aceste produse ajung pe masa consumatorului prelucrate — într-o măsură mai mare sau mai mică — pe cale industrială.

— Cum apreciați valoarea nutritivă a actualelor produse furnizate de industria alimentară?

— În general sînt multe lucruri bune de spus. Au apărut o mulțime de sortimente noi și, lucrul cel mai important, produsele au înregistrat o sporire sensibilă a calității. Principalul e să vedem însă ce avem de făcut de acum încolo.

— Promovarea criteriului nutrițional poate prejudicia rentabilitatea economică?

— Dimpotrivă. Cu toate acestea pînă acum s-a acordat prea mică importanță valorii nutritive a produselor și mult mai multă laturii comerciale, adică efectului psihico-senzorial pe care acestea le exercită asupra consumatorului.

— V-am ruga să ne dați cîteva exemple.

— În domeniul panificației. Asocierea zahărului la făina de extracție mică *a permis obținerea unor noi sortimente*, apreciate de public (cornuri, biscuiți, produse de patiserie), dar din punct de vedere nutrițional ele accentuează dezechilibrul vitaminoglucidic. În locul substanțelor zaharoase ar fi mult mai nimerită încorporarea în aluat a unei levuri alimentare bogate în vitamine sau a unor subproduse din industria laptelui. Îmi permit de asemenea să atrag atenția că la fabricarea mezelurilor proporția lipidelor (grăsimilor) este prea mare. Distrofia lipidică, o boală primejdioasă, este astăzi foarte răspîndită printre cei care consumă cantități mari de mezeluri.

— Cumpărătorii și-au manifestat nemulțumirea și în legătură cu unele conserve.

— Pe bună dreptate. Mă gîndesc de exemplu la folosirea unor legume supramaturate — mazăre, fasole, bame — ceea ce duce la creșterea materialului fibros în dauna substanțelor nutritive. Nu se respectă întotdeauna nici proporția dintre substanța uscată — legumă, carne — și cea fluidă, cum am constatat la unele conserve de ghiveci. Un alt procedeu puțin recomandabil: intensificarea tratamentului termic în procesul tehnologic de preparare a conservelor de carne sterilizate. El se dovedește rentabil pentru întreprinderea respectivă deoarece îi *asigură o scădere a rebuturilor*, în schimb valoarea nutritivă a produsului conservat scade cu 15-30%. Este, cum s-ar zice, un fel de a ne fura căciula: pe poarta fabricii ies un număr mai mare de cutii, dar valoarea lor este mult mai scăzută.

— Prin urmare dacă se confruntă rentabilitatea economică cu cea nutrițională, acordîndu-se cuvenita importanță acesteia din urmă, ajungem la concluzia că sîntem în cîștig nu în pierdere?

— Cele două criterii trebuie apreciate la nivelul «pieții metabolice». Dacă sîntem de acord că alimentația rațională înseamnă menținerea sănătății, reducerea îmbolnăvirilor și sporirea capacității de muncă, atunci vom admite că, pe întreaga economie, respectarea criteriului ştiinţific este mult mai importantă. Acest rol ar trebui să revină în primul rînd activităţii ştiinţifice din sectorul alimentar. În prezent, în Bucureşti funcţionează un institut de cercetări alimentare, dar care din păcate nu se ocupă decît cu probleme legate de prelucrarea industrială a alimentelor naturale. *O nutriţie ştiinţifică reclamă înfiinţarea unui for statal coordonator, care să planifice şi să ierarhizeze tematica de cercetare, să stimuleze cooperarea mai multor departamente — agricultură, industrie, sănătate, educaţie — să ţină seama de condiţiile concrete, specifice României, să cunoască şi să aplice succesele mondiale, să grăbească în mod organizat fundamentarea alimentaţiei raţionale în ţara noastră.*

CLAUDIA CARDINALE MOARE DE FOAME...

Sub titlul «Claudia, o stea care moare de foame», săptămînalul francez «Paris-Match» publică o scurtă informaţie despre severa cură de slăbire a cunoscutei actriţe italiene. Claudia Cardinale şi-a propus să slăbească într-un timp record 9 kilograme şi jumătate. Ea s-a lăsat fotografiată «în compania» raţiei alimentare *zilnice*; o bucată de carne friptă, salată, un ou şi un iaurt.

Alimentele enumerate nu depăşesc în valoare 500 de calorii (faţă de 2 500-3 000 cît constituie necesarul zilnic al unei persoane). În general vorbind, asemenea acte de bravură (de fapt un conştient şi susţinut dezechilibru nutriţional) pot avea urmări grave, uneori ireparabile. Claudia şi-a asigurat însă admiratorii că are o sănătate de fier şi supliciul ei se va încheia cu happy-end.

UN ALIAT NEFOLOSIT, RECLAMA

De vorbă cu ing. Carol Toma, şeful secţiei produse lactate, Institutul de cercetări alimentare.

— Romanii îşi începeau prînzul cu ouă şi îl terminau cu mere. De unde şi expresia rămasă: «Ab ovo usque ad mala». Un procedeu empiric, dar nu lipsit de raţiune. Fructele facilitează digestia. O altă deprindere veche a unor popoare din apusul şi nordul Europei este acela de a-şi sfîrşi masa cu o bucată de brînză. Acest aliment uşurează de asemenea travaliul stomacal, şi, personal, consider că poate înlocui cu succes prea binecunoscutul «bicarbonat de sodiu». Brînzeturile desert trebuie să aibă însă o compoziţie specială. Institutul nostru a elaborat două reţete care au fost introduse în fabricaţie: sortimentul «brînză italiană», asemănător produsului «bel paese», şi «Cozia», avînd calităţi asemănătoare «Estrom»-ului danez. Cele două sorturi au ajuns în vitrinele magazinelor amestecate printre alte produse lactate fără vreo menţiune sau reclamă specială, şi publicul, necunoscîndu-le menirea, le-a consumat la mămăliguţă, în papanaşi, la tăiţei etc., adică exact unde nu se potriveau. Rezultat final: cele două produse sînt din ce în ce mai puţin cerute.

— Aşadar, motivul?...

— Cel pe care-l bănuiţi. Am început cu acest exemplu pentru a exprima o mare durere a cercetătorilor noştri: lipsa acută a reclamei comerciale ştiinţifice, care să etaleze calităţile şi întrebuinţările optime ale produselor. Calitatea nutritivă a produselor alimentare nu se face cunoscută în nici un fel. În primul rînd, lucrătorii magazinelor nu cunosc de loc sau aproape de loc în ce constă valoarea deosebită a unui nou produs. Vitrinele sînt o simplă îngrămădire de sortimente, afişele-reclamă sînt redactate într-un mod necorespunzător, uneori de-a dreptul rizibil: «Daţi copiilor cît mai multe dulciuri» (ceea ce la modul acesta «absolut» nu e recomandabil)!

— Puteţi să ne daţi şi alte exemple?

— Bucuros! Pe piaţa alimentară se găsesc în prezent sticle cu lapte acidofil. Cunoaşteţi proprietăţile acestui produs?

— Un aliment dietetic...

— Produse dietetice sînt multe. Laptele acidofil a fost fabricat cu un scop anume: pentru a îmbogăţi flora intestinală distrusă de antibiotice. El conţine şi bacterii rezistente la antibiotice. Îndeplineşte astfel trei funcţiuni: nutritivă, preventivă şi curativă. A fost experimentat cu succes în clinicile noastre, în schimb publicul larg îl ocoleşte cu dezinteres. Alt exemplu: colegii mei de la secţia de panificaţie au izbutit să realizeze şi să introducă în fabricaţie o făină malţată tip Zwieback, pe care au botezat-o «Prichindel», şi care s-a dovedit extrem de nutritivă, favorizînd în special creşterea şi dezvoltarea copiilor. Aţi auzit de ea?

— Mărturisesc că nu.

— În prezent lucrăm la perfectarea unei noi reţete: lapte tip «Pelargon», destinat sugarilor, un admirabil înlocuitor al laptelui de mamă. Dar dacă reclama comercială va rămîne la fel de impasibilă, noul sortiment riscă să se înscrie şi el în gama produselor care zac în galantare.

POFTA DE MÎNCARE VINE SAU DISPARE MÎNCÎND

Un filozof italian a denumit indispoziţia bruscă din timpul ingestiei alimentare: «cuie stomacale». Certurile, nervozitatea, atmosfera apăsătoare au darul, o ştim cu toţii, de a curma brusc pofta de mîncare. Puţini cunosc însă consecinţele acestei situaţii. Dispariţia apetitului sub influenţa unor asemenea factori întrerupe de fapt secreţia psihică (pofta de mîncare, provocată de proprietăţile alimentului: mirosul, culoarea, gustul) care la rîndu-i micşorează secreţia chimică. Digestia se face în mod incomplet, absorbţia e redusă şi alimentele sînt evacuate din stomac mult mai repede. Ele cad pradă microorganismelor din colon. Persoanele care se enervează în timpul mesei sînt cele mai predispuse pentru îmbolnăviri ale aparatului digestiv.

PĂRERILE EXPRIMATE DE INTERLOCUTORII NOŞTRI CONVERG SPRE UNA ŞI ACEEAŞI IDEE: ÎN CONDIŢIILE VIEŢII MODERNE, TREBUINŢELE NUTRIŢIONALE ALE OMULUI RECLAMĂ RESPECTAREA CRITERIULUI ŞTIINŢIFIC ÎN ALCĂTUIREA DIETEI ZILNICE. INTRODUCEREA PE SCARĂ LARGĂ A ALIMENTAŢIEI RAŢIONALE FACE NECESARĂ CORELAREA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE CU STUDIUL PIEŢEI ALIMENTARE, ÎNFĂPTUIREA UNEI COLABORĂRI STRÎNSE ÎNTRE MAI MULTE DOMENII DE ACTIVITATE: AGRICULTURĂ, INDUSTRIE, COMERŢ, SĂNĂTATE ŞI EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ.

DESPRE REALIZAREA PRACTICĂ A ACESTOR DEZIDERATE NE PROPUNEM SĂ DISCUTĂM ÎN PARTEA A DOUA A ANCHETEI NOASTRE.

profiluri slovene

— note de reporter din r.s.f. iugoslavia —

de Em. VALERIU

Chiar și cel mai puțin pretențios dintre turiști a învățat să recurgă la atlas pentru a desluși o ieșire din labirintul dorințelor sale atunci cînd, aflîndu-se într-o țară sau alta, trebuie să se decidă unde va călători.

Dar harta complică de multe ori alegerea. Iat-o de pildă, desfășurată, pe cea a *Iugoslaviei*. Cele șase republici prezintă interesante aspecte specifice atît în ceea ce privește relieful, cît și monumentele de cultură și artă.

Ce să alegi? Lunga coastă adriatică de peste 1 000 kilometri, cu nu mai puține puncte de atracție răspîndite prin stațiunile sale celebre: Rijeka, Opatija, Dubrovnik, Split? Antiteza istorică a vechiului Singidunum celt cu capitala de azi a țării, Belgradul modern, dominînd nu numai timpul dar și admirabila natură în al cărei cadru se unesc apele *Dunării cu ale Savei? Sau să alergi spre mănăstirile vestite ale* Macedoniei și, de aci, spre frămîntatul relief al Muntenegrului?

Iată întrebări cărora harta nu le poate da răspuns tocmai pentru că obiectivitatea ei înregistrează fidel realitățile. Și nu am amintit nimic despre Slovenia, care nu poate fi lăsată deoparte atunci cînd se trece în revistă tezaurul de frumusețe al R.S.F. Iugoslavia.

O ÎNCRUCIȘARE DE DRUMURI

brăzdează teritoriul Republicii Slovenia, legînd-o cu cîteva dintre cele mai importante zone turistice ale Europei: țările Alpilor spre vest, cele riverane Dunării la nord și est.

Marea este în Slovenia, regiune de munte prin excelență, ca un accesoriu care-i dă un farmec aparte. De altfel *întregului teritoriu sloven*, care însumează doar 8% din suprafața totală a țării, i se poate atribui caracterul de podoabă pe harta Iugoslaviei. La rîndul ei Ljubljana, capitala Republicii Slovenia, reprezintă bijuteria cea mai de preț a acestui ținut cu care natura s-a dovedit atît de generoasă. Departe de a fi un oraș mare ca întindere sau populație, Ljubljana are totuși un ritm de viață trepidant.

Orașul, cu urme de civilizație ce se pierd în trecutul foarte îndepărtat, și-a păstrat pînă azi ambianța medievală care-i stă atît de bine, alături de noile veșminte ale zilelor noastre, cum sînt de pildă hotelul «Lev» — cu cele 16 etaje ale sale susținute de un schelet din aluminiu durat pentru veșnicia viitoare — ori hala de sport în care se pot desfășura concomitent întreceri la 17 discipline, în prezența a 12 000 de spectatori — hală ale cărei dimensiuni într-adevăr impresionante le-am putut admira urmărind, în fața micului ecran, desfășurarea Campionatului european de patinaj artistic.

Amprenta actualității nu este dată exclusiv de proporțiile construcțiilor recente, ci — în egală măsură — de o altă serie de elemente care nu pot scăpa vizitatorului: dacă tribunele rezervate spectatorilor competițiilor spor-

Aspect din Ljubljana medievală...

tive găzduiesc în timpul marilor întreceri 12 000 de oameni, sălile celor nouă facultăţi ale Universităţii oraşului sînt frecventate zilnic de 14 000 de studenţi. Replica aceasta de intelectualitate este la rîndul ei o componentă a profilului Ljubljanei, tot astfel cum atmosfera generală a străzilor, a magazinelor şi bunăvoinţa nuanţată de umor a localnicilor constituie o altă trăsătură foarte plăcută. Tachinaţi pentru spiritul lor întreprinzător, cetăţenii Ljubljanei (în număr de 200 000 după ultimul recensămînt) zîmbesc cu bunăvoinţă ori de cîte ori le ajung la ureche glumele cărora ei le servesc drept subiect. Şi multe dintre acestea au un sîmbure de adevăr — mai curînd un compliment decît o ironie. Se spune, de pildă, că atunci cînd un sloven înjghebează o moară pe un rîuleţ, el se şi gîndeşte să construiască acolo o fabrică... sau că este capabil să crească un crocodil într-o cadă de baie — ambele glume punînd în evidenţă spiritul practic dar şi tenacitatea proverbială a slovenilor. Calităţile oamenilor îşi găsesc din plin folosirea în importantele industrii amplasate aici, dintre care uzina «Litostroj» şi combinatul agricol «Emona» (vechiul nume roman al aşezării de acum 2000 de ani) sînt cele mai cunoscute.

Ljubljana se bucură de preţuire în rîndul cetăţenilor iugoslavi şi pentru rolul său deosebit de activ din vremea ultimului război mondial. Oraşul acesta atît de vesel astăzi, în care lumina scaldă cerul şi feţele oamenilor, a ştiut să fie o neînfricată fortăreaţă antifascistă. În ciuda distrugerilor, a sîngeroasei terori dezlănţuite de ocupanţi, oraşul fabrica bombe, organiza reţele sanitare pentru partizani, găzduia statul major al revoluţiei slovene.

N-am să uit tonul grav al colegului şi prietenului meu iugoslav Vasa Jakšič, privirile care mîngîiau străzile, zidurile şi oamenii pe lîngă care treceam, şi nici cuvintele abia şoptite, ca pentru sine: «Am fost în primul grup de partizani care a eliberat oraşul».

Un întreg popor a luptat pentru a reda Ljubljanei zîmbetul...

MUZEUL SUBTERAN

Una din plăcerile călătorului este neîndoielnic aceea de a compara: un tablou văzut undeva, cu cel pe care tocmai îl priveşte, oamenii întîlniţi, obiceiurile — selecţionînd diferenţele, înregistrînd asemănările. Este o mare şi permanentă bucurie a oricărui turist.

Dar seismograful sensibilităţii personale marchează în prezenţa unicatelor de frumuseţe cea mai acută emoţie, o emoţie căreia blazarea globetrotterului nu i se poate sustrage, iar erudiţia celui mai umblat călător nu-găseşte corespondentul.

Dintr-o asemenea categorie de frumuseţi face parte regiunea carstică de la Postojna. Localitatea în sine, pitorească, fără discuţie, păleşte pînă la dispariţie în faţa bogăţiilor subpămîntene desfăşurate pe aproape 17 kilometri.

Încă de la intrare se presimte marele spectacol: ca pe o bandă rulantă cu dublu sens, pătrund şi ies în permanenţă şiruri prelungi de oameni. E de-a dreptul cuceritoare simpla comparaţie dintre cei ce intră şi cei ce ies din grotă. Primul lucru care se remarcă este indiferenţa pe care unii o au faţă de ceilalţi, deşi trec foarte aproape, la doi-trei paşi. Nerăbdarea agitată a unora, chipurile destinse, zîmbitoare, ale celorlalţi, plutind parcă străine în lumea care le fusese pînă a intra în grotă atît de familiară. Agitaţia permanentă, sosirea şi plecarea autocarelor, sutele de turişti asaltînd chioşcurile cu ilustrate, şirul vizitatorilor aşteptînd să primească mantalele groase necesare călătoriei care va urma fac nerăbdarea mai concretă, aproape palpabilă.

Şi ceea ce urmează constituie începutul tuturor explicaţiilor: prima grotă, de mari dimensiuni, este şi prima surpriză. O găsim amenajată ca o sală de spectacol din care nu lipsesc nici scena, nici locurile publicului, nici reflectoarele. În ziua aceea se întruniseră acolo speologi din numeroase ţări ale lumii, veniţi să participe la un congres internaţional al acestei ştiinţe inseparabil legate de numele întemeietorului ei, savantul român Emil Racoviţă. Desigur, speologii se găseau într-un mediu familiar, dar reuniunea lor subpămînteană nu era doar o coincidenţă... căutată. În marea grotă de la Postojna, renumită pentru acustica sa, au răsunat instrumente şi voci celebre. Sînt de invidiat cei care au ascultat aici arcuşul fermecat al lui Oistrah!

După această uvertură cu totul neaşteptată, o altă întîlnire plăcută la Postojna: trenul electric subteran, graţioasă prezenţă tehnică contemporană în bătrînul sanctuar geologic.

Aşa începe călătoria de basm în grotele de la Postojna. Comodele vagoane-platformă, călduroasele mantale, iluminatul feeric îşi pierd consistenţa, topite parcă în tăcerea născută din apăsarea munţilor de calcar.

Ca nişte antene sensibile privirile se rotesc necontenit, culegînd de pe pereţii albi, gălbui, roşietici şi negri frumuseţea tăinuită de veacuri. După doi kilometri, călătoria continuă pe picioare. Redevenim cu toţii copii şi ne reînvie în gînd fantasmagoria unei lumi în care am crezut cîndva mai mult decît acum, cînd o vedem aievea. Timpul a încetat să mai fie aici o dimensiune. A încremenit întocmai pietrei de calcar.

Ca prin vis la început, foarte răspicat mai apoi, se aud explicaţiile ghidului: «...Grota neagră, numită aşa pentru pereţii săi afumaţi. Aici hitleriştii adăpostiseră combustibilul. Partizanii au pătruns pe un drum necunoscut altora şi au incendiat depozitul cu preţul vieţii lor».

Trezirea la realitate ne poartă gîndul spre viaţa de afară. Şi atunci ne vin în minte muzeele vizitate cîndva. Mecanismul comparaţiei se pune în mişcare: statuile Atenei, ale Corintului, ale Romei, ale Parisului, ale Berlinului... Fidias, Michelangelo, Rodin, Brâncuşi, Mestrovici... Peştera de la Postojna pare să fi reunit în grotele sale cele mai celebre şi ciudate grupuri statuare create vreodată de meşterele mîini omeneşti.

Lipseşte oare ceva din toate văzutele minuni care să fi scăpat uimitoarei fantezii a naturii?

Poate că aceasta era întrebarea care dădea chipurilor omeneşti ciudata înfăţişare la reîntîlnirea cu lumina zilei...

...şi din cea contemporană.

1907-anul însîngerat

— fragmente din literatura vremii —

COVÎRŞITOAREA ZGUDUIRE A RĂSCOALELOR ŢĂRĂNEŞTI DIN 1907, TRIBUTUL NEMĂSURAT DE SÎNGE VĂRSAT ÎN REPRESIUNILE SĂLBATICE CARE I-AU URMAT, AU ÎNFIORAT ŞI REVOLTAT PE TOŢI OAMENII CINSTIŢI, TOATE MINŢILE LUMINATE ALE EPOCII. CEI MAI DE SEAMĂ SCRIITORI ŞI PUBLICIŞTI AI NOŞTRI AU SCRIS OPERE EMOŢIONANTE DESPRE DRAMATICA LUPTĂ A EROICEI NOASTRE ŢĂRĂNIMI, DESPRE ÎNSÎNGERATUL AN 1907. CHIAR ŞI ÎN ACELE TIMPURI AU FOST PUBLICATE MULTE LUCRĂRI LITERARE CARE ASTĂZI, DUPĂ ŞASE DECENII, AU MARE VALOARE DOCUMENTARĂ. DIN NUMEROASELE SCRIERI ALE VREMII PUBLICĂM ÎN PAGINA DE FAŢĂ CÎTEVA SCURTE FRAGMENTE SEMNIFICATIVE PENTRU ATMOSFERA DE MARE TENSIUNE PE CARE O REFLECTĂ.

SPIRIDON POPESCU
— «RĂTĂCIREA DIN STOBORĂNI»

...Merg la primărie să cheme prefectul la telefon, ca să le facă o bunătate să spună unui inginer să vină pînă la Stoborăni, că au de tras două moşii. Pe drum se amestecă şi o parte din cei de la crîşma lui Brînză, şi-ncep să cînte, să chiuie şi să strige c-acum Mohor îi prefect, că el are s-aducă inginerul. Mohor, *la început în glumă*, mai apoi începe să intre la idee... Adică ce? Dacă-i vorba că nu-i stăpînire de-acum, el n-ar fi bun de prefect? N-are el acum trei sate, gata să sară-n foc pentru dînsul?

— Mohor să vorbească la telefon! — strigă chiţcanii şi sorenii.

Mohor, de cuvînt. Cînd intră-n primărie, tocmai atunci vorbeşte prefectura cu primarul, pe care l-a chemat vătăjelul la telefon.

— Stoborănii? — întreabă prefectura la telefon.

— Stoborănii! — răspunde primarul.

— Cine-i la telefon?

— Primarul!

Mohor ia urechierul liber şi-ascultă.

— Ce-i la Stoborăni? — întreabă prefectura.

— Bine! — răspunde Cîrţă.

— Ce fel de bine? I-auzi ce-mi spune arendaşul...

Cînd aude Mohor că arendaşul e la prefectură, smînceşte şi urechierul din mîna lui Cîrţă, îl dă pe *primar* într-o parte şi-ncepe să strige el la telefon:

— Allo, prefectura!

— Aici, prefectura!

— Cine-i la prefectură?

— Directorul prefecturii!

— Care ţine locul prefectului?

— Da.

— Ce umbli, domnule, cu ajutorul prefectului? — strigă Mohor supărat.

— Mă rog, pe cine doriţi?

— Prefectul în persoană!...

— Apoi nu-i la Galaţi!...

— Da' unde-i?

— Îi dus la Independenţa!

— Cheamă «Ipidenţa»!

……

— «Ipidenţa-i» acolo?

— Aici, Independenţa.

— Aici, Stoborănii!

— Cu cine avem onoare?

— Da' acolo cine-i?

— Prefectul de judeţ.

— Mă recomand, Ghiţă Mohor, prefectul de *Stoborăni* — face Mohor, răţoindu-se înaintea telefonului, ca s-arate mai grozav.

— Îmi pare bine de cunoştinţă, domnule Bujor! — răspunde prefectul, îngrijit că va să zică la Stoborăni îi bucluc mare.

— Mie îmi pare rău, domnule prefect — face Mohor, mustrător. Dumneata eşti prefect la «Ipidenţa», şi eu sînt prefect aici. Sînt prefect pe cinci sate — *adaugă Mohor, în* focul dorinţei de răzbunare. Cinci sate m-au delegat să-ţi vorbesc. Ascultă, prefectule!... Dacă eşti prefect, să te scoli mai dimineaţă că eu de cînd m-am sculat?! Şi să mai laşi cafeaua cu lapte la o parte si să vii numaidecît la Stoborăni; mîni dimineaţă să fii aici.

— Am înţeles, domnule Bujor — răspunde prefectul, care auzea prin telefon «Bujor» în loc de «Mohor».

— Ascultă încă ceva, prefectule!...

— Ascult, domnule Bujor! Spuneţi!...

— S-aduci numaidecît inginerul!

— Da'ce vă trebuie inginer, domnule Bujor?

— Cum, ce ne trebuie?! — face Mohor, înciudat. Să-mpărţim moşiile pe care le-am luat!... Aşteptăm pînă-n prînzul cel mare; de nu vii, vin eu cu oamenii mei la Galaţi, şi-atunci îi mai rău!...

— Fiţi pe pace, domnule Bujor, că vin negreşit mîni dimineaţă cu inginerul.

— *Aşa te-nvaţă, prefectule!* Scoală-te mai dimineaţă şi mai lasă cafeaua cu lapte — face Mohor, mustrînd din nou, de rîndul acesta mai blajin, pe prefect.

— Allo, Stoborănii! — strigă prefectura, care ascultase la telefon vorba celor doi prefecţi.

— Ce vrai. mă? — întreabă Mohor, cînd aude altă voce prin telefon.

— Dumneata eşti, domnule Ghiţă? *Aici is eu, arendaşul.*

— Aaa!... îmi pare bine! îmi pare bine! — face Mohor, înclinîndu-se, în bătaie de joc, înaintea telefonului.

— Spune-mi, te rog, domnule Ghiţă, ce mai este pe-acasă?

— Sănătate! n-ai grijă! Coana are tot ce-i trebuie... are văcuşoară cu lăptişor pentru copilaşi, are stînjinelul cu lemnişoare, ca să nu le fie frig, are de toate! n-avea grijă! — sfîrşeşte el, trîntind telefonul la loc.

— Ascultaţi, oameni buni! — spune Mohor, cînd iese înaintea norodului. *Am vorbit cu prefectul şi i-am hotărît* să vie cu inginerul. *Să* ştiţi că eu sînt prefect de-acum înainte. Celălalt vine mîni cu inginerul, noi tragem moşia, apoi de poimîne iau în primire prefectura.

……

După vorba de ieri a celor doi prefecţi, unul din ei, anume cel din Galaţi, nu s-a ţinut de cuvînt! În loc să plece din «Ipidenţa» cum şi-l închipuia Mohor, *prefectul din Stoborăni*, şi să se ducă la Galaţi după inginer, el s-apucă şi intră în vorbă cu generalul, comandantul corpului de armată! Un tren anume, milităresc, descarcă o companie de soldaţi la gara Folteşti, de unde apoi, pe jos, mai mult în pas gimnastic, zoresc glodul de pe şosea toată ziua...

ION I. MIRONESCU
—«FURTUNĂ VETERANUL»

……

— Noi, dă... Trăiţi domnule maiur — începu Furtună cu vorbă domoală — drept îi c-am înnebunit, dar nu de bine şi de şedere, cum ziceţi dumneavoastră, ci de amar şi de nevoie!... De bine, nu mai înnebunim noi ţăranii! Pe noi e răul şi sărăcia de pe lume!... Că de jaful nemilosului am rămas peritori de foame; ne-au rămas copiii dezbrăcaţi şi flămînzi în puterea iernii... De ani de zile muncim vara întreagă pe lanurile boiereşti, *muncim ca nişte* salahori şi noi şi nevestele şi copiii noştri, şi pe an ce trece ne găsim tot mai înglodaţi în datorii, de-am ajuns să ne vindem şi icoanele, plătind gloaba boierului!... Ne-am tot plîns, ne-am tînguit... jalbă peste jalbă am trimes, lăcrămaţie am făcut pînă şi la Măria Sa Vodă, dar auzitu-ne-a cineva? Datu-ne-a cineva dreptate? Or fi ele legi şi pravilă cum ziceţi şi dumneavoastră, or fi... *nu tăgăduieşte nimeni;* dar pentru noi ţăranii, cînd avem dreptate, nu stă scris la pravilă şi cînd stă *scris la pravilă, n-avem dreptate!...* Dar am tot tras şi noi nădejdea de mai bine; am umblat tot cu rabdarea şi cu vorba bună. Dacă am văzut de la o vreme că degeaba mai umblăm cu omenie, ne-am apucat de zurbavă... Şi am făcut-o şi noi pe cît ne-a dus mintea şi capul. Acuma ne-au auzit toţi pînă la Vodă; ne-au auzit şi au împînzit ţara cu oşti, nu înspre ocrotirea noastră a celor obijduiţi, că noi *de blăstăm sîntem şi trăim săraci* întrucît ne vedeţi.

Zicînd, îşi destăcu sumanul în lături, arătîndu-şi prin găurile largi ale cămeşii zdrenţuite un trup negru ca pămîntul...

……

Ce-a mai fost pe urmă, e dureros de *spus*... Pe înnoptate însă, în vreme ce în saloanele de la curtea boierească se zăreau prin ferestrele largi, *aburite, umbre lungi mişcîndu-se în* vălvătaia luminilor de policandre... afară, încolo, departe la marginea satului, pe un cîmp bătut de viscol, în fulgerul unui foc de salvă comandat de sublocotenentul Turel, se mai zări o dată chipul acela uscat, cu ochi mari, scînteietori, ai lui Furtună Veteranul, şi-n detunătura puştilor căzu trăsnit, grămadă, gornistul care, singur-singurel, mai rămăsese în picioare sunînd vrăjmaş atacul... *la un suiş de* deal... la Şeptezeci şi şepte!

V. DEMETRIUS
—«DOMNUL DEPUTAT»

……

— Am adus tunuri — spuse prefectul — să le radă bordeiele. Să-i facem să se pătrundă de gîndul că le sîntem stăpîni, că numai mulţumită nouă dăinuiesc pe faţa pămîntului şi au o casă şi un codru de mămăligă. Începuseră să creadă că ei ne hrănesc pe noi. «Trîntorii», *aşa ne porecleau.* Să *mai* poftească să ne boteze din nou, să ne fie naşi.

Pămîntul se zguduia la fiecare vărsătură de ghiulea. Marinică simţi că i se strînge inima. Oare are să vadă satul, cu toate colibele lui albe, curate, vă*ruite proaspăt totdeauna, parcă* zugrăvite pe o pînză verde: năruite, mormane de lut, gunoiate ca muşuroaiele de furnici? Cît de aspru e cel tare şi interesat!

Dar dacă i-o fi prăpădit şi lui casa, şi ce casă! Palat! Dacă şi sălaşul lui o fi un maldăr de cărămizi, nu era drept şi mulţumitor ca toate adăposturile porcilor de ţărani să fie făcute chisăliţă? Ba bine că nu! Iată! Casa, palatul lui, e încă în picioare pe zidurile ei tari. Încă nu se vede bine. A-ha! pe aici a bătut din răsputeri diavolul de tun. Şi ce drăguţ era *bordeiul lui* Vasile Ţapu! În curtea lui Sîmboteanu n-au mai rămas întregi decît coşarul şi un perete din coliba omului. Pe unde s-or fi culcînd nenorociţii ăştia? Dar unde nu poate să doarmă un ţăran? El n-are nevoile omului spălat şi cioplit. E mai prost decît o vită şi mai rău decît o fiară, pentru că uite cum au afumat o splendoare de clădire, pentru care el, Marinică, a cheltuit *o căldare de bani!*

Voiculescu nu mai putea şedea pe pernele trăsurii. Tot sîngele i se urcase la cap. Casa lui i se părea că se holbează la el, ca o arătare cu ochii scoşi.

Colonelul lăsase pentru moment tovărăşia birjei şi trecuse înainte, ca să le spună jandarmilor unde să se oprească.

Marinică nu mai aşteptă să intre pe poartă, intră şi el prin grilajul cu drugii sfărîmaţi, pe cînd prefectul, însoţindu-l, îi spunea mereu:

— Trebuia să te aştepţi! Nu ştiai? Mizerabilii de ţopîrlani!

Lăsîndu-l în urmă pe amicul binevoitor şi care se trudea zadarnic să-l liniştească, Marinică intră în mijlocul ruinatei locuinţe, ale cărei etaje, acoperişul şi tavane erau prăbuşite în pivniţă.

Şi din pereţii care despărţeau camerele, mulţi se năpustiseră în interiorul clădirii. De pe afară nu se cunoştea toată stricăciunea.

Stăpînul se freca din cînd în cînd la ochi, crezînd că visează.

— Vezi că poţi să te scufunzi printre dărîmături! — îi spuse prefectul şi, mai mult cu forţa, îl scoase afară.

……

Pesemne că ţăranii şi după ce fuseseră picniţi, omorîţi unii şi risipiţi ceilalţi la Podeni, *mai* veniseră la conacul stăpînului şi puseseră foc. Moartea nu-i speriase sau nu-i liniştise, dintru-nceput.

Tunul tot mai bătea departe şi răzbubuielile păreau că tremură în aer şi că cutremură pămîntul.

Negru de mînie, Voiculescu se smulgea din priveliştea jalnică a scumpului său avut şi, dînd atenţie tunetului, strigă printre dinţii strînşi:

— Trage-i! În carne vie! Trage-i! Aşa le trebuie! Ticăloşii!

IOSIF N.T. (TUDOR ARGHEZI)
— «HRISTOS A ÎNVIAT»

Sentiment greşit? Iluzie juvenilă? Din 1907 un spirit nou pare că fecundă ţara; oamenii s-au mai dezmorţit, glasurile par mai tari, năzuinţele mai puternice, izbînda, dacă izbîndă definitivă este bine să fie vreodată, mai apropiată. Se alcătuiesc curente, se gîndeşte mai mult, se citeşte întreit. Erori *şi adevăruri circulă mai vii, se ridică* steagurile mai sus, o pasiune mai mare răscoleşte sufletele tuturora. Viaţa noastră pare cuprinsă de un fel de misticism. Acelaşi om a simţit în două chipuri: cu teamă mai-nainte, cu văpaie din 1907 încoace. Scepticismul ne pare acum enervant şi ignobil. O speranţă infinită ne deschide porţile ferecate pînă-acum ale sufletului, în care scoboară luminile cele mai felurite. Crengile înflorite ale caişilor par a trece prin sufletul nostru...

„şi eu, şi noi, alături de tine"

«...*Am citit scrisoarea tinerei dv. corespondente care are aceeaşi vîrstă ca şi a mea, dar cu singura deosebire că ea e tristă fiindcă nu-şi cunoaşte tatăl. Desigur, aceasta este o întîmplare nefericită în viaţa ei de copil...*» Rîndurile acestea reprezintă un răspuns şi aparţin elevei Doina Constantinescu din Bucureşti. Ele transmit, chiar dacă sînt departe de ceea ce îndeobşte se numeşte «stil», o caldă şi sinceră adeziune, o înţelegere, mai mult, un sentiment de solidaritate umană.

Dar să recapitulăm. În numărul 52 din 24 decembrie 1966, revista «Flacăra» publica «Scrisoarea deschisă» a tinerei Georgeta Antonov din Tulcea care ne prezenta «cazul ei oarecum neobişnuit»: are 16 ani dar nu-şi cunoaşte tatăl...

«*Poate undeva*, încheia dînsa. *în Botoşani sau în alt oraş al ţării, o va citi cel care ar fi trebuit să fie acum lîngă noi, şi mai ales lîngă mine, fiica lui, care, mărturisesc, îi simt lipsa...*»

...Prin 1950, numitul Gheorghe Munteanu, de fel din Botoşani, a cunoscut o fată, viitoarea mamă a Georgetei. Au hotărît să se căsătorească. Numai că aproape imediat după aceea a intervenit ceva: omul voia cu orice preţ să se reîntoarcă în oraşu-i de baştină, şi asta imediat. Era greu, mama soţiei sale ar fi rămas singură, fără vreun ajutor. Au urmat discuţii, cele două femei îl rugau să se mai gîndească, să vadă, poate lucrurile s-ar putea aranja într-un fel. Gheorghe Munteanu însă a plecat. Simplu. Nu s-a mai reîntors niciodată... La cîteva luni, soţia sa a născut o fetiţă, pe Georgeta. După doi ani, mama s-a recăsătorit. A găsit un om, un om întreg lîngă care să străbată viaţa şi la bine, şi la rău. Pe celălalt, pe primul, l-au speriat răspunderea şi presupusele «complicaţii» care s-ar fi ivit, şi a fugit.

Cucul, pasăre de pripas, spune poporul, n-are habar de soarta puilor săi. Îi lasă pe unde se nimereşte şi zboară aiurea uitînd de tot şi de toate...

În om vorbeşte însă ceva mai mult decît un instinct de reproducţie. În om, în omul întreg, se naşte un sentiment de responsabilitate, grav şi totodată plin de orgoliu, al «capului de familie», se naşte afecţiunea tandră şi înţelegătoare pentru cea pe care ai ales-o şi pentru copii.

Numitul Gheorghe Munteanu a dispărut.

De altfel a şi fost uitat, dar numai o vreme. Sînt întrebări care mai devreme sau mai tîrziu îşi primesc răspunsul. Într-o zi, copilul, acum o adolescentă, vrea să afle. Nu e prea greu să ne imaginăm ce-a determinat-o să scrie. Poate curiozitatea vîrstei. Cum va fi oare? Îi semăn? Ce face, se gîndeşte vreodată la mine? Şi imputarea: dacă e tatăl meu «bun» de ce nu-mi dă nici un semn de viaţă? Măcar să ştie ce fac, ce gînduri am... Nu încercăm să devenim patetici şi nici nu dramatizăm lucrurile. Sînt doar atîtea cazurile în care noii taţi şi mame şi-au cîştigat iubirea copiilor, au biruit neîncrederea temătoare în faţa părintelui «vitreg», cîştigîndu-le mai tîrziu recunoştinţa. Aşa că «mamă maşteră», cel puţin în viaţa de toate zilele, nu-i totuna cu «mamă rea», după cum se mai poate întîmpla ca aceşti copii să sufere, să-şi dorească «adevăratul» părinte şi ştim că o ceartă, în sfîrşit, o întîmplare neplăcută îi poate face să reflecteze: «Dacă ai fi fost tatăl meu de-adevăratelea, alt fel te purtai cu mine».

Există însă o solidaritate a vîrstei şi a experienţei. Te simţi legat de cel de-o seamă cu tine prin dorinţele tale, prin gîndurile tale. Îi ghiceşti felul de a-ţi fi apropiat ţie şi cauţi să-l ajuţi imediat după puterile tale. Te simţi legat de-un om şi prin nefericirea comună. Încerci să-i dai sfaturi, cele pe care le crezi mai bune, şi pui tot sufletul, aşa cum ai face-o pentru tine.

Am început aceste însemnări cu un fragment din scrisoarea unei tinere corespondente. Şi scrisori au venit de peste tot. Calde, pline de înţelegere, uneori naive. Astfel, această «Scrisoare deschisă» capătă alte dimensiuni şi semnificaţii, demne de meditat asupra lor.

«...*Îi înţeleg durerea fiindcă şi eu sînt în aceeaşi situaţie. Ea spune că oricît de mic ar fi amănuntul despre tatăl ei, ar bucura-o foarte mult. Un amănunt despre cel pe care nu îl ai lîngă tine... te face să-l doreşti şi mai mult. Şi eu sînt tot la fel, sînt mai mică decît tine, dar în aceeaşi situaţie...*» (scrisoarea Ecaterinei Bucur din Buzău).

...Ecaterina a fost părăsită de «părintele» său cînd avea doi ani. Şi încă ceva: îi ştie adresa, chiar îl cunoaşte. Tatăl ei are din altă căsătorie doi copii pe care-i creşte. Ba, o dată, i-a şi scris fetei. Avea de plătit pe ani de zile în urmă pensia alimentară şi suma se cifra la mii de lei...

Copiii însă învaţă să devină lucizi şi chiar şi practici. Atmosfera din familie, uneori nenorocirea îi învaţă. În faţa unor asemenea dovezi de «dragoste paternă» şi a multor altora, cei mici se apără. Iată ce o îndeamnă Bucur I. Ecaterina pe Georgeta şi pe alţii care se află în situaţia sa:

— să se intereseze la unitatea militară de unde făcea parte tatăl ei, să încerce să obţină adresa actuală;

— să meargă la ultima întreprindere la care a lucrat şi să obţină astfel relaţii;

— să se informeze prin intermediul revistelor de mare tiraj şi al cotidianelor.

În fine, «*să facă o cerere către Direcţia Generală a Miliţiei din Bucureşti după cum am procedat şi eu... Mi-am regăsit tatăl după 22 de ani. Aş dori din inimă ca şi Georgeta Antonov să-şi găsească părintele care nu se interesează de ea de 16 ani, un lucru ruşinos pentru aceia care-şi părăsesc copiii...*» (Böithe Niculae din Lupeni).

«...*O înţeleg pe Georgeta, şi eu sînt în situaţia sa. Mă aflu alături de ea în aceste momente...*»

Se numeşte Neacşu N. Ştefania din comuna Călmăţuiul şi are şi ea 16 ani. Dar s-o ascultăm mai departe: «*De fel, tatăl meu era din comuna Moldova, raionul Dorohoi... Aproape imediat după căsătorie, era în 1951, el a plecat cu serviciul în localitatea Bistriţa şi nu a mai venit aici şi nici nu a mai scris... Mama nu s-a mai recăsătorit niciodată şi m-a crescut cum a putut... Poate l-oi găsi astfel... Îi simţim lipsa şi doresc să-l revăd cu orice preţ...*»

Iar Păpuşoi Eugenia locuieşte în Mizil şi nu şi-a mai văzut tatăl din 1953...

Pronunţînd sentinţa de divorţ, instanţa hotărîse să încredinţeze doi din cei patru copii tatălui. Fraţii se văd foarte rar iar ea, Eugenia, ar dori din tot sufletul un amănunt despre cel ce i-a dat viaţă.

Se repetă ca un laitmotiv, aproape monoton, această dorinţă, această poate unică dorinţă. Copiii trec peste ceea ce a fost, copiii sînt generoşi. Ei nu doresc decît să-l ştie sănătos pe cel plecat departe şi să-l revadă.

«*Poate că undeva, va citi acela care acum ar trebui să fie lîngă noi... Orice amănunt m-ar bucura...*»

Într-adevăr, dacă undeva aceşti taţi ar citi din întîmplare rîndurile de mai sus cum ar reacţiona? Cum le-ar arăta faţa şi care le-ar fi «argumentele»? Copiii lor, prin dorinţa atît de fierbinte şi continuu repetată, îi acuză, copii care totuşi îi mai iubesc încă...

*

Pe ei îi unesc vîrsta, aspiraţiile, însuşirile, şi bucuria. Ştiu însă să răspundă şi nefericirii şi, unindu-se, să se îmbărbăteze şi să se ajute.

Cînd ni s-a adresat, Georgeta Antonov conta pe înţelegerea tuturor. Era îndreptăţită pentru aceasta de mentalitatea, educaţia, morala societăţii. Dar nici un sfat, oricît de doct şi de precis ar fi nu poate egala spontana şi sincera înţelegere a celor de-o seamă ca vîrstă ce se simt solidari. Din toate părţile au venit, vin încă scrisori...

Mihai HETCO

P.S. *Zilele trecute, poşta ne-a adus veşti noi chiar din partea elevei Georgeta Antonov. Mulţumind redacţiei şi tuturor acelora care încearcă s-o ajute, tînăra noastră corespondentă ne comunică cu bucurie că a primit o scrisoare conţinînd unele elemente ce-i dau speranţa că va reuşi să-şi regăsească tatăl.*

---

carnet de scriitor

«rupe-tot»

de Eugen FRUNZĂ

Peste tot se munceşte, se întemeiază, se edifică. Spiritul inventiv, dibăcia şi sudoarea înalţă împreună scara spiralată ce duce sus, în turnurile de veghe ale unei noi civilizaţii.

Dar prin cotloane cu mucegai, ascunse de lumină, mai vieţuiesc indolenţa, bădărănia, iresponsabilitatea, cinismul etc., un fel de rozătoare «rupe-tot» veşnic flămînde, veşnic în acţiune. Afară, printre oamenii care muncesc şi creează, printre edificii, oglinzi şi poeme, rozătoarele cu pricina umblă camuflate şi rod şi rup fără alegere.

Să luăm de pildă o bibliotecă publică. Aici, va să zică, sînt cărţi pe care oamenii le împrumută, le citesc şi le restituie intacte. Dar se strecoară şi cîte un «rupe-tot». Acesta, cînd nu le înghite cu totul, le restituie ferfeniţă.

Iată o sală de cinematograf, nouă, curată, înzestrată cu scaune noi. Aici oamenii vin să vizioneze filme. Dar intră şi un «rupe-tot». Rezultatul: scaune zgîriate, scrijelite, frînte din încheieturi.

Tren accelerat. Compartiment căptuşit cu pluş albastru. S-au cheltuit bani, s-au consumat materiale, s-a muncit nu ştiu cît pentru a crea cetăţenilor condiţii plăcute de voiaj. Dar uite, colo pluşul e lipsă, tăiat, devorat. A fost şi în tren un «rupe-tot». Între două staţii a şi executat pe ascuns operaţia.

Aştepţi în staţie. In sfîrşit nişte «rupe-tot» te înghesuie în aşa hal încît rămîi fără nasturi la palton şi cu galoşii sfîşiaţi.

Mă rog, exemplarele de pînă acum sînt, ca să zic aşa, mai modeste. Se mulţumesc cu puţin. Ceva hîrtie şi coperte de carte, o leacă de lemn, pluş, cauciuc — le ajunge.

Dar iată că omul îşi cumpără automobil, se aşază la volan şi circulă omeneşte. Deodată o izbitură formidabilă, un scrîşnet avan şi... jumătate de caroserie s-a dus dracului! Ce s-a întîmplat? Un «rupe-tot» de categorie grea, grăbit şi lacom peste măsură, folosindu-se şi el de cuceririle tehnicii, şi-a înfipt colţii în maşina omului şi, cît ai clipi, i-a măcinat învelişul. În alte cazuri rupe gîturi, spintecă burţi, plămîni, rinichi, tot ce-i iese în cale.

Alte rozătoare, dintre cele mai hulpave, preferă piatra. Şi atunci ce credeţi că fac? Rup hălci uriaşe de caldarîm (sub pretext că execută nişte reparaţii) şi lasă strada impracticabilă pînă vin oamenii de o astupă. Peste o săptămînă caldarîmul e din nou găurit. Stimabilii «rupe-tot» s-au aprovizionat iarăşi cu de-ale gurii. Şi tot aşa din toamnă în primăvară sau viceversa.

Dar cărămida, varul, mortarul! Sînt şi acestea căutate. De pildă vin nişte «rupe-tot», dărîmă (pentru că s-a stricat undeva instalaţia de ţevi) şi... dispar fără urmă. Au mestecat între fălci peretele şi trebuie să cauţi oameni care să ţi-l facă la loc.

Se pot înşira încă multe exemple, mărunte sau mari — depinde de specialitatea, categoria şi preferinţele rozătoarelor — care demonstrează că aceşti «rupe-tot» sînt nişte foarte activi dăunători sociali.

Unii, după cum s-a văzut, lucrează pe cont propriu şi sînt, în fond, pramatii de duzină. Alţii însă, mai abili, se acoperă cu dosare şi scripte oficiale, fiind mult mai periculoşi.

Ia să-i punem la respect oricînd şi oriunde ar apărea! Să nu mai poată rupe fără să-şi rupă proprii colţi!

cînd chirurgia devine sculptură

de Sanda **FAUR**

În frumusețea actriței Marie Laforet a intervenit și chirurgia estetică...

Nimic mai relativ, se spune, decît aprecierea *frumuseții* omenești: și iată-ne nevoiți să recunoaștem că, de astă dată cel puțin, subiectivitatea gusturilor e de-a dreptul binecuvîntată. Ceea ce numim urîțenie e o noțiune discutabilă, și e clar că situația ar fi uneori dezastruoasă dacă... Dacă n-ar interveni ceea ce s-ar putea numi, în cazurile extreme, o psihoză a urîțeniei. Oamenii se doresc frumoși: perfect. (Nu spunea Stendhal că «frumusețea e o promisiune a fericirii»?) Dar unii dintre semenii noștri cu care natura nu a fost întru totul generoasă fac complexe psihice, se însingurează. Sufletul se cere vindecat din... afară înăuntru. E momentul să intervină medicina: chirurgii-esteți sînt chemați să-și spună cuvîntul sau, mai la propriu, să ia bisturiul în mînă pentru a corija lipsa de bunăvoință a mamei-natură. De fapt, ei au început prin a lua cuțitul de piatră în mînă: primele operații «estetice» au o vîrstă efectiv *milenară*..

Desenul de pe coperta cărții lui Tagliacozzi (sec. XVI), reprezentînd o reconstrucție de nas. Pentru ca lamboul de piele ridicat de pe braț și aplicat în locul nasului să «prindă», pacientul este imobilizat în această poziție circa două-trei săptămîni.

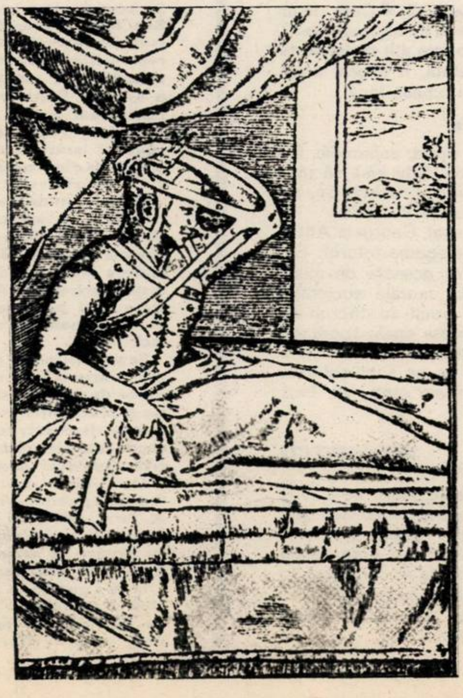

• CHIRURGIA ESTETICĂ — O CHIRURGIE A COMPLEXELOR • FRUMUSEȚEA, O PROMISIUNE A FERICIRII? • LA ÎNCEPUT S-A RECONSTRUIT... NASUL • TAGLIACOZZI ȘI DETRACTORII SĂI • CÎND STUDENȚII DE LA HEIDELBERG SE DUELAU • DOUĂ SUTE DE CHIPURI... RECONSIDERATE • O SPECIALITATE TÎNĂRĂ, CHIRURGI TINERI • DEȘI NU SE SCOT ADONIȘI PE BANDĂ RULANTĂ...

Dar să lăsăm incursiunea în istorie pentru puțin mai tîrziu, ca să precizăm — sîntem doar în universul științei! — cîțiva termeni de specialitate: înainte de a deveni **estetică** chirurgia a fost **plastică** și *reparatorie* — adică a reconstruit organe lipsă și le-a reparat pe cele mutilate. De fapt, toate trei coexistă, se interferează, se suprapun adesea și e foarte greu să le delimitezi granițele cîtă vreme toate au un **ultim comun** deziderat estetic, și adesea un **prim comun** deziderat funcțional și psihic. Asupra chirurgiei estetice însă se mai aruncă în lumea specialiștilor o privire condescendentă, colorată cu o ușoară umbră de îndoială: cîtă vreme ea intervine numai acolo unde natura și-a permis momente de indolență și a lucrat prost, cîtă vreme ea se mulțumește să retușeze profilul unui nas sau o ureche agresivă, să îndepărteze riduri ori să corecteze linia unei siluete, chirurgul acesta — se zice — va face figură perfectă lîngă marele croitor sau marele coafor al zilei. (De altfel, *cunoscutul medic francez* Passot *povestește* cu o ușoară autoironie în cartea sa «Sculptor al figurilor» că o pacientă a lui, actriță celebră, recunoștea: **«În fond, pentru a fi cinstiți, ar trebui să specificăm în program: rochii de Patou, pălării de Lewis, obraz de dr. Passot».)**

AȘADAR, PRO SAU CONTRA CHIRURGIEI ESTETICE?

Este ea doar o soră frivolă, mondenă, a chirurgiei plastice sau merită considerație pentru efectele ei estetice dar mai ales psihice? Să luăm argumentele statisticii: s-a stabilit că, anual, 150 000 de americani (din care 70% femei) și 40 000 de francezi (85% femei) recurg la serviciile chirurgiei estetice... Cîți dintre aceștia, *cîți dintre cei din* alte *țări*, pe care statisticile nu s-au preocupat să-i identifice încă, apelează la bisturiu dintr-un capriciu al cochetăriei (pentru că e clar că în țările capitaliste operația estetică este un gest extrem de costisitor, accesibil mai cu seamă anumitor straturi sociale) și cîți își refac profilul din dorința de a-și reface și moralul? Firește că cele 1 480 de japoneze, ai căror ochi i-a «debridat» într-o singură zi dr. Fumio Umezawa ajutat de cei 30 de asistenți ai săi («se poartă la Tokio ochi «á l'européenne») nu intră în nici una din socotelile științifice, ci doar în cele privind bugetul d-lui dr. Umezawa. Dar ceilalți, cei care răspunzînd uneia din cele mai omenești aspirații — aspirația spre frumusețe — vin spre chirurgia corectivă cu speranța redresării fizice și implicit psihice, pe aceștia îi putem oare acuza de frivolitate? N-ar fi nedrept?

DE LA «AYURVEDA» LA TAGLIACOZZI, ÎN CĂUTAREA PERFECȚIUNII CHIPULUI

Vechea, foarte vechea istorie a chirurgiei plastice, ne oferă o informație care ar părea, la prima vedere, de domeniul anecdoticei: se pare că, dintre toate componentele chipului omenesc, cea asupra căreia s-au exercitat mai insistent pretențiile estetice ale oamenilor a fost, din totdeauna, nasul. Medicii socotesc: ocupă o *treime din suprafața figurii. Sculptorii argumentează:* nasul asigură chipului întreg echilibru său facial. Nasul a și prilejuit, de altfel, debutul chirurgiei plastice: în străvechi texte descoperite în mănăstirile din Tibet, în cunoscuta carte indiană cu caracter enciclopedic «Ayurveda» se pomenește despre niște operații efectuate asupra nasului: preoții brahmani erau constituiți într-o sectă medicalo-religioasă, «Koomas», care deținea monopolul și secretul acestor intervenții chirurgicale, înfăptuite asemeni unui ritual magic. Numai că operațiile nu izvorau dintr-o simplă dorință de ameliorare estetică, ci în primul rînd dintr-o tristă necesitate istorică: gestul vindicativ cel mai frecvent era, pe atunci, tăierea nasului (și uneori a urechilor) prinșilor de război. Și cum războaiele erau atît de frecvente... Oamenii își voiau cu orice preț chipurile reîntregite, dar cum să reconstruiești în întregime piramida nazală în condiții în care, firește, nu erau cunoscute nici anestezia, nici asepsia, *nici antisepsia?* Manualele de istorie a medicinei consemnează totuși, ca pe o metodă valabilă și azi, acea așa-numită «metodă indiană»: se tăia un lambou din pielea frunții și se aplica în locul nasului, încercîndu-se modelarea sa cît mai aproape de biata realitate mutilată. Au trecut secole pînă ce medicina să poată înregistra o altă metodă de răsunet egal dar de viabilitate mai puternică: «metoda italiană» a celebrului profesor de la Universitatea din Bologna, Gaspar Tagliacozzi, care preconiza, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, reconstruirea nasului cu un lambou de piele luat de pe braț. Tagliacozzi publica în 1597 cartea «De curtorum chirurgia per insitionem» («Chirurgia defectelor prin implantări»), proclamîndu-se astfel drept părinte al chirurgiei estetice; la Bologna *există și azi statuia ce i-a fost înălțată și care* îl reprezintă pe Tagliacozzi cu... un nas în mînă. Iar acel desen apărut pe coperta cărții «De curtorum...» — reprezentînd un om cu brațul ținut peste cap în așa fel încît lamboul de piele să poată fi transportat pe nas — circulă și azi în toate cărțile de specialitate din lume.

CÎND BIGOTISMUL ÎNFRUNTĂ FRUMUSEȚEA

Pare paradoxal, dar așa s-a întîmplat: chirurgia plastică s-a născut de pe urma războiului și a fost pe cale să moară din cauza religiei. În tot timpul evului mediu, chirurgii nu au avut curaj să refacă chipul uman mutilat decît foarte rar și în cea mai adîncă taină, pentru că biserica își arunca anatema asupra celor ce încercau să intervină în ameliorarea «perfectei» creațiuni a divinității. Însuși Tagliacozzi a fost excomunicat de biserica catolică, lucrările sale proscrise și trupul său exhumat din curtea mănăstirii unde fusese înmormîntat... Se pare că această neîncredere în ce privește chirurgia plastică a cuprins și minți mai luminate; dacă Ovidiu descria cu interes în ale sale «Metamorfoze» intervenții spectaculoase ale unor medici din vremea sa, mult mai tîrziu un Rabelais sau un Voltaire au găsit cu cale să-și *ironizeze contemporanii preocupați de* retușurile fizice... Și totuși, astronomul Tycho Brahe (sec. 16), care își pierduse nasul bătîndu-se în duel pentru aleasa inimii sale, se mîndrea cu piramida sa nazală confecționată... din aur. Iar studenții de la Heidelberg, pasionați practicieni ai duelurilor, își lăsau cu satisfacție cusute la loc cîte o ureche sau o fărîmă de nas culese în grabă de pe jos de către bărbierii-chirurgi, spălate în vin și balsamuri și reaplicate după terminarea înfierbîntatei lupte!

Ar trebui să zăbovim mult printre filele istoriei medicinei, pentru a-i putea urmări pe toți înaintașii chirurgiei estetice, de la acel genial Ambroise Pare (sec. 16), care opera cu o rapiditate și o dexteritate uimitoare, la baronul Guillaume Dupuytren (sec. 19), cel care a descris și a operat *primul* acea *diformație* a *mîinii* numită «manus apostolicum»; de la medicul-general Larrey, care a executat într-o singură zi de război circa 200 operații plastice, pînă la sir Anchibald McIndoe, supranumit și «Dumnezeu», cel care în timpul războiului antihitlerist a refăcut 400 de mîini și 200 de chipuri arse ori sfîrtecate de șrapnele și schije. Istoria acestei ramuri a chirurgiei cunoaște momente de seamă în care se înscriu numele chirurgilor ruși Pirogov și Șimanovski, ajungînd pînă la savantul sovietic contemporan Filatov ori la cunoscutul chirurg ceh Burian. Dar istoria chirurgiei estetice abia a început să se scrie.

PE STRADA ARHITECT MINCU, LA NR. 7

Din titlul foarte lung al clinicii situate la nr. 7 al străzii bucureștene Arhitect Mincu — **Spitalul de traumatologie, chirurgie plastică și reparatorie** lipsește termenul «estetic». Deliberat? Probabil. Din modestie? Se poate. Dar mai ales programatic: orice intervenție

(Continuare in pag.14)

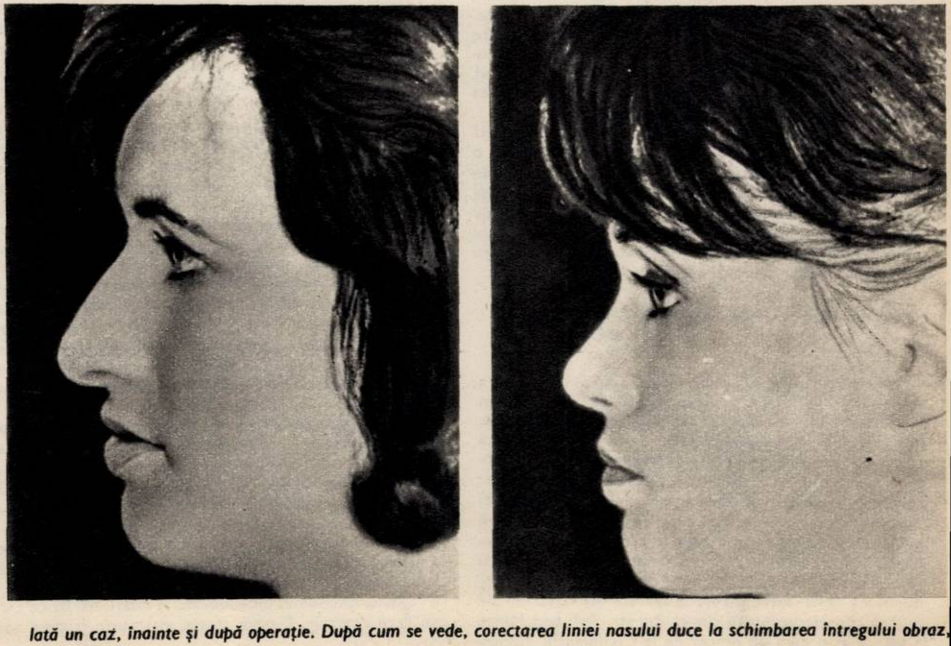

Iată un caz, înainte și după operație. După cum se vede, corectarea liniei nasului duce la schimbarea întregului obraz, a expresiei lui.

chirurgicală înfăptuită aci are în primul rînd justificarea unei tulburări funcționale ori psihice — ne spune directorul spitalului, dr. A. Vasiliu. În ultimul rînd însă și una estetică.

Spitalul este tînăr: a fost înființat în 1958, în localul fostei urgențe. Personalul său medical, foarte tînăr: majoritatea chirurgilor, intrați aici prin concurs, au în medie 33-34 ani. Aceasta a permis să se formeze, sub conducerea conf. dr. Agripa Ionescu — șef al clinicii I.M.F. din spital — și a dr. Aurel Vasiliu, un colectiv sudat, omogen ca pregătire teoretică și practică — lucru absolut necesar pentru o specialitate atît de tînără cum este în țara noastră chirurgia plastică. De altfel spitalul este și bază de învățămînt a I.M.F., aci venind să se specializeze în fiecare an, la cursuri ce durează între 3 și 10 luni, chirurgi din întreaga țară.

— Și care este procentajul de intervenții chirurgicale cu finalitate estetică? — îl întrebăm pe dr. Valentin Rădulescu, tînărul chirurg care ne-a prezentat clinica după ce am aflat că se efectuează aici pînă la 8-10 operații zilnic.

Remarcăm la interlocutorul nostru o ezitare. Aceeași pe care am observat-o și la conducătorii clinicii.

— Tratăm, în primul rînd, arsurile grave: 4 000 de cazuri pînă acum...

— E o cifră!

— Ne ocupăm de tratamentul sechelelor de după arsuri, precum și de traumatismele mîinii. Malformațiile congenitale — nasurile hipertrofiate, nasurile prăbușite — asa-numitele nasuri socratice. — asimetriile feței, ale urechilor, diformitățile mîinilor sau picioarelor, intră de asemeni în preocupările noastre.

— Iată-ne deci în imperiul absolut al chirurgiei estetice...

— E un fel de a spune. Selecționăm cazurile în primul rînd după răsunetul lor patologic: un nas uriaș, cu un sept deviat, poate împiedica respirația dar și întuneca viața unei fete de 18 ani; o ureche traumatizată (cunoașteți urechea «conopidă» a boxerului lovit în repetate rînduri?) tulbură uneori auzul și dezechilibrează chipul; niște sîni hipertrofiați sau un abdomen gigant împiedică efectiv persoana de la o viață și o muncă normale.

— De ce ocoliți totuși termenul de «chirurgie estetică»? Specialiștii clinicii dv. se situează printre cei ce o socotesc superfluă?

— N-aș putea spune. Dar sîntem obligați să arătăm celor care se cred adesea — în mod cu totul subiectiv — urîți, că noi nu putem face minuni, că un nas micșorat poate, uneori, în loc să înfrumusețeze, să altereze personalitatea și expresivitatea unui chip, că un «lifting» — operația de suprimare a ridurilor — are un efect ce nu durează decît cîțiva ani, că o intervenție asupra straturilor adipoase nu-l scutește de loc pe pacient de o strictă dietă alimentară.

— Sînteți pesimiști, tovarășe director.

— Poate mai curînd lucizi și cinstiți. Trebuie să ne mai prevenim pacienții că asemenea operații trebuie uneori repetate de cîteva ori pînă reușesc pe deplin...

...Știam de altfel și noi că frumoasa actriță Eleonora Rossi Drago («Coliba unchiului Tom», «Acord final») a suportat trei intervenții pînă a ajuns să posede perfectul ei nas de astăzi, și că Marie Lafôret (actrița din «Șoarecele din America») și-a sporit de asemeni frumusețea cu prețul unei operații la nas.

— Dar nu ne dăm niciodată înapoi atunci cînd gravitatea cazurilor ne reclamă intervenția — precizează dr. Valentin Aburel, șef de lucrări al clinicii. Am reconstruit nasuri mîncate de boala lupus sau mușcate de animale și — ce să-i faci! — de om, chipuri mutilate de arsuri, am reparat diferite malformații, am refăcut și reimplantat urechi. Și rezultatele au fost adesea estetice.

— Cît credeți că se poate reda din frumusețea omului?

— Frumusețea nu poate fi apreciată cantitativ, o știți prea bine. Testul înfrumusețării îl constituie pentru noi psihicul pacientului: dacă starea lui de spirit s-a ameliorat, dacă i s-a ridicat tonusul vital și ne comunică succese profesionale ori sentimentale, noi sîntem pe deplin mulțumiți. Chiar dacă pacientul nostru nu a ajuns încă un Adonis sau o Sophia Loren.

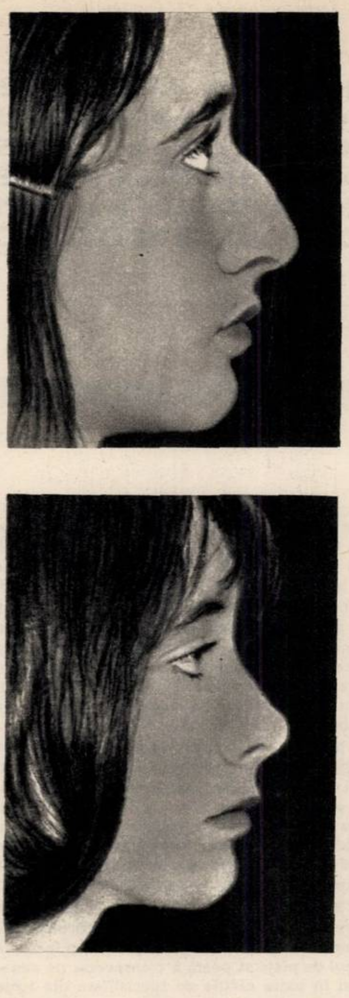

Ați putea crede că aceste două fotografii aparțin uneia și aceleiași persoane? Și totuși acesta este adevărul.

E OARE ATUNCI MAI PUȚIN FRUMOS ADEVĂRUL?

Despre chirurgie se spune — cu prostul obicei de a se califica sentențios profesiunile — că implică prin definiție o anume duritate, o anume desensibilizare. Nu numai că e neadevărat, dar e și nedrept. Munca celor ce practică chirurgia plastică pretinde inventivitate și suplețe — cazurile nu sînt niciodată standard; cere experiență și răbdare uriașă — actul chirurgical durează adesea ore întregi și se repetă de multe ori, iar rezultatul poate fi constatat abia după săptămîni sau luni. Cere o comunicare între medic și pacient (pentru că ei vor trebui uneori să colaboreze în repetate rînduri), ba chiar între medic și familia ori tovarășii de muncă ai pacientului. La clinica din str. Arhitect Mincu a fost adus o dată un pescar de la Combinatul piscicol din Brăila, un om tînăr în vîrstă de 36 ani, cu o gravă arsură de 50%. Plăgile de arsură trebuiau urgent grefate, dar nu se putea practica autogrefarea, căci însemna să se deschidă alte plăgi pe corpul bolnavului. Au venit atunci cinci din tovarășii de muncă ai pescarului T.L., care au donat fîșii de piele pentru a fi aplicate pe corpul tovarășului lor: tolerate doar 2-3 săptămîni, aceste homogrefe acoperă temporar plăgile arse, evitînd infecțiile, pierderile de sînge și scoțînd bolnavul din primele săptămîni de gravitate ale bolii. Viața lui T.L. a fost salvată și chiar înfățișarea sa.

Dintre cazurile spectaculoase tratate la clinica bucureșteană de traumatologie l-am mai aflat și pe cel al lui C.M., un pui de osan în vîrstă azi de 7 ani, care fusese adus în urmă cu cîțiva ani în spital, după un grav accident: micuț fiind, căzuse cu fața și mîinile pe plita încinsă. Venise desfigurat, cu pleoapele și urechile distruse, fără păr, cu palmele și degetele mutilate. De-a lungul celor 11 operații care s-au efectuat asupra obrazului lui Mitruș au lucrat aproape toți chirurgii spitalului: i s-au reconstruit pleoapele superioare și inferioare, i s-au grefat spațiile interdigitale, i s-au corectat urechile. Iar despre cazul muncitoarei I.S., în vîrstă de 28 de ani, al cărei braț a fost grav zdrobit într-un accident de cale ferată (oasele fracturate, mușchii sfîșiați, vasele și nervii tăiați)s-a comunicat și într-o revistă britanică de specialitate: imediat după accident, o echipă de chirurgi au lucrat 4-5 ore pe brațul aproape mort, reluînd a doua zi operația și salvînd în cele din urmă brațul; femeia se folosește și azi de brațul ei drept într-o muncă ce necesită o deosebită agilitate a mîinilor: este rihtuitoare.

Despre operațiile cu o mai pronunțată finalitate estetică am lăsat să ne vorbească mai ales fotografiile: aceste imagini, înainte și după operație, sînt, deseori, de o elocință ce o întrece cu mult pe cea a chirurgilor. De aceste fotografii ne servim pentru a-l contrazice — o clipă măcar — pe marele Shakespeare: **«Oh!** — exclamă un personaj al său — **cît de frumoasă apare frumusețea sub dulcea podoabă pe care i-o dă adevărul».**

Există, cîteodată, un «adevăr» al înfățișării fizice care se cere revizuit. E oare atunci mai puțin frumos adevărul?

formule noi (III)

«Albatros» e mai mult decît o formulă nouă. E portița prin care lumea scriitoricească începe, în sfîrșit, să pătrundă în programele televiziunii. Reproșurile de necolaborare sînt vechi și reciproce. Sporadic, cîte un scriitor era invitat la o dezbatere sau evoca personalitatea unui mare înaintaș. De scris pentru televiziune prea puțini au scris și scriu. Profesiunea de autor de scenarii și seriale nu s-a impus încă la noi, deși în alte țări este una dintre cele mai respectate și invidiate. Neavînd deocamdată concurent, comedia în pilule a lui Ion Băieșu se desfășoară pe un teren pe care-l stăpînește în exclusivitate.

Nu-i de mirare că prima «revistă literară» a televiziunii este editată de emisiunile pentru tineret. Am remarcat și cu alte prilejuri atitudinea activă a acestor emisiuni față de fenomenul cultural. «Albatrosul» e bine conceput și paginat, iar colaboratorii la care a apelat pentru realizarea primului său număr au fost scriitori investiți cu autoritatea artistică și morală adecvată rolului de îndrumători ai tinerei generații de mînuitori ai condeiului. Dar, în tabloul general al emisiunilor, apariția lui stingheră nu poate mulțumi. Unde sînt rubricile prin intermediul cărora telespectatorii să afle direct de la fruntașii scrisului românesc ce vor putea citi în viitorul imediat și chiar într-un viitor mai îndepărtat sau ce probleme se dezbat în lumea literară? Nici măcar cărțile noi nu mai sînt prezentate alt fel decît în fugitivele consemnări ale telejurnalelor. «Vitrina literară» a dispărut de mult și se pare că «Memoria caselor» a urmat-o în neființă. Televiziunea manifestă față de beletristică o indiferență de-a dreptul îngrijorătoare.

E un motiv în plus să salutăm «Albatrosul» și să-i urăm viață îndelungată.

Emisiunea «Panoramic» apropie micul ecran de pasionanta și mereu schimbătoarea scenă internațională, de care n-am înțeles niciodată de ce se ținuse departe în trecut. S-ar spune că orele absurde la care au fost programate primele două emisiuni ale acestui ciclu nou mai reflectau neîncrederea televiziunii în posibilitățile lor de a capta atenția generală.

«Panoramicul» nu are o formă rigidă și asta e bine. Sînt teme care se pretează mai curînd la o dezbatere și sînt altele servite mai bine printr-o bogată ilustrare cinematografică.

Ambele direcții sînt atît de puțin bătute deocamdată de televiziunea noastră încît deschid perspective nebănuite. Oamenii își pun nenumărate întrebări în legătură cu problemele internaționale și cu modul cum vor evolua. Televiziunea îi poate ajuta să-și clarifice și să-și sistematizeze ideile, le poate sugera și oferi direct răspunsuri. Pe de altă parte există o mare curiozitate pentru imaginile pe care indiscreția profesională a telereporterilor din întreaga lume le-a fixat pe peliculă. Telejurnalele au început în ultima vreme să satisfacă în mai mare măsură această dorință de a fi martor ocular al evenimentelor de seamă din zilele noastre. Ele sînt însă departe încă de obiectivul de a prezenta operativ și cuprinzător realitatea internațională în imagini. În clipa cînd telerecordingul va începe să fie folosit pentru recepționarea și reproducerea actualităților transmise de marile rețele de televiziune europene, vom intra și noi în circuitul mondial prin intermediul căruia zeci de milioane de telespectatori de pretutindeni au posibilitatea de a urmări filmul zilei. Pînă atunci însă (și chiar și după aceea) «Panoramicul» poate fi o excelentă fereastră deschisă către lumea largă.

Felicia ANTIP

GRENOBLE -preludiu olimpic

Patru ani — perioadă tradițională ce poartă de fapt numele de *olimpiadă* — despart jocurile olimpice între ele. De la Innsbruck (1964) la Grenoble (1968) sînt patru ani de interstițiu olimpic, plini de pregătiri și nădejdi. Intervalul, în timp, pare mare. Cinci tineri schiori, de naționalități diferite, au redus nu demult distanța la limitele ei terestre, parcurgînd traseul dintre cele două orașe olimpice în 32 de zile, firește pe schiuri. Raidul acesta simbolic de 1 000 km a fost realizat de J. Sangner, Jean Harviset, Denis Berthelet, Enrico Mauro și Sven Coomer. Ei au traversat 30 de vîrfuri muntoase, printre care: Mont Rose (4 635 m), Saasfee (4 554 m), Grand Paradiso (4 061 m) și Bermina (4 050 m). După asemenea performanță, nici un concurent la viitoarele jocuri olimpice de iarnă nu se va mai putea plînge de dificultatea propriilor sale eforturi...

Așadar, peste un an, la Grenoble, elita mondială a sporturilor albe va răspunde unui rendez-vous fixat cu patru ani în urmă. Dar de ce tocmai la Grenoble? Iubitorii de schi și de sporturi de iarnă de oriunde, chiar și francezii, cînd se gîndesc la stațiunile preferate din Franța pronunță nume devenite tradiționale în ghidurile turistice și în anuarele sportive: Chamonix, Courchevel, Megève, Val-d'Isére... Atunci, de ce Grenoble? Este adevărat că Chamonix, de pildă, a mai găzduit Jocurile Olimpice (în 1924) și campionatele mondiale (în 1937). Argumentele trebuie căutate în altă parte.

Grenoble, oraș industrial (metalurgie, textile) și *universitar, se află în plină dezvoltare:* de la 139 000 de locuitori în 1946 la peste 250 000 astăzi. Estimările statistice arată că peste 10 ani orașul copilăriei lui Stendhal va fi locuit de 400 000 de cetățeni. În fața acestei «explozii demografice» — care impunea modernizări și dotări aferente — municipalitatea grenobleză a găsit soluția: și-a depus candidatura la organizarea Jocurilor Olimpice de iarnă din 1968. Ideea edililor orașului a fost sintetizată astfel: «Dacă obținem organizarea jocurilor, vom realiza în 4 ani, cu ajutorul guvernului, ceea ce alt fel n-am fi putut înfăptui nici în 20 de ani!». Calculul s-a dovedit bun. Din ziua de 28 ianuarie 1964 — cînd Comitetul Internațional Olimpic și-a anunțat opțiunea — pe trontonul primăriei din Grenoble a fost înălțat drapelul cu cinci inele înlănțuite.

Dar organizarea Jocurilor Olimpice nu este — cum spunea un ziarist francez — «o chermesă fără griji», ci în primul rînd o chestiune de investiții. Din *acest punct de vedere, edilii grenoblezi au vizat* bine și au cîștigat partida. Din totalul bugetului de organizare (1 000 de milioane de franci), amenajările sportive propriu-zise nu reprezintă *decît* 10%! Imediat după ce se vor stinge ultimele lampioane festive ale Jocurilor Olimpice, capitala departamentului Isère (prin tradiție și capitala provinciilor istorice Dauphiné și Savoia) se va trezi înzestrată cu: noi autostrăzi (194 km), un nou aeroport, o nouă gară, un palat al poștei, o nouă primărie, un spital, o casă de cultură, trei noi hoteluri, o hală de expoziție etc.

Firește că de toate acestea vor beneficia și oaspeții jocurilor. «Satul olimpic» va cuprinde 1 300 de locuințe noi, care vor fi puse, după jocuri, la dispoziția populației. Centrul de presă și radioteleviziune va satisface cerințele a peste 2 000 de ziariști și tehnicieni. «Satul olimpic» de la Autrans — St. Nizier, în apropierea pistelor pentru probele nordice, va avea o capacitate de 680 de paturi și va deveni ulterior Centrul național francez de schi nordic.

Toate acestea nu înseamnă că instalațiile strict sportive au fost neglijate. Participanții la recentele întreceri «preolimpice» și-au putut da seama că lucrările de «infrastructură sportivă» sînt practic terminate, cu excepția patinoarului artificial acoperit (cu tribune pentru 15 000 de spectatori) care va fi inaugurat în vara acestui an.

Regiunea oferă întrecerilor sportive un cadru alpin admirabil. Grenoble este situat pe malurile rîului Isère, între masivii muntoși Chartreuse (care a dat numele cunoscutului lichior), Belledonne și Vercors. Disciplinele alpine se vor disputa pe pistele de coborîre și de slalom de la Chamrousse (1 950 m altitudine); probele nordice — la Autrans (pentru schi) și la St. Nizier (pentru sărituri; trambulina mare de aci va permite sărituri de peste 100 de metri și va putea fi înconjurată de 60 000 de spectatori); săniuțele — la Villards-de-Lans; bobul — la Alpe d'Huez (cu o pistă lungă de 1 500 m). Pista de bob va da încă multă bătaie de cap comitetului organizator. În ciuda protestului francez, federația internațională a declarat recent că pîrtia prezintă erori de construcție, ceea ce a determinat anularea campionatului mondial de bob 4 persoane. Pista va trebui să fie refăcută, pentru a asigura securitatea concurenților.

Toate numirile străine de mai sus vi se par poate, acum, greu de reținut. Putem afirma însă cu certitudine că peste un an, între 5 și 17 februarie 1968, le veți pronunța sau recunoaște în vocea crainicului de televiziune, tot atît de ușor pe cît ați adoptat cu patru ani în urmă numirile austriece Patscherkofel, Pfriemeskopfl, Muttereralm sau Birgitzköpfl...

Prima ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă s-a ținut la Chamonix, în 1924. Ediția jubiliară, a 10-a, readuce «olimpiada albă», după 44 de ani, din nou în Franța, la Grenoble.

Victor BĂNCIULESCU

CITITORII FOTOGRAFIAZĂ

Corina la schi — Justian Schmidt

Dimineață — Arpad Bartha

dialog cu cititorii

să întemeiem familii, dar cum?

Nota intitulată «Familia și maternitatea», publicată în nr. 48/1966, în care studentul Vasile Tămășan din Cluj făcea unele propuneri, printre care introducerea unei rubrici de anunțuri matrimoniale la «Mica publicitate», a suscitat păreri diferite din partea cititorilor. În acest sens publicăm extrase din cîteva scrisori sosite la redacție în ultima vreme:

«Aș dori ca prin aceste rînduri să susțin propunerea studentului clujean... Nu știu dacă soluția propusă e cea mai bună, dar trebuie să se facă ceva în acest sens... Am multe colege între 25 și 40 ani, bune muncitoare, femei cinstite și dornice să-și refacă fiecare din ele căminul, să-și refacă viața». *(Maria Hotăran, muncitoare textilistă — Arad).*

«Îmi amintesc de anunțurile matrimoniale din ziarele de acum 25-30 de ani. Poate exagerez, dar acum mi s-ar părea degradant pentru condiția umană să se folosească coloanele ziarelor în vederea căsătoriilor. Sînt convins că atunci cînd un bărbat sau o femeie — mai tineri sau chiar trecuți de prima tinerețe — doresc sincer să-și întemeieze un cămin, se pot găsi unul pe celălalt fără ajutorul terților. În concluzie, sînt împotriva propunerii studentului Tămășan». *(Teodor Alexandrescu, inginer — Bucuresti.)*

«După mine, părerea studentului Vasile Tămășan este foarte justă. Tineretul are unde să se cunoască, la reuniuni etc. Dar noi, cei între 30 și 40 ani, ce facem? Eu am 36 de ani și nu cunosc nici o femeie în jur de 30 de ani, cu care să mă pot căsători. Vă rog găsiți o soluție și pentru noi». *(Haralambie Marian, vînzător O.C.L. — Timișoara.)*

«Soluția propusă de tov. Tămășan nu mi se pare indicată. Oare aceasta să fie unica rezolvare valabilă? Doi oameni, chiar trecuți de vîrsta primei tinereți, nu se pot apropia, nu se pot cunoaște reciproc decît prin intermediul unui anunț publicitar? Îmi exprim îndoiala în legătură cu trainicia unei căsătorii întemeiate pe baza unui anunț la «Mica publicitate». *(Ecaterina Borș, funcționară — Craiova.)*

Scrisori conținînd păreri într-un sens sau altul am mai primit de la Carol Gondoș, operator termic, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, de la C.N.— Medgidia, de la un grup de burlaci din blocul C.M. 4- Hunedoara și de la alții.

măcar din patru în patru numere...

Tov. Prodan Ionel are 17 ani și este elev la grupul școlar al Combinatului siderurgic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din Galați. El ne mărturisește preferințele sale: Dialog cu cititorii, Flacăra-varietăți, Cadran internațional, Film, Memento. Uneori se încumetă să dezlege și careul de cuvinte încrucișate, deși acesta mai rămîne uneori cu pătrățele albe: «Sînt începător — ne mărturisește cititorul nostru — și ca orice începător...» În altă ordine de idei scrisoarea continuă: «Aș avea o propunere: fiecare număr de revistă să conțină un foileton. Dacă nu se poate atît de des, atunci la două săptămîni sau... măcar la patru numere o dată. Vă rog să-mi comunicați răspunsul dv. în legătură cu această propunere».

Dragă tovarășe Prodan! Este drept că din ultimele numere de revistă au lipsit foiletoanele. Dar, așa cum au stat în atenția noastră în trecutul apropiat, așa vor sta și în perioada care urmează.

despre „memento“

De la apariția ei, rubrica «Memento» a reușit să întrunească sufragiile cititorilor. În numeroase scrisori aceștia își exprimă părerile lor favorabile, apreciind că prin intermediul unei singure pagini se furnizează o informație bogată, operativă asupra principalelor manifestări de cultură și artă din Capitală și provincie. Iată însă că cititorul Dan Nicolescu din Craiova își face cunoscută opinia sa, în dezacord cu cea a majorității: «În cadrul acestei rubrici — ne scrie d-sa — apar subrubricile Muzică, Televiziune, Teatru, Cinema etc. Am impresia că acestea ocupă un spațiu inutil în revistă, mai ales că asemenea subrubrici apar și în alte publicații. Cred că acest spațiu poate fi ocupat cu altceva, care, într-adevăr, ar interesa mai mult...» Pe aceeași linie corespondentul nostru aduce argumentul existenței revistelor de specialitate care — chipurile — n-ar mai face necesară apariția în alte publicații a anumitor genuri de materiale.

Redacția noastră și — după cum s-a văzut mai sus — majoritatea cititorilor noștri nu împărtășesc punctul de vedere exprimat de tov. Nicolescu. Ca atare, nu intenționăm să renunțăm la «Memento».

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Vasile I. Bunea, inspector, Gherla, str. Hăjdăţii 5, reg. Cluj: probleme juridice, cinema, ilustrate; Virginia Bercaru, elevă, 18 ani, Brăila, str. Mihai Bravu 414: teme diverse; Șnoric Paraschivescu, elevă, 17 ani, Brăila, str. Cetății 17: teme diverse, cinema; Ioana I.Marika, elevă, Craiova, str. Comuna din Paris 24: ilustrate; Marioara Preda, salariată cooperativă, 20 ani, com. Stăncuța, rn. Brăila: literatură, muzică, ilustrate; Camelia Scurtu, elevă, Constanța, str. Pandurului 105: literatură, teatru, ilustrate; Teodor Petruș, mecanic, com. Șuncuiuș, rn. Aleșd, reg. Crișana, șantier T.C.M.M.: ilustrate; Petric Stuparu, magaziner C.F.R., 28 ani, Iași, str. Mistrețului 4: literatură, teme diverse, filatelie, ilustrate; Eugenia Ștefănescu, studentă, Brăila, str. Victoriei 59: teme diverse, ilustrate, limbile franceză și rusă; Steliana Căpățînă, absolventă liceu, 19 ani, Pitești, str. 1 Mai 40: teme diverse; Alexandru Dan, șofer, București, Calea Giulești 52, sc. D, et. 7, ap. 131: teme diverse; Adrian Ionescu, student, com. Armășești, rn. Horezu, str. Morii 231: muzică, dans, ilustrate; Sandu Nicolae, student, 21 ani, Săcele, str. Mureș 39, reg. Brașov; teme diverse, poezie, filozofie; Eugeni Manea, elev, Moinești, str. T. Vladimirescu, 205: teme diverse, cinema, muzică, electrotehnică; Mariana Ceaușescu, elevă, Tr. Severin, str. Bujorului 39: cinema, ilustrate; Geta Ciolcan, textilistă, 19 ani, Pitești, Calea București, bl. 34, sc. B, et. 4, ap. 14: ilustrate; Vica Rusu, muncitoare, 18 ani, Fabrica de cherestea U.I.S. Ciurea, reg. Iași: ilustrate; Florica Oprea, elevă, com. Florești, str. Șogorani, rn. Titu: ilustrate; Rely Stănculescu, elevă, 17 ani, Ploiești, str. Decebal 38: cinema, teatru, literatură, ilustrate; Nelu Bîrdici, pictor decorator, Rm. Vîlcea, T.A.P.L., str. T. Vladimirescu: arte plastice, muzică, istorie, cinema; Arpad Buga, turnător formar, 27 ani, Reșița, bl. 800, ap. 217: teme diverse, ilustrate; Leontin Iovănescu, electrician, 19 ani, Reșița, bl. 800, ap. 217: teme diverse, ilustrate; Violeta Popovici, elevă, 17 ani, com. Denta, rn. Deta, reg. Banat: cinema, muzică, ilustrate; Nelu Postolache, marinar, 26 ani, Galați, str. 1 Mai 41: sport, navigație, muzică; Costel Bardan, muncitor, 20 ani, Suceava, str. Unirii 4, cart. Burdujeni: cinema, sport, ilustrate.

în cîteva rînduri

Eugen Tuțu — Petroșani. Revista «Flacăra» a început să apară la 1 Mai 1952, întîi ca publicație lunară, devenind după cîtăva vreme bilunară. Din 1957 apare ca și în prezent, adică săptămînal.

Unduire rece — **Marin Ciovică**.

Năstase Vasile, Pop Zoltan, Anton Ion, Simion Costel — Petroșani. 1) Alain Delon e de naționalitate franceză (vezi fișa filmografică din nr. 43/966). 2) Da, Brigitte Bardot a avut *un mic rol* (era la începutul carierei sale) în filmul «Elena din Troia». 3) Steve Reeves este american, nu *italian*, *și nu* este «marele actor», ci un interpret obișnuit de superproducții. Nu intenționăm să-i publicăm fotografia pe copertă.

Tudor Șarlea — Mangalia. 1) Problema utilității publicității a fost discutată în mod frecvent în aceste pagini. Sperăm că ea a fost elucidată. 2) Tenorul Ludovic Spiess a debutat ca interpret de operetă, avînd și numeroase înregistrări cu diferite arii din repertoriul clasic și *modern*; în prezent însă el s-a stabilit la repertoriul de operă: două din ultimele sale succese *sînt rolurile principale* din operele «Don Carlos» și «Othello» de Verdi. 3) Dorința privitoare la istoria orașului Fălticeni, «urbea» dv. natală, v-a fost îndeplinită, după cum credem că ați remarcat, în nr. 8 al revistei.

Simion Georgescu — com. Ciocănești. Considerăm, ca și dv., că un documentar mai amplu despre Hollywood, istoric și culise, ar fi indicat să apară în revista noastră. Ca atare vă informăm că am programat în viitorul apropiat un asemenea material.

Ioan Fildan — Orăștie. Nu, firește că numele localității la care vă referiți în scrisoare nu este *Beroeni*, *ci Berveni*, raionul Carei. La mijloc este, după cum poate v-ați gîndit și dv., o greșeală de tipar.

Lucy Amăriucăi — Iași. Despre «Marea Piaf» revista noastră a publicat un mic text intitulat «O inimă care se exprima prin voce», în nr. 23/1966, pag. 19. Vă recomandăm să citiți această notă. Firește însă că lucruri foarte interesante veți găsi în cartea «În vîrtejul norocului», apărută în Editura muzicală. Lucrarea cuprinde memoriile cîntăreței.

cititorii întreabă

octavian goga—poetul patriot

«Dorim să cunoaștem unele date despre viața și opera lui Octavian Goga».

Dumitru DUMITRACHE
București
Mihai LAIU
Timișoara

Răspunde criticul literar ION DODU BĂLAN.

Octavian Goga s-a născut în comuna *Rășinari*, din *preajma* Sibiului, la 1 aprilie **1881**, în casa preotului Iosif, om luminat și bun patriot, și a soției *sale Aurelia*, *născută* Bratu, *învățătoare* și poetă, în tinerețe publicîndu-și versurile în revista **Familia** a lui Iosif Vulcan *de la Oradea*. Tatăl a avut și el înclinații literare și a publicat articole în **Telegraful român** de la Sibiu. De la ei a moștenit Goga talentul literar, dar mai cu seamă de la maică-sa. De la ea învață și scrisul, și cititul. După terminarea școlii primare Goga trece la liceul maghiar din Sibiu și apoi la cel românesc din Brașov. În **1900** e student al Universității din Budapesta. Aci, împreună cu alți tineri români studioși, scoate revista **Luceafărul,** a cărei redacție se va muta mai tîrziu la Sibiu. În **1908** scoate revista **Țara noastră.** De timpuriu Goga se afirmă ca unul dintre cei mai de seamă poeți ai literaturii române. *Volumul de debut, «Poezii»* (1905), îl consacră definitiv, bucurîndu-se de aprecierile lui I.L. Caragiale, Coșbuc, T. Maiorescu, Ilarie Chendi, N. Iorga, Sextil Pușcariu și mulți alții. E un volum caracterizat printr-un puternic avînt național, printr-o solidaritate adîncă cu frații din Transilvania, cu umeri gîrbovi de povară, aflați sub o stăpînire străină. E în același timp o monografie a satului transilvănean. Antologice sînt poeziile «Rugăciune», «Plugarii», «Oltul», «Casa noastră», «Noi», «La noi». Al doilea volum, «Ne cheamă pămîntul» (1909), e străbătut mai puternic de nota socială. E într-un fel și un ecou al răscoalelor țărănești din 1907. Urmează, în 1913, volumul «Din umbra zidurilor» — un dureros strigăt de înstrăinare de sat, apoi «Cîntece fără țară» (1916), un energic îndemn împotriva neutralității, o chemare la luptă pentru unirea cea mare.

În domeniul publicisticii a tipărit volumele: «O seamă de cuvinte» (1908), «Însemnările unui trecător» (1911), «*Strigăte în pustie*» (1915), «Mustul care fierbe» (1927). Ca dramaturg Goga a scris piesele «Domnul Notar» (1913), *inspirată din luptele politice* ale românilor din Transilvania, și «Meșterul Manole» (1928), dezbătînd cu mijloace moderne și dintr-un unghi profund original drama creației și necesitatea jertfei pentru realizarea operei de artă.

În mai multe rînduri Goga a fost ministru, iar în 1937, pentru cîteva săptămîni, chiar prim-ministru al unui guvern profund reacționar. A murit la 7 mai 1938, în castelul de la Ciucea, unde-și doarme și azi somnul de veci. Această puternică personalitate care este Octavian Goga a fost brăzdată nu o dată de puternice contradicții. Marele poet al pătimirii noastre, tribun al *luptelor naționale* și al *strădaniilor* pentru unire, a dat uneori tribut unui politicianism confuz, cu grave exagerări și erori. *Dar rămîne peste* vreme poetul patriot, gazetarul înzestrat, poate cel mai înzestrat de după Eminescu, și dramaturgul ale cărui piese marchează o dată în evoluția genului. În curînd la București va avea loc la Teatrul «C.I. Nottara» premiera cu «Meșterul Manole».

istoria unei cetăți

«Aș dori să cunosc cîteva date despre cetatea de lîngă comuna Enisala, Dobrogea».

Valeriu LUPEAN
Hunedoara

Răspunde prof. univ. doctor docent în științe RADU VULPE.

Mergînd cu trenul prin nordul Dobrogei, de la Tulcea spre Babadag și trecînd pe lîngă lacul de la nord de acest oraș, călătorul care își aruncă privirea spre stînga, în zare, este impresionat de silueta romantică a unui castel care își profilează semeț ruinele deasupra liniei calme a apelor. Este cetatea feudală de la Enisala, situată la 8 *km spre răsărit* de Babadag, pe o stîncă izolată de lîngă țărmul lacului Razelm. De pe zidurile sale privirea *se pierde pe întinderi vaste*, dominînd nu numai tot lacul, dar și o parte din Delta Dunării. În ciuda stricăciunilor pe care le-a suferit în decursul vremii, cetatea mai păstrează o bună parte din zidurile ei. Perimetrul său prezintă forma unui poligon neregulat cu șapte laturi. Cea mai lungă latură, de 60 m, dărîmată tare și avînd la mijloc resturile unui turn, se află la vest, deasupra unei margini pripore a stîncii. Latura de nord, lungă de 40 m și prevăzută cu două turnuri patrulatere, este situată deasupra unui alt perete vertical al stîncii, înălțîndu-se cu 115 m peste oglinda lacului. La est sînt trei laturi mai scurte, atît de distruse *încît abia li se pot identifica* temeliile, cu resturile a două turnuri hexagonale dispuse la colțuri. Partea de sud a castelului e cea mai bine conservată și cea mai impresionantă, avînd un turn hexagonal păstrat pe o înălțime de peste 10 m, precum și curtine compacte de zid înalte de peste 5 m, străpunse de o poartă întreagă, prin care se pătrundea în interiorul fortificației pînă la o a doua poartă, ale cărei urme se văd pe latura de nord. Lîngă poarta de sud, în interior, s-a descoperit gura unei gropi căptușite cu zid, desigur o fîntînă sau o cisternă. Zidurile cetății sînt făcute din piatră și mortar.

Tradiția *după* care această *fortificație*, întemeiată poate de bizantini, s-ar fi numit Heracleea e foarte discutabilă, fiind transmisă prin versiuni turcești tîrzii. Sigur este că cetatea a aparținut genovezilor, care, în secolele XIII-XIV, își aveau aici unul din principalele lor puncte de sprijin pentru a stăpîni căile de comerț de la gurile Dunării, și că în cele din urmă a ajuns în mîna lui Mircea cel Mare, domnul Țării Românești. De la români a fost luată de turci în anul 1419, după cum atestă o cronică persană *din secolul* al XV-lea. După aceea, cetatea a căzut în paragină. Numele de Enisala, pe care îl păstrează și satul vecin, e turcesc și înseamnă «Cetatea Nouă». În ultimul timp ruinele cetății au devenit obiect de cercetări arheologice, urmînd să fie consolidate și chiar restaurate. Cu prilejul unor săpături preliminare întreprinse în 1939 s-au descoperit în interiorul castelului două tezaure de monede românești, bătute de Mircea cel Mare și de Petru Mușat al Moldovei. Este evident că pentru istoria patriei noastre această fortificație prezintă o însemnătate de primul ordin. La poalele stîncii respective, lîngă sat, se găsesc resturile unui castru roman.

pe scurt

Kapel Eugenia — **București.** Da! Există, într-adevăr, insula Cobîlcescu. În călătoria cu caracter științific spre regiunile antarctice ale globului făcută de vasul «Belgica», printre cei 19 membri ai vasului s-a aflat și biologul român Emil Racoviță. În drum spre Țara Palmer, *expediția* a descoperit numeroase insule încă necunoscute. Uneia dintre ele, Racoviță i-a dat numele *de insula* Cobîlcescu, ca *omagiu* adus profesorului său. Savantul român Emil Racoviță a cercetat flora și fauna acestei insule, făcînd prețioase studii documentare asupra acestora.

Löbl Tiberiu — Brașov. Vă mulțumim pentru aprecierile și recomandările pe care ni le faceți. 1) Într-unul din numerele noastre viitoare vom publica un material despre orașul Făgăraș. 2) Robidia pseudaccacia oltenica este o varietate de salcîm. Acum vreo sută de ani, în Oltenia s-au făcut plantații mari de salcîm. Adaptîndu-se condițiilor specifice pedoclimatice, în decursul timpului au apărut salcîmi cu unele caracteristici noi. Formele specifice *au fost diferențiate* de specialiști, iar una dintre ele a fost denumită cu numele menționat de dv. 3) În ceea ce *privește începutul activității* primului post de radio din țara noastră vă dăm următoarele date: în anul 1925 s-a format o asociație a prietenilor radiodifuziunii compusă din radioamatori; în 1927 s-a constituit Societatea de radiodifuziune, iar la 1 noiembrie 1928 a avut loc prima emisiune oficială de radio. 4) Actriței Melania Cîrje îi puteți scrie pe adresa Teatrului «C.I. Nottara», bd. Magheru nr. 20, București.

Leta Ailincă — Dorohoi. Notre-Dame de Paris este unul dintre cele mai importante monumente gotice din Franța. Construirea acestei catedrale celebre a început în anul 1163 și a durat *pînă* către 1245. Notre-Dame de Paris a fost concepută pe un plan bazilical cu cinci nave și este expresia a *două faze stilistice din evoluția* goticului: stilul lanceolat și stilul raionant. Această catedrală conține valoroase decorații sculptate și un bogat tezaur de opere de artă.

Elvira Rădulescu — Giurgiu. 1) Mato Grosso face parte din Statele Unite ale Braziliei. Are o suprafață de **1 254 821** kmp, ocupînd o mare parte din podișul Mato Grosso și cîmpiile din cursul superior al rîurilor Paraguay și Paraná. Este unul dintre statele cele mai slab dezvoltate economic ale Braziliei. În regiunea de campos se practică creșterea animalelor și în special a bovinelor. Se cultivă orez, tutun, trestie de zahăr, porumb și manioc. Centru administrativ: Cuiabá. Despre populația acestui ținut vă recomandăm să citiți articolul din «Flacăra» — *„Pe urmele lui Raymond* Maufrais în *«Infernul verde»“*, apărut în nr. 38 din 18 septembrie 1965 și recentul reportaj din Mato Grosso din Scînteia nr. 7 249 a.c. 2) Vă mulțumim pentru propunerile făcute, vom ține seama în limita posibilităților.

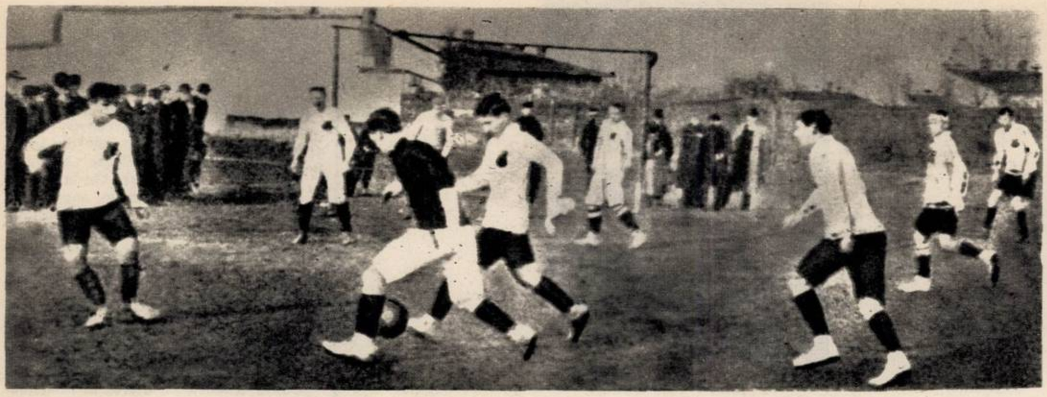

FLACĂRA VARIETĂȚI

FOTBAL—1909

Revista **Minerva literară și ilustrată** publica, la 15 noiembrie 1909, următoarea cronică — se pare, cea dintîi citită la noi de iubitorii balonului rotund:

«Foot-ballul este un joc eminamente englezesc. El a început să fie practicat și la noi. În ultimele duminici au avut loc la șosea regulat lupte de foot-ball. Principiile generale ale acestui joc, care contribuie mult la dezvoltarea mușchilor, sînt: două partide se luptă, una ca să intre cu o minge mare, de piele, umflată cu aer comprimat (sic!) în ținta celeilalte; alta ca să împiedice intrarea mingii. Mingea nu poate fi lovită decît sau numai cu picioarele sau numai cu brațul. În anumite momente se admite și lovirea mingii cu capul».

După trecerea a doi ani și jumătate — în martie 1912 — Capitala avea cîteva echipe de fotbal, între care două temeinic organizate — **Olimpia** și **Colentina**. La întîlnirile dintre ele, pentru «cupa Capitalei», asistau totdeauna «zeci de spectatori», după cum ne informează presa timpului. În fotografie: un aspect de la jocul din primăvara anului 1912, dintre «Olimpia» și «Colentina». Rezultatul: 3 la 3.

umor de peste hotare

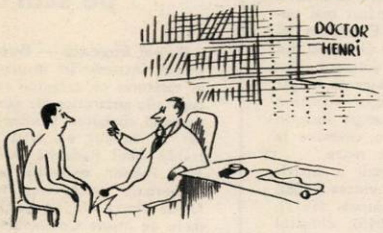

— Fiți atent la alimentație, domnule Blanc, nu mai aveți 20 de ani...

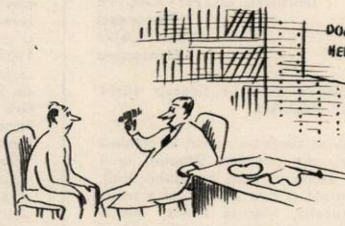

— O alimentație rațională, domnule Blanc, nu mai aveți treizeci de ani...

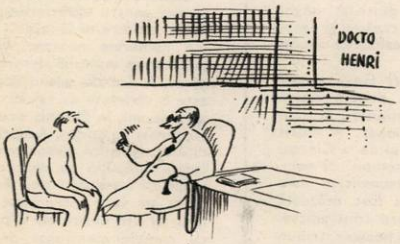

— Regim, regim, domnule Blanc, nu mai aveți 40 de ani...

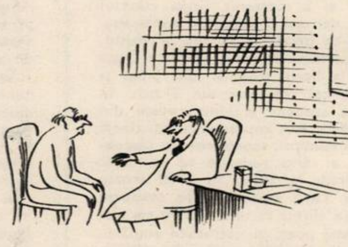

— Eh! La vîrsta dv., domnule Blanc, puteți mînca orice vă face plăcere...

CE ESTE UN MOBERGE?

Motelul a devenit o noțiune de mult cunoscută: hotelul pentru automobiliști, în care turistul cu automobil propriu găsește nu numai camera în care să se odihnească și restaurantul în care să ia masa, dar și atelierul care să-i poată asigura gararea, precum și executarea cu promptitudine a unor lucrări minime de întreținere sau de reparații pe care le necesită mașina sa. Iată însă că de curînd în Franța a început să circule un nou termen: «moberge»-ul. Este vorba de o nouă formulă hotelieră lansată de sucursala din Franța a cunoscutei companii hoteliere americane «Hilton». Noul termen derivă din contopirea a două noțiuni: motel (de care am vorbit mai sus) și «auberge» (în limba franceză: han). «Moberge»-ul reunește avantajele motelului modern cu pitorescul hanurilor tradiționale, fiind de fapt un motel construit în stil de han.

Ideea nu ni se pare de loc lipsită de interes. Ea și-ar putea găsi un larg teren de aplicare și la noi, unde există o veche tradiție a hanurilor.

acvariul de-acasă

Pentru amenajarea unui acvariu ne folosim de un vas de sticlă de mărime potrivită, pe fundul căruia așezăm un strat gros de nisip curat în care plantăm vegetație acvatică. Dintre plantele indicate pentru acvariu amintim: brădișul, sîrmulița, ciuma apei — specifice apelor țării noastre, precum și cîteva din apele tropicale — Cabomba, Cryptocoryne. După limpezirea apei, populăm acvariul cu pești, la o densitate de un pește de 5-6 cm pentru 3 litri apă. Pe lîngă speciile indigene: ghidrini, boarțe, soreți, carași, țipari etc., putem folosi și pești exotici, mai mici și mult mai frumos colorați: platii, gupii, peștii paradis, scalarii, zebrele etc. Hrana peștilor de acvariu se compune din «purici de apă» vii sau dafnii, larve de țînțari, de musculițe, viermi albi de cultură etc. În timpul iernii, puricii de apă se dau de obicei sub formă uscată.

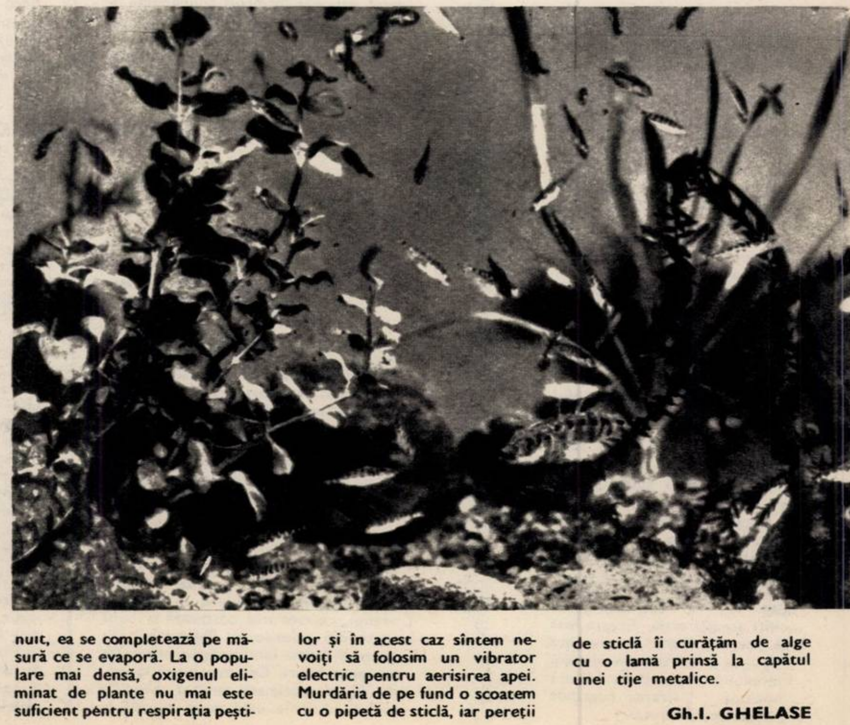

Acvariul se instalează într-un loc nu prea luminos, pentru ca pe pereții de sticlă să nu se dezvolte multe alge. Apa nu se schimbă decît rar, cînd se curăță vasul; în mod obișnuit, ea se completează pe măsură ce se evaporă. La o populare mai densă, oxigenul eliminat de plante nu mai este suficient pentru respirația peștilor și în acest caz sîntem nevoiți să folosim un vibrator electric pentru aerisirea apei. Murdăria de pe fund o scoatem cu o pipetă de sticlă, iar pereții de sticlă îi curățăm de alge cu o lamă prinsă la capătul unei tije metalice.

Gh.I. GHELASE

o plantă exotică?

Un fir de lînă privit la microscop? O piesă de sculptură modernă? Nimic din toate acestea. Nu sînt decît niște foste schiuri trecute, precum se vede, prin grele încercări și aranjate astfel pentru a prilejui unui fotograf din R.D.G. această interesantă imagine.

1 D	2 E	3 G	4 E	5 A	6 B	7 A	8 ◢	9 L	10	11 S	12 T	13 A
2 I	S	E	R	■	O	P	U	S	■	T	O	R
3 N	E	M	I	S	C	A	T	■	R	A	N	G
4 A	N	E	■	T	A	R	A	N	I	■	I	H
5 M	I	N	C	A	■	A	N	E	M	I	C	E
6 I	N	■	O	R	E	T	■	L	A	S	■	Z
7 C	■	A	S	E	S	O	R	I	■	S	I	I
8 ◣	A	L	B	■	T	R	I	N	T	O	R	■
9 C	S	■	O	H	■	I	V	I	R	■	I	L
10 E	■	I	C	E	A	■	A	S	I	S	T	A
11 H	O	L	■	I	N	A	L	T	■	T	A	C
12 O	D	I	H	N	I	T	■	I	N	O	T	A
13 V	E	R	Z	E	■	H	O	T	A	R	I	T

STĂ...

ORIZONTAL: 1) Stă... ca să stea — Stat. 2) Pictor român, autorul tabloului «Arlechin șezînd» — Stă împotrivă — Stă în... staul (Ban.). 3) Stă neclintit — Titlu. 4) Rîu în R.F.G. — Stau la țară — Ion Hariton. 5) A sta la masă — De-abia stau pe picioare (fem.). 6) Plantă textilă — Comună în Belgia — Stă *cu frica-n* sîn. 7) Stau lîngă judecător — A se sfii (reg.). 8) Stă la baza tuturor culorilor — Stă cu brațele încrucișate. 9) Cesiu — Exclamație — Din Iviria — Stă în silă! 10) Aicea (pop.) — A sta de față. 11) Stă între camere — Stă deasupra altora! — Baston de biliard. 12) A stat destul — A străbate prin apă. 13) «Am o fată zdrențăroasă și stau cu dada la masă» (pl. ghicit.) — Nu stă la-ndoială.

VERTICAL: 1) În opoziție cu static — Scriitor rus, autorul povestirii «Cum au stat de vorbă un om beat și un drac treaz...». 2) Poet sovietic, autorul poeziei «Sînt obosit de traiul meu statornic» — Stă-n frunte — Gen de poezie (pl.). 3) Asemănător — Stă pe lună! — Din neamul ilirilor. 4) Localitate în Nigeria — Poet clasic român, autorul versurilor «Asta-s eu/ Și sînt voinică!/ Cine-a zis că eu sînt mică?/ Uite zău acum iau seama/ Că-mi stă *bine-n* cap năframa/ Si ce fată frumușică/ Are mama!» (din «La oglindă») — Horia Zainea. 5) Postură — Poet clasic german, autorul poeziei «Stau furat de gînduri». 6) Interjecție — Punct cardinal — Diviziune de timp (pl.). 7) Stau pavăză — Athanasie (abr.). 8) Poet contemporan, autorul versurilor «Așa cum stau, ca muntele de drepți/ Nu știi spre care ochiul să-ți îndrepți/ Nu știi de stînca-i apără, în clin/ Ori ei pe umeri muntele îl țin...» (din «Mineri în lumină») — Îți stă-n cale. 9) Cules! — Nu stă locului. 10) Stă la coada versurilor — Prefix numeric — Servește! 11) De tematic ce e, nu mai trebuie definit — Localitate în Japonia — Stă la fereastră. 12) Întăritor — Stă gata să izbucnească (pl.). 13) Mare poet român contemporan, autorul poeziei «Stă singuratic» — Stă de pază!

Adam STOICA

Dicționar: TOR, ANE, ORET, ERI, ISSO.

---

dezlegarea jocului „SĂ NE VESELIM“, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) COMIC — SURIDE. 2) AMOR — VESELIE. 3) BUFON — RAVAS. 4) OLAN — SI — IRTA. 5) TC — ÎNTORS — RG. 6) IANCU — SATRAR. 7) NR — INC — CAICE. 8) EM — TATA — STA. 9) URARI — ORB — IB. 10) MILA — AT — ULII. 11) ODE — CLOVNI — L. 12) RECREA — SARJA.

CAMPIONII VITEZEI

Cîte nu-i interesează pe oamenii de știință! Unii naturaliști, de pildă, au studiat viteza cu care se deplasează animalele. Cu acest studiu s-a mers pînă la monocelulare, constatîndu-se că pînă și ființele al căror organism nu e format decît dintr-o singură celulă se deplasează — desigur, cu o viteză potrivită dimensiunilor și forței lor. Amiba, de pildă — banalul monocelular despre care am învățat cu toții la școală — «aleargă», proiectîndu-și pseudopozii, cu «amețitoarea» viteză de 12 mm pe oră.

Printre animalele superioare există însă adevărați recordmani ai vitezei. Iată-i, după ultimele cercetări întreprinse de oamenii de știință francezi cu ajutorul aparatului «Radar Doppler»:

— în aer, campionul absolut de viteză este o specie de canar gulerat, care zboară cu 106 km/oră;

— în apă, nimeni nu poate întrece delfinul, care înoată cu 46 km/ora;

— pe pămînt, recordul este deținut de ghepard, care poate depăși 100 km/oră. (În fotografie: *aparatul «Radar Doppler» cu ajutorul căruia s-a măsurat viteza campionilor sprinteri și fondiști din lumea animală.*)

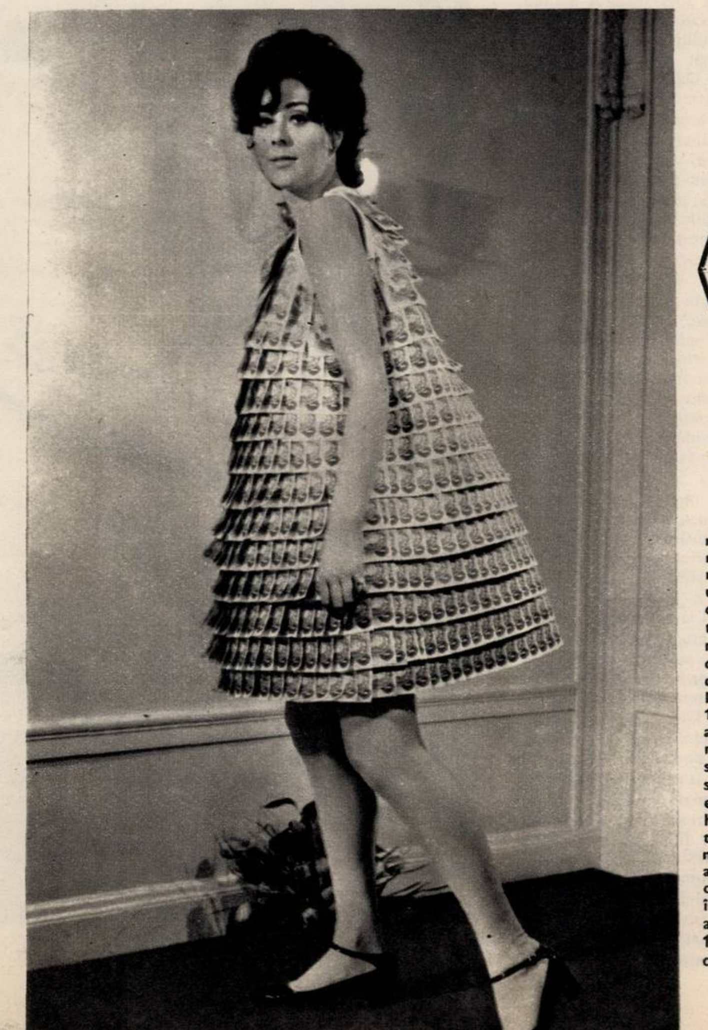

O RECUNOAȘTEȚI?

Sue Lloyd, partenera lui Steve Forrest în serialul «Baronul» și totodată una dintre actrițele cele mai folosite de televiziunea britanică, și-a făcut recent apariția la deschiderea concursului «Miss Mayfair 1967», îmbrăcată în această *rochie* a cărei originalitate a stîrnit interesul asistenței. Faptul că e confecționată din hîrtie nu reprezintă nimic deosebit — moda acestor rochii a fost lansată cu succes. Interesante sînt însă «hîrtiile» care au fost folosite: 1 000 bancnote de cîte o liră.

walt

de Silvian IOSIFESCU

La nu prea mult timp de la moartea lui Walt Disney, e foarte dificil să-i desluşeşti adevărata fizionomie artistică. Nu să-i stabileşti locul în dezvoltarea genului în care s-a ilustrat, cu aceasta se va însărcina timpul. Dar să desprinzi valoarea şi farmecul — foarte reale — de ceea ce a fost legendă sau comerț. Toate articolele necrologice amestecă făpturile cărora le-a dat viață Disney cu detalii despre Disneyland, imensul parc de distracții pentru copiii americani. Amestecul e într-adevăr caracteristic pentru opera lui Disney, fără s-o altereze grav: amestecul de activități, de preocupări, de valori.

Walt Disney a murit la şaizeci şi cinci de ani. Era născut în 1901. Nu face parte din generația eroică a filmului, dintre pionierii cinematografiei mute ca Chaplin, cu doisprezece ani mai în vîrstă, sau Clair. Dar numele lui se confundă aproape cu desenul animat, acoperind, făcînd uitate multe opere şi multe personalități interesante. Vreme de aproape patruzeci de ani, Disney a rămas cel mai popular creator al genului. A murit lăsînd neterminat un film în care se ivea un nou «personaj», ursulețul Winnie, lacom, nătîng şi ghinionist.

Biografia lui Disney e destul de tipică pentru un artist american care a ştiut să se afirme şi să devină chiar, în ultimul sfert de secol,«un mare om de afaceri», cum a scris, cu intenții elogioase, un cotidian. Tocmai aici e cheia acestui caracter amestecat: transformarea unui poet al ecranului «într-un mare om de afaceri».

S-a născut la Chicago, şi-a întrerupt şcoala la şaisprezece ani pentru a se angaja ca sanitar voluntar în primul război mondial. A început cu desenul publicitar dar în curînd s-a îndreptat spre cinematografie şi spre desenul animat. Şi-a încercat norocul la Hollywood, unde a debutat în condiții modeste. Figurile pe care le-a creat pentru filmul mut au rămas uitate. Dar, o dată cu epoca sonorului, şi-a găsit formula proprie, de o incontestabilă originalitate. Producția lui de desene animate a căpătat o organizare industrială, destul de firească, datorită operațiilor meticuloase pe care le pretinde: echipe de gagmen, destinați ca şi în comediile Hollywoodului să inventeze ori să modifice situații comice, echipe de desenatori şi animatori cu o organizare la fel de strictă. Rămîne însă spre lauda artistului Disney pecetea individuală pe care a ştiut s-o imprime acestor produse ale unor numeroase echipe. Spre deosebire de multe dintre comediile de salon amuzante şi uniforme pe care le-a creat Hollywoodul între 1930 şi 1940, «Silly-Symphonies», cu desenele lor animate şi muzicale ce aparțin în mare măsură lui Walt Disney, dovedesc că el a fost mai mult decît dirijorul abil al unei imense orchestre.

Animalele acestea umanizate plăsmuiesc o lume situată între basm şi fabulă. Ca şi în fabulă, şoricelul, iepurele, rățoiul păstrează silueta stilizată şi cîte o trăsătură principală a animalului, dar le îmbină cu gesturi şi comportări umane. Din basm împrumută ciocnirea neîntreruptă între două principii opuse, între făpturi slabe, gingaşe, dar pline de ingeniozitate şi duşmani fioroşi şi stupizi. Făt-Frumosul lui Disney ia chipul neprevăzut al şoricelului Mickey, cea mai vestită dintre plăsmuirile lui. Alături de el concurează la o celebritate asemănătoare rățoiul Donald măcăind guraliv, cîinele Pluto deşirat şi cu urechi clăpăuge, care şovăie între fidelitate şi lăcomie.

Lumea din «Silly-Symphonies» e moştenitoarea faimoasei şcoli comice americane a filmului mut. Aceste desene animate folosesc cuvîntul într-o manieră caricaturală, studiată cu atenție şi spirit, dar cu o insistență de neconceput în animația de astăzi. Ideile comice sînt însă independente de cuvînt, se nasc din urmăriri şi surprize, din fantezii grafice comentate sonor. Disney a ştiut să dea sintezei desen-muzică unitate şi inventivitate comică. A ştiut să trateze în acelaşi spirit dialogul, interesant nu prin conținut ci prin tonalitate şi ticuri. Şi mai ales, a ştiut să dea acestei îmbinări de fantezie grafică, muzică săltăreață şi cuvinte ce imită chițcăitul sau măcăitul,un ritm şi o vervă rar egalate. Ni se întîmplă astăzi să vedem alte formule de desen animat, mai îndrăznețe, neşablonizate, să admirăm ingeniozitatea unui simbol grafic, dar să deplîngem ritmul hurducat şi să ne gîndim cu nostalgie la uşurința şi la grația «Silly-Symphonies»-ilor.

Cu cîțiva ani înainte de al doilea război mondial, Disney a trecut la desenul de lung-metraj: «Albă ca Zăpada», «Pinocchio», «Fantasia». Abilitatea tehnică rămînea exemplară. Basmele comentate îşi păstrau vivacitatea. În lumea fantas-

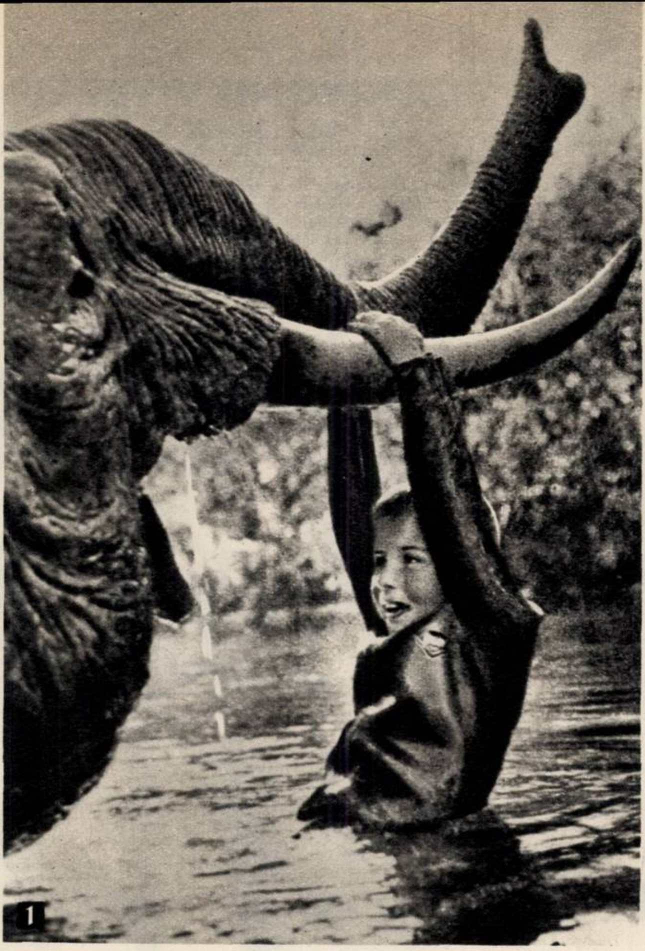
1

2

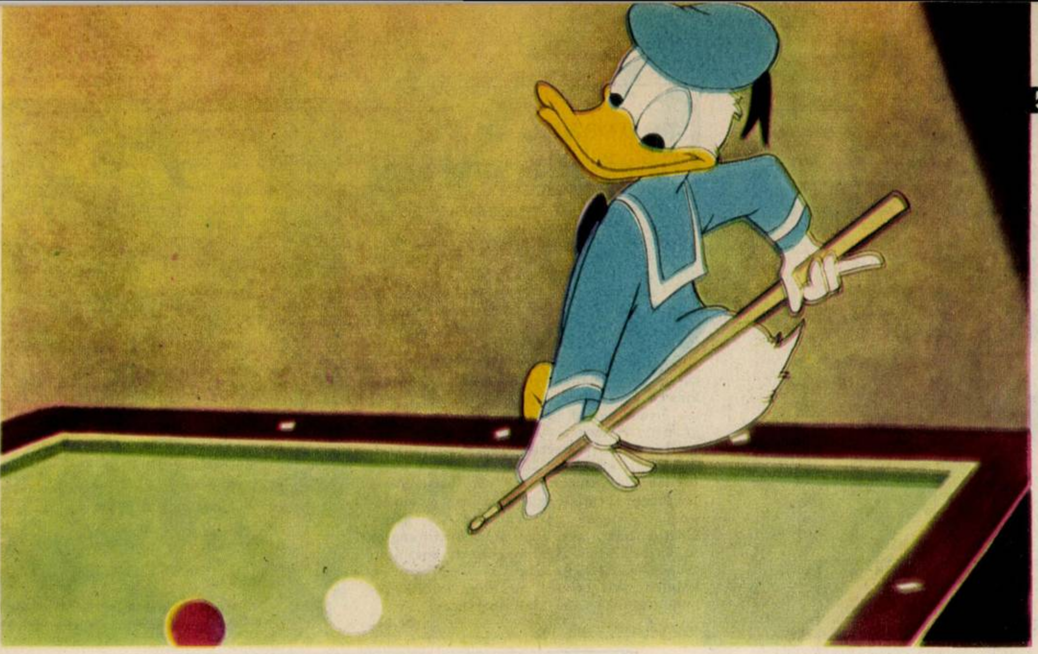

5

disney

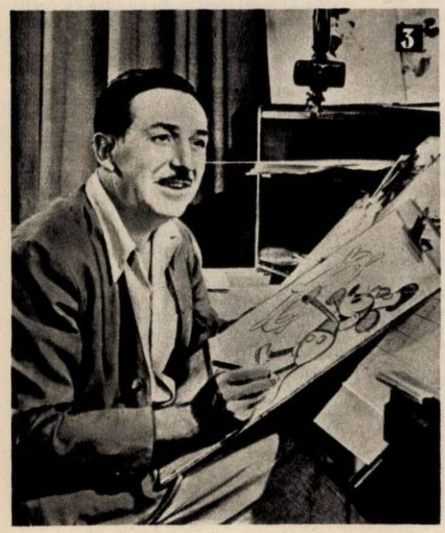

3

Toate animalele lumii şi-au dat întîlnire în parcul Disneyland, spre marea bucurie a celor mici. Poţi sta, la alegere, în preajma unui elefant... (foto nr. 1) ...sau a unui crocodil supus (foto nr. 2).

Un document din anul 1928: Disney schiţînd primul său film animat sonor (foto nr. 3). Cineastul a dăruit cinematografiei de animaţie cîteva mari vedete: isteţul Mickey Mouse (foto nr. 4), nu prea fericitul răţoi Donald (foto nr. 5), lacomul căţel Pluto (foto nr. 6) etc.

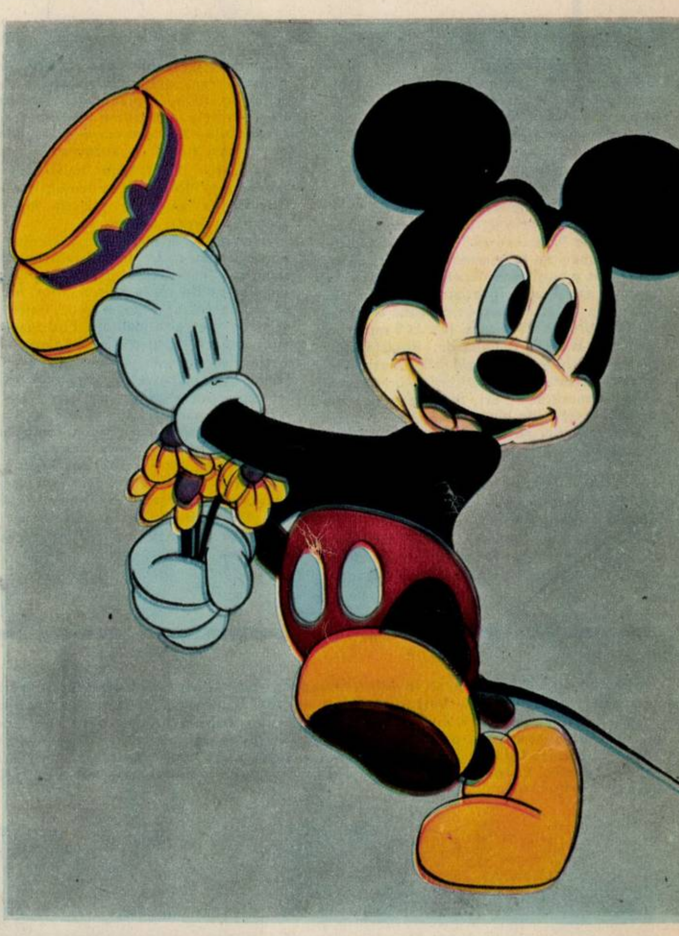

4

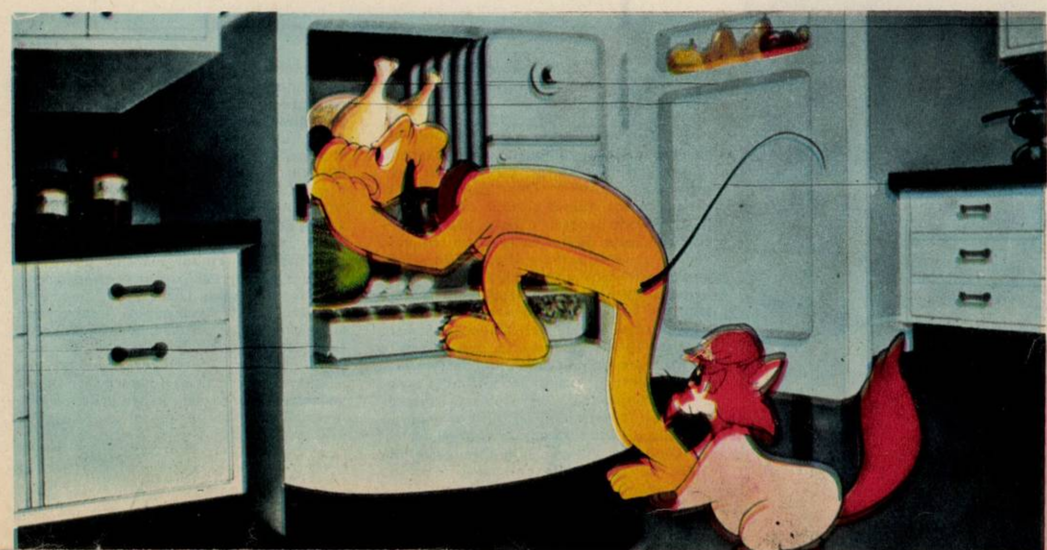

6

tică a vrăjitoarei din «Albă ca Zăpada» sau printre animalele umanizate, cum e vulpea din Pinocchio, Disney se arată la largul său. Din cînd în cînd însă, ceva din domeniul caricaturalului binevoitor sau maliţios se apropie supărător de cartea poştală ilustrată. Piticii din «Albă ca Zăpada» sînt încîntători. Prea frumoasa eroină şi prinţul ei sînt însă de un convenţional care poate crea impresia unei intenţii parodice, de fapt inexistente. Contrastul a continuat să se simtă în producţiile ulterioare, reuşite cînd reluau grafic o făptură cioplită dintr-o surcea, iritante atunci cînd căutau frumuseţi linse.

«Fantasia» ocupă un loc deosebit în creaţia lui Disney. E o încercare mai îndrăzneaţă de a căuta echivalente plastice cîtorva bucăţi simfonice, încercare comportînd momente interesante, dar stingherită de un anumit simplism şi de clişee.

Walt Disney rămîne în primul rînd creatorul lui Mickey şi perioada principală a activităţii lui e cea a «*Silly-Symphonies*»-ilor. Filmul de animaţie contemporană s-a îndepărtat mult de formulele lui Disney, caută soluţii în acelaşi timp mai stilizate şi mai cutezătoare. Dar schimbarea de direcţie, firească oricînd şi oriunde în artă, nu poate însemna alungarea totală în uitare. Filmele de animaţie ale lui Disney nu sînt numai amintiri tulburătoare pentru cei care au copilărit cu Mickey şi cu Donald; înseamnă şi o etapă importantă şi necesară din istoria unui gen.

cadran internațional

„compensație“

În legătură cu evoluția raporturilor dintre S.U.A. și țările vest-europene comentariile presei se opresc, cu tot mai multă insistență, asupra metamorfozării unor pîrghii folosite de S.U.A. în cadrul acestor relații. Dacă influența politico-militară a S.U.A. în țările Europei occidentale — exercitată mai ales prin intermediul N.A.T.O. — este în scădere, nord-americanii vor să compenseze pierderea prin extinderea poziției lor economice în aceste țări. Penetrația capitalului american în economia vest-europeană a luat o amploare deosebit de mare. În ultimii patru ani, investițiile directe ale S.U.A. în industria vest-europeană au crescut cu aproape 75 la sută. (De la 9 miliarde de dolari la peste 16 miliarde.) Revista americană U.S. *News and World Report* ilustrează ofensiva capitalului american cu următorul calcul semnificativ: azi, la fiecare 100 de dolari investiți de industria S.U.A. în programe capitale, 20 de dolari sînt investiți în străinătate și din acești 20 de dolari, 10 sînt investiți în țări vest-europene. Firmele americane pătrund mai ales în acele industrii în care ele posedă o tehnică și tehnologie superioare.

Monopolurile din S.U.A. își dirijează investițiile de peste ocean spre ramuri industriale în care cercetarea științifică ocupă o pondere deosebită (electronică, echipament de transporturi, calculatoare electronice). Poziții puternice au cîștigat de asemeni firmele americane în industria de automobile a Europei occidentale. Din cele patru mari firme de automobile engleze, două aparțin în întregime trustului «Ford» și «General Motors». Nu demult, societatea Chrysler a ajuns în posesia majorității acțiunilor firmei Rootes.

Reacția de apărare a industriilor vest-europene asediate de capitalul nord-american s-a manifestat în diverse moduri. Sprijinirea de către stat a unor industrii naționale (cazul Franței și al Italiei) este una din aceste modalități. Fuzionarea mai multor firme cu profil asemănător — alta. Astfel, concernul vest-german «Agfa» și concernul belgian «Gevaert» s-au contopit pentru a putea contracara concernul american «Eastman Kodak».

Tendința americană de a compensa pe plan economic pierderile de capital politic (și, eventual, de a le recupera) întîlnește deseori o opoziție în care se manifestă apărarea intereselor naționale împotriva noii formule prin care S.U.A. vor să-și mențină influența lor asupra treburilor europene.

E. POP

Începînd de la 10 februarie, în Aden situația a devenit încordată drept consecință a hotărîrii autorităților britanice de a aniversa crearea Federației Arabiei de sud, hotărîre primită cu vie nemulțumire de populație. Au avut loc ciocniri între demonstranți și poliție, soldate cu zeci de morți, răniți și numeroase arestări. Totodată forțele patriotice din Aden au atacat o serie de obiective britanice. În fotografie: aspect de la un incendiu provocat de aruncarea în aer a unui depozit de carburanți.

rebreanu în librăriile engleze

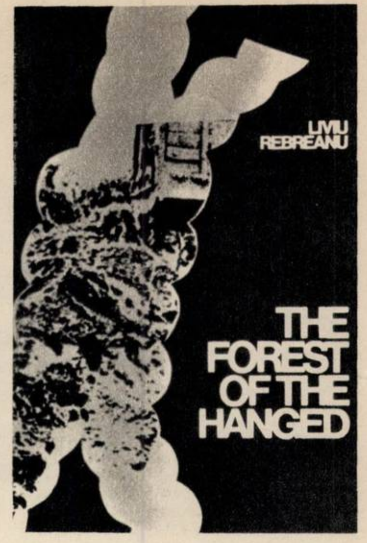

Rebreanu nu este un nume necunoscut cititorilor englezi. Mulți dintre ei au avut ocazia să facă cunoștință cu eroii din «Ion» și «The Uprising» (Răscoala) apărute în editura «Peter Owen» și care s-au bucurat de o bună apreciere atît din partea publicului cît și a presei britanice.

Spicuim din presa engleză: «Unul dintre cei mai mari romancieri ai tuturor timpurilor» **(Glasgow Herald),** «Un autor mare, un Eisenstein al prozei» **(Sunday Telegraph),** Răscoala — «un roman mare și emoționant» **(Illustrated London News).**

Recent, «Pădurea spînzuraților» a văzut lumina tiparului la Londra, într-o nouă traducere (prima a apărut în urmă cu aproape patru decenii) semnată de A.V. Wise. Grație acestor trei apariții, publicul englez va putea să-și facă o imagine de ansamblu asupra creației literare a lui Rebreanu și, implicit, să înțeleagă mai bine unele evenimente din istoria țării noastre.

N.N.

interviu telefonic cu un proaspăt laureat

Agențiile de presă au transmis de la Londra numele laureaților Concursului regional pentru nuvelă și poezie al Fondului Internațional al Scriitorilor de pe lîngă PEN-CLUB (Poets, editors, essayists, nouvelists), rezervat scriitorilor sub 30 de ani. În unanimitate, juriul a hotărît să atribuie premiul I tînărului poet român Mircea Opriță, pentru poemul său: «Pregătind de viață lungă».

Pentru cititorii «Flacării» proaspătul laureat, care lucrează ca profesor de limba română în comuna Dăbîca din regiunea Cluj, a acordat un scurt interviu telefonic.

— Cum s-a produs debutul dv. literar?

— Intenția de a scrie versuri o am încă din primele clase ale liceului.

— După cît se vede, ea nu s-a dovedit de rău augur.

— Desigur, și n-a rămas în stadiul de proiect. În 1960, la sfîrșitul clasei a X-a, ziarul «Făclia» din Cluj mi-a publicat două poezii.

— A fost deci primul succes.

— Da, deși azi aceste lucrări le privesc cu un ochi mult mai critic și le găsesc destul de neînsemnate ca valoare literară. Apoi, ziarul «Scînteia tineretului» mi-a acordat o mențiune pentru un poem, cu care am participat la un concurs organizat cu prilejul Congresului al VIII-lea al P.C.R.

— Așadar o răsplată meritată.

— Eram un ucenic literar și am continuat să fiu și în primii ani de studenție. Am avut ani de căutări și experiența lor mi-a fost extrem de utilă. Am învățat să nu mă risipesc în măruntțișuri, să am răbdare și încredere în timp. E o conduită care, pînă acum, nu m-a înșelat.

— Tenacitatea, perseverența în șlefuirea artistică de care ați dat dovadă îmi aduc în minte cuvintele lui Publius Syrus: «Răbdarea este leacul tuturor durerilor».

— Eu v-aș replica printr-un citat din Shakespeare: «Ce săraci sînt cei ce n-au răbdare!» Anul 1964 a constituit pentru mine o nouă posibilitate de verificare a posibilităților personale de exprimare poetică. Participînd la un concurs al revistei «Viața studențească», cu un ciclu de poezii, am primit o mențiune. În sfîrșit, o bucurie pentru eforturile de început în arta poeziei mi-a adus-o premiul PEN-CLUBULUI. Am trimis două lucrări, concepute într-un stil modern, avînd ca temă generală încrederea în destinul uman, în valorile creației umanității, care răzbat peste veacuri.

— După cîte știu, premiul constă într-o călătorie de studii pe timp de o lună peste hotare, subvenționată de Fondul Internațional al Scriitorilor.

— Da. Am primit de altfel o scrisoare din partea secretarului general al Asociației Internaționale a Scriitorilor, David Carver, care, după ce mă felicită pentru succesul obținut, îmi oferă la alegere un voiaj în Marea Britanie, Franța sau Italia. Am ales Franța, dar mărturisesc că fiecare dintre aceste țări, patrii ale unor mari poeți ai lumii, mă atrag.

— Proiecte?

— Un volum de poezii. E o dorință pe care n-o voi putea realiza, din păcate, prea curînd. Lucrez foarte greu poezie, căci vreau ca versurile mele să aibă a spune ceva.

G. BRĂTESCU

publicul și expozițiile

Vor fi sortite oare muzeele franceze să rămînă goale? Se pare, după cum se afirmă într-un număr recent din revista «L' Express», că din ce în ce mai mult personajele din pînzele celebre privesc din cadrele aurite ale tablourilor cu melancolie la prea puținii vizitatori care își abat pașii prin sălile muzeelor. Doar pasionații picturii și cel mai adesea turiștii, cărora ghizii le-au inclus în program o vizită, mai frecventează muzeele. Să fie vorba de un fenomen recent, generat printre altele și de prodigioasa activitate editorială care tipărește nenumărate albume de artă? Poate totuși semnalul de alarmă al muzeografilor este exagerat. Un adevăr însă rămîne confirmat: prea puțini vizitatori vin să vadă colecțiile permanente ale muzeelor. Se constată însă în ultima vreme un aflux rar întîlnit la expozițiile temporare. Retrospectiva Picasso din acest an de la Paris a fost vizitată de aproximativ 800 000 de oameni, colecția Guillaume-Walter, de la Orangerie, din 1966, de 350 000 de persoane, expoziția «În lumina lui Vermeer», de 320 000 de persoane în cincizeci și șapte de zile. Se pare că s-a produs o deplasare în mentalitatea publicului amator de artă, la care a contribuit în mare măsură larga publicitate a presei, care de cîțiva ani a început să lanseze fiecare eveniment artistic mai important. Un exemplu recent: despre tezaurul din mormîntul lui Tutankamon s-a vorbit detaliat în presa franceză încă înainte ca el să fie expus, stîrnind o justificată curiozitate în rîndul marelui public. Și totuși succesul expozițiilor temporare nu trebuie pus total în seama virtuților presei. Adevărul este că aceste expoziții, care cer un mare efort de organizare, adună pentru un timp scurt lucrări dispersate în întreaga lume, împrumutate muzeelor și cel mai adesea de la colecționari, opere care se pot vedea din ce în ce mai rar. Un prilej pe care iubitorii de artă țin cu tot dinadinsul să nu-l scape.

I. CORIBAN

„cămășile albe“ în parlament

Pătrunseseră în consiliile municipale, în adunările provinciale și chiar în Senat. Și iată-i acum — după recentele alegeri — *instalați, în număr de 25, și în băncile* deputaților din Camera inferioară a parlamentului japonez. Sînt reprezentanții partidului Komeito — creat doar în urmă cu trei ani și care astăzi este considerat al treilea partid politic al Japoniei.

Explicația acestei rapide ascensiuni rezidă în altă creștere, la fel de spectaculoasă. Apărută în 1930, secta religioasă «Soka-kyoikku-Gakkai» s-a făcut remarcată mai ales prin atitudinea antirăzboinică a conducătorilor săi, care au fost aruncați în închisoare de teribila poliție politică «Kempeitai». Reorganizată în 1945 sub denumirea de «Soka-Gakkai», ea nu număra în 1950 decît 9 000 de membri. Dar astăzi, numărul «cămășilor albe» — cum sînt numiți adepții acestei secte budiste militante — este de aproximativ 16 milioane, cu o organizare de tip paramilitar, pornind de la unitatea de bază — familia — și pînă la cartierul general de la Tokio. «Soka-Gakkai» se folosește de mijloace de propagandă din cele mai diverse: organizează orchestre de amatori, are asociații sportive, o formație simfonică, un corp de balet și o trupă de artă dramatică proprii, va inaugura în 1968 un liceu cu 10 000 locuri la Taisekiji, și va înființa chiar și o universitate și un centru de cercetări; dar controlează și 17 programe de televiziune și mai bine de 10 ziare, reviste și diferite periodice — cu un tiraj total de 20 milioane exemplare — ca de pildă: cotidianul Seyko Shinbun, 3 milioane exemplare; Seyko Times — cu apariția de 3 ori pe săptămînă, în 5 milioane exemplare, precum și publicații destinate femeilor, copiilor etc.

Această arie de acțiune atît de largă nu și-ar găsi poate justificarea dacă n-ar fi pusă în slujba «partidului independent» Komeito, care constituie organizația politică a «cămășilor albe» — știut fiind de asemeni că membrii acestui partid fac parte, de regulă, din «Soka-Gakkai». Și astfel *succesul partidului Komeito începe să devină* explicabil. Mai ales dacă ținem seama și de cercurile cărora li se adresează și care vădesc cea mai mare receptivitate față de programul său. Este vorba de acele pături ale micii burghezii și burgheziei de mijloc ce s-au dezvoltat îndeosebi după cel de-al doilea război mondial și care manifestă puternice tendințe naționaliste și se opun concentrării economice, marilor trusturi — «Zaibatsu»-urilor. De aci și obiectivele enunțate de Komeito: anularea treptată — începînd din 1970 — a clauzelor așa-zisului «tratat de securitate mutuală» japono-american, crearea unui minister al întreprinderilor mici și mijlocii pentru a preveni falimentele devenite atît de numeroase în vremea din urmă, precum și o serie de alte măsuri de ordin social. Cu un astfel de program la care se adaugă revendicări atît de populare în rîndul opiniei publice ca retragerea trupelor americane din Vietnam — Komeito devine un adversar redutabil pentru partidul liberal-democrat aflat la putere, și care se bucură de sprijinul marilor industriași. În ce-i privește, conducătorii partidului Komeito afirmă că acesta se situează pe o poziție de centru, respingînd «democrația capitalistă europeană» ca și «democrația comunistă». Unii acuză «cămășile albe» și partidul lor de tendințe extremiste de dreapta. Ce cale vor urma, rămîne de văzut. Un singur lucru e cert: ceea ce urmăresc e preluarea puterii. Și rezultatele recentelor alegeri constituie încă un pas în această direcție.

I. CIOARĂ

La o adunare a «cămășilor albe». Aproximativ trei sferturi din membrii lui «Soka-Gakkai» sînt tineri.

un nou „cadou de afaceri“

Societatea franceză «Promo-Gift» s-a specializat în producerea și desfacerea unor obiecte ce constituie «cadouri de afaceri» — mici atenții pe care reprezentanții unor mari firme le oferă clientelei: portțigarete, brichete, creioane automate, scrumiere etc., purtînd emblema firmei ce oferă darul. Creată în 1958 de către un anume Fred Taieb, «Promo-Gift» realizează anual o cifră de afaceri de 10 milioane de franci. Numai în ultimul an «Promo-Gift» a vîndut unor mari companii ca «Renault», «Creditul lionez», «Astra» și altele, 3 milioane de brelocuri portchei, 600 mii scrumiere etc. Pentru a-și menține și eventual spori cifra de afaceri, dl. Fred Taieb trebuie să dea dovadă permanent de inițiativă și inventivitate, pentru că nici o mare companie care se respectă nu va oferi clienților săi veșnic aceleași cadouri. Mergînd pe această linie, «Promo-Gift» a lansat recent ultima sa creație: mini-postul. E vorba de un aparat de radio portativ, nu cu mult mai mare decît o cutie de chibrituri (cîntărește 67 grame), ale cărui întrebuințări sînt însă limitate: aparatul nu poate recepționa decît un singur post de radio. El este fixat, la cererea clientului (o dată cu imprimarea textului ce va face reclamă firmei ce oferă cadouri), pe lungimea de undă a unuia din următoarele trei posturi: Europe nr. 1, Radio-Luxembourg sau France-Inter. Alimentat cu o pilă de mercur, aparatul poate fi folosit maximum 300 de ore. Desigur că aceste limitări pun «mini-post»-ul domnului Taieb în vădită inferioritate față de obișnuitele aparate radiofonice transistorizate portabile. Dar a nu se uita că producția lui «Promo-Gift» este destinată a fi făcută cadou. Și calul de dar...

V. SAVIN

la katowice, azi

— corespondență din R.P. Polonă —

Katowice — oraș cu aproape 300 000 de locuitori — care acum un secol nu era decît un sat mai mare — se dezvoltă necontenit meritîndu-și din plin titlul de «oraș al cărbunelui și oțelului polonez». În ultimii 10 ani s-au construit aici mai multe clădiri decît în cele nouă decenii precedente. Una dintre noile construcții este și clădirea «Gornik-1», cu 18 etaje, destinată celor 520 de familii ale minerilor de la Staszica.

...Vizităm Staszica, una dintre cele mai moderne mine de cărbune din Polonia. Clădirile de la suprafață sînt realizate într-o concepție modernă, în care abundă sticla. În afară de birourile administrației, ele cuprind băi și vestiare. Îmbrăcămintea de protecție și hainele minerilor, puse pe umerașe, sînt ridicate cu ajutorul unor scripeți, în tavan.

Coborîm în mină. Procentul operațiunilor mecanizate și automatizate din mină este cel mai ridicat din Polonia: 90 la sută la extracție, 80 la sută la încărcare. De la pupitrul său, dispecerul controlează mișcarea mijloacelor de transport, funcționarea diferitelor agregate. Totodată este realizată așa-numita «marcare», cu ajutorul a trei «creiere electronice» care, nu numai că știu numele, vîrsta, funcția, adresa fiecărui miner de la abataj, ci și în ce loc se află fiecare.

...Peste cîțiva ani, doar turlele celor cinci puțuri de extracție vor mai indica prezența în aceste locuri a unei întreprinderi miniere. Haldele atît de caracteristice nu vor mai exista, căci sterilul nu mai este scos la suprafață, ci de-a dreptul amestecat cu nisip și împins de un jet de apă în locul cărbunelui extras.

Mina «Staszica», denumită după Stanislaw Staszic, părintele geologiei poloneze, a fost dată în exploatare în iulie 1964, cu șase luni înainte de termen. În 1972, cînd va lucra cu întreaga sa capacitate, mina va da în 24 de ore 14 000 tone cărbune. Anul trecut, la «Staszica» a fost dată în exploatare una dintre cele mai mari fabrici de înnobilare și sortare a cărbunelui din Polonia, care ridică indicele caloric al cărbunelui de la 4 500 cal/kg la circa 6 500 cal/kg pe oră.

De asemeni, în vecinătatea minei se ridică trei noi cartiere de locuințe cu peste 10 000 de încăperi, clădiri social-culturale și magazine.

Gh. GHEORGHIȚĂ

din lume adunate

Surse guvernamentale de la Roma au anunțat că Italia a oferit ajutor financiar și tehnic insulei Malta. Știrea a produs senzație și nemulțumire în cercurile oficiale engleze, aflate în plină dispută cu conducătorii insulei. Anglia vrea să reducă cheltuielile destinate întreținerii bazelor militare din Malta, iar autoritățile malteze, care țin ca insula să continue a-și cîștiga existența de pe urma rolului său militar, au amenințat în chip de represalii că vor adopta o lege cu privire la eliminarea oricărei prezențe militare engleze. Întrucît liderii insulei nu renunță la trocul militar, s-a pus întrebarea: cine va lua locul englezilor?

Londra nu se teme că italienii vor fi aceia. În spatele lor și al altor aliați din NATO se vede umbra prietenului mai mare de la Washington. De aci și nemulțumirea.

*

Guvernatorul ultrareacționar al Californiei, Reagan, a cerut celor 166 000 de funcționari ai instituțiilor locale să lucreze într-o zi de sărbătoare fără plată pentru a contribui la refacerea bugetului statului. Numai 1 % dintre funcționari s-au prezentat la lucru. Vrînd să evidențieze conștiința celor ce au dat ascultare apelului, Reagan a întrebat o funcționară: «Ce te-a îndemnat să vii la lucru?»

Răspunsul a sosit prompt și edificator: «Nimeni nu mi-a spus că azi e sărbătoare».

*

Se afirmă că criminalul Eichman, răspunzător de moartea a șase milioane de oameni, a fost supus următorului test: i s-au arătat diferite grupuri de fotografii, fiecare grup cuprinzînd, între alții, un criminal, un nebun și un sadic dovedit. I s-a cerut să aleagă oamenii care îl atrag. Testul, repetat de 10 ori (240 de figuri selecționate), a dat următorul rezultat: din fiecare grup Eichman a ales, fără să greșească niciodată, numai personajele negative!

Rezultatele vorbesc de la sine. Concluzia psihiatrului, care nu cunoștea identitatea celui supus testului: «Un om foarte periculos, cu o nemărginită sete de a ucide». Din păcate, în viața împricinatului testul decisiv al acestei constatări nu a fost psihologic.

Nicolae URECHE

FOR PEACE
IN VIETNAM

Reluarea bombardamentelor americane împotriva teritoriului R.D. Vietnam a stîrnit dezaprobarea celor mai largi cercuri ale opiniei publice din întreaga lume. Fotografiile înfățișează două aspecte de la demonstrațiile care au avut loc la Helsinki (stînga, sus) — în cadrul căreia participanții și-au exprimat protestul față de bombardarea R.D. Vietnam și simpatia față de cauza dreaptă a poporului vietnamez — și la Londra (dreapta, sus) — unde împotriva războiului din Vietnam au manifestat numeroși clerici din capitala britanică.

Renumitul om de știință american Robert Oppenheimer, laureat al premiului «Fermi», în 1963, pentru activitatea sa științifică și pentru participarea sa la realizarea primei bombe atomice americane, a încetat din viață la 18 februarie, în vîrstă de 62 de ani.

▼

O imagine care a trecut cu greu dincolo de hotarele Spaniei și care vorbește despre lupta studențimii spaniole în sprijinul sindicatelor libere (interzise de autorități), pentru condiții mai bune de învățămînt; afișul de la intrarea Facultății de medicină din Barcelona, cheamă pe studenți la o nouă demonstrație.

▼

MANIFESTACION
CIUDADANA
HOY 7'30

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI
27 FEBRUARIE - 8 MARTIE

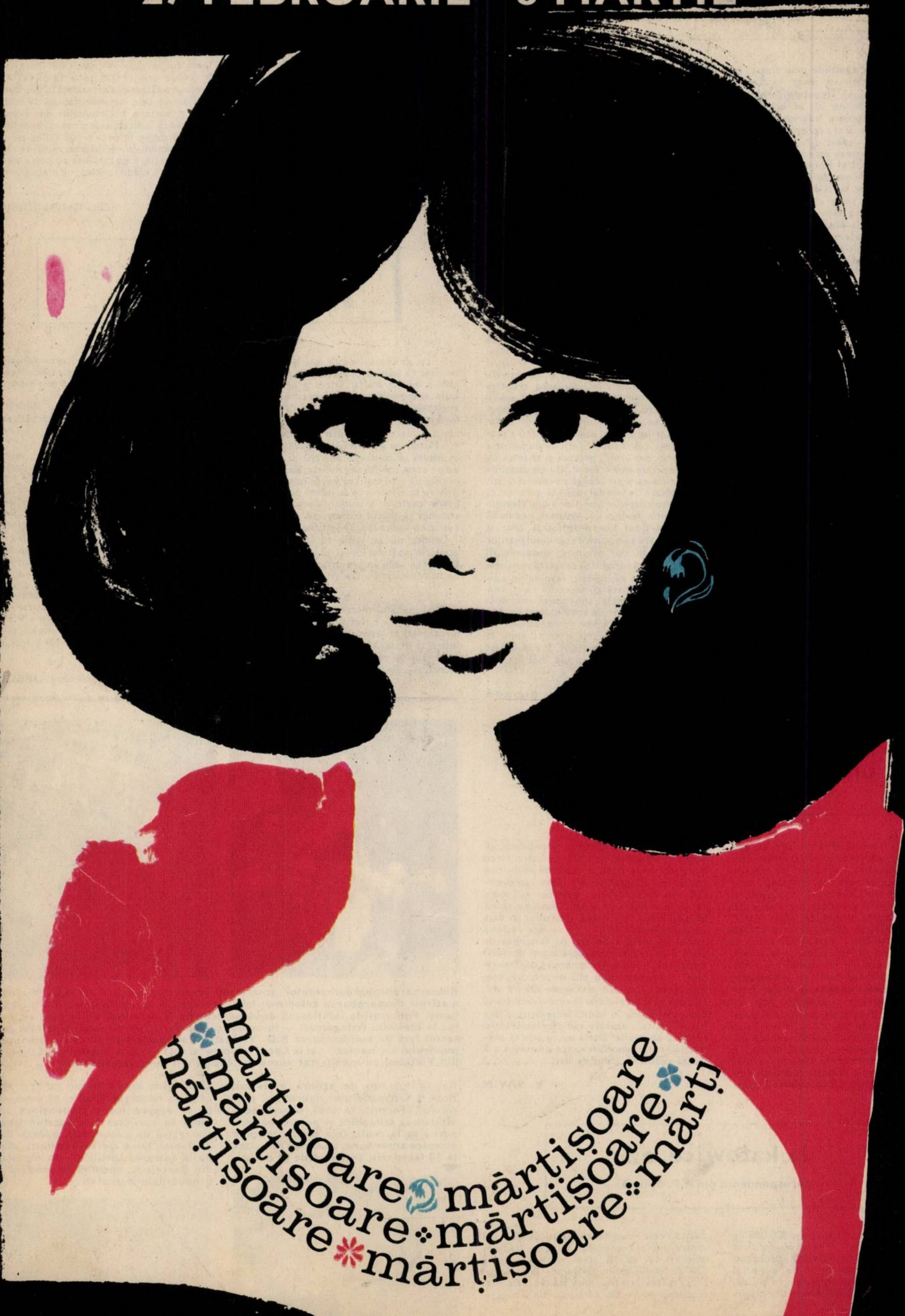
mărțișoare mărțișoare
mărțișoare mărțișoare mărți
mărțișoare mărțișoare

[illegible]
Eliberari 3.

ANUL XVI NR. 10 (614) — 4 martie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

CAVAN NICHELS

memento

carte

● Încă trei volume în seria de **Scrieri** de Tudor Arghezi (Editura pentru literatură). În volumul cu numărul 12, purtînd în casetă anul de apariție 1966, celebrele **Icoane de lemn**, publicate inițial în 1929, au fost lăsate aproape aidoma ca în prima ediție «afară de două-trei adaosuri răzlețe», «cu îndreptări de expresie și de sintaxă». În volumul 13 întîlnim imaginile de infern ale prozelor din **Poarta neagră**, pandant — într-un fel — la **Florile de mucegai.** Volumul 14 închinat unuia dintre idolii poetului,«lui François Rabelais», conține **Tabletele din țara de Kuty,** tipărite inițial în 1935, an din care popularitatea acestei cărți n-a încetat să sporească, deși autorul o numea atunci «o simplă carte de buzunar și ghiozdan».

● Un alt poet ce se prezintă cititorului cu scrieri în proză este Miron Radu Paraschivescu ale cărui **Drumuri și răspîntii** reprezintă o selecție din reportajele publicate între 1937 și 1944. Grupate în două părți (I — **Oameni și așezări din Țara moților** și **Pîine, pămînt și țărani; II — Peste inima țării),** reportajele evidențiază din nou pentru generațiile mai tinere democratismul combatant al poetului, spiritul său angajat în combaterea relelor de ieri și în prefigurarea vremurilor de astăzi.

● Mihail Robea publică la Editura pentru literatură o ediție destul de cuprinzătoare a **Scrierilor** lui George Ulieru (ediție bine îngrijită,conținînd și un tabel cronologic, și o amplă și utilă bibliografie), cu o prefață a lui Ion Biberi. E o punere în valoare binevenită a unui remarcabil scriitor.

● Subliniem — în primul rînd — calitatea proiectării, tehnoredactării și tipăririi volumului recent al poetului A.E. Baconsky, care sub titlul **Fluxul memoriei** reprezintă, după cum ne declară autorul: «Prima încercare de a-mi aduna laolaltă toate poeziile mele de pînă acum. Nu sînt nici toate poeziile pe care le-am scris și nici toate cele publicate... Am simțit în primul rînd față de cititorul meu obligația de a-mi preciza fizionomia». Este de observat că sîntem într-adevăr în fața unei reușite autoprofilări, a unui volum ce se citește cu mari satisfacții (Editura pentru *literatură*).

● A apărut în Editura Academiei vol. III din **Enciclopedia științelor filozofice** (al doilea în ordinea apariției) a lui G.W.F. Hegel, în traducerea semnată de Constantin Floru. Trebuie subliniat meritul editurii în munca perseverentă de tipărire a unor lucrări fundamentale pentru cunoașterea gîndirii filozofice universale.

coperta noastră

Radu Lupu — un talent în plină ascensiune. Tînărul pianist a participat în ultima vreme cu deplin succes la concursuri internaționale. Printre altele, este deținătorul premiului I al unui *prestigios concurs:* Van Cliburn, ediția 1966.

Fotografie de S. STEINER

FLACARA. Redacția: București, Piața Scinteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scinteii".

cinema

● Un nou film românesc despre tineret: **Un film cu o fată fermecătoare.** O creație sinceră, dezinvoltă, cu eroi care se caută pe ei înșiși, iar în căutările lor se mai poticnesc uneori, se acoperă de teribilisme alteori și atunci trebuie scuturați. Eroilor din filmul nostru le simți tinerețea, neastîmpărul, cinstea, greșelile. Regia — Lucian Bratu («Tudor», «Sărutul»). Scenariul aparține unui publicist care «vede cinematografic» — Radu Cosasu (i-am reproșa unele replici prea «potrivite», artificiale). «Fata fermecătoare» este o actriță de film care se cheamă Margareta Pîslaru și care nu este nici cîntăreața, nici actrița de teatru, nici cea din «Tunelul». Este o altă Margaretă Pîslaru. Parteneri principali — doi excelenți actori: Emmerich Schäffer și Ștefan Iordache și undeva, nevăzut, în spatele unui aparat ce face minuni plastice, operatorul Tiberiu Olasz.

● Anunțată de vreo două ori în săptămînile trecute și nebinevoind să vină atunci, **Fantoma din Morrisville** își face abia acum apariția pe ecrane. Fără prea mult suflu comic, fără prea multe enigme, această parodie a romanelor polițiste nu este totuși lipsită de farmec. Regia — Borivoj Zeman (R. S. Cehoslovacă). Interpreți — Oldrich Novii («Alibiul nu ajunge»). Jaroslav Marvan («Muzica și dragoste»), Kveta Fialova («Joe Limonadă»), Vit Olmer («Feriga de aur», «Zidul înalt»).

● În această săptămînă **Dacii** își încep călătoria prin mai toate orașele mari ale țării. Pînă luni 27 februarie, valorosul nostru film istoric fusese văzut în București de peste 263 000 spectatori.

● Constatăm cu îngrijorare că nu prea avem ce consemna ca noutate în dreptul unui capitol care ne este foarte drag: «Mari cineaști pe ecranele noastre». **Akira Kurosawa** («Sanjuro») continuă să fie singurul care merită acest nume.

● Nici la capitolul «Mari actori» nu stăm mai bine. Și în săptămîna aceasta vi-i recomandăm tot pe **Anthony Quinn** («Zorba grecul»), **Zbigniew Cybulskj** («Giuseppe la Varșovia»; oare este atît de greu să se reprogrameze și un alt film al acestui mare actor?),**Michèle Morgan** («Oglinda cu două fețe»).

● Cinemateca anunță două cicluri noi de filme: unul închinat activității actoricești a lui **Erich von Stroheim** («Spionaj în deșert», «Caruselul», «Cum mă doriți», «Marele Flammarion», «Afacerea Korlick», «Iubește pe aproapele tău», «Dansul morții», «Bulevardul amurgului») și altul de aventuri: **Cei șapte samurai** (A. Kurosawa), **Oameni, fiare și senzații** (Harry Piel), **Șoimul blestemat** (cu Humphrey Bogart), **Gentlemen Jim** (cu Erroll Flynn), **Union Pacific** (realizat de Cecil B. de Mille, cu Barbara Stanwyck și Anthony Quinn).

● Nu pierdeți aceste documentare: **Ritmuri și imagini** (Virgil Calotescu), **6000 de ani** (Adrian Petringenaru).

● Al 24-lea premiu Louis Delluc a fost acordat filmului **Războiul s-a sfîrșit** al lui Alain Resnais (după un scenariu de Jorge Semprun). Este pentru întîia oară cînd acest premiu a fost decernat în unanimitate de la primul tur de scrutin.

Margareta Pîslaru

disc

● Orchestra de muzică populară din Caransebeș ține hangul, cu brio, cîntărețului **Achim Nica.** De unde o fi găsit Achim Nica dulceața și căldura vocii sale, nu putem ști, dar bănuim că în rodnicia cunoscută a pămîntului binecuvîntat al Banatului. Să prețuim deci nespusa frumusețe a viersului bănățean din ascultarea cîntecelor: «Banatule, *mîndră floare*», «*Mîndre-s nunțile-n Ba*nat» sau «Ce mi-a fost pe lume drag». Și mai sînt pe discul EPD-1146 încă alte șase dulci cîntări. Dirijorul orchestrei — **Nicolae Perescu.** Dacă mai găsiți, căutați și un alt disc, mai vechi, al lui Achim Nica (EPC-695) și n-o să vă pară rău. Are el acolo un cîntec, «Cînd nu-i mîndra lîngă mine», de merge la inimă.

● După Banat, acuma să ascultăm Ardealul. Reprezentat de **Ilie Tetrade** (conducînd Orchestra de muzică populară *a Filarmonicii de stat din Cluj*) și de solistul vocal **Ilie Muțiu:** «Întreabă-ți mîndro părinții», «Mîndruliță cu cercei», «Subțirică-i mîndruța» (EPC-783).

● Pe discul EPC-790 aflăm muzică populară sîrbească în interpretarea orchestrei de muzică populară din Timișoara conduse de **Laza Knejevici.** Cîntă **Nada Dabici:** «Maramica roze», «Pita nana» și altele, că tot nu înțelegem ce înseamnă, deoarece s-a uitat traducerea titlurilor. Și e păcat, fiindcă melodiile-s frumoase (EPC-790).

● N-au fost date în traducere nici cele șase cîntece de muzică populară germană interpretate de cîntăreața **Renate Follmer** din Timișoara, în tovărășia orchestrei de muzică populară dirijate de **Ion Fritz.** Și iarăși e păcat! (EPC-789).

● Și iarăși, din nou, e păcat! Căci nici melodiile de pe discul EPC-788, cu muzică populară maghiară, n-au titlurile traduse. Mai ales că sînt cîntate frumos de **Veres Zoltan,** pe care l-am mai auzit și în alte ocazii, iar orchestra lui **Varga Lajos** nu e chiar o necunoscută.

muzică

● Ultimul concert al Orchestrei Filarmonice «George Enescu» înainte de turneul de peste hotare este un «Concert de... concerte»: Saint-Saëns (Concert în La minor pentru violoncel și orchestră), solist **Nicolae Șarpe;** Mozart (Concert în Mi bemol major pentru corn și orchestră), solist **Paul Staicu** și Beethoven (Concert nr. 5 în Mi bemol major pentru pian și orchestră), solist **Radu Lupu.** Dirijor, Mircea Basarab (sîmbătă 4 și duminică 5 martie).

● La Radioteleviziune **Iosif Conta** ne *invită (9.III) la un program al cărui solist* va fi pianistul **Tonis Georgiu** din Grecia. În program: Mihail Jora (Trei dansuri pentru orchestră — în primă audiție), Chopin și fragmente din opera lui Wagner (în «Moartea Isoldei» o ascultăm din nou pe Marina Crilovici).

● La sala mică a Palatului ne întîlnim la 8 martie cu formația «Camerata» a Conservatorului «Ciprian Porumbescu»; dirijează **Dumitru Pop.** Un program de muzică preclasică și modernă: Benedetto Marcello, Antonis Vivaldi, Alfred Alessandrescu, Benjamin Britten și Igor Stravinski.

● Un program Telemann va fi prezentat în 10 martie, tot în sala mică a Palatului de către formația **Collegium musicum** (Kurt Mild, clavecin; Fr. Laszlo, flaut; P. Lefterescu, vioară; Ilse Herbert Laszlo, viola da gamba). Concertul din creația acestui reputat contemporan al lui J.S. Bach, care în timpul vieții sale s-a bucurat de o popularitate imensă, se va desfășura cu concursul sopranei **Emilia Petrescu.**

plastică

● **Sanda Popescu-Șărămăt** — pictură. Universul rustic rămîne una din *temele preferate ale unei întregi* pleiade de pictori, printre care am putea număra, văzînd această expoziție, și pe Sanda Popescu-Șărămăt. Un stil construit și o undă de aer naiv, nu lipsit de farmec, impregnează cuplurile («Miri», «Familia») ca în cadrele de pe pereții odăilor țărănești. Nu putea lipsi din întreaga atmosferă cadența anotimpurilor — «Primăvara», «Toamna» — în care stilul decorativ, de frescă, predomină. «Natură statică cu portocale», «La bîlci», «*În vie» sau florile expuse vădesc* un registru de preocupări cromatice mai larg și plin de promisiuni (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **Ioana Olteș** — pictură și ceramică. O diversitate tematică izbitoare, semn că artista recepteazǎ cu sensibilitate multiple chemări și impresii. Ioana Olteș are ceva din virtuțile călătorului care notează febril impresii — cum o face cromatic în suita de priveliști citadine italiene — sau descrie recompunînd peisajul («Maramureș», «Mina Rovinari» etc.). Nimic nu i se pare inabordabil, totul și toate sînt materie pentru pictură, de la versurile unui poem («Isarlâc») sau o eclipsă de soare, pînă la semințele care se ordonează într-un sistem cristalin insolit, sau la imaginea întîmplătoare a paletei. Această diversitate e susținută de o dezinvoltură coloristică uneori plină de energii afective. Artista mai expune și opt obiecte de ceramică (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **Henri Perruchot,** cunoscut biograf al pictorilor moderni francezi, s-a stins din viață. Cărțile lui despre **Cézanne, Van Gogh, Gauguin, Toulouse-Lautrec** etc., sînt un lung periplu în arta secolului nostru, o încercare interesantă de-a tălmăci opera marilor artiști prin viața și destinul acestora.

teatru

Mihai Fotino

● **Un Hamlet de provincie** de Cehov — piesă de tinerețe a marelui dramaturg rus, enunțînd premisele dezvoltării și sensului operei sale. Drama unui învățător de provincie, nehotărît și contradictoriu, victimă a ușurătății sale și a unor iubiri ciudate. Creatoare, adaptarea Andei Boldur. Spectacol desenat cu sobrietate de mijloace, cu o lucidă și inteligentă caligrafie a mijloacelor scenice de către Lucian Giurghescu, care a condus un colectiv de interpreți printre care notăm: Silvia Popovici, Sanda Toma, Vasilica Tastaman, Amza Pellea, Mihai Fotino. Spectacol de atmosferă, culoare și ținută.

● Noi remarcabile premiere pe țară cu piese originale în provincie. Capitala se mulțumește cu... anchete și dezbateri în presă.

● La Iași — debutul, ca dramaturg, al actorului Ion Omescu cu piesa istorică **Veac de iarnă,** a cărei acțiune se petrece în epoca prefanariotă, «omagiu închinat jertfei înaintașilor pe altarul dragostei de țară și popor» cum spune autorul. Regia: Crin Teodorescu și Ion Omescu. Scenografia: Mircea Marosin. Interpreți: Teofil Vîlcu, Elena Bartok, Sergiu Tudose, Costel Constantin, Ion Schimbischi, Ion Omescu, C. Sava, Marcel Finchelescu, Cornelia Gheorghiu etc.

● La teatrul din Satu Mare, remarcat pentru constanța calității spectacolelor sale, a fost reprezentată piesa Mariei Földes — autoare interesantă prin tematica și sondajele psihologice ale pieselor sale — **Al 7-lea trădător.** E o dezbatere de idei pe tema responsabilității civice și etice a intelectualului, respectiv a unor fizicieni, acțiunea petrecîndu-se într-o țară imaginară, Diamonda. Un spectacol bun, regizat de G. Cseresznyes cu Csiki Andras, A. Acs, Emma Elekes în cele mai bune roluri ale spectacolului. Decorul: Paulovics.

● Notăm cu satisfacție startul unei promoții de noi regizori (pe cale să absolve Institutul de teatru — clasa Mihai Dimiu) care se află în fața primului lor spectacol; Radu Boroianu cu **Norii** de Aristofan, la Bacău, Aurel Manea cu **Philoctet** de Sofocle la Teatrul Național din Iași, Eugen Bordujan cu **3 piese într-un act** de O'Neill, la Botoșani, Anca Ovanez cu **Șase personaje în căutarea unui autor** de Pirandello la Tg. Mureș și I. Hellmer cu **Paznicul** de Pinter la Teatrul Mic.

televiziune

DUMINICĂ 5 MARTIE. Fără fotbal! Și de-abia prinsesem iar gustul... ● Din nou patinaj (presupunem că e pentru ultima oară în acest sezon). **Campionatul mondial de patinaj artistic** desfășurat la Viena ne oferă tradiționalele «Demonstrații» (16.00) ● **Magazin 111** — cu din ce în ce mai multe mărfuri greu vandabile (18.00) ● **Interpretul preferat** de muzică populara, in persoana Ilenei Constantinescu, Minodorei Nemeș, Laurei Lavric, a lui Ion Bogza — cu toții, acompaniați de orchestra condusă de Ionel Budișteanu (19.50) ● O

Victor Rebengiuc

seamă de «Monumente brîncovenești» ne sînt înfățișate de rubrica **Documente de piatră** (20.20) ● Avem plăcerea să ne revedem cu un grup de tineri și talentați artiști care au făcut cinste țării la concursuri internaționale muzicale din anul 1966: soprana **Adriana Codreanu**, tenorul **Ludovic Spiess**, baritonii **Mugur Bogdan** și **Vasile Martinoiu**, instrumentistul **Paul Staicu** (corn); sînt acompaniați de Orchestra simfonică a cinematografiei sub bagheta lui **Constantin Bugeanu** (20.40) ● Programul duminical se încheie cu încă o plăcută surpriză: spectacolul muzical «Fetele din Takarazuca» în spectacolul teatrului de varietăți **Olympia din Paris** (21.30).

MARȚI 7 MARTIE. Filmul documentar «Timp, legendă, oameni» (19.40) ● O emisiune de arhivă cinematografică: **Să rîdem cu marii comici ai ecranului** (20.00) ● Instructiva emisiune **Istoria teatrului românesc** programează tema «Comediile lui Vasile Alecsandri» în prezentarea lui Virgil Brădățeanu (20.45).

MIERCURI 8 MARTIE. Atragem atenția tineretului școlar asupra unei emisiuni promițătoare ce le este dedicată: **Albatros** — revistă literară (18.15) ● TV nu a uitat că astăzi este Ziua femeii căreia i-a închinat emisiunea de versuri semnificativ intitulată **Omagiu** (19.45) ● Cei ce n-au vizitat încă **Predealul** sînt — de bună seamă — puțini la număr. Lor li se adresează totuși, cu amabilitate, rubrica turistică a TV (20.00) ● După subiectul insolit: «Tracul» emisiunea, **X-Y-Z** ne promite răspuns la întrebarea: «Frigul, un aliat?» (20.20) ● «Vedeta arenei» este un film la care nu trebuie să aveți pretenții prea mari în ce privește subiectul (cam melodramatic); în schimb veți avea satisfacția cîtorva excelente numere de circ (20.50) ● Petre Codreanu ne oferă o **Cronică a discului** (22.20).

JOI 9 MARTIE. Acad. prof. Iorgu Iordan prezintă **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce și frumoasă...» (19.23) ● Încă un ciclu atractiv pentru toate vîrstele — **Călătorii geografice.** *Vom vedea cea de-a treia parte* din «Călătoria căpitanului Cook» (19.35) ● **Ansamblul Ciocîrlia** ne oferă cîteva selecțiuni din spectacolul folcloric «La noi acasă-i sărbătoare» (20.00) ● În premieră pe țară — o comedie cinematografică clasică: «De-aș avea un milion». Pare-se că e destul să amintim că în acest film pot fi văzuți Garry Cooper, Charles Laughton și alte mari vedete (21.00).

VINERI 10 MARTIE. De reținut, în afară de hebdomaderele **Dicționar de personaje** (19.30), **Săptămîna** (20.00), **Reflector** (21.00), **Avanpremiera** (21.15) și **Teleglob** — Guatemala (21.30) o emisiune omagială închinată marelui nostru **George Enescu** (22.00).

SÎMBĂTĂ 11 MARTIE. 20 de minute cu solista de muzică ușoară Doina Badea (19.30) ● O emisiune intitulată **Felicitări muzicale.** Cu ce ocazie? (19.50) ● După **Teleenciclopedie** (20.00) ne reîntîlnim... Nu, n-ați ghicit! Nu cu **Sfîntul** ci cu **Baronul.** O să sfîrșim prin a ne împărți în două tabere: sfințiști și baroniști (21.00) ● **Studioul mic** ne prezintă cu întîrziere partea a doua din ecranizarea lui Camil Baciu «Accidentul», susținută de un bun colectiv de actori: Valeria Gagialov, Victor Rebengiuc, Constantin Rauțchi, Gh. Cozorici, Mircea Albulescu, Matei Alexandru (21.50).

sport

Pronosticul lui **TITUS OZON** la concursul Pronosport nr. 9 din 5 martie 1967

	CUPA ROMÂNIEI	
I.	Minerul B.M.—Petrolul	2
II.	C.F.R. Timișoara—Dinamo Pit.	2
III.	Chimia Suceava—Univ. Cluj	2
IV.	Progresul Brăila—Rapid Buc.	2
V.	Oțelul Galați—Polit. Timiș.	1 2
VI.	Crișul Oradea—Polit. Buc.	1
	CAMPIONATUL ITALIAN A	
VII.	Brescia—Inter.	2 X
/III.	Fiorentina—Cagliari	1
XI.	Foggia—Juventus	X 2
X.	Lecco—Bologna	2
XI.	Roma—Lazio	1
XII.	Spal—Atalanta	1
XIII.	Torino—Mantova	1 X

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

candidații f. d. p. la lucru

În satele maramureșene întîlnirile dintre candidații F.D.P. și alegători au avut caracterul unor adevărate ședințe de lucru. Cetățenii au făcut propuneri indicînd totodată și soluțiile pentru descoperirea și folosirea resurselor locale în vederea realizării obiectivelor propuse. O parte din cele peste 3 200 propuneri edilitar-gospodărești făcute la întîlnirile cu candidații lor au și fost realizate *În comuna Seini* unde o astfel de propunere se referea la extinderea electrificării, existînd condiții practice și mobilizați de candidați, cetățenii au trecut la instalarea rețelei electrice în ambele circumscripții care compun comuna, ceea ce a permis introducerea luminii electrice în 80 de case. Lucrări de extinderea luminii electrice s-au executat și în satele Văleni și Tămăușeni din raionul Lăpuș. La Bercu, raionul Satu Mare. locuitorii au propus construirea unei băi publice. La numai cîteva zile după adunare, șantierul a fost deschis iar acum se lucrează din plin la acest obiectiv. La fel au procedat cetățenii din Andrid, Apa, Medieșul Aurit, Botiz, Doba, din același raion. După ce au discutat în adunările cu candidații necesitatea construirii unor trotuare, primele materiale au și început să fie aduse.

Pînă acum în satele regiunii au și fost înfăptuite peste 400 de astfel de propuneri, alte 300 sînt în curs de realizare cu sprijinul efectiv al locuitorilor din aceste sate.

gospodarul de la piscu

Cei 75 de alegători din circumscripția electorală 37 a comunei Piscu, raionul Galați, au propus drept candidat al lor tot pe Radu Iacob, președintele sfatului, care fusese ales deputat și în ultimele două legislaturi. Aveau și de ce. În ultimii doi ani, la Piscu s-a construit o școală, un cămin cultural, electricitatea a devenit un bun la îndemîna tuturor cetățenilor comunei. Animatorul acestor înfăptuiri a fost Radu Iacob. La întîlnirea candidatului cu alegătorii, numeroși săteni, printre care Petrache Cristian, Nicolae Lăcătus, Zamfira Enescu, l-au sfătuit pe candidat să dea dovadă și în viitor de aceeași stăruință, inițiativă și pricepere în gospodărirea comunei. Pentru îmbunătățirea condițiilor de circulație în comună ei au propus să se treacă la alinierea gardurilor și la amenajarea de trotuare. Alte propuneri făcute de alegători se referă la construirea unor podețe din beton, îmbunătățirea iluminatului public și altele. Pentru realizarea acestor propuneri cetățenii comunei s-au angajat să acorde ca și în trecut tot sprijinul lor.

muzeu sătesc

În satul Galeș, comuna Săliște, raionul Sibiu, a avut loc inaugurarea unui muzeu etnografic și de artă populară. În sălile muzeului, unde sînt expuse peste șapte sute de obiecte, pot fi văzute diferite costume populare specifice zonei cunoscute sub numele «Mărginimea Sibiului», obiecte de uz casnic, țesături și unelte folosite la prelucrarea laptelui, pieilor și lînei — ocupații ale vechilor locuitori ai acestor meleaguri.

Pentru viitor se preconizează amenajarea unei stîni în aer liber, adusă din Munții Cibinului, care va fi dotată cu toate ustensilele folosite la oierit.

Cezar **COSTĂCHESCU**

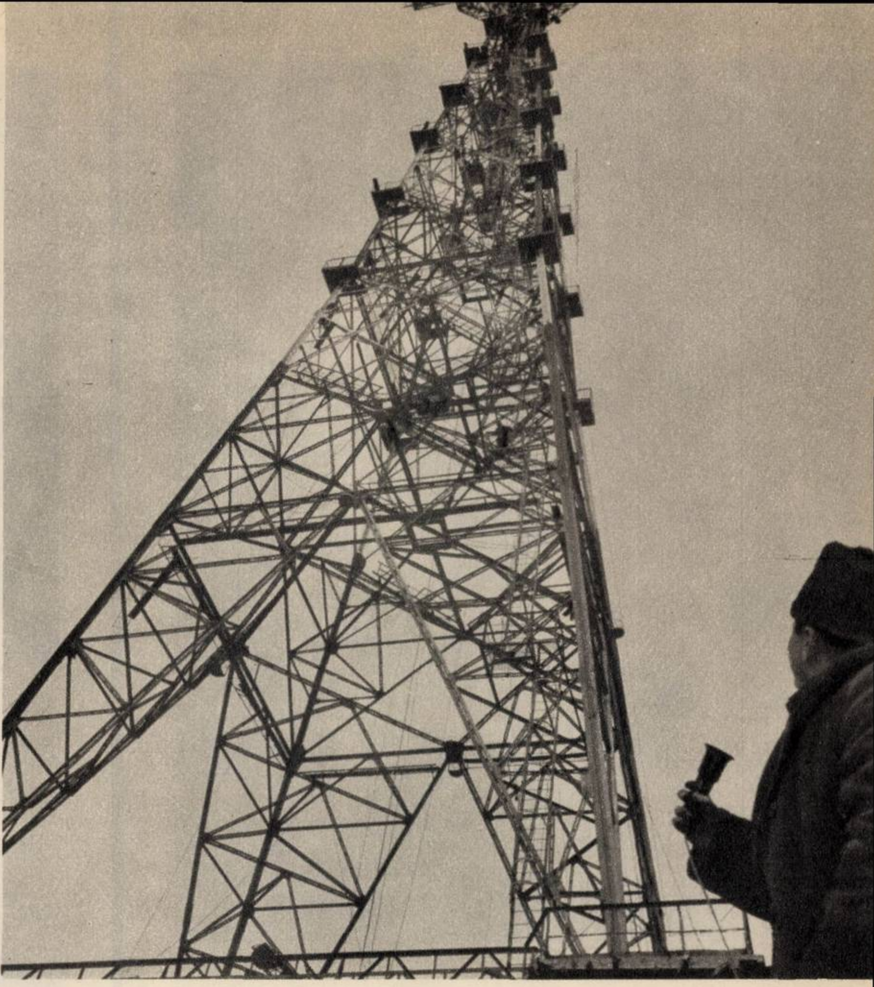

Pe ploaie și ninsoare, pe vînt și frig, echipele specializate ale întreprinderii «Electromontaj»-Sibiu au terminat construcția acestui colos de metal. Implantat pe malul Dunării, la Bechetu, gigantul de fier depășește jumătate din înălțimea Turnului Eiffel, fiind egal cu o clădire de 52 etaje.

Iată imaginea fotografică a stîlpului care susține conductorii de traversare a Dunării, înalt de 152 m.

După cum se vede din fotografie, maistrul principal Moraru Grigore dirijează prin microfon montarea elementelor de legătură din vîrful stîlpului, pregătind astfel începerea lucrărilor de întindere a conductorilor. Despre modul în care se va desfășura această dificilă acțiune tehnică — care va avea loc peste cîteva săptămîni — și despre oamenii care o vor realiza vom reveni cu un fotoreportaj inedit.

Fotografie de S. STEINER

case de creație pentru proiectanți

De obicei despre noile obiective începe a se scrie abia cînd se află în construcție si cînd încep să producă. Anonimi rămîn adeseori cei care, cu mult înainte de începerea săpăturilor pentru fundație, le-au conceput, le-au văzut cu ochii minții, au pus o părticică din sufletul lor în liniile și punctele planșelor de pe foaia de calc — proiectanții.

Dispersați în numeroase localuri situate în diferite colțuri ale Capitalei, proiectanții din industriile ușoară și alimentară lucrau în condiții nepotrivite. Consiliul de Miniștri a aprobat de curînd construirea sediilor pentru I.P.I. U. și I.P.I.A., denumirile prescurtate ale institutelor de proiectări pentru industria ușoară și cea alimentară.

Noul sediu al I.P.I.U. se amplasează pe porțiunea viitoarei laturi a patrulaterului central între Calea Victoriei și str. Luterană. Prin străpungerile de străzi ce se fac cu acest prilej se aduc îmbunătățiri substanțiale și în desfășurarea circulației. Clădirea cu șapte etaje va adăposti patru sectoare de proiectare, precum și un sector auxiliar cuprinzînd proiectanți, economiști, energeticieni, specialiști în gospodărirea apelor, în tipizări, electroniști, geotehnicieni, un centru de calcul, servicii de editare și multiplicare, bibliotecă și arhivă tehnică, birouri administrative, săli de analizare a proiectelor. Pentru mecanizarea procesului de desen se prevăd mașini speciale de scris pe planșe, iar arhiva tehnică va fi dotată cu aparate de microfilmare și aparatură fotografică pentru reproducerea directă.

Tot în centrul Capitalei, între strada Mendeleev și Piața Amzei, pe locul parțial ocupat azi de clădiri vechi, se va construi clădirea care va adăposti Institutul de proiectări al industriei alimentare. Aici își vor desfășura activitatea lor creatoare pe grupe de subramuri industriale cei care vor proiecta viitoarele fabrici ale industriei alimentare.

La parterele ambelor clădiri vor fi amplasate unități comerciale.

Al. PLĂIEȘU

telegrame

● LA PITEȘTI, în cursul trim. II al acestui an, va începe construcția unei noi fabrici de produse de panificație ale cărei linii de fabricație vor fi deservite numai de 80 de muncitori. Noua fabrică, ale cărei cuptoare automate vor fi încălzite cu raze infraroșii, va avea, în 24 de ore, o capacitate de 80 de tone, cu posibilitate de extindere pînă la 100 tone si se va aproviziona cu făină din raioanele din apropiere.

● ANI ÎNDELUNGAȚI țăranul cooperator Nicolae Popa din comuna Petricani, raionul Tg. Neamț, a colectat numeroase piese arheologice și etnografice găsite în comunele învecinate. Numărul acestora se ridică în prezent la 1 800 și fac obiectul unui interesant muzeu sătesc ce s-a deschis în comuna sa cu sprijinul autorităților locale. Acesta este cel de-al treilea muzeu de acest fel existent în regiunea Bacău.

● UN MARE ȘI MODERN complex școlar profesional, format din mai multe clădiri, se află în ultima fază de construcție la Brăila. Pe lîngă Școala profesională, unde vor fi pregătiți montori, lăcătuși, sudori, electricieni, mecanici, va funcționa aici și un liceu industrial. Complexul școlar profesional din Brăila aparține Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

un buchet de ziua femeii

Dacă o carte de versuri e floarea pe care o primeşte cititorul ca un omagiu din partea inefabilului, «Cîntecul iubirii» e un buchet de flori ales cu grație din grădina poeziei româneşti, care ar putea fi înmînat Femeii în ziua ce i s-a consacrat, calendaristic, printr-o unanimă înțelegere, la începutul primăverii. Că Vasile Nicolescu, el însuşi un fin poet, are arta de a selecta florile, ne-a dovedit-o precedenta sa «Lirică a mării». De astă dată însă, «Cîntecul iubirii» e mai mult decît o culegere care poartă pecetea gustului autorului; e un cîntec neîntrerupt, care traversează poezia țării de la începuturile ei şi pînă astăzi. Şi dacă simt nevoia să vorbesc despre această carte în preajma zilei de 8 Martie, e tocmai pentru a sublinia că sentimentul acesta care animă lirica universală — de la «Cîntarea Cîntărilor» la legenda lui Tristan şi Isolda, de la pasiunea dantescă pentru Beatrice la gingăşia idilei tragice țesute între Romeo şi Julieta, de la exploziile lirice ale poetelor rinascentiste pînă la afirmarea plenară a valențelor feminine contemporane — e o permanență revelatoare în lirica românească ce a cinstit totdeauna în femeie iubita şi mama şi a şlefuit cele mai prețioase pietre pentru o imaginară cunună a amorului.

Dragostea cu intuiții magice din balada «Soarele şi luna», dragostea concepută ca o boală, o lingoare, la poetul anonim şi la psalmistul modern, dragostea ca idilă fantastică la Eliade, un chin dulce între vis şi viață la acea «liră de argint, Sihleanu», ca o transcendere a morții la poeții populari, o ardere neîntreruptă a «Luceafărului» eminescian, o patimă mistuită romantic sau macedonskian, vizionară şi orfică la Blaga, cunoaşte zeci de ipostaze în această carte care aduce nuanțele cele mai variate şi mai personale ale acestui etern uman şi universal sentiment.

Şi nu mai puțin grăitor pentru orice lector care are plăcerea de a deschide cartea e timbrul specific al lirelor feminine, pe strunele cărora a răsunat de-a lungul anilor «cîntecul iubirii». Capacitatea de expresie a sentimentului nu e numai un dat istoric în biografia femeilor: dovadă stau doinele incluse în preludiul cărții, nesemnate numai fiindcă numele autoarelor au rămas înecate în negura timpurilor care nu descoperiseră încă tiparul. Frumusețea lor însă, rezistentă la secole, explică eflorescența liricii feminine din primul moment în care femeia a început să se afirme şi pînă în zilele noastre care i-au îngăduit să-şi împlinească aspirațiile, îmbogățind lirica noastră cu noi nuanțe, de la jocurile delicate de lumină şi umbră ale Otiliei Cazimir la accentele deseori aprige ale Constanței Buzea, de la sentimentul tragic şi pasionat al prea curînd dispărutei Magda Isanos la explozia de vitalitate a Anei Blandiana, de la muzicala geografie a «Țării fetelor» desenată de Maria Banuş la imnul dragostei semnat de Angela Croitoru, de la pulsația agresivă a sîngelui din lirica Ninei Cassian la «Jocul» Violetei Zamfirescu şi «Cîntecul de Ană» al Victoriei Ana Tăuşan…

«Cîntecul iubirii»: ce omagiu mai frumos adus dragostei, ce buchet mai bogat în culori sonore în această țară şi în aceşti ani care înconjură femeia ca şi sentimentele ce ea le inspiră şi virtuțile materne cu grija legiuitorului, cu respectul oamenilor de stat şi omagiul lirelor?

Veronica PORUMBACU

TOCANA
RISOARE
TOCANA
PERISOARE

ALIMENTE CONSERVATE PRIN FRIG... *dar care sînt calitățile lor deosebite, ce valoare nutritivă au, prin ce se deosebesc de produsele asemănătoare conservate — despre toate acestea nu vorbesc nici măcar etichetele ambalajelor. Nu e singurul caz în care reclama comercială păstrează o tăcere adîncă...*

știm să

Importanța dietei raționale a fost semnalată încă acum 2500 de ani în celebrul tratat de medicină scris de Hipocrate. Șase sute de ani mai tîrziu, un alt cunoscut medic al antichității, Claudios Galenos, a încercat să stabilească trebuințele nutritive ale viețuitoarelor, folosindu-se de următoarea experiență: el a așezat în fața unui ied de curînd fătat mai multe oale cu alimente. Iedul le-a mirosit pe rînd și s-a oprit în fața străchinii cu lapte. Prin acest experiment, Claudios Galenos n-a făcut altceva decît să confirme o celebră axiomă rostită de Hipocrate: «Natura nu are nevoie de maeștri care să o învețe».

Dar de atunci au trecut două milenii și jumătate. Instinctul prin care popoarele primitive își selecționează hrana în funcție de trebuințele nutritive ale organismului lipsește în bună măsură omului civilizat, deoarece în decursul vremurilor acesta și-a format noi deprinderi și preferințe. În prima parte a anchetei noastre, participanții la discuție au caracterizat în linii generale trăsăturile nutriției contemporane și au comentat în mod special principalele obstacole care pot frîna introducerea pe scară largă a unei alimentații raționale. Crearea unor noi deprinderi alimentare este însă strict condiționată de aportul pe care îl au în această privință industria alimentară, alimentația publică și acțiunea de instruire a maselor largi de consumatori. Care este contribuția concretă a acestor trei domenii de activitate? Ne propunem să răspundem acestei întrebări în cuprinsul anchetei noastre.

O DISPUTĂ VECHE ȘI REZULTATELE EI

«Conflictul» dintre medicină și industrie — disputa aprinsă asupra modului în care se prepară sau ar trebui să se prepare produsele alimentare industriale — a cunoscut în ultimii ani o sensibilă ameliorare. Colaborarea dintre medici și chimiști a favorizat obținerea unor alimente care promovează atît criteriul nutrițional cît și rentabilitatea economică.

Ceea ce, evident, nu înseamnă că discuțiile în jurul mult controversatei probleme a alimentației raționale s-au încheiat sau se vor încheia definitiv în foarte scurtă vreme. De altfel, pretutindeni în lume, introducerea pe scară largă a unei alimentații raționale, prin intermediul industriei și alimentației publice, a dobîndit pînă în prezent succese modeste. Nutriția științifică este o problemă de viitor, dar care depinde de preschimbarea unor deprinderi vechi de sute de ani.

— Medicii au foarte multă dreptate: avem nevoie de o largă gamă de produse cu valoare nutritivă ridicată. Aceasta e și părerea mea, ne spune tovarășul prof. univ. **TUDOR IONESCU,** directorul Institutului de cercetări alimentare. Cu toate acestea uneori se cam exagerează în această privință. Promovarea cu orice preț a calităților nutritive și neglijarea proprietăților organoleptice ne-ar conduce, în fapt, la realizarea unor sortimente insipide, pe care nu le-ar cumpăra și consuma nimeni. Mîncarea trebuie să aibă gust plăcut, aromă, miros îmbietor, să fie prezentată într-un mod atrăgător. Nu ne putem hrăni cu hapuri alimentare! Reflexele nutriționale sînt într-adevăr deprinderi formate și nu înnăscute — așa cum s-a remarcat pe bună dreptate în prima parte a acestei anchete — dar să nu uităm că ele au

(Continuare în pag. 6)

O EXPERIENȚĂ ORIGINALĂ. *Cei doi tineri fotografiați pe străzile Londrei, în această ipostază ciudată, sînt studenți ai facultății de nutriție. Ei participă la o originală experiență consacrată problemelor alimentației raționale. Profesorul care conduce această experiență vrea să constate de ce persoanele care mănîncă mult de 2-3 ori pe zi se îngrașă mult mai tare decît cele care ciugulesc de dimineața pînă seara, consumînd deci aceeași cantitate de alimente. Înainte de a se plimba pe stradă, cei doi studenți-cobai au mîncat zdravăn, mult peste nevoile organismului lor. Aparatele pe care le poartă au rolul de a le măsura cheltuiala de energie, activitatea cordului și consumul de oxigen.*

ne hrănim ? (II)

Anchetă realizată de Liviu TIMBUS

contribuit totuşi la modificarea unor cerințe nutritive ale omului. A nu acorda preferințe unor preparate anumite, cerute de aşa-numita «foame psihică» înseamnă a obliga organismul să lucreze ca o maşină şi a-l coborî la nivelul instinctelor. Indiferența, lipsa oricărei selecții față de preparatele culinare, prejudiciază organismului, micşorează asimilația şi oferă teren bolilor aparatului digestiv. *O problemă de loc uşoară este de a* împăca armonios cerințele psihosenzoriale cu nevoile nutritive reale. Institutul nostru a elaborat numeroase rețete care răspund acestor două criterii, iar înființarea recentă a secției de nutriție va spori simțitor gama produselor concepute după prescripțiile alimentației raționale.

— V-am ruga să ne dați cîteva exemple.

— Ideea centrală care ghidează cercetările noastre este de a obține o sinteză fericită între proprietățile organoleptice şi valoarea nutritivă a diverselor produse. Deocamdată sîntem însă abia la început. Totuşi există cîteva sortimente elaborate şi experimentate. De pildă un produs din grăsimi de peşte s-a dovedit foarte favorabil bolnavilor cu afecțiuni cardiovasculare. Experiențele efectuate în clinici au confirmat acest lucru: el contribuie cu succes la scăderea colesterolului. Un alt produs, laptele desodat, care are menirea de a simplifica şi uşura nutriția celor bolnavi de inimă, ficat, rinichi, a fost apreciat de specialişti. De asemeni laptele maternizat, preparat după o nouă rețetă, are însuşiri apropiate laptelui de mamă. Cercetările noastre se îndreaptă în prezent spre: valorificarea complexă a porumbului din punct de vedere alimentar, elaborarea unei noi tehnologii la prepararea vinului din struguri hibrizi, întrebuințarea melaselor prin recuperarea zahărului ca atare sau obținerea *de glucoză şi fructoză*. Aceasta din urmă va îndulci produsele destinate diabeticilor.

PRODUSE VALOROASE DAR INSUFICIENT CUNOSCUTE

Chimiştii Institutului de cercetări alimentare mai au multe de făcut pentru a materializa prescripțiile nutriției raționale, dar nu e mai puțin adevărat că o întreagă gamă de produse, existente, cu vădite calități, sînt insuficient cunoscute şi apreciate de publicul consumator.

Iată şi argumentele care vin în sprijinul acestei păreri, susținute în cadrul discuției noastre de către tov. ing. **ION MARINESCU**, şeful secției de cercetări *pentru industria conservelor* a Institutului de cercetări alimentare.

— Ani în şir medicii au dus o adevărată campanie împotriva alimentelor conservate. Părerea igieniştilor că asemenea produse sînt ostile nevoilor nutritive ale organismului a fost părăsită, dar publicul consumator se află încă sub influența acestei false credințe. În prima parte a anchetei publicate de revista «Flacăra» s-au făcut cîteva observații, nu întru totul întemeiate, asupra modului în care se prepară conservele. S-a spus, de pildă, că fierberea prea îndelungată a conservelor de carne provoacă o scădere a calității. Tratamentul termic, realizat în autoclave, are menirea de a distruge microflora, de a steriliza preparatele din carne. Durata de fierbere nu este fixată în mod arbitrar, cum poate îşi închipuie unii medici, ci în concordanță strictă cu mărimea recipientului (conserva respectivă) şi viteza de pătrundere a căldurii.

— Şi totuşi, medicii igienişti şi publicul consumator au remarcat nu o dată lipsa de calitate a unor conserve.

— Conserve proaste există, o recunoaştem deschis. Ele sînt rezultatul unor prelucrări defectuoase, a nerespectării *normelor* ştiințifice stabilite sau, altminteri spus, a unui insuficient control de calitate.

— Vă reamintim că în cadrul discuțiilor medicii s-au referit şi la conservele de legume.

— Folosirea în conserve a unor legume supramaturate — adică ceea ce au remarcat interlocutorii dv. — reprezintă, evident, o practică greşită. Coacerea excesivă a plantei provoacă o însemnată pierdere a procentului de vitamine, scurgerea apei organice şi deci un început de veştejire. O conservă preparată cu asemenea legume va avea desigur o calitate mult redusă. Vina aparține fabricilor producătoare şi este rezultatul slabei organizări: recepționarea unor legume proaste şi stocarea lor îndelungată în depozite. Se întîmplă însă şi un alt fenomen: pe piață apar produse cu reale calități, dar care nu se bucură de o apreciere generală, deoarece mulți consumatori sînt încă tributari unor idei preconcepute sau unor vechi deprinderi.

— Vă referiți la alimente cu proprietăți nutritive deosebite?

— Voi da cîteva exemple. Sucul de roşii se fabrică din roşii de calitatea întîi şi după o rețetă care reclamă o atenție şi o îngrijire specială. El este bogat în vitamine şi săruri minerale, adică exact în elementele nutritive care lipsesc din alimentația specifică timpului rece. Multe gospodine îl utilizează în locul pastei de tomate, ceea ce este greşit deoarece prin fierbere produsul îşi reduce simțitor calitatea. El a fost creat pentru a fi consumat în stare naturală. O altă durere a noastră: problema compoturilor... Multe gospodine mai susțin şi astăzi că prepararea în casă a compoturilor reprezintă o garanție a calității. Şi nu e de loc aşa.

— Prin ce se deosebeşte prepararea casnică de cea industrială?

— Conservarea fructelor se face, după cum ştim cu toții, prin fierbere. În fabricile noastre o cutie de un kilogram este sterilizată la o temperatură de 100 grade într-un răstimp de 15 minute. Acelaşi recipient, pregătit în gospodărie, stă pe foc cîteva ore. Or, prelungirea duratei de fierbere modifică într-un mare grad compoziția alimentului: vitamina C dispare cu totul, gustul natural se schimbă, culoarea şi aroma se modifică. Există de asemenea conserve dietetice: compoturi sau produse de carne şi legume, al căror proces tehnologic a fost întocmit şi aprobat cu concursul medicilor igienişti. Aceste conserve s-au făcut remarcate prin varietate şi, indiferent de anotimp, prin calitatea lor constantă.

— Produsele conservate prin frig sînt supuse aceluiaşi destin nefericit?

— O soartă la fel de nedreaptă au avut şi alimentele refrigerate. Reclama comercială ineficientă este aici principalul vinovat. Căldura şi frigul acționează, după cum se ştie, în mod diferit asupra alimentelor. Tempera*tura ridicată le degradează calitatea* nutritivă, modifică proteinele, distruge vitaminele, tulbură compoziția generală. Frigul, dimpotrivă, are darul de a conserva aceste preparate. Congelarea rapidă — procedeul refrigerării — surprinde şi menține neschimbate aceste calități. Dezghețarea trebuie să se facă însă lent, la o temperatură de minus un grad. Altminteri se întîmplă ceea ce au remarcat unii consumatori: produsul se înmoaie (deoarece apa din țesuturile alimentului nu se resoarbe), prinde o culoare şi un gust neplăcut. E vorba cu alte cuvinte de nerespectarea indicațiilor de decongelare.

(Şi fiindcă tot sîntem la capitolul «destinelor tragice» să amintim în cîteva cuvinte şi situația nefericită a cărnurilor congelate. Şi acest produs, înghețat uneori pînă la minus 40 de grade, conservă toate proprietățile nutritive. Dar aici vina în privința modului de decongelare nu aparține consumatorului. Carnea suferă uneori modificări structurale nedorite din pricina transportului efectuat în mod necorespunzător sau din cauza neglijenței unor lucrători din comerț. La secția de frig a Institutului se lucrează în prezent la un studiu menit să ofere noi proiecte standard asupra felului în care să se păstreze sau să se dezghețe carnea în sectorul comercial.)

— Ce produse noi vor apărea pe piață în anul acesta?

— Secția de conserve a pregătit două grupuri principale de noi sortimente. În primul rînd conserve cu pireuri pentru copii, caracterizate printr-o foarte mare finețe a particulelor. *Pireuri din fructe şi legume şi pireuri* mixte realizate din combinarea legumelor şi fructelor cu lapte, amidon, orez şi carne. Toate se vor impune prin valoarea lor nutritivă ridicată. Vom întrebuința materie primă de cea mai înaltă calitate, iar în procesul tehnologic vor fi îndepărtate toate elementele inutile: cozile, sîmburii, pedunculii. Conținutul lor va cuprinde o cantitate apreciabilă de glucide, protide, săruri minerale, vitamine şi acizi organici. O altă preocupare: lărgirea sortimentelor de supe concentrate şi extinderea alimentelor capabile să faciliteze tratamentul diferitelor boli.

PÎINEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

— Am citit observațiile adresate cercetătorilor din sectorul de panificație publicate în «Flacăra» de către prof. univ. Iancu Gonțea. Ele sînt în mare măsură pe deplin întemeiate. Produsele făinoase — remarcă în continuare tov. ing. **NICOLAE SPĂTARU**, şeful secției morărit-panificație a Institu*tului de cercetări alimentare — conțin* prin însăşi natura lor un procent ridicat de glucide (amidon, zaharuri). Propunerea tovarăşului prof. univ. Gonțea, de a se renunța la introducerea în produsele de panificație a unor adaosuri zaharoase este demnă de reținut, dar sortimentele realizate după această rețetă sînt totuşi puține la număr şi nu compun dieta zilnică a publicului consumator. Revenind la părerile expuse de profesorul Gonțea consider că stabilirea gradului optim de extracție a făinii, în funcție de componenții nutritivi ai bobului de grîu, va fi de bun augur. Vom putea elabora în felul acesta rețete pentru produse de panificație în funcție de necesitățile fiziologice variate ale organismului uman. Este întemeiată şi constatarea că la unele făinuri, conținutul în vitamine

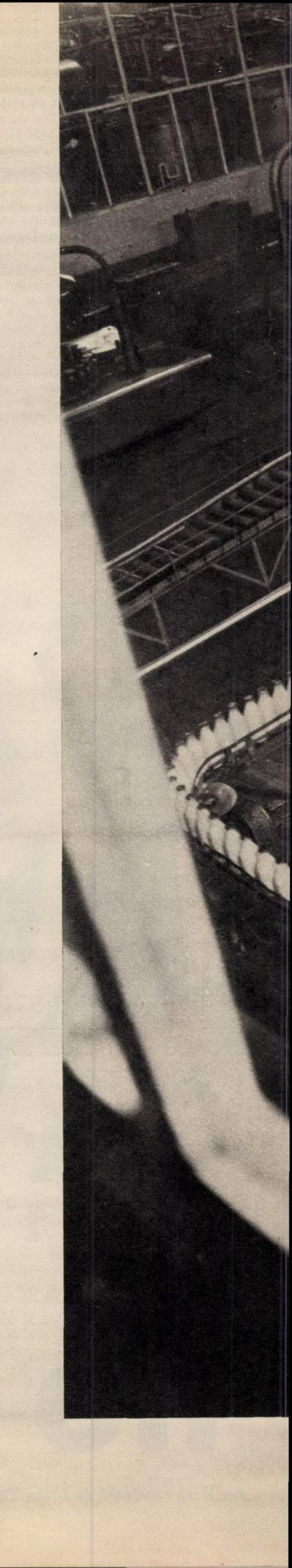

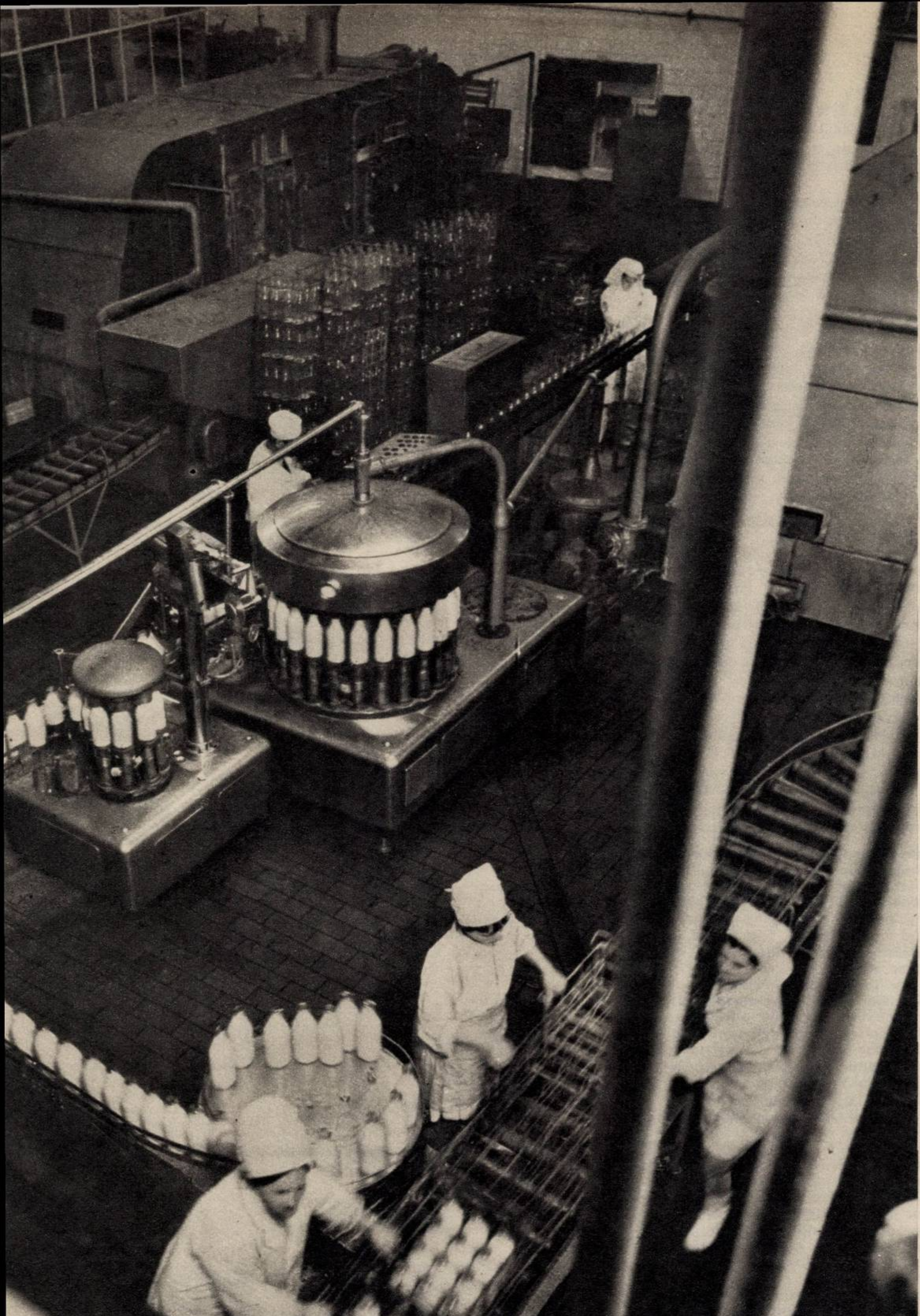

Laptele, «univers alimentar». Înzestrat cu proprietăți nutritive excepționale, acest aliment este recomandat astăzi tuturor categoriilor de consumatori. Fotografia noastră vă prezintă o secție a Fabricii de produse lactate «București». În moderna întreprindere din Capitală se îmbuteliază zilnic, în medie, 170 mii sticle.

se diminuează în timpul coacerii aluatului. Necesarul trebuie completat, și folosirea în acest scop a unor subproduse din industria laptelui (zer și zară) ar constitui o rezolvare fericită.

— Vă rugăm să enumerați cîteva produse noi de panificație.

— Grupa produselor dietetice s-a bucurat în ultima vreme de o atenție specială. Au intrat în fabricație următoarele sortimente: pîine hipoglucidică (un conținut redus de glucide), pîine acloridă (fără sare), pîine graham (care contribuie la stimularea stomacului), pesmetul dietetic, care se recomandă celor bolnavi de colită și colecistită.

CONSUMATORUL VA RĂMÎNE STĂPÎN PE DIETA LUI ZILNICĂ?

Convorbire cu tov. director adjunct IULIU BOLDEANU în Ministerul Comerțului Interior.

— Are alimentația publică vreun rol în afirmarea prescripțiilor nutriției raționale? Firește că da. Rolul alimentației publice nu se poate mărgini doar la satisfacerea cererilor și preferințelor consumatorilor; el poate și trebuie să contribuie la formarea acestor preferințe. Cel mai greu obstacol îl constituie, desigur, înfrîngerea unor deprinderi greșite, proprii atît consumatorilor cît și lucrătorilor din comerț.

Modificarea acestor deprinderi este o sarcină complexă, care se cere rezolvată în timp și care depinde de foarte mulți factori. Efortul alimentației publice pentru aplicarea în viață a principiilor alimentației raționale se desfășoară pe mai multe căi. Este vorba, în primul rînd, de larga popularizare a acestor principii în rîndurile lucrătorilor alimentației publice, de cunoașterea precisă a calităților nutritive și calorice a alimentelor de bază și a preparatelor culinare. «Rețetarul general de preparate culinare», editat de Direcția alimentației publice din M.C.I., constituie un ghid orientativ prețios pentru cadrele tehnice de specialitate. El cuprinde două mii de rețete de preparate culinare cu indicarea numărului respectiv de calorii și a cantității de proteine, lipide, hidrocarbonate etc. Această lucrare importantă, care ține seama de condițiile concrete din țara noastră, a văzut lumina tiparului și datorită ajutorului prețios acordat de către... Institutul de fizică atomică. Pentru rezolvarea complicatelor calcule, pentru obținerea unor rețete prețioase, a trebuit să folosim mașinile electronice de calcul ale institutului. Tot în scopul popularizării cunoștințelor de igienă alimentară programele de tehnologie și instruire practică pentru școlile profesionale de specialitate cuprind ore destinate predării acestor cunoștințe.

— În prima parte a anchetei noastre a fost vorba însă și de specificul unor unități. Participanții la discuții au fost de părere că introducerea alimentației raționale depinde și de modul în care e organizată rețeaua comercială.

— Interlocutorii dv. au făcut observații și propuneri judicioase demne de reținut. Nu pot fi de acord însă că reînființarea birturilor populare — propunere făcută de tov. dr. Dumitrașcu — ar îmbunătăți rețeaua de alimentație publică. În asemenea localuri nu s-a mîncat niciodată excelent. Ele s-au caracterizat mai degrabă prin modul

(Continuare în pag. 8)

neigienic de preparare a alimentelor. Astăzi consumatorul are mult mai multe posibilităţi de a-şi alege meniul preferat, deoarece profilul unităţilor noastre este mult mai variat. O dovedesc printre altele şi următoarele date: în anul 1966 ponderea producţiei de preparate culinare în totalul desfacerilor alimentaţiei publice a crescut la 28,1 la sută faţă de 27,5 la sută în anul anterior, iar ponderea băuturilor a scăzut la 48,1 la sută în 1966 faţă de 52,5 la sută în anul anterior. Bineînţeles, posibilităţile de creştere a producţiei de preparate culinare sînt departe de a fi epuizate.

(Sîntem şi noi de acord că nu putem merge înainte privind înapoi. Totuşi numărul pensiunilor şi localurilor unde se poate mînca bine şi la un preţ convenabil este redus. Prea multe bodegi şi bufete şi prea puţine unităţi cu preparate calde — n.r.)

— Ce s-a făcut în scopul extinderii desfacerii produselor lactate?

— În centrul preocupărilor igieniştilor noştri alimentari stă azi problema măririi consumului de lapte şi preparate lactate. Acest interes este justificat şi de calităţile alimentare excepţionale ale acestor produse cît şi de progresele obţinute în acest domeniu de industria alimentară. La sfîrşitul anului 1966 existau în ţară 25 restaurante lactovegetariene şi 43 bufete lacto. E adevărat cam puţine, deocamdată.

(Nu puţine ci foarte puţine! Aceste unităţi sînt supraaglomerate şi rareori, în limitele timpului disponibil, consumatorul găseşte mese libere — n.r.)

— Profilul acestor unităţi este respectat totdeauna?

— Din păcate, nu. Nu rareori responsabilii acestor unităţi introduc în vînzare produse străine, nespecifice, pentru a mări — pretind ei — rentabilitatea unităţii. Este necesar să instituim un control mult mai sever!

— Ce ne puteţi spune despre restaurantele destinate produselor dietetice?

— O problemă de viitor dar pe care o dorim rezolvată în cel mai scurt timp posibil. Prima măsură: formarea cadrelor necesare. Cursuri speciale pentru formarea de bucătari dieteticieni funcţionează din 1965. În prezent se desfăşoară, la Sinaia, o acţiune de specializare a cadrelor alimentaţiei publice. Studiul cuprinde şi probleme consacrate alimentaţiei dietetice. De asemenea la cursurile de specializare organizate la Bucureşti între 20 februarie şi 15 mai 1967 şi la care funcţionează ca lectori medici specialişti, se prevede formarea de bucătari dieteticieni. Din păcate, numărul restaurantelor care să ofere exclusiv preparate dietetice este extrem de redus. Pentru o primă etapă au fost date indicaţii pentru mărirea numărului de secţii dietetice pe lîngă unele restaurante, restaurante-pensiune şi lactovegetariene. Pentru aceste secţii au fost difuzate, cu sprijinul Ministerului Sănătăţii şi Prevederilor Sociale, reţete de preparate dietetice special întocmite pentru diferite afecţiuni. În general vorbind ne străduim ca aportul nostru la introducerea alimentaţiei raţionale să devină cît mai eficient. Sîntem şi noi ca şi alţii abia la început. Consumatorul rămîne deocamdată suveran pe dieta lui alimentară, dar sperăm că nu peste multă vreme vom izbuti să-l «obligăm» să se hrănească raţional.

Alimentaţia raţională înseamnă, aşadar, în esenţă, acoperirea optimă a trebuinţelor metabolice ale organismului cu produse alimentare bogate în proprietăţi nutritive, corect prelucrate şi cu variate însuşiri organoleptice. Realizarea acestui deziderat al oamenilor de ştiinţă reclamă întocmirea unui vast program de acţiune, mult tact şi multă răbdare. Este vorba, în ultimă instanţă, de preschimbarea unor deprinderi vechi de sute de ani. Ceea ce nu e de loc uşor.

Realizări evidente există, dar în privinţa introducerii pe scară largă a nutriţiei ştiinţifice sîntem — au recunoscut toţi interlocutorii noştri — abia la început. Discuţiile purtate ne permit totuşi să reţinem în final cîteva concluzii preţioase.

Cercetările şi lucrările institutelor de igienă constituie un ghid orientativ preţios, necesar tuturor celor care contribuie în mod eficient la reaşezarea nutriţiei cotidiene pe baze noi. Reamintim cu acest prilej, o importantă propunere ivită în timpul discuţiilor: necesitatea înfiinţării unui for central care să coreleze activitatea mai multor domenii de activitate afectate problemelor de nutriţie.

Produsele industriei alimentare existente, precum şi noile reţete experimentate, vădesc o mai mare preocupare a specialiştilor noştri pentru înfăptuirea unei sinteze fericite între însuşirile senzoriale ale produselor şi proprietăţile lor nutritive.

Remarcăm de asemenea şi preocuparea alimentaţiei publice pentru întocmirea unui reţetar gastronomic mult mai valoros şi pentru o mai largă diversificare a unităţilor de consum, în special a celor cu profil dietetic.

Din păcate în domeniul educaţiei cetăţeneşti (popularizarea principiilor nutriţiei raţionale) s-a făcut pînă acum foarte puţin. În afara tratatelor de specialitate şi a unor articole de informare ştiinţifică, risipite în reviste şi gazete, alimentaţia raţională a fost slab popularizată în rîndul maselor de consumatori. Un aliat nefolosit: reclama comercială — un eficient mijloc pentru informarea cumpărătorului, pentru relevarea însuşirilor alimentare ale unor mărfuri diverse. Serviciile de reclamă ale Ministerului Industriei Alimentare şi Ministerului Comerţului Interior ne-au asigurat că perioada reclamelor concepute în stilul «consumaţi, folosiţi, cumpăraţi...» (adică ceea ce face omul în mod obişnuit, fără să aibă nevoie de sfatul cuiva) s-a încheiat definitiv. Ni s-au prezentat cu acest prilej proiectele unor afişe, ambalaje, filme pentru televiziune etc. care vădesc preocuparea pentru găsirea unor mijloace mai inedite în recomandarea produsului. Ni s-a vorbit şi despre folosirea unui limbaj nou în redactarea reclamelor, caracterizat printr-un conţinut informativ mult mai bogat.

În concluzie: nutriţia ştiinţifică, alcătuirea unei diete echilibrate, rămîne o problemă de mare actualitate. În condiţiile vieţii contemporane, introducerea pe scară largă a alimentaţiei raţionale nu poate fi realizată decît cu concursul şi prin corelarea mai multor domenii de activitate: cercetare ştiinţifică, industrie alimentară, comerţ şi educaţie cetăţenească.

gastronomie în pilule

Cum va arăta hrana viitorului? Preferinţele omului modern — au observat specialiştii — se îndreaptă către raţiile alimentare concentrate. Chimia, la rîndul ei, ne asigură că într-un viitor nu prea îndepărtat alimentele vor fi preparate pe cale sintetică din petrol şi cărbune.

Cum se vor nutri urmaşii noştri? Caricaturistul Mircea Anania *prezintă, glumind, cîteva imagini desprinse din viitorul gastronomiei.*

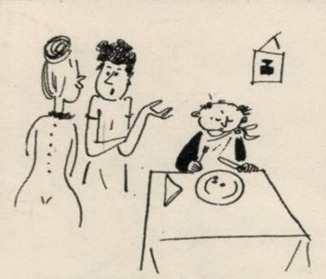

— Nu poate rezista tentaţiei. Mănîncă trei fripturi la o singură masă.

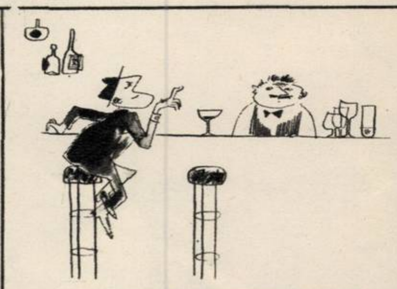

— Un hidrat de carbon şi-o proteină mică, te rog!

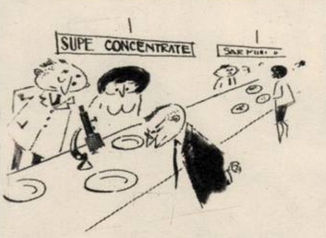

Fără cuvinte.

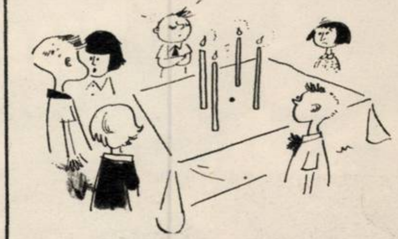

— Tortul e mare, trebuie să ajungă la toată lumea.

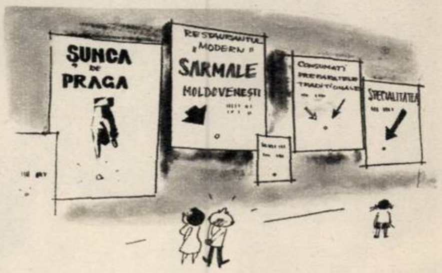

— Cum să te decizi?

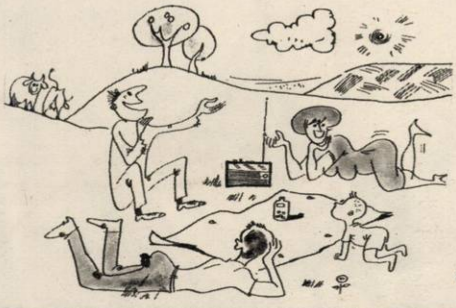

«PICNIC»
— Alt gust au bucatele la iarbă verde!...

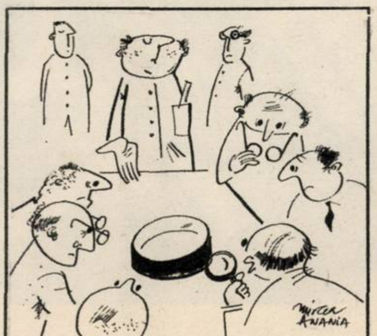

— ...Şi aceasta este ultima inovaţie: pilula superconcentrată...

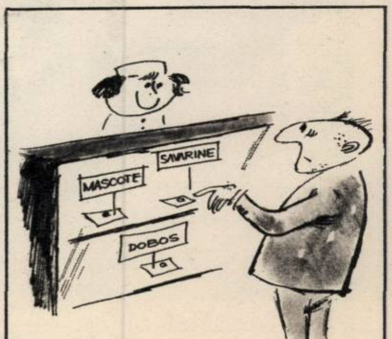

— ...o consumaţi aici sau o punem la pachet?

aș vrea să fiu...

Anchetă realizată de Bazil DUNĂREANU

La cincisprezece ani visezi de dragul visului dar la optsprezece ani visezi, cum se spune, cu picioarele pe pămînt. Acum, viitorul nu ți se mai pare atît de îndepărtat iar proiectelor tale de adolescent le adaugi certitudinea împlinirii dublată de vigoarea tinereții: «Vreau să devin doctor» (sau inginer, sau profesor) nu e, astfel, numai un gînd al sute de mii de tineri care, în fiecare an, bat la poarta vieții, ci reprezintă măsura responsabilității pe care liceanul de azi și-o asumă pentru societatea de mîine. Iată de ce acest gest al alegerii profesiunii trebuie făcut cu mare seriozitate și cu o dublă răspundere: pentru tine și pentru ceilalți.

Tocmai în acest sens am bătut la porțile a șase licee bucureștene — dintre cele mai prestigioase — și, prin intermediul unor chestionare, am purtat o amplă discuție:

- ■ CE PROFESIUNE DORIȚI SĂ VĂ ALEGEȚI DE CE
- ■ CUM AȚI AJUNS LA CONCLUZIA CĂ TOCMAI ACEASTA ESTE PROFESIUNEA CEA MAI BUNĂ PENTRU DV
- ■ CINE V-A AJUTAT (ȘI CUM) ÎN HOTĂRÎREA PE CARE AȚI LUAT-O
- ■ ÎN FAMILIA DV. MAI PRACTICĂ CINEVA PROFESIUNEA PE CARE AȚI ALES-O CINE
- ■ LA CE MATERII AȚI AVUT CELE MAI MARI MEDII ÎN ULTIMII 4 ANI DE ȘCOALĂ ȘI CARE SÎNT ACESTE MEDII

Au răspuns: 1 000 DE LICEENI.

Și-au spus părerea: 25 PROFESORI DIRIGINȚI

și

prof. ROMEO DĂSCĂLESCU,
secretar științific al Institutului de științe pedagogice,
prof. CRISTINA IONESCU,
psiholog,
prof. MIHAI GHIVIRIGĂ,
șef de lucrări la Institutul de științe pedagogice,
prof. AUGUSTIN MACARIE

1 000 de elevi (545 băieți — 455 fete) au ales:

● învățămîntul superior tehnic și economic	430	(266 băieți — 164 fete)
● învățămîntul universitar	237	(50 băieți — 187 fete)
● medicina	109	(29 băieți — 80 fete)
● institutul pedagogic	26	(8 băieți — 18 fete)
● școli tehnice	40	(12 băieți — 28 fete)
● teatru-cinema	20	(7 băieți — 13 fete)
● artele plastice	10	(3 băieți — 7 fete)
● conservatorul	8	(4 băieți — 4 fete)
● cultură fizică și sport	30	(12 băieți — 18 fete)
● diferite meserii	4	(1 băiat — 3 fete)
● școli militare	21 băieți	

*

- 95 elevi și-au ales aceeași meserie ca a părinților; 133 au fost influențați de alte rude.
- În plus, 140 elevi declară că au fost influențați în alegerea profesiunii de familie și 243 de școală. În total deci: 611.
- 109 elevi au medii slabe și foarte slabe la materiile legate de profesiunea aleasă.
- La 50 de elevi (din 300) profesorii diriginți își declară dezacordul cu meseria aleasă.
- 66 elevi (33 băieți — 33 fete) nu știu ce meserie să-și aleagă.
- Din cei 51 de elevi care vor să urmeze Institutul de studii economice, 30 (din care 22 fete) declară că sînt atrași de comerțul exterior.

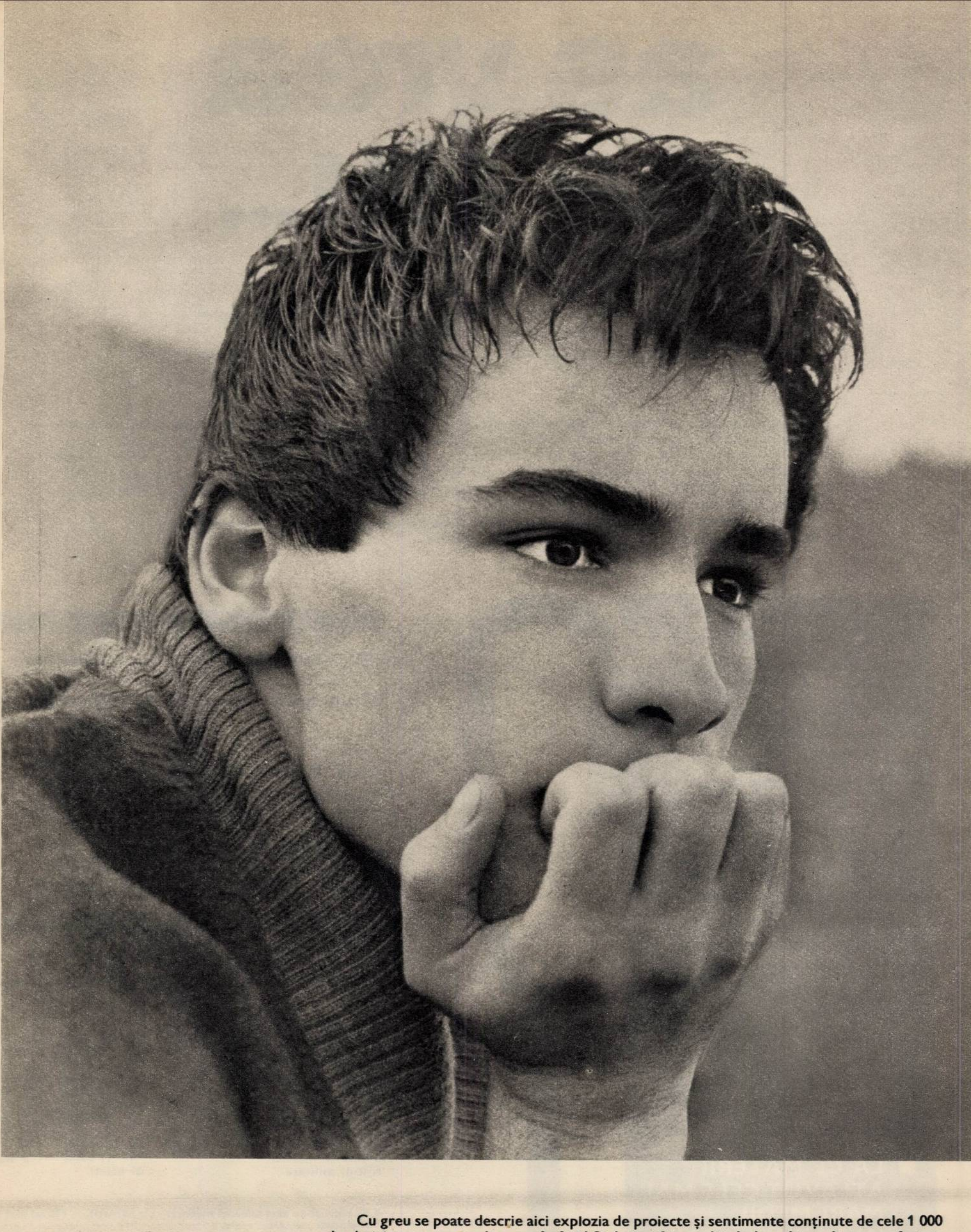

aș vrea să fiu...

Cu greu se poate descrie aici explozia de proiecte și sentimente conținute de cele 1 000 de chestionare pe care le avem în față! Și dacă, cifric vorbind, deosebirea dintre preferințe e pregnantă *(atîția* la medicină, *atîția* la chimie etc.), *motivările* sînt străbătute de o idee comună și de un fior, pe care **M. MARIA** le exprimă pe cît de simplu pe atît de convingător: «*Doresc să devin profesoară de geografie pentru că sînt atrasă de frumusețile patriei*». **G. ECATERINA,** la rîndul ei, implică cu modestie noțiunea de utilitate: «*Vreau să devin cercetătoare în chimie pentru că doresc să fiu de un real folos patriei, aducînd micul meu aport la dezvoltarea ei*». În egală măsură, transpare dragostea pentru copil, pentru om: **M. IRINA:** «*Vreau să devin profesoară pentru că îmi plac copiii, îmi place să discut cu ei, să-i învăț și doresc să le fiu de*

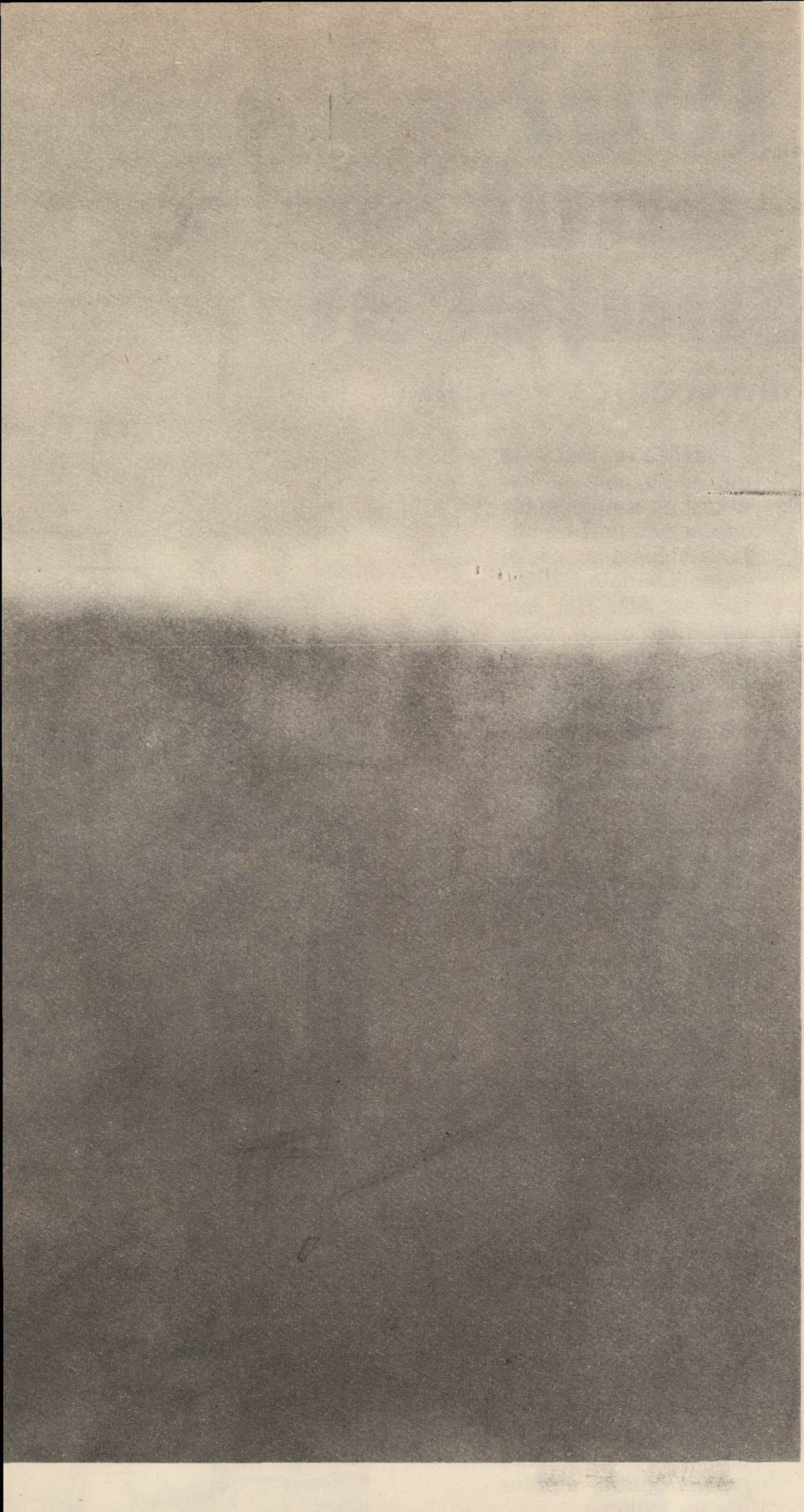

folos în măsura în care pot». **L. DANA:** *«...medic. Mă atrage viața de spital, mă atrag oamenii și aș vrea să știu că-mi stă în putință să le fiu de folos».*

Firește, chiar dacă rezultatele sondajului nostru nu pot fi considerate ca semnificative sută-n sută (să nu uităm, de pildă, că ne-am adresat numai unor elevi de liceu teoretic și nu de liceu de specialitate și lipsa de afluență către unele profesiuni cu calificare specială sau către anumite ramuri de activitate, cum ar fi agricultura, e explicabilă astfel din capul locului), ele au scos la iveală realități pe care e bine să le supunem dezbaterii. Gîndurile unui om nu pot fi analizate statistic dar cifra mai multor gînduri, da...

Scop în care ne-am adresat unor pedagogi experimentați. Iată-le părerile:

Prof.
ROMEO DĂSCĂLESCU

- **Dificultăți de ordin pozitiv**
- **Tineretul de azi are ce (și la ce) visa**
- **Posibilități noi, profesiuni noi**

Aceasta e și prima concluzie la care ajungi după ce ai citit răspunsurile celor 1 000 de elevi chestionați: tinerii din patria noastră au largi posibilități de calificare profesională, cum nu le-au avut părinții lor.

În trecut, în marea majoritate a cazurilor, îți «căutai» profesiunea care să te primească. Astăzi dificultatea constă în «a alege», pentru că toate la un loc și fiecare în parte au o putere de seducție deosebită. Așa se explică și lipsa «tradițiilor profesionale» de familie; *posibilități noi cheamă profesiuni noi.*

Prof.
AUGUSTIN MACARIE

- **Maturitatea și luciditatea cetățeanului de 18 ani**
- **Un miraj spulberat**
- **Despre o «rara avis»**

Pornind de la ideea că, în condiții actuale, alegerea profesiunii constituie nu numai o chestiune personală, ci și o importantă răspundere cetățenească, constatăm că și sub acest raport *mulți dintre tinerii noștri dau dovadă* (sau încearcă să dea dovadă) *de maturitate.* Că la mijloc este vorba și de luciditate ne-o demonstrează faptul că «mirajul» ecranului, atît de puternic printre adolescenți, n-a mai dominat ca în anii trecuți: din cei 1 000 de liceeni, numai 4 vor să devină actori de filme.

Constatăm, de asemenea, că *s-a făcut mai multă lumină în privința profesiunilor «pentru băieți» și a celor «pentru fete».* Fetele bat la porți care păreau a fi create numai pentru băieți. Astfel, spre Institutul de construcții, pe lîngă cei 75 de băieți se îndreaptă și 31 de fete. E îmbucurător de asemenea faptul că vor să se facă stomatologi 15 fete (față de 10 băieți); e o meserie pentru fete. În același timp însă, ne încearcă un sentiment de mîhnire la gîndul că, în viitor, în învățămînt, *bărbații sînt sortiți să devină o «rara avis».*

Prof. CRISTINA IONESCU

- **Nu poți cunoaște ceea ce nu ți se prezintă**
- **Părinții trebuie și ei inițiați**
- **Psihologia modernă are nevoie de aparate**

Dacă procentul de 33,3 la sută elevi orientați spre învățămîntul superior (cu ponderea pe construcții, chimie industrială, mecanică, electrotehnică) arată o justă orientare a elevilor pe ramuri de producție, în concordanță cu nevoile țării, în anii viitori nu poate fi considerată mulțumitoare cifra de 1,4 la sută spre petrol-gaze (chiar dacă ancheta s-a făcut în București), unde nevoia de cadre specializate solicită absolvenți mai mulți. E clar că *aceste institute au fost insuficient popularizate în școli.*

(Continuare în pag. 17)

1907–anul însîngerat

din cronica vremii

Plastica a fost una din artele care au reflectat cu sensibilitatea unui seismograf frămîntările și lupta poporului pentru libertate și dreptate socială. Cei mai înzestrați artiști plastici ai epocii au exprimat cu vigoare, prin intermediul graficii, protestul lor față de nedreptățile și abuzurile orînduirii bazate pe exploatare. Așa se face că momentele cele mai semnificative din istoria luptei populare se găsesc reflectate în plastica timpului.

Anul 1907 — în care zeci și sute de mii de țărani obijduiți din țara noastră s-au ridicat într-o uriașă răscoală — a avut un răsunet violent în opera artiștilor noștri plastici de seamă; critica la adresa orînduirii nedrepte măcinate de contradicții și vicii fiind exprimată cu o virulență unică. Ștefan Luchian, Octav Băncilă, Nicolae Vermont, Iosif Iser, Nicolae Mantu,Ary Murnu, iată cîteva personalități proeminente care în acel an memorabil au fost de partea țăranilor asupriți care luptau pentru drepturile lor legitime.

Din operele acestor artiști militanți, prezentăm cîteva lucrări care se înscriu ca documente reale în paginile cronicii însîngeratului an 1907.

NICOLAE MANTU

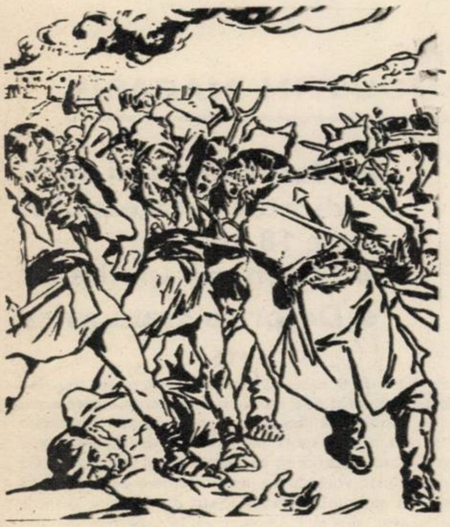

«Răscoalele țărănești»

ARY MURNU

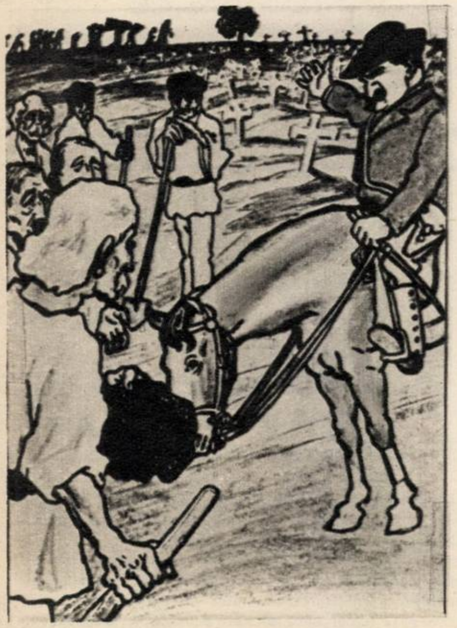

Rezolvarea «chestiunii țărănești»: Vă plîngeți că n-aveți pămînt; poftim, ăl de colo nu-i tot al vostru? (1907).

ȘTEFAN L

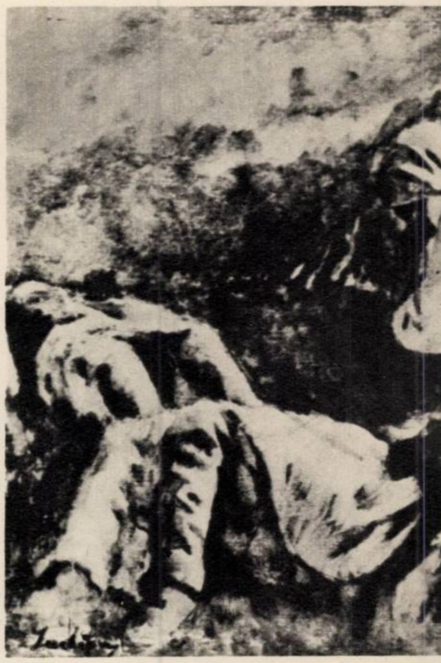

«Episod din răscoala din 1907»

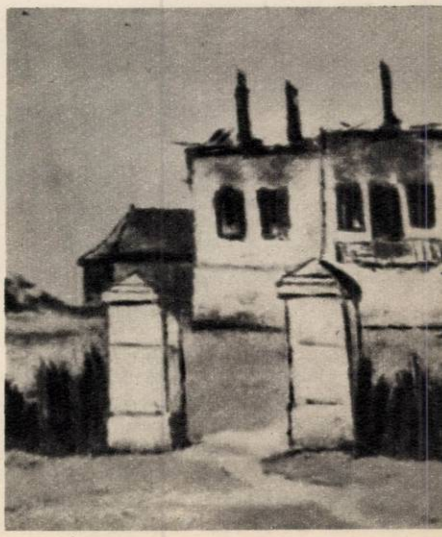

«Conac incendiat»

ICOLAE VERMONT

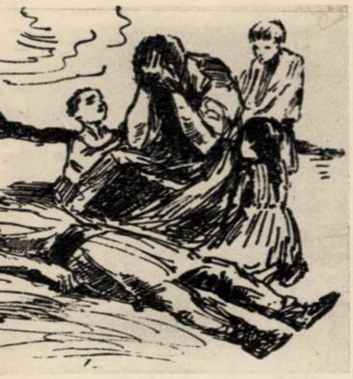

«Ioane, Ioane, ai cerut pămînt»

AN

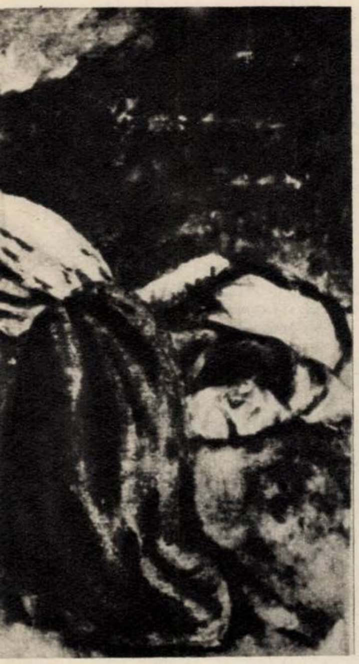

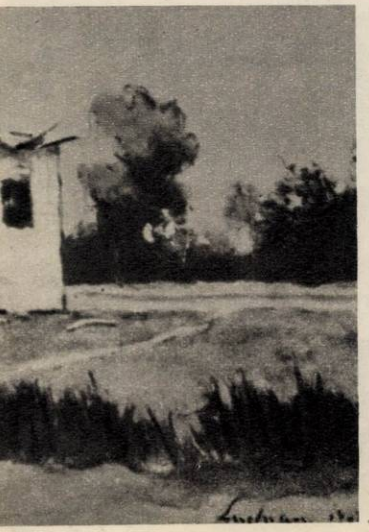

OCTAV BĂNCILĂ

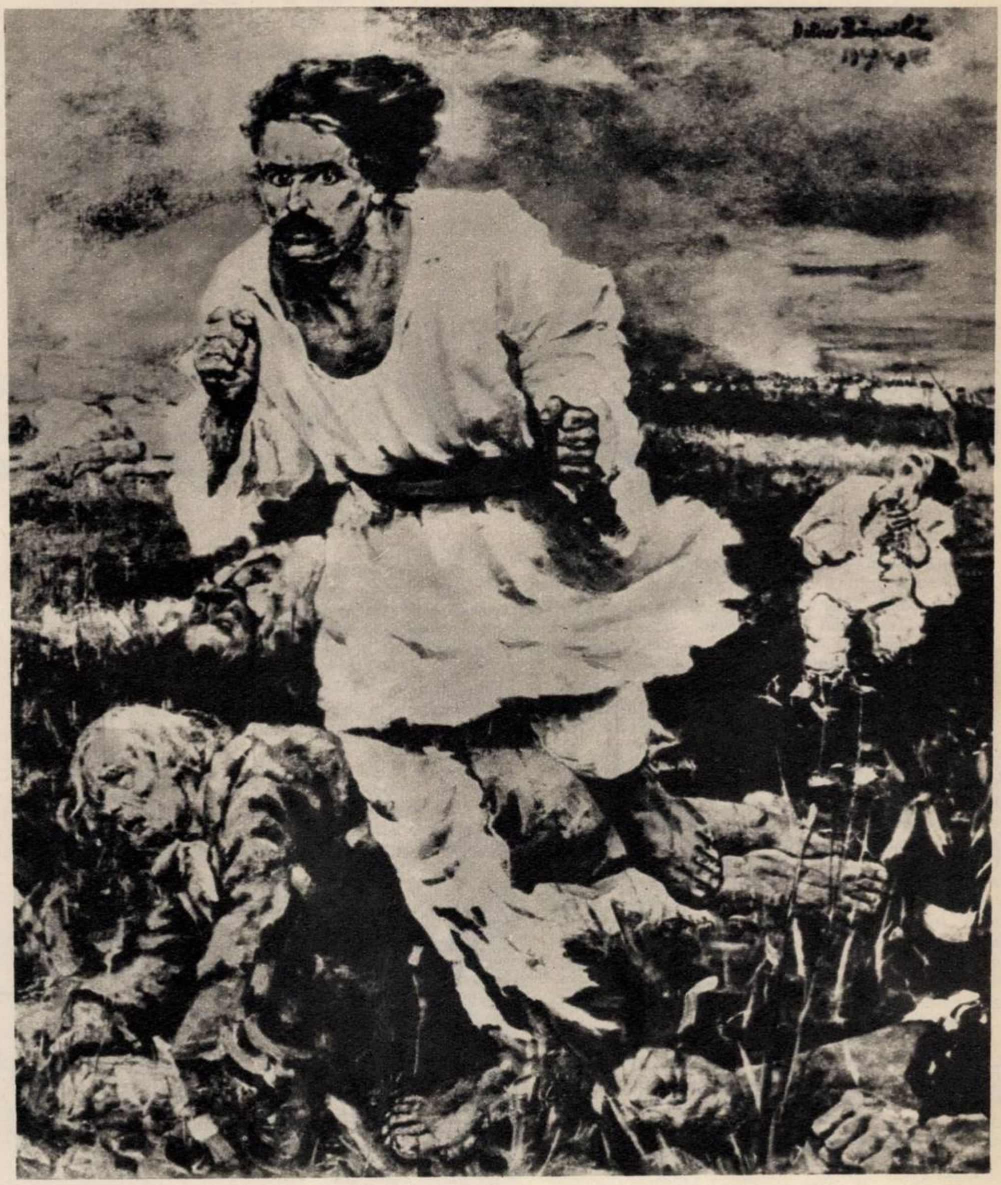

«1907»

IOSIF ISER

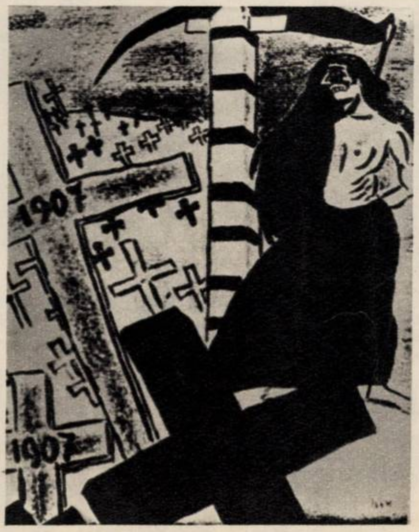

Holera: Nu mai e nevoie de mine... mi-a luat-o Brătianu înainte.

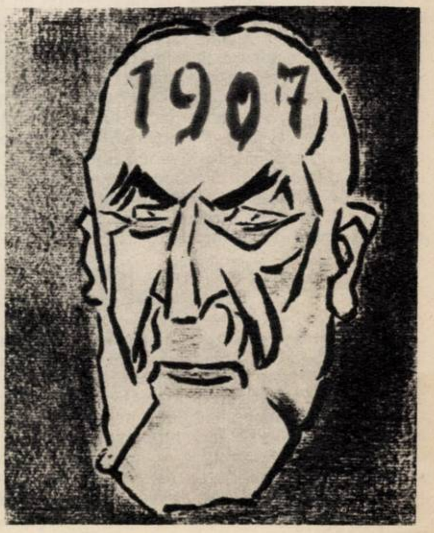

«Carol I — 1907»

• INTERZICEREA CIRCULAȚIEI RUTIERE LA LOS ANGELES... • O «POLIȚIE» ÎMPOTRIVA POLUĂRII ILEGALE A ATMOSFEREI LA PARIS... • AUTOMOBILUL ELECTRIC, CEL MAI «CURAT» MIJLOC DE TRANSPORT... • FAPTE ȘI PREOCUPĂRI DIVERSE CARE PROIECTEAZĂ ÎN ACTUALITATE O LUPTĂ DÎRZĂ ȘI TĂCUTĂ. SCOPUL EI: SĂ SFÎȘIE VĂLUL FORMAT DIN PRAF ȘI PULBERE MICROSCOPICĂ PE CARE VIAȚA MODERNĂ A MARILOR ORAȘE ÎL INTERPUNE

între noi și soare

«M-am născut la Pittsburg, dar am văzut lumina zilei la Washington». Acest dicton american, al cărui înțeles scapă europenilor care nu au vizitat acel centru industrial din Statele Unite, purcede dintr-o sumbră experiență — sumbră în sensul propriu al cuvîntului. Căci pentru pittsburghezi, pînă nu demult, cerul era acoperit în permanență de un covor gros de fum, emanat de coșurile marilor uzine. Peste 400 tone de cenușă și zgură acopereau anual fiecare kilometru pătrat.

La Los Angeles, lupta împotriva poluării atmosferei de către gazele ce țîșnesc în valuri din țevile de eșapament ale automobilelor este în curs de desfășurare. În anumite condițiuni climatice, aerul devine practic irespirabil, iritînd ochii și mucoasele căilor respiratorii. În astfel de momente edilii orașului se văd siliți să recurgă la soluții extreme: circulația rutieră este pur și simplu vremelnic interzisă. De altfel, în fața unei comisii de cercetare a senatului american s-a făcut nu demult afirmația că aproximativ jumătate din poluarea atmosferei în S.U.A. se datorește autovehiculelor. Desigur, în alte țări procentajul este diferit.

Specialiștii francezi au calculat că în fiecare an un milion de tone de praf provenit de pe urma desfășurării proceselor industriale impurifică atmosfera țării. Doar asupra Parisului se revarsă anual 15 000 tone de praf și 90 000 tone de cenușă. Aci municipalitatea a creat un gen aparte de poliție pentru «supravegherea» aerului și găsirea delincvenților care se fac vinovați de poluarea masivă a celui mai necesar «bun de larg consum». O primă constatare care a și dus la luarea unor măsuri practice: în mod oarecum paradoxal poluarea crește simțitor în jurul mașinilor atunci cînd acestea *staționează*, cu motorul în turație redusă.

«Paznicii» atmosferei din capitala Franței au declarat de asemenea război... sobelor. Pașnicele căminuri au fost calificate fără menajamente drept inamicul nr. 1 al aerului. O veritabilă legislație a fost adoptată pentru a interzice arderea anumitor combustibili considerați că impurifică în mod nepermis atmosfera. Și nu numai la Paris și nu numai în Franța...

Dar ce este de făcut împotriva poluării «legale»? S-a calculat de pildă că o singură termocentrală — consumînd 50 000 tone de cărbune lunar — împrăștie zilnic în aer 33 tone de bioxid de sulf și 50 tone de cenușă sub formă de aerosoli și praf. S-ar mai putea da multe astfel de exemple.

UN DUȘMAN DIN LUMEA MICRONILOR

Așadar, însăși activitatea omenească interpune între noi și soare, între plămînii noștri și aerul proaspăt, un văl cenușiu a cărui structură este cu mult mai complexă decît cea a atmosferei. Mereu reînnoit, el plutește necontenit deasupra marilor orașe, însoțește dezvoltarea industriei, cu precădere a celei metalurgice, chimice și a materialelor de construcții, întruchipînd, ca un paradox modern, Răul — veritabil produs secundar de «fabricație» a Binelui...

Evident, un rău care poate fi făcut inofensiv și împotriva căruia specialiștii au și găsit numeroase și eficiente arme de luptă. Ba chiar, în unele cazuri, s-au găsit și mijloace de valorificare a acestor deșeuri industriale — și nu numai industriale — care se revarsă zi de zi în atmosferă sub forma unor particule extrem de mici, de ordinul micronilor sau chiar de dimensiuni submicronice. (Un micron este egal cu a mia parte dintr-un milimetru.) Dar mai întîi să precizăm în ce constă acțiunea dăunătoare pe care substanțele chimice conținute în fumul industrial și «casnic» o exercită nu numai asupra sănătății oamenilor, ci și asupra naturii înconjurătoare.

Trebuie precizat în primul rînd că poluarea atmosferei nu se oprește la nivelul marilor orașe. Un strat dens de particule se așterne peste frunze — laboratoarele plantelor — împiedicînd fotosinteza. Plantele se ofilesc, se închircesc și, treptat, pier.

Zeci de miliarde de tone de bioxid de carbon urcă în atmosferă, iar consecințele pe termen lung ale unui astfel de fenomen nu pot fi subapreciate. Punîndu-se în calea razelor de soare, gazul exercită un veritabil «efect de seră», lăsînd să ajungă razele la suprafața pămîntului, însă opunîndu-se ieșirii «caloriilor» în spațiul cosmic. Ca urmare a încălzirii păturilor inferioare ale atmosferei, clima terestră s-ar putea schimba treptat, iar ghețurile polare, topite, ar ridica nivelul mărilor și oceanelor...

Cînd și dacă asemenea schimbări vor avea loc? La aceste întrebări va putea răspunde doar viitorul îndepărtat. De aceea, deși problema amintită este de însemnătate majoră, să ne oprim asupra prezentului și să revenim în aglomerările urbane.

ACELAȘI LOC,

Motoarele automobilelor care brăzdează în număr crescînd arterele marilor orașe ale lumii (în fotografia noastră — Tokio) constituie o sursă permanentă de produse toxice, revărsate din țevile de eșapament: hidrocarburi doar pe jumătate arse, oxizi de calcar și de azot. Iată de ce în prezent în fața constructorilor de automobile începe să se ridice cu acuitate necesitatea elaborării de dispozitive protectoare. Soluția spre care înclină specialiștii constă nu în filtrarea gazelor — considerată prea costisitoare — ci în asigurarea unei combustii cît mai complete a carburantului în motor.

Aproape de miezul nopții, într-un mare oraș (fotografia 1). Ceasul arată ora 11. Și totuși este de fapt 11 dimineața! **Din cauza fumului provenit de la marile furnale, Pittsburgh trăia, parcă, într-o noapte veșnică. După o viguroasă campanie împotriva poluării atmosferei, lumina zilei și-a reluat drepturile. Fotografia 2 a fost făcută** din același loc și la aceeași oră **cu cea dintîi.**

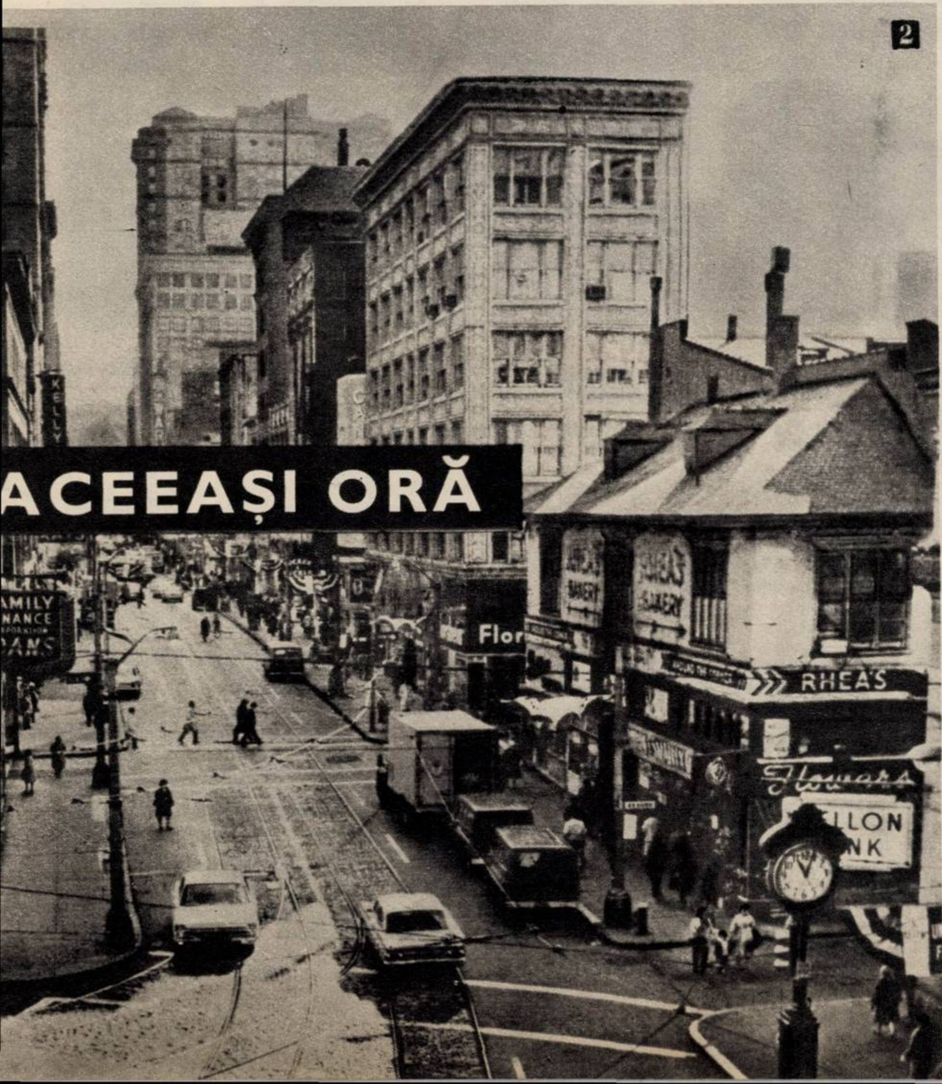

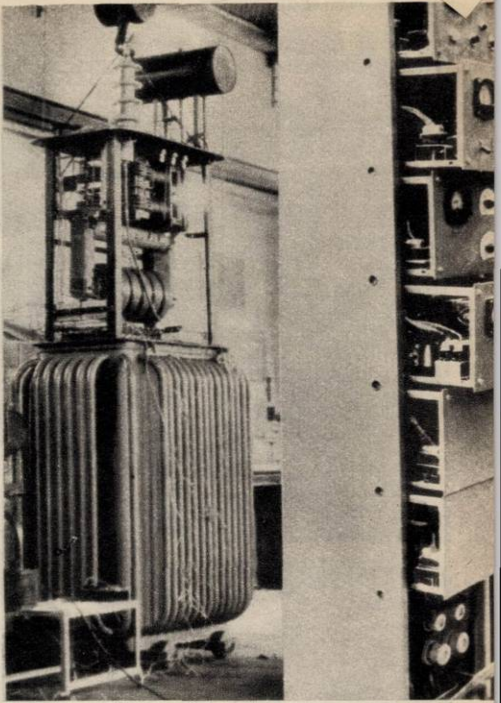

Electrofiltrul românesc realizat la Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice.

SOARELE, VITAMINA D ȘI FOTOSINTEZA

Să ne închipuim că străbatem străzile unui mare oraș a cărui industrie este nepotrivit plasată în raport cu centrul civic. Mai cu seamă în perioadele de acalmie atmosferică, fără vînt, pielea expusă contactului nemijlocit cu aerul se înnegrește. Evident, nu este vorba de o bronzare propriu-zisă; sub piele nu s-a depus prețiosul rezervor de vitamina D provenit din iradierea ergosterolului uman de către razele solare, ci s-a acumulat... funingine. Și dacă acest efect este în bună măsură inestetic, un alt efect este de ordin medical. În unele orașe radiația solară este absorbită de către artificialii nori industriali în proporție de *30-45 la sută*, drept care rahitismul, datorat insuficienței vitaminei D crește în proporții îngrijorătoare.

Un alt aspect. Fiecare metru cub de aer inspirat de om vine în contact cu uriașa suprafață de circa 100 metri pătrați — suprafața respiratorie totală a plămînilor. Iritații ale căilor respiratorii (provocate de «deșeurile» conținînd clor și sulf), edeme, dureri de cap cronice, datorite oxidului de carbon inhalat; cataruri sau dermite și conjunctivite de a căror apariție sînt responsabile pulberile minerale ce intră în contact cu mucoasele și pielea — iată numai cîteva consecințe ale lipsei unei apărări eficiente împotriva poluării atmosferei. Și poate nu dintre cele mai grave. Căci s-a demonstrat că unii produși secundari de combustie au un efect cancerigen.

ÎMPOTRIVA PULBERII — FOC!

În prezent există numeroase soluții pentru a preîntîmpina efectele nocive ale «contaminării» aerului cu produse de felul celor enumerate. Pe această linie au fost realizate, de pildă, dispozitive care să asigure o astfel de combustie a benzinei în motoarele cu explozie ale automobilelor încît să reducă la minimum procentul de oxid de carbon eliminat, ca și cantitatea de hidrocarburi de felul benzpirenului.

Fabricile de ciment se înzestrează cu filtre perfecționate care rețin particulele din fum mai înainte ca acesta să fi fost eliminat pe coșuri. La fel sînt captate pulberile metalurgice sau deșeurile chimice. Astfel, cu ajutorul tehnicii moderne, omul interpune între industrie și aerul pe care îl respiră adevărate «perdele» de protecție care împiedică poluarea atmosferei.

O situație specială o ocupă pulberile. Un întreg arsenal — filtre și aspiratoare industriale de praf, aparate de aspirație a pulberilor la locul de muncă, «deprăfuitoare» mecanice, electrice sau umede — a fost mobilizat pentru a le neutraliza acțiunea. Totul depinde de mărimea particulelor care trebuie reținute. Coborînd pe scara micimii, un cuvînt tot

(Continuare în pag. 16)

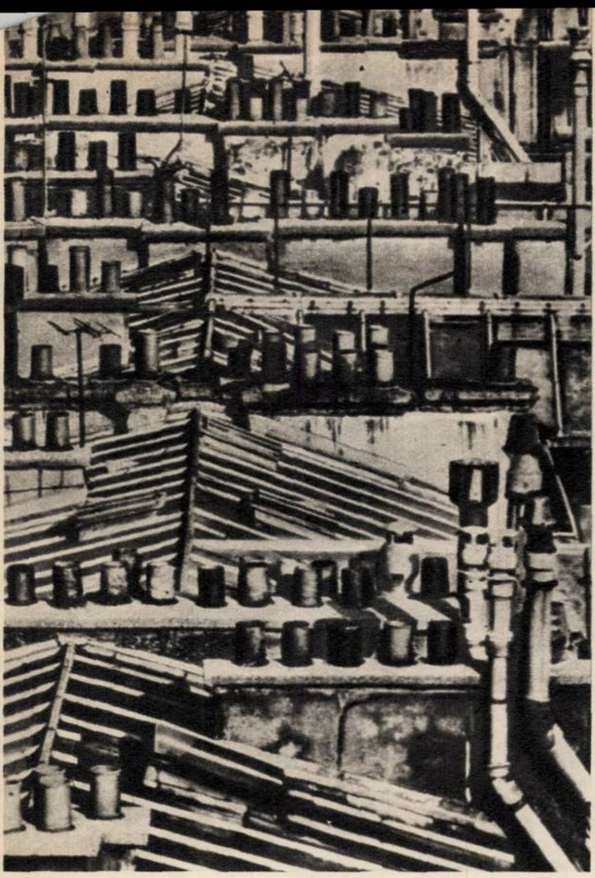

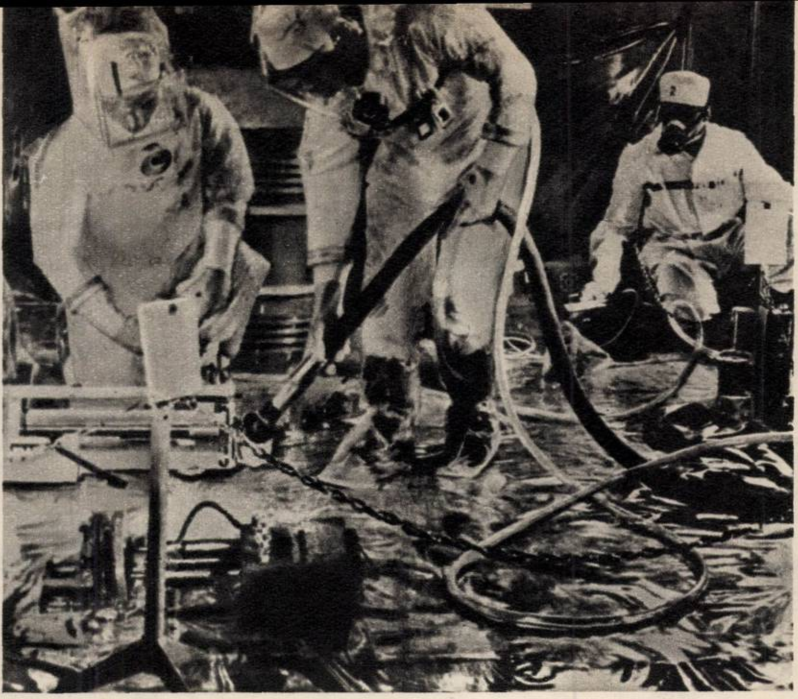

În uzinele moderne de utilaj electronic de înaltă tehnicitate poluarea atmosferei capătă o nouă dimensiune. Avînd în vedere finețea operațiilor, care pot fi stînjenite de cea mai infimă particulă de praf venită din atmosferă, s-au stabilit norme speciale: nu se admite mai mult de o particulă de un micron (a mia parte dintr-un milimetru) la 1 400 cmc de aer. În fotografie, un tehnician de la uzina I.B.M. din Corbeil-Essonnes (Franța) măsoară puritatea aerului. Probleme speciale în sens invers, ca să spunem așa, se pun în instalațiile nucleare, unde se folosesc dispozitive asemănătoare (pentru profan) cu aspiratorul de praf, pentru a împiedica răspîndirea pulberii radioactive în atmosferă.

«Mai primejdioase pentru sănătatea omului decît coșurile uzinelor sînt hornurile de pe casa dumneavoastră...» Iată concluzia la care ajunge revista franceză «Science et Avenir» la capătul unui număr special închinat poluării în aglomerările urbane. Motivul? Hornurile sînt de regulă lipsite de orice dispozitiv de filtrare. Soluții: termoficare, spații verzi...

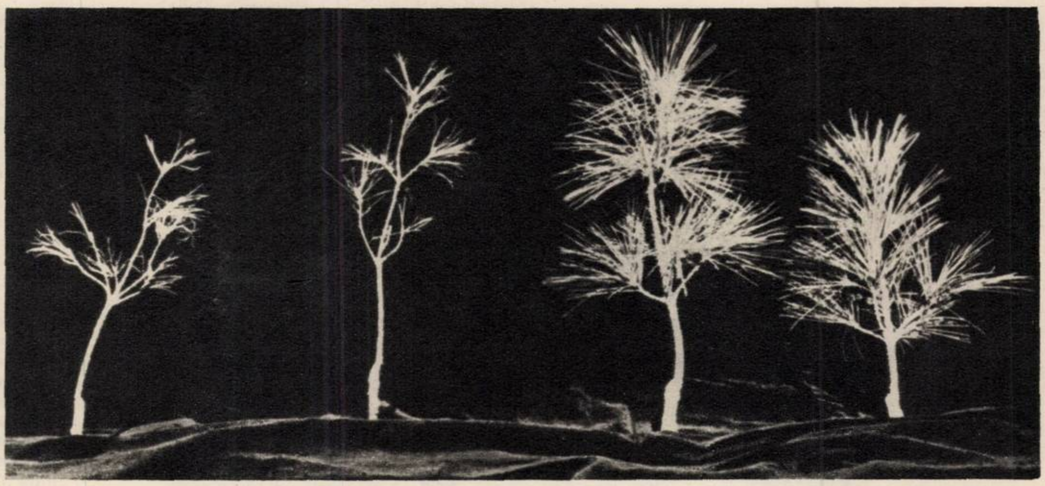

Aceste imagini «fantomatice» evidențiază ravagiile poluării atmosferei asupra naturii înconjurătoare. În stînga, doi pini albi, expuși poluării; în dreapta, doi arbori similari dintr-o zonă «necontaminată».

mai greu de spus îl au filtrele electrice, care pot separa chiar și particulele al căror diametru este mai mic de 0,01 microni. Astfel de pulberi sînt deosebit de periculoase; coborînd pînă la nivelul alveolelor pulmonare, ele pot provoca boli cronice greu de tratat, ca silicoza sau antractoza.

...Pătrundem într-o cameră de 2-3 ori mai mare decît una obișnuită. Electrozi sub formă de bare, fire și plăci metalice umplu întreaga încăpere, așezați într-o anumită ordine. O parte din ei sînt puși în contact cu «pămîntul», în timp ce cealaltă parte este suspendată pe izolatori.

Sarcina de «purificator» al aerului și-o asumă curentul electric. Un curent de înaltă tensiune este aplicat între electrozi, creînd astfel un puternic cîmp. Particulele solide din «torentul» de fum care este obligat să treacă prin această cameră sînt ionizate, atrase de către electrozi și se lipesc de aceștia. Cu ajutorul unui anumit dispozitiv, electrozii sînt «scuturați» periodic iar praful depozitat la suprafața lor cade pe «dușumeaua» camerei, de unde un transportor de tipul benzii rulante îl cară în exterior. Două-trei astfel de camere orînduite una după alta fac posibilă filtrarea în proporție de *99,99* la sută a pulberilor eliminate prin coșul unei uzine. Și dacă ne gîndim că de pe urma activității unei linii de ciment rezultă zilnic cîte 30-50 tone de pulberi, atunci utilitatea electrofiltrului descris mai sus devine evidentă.

Funcționarea unui asemenea aparat este însă mai complicată decît s-ar crede la prima vedere.

O ORIGINALĂ REALIZARE ROMÂNEASCĂ

Cu aceasta intrăm în domeniul unei valoroase realizări ai cărei autori sînt inginerii Romulus Zăroni și Dan Fințescu, de la Institutul de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică. Ei au construit o instalație de tipul descris mai sus, în care atît sursa de alimentare cu înaltă tensiune cît și echipamentul de comandă sînt complet statice și realizate cu semiconductori, echipamentul de comandă fiind transistorizat. Fără a intra în amănunte tehnice, să încercăm să evidențiem în ce constă superioritatea instalației românești.

Caracterul static al sursei de alimentare și al echipamentului de comandă are semnificația unei soluții tehnice moderne. Aceasta conferă instalației o robustețe neobișnuită în funcționare și întreținere, neavînd — cum am spus — nici o piesă în mișcare. Este una dintre puținele instalații de acest fel existente pe plan mondial, cu ajutorul căreia se realizează reglarea optimă a procesului de filtrare în funcție de menținerea constantă a ritmului de descărcări parțiale electrice. În sfîrșit, în timpul funcționării nu este necesară nici o supraveghere. În momentul în care se produc defecte pe care instalația automată nu le poate «rezolva» în mod independent, procesul de filtrare se oprește și un dispozitiv semnalează necesitatea unei intervenții umane directe.

Noul aparat românesc promite să aducă o contribuție eficientă la preîntîmpinarea poluării aerului, precum și la o eventuală valorificare a pulberilor. Valorificare care — în cazul extinderii acestor filtre la termocentrale sau furnale — ar putea să fie deosebit de prețioasă și să pună într-o nouă lumină dictonul: «din totul s-a ales doar praf și pulbere...».

EXPOZIȚIA DE LA DÜSSELDORF

Ce ne rezervă viitorul în ceea ce privește preîntîmpinarea poluării aerului? Utilizarea pe scară largă a automobilului electric — despre care se vorbește tot mai insistent în ultima vreme — ar prezenta, evident, un avantaj uriaș în această direcție. Apoi se prevede încetățenirea termoficării cu energie atomică, ceea ce de asemenea ar contribui la purificarea atmosferei. La rezolvarea problemei sînt chemați să colaboreze și urbaniștii și mulți alți specialiști.

La ultima expoziție a materialului de luptă împotriva poluării atmosferei deschisă la Düsseldorf au fost expuse sute și mii de exponate reprezentînd ultimele cuceriri ale științei și tehnicii moderne în acest domeniu. Însăși organizarea expoziției evidențiază actualitatea problemei și în același timp bogăția mijloacelor de care dispune astăzi știința și tehnica pentru a sfîșia vălul pe care civilizația modernă îl interpune între noi și soare.

Victor DUMITRESCU

aş vrea să fiu...

(Urmare din pag. 11)

Este absolut necesar ca *orientarea profesională a elevilor să fie sinteza observaţiei tuturor factorilor*: şcoala, colectivul didactic, familia, medicul şcolii, organizaţia de tineret. Importantă este şi munca de iniţiere pedagogică a părinţilor. Este necesar ca institutele de psihologie să pună la îndemînă cadrelor didactice metode, forme noi, aparate moderne de depistare a aptitudinilor elevilor. *O dată cu modernizarea întregului proces de învăţămînt se cer a fi modernizate şi mijloacele de investigaţie pe tărîmul psihologic.*

Prof. MIHAI GHIVIRIGĂ

• Reflexele tineretului sînt juste: studii superioare, cu precădere cele tehnice.
• A nu se ocoli şcoala tehnică.
• Lacunele sînt explicabile dar nu şi tolerabile.

O primă constatare: absolvenţii liceului se orientează *în mod aproape exclusiv spre învăţămîntul* superior. Din cei 1 000 de elevi anchetaţi, 93,5 la sută doresc să urmeze studii superioare (învăţămînt tehnic superior, universitate etc.) şi numai 4 la sută declară că ar dori să urmeze o şcoală tehnică (restul de 2,5 la sută revenind celor care se îndreaptă spre şcolile militare sau diferite meserii cu calificări speciale).

Lucrul acesta este întrucîtva firesc, exprimînd tendinţa spre o pregătire superioară cît şi nevoile ţării în acest sens. Se dezvăluie însă în acelaşi timp şi o atitudine greşită: *afluenţa spre învăţămîntul superior* — care, după cum se ştie, nu poate absorbi decît o parte din absolvenţii liceului — se *face în dauna pregătirii profesionale în şcolile tehnice.* Lipsa de interes cu care sînt privite de aceşti 1 000 de elevi şcolile tehnice — mai ales în condiţiile actuale, cînd ne trebuie 130 000 cadre medii tehnice pînă în anul 1970 — trebuie socotită nesatisfăcătoare. *Explicaţia acestei situaţii ar trebui căutată, în primul rînd, în insuficienta popularizare a şcolilor tehnice în rîndul elevilor. Există deci lacune în orientarea profesională în şcoala noastră.*

O a doua constatare: *orientarea spre facultăţile şi profesiunile tehnice*, ca un reflex al dezvoltării economiei noastre. Aproape 43 la sută din elevii anchetaţi intenţionează să candideze la facultăţi tehnice (construcţii, politehnică, agronomie, arhitectură etc.), pe cînd la învăţămîntul universitar (filologie, filozofie, drept, istorie etc.) aspiră doar 23,7 la sută. Institutul medico-farmaceutic şi profesiunile medicale atrag, de asemenea, un procent destul de mare de absolvenţi (11 la sută). De altfel, este un lucru bine ştiut, din diferite cercetări anterioare, că *majoritatea elevilor de liceu îşi manifestă preferinţele pentru 3 grupuri de profesiuni: inginer, profesor, medic (ceea ce corespunde, în general, nevoilor de cadre cu calificare superioară).*

Şi-au ales tinerii cele mai potrivite profesiuni? Şi da şi nu! Atîta vreme cît toate profesiunile sînt necesare economiei naţionale, înseamnă că din punct de vedere social-economic, da! Dar — e de părere prof. ROMEO DĂSCĂLESCU — dacă ne gîndim la concordanţa dintre aptitudini şi pregătire şcolară şi cerinţele profesiunilor indicate, NU în toate cazurile! Care să fie explicaţia? Unii tineri declară pur şi simplu că nu ştiu ce profesiune să-şi aleagă, iar alţii şi-au ales-o greşit deşi sînt convinşi că au ales-o bine. De ce oare? Să-i ascultăm:

V. ECATERINA: «Încă nu m-am hotărît». De ce? *«Mi se dau prea multe sfaturi şi nu ştiu ce să aleg».* G.X.R. *«Artele plastice sau medicina»* (!!) De ce? *«Prima îmi place şi pe a doua o vrea mama». D. ALEXANDRU: «Comerţul exterior.* Tot *timpul*, spune elevul, *am avut note nesatisfăcătoare». A. ANA: «Nu-s hotărîtă!»* De ce? *«Pentru că nici părinţii nu-s hotărîţi». C. DOINA: «Nu ştiu ce profesiune să-mi aleg».* Din ce pricini? *«Părinţii!» I. HORIA: «Doresc să devin arhitect; îmi place desenul».* Cine l-a ajutat în hotărîrea luată? *«Mama, care mi-a pus de mic un creion în mînă».* Iată însă extrase din situaţia şcolară a elevului: la matematică şi fizică 4, 6; la desen, anul trecut a rămas corigent.

Să-i ascultăm acum şi pe specialişti.

Prof. AUGUSTIN MACARIE

• Familia- şcoala, scor: 368 la 243!
• Un dram de superficialitate.
• E nevoie de un sistem ştiinţific.

Şcoala s-a dovedit mai puţin «tare» sub raportul influenţării pe linia orientării profesionale decît familia (243 faţă de 368 influenţaţi de părinţi şi rude). Pe de altă parte, 109 elevi au medii slabe şi foarte slabe la materiile legate de profesiunea aleasă — ceea ce dovedeşte superficialitate în alegerea profesiunii. 66 de elevi nu ştiu ce meserie să-şi aleagă, iar alţii (30 din 51) sînt atraşi de «denumiri ademenitoare» *(comerţ exterior* — citeşte călătorii în străinătate etc., etc.) şi nu de *conţinutul* muncii viitoare.

Observaţiile de mai sus dovedesc că *şcoala mai are multe de făcut, că se simte nevoia elaborării unui sistem ştiinţific de orientare profesională, că atît cadrele didactice, cît şi elevii şi părinţii acestora trebuie să aibă la îndemînă mijloace mai numeroase şi mai complete de informare* (discuţii, conferinţe, diafilme, broşuri), *în legătură cu profilul unităţilor de învăţămînt, condiţiile de încadrare în muncă, de dezvoltare profesională etc.*

Prof. CRISTINA IONESCU

• Prea multe sfaturi, strică.
• 389 e o cifră mult prea mare.
• Familia să ajute, nu să hotărască.

Analizînd rezultatele anchetei, interpretînd cu ochii psihologului datele, se *constată existenţa unei preocupări pentru orientare profesională a elevilor în şcoli, insuficientă însă şi mai ales realizată sporadic şi nu în concordanţă cu familia.*

Faptul că din cei 611 elevi care declară că au fost influenţaţi în alegerea profesiunii, 368 au fost îndrumaţi de familie, arată că sfera de influenţare a familiei la peste 50 la sută din elevi este mai puternică decît a şcolii. S-ar părea firesc dacă ne-am gîndi la timpul petrecut de elev în familie. Nu trebuie să uităm însă rolul principal al şcolii în educarea elevilor din acest punct de vedere. Dacă punctul de vedere al şcolii *coincide cu al părinţilor şi cu al elevului, desigur că* îndrumarea este bună. Nu este însă întîmplător faptul că 228 elevi şi-au ales profesiuni similare cu ale familiei — părinţilor (95) şi rudelor (133). Mai există în unele familii greşita concepţie că aptitudinile sînt pe de-a-ntregul ereditare. *Oare elevii care declară că nu ştiu ce profesiune să-şi aleagă nu-s victima acestor concepţii?* Mai mult ca sigur! S-a ignorat faptul că aptitudinile, ca şi celelalte însuşiri psihice, apar şi se dezvoltă sau nu în timpul vieţii, în activitatea individului, în funcţie de condiţiile mediului şi îndeosebi ale educaţiei. *Aptitudinile deşi depind de dispoziţiile naturale, sînt un rezultat al dezvoltării, al exercitării lor într-o anumită activitate.*

De aceea familia nu trebuie să hotărască unilateral profesiunea copilului, pe criterii neştiinţifice: «să fie ce-am fost eu» sau «să urmeze electronica, fiindcă şi prietenul lui va merge tot acolo». *Sînt atitudini pe care şcoala are obligaţia să le combată prin argumente psihologice, cu tot tactul şi la tot pasul.*

Cei 389 elevi neinfluenţaţi în alegerea profesiunii scot la iveală de asemenea lipsa de preocupare suficientă în educarea elevilor din acest punct de vedere.

Prof. MIHAI GHIVIRIGĂ

• Atenţie la valoarea preferinţelor: 50 din 300 au greşit!
• Deosebirea dintre «a visa» şi «a viza».
• La ce duc hotărîrile pripite.

Faptul că 94,4 la sută din cei 1 000 de elevi declară că şi-au ales profesiunea, nu spune încă nimic. În orice caz, nimic sigur. Important este să ştim ce valoare au preferinţele declarate: cît de fundamentate sînt hotărîrile elevilor, în ce măsură corespund unor interese şi aptitudini reale?

Deci atenţie. Se ştie că elevii îşi aleg adesea profesiunea fără să se cunoască suficient pe ei şi fără să aibă destule date despre *profesiunea vizată (nu visată!)*, pentru a stabili concordanţa necesară între aptitudinile personale şi cerinţele profesiunii. Pe de altă parte, între dorinţele elevilor şi aptitudinile lor reale nu se poate pune semnul egalităţii; psihologii au arătat că *preferinţele profesionale n-au nici o valoare dacă nu sînt confirmate de rezultatele activităţii.* Şi dacă 109 elevi dintr-o mie au medii slabe şi foarte slabe la materiile legate de profesiunea aleasă, iar la 50 de elevi din 300 (de la două licee), profesorii contestă valabilitatea hotărîrii, e cazul să fim foarte atenţi: *hotărîrile pripite duc la schimbarea alegerii în ajunul examenului şi la pendulările de la o facultate la alta, după «criteriul» numărului de locuri.*

Aşadar, cifre, procente şi tabele, îndărătul cărora se întrezăresc frămîntările unor tineri în febrilă căutare a formulei personalităţii proprii şi a celui mai potrivit drum în viaţă. Aşadar, 1 000 de elevi în ultima clasă de liceu fac mărturisiri! 1 000 de *tineri* bat la *porţile* viitoarei lor profesiuni şi ne vorbesc despre intenţiile de viitor, despre profesiunea preferată şi despre motivele alegerii făcute. Unii cu hotărîre şi entuziasm, alţii cu şovăire şi rezerve în privinţa alegerii, dar majoritatea zdrobitoare cu sentimentul de încredere în posibilităţile nelimitate care li se oferă. Cifre, procente şi tabele îndărătul cărora se întrezăresc însă unele deziderate. Şcoala şi părinţii — aşa cum s-a subliniat — au un cuvînt greu de spus, dar un cuvînt ştiinţific. S-a confirmat şi cu ocazia acestei anchete — e de părere prof. Romeo Dăscălescu — faptul că tinerii n-au ajuns încă la stadiul de autocunoaştere — şi nu numai ei sînt vinovaţi de aceasta! — pe baza căreia să se orienteze profesional în mod corespunzător posibilităţilor reale. Deşi expresia aritmetică a fenomenului (aşa cum decurge din cifrele prezentate) nu e de proporţii mari, să nu rămînem indiferenţi la faptul că în clasa a XI-a, la *numai cîteva luni înaintea* bacalaureatului şi a concursurilor de admitere în învăţămîntul superior, mai există încă tineri (66 dintr-o mie) care nu ştiu pe ce drum s-o apuce în viitor. Şi, în fine: tinerii trebuie sprijiniţi în orientarea profesională. Ei trebuie informaţi la zi asupra tuturor profesiunilor care-i aşteaptă.

1

2

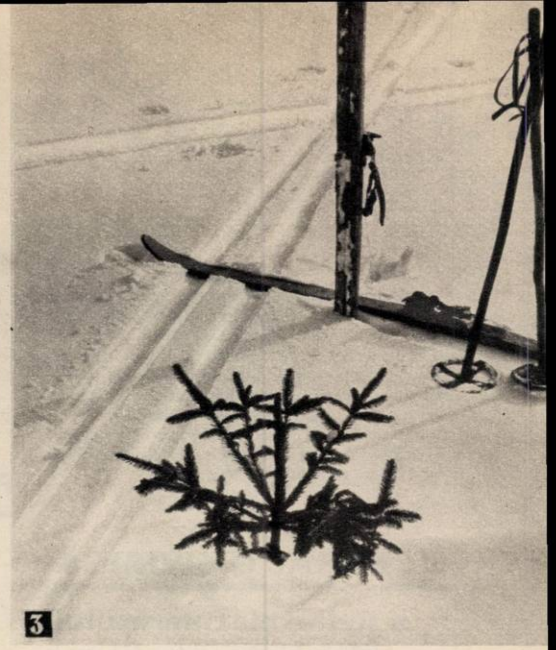
3

cititorii fotografiază

1 Pe gînduri — Constantin **CONCU**
2 Pași pe zăpadă — Ioan **NEGREA**
3 Geometrie — Prof. Valeriu **BOGDĂNEȚ**

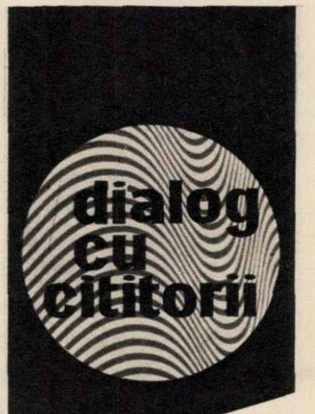

dialog cu cititorii

o opinie interesantă despre publicitate

Cîțiva cititori și-au exprimat în ultima vreme lipsa de înțelegere față de necesitatea prezenței în paginile revistei a reclamelor publicitare. Unul dintre aceștia a fost tov. Petre Falcoș din Chirnogeni, căruia redacția noastră i-a răspuns prin nota «Prea multe reclame?» din nr. 4/1967. Iată însă un cititor care se situează pe o poziție favorabilă paginilor de reclame: «Cititorul Petre Falcoș nu are dreptate cînd se opune apariției în revistă a două pagini de reclamă — ne scrie tov. Tudor Mustafa din Craiova. Eu aș dori în mod regulat chiar două pagini cu reclame ale produselor ce apar în comerț sau cu anunțuri mai importante». Corespondentul nostru apreciază însă că unele reclame au decepționat pe cititori, mai ales prin realizarea lor grafică stîngace, neatractivă, cum a fost, de pildă, cea cu margarina «Ideal» sau «Marga». Tov. Mustafa face și unele propuneri:

1) în paginile dedicate publicității să fie incluse reclamele mai multor mărfuri;

2) la reclamele pentru produsele de larg consum să se indice și prețurile respective;

3) reclama pentru vînzarea de mobilă să fie însoțită de schițe de detalii cu cote.

păreri, sugestii, opinii...

«Cîtă dreptate are tov. Eugen Frunză în carnetul său de scriitor din nr. 7/1967! Cît timp se pierde din cauza defectuoasei organizări a deservirii cetățenilor în unele unități comerciale! Un aspect din cele mai dezagreabile poate fi întîlnit în aproape toate unitățile de mercerie, unde de regulă există numai cîte o singură vînzătoare. De aici se naște coada, acest parazit, cum bine îl denumește scriitorul. Și nu se poate să nu-mi însușesc și eu concluzia autorului: «Să ne dispensăm în sfîrșit de o anexă parazitară!»

Ștefania STRATULAT
gospodină, București

«Încep scrisoarea prin a vă mulțumi, atît dv. cît și tov. lector univ. D. Todericiu, pentru publicarea — la dorința mea — a articolului «Misterioasele obiecte zburătoare». Articolul a reușit să-mi dea cîteva lămuriri într-o problemă în care eram cu totul necunoscător».

Teofil GIUCHIN
com. Cerneteaz,
rn. Timișoara

«Salut cu căldură reluarea în paginile revistei «Flacăra» a discuției despre dansul modern, discuție care a fost începută în nr. 50/1966. Subliniez seriozitatea și competența cu care au abordat problema cei patru specialiști care s-au adunat în jurul «mesei rotunde». Și totuși mai sînt destule aspecte încă neelucidate. Nu mă îndoiesc că «Flacăra» își va lua sarcina să continue ceea ce a început...»

Elvira RĂDULESCU
București

«Apreciez că în privința umorului revista mai plătește tribut superficialității. De asemenea unele caricaturi sînt lipsite de haz... Am primit cu căldură noile pagini de varietăți. Dar, vă rog, explicați-mi, cum se justifică prezența acelei spirale pe care e scris titlul? Vă mărturisesc că mă cuprinde amețeala cînd o privesc. Cred că e cazul să renunțați la ea».

Mihai LAIU — Timișoara

«Țin să adresez — în numele unui grup de eleve de la Liceul nr. 2 din Tecuci — felicitări redacției pentru publicarea materialului «La masa rotundă — adolescența» din nr. 52/1966. Doresc ca în paginile revistei «Flacăra» să se abordeze mai des tema Tinerețe, educație, răspunderi».

Mariana SIMIONESCU
elevă, Tecuci

«V-am ruga ceva. Nu s-ar putea mări tirajul revistei? Pentru numărul 4 din 21 ianuarie am umblat în tot orașul. Noroc de un vînzător cunoscut care ne-a dat exemplarul lui... Știu că e greu să publicați mai multe careuri, ca în nr. 1. Nu avem pretenția nici măcar la două careuri. Dar de ce ați micșorat vechiul careu de 13/20?»

Familia Pavel GHINEA
Bîrlad

«Nu mă împac cu cuvintele încrucișate. Unele careuri sînt de-a dreptul prea grele, altele prea ușoare. Nu s-ar putea menține o linie constantă în această direcție?... Și eu sînt de acord, ca și tov. Iancu Ifrim din București (în nr. 6/1967), cu desființarea rubricii «Cititorii fotografiază», iar în locul ei să apară o rubrică de recomandări pentru fotografii amatori începători».

Cornel Gellu POP — Oradea

«Ca vechi cititor al revistei, vă rog să acordați un spațiu mai mare articolelor ce tratează teme de arheologie. Este drept că apar pe ici-pe colo, în special la «Curier», dar socot că e puțin. De asemenea, aș dori ca aproape în fiecare număr al revistei să fie înfățișat un monument din patria noastră — cu istoricul și însemnătatea sa».

Marin CEAUȘESCU
Craiova

«De nu știu cîte ori au cerut cititorii dv. continuarea anchetei despre politețe. De ce nu o reluați? De tot atîtea ori ați promis o povestire de genul «Un om moare la vila Ghiocelul!» De ce nu apare o astfel de povestire?»

Mihaela MANU
Cîmpulung-Muscel

«Am remarcat în ultimele numere îmbunătățirea aspectului grafic al revistei, evidențiat pe de o parte prin prezentarea copertelor la un nivel calitativ superior, iar pe de altă parte prin introducerea în interior a fotografiilor în culori. În acest sens — ca și din punct de vedere al conținutului — acord numărului 7 calificativul «foarte bine»»

Nicolae DIN — Pitești

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze:
Anișoara Bordeianu, soră pediatră, 21 ani, Botoșani, str. Rozelor 14: teme diverse; Magda Șerban, elevă, 16 ani, Săcele, bd. 8 Mai 377, reg. Brașov: ilustrate; Dan Nicolae, contabil, 19 ani, București, str. Horbotei 11, bl. D. 16, sc. 4, et. 6, ap. 146, rn. 23 August: teme diverse; Elena Morgovan, elevă, com. Bod, str. Hărmanului 28, rn. Sf. Gheorghe: teme diverse, ilustrate; Angelica Muranca, elevă, 16 ani, Arad, str. C.A. Rosetti 81: teme diverse, filatelie, desen, ilustrate; Gicu Miclăuș, student, Bacău, Calea Mărășești 157: teme diverse, ilustrate; Virginia Albu, elevă, 16 ani, Rm. Sărat, str. Călugăreni 16: teme diverse, muzică ușoară, teatru, cinema; Ian Cațarone, elev, Brașov, bd. Steagul roșu, bl. 24, sc. C, ap. 6: teme diverse; Brîndușa Iliescu, elevă, 17 ani, Iași, str. Sărăriei 125: teme diverse; Barbara Horvath, funcționară, 20 ani, com. Cărpiniș, str. Țiglăria 24, rn. Timișoara: teme diverse; Magdalena Elekes, elevă, 17 ani, Cluj, str. Salcîm 28-30, ap. 23: teme diverse, muzică ușoară, cinema; Maria Ungureanu, studentă, București, str. Vacanței 28, rn. Grivița Roșie: artă, literatură, muzică, ilustrate.

în cîteva rînduri

Moțica Chendea — Roșiori de Vede. Unele date din istoria orașului dv. au apărut în nr. 16/1966 al revistei noastre la pag. 19, în articolul intitulat «O așezare din Cîmpia Dunării».

Petru Racoviță — Galați. Ne pare rău, dar nu avem putința de a vă furniza adresa solicitată. Recunoașteți însă că v-ați amintit cam tîrziu: de la 16 februarie 1963 au trecut patru ani...

Jenița Păduraru — Botoșani. 1) Pentru orice emisiune muzicală sau nemuzicală a Radiodifuziunii scrieți pe adresa: Radioteleviziunea română, str. Nuferilor 60, rn. 16 Februarie, București, indicînd pe plic titlul emisiunii ce vă interesează. 2) În ce privește coperta ne vom strădui să ținem seama de propunerile dv. 3) Filmul «Rita la Zanzara» cu Rita Pavone nu a rulat încă pe ecranele noastre. Dacă va rula? La această întrebare poate răspunde numai Direcția rețelei cinematografice și difuzării filmelor.

Pica Toader — Suceava. Am înregistrat dorința dv.: o scurtă prezentare a compozitorului contemporan Francis Lopez.

Nicolae Alexandrescu — Tr. Severin. De acord cu dv.: tineretul țării noastre cu preocupările și cerințele sale trebuie să stea în centrul atenției presei. Revista «Flacăra» a tratat nu o dată tema aceasta sub multiple aspecte. Vă asigurăm că vom continua să scriem despre tineri, despre preocupările lor.

cititorii întreabă

un sfert de veac de existență

«Doresc să știu cînd a luat ființă Muzeul Teatrului Național din București și să aflu amănunte despre activitatea sa».

Constantin PAPADOPOL
Cîmpulung-Muscel

Răspunde GEORGE FRANGA, directorul Muzeului Teatrului Național «I.L. Caragiale».

Se împlinesc peste cîteva luni 25 de ani de cînd a luat ființă Muzeul Teatrului Național din Bucuresti. El oglindește istoria primei noastre scene și totodată activitatea depusă de către actorii și scriitorii de teatru din trecut pentru promovarea limbii române și închegarea unei dramaturgii naționale. Toate relicvele și documentele dintr-un secol și jumătate de activitate teatrală au fost depozitate mai întîi în subsolul vechiului Teatru Național din str. Cîmpineanu (actuala stradă 30 Decembrie) și apoi fișate și clasate printre documentele muzeului nostru teatral.

Muzeul, inaugurat sub directoratul scriitorului Liviu Rebreanu, în 1942, a fost mutat după bombardamentele din 1944 în sala fostului colegiu Sf. Sava, acolo unde a dat reprezentații Teatrul Național. Iar sub directoratul acad. Zaharia Stancu toate aceste vestigii ale istoriei teatrului românesc au fost adăpostite în localul special amenajat din Pasajul Majestic unde se găsește și acum. Recent spațiul a fost mărit spre a se pune mai bine în lumină valoroasele colecții de obiecte și documente. Dintre colecțiile rare aflate în Muzeul Teatrului Național amintesc: prima tipăritură de teatru «Achilefs la Schiro» apărută la Sibiu în 1798, manuscrisul primei piese de teatru reprezentate de elevii școlii Sf. Sava la 28 august 1834 («Fanatismul») scris de I. Eliade Rădulescu, manuscrisele pieselor «Ovidiu», «Năpasta», «Hatmanul Baltag», memoriile marelui artist Ștefan Velescu, cele dintîi memorii din teatrul românesc, scrisori ale lui Vasile Alecsandri, Aristizza Romanescu, Petre Liciu, I.L. Caragiale; pianul lui Dimitrie Popovici-Bayreuth la care au cîntat George Enescu, George Stephănescu. Aici se mai află costumul purtat de Matei Millo în «Coana Chirița», costumul purtat de Grigore Manolescu în «Hamlet», acela purtat de Aristizza Romanescu în «O scrisoare pierdută», biroul la care a lucrat I.L. Caragiale nemuritoarele sale opere.

Muzeul își îmbogățește continuu colecțiile sale de manuscrise, afișe, fotografii, costume, schițe de decor.

herodot—„părintele istoriei“

«M-ar interesa să cunosc unele date din viața și activitatea lui Herodot».

Ion D. STANCIU, Cîmpina

Răspunde lector univ. dr. ADELINA PIATKOWSKI.

La începutul celui de-al V-lea veac î.e.n. Grecia continentală și insulară trecea printr-o încercare deosebit de grea: perșii, după ce își întinseseră stăpînirea pînă la țărmurile răsăritene ale Mediteranei, înaintau acum și mai adînc spre vest, adică spre Europa. Cele două mari ciocniri care au avut loc între greci și perși, culminînd cu bătăliile de la Maraton (490 î.e.n.) și, respectiv, Salamina (480 î.e.n.), echivalează cu o uriașă încleștare de forțe pentru acea vreme, cu înfruntarea a două lumi care se aflau în stadii inegale de dezvoltare a orînduirii sclavagiste. Victoria obținută de greci împotriva armatelor regelui Darius (490) și a fiului acestuia, regele Xerxes (480-479 î.e.n.) are o dublă semnificație: demonstrează superioritatea sistemului sclavagist grec asupra sclavagismului denumit de tip «oriental»; confirmă justețea tezei despre înfrîngerea inevitabilă a agresiunii nedrepte.

Herodot, originar din Halicarnas, în sud-vestul Asiei Mici, este istoricul războaielor dintre greci și perși. Deși aparținea păturilor aristocrate retrograde din cetățile grecești ale Asiei Mici, datorită unei educații alese, acumulării multiple de cunoștințe — culese cu prilejul călătoriilor pe care le-a făcut în Sciția (nordul Mării Negre), în Asia, Africa și Europa — dar mai cu seamă contactului îndelungat pe care l-a avut cu cea mai înaintată formă politică și socială din acele timpuri îndepărtate, democrația sclavagistă ateniană, Herodot se numără printre mințile cele mai luminate ale veacului său, printre spiritele progresiste din istoria culturii.

Opera lui, intitulată de el personal *Istorii*, a circulat inițial sub forma unor *Povestiri istorice* fără o legătură strîngentă între ele. Ca pildă, poate fi dată cartea a II-a a *Istoriilor*, care reprezintă o monografie a Egiptului. După prima jumătate a veacului al V-lea, Herodot a purces la îmbinarea *Povestirilor* sale într-un singur întreg, vastă operă literară care are la bază o concepție istorică originală și care îmbrățișează în timp și în spațiu evenimente din secolele VI și V î.e.n. În perioada elenistică, *Istoriile* au fost împărțite de filologii alexandrini în nouă cărți, cărora li s-au atribuit numele celor nouă muze.

Prima istorie universală din literatura europeană, lucrare unică în felul ei, care cuprinde ample caracterizări, prețioase informații istorice, o adevărată comoară de povestiri folclorice — încercarea lui Herodot de a «cerceta» cauzele războaielor greco-persane constituie o adevărată piatră de hotar în istoriografia antică. Pe drept cuvînt, Herodot a fost numit de Cicero «părintele istoriei».

Pentru țara noastră, cartea a IV-a a *Istoriilor* în care se află descrierea expediției lui Darius în stepele scitice(sfîrșitul sec. al VI-lea î.e.n.) are o valoare documentară de neînlocuit; în aceeași carte se găsesc și cele mai vechi știri privitoare la triburile traco-gete care trăiau în nordul și în sudul Dunării.

Lectura operei lui Herodot constituie pînă și astăzi un prilej de rară desfătare. Cititorul poate găsi, în special în ultimele cărți, pagini de neuitat despre eroismul unui popor cotropit care-și apără patria cu prețul celor mai mari sacrificii.

pe scurt

David Ioan — Ocna Mureș. Johan Julius Christian Sibelius (cunoscut în istoria muzicii finlandeze și universale cu prenumele de Jean) s-a născut în 1865 la Hämeenlinna. Muzica pe care a creat-o a fost inspirată în mare parte din legendele străvechi ale Finlandei. El a compus o operă ce cuprinde peste 300 de titluri; dintre acestea enumerăm doar cîteva: poemul «Finlanda», cantata «Cîntecul atenienilor», poemele simfonice cu subiecte și personaje din epopeea Kalevala.

Cornel Gellu Pop - Oradea. Inginerul constructor Alexandre Gustave Eiffel a trăit între anii 1832 și 1923. A proiectat și construit cunoscutul turn din Paris ce-i poartă numele. A realizat numeroase poduri, viaducte, folosind mult construcțiile metalice. A luat parte la construcția Canalului Panama.

Mircea Anișoara — Alexandria. 1) Orașul în care locuiți a fost fundat de către Alexandru Ghica în 1834. Dv. fiind din această localitate puteți afla tot ce vă interesează vizitînd Muzeul de istorie din Alexandria. 2) Celorlalte întrebări le vom răspunde prin poștă.

Radu Roncea — Constanța. Grădinile suspendate din Babilon, una dintre «minunile» lumii antice, au fost construite de Nabucodonosor II (604-562 î.e.n.) pentru una dintre soțiile sale, Amitis. Ea dorea să aibă în această întinsă cîmpie o grădină care să-i amintească de parcurile patriei sale. După o legendă antică aceste grădini au o origine mult mai veche fiind atribuite războinicei regine Semiramida care ar fi întemeiat orașele Ninive și Babilon. Din împletirea realității cu legenda, în multe lucrări literare vechi și moderne se vorbește în loc de grădinile suspendate din Babilon de grădinile suspendate ale Semiramidei.

Aurel Boghianu — București. Abu Ali Ibn-Sina (Avicenna, 980-1037), celebru medic tadjik, a fost în același timp filozof și cercetător al naturii. Lucrările sale sînt în număr de peste 300. În mod creator a dezvoltat unele elemente înaintate ale gîndirii aristotelice. Concepția filozofică a lui Avicenna cuprinde elemente materialiste prețioase. El sustinea că lumea există dintotdeauna nu ca o creație ci ca o emanație, afirmînd existența unei legături indisolubile între materie și mișcare. De asemenea în domeniul științelor naturii a desfășurat o rodnică activitate. Opere principale din domeniul medicinei: «Cartea tămăduirii», «Cartea cunoștinței», «Canonul medicinei».

ȘTIINȚA MĂSURII

Exprimînd într-un mod inimitabil dragostea frenetică de o viață trăită cu maximum de intensitate, dansul lui Zorba grecul este un moment unic în arta filmului. Telespectatorii au cerut la sfîrșitul anului trecut să revadă această secvență remarcabilă si adevărul este că am putea s-o vedem de un număr infinit de ori fără ca emoția artistică pe care ne-o produce să se atenueze.

Situîndu-se pe alt plan estetic, evoluția celor doi patinatori englezi care au ocupat locul întîi la campionatele europene cu un dans-zbor pe muzica filmului ne-a plăcut tuturor. Marina Voica are darul de a conferi fiecărui cîntec o culoare personală. Melodia dansului lui Zorba a căpătat, în interpretarea ei, o mare forță evocatoare, readucîndu-ne în minte imaginea de neuitat a pătimașului Anthony Quinn.

Ce nereceptiv față de mesajul acestui dans trebuie să fi fost însă coregraful care ne-a propus, într-o duminică cu «Varietăți», un soi de monoton și banal exercițiu gimnastic al unui grup masculin în acompaniamentul cîntecului lui Zorba! Imitarea *mecanică și superficială a actului artistic capătă uneori forme* grotești: un păpușar, vrînd să demonstreze ce se poate face cu o marionetă, a pus-o să parodieze (fără intenții de umor) același dans al lui Zorba, pe care televiziunea caută parcă să-l demonetizeze prin abuz.

Cronica de față are ca obiect unele eclipse ale spiritului critic al celor ce răspund de manifestările artistice ale televiziunii. E de neînțeles cum televiziunea, care a prezentat mai de mult o parte din admirabilul spectacol-recital Prévert de pe scena Teatrului Mic, a putut să ne ofere duminică 19 februarie un Prévert cu lacrimi de glicerină în glas și nu numai în glas.

Se fac, la televiziune, lucruri care vădesc o mare putere de pătrundere, o excelentă înțelegere a specificității fenomenului artistic. Nu e mult de cînd trebuia sa ne mulțumim cu includerea, nu prea frecventă, în programele de radio, a unor melodii în interpretarea cîtorva dintre actorii noștri: Marcela Rusu, Fory Etterle, Colea Răutu. Televiziunea a avut inițiativa de a stîrni sau cultiva interesul altor actori multiplu înzestrați față de muzica ușoară și în momentul de față între emisiunile cu cea mai mare audiență se numără cele în care cîntă Olga Tudorache, Vasilica Tastaman, Melania Cîrje, Ion *Dichiseanu, Ștefan Bănică și mulți alții. Ei și ceilalți pe care* nu i-am numit aici sînt mai mult decît niște simpli cîntăreți. Experiența scenei, talentul lor dramatic, capacitatea lor de a se transpune în diferite stări emoționale și de a comunica sentimente și gînduri, împrumută muzicii ușoare dimensiuni noi.

Ce se mai poate spune însă atunci cînd televiziunea încearcă parcă să demonstreze că ea n-a înțeles așa, că nu asta a vrut, că intenția ei era doar de a demonstra că spre muzica ușoară se poate veni din indiferent ce direcție: de pe scena teatrului de dramă ca și de pe ringul de box, din comediile lui Molière sau de pe terenul de fotbal. Calea acestui eclectism trădînd indiferența față de cerințe artistice elementare duce la exhibiții penibile cum a fost cea intitulată «Sport la varietăți».

Si, în fond, tot despre discernămînt este vorba si în ceea ce-l privește pe micul Valentin Zaharescu. Nu exista nimeni la televiziune care să opună un veto categoric folosirii acestui copil excepțional dotat în scheciuri dubioase, cu texte total nepotrivite cu vîrsta lui, și care să-l aducă, în schimb, din cînd în cînd, să ne cînte cu glasul lui fermecător?

Teoretic, toată lumea știe ce importantă este măsura în toate lucrurile.

Felicia ANTIP

HENRICH BÖLL

prizonierii prejudecăților

Amintiți-vă cum sînt înfățișați englezii în romanele nemțești, francezii în cele englezești, germanii în cele italienești și italienii în restul literaturii europene. Chipurile lor sînt foarte departe de adevăr. Clișeele consacrate se repetă în sute de variante. Un rus sau un olandez, de exemplu, vor fi totdeauna un rus și un olandez livrești — rusul neapărat cu barbă, sfîșiat de patimi și nițeluș fantezist, iar olandezul — stîngaci și naiv ca un copil; englezul — plicticos sau prea «oxfordist», francezul — fie de o senzualitate excesivă, fie imposibil de cerebral; germanul — ori devorat de pasiunea pentru muzică ori devorînd el într-una varză murată, ungurul — de regulă pătimaș, misterios și aprins ca filamentul unui radiator pus în priză.

Cît de adînc s-au înrădăcinat aceste prejudecăți beletristice ne putem da seama și după întîmplarea a cărei eroină a fost o tînără franțuzoaică venită la Londra pentru discuții de afaceri cu editori și redactori englezi. Invitată lîngă căminul tradițional, franțuzoaica s-a așezat decent în fotoliu cu un lucru de mînă pe genunchi, pe care îl lăsa din cînd în cînd pentru a-și muia buzele în paharul cu whisky. Iar gazdele, ultramondene, au deschis o conversație destul de neobișnuită pentru francezi și de-a dreptul inadmisibilă la Londra: anume, au început să discute despre... lenjeria feminină și s-au arătat sincer mirate cînd tînăra franțuzoaică, găsind această temă *shoking*, a părăsit încăperea cu aerul unei englezoaice ultragiate.

Există o veche anecdotă despre doi englezi care au călătorit în același compartiment de tren de la Londra la Glasgow și în tot timpul celor șapte ore de drum n-au schimbat nici o vorbă.

Acum o lună, cînd, mort de oboseală, m-am urcat la Glasgow în trenul de Londra, mi-am amintit, plin de speranță, de această anecdotă, gustînd anticipat deliciul unei odihne de șapte ore. Vecinul meu de compartiment era un tip clasic de englez, așa cum îl înfățișează ilustratele din cărțile pentru copii: îmbrăcat impecabil, uscățiv și tăcut ca stîncile din Țara Galilor. Dar s-a dovedit un vorbăreț cum nu mi-a mai fost dat să văd în viața mea; nici n-am apucat să ieșim din oraș, și eu știam că tovarășul meu de drum e divorțat (bineînțeles, nu din vina lui) și că are doi copii; cînd mi-a arătat fotografiile lor le-a stropit cu lacrimi și în general s-a lăsat pradă sentimentalismului ca un locuitor din Europa continentală.

Jim Denedy — așa îl chema — mi-a cîntat de minimum treizeci și cinci de ori «Lili Marlen» — cîntec care lui îi plăcea foarte mult, dar mie nu-mi plăcea, fiindcă eram sătul de cît îl auzisem la vremea lui. Probabil că s-a născut undeva la vest de Dublin — m-am gîndit eu — și cînd am aflat că mister Denedy e londonez sadea și că tutungeria pe care a ținut-o cîndva bunicul lui a fost frecventată chiar de Nelson în persoană, care venea să prizeze tabac, am simțit o dorință nebună să întîlnesc un italian taciturn, un francez zgîrcit la vorbă sau un german timid. Dar vai, călătoream prin Anglia și eram prizonierul prejudecăților.

BERTIE TROMPETISTUL...

Bertie, un leu de mare de la acvariul din Miami (S.U.A.), are un simț muzical foarte dezvoltat. Precum se vede, instrumentul său preferat este trompeta cu care îi distrează adesea pe vizitatorii acvariului.

PRIMA NOASTRĂ CARTE AGRICOLĂ

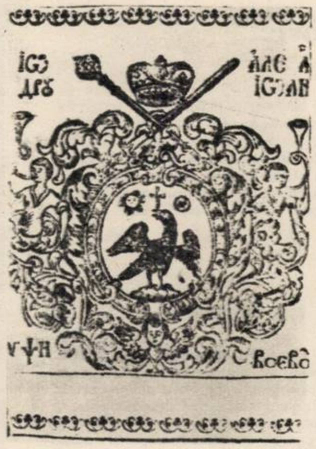

«Scrie istoria că în vremea lui Neron i-au trimis ispravnicul unei eparhii din Africa o tufă de grîu, care avea trei sute patruzeci de spice răsărite numai dintr-un grăunț de grîu... Iară plugarii noștri nu au nici o știință de meșteșugul lor... Aceasta este pricina care m-au îndemnat de am adunat aceste secreturi folositoare și le-am scos în limba neamului nostru...»

Așa își începe Dimitrie Tipograful cartea sa **Oarecari secreturi ale lucrării pămîntului și ale meșteșugului sădirii,** apărută în București în anul 1796. Aceasta a fost prima carte agricolă tipărită în țara noastră, în limba română. Volumul cuprinde numeroase sfaturi pentru plugari și pentru pomicultori. Între altele se află enunțată în carte și ideea hrănirii plantelor cu silitră — anticipare îndrăzneață a chimizării agriculturii de mai tîrziu. Cartea se încheie cu sublinierea autorului: *«...cu aceste secreturi ce am pus într-această cărțulie nădăjduiesc că se va îndemna istețimea oamenilor celor iscoditori a afla și altele cu nevoința lor, fiindcă firea este un noian și meșteșugul este o comoară nesfîrșită».*

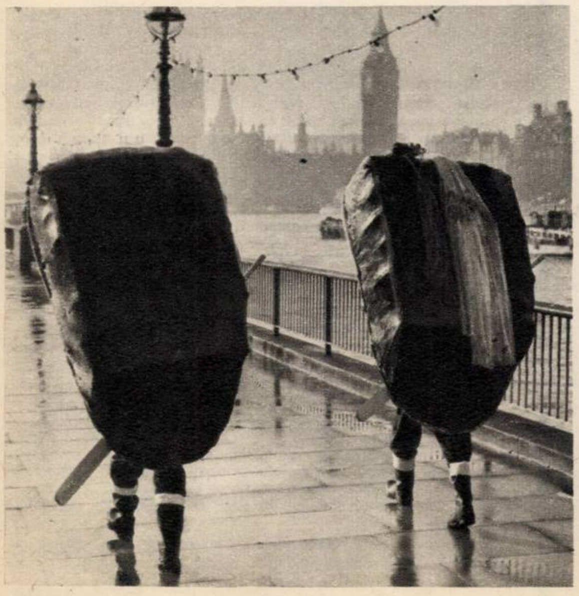

LA CE SERVESC ACESTE CIUDATE CARAPACE?

E vorba de niște mici ambarcații, extrem de practice. Construite dintr-o împletitură de nuiele și acoperite cu piele, aceste bărci — folosite de pescarii din Wales și Irlanda încă din antichitate — au fost recent prezentate în cadrul expoziției turistice «Petreceți-vă concediul în Wales».

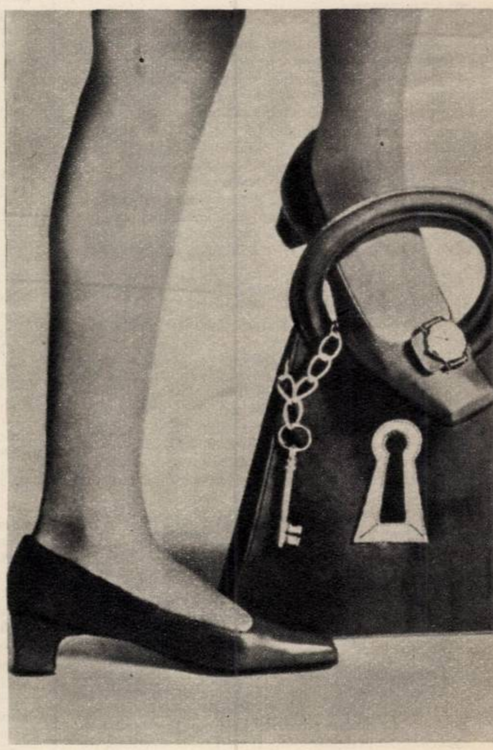

POȘETĂ CU CHEIE ȘI PANTOFI CU CEAS

Poșetă cu broască și cheie potrivită, pantofi asortați, dintre care unul are drept garnitură un ceas — noutăți prezentate recent de creatorul de modă parizian Jacques Esterel.

FLACĂRA VARIETĂȚI

cuvinte încrucișate

de sezon

ORIZONTAL: 1) Compromis meteorologic de sezon — Bătut la hochei pe gheață. 2) Iarna — Cerne... 3) Albă-ca-Zăpada — Frig... care ajunge pînă la os! 4) Frate bun cu Mureșul — Îi tot ninge... 5) Nene! — Începe avalanșa! — ...și ninsoarea! — Dintre ăștia. 6) Uneori sînt doar din zăpadă — Toarce pe cuptor. 7) Luate pe după gît — Miez de zăpadă! 8) Hibernează în pădure — Cu părul auriu (pl.). 9) E o figură — Cădere masivă de zăpadă. 10) Cele de colo — Stea. 11) A umblat dezbrăcat — Toropiți de căldură — Din ninsoare. 12) Bloc de gheață călător — Nea.

VERTICAL: 1) Din țara frigului veșnic — Puncte de foc. 2) Prunc născut în toiul iernii (2 cuv.) — «Constructor» de vase... 3) ...și locul de iernare a vaselor — A se duce pe gheață. 4) Comună în Portugalia — De prost-gust — M-am ars! 5) Viforul din vest! — Precipitație mare — Semnul mirării! 6) Preot mahomedan — Fulgi de nea! — Auxiliar al viitorului. 7) Limite de timp! — Fiecare cu iarna lui — Spus la gura sobei. 8) Culoarea cerului de iarnă — Îmbrăcăminte de sezon. 9) Jilțuri ad-hoc pentru povestitori — Figuri. 10) Drum prin zăpadă (pl.) — Lac vulcanic în Carpați. 11) Zeiță egipteană — Topit (fig.) — Cămașă la țară. 12) Înghețată — Vremea zăpezilor.

Toma MICHINICI

Dicționar: OTA, IMAM, UTO.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	L	A	P	O	V	I	T	A	■	P	U	C
2	A	N	O	T	I	M	P	■	S	Î	T	A
3	P	U	R	A	■	A	■	G	E	R	O	S
4	O	L	T	■	A	M	A	R	I	T	■	A
5	N	N	■	A	V	■	N	I	■	I	S	T
6	■	O	A	M	E	N	I	■	M	Î	T	A
7	F	U	L	A	R	E	■	P	O	■	I	■
8	O	■	U	R	S	■	B	A	L	A	N	E
9	C	E	H	■	A	V	A	L	A	N	S	A
10	A	C	E	L	■	A	S	T	R	U	■	R
11	R	E	C		I	■	M	O	I	■	I	H
12	E		A		I		■	N			I	A

dezlegarea jocului „STĂ" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) DEGEABA — LISTA. 2) ISER — OPUS — TOR. 3) NEMIȘCAT — RANG. 4) ANE — TARANI — IH. 5) MINCA — ANEMICE. 6) IN — ORET — LAS — Z. 7) C — ASESORI — SII. 8) ALB — TRÎNTOR. 9) CS — UH — IVIR — IL. 10) E — ICEA — ASISTA. 11) HOL — ÎNALT — TAC. 12) ODIHNIT — ÎNOTA. 13) VERZE — HOTĂRÎT.

carnet automobilistic

NOI METODE DE PREVENIRE A ACCIDENTELOR

Măsurile de educare a populației ocupă un loc tot mai important în acțiunea complexă de prevenire a accidentelor. În țările în care numărul mare de accidente de circulație reprezintă un adevărat flagel se pun mari speranțe în rezultatele ce le-ar putea da o inițiativă recentă: crearea unor terenuri speciale destinate exercițiilor de circulație pentru tineret.

În orașele Augsburg și Köln (R.F. a Germaniei), Erfurt și Leipzig (R.D. Germană) s-au amenajat un fel de poligoane speciale unde se învață nu numai conducerea vehiculelor auto ci și circulația pietonilor, semnele de circulație, modul în care se face traversarea corectă a unei intersecții dirijate sau nedirijate etc.

Față de alte asemenea terenuri de antrenament, cele menționate mai sus dispun de următoarele sisteme suplimentare:

— un inel exterior de circulație pentru viteze de peste 80 km/oră, care redă condițiile de circulație de pe autostrăzi;

— un teren special pentru încercarea frînelor și pentru realizarea frînărilor în distanțele și timpii reglementari prevăzuți de regulamentele de circulație și de caracteristicile vehiculelor;

— un sistem de punere în funcțiune a unor manechine dirijate electric care simulează cele mai diferite situații create de pietonii recalcitranți, copiii care se joacă pe străzi, persoane în stare de ebrietate;

— o piață în sistem giratoriu pentru a obișnui pe conducători cu caracteristicile acestui tip de circulație.

În poligoanele experimentale de circulație sînt programați, pentru vizite demonstrative, atît copii de vîrstă școlară, cît și pietonii recidiviști contravenienți la regulile de circulație.

De asemenea, înainte de prezentarea la examenul de conducere auto candidații trebuie să aibă în mod obligatoriu un număr de probe efectuate pe poligon.

Ing. V. IOANID

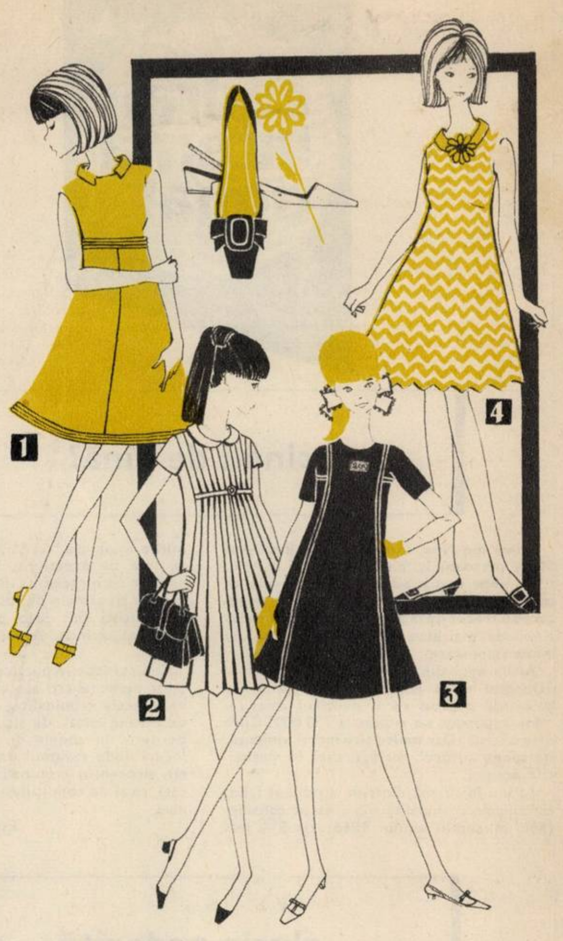

MODA

pentru banchetul de bacalaureat

Două tinere cititoare, **Rodica Popescu** *din Pitești și* **Aneta C.** *din Băicoi, ne roagă să publicăm în paginile revistei cîteva modele pentru rochii de purtat la banchetul de absolvire a liceului. Am apelat la creatoarea Raia Solomonică pentru a le satisface dorința. Iată sugestiile pe care ea le oferă:*

1) Din tergal alb (sau o altă stofă subțire) o rochie cu talia ridicată, cu fusta croită foarte evazat, cu grupuri de tigheluri matlasate în talie și la tiv.

2) Foarte tineresc acest model cu fața în pliuri soleil, prinse într-un cordon îngust. Poate fi confecționat dintr-o mătase mai plină bleu-turquoise sau galben-pai.

3) O rochie cu o croială interesantă, subliniată de tigheluri duble și cu mîneci semiraglan. Poate fi făcută dintr-o stofă într-o nuanță de roșu intens sau bleumarin.

4) Dintr-o mătase imprimată, o rochie croită în întregime pe bie, cu gulerul dintr-un material uni într-una din nuanțele imprimeului.

CÎINELE... ÎNCĂLȚAT

Cetățeanul englez Alexander Nelson, afectat de faptul că bătrînul său cîine-lup, pe nume Pinto, în vîrstă de 12 ani, simte dureri la picioare, i-a comandat încălțăminte pentru toate cele patru labe. După cum reiese însă din fotografie, Pinto pare mai curînd plictisit de grija stăpînului său.

cadran internațional

cine-i de vină?

Aflăm din *New York Times*: în fiecare zi 50 de persoane își pierd viața în S.U.A. în urma unor crime, sinucideri sau incidente provocate prin arme de foc. În cei trei ani care au trecut de la asasinarea președintelui Kennedy, mai bine de 50 000 americani au murit împușcați.

Aflăm apoi din cartea lui Carl Bakal — «Dreptul de a purta arme» — că de la începutul acestui secol numărul americanilor împușcați s-a ridicat la 750 000! Cifra este oficială. Dar multe alte morți violente, ne spune autorul, nu figurează în statisticile poliției.

Aflăm, în sfîrșit, dintr-un studiu al F.B.I. că indicele criminalității a crescut considerabil în cursul anului 1966: cu 8% mai multe asasinate, cu 11% mai multe răpiri și acte de agresiune. Cea mai sensibilă sporire s-a înregistrat în domeniul crimelor comise cu armele de foc.

«Polițiști sînt prea puțini» — conchide raportul amintit. Acesta să fie oare adevărul?

Din statisticile publicate, din declarațiile unor personalități ale vieții publice reiese că indicele criminalității crește în funcție de mediul social, de situația economică (la periferii, în zonele de mizerie și în alte locuri unde rasismul domnește nestingherit, procentul criminalității e foarte ridicat), ca și de condițiile războiului din Vietnam.

Eugen PHOEBUS

glorie nedorită

Domnul Jean-Paul Girard își lua micul dejun în apartamentul său parizian, cînd privirea i-a căzut pe o știre din New York. Stupefiat, a parcurs-o de cîteva ori. Nu era nici o greșeală. Numele era al său, adresa de asemenea, a sa. Și totuși...

Știrea din New York, inserată în cotidianul de pe malurile Senei, relata despre o formidabilă afacere cu heroină. Pe aeroportul Kennedy a fost arestat un individ asupra căruia s-au găsit 5 kg de heroină pură, valoarea ei reprezentînd 7 500 000 franci francezi sau 1 500 000 dolari. Imprudent, el păstrase într-un buzunar adresa unui complice, ceea ce a ușurat arestarea acestuia.

O secvență din marea bătălie pentru capturarea traficanților de stupefiante. După date publicate recent de O.N.U.,1 200 tone opiu sînt strecurate, anual, în diferite țări. Cantitatea este enormă: din ea pot fi realizate milioane de «doze»de heroină sau morfină.

Dar, revenind la parizianul nostru, de de ce l-a surprins oare atît de mult știrea pe domnul Jean-Paul Girard?

Imaginați-vă: îți bei liniștit cafeaua în apartamentul tău din Paris și afli din ziar că... ai fost arestat la New York, devenind un «rege al stupefiantelor». Asemănare de nume? Nicidecum... Totuși, Girard nu părăsise «orașul-lumină» nici măcar pentru o oră, timp oricum insuficient pentru a traversa Atlanticul.

De fapt nu era nici un mister. Pașnicului parizian îi fusese de curînd șterpelit pașaportul, în modul cel mai banal. Hoțul s-a folosit de el într-o afacere care i-a adus lui Jean-Paul Girard o glorie pe care nu și-a dorit-o, o glorie care — este drept — n-a durat decît pînă la ediția următoare a ziarelor...

M. RAMURĂ

Hotărîrea autorităților britanice de a majora taxele școlare pentru studenții străini din Anglia a provocat o vie nemulțumire în rîndul acestora și a colegilor lor englezi care s-au solidarizat cu ei. Au avut loc greve în universități, precum și alte diferite acțiuni ca, de pildă, această demonstrație a studenților din capitala britanică,care au încercat să ajungă la reședința primului ministru, din Downing street 10, pentru a-și exprima protestul, dar au fost împiedicați de poliție.

Infanteriști marini americani ajută pe unul dintre membrii grupei lor să treacă, agățat de o frînghie, un rîu. Imagine simbolică pentru dificultățile în care s-au împotmolit Statele Unite în războiul din Vietnam.

REFLEX

DEFICIT-RECORD. Pierderilor morale suferite de S.U.A. în Vietnam li se adaugă, și, cresc vertiginos, cele materiale, care vizează direct bugetul american și așa greu încercat în ultimii ani. Semnalul de alarmă pornește de astă dată de la un for competent: Consiliul guvernatorilor, care dirijează Sistemul federal de rezervă al S.U.A. Într-un memorandum adresat președintelui Johnson, conducătorul acestui for de control, William McChesney Martin-jr, arată că bugetul pe anul fiscal 1968 este grav prejudiciat datorită sumelor uriașe irosite în războiul din Vietnam. Cifrele enunțate de Martin sînt atît de alarmante încît **Washington Post** consideră că aducerea memorandumului în dezbatere publică ar avea *«un efect exploziv». Și pe bună* dreptate, de vreme ce documentul susține cu date și argumente inatacabile că deficitul bugetar se va ridica în 1968 la 18-20 miliarde dolari, ceea ce reprezintă o sumă de peste două ori mai mare decît cea indicată în evaluările sale de către președintele Johnson. Chiar și în cazul realizării veniturilor suplimentare preconizate de Casa Albă se consideră că anul viitor se va realiza un deficit record mai mare decît cel din 1959, tot în timp de pace, de administrația Eisenhower.

«VĂ INTERESEAZĂ POLITICA?» 58 la sută dintre cetățenii vest-germani cărora li s-a pus recent această întrebare au răspuns categoric: DA!

Calculatoarele Institutului Wickert pentru sondarea opiniei publice din Tübingen (R.F.G.) au *înregistrat și repartizat automat*, pe categorii, zecile de mii de răspunsuri primite în cadrul unei mari anchete de masă.

Potrivit rezultatelor sondajului, tineretul reprezintă procentul cel mai mare (73% dintre bărbații sub 30 de ani) de cetățeni care urmăresc cu interes evenimentele politice. În schimb în rîndul celor peste 50 ani procentul este de numai 48 la sută.

DUPĂ CONGELARE. Cazul profesorului american James Bedford care a acceptat să fie supus congelării după moartea sa clinică continuă să fie viu discutat în cercurile științifice și juridice.

Întrucît înghețarea corpului savantului bolnav de cancer s-a produs la pragul dintre viață și moarte, unii și-au pus întrebarea dacă el poate fi considerat într-adevăr decedat, de vreme ce congelarea lui la —196° a fost efectuată cu scopul de a-l readuce la viață peste cîteva decenii. Juriștii au început să studieze cazul din punctul lor de vedere, cu atît mai serios cu cît unul dintre specialiștii participanți la congelarea lui James Bedford a declarat recent: *«Pentru noi profesorul Bedford nu este un mort, ci un pacient».*

Întrucît lucrurile păreau să capete o turnură neașteptată, profesorul Ettinger a trebuit să precizeze că autoritățile americane consideră totuși moartea lui Bedford ca orice alt caz de deces și că văduva acestuia are din punct de vedere juridic dreptul de a se recăsători și de a încasa polița de asigurare pe viață a soțului congelat.

SFÎRȘITUL LUI JAMES BOND: 007 nu mai răspunde! De necrezut dar adevărat: agentul secret cu misiuni speciale s-a retras din arenă. Dovadă... mustața. Mustața pe care a arborat-o recent interpretul lui James Bond, celebrul Sean Connery.

După atîtea aventuri formidabile din care a scăpat, ca-n filme, imbatabil și nevătămat, talentatul actor irlandez a trecut la o treabă mai... serioasă: pune în scenă «Volpone» la Londra.

Cît privește mustața, Connery a declarat ziariștilor: «Apariția ei pe figura mea înseamnă pur și simplu că James Bond a dispărut pentru totdeauna».

ALIATUL PIERDUT: TEAMA.«PENTAGONUL A PIERDUT CEL MAI BUN ALIAT AL SĂU ÎN EUROPA: TEAMA». Sub acest titlu John Kenneth Galbraith semnează în **Le Figaro Littéraire** un amplu studiu asupra evoluției raporturilor dintre S.U.A. și țările europene în ultimii douăzeci de ani. Autorul, actualmente profesor de economie la Universitatea din Harvard, a făcut parte, în urmă cu cîțiva ani, din grupul de consilieri ai președintelui Kennedy — așa-numitul «trust al creierului». Analizînd cu luciditate faptele în *lumina schimbărilor intervenite în arena* politică europeană și, implicit, în relațiile dintre membrii europeni ai N.A.T.O. și S.U.A., Galbraith remarcă declinul acelui faimos **leadership** american care se baza pe războiul rece și pe efectul dezarmant al așa-zisului pericol comunist care i-ar amenința pe partenerii europeni ai S.U.A.

Astăzi, cînd șantajul acesta a devenit inoperant și cînd o mare putere ca Franța — și nu numai ea — se pronunță împotriva menținerii vechilor forme de raporturi interoccidentale pe toate planurile, dar mai cu seamă pe plan politic, economic și militar, autorul se întreabă pe drept cuvînt cît timp va mai supraviețui N.A.T.O. în forma și în continutul său actual.

O ANTOLOGIE A CONȘTIINȚELOR. Ecoul produs în conștiințele americane de *războiul din Vietnam* străbate o întreagă antologie de poezie recent apărută la New York sub îngrijirea lui Walter Lowenfeld. Reunind versuri create de 87 de poeți, volumul cuprinde, pe lîngă creații ale unor scriitori consacrați, și un număr de poezii scrise de poeți amatori, precum și fragmente din poemele antirăzboinice citite la mitingurile din universități, teatre etc.

COMPUTER

STATISTICĂ SUD-COREEANĂ: 7 milioane șomeri totali sau parțiali (reprezentînd 60% din numărul locuitorilor apți de muncă), 900 000 mici comercianți ruinați, 400 000 de văduve de război si copii orfani.

LONGEVITATE POLONEZA. Potrivit unor statistici recente, longevitatea polonezilor a făcut un salt simțitor în ultimele trei decenii. În timp ce cu cîțiva ani înainte de cel de-al doilea război mondial la bărbați media longevității era de 43 ani iar la femei de 52 ani, în ultimii ani nivelul longevității a ajuns la 65 ani pentru bărbați și 71 ani pentru femei.

EXPO '67 — MONTREAL: participă 70 de țări. Număr anticipativ de vizitatori: 35 milioane. Investiții globale: 340 000 000 dolari.

16 500 OAMENI și-au pierdut viața în accidentele de circulație ce s-au produs anul trecut pe teritoriul R.F.G. Numărul rănitilor trece de 450 000

2 712 METRI ÎNĂLȚIME are vulcanul descoperit recent în zona Polului Sud de către un grup de exploratori neo-zeelandezi. Vulcanul a fost botezat «Mount Melbourne».

ÎN ULTIMII 10 ANI s-au construit la Moscova 120 de stadioane și terenuri de sport. Numărul bazinelor de înot a crescut de la 17 la 150, cel al patinoarelor de la 5 la 30, iar al sălilor amenajate pentru atletism, de la 4 la 60.

4 532 000 PASAGERI, 872 000 000 tone/km și beneficii totalizînd 105 000 000 franci — iată bilanțul pe 1966 al companiei aeriene franceze «Air France».

POTRIVIT APRECIERII conducerilor organizațiilor sindicale din Franța, numărul persoanelor care au participat la marea grevă națională de 24 ore sau au fost, într-un fel sau altul, afectate de această acțiune s-a ridicat la 7 000 000.

„moron“ în plină dezvoltare

— corespondență din cuba —

De la promulgarea legii pentru reforma agrară, în mai 1959, agricultura Cubei a suferit transformări pozitive radicale.

Rezultatele bune obținute se datoresc desigur eliminării marilor proprietari de pămînt — a latifundiarilor — ca și socializării pămînturilor; dar ele n-ar fi fost posibile fără entuziasmul lucrătorilor din agricultură și, mai ales, fără organizarea de către Institutul Național Cuban pentru reforma agrară a unei exploatări științifice a solului.

Unul din complexele sociale în construcție de la gospodăria «Moron».

Astfel au fost înființate gospodării de stat agricole și zootehnice, precum și cooperative agricole de producție ce se ocupă cu producția de trestie de zahăr, zarzavaturi, fructe și sisal, ca și cu creșterea animalelor.

Una din gospodăriile de stat aflate în plină dezvoltare este aceea situată în nordul provinciei Camaguey, și cunoscută sub numele de «Moron». Ea posedă azi circa 170 000 hectare de pămînt și 63 496 capete de vite; animalele se află în 93 de unități de creștere avînd la dispoziție 30 de terenuri pentru pășunat intensiv.

«Moron» produce grîne, legume, fructe, cafea și trestie de zahăr și îndrumă de asemeni 19 cooperative agricole ce cultivă trestia de zahăr prelucrată de 8 fabrici de zahăr din provincia Camaguey.

Paralel cu dezvoltarea producției, o mare atenție se acordă cerințelor social-culturale ale lucrătorilor din gospodăria de stat «Moron».

Arturo ACEVEDO

DIN LUME ADUNATE

Un primar dintr-o suburbie a Londrei s-a plîns că autorii unui program transmis de televiziunea engleză (B.B.C.) sub titlul «Cine sînt vandalii?» încurajează... vandalismul.

Nu este vorba de înrîurirea propriu-zisă exercitată de emisiune ci de modul în care a fost pregătită. Pentru a obține imaginile emisiunii, autorii au angajat copii din diferite cartiere care, contra sumei de 10 șilingi, provocau scandaluri, făceau gălăgie, ciupeau copii mai mici care în film trebuiau să plîngă spontan. Consilierul municipal O'Connor, care a urmărit emisiunea, avînd în față reclamațiile unor locuitori cu privire la modul în care a fost pregătită, a declarat presei: «La sfîrșitul programului am înmărmurit de furie și am simțit nevoia să dau cu piciorul în televizor».

*

Prin anii 1962-1963 în Guyana Britanică s-au aflat în mod clandestin doi agenți ai C.I.A. care, dotați cu bani și provizii alimentare, au organizat direct acțiunile în vederea răsturnării guvernului de stînga al lui Cheddi Jagan. Faptele, relatate de unele ziare din Guyana, au fost dezvăluite abia acum cînd nu trece zi să nu se afle noutăți cu privire la diferite acțiuni de infiltrare a C.I.A. Un amănunt: cei doi agenți lucrau sub firma Federației sindicatelor lucrătorilor din municipalități cu sediul la New York.

*

Dacă dezvăluirile pe marginea activității C.I.A. exprimă nemulțumirea și opoziția unor largi cercuri din S.U.A. față de activitățile subversive ale acestui organism, protestul nu se limitează numai la C.I.A. În săptămîna aceasta Pentagonul a intrat în scenă cu dezvăluiri privind diferite proiecte secrete militare la înfăptuirea cărora este antrenată activitatea unor universități. Nu numai că a fost dat în vileag faptul că la Universitatea din Pennsylvania, de pildă, se desfășoară cercetări secrete în domeniul războiului bacteriologic pe baza unor contracte cu Pentagonul, dar sînt în pregătire și demonstrații publice. Membri ai universității, profesori și studenți, au anunțat că la ceremoniile universitare ce urmează să aibă loc în luna mai, vor purta măști de gaze, uniforme speciale și pancarte împotriva continuării acestor cercetări. De astă dată măștile au căpătat un rol «demascator», care poate preveni mai eficace infectarea oamenilor cu gaze toxice.

Nicolae URECHE

CE VOM VEDEA LA OPERĂ ÎN LUNA MARTIE

Convorbire cu artistul emerit Marin CONSTANTIN, directorul Teatrului de operă și balet din București

Paralel cu reprezentațiile de fiecare seară, la operă se pregătesc viitoarele premiere, se repetă spectacolele ce vor fi reluate, se studiază roluri noi de către interpreți...

În dorința de a afla amănunte asupra activității pe luna martie ne-am adresat artistului emerit Marin Constantin, directorul Teatrului de operă și balet:

— *Ce obiective ați avut în vedere la întocmirea planului pe luna martie?*

— Planul de muncă al oricărui teatru îmbrățișează două aspecte: pe de o parte programul de spectacole ce urmează a fi înfățișate publicului în perioada respectivă, iar pe de alta activitatea internă în vederea pregătirii programelor viitoare. Mă voi referi numai la primul aspect. Ne-am străduit ca repertoriul nostru pe luna martie să fie cît mai interesant și mai variat. El va cuprinde 25 de titluri de opere și balete, ceea ce înseamnă că sînt foarte puține acelea care vor apărea de două ori pe afiș în acest interval...

— *Este vorba și de titluri noi?*

— Evenimentul cel mai de seamă al lunii martie îl constituie desigur premiera operei «Lohengrin» de Wagner, care a avut loc vineri 3 martie sub conducerea artistică a primului dirijor Mircea Popa și a primului regizor Jean Rînzescu. Decorurile și costumele sînt semnate de Roland Laub. În alcătuirea distribuției s-a ținut seama ca fiecare rol să fie asigurat cu mai mulți interpreți, astfel încît această capodoperă să poată fi prezentată mai des, în condiții optime.

— *Ce interpreți au fost antrenați în pregătirea premierei?*

— Cîntăreții care vor apărea în decursul stagiunii în rolurile principale sînt următorii: Regele Henric Păsărarul — Nicolae Florei, Valentin Loghin și Traian Popescu de la Opera de stat din Cluj; Lohengrin — Constantin Iliescu, Octavian Naghiu și Ludovic Spiess; Elsa de Brabant — Eldemira Calomfirescu, Elena Dima, Elisabeta Neculce-Carțiș; Telramund — Ion Budoiu de la Opera din Cluj și David Ohanesian; Ortrud — Dorothea Palade, Zenaida Pally și Elena Popa; Heraldul — Ludovic Konya și Lucian Marinescu. Spectacolul va fi dirijat și de către Cornel Trăilescu.

— *Se vor reprezenta și lucrări pe care publicul nu le-a mai văzut în ultima vreme?*

— Da! În primul rînd vom relua opera «Răscoala» de Gheorghe Dumitrescu. Este o lucrare de mare forță dramatică și acum, cînd se împlinesc 60 de ani de la răscoalele țărănești din 1907, considerăm ca o datorie patriotică să o readucem în repertoriul teatrului nostru... Vom relua de asemenea cunoscutul balet al lui Prokofiev «Romeo și Julieta» precum și tripticul compus din «Simfonia fantastică» de Berlioz, «Bolero» de Ravel și «Șeherazada» de Rimski-Korsakov.

— *Debuturi?*

— Programul fiind atît de încărcat cu pregătirea premierelor și a reluărilor, în luna martie nu vor fi decît două debuturi: Nicolae Herlea în Renato din «Bal mascat» și Dorothea Palade în «Carmen». Spectacolul de debut al mezzo-sopranei Dorothea Palade (5 martie) va cuprinde de altfel întreaga distribuție ce va interpreta în luna martie «Carmen» la Liège, în Belgia: Teodora Lucaciu, Cornel Stavru, David Ohanesian, Valentin Loghin, sub conducerea dirijorului Mihai Brediceanu.

— *Vor apărea și artiști din străinătate?*

— «Boema» din 4 martie va fi dirijată de Jan Tichy din Cehoslovacia care va conduce și «Don Carlos» pe data de 7 martie; în ziua de 9 martie publicul o va revedea pe soprana sovietică Evghenia Miroșnicenko, artistă a poporului din U.R.S.S., în «Lucia din Lammermoor», iar pe 25 martie, în «Boema», rolul Mimi va fi susținut de Colette Herzog de la Opera din Paris.

— *Alte activități?*

— În primele 10 zile ale lunii, ansamblul de balet va prezenta la Craiova, cu orchestra Filarmonicii «Oltenia», patru spectacole cu «Seară vieneză».

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI – 27 FEBRUARIE-8 MARTIE

TONICHININ
tonic cu chinină pentru păr
CRISTAL
Mary Gilbert
Opera
PUDRA COMPACTA PENTRU TEN GRAS
Carmen
TONE DE TEN

TONICHININ
onifică rădăcina părului
edîndu-i supleţea natu-
ală.

Preţul lei 11

APĂ DE COLONIE «CRISTAL»
Apa de colonie «Cristal», recomandată în special pentru împrejurări festive, are un miros distins şi persistent.

Preţul lei 14

ROŞU DE BUZE «MARY GILBERT»
Roşul de buze Mary Gilbert este onctuos, plăcut parfumat, aderă lăsînd o urmă subţire, uniform colorată, lucioasă şi persistentă. Se vinde în 16 nuanţe de culoare la

Preţul de lei 11,50

PUDRĂ COMPACTĂ «OPERA»
Conferă pielii nuanţe de culoare dorite: natural, rachel, santal, brun.

Preţul lei 18,30

FOND DE TEN «CARMEN»
Se poate folosi cu succes pentru
estomparea unor imperfecţiun
ale pielii. Cremă fluidă, discret
parfumată,pătrunde uşor în piele
acoperind-o cu o peliculă co
lorată.

Preţul lei 1

Elecai 3 Tomose

ANUL XVI NR. 11 (615) — 11 martie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

carte

• Volumul al II-lea al **Operelor** lui Al. Odobescu apărut recent la Editura Academiei cuprinde scrierile dintre 1860-1870. Textul este precedat de o introducere, semnată de prof. Al. Dima, în care sînt prezentate date privind activitatea lui Odobescu și opera elaborată în această perioadă. Lucrarea mai este însoțită de o completare la note asupra ediției din primul volum și de o cronologie a vieții și operei lui Odobescu (1860-1870). Din sumar: **Cîntecele poporane în raport cu țara, istoria și destinele românilor; Cîteva cuvinte asupra lui N. Bălcescu și scrierile sale; V. Cîrlova; Poeții Văcărești; Cîteva ore la Snagov; România la Expozițiunea universală din 1867 la Paris; Însemnări despre monumentele istorice din județele Argeș și Vîlcea.** Textele sînt însoțite de note filologice, variante și comentarii.

• Luna aceasta Editura Academiei a organizat o expoziție cu cărțile sale la Varșovia, în Palatul culturii. S-au expus circa 250 de lucrări (cărți și periodice), care vor fi apoi comercializate în țara prietenă. Editura mai participă la o expoziție deschisă în Frankfurt pe Main (Republica Federală a Germaniei) de Centrala editurilor și difuzării cărții și la una din Belgrad.

• Ștefan Iures se prezintă cititorului în postură de sonetist, fapt mai puțin obișnuit printre poeții mai recenți și cu atît mai puțin pentru cei ce practică formula versului eliberat de rigorile clasice (**Numai un flaut,** Editura pentru literatură).

• După studiile **Eminescu** și **Schopenhauer,** Liviu Rusu vine în librării cu o carte nouă. I-a apărut, în seria de Studii de folclor a Editurii pentru literatură, lucrarea **Viziunea lumii în poezia noastră populară,** amintind, prin titlu, scrierea mai veche a lui Ov. Papadima — **O viziune românească a lumii.** Concepută în trei părți (I. Homo contemplativus; II. Homo activus și III. Homo constructivus), lucrarea își propune o tratare a evoluției folclorului nostru.

• După un debut cu proze scurte în reviste și în colecția «Luceafărul», Ion Arieșanu revine cu un roman relativ întins (456 p.) intitulat **O complicată stare de fericire.**

• Un nou lot de «luceferiști», a căror apariție la Editura pentru literatură o consemnăm cu bucurie, urîndu-le volume multe, unul mai bun decît altul: Rodica Iulian — **Intersecții** și Marta Bărbulescu — **Jocul anilor** (versuri), Gheorghe Buzoianu — **O seară pentru mai tîrziu,** Vasile Spoială — **Ploaia de atunci** și Dumitru Țepeneag — **Exerciții** (proză). În afara colecțiilor, alte două volume de versuri ale unor tineri talentați și promițători: Angela Croitoru — **Ochiul cel mare** și Ion Țugui — **Versuri.**

• O reeditare antologică a poeziei sale a întreprins poetul Demostene Botez tipărind la Editura pentru literatură volumul **În fața timpului.** În aproape 500 de pagini ni se prezintă o evoluție poetică de o jumătate de secol (de la **Munții** — 1918, la **Oglinzi** — 1963), cu un profil de o rară distincție.

coperta noastră

La 14 ani ELENA MOIȘ este campioana României la patinaj artistic.

**Fotografie de
Eugen IAROVICI**

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

cinema

Săptămînă săracă în evenimente cinematografice. Trei premiere lipsite de strălucire:

● **Jandarmul din Saint-Tropez.** Iubitorii comicului Louis de Funes (în treacăt fie vorba, hazul lui este cam gros și dincolo de el nu se află nimic, nici o sugestie) au la dispoziție o oră și jumătate de rîs iscat de peripețiile unui jandarm ghinionist. Regia: Jean Girault. În alte roluri: Michel Galabru, Geneviève Grad, Daniel Cauchy, Maria Pacôme, Jean Lefebvre.

● **Între doi.** Relațiile părinți-copii văzute de un cineast (Dimitr Petrov din R.P. Bulgaria) căruia nu-i lipsesc sensibilitatea și înțelegerea psihologiei adolescentine. În distribuție: Ianuh Alurkov, Gheorghi Gheorghiev (Prima lecție, Hoțul de piersici), Violetta Minkova.

● **Juana Gallo.** Cinematografia mexicană, de mult absentă de pe ecranele noastre (n-am putea spune însă că i-am simțit lipsa), este prezentă în aceste zile printr-o peliculă cu subiect melodramatic filmată însă de ochiul unui maestru: Gabriel Figueroa (Maria Candelaria, Maclovia, Rio Escondido). Luminile sale irizate te mai fac să uiți neîndemînarea povestitorilor. Filmul ne prilejuiește și o reîntîlnire cu doi actori de o distinsă frumusețe: Maria Felix (Rio Escondido, Maclovia, Camelia, Sonate) și Jorge Mistral (Dreptul de a te naște, Camelia, Carmen de la Ronda, Răzbunarea).

● Nu pierdeți aceste documentare: **Viile și vinurile României** (Constantin Budișteanu), **Nicolae Labiș** (scenariul — Gheorghe Tomozei, regia — Erich Nussbaum), **Imprudențíi** (Paul Orza), **Despre noi** (Marius Oniceanu).

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Jerzy Kawalerowicz** (Maica Ioana a îngerilor), **Vittorio de Sica** (Ciociara).

● Cineastul francez Rene Clément a fost distins cu premiul «Europa '66» pentru ultimul său film **Arde oare Parisul?**

• Katharine Hepburn și Spencer Tracy apar pentru a noua oară pe genericul aceluiași film: **Ghici, cine vine la masă?,** în regia lui Stanley Kramer. Din distribuție mai fac parte actorul de culoare Sidney Poitier și nepoata Katharinei Hepburn, pe nume Katharine Houghton.

Geneviève Grad

disc

SCHILLER
INTRIGĂ ȘI IUBIRE

• **Lieduri** de Mihail Jora; titlul unei apariții de valoare din colecția «Discoteca pentru toți». Compozitorul Mihail Jora, personalitate puternică a muzicii românești, s-a manifestat în domeniul liedului cu deosebită originalitate. Tudor Arghezi, Lucian Blaga, George Bacovia, Zaharia Stancu, Vasile Voiculescu reprezintă sursele cele mai pure ale inspirației compozitorului, care în «Cîntec de fluier» «Corbul», «Proză», «Pasărea verde», «Colind uitat» tălmăcește cu o rară și gingașă intuiție substanța versurilor în imagini muzicale de neuitat. Soprana Lisette Georgescu, acompaniată la pian chiar de maestrul Jora, ne aduce o interpretare elaborată îndelung, plină de rafinament artistic (ECC-766).

• «Teatru pe disc», colecția atît de apreciată a Electrecord-ului, se îmbogățește cu o nouă piesă: **Intrigă și iubire** de Friedrich Schiller, una din cele mai prețioase nestemate ale teatrului clasic universal. Înregistrarea casei noastre de discuri folosește o bandă de magnetofon a Radioteleviziunii din 1955, oferindu-ne astfel posibilitatea de a putea reauzi vocile cîtorva fruntași ai teatrului românesc: Ion Manolescu, Mihai Popescu și Nicu Dimitriu, regretați dispăruți ai scenei bucureștene. În regia artistică a lui Sică Alexandrescu distribuția mai cuprinde pe Tanți Cocea, Ion Finteșteanu, Costache Antoniu, Ecaterina Nițulescu-Șahighian, Marieta Deculescu ș.a. (16-EXE-0255).

• O autentică antologie din marea operă a acelui «rege al poeziei» care a fost Vasile Alecsandri reprezintă discul **Vasile Alecsandri — versuri,** în lectura unor actori valoroși (EXE-0254).

muzică

• Filarmonica «George Enescu» își începe la 12 martie turneul peste hotare. Timp de o săptămînă auditorii fideli ai concertelor săptămînale vor fi lipsiți de obișnuitul program duminical. După care, Ateneul va găzdui concertele orchestrelor simfonice ale Cinematografiei și Filarmonicii din Cluj. Pentru 16 martie vă anunțăm, în Studioul de concerte al Radioteleviziunii, pe dirijorul **Constantin Iliev** din Bulgaria. El își va prezenta lucrarea proprie «Variațiuni pentru orchestră», apoi «Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră» de Liszt (solistă Sofia Cosma) și «Simfonia I» de Brahms.

• Orchestra simfonică a Cinematografiei, dirijată de **Constantin Bugeanu,** figurează pe afișele acestei săptămîni în 14 martie, la Ateneu. În program: Bach (Suita I în do major), Liszt (primul concert de pian, cîntat de **Constantin Iliescu)** și Schumann (Simfonia a III-a, supranumită «Renana»).

• Tot la Ateneu pianistul **Alexandru Demetriad** dă un recital în 15 martie Vă prezentăm detaliat interesantul său program: Antonio Soler — Trei sonate; J.S. Bach «Coral în mi bemol major», «Fantezie» și «Fuga» în la minor; Gabriel Fauré — Trei preludii; George Enescu — Parana și Toccata din suita în do major, op. 10; Frederic Chopin — Nocturna în mi major și admirabila Sonată în si minor.

plastică

• **Viorica Ilie** — pictură. 12 tablouri ne transpun într-un univers plastic în care predomină deseori imaginarul. Peste tot un lait motiv: cristalul — «vis de geometrie și formă pură», cum încearcă să justifice prefațatoarea catalogului prezența poliedrului în diversele ipostaze. Cîteva peisaje invadate de o vegetație obsedantă, cu plante ca niște șerpi verzi care năzuiesc spre ceruri ireale, priveliști neozoice, cu bolți incendiate («Vară roșie», «Pasărea timpului»). Omul în acest context nu e decît un «Rod al pămîntului», un component al vegetației, trunchi născător de flori. În unele lucrări sînt ecouri din pictura «naivilor» mai mult sau mai puțin iluștri (galeriile de artă — Calea Victoriei 122).

• **Celine Emilian** — sculptură. 85 de lucrări realizate în ultimul timp. Elevă a marelui sculptor francez Bourdelle, artista a fost prezentă de-a lungul anilor cu expoziții în Franța, Italia, Anglia. De astă dată Céline Emilian prezintă un ansamblu important de portrete și compoziții, unele de dimensiuni monumentale (sala Dalles).

• **Aurel Mihailopol: «100+1».** O expoziție de fotografii artistice (sala Dalles), a unuia dintre cei mai talentați artiști fotografi tineri (vezi. pag. 12-13).

teatru

● O sută de ani de la primul spectacol cu **Răzvan și Vidra** de Bogdan Petriceicu Hasdeu: prilej al unei noi reprezentații pe scena Teatrului Național din București, în regia lui Sică Alexandrescu. În compunerea scenică a acestei viguroase drame romantice străbătute de puternice accente de protest social s-au alăturat «uneltele» clasice de interpretare ale tradiției Naționalului, unei viziuni moderne în reliefarea psihologiei eroilor. Tinerii interpreți Eugenia Dragomirescu și Emanoil Petruț au înfruntat cu patos, elan și o vibrantă dăruire dramatică rolurile titulare, de mare întindere. Din păcate nu s-a acordat o atenție egală numeroaselor roluri mai mici și mai ales scenelor de masă. Trei tipuri remarcabile realizate de artiștii poporului: Al. Giugaru, Gr. Vasiliu-Birlic și Marcel Anghelescu. Mai puțin în atmosferă — decorul lui Mihai Tofan.

Eugenia Dragomirescu

● Un sfert de veac împlinește Muzeul Teatrului Național din București, prilej emoționant de întîlnire cu amintirea patetică a înaintașilor — pionieri ai scenei romanești. În bună măsură istoria acestui util muzeu e legată de entuziasmul și activitatea creatoare a custodelui său George Franga.

● Teatrul de stat din Piatra Neamț se află în Republica Federală a Germaniei unde, alături de alte teatre reprezentînd cîteva țări europene, participă, în orașul Nürnberg, la un festival închinat spectacolelor pentru copii. Același teatru va mai da reprezentații și la München. Piesa pe care o va prezenta este **Afară-i vopsit gardu', înăuntru-i leopardu'** de Alecu Popovici, în regia lui Ion Coiar, decorurile lui Șt. Hablinski și muzica lui Vasile Veselovski.

● **Amphitrion** de Molière, nejucată încă la noi în țară, a constituit o recentă premieră la Teatrul Național din Cluj. Subiectul, care a ispitit printre alții și pe Kleist și Giraudoux, apelează în forma versului clasic la travesti și qui-pro-quo cu aluzii la situații contemporane autorului. Spectacolul a fost realizat regizoral și totodată scenografic de Mircea Marosin, care a adus subiectul — prin personaje și costume — în epoca «Regelui Soare», cu multe rezultate de efect artistic și fast. Cu bune efecte de comedie și subtilități artistice a fost cuplul Olimpia Arghir-Aurel Giurumia, subliniind partitura eroilor și printr-o mișcare dinamică. Rolul titular a revenit lui Valentino Dain, remarcabil prin prestanță, alături de Dorina Stanca, Viorel Branea, Ligia Moga.

● Un debut la Teatrul Mic, cu piesele lui Alexandru Popescu prezentate în «spectacol-lectură». **Peticul de cer** și **Cochilii de melc** sînt două încercări de găsire a unor modalități modern-poetice de expresie scenică. Lipsa de construcție dramatică, abuzul de verbiaj și deseori situațiile confuze cer un efort suplimentar de limpezire a textelor. Lectura scenică a primei părți, dînd sentimentul unei improvizații prea marcate (mai bine zis slab pregătite) a evidențiat efortul lui Mihai Dogaru și Vasile Nițulescu. Cea de-a doua piesă, mai unitară, a prilejuit actorilor Eliza Plopeanu și Victor Rebengiuc un mic recital în care prima a adus grația și farmecul personajului.

● Poetul Radu Boureanu a primit anul acesta premiul Uniunii scriitorilor, pentru dramaturgie. Pe cînd poemul său dramatic premiat, **Satul fără dragoste,** va fi inclus și în repertoriul unui teatru?

televiziune

DUMINICĂ 12 MARTIE. Spicuim din cuprinsul rubricii **Întîlnirea de duminică** (emisiune pentru femei): Probleme privind viața de familie; Rețeta zilei; Sfaturi practice (8.32) • Pe stadioanele de fotbal (după-amiază) • **Magazin 111** Quousque tandem... (18.00) • TV reia (și bine face!) antrenanta rubrică **Aventuri de vînătoare** (19.45) • Anticipare: **Varietăți de primăvară** cu cîteva nume de prestanță: Stefan Bănică, Ștefan Tapalagă, Margareta Pîslaru, Dan Spătaru, Lucky Marinescu, Fărămiță Lambru, Sergiu Cioiu, Sergiu Dermengi, Cristina Dan, Victor Vlase s.a. (20.15).

MARȚI 14 MARTIE. Cea de-a patra călătorie a căpitanului Cook — la interesanta rubrică **Călătorii geografice** (19.20) • Alte atractive **Pagini din istoria filmului în România** (19.45) • La **Telecronica economică** — o temă mereu în actualitate: economia de metal (20.10) • **Seara de teatru** ne oferă o plăcută surpriză: «Dragă mincinosule» de Jerome Kilty — binemeritat succes pe scena Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra». Doi foarte buni actori: Beate Fredanov și Fory Etterle (20.30).

MIERCURI 15 MARTIE. Școlarilor le este evocată figura unui minunat bard al frumuseților plaiurilor moldovene — **Calistrat Hogaș** (18.25) • Neobosit romanticul **Robin Hood** își continuă aventurile în fața ochilor vrăjiți ai telespectatorilor (19.23) • Din cînd în cînd mai recepționăm cîte un **Gong** — emisiune de actualitate teatrală (19.50) • **Anotimpurile... în opt melodii** se intitulează emisiunea, bineînțeles muzicală, cu Elena Caragiu, Luminița Dobrescu și formația «Andantino» (20.45) • Telefoane și abonați — **Față-n față.** Pesemne că de data aceasta nu telefoanele ci abonații vor da tonul (21.10) • O emisiune, **Bal la operetă,** transmisă de la Sofia (21.50).

JOI 16 MARTIE. Doine, balade și cîntece haiducești — **De la lume adunate** — la care nu vor lipsi surprizele în ce privește pe interpreți (19.35) • **Teleglob** ne poartă prin locurile de basm ale Birmaniei (20.00) • **Clubul tinereții** încearcă noutatea, desfășurîndu-și programul la un muzeu... Restul, îl veți afla la timpul său (20.30) • O emisiune interesînd nu numai pe sportivi: **Din culisele boxului profesionist** (21.15) • **Medalion Dinu Lipatti** — emisiune de prof. Th. Bălan — evocînd un mare artist prea de timpuriu dispărut (22.00).

VINERI 17 MARTIE. Tineretului școlar îi sînt destinate cîteva **Pagini literare despre 1907** (18.25) • Vă recomandăm o interesantă pagină a rubricii **Atlas folcloric:** Valea Lăpușului (19.30), după care urmează emisiunile obișnuite de vineri: **Săptămîna** (20.00), **Avanpremieră** (20.45), **Reflector** (excelentă emisiune!) (21.00) • Ne întîlnim cu o indiscutabilă vedetă a ecranului — Jean Gabin — într-o premieră pe țară: «Impostorul», în regia lui Julien Duvivier (21.15).

SÎMBĂTĂ 18 MARTIE. O reprogramare: **Felicitări muzicale** (încă n-am aflat cu ce ocazie) (19.40) • **Teleenciclopedia** (20.00) • Serialul **Baronul** (să ne bată Sfîntul dacă înțelegem pe ce criterii sînt programați cei doi seducători aventurieri!) (21.00) • **Iubirea e un lucru foarte mare!** — spune Ion Băieșu. O fi! Dar chiar așa de mare — ne întrebăm noi — încît să nu mai încapă în «Magazin 111»? (21.50) • Întîlnire cu cîțiva vechi și cîțiva foarte actuali șansonetiști de cea mai autentică esență franțuzească: Danielle Darrieux, Remonal, Annie Cordy, Tino Rossi, Charles Aznavour (22.30).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul pronosport nr. 10 — etapa din 12 martie 1967

	Campionatul categoriei A	
I	Polit. Timiș.-Steaua	X
II	Jiul-Univ. Craiova	1
III	U.T.A.-Rapid	X 2
IV	Progresul-Univ. Cluj	1 X
V	Farul-Steagul roșu	1
VI	C.S.M.S.-Petrolul	1
	Campionatul italian A	
VII	Atalanta-Lecco	1
VIII	Bologna-Roma	1
IX	Foggia-Milan	X
X	Lanerossi-Fiorentina	X
XI	Lazio-Napoli	X 2
XII	Mantova-Brescia	1
XIII	Venezia-Cagliari	X 2

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

satele și-au ales gospodarii

Duminică toate satele patriei au îmbrăcat haină de sărbătoare. 8 499 236 de gospodari ai satelor, lucrători ai ogoarelor, ingineri agronomi, medici, învățători și profesori au pășit pragul localurilor de vot pentru a alege pe deputații care în *următorii doi ani îi vor reprezenta* în organele comunale ale puterii de stat. Pe lista zecilor de mii de candidați ai F.D.P. au figurat, pe lîngă foștii deputați ale căror însușiri s-au verificat în activitatea de pînă acum și meritau să fie realeși, și elemente noi, care s-au afirmat ca buni gospodari.

Campania electorală desfășurată timp de aproape două luni a scos din nou în evidență democratismul orînduirii noastre, maturitatea politică și înaltul spirit de răspundere ale maselor de cetățeni. Aproape 6 000 000 de cetățeni au luat parte la întîlnirile cu candidații, care au prilejuit o largă dezbatere a problemelor gospodărești ale satelor. Cele circa 100 000 de propuneri făcute de alegători cu prilejul întîlnirilor dovedesc preocuparea cetățenilor pentru problemele de interes general ale satelor noastre: mai buna gospodărire, sistematizarea, *electrificarea* și înfrumusețarea satelor, îmbunătățirea deservirii în unitățile comerțului socialist și a prestărilor de servicii, folosirea cu mai multă chibzuință a noilor așezăminte social-culturale, ale funcționării școlilor, instituțiilor de asistență sanitară, probleme privind ridicarea nivelului de civilizație a satelor. Inepuizabile resurse de inițiativă, energie și pricepere au fost scoase la iveală cu acest prilej *prin* forțele unite ale cetățenilor, deputaților și sfaturilor; o parte din propuneri au fost rezolvate sau sînt în curs de rezolvare.

Pe întreaga țară au fost aleși în sfaturile populare comunale 127 748 deputați, care au candidat din partea Frontului Democrației Populare.

Cîteva aspecte *din timpul* votării arată entuziasmul cu care alegătorii și-au dat votul candidaților Frontului Democrației Populare. La Păulești, sat în inima Maramureșului, unde a luat ființă una din primele cooperative agricole de producție, cooperatorii au venit la vot în frunte cu președinta lor Maria Zidaru. Ei erau cu toții veseli, bine dispuși. Aveau și de ce. Satul lor nu mai seamănă de loc cu cel vechi. În *anii puterii populare* toate casele sînt nou construite sau reconstruite. O singură casă a rămas să arate generațiilor viitoare vremurile de mult trecute. Ea a fost transformată în muzeu.

În comuna moțească Avram Iancu votarea a fost deschisă în sunet de tulnice și tot tulnicele au vestit, în jurul orei 10, terminarea votării. La Pechea, în regiunea Galați, primul care a deschis votarea a fost Eroul Muncii Socialiste Ion Negoiță și, o dată cu el, a venit la secția de votare tot satul.

Interesul pentru alegeri este dovedit de participarea masivă a cetățenilor încă în primele ore ale dimineții. Pînă la orele 12 în regiunile Iași și Mureș-Autonomă Maghiară votarea se încheiase, iar în alte nouă regiuni își exercitaseră dreptul de vot între 95 și 99 la sută dintre cetățeni. La ora 18, în întreaga țară votaseră 99,8 la sută din alegători.

sub haina de schele

De cîtva timp unul din cele mai importante monumente ale Capitalei — Arcul de Triumf — se află sub o haină de schele. Ce se întîmplă? Ca oricărui *monument istoric aflat de multă* vreme sub cerul liber, îi este necesar din cînd în cînd o operație menită să-l reîntinerească. Operația respectivă a început din toamnă și va dura pînă la sfîrșitul acestei primăveri. Monumentul este de sus pînă jos curățat cu peria, iar unele blocuri de marmură deteriorate vor fi înlocuite. Această lucrare de protejare și de conservare se face de către Sfatul Popular al Capitalei.

Arcul de Triumf de la șosea a *fost ridicat la cîțiva ani după* victoria de la Mărășești și izgonirea ocupanților germani, amintind intrarea triumfală în Capitală, la 1 decembrie 1918, a armatei române victorioase, în aceeași zi cînd, la Alba Iulia, Marea adunare populară proclama desăvîrșirea statului român unitar. Monumentul care se vede azi a fost construit între 1935 și 1936 de către arhitectul Petre Antonescu, în locul unei construcții din lemn și stuf executate în 1922 după un prim proiect al aceluiași autor.

Monumentul, care este înalt de 27 m, lung de 25 m și lat de 11,50 m, a fost conceput în genul arcurilor de triumf ridicate de romani pentru eternizarea victoriilor obținute.

La 7 martie 1967 s-au împlinit 530 de ani de la marea răscoală antifeudală a iobagilor români și unguri din Transilvania. Prin amploarea, durata și forțele antrenate în această mare înfruntare socială, răscoala de la Bobîlna se înscrie în istorie în rîndul celor mai mari mișcări populare ale epocii în această regiune a Europei. Fotografia noastră redă un aspect de la inaugurarea monumentului de la Bobîlna, ridicat acum zece ani în cinstea victoriei repurtate de răsculați.

fruntașii producției

În întreaga țară au avut loc săptămîna aceasta adunări festive, cu prilejul cărora au fost decernate titlurile de întreprinderi fruntașe pe țară și ramură și de evidențiate în întrecerea socialistă, acordate de Uniunea Generală a Sindicatelor, pentru succesele obținute în cursul anului 1966.

La adunări au participat ca invitați membri ai Secretariatului *Consiliului Central* al Uniunii Generale a Sindicatelor, ai birourilor executive ale comitetelor uniunilor, prim secretari și secretari ai Comitetelor regionale de partid, miniștri.

Adunările au constituit un nou prilej pentru evidențierea realizărilor obținute în îndeplinirea planului și a angajamentelor luate de diversele colective. Numeroși participanți au subliniat caracterul mobilizator al evenimentului decernării titlurilor respective. În numele colectivelor întreprinderilor lor, ei s-au angajat să muncească și mai bine, să adauge în 1967 noi succese în îndeplinirea exemplară a sarcinilor la toate sortimentele și la toți indicatorii.

Diplomă și steagul de întreprindere fruntașă pe țară au *primit patru unități din* industrie, construcții, transporturi și agricultură: Combinatul siderurgic Hunedoara, grupul de șantiere din Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, Depoul C.F.R.-Caransebeș și G.A.S.-Burdujeni. Steagurile de întreprindere fruntașă pe ramură au fost decernate la 32 de colective din metalurgie și construcții de mașini, mine și energie electrică, petrol-chimie, economie forestieră, construcții și materiale de construcții, bunuri de consum, industria locală și gospodăria comunală, transporturi și telecomunicații, agricultură, învățămînt și poligrafie și comerț-cooperație. Printre acestea se află Uzinele de tractoare-Brașov, Exploatarea minieră Lupeni, Rafinăria Ploiești, IPROFIL «23 August»-Tg. Mureș, Trustul 1 construcții-București, Combinatul de zahăr și ulei-Podari, Întreprinderea de transport-Timișoara, Direcția regională P.T.T.R.-Maramureș, G.A.S.-Bornești, T.A.P.L.-Constanța. Diploma de întreprindere evidențiată pe ramură a fost acordată unui număr de 93 de unități economice din toate regiunile țării.

culele de la măldărești

La Măldărești, *nu* departe de Horezu, pe un mic platou dominînd Valea Luncavățului, ochii turistului sînt atrași fără voie de două clădiri izolate care, împreună *cu o bisericuță*, formează un ansamblu de mare pitoresc. Ocazionalii oaspeți sînt lămuriți pe loc de localnici că e vorba despre niște «clădiri din vechime, cu ziduri foarte groase și cu metereze, numite CULE».

Asemenea clădiri — cu ziduri groase, străpunse de metereze *înguste, care cuprind de obicei* un parter închis cu uși grele de stejar, peste care se ridică pe planșee din grinzi de lemn încă două etaje, folosite ca locuință — sînt răspîndite în toată Peninsula Balcanică.

Aici, la Măldărești, sînt două: cula numită GRECEANU, ridicată prin veacul al XVIII-lea, din piatră și cărămidă tencuită, cu ziduri de aproape un metru grosime, și cula numită DUCA, după părerea cercetătorilor mai recentă decît cealaltă.

*Ambele clădiri, clasate ca mo*numente istorice, restaurate și consolidate de curînd, trezesc în mod firesc interesul vizitatorului. Pentru că, pe lîngă valoarea lor istorică, ele constituie totodată și un exemplu de felul cum au reușit meșterii vremii să păstreze aceeași armonioasă legătură cu peisajul și aceeași înfățișare caracteristică regiunii, pe care le prezintă casele țărănești vecine.

telegrame

● LA FABRICA DE AMONIAC a Combinatului chimic Făgăraș a intrat în funcțiune, cu 15 zile înainte de termen, noua instalație de cracare a gazului metan. Prin această nouă *realizare producția zilnică* de amoniac va spori de la 200 tone la 300 tone, iar cea anuală de la 69 000 tone la 100 000 tone.

● TELEX LA CÎMPINA. O dată cu începerea instalării, la Oficiul P.T.T.R. din localitate, a centralei automate telegrafice, se va crea posibilitatea dotării cu telexuri a întreprinderilor din oraș care, la rîndul lor, vor putea lua automat legătura telegrafică cu oricare localitate din țară.

● 30 000 000 LEI ECONOMII anual se realizează prin aplicarea de către unitățile productive a soluțiilor elaborate de mașinile de calcul electronic ale Institutului de fizică atomică. Aceste lucrări sînt realizate pe baza unor convenții de colaborare cu diferite întreprinderi.

● BUSTURILE lui Liviu Rebreanu și George Coșbuc, executate de sculptorii Romul Ladea *și respectiv Artur Vetro*, au fost dezvelite de curînd în parcul orașului Cluj. În acest an la Cluj vor mai fi expuse și alte lucrări de sculptură, printre care bustul *lui Ilie* Pintilie, o statuie intitulată «Tinerețe» și un monument, «Lupoaica».

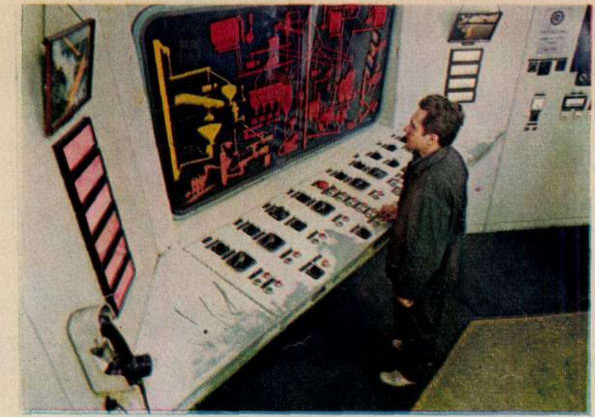

Panoul sinoptic de la turnul de pastă al secției de anozi permite controlul și dirijarea întregii instalații.

Laminate de aluminiu care așteaptă să fie expediate întreprinderilor consumatoare din țară și de peste hotare. Puritatea metalului: cel puțin 95%.

expe

TURNATORIE

Un şuvoi continuu de metal argintiu curge pe mii de filiere din gurile de foc ale uneia dintre cele mai moderne cetăţi industriale din ţară. E aluminiul, metalul care de cîteva decenii a dezlănţuit ofensiva împotriva oţelului, cucerind poziţii tot mai puternice în această aprigă competiţie. Ca să-i smulgă tainele, o mînă de oameni au izbutit să acumuleze, în numai cîţiva ani, o valoroasă experienţă.

rienţa ALRO

de Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

- **Printre cei dintîi în cronica uzinei.**
- **Sentimentul care te îndeamnă să dai tot ce-ţi stă în putinţă.**
- **Experimentul ideal, o şcoală cu anticipaţie.**
- **Împotriva preţului ridicat al utilajelor de schimb.**
- **Au mai rămas consumurile specifice.**

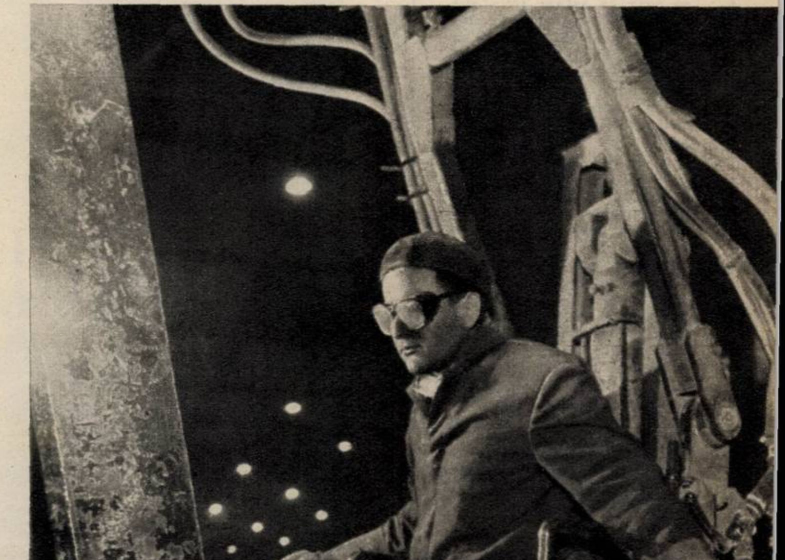

Agregatele complexe, cu comenzi în întregime mecanizate, permit intervenţii rapide la cuvele de electroliză. Angajîndu-se să reducă numărul şi durata defecţiunilor la electroliză, operatorii care le dirijează vor obţine în acest an o reducere a consumului de anozi cu 30 kilograme pe tona de aluminiu pur.

Amănuntul pitoresc desprins din însemnările unor călători care şi-au încercat cîndva condeiul zugrăvind, bunăoară, «streaja obosită a vechilor felinare gîrbove» (N. Iorga) pe sub ale căror lumini anemice îşi purtau paşii, noaptea, călătorii ce descindeau în gara Slatina e un amănunt absolut de prisos în cronica contemporană a oraşului. Dacă de la o vreme a mai fost scos din arhive, o dată, de două ori, el n-a avut alt rost decît să satisfacă predilecţia pentru contraste a unor reporteri. Oraşul e realmente altul. Străzile vechi, casele vechi la care s-ar putea referi, să zicem, amatorul de istorie pornit pe urmele lui Tudor Vladimirescu, nu-l mai reprezintă. Slatina «s-a mutat» în cartiere noi, cu adrese compuse dintr-un număr de bloc şi de apartament.

În apropiere, uzina de aluminiu, înălţîndu-se în cîmpie (dar cine mai ştie că locul era numit Cireaşovul din Deal sau Pîrlita, pe vremea cînd făcea parte din vechea moşie domnească a Brîncovenilor şi era dat în folosinţa mînăstirilor Striharet şi Clocociov?), compune o replică pe măsură la imaginea oraşului nou.

Acesta este «cadrul fizic» în care s-a constituit experienţa ALRO.

★

Un lung şir de nume s-ar cuveni să fie consemnat mai întîi. În ordine alfabetică, Dumitru Antonescu ar putea fi primul. Montor renumit, cu experienţa mai multor şantiere mari, e cel care a condus lucrările de betonare la secţia de electroliză. Gheorghe Buzatu şi Ion Circa s-au evidenţiat la construcţia castelului de apă. Cornel Aldea, Ion Chiriţă, Ilie Georgescu, Alexandru Teodorescu fac parte din «detaşamentul unu» al metalurgiştilor slătineni, ei fiind prezenţi la demarajul primelor cuve de electroliză — eveniment care a avut loc în urmă cu un an şi jumătate. Gheorghe Rădulescu e operatorul care a pus în funcţiune pentru prima dată instalaţiile automate ale turnului de pastă. Numele altor operatori metalurgişti, tehnicieni, ingineri ar putea fi consemnate în continuare în legătură cu fiecare din succesele înregistrate la uzina metalului alb de pe malul Oltului.

Deşi se caracterizează printr-un înalt grad de automatizare şi mecanizare şi, prin urmare, e pusă în mişcare de un personal redus, uzina de la Slatina are în colectivul ei zeci de specialişti cu înaltă calificare. Cum a fost posibilă formarea lor în răstimpul atît de scurt în care s-a constituit metalurgia aluminiului în ţara noastră?

Adresăm această întrebare inginerului Constantin Deutsch.

— Nu cred că trebuie să fii un sentimental ca să spui: Aici am bătut şi eu un cui, prin urmare mă leagă ceva trainic de casa asta. Sentimentul la care mă refer aş zice că nu poate lipsi şi nu lipseşte niciodată cînd omul, hotărît să se realizeze într-o acţiune, dă totul, tot ce îi stă în putinţă să dea.

Să luăm de pildă cîţiva dintre inginerii noştri. Nu voi da nume de la început. Voi spune numai că un grup aflat actualmente în uzină e format din foşti colegi de facultate. Cum se vor fi desfăşurat faptele atunci, cînd din tot ce se vede aici nu exista decît o idee de proiectant?

Fireşte, n-a fost vorba să se recruteze pentru Slatina specialiştii în aluminiu din ţară, pentru simplul motiv că nu existau astfel de specialişti. Dar ingineri care au lucrat în domenii înrudite, oameni cu o anumită experienţă, cu o anumită aplicaţie pentru electrometalurgie existau. Dacă s-au întîlnit o dată, foştii colegi s-au convins unii pe alţii: «Hai măi, voi nu veniţi acolo?» Şi unii au venit. Tovarăşul Ion Liţescu e printre cei mai vechi. Alfred Kathrein, de asemenea. Mi-aş permite să mă

semnalez și eu între componenții acestui nucleu incipient.

Ce a făcut ca munca noastră să fie încă de la început captivantă, atrăgătoare? Profilul uzinei care, așa cum rezulta din proiecte, reprezenta ultimul cuvînt al tehnicii mondiale. Un experiment ideal a fost operat, probabil, de fiecare din noi. Fără să aibă la dispoziție mașini și instalații reale ci doar datele de proiect, specialiștii noștri și-au propus să cunoască uzina. Și chiar dacă n-au izbutit întru totul în această etapă. mai tîrziu, cînd au luat parte directă la montaj, cunoștințele lor s-au combinat într-o experiență veritabilă. Asta referitor la ingineri. Dar operatorii uzinei, în mare parte foști agricultori, adică oameni nedeprinși cu disciplina industrială, cu stilul de muncă și cu specificul muncii industriale? Același lucru. Școala de calificare, practica pe șantier, la montaj, specializarea. Integrați toate acestea într-o idee unitară și veți avea răspunsul la întrebarea de la care am pornit.

★

Aluminiul e un metal capricios. Se obține prin electroliza aluminei dizolvate în criolită topită. Datorită criolitei (o fluorură de aluminiu și de sodiu) care ia parte la acest proces, din reacție rezultă fluor. În contact cu umiditatea din atmosferă se formează apoi acid fluorhidric. Acesta este un înverșunat dușman al oțelurilor. Piesele mașinilor, sub acțiunea de durată a acidului fluorhidric, își modifică rețeaua cristalină devenind spongioase, friabile. Pe de altă parte praful de alumină e abraziv, accelerează uzura pieselor în mișcare. Aluminiul topit manifestă și el o agresivitate considerabilă, distrugînd vasele de oțel cu care vine în contact. Așadar, o problemă importantă în uzina de la Slatina este înlocuirea părților de utilaje uzate, procurarea lor.

«Piesele și utilajele de schimb din import sînt scumpe — și-au spus specialiștii uzinei. Va trebui să le producem noi înșine». Primul pas l-a făcut grupa de proiectare. Măsurători, schițe, analize, precizarea structurii metalografice, a formei etc., adică cunoașterea exactă a tuturor reperelor ce trebuiau să fie înlocuite la un moment dat a intrat în atribuția acesteia. Într-un timp scurt s-a acumulat documentația necesară confecționării multor piese din categoria celor supuse la uzuri mari. Primele încercări de execuție n-au dat însă rezultate prea bune. Dar experimentările și încercările ulterioare au făcut ca, încet-încet, produsele obținute să se apropie calitativ de cele livrate de furnizorii de peste hotare. De exemplu, o serie de piese foarte importante de la ciocanele de spart crusta de electroliză au fost realizate în colaborare cu uzinele «Independența»-Sibiu. Anumite pompe ce figurau pe fișele de import se produc acum în țară.

- **Deși în natură se găsește sub forma a numeroși compuși și este, ca grad de răspîndire în scoarța terestră, al treilea element (după oxigen și siliciu) aluminiul se extrage astăzi, pe scară industrială, aproape exclusiv din bauxită. Aceasta își datorează numele unei mici localități de pe coasta mediteraneană a Franței, Le Baux, centrul unei regiuni cu bogate zăcăminte de minereuri de aluminiu.**
- **Oxidul natural al aluminiului — corindonul — este a doua substanță, după diamant, pe scara durităților. Are anumite varietăți transparente care sînt socotite pietre prețioase: rubinul (de culoare roșie), topazul oriental (galben), ametistul (violet roșcat), safirul (albastru deschis), smaraldul oriental (verde) etc. O rocă cu conținut de corindon, șmirghelul, se întrebuințează la fabricarea pietrelor de polizor și ca praf abraziv.**
- **Cînd se vor epuiza rezervele de bauxită (ceea ce, bineînțeles, nu e o problemă a viitorului apropiat) omenirea va extrage aluminiu din caolin. O metodă corespunzătoare, destul de economică totuși foarte greu de aplicat deocamdată pe scară industrială, a fost încercată încă în urmă cu 15-20 de ani. Caolinul e un silicat de aluminiu hidratat, iar argila — o varietate a lui, impură. Poate că la un moment dat vom extrage aluminiu și din argilă. Și de ce nu?**
- **Ca să obțină aluminiu pur din bauxită chimiștii din prima jumătate a veacului trecut au avut nevoie de peste 30 de ani de cercetări intense. Abia în 1855 chimistul Sainte-Claire Déville a prezentat, la expoziția de la Paris, o bară confecționată din metalul numit pe atunci «argint de lut» — aluminiu. Deși era foarte scump și nu lăsase să i se întrevadă toate posibilitățile de utilizare, noul material a impresionat de la început pe specialiști; ei s-au grăbit să-i acorde calificativul de metal al viitorului, pe care pînă azi evoluția științei și tehnicii nu l-a dezmințit.**
- **În 1900 s-a produs pe glob o cantitate de 7 000 tone de aluminiu pur. 39 de ani mai tîrziu producția mondială a ajuns la 688 000 tone anual, pentru ca în 1959 să fie de 3 590 000 tone iar în 1965 să depășească 5 000 000 tone. Precum se vede, «ofensiva» este de-a dreptul spectaculoasă. Aplicațiile aluminiului în tehnică sînt cu mult mai numeroase decît ale oricărui alt metal. Doi « consumatori» rămîn totuși pe primul loc. Aceștia sînt: automobilul și avionul.**

Se recoltează aluminiu topit din cuvele de electroliză. Operația este mecanizată *în întregime*.

★

Între consumurile specifice pe un loc important se află consumul de anozi. Aceștia se fabrică în uzină. Procesul e automatizat, dar calitatea anozilor — de care depind, la rîndu-le, calitatea aluminiului extras, consumul de curent etc. — n-a fost satisfăcătoare de la început. Și astăzi la Slatina se primesc două sorturi de cocs și rezultă trei tipuri diferite de anozi. E adevărat că pe parcurs calitatea acestora a fost îmbunătățită. Dar se mai produc discontinuități pe fluxul fabricării anozilor, iar rezultatele nu sînt încă cele mai bune. Mai întîi sub raport tehnic. Apoi economic. Fiindcă față de consumul proiectat de 480 kg anozi pe tona de aluminiu pur se realizează cu aproape 15 la sută mai mult.

Deși încă nu s-a soluționat definitiv, problema aceasta se prezintă astăzi cu totul altfel decît în primele luni de funcționare a uzinei. Furnizorii de materii prime au început să respecte

Controlul curent al calității producției la Uzina de aluminiu de la Slatina. Se lucrează, între altele, cu o serie de aparate optice și electronice de o extremă precizie. În fotografie: se efectuează o probă metalografică pentru stabilirea caracteristicilor de bază ale unei noi șarje de aluminiu.

• Despre bauxita din Munții Bihorului s-a vorbit pentru prima oară într-o lucrare științifică, în 1904. Pînă atunci minereul fusese desconsiderat, deoarece micilor producători de var din partea locului nu le era de folos iar altă întrebuințare nu i se dăduse încă. La lucrările miniere bauxita era socotită «steril» și aruncată *în halda rocilor fără valoare*.

• În timpul primului război mondial au fost extrase cantități destul de mari de bauxită din Munții Apuseni. Minereul a fost prelucrat în Germania. Despre o industrie producătoare de aluminiu în țara noastră însă nu putea fi vorba. Abia prin 1928 doi specialiști români, O. Protescu și E. Zamfirescu, au atras atenția în mod serios asupra avantajelor *economice* pe care le-ar prezenta prelucrarea rezervelor de minereuri de aluminiu din această zonă. Lucrările lor «Zăcămintele de bauxită din regiunea Sohodol-Vidra» și «Contribuțiuni la studiul bauxitelor din România» au fost tipărite de către Institutul geologic între anii 1928 și 1931, în seria de publicații «Studii tehnice și economice».

• *Un proiect* (rămas nerealizat) elaborat în a doua jumătate a deceniului al III-lea (1927-1928) prevedea construirea unui complex de prelucrare a aluminiului în Munții Apuseni. Printre obiectivele proiectului se afla o uzină hidroelectrică la Remeți, de 30 000 CP, care ar fi furnizat energia necesară prelucrării zilnice a 10 vagoane de bauxită (cam 25 000 kilograme de aluminiu *pe zi*).

• Multă vreme după aceea bauxita din Munții Apuseni a continuat să fie dată uitării. O cantitate neglijabilă se exploata totuși. Era utilizată însă la producerea... cimentului, de către fabrica de la Fieni. Metalurgia aluminiului în țara noastră rămînea în continuare un proiect de viitor.

• În 1942, la Tîrnăveni, s-au produs vreo 60 tone de aluminiu prin electroliza aluminei într-o instalație provizorie. Încercarea, neeconomică, a fost abandonată în scurtă vreme. A urmat un proiect de amenajare a unei uzine de alumină la Sebeș-Alba și a unei uzine de aluminiu la Tîrnăveni. *Și acest proiect a rămas nerealizat.*

• Ziua în care industria aluminiului în țara noastră a primit «certificatul de existență» este *miercuri*, 30 iunie 1965. În această zi, la orele 17.15 ora București, a fost recoltată prima șarjă de aluminiu pur la Uzina de aluminiu de la Slatina.

• Proporțiile Uzinei de aluminiu de la Slatina, a cărei construcție a durat aproximativ doi ani, în prima etapă (capacitatea maximă, după proiect, 50 000 tone anual) pot fi caracterizate în linii mari cu ajutorul următoarelor cifre: 800 000 mc pămînt deplasat pentru terasamente, 120 000 mc beton «pus în operă», 25 000 tone construcții metalice, 10 000 aparate de măsură și control. Lucrările de extindere ce se desfășoară din plin vor permite mărirea capacității proiectate la 75 000 tone aluminiu pur pe an, în 1969.

• Din evenimentele ulterioare dării în funcțiune a uzinei de pe malul Oltului:

— miercuri, 28 VII 1965, la Uzinele de tractoare din Brașov s-a turnat pentru prima dată o piesă din aluminiul produs la Slatina. Probele au dat rezultate foarte bune, deci primul examen a fost trecut cu succes;

— 15 X 1965. 42 cuve din cea de-a doua hală de electroliză a uzinei produceau aluminiu;

— 22 II 1966. Primele tone de siluminiu — aliaj de aluminiu și siliciu — au fost înregistrate la recepție;

— 24 II 1966. În portul Constanța, cargoul «Aliot», sub pavilion vest-german, încărcat cu 1 500 tone de aluminiu românesc în blocuri, era gata de plecare în cursă. Destinația transportului: porturile Londra și Anvers. Scurt timp după această dată, pe adresa întreprinderii «Metalimport» din București au sosit scrisori expediate de specialiștii unor firme de peste hotare care confirmau calitatea foarte bună a metalului produs la Slatina;

— 7 III 1966. Ultimul grup de 10 cuve din a doua hală de electroliză a intrat în producție. Începînd de la această dată uzina slătineană lucrează cu 328 cuve în funcțiune;

— 11 III 1966. Uzina a produs peste plan, de la începutul anului, 211 tone de aluminiu; puritatea metalului — 99,5%. Faptul conferă aluminiului de la Slatina calități comparabile cu producția celor mai renumite uzine similare din lume. Cantitatea livrată la export pînă la această dată: 4 000 tone de aluminiu;

— 27 IV 1966. Realizînd cea de-a 485-a tonă de aluminiu turnat peste plan, uzina a produs cu 12 la sută mai mult decît prevedea graficul de realizare a indicatorilor proiectați pentru etapa respectivă;

— 14 XI 1966. Uzina de aluminiu din Slatina produce la parametrii tehnico-economici proiectați, performanță realizată cu aproape un an mai devreme decît fusese prevăzut;

— 4 III 1967. Colectivul uzinei a primit Steagul roșu și Diploma de întreprindere fruntașă pe ramura petrolchimie în întrecerea socialistă ce s-a desfășurat în anul precedent. Cu acest prilej s-au amintit realizările obținute în anul 1966: producția globală și producția marfă au fost realizate în proporție de 106,2 la sută; peste 3 000 tone aluminiu pentru export au fost produse peste prevederile planului; creșterea productivității muncii a atins cifra de 8,2 la sută.

▲

La capătul unui îndelungat proces industrial aluminiul lichid este transformat în lingouri. Agregatul care face această operație este supravegheat de un singur operator.

Popas pe filiera transformării aluminiului în sîrmă. Prezența omului nu este necesară decît, cel mult, în calitate de supraveghetor.

caracteristicile proiectate ale produselor lor. Între aceștia se numără Rafinăria nr. 10 din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, uzina «Victoria» din Călan, Combinatul siderurgic de la Hunedoara. Serviciile de cercetare ale unităților amintite efectuează lucrări pentru stabilirea celor mai indicate tehnologii de lucru.

Cu alte cuvinte experiența ALRO cucerește tot mai mult teren.

★

După un an, un an și jumătate de funcționare, cuvele de electroliză încep să obosească. Se zice că au împlinit vîrsta critică. Ele trebuie reparate. Cum era mai bine să se dirijeze desfășurarea respectivelor operații?

Experiență și-a spus cuvîntul și în acest caz. 50-60 de oameni, specializați în prealabil, au constituit factorul cheie în organizarea acestor lucrări (trebuie precizat că reparațiile cuvelor de electroliză au început abia de curînd. Intervalul de timp în care au funcționat fără întrerupere a fost folosit pentru instruirea echipelor de reparație). Ca să nu se stînjenească unii pe alții, să poată lucra repede și bine, oamenii «atacă» cuvele «în cascadă». Vine o primă echipă și demontează. În urma lor vin cei care sparg crusta. Următorii sînt șamotorii etc. După 2-3 cuve astfel luate în primire, se realizează un lanț continuu care parcurge ritmic și repede etapele prevăzute în tehnologia de reparație.

Dar cum se stabilește care sînt cuvele ajunse la vîrsta critică?

În cele două hale de electroliză ale uzinei — fiecare avînd o lungime de peste 500 metri — se ține evidența caracteristicilor producției de aluminiu în fiecare moment. Orice «simptom» îngrijorător apare semnalat pe o fișă. Acționînd repede, operatorii au posibilitatea să remedieze la timp orice defecțiune. Așa se face că puritatea metalului obținut a depășit procentul de 95 la sută indicat de tehnologie, ajungînd să depășească 98 la sută, ceea ce conferă producției acestei uzine calități apreciabile.

S-ar putea spune că experiența ALRO este de acum constituită, că nu mai e nimic de cîștigat în această privință? Firește că nu. Consumurile de săruri de fluor și de curent electric sînt încă mai ridicate față de indicatorii proiectați. Recent intensitatea curentului la electroliză a fost ridicată la 63 000 amperi. Faptul permite o mai rațională utilizare a curentului electric, ceea ce e deosebit de important în această uzină care e unul din cei mai mari consumatori de energie din țară (un oraș de mărimea Bucureștiului ar putea fi alimentat foarte bine cu curentul electric ce se consumă aici). Mai trebuiau rezolvate o serie de alte probleme tehnico-organizatorice, cum ar fi reducerea consumului de alumină și de anozi. În proiectul de măsuri elaborat cu prilejul discutării cifrelor de plan pe anul în curs se reflectă și alte deziderate a căror înfăptuire permite ridicarea la un înalt nivel a activității economice a uzinei. Printre altele este prevăzută colaborarea mai strînsă cu institutele de cercetări specializate, cu Consiliul Național al Cercetării Științifice, ceea ce va duce într-un timp scurt la obținerea soluțiilor optime pentru o serie de probleme încă nerezolvate.

★

Așadar, metalurgia aluminiului, ramură industrială care are în România o vîrstă de numai un an și jumătate, a pășit în viitor cu pași siguri. Rezervele de materii prime din Munții Apuseni au astăzi condiții optime de valorificare superioară. Noile uzine create în rețeaua aluminiului românesc — Uzina de preparare de la Dobrești, Uzina de alumină de la Oradea, Uzina de aluminiu de la Slatina — sînt etapele unui proces de o mare importanță practică și economică. Metalurgiștii slătineni au creat premisele pentru o activitate de maximă eficiență economică. Acestea pot fi cuprinse într-un singur cuvînt: experiență.

E experiența bogată a aluminiului românesc — experiența ALRO.

AMERICA FACE APEL

două mari obstacole în calea descoperirii complotului: f.b.i. și c.i.a.

Declarațiile procurorului Jim Garrison din New Orleans și îndeosebi afirmația lui că «asasinarea președintelui Kennedy a fost rezultatul unui complot» au stîrnit vîlvă în S.U.A. și în lumea întreagă.

N-au trecut nici 48 de ore de la această declarație și David Ferrie, unul din cei la care făcuse aluzie procurorul, a fost găsit mort în apartamentul său din New Orleans. În ziua următoare, un alt om «care știa ceva» — David Lewis — a dispărut din oraș. El participase în 1963 la o anchetă privind legăturile lui Oswald cu poliția din New Orleans.

În acest oraș situat la vărsarea lui Mississippi s-a născut la 18 octombrie 1939 Lee Harvey Oswald. Din peregrinările sale prin diferite orașe americane sau țări străine el a revenit deseori în New Orleans, iar de la sfîrșitul lui aprilie pînă la sfîrșitul lui septembrie 1963 a locuit cu familia în acest oraș.

Comisia Warren n-a avut curiozitatea să cerceteze activitățile și legăturile lui Oswald din acea perioadă, deși existau numeroase indicii că ele erau cel puțin suspecte. Este de ajuns să ne referim la faptul că Oswald a încercat să înființeze acolo o filială a organizației «Fair Play for Cuba», să închirieze în acest scop un birou și a tipărit pe socoteala lui carnete de membri pe care le-a completat și împărțit în oraș. De unde avea bani? — ținînd seama că cea mai mare parte din timp a fost șomer. Cine l-a determinat să acționeze în această direcție? — ținînd seama că conducerea organizației a refuzat să-i încredințeze vreo sarcină și să autorizeze crearea unei filiale în New Orleans.

Comisia Warren nu era curioasă, deoarece ea s-a condus în mod neabătut după două directive: evitarea oricărei investigații care ar fi putut duce la descoperirea unei conspirații și ignorarea oricărei dovezi care demonstra legături ale lui Oswald sau Jack Ruby cu F.B.I. și C.I.A.

Or, tocmai aici pare a fi cheia **problemei. Desigur, aceasta nu înseamnă că cele două agenții guvernamentale ar fi implicate în pregătirea asasinatului; există însă destule dovezi că actorii principali ai dramei de la Dallas au făcut parte într-un fel sau altul din păienjenișul lor secret. Hotărîrea acestor agenții atotputernice de a nu permite în nici un caz dezvăluirea legăturilor lor compromițătoare cu Oswald și Ruby poate să explice mai bine decît orice repeziciunea și eficiența cu care sînt lichidați cei «care știu ceva», fără ca aceste operațiuni criminale să aibă vreo consecință judiciară și fără că... să lase urme.**

Publicăm astăzi din cartea lui Mark Lane «Judecată pripită» alte două capitole: primul privind legăturile lui Oswald cu F.B.I., al doilea privind rolul lui Jack Ruby într-o operațiune tip C.I.A.

legături compromițătoare și interese oculte în păienjenișul dramei de la dallas

Cartea congressmanului Ford «*Portret of the Assasin*» începe astfel:

Comisia care investighează asasinarea președintelui Kennedy abia se întrunise și își fixase metodele de lucru, cînd s-a găsit în fața unei probleme uluitoare. Miercuri 22 ianuarie, membrii Comisiei au fost convocați grabnic la o ședință extraordinară de către președintele ei. Dl. J. Lee Rankin, noul consilier general al Comisiei, primise un telefon din Texas. Apelantul era dl. Waggoner Carr, procurorul general al Texasului. Informația consta în aceea că F.B.I. avea un «agent acoperit» și că acesta nu era altul decît Lee Harvey Oswald, asasinul prezumtiv al președintelui Kennedy.

Ziarele publicaseră anterior niște articole neînsemnate care făceau speculații în legătură cu apartenența lui Oswald la vreuna din agențiile secrete ale S.U.A. Doamna Marguerite Oswald declarase că fiul ei avea legături cu C.I.A. sau cu Departamentul de Stat. Dar de data aceasta alarma fusese dată de către o înaltă oficialitate, iar procurorul districtului Dallas, dl. Henry Wade, care de asemenea raportase existența unui asemenea zvon, fusese el însuși un om al F.B.I.

Membrii Comisiei au avut prima dovadă a seriozității informației lui Carr cînd s-au întîlnit în ședința extraordinară din după-amiaza zilei de 22 ianuarie. Fiecare primise un mesaj urgent să se prezinte la ora 17,30 la sediul Comisiei, în clădirea veteranilor de război. Ora tîrzie și darea peste cap a programului de lucru al fiecăruia contribuiau la crearea unei atmosfere de tensiune.

J. Lee Rankin, consilierul general al Comisiei, a adus la cunoștința membrilor surprinzătoarea informație. S-au schimbat priviri uimite.

Ședința care a urmat a durat pînă după ora șapte. Nu-mi amintesc să mai fi participat la o întrunire atît de incordată.

Comisia a hotărît să ceară procurorului general al Texasului, procurorului Wade și oricărei persoane oficiale din Dallas care avea cunoștință de aceste fapte, să vină imediat la Washington și să relateze în secret ceea ce știau. Nu trebuia să se facă nici un fel de publicitate.

Oficialitățile din Texas au venit în capitală într-un incognito desăvîrșit. S-au întîlnit cu Lee Rankin și cu alți consilieri și le-au spus ce știau. Ei au declarat că Lee Oswald fusese într-adevăr în serviciul F.B.I., că purta ca agent acoperit numărul 179, că se afla, începînd din septembrie 1962, pe statele de plată ale F.B.I. cu suma de 200 de dolari pe lună și că în ziua în care fusese arestat în cinematograful Texas, după ce-l împușcase pe polițistul J.D. Tippit, numele lui continua să figureze în aceste state. Oficialitățile s-au înapoiat la Dallas vineri 24 ianuarie. Prezența lor la Washington nu fusese cunoscută presei sau publicului.

Modul în care Comisia a cercetat problema apartenenței lui Oswald la F.B.I. este semnificativ pentru felul în care ea înțelege să-și îndeplinească misiunea și revelator pentru felul în care concepe să-și ducă la capăt mandatul. Ford a exprimat același punct de vedere: «Problema stabilirii modului în care trebuia tratat zvonul potrivit căruia Oswald avea legături cu F.B.I. a constituit astfel un test privind capacitatea Comisiei de a-și îndeplini misiunea».

Congressmanul a vorbit despre «dilema» în care se afla Comisia în cercetarea respectivei informații. Acesta este cuvîntul potrivit, deoarece Comisia avea două responsabilități, care în anumite ocazii se puteau ciocni între ele. Scopul ei definit era de a afla, a aprecia și a raporta faptele; dar ea avea de asemenea obligația de a servi interesele naționale — de a veghea ca națiunea să nu fie divizată și ca instituțiile americane să rămînă intacte.

Responsabilitatea Comisiei în privința menținerii încrederii publice în instituțiile americane a pus în umbră mandatul ei de a afla și raporta faptele; acesta este conflictul care stătea la baza dilemei în care se găseau Ford și colegii săi.

Ford a afirmat că Comisia nu va fi «intimidată» de către F.B.I., dar el s-a referit la aceasta ca la «una din cele mai respectabile agenții ale guvernului Statelor Unite». El a vorbit despre «prestigiul» acestei organizații și l-a descris pe Hoover ca fiind «directorul ei aproape legendar». Ford a conchis că Comisia «nu putea acționa într-un mod iresponsabil care ar putea pune în pericol eficacitatea viitoarelor operațiuni ale acestei importante agenții».

Pentru niște politicieni rafinați, angajați în mod curent în audieri privind alocațiile militare sau în alte misiuni asemănătoare, vitale pentru interesul național, asemenea echilibristică nu era dificilă.

Ford a vorbit despre «dificultatea în care s-ar găsi Comisia» în cercetarea «eventualității ca Oswald să fi fost agent al F.B.I.». Potrivit lui Ford, Rankin ar fi declarat: «Avem de-a face cu un zvon murdar, un zvon foarte prost pentru Comisie și foarte dăunător agențiilor implicate. El trebuie să fie lichidat cît mai urgent posibil de către această Comisie».

La 1 ianuarie 1964, un articol prezentat de Ford ca fiind «o importantă dezvăluire» apăruse în *Houston Post*. Semnată Lonnie Hudkins și purtînd titlul «Oswald, informator bănuit al S.U.A.», relatarea conținea anumite date privind legăturile lui Oswald cu F.B.I. Rankin a sugerat ca Comisia să-l cheme pe Hudkins și să-l interogheze. Președintele Comisiei a remarcat că Hudkins ar putea refuza să depună mărturie: «S-ar putea ca Hudkins să se folosească de acest drept. Dacă așa se va întîmpla, cred că, după ce am încerca să-i deschidem ochii arătîndu-i că este în interesul țării să ne dea datele, ne-am putea adresa directorului ziarului încercînd să-l convingem să-l determine el pe Hudkins să spună de unde și-a procurat informațiile».

Membrii Comisiei au discutat apoi diferitele căi care ar putea fi urmate în anchetarea lui Hudkins.

Russell: *Nu există om în serviciul Guvernului Federal care să ocupe un loc atît de înalt în stima poporului american ca J. Edgar Hoover.*

Dulles: *Este adevărat.*

Russell: *Desigur, putem obține o depoziție scrisă de la domnul Hoover, pe care s-o punem în dosarele noastre și să ne limităm la aceasta. Dar dacă nu mergem mai departe și nu urmărim problema pînă jos, la Hudkins sau la alții, vor mai rămîne mii de «Toma necredinciosul» care vor gîndi că Oswald era agent al F.B.I. Deci, pentru a limpezi lucrurile, nu-i de ajuns să ai cuvîntul lui Hoover. Personal, aș avea încredere în J. Edgar Hoover.*

Dulles: *Și eu la fel.*

Russell: *Dar alții nu s-ar mulțumi cu o simplă declarație luată fără jurămînt, n-ar crede în ea ca în Sfînta Scriptură. Nu se poate deci proceda astfel, concluziile Comisiei nu se pot bizui pe un asemenea material.*

Cooper: *Aș dori să am părerea d-voastră în legătură cu sugestia mea.*

McCloy: *Formulează-o încă o dată.*

Cooper: *Știm că acești oameni (din Texas) au fost aici, așa încît zvonul este oarecum oficial. Nu putem spune că este confirmat de ei, dar nici că ei îl infirmă.*

McCloy: *Au luat doar cunoștință de el.*

Cooper: *Așa stînd lucrurile, întrucît avem datoria să vedem ce știe Hudkins în această privință, de unde deține informațiile — sugestia mea este ca noi să facem acest lucru, dar să-l informăm pe domnul Hoover: de unde ne-a venit informația, că trebuie s-o cercetăm, că o vom cerceta și că vom sta apoi de vorbă cu dînsul în privința ei. Vom vedea apoi dacă sînt lucruri pe care dînsul le cunoștea. Cred că procedînd astfel vom avea o atitudine corectă față de dînsul și vom evita eventualitatea ca el să dezaprobe acțiunea noastră.*

McCloy: *Ești de acord, John, să ne adresăm lui Hoover sau Departamentului Justiției, sau la C.I.A., lui John McCone, sau subsecretarului Apărării — și el are o agenție de informații — și să-i întrebăm dacă sînt în măsură să ne furnizeze vreo informație care ar putea confirma sau dezminți acest zvon?*

Cooper: *Nu am nimic de obiectat, dar chiar dacă luăm legătura cu F.B.I. și chiar dacă domnul Hoover face respectiva declarație, cred totuși în virtutea celor afirmate că Hudkins dispune de anumite informații și, indiferent dacă sînt sau nu adevărate, avem totuși datoria să le examinăm.*

Warren: *Trebuie să abordăm această problemă din ambele unghiuri — și din cel al colportorilor de zvonuri și din cel al F.B.I. Dacă ajungem în impas — n-ai ce-i face — vom vedea noi ce e de făcut. Aceasta este metoda pe care aș prefera-o. Sînt însă probleme în care pot exista păreri diferite. În ceea ce mă privește, sînt gata să iau în considerație orice idee pe care o socotiți bună.*

Iată cum a rezumat Ford concluzia acestei ședințe: «Toți șapte au căzut de acord că singurul mod de a proceda era de a se trece la interogarea intensă și temeinică a atîtor martori cîți vor fi necesari, pentru a se clarifica nu numai acest zvon, dar și celelalte».

Referindu-se retrospectiv la activitatea Comisiei, Ford a apreciat-o ca excelentă: «Niciodată o crimă nu a fost atît de temeinic anchetată». Dar orice investigație — chiar și una mai puțin temeinică — efectuată în conformitate cu hotărîrea unanimă de la 22 ianuarie 1964 ar fi necesitat depoziția lui Hudkins, depoziția celui sau a celor de la care Hudkins deținea informația, examinarea dosarelor F.B.I. și depoziția agentului însărcinat cu activitatea oficiului F.B.I. din Dallas, J. Gordon Shanklin.

Hudkins nu s-a aflat însă printre cei 552 de martori ale căror depoziții «au fost prezentate Comisiei» în timpul cercetărilor ei; această sursă a rămas deci necercetată.

Comisia a declarat că a făcut un «control propriu al dosarelor F.B.I. în legătură cu Oswald» și că «a avut acces la dosarul C.I.A. privitor la Oswald», dar nu a produs nici un document în sprijinul acestor declarații.

Valoarea datelor obținute prin examinarea dosarelor puse la dispoziție de cele două agenții secrete putea fi în orice caz limitată, avînd în vedere metodele pe care ambele le folosesc. Rankin a raportat membrilor Comisiei că Wade îi spusese că în perioada cînd lucrase ca agent al F.B.I. plătise informatori și agenți acoperiți în America de Sud și că nici unul din actele care i-au trecut prin mînă nu arăta pe cine plătise. Unul dintre membrii Comisiei era considerabil mai bine informat în această privință decît ceilalți: Dulles, fostul director al C.I.A.

Boggs: *Să luăm un caz precis. Aviatorul Powers* *) *era unul din oamenii voștri?*

Dulles: *Da, dar nu era agent, era angajat.*

Boggs: *Ar fi fost ușor să se dovedească că era angajat de către C.I.A.?*

Dulles: *Da; doar semnasem cu el un contract.*

«Problema devenea mult mai complicată — scria Ford — cînd era vorba de un agent acoperit, despre care nu există nici o mențiune scrisă».

Comisia a apreciat că «nu există nimic care să vină în sprijinul speculației că Oswald ar fi fost agent angajat sau informator al F.B.I.», citînd ca argument depoziția lui Hoover, a asistentului acestuia și a trei agenți ai F.B.I.

Fără cartea lui Ford nu am fi știut niciodată de această ședință «încordată» și «secretă», în care Comisia primise «primul șoc». În Raport nu se găsește nici o referire în legătură cu această ședință.

MĂRTURISIRILE DOAMNEI NANCY PERRIN RICH

În Raportul ei Comisia nu a publicat nici un cuvînt din depoziția doamnei Nancy Perrin Rich. Aceasta era însă deosebit de revelatoare și importantă. Doamna Rich a arătat deschis unui consilier al Comisiei că în ultimii doi ani ea dusese o viață aventuroasă și că o parte din acest timp servise la barul Carousel. Din relatările ei despre Ruby se contura un tablou al activităților internaționale ale acestuia și al relațiilor sale cu autoritățile din Dallas — și poate federale — care diferea în mod net de cel prezentat de către Comisie.

Soțul decedat al doamnei Rich, Robert Perrin, fusese negustor de arme în timpul războiului civil din Spania. Perrin spusese soției sale că «vindea arme și pilota un vas mic». «Cui vindea arme?» — a întrebat consilierul. «Lui Franco, în Spania» — a răspuns doamna Rich.

Ea a arătat că Perrin o părăsise în mai 1962. Avea însă informații că el plecase la Dallas și a apelat la poliția de acolo pentru a încerca să-l găsească. Aproximativ o săptămînă mai tîrziu ea a plecat spre Dallas.

«Imediat ce am ajuns în Dallas, m-am dus, desigur, direct la poliție» — a spus doamna Rich. Un polițist a fost trimis la stația de autobuze să-i aducă bagajul cu mașina poliției. Era ora 3 noaptea și poliția a făcut eforturi să găsească vreun prieten al doamnei Rich, sunînd la cîteva case, iar în cele din urmă i-a găsit o cameră într-o casă de raport din Dallas.

Rich: A doua zi ei au trimis după mine și m-au ajutat să găsesc un serviciu.

Întrebare: Ce înțelegeți prin «ei»?

Rich: Înțeleg poliția din Dallas.

O atitudine atît de binevoitoare demonstrează că Robert Perrin era cunoscut poliției din Dallas. El a sosit la Dallas în iulie 1962 și perechea s-a împăcat.

Doamna Rich căuta un serviciu, pe care întreprinzătoarea poliție din Dallas a ajutat-o să-l găsească. Un detectiv a dus-o pe doamna Rich la Carousel și Ruby a angajat-o. La Carousel doamna Rich a legat cunoștințe și mai strînse cu ofițeri ai poliției din Dallas. Referindu-se la posibilitatea ca Ruby să fi intrat în subsolul tribunalului la 24 noiembrie, dîndu-se drept reporter, doamna Rich a făcut în mod spontan consilierului următorul comentariu:

Rich: Oricine afirmă așa ceva este sau mincinos sau un prostănac.

Întrebare: De ce?

Rich: Nu se poate închipui ca Jack Ruby să intre la poliția din Dallas și să fie luat drept un reporter de ziar. Așa ceva este exclus.

Întrebare: Dar pe ce vă bazați?

Rich: Dumnezeule, dar nu cred că există în Dallas vreun polițist care să

În Dallas, «orașul cu 2 500 c
baruri», un pistol Colt costă mai puț
decît o pereche de pantofi. O vitr
nă tipică cu arme de vînzare d
Dallas.

---

*) Avionul pilotat de el, un «U-2», a fost doborît în timpul unui zbor de spionaj deasupra teritoriului Uniunii Sovietice (n.r.).

Opt zile înainte de asasinarea lui Oswald, Ruby, fotografiat între două dintre «angajatele» sale de la barul Carousel.

nu-l fi cunoscut pe Jack Ruby! El își făcea veacul în fapt la poliție. Iar ei — în clubul său. Chiar și polițiștii de stradă...

Doamna Rich a relatat consilierului Comisiei de ce a părăsit serviciul de la Carousel.

Întrebare: Vreți să spuneți că Ruby v-a maltratat?

Rich: Vreau să spun că m-a îmbrîncit o dată în bar, făcîndu-mi vînătăi pe braț, și doar datorită lui Bud King și unuia din dansatori care m-au ținut a scăpat cu viață.

Întrebare: Care a fost motivul incidentului?

Rich: Era nemulțumit de curățenia *paharelor de la bar și de încetineala* cu care turnam băuturi clienților.

Cea mai uimitoare și alarmantă depoziție oferită de doamna Rich se referă la *trei întîlniri secrete* la care participase la Dallas.

Rich: La prima întîlnire erau prezente patru persoane. Unul era colonel sau *locotenent-colonel, nu-mi amintesc* precis. Am uitat chiar dacă era din aviație sau din armata de uscat. Mi se pare că era din armata de uscat. De asemeni, se afla acolo soțul meu, Perrin, eu și un prieten numit Dave — nu-mi amintesc numele său de familie. Dave C...

Întrebare: Erau numai patru persoane prezente?

Rich: Lăsați-mă să lămuresc problema cu Dave. El era barman la clubul University de pe strada Commerce din Dallas. Îl cunoșteam, și ulterior l-a cunoscut și soțul meu. La început nu mi s-a părut nimic neobișnuit. Căutau pe cineva care să piloteze un vas și să cunoască în același timp Cuba, iar soțul meu pretindea că o cunoaște. Dacă e adevărat, nu știu; ceea ce știu e că se pricepea la vase. Ei plănuiau să scoată refugiați din Cuba și să-i aducă la Miami. Mi-am zis, sigur, de ce nu? Era doar vorba de zece mii de dolari!... Era foarte bine.

Întrebare: Să înțeleg din aceasta că împreună cu soțul dv. urma să primiți zece mii de dolari pentru serviciile voastre?

Rich: Da.

Întrebare: Cine i-a spus aceasta?

Rich: Colonelul!

Doamna Rich a descris de asemeni clădirea în care avusese loc întîlnirea, ca și interiorul apartamentului și mobila. I s-au cerut apoi alte amănunte despre întîlnire.

Întrebare: Cred că ați afirmat că v-ați dus acolo noaptea.

Rich: Da.

Întrebare: Cam la ce oră?

Rich: Începea să se întunece, era probabil ora 9.

Întrebare: *Vă amintiți* cît timp a durat drumul de la locuința dv. și pînă la acel loc?

Rich: Nu. Nu-mi amintesc.

Întrebare: Cum ați ajuns acolo?

Rich: Cu mașina lui Dave. Era și o fată cu el. Ea nu avea însă nici un amestec în toate acestea. O luase cu el pentru a petrece împreună seara aceea. De fapt, cred că ea a rămas în mașină.

Întrebare: Cît timp ați rămas acolo?

Rich: *Probabil o jumătate de oră*, patruzeci și cinci de minute... Cel mult un ceas!

Întrebare: Despre ce s-a discutat?

Rich: Se cercetau unul pe altul. Eu stăteam și doar ascultam. Urma ca noi să facem rost de un vas, iar colonelul de o serie de alte lucruri care n-au fost însă precizate în acel moment. Și noi urma să luăm — ei tocmai discutau de unde — fugari cubani și să-i aducem pe coastă, la Miami, lucru cu care, vă spun deschis, am fost de acord.

Întrebare: Cu prilejul acelei întîlniri a fost menționată suma de zece mii de dolari?

Rich: Da.

Întrebare: Cine a făcut-o?

Rich: Colonelul. Și părea o sumă exorbitantă pentru așa ceva. Simțeam că miroase a pește, cum se spune la noi.

Întrebare: Apreciați că erau prea mulți bani pentru o asemenea operație?

Rich: Da. Așa consideram.

Întrebare: N-ați exprimat această părere, desigur.

Rich: N-am spus nimic. Am tăcut.

Întrebare: Cum au rămas lucrurile la sfîrșitul acelei întîlniri?

Rich: Erau mai mulți oameni implicați și urmau să se adune cu toții la o întîlnire ulterioară, despre care trebuia să fim anunțați.

Doamna Rich a vorbit apoi despre participanții la a doua întîlnire.

Întrebare: A avut loc o altă întîlnire?

Rich: Da.

Întrebare: La cîtă vreme după prima?

Rich: Probabil cinci sau șase zile.

Întrebare: În același loc?

Rich: Da.

Întrebare: Era noapte?

Rich: Da, era noapte.

Întrebare: Cum ați ajuns atunci acolo?

Rich: Am mers cu mașina noastră și l-am luat pe Dave cu noi.

Întrebare: Bine. Relatează-ne ce s-a întîmplat.

Rich: Cînd am ajuns, se aflau acolo colonelul și o doamnă între două vîrste, cu o figură dură, tăiată parcă în granit, și cu păr cărunt pare-mi-se. Avea o înfățișare bărbătească. Și mai era...

Întrebare: Cunoașteți numele femeii?

Rich: Nu. Au fost rostite nume, dar nu mi le amintesc. Și mai era acolo un tip solid care arăta a luptător.

Întrebare: Ați făcut cunoștință cu el?

Rich: Mi s-a făcut cunoștință cu toți.

Întrebare: Cine se mai afla acolo?

Rich: Colonelul, femeia, tipul de luptător și alți doi care stăteau deoparte, într-un colț; unul dintre ei părea să fie cuban sau în orice caz latino-american. Erau de asemeni Dave, soțul meu și cu mine.

La această întîlnire doamna Rich și soțul ei au fost informați pentru prima oară că vasul pe care urma să-l piloteze Perrin nu avea să fie folosit numai pentru evacuarea fugarilor.

Întrebare: Spuneți-ne ce s-a întîmplat la întîlnire.

Rich: Din cîte am putut să-mi dau seama, ceva în planul lor șchiopăta. Și în acel moment am spus: «Să discutăm planurile pînă la capăt înainte ca noi (înțelegînd prin aceasta pe soțul meu și pe mine) să intrăm în această afacere. Vreau să știu în ce ne băgăm!» Atunci a reieșit — senzație! — cum stăteau de fapt lucrurile. *Urma să scoatem afară refugiați cubani*, dar în același timp să transportăm în Cuba material militar și puști Enfield.

Întrebare: *Cine a spus aceasta?*

Rich: Cred că cel cu figură de latino-american a spus prima dată acest lucru. Dar colonelul a lămurit lucrurile. Colonelul părea să fie «șeful» și el era acela care conducea discuția.

Întrebare: Era în uniformă?

Rich: Da.

Doamna Rich a descris înfățișarea colonelului, făcînd o legătură între vîrsta sa aproximativă, ținuta lui și faptul că era chel. Potrivit doamnei Rich, colonelul ar fi spus atunci: «Am adus materiale de la bază, în ultimele trei luni, în vederea acestui scop». Se referea la «echipament militar» și d-na Rich a explicat: «Presupun, după cîte am înțeles, că erau arme de foc sau explozive etc.»

Întrebare: A reieșit deci la întîlnire că planul avea două scopuri: unul să introducă arme și celălalt să ia refugiați.

Rich: Da, să facă bani în ambele feluri. Atunci a devenit limpede ca cristalul de ce urma să i se plătească pilotului vasului o sumă atît de mare.

Doamna Rich a cerut pentru această misiune primejdioasă 25 000 de dolari. Ea a spus: «A rămas ca șefii să decidă între ei. În timpul acestei întîlniri am avut șocul vieții mele. Ceea ce șchiopăta în planurile lor era în legătură cu sosirea banilor». Soluția dificultăților a venit în persoana «omului cu geantă», care urma să aducă banii la întîlnire.

Rich: Ședeam acolo. Se aude un ciocănit în ușă și — cine intră? Prietenul meu Jack Ruby. Am rămas stupefiată; puteai să mă dobori și cu un fulg.

Întrebare: Aceasta se întîmpla la *cea de-a doua întîlnire?*

Rich: Da.

Întrebare: Ce v-a făcut să aveți impresia că șchiopăta ceva în privința *banilor?*

Rich: Doar ceea ce discutau ei. Era vorba, de pildă, ca un grup să meargă în Mexic pentru a aranja treaba cu puștile, «*dar nu puteți pleca mîine*», au spus ei, și alte cuvinte evazive de acest fel care m-au făcut să cred că poate nu aveau bani. Și atunci a intrat Ruby și toată *lumea* arăta, știți, ușurată — ca atunci cînd apare salvatorul sau ceva de acest gen. Și el s-a uitat la mine, și eu m-am uitat la el și ne-am fixat, dar n-am spus nici un cuvînt. Nu știu dacă l-ați întîlnit vreodată pe omul acesta. Are un aer nervos și părea să fie și mai nervos în noaptea aceea. A dat buzna înăuntru iar colonelul s-a grăbit să meargă cu el în bucătărie sau în dormitor, nu știu sigur unde.

Doamna Rich n-a putut urmări tranzacția care a avut loc în cealaltă cameră, dar a spus că «a observat o umflătură destul de mare, cam în locul unde se află portmoneul» cînd Ruby a părăsit camera cu colonelul.

Întrebare: Și ce s-a mai întîmplat?

Rich: Ei bine, au ieșit și s-au întors, și umflătura nu mai era, și amîndoi erau fericiți. Deodată toți păreau fericiți. Impresia mea era deci că Ruby adusese banii.

Întrebare: Afirmi că banii sosiseră.

Rich: Da.

Întrebare: I-ați căpătat?

Rich: Nu. Mai întîi trebuiau să-l plătească pe tipul acela de luptător și pe unul dintre latino-americani, care trebuiau să meargă în Mexic să aranjeze treburile și să plătească puștile. Dintr-o dată — dacă înainte de a veni Ruby nu puteau pleca — imediat ce a plecat Ruby s-au și văzut în avion a doua zi dimineața, cum se spune.

Consilierul a întrebat-o pe doamna Rich: «A arătat Ruby în vreun fel că v-a recunoscut?» Ea a răspuns: «Da, *m-a fixat, l-am fixat și eu*. Doar atît cît să ne spunem parcă unul altuia: «Ce dracu' cauți tu aici?»

La a treia întîlnire era prezentă și o persoană *pe care doamna Rich* a recunoscut-o ca fiind din lumea gangsterilor. În acel moment, deși oferta colonelului fusese ridicată la 15 mii de dolari, doamna Rich și soțul ei s-au retras.

Rich: Am mirosit ceva și n-am mai vrut să ne băgăm în această afacere.

Întrebare: Și ce era acel ceva?

Rich: Mutre de criminali, să zicem.

marginalii la o expoziţie

mihailopol: 100+1

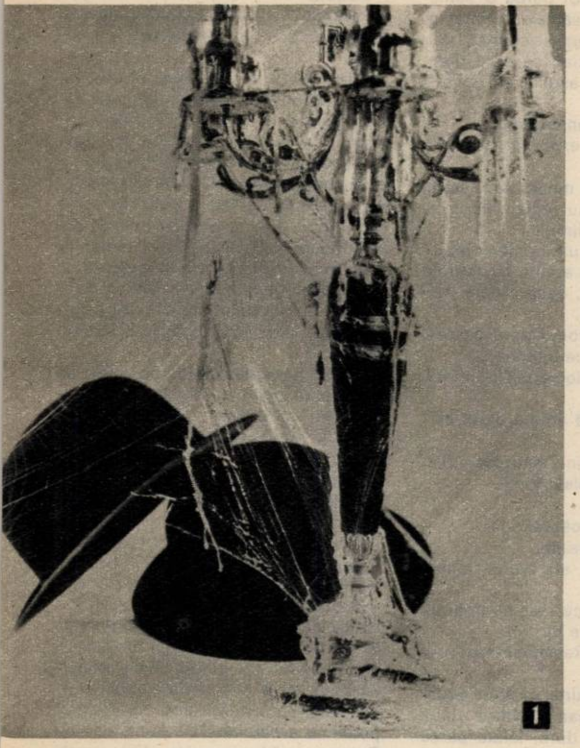
1

1) Sfirşitul unui veac.
2) Linguşirea (Visul unei nopţi de vară).
3) De veghe în lanul de secară (I.B. Salinger).
4) Şuieră vîntul sălbatic.
5) «Golgota».
6) Curs seral în comuna Ţibucani.
7) Vorba dulce, mult aduce.

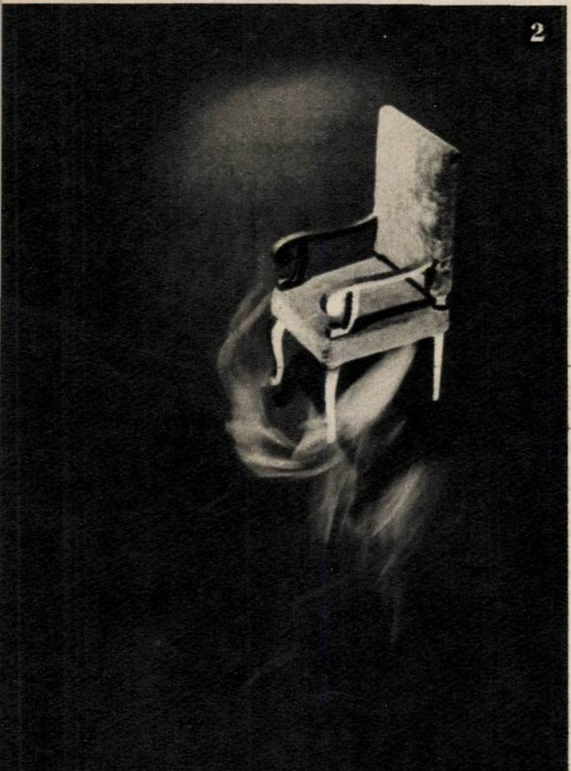
2

...Pe neaşteptate lentilele au început să viseze. Şi astfel, într-o zi, în apele de cleştar ale prismelor s-au născut aceste 100+1 poeme optice.

Cu paisprezece ani în urmă, cînd băiatul acela înalt, blond, deseori morocănos, a păşit pragul redacţiei, n-am fi bănuit în el vrăjitorul de imagini de azi. Prima lui fotografie publicată a fost o pură întîmplare: se îmbolnăvise un fotoreporter. A fost trimis ucenicul să facă fotografia. Aşa a debutat Aurel Mihailopol, aici, în paginile revistei noastre. Ani în şir a cutreierat prin anotimpuri oraşele şi munţii, pămînturile bărăganelor şi marile şantiere. Din tot ce-a văzut şi a memorat o părticică e aici, în această expoziţie cu 100 şi 1 imagini pline de lirism şi adeseori încărcate de ironie.

Mihailopol e cu adevărat un artist al imaginii pentru că sfărîmă barierele clipei şi caută semnificaţii, reflectează, investighează, se întreabă şi încearcă să dea un răspuns. Uneori el creează scurte povestiri arătîndu-ne doar simple obiecte pe care imaginaţia noastră, fără să vrea, le animă şi pe neaşteptate ne trezim ascultînd, bunăoară, povestea profesorului de la Ţibucani venit să ţină o prelegere la cursul seral; alteori ne proiectează, printr-o comparaţie neaşteptată, în parabolă.

Depăşind clipa prea scurtă a instantaneului, fotografia lui a ancorat de multe ori în spaţiile mai întinse ale timpului şi imaginarului, în lumea metaforei, cadru unde căutarea şi realizarea echivalenţelor plastice e aproape fără limită. Aici, în acest univers al tuturor posibilităţilor, s-au născut «Povestea lui Păcală», «Cuvintele şi noaptea» sau «De veghe în lanul de secară». Aici, în ţinuturile metaforei, lentilele aparatelor au început să viseze şi s-a născut, în trudă, umilinţă şi răbdare, acest poet care se numeşte Aurel Mihailopol.

Cornel BOZBICI

3

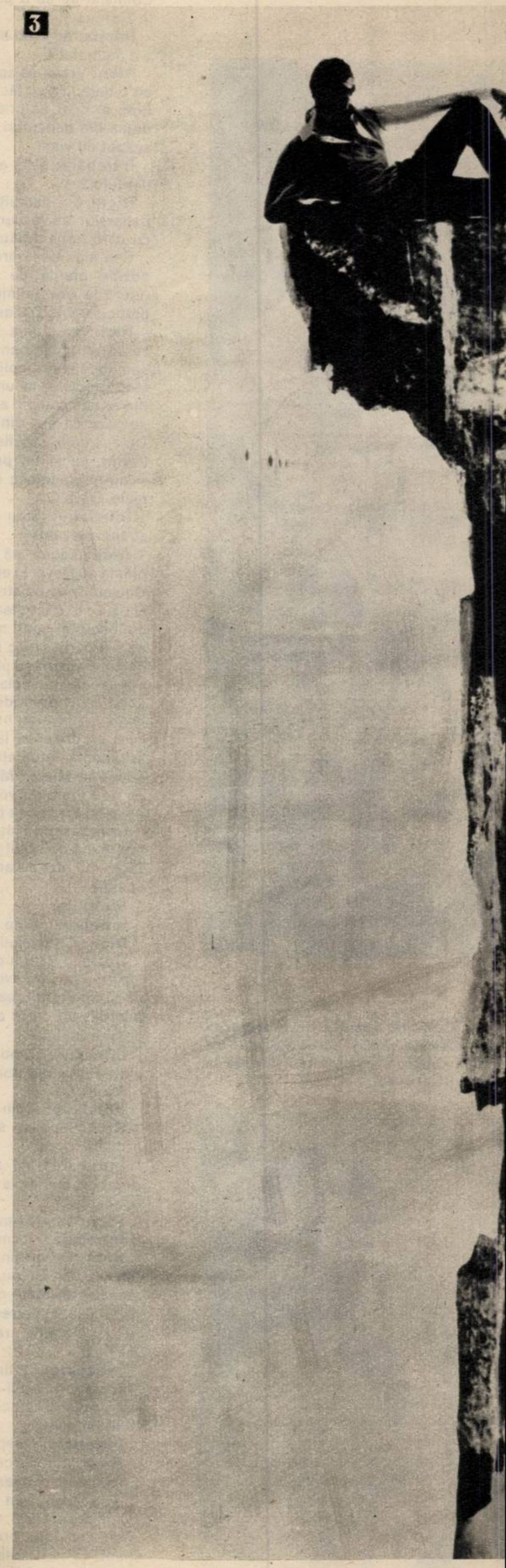

4

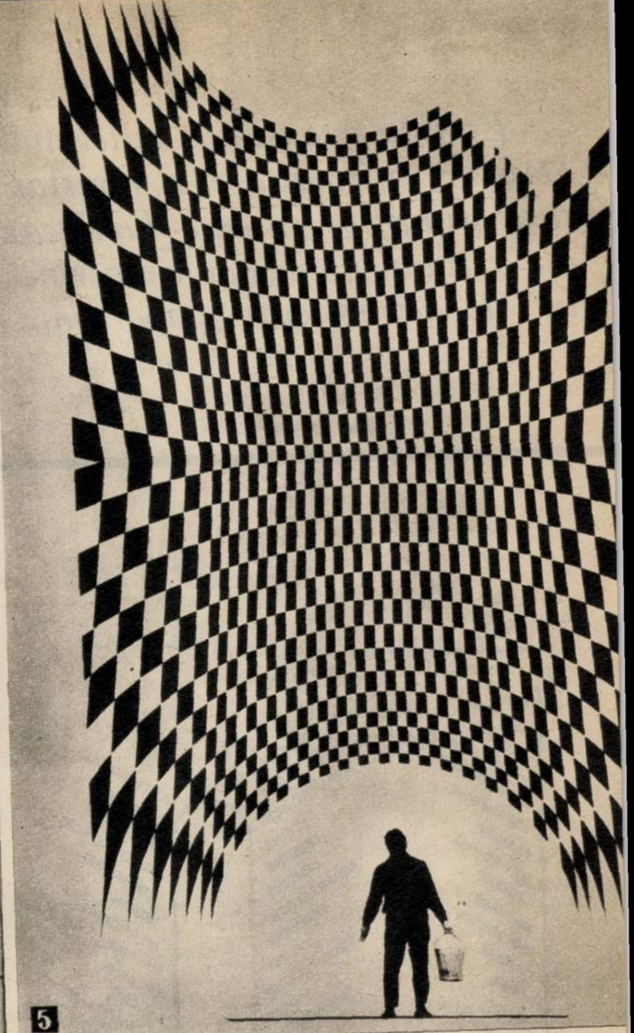

5

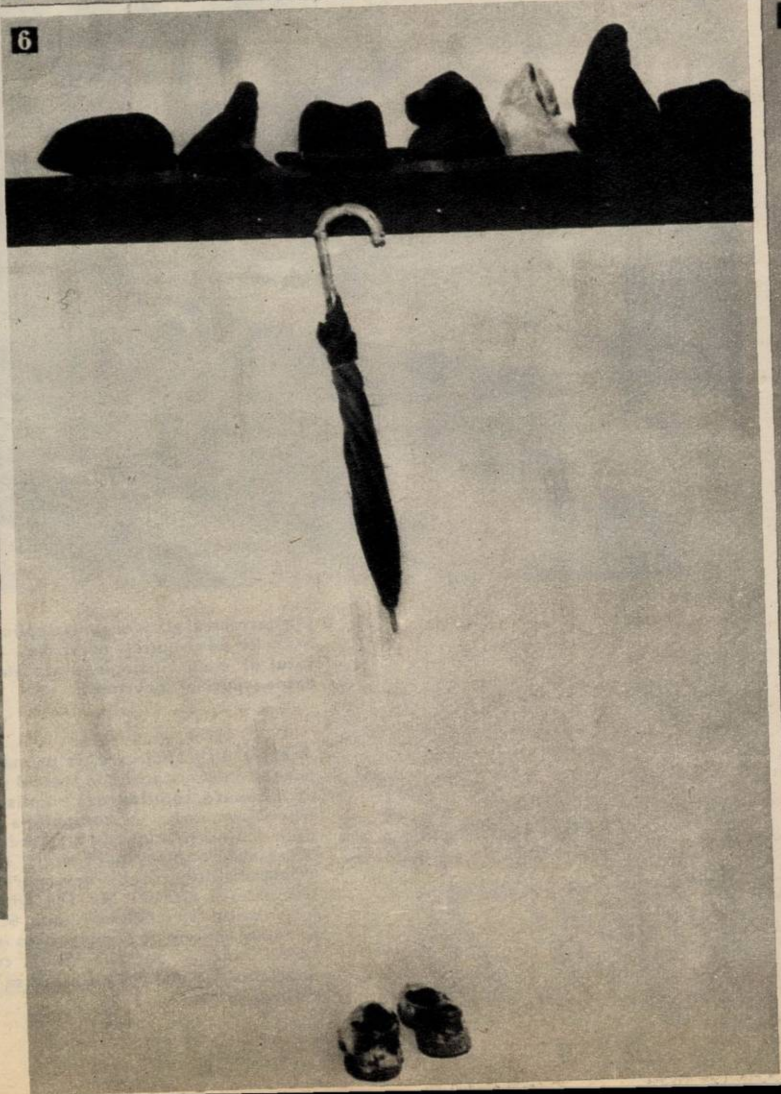

6

7

Epifiza este «sediul sufletului» — spunea Descartes. Desigur, afirmația n-a rezistat timpului. Dar cercetări științifice intense luminează noi și noi aspecte ale acțiunii glandelor endocrine și în special ale rolului de covîrșitoare importanță pe care-l joacă...

...horm

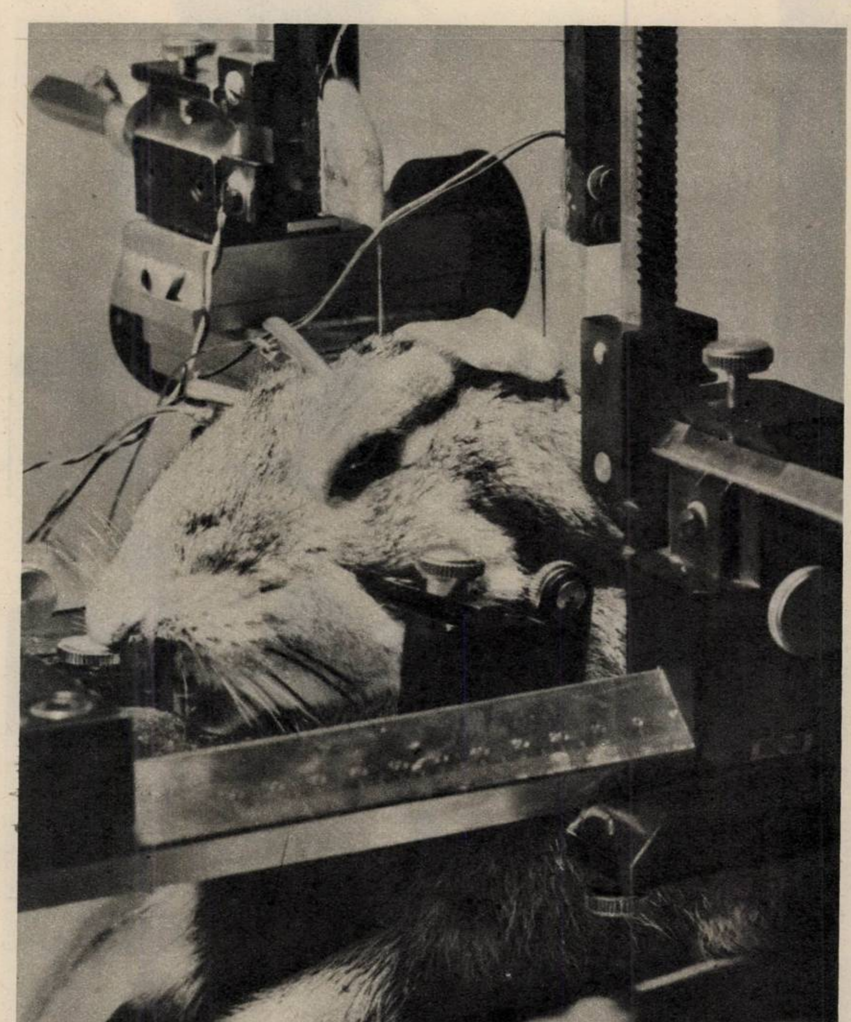

▲ **Un hormon al glandei epifize aplicat direct în creier pe circuitele nervoase — la Institutul de endocrinologie — are efecte ciudate: iepurele adoarme...**

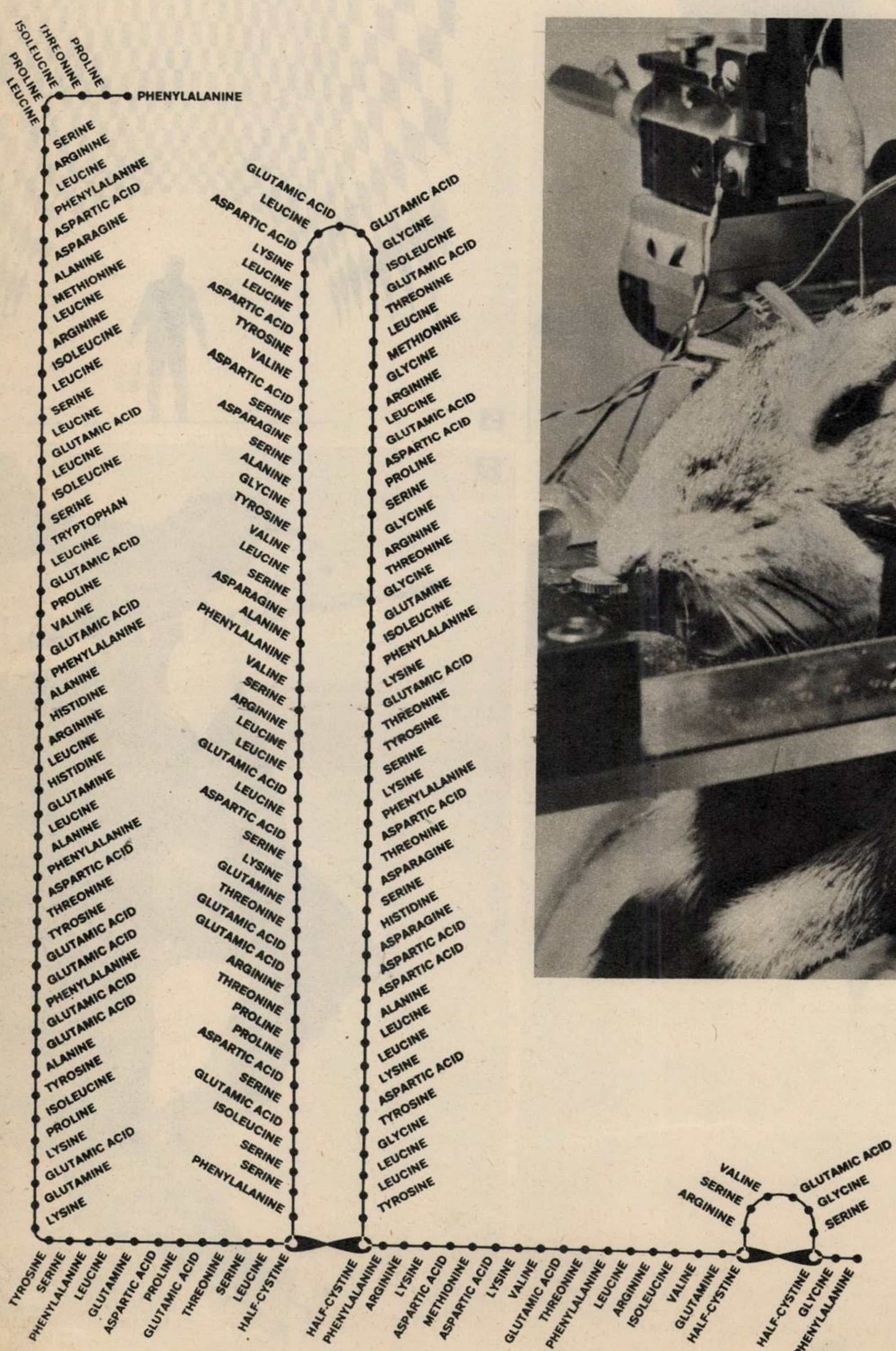
ISOLEUCINE
THREONINE
PROLINE
PROLINE
LEUCINE
PHENYLALANINE
SERINE
ARGININE
LEUCINE
PHENYLALANINE
ASPARTIC ACID
ASPARAGINE
ALANINE
METHIONINE
LEUCINE
ARGININE
ISOLEUCINE
LEUCINE
SERINE
LEUCINE
GLUTAMIC ACID
LEUCINE
ISOLEUCINE
SERINE
TRYPTOPHAN
LEUCINE
GLUTAMIC ACID
PROLINE
VALINE
GLUTAMIC ACID
PHENYLALANINE
ALANINE
HISTIDINE
ARGININE
LEUCINE
HISTIDINE
GLUTAMINE
LEUCINE
ALANINE
PHENYLALANINE
ASPARTIC ACID
THREONINE
TYROSINE
GLUTAMIC ACID
GLUTAMIC ACID
PHENYLALANINE
GLUTAMIC ACID
GLUTAMIC ACID
ALANINE
TYROSINE
ISOLEUCINE
PROLINE
LYSINE
GLUTAMIC ACID
GLUTAMINE
LYSINE
GLUTAMIC ACID
LEUCINE
ASPARTIC ACID
LYSINE
LEUCINE
LEUCINE
ASPARTIC ACID
TYROSINE
VALINE
ASPARTIC ACID
SERINE
ASPARAGINE
SERINE
ALANINE
GLYCINE
TYROSINE
VALINE
LEUCINE
SERINE
ASPARAGINE
ALANINE
PHENYLALANINE
VALINE
SERINE
ARGININE
LEUCINE
LEUCINE
GLUTAMIC ACID
LEUCINE
ASPARTIC ACID
SERINE
LYSINE
GLUTAMINE
THREONINE
GLUTAMIC ACID
GLUTAMIC ACID
ARGININE
THREONINE
PROLINE
PROLINE
ASPARTIC ACID
SERINE
GLUTAMIC ACID
ISOLEUCINE
SERINE
SERINE
PHENYLALANINE
GLUTAMIC ACID
GLYCINE
ISOLEUCINE
GLUTAMIC ACID
THREONINE
LEUCINE
METHIONINE
GLYCINE
ARGININE
LEUCINE
GLUTAMIC ACID
ASPARTIC ACID
PROLINE
SERINE
GLYCINE
ARGININE
THREONINE
GLYCINE
GLUTAMINE
ISOLEUCINE
PHENYLALANINE
LYSINE
GLUTAMIC ACID
THREONINE
TYROSINE
SERINE
LYSINE
PHENYLALANINE
ASPARTIC ACID
THREONINE
ASPARAGINE
SERINE
HISTIDINE
ASPARAGINE
ASPARTIC ACID
ASPARTIC ACID
ALANINE
LEUCINE
LEUCINE
LYSINE
ASPARTIC ACID
TYROSINE
GLYCINE
LEUCINE
LEUCINE
TYROSINE
TYROSINE
SERINE
PHENYLALANINE
LEUCINE
GLUTAMINE
ASPARTIC ACID
PROLINE
GLUTAMIC ACID
THREONINE
SERINE
LEUCINE
HALF-CYSTINE
HALF-CYSTINE
PHENYLALANINE
ARGININE
LYSINE
ASPARTIC ACID
METHIONINE
ASPARTIC ACID
LYSINE
VALINE
GLUTAMIC ACID
THREONINE
PHENYLALANINE
LEUCINE
ARGININE
ISOLEUCINE
VALINE
GLUTAMINE
HALF-CYSTINE
ARGININE
SERINE
VALINE
GLUTAMIC ACID
GLYCINE
SERINE
HALF-CYSTINE
GLYCINE
PHENYLALANINE

Această diagramă care, la prima vedere, pare să indice stațiile pe traseul unei linii de autobuze, soluționează un mister științific. Este vorba de compoziția chimică precisă a hormonului de creștere uman, o substanță de importanță vitală, secretată de glanda pituitară. S-a descoperit că hormonul este alcătuit din 188 aminoacizi, într-o ordine strict determinată. Stabilirea formulei contribuie la elaborarea unui tratament radical datorită căruia copiii cu deficiențe ale glandei pituitare să nu mai rămînă pitici. ◀

onii-în uzina vieţii

„NATURII ÎI PLACE SĂ SE ASCUNDĂ“

Heraclit din Efes

Într-o lucrare devenită celebră — «Pasiunile sufletului», apărută la Amsterdam în 1649 — marele gînditor Descartes făcea următoarea afirmaţie: creierul îşi exercită funcţia prin *vapori subtili* sau *spirite animale*, care «curg» prin nervi, iar glanda epifiză intervine în dirijarea acestor «spirite». «Sediul sufletului» în concepţia autorului ar fi deci epifiza...

CÎTEVA MILIONIMI DE GRAM FĂRĂ DE CARE NU EXISTĂ VIAŢĂ

Cu toate elementele sale fanteziste încercarea filozofului francez de a explica astfel mecanismele vieţii are meritul de a fi pus pentru prima oară în discuţie noţiunea de glandă. Şi chiar dacă epifiza nu reprezintă nici pe departe «sediul sufletului», nu este mai puţin adevărat că ştiinţa contemporană a precizat rolul hotărîtor al glandelor cu secreţie internă (endocrine) în dirijarea mecanismelor vieţii. Se poate chiar spune, desigur, în sens metaforic, că tocmai în sistemul nervos şi în glandele endocrine rezidă «sufletul» omului.

Dar ce sînt de fapt aceste glande endocrine şi care este relaţia lor cu sistemul nervos? Organe de dimensiuni mici, situate în diferite zone ale corpului, ele sînt alcătuite din grupuri de celule care secretă direct în sînge substanţe chimice cunoscute sub numele de hormoni. În organism aproape că nu există procese, normale sau patologice, care să se desfăşoare fără participarea hormonilor. Aceştia acţionează asupra mecanismelor vieţii în doze infinit de mici, care uneori nu depăşesc milionimi de gram! Ei se aseamănă întrucîtva cu vitaminele, substanţe la fel de vitale pentru organism, active de asemenea în doze infime, dar introduse în corp *din afară*, o dată cu alimentele.

ÎN ORGANISMUL DV. — SUPRAPUTERNICE «STAŢII DE AMPLIFICARE»

Creierul privit ca un mecanism ce colectează şi distribuie permanent un număr imens de informaţii acţionează rapid, în faze scurte. Efectele endocrine însă, necesitînd o durată mai lungă, se produc în mai multe faze.

Mesajele creierului spre sistemul endocrin se transmit printr-un original releu de staţii de amplificare. Iată un exemplu: un prim impuls se produce la baza creierului unde, într-o zonă specială, se secretă un hormon deosebit de puternic, activ în doze de 0,1 *micrograme*. Acesta, acţionînd mai departe asupra «staţiei» hipofizare, determină aici eliberarea unui singur microgram de hormon destinat să stimuleze glanda suprarenală. Apoi «staţia» suprarenală amplifică secreţia, eliberînd 40 micrograme de hormoni. În sfîrşit, aceştia duc la «depozitarea» în ficat a 5,6 *miligrame* de glicogen, «aliment» indispensabil celulei hepatice. S-a realizat deci, la nivelul unor «staţii» succesive, o amplificare de *56 000 ori!* Un randament demn de invidiat de orice radiotehnician...

Ce face ca stimulul să se oprească, *astfel ca o glandă să nu fie stimulată mai mult* decît este nevoie? Oprirea se realizează automat datorită unui mecanism de autoreglare. Sistemul nervos stimulează secreţia hormonală, iar creşterea cantităţii de hormoni secretaţi opreşte stimulul care declanşează producţia acestora. Mecanismul, presupunînd un sistem complex de interrelaţii, este în multe privinţe *analog celor din dispozitivele electronice de autoreglaj.* El stă, de altfel, şi la baza colaborării dintre sistemul nervos şi cel endocrin, în reglarea foarte fină şi coordonarea funcţiilor organismului.

În ce priveşte hormonii, datorită circulaţiei sîngelui, ei ajung la organele «ţintă», adică la receptorii hormonului respectiv. Principalele boli endocrine rezultă din producerea în exces (hiper-) sau în deficit (hipo-) a unor hormoni. Este suficient să amintim că în unele forme de hipertiroidie (boala lui Basedow) hormonul tireotrop ajunge la concentraţii de zeci sau de sute de ori mai mari decît cele normale. Tulburări de creştere — gigantismul sau nanismul, obezitatea sau dimpotrivă slăbirea accentuată, modificări de temperament sau caracter — iată numai cîteva din efectele pe care le poate provoca perturbarea glandelor cu secreţie internă.

LUMINĂ..., EXCITARE NERVOASĂ..., HORMONI... REZULTATUL: MAI MULTE OUĂ!

Se ştie că terapeutica modernă foloseşte din plin hormonii pentru tratamentul aşa-numit de substituţie în insuficienţa glandulară. Acţiunea antagonistă a unor hormoni este de asemenea utilizată pentru anihilarea efectelor nocive ale unor secreţii excesive. De pildă în unele cazuri de exces de foliculină se administrează hormon epifizar.

Dar tratamentul cu hormoni şi-a dovedit eficienţa şi în alte compartimente ale medicinei şi biologiei; ei sînt folosiţi pentru diferitele lor acţiuni medicamentoase sau, cum se spune în termeni de specialitate, pentru efectele lor farmacologice. Un exemplu tipic îl reprezintă larga răspîndire a tratamentelor cu cortizon — hormon al glandelor suprarenale. Aproape că nu există sector în care acest hormon «bun la toate» să nu-şi fi dovedit eficienţa. Bineînţeles, presupunînd că este administrat cu prudenţă şi sub strictă supraveghere medicală.

Mai mult încă. În condiţii experimentale hormonii s-au dovedit capabili să dirijeze *însuşi ritmul vieţii*. Se ştie astfel că din ouăle de broască se dezvoltă, într-o primă fază, mormolocii. Transformarea acestora în broaşte durează în mod normal cîteva săptămîni. Dacă însă în apa în care trăiesc mormolocii se introduce o cantitate infimă (într-o diluţie de 1:10 000 000!) de tiroxină, principalul hormon secretat de tiroidă, procesul metamorfozării se accelerează rapid şi în numai cîteva zile apar broaşte. Invers, prin distrugerea tiroidei mormolocului transformarea acestuia este inhibată: el creşte mai departe, ajunge chiar un «uriaş»..., dar nu devine niciodată broască.

Încercări de dirijare a ritmului biologic au fost efectuate şi în scopuri practice. S-a demonstrat astfel că ritmul *şi cantitatea ouatului la păsări sînt controlate* de o serie de mecanisme în cadrul cărora cel endocrin deţine un loc de prim ordin.

Crescătorii de păsări ştiau de mult că o dată cu venirea primăverii găinile ouă

(Continuare în pag. 16)

La 15 ani canadianul Frank Holly nu măsura decît 1,28 m. După un tratament susţinut cu hormoni de creştere, iată-l la vîrsta de 23 de ani. Cu cei 1,66 m pe care-i măsoară acum l-a întrecut şi pe tatăl său...

HORMONII ȘI CANCERUL

De vorbă cu acad. ȘTEFAN MILCU despre unele preocupări actuale ale cercetărilor din domeniul endocrinologiei — această știință al cărei «act de naștere» a fost semnat în România.

Academicianul Ștefan Milcu, directorul Institutului de endocrinologie al Academiei, este un nume cunoscut nu numai în țara noastră ci și în cercurile științifice de peste hotare. Ne-am adresat în mod firesc domniei sale rugîndu-l să ne vorbească despre tradițiile școlii românești de endocrinologie și despre cercetările cele mai recente desfășurate în domeniul hormonilor — capitol de seamă al acestei științe.

— În țara noastră — **ne-a spus acad. Șt. Milcu** — endocrinologia are tradiții vechi. S-ar putea spune că actul ei de naștere a fost semnat în România, prin aceea că primul tratat de endocrinologie din lume a fost publicat de savantul român, profesorul C.I. Parhon, în 1909. Tot la noi s-a înființat una din cele dintîi catedre de endocrinologie în anul 1934. Semnificația pe care a avut-o întemeierea acestei catedre, conduse de profesorul Parhon, reiese și din faptul că în Franța o catedră similară a apărut abia în 1938.

Creat în 1946, Institutul de endocrinologie al Academiei se numără printre puținele instituții de specialitate, pe plan internațional, echipate cu un potențial atît de puternic de investigare.

— Este desigur imposibil de redat în cîteva rînduri contribuțiile aduse de școala românească în acest domeniu. Am vrea totuși să ne prezentați sumar cîteva din lucrările mai importante. Ne-ar interesa astfel fructuoasele cercetări efectuate la Institutul de endocrinologie asupra glandei epifize, cea pe care Descartes o decretase «sediul» sufletului omenesc.

— Într-adevăr, pînă la invenția microscopului i s-au atribuit epifizei cele mai fanteziste roluri. Este meritul școlii românești de endocrinologie de a fi contribuit la elucidarea funcțiunilor acestei enigmatice glande. La institutul nostru s-au izolat trei hormoni din epifiză, precizîndu-se totodată utilizarea lor practică în clinică. Pe această cale se pot combate slăbirile excesive, tulburările sexuale și unele fenomene de îmbătrînire.

— Se pare că una dintre cele mai vechi și mai răspîndite boli ale planetei noastre este gușa endemică...

... hormonii-în uzina vieții

(Urmare din pag. 15)

mai des. S-a constatat însă că «tratarea» păsărilor cu lumină artificială stimulează producția de ouă în orice anotimp. Ce se întîmplă în fond sub influența luminii? Cercetări moderne au dovedit că după ce lumina excită retina ochiului, ia naștere un semnal nervos care, asemenea curentului electric, se transmite prin nervii optici la creier și de aici la hipofiză, «glanda centrală» a sistemului endocrin. Acționată pe această cale, hipofiza «dă dispoziții» hormonului «specializat» în dezvoltarea ovarelor la găini să intre în acțiune, rezultatul final fiind o producție sporită de ouă!

ŞI PLANTELE POT FI «TRATATE» CU HORMONI

Dar şi prin administrarea *directă* a hormonilor se poate obţine sporirea producţiei de ouă, carne, lapte, lînă. Printr-un tratament potrivit cu hormoni tiroidieni animalele asimilează mai bine nutreţurile, devin mai rezistente şi dau produse mai multe şi de mai bună calitate. Insulina, de pildă, a fost folosită la îngrăşarea porcinelor.

Viaţa plantelor îşi are ritmul ei firesc, obişnuit, influenţat desigur de ereditate şi de condiţiile mediului. Ei bine, acest ritm poate fi modificat radical prin folosirea substanţelor hormonale. Hormonii tiroidieni accelerează germinaţia seminţelor de orz, porumb, mazăre, grăbesc creşterea la numeroase specii vegetale, sporesc atît numărul cît şi dimensiunea florilor unor plante ornamentale ca Primula officinalis sau Hyacinthus orientalis.

Varza, plantă bienală (înflorind şi producînd seminţe numai în al doilea an de viaţă), sub influenţa foliculinei îşi schimbă ritmul de dezvoltare. Înflorirea se produce chiar în primul an. Grăbirea apariţiei florilor cu ajutorul foliculinei a fost realizată la numeroase şi variate specii de plante: primulă, zambilă, cais, vişin, salcie etc. O mixtură din hormoni ai glandelor suprarenală, tiroidă, epifiză şi glande sexuale, cu care s-au stropit butaşii viţei de vie, a stimulat înrădăcinarea lor.

Tratamentul hormonal la plante are şi efecte calitative remarcabile. Hormonul tiroidian duce la creşterea netă a conţinutului de zahăr, de proteine şi de vitamină C la roşii, mazăre, cartofi etc.

O chestiune reactualizată în ultimul timp este cea cu privire la rolul hormonilor în apariţia ca şi în influenţarea creşterii unor tumori canceroase.

Se cunoaşte mai de mult existenţa unor rase de şoareci care la vîrsta adultă fac spontan tumori mamare în aproape 100 % din cazuri. Această formă de cancer apare aproape exclusiv la femele şi poate fi evitată prin castrarea timpurie a animalelor.

De fapt «vinovatul» principal în apariţia acestor tumori, după cum reiese din cercetări mai noi, este virusul denumit «factorul de lapte», pentru că se transmite puilor prin laptele supt de la mamă. Totuşi hormonii ovarieni constituie un

ENDOCRINOLOGII COMENTEAZĂ ÎN FELUL LOR TABLOURI CELEBRE...

Iată cîteva asemenea «diagnostice» care privesc dintr-un unghi neobișnuit anumite personaje istorice.

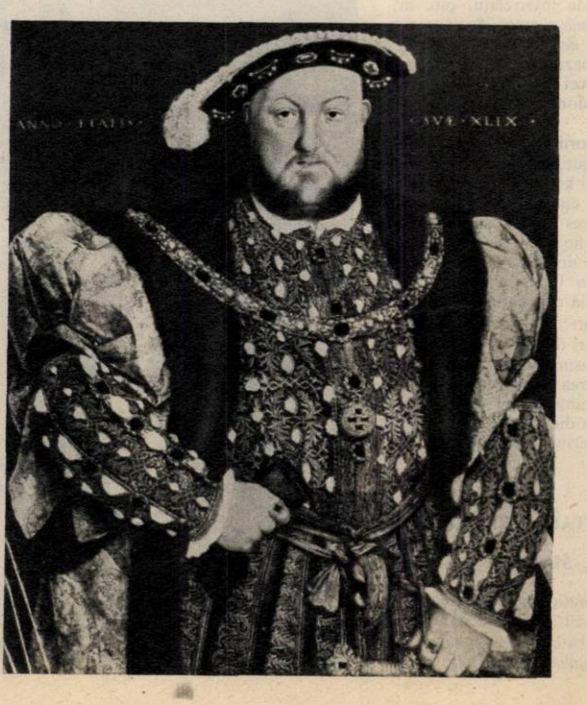

HANS HOLBEIN: Henric al VIII-lea

Acest vestit portret, aflat în prezent la Galeria Borghese din Roma, ne prezintă un personaj foarte robust, cu tendință la obezitate. Fața congestionată, cu aspectul de «lună plină», sugerează funcțiunea exagerată a glandei suprarenale, care ar fi determinat și obezitatea. Aceasta din urmă se îmbină cu trăsăturile de tip hipotiroidian ale feței. Mărturiile istorice asupra personalității lui Henric al VIII-lea, interpretate de specialiști în lumina datelor moderne, îl consideră deci, din punct de vedere endocrin, ca pe un hipercorticosuprarenal și hipotiroidian. Astfel s-ar explica și unele trăsături temperamentale ale monarhului englez.

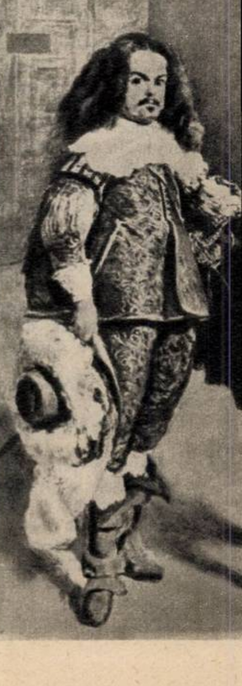

VELASQUEZ: «El inglès»

Un loc deosebit printre pitici îl ocupă nanismul acondroplazic. Este vorba de o boală a dezvoltării organismului (a oaselor), datorită lipsei de activitate a cartilajelor de creștere. Acești oameni par priviți cu un binoclu întors, fiind în general bine proporționați. Velasquez a pictat numeroși pitici de acest fel, un exemplu tipic fiind tabloul alăturat, de la Muzeul Prado.

— Gușa și problemele tiroidei stau în centrul atenției noastre de multă vreme. Au fost efectuate numeroase cercetări științifice în diferite regiuni ale țării, a căror sinteză a constituit obiectul a trei monografii. În cadrul rețelei de medici endocrinologi care funcționează în întreaga țară, aceștia au ca unul din obiectivele principale ale activității lor problema gușii endemice. Prin contribuțiile teoretice aduse în studiul genezei gușii, cît și prin bunele rezultate practice obținute în combaterea endemiei în ultimii 15 ani, țara noastră se situează pe un loc de frunte în lupta care se duce pe plan mondial împotriva acestei boli. După introducerea profilaxiei cu sare iodată preconizată de noi, densitatea și gravitatea endemiei au descrescut în mod spectaculos pe întreg teritoriul țării.

— Recentul Premiu Nobel pentru medicină acordat profesorului american Charles Huggins confirmă, o dată mai mult, relațiile dintre hormoni și cancer. Care este punctul dv. de vedere?

— Unele localizări ale cancerului sînt hormonal dependente, evoluția lor fiind puternic influențată fie de starea hormonală a pacientului, fie de administrarea de hormoni de un anumit fel. Tumori de acest tip *sînt cancerul de sîn, de uter și de prostată.* În aceste forme s-au obținut de altfel cele mai bune rezultate terapeutice. După unele statistici, de pildă, administrarea de hormoni estrogeni (feminini) în cancerul de prostată a prelungit viața de 15 ori față de situația anterioară.

În multe cazuri, tratamentele hormonale reprezintă factori cu eficacitate ridicată în arsenalul terapeutic complex ce se folosește în boala canceroasă. Interesante sînt și cercetările noastre experimentale privind rolul antitumoral al unor hormoni. Extractul românesc de timus previne apariția tumorilor bronhoalveolare produse experimental la cobai și inhibă procesele proliferative de la nivelul ficatului. Recent s-a preparat în secția de biochimie a Institutului de endocrinologie un extract de timus care produce o frînare și mai intensă a expansiunii tumorale.

În concluzie aș vrea să remarc că endocrinologia reprezintă un domeniu de avangardă al științelor biologice, în care se folosesc metodele cele mai moderne și care contribuie în mod esențial la edificarea unei concepții științifice despre organismul viu.

---

factor ce poate *favoriza* cancerul: în lipsa lor, tumoarea nu apare. Se cunoaște de asemenea rolul hormonului hipofizar «de creștere» în stimularea multiplicării normale a celulelor din diverse țesuturi. Același hormon poate interveni în proliferarea tumorală.

Hormonii au intrat, pe de altă parte, în arsenalul terapeutic anticanceros. Hormonii estrogeni, utilizați în tratamentul cancerului de prostată, și hormonii androgeni, în unele forme de cancer mamar, dau rezultate favorabile. Anul trecut dr. Charles B. Huggins a primit Premiul Nobel pentru descoperirile sale în tratamentul hormonal al cancerului prostatic.

Recent a fost demonstrată influența de «frînare» exercitată de hormonul tiroidian asupra metastazelor canceroase. Din timus au fost izolate două fracțiuni cu acțiuni antagoniste asupra cancerului.

E greu să precizăm momentul cînd toate aceste descoperiri vor fi aplicate în clinica *umană*, dar rezultatele obținute pînă acum cu aceste tehnici noi ne permit să privim viitorul cu optimism.

OMUL LUI WELLS?

În sfîrșit, să semnalăm dintre experiențele îndrăznețe pentru dirijarea proceselor vitale una care ni se pare deosebit de semnificativă. Ea are drept punct de atac structura celui mai complex organ al animalelor: creierul. Iată despre ce este vorba: s-a injectat unor șoareci în timpul sarcinii hormon hipofizar «de creștere». S-a susținut că șoriceii născuți din mame astfel tratate aveau creierul mai voluminos și mai bogat în celule nervoase. Se pare deci că pe această cale se poate modifica «la comandă» creierul!

În povestirea fantastică «Năvălitorii din stele» H.G. Wells descrie niște marțieni ciudați, cărora îndelungata și intensa funcționare a creierului le-a dezvoltat un cap imens față de restul corpului. Va deveni oare acest lucru posibil în realitate printr-o banală injecție? Să lăsăm ca la această întrebare să răspundă deocamdată scriitorii de povestiri științifico-fantastice și să reținem doar concluzia că preparatele hormonale pot influența în mod deliberat ritmul vieții plantelor și animalelor. Hormonii se aseamănă astfel cu dirijorii de orchestră care conduc de la pupitru zeci de instrumentiști. Niște instrumentiști sui-generis care cîntă pe claviatura vieții...

Dr. E. ROMAN

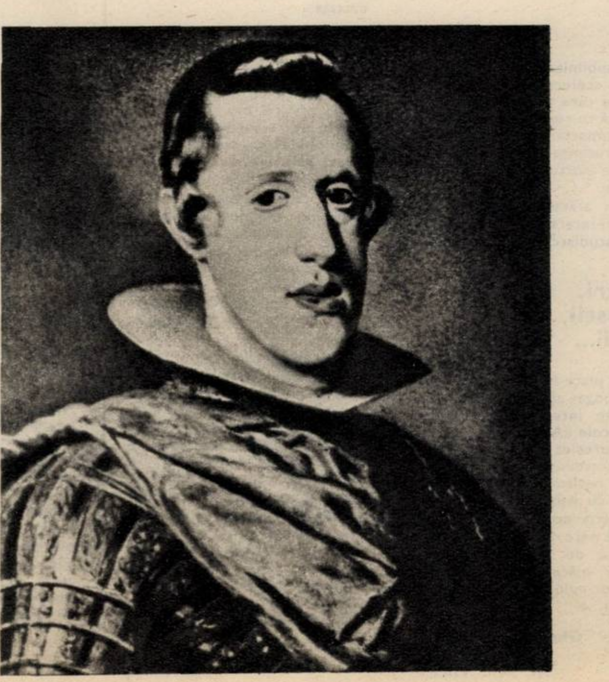

VELASQUEZ:
Filip al IV-lea

Portretul regelui Spaniei (Muzeul Prado, Madrid) trădează... hiperfuncțiunea glandei hipofize. Îngroșarea unor trăsături ale feței, forma nasului și în special proeminența maxilarului inferior reprezintă consecințe ale acțiunii în exces a «hormonului de creștere». Cronicarii vremii nu ne-au lăsat *date asupra staturii lui Filip* al IV-lea, dar după aspectul portretului se poate deduce că excesul de hormoni de creștere a influențat și înălțimea, determinînd o statură peste media normală. Diagnosticul endocrin al acestui «caz» este deci: gigantoacromegaloidism.

---

posibilități nefolosite

Duminica trecută a fost o zi mare pentru Teatrul de operă și balet: spectacol cu unul dintre cei mai de seamă cîntăreți din lume, Nicolae Herlea. Obișnuiții Scalei din Milano și ai Metropolitanului newyorkez au grijă să-și rezerve din vreme locurile pentru a-l asculta. Puținele reprezentații pe care *le dă la Opera din București sînt o sărbătoare* pentru acei iubitori ai muzicii care izbutesc să obțină bilete. Dar ceilalți? Dar cei din Suceava, Pitești, Constanța, Timișoara? Pentru ei, televiziunea, care s-a văzut silită să se împace cu ideea că nu are acces la spectacolele Operei, a filmat un recital Herlea, un recital Elena Cernei, un recital Dan Iordăchescu etc. E foarte bine, dar nu e suficient. Și nu din vina televiziunii. Cei ce au hotărît în mod arbitrar, o dată pentru totdeauna, că televiziunea, care aduce în casele din cele mai îndepărtate localități ale țării întîmplări și manifestări artistice, sportive etc. din toată lumea, nu are voie să ne mijlocească și posibilitatea de a fi spectatori ai propriului nostru Teatru de operă și balet, ar trebui să reflecteze din nou la consecințele atitudinii lor.

Nu demult directorul artistic al Operei (de altfel unul dintre colaboratorii permanenți ai televiziunii) ne-a dat prilejul de a vedea pe micul ecran fragmente din spectacolul de balet prezentat în Cuba. Săptămîna trecută un scurt reportaj ne-a pus în contact cu un eveniment artistic important: premiera operei «Lohengrin». Așadar, conducerea instituției muzicale din Cotroceni cunoaște și recunoaște interesul telespectatorilor măcar pentru spectacolele care au prilejuit succese peste hotare și pentru cele de natură să aerisească, să îmbogățească vechiul repertoriu al Operei. Ca să spunem lucrurilor pe nume, la aceste spectacole și la cele în care apar protagoniști de valoare internațională nu există riscul unor pierderi de casă. Permiteți deci accesul operatorilor și al camerelor de luat vederi în sala de spectacol, și zeci de mii de telespectatori vă vor fi recunoscători!

Dacă în această direcție televiziunea nu poate face deocamdată mai mult din motive străine de voința ei, sînt altele în care pare a-și limita singură posibilitățile.

O emisiune mult gustată este cea consacrată maeștrilor filmului documentar. Ni s-au prezentat maniere de creație vechi și noi, personalități artistice diferite și concepții la fel de diferite. Dar documentare se fac și în zilele noastre și televiziunea însăși ni le prezintă în număr mare. Să luăm un singur gen: evocările. «Călătoria căpitanului Cook» nu este cea mai izbutită mostră. I se pot discuta slăbiciunile și unele calități; autorii, care ne sînt cunoscuți fiindcă genericul filmului nu a fost tăiat, pot fi categorisiți, criticați, eventual comparați... Dar cu cine pot fi comparați? Pentru că cel ce ar voi să spună, de pildă, că preferă modalitatea folosită de cineaștii care au reconstituit o expediție făcută cu 50 de ani în urmă în Antarctica nu vor ști ce nume să le opună. Alții ar putea să se pronunțe pentru tulburătoare evocări de atmosferă de felul celei dedicate holerei din Toulon. Cui aparținea oare? Sînt apoi modalități diverse de a evoca o personalitate artistică dispărută. Cineastul care are la îndemînă filme documentare poate face o peliculă ca cea consacrată lui Hemingway. In cazul unui pictor se poate proceda fie așa cum s-a făcut cu Toulouse-Lautrec, fie așa cum s-a făcut cu Henri Rousseau. Apollinaire a fost tratat altminteri... Dar toate aceste pelicule au avut un ghinion comun: au intrat în Teleenciclopedie, care nu recunoaște nici paternitate artistică, nici dreptul telespectatorului la o informare elementară despre sursele folosite.

Aici nu încap două măsuri: sau televiziunea consideră că filmul documentar este o categorie artistică meritînd a fi analizată, prezentată în cicluri, și atunci are obligația elementară de a-l trata consecvent ca atare, sau îl privește ca pe un simplu pretext pentru «comentarii de...», și atunci ciclul consacrat artei filmului documentar nu mai are nici un rost.

Dar vai, «autorii» Teleenciclopediei sînt (au dovedit-o) imuni la criticile de acest fel.

Felicia ANTIP

CITITORII FOTOGRAFIAZĂ

◀ Curioșii — **FRANCISC KONCZ.**

▲ «În Făgăraș» — **IOACHIM NAUMESCU**

Șarpe botanic — **MIHAI VRĂNCEANU**

dialog cu cititorii

observații interesante

«Sînt un cititor pasionat al revistei «Flacăra»... Am observat străduința redacției de a da glas propunerilor cititorilor... Mi-au plăcut în special rubricile care tratează problemele vieții internaționale, probleme care, trebuie să recunoaștem, sînt abordate prea succint de revistele noastre. Și de la aceasta nu face excepție nici Flacăra». Am reprodus fragmente din partea de început a scrisorii cititorului **Alexandru MODROGEANU** din Brăila, scrisoare care, după cum se vede, conține aprecieri pozitive dar și critici. În continuare corespondentul face și alte observații judicioase și propuneri interesante din care cităm:

— publicarea în revistă a unor reportaje descriind instituții celebre de cultură din toată lumea, ca Sorbona, vestite universități din marile orașe, Teatrul Națiunilor, Scala din Milano etc., etc. mai ales că — arată tov. Modrogeanu — revista noastră a mai publicat reportaje pe această temă;

— folosirea pentru coperte a unei hîrtii mai groase pentru că — subliniază cititorul nostru — «colecționarii revistei, printre care mă număr și eu, constată cu regret că după cîtva timp coperta revistei dv. este de nerecunoscut ca înfățișare, cu toate eforturile de a o păstra intactă».

Cum arătam mai sus, sînt sugestii interesante care merită să fie studiate cu toată atenția.

păreri, sugestii, opinii...

«Îmi place foarte mult conținutul bogat al revistei, rubrica «Cadran internațional», suita de articole «America face apel» etc. Apreciez și faptul că, pe lîngă acestea, cititorul mai poate găsi în revistă informații în legătură cu istoricul unor orașe din patria noastră, precum și *diferite note de călătorie... Am* observat de asemenea cu deosebită plăcere introducerea paginilor colorate în interiorul revistei...»

Gheorghe TURCA
sat Fedeleșoiu,
rn. Rm. Vîlcea

«Aș vrea să continuați publicarea materialelor din ciclul «Pagini din istoria spionajului», care n-au mai apărut... am și uitat de cînd; de asemenea, un roman de genul «Un om moare la vila Ghiocelul»... Doresc o rubrică permanentă de muzică ușoară. De ce nu reflectați în revistă ecourile unor festivaluri de muzică ușoară cu răsunet internațional, ca de exemplu San Remo'67?»

Nuți ARNĂUTU
elevă, Tulcea

«Un grup de salariați din Trustul de foraj Tg. Jiu mulțumește redacției pentru modul tovărășesc în care li s-a răspuns la informațiile cerute despre interpretul de muzică ușoară preferat. Vom încerca să ne adresăm lui personal pentru a ne ține la curent cu activitatea sa artistică, în speranța că ne va răspunde cu aceeași amabilitate cu care ne-a răspuns redacția».

Din partea colectivului
Zoe DĂNEȚ

«Am citit cu bucurie în paginile revistei nr. 8 din 18 februarie interesanta prezentare a filmului «Dacii», cea mai prestigioasă realizare a cinematografiei românești. Subliniez în mod special calitatea excelentă a fotografiilor. Aș dori să mai publicați asemenea articole dedicate unor tot atît de frumoase succese cinematografice românești».

Ioana NICOARĂ
Timișoara

«Aș saluta din toată inima introducerea în revistă a unei rubrici în care să fie prezentate mari orașe ale lumii. Un oarecare început a fost făcut: Paris, în nr. 17/1966; Moscova, în nr. 45/1966; Montevideo, în nr. 5/1967 etc. Dar mai sînt atîtea mari orașe — Londra, Roma, New York, Budapesta, Rio de Janeiro — care nu au fost înfățișate decît foarte palid, și cine dacă nu o revistă ilustrată ca «Flacăra» este aceea care ar trebui să se ocupe de o astfel de temă?»

Nicolae DRĂGUȚ
Constanța

«Consider noua formulă a rubricii «Curier» binevenită. Aș dori însă ca ea să cuprindă mai multe știri și despre realizările noastre în chimie, medicină, tehnică etc.... Constat absența din numerele de revistă ale acestui an a anchetelor și articolelor pe teme sociale și de educație cetățenească. Și doar acestea au un ecou atît de mare în masa de cititori».

Ion GRINDEANU
Craiova

«Încep scrisoarea prin a vă adresa felicitări pentru îmbunătățirea vizibilă a calității revistei «Flacăra» în comparație cu aparițiile de anul trecut... Scriindu-vă din Țara de Sus, nu pot decît să aduc elogii reportajului «Vînătoare în Țara de Sus» (nr. 7/1967). Aș dori să pot aduce laude și unui reportaj despre mănăstirile din «Țara de Sus», dar, firește, întîi să fie scris...»

Clim SAVA
Suceava

«Mă interesează toate articolele din revistă, dar ceea ce m-a atras în mod deosebit în ultima vreme au fost reportajele despre moartea președintelui S.U.A., Kennedy, problemă mult dezbătută și, precum se vede după ultimele evenimente, de o arzătoare actualitate. Sper că revista va continua publicarea de date și elemente noi».

Iuliana GRIGORAȘ
elevă, Iași

«S-au publicat în cîteva numere din anul acesta ale revistei documente deosebit de interesante în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy. Le-am citit pe toate cu nesaț, pentru că din ele am aflat lucruri pe care nu le cunoșteam pînă atunci. Dar în zadar am așteptat continuarea începutului atît de promițător. În ultimele numere n-a mai apărut nimic. Ar fi păcat să abandonați această temă, mai ales acum, cînd în presa noastră tema respectivă își găsește loc cu regularitate».

Ștefan TURCU
com. Unirea, rn. Focșani

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Emy Zuluf, elevă, 16 ani, Pitești, str. Brîncoveanu 23: teme diverse, cinema, ilustrate; Ileana Neagu, funcționară, 19 ani, Craiova, aleea Teilor (8) 19: cinema, ilustrate; Valerian Lucan, mecanic utilaje, 22 ani, Galați, Țiglina 2, bl. I-2, ap. 144: radiotehnică, teme diverse, ilustrate; Mircea Covaci, tehnician, Tg. Jiu, fundătura Panduri 20: teme diverse, cinema, ilustrate; Marilena Nicula, elevă, 16 ani, Săcele, bd. 8 Mai 456, reg. Brașov: teme diverse, muzică, ilustrate; Virgil Puiu, maistru, 28 ani, Constanța, bd. Lenin 201: teme diverse, ilustrate; Lucia Diaconescu, elevă, Iași, șos. Nicolina 102: teme diverse, cinema; Anda Sandu, elevă, Iași, șos. Nicolina 100: teme diverse, cinema; Miky Enoaie, elevă, Comarnic, str. Republicii 55 A, rn. Cîmpina: teme diverse; Mihai Matei, muncitor, 20 ani, Craiova, str. Căpșunilor 8: muzică ușoară, ilustrate; Ionel Stavri, controlor tehnic, 32 ani, București, str. Stan Tabără 25, rn. Lenin: tehnică, teme diverse; Doina Gingaliuc, vînzătoare, 17 ani, Cisnădie, str. Măgurii 14, rn. Sibiu: ilustrate; Ion Sușca, tehnician, 23 ani, Vișeul de Sus, str. Lenin 21, reg. Maramureș: teme diverse, ilustrate; Dorina Paraschiv, tehniciană, Medgidia, str. Română 43: teme diverse, ilustrate; Ionel Ochiană, tehnician, Medgidia, str. Țepeș Vodă 10: teme diverse, ilustrate; Ioana Mitrea, elevă, com. Traian, rn. Tr. Măgurele: teme diverse, ilustrate; Lenuța Secăreanu, Cernavoda, str. V. Alecsandri 29: teme diverse; Nicolae Anghelescu, ofițer marină comercială, 22 ani, Constanța, str. Mircea cel Bătrîn 56 A: cinema, ilustrate; Eugenia Nica, bibliotecară, 19 ani, com. Popînzălești, rn. Balș: teme diverse, chimie, ilustrate; Maria Dobrican, elevă, com. Chinza 148: str. Rozelor, rn. Năsăud: teme diverse, cinema, ilustrate; Malica Tămășan, elevă, com. Sînmihailul Almasului 230 rn. Huedin: teme diverse, cinema, ilustrate.

în cîteva rînduri

Gina Soare — Moreni. 1) Vă mulţumim pentru aprecieri. Cele mai multe din rubricile pe care le îndrăgiţi întrunesc adeziunea majorităţii cititorilor. 2) Am notat şi dorinţa referitoare la istoria oraşului dv. natal. 3) Cu privire la Elvis Presley, v-am răspuns în nr. 7/1967, la această rubrică.

Nelu Petrescu — Craiova. 1) Am luat în evidenţă cele două propuneri; cea privind monumentele istorice are însă mai multe şanse de a fi aplicată. 2) Cu privire la comuna Traian, vă recomandăm a vă adresa Muzeului orăşenesc din Rm. Vîlcea,str. Argeş 35. 3) Actorul la care vă referiţi (dar care nu este artist emerit şi nu joacă în filmul «Haiducii») este într-adevăr originar din Rm. Vîlcea. 4) Da, într-adevăr, tînărul actor italian Giuliano Gemma a deţinut un rol episodic atît în «Şeherazada» cît şi în «Ghepardul».

Iuliana Gălăţeanu — Bîrlad. 1) Lăudabilă dorinţa dv. de a da examen de admitere la Institutul de limbi străine. Vă dorim succes! De altfel, nu peste multă vreme va apărea în librării un manual destinat celor ce vor să înveţe limba italiană fără profesor, astfel că munca dv. va fi uşurată. 2) Formaţiei «Sincron» şi conducătorului ei, Cornel Fugaru, scrieţi-le pe adresa Teatrului satiric muzical «C. Tănase», Calea Victoriei 174 — Bucureşti. 3) Interpretul rolului Giorgio di Bassano se numeşte Stelvio Rossi. 4) Am luat notă de propunerea dv. privind apariţia pe copertă a fotografiei lui Steve Forrest (Baronul).

Aurelia Şomcutean — Baia Mare. Cîntăreţei dv. preferate, Anca Agemolu, adresaţi-i corespondenţa la Studioul de televiziune, str. Molière 2 — Bucureşti.

Nicolae Anghel — Sibiu. Pentru a obţine ceea ce doriţi vă recomandăm să-i scrieţi direct comicului dv. favorit — Vasile Tomazian — pe adresa Teatrului satiric muzical «C. Tănase», Cal. Victoriei 33 — Bucureşti.

cititorii întreabă

taifunuri în miniatură...

«Doresc să aflu ce sînt curenţii de aer de tipul sorbului?»

Valentin BORDEI, Galaţi

Răspunde prof. univ. doctor docent VICTOR TUFESCU, şef de secţie la Institutul de geologie-geografie al Academiei.

Deplasarea aerului sub formă de vîrtej, ca un mic ciclon, este cunoscută în sudul Moldovei sub numele de **sorb**, denumire care s-a generalizat în ştiinţă. Asemenea mişcare se producea adesea în zona nisipurilor de la Hanu Conache, înainte ca ele să fi fost împădurite. După plantarea lor fenomenul s-a rărit. Mişcarea — asemănătoare cu a micilor coloane de praf ce se observă în zilele călduroase de vară pe drumurile de ţară — prezintă dimensiuni mult mai mari, coloana învîrtejită ajungînd la cîteva sute de metri înălţime. Ea rezultă dintr-o mişcare în spirală şi prezintă şi o deplasare orizontală pe un traiect în zigzag.

În Moldova de sud sorbul lua naştere prin încălzirea excesivă a nisipurilor în toiul zilei şi apariţia unei însemnate diferenţe de temperatură faţă de împrejurimile unde vegetaţia (de pajişti ori semănături) împiedică insolaţia directă a solului, absorbind ea însăşi o anumită cantitate de calorii pentru necesităţile fiziologice proprii. Se produc astfel curenţi de convecţie de mici dimensiuni dar de mare viteză, care se dezvoltă în sens giratoriu, în spirală. Temperatura în mijlocul acestui vîrtej se menţine ridicată, cu toată deplasarea, aerul fiind sufocant şi extrem de uscat. Viteza mişcării de vîrtej a aerului este de 100-180 km pe oră, de unde şi puterea de lovire şi distrugere. Mişcarea este însoţită uneori de vuiete care se aud de la depărtare, pricinuite de vibrarea aerului, ba chiar şi de descărcări electrice.

În mişcarea lui sorbul antrenează nu numai praful şi particulele fine de nisip, formînd o coloană care se vede de la depărtare, ci şi frunzare, snopi de cereale, căpiţe de fîn etc... În drumul său răstoarnă căruţe încărcate, aruncă la depărtare acoperişuri de case, garduri etc. De asemeni, cînd întîlneşte în cale arbori îi răsuceşte în chip nefiresc, rupîndu-le crengile. Cînd trece pe deasupra unor lacuri iau naştere **trombe** de apă de felul celor marine, cum s-a semnalat la 30 iulie 1955 pe lacul Brateş.

Vîrtejuri de tipul sorbului s-au semnalat în ţara noastră în mai multe locuri. Menţionez între altele pe cel ce s-a produs în apropiere de Rădăuţi, la 9 mai 1963, cînd a atins 600-800 m înălţime şi în deplasarea sa pe o distanţă de 5 km a ridicat apa Sucevei într-o trombă de 20 m înălţime, antrenînd în mişcare chiar pietrişul din albia rîului, a aruncat părţi din acoperişuri grele de sute de kg la o jumătate de kilometru depărtare.

Dacă în zona climei temperate asemenea mişcări ale aerului sînt destul de rare şi de dimensiuni reduse, în ţinuturile tropicale şi cele bîntuite de muson sînt foarte frecvente şi produc pagube însemnate.

începutul a fost la new orleans...

«Aş vrea să aflu ce este muzica dixieland».

Ing. Alexandru TĂRŞAN
comuna Sicula, raionul Ineu

Răspunde criticul de artă GEORGE SBÂRCEA.

Muzica de jaz, născută la New Orleans în jurul anilor 1890-1900, «ca o expresie a popoarelor de culoare oprimate, fără patrie şi fără pămînt» — cum afirmă jazologul francez Robert Goffin — este o artă care a evoluat şi s-a transformat o dată cu spiritul general al secolului nostru, concretizîndu-se în mai multe stiluri, forme şi variante. Aceste stiluri, forme şi variante au fost determinate de momentul istoric, de înzestrarea artistică a muzicienilor negri şi albi, de calitatea şi coeficientul de receptare al publicului.

Unul dintre stilurile devenite «clasice» ale muzicii de jaz este aşa-zisul stil New Orleans, creat de muzicienii negri din marele port al Golfului Mexic şi continuat de ei în deceniile al treilea şi al patrulea, în diferite formaţii, înregistrări şi concerte.

După primul război mondial, datorită condiţiilor sociale şi economice, mulţi jazmeni negri au părăsit New Orleansul activînd în alte oraşe americane, îndeosebi însă la Chicago şi New York. Ei au cultivat felul de a cînta jazul aşa cum se dezvoltase în oraşul denumit azi, şi cu deplină întemeiere, «leagănul muzicii de jaz».

Stilul acesta e caracterizat printr-o sincopare, o permanentă «amînare» a melodiei, sprijinită pe pulsaţia ritmică foarte decisă şi geometrică, «de metronom», a basului. Orchestrele care îl ilustrau au fost, de fapt, mici formaţii de cîte 4-6 instrumentişti, care se numesc în limbaj jazistic combo. Felul lor de a cînta este simplu, fără suprapuneri de mase sonore inutile, cu un ritm extrem de viu, ceea ce face jazul de stil New Orleans plăcut şi uşor de urmărit.

Muzicienii veniţi din Sud au fost socotiţi exponenţii stilului New Orleans sau dixieland, ca, mai tîrziu, stilul dixieland să caracterizeze — după opinia unor jazologi autorizaţi — doar modul de a cînta al muzicienilor albi de la Chicago, constituiţi în orchestre mai mari, de cîte 12-16 persoane, iar după 1938, al celor care au contribuit la curentul de reînviere (Revival) a jazului arhaic şi clasic.

Dixie Land e, de fapt, denumirea dată teritoriului Statelor Unite aflat la sud de linia stabilită, în 1769, de doi astronomi englezi (unul dintre ei se numea Jeremiah **Dixie**), linie ce separa Pennsylvania de Maryland şi Virginia, aşadar graniţa — înainte de războiul civil — dintre statele liberale şi cele sclavagiste. Dixie mai era totodată şi expresia americanizată a cifrei de 10 — în franceza vorbită la New Orleans, dix — imprimată pe bancnotele de zece dolari din Louisiana. Toate acestea au dus, treptat, la apariţia termenului, cu implicaţii estetice în muzica de jaz, de dixieland, definind jazul cîntat de muzicienii de la New Orleans sau de cei care îl preiau, imită şi continuă.

În colecţia discurilor casei Electrecord, stilul dixieland poate fi ascultat în înregistrarea orchestrei Skowronski din Varşovia (EDD-1021).

pe scurt

Maricica Tudoran — com. Roznov, rn. Piatra-Neamţ. 1) Copernic (Mikolaj Kopernik, 1473-1543) s-a născut la Torun, în Polonia. El a fost primul care a fundamentat ştiinţific sistemul heliocentric, arătînd că planetele şi Pămîntul se rotesc în jurul propriilor axe şi în jurul Soarelui. Această teorie a lui Copernic a avut o însemnătate filozofică hotărîtoare la timpul său în lupta dintre ştiinţă şi teoriile retrograde. Opera sa principală este intitulată «Despre mişcările de revoluţie ale corpurilor cereşti» (1543). 2) Johannes Kepler (1571-1630), astronom german, este considerat fondatorul astronomiei moderne. Pe baza observaţiilor lui Tycho Brahe asupra mişcării planetei Marte, Kepler a publicat în 1609 «Astronomia nova» în care enunţă primele două legi ale mişcării planetelor. El a întreprins şi numeroase cercetări de optică şi de fotometrie. În 1611 expune teoria lunetei astronomice inventate de el, în lucrarea denumită «Dioptrice». Cea de-a treia lege a mişcării planetelor este cuprinsă în lucrarea lui Kepler «Harmonices mundi» apărută în 1619. De asemenea, el a alcătuit tabelele cu efemeridele planetelor, care sînt cunoscute sub numele de «Tabelele rudolfiene». Descoperind legile de mişcare ale planetelor Kepler a susţinut cu argumente de nezdruncinat teoria lui Copernic privitoare la structura sistemului heliocentric. De altfel amănunte privind opera acestor doi mari oameni de ştiinţă puteţi găsi în orice manual de astronomie.

Costel Grigore — Roşiori-de-Vede. 1) Baba Novac a fost comandant al corpului de haiduci sîrbi care erau angajaţi în oastea lui Mihai Viteazul, avînd un rol de seamă în războaiele duse împotriva turcilor, distingîndu-se în mod deosebit în bătălia de la Şelimbăr (1599). În baladele noastre Baba Novac este înfăţişat ca un erou popular care, împreună cu fiul său, Gruia, luptă cu vitejie împotriva cotropitorilor turci. 2) În problema care vă interesează vă recomandăm să vă adresaţi Centrului de producţie cinematografică, secţia scenarii, Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti. Celorlalte întrebări le vom răspunde prin scrisoare.

Eugenia Kiricioglu — Giurgiu. Imposibil să vă putem răspunde tuturor întrebărilor o dată. Sînt mulţi cititori care-şi aşteaptă rîndul; vă vom răspunde doar la cîteva, urmînd ca într-un număr viitor al revistei noastre să răspundem celorlalte: 1) Enrico Caruso (1873-1921), născut la Napoli, a fost unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai şcolii italiene de canto. Cea mai mare expresivitate şi virtuozitate artistică a atins-o în interpretarea operelor «Aida», «Rigoletto», «Traviata» de Verdi, «Carmen» de Bizet, «Cavaleria rusticană» de Mascagni, «Paiaţe» de Leoncavallo, «Manon» de Massenet. Este primul cîntăreţ al cărui repertoriu a fost imprimat pe discuri. Caruso nu a fost numai un interpret de operă de înaltă valoare, ci şi un artist de cinema apreciat. 2) Dv. fiind din Giurgiu vă puteţi adresa direct Muzeului de istorie şi ştiinţele naturii din localitate, unde veţi obţine datele ce vă interesează.

Valeriu Buzea — Braşov. În partea de răsărit a parcului băilor de la Ocna Sibiului se găseşte «Lacul fără fund». Pe locul în care se află lacul a fost o salină care s-a prăbuşit. La suprafaţa lacului se află o «pînză» de apă dulce, dar sub aceasta apa este sărată. În timpul verii, de la suprafaţă şi pînă la adîncimea de 2 metri temperatura apei ajunge între 20° şi 40°C. De la această adîncime în jos temperatura scade treptat. Acest lac este un fenomen considerat unic pe suprafaţa pămîntului.

FLACĂRA VARIETĂȚI

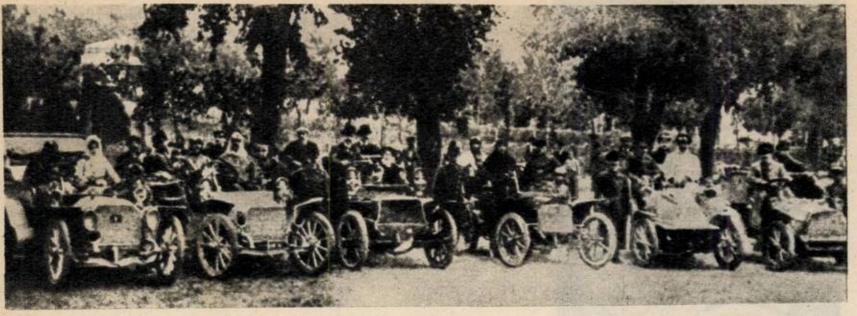

PRIMA CURSĂ DE AUTOMOBILE

Prima cursă de automobile din țara noastră a fost organizată la 22 septembrie 1904, pe distanța București-Giurgiu și înapoi (120 de km). Au participat la această nemaipomenită competiție 6 automobile — pe care le vedem în fotografie înșirate la start, pe dealul Filaretului: un Mercedes, condus de George Valentin Bibescu; un Cudell, al lui Niculescu-Ianca; un Fiat, al lui Alexandru Darvari; un Oldsmobile, al lui Al. Prager; un Mercedes, al lui Leon Leonida și un Gopron-Bille, al lui C. Vidal. Primii clasați: 1) George Valentin Bibescu — 58 de minute (media orară 66,600 km); 2) Leon Leonida — 120 de minute; 3) Al. Prager — 273 de minute. Timpul realizat de Bibescu egala recordul mondial din anul acela pentru cursele organizate pe drumuri publice și mărea prestigiul internațional al acestui sportiv care era binecunoscut în Europa încă din anul 1901, cînd a parcurs itinerarul continental Geneva-București (1 827 km) în 103 ore (din care 30 de ore repaus), deci cu o medie orară de 25 km. Bibescu a dus drapelul de fruntaș în automobilistică pînă în anul 1908, cînd un alt temerar, Ion Cămărășescu, face 75 km pe oră în cursa de la Herăstrău, organizată de clubul sportiv. Viteza aceasta, obținută într-un circuit închis (200 km), al cărui obstacol principal era cotitura din panta de la moara «Fierăstrău», a constituit, de asemenea, o senzație, România calificîndu-se printre primele cinci țări din lume deținătoare de performanțe automobilistice. La vremea aceea marile recorduri mondiale ale vitezei erau deținute de Franța — pe calea ferată 78 de kilometri, cu motocicleta 50 de km și cu bicicleta 31 de km. România păstra, încă din 1904, prin locotenentul Moruzi, supremația vitezei la călărie — 24,5 km pe oră în cursă-raid de 52 km. Automobilul, la kilometru lansat, realiza — tot în Franța — 166 km pe oră.

În octombrie 1912 s-a organizat și o cursă de autocamioane, cu 14 participanți, pe distanța București-Sinaia-Tîrgoviște-Cîmpina-Pitești-Craiova.

Ion MUNTEANU

UMOR DE PESTE HOTARE

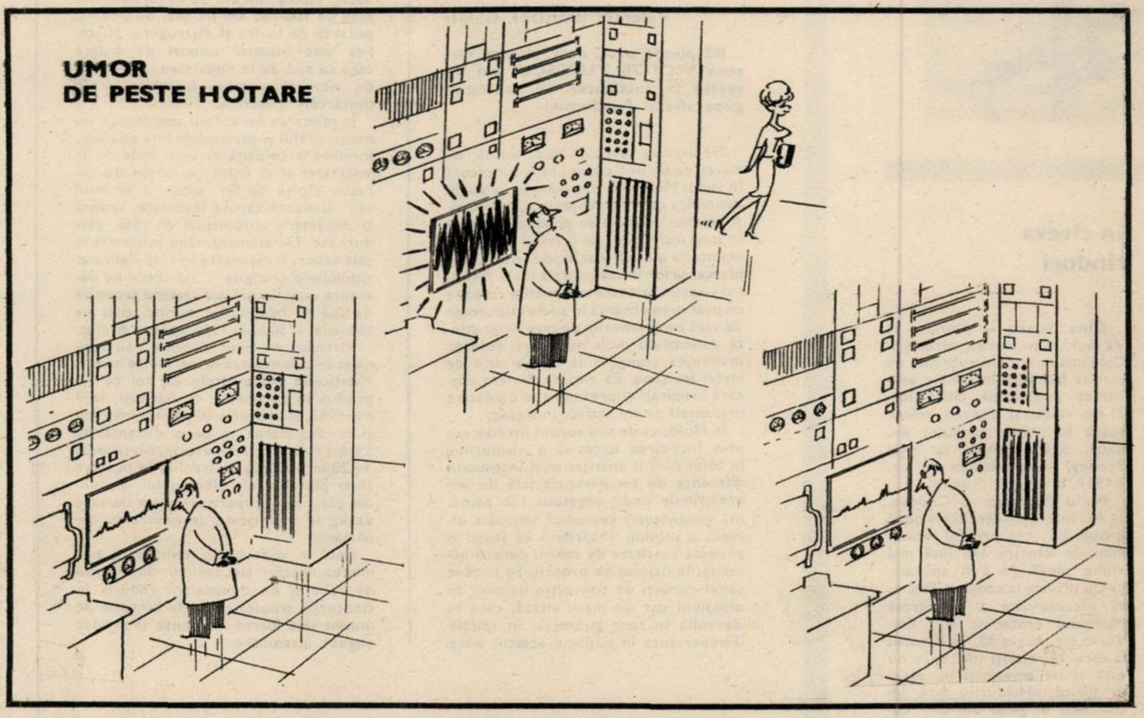

UN KILOGRAM ȘI OPT SUTE DE GRAME

◀ cîntărește această ciupercă de dimensiuni mai mult decît respectabile. Se pare însă că fericitul în a cărui grădină a crescut fenomenul, Domenick Mangione din St. Petersburg, Florida, este un om cu înclinații mai curînd prozaice: a folosit-o la prepararea unei supe.

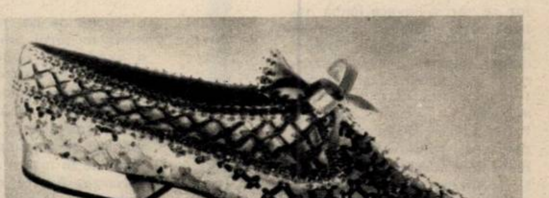

▲

ORNAT CU MĂRGELE ȘI PAIETE MULTICOLORE

dar avînd tocul foarte jos, acest pantof de seară face parte dintre ultimele modele lansate pentru viitorul sezon de vară de cunoscuta casă de mode pariziană Christian Dior.

NU VĂ SPERIAȚI,

n-are patru picioare. Nimic comun cu vițelul cu două capete. E doar un mod frapant (reclama e, mai mult ca oricînd în condițiile de concurență ale pieței occidentale, sufletul comerțului) de a lansa un nou tip de ciorapi

cuvinte încrucișate: VORBE MARI

ORIZONTAL: 1) Tatăl lui Alexandru cel Mare — Case la mare înălțime. 2) Fluviu siberian care în limba evencilor înseamnă «rîul cel mare» — Și mai mare. 3) Tare și mare! — Mărime... matematică. 4) A mări distanța dintre tine și o... promisiune făcută — Cuprins de o mare slăbiciune. 5) Poet contemporan — Interpreta Medei în filmul «Dacii». 6) Are niște urechi mari — Poftim! — Sparge buturuga mare. 7) Vechiul do — Haine de blană — Mai mare decît un litru. 8) Satu Mare — Pictor român, autorul tabloului «Pom la malul mării». 9) Calciu — E o forță! 10) Minoră care la un semn se poate transforma în majoră! — Mare. 11) Fără ton (pl.) — Unul din cele mai mari cinematografe bucureștene. 12) În linii mari (fem.) — Pe el, Grivei! — Scripete de ițe. 13) Pictor român, autorul tabloului «Petru cel Mare» — Arbori fructiferi considerați în pomicultură de mărimea a treia.

VERTICAL: 1) Mari căi de legătură — Cel mai mare interval dintr-o gamă. 2) Organ vital — A spune cuiva «la mai mare» — Ceașcă. 3) Nu poate fi mai mare (fem.) — Poet român, autorul poeziei «Fată mare, fată mare»... 4) ...și poetă română, autoarea poeziei «Veac mare, veac larg» — Plantă cu frunze mari și cărnoase, foarte căutată ca aliment. 5) Peste — În opoziție cu... amare! — Oraș în Japonia. 6) Sînt — Bine crescut (fem.) — Notă muzicală. 7) E și mic și mare și plin de stele! — Scriitor american, autorul povestirii «Misterul Mariei Roget» — Cel mai mare fluviu al Italiei. 8) Pictor român, autorul tabloului «Struguri de Dealul Mare» — A scris muzica pentru filmul documentar «Baia Mare». 9) Cel mai mare mamifer — Pictor român, autorul tabloului «Moartea lui Ștefan cel Mare». 10) Se obține la uzina chimico-metalurgică din Baia Mare — Babane — Monede vechi. 11) Zonă a fundului mării, situată în apropierea țărmului continental (masc.) — Mare și tare. 12) Dormitorul mamei mamei-mari — Nelipsite la o casă mare (sing.) — Ape mari!

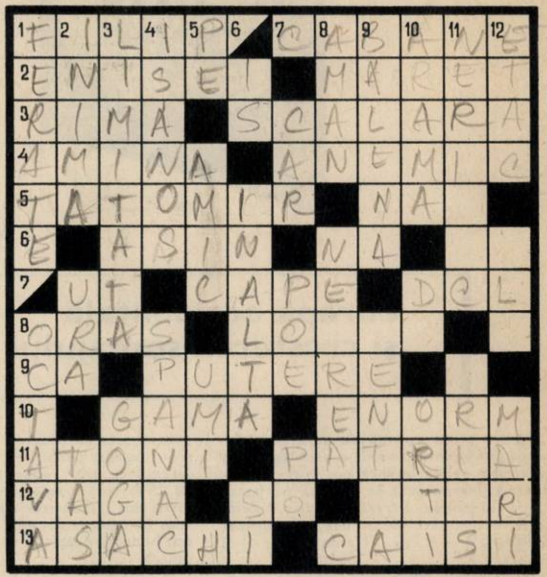

Florin EREMIA

Dicționar: UMI, ORTI.

ÎNTÎMPLARE INSOLITĂ LA LONDRA

Un armăsar a încercat să evadeze din grajdurile de la Whitehall. Și — fapt senzațional în tot ce are mai tradițional conservatoarea capitală britanică — doi călăreți s-au desprins din rîndurile sever aliniate ale celor care participau la solemnitatea cotidiană a schimbării gărzii la palatul regal și s-au avîntat în mijlocul traficului rutier, în urmărirea armăsarului ce se făcuse vinovat de un atît de grav act de indisciplină.

---

dezlegarea jocului «DE SEZON», apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) LAPOVITA — PUC. 2) ANOTIMP — SITA. 3) PURA — A — GEROS. 4) OLT — AMARIT — A. 5) NN — AV — NI — IST. 6) OAMENI — MITA. 7) FULARE — PA — I. 8) O — URS — BALANI. 9) CON — AVALANSA. 10) ALEA — ASTRA — R. 11) RACIT — MOI — IN. 12) ERATIC — NENEA.

RESTAUROUTE

Altă noutate din domeniul circulației rutiere franceze: **restauroute.** E vorba de complexe de deservire a automobiliștilor, instalate pe marile șosele, din 100 în 100 km. Fiecare complex va cuprinde: un restaurant (termen de la care derivă, în unire cu vorba **route** — stradă, șosea — denumirea complexului) ce servește un meniu fix; un magazin de artizanat și produse specifice regiunii; un centru de informații turistice; o stație de benzină și un salon de frizerie-coafură.

Ideea nu este întru totul originală; ea a fost împrumutată din Italia — unde asemenea complexe funcționează de cîțiva ani — fiind însă îmbogățită și perfecționată. Constructorii complexelor franceze sînt patronii mai multor întreprinderi interesate fie în alimentația publică, fie în circulația rutieră («Autojournal», societatea restaurantelor «Wimpy» și «Compania generală pentru echipamentul autostrăzilor», controlată de mari societăți financiare ca societatea de asigurări «Union», «Creditul lionez» ș.a.).

Prima mare șosea pe care se construiesc asemenea complexe este cea dintre Dunkerque și Nisa, care va lega nordul de sudul Franței. Numărul **restauroute**-lor de pe această șosea va atinge, în anul 1970, cifra de 12; primele trei vor fi inaugurate în 1968.

Poate că și rețeaua unităților noastre de deservire publică s-ar putea gîndi la așa ceva.

Pentru viitoarele zboruri spațiale se preconizează ca revenirea pe pămînt a cosmonauților să se realizeze în vehicule pilotate de ei. Ca să poată străbate atmosfera cu o viteză în jurul a 8 km/sec., evitînd riscul supraîncălzirii, aceste nave aeriene trebuie să aibă forme curbe, foarte puțin asemănătoare cu cele ale avioanelor. În Statele Unite se experimentează în acest scop un avion supranumit «baia zburătoare». Lipsit de aripi, el reușește, după o coborîre foarte rapidă, să-și rotunjească traiectoria și, cu ajutorul unei manevre încă destul de delicate, să aterizeze.

cadran internațional

europa occidentală și creșterea șomajului

Pentru prima oara de mai mulți ani creșterea șomajului a devenit o problemă care preocupă opinia publică din Europa occidentală. Îngrijorarea se bazează pe faptul că ritmul șomajului crește mai ales în principalele trei țări industriale ale Europei occidentale — R.F.G., Marea Britanie și Franța.

În Germania occidentală cercurile economice prezic că la sfîrșitul acestei ierni s-ar putea ca, pentru prima oară din 1960, numărul persoanelor care nu au de lucru să treacă de 500 000. Companiile vest-germane de automobile reușesc să mențină la un nivel scăzut numărul concedierilor doar prin scurtarea săptămînii de lucru. Ultimele acțiuni întreprinse de firma «Ford» la Köln și în Belgia urmează celor ale cunoscutelor firme «Volkswagen» și «Opel» — filială a lui «General Motors» — privind hotărîrea de a închide uzinele timp de șase zile lucrătoare în ianuarie și șapte în februarie. S-a calculat că 9 la sută din toate locurile de muncă din Germania occidentală depind de producția de automobile. Muncitorii din metalurgie și industria cărbunelui se găsesc în dificultăți și mai serioase. Una din uriașele companii ale Ruhrului — «Klöckner» — a concediat recent 200 din cei 5 500 de muncitori ai unei singure uzine. Este un caz care se repetă în numeroase întreprinderi. În curînd industria carboniferă a Ruhrului, care se află de pe acum într-o situație dificilă, va concedia alți 9 000 de muncitori. Muncitorii din construcții, industria textilelor, de mașini, de încălțăminte și confecții găsesc tot mai puțin de lucru.

«Recesiunea planificată» din Marea Britanie a dublat numărul șomerilor în ultimele șase luni. Anul acesta este posibil ca șomajul să afecteze 750 000 de oameni. Cel mai greu loviți în Marea Britanie sînt muncitorii din industria de automobile. Mii dintre aceștia și-au pierdut posturile sau sînt obligați să lucreze cu orar redus, din cauza scăderii cu 25 la sută a volumului vînzărilor. Geu loviți sînt și muncitorii din industria bunurilor de consum durabile. Iar acum și industria bunurilor capitale se află într-o situație dificilă.

În Franța șomajul a crescut cu 7 la sută într-un an, în ciuda ritmului îmbunătățit al afacerilor. În general, se evaluează numărul șomerilor la circa 350 000. În Olanda numărul șomerilor a crescut de asemeni, cel mai greu afectați fiind muncitorii din construcții și industria textilă. Mulți mineri și muncitori textiliști din Belgia și-au pierdut locurile de muncă. Și în Suedia, în raport cu anul trecut, șomajul a făcut progrese. În Italia numărul șomerilor se menține la 700 000, ca și anul trecut.

În Europa occidentală această problemă este privită cu seriozitate. Cresc presiunile asupra guvernelor de a se lua măsuri eficiente de combatere. În Marea Britanie premierului Wilson i se cere să admită sporirea salariilor și să încurajeze creșterea numărului locurilor de muncă. În R.F.G. noul guvern Kiesinger a determinat Banca centrală a țării să reducă taxa de scont ca un pas pe calea opririi scăderii numărului locurilor de muncă.

Ca o reacție, în Europa occidentală se manifestă și o ostilitate sporită față de muncitorii veniți din străinătate. În principalele țări industriale sute de mii de muncitori străini sînt concediați și retrimiși în țările lor. Din totalul de circa 4 000 000 de muncitori străini angajați în 1965 în țările europene se așteaptă ca anul acesta să rămînă numai jumătate.

(Din «U.S. News and World Report»)

RUMÄNIEN
rumänien

În acest început de primăvară țara noastră este prezentă la numeroase tîrguri internaționale. Cele două fotografii pe care le prezentăm redau aspecte ale pavilioanelor Republicii Socialiste România la tîrgurile de la Leipzig (sus) și Tripoli (jos).

Primul tur de scrutin al alegerilor legislative din Franța n-a elucidat decît situația din 73 circumscripții electorale, unde unul din candidați a obținut mai mult de jumătate din numărul voturilor exprimate. Urmează ca al doilea tur de scrutin, de duminică, 12 martie, să lămurească situația altor peste 400 locuri din parlament. În fotografie: într-un local de vot din Paris, la primul tur de scrutin.

viața subterană în „țara soarelui răsare“

Marile orașe japoneze «se îngroapă», și nu în sens figurat, ci la propriu. În ultimii ani, în ele s-au dezvoltat zeci de cartiere subterane, dintre care cel mai vast — situat «sub» Osaka — posedă o rețea de străzi în lungime totală de 575 km.

Principalul motiv al acestei inovații îl constituie, fără îndoială, costul extrem de ridicat al terenurilor pentru construcții în zona centrală a marilor aglomerații urbane. Fapt care a determinat căutarea unei soluții «în profunzime», în ciuda dificultăților legate de structura subsolului și de seismicitatea ridicată a regiunii.

Cartierele subterane constituie în prezent adevărate centre economice. Aici se însiruie magazine, bănci, sedii ale unor societăți, birourile diferitelor agenții sau instituții. Legătura cu «suprafața» se face prin ascensoare și scări rulante, iar pentru a ușura accesul publicului din diferitele zone ale orașului, aceste centre sînt racordate la liniile subterane de metrou. Iar aerul condiționat, abundența florilor cultivate cu grijă în asemenea condiții neobișnuite fac mai ușoară trecerea la acest mediu artificial pentru sutele de mii de salariați sau vizitatori, care vin zilnic aici fie pentru treburi, fie pentru a se distra. Căci din ambianța acestor complexe moderne nu lipsesc nici cinematografele, restaurantele, barurile și alte localuri de petrecere.

N. VĂLEANU

războiul cosmeticelor

Recent, acțiunile celebrei firme «Parfums Caron» au fost scoase la licitație. Ofertantul cel mai serios: bineînțeles, o societate americană. Pînă la acest transfer, cea mai importantă achiziție a unei societăți de parfumuri cotată la bursă de către un grup american a fost «Coty S.A.», care a trecut sub controlul grupului «Pfizer» în septembrie 1963. Exemplul este departe de a fi unicul: în februarie 1966 puternicul grup american «Revlon» a cumpărat acțiunile societății «Parfums Raphaël» (după ce înainte achiziționase «Parfums Balmain»). În acelasi mod casa «Lanvin Parfums» a fuzionat cu «Charles of the Ritz» din New York, iar «Parfums Lucien Lelong S.A.» a trecut în administrația societății americane «Nestlé Lemur and Comp». «Max Factor and Comp.», la rîndul său, a obținut controlul absolut asupra societății «Parfums Corday» din Paris și a sucursalei sale newyorkeze, iar casa «Les Produits de Beauté Payot» a trecut sub controlul grupului «Alexander». Marile trusturi cosmetice americane nu se mulțumesc așadar numai cu filialele lor din Europa și cu înghițirea sucursalelor din S.U.A. ale firmelor franceze de parfumuri, ci încearcă să acapareze o întreagă industrie. După «Parfums Caron», pe bună dreptate specialiștii francezi în materie se întreabă cu amărăciune: cine urmează? Se pare că societatea «Chiris» își așteaptă rîndul, cu atît mai probabil cu cît cele două filiale ale acesteia din Londra și New York au fost vîndute în 1965 grupului american «Universal Oil Products». O afacere care degajă un iz... nu prea plăcut!

V. BABA

ordinul. «Pentru fiecare german ucis trebuie să moară zece italieni!»

După cum afirmă Robert Katz, Standartenführerul SS Eugen Dollman — îngrozit de efectul pe care și acest ordin, astfel atenuat, îl putea avea asupra întețirii sentimentelor de ură împotriva ocupantului german — s-a dus, din proprie inițiativă, în ziua de 23 martie, la ora 18 (la numai două ore și un sfert după atentat) la Vatican, pentru a solicita o intervenție din partea papii Pius al XII-lea pentru oprirea măcelului proiectat. Din cauze pe care scriitorul nu le precizează, intervenția n-a venit sau n-a venit la timp și la 24 martie 1944, între orele 15,30 și 20, germanii au împușcat drept represalii 335 de italieni.

Întrebat de un corespondent al revistei vest-germane «Stern» ce părere are despre reportajul lui Robert Katz, monseniorul Fausto Vallainc, purtătorul de cuvînt al Vaticanului, l-a calificat drept «o carte polemică, nu istorică» și a arătat că pentru cunoașterea adevărului trebuie să se aștepte apropiata apariție a volumului al treilea din culegerea de documente ale Vaticanului.

D. HÎNCU

la telefon j. b. priestley

Scriitorul englez J.B. Priestley a dat recent un interviu telefonic. Îl transcriem:

J.B.P.: Peste o lună îmi apare o noua carte.

INTERLOCUTORUL: Sub ce titlu?

J.B.P.: This is an Old Country (Aceasta e o țară veche).

I.: Eroul?

J.B.P.: Un profesor australian venit în Anglia pentru a-și căuta tatăl, pe care nu l-a văzut de 30 de ani.

I.: Îl găsește?

J.B.P.: Îl găsește, îl găsește...

I.: La ce lucrați acum?

J.B.P.: La o carte mare. Atît de mare încît va avea două volume.

I.: Tema?

J.B.P.: Încă nu pot da amănunte.

I.: De ce? E un roman polițist?

J.B.P.: Nu, umoristic.

asediul... spitalului

Locul acțiunii: un mic spital din Queens Country, New York. Scenariul: lupta dintre bolnavi, solidarizați cu personalul spitalului, împotriva autorităților municipale care, venind în sprijinul unei societăți de construcții, vor să aplice un ordin de evacuare.

...În momentul «asaltului», în paturile spitalului se aflau internați 87 de bolnavi. Activitatea spitalului nu este privită cu bunăvoință de autorități deoarece directorul său este medicul negru Thomas Matthews (el susține că ar fi primul om de culoare din Statele Unite ale Americii care a izbutit să devină neurochirurg).

Spitalul acesta — în care, în treacăt fie zis, lucrează laolaltă albi și negri — nu este dependent nici de vreo societate de binefacere și nici nu se bucură de subvențiile municipalității; întreținerea lui se face exclusiv din sumele achitate de pacienți. Așa se explică de ce, datorită dificultăților financiare, administrația spitalului a început să contracteze datorii care, cu timpul, au crescut. Dr. Matthews a anunțat de altfel că datorează lui **Flushing Federal Savings and Loan Association** chiria pe două luni, în valoare de 16 000 de dolari. Totodată au fost contractate credite (cu o dobîndă ridicată) pentru achitarea salariului personalului medical și pentru asigurarea hranei bolnavilor.

...După ce clădirea a trecut în mîinile unui nou proprietar — o companie de construcții — i s-a pus în vedere administrației că spitalul va fi evacuat pentru neplata chiriei, urmînd ca întreaga clădire să fie dărîmată pentru a se înălța în același loc un alt imobil. Cînd reprezentanții autorităților s-au prezentat pentru a aplica ordinul de evacuare, personalul și bolnavii s-au baricadat, refuzînd să se supună. Compania de construcții a trebuit să plece steagul. Nu se știe însă pentru cît timp.

Z. FLOREA

hornarii inimii

Omul pe care-l ai în față muncește, discută, rîde. Energia lui e aceeași de totdeauna, buna sa dispoziție e neschimbată. Și deodată, drama: fara un cuvint, poate doar cu un geamăt, el se prăbușește în nesimțire. Diagnosticul: infarct miocardic. Tratamentul: vasodilatatoare, calmante, dar mai ales odihnă. Pronosticul: perspectiva de repetare a «acceselor», în forme mai mult sau mai puțin grave.

Toată lumea știe astăzi ce e infarctul: astuparea coronarelor (arterele care hrănesc mușchii inimii) fie printr-un cheag de sînge pornit dintr-un punct oarecare al organismului, fie în urma depozitării treptate a grăsimilor (colesterolul) pe pereții interiori ai coronarelor.

Pînă nu demult tratamentul infarctului era monopolul exclusiv al medicinei interne. De curînd însă a intrat în arenă chirurgia — și rezultatele obținute sînt spectaculoase. Intervenția nu atentează cu nimic la integritatea țesuturilor sau a vaselor, propunîndu-și doar să înlăture obstacolul.

O treabă de hornar... Da, dar simplitatea e numai aparentă. Desfundarea coronarelor se face nu cu peria ci cu un jet de gaz (de obicei bioxid de carbon) la o presiune de trei ori mai mare decît tensiunea arterială normală. În prealabil însă temperatura celui operat este coborîtă pînă aproape de 30°, pentru a diminua metabolismul și a reduce astfel nevoia de oxigen a creierului. Inima este de-a dreptul congelată, pentru a i se opri contracțiile, iar circulația sanguină se realizează printr-un aparat cord-pulmon.

În artera coronară blocată chirurgul introduce un ac prin care pătrunde jetul de gaz. După ce cheagul de sînge sau depozitul de grăsime au fost desprinse de perete, nu mai rămîne decît ca ele să fie extrase, printr-o mică incizie executată în același perete al vasului. Dacă totul se desfășoară normal (și așa s-a întîmplat pînă acum în marea majoritate a cazurilor), pacientul se dă jos din pat după trei zile.

Metoda este aplicată cu succes în Elveția, U.R.S.S., Franța și Statele Unite. Endarterectomia gazoasă — cum se numește în mod științific procedeul — pare să aibă un viitor care depășește limitele infarctului. Un vechi dicton spune că omul are vîrsta arterelor sale. Iar îmbătrînirea acestora (ateroscleroza) nu este decît tot rezultatul căptușirii cu grăsimi a pereților lor. Poate că nu e departe vremea cînd o răbufnire de bioxid de carbon va răzui această încărcătură de prisos, întinerind arterele — și pe noi o dată cu ele.

N. AURELIU

„moartea la roma“ stîrnește controverse

Unul din cele mai mari succese de librărie din S.U.A. este, în momentul de față, amplul reportaj al lui Robert Katz: «Death in Rom» (Moartea la Roma). Cartea a fost publicată de cunoscuta editură Macmillan — printre ai cărei proprietari se numără fostul premier englez Harold Macmillan — și suscită aprinse comentarii nu numai în Statele Unite, ci și în R F G și Italia.

Punctul de pornire al acțiunii este explozia unei bombe ascunse într-un căruț care, la 23 martie 1944, a ucis instantaneu în Via Rasella din Roma 22 de SS-iști și a rănit mortal alți 11. Turbat de furie, Hitler a telefonat numaidecît ca «pentru fiecare soldat german să fie împușcați treizeci pînă la cincizeci de italieni» și asta pînă în 24 de ore. Feldmareșalul Kesselring, comandantul frontului italian, care-și dădea seama de reacția pe care avea s-o provoace în opinia publică italiană un asemenea masacru săvîrșit cu sînge rece, a mai atenuat oarecum

din lume adunate

Cartea «În fața prăpastiei» a ziariștilor americani Edward Weintal și Charles Bartlett dezvăluie un episod semnificativ al «relațiilor speciale» americano-engleze după venirea la putere a guvernului laburist. În iarna anului 1964 guvernul englez avea mari greutăți din cauza presiunilor opoziției de stînga împotriva intervenției americane în Vietnam. Pentru a-și calma opozanții, premierul Wilson a anunțat în parlament că urmează să se întîlnească cu președintele Johnson înainte ca acesta să-și fi dat agrementul. După ședință însă Wilson a aflat că ambasadorul englez la Washington, lordul Harlech, a primit un răspuns negativ din partea Casei Albe. Imperturbabil, premierul englez a organizat o convorbire telefonică în circuit — Londra-ambasada engleză din Washington și Casa Albă — cu scopul de a obține o invitație. Replica lui Johnson — dezvăluită de autori — a închis și discuția și circuitul. «Nu vreau să-ți desfășori campania electorală în pragul ușii mele. Ori de cîte ori ai încurcături cu parlamentul vii fuga aici. Nu voi permite de astă dată acest lucru». Ulterior, spun autorii, relațiile au devenit cordiale, vizita putînd fi făcută. Cînd? Cînd — declară Weintal și Bartlett — premierul englez «a adus sprijinul său efortului american în Vietnam».

Scriitoarea Pearl S. Buck a predat unei agenții comerciale — Wolper Productions Inc. — dreptul de comercializare pentru radio, televiziune, filme și teatru a 200 din lucrările sale. Banii realizați urmează să fie folosiți «pentru îmbunătățirea condițiilor copiilor ilegitimi făcuți de trupele americane în țările asiatice». Filantropie..., este drept.

Mai uman ar fi să se lichideze acest flagel, parte integrantă a multor alte nenorociri pe care le aduce ocupația străină în Asia. Și fondurile lui Pearl Buck vor fi binevenite pentru subvenționarea acțiunilor de demascare a intervenției în afacerile interne ale altor țări, grăbind întoarcerea acasă a făcătorilor de copii ilegitimi în Asia.

Din punct de vedere moral acțiunea lui Pearl Buck nu numai că nu spală de păcate, dar poate încuraja comiterea lor.

De mai multă înțelegere «umană» au dat dovadă trei cîini din localitatea Marble (S.U.A.) care se plimbau prin pădure împreună cu prietenul lor Charles Bryson în vîrstă de zece ani. Fiind prinși de viscol, n-au știut cum să se mai întoarcă acasă. Cei porniți în căutare l-au găsit după două zile pe Charles Bryson în nesimțire dar viu, acoperit cu trupurile celor trei cîini care l-au încălzit în tot acest timp, salvîndu-i viața. «Cîinii — declară o agenție — n-au suferit nici cea mai mică degerătură». Devotamentul lor merită să fie răsplătit cu un ciolan mare.

Nicolae URECHE

«Miss Elveția 1967» a fost aleasă în persoana tinerei Edith Fraefel, tehniciană dentistă, în vîrstă de 18 ani.

Miss Schweiz
1967

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

Dalia
APĂ DE COLONIE
CONCENTRATĂ

COLONIA DALIA, un miros fin, cu note dulci, calde

Tănase Ilie. Eliberării 3.

ANUL XVI NR. 12 (616) —18 martie 1967

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

flacăra

muzică

• În urma unei modificări de program, Filarmonica «George Enescu» își continuă stagiunea cu concertele de sîmbătă și duminică (18 și 19 III) la Ateneu. Dirijează **Mircea Basarab** schița simfonică «Amurg de toamnă» de Alfred Alessandrescu, Concertul nr. 5 în la major pentru vioară și orchestră de Mozart (solist, **Ion Voicu**) și Simfonia a IV-a în fa minor de Ceaikovski.

• Luni 20 III începe la sala mare a Palatului ciclul de concerte al cvartetului vocal **The Golden Gate**, unul dintre cele mai ilustre ansambluri americane de jaz. Discurile acestui cvartet, cunoscute și în țara noastră, ne-au familiarizat cu stilul specific al interpretării, de o poezie admirabilă, de o vervă si virtuozitate captivante, în genul atît de caracteristic al cîntecelor spirituale (Negro spirituals).

• Un «festival Mozart» ne prezintă în Studioul de concerte al Radioteleviziunii **Iosif Conta.** Ascultăm ultimele simfonii (39, 40, 41), celebra «Trilogie Finală», în care arta lui Mozart atinge valorile expresivității și desăvîrșirii, în genul simfoniei clasice.

• Se împlinesc 50 de ani de la nașterea unui mare și regretat artist român de prestigiu internațional: **Dinu Lipatti.** Personalitatea acestui muzician de elită, pianist și compozitor, va fi evocată în emisiunea radiofonică «Omagiu lui Dinu Lipatti» de către academicianul Mihail Jora și profesoara Florica Muzicescu (luni 20 III, ora 21.45, pr. II).

coperta noastră

STUART WHITMAN. S-a născut la San Francisco în anul 1929. A urmat cursurile de artă dramatică ale Universității din Los Angeles. În 1952 a debutat în cinematografie cu un rol mărunt într-un film științifico-fantastic, «Ciocnirea lumilor». În cariera sa a interpretat mai mult eroi ai unor filme de aventuri, dintre care amintim «Rio Conchos», realizat de Gordon Douglas în 1964 (cu Tony Franciosa și Richard Boone). În 1962 a fost partenerul Simonei Signoret în filmul «Ziua și ora» (regia René Clément). Spectatorii noștri l-au cunoscut pe Stuart Whitman în comedia «Acei oameni minunați în mașinile lor zburătoare».

FLACARA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

carte

• Săptămîna trecută am anunțat noile volume din seria de *Scrieri* ale maestrului Tudor Arghezi. Consemnăm astăzi apariția unuia nou — al 15-lea — intitulat *Subiecte.*

• Poetul, traducătorul (mai ales din maghiară) și glosatorul Petre Pascu a tipărit un reprezentativ volum de versuri. Intitulat *Bucuriile mele*, volumul vădește «un poet de o delicată sensibilitate, cu o bogată gamă de teme, stăpîn pe o mare diversitate de ritmuri» (Perpessicius, în cuvîntul despre poet, reprodus în facsimil pe coperta ultimă a volumului). Un portret al autorului semnat de Milița Petrașcu împodobește această bună selecție de versuri.

• O nouă apariție în seria *Scriitori români* a Editurii pentru literatură: George Coșbuc — *Opere alese*, vol. I — cuprinzînd, cum era de așteptat, versuri ale marelui scriitor. Ediția este îngrijită și prefațată de Gavril Scridon, autor și al unei cuprinzătoare bibliografii *Coșbuc.*

• Din opera lui V. Demetrius, Margareta Feraru a întocmit o judicioasă ediție de *Scrieri alese* pe care o și prefațează cu destulă pricepere (Editura pentru literatură).

• Poetul Constantin Nisipeanu reapare cu un nou volum de versuri originale (al doilea) intitulat *Să ne iubim visele*, în care virtuosul tehnicii moderniste de pe vremuri transcrie emoții și gînduri de reală elevație.

• Nicolae Ciobanu, critic literar activ, manifestat mai ales în paginile revistei «Orizont» (Scrisul bănățean), e prezent editorial cu un volum despre *Nuvela și povestirea contemporană.* Neglijate oarecum în cadrul criticii literare mai generale, cele două specii de proză își găsesc un interpret atent.

• Foarte bine procedează Editura pentru literatură universală dînd versiuni românești nu numai din beletristica propriu-zisă, ci și din cărțile de istorie, critică și teorie literară, de estetică. Ba, am zice că, dată fiind oarecare penurie în acest sector al traducerilor, accentul s-ar cuveni pus aici încă mai serios. De aceea salutăm cu căldură publicarea *Mimesis*-ului lui E. Auerbach (în traducerea lui I. Negoitescu, cu prefață de Romul Munteanu), o importantă scriere de știință literară din perioada de după cel de-al doilea război mondial.

cinema

• **Omul care l-a ucis pe Liberty Valance.** Unul din maeștrii artei cinematografice, John Ford, «clasicul westernului», este din nou prezent pe ecranele noastre cu un film relativ nou (realizat în 1961). Neîntrecuta sa știință de a surprinde reacțiile unei colectivități în fața aceluiași eveniment, de a închega portretele unor oameni angajați în conflicte fără împăcare este pe deplin ilustrată. Preferințele maestrului înclină de data aceasta în mod vădit spre analiza psihologică. În rolurile principale: John Wayne (În nord spre Alaska, Diligența), James Stewart (Cel mai mare spectacol), Lee Marvin, Vera Miles, John Caradine (Diligența).

• **Căsătorie în stil italian.** Năbădăioasa eroină a lui Eduardo de Filippo în viziunea cinematografică a lui Vittorio de Sica. Scoasă în aer liber, piesa își arată o față proaspătă, aceea de a fi o mică cronică a vieții napolitane. Filmul prilejuiește actorilor Sophia Loren (distinsă cu premiul de interpretare feminină la Festivalul de la Moscova 1965) și Marcello Mastroianni un adevărat recital. În alte roluri, Marilú Tolo, Aldo Puglisi.

• **Înainte de război.** Branislav Nușici ecranizat și el; din două piese ale sale, «Răposatul» și «O familie îndoliată», regizorul iugoslav Vuk Babic a făcut un film satiric, bineînțeles, dar satira lui datorează aproape totul verbului scriitoricesc. În distribuție: Slobodan Perovic (Bărbații, Criminalul în vacanță, Inspectorul), Bata Zivajinovic (Doctor în filozofie, Kozara, Porumbelul de argilă), Milivoje Zivanovic, Snezana Niksic.

• Mai de mult anunțat, filmul **Ciociara** este reprogramat în această săptămînă la cinematograful Central, profilat în reluarea filmelor ce au primit distincții internaționale.

• Mari actori pe ecranele noastre: **Sophia Loren** (Ciociara, Căsătorie în stil italian), **Marcello Mastroianni** (Căsătorie în stil italian), **Anthony Quinn, Henry Fonda, Richard Widmark** (Warlock), **John Wayne, James Stewart, Lee Marvin** (Omul care l-a ucis pe Liberty Valance), **Alexei Batalov** (Doamna cu cățelul).

• Pe platourile de la Buftea, Francisc Munteanu începe în aceste zile un nou film: **Cerul începe la etajul III.** Interpreții principali sînt aceiași din «La patru pași de infinit»: Silviu Stănculescu și Irina Gărdescu.

• Marcel Carné intenționează să realizeze o adaptare extrem de liberă a romanului «Manon Lescaut»; atît de liberă încît în film Manon va fi un tînăr cuceritor, iar Des Grieux o tînără ce este rînd pe rînd cucerită și părăsită.

Sophia Loren

disc

FOGARASSY
GYÖRGY
ELECTRECORD

• Rareori un disc de muzică ușoară românească a întrunit o participare atît de... grea (EDD-1134). Melodiile înregistrate reprezintă de fapt niște vîrfuri ale invenției melodice 1966. «Amintiri, amintiri», «Fetele», «De ce nu ești ca-n prima zi», «Gabriela», «Prieten drag», «Luna la Mamaia» ș.a. Au contribuit: **Marieta Bătrînu, Trio Caban, Dorina Drăghici, Cristian Popescu, Pompilia Stoian, Constantin Drăghici, Margareta Pîslaru, Gică Petrescu.** Sînt acompaniați de orchestre bune, cu dirijori cunoscuți: **Sile Dinicu, Valențiu Grigorescu, Cornel Popescu, Paul Ghentzer, Edmond Deda, Jean Ionescu.** Numai coperta mapei discului pare enigmatică... Un peisaj submontan! Ce legătură are cu muzica usoară?

• **Remo Germani** cu formația «I Rangers» înregistrați la București în septembrie 1966. Cîntă 12 din succesele sale recente, prezentate la diferite festivaluri internaționale și naționale: «Il cielo con un dito», «Cosi come viene», «Una danza al chiaro della luna». Un amănunt senzațional! Titlurile cîntecelor lui Remo Germani se află traduse și în românește. Felicitări! (EDE-0262).

• Un tînăr talent, o voce tînără, prezență discoscenică, discogenică, tot ce vreți: **Fogarassy György.** Însoțit de două orchestre (Paul Ghentzer și orchestra Electrecord) cîntă: «Krisztina», «O, Maria Magdalena», «Zöld volt a mero» («Cîmpiile verzi») și «Esso-besso» (45-EDC-801).

plastică

• **Expoziția de desen și acuarelă franceză (Muzeul de artă al Republicii Socialiste România).** O expoziție cuprinzătoare din care nu lipsesc unii dintre cei mai importanți artiști ai veacului, începînd cu Brâncuși («Portretul lui James Joyce») și Matisse («Interior cu ferigă neagră»). Lucrările expuse sînt un rar prilej de a urmări evoluția artei secolului exprimată în desen, acuarelă și alte tehnici grafice, de la momentul clasic la aventura abstractă. Sînt prezente toate tendințele și școlile moderne, de la cubism (Braque, Picasso, Roger de la Fresnaye, J. Villon etc.) și primii abstracți (Arp. — «Constelații 1956», Kupka — «Abstracție» etc.) pînă la op-art (Vasarely — «Song 2», «Granat»), informali, abstracționismul liric etc., sau ultimele grupări ale tinerei generații, cum ar fi cea numită metaforic «Zoom» (Rancillac — «Cerșetor dar nu bigot»). Vom reveni.

• **Expoziția internațională de la Montreal** va fi un vast teren experimental pentru arhitectură, fiecare țară participantă încercînd să exprime preocupările sale privitoare la construcțiile viitorului. Nu vor lipsi, după cît se pare, nici demonstrațiile plastice. Decorarea acoperișului-terasă al pavilionului francez (2 000 mp) a fost încredințată celui mai teribil cuplu al artei pariziene, sculptorului Jean Tinguely și artistei plastice Niki de Saint-Phalle, care vor prezenta un «paradis» populat de mașinile-sculpturi, animate de ritmuri mecanice ale primului și de uriașele statui (nana) din polistiren, înalte de 3-4 m, de formele arborescente și de animalele pestriț colorate și fosforescente ale celei de-a doua.

• **Muzeul Mănăstirii Putna** (Ed. Meridiane). Putna a fost unul dintre cele mai importante centre de creație artistică medievală, al cărei tezaur cuprinde astăzi o reprezentativă colecție de broderii, manuscrise, argintărie și icoane, sculpturi în piatră și lemn. Catalogul selectiv îngrijit de Maria Ana Musicescu prezintă piesele mai importante ale tezaurului păstrat aici. Lucrarea e însoțită de 54 reproduceri, dintre care unele color.

teatru

• Ștefan Bănică, talentat actor de comedie cu priză sigură la public, repurtează succes în cunoscuta și agreabila comedie de moravuri a lui Victor Eftimiu **Omul care a văzut moartea,** în realizarea Teatrului Muncitoresc C.F.R. O suculentă compoziție realizează și Traian Dânceanu. Regia aparține actorului Costel Gheorghiu.

• **Racherița** de Ion Luca e prin dramatism și prin vigoarea zugrăvirii epocii domniei lui Dumitrașcu Vodă una din cele mai interesante piese istorice românești. La Arad, spectacolul a fost elevat realizat, cu putere de sugestie plastică, de către regizorul Dan Alexandrescu. Frumoase succese au Zoe Muscan, C. Adamovici, Alexandru Drăgan, Elena Bodi, Liviu Mărtinuș.

• **Platonov (Un Hamlet de provincie)** de Cehov — în versiunea Andei Boldur — a fost înfățișat și pe scena Teatrului Național din Craiova. Regia: Georgeta Tomescu; scenografia: Viorel Penișoară Stegaru. În distribuție: Ovidiu Rocoș, Vasile Cosma, Marina Bașta, Smaragda Olteanu, Lucian Albanezu, Papil Panduru, Remus Mărgineanu, Richard Rang, Iosefina Stoia.

• A avut loc cea de-a cincea premieră a Teatrului de stat din Turda, cu piesa **Neîncredere în foișor** de Nelu Ionescu. La realizarea spectacolului au contribuit regizorul Victor Tudor Popa, Mircea Matcaboji, care a făcut decorurile, și actorii: Mircea Graur, Maria Andreia Raicu, Traian Dragoș, Constantin Miron, Mihai Ionescu Vrănești, Eugen Harizomenov, Aura Păunescu, Smara Marcu.

• «Studio 116» s-a deschis la Baia Mare cu un spectacol compus din monologul lui Aldo Nicolaj **Debitul de tutun** și **Lizzie Mac Kay** de Sartre. În Lizzie a debutat cu succes tînăra actriță Mihaela Dumbravă, iar monologul a fost interpretat cu un haz copios de Lulu Savu. Regia: Ștefan Farkaș.

Ștefan Bănică

• C. Anatol semnează pe scena Teatrului maghiar de stat din Timișoara regia spectacolului **Pădurea împietrită** de R. Sherwood cu: Perenyi Janos, Varga Vilmos, Makra Lajos, Jano Janos, Rappert Karoly, Borbath Julia, Rappert Dodi, Sinka Karoly, Kuti Istvan, Puhala Erno, Bosy Anna, Ebergenyi Tibor și alții. Același regizor semnează și spectacolul cu **Pălăria florentină,** comedia lui Labiche.

• **Andromaca** de Racine (în traducerea de bună calitate a lui Petru Manoliu) se joacă la Teatrul de stat din Petroșani. Protagonistă: Ana Colda, artistă emerită. În alte roluri: Mihai Clita, Marian Cercel, Ion Roxin, Cornel Ferat, Carmen Tăutu, Dana Pantazopol, Ion Negrea. Regia și scenografia aparțin lui Miron Niculescu de la Teatrul Național din București.

televiziune

DUMINICĂ 19 MARTIE. Nouă mobilizare a iubitorilor de sport în fața micului ecran: **Campionatul mondial de hochei** de la Viena. Vedem meciul U.R.S.S.-S.U.A. (15.00) • **Magazin 111** continuă să rămînă o emisiune somnolentă, nejustificîndu-și de fel prezența într-un program duminical de destindere (18.00) • Maria Cornescu, Maria Peter, Vasile Dragomir, Marcel Budală sînt soliștii emisiunii de muzică populară **Interpretul preferat** (19.45) • O selecție estradistică interesantă: artiști de culoare pe scenele teatrelor de varietăți (20.15) • «Spectru» este intitulat programul de estradă transmis de televiziunea bulgară (21.00) • Și, în sfîrșit, încă o emisiune muzicală despre care deocamdată nu știm decît că se cheamă «De vină-i numai primăvara!...» (22.20).

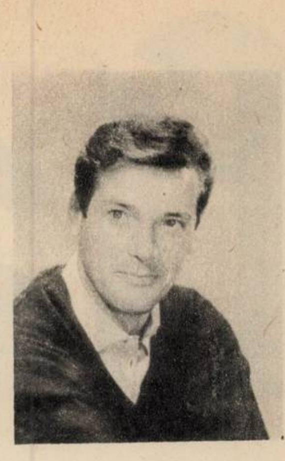

Roger Moore

MARȚI 21 MARTIE. Căpitanul Cook își continuă telecălătoria sa (V) sporind interesul pentru emisiunea **Călătorii geografice** (19.15) • De la Teatrul «C.I. Nottara» ni se transmite piesa de factură polițistă «Hipnoza», de Ștefan Berciu (19.40) • De la Viena — meciul de hochei S.U.A.-R.S. Cehoslovacă în cadrul **Campionatului mondial de hochei** (21.55).

MIERCURI 22 MARTIE. Tineretul școlar este poftit la o întîlnire cu Morcoveață, popularul erou al cărții lui Jules Renard, în cadrul emisiunii **Neobișnuita călătorie în lumea cărților** (18.20) • **Robin Hood** (19.23) • **Ancheta TV** își continuă investigațiile în inepuizabila temă a relațiilor dintre părinți și copii (20.00) • Un film realizat de studioul TV, evocînd evenimentele dramaticului 1907 (20.45) • **Vox Maris,** cunoscutul și răscolitorul poem simfonic al lui George Enescu, transpus într-un film muzical-coregrafic (21.15) • O reluare pe care o salutăm cu bucurie: **Muzeul Luvru** într-un impecabil film documentar (21.30).

JOI 23 MARTIE. **Emisiunea de limbă română contemporană** «Mult e dulce și frumoasă...» se bucură astăzi de prezența prof. univ. Boris Cazacu (19.23) • **Emisiunea economică** este afectată unei probleme la ordinea zilei: Organizarea științifică a muncii și a producției (19.35) • **Teleglob** promite să ne prezinte cîteva din vestitele monumente ale Ispahanului (20.00) • Celebrul roman al lui Mark Twain «Un yankeu la curtea regelui Arthur» a fost ecranizat și ne este prezentat în premieră pe țară. Mai rețineți: e cu Bing Crosby (21.05).

VINERI 24 MARTIE. O nouă emisiune folclorică **Pe-un picior de plai,** cu tema «Hora și sîrba în cîntecul popular românesc» (19.30) • După rubricile stabile: **Săptămîna** (20.00), **Reflector** (21.00) și **Avanpremieră** (21.15), rubrica **X,Y,Z** își propune să ne dea un răspuns la întrebarea, și azi tulburătoare: «Cum a căzut avionul lui Aurel Vlaicu?» (21.30).

SÎMBĂTĂ 25 MARTIE. Din nou rubrici fixe: **Panoramic** (19.23), **Teleenciclopedia** (20.00) • Serialul **Sfîntul** (21.00) • Programul serii se încheie cu un promițător spectacol sportiv în cadrul **Campionatului mondial de hochei** transmis de la Viena: meciul R.S. Cehoslovacă-Canada (21.50).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la Concursul Pronosport nr. 11 etapa din 19.III.1967

Camp. ital. cat. A.

I.	Atalanta—Lanerossi	1
II.	Cagliari—Juventus	1 X
III.	Fiorentina—Foggia	1
IV.	Mantova—Venezia	1
V.	Milan—Brescia	1
VI.	Napoli—Bologna	1 X
VII.	Roma—Inter.	X 2
VIII.	Spal—Lazio	1
IX.	Torino—Lecco	1
	Camp. ital. cat. B.	
X.	Pisa—Potenza	1
XI.	Palermo—Modena	1
XII.	Arezzo—Padova	X 2
XIII.	Catania—Livorno	2

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

curier

la poarta aeriană a litoralului

Aeroportul internațional «M. Kogălniceanu» din apropiere de Constanța va avea în viitorul sezon estival nu numai un trafic sporit, ci și condiții de confort mult îmbunătățite. Pregătirile aflate în prezent într-o fază avansată pot da de pe acum măsura noutăților de care vor beneficia în curînd călătorii veniți pe litoral pe calea aerului. Astfel, la suprafața platformei existente se vor adăuga încă 5 400 metri pătrați, precum și o nouă platformă destinată parcării autovehiculelor. Instalațiile de semnalizare optică vor fi mult îmbunătățite, ceea ce va asigura decolarea și aterizarea navelor aeriene în condiții de maximă securitate. În spațiile construite destinate primirii călătorilor și efectuării diferitelor servicii de trafic se vor face reutilări cu mobilier. Aerogara va avea un salon complet renovat. Hotelul din apropiere este supus în prezent unor operații de renovare și modernizare. Printre alte noutăți, viitorul sezon estival va oferi turiștilor, în trecere prin aeroportul M. Kogălniceanu, noul bar «Avion» ce se distinge printr-o concepție arhitectonică modernă.

Radu POPA

un nou produs din furnir

După mai multe cercetări și experiențe specialiștii Complexului de industrializare a lemnului din Rîmnicu-Vîlcea au pus la punct tehnologia de fabricație a unui nou produs din furnire de fag și rășini fenolice, denumit **lignofol striat.** Caracteristicile fizico-mecanice ale acestui material îl fac apt pentru a fi folosit ca înlocuitor al tablei striate în construcțiile industriale, navale, feroviare etc. Noul material este izolant din punct de vedere electric, insensibil la apă și la cele mai multe produse chimice, rezistent la uzură, antiderapant, amortizează șocurile și vibrațiile. Culoarea și suprafața striată îi conferă și o notă de eleganță. El poate fi utilizat la planșee pentru locomotive electrice, diesel-electrice, autobuze și pasarele, în centrale electrice la planșeele sălii mașinilor, planșee antiderapante pentru mașini-unelte, planșee pentru cabinele podurilor rulante etc.

I. AGAPI

depozit pe 144 de roți

În stația C.F.R. Alba Iulia a fost expus timp de o lună și jumătate un original depozit pe 144 de roți. O garnitură de 14 vagoane de mare capacitate încărcată cu balast (destinatar: Uzina chimico-metalurgică Zlatna) a «înțepenit» pe șine încă dinainte de revelion și, se pare, a avut ambiția să rămînă așa pînă în primăvară.

Vizitatorii n-au putut vedea prea mult timp exponatul în toate detaliile lui deoarece, prin grija celor în drept, între timp s-au mai descărcat... 6 vagoane.

Am propune Direcției regionale C.F.R. Timișoara să studieze cu toată atenția operativitatea tovarășilor de la punctul I.E.C. Alba Iulia, pentru a face formele cuvenite de... remunerare.

Simion POP

Din comuna Uivar, raionul Timișoara, corespondentul nostru Mircea Păun ne-a expediat la redacție această fotografie care «imortalizează» victoria cinegetică a pionierilor din localitate. Și, ca trofeul să nu pară exagerat de mare — conform unei practici răspîndite la unii «specialiști» — este prezentat, din modestie, cu coada vîlvoi.

Sîmbăta trecută, Casa de cultură din Sinaia și-a reluat activitatea în impozantul local din parc cunoscut sub numele de Cazinou (și unde a mai funcționat de altfel în trecut). Redeschiderea a avut loc într-un cadru festiv, cu prilejul căruia a fost prezentat unui numeros public — format din localnici și oameni veniți la odihnă — filmul «Dacii» și doi din realizatorii lui: regizorul Sergiu Nicolaescu și operatorul Ciubotaru. A urmat apoi o seară distractivă.

se plantează... păduri

Ca în fiecare an, campania împăduririlor de primăvară ocupă un loc însemnat în preocupările lucrătorilor din cadrul întreprinderilor specializate ale Ministerului Industriei Forestiere. În curînd vor lua amploare acțiunile menite să redea fondului împădurit o suprafață de teren de peste 55 000 hectare.

Între speciile repede crescătoare, susceptibile de o valorificare industrială cu bune rezultate economice, se înscriu plopul negru canadian și salcia selecționată, specii ce vor fi plantate în această primăvară pe 6 000 ha; nucul, cireșul, frasinul, paltinul, foarte apreciate în industria de mobilă ca materii prime pentru furnir, vor ocupa, de asemenea, suprafețe însemnate. Totodată, se vor extinde plantațiile de castan comestibil pe care astăzi le întîlnim în foarte puține locuri în Europa (în țara noastră castanul comestibil are două zone de creștere: Maramureșul și Valea Oltului, la Tismana). Plantațiile de plop repede crescător orientate în aliniament de-a lungul drumurilor, apelor curgătoare, canalelor de irigații și unor lucrări hidrotehnice vor însuma peste 5 000 km lungime. În sfîrșit, trebuie menționată suprafața ce va fi împădurită în acest an cu diferite specii de rășinoase. Aceasta va atinge aproximativ 65 la sută din totalul suprafețelor ce vor fi redate fondului forestier în apropiata campanie.

Radu NICOARĂ

încă un tezaur dacic

In patrimoniul Muzeului național de antichități al Institutului de arheologie a intrat un important tezaur monetar descoperit cu totul întîmplător în comuna Olteni, raionul Videle. Este vorba de un număr de circa 50 de monede de argint ce se aflau într-un vas de lut ascuns sub pintenul unui mal, la adîncimea de jumătate de metru.

Specialiștii au stabilit că e vorba de monede geto-dacice din a doua jumătate a secolului al II-lea î.e.n. Descoperirea este importantă și prin faptul că pînă acum monede de acest fel au fost găsite exclusiv în cîmpia munteană. Vechimea monedelor a fost confirmată și prin cele cîteva monede din Thasos, datînd din aceeași perioadă de timp, găsite la Olteni împreună cu monedele geto-dacice.

E vorba de o epocă — ne-a informat dr. docent B. Mitrea — în care locuitorii din acest ținut ajunseseră la o dezvoltare care necesita folosirea unor monede proprii ca mijloc de schimb în relațiile lor economice.

F.U.

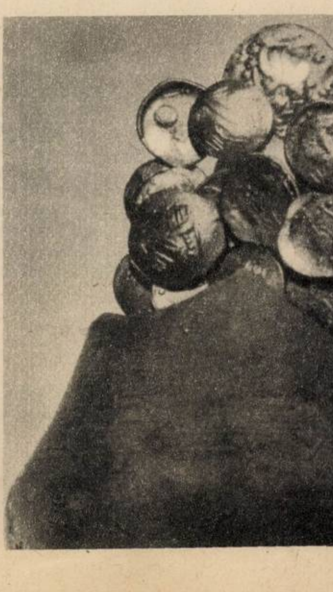

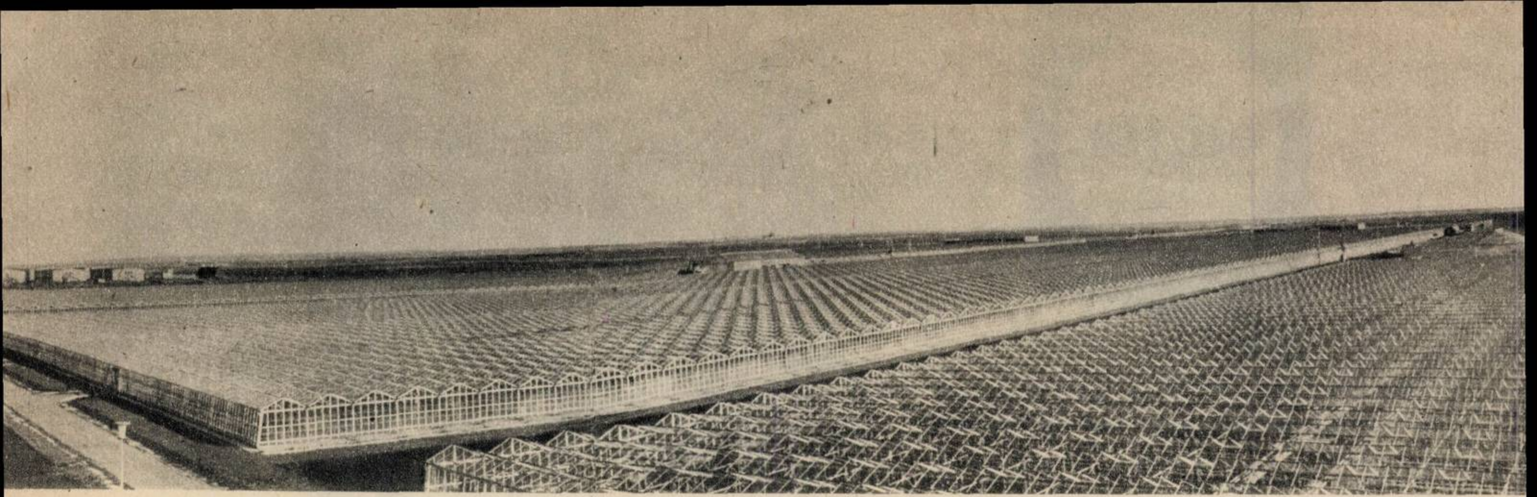

sub cerul de sticlă

de Bazil DUNĂREANU

Afară ninge și înăuntru ai nevoie de vară? Un buton, un ceas de reglaj și «vara» sosește. Afară e soare și ai nevoie de ploaie? Un buton și aripile ploii încep «să bată»! Nu-ți convine temperatura ploii? Un buton de reglaj — o crești, o scazi, cum dorești...

- **PORNIND DE LA CÎTEVA CIFRE**
- **POEZIA UNEI NOȚIUNI DURE**
- **ZECI DE MII DE FERESTRE SE DESCHID ÎNTR-O CLIPĂ**
- **PLOI CU TERMOMETRU ȘI CEAS ÎN LOC DE NORI**

În perioada 1961-1965 (se constata la Congresul al IX-lea al P.C.R.) media anuală a producției totale de legume a fost de 1 640 000 tone, iar în perioada 1966-1970 va trebui să ajungă la 2 500 000 tone. De la 9,5 tone în 1961-1965, producția medie legumicolă la hectar va ajunge în 1970 la 13 tone, menținîndu-se însă suprafața legumicolă **la aproximativ 200 000 hectare. E posibil? Ce te faci iarna și toamna, cînd condițiile climatice își exercită cu toată vigoarea dreptul de veto? Deși grosul producției legumicole e dat de cîmp, răspunsul îl putem afla la Arad și București, Brașov, Ploiești și Oradea, unde s-au construit și se construiesc combinate de sere — adevărate și moderne brigăzi de șoc ale agriculturii industriale — și în serele cooperativelor agricole de producție.**

Dacă e soare, cînd ajungi cu avionul deasupra Aradului privirea ți-e atrasă de o explozie de lumină. Ca și cum soarele ar fi prins într-o oglindă uriașă pe care cineva o tot mișcă... Acolo sînt serele, renumitele sere arădene. Și dacă ai norocul să nimerești deasupra palatului de cristal în zile «de transport», peisajul devine feeric: sub tine, pe aleile asfaltate, circulă — furnicar viu — zeci de mașini, de la micile tractorașe cu remorci, minuscule și cochete, la enormele autodube frigorifice pe care citești «ROMANIA».

Münchenezii caută în magazinele lor tomatele arădene și le numesc

«Minunea din România». Adevărata «minune» sînt însă cei 380 000 de mp de sticlă de la Arad, cei 720 km de conducte pentru încălzire și irigații — sticlă și fier — care suplinesc soarele și ploaia. Aici, sub un singur acoperiș de sticlă, pe zeci de hectare, sub bagheta mai puțin magică a rețetelor de laborator și științei moderne, se înfăptuiește acea cultură a legumelor pe care specialistul n-ar fi putut-o numi mai bine: **forțată.**

Inginerul Irimie Șimandan, directorul complexului, nu greșește cînd nu manifestă sfială în a constata calitatea celor 5 500 tone de legume pe care le scoate anual «sub un singur acoperiș»: **«Lucrăm la nivelul producției mondiale, exportăm în multe țări și am primit numai elogii — fie că e vorba de Franța, Anglia, Suedia sau R.F.G.»** Aici ne îngăduim să alăturăm o idee în plus: directorul Institutului legumicol din Varșovia a declarat că a văzut la Arad **«multe noutăți și am învățat multe».**

Cu o justificată mîndrie inginerul șef Bengulescu e capabil să-ți vorbească ore în șir despre ce-l interesează: mecanizare și automatizare. Aici se distribuie prin comandă-program peste 300 mc apă pe oră, sistemul de aerisire e automatizat și ridică simultan 30 000 ferestre, iar lucrările solului — ca polenizarea suplimentară sau opacizarea sticlei atunci cînd căldura e prea mare, combaterea dăunătorilor, transportul intern sau multiplele și delicatele lucrări din sala de sortare — toate sînt mecanizate.

Dacă în 1965 existau la noi 60 de sere, anul acesta vom avea 310 (în gospodării de stat și cooperative agricole de producție). La Arad produc 34 de hectare, la Brazi 27 și în cursul anului vor intra în producție încă 25 hectare, la Combinatul «30 Decembrie» din București produc 9 hectare, la Popești-Leordeni se vor construi sere pe o suprafață de 100 ha, iar la Oradea pe 50 ha — ca să nu ne referim la toate. Dar ce înseamnă de fapt a construi sere, pentru că văzute din avion, din fuga mașinii sau chiar și vizitate cu răbdare, aceste palate de cristal nu par chiar atît de greu de ridicat.

A construi sere înseamnă a face meticuloase **studii pedoclimatice;** înseamnă a ține seama de **lumină** (în ce zonă a țării, de pildă, are soarele cele mai multe ore de strălucire în septembrie-decembrie, unde în ianuarie-aprilie și în care zone întîlnești cea mai mare **nebulozitate);** înseamnă a ține seama de **temperatură** (ce zone au temperaturi mai ridicate în sezoanele reci), de **vînturi,** de **relief,** de **expoziția terenului,** de **sol,** de **nivelul apelor freatice,** de **sursele de energie calorică** — într-un cuvînt, de rezultatele minuțioaselor cercetări științifice pe care le fac pentru fiecare unitate de sere ingineri agronomi și constructori, arhitecți, meteorologi, hidro și termotehnicieni și economiști agrari.

Pentru consumator, totul e simplu: **«Sînt bune, sînt delicioase și le și mănînc — proaspete! — chiar și iarna».** Întrebîndu-l însă, așa din curiozitate, dacă știe cum se udă serele, va răspunde: **«Cu apă, bineînțeles».** Dar **cum anume? «Ei cum, foarte simplu...»**

Iată cît e de «simplu».

Apa vine, mai întîi, purificată de orice fel de reziduuri nocive plantelor (și cîte nu sînt!), precum și de acele substanțe care pot dăuna înseși instalațiilor. Cantitatea de apă la tempera-

(Continuare în pag. 6)

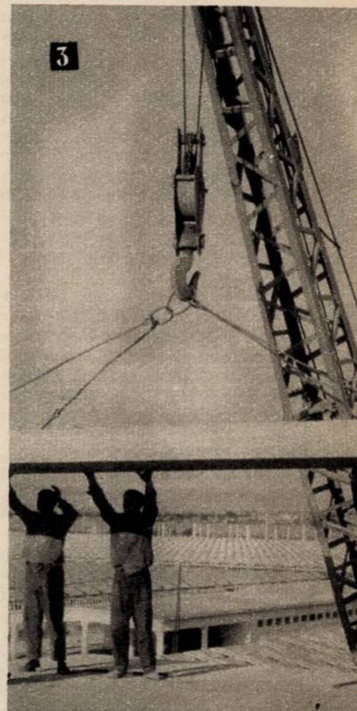

1 ...ca și cum soarele ar fi prins într-o oglindă pe care cineva o tot mișcă...

2 Soarele și ploaia circulă prin conducte iar pămîntul, docil, dă roade...

3 La Brazi, macaralele atacă zi de zi cele 27 de hectare în construcție.

sub cerul de sticlă

tura optimă pentru culturi diferă de la lună la lună. Totul se stabilește pe baza unor calcule extrem de minuțioase și riguroase. Ele reprezintă, alături de o întreagă disciplină, **acoperirea științifică** a răspunsului pozitiv care precede întrebarea de la care am pornit: **e posibil?** Da, e posibil, **forțînd,** în mod științific, cultura legumelor în sere (în sere individuale sau bloc, fixe, demontabile sau mobile, în sere specializate sau universale).

★

Știm prea bine că tomatele, ardeii sau castraveții sînt fructe suprasolicitate în tot cursul anului. Știm tot atît de bine că aceste fructe se pot cultiva în cîmp numai cîteva luni pe an. Dar nu știm că în ciuda acestor greutăți climatice obiective țara noastră, potrivit unei statistici a F.A.O., ocupă în Europa, la exportul de tomate de pildă, locul 5 — după Bulgaria, Olanda, Spania și Italia. «Minunea» se produce (în compensație) în sere. Ceea ce face ca noțiunea de «cultură forțată» să capete o anume poezie. Ba chiar un spor de poezie dacă ne gîndim că am devenit concurenți pe piața europeană ai principalei producătoare de tomate de seră care este Olanda.

Așadar — se poate spune — pămîntul devine, în condițiile acestei legumiculturi industriale, «extensibil»: pe aceeași suprafață se obțin anual două producții de tomate sau în condiții climatice artificiale apar legume care în cîmp în același anotimp n-ar avea cum să iasă la lumină. Dar această «extensibilitate» se dublează, dacă nu chiar triplează, atîta vreme cît în raport cu tonele care se obțin la hectar în cîmp, în sere se obțin de 10 ori mai mult. Cu alte cuvinte, condițiile climatice artificiale sînt mai eficiente decît cele naturale, deși lumina — acest element primordial în cultură — nu poate fi obținută pe căi artificiale. Pe suprafețe mici — producții mari; aceasta e esența. Pe de altă parte, mîna de lucru se reduce aici, în raport cu cîmpul, în mod substanțial, crescînd în același timp gradul de specializare și calificare: la Arad, cele 34 de hectare sînt lucrate (de la laboratoarele de cercetări la răsad, de la însămînțat la transport) de numai aproximativ 250 oameni. Fiind concentrate, suprafețele de producție de sub cerul de sticlă pot fi urmărite extrem de eficient, realizîndu-se un flux de producție mecanizat și automatizat, ceea ce are ca rezultat obținerea de producții mari la un nivel calitativ superior.

★

Am încercat aici să creionăm pentru cititorul nostru **esența** acestor maternități artificiale de legume care sînt serele: știința și priceperea omului smulg milenarului pămînt **ce** și **cum** n-a fost capabil să dea niciodată, vara e adusă iarna și toamna, iar ploaia vine fără nori...

Cum s-ar spune, cu tractorul în casă...

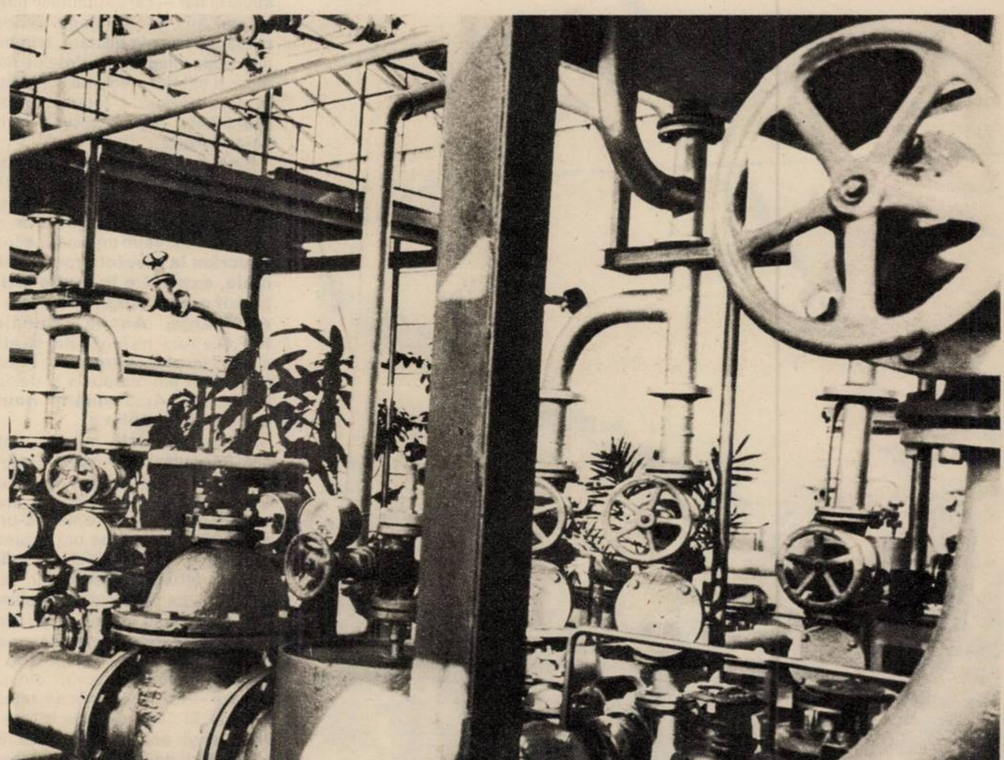

Nu e uzina unei uzine, ci punctul termic de la Arad...

...și ramificațiile lui, care șerpuiesc pe zeci de kilometri.

ANCHETA FLACĂRII

Savanții români, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au făcut cinste patriei și veacului lor, au fondat strălucite școli de matematică, fizică, chimie, geologie, medicină, istorie, sociologie, ridicînd prin operele lor prestigiul științei românești, făcînd să crească contribuția țării noastre la patrimoniul științei mondiale. Toate acestea dovedesc nesecatele izvoare de talent, capacitate și energie creatoare cu care este înzestrat poporul român.

savantul de la catedră

Învățămîntul superior — în care aproximativ 14 000 de specialiști, o dată cu munca de profesor, conferențiar, lector sau asistent desfășoară și o interesantă activitate de cercetare științifică — modelează personalitatea viitorului absolvent și impune personalitatea profesorului, a savantului, de la catedră. Învățămîntul superior este o tribună a deschizătorilor de drumuri, pepiniera cadrelor de cercetători, puntea de legătură între teorie și practică, punctul de tangență al tradiției cu inovația.

RĂSPUND:

Academician EUGEN RĂDULESCU **— rectorul Institutului agronomic «N. Bălcescu» din București, șeful catedrei de protecția plantelor.**
Prof. dr. docent NICOLAE BĂRBULESCU**, decanul Facultății de fizică din București, șeful catedrei de fizică moleculară.**
Prof. ing. PANAIT MAZILU**, prorectorul Institutului de construcții din București, șeful catedrei de rezistența materialelor II.**
Prof. dr. docent GHEORGHE CIOGOLEA**, decanul Facultății de farmacie din București, șeful catedrei de chimie analitică**

- **SPECIALIZARE DAR NU «DEFORMARE PROFESIONALĂ»**
- **VA FI TIPĂRIT UN BULETIN INFORMATIV PE SPECIALITĂȚI**
- **FLERUL ȘTIINȚIFIC AL PROFESORULUI**

Creierul omenirii elaborează zilnic — pe diferite meridiane ale pămîntului — alte concluzii, alte teorii, aruncă noi și noi fascicule de lumină, de la alte altitudini, în zonele încă nedescifrate ale naturii. Dacă în veacul «luminilor» filozoful mai putea concentra — ca un focar — tot ce se putea ști la acea dată, în zilele noastre ideea omului enciclopedic pare un gînd aproape absurd. Și totuși fiecare secret smuls din tăcerea nemiloasă a universului e catalogat, clasificat și memorat cu minuțiozitate de către știință. **Care sînt criteriile pe baza cărora este selectat, în instituțiile de învățămînt superior, vastul material informativ și în ce măsură reflectă actualitatea și viitorul această selecție?**

Prof. N. BĂRBULESCU. Făcînd abstracție de faptul că autorul publicațiilor din care selecționăm informații trebuie să aibă un înalt prestigiu științific, un criteriu de care trebuie să se țină seama în această problemă este **posibilitatea expunerii la nivelul de înțelegere al studenților.** Bunăoară, oricîte descoperiri s-ar face în domeniul forțelor moleculare, ele nu pot fi expuse studenților anului I, la care volumul cunoștințelor matematice nu este încă suficient de ridicat. În măsura în care liceul real se va perfecționa dînd lecțiilor de fizică un caracter științific mai profund, în viitor, s-ar putea sconta pe o îmbunătățire a situației. Se argumentează deseori că elevii de liceu nu pot să înțeleagă anumite chestiuni de fizică; eu **am însă convingerea că elevii (ca și studenții) înțeleg orice chestiune, in măsura în care au înțeles-o profesorii lor.**

Acad. E. RĂDULESCU. În munca didactică. selecționarea de către ca-

(Continuare în pag. 8)

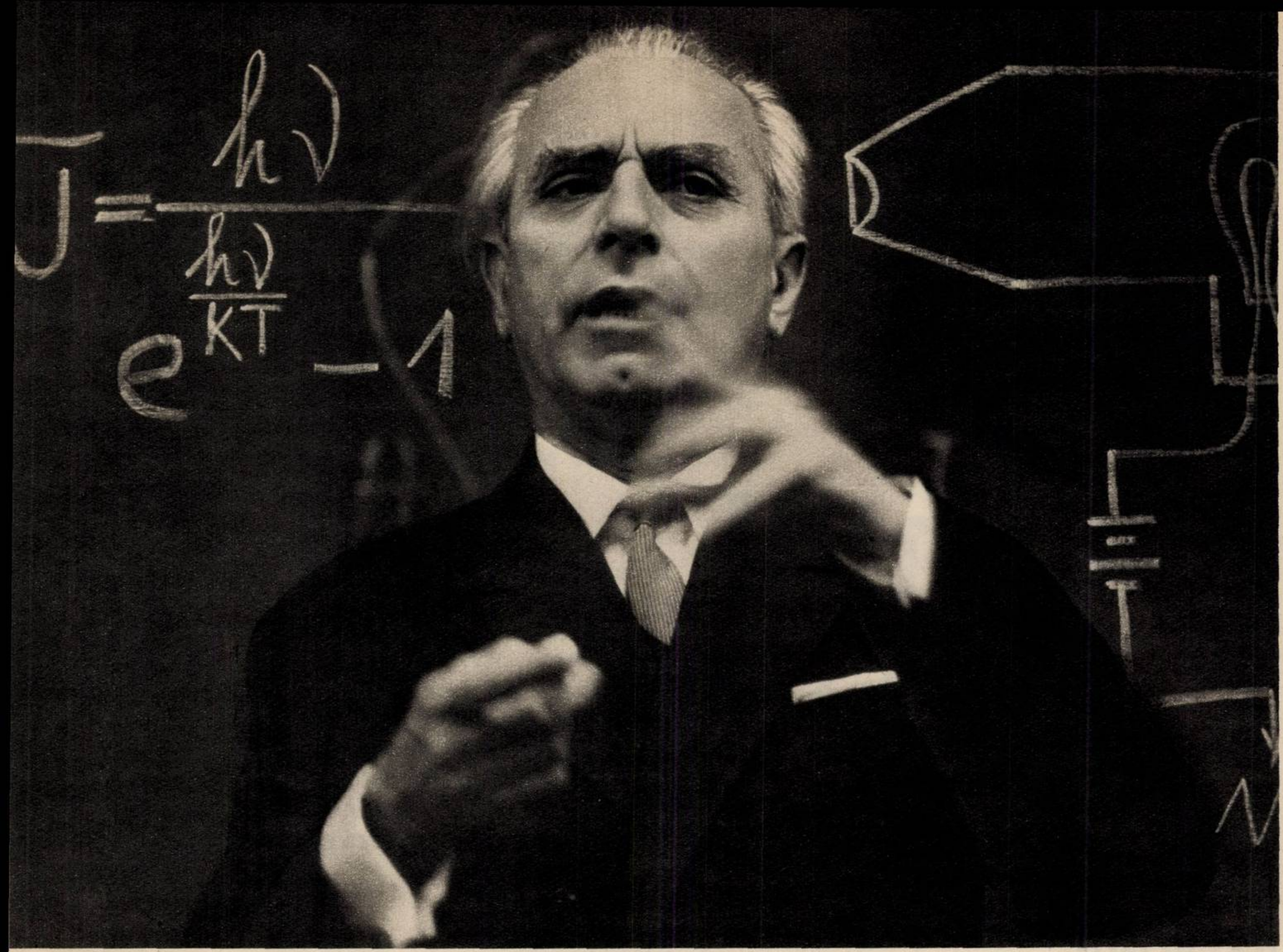

Fotografie de Elena GHERA

drele didactice a materialelor informative se înscrie pe mai multe coordonate, dintre care două mi se par a fi mai importante: aceea care contribuie la **adîncirea conținutului și lărgirea noțiunilor specialității respective** *și aceea a îmbunătățirii modului de* înțelegere de către studenți a acestor noțiuni. În ce privește primul aspect al chestiunii, trebuie adăugat faptul că **specializarea nu trebuie să ducă la ceea ce în mod curent se numește «deformare profesională»**; cu alte cuvinte, fără a încălca domeniul altor discipline și fără a crea paralelisme, trebuie reținute faptele care, transmise studenților, îi ajută să se familiarizeze cu înțelegerea fenomenelor în interdependența lor dialectică.

Prof. GH. CIOGOLEA. În munca de documentare științifică și didactică a cadrelor universitare **se simte tot mai mult nevoia unui buletin informativ pe specialități, centralizat** (buletinele scoase de Academie, Biblioteca centrală de stat, Biblioteca universitară, s-ar putea edita, de pildă, centralizat de către Consiliul Național al Cercetării Științifice).

Prof. N. BĂRBULESCU. Cursul universitar nu este o expunere monografică, care trebuie să menționeze pe toți autorii care au lucrat *într-un anumit domeniu, indiferent de* calitatea lucrărilor lor. Din cauza timpului redus și, mai ales, a scopului *urmărit,* cursul universitar se ocupă numai de contribuțiile cu adevărat valoroase, care au avut sau pot avea o influență predominantă în dezvoltarea științei. În selecționarea materialului informativ, care intră în alcătuirea unui curs universitar, intervine deseori și **flerul științific al profesorului,** care poate întrevedea succesul rapid al unei idei noi, cînd această idee este privită cu neîncredere de mulți alți cercetători contemporani. Să nu uităm că teoria relativității a pătruns cu greu în cărțile didactice universitare, iar la noi în țară, în trecut, majoritatea autorilor de tratate de mecanică n-au avut curajul să vorbească de ea.

• AUTORII SĂ AIBĂ CONTRIBUȚII ȘTIINȚIFICE

Desigur, este evidentă, în cadrul oricărei catedre, preocuparea de a se asimila în cursurile predate cele mai proaspete cuceriri ale științei. Dar munca profesorului universitar presupune o sensibilă împletire între latura didactică și cea de cercetător. În învățămîntul superior există reale posibilități de dezvoltare calitativă a cercetărilor științifice. **Care este contribuția șefului de catedră și a colaboratorilor săi în acest sens?**

Prof. N. BĂRBULESCU. Dacă orice curs universitar trebuie să redea contribuțiile de seamă ale învățaților din lumea întreagă, cu atît mai mult trebuie să expună lucrările mai importante ale membrilor catedrei respective. Nu numai atît, dar însăși publicarea unui curs universitar de către Editura didactică și științifică a Ministerului Învățămîntului ar trebui să fie admisă numai dacă autorul are o contribuție de seamă în *domeniul pe* care îl predă. Din nefericire au apărut *și la noi multe cursuri universitare în* care nu se vede nici cea mai mică contribuție științifică a autorilor lor, *profesori sau conferențiari universitari.*

• TINERELE CADRE — ALĂTURI DE MAEȘTRI

Absolvind institutul, studenții cei mai bine pregătiți sînt repartizați, de cele mai multe ori, la catedrele propriilor lor profesori. Numărul cadrelor universitare, corespunzător *cerințelor din* ce în ce mai mari ale societății noastre, se ridică de la an la an. Pentru preparatori, *asistenți, lectori, conferențiari* și profesori ideea de autodepășire— acel «curat sunet al perfecțiunii» cum o definește Nicolae Labiș — este unul din marile orizonturi intime ale epocii noastre. **În ce constă metodologia perfecționării lor științifice și pedagogice?**

Acad. E. RĂDULESCU. Cadrele didactice mai vîrstnice sînt preocupate nu numai de buna pregătire a studenților, dar și de asigurarea unei dezvoltări continue a colaboratorilor lor mai tineri de la catedră. Este dificil a enumera într-un cadru atît de restrîns multiplele căi prin care se poate realiza aceasta, însă oricare ar fi metodele, ele trebuie să fie puse sub semnul exigenței mereu sporite.

Prof. N. BĂRBULESCU. În cadrul catedrei de fizică moleculară pe care o conduc, perfecționarea științifică se urmărește prin «seminarii de catedră», unde se expun referate asupra problemelor noi de cercetare sau se comunică rezultatele cercetărilor proprii, înainte de a fi trimise spre publicare în țară sau în străinătate. Deoarece avem convingerea *că* **activitatea de predare se poate, de asemenea, învăța,** s-au prevăzut în planul de muncă al catedrelor de la Facultatea de fizică din București **lecții ținute de asistenții fruntași, în prezența profesorului respectiv.**

Prof. P. MAZILU. Consider **printre primele condiții de perfecționare dorința și posibilitatea celui în cauză, dar și crearea unei perioade de cîțiva ani în care tînărul cadru didactic să lucreze pe lîngă un maestru.** Nu e nevoie ca pentru toți membrii tineri ai catedrei acest maestru să fie neapărat șeful catedrei.

Pentru ca tinerii noștri colaboratori să nu se dezvolte unilateral i-am antrenat (pe măsură ce se perfecționau într-o disciplină) și la alte discipline ale catedrei. Cei care au aplicații deosebite spre latura experimentală sînt încurajați, de asemenea, și în această direcție.

Prof. GH. CIOGOLEA. La catedra noastră, într-o primă etapă, tinerele cadre sînt îndrumate să studieze și să verifice din nou o serie de metode și tehnici de laborator deja cunoscute, deoarece **considerăm că reparcurgerea unor căi străbătute permite deschiderea altora, *noi.*** *În măsura în* care se constată progrese în orientarea tînărului cadru, acesta este pus să verifice diferite metode necunoscute, apărute în literatura de specialitate și să interpreteze rezultatele obținute, comparîndu-le cu cele furnizate de metodele clasice, curent întrebuințate, stimulîndu-i interesul pentru a le aduce îmbunătățiri. Într-o etapă următoare, el va fi antrenat în munca de cercetare propriu-zisă, colaborînd în colectiv la rezolvarea unei teme din planul catedrei. De acum înainte tînărul cadru va înscrie în planul lui individual de muncă ore anume pentru cercetarea științifică, va efectua documentări și specializări în țară și peste hotare, va candida la titlul de doctor ș.a.m.d.

Prof. N. BĂRBULESCU. În legătură cu munca de perfecționare pedagogică vreau să arăt că tocmai în a forma la studenți o gîndire științifică constă măiestria predării și nicidecum într-o artă a vorbirii, așa cum mai este încă de multe ori aceasta înțeleasă. În metoda clasică de predare accentul se pune cu deosebire pe ceea ce «prinde» studentul din expunerea orală a profesorului. Dar luarea de «notițe» la cursuri este o operație dificilă. Puțini sînt aceia care pot să reconstituie bine o lecție după notele luate în timpul expunerii profesorului. Noi punem accentul cu deosebire pe temele care pot contribui la dezvoltarea gîndirii științifice. O modalitate de aplicare consecventă a acestui criteriu am expus-o într-un studiu («Posibilități de perfecționare a activității didactice în învățămîntul superior») publicat în revista învățămîntului superior din iulie 1964, care a fost recenzat favorabil și în revistele de specialitate din alte țări. În noua metodă ce o preconizăm, expunerea orală a profesorului este înlocuită prin prezentarea de lecții litografiate (ca bază a studiului individual al studenților) și dezbaterea principalelor probleme din aceste lecții de către studenți, sub controlul direct al profesorului, în orele rezervate astăzi pentru predare. **Această metodă permite aprofundarea, în cadrul unei ore, a unui număr de teme cu mult mai mare decît în prezent. Reducînd cu mult timpul necesar studenților pentru însușirea materiei**, ea intensifică la maximum studiul individual și **înlesnește apropierea afectivă dintre student și profesor.** În plus, ea stimulează interesul studenților pentru înțelegerea clară a tuturor problemelor.

• CADRELE DIDACTICE SĂ REZOLVE PROBLEME ALE PRODUCȚIEI

• INGINERII DIN PRODUCȚIE — CADRE UNIVERSITARE

Personalitatea profesorului de la catedra universitară nu este îmbogățită numai de calitatea de cercetător al problemelor fundamentale; o a treia valoare i-o conferă personalității sale — calitatea de specialist de renume. «**Este necesar** — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. **— să se asigure participarea largă a cadrelor didactice universitare la cercetările din institute și din întreprinderi».** În ce mod poate fi obținută legătura cu specialiștii din producție și care sînt roadele acestei colaborări?

Acad. E. RĂDULESCU. Răspund întrebîndu-mă: în ce măsură absolvenții pregătiți în facultăți corespund cerințelor producției și care sînt cerințele imediate și de perspectivă ale producției care pot fi rezolvate prin aportul cadrelor didactice? Primul aspect al problemei se realizează prin **prelungirea contactelor cu foștii studenți și după absolvirea facultății** și urmărirea lor, fie direct, fie prin acei sub îndrumarea cărora aceștia își desfășoară activitatea. Al doilea aspect se concretizează cu ocazia **întreprinderii de către cadre didactice a unor cercetări științifice în unele unități productive** unde specialiștii s-au dovedit a fi colaboratori devotați și deosebit de prețioși.

Prof. N. BĂRBULESCU. Legătura fizicienilor din Universitate cu cadrele din producție este de mare importanță dar, pînă în prezent, nu a cunoscut o dezvoltare mai mare. Pentru a strînge legăturile dintre universitarii noștri și cadrele tehnice de înaltă specializare decanatul Facultății de fizică a luat **inițiativa organizării unor cursuri libere la care să fie invitați să predea și tovarășii din producție.**

Intenționez apoi ca tinerii mei colaboratori de la catedră să meargă prin cîteva uzine mari pentru a stabili un contact mai strîns cu personalul tehnic și a cunoaște mai în adînc problemele științifice ce le pune producția. Ar fi bine, credem, ca Ministerul Învățămîntului să lărgească actualul schimb de experiență care se face numai între unitățile de învățămînt superior, permițînd acest schimb și cu marile unități de producție.

Reiese așadar că cercetarea științifică, stimularea și canalizarea ei în direcția celor mai acute interese ale economiei noastre naționale este o activitate importantă în institutele de învățămînt superior.

O altă idee prețioasă care decurge din convorbirile mai sus relatate se referă la consultarea imensului material informativ — act însoțit simultan de asimilările necesare — care n-ar trebui să ducă la întocmirea de cursuri descriptiviste, în care esențele să rătăcească printr-un noian nejustificat de fenomene. Este salutară existența în institutele noastre a unor cadre de conducere cu lucrări originale, personalități cu prestigiu științific. Învățămîntul superior are toate condițiile pentru a aduce o contribuție mai mare la dezvoltarea științei și tehnicii, la dezbaterea unor probleme actuale și de perspectivă ridicate de creșterea continuă a economiei naționale.

Trebuie să se țină seama în permanență de faptul că «PÎNĂ ÎN 1970 — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres al partidului — ÎN INSTITUȚIILE DE CERCETARE VOR LUCRA PESTE 30 000 PERSOANE; SE VA PUNE ACCENTUL PE FORMAREA DE CADRE ȘTIINȚIFICE ÎN MATEMATICĂ, FIZICĂ, CHIMIE, BIOLOGIE, ȘTIINȚE TEHNICE, ECONOMICE ȘI ÎN ALTE DOMENII. ACEASTA IMPUNE RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI MUNCII DE PREGĂTIRE A NOILOR CERCETĂTORI, A SPECIALIZĂRII LOR POTRIVIT PROGRESULUI ȘTIINȚEI CONTEMPORANE, DEZVOLTĂRII ACTUALE ȘI ÎN PERSPECTIVĂ A ECONOMIEI ȘI CULTURII. FORMAREA TINERILOR CERCETĂTORI, ÎNDRUMAREA ȘI SPRIJINIREA LOR ATENTĂ ESTE UNA DIN MISIUNILE DE ÎNALTĂ RĂSPUNDERE ALE OAMENILOR NOȘTRI DE ȘTIINȚĂ».

Anchetă realizată de Paul TUTUNGIU

---

conducătorii auto și medicamentele

de prof. dr. docent M. VOICULESCU
medic emerit

Statisticile arată că o proporție importantă a accidentelor de circulație se datorește unor slăbiciuni sau greșeli ale celor ce conduc autovehiculele. De aceea una din condițiile esențiale care se cer unui bun conducător de vehicul este de a fi în deplinătatea calităților sale fizice și psihice ori de cîte ori se află la volan. Este vorba nu numai de a fi «apt medical» (condiție *sine qua non* prevăzută în art. 8 al Decretului privind circulația) dar și de existența unor stări temporare de afectare a îndemînării la conducere. Orice stare de oboseală, de slăbiciune ori de tendință la somn — care duce la scăderea atenției și a acuității simțurilor — poate provoca cele mai neașteptate și grave accidente (de care cei implicați, așa cum declară ei înșiși, «nici nu-și dau seama cum s-au produs»).

Efectul atît de negativ al alcoolului asupra îndemînării la conducere a șoferilor este cunoscut de mult timp și bine precizat, fiind una din cauzele cele mai frecvente ale accidentelor de circulație. Mai puțin cunoscute de conducătorii de vehicule — profesioniști sau amatori — sînt efectele nefavorabile ale unor medicamente.

Există mai multe categorii de medicamente care fie prin efectul lor principal (cunoscut), fie prin efectele lor secundare (mai puțin cunoscute) pot provoca somnolență sau tulburări ale vederii ori chiar o stare de indiferență, de subapreciere a situațiilor dificile.

Dintre acestea, primul loc îl ocupă somniferele. Cele mai cunoscute sînt barbituricele (Fenobarbital, Dormital), cele care conțin scopolamină (Scoponal) sau glutethimidă (Noxiron, Doriden) sau hidratul de cloral.

Trebuie reținut că o doză de somnifer luată seara, pentru somnul de noapte, poate să-și continue efectul pînă la 14 ore, ceea ce înseamnă că a doua zi dimineața va persista un grad de somnolență, fapt ce va determina o scădere a aptitudinii de conducere. Desigur, sînt și variații individuale de care se va ține seama în folosirea de somnifere și sedative pentru noapte, mai ales la șoferii de cursă lungă.

Fenotiazinele formează o clasă foarte bogată de medicamente mult utilizate astăzi, pentru diferite stări, și în care se cuprind medicamente numeroase cu diferite denumiri (Clordelazin, Delazin, Romtiazin), Laevopromazina (Nozinan), Prometazina (Romergan, Fenergan), Promazina (Sparină), Emiteral etc. Dintre acestea unele sînt folosite pentru combaterea stării de greață și a vărsăturilor (Emetiral) ori a «răului de mare» (sau de automobil), ori pentru efectele lor liniștitoare (Nozinan, Clordelazin), iar altele pentru combaterea urticariei sau a bolii serului (Romergan, Fenergan). Efectele lor calmante sînt însoțite însă de stări de somnolență, de tulburări oculare, precum și de scăderea tensiunii arteriale, ceea ce face ca o persoană care a luat astfel de medicamente să fie inaptă de a conduce pe durata efectului medicației respective (cîteva ore — chiar o jumătate de zi).

Medicamentele cu efect sedativ puternic, mai ales dacă conțin codeină sau (cu atît mai mult) substanțe depresante, provoacă de asemenea stări de contraindicație absolută unei conduceri auto.

Marele grup al medicamentelor liniștitoare (tranchilizante) ca: meprobamat (Carbaxin), librium (Napotom), benactizină (Nervatil) etc., atît de numeroase și răspîndite astăzi, pot provoca efecte uneori bizare, neașteptate, chiar contrare liniștirii, și nu sînt de recomandat pentru conducătorii auto în timpul activității. Deseori ele pot masca o stare anormală psihică, de agitație ori de anxietate, stări propice pentru o proastă conducere. Alteori efectul «liniștitor» poate fi atît de puternic, încît îl face pe cel care se droghează astfel indiferent față de situații dificile, uneori «euforic», incapabil de a se concentra, sau îi provoacă tulburări de coordonare motorie.

Grupul medicamentelor stimulante, «antidepresante» sau psihotonice de tipul amfetaminei (Benzedrin) au un efect excitant cerebral, motiv pentru care unii le folosesc pentru a-și învinge o stare de oboseală ori pentru a încerca un randament mai prelungit, de durată, dincolo de limitele naturale. Este evident că aceste medicamente cu efect de «dopping» duc la o epuizare neuropsihică și fizică cu efecte ulterioare dăunătoare. Există un singur remediu pe care îl prescriem la starea de oboseală: odihnă (eventual somn) pentru cîteva ore (ori cît este necesar), ceea ce orice automobilist cu experiență aplică în caz de nevoie.

Alte medicamente care trebuie folosite cu grijă de cei care conduc autovehicule sînt medicamentele care scad tensiunea (nu trebuie luate pe drum), precum și medicamentele care provoacă tulburări vizuale, cum sînt acelea care conțin beladonă (Lizadon, Foladon).

O situație specială o prezintă persoanele suferinde de diabet, care se tratează fie cu insulină, fie cu alte antidiabetice și care pot face crize de hipoglicemie după o injecție sau o doză de medicament.

Persoanele care suferă de epilepsie (ori echivalențe), fie că se află sub influența unor droguri (Luminal), fie că fac o criză chiar ușoară («absență»), oferă — în cazul că se află la volan — riscuri mari de accidente.

De asemenea trebuie avut în vedere și efectele toxice, periculoase pentru conducere, pe care pot să le provoace medicamentele anorexiante, care se iau pentru slăbit.

Desigur, există și medicamente ca: antinevralgic, piramidon, aspirină etc., care pot fi luate în timpul lucrului fără prejudicii pentru capacitatea de a conduce. Este folositor însă, față de mulțimea specialităților care circulă și care pot conține substanțe din cele mai sus amintite, să ne informăm în prealabil la un medic dacă nu dăunează capacității de conducere. Să nu uităm că nevoia de a lua un medicament înseamnă ceva anormal, prezența unei suferințe. În acest caz mai bine ne oprim pentru un popas de refacere.

Nu putem încheia fără a aminti că dintre diferitele elemente care alterează capacitatea de conducere auto cel care intervine mai frecvent în practică este alcoolul. Fără a stărui asupra efectelor sale binecunoscute și asupra sancțiunilor severe prevăzute de regulamentele din toate țările lumii, vom preciza că ingerat chiar în doze mici alcoolul provoacă o stare de excitație, de euforie și îndrăzneală de la care pînă la iresponsabilitate și accident nu este decît un pas.

Pentru cei ce consumă băuturi alcoolice este bine deci să-și amintească că alcoolul, chiar subdozat, poate face să dispară ușor limita dintre ceea ce ne considerăm în stare și ceea ce sîntem în realitate capabili.

PAGINI DIN ISTORIA SPIONAJULUI (XIV)

nopţile „cuţitelor lungi“

În seara zilei de 29 decembrie 1933 ziarista franceză Geneviève Tabouis primeşte vizita lui Roland Köster, ambasadorul Germaniei la Paris, «o namilă de om, înalt de doi metri, care detestă în mod sincer nazismul». Diplomatul îi face cunoscut ziaristei asasinarea în aceeaşi zi a primului ministru român I.G. Duca, apoi spune: «Aflaţi că la Berlin unii nazişti pretind că doar cu cinci sau şase asemenea asasinate politice Germania ar putea face economie de un război şi ar obţine tot ce-ar vrea în Europa».

Ambasadorul numără pe degete: «Mai întîi, Dollfuss, cancelarul Austriei, care se opune planurilor naziste de înghiţire a ţării sale... Al doilea asasinat indispensabil, după cum spun ei, trebuie să fie cel al regelui Alexandru al Iugoslaviei... Apoi vor termina cu Titulescu... Naziştii se gîndesc că atîta vreme cît regele Albert va fi în viaţă, Belgia nu va intra niciodată în sistemul german... Poate au socotit *că şi asasinarea lui Duca era necesară...*»

Suprimarea lui I.G. Duca **a fost necesară** Germaniei hitleriste pentru a netezi drumul spre acapararea României. Sub presiunea atitudinii antifasciste a maselor şi reflectînd orientarea antihitleristă a unei părţi a claselor dominante din epoca aceea, guvernul Duca interzisese «Garda de fier», această organizaţie teroristă profund reacţionară şi antipopulară. Legionarii nu i-au iertat-o şi l-au ucis.

Dar mai există şi un alt aspect. La procesul clicii antonesciene din mai 1946, acuzatul Eugen Cristescu, fostul şef al Serviciului secret, a arătat că Gestapoul a pătruns în Europa încă din 1935 «şi a fost amestecat în toate atentatele din ţara românească». Aceste atentate se încadrau perfect în spiritul «spionajului total», conform ideologiei şi scopurilor naziste. În cursul anilor, numărul serviciilor secrete hitleriste din ţara noastră a crescut la nu mai puţin de **unsprezece.** În asasinarea lui Duca, degetul care a apăsat pe trăgaci era al legionarilor. Dar revolverul nu era oare al Gestapoului?

PATRU PRIM - MINIŞTRI ROMÂNI...

Politica de unire a tuturor popoarelor ameninţate de agresiunea fascistă, preconizată de omul politic clarvăzător care a fost Nicolae Titulescu, nu era, fireşte, pe placul hitleriştilor. Un decan al presei elveţiene, Paul du Bochet, spunea, amintind de Titulescu: „Îmi aduc aminte că în 1936, la Montreux, mi-a împărtăşit unele temeri cu un zîmbet amar: «Cred că voi sfîrşi asasinat»“. Într-adevăr, aşa-zisul «senat legionar» hotărîse suprimarea lui Titulescu, în a cărui persoană vedea un obstacol în calea unei alianţe cu Hitler. În depoziţia lui E. Cristescu se arăta: «Urma să fie asasinat şi Titulescu şi regele Belgiei. Nicolae Titulescu a ştiut însă... El a fost foarte bine păzit, atît în ţară cît şi în străinătate».

Printre oamenii de stat care au luat o atitudine patriotică împotriva capitulării faţă de hitlerişti şi s-au pronunţat pentru apărarea independenţei naţionale a fost şi Armand Călinescu. Sub guvernarea lui s-au luat măsuri severe împotriva mişcării legionare; numeroşi şefi ai acestei mişcări au fost arestaţi şi executaţi. Primul-ministru Călinescu a plătit cu viaţa această orientare a sa. El a fost asasinat în plină stradă, la 22 septembrie 1939, de către «Garda de fier», din ordinul Gestapoului şi sub supravegherea personală a lui Horia Sima, şeful mişcării legionare.

S-a dovedit ulterior că în momentul asasinării lui Călinescu, Horia Sima venise în ţară, unde pătrundea şi circula cum voia, cu concursul Gestapoului. El a supravegheat personal organizarea atentatului împotriva premierului român.

Se ştie că doar la cîteva luni după venirea la putere a dictaturii militarofasciste a lui Ion Antonescu şi a «Gărzii de fier», în noiembrie 1940, legionarii au organizat o noapte a «cuţitelor lungi» printre oamenii arestaţi de ei sau care se aflau dincolo de zidurile închisorilor. Printre mulţi alţii, au fost asasinaţi, în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1940, Nicolae Iorga în pădurea Strejnicul, iar generalul Gh. Argeşeanu în celula sa din închisoarea Jilava, ambii foşti prim-minişti. «Aşadar — constată «Scînteia» din 5 mai 1966 — împreună cu I.G. Duca şi Armand Călinescu, patru prim-miniştri români au fost asasinaţi din ordinul Gestapoului».

La 5 decembrie 1940 Himmler a adresat o scrisoare «mult stimatului camarad Horia Sima». După ce îşi exprimă acordul deplin pentru faptul că «adversarii noştri... au fost împuşcaţi de către mişcare» (legionară — n.a.), Himmler spune următoarele: «O asemenea măsură este justă pentru că *ea nu poate fi adusă la îndeplinire* niciodată de justiţia obişnuită, care este legată de paragrafe».

DOI BĂRBAŢI ELEGANŢI ŞI POLITICOŞI

Himmler avea experienţa organizării nopţilor cu «cuţite lungi». Adică a asasinărilor pe bază de liste înainte pregătite. «Nimic mai monoton decît asasinatul în serie» — constată J. Delarue în cartea sa «Istoria Gestapoului», referindu-se la lichidarea de către Gestapo a statului major al S.A.-ului în frunte cu Röhm. Aceasta s-a întîmplat la 30 iunie 1934, cînd au fost suprimate o serie de personalităţi care îl stînjeneau pe Hitler. Astfel, doi domni corect îmbrăcaţi au sunat şi la uşa vilei generalului Schleicher, fost cancelar al Germaniei. Acesta avea cunoştinţă de unele documente din care reieşea că Hitler îndeplinise zelos, în 1919-1920, nu numai funcţiile unui spion al poliţiei bavareze, dar şi aceea de agent al Biroului 2 francez. Este evident că naziştii aveau tot interesul ca să facă să dispară un martor atît de jenant ca Schleicher. Deci cei doi bărbaţi politicoşi au intrat în casa generalului şi fără o vorbă l-au ucis mai întîi pe el, apoi pe soţia sa.

Scena s-a repetat şi la Ministerul Comunicaţiilor. Doi bărbaţi eleganţi intrară fără să scoată o vorbă în biroul directorului Klausener, conducătorul Acţiunii catolice, şi-l răpuseră fără ca acesta să fi avut măcar timp să se ridice din fotoliu.

Mulţi au fost ucişi... din greşeală. De pildă criticul muzical Schmidt a fost împuşcat în locul unui medic cu acelaşi *nume...* Văduvele victimelor ucise «din greşeală» au primit prin poştă cenuşa decedaţilor însoţită, cinic, de o scrisoare... de scuze.

Dar să revenim la «lista» diplomatului german. «Mai întîi Dollfuss» — spusese Roland Köster. Şi iată că la 25 iulie 1934 nu doi bărbaţi eleganţi s-au prezentat la locuinţa lui Dollfuss, cancelarul Austriei, ci o haită de 154 indivizi, membri ai S.S.-ului, a ocupat prin surprindere cancelaria. Apoi patru dintre ei au năvălit în biroul lui Dollfuss, au pus în faţa lui un act de demisie gata pregătit, i-au dat cinci minute de gîndire, iar după ce s-au scurs cele trei sute de secunde l-au doborît cu trei gloanţe. Apoi l-au lăsat în agonie pe canapeaua din birou.

Regele Albert al Belgiei, «regele-soldat» din primul război mondial, a murit în acelaşi an sîngeros 1934, în urma unui accident de alpinism, în împrejurări misterioase care nu au fost niciodată elucidate.

Dar anul 1934 nu se terminase încă şi serviciile secrete fasciste aveau pe lista lor de victime două nume neşterse. În momentul cînd a aflat de asasinarea lui Dollfuss, Louis Barthou, ministrul de externe al Franţei, a spus: «Dacă a mai rămas ceva din ceea ce se numeşte civilizaţie europeană, atunci asa*sinatul ca instrument de politică in*ternaţională n-ar trebui să fie tolerat». («Bietul Barthou! — nota Geneviève Tabouis. Nu se gîndea, desigur, că el va fi următoarea victimă».)

DUBLUL ASASINAT DE LA MARSILIA

Februarie 1934. Louis Barthou, om politic lucid şi realist, propune realizarea unui pact de securitate colectivă împotriva agresiunii hitleriste. «Ţara noastră se angajează în mod hotărît — scrie Geneviève Tabouis — să realizeze acest pact care va impune dictaturilor stabilitatea şi pacea în Europa».

Dictatorii fascişti însă se opun. Cu toate că în acea vreme a existat o tensiune diplomatică între Italia şi Germania, serviciile secrete ale forţelor agresive se unesc pentru a împiedica realizarea pactului securităţii colective. Pentru înfăptuirea acestui complot ele se folosesc de vizita în Franţa a regelui Alexandru al Iugoslaviei.

6 octombrie 1934. Un inspector al poliţiei judiciare ia masa cu un prieten într-un restaurant din centrul Parisului. «Aseară s-a primit la Siguranţa generală — spune inspectorul — un bilet anonim care avertizează că regele Iugoslaviei nu va pleca viu din Franţa. Mie nu-mi place că regele debarcă la Marsilia — adaugă inspectorul, întunecîndu-se brusc la faţă. Aş prefera să-l văd venind pe orice alt drum, numai prin Marsilia nu».

9 octombrie 1934, dimineaţa. Ziarele franceze vorbesc deschis despre atentatul care se pune la cale. Ele adaugă chiar că ar fi vorba de un plan al organizaţiei teroriste croate a ustaşilor. Şefii acestei organizaţii, Pavelici, Perşeţ, Ialici şi Cvaternic, stau de cîtva timp la Berlin colaborînd cu Gestapoul şi cu Ministerul de Război. Unul din ziarele lor editate la Berlin scria la 16 aprilie 1934: «Alexandru Caragheorghevici şi întregul guvern din Beograd este condamnat la moarte. Această sentinţă o vom executa în curînd». Ziarele dau şi alte amănunte. Aşa de pildă ele relatează că organizaţia ustaşilor a semnat un acord, cu sprijinul serviciilor secrete germane şi italiene, cu o organizaţie teroristă macedoneană: IMRO. Dar cu toate aceste dezvăluiri, planul primirii regelui nu se schimbă.

9 octombrie 1934, orele 14. Regele debarcă în vechiul port al Marsiliei, unde este întîmpinat de Barthou. Amîndoi, împreună cu generalul George, urcă într-o maşină deschisă (!), neblindată şi cu scară.

Nu trecuseră decît două luni de la asasinarea lui Dollfuss şi ustaşii încercaseră de acum mai multe atentate împotriva regelui Alexandru (ultimul la 17 decembrie 1933). Cu toate acestea, în partea dreaptă a automobilului *regal nu se află decît un singur colonel* călare.

Cortegiul se pune în mişcare «în pas de procesiune» — după cum remarcă Geneviève Tabouis — «cu patru kilometri pe oră în loc de douăzeci, cum este reglementar pentru circulaţia şefilor de stat», va constata mai tîrziu ancheta judiciară.

În fața Bursei, un om sare din mulţime, înarmat cu o puşcă-mitralieră. Calul colonelului cabrează, omul sare pe scara maşinii. Trage o rafală, regele se prăbuşeşte pe pernele maşinii, generalul George este atins în pîntece, iar Barthou la un braț. Colonelul îl doboară pe asasin, dar regele a murit şi a murit şi generalul George. Pe masa de operaţie, Barthou, care a pierdut foarte mult sînge, întreabă cu glasul stins: «Unde este regele, cum se simte?» Umbra morţii îi acoperă ochii. «Nu mai văd limpede, unde-mi sînt ochelarii?» — murmură el. Şi vrînd să şi-i caute pe nas, mîna îi cade pe pat. Barthou a murit.

FAPTELE

— Asasinul, omorît pe locul atentatului, era Vladimir Gheorghiev Cernozemskîi, membru al IMRO. Complicii săi arestaţi în Franţa făceau parte din organizaţia ustaşilor.

— Colaborarea dintre serviciile secrete ale ţărilor fasciste reiese şi din faptul că,în ajunul atentatului, Pavelici şi Cvaternic se mai aflau la Berlin, iar după asasinat au fugit în Italia. (Este vorba de Ante Pavelici, pe care mai tîrziu, după ocuparea Iugoslaviei, Hitler îl va face conducătorul Croaţiei.)

— Emigranţii croaţi făcînd parte din organizaţia ustaşilor aveau propriile lor lagăre de instrucţie în Italia lui Mussolini, la Borgotaro, Olivetto şi Vischetto.

— O altă tabără a teroriştilor se afla în Ungaria lui Horthy, la Jankapuszta, situată lîngă frontiera iugoslavă. De comun acord cu aliatul său Mussolini şi cu viitorul său aliat, Hitler, Horthy pusese la dispoziţia teroriştilor o tabără izolată, ofiţeri pentru a-i instrui în mînuirea armelor, apoi în septembrie 1934 — cînd o parte din terorişti au plecat în Franţa — şi paşapoarte.

— Rolul Gestapoului a ieşit la iveală din rapoartele diplomatice franceze; după război, o serie de documente au dezvăluit rolul serviciului secret S.D., ca şi al lui Göring personal în pregătirea atentatului.

— Noul ministru de externe al Franţei, Pierre Laval (care pentru politica sa trădătoare, prohitleristă,a fost condamnat şi executat în 1945),pregătea de pe atunci apropierea Franţei de puterile Axei. În consecinţă, el nici nu a urmărit descurcarea firelor crimei de la Marsilia, care porneau direct de la Berlin şi Roma.

— La muşamalizarea anchetei au contribuit atît guvernul englez cît şi alte state. Aceasta a fost prima manifestare vizibilă a acelei politici de «împăcare cu Hitler» care a dus, în ultimă instanţă, la izbucnirea celui de-al doilea război mondial.

Şi în această ambianţă a politicii de concesiuni faţă de agresori serviciile de spionaj ale puterilor occidentale au rămas în urma acţiunilor «spionajului total».

PROBLEMA TANCURILOR GERMANE

Militarii francezi construiseră la graniţa apuseană a ţării «linia Maginot», pe care au crezut-o inexpugnabilă. Conducătorii serviciului de spionaj francez au repetat într-un anumit sens această greşeală din domeniul militar. Ei au adoptat o linie defensivă, întrebuinţînd metode vechi, clasice, avînd încredere în superioritatea tradiţională a sistemului lor de spionaj.

Începînd din 1934, cînd Hitler a dictat un ritm vertiginos, agresiv, şi pe linia «spionajului total», Biroul 2 — care dovedise inventivitate şi îndrăzneală cu cîţiva ani în urmă — nu a ţinut pasul adversarului. Acest ritm ar fi putut să fie accelerat dacă guvernul de la Paris ar fi alocat mai multe fonduri în acest scop. Bugetele ministerelor au fost însă reduse, iar Biroul 2 a fost, pur şi simplu, înăbuşit. Iată un exemplu: în decembrie 1936 s-a prezentat în faţa serviciului de spionaj francez un chimist străin. El s-a oferit să plece în Germania şi să-şi procure formula unui nou gaz toxic de război, experimentat atunci în laboratoare din München. Obţinînd încuviinţarea, a plecat în Germania şi s-a întors de acolo cu noua formulă secretă. Formula nu era cunoscută chimiştilor francezi şi depăşea tot ce se realizase pînă atunci în domeniul substanţelor otrăvitoare.

Biroul 2 s-a entuziasmat şi i-a plătit agentului... 5 000 de franci! După vreo două săptămîni, chimistul a plecat într-o nouă misiune, dar nu s-a mai întors. De astă dată însă el a comunicat germanilor că Biroul 2 reuşise să afle formula gazului, şi a încasat pentru această ispravă 30 000 de franci.

Acest «calm» caracteristic pentru metodele de lucru ale serviciilor secrete occidentale între cele două războaie mondiale era alimentat şi de către anumite manevre ale spionajului hitlerist, care reuşea cu destulă uşurinţă să inducă în eroare — cel puţin la început — serviciile secrete ale adversarilor. De pildă, în ceea ce priveşte tancurile germane...

În ziua de 12 martie 1938, doi necunoscuţi au reuşit să evadeze din închisoarea Gestapoului din Viena şi să ajungă în Elveţia. Unul era Waldmar Pabst, un german de 50 de ani, al doilea,Werner Grund, austriac, amîndoi duşmani înverşunaţi ai hitleriştilor. În Elveţia, la Bâle,ei au fost vizitaţi de un negustor de blănuri căruia i-au declarat că au întreţinut legături strînse cu ofiţeri superiori din armata germană. Negustorul a trimis o lungă scrisoare la Paris, în care vorbea amănunţit despre noile preţuri ale blănurilor şi despre noile modele. Biroul 2 a studiat cu atenţie acest mesaj despre «blănuri» şi a apreciat că informaţiile lui Pabst şi Grund sînt extrem de preţioase. Mai ales pentru că ele aveau un caracter liniştitor.

Regele Albert al Belgiei a fost un fervent alpinist. În împrejurări care n-au fost niciodată elucidate ultima sa ascensiune (în fotografie) s-a terminat cu moartea regelui (1934). S-a emis ipoteza că «accidentul» a fost pus la cale de serviciul secret hitlerist.

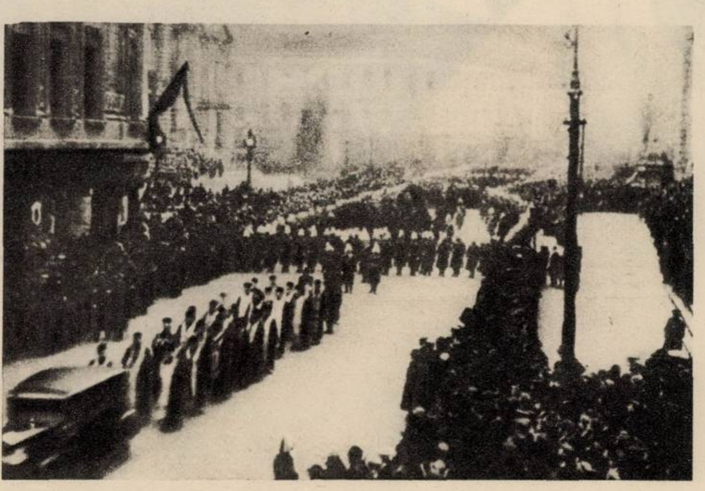

Înmormîntarea lui I.G. Duca, preşedintele guvernului român, asasinat în gara Sinaia la 29 decembrie 1933 de către Garda de fier.

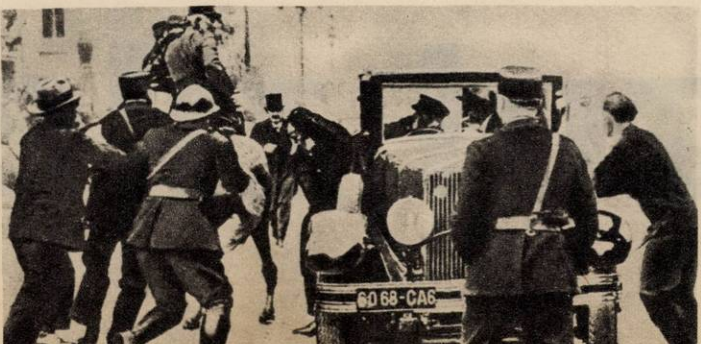

Dublul asasinat de la Marsilia. Atentatorul se află încă pe scara maşinii regale, colonelul din escortă îl loveşte cu sabia, poliţiştii se apropie — dar este prea tîrziu. Regele Alexandru încetase din viaţă, iar Barthou va muri la spital cîteva minute mai tîrziu.

«Nu trebuie să permitem lui Hitler să ne hipnotizeze cu invincibilitatea armatei sale şi cu altele» — a spus cineva din Ministerul de Război la Paris. Şi această frază a devenit un fel de lozincă şi la Biroul 2. Primele informaţii ale lui Pabst şi Grund se refereau la calitatea inferioară a tancurilor germane. Werner Grund, folosind legăturile sale din Germania, a continuat să furnizeze materiale interesante francezilor, arătînd între altele că înşişi experţii germani sînt decepţionaţi de calitatea proastă a tancurilor lor.

UNELTE ALE GESTAPOULUI — FĂRĂ VOIE

Atît Pabst cît şi Grund erau de fapt uneltele Gestapoului fără să-şi dea seama. Gestapoul ştia că Biroul 2, înainte să primească definitiv în lucru agenţi noi, îi verifică «pe teren». În acest scop Gestapoul a lăsat pe cei doi să afle «cîte ceva» înainte de a fugi din Austria. Apoi, cînd pe baza primelor lor informaţii «liniştitoare» cei doi au cîştigat încrederea Parisului şi Londrei, Gestapoul şi Abwehrul au început să le furnizeze acele «ştiri» pe care doreau să le transmită adversarilor lor. Cele mai multe din acestea se refereau la «calitatea nesatisfăcătoare a tancurilor germane».

În episodul relatat mai sus există însă şi unele contradicţii. Hitleriştii, pe de o parte, au furnizat occidentalilor informaţii «liniştitoare» în privinţa tancurilor, dar pe de altă parte, începînd din 1936, pentru a impresiona pe viitorii adversari, presa de specialitate germană dădea din belşug amănunte despre o armată de 400 de divizii, despre noile metode de folosire a aviaţiei etc.

Serviciile secrete ale aliaţilor au aflat din publicaţiile militare germane o multitudine de date privind înarmarea Germaniei, iar în 1938 — colaborarea între Biroul 2 şi Intelligence Service a dat la iveală şi planurile agresive ale lui Hitler în privinţa acaparării Austriei, apoi a Cehoslovaciei. Toate aceste informaţii au ajuns însă în «cimitirul informaţiilor». Chamberlain, primul ministru englez, nu a dat ascultare nici glasului ministrului său de externe, Eden, nici lui Churchill. Aceştia din urmă erau ţinuţi la curent de către Robert Vansittart, ministru adjunct al afacerilor externe, din iniţiativa căruia Intelligence Service a început să urmărească mai energic planurile agresive ale lui Hitler.

Şi Biroul 2 a fost bine informat despre intenţiile lui Hitler de a ocupa Austria. Totuşi nici primul ministru Chautemps şi, în consecinţă, nici guvernul francez nu au luat nici o măsură, iar în momentul cînd armata lui Hitler a intrat în Austria (13 martie 1938) Parisul era preocupat de propria sa criză guvernamentală: Chautemps demisionase...

Dar să revenim la problema «tancurilor germane». În 1934, la Paris a apărut o carte în care autorul spunea între altele: «Armata de mîine va înainta pe roţi. Nici un om, nici un tun, nici un obuz, nici o bucată de pîine nu va fi transportată prin alte mijloace. Aceste «roţi» înseamnă divizii de tancuri şi de infanterie motorizată». În mai 1938, deci după patru ani de zile, unii experţi au propus formarea diviziilor motorizate franceze. Propunerea a fost respinsă, dar autorul cărţii a continuat să-şi susţină punctul său de vedere. El a fost înlăturat din statul major şi trimis în misiune la Metz. Autorul cărţii se numea Charles de Gaulle.

Ion ASZÓDY

jazul zilelor

de George SBĂRCEA

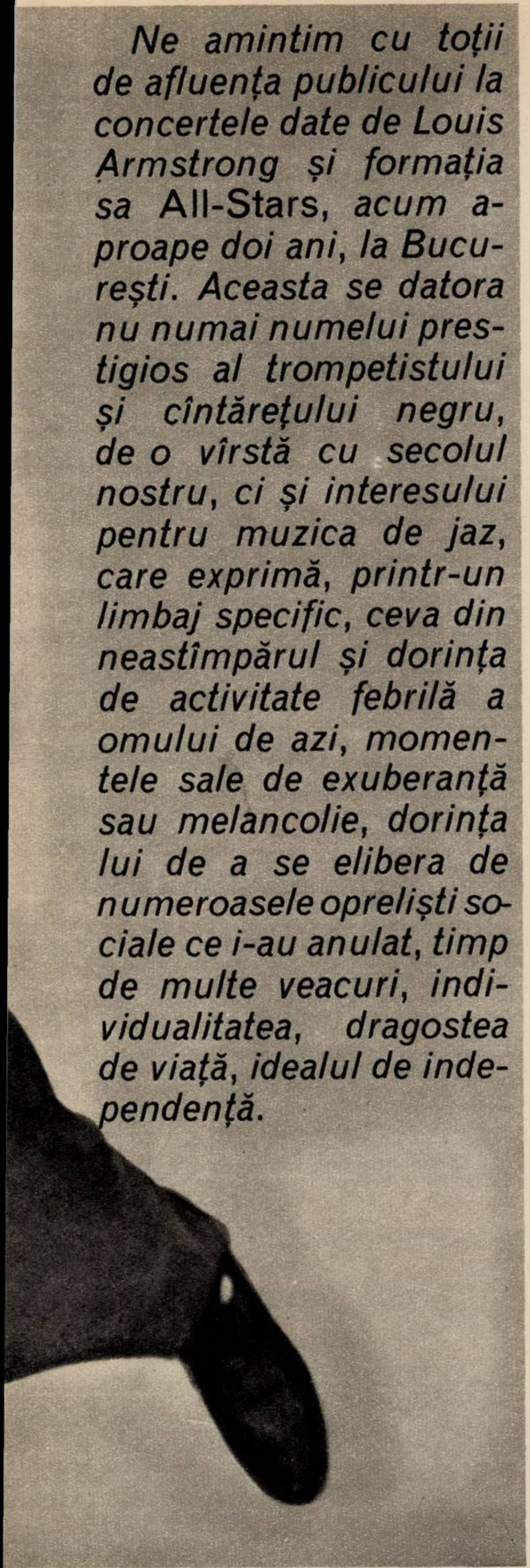

Ne amintim cu toții de afluența publicului la concertele date de Louis Armstrong și formația sa All-Stars, acum aproape doi ani, la București. Aceasta se datora nu numai numelui prestigios al trompetistului și cîntărețului negru, de o vîrstă cu secolul nostru, ci și interesului pentru muzica de jaz, care exprimă, printr-un limbaj specific, ceva din neastîmpărul și dorința de activitate febrilă a omului de azi, momentele sale de exuberanță sau melancolie, dorința lui de a se elibera de numeroasele opreliști sociale ce i-au anulat, timp de multe veacuri, individualitatea, dragostea de viață, idealul de independență.

Jazul, născut acum șaizeci și șapte de ani în localurile de petrecere de la New Orleans, ca o formă de artă proprie populației negre de pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, a trecut între timp prin multe transformări, ca orice artă vie, strîns legată de oameni și de felul lor de a gîndi și simți. Au existat și există încă stilurile de jaz *dixieland*, *hot* și *swing*, asociate de numele unor orașe și muzicieni, enumerate amănunțit în oricare dintre istoriile acestei arte. Difuzate peste tot de orchestre sau mici formații, ele sînt cunoscute și la noi de cei ce prețuiesc muzica de jaz, din înregistrări pe disc, emisiuni radiotelevizate, concerte și filme.

Mai puțin cunoscut este jazul de azi, căutările lui adeseori contradictorii, orientările diverse ale cultivatorilor lui, stilurile în care ei se exprimă în diferitele puncte ale globului, de la New York la Tokio și de la Stockholm, Paris, Varșovia la Praga, București, Moscova.

Despre aceste căutări și despre jazmenii care le ilustrează dorim să împărtășim cititorilor cîteva momente utile pentru ca ei să-și poată da seama de ceea ce este jazul modern, unde se află originile lui, încotro se îndreaptă și care sînt principalii săi reprezentanți.

„posedații“ de la minton

Undeva, în Harlem, cartierul negrilor din New York, a existat și mai există un cabaret cu numele de Minton's Playhouse. El a fost, se pare, leagănul noii muzici de jaz — un «nou» care, în parte, s-a învechit și el în ultimul deceniu. Cîteva din experiențele lui au rămas totuși, și fac parte din jazul zilelor noastre.

În acest cabaret, care nu avea decît douăzeci-treizeci de mese și un singur ospătar, dar avea în schimb un proprietar îndrăgostit de jaz și de muzicienii lui, s-au întrunit, spre sfîrșitul ultimului război, numeroase *jamm sessions* — întîlniri improvizate ale cîtorva dintre cei mai talentați artiști negri din oraș. Ei încercau să smulgă muzica de jaz din stereotipia stilurilor devenite «clasice» să pună capăt într-un fel jazului comercial, care servea doar urechea publicului și îi satisfăcea cel mult dorința de a se amuza.

Muzica pe care negrii o făceau la cabaretul Minton a fost la început haotică, uneori ininteligibilă, alteori uluitoare prin noutatea intonației instrumentale, a frazării, ritmului și temelor prelucrate. Era însă totdeauna inedită, proaspătă, interesantă, în orice caz diferită de jazul ce se cînta prin localurile selecte ale New Yorkului și din alte orașe americane, cultivată cu atîta îndîrjire și entuziasm încît promotorilor ei li s-a spus, nu fără o nuanță de ironie, «posedații» de la Minton.

Cîțiva dintre ei au devenit în scurtă vreme celebri, ca Dizzy Gillespie, Charlie Parker, Thelonius Monk sau Kenny Clarke. Ei au cristalizat, treptat, elementele de ritm, melodie și armonie, felul de a intona la saxofon și trompetă, calitatea și intensitatea instrumentelor de percuție, modul de improvizare și colaborarea dintre instrumente, care au dus curînd la apariția jazului modern.

scurta viață a be-bopului

Celor nedumeriți de felul cum cîntau muzicienii de la Minton's Playhouse, Gillespie le spunea: «*...n-am descoperit mijloace noi de expresie, ci mai degrabă folosirea într-o nouă manieră a mijloacelor existente*».

Adevăratul nume al lui Gillespie, unul din inițiatorii jazului modern, era John Birks; i se spunea *Dizzy*, ceea ce în engleză înseamnă «amețitor», «vertiginos», «uluitor», pentru felul cum cînta la trompetă. Avea spre sfîrșitul războiului treizeci și cinci de ani, era de o inteligență fecundă, cunoscînd, pe lîngă trompetă, pianul, bateria, trombonul și tuba. O sensibilitate mai delicată și o fantezie în necurmată înnoire avea saxofonistul-alto Charlie Parker, cu care cînta Dizzy. Parker fusese poreclit *Bird*, adică «pasăre», poate pentru că era cufundat în sine, cu pri-

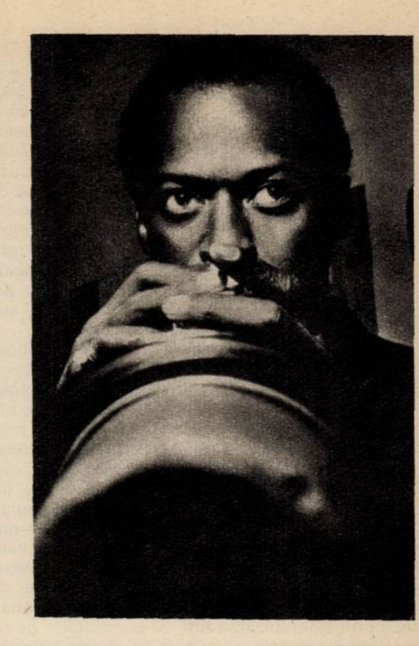

Miles Davis, unul dintre marii trompetiști ai jazului modern.

Pianistul și șeful de orchestră Count Basie, unul din exponenții swingului în jazul de azi.

Pianistul Jancsy Körössy (România) la Festivalul internațional al jazului de la Praga (1965), socotit de revista Down Beat *de la Chicago* unul din cei mai mari pianiști de jaz ai Europei.

noastre

virile pîlpîind mereu de parcă s-ar fi zbătut în ele o aripă. Imaginaţia sa melodică şi ritmică a fost asemănată cu «o grădină de flori vii». La pian se afla de obicei Thelonius Monk, destul de urît şi fără barba rară care îi alungea nefiresc faţa făcîndu-l să semene cu un etiopian. Sub degetele sale pianul se preschimba parcă într-o ceară moale: Monk îl trata cu dezinvoltura copiilor care se joacă şi închipuie din nisip castele, metereze, figuri de oameni, păsări şi animale. Îmbina armoniile savante cu ardoarea ritmurilor hispano-americane, distilînd sentimentele în retorta rece, de laborator, a minţii sale agere. Din această fuziune a raţiunii cu simţirea a creat apoi, ca solist, un fel de muzică neauzită pînă atunci sau auzită incomplet, căreia i s-a spus *muzica zombi*.

Dar nu muzica «zombi» a fost marea descoperire a celor de la cabaretul Minton, ci *be-bopul*. Din verbalizarea de către unii, prin silabe onomatopeice, a felului cum Gillespie cînta la trompetă s-a ajuns pe nesimţite la denumirea de be-bop. Stilul acesta presupune o tensiune ritmică maximă care îmbină toate instrumentele, bateria devine instrument cvasimelodic, pentru ca pulsaţia metronomică a tobei din jazul clasic, ca şi orgiile de ritm ale swingului să înceteze. Muzicienii care creează şi cultivă be-bopul exploatează cu succes melodicitatea succesiunii treptelor din gamă, şi felul lor de a fraza dă naştere la un *legato* continuu, opus manierei de a cînta *staccato* al perioadelor anterioare. Improvizaţia se face prin sincronizarea tuturor elementelor de ritm, melodie şi armonie, şi nu separat, la voia întîmplării, ca înainte. Prin înlănţuirea permanentă a tonurilor se iveşte o tensiune a interpretării neîntîlnită încă. Contrabasul îşi descoperă în be-bop individualitatea proprie; el figurează tot mai des ca instrument solist, improvizaţiile lui încep să cîştige o logică de construcţie, cu un început, o dezvoltare, o culminaţie şi o încheiere.

În 1944 a fost închegată prima mare orchestră de be-bop, cu Oscar Pettiford la contrabas, Gillespie la trompetă, Don Byas la saxofon-tenor, George Wellington la pian şi Max Roach la baterie. Ei lărgesc conceptul de improvizaţie, instrumentele evoluînd împreună într-o strînsă legătură. Pianul e mai percusiv, poliritmia extrem de bogată, melodia şi armonia condimentate prin disonanţe. Discursul acestei orchestre şi al celorlalte, cîntînd în acelaşi stil, a fost mai coerent, fiind străbătut de suflul vieţii, de o grabă frenetică ce explodează cîteodată în chiot.

Be-bopul a avut cîţiva reprezentanţi de seamă, ca trompetiştii Benny Carter şi Fats Navarro, Coleman Hawkins — supranumit «Armstrong al saxofonului-tenor» — saxofoniştii Lester Young, Dexter Gordon, Sonny Stitt şi Gene Amon, pianiştii Al. Haig, Hank Jones, John Lewis şi — poate cel mai mare dintre ei — Bud Powell, mort anul trecut în vîrstă de 42 de ani.

Imitat de mulţi, fără suficientă artă şi simţire, stilul a fost curînd exagerat, golit de conţinut şi dezmembrat în cîteva substiluri, printre care şi *hard-bopul*, încît pianistul Lennie Tristano, unul din reprezentanţii de seamă ai jazului modern, spunea la un moment dat că «*bopul ameninţă să ne înece cu valurile lui, el curgînd de pretutindeni în averse*».

În 1947, prin înregistrările pe disc făcute de Ella Fitzgerald şi socotite azi documente de valoare istorică ale jazului modern, be-bopul a atins culmea dezvoltării sale. A urmat, în cîţiva ani, absorbirea lui neobservată în alte stiluri şi tendinţe, fără ca modul de folosire a secţiei ritmice şi omogenitatea improvizaţiei să fi fost cu totul abandonate, ele supravieţuind în tot ceea ce s-a făcut ulterior pe tărîmul acestei arte.

ce este jazul cool?

Cool înseamnă «rece», şi este opusul lui *hot*, care înseamnă «fierbinte». Spre deosebire de stilul be-bop, cu un caracter oarecum emoţional şi exprimînd sentimente, chiar dacă o face cu discreţie, jazul cool, în forma lui iniţială, se fereşte de orice duioşie sau nuanţă de simţire. El s-a înfiripat din felul de a intona al saxofonistului negru Lester Young şi din experienţele compozitorului-pianist Gil Evans, dar prima lui codificare într-o formaţie instrumentală cu activitate publică datează din 1947, cînd Woody Herman — şeful de orchestră, clarinetistul şi saxofonistul-soprano, pe care l-am ascultat anul trecut şi la Bucureşti — a alcătuit un mic ansamblu compus din saxofoniştii-tenor Zoot Sims, Herbie Stewart, Stan Getz şi saxofonistul-bariton Serge Chaloff. Ei urmau ideile lui Parker şi intonaţia lui Young, elaborîndu-şi cu atîta artă temele, încît un critic muzical spunea despre ei că «*urzesc parcă, la un război extrem de fin, un goblen plin de frumuseţi de detaliu, a cărui impresie de ansamblu lasă însă de dorit*». Lipsea, de fapt, din felul cum cîntau orice registru afectiv, fiind *cool* — reci de-a binelea — deoarece îi interesa numai calitatea acustică a sunetului, combinaţia timbrelor, acurateţea ritmică, nicidecum expresia muzicală, ideile şi sentimentele transmisibile auditorilor.

Cel care a ilustrat la un înalt nivel de artă jazul cool a fost, cu toată contribuţia lui Woody Herman, pianistul orb Lennie Tristano, italian de origine, născut în 1919 la Chicago, unde a urmat studii de conservator, cîntînd, spre a-şi cîştiga existenţa, în localuri de la periferie, la început sub influenţa stilului pianistic al lui Art Tatum, ca să se emancipeze mai tîrziu de orice înrîurire. Recunoscut abia după un deceniu de către public şi critici, Tristano şi-a început, mult timp, programul de fiecare seară prin cabaretele unde era angajat, printr-o improvizaţie după Bach, deoarece spunea că «*aceia care ne ascultă trebuie să ştie precis de unde ne tragem şi căror maeştri vrem să le fim fideli pînă la capăt*».

Lennie Tristano, la fel ca mulţi alţi coolsteri, a cultivat atonalismul, serialismul, aleatorismul etc., ca să revină în cele din urmă la constructivismul baroc, socotindu-l însă pe nedrept singurul fenomen-cheie al înnoirii jazului zilelor noastre. El valorifică plastica şi construcţia muzicală, combinaţiile savante, rare, elaborate, deşi o anumită spontaneitate nu lipseşte nici din jazul cool. Cei care l-au cultivat au fost îndeosebi muzicienii albi, ca saxofonistul Lee Konitz, chitaristul Billy Bauer şi pianistul David Brubeck. Un singur negru, trompetistul Miles Davis, s-a alăturat orientării lui Tristano şi speculaţiilor cerebrale ale stilului cool, pe care le-a părăsit între timp, niciodată însă cu desăvîrşire.

Se crede, în general, că în timp ce muzicienii negri au împrumutat jazului modern o nouă viaţă, scoţîndu-l din rutina în care se cufundase, muzicienii albi au urmărit să frîneze excesele şi exuberanţa artiştilor de culoare, inoculînd muzicii de jaz roadele cele mai avansate ale culturii spirituale: meditaţia şi introversiunea, gustul «contaminărilor», predilecţia pentru ceea ce e raţional, logic şi funcţional.

popularitatea lui david brubeck

Spre a ne putea da seama cît de dificil e să te orientezi în stilurile, tendinţele şi curentele jazului de azi, precum şi asupra valorii muzicienilor jazului modern, să luăm exemplul pianistului şi compozitorului David Brubeck, despre care francezul André Hodeir, unul din cei mai autorizaţi jazologi, şi trompetistul negru Miles Davis afirmau că «*nu e nimic original în arta lui*» şi că «*habar nu are de swing*», pentru ca un artist de talia lui Charlie Parker să susţină, dimpotrivă, că Brubeck este «*întruchiparea însăşi a perfecţiunii muzicale*».

Pianistul american, originar din California şi reprezentînd cîtva timp ceea ce s-a numit «jazul de pe coasta de vest», a contribuit în mare măsură la popularizarea stilului cool. După studii de durată cu Darius Milhaud şi Arnold Schönberg, el s-a afirmat cu un trio şi un octet, care apelau la formulele lansate de Tristano şi Davis. S-a bucurat la un moment dat de o popularitate atît de mare dincolo de Ocean încît — după Armstrong şi Benny Goodman — săptămînalul *Time* i-a publicat portretul pe copertă.

Poate că popularitatea lui David Brubeck se datorează şi faptului că a reformat, fără să denatureze, concepţia despre jazul zilelor noastre a lui Tristano, conferindu-i o vitalitate mai mare şi îmbogăţindu-l cu impulsuri ritmice de swing. Cvartetul său, cu Paul Desmond la saxofon, a înregistrat discuri vîndute în multe milioane de exemplare. El lasă un teren larg improvizaţiei colaboratorilor săi, inserînd mereu în ceea ce cîntă fragmente din piesele celebre ale repertoriului simfonic universal.

Un alt muzician alb care a luat parte activă la dezvoltarea şi perfecţionarea stilului cool e saxofonistul-tenor Stan Getz, antrenat însă curînd în stilul be-bop. A fost, timp de mulţi ani, favoritul nr. 1 al iubitorilor muzicii de jaz ce-şi spun în toată lumea, cu un termen comun: *fans*. Adept al melodiei bogate, al ritmurilor rafinate, al timbrului fin şi cultivat, înregistrarea sa *Minuet Circa 61* li se pare unor critici piscul niciodată atins al improvizaţiei melodice, pentru ca, în 1962, să imprime un disc cu sambe de o pulsaţie covîrşitoare, decretat îndată «*culmea fanteziei ritmice în jazul modern*».

Un mare jazman modern care a debutat în stilul cool dar a izbutit să-l depăşească este saxofonistul-bariton Gerry Mulligan. Interpretările sale sînt pline

Saxofoniştii Stan Getz, Lee Konitz, Sonny Stitt şi John Coltrane, reprezentanţi ai orientărilor înnoitoare în jazul de azi. (Fotografiile ne sînt puse la dispoziţie de firma Selmer, Paris.)

de expresie, deși reținută, dar improvizațiile lui urcă tot mai sus pe scara tonalității, ca să atingă culminația *emotivă într-un sughiț aproape meridional.* Felul său de a cînta e transparent, imaterial aproape, astfel că uneori dă *impresia* că *tonurile emise nu* izvorăsc dintr-un obiect consistent, ci au o sursă eterică.

„modern jazz quartet“

După unii cunoscători ai jazului zilelor noastre, adevărata lui emblemă ar fi formația Modern Jazz Quartet. Cîțiva jazologi vorbesc chiar de perioada de pe la mijlocul deceniului al șaselea ca despre «*perioada Modern Jazz Quartetului*». Acest mic ansamblu aduce, de fapt, un aspect nou în arta jazului, avînd un nivel de artă serioasă în tot ce cîntă, o sonoritate desăvîrșită, sincronizare ireproșabilă în atac și emisiune, multă imaginație în improvizațiile bazate pe teme de muzică preclasică și clasică, tratate însă în manieră pur jazistică.

Cvartetul a fost creat și e condus de pianistul negru John Lewis, născut în 1920 într-un orășel din Illinois. El a studiat pianul încă de la vîrsta de 7 ani, a urmat o facultate și a debutat în muzică alături de Miles Davis, al cărui pianist și aranjor a fost mai mulți ani. În 1953 a alcătuit o formație proprie, împreună cu vibrafonistul Milt Jackson, cu contrabasistul Pery Heath, un virtuos care obține tonuri catifelate dar extrem de ritmate din instrumentul său voluminos, și cu bateristul Kenny Clarke. Un văl fin plutește peste tot ce cîntă ei, și vibrafonul lui Jackson pare de o nemărginită delicatețe, fără să piardă vreodată ceva din vioiciunea sa ritmică. Deși nuanțările dinamice sînt foarte bogate, cvartetul nu cîntă aproape niciodată *forte*, totul fiind deplasat înspre *piano* și *pianissimo;* cu toate acestea, sonoritățile formației sînt pline și pătrunzătoare.

Modern Jazz Quartet caută, de fapt, înnoirea și progresul muzicii de jaz utilizînd periodic și alte instrumente ce se suprapun în unele înregistrări, astfel că, pe rînd, cvartetul devine cvintet, sextet, octet etc. Experientele formației, împinse de multe ori pînă la *pointillism, serialism, construcții logice* ș.a., nu pierd din vedere importanța libertății construcției spontane și personale a interpreților, fără care jazul renunță la ceea ce îi este mai caracteristic.

jazul în europa

Creat de negri, la New Orleans, Chicago, Kansas City, New York, Boston, Los Angeles etc., jazul este azi o artă a muzicienilor de toate culorile și de pretutindeni, avînd adepți numeroși în lumea întreagă. Există, firește, un jaz comercial, pentru că răspunde numai exigențelor distractive, dar există și unul de o reală valoare artistică. Trebuie să asculți multe înregistrări și multe formații, să faci cunoștința stilurilor istorice și a tendințelor moderne ca să poți deosebi jazul care slujește numai dansul și amuzamentul efemer de cel care exprimă sentimentele omului de azi.

Jazul artistic a fost adoptat, mai de mult, și de muzicienii continentului nostru, care au *realizat* adeseori expresii originale ale lui, fie că e vorba de Trio Solal, una din micile formații de jaz modern din Franța; fie că e vorba de suedezul Cal Tjader jr., care încearcă — la fel ca mulți artiști negri din zona Mării Caraibilor — «latinizarea» jazului; de efervescenta activitate în acest domeniu de la Viena, în fruntea căreia se află Friederich Gulda; de artiștii polonezi ai genului, Tomasz Stanko, Wlodzimierz Nahorny, Czeslaw Bartkowski și formația Skowronski; de cehii Rokl, Svabensky, Jiri Mraz, orchestra Gustav Bruhm și Clubul de jaz din Praga; de germanii Karg, Joachim Kuhm, Klauss Weiss; de formațiile sovietice conduse de Juri Saulski și Vadim Ludwikowski, triourile Georgian și Boris Rytșkov; de pianiștii Jancsy Kòròssy, Oschanitzky și clarinetistul, saxofonistul, șeful de orchestră Alexandru Imre din țara noastră.

Saxofonistul Coleman Hawkins. ▶

Numeroși sînt fermenții care alimentează arta jazmenilor europeni. Unul din ei este muzica populară, și formula încercată de unii muzicieni ai genului din Suedia, ca de exemplu Jan Johansson, Georg Riedel, Bengt-Arne Wallin, care folosesc teme din folclorul scandinav, prelucrate cu tact și dibăcie, pare deosebit de interesantă.

viitorul muzicii de jaz

Numeroși critici, jazologi, muzicieni și oameni de artă din diferite țări se întreabă mereu, fie cu prilejul festivalurilor internaționale de jaz, organizate periodic în multe puncte ale globului, fie în discuțiile revistelor de specialitate: încotro se îndreaptă muzica de jaz? Unii dintre artiștii mai vîrstnici, nu demodați însă — cum sînt, de pildă, Louis Armstrong sau Duke Ellington — vorbesc de o «*maladie modernistă*» vită la acei interpreți cărora orice manieră sau stil de a cînta li se par potrivite, «*cu condiția ca ele să difere de cele anterioare*». Acești interpreți sînt «avangardiștii» care înțeleg eronat progresul; spre a-și epata ascultătorii, apelează la acorduri bizare, lipsite de orice sens estetic, nu au melodie, ba uneori nici chiar ritm — element fundamental în această muzică, servind cu mare eficiență comunicării.

În jazul modern, de altfel, ca și în alte domenii ale artei zilelor noastre, e un mozaic de tendințe, curente, orientări, maniere și artiști, care uită adeseori să comunice cu oamenii, să le recepteze sentimentele și năzuințele ce se vor susținute și încurajate prin creația, prin interpretarea artistică.

Desigur, nu la ei se gîndea pianistul Stan Kenton cînd pretindea — și nu fără temei — că, pentru ca jazul să-și poată continua dezvoltarea, trebuie să acceptăm etapele lui istorice și să lăsăm lucrurile să meargă înainte, *deoarece viitorul este larg și inspirator dacă muzicienii se vor folosi de toate metodele și mijloacele la îndemînă, indiferent de ce natură sînt ele, cu condiția să nu se uite că arta lor se adresează mulțimilor din lumea întreagă.*

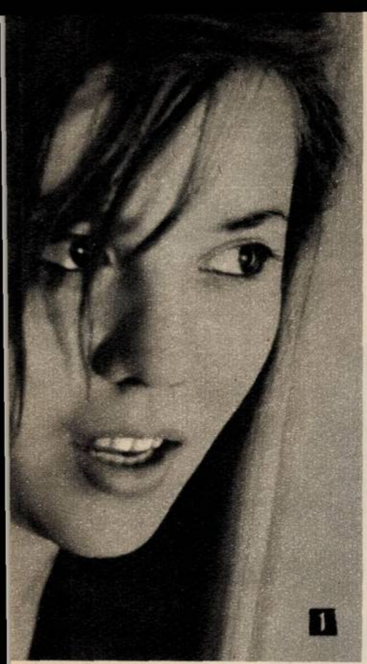

cititorii fotografiază

1 Cine vine? — Dr. C. Mititeanu

2 «Prima zi cu soare» — Francisc Koncz

3 Micul alpinist — Hans Koch

dialog
cu
cititorii

pentru glorificarea trecutului țării

Tovarășul Vasile Corneanu, tehnician constructor din Tulgheș, rn. Gheorghieni, face într-o scrisoare către redacție mai multe propuneri menite, după cum spune chiar d-sa, să contribuie la cultivarea sentimentului de mîndrie națională.

În acest sens corespondentul sugerează redacției publicarea, din cînd în cînd, pe copertă, a chipurilor unor personalități reprezentative din trecutul țării. Propunerea corespunde și intențiilor noastre. La anumite aniversări sau cu alte prilejuri ne vom strădui să-i dăm viață. Pe aceeași linie, tov. Corneanu propune o rubrică în care să se vorbească despre unele monumente istorice și să se evoce figuri mărețe de oameni care au luptat pentru fericirea și viitorul poporului român. Fără a fi încadrat diferite articole și materiale pe această temă într-o rubrică anumită, redacția noastră a acordat și va acorda totdeauna atenția cuvenită glorificării trecutului luminos al poporului nostru. Iată doar cîteva exemple mai recente: «Un monument al vitejiei ostășești» (nr. 2); «Eroina de la Jiu» (nr. 3); «Unirea, o pagină nepieritoare din istoria patriei» (nr. 4); «Un sat cu nume de voievod» (nr. 5); «Însîngeratul an 1907» (nr. 5); «Pe Argeș în jos» (nr. 6); «Creatorul neurochirurgiei românești» (nr. 7) etc.

propuneri, sugestii, opinii...

«De la nr. 1/1967, cînd ați publicat interesanta schiță polițistă «Olandezul zburător» de Georges Simenon, nu a mai apărut nimic similar în «Flacăra». Cred că nu aveți de gînd să abandonați acest gen atît de apreciat. Iată, de pildă, am citit în nr. 7, la «Cadran internațional», articolul «La 75 de ani, 67 volume», dedicat vestitei scriitoare engleze Agatha Christie. N-ar fi bine oare să citim în «Flacăra» cîteva nuvele polițiste al căror erou să fie detectivul Hercule Poirot, creat de Agatha Christie?»

Petre NICA, Suceava

«În pagina «Memento» din nr. 7/1967, la rubrica «Cinema», s-a strecurat o mică greșeală — fără îndoială, de tipar. Cred că regizorul filmului «Un bărbat și o femeie» este Claude *Lelouch* și nu *Lebouch*, cum a apărut. Am sesizat această eroare tocmai pentru că în «Flacăra» am mai citit de multe ori despre acest reputat cineast francez».

Cornelia STĂNESCU
elevă, Brașov

«Aș dori să fac unele propuneri, dar nu știu în ce măsură ele vor fi acceptate sau nu:

1) Trimestrial, «Flacăra» să apară cu un număr dublu de pagini, care să cuprindă, pe lîngă obișnuitele rubrici, și povestiri științifico-fantastice, documentare despre marile orașe ale lumii, un număr mai mare de fotografii în culori etc.

2) Ori de cîte ori apare pe copertă chipul unui om de artă, el să fie însoțit în corpul revistei și de prezentarea personalității sale».

Viorel NASUI
Sighetul Marmației

«Către sfîrșitul anului trecut «Flacăra» a publicat cîteva materiale îndreptate împotriva «cronofagilor», a acelora care își pierd timpul de pomană. Articolele respective au fost bine primite în orașul meu. Dar de ce ați încetat să mai publicați asemenea materiale? Credeți oare că au dispărut cu totul oamenii care se situează, prin comportarea lor, în afara normelor de conduită ale societății noastre?»

Alexandru PINTILIE
Galați

«Nu o dată am fost nemulțumit de rubrica «Curier». Știrile publicate în cele două pagini erau lungi, unele dintre ele fiind cunoscute din presa cotidiană. Constat însă o îmbunătățire a conținutului ultimelor apariții. Numărul 6, dar mai ales 7, prezintă într-o singură pagină mai multe lucruri și mai interesante decît înainte în două pagini. Cred că acesta trebuie să fie profilul rubricii».

Liviu ROTARU
Hunedoara

«Apreciez la publicista Felicia Antip — semnatara rubricii TV — combativitatea de care dă dovadă, fiind în asentimentul sutelor de mii de telespectatori, care nu au atît de ușor posibilitatea să-și impună punctul lor de vedere... Rubrica «Cadran internațional» este mult gustată. Doresc însă ca în cadrul acesteia să se accentueze cît mai puternic activitatea țării noastre pe plan mondial, în toate domeniile».

Vasile I. BUNEA
Gherla

«Am citit cîteva numere din revista franceză «Salut les copains», dedicată muzicii. Și pentru că noi nu avem o astfel de publicație, cred că singura revistă indicată să reflecte într-o oarecare măsură fenomenul muzical din țară este «Flacăra». S-a scris în revista dv. despre Hallyday, Sylvie Vartan, Claude François, Adamo și alții. De ce nu s-ar scrie mai mult și mai des și despre Constantin Drăghici, Margareta Pîslaru, Pompilia Stoian, Dan Spătaru, Anda Călugăreanu și despre alți soliști ai noștri, pe care-i îndrăgim?»

Nicolae DRĂGUȚ
Constanța

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Marin Drăghici, controlor calitate, 24 ani, Oțelu Roșu, str. Ștefan cel Mare 16: teme diverse, ilustrate; Aurel Marinică, sudor, 20 ani, Pitești, Uzina chimică de negru de fum — I.M.B.: teme diverse: Adrian Tofan, student, Galați, str. N. Bălcescu 70: muzică, sport; Viorel Biltz, student, Slatina, str. 7 Noiembrie 50: muzică, sport, ilustrate; Lucia Zamfirescu, absolventă liceu, 23 ani, Hunedoara, str. I.L. Caragiale 10, ap. 4: filozofie, literatură, cinema; Nicu Chilom, elev, 18 ani, Craiova, str. Poporului 49: sport, ilustrate; Luminița Stan, elevă, Piatra Neamț, str. Progresului 44 bis: teme diverse, ilustrate; Valeriu Popescu, elev, București, Calea Giulești 52, bl. 3, sc. D, et. 2, ap. 114: teme diverse; Iulica Diliță, elevă, sat Româneşti 8, com. Bărcănești, reg. Ploiești: teme diverse; Nicolae Moacă, operator extracție, 20 ani, Tg. Jiu, bd. Republicii, bl. 8, sc. A, et. 2, ap. 12: literatură, muzică, cinema, ilustrate; Vasile Cănilă, contabil, 22 ani, G.A.S. Trifești, rn. Iași: teme diverse, ilustrate; Silvia Graure, profesoară, com. Măureni, rn. Deta, reg. Banat: teme diverse, ilustrate; Camelia Stoian, educatoare, sat. Mileștii de Sus, com. Horgești, rn. Bacău: muzică ușoară, ilustrate; Costică Azoiței, electrician, 20 ani, Galați, Țiglina II, bl. B1, ap. 6: teme diverse: Paula Adriana Grigoraș, studentă, Iași, str. Cloșca 27: teme diverse; Nicolae Popescu, elev, com. Vama, rn. Cîmpulung Moldovenesc: literatură; Ionel Urzică, electrician, 24 ani, Bălan, bl. 2, ap. 81, rn. Miercurea Ciuc: teme diverse; Maria Șandru, tehniciană, 20 ani, Oradea, str. Anatole France 69: ilustrate; Valentina Mariana Mironeanu, elevă, Iași, str. Uzinei 58 A: teme diverse, ilustrate; Veta Lungu, contabilă, Comănești, str. 7 Noiembrie 3, reg. Bacău: teme diverse, ilustrate; Sandu Rafailescu, student, 20 ani, București, str. Elena Doamna 12, rn. Grivița Roșie: filozofie, sport, ilustrate; Nely Bulăreanu, croitoreasă, com. Țintea, rn. Cîmpina, str. Uzinei 402: sport, ilustrate, muzică ușoară; Brîndușa Irimescu, elevă, 17 ani, Piatra Neamț, str. Bicazului 40: poezie, pictură, teatru, cinema; Cornelia Eugenia Constantinescu, elevă, 18 ani, Iași, str. Gh. Doja 17: muzică, cinema, ilustrate; Paula Constantinescu, elevă, 18 ani, Iași, str. Sălciilor 16: cinema, ilustrate; Doina Malciu, elevă, Constanța, bd. Tomis 121: teme diverse, ilustrate; Iordache Tonciev, marinar, com. Negru Vodă, reg. Dobrogea: teme diverse, ilustrate; Pavel Hărănguș, laborant, Cluj, str. Trecătoarei 5: ilustrate; Franz Mülleck, elev, 16 ani, com. Sînmartin, 490, rn. Arad: muzică, cinema; Silvia Vidrașcu, elevă, 16 ani, com. Ciacova, str. Tîrgului 52, rn. Deta: teme diverse, cinema, ilustrate; Pavel Ioniță, mecanic, 24 ani, or. Gh. Gheorghiu-Dej, aleea Viorelelor, blocul Tineretului, et. 3, ap. 50: ilustrate; Mircea Matei, elev, Școala tehnică radio, 22 ani, București, str. Lunii 7, rn. 23 August: cinema; Ion Roșu, muncitor, 21 ani, Oltenița, str. C.A. Rosetti 116: teme diverse, literatură, sport, medicină; Manole Neagu, medic, com. Cașin 395, reg. Bacău: literatură, ilustrate; Viorica Mioara Negoiță, absolventă liceu, 18 ani, com. Jariștea, rn. Focșani: literatură, ilustrate.

în cîteva rînduri

Ana Ioniță. Oradea. Am luat notă de dorința dv. privind publicarea fotografiei interpretei preferate pe coperta revistei. Corespondența e bine să i-o trimiteți pe adresa Teatrului satiric muzical «C. Tă-

3

nase». Calea Victoriei 33, București.

Adriana și **Niculina Vasiliu,** Bîrlad. 1) Vă exprimăm mulțumirile noastre pentru sentimentele de simpatie față de revistă. 2) Personalitatea artistică a *lui* Richard *Burton* a fost prezentată pe larg în nr. 21/1966. O fișă filmografică s-ar dovedi și ea utilă, dar ceva mai tîrziu. 3) Cu privire la ultima întrebare vă recomandăm să vă adresați Radioteleviziunii române.

Graziela Rez, Rîmnicu-Sărat. Date interesante despre marele cîntăreț negru Nat King Cole am publicat cu prilejul morții sale, în anul 1965.

O.A. Covar, Ploiești. Revista noastră nu a publicat în ultima vreme nimic în legătura cu tema ce vă interesează. Ne *permitem* însă să vă recomandăm a vă adresa în acest scop tov. ing. Mircea Grumăzescu, secretar științific al Comisiei de acustică din cadrul Institutului de fizică al Academiei, Calea Victoriei 114, București.

Eugenia Perescu, Tr. Severin. 1) Reținem aprecierea dv. potrivit căreia... «Flacăra este o revistă care satisface pretențiile multor cititori...» și vă mulțumim pentru ea. 2) Am luat în evidență și dorința privind *istoria orașului Turnu-Severin*. 3) La ce v-ar folosi precizarea dacă cei trei copii ai Elizabethei Taylor sînt din prima, din a doua sau a treia căsătorie? Contribuie oare aceasta cu ceva la definirea profilului ei artistic?

Mihail Grecu, Craiova. 1) *Doriți o copertă* cu Steve Forrest? Am luat în evidență cererea dv. O mică fotografie a sa a apărut însă în pagina «Memento» din nr. 2/1967. 2) Actorului Șerban Cantacuzino scrieți-i pe adresa Teatrului «Ion *Creangă», str. G-ral Eremia* Grigorescu nr. 24, București.

Vasile Pavel, Ploiești. Ciudată întrebare! Ne cereți să vă răspundem cînd se dă examen de sfîrșit de an la propria dv. școală. Oare nu cunoașteți drumul către secretariatul școlii?

NOTĂ

Cititorii care se adresează redacției și doresc să li se răspundă în revistă sau prin poștă sînt rugați să menționeze în scrisori numele și adresele lor complete.

cititorii întreabă

poetul curajului...

Cititorii **Maria Tomescu** — *Craiova,* **Mihai Cioacă** — *Slatina,* **Iosif Lebon** — *Timișoara,* **Puiu Parpali** — *Tulcea cer cîteva date despre Gil Delamare.*

Răspunde MARIA ALDEA, ziaristă.

Admirăm și aplaudăm actele îndrăznețe ale eroilor filmelor, cursele lor temerare cu automobilul, salturile lor spectaculoase, fără să bănuim că de fapt ele *au fost «lipite» eroului, ca și peruca* splendidă, aurie. Că ele sînt dovezile de curaj excepțional și de bărbătească stăpînire de sine ale unor necunoscuți: dublurile.

Dublurile sînt ca umbra, ele nu au nume, cu excepția lui Gil Delamare. Personalitatea deosebită a *celui al cărui* rol în film este tocmai lipsa de personalitate proprie a pulverizat pur și simplu zidul anonimatului și al tăcerii. Și Gil Delamare a început să fie privit și el ca un erou, și meseria lui de cascador — meserie care nu e încă trecută în dicționare — să fie recunoscută și stimată.

Sînt puțini cei atît de curajoși cum a fost Gil Delamare, pe adevăratul său nume Gilbert-Yves de la Mare de la Villenaire de Chenavarin. Născut la 14 octombrie 1924 la Paris, a debutat în circ și, de foarte tînăr, a devenit celebru în echitație. În timpul războiului intră în Rezistență (la 18 ani) și apoi în armata de eliberare.

Sportiv talentat și multilateral, Gil Delamare obține centura de Judo. Este solicitat de cinematograf în filmul «Du Guesclin»: îl dublează pe Fernand Gravey în scena cînd ucide cu pumnalul *un cal care cabrează.*

Vă aduceți aminte de salturile extraordinare, de agilitatea lui Gérard Philipe în «Fanfan la Tulipe»? Aceste scene au fost filmate cu Gil Delamare. Recent, i-a dublat pe Belmondo în «Omul din Rio» și pe Louis de Funés și Jean Marais *în «Fantomas». Cei mai* importanți regizori și-l smulg pe acest cascador-fetiș, care a asigurat o parte din succesul a peste 50 de filme. Darryl Zanuck i-a încredințat o sarcină foarte dificilă: dirijarea scenelor de parașutaj deasupra satului Sainte Mére l'Église, în filmul său «Cea mai lungă zi» închinat debarcării.

Gil Delamare devine un personaj, în felul lui, legendar. Și ca o supremă dovadă a popularității celui destinat anonimatului, i se închină mai multe filme documentare: în 1963, scurt-metrajul «L'homme oiseau» (Omul pasăre) și, în 1965 «La tête sur les épaules» (Cu *capul* pe *umeri*). *În ele, lucru* neașteptat, omul-fără-față s-a dovedit a avea o figură de june-prim. Dar, așa cum a trăit, Gil Delamare a murit la o filmare în timp ce conducea mașina în locul altui june-prim, Jean Marais. Revistele de specialitate, întreaga presă au închinat *articole* îngrozite și *pline* de admirație acestui bărbat temerar care, în nopțile care precedau turnările periculoase, scria versuri pline de sensibilitate. Pentru poetul curajului care a fost Gil Delamare.

adaptabilitate la culoare

«Cum se explică culoarea diferită a penajului la păsări?»

Dorina MOROE — Bilcești

Răspunde AUREL PAPADOPOL, ornitolog, director adjunct la Muzeul de istorie naturală «Gr. Antipa», București.

Condițiile de viață diferite care au existat pe pămînt în cursul istoriei sale (în decursul perioadelor geologice), *deosebirile dintre repartiția* apelor și uscatului, deosebirile de climă între cei doi poli, diferențele de umiditate și de vegetație, ca și complicatele relații dintre viețuitoarele diverselor zone geografice și medii de viață și-au pus amprenta sub o formă sau alta asupra organismelor. Deci și coloritul, ca și alte caractere de formă și *structură (morfologice și anatomice),* de funcționare (fiziologice), la diferitele animale, apare ca un rezultat al influenței factorilor mediului înconjurător în decursul vremurilor — adică al evoluției — și în același timp ca un rezultat al felului diferit în care speciile de viețăți s-au modificat în *structura lor* și s-au adaptat în raport cu acești factori. La păsări coloritul este dat de penaj și de piele. Acest colorit este determinat genetic, fiecare nouă generație din aceeași specie semănînd cu părinții, cu toate micile deosebiri individuale care însă se încadrează între anumite limite, neschimbînd caracte*risticile esențiale ale speciei în condiții* similare de trai. De la ou, pui, pînă la păsările bătrîne caracterele fiecărei specii sînt bine diferențiate, chiar pe stadii de vîrstă. Năpîrlirile periodice sînt determinate *fiziologic (de hormonii* glandelor endocrine) și apar în cursul ciclului anual cu regularitate, la declanșarea lor contribuind o serie de factori externi ai mediului înconjurător (temperatură, lumină, umiditate, hrană etc.), în mod direct sau indirect. Coloritul fiind deci *rezultatul unei* întregi evoluții și adaptări, el este util *diverselor* specii sub diferite aspecte în relațiile lor complexe de trai. Între indivizii aceleiași specii ajută la recunoașterea reciprocă. Prin dimorfismul sexual (diferențele de penaj între masculi și femele) este asigurată recunoașterea partenerilor și atragerea reciprocă *în perioada de reproducere.* La multe specii, în epoca de reproducere apar așa-numitele «penaje nupțiale», foarte diferite uneori de penajul obișnuit la masculi. Așa bunăoară la stîrcii albi apar ca pene ornamentale «croșele» sau «egretele»; la «fluierarii gulerați» sau «bătăuși» întîlnim gulerul de pene; la pelicani, colorația roză etc. Aceste penaje nupțiale dispar prin năpîrlire după epoca reproducerii. La femele penajul este mai șters, mai aproape de culoarea mediului; la fel la pui și la păsările tinere, care seamănă bine în primul penaj cu femelele, chiar dacă sînt masculi. Acest aspect asigură perpetuarea *speciei, culorile greu* de remarcat în mediul înconjurător fiind un mijloc de apărare împotriva răpitorilor. La multe păsări, unde masculii participă deopotrivă cu femelele la clocit și îngrijirea puilor, nu se remarcă dimorfismul sexual sau este foarte slab: *pițigoi, grauri, ciocîrlii, prepelițe,* fluierari, păsările răpitoare de noapte și de zi etc. La multe păsări apare o colorație numită «criptică», mai ales la cele ce-și duc viața pe sol și prin arbori. Această colorație asociată cu anumite poziții, cu starea de nemișcare totală *sau cu anumite mișcări* duc la confundarea indivizilor cu mediul imediat înconjurător; fie cu asperitățile terenului, cum se întîmplă la puii de prundărași, fluierari, ploieri etc. sau la multe păsări adulte, printre care și dropiile, pasărea ogorului, ciocîrliile etc.; *fie cu cioturile și ramurile arborilor,* cum se întîmplă la lipitori, scorțari, unii ciufi etc. De exemplu, potîrnichile de tundră au 3 serii de năpîrliri, din care rezultă 3 serii de penaje foarte bine adaptate locurilor de trai: vara au un penaj criptic total, cu diverse nuanțe de brun-castaniu, gălbui etc., primăvara și toamna un penaj cu pete crip*tice și pete albe, semănînd cu terenu*rile ce au pe ele petice de zăpadă și de sol neacoperit, iar iarna o colorație total albă, asemănătoare cu albul întinderilor de zăpezi. Pescărușii ce zboară deasupra mărilor au spatele și partea de deasupra a aripilor cenușii-albăstrui, asemănătoare *culorii mării.* Dedesubt sînt albi, adică așa cum văd animalele cu care se hrănesc oglinda apei de jos în sus. Aceste cîteva exemple le considerăm suficiente pentru punerea în temă asupra acestei complexe probleme ce a impus numeroase cercetări din partea specialiștilor și la care încă mai sînt multe amănunte de elucidat.

pe scurt

Eugenia Kiricioglu — Giurgiu. Așa cum v-am făgăduit, răspundem celorlalte întrebări. 1) Numele de Strauss îl poartă mulți muzicieni. Cel dintîi artist de un *real talent a fost* Johann Strauss-tatăl (1804-1849). Un «concurent» al acestuia este unul dintre fiii săi, pe care îl chema tot Johann (1825-1899). Acestuia îi aparțin cunoscutele valsuri «Dunărea albastră», «Sînge vienez», «Povestiri din pădurea vieneză». Din anul 1863 și pînă la sfîrșitul *vieții* el se consacra operetei («Liliacul», «Voievodul țiganilor» etc.). Ceilalți doi fii, Joseph (1827-1870) și Eduard (1835-1916), au contribuit, de asemenea, și ei la înflorirea muzicii vieneze. Tot din această familie mai face parte un alt Johann (1866-1939), fiu al lui Eduard, compozitor și dirijor, dar mai puțin înzestrat. *De asemeni au existat și alți muzicieni* de valoare purtînd numele de Strauss, fără să aibă vreo legătură de rudenie cu familia amintită. Astfel, în această perioadă se afirmă Richard Strauss (1864-1949), bavarez, nu austriac, autorul operelor «Salomeea», «Electra», «Capriccio», «Cavalerul rozelor» și al «Simfoniei Alpilor». Tot cu numele de Strauss a fost și Oscar (1870-1954) care, de asemenea, a contribuit la succesul operetei vieneze. 2) Datele biografice pe care doriți să le cunoașteți le puteți găsi în «Dicționarul enciclopedic român», vol. I, pag. 589.

Olga Budeanu — Galați. Reprezen*tant al realismului critic, pictorul* Octav Băncilă (1872-1944) reflectă în opera sa numeroase aspecte ale contradicțiilor sociale. Dragostea față de oamenii simpli, revolta împotriva nedreptăților sociale sînt întîlnite frecvent în lucrările sale. Răscoala din 1907 i-a inspirat un ciclu de 15 tablouri *printre care: «Înainte* de 1907», «1907», «Execuția», «Recunoașterea», «După răscoale», «Propagandistul», «Historia». În lucrări ca «Muncitorul», «Grevistul», «Întrunirea» Octav Băncilă s-a inspirat din viața și lupta clasei muncitoare împotriva exploatării capitaliste. Opera sa se caracterizează printr-o compoziție *simplă și clară.* În afara compozițiilor istorice a pictat portrete, peisaje și naturi moarte.

REGINA VICTORIA SE MUTĂ

Din cauza lucrărilor pentru construirea unei treceri de nivel, statuia de bronz a reginei Victoria a fost recent mutată de la vechiul său loc, din apropierea podului Blackfriars din Londra. Iat-o în fotografia noastră la începutul călătoriei care avea s-o ducă, la bordul unei macarale, aproape 30 de metri mai departe.

CA ÎNTR-O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

Tronul e «cu totul și cu totul de aur». 30 asemenea jilțuri au fost «construite» pentru filmul de mare montare «Casino Royal». Dacă ar fi adevărate, ar valora 64 000 000 lire.

Mai mult ca sigur, etalarea unei atît de mari cantități de metal prețios nu va aduce nici o contribuție la liniștirea spiritelor celor îngrijorați de rezolvarea încurcatei probleme a prețului aurului ce se pune în prezent cu acuitate pe piața interoccidentală.

FLACĂRA VARIETĂȚI

cuvinte încrucișate

LA VEDERE

ORIZONTAL: 1) A pune în vedere — Transparentă și incoloră. 2) Semn de orientare — Trecut cu vederea. 3) Nu poate fi ascuns vederii — Să ne vedem sănătoși! 4) Unt! — Prezență. 5) Cît vezi cu ochii — N-are strălucire. 6) Cum te văd și mă vezi — După cum vezi — Vizibile la țară, mai ales la horă. 7) Net! — Văzute bine. 8) Bigudiuri — Hambar (reg.). 9) Scump la vedere — Vedere — Iubesc (lat.). 10) A pune în văzul tuturor — Unul după una! — Vede mijlocul! 11) Afirmație — Pătați — A pierde din vedere. 12) Se spune că vede mai bine noaptea — Văruit. 13) A vedea (fig.) — Sare-n ochi (fem.).

VERTICAL: 1) Frumoși la vedere — Nu le vede (fam.). 2) Peisaje — Nu poate fi pătrunsă cu ochii. 3) Localitate în Olanda — A nu-l vedea în ochi — Notă muzicală. 4) Văzută a doua oară — Celui de colo. 5) Ieșit din pușcă și totuși văzut — Prostuțe. 6) Fluviu european — Ordin de plată — Cenușiu. 7) Zina Sorescu — Loc de teatru — Vino! 8) Sunet ascuțit — Te privește cruciș! — Scade! 9) Vedere fantezistă — Te-ajută la vedere (pl.). 10) A ieși la iveală — A fost odată — L-ați văzut în Năpasta! 11) Puncte de vedere — Vede dublu. 12) Fire — Cînd ți-ai vedea ceafa.

Florin EREMIA

Dicționar: EPE, SAV.

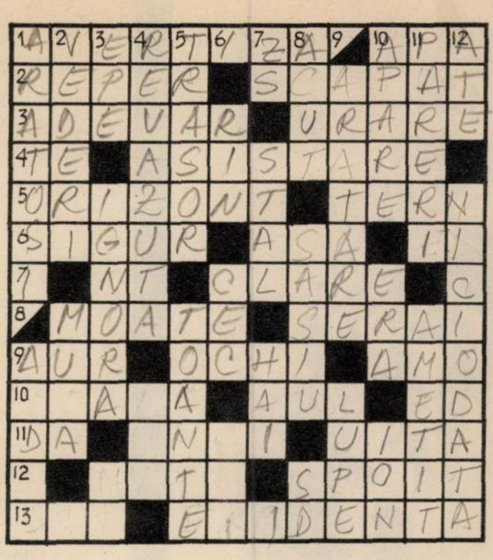

dezlegarea jocului VORBE MARI apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) FILIP — CABANE. 2) ENISEI — MARET. 3) RIMA — SCALARA. 4) AMINA — ANEMIC. 5) TATOMIR — NAT. 6) E — ASIN — NA — IC. 7) UT — CAPE — OCA. 8) ORAȘ — LOGHI — T. 9) CA — PUTERE — U. 10) T — GAMA — ENORM. 11) ATONI — PATRIA. 12) VAGA — SO — ITAR. 13) ASACHI — CAISI.

umor
de peste hotare

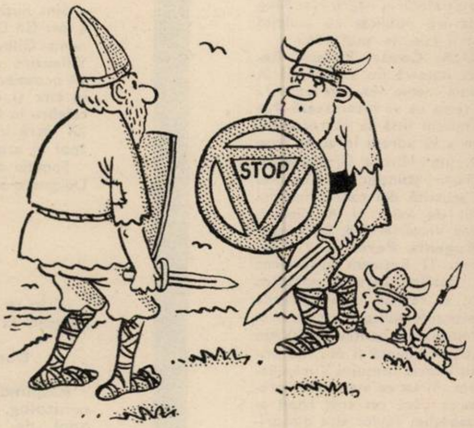

— — —

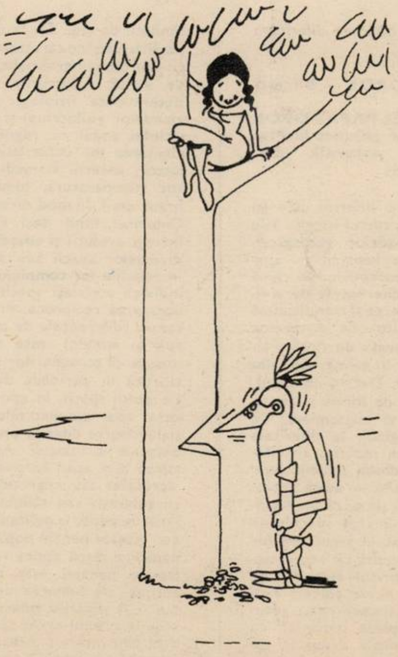

— — —

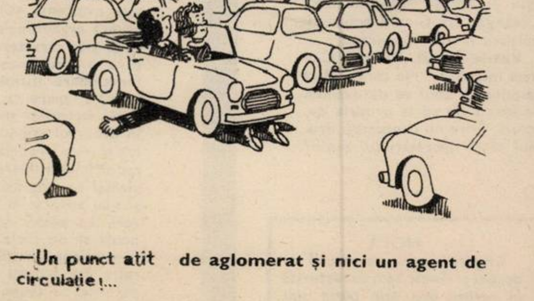

—Un punct atît de aglomerat și nici un agent de circulație!...

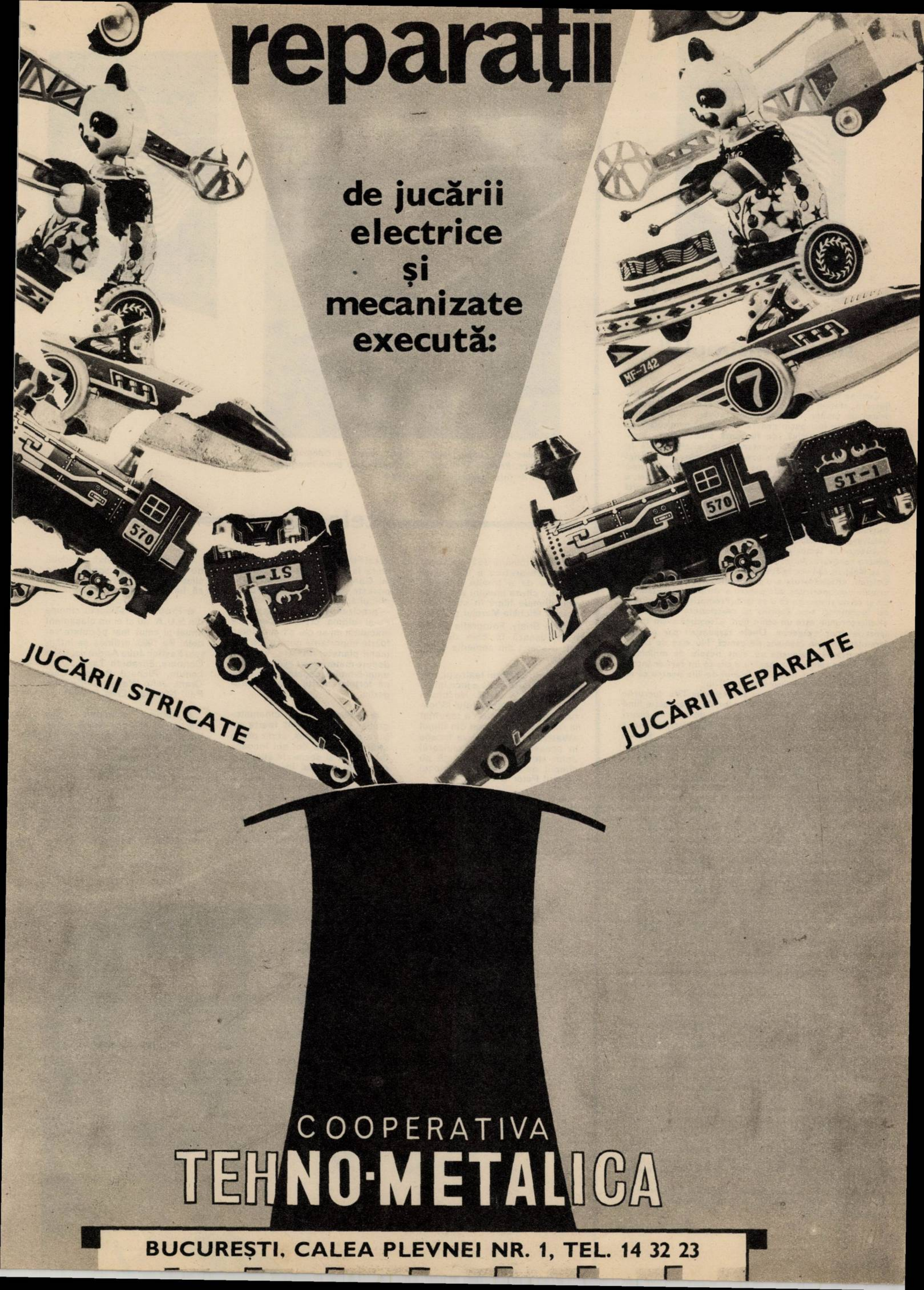

reparații

de jucării
electrice
și
mecanizate
execută:

JUCĂRII STRICATE

JUCĂRII REPARATE

COOPERATIVA

TEHNO-METALICA

BUCUREȘTI, CALEA PLEVNEI NR. 1, TEL. 14 32 23 tv

„se mai întîmplă“

Cum se măsoară eficiența unei emisiuni de tipul «Reflector», «Față-n față», «Ancheta TV»? Cu «Reflectorul» e destul de simplu. Prinzînd în obiectivul său nu situații mai mult sau mai puțin generale ci cazuri particulare de incurie administrativă, de flagrantă nesocotire a unor îndatoriri și cerințe binedeterminate, «Reflectorul» își asumă un rol organizatoric precis. Lista mereu mai lungă de «răspunsuri la critică» pe care Florin Brătescu ne-o citește în deschiderea fiecărei emisiuni este, în felul ei, o garanție de eficiență. Chiar dacă facem partea cuvenită autocriticii formale, hîrtiilor multiplu semnate venind să se adauge unor dosare pline de alte «angajamente» similare. Și chiar dacă unele dintre ele reprezintă simple «luări la cunoștință». (Să ne amintim, de pildă, cazul restaurantului lactovegetarian dintr-un oraș de provincie despre care «Reflectorul» semnalase că e de prea multă vreme închis pentru renovare. Autoritățile locale «și-au însușit critica» și au făgăduit că-l vor redeschide în octombrie. Ca mîine...) Oricum, «Reflectorul» are și posibilitatea de a reveni pe urmele descoperirilor sale pentru a verifica ce s-a îndreptat și ce nu și sperăm că o va face. Promptitudinea cu care cei incriminați s-au deprins să reacționeze la sesizările «Reflectorului» este un semn bun. Cîteodată avem totuși senzația unor exagerări. Unele răspunsuri par pripite, formulate într-un moment de panică. Nu este de crezut că autoritățile craiovene au avut nevoie de mijlocirea reporterilor televiziunii pentru a afla că un cartier întreg de locuințe noi stă nefolosit de luni de zile pentru că nu s-a rezolvat încă problema încălzirii lui.

Cu emisiunile «Față-n față» și «Ancheta TV», lucrurile se prezintă oarecum alt fel, sfera lor de investigație fiind în principiu diferită. Deoarece pun în discuție nu cazuri ci probleme, valoarea lor nu poate fi apreciată în funcție de numărul deficiențelor realmente remediate. Ele își ating obiectivul atunci cînd izbutesc să formuleze clar problema abordată, s-o delimiteze precis, să-i pună în lumină toate aspectele esențiale.

Cronica elogioasă pe care am consacrat-o cu cîteva săptămîni în urmă primei emisiuni «Față-n față» obligă la o revenire, dat fiindcă rubrica nu se menține la nivelul ei inițial. Relațiile comerț-cumpărător au fost tratate superficial, accentul căzînd pe unele subprobleme marginale. Ar fi trebuit să se enunțe deschis și curajos adevăratele cauze ale pierderii inadmisibile de timp la care este nevoit să se resemneze oricine pleacă la cumpărături: persistența, în 1967, a «cozilor» moștenite din vremea cînd oferta de mărfuri nu izbutea nici pe departe să satisfacă cererea, dezordonata aprovizionare a magazinelor care face ca nicăieri să nu poți găsi în permanență un sortiment complet de măsuri, culori etc. Pornindu-se de aici s-ar fi putut determina ce neajunsuri organizatorice, administrative, birocratice etc. explică veșnica înghesuială din magazine de încălțăminte, mercerii, parfumerii etc. și ce împiedică asigurarea prezenței permanente în rafturi a tuturor bunurilor de consum solicitate pe scară largă. În locul unei dezbateri pe aceste coordonate am fost martorii unei interminabile discuții pe tema vitală a soldurilor și cupoanelor, agrementate de trimiteri la nesemnificative cazuri particulare însoțite, de pe ambele bănci, de un jenat «Se mai întîmplă...». Așa s-a ajuns pînă la citirea unor denunțuri aparent neverificate la adresa unor vînzători prea iuți de mînă la cîntărit sau la măsurat. E adevărat, «se mai întîmplă», dar nu despre ceea ce «se mai întîmplă» așteptăm să se vorbească în «Față-n față». Vînzătorul care dă lipsă la cîntar este de altfel un fenomen mult mai puțin răspîndit decît cel care vinde anumite mărfuri numai contra «ciubuc». Dacă emisiunea și-ar fi îndreptat atenția asupra cauzelor materiale ale acestei stări de fapt, telespectatorii ar fi fost mai satisfăcuți.

Eludarea racilelor principale în această emisiune este și mai frapantă dacă o punem «față-n față» cu ancheta consacrată asistenței medicale. Autorul s-a adresat unui mare număr de medici și de bolnavi, pe care a știut să-i convingă să vorbească deschis despre problemele de fond, decurgînd din carențe de organizare, nu despre cîteva slăbiciuni omenești alese la întîmplare după principiul «se mai întîmplă».

Pe terenul lui «se mai întîmplă» vînează «Reflectorul». Să-i fie lăsat în exclusivitate. Iar celelalte emisiuni să prospecteze mai adînc.

Felicia ANTIP

film

Un nume nou: Iudit Halász, tînără vedetă a cinematografiei maghiare. Primele ei filme o recomandă ca o bună interpretă a tipului de fată ingenuă și romanțioasă.

telegrame

● Casa italiană de filme **Gava Cinematografica** a avut amabilitatea de a trimite redacției noastre cîteva imagini ale unora din ultimele filme în care apar actorii: Michèle Mercier și Jean-Claude Brialy. Fotografia de jos îi înfățișează în chip de miri într-o scenă din comedia «Soții noștri».

● Prins de dorul teatrului, mai precis de dorința de a juca într-o nouă piesă a lui R. Hochhuth (autorul mult discutatului «Vicarul»), Richard Burton a renunțat la rolul lui Wellington din filmul «Waterloo» pe care-l va începe în această primăvară regizorul John Hudson. Se pare că pe cîmpul de bătaie îl va înlocui actorul Peter O'Toole.

● Regizorul sovietic Marc Donskoi a terminat filmările pentru «Inimă de mamă», producție în două serii, închinată mamei lui Lenin, Maria Ulianova. Cineastul a plănuit de multă vreme acest film, încă de pe vremea cînd lucra la «Mama» după romanul lui Gorki. «Nu este vorba de o poveste sentimentală consacrată dificultăților dragostei materne — precizează cineastul explicîndu-și ultima creație. Ceea ce discutăm mi se par a fi probleme foarte importante pentru toți oamenii planetei noastre. Vorbind despre maternitate, evocăm forța umanismului, capabil să se opună forțelor morții și ale distrugerii».

● «Adamo intră în cinematografie. Lucrurile sînt foarte sigure de data asta», scrie presa străină care de doi ani încoace tot anunță și dezminte știrea cu privire la debutul în cinema al idolului nr. 1 al muzicii ușoare.

Cel care l-a convins să se instaleze pe un platou a fost actorul Bourvil. El i-a descris într-un chip cît se poate de atrăgător rolul unui tînăr ucigaș dintr-un film (cu titlu nestabilit) pe care-l face regizorul Leo Joannon.

Adamo a acceptat. Motivul: nu este obligat să scoată nici o silabă muzicală, ci pur și simplu să fie actor, nu Adamo.

● Proprietarii sălilor de cinema din S.U.A. au și ei un clasament anual al celor mai populare vedete. Pe 1966, ordinea se înfățișează astfel: Julie Andrews, Sean Connery, Elizabeth Taylor, Jack Lemon, Richard Burton, Cary Grant, John Wayne, Doris Day, Paul Newman, Elvis Presley.

● Actorul american Tony Curtis se află la Roma unde interpretează rolul principal masculin din filmul «Centura de castitate» al lui Pasquale Festa Campanile. Răspunzînd întrebărilor unei ziariste italiene, Curtis a mărturisit că dacă viața i-ar mai oferi prilejul de a-și hotărî cariera, în nici un caz nu și-ar alege-o pe cea de actor: «De ce să repet aceleași experiențe? Aș vrea să am altele, cu totul diferite».

Sub conducerea dirijorului Marin Constantin, printre alte piese, «Madrigalul» va interpreta în această primăvară, în primă audiție, Orfeu de Monteverdi.

CÎNTĂ „MADRIGALUL“

Dacă ne amintim bine, pregătirile românești pentru Festivalul internațional «Musica antiqua Europae Orientalis» de la Bydgoszez — Polonia 1966 ridicau unor muzicologi de la noi semne de întrebare. Ce anume am fi putut prezenta în cadrul unui festival cu programe de muzică preclasică? Înregistrează tradiția noastră piese de muzică veche cultă, deci prezența unor compozitori care să fi scris piese corale într-o vreme în care buciumul chema poporul la oaste, într-o vreme de bejenie și neliniști istorice, într-o vreme cînd se ridicau mănăstirile Putna, Moldovița sau Voroneț? Au trăit oare în chilii sau în așezări laice oamenii aceia care să-și fi pus pe note sentimentul de înfiorare lină încercat sub cerul plin cu stele, exultanța transmisă de psalmii lui Dosoftei sau poate surpriza luminii în zilele de Florii?

Dificultatea răspunsului și-a asumat-o corul *Madrigal* care, într-un răstimp relativ scurt, în afara activității concertistice obișnuite, a izbutit să valorifice într-o manieră originală, plină de sensibilitate, o tradiție muzicală aproape uitată. Dar cum s-a ivit această formație care, în mai puțin de patru ani, și-a cîștigat o largă popularitate în fața iubitorilor de muzică de la noi și din alte țări ale Europei? Ea s-a născut din entuziasmul, perseverența și dragostea de muzică a unui mănunchi de tineri studenți și absolvenți ai Conservatorului «Ciprian Porumbescu» din București, instruiți și conduși de dirijorul Marin Constantin, artist emerit.

Tînăra formație și-a făcut debutul în anul 1964 o dată cu participarea sa la cea de-a treia ediție a Festivalului internațional «George Enescu» de la București. Impresiile lăsate auditoriului au fost atunci excelente. Corul «Madrigal» a constituit una din revelațiile festivalului.

«Coruri ca Madrigal — afirma după un concert cunoscutul compozitor elvețian André Marescotti — *se pot număra pe degetele unei singure mîini în Europa»*, iar criticul muzical francez Marc Pincherle aprecia că: *«Ansamblul coral Madrigal suscită o mare admirație prin deosebita calitate a vocilor, prin disciplină, prin miraculoasa justețe intonațională și înalta ținută interpretativă»*. Formîndu-și colectivul, dirijorul Marin Constantin a urmărit cu consecvență principiul «non-vibrato» în selecționarea vocilor, alegînd sensibilități capabile să răspundă psiho-tehnic solicitărilor sale, subordonate realizării unei cît mai depline omogenități timbrale. Dacă la toate acestea vom adăuga adoptarea de către dirijor a modalității celei mai inspirate de prezentare a pieselor aflate în repertoriul corului, bazată pe o largă documentare și consultare cu cele mai competente personalități ale vieții noastre muzicale, «miracolul» repetatelor succese ale formației își găsește o explicație cît se poate de pămînteană.

O remarcă deosebită se poate face în legătură cu criteriile de alegere a repertoriului. Tocmai în acest domeniu prinosul adus de corul «Madrigal» muzicii vechi românești este cel mai mare. Descoperirea unor texte uitate sau abandonate, descifrarea unor manuscrise care să ateste prezența unei muzici culte la noi încă din secolul al XV-lea, a unor capodopere de muzică psaltică și a unor compozitori, iată ceea ce este într-adevăr muncă de pionierat. Și ar mai fi de spus ceva. Cultivînd genul «a capella», propunîndu-și să promoveze cele mai valoroase lucrări preclasice și contemporane din repertoriul național și universal, corul «Madrigal» reușește, în adevăr, așa cum s-a mai spus, închegarea unei imagini impresionante: cea a continuității unui spirit ce leagă contemporaneitatea de secolele trecute ale culturii muzicale românești.

Îmbogățit cu un prestigiu meritat, «Madrigalul» întrunește premisele unei cariere viitoare strălucite; căci după Festivalul internațional «Haendel» de la Halle 1965, după concertele susținute în același an la Berlin, Dresda, Leipzig etc., după participarea la Festivalurile «Primăvara la Praga», «Liszt-Bartok», Ungaria, «Artă și cultură», Franța, și cel de la Bydgoszcz, Polonia, vor urma anul acesta participarea la Festivalul internațional «George Enescu», la Festivalul internațional al muzicii de cameră din Bulgaria, la Concursul internațional *de coruri polifonice de la Arezzo*, Italia, la un festival al muzicii de la Passau, R.F. a Germaniei. Se vor întoarce oare cu noi trofee?

Lucian ROȘCA
Fotografii de S. STEINER

Costumația de epocă creează concertelor «Madrigalului» o ambianță plastică adecvată.

---

carnet de scriitor

o sugestie

de Eugen FRUNZĂ

Se face la noi mult și din ce în ce mai mult pentru păstrarea și punerea în valoare a tezaurului culturii naționale. Nici nu se poate concepe dragostea de patrie fără un profund și nepieritor respect pentru opera înaintașilor. Desigur, nu toți dintre aceștia au putut și nu pe toți vremea i-a ajutat să-și reverse strălucirea de veci peste întregul pămînt românesc. Nu toți poeții au fost Eminescu, nu toți muzicienii Enescu, nu toți pictorii, Grigorescu sau Luchian. Dar toți cei care s-au ridicat o clipă peste ziua lor și s-au răspîndit în cele viitoare merită un semn statornic al amintirii. Căci fără ei, fără truda lor, nici superba strălucire a luceferilor nu s-ar fi împlinit.

Iată de ce mă gîndesc la nevoia și datoria de a păstra pentru toți aceștia, undeva, un colț al neuitării și de a oferi generațiilor tinere cîteva imagini și documente din viața și opera lor. În acest sens aș propune înființarea în fiecare centru de regiune a unei «Case memoriale» colective închinate acestei categorii de personalități din trecutul cultural, artistic, științific al regiunii respective. Ar fi o interesantă și sugestivă mărturie a contribuției pe care unul sau altul dintre meleagurile acestei țări a dat-o la dezvoltarea în ansamblu a culturii noastre.

Dacă marii creatori au pretutindeni cîte o candelă aprinsă, în schimb un poet ca de pildă gingașul Oreste cu al său «Cireș înflorit» sau ca mai de mult plecatul dintre vii Nicolae Nicoleanu, care slăvea în stihuri pe cei căzuți pentru patrie și libertate, și-ar avea locul într-o asemenea «Casă memorială». Aici, într-o «Casă», poate în Banatul natal sau la Galați, unde și-a petrecut o parte din viață, aș vrea să-l văd pe Ioan Ivanovici, autorul inspirat al valsului «Valurile Dunării», iar la Suceava, de pildă, pe Tudor Flondor, muzician cu înalte însușiri, ale cărui lieduri și piese corale au rezistat, nu puține, timpului. Și pentru că e vorba de Suceava, aș vrea să-i întîlnesc în «Casa» lor pe un Simion Florea Marin, neostenitul folclorist, pe Eraclie Porumbescu, povestitorul de autentică sevă populară, pe pictorul Epaminonda Bucevschi, pe profesorul și cărturarul Ioan G. Sbiera și pe mulți, mulți alții. După cum, dintre cei mai apropiați în timp de noi, aș dori să revăd pe literatul erou Ion Grămadă, pe harnicul culegător de cîntece Alexandru Voevidca, pe istoricul literar, filozoful și poetul Vasile Gherasim, care și-a cîștigat un merit deosebit prin stabilirea originii lui Eminescu, și iarăși pe încă mulți, mulți alții, ostenitori pe ogorul culturii românești în acel colț de țară. N-am făcut decît să citez cîteva nume, din nevoia de a exemplifica și fără nici o pretenție de a hotărî ierarhii sau de a epuiza lista.

Nădăjduiesc că asemenea «Case» ar putea să capete în viitor chip și contur aievea, contribuind la instruirea tineretului și la educarea lui patriotică.

cadran internațional

Aspect de la expoziția românească din cadrul ediției de primăvară a tradiționalului Tîrg de bunuri de consum de la Frankfurt pe Main, unde întreprinderile de comerț exterior ale țării noastre prezintă confecții, textile, tricotaje, încălțăminte, sticlărie, covoare, instrumente muzicale, împletituri etc.

din nou criză în nigeria

Împrejurările în care a fost asasinat fostul șef al statului nigerian, generalul Ironsi — tăinuite mai bine de jumătate de an — formează substanța unei broșuri intitulate «Nigeria 1966» apărută recent la Lagos sub îngrijirea actualului conducător al țării, colonelul Gowon. Editată cu scopul de a contribui la eliminarea neîncrederii dintre diferitele populații ale țării și a încordării interne, broșura a avut un cu totul alt efect, aducînd, de pildă, într-un stadiu acut divergențele — mai vechi — dintre Gowon și guvernatorul militar al regiunii de est a țării, lt. col. Ojukwu. («Între acești doi oameni — scria publicația **Jeune Afrique** — se află nu numai cei 500 km care despart Lagosul de Enugu, capitala provinciei orientale, ci mai ales prăpastia neîncrederii între populațiile hausa, din nordul țării, și ibo, din est».)

Unul din protagoniștii crizei: locotenent-colonelul Ojukwu.

Generalul Ironsi, de origine ibo, promotor al ideii de desființare a sistemului de conducere federală a Nigeriei, a dispărut în vara anului trecut în condiții misterioase, în timpul loviturii de stat inițiate de cercurile militare din nordul țării, ostile întăririi prerogativelor guvernului de la Lagos.

La apariția broșurii «Nigeria 1966» Ojukwu — de asemenea de origine ibo — a reacționat violent, considerînd că ea nu este mai mult decît «versiunea lui Gowon» asupra episodului uciderii lui Ironsi și făcîndu-l pe actualul conducător de la Lagos direct răspunzător de asasinarea fostului lider ibo.

Disputa în jurul lucrării «Nigeria 1966» — subliniază cunoscătorii realităților nigeriene — este însă numai unul dintre episoadele actualei situații încordate din țară. Principala problemă o reprezintă în aceste zile hotărîrea aceluiași Ojukwu de a desprinde din componența Federației Nigeriei provincia orientală a țării. Astfel, dacă pînă acum cîțiva ani liderii ibo din est erau aceia care se manifestau în favoarea realizării unui stat unitar și cercurile hausa din nord păstrau distanța față de această idee, astăzi rolurile s-au inversat.

Proiectul lui Ojukwu se lovește însă de multe obstacole. «Nigerienii — scria tot **Jeune Afrique** — știu ca dacă menținerea unității pune o serie de probleme, destrămarea ei ar ridica altele, mult mai grave. După ce criterii ar fi trasate frontierele între eventualele state? Cum ar fi împărțite actualele resurse ale țării? Cine ar plăti datoria externă a Nigeriei, care se ridică azi la 220 milioane lire sterline? Care ar fi statutul minorităților naționale nou create?»

Sînt motive pentru care revista își exprimă speranța că actualul moment de criză internă va fi depășit, ca și altele similare, declanșate în ultimii ani.

Corneliu VLAD

Recentele alegeri parțiale din Anglia — pentru completarea a trei locuri vacante în Camera Comunelor — și care au marcat un sensibil regres al partidului laburist,au cunoscut și asemenea mostre de propagandă electorală de tip american.

JAMM
JAMM
JAMM
JAMM

un hotel - oraș

— corespondență din moscova —

Recent și-a primit primii oaspeți o parte a hotelului «Rossia», construit în străvechiul cartier Zariadie din imediata apropiere a Kremlinului și a Pieței Roșii.

Privit din turnul Spaski, ansamblul hotelului apare ca un imens pătrat din beton, ocupînd o suprafață de 40 000 metri pătrați. Pe fiecare latură a pătratului se înalță cîte 12 etaje. Corpul turn dinspre magazinul universal «Gum» va avea 22 de etaje.

Deocamdată a fost dată în folosință aripa dinspre Kremlin, cu 500 de camere. Peste tot se observă grija deosebită pe care arhitecții și constructorii au acordat-o confortului celor 920 de oameni ce pot fi găzduiți aici. La parter se află administrația, biroul de informații, garderobe spațioase, un mare restaurant.

Intrăm într-o încăpere primitoare, cu tapete lavabile, fotolii confortabile, dulapuri în pereți, paturi joase. Pe o măsuță — un telefon alb. Într-un colț — o lampă cu abajur. La ferestre — perdele în culori agreabile. Sala de baie este în faianță vernil. Locatarul poate să-și «comande» microclimatul cu ajutorul unui termoregulator, care menține automat în cameră temperatura și umiditatea dorite. Există și apartamente cu două sau mai multe camere, prevăzute cu frigider, bar, televizor, într-un cuvînt, cu tot ce presupune confortul modern.

În prezent se desfășoară lucrările de finisaj în celelalte corpuri ale hotelului. Încă în primul trimestru al acestui an va intra în funcțiune și aripa sudică cu fațada spre rîul Moscova, aripile nordică și estică și corpul turn. În cele 3 200 de camere, cîte va avea în total «Rossia», vor putea fi găzduite circa 6 000 de persoane. Hotelul va dispune de două săli de cinema cu ecran lat, a cîte 750 locuri fiecare, trei restaurante și numeroase bufete și braserii, la care vor putea lua masa simultan 4 000 de persoane, o sală de spectacole cu 3 000 de locuri. Pe acoperișul hotelului se vor amenaja promenade și solarii. La dispoziția oaspeților vor sta 90 de lifturi și șase escalatoare rulante, servicii de poștă, ghișee de bancă, ghișee de bilete pentru spectacole, saloane de coafură, spălătorii, chioșcuri de ziare. Se va instala un post de videotelefon. La subsol vor fi amenajate garaje pentru 500 de automobile.

Întregul complex al hotelului «Rossia» va fi terminat la începutul lunii noiembrie, în ajunul celei de-a 50-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

S. PODINĂ

toyota își ia avînt

Între 9 și 19 martie are loc la Geneva cel de-al 37-lea salon internațional de automobile. Această «paradă a automobilelor» coincide cu momentul în care industria de automobile a țărilor capitaliste se află într-o aprigă confruntare.

Încă nu se știe care dintre mărci și modele se vor afirma, vor fi în cel mai înalt grad apreciate. Dar fără îndoială despre mărcile de automobile «Toyota» și «Honda» se va vorbi și se va scrie mult. Comentînd exponatele salonului de la Geneva, săptămînalul

Automobile «Toyota» în docurile Londrei

elvețian *Die Weltwoche* remarcă: «Care dintre exponatele acestui salon va atrage în mod deosebit atenția specialiștilor? Fără îndoială automobilele japoneze, ale căror noi modele prezintă un interes deosebit... Prezența pronunțată a automobilelor japoneze este o caracteristică a salonului».

Iată deci că, alături de aparatele de radio cu transistoare, de televizoarele portative și *oțelurile speciale*, pe piețele occidentale au apărut și automobilele japoneze, reprezentînd un concurent puternic. În fond, aceste mărci de automobile se străduiesc de ani de zile să se afirme pe piața occidentală. În Danemarca, Franța, Anglia și Suedia ele au apărut mai de mult — ce-i drept — reprezentînd un început, dar se pare că în prezent asistăm la o încercare de străpungere masivă a «barierelor» lumii occidentale. Și acest lucru nu este întîmplător. Industria japoneză de automobile a realizat în ultimul deceniu un adevărat salt. Ca ilustrare, un singur fapt: în 1966 producția japoneză de automobile a crescut la 286 585 unități. Ca urmare, Japonia a întrecut Anglia și a reușit să devină al treilea producător de automobile după S.U.A. și R.F.G.

Ford, Vauxhall și Mercedes au găsit un puternic adversar în Toyota Motor Company. «Adversarii noștri cei mai periculoși de *mîine vor fi fără îndoială japonezii»* — afirma nu demult cu îngrijorare Henri Ford II.

G. LUCA

Populația R.D. Vietnam desfășoară o muncă eroică pentru refacerea obiectivelor distruse de bombardamentele intervenționiștilor americani. În fotografie: cu arma pe umăr, gata în orice clipă de a da riposta agresorilor, muncitori și ingineri lucrează la refacerea unui pod.

în 855 de puncte

Terapia prin artă a bolilor psihice este în prezent larg aplicată, folosirea picturilor și desenelor alienaților mintali în stabilirea diagnosticului — de mult cunoscută. La spitalul Sf. Ana din Paris se face ceva în plus: cercetători ai Centrului internațional de documentare în domeniul expresiilor plastice (C.I.D.E.P.) caută să sistematizeze științific datele obținute prin studierea picturii bolnavilor psihici.

Ei au ajuns, după ani de trudă, la stabilirea unor grile aplicabile oricărei lucrări figurative. Acestea o descompun într-o gamă întreagă de elemente, începînd cu materialul în care s-a lucrat, culorile folosite, valorile *lor, modul de execuție (minuțios*, rigid, suplu etc.), felul în care este acoperit fondul și terminînd cu tema lucrării, metafora pe care o exprimă, simbolurile folosite ș.a.m.d. — în total 855 de puncte.

Și pentru că nu creația în sine prezenta interes ci triunghiul «lucrare-autor-bolnav», codului plastic i s-a adăugat un altul, furnizat de dosarul clinic al pacientului — alte 260 de criterii pentru analiza neuropsihiatrică și 462 pentru cea psihobiografică. Totul, transpus în fișe perforate. Suprapunerea lor scoate la iveală zone mai dens perforate, din a căror «topografie» medicii pot trage concluzii.

În prezent, la spitalul Sf. Ana cercetătorii elaborează o metodă de analizare similară a *lucrărilor non figurative, abstracte. Ei* nădăjduiesc, după cum informează un articol apărut în revista **Science et vie,** să poata crea un instrument capabil de a aborda fenomenul încă misterios al creației picturale dintr-un punct de vedere statistic.

Celor care și-au exprimat — poate, pe bună dreptate — scepticismul argumentînd că în artă există un «ce» ireductibil la asemenea descompuneri, cercetătorii de la spitalul Sf. Ana le ripostează că pentru a se ajunge la înțelegerea științifică a unui fenomen, fie el și de creație, stadiul descrierii pure trebuie depășit, pentru a se trece la cel al clasificării. Lucru pe care îl și fac.

D. ȘTEFAN

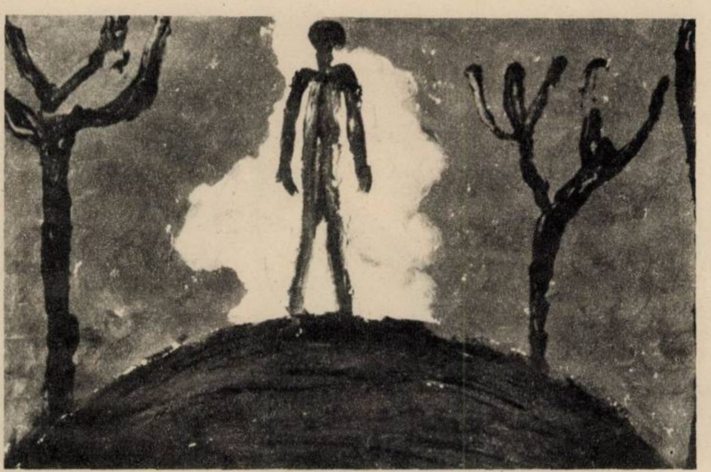

O lucrare simplă, puerilă. Dar cît este de covîrșitor sentimentul de singurătate pe care îl degajă. Cercetătorii de la spitalul Sf. Ana au remarcat frecvența deosebită cu care acest sentiment se întîlnește în pictura alienaților mintali.

răspunsul statisticilor: bărbatul și femeia sînt egali

Doctorul M.J. Karvonen, de la Organizația Mondială a Sănătății pentru Europa, a întocmit un tabel comparativ al însușirilor fiziologice și psihologice ale bărbatului și femeii, ale cărui date le-a expus în cursul unei conferințe la Școala de sănătate publică din Zagreb. Ținînd seama de studiile științifice cele mai recente, doctorul Karvonen consideră că, inferioară bărbatului pe planul forței fizice și al capacității de rezistență musculara, femeia îl depășește în anumite activități și anume cele care țin de exprimarea prin cuvinte, dexteritatea degetelor, rapiditatea observației, memoria imediată. Bărbații par mai agili în a-și reprezenta în mod concret obiectele, în a mînui cifrele și aparatele tehnice. Femeile sînt mai sociabile, mai sensibile și mai puțin agresive, mai puțin pornite decît bărbații spre rivalitate.

Așa cum semnalează dr. Karvonen, s-ar putea ca aceste diferențe să aibă o origine «cultural-istorică» mai degrabă decît biologică, dat fiind că rolurile respective atribuite prin tradiție celor doua sexe orientează de milenii interesele lor către domenii anumite.

De altfel, toate aceste diferențe sînt valabile pentru cazuri medii, stabilite prin statistici. Dacă se ia în considerare individualul, o femeie sau un bărbat anume, unele dintre caracteristicile sale pot fi diferite.

G.D.

Iată, examinate de experți, cîteva din cele 23 de volume conținînd prețioase manuscrise în limba armeană — între care și prima traducere a Noului Testament — în jurul cărora s-a stîrnit vîlvă atunci cînd, anunțînd punerea lor la licitație de către agenția «Sotheby's», s-a aflat că ele... au dispărut de la patriarhia Sf. Iacob din Ierusalim, *unde erau depozitate într-o cameră* blindată. De altfel, un inventar ulterior mai amănunțit a dovedit că numărul volumelor lipsă este de 28 și nu de 23.

Precum se știe, deși «Sotheby's» s-a opus inițial contramandării vînzării publice, după intervenții făcute la Scotland Yard și la Ministerul de Externe al Angliei agenția a anulat licitația și a anunțat că cele 23 de volume vor fi returnate patriarhiei!

În felul acesta se încheie ciudatele aventuri ale unor manuscrise de valoare inestimabilă. O încheiere care lasă însă fără răspuns multe întrebări, ca de pildă: cine a cerut agenției să pună manuscrisele la licitație?; cum au ajuns la Londra celebrele opere de artă lucrate în filigran de metal prețios și bogat împodobite?; unde sînt restul de cinci volume?

din lume adunate

După ce statul biinsular Trinidad și Tobago a devenit al 22-lea membru al Organizației Statelor Americane s-a anunțat că și fostele teritorii engleze Barbados, Jamaica și Guyana s-ar putea alătura acestei organizații. Întrucît alte cinci insulițe au trecut în această lună la autoguvernare — Antigua, St. Kitts, St. Lucia, Dominica și Grenada — *reprezentanții Statelor Unite* în O.S.A. au intrat în panică. «Nu cumva și ele vor să intre în organizație?» — s-au întrebat exponenții Washingtonului. Aparent, o asemenea perspectivă n-ar trebui să producă decît bucurie celor care afirmă că O.S.A. este necesară statelor latino-americane. Dar lucrurile nu stau tocmai astfel în realitate și explicația o găsim în următoarea socoteală făcută de revista americană **U.S. News and World Report:** «Antigua și St. Kitts, cu o populație de aproape 110 000 locuitori, ar putea pune în minoritate S.U.A. în proporție de doi la unu». Logica calculelor de mai sus este clară: de acord să fie democrație, dar nu pentru... cei mici. De fapt Washingtonul se teme că, pe măsura creșterii numărului membrilor O.S.A., diplomația americană *își va vedea tot mai restrînse posibilitățile* de a-și impune punctul de vedere.

★

Republica Federală a Germaniei a refuzat să mai cumpere armament din S.U.A. pentru a acoperi în acest fel cheltuielile valutare necesitate de întreținerea trupelor americane staționate pe teritoriul vest-german. Statele Unite au amenințat că într-un asemenea caz își vor reduce trupele, scontînd că acest anunț va fi suficient pentru a spulbera refuzul vest-german. Bonnul a răspuns că nu va obiecta la reducerea trupelor. Așa a apărut o nouă propunere americană: Republica Federală a Germaniei să nu mai cumpere arme ci bonuri de tezaur, asigurîndu-se în acest fel că valuta acumulată la Bonn nu va fi folosită pentru scoaterea de aur din S.U.A. Ziarul **New York Times** constata că procedeul nu rezolvă dilema, ci doar o amînă: deficitul american continuă să se agraveze iar finanțele vest-germane sînt supuse în continuare la cheltuieli neproductive. Cine cîștigă? O asemenea impresie o au cei ce insistă pentru menținerea bazelor militare pe teritorii străine. *Senatorul Mansfield califica propunerea* drept «o scamatorie politică și fiscală. Singura alternativă o constituie reducerea trupelor din Europa». De ce nu chiar retragerea? Într-un asemenea caz nu ar mai fi loc pentru nici un fel de scamatorie.

★

Trecînd în revistă activitatea cunoscutului magnat al presei americane Henry Luce cu prilejul încetării din viață a acestuia, un prieten al său, ziaristul Emmet John Hughes, căuta să demonstreze că cel dispărut nu era în forul său interior un fervent sprijinitor al războiului rece, așa cum lasă să se vadă publicațiile sale. Hughes relatează: „Mi-aduc aminte că într-o seară, cu mulți ani în urmă, el a aruncat pe biroul său *un exemplar al revistei* **Time** *pe care* tocmai îl parcursese cu un mormăit de nemulțumire. Luce a spus: «Nu-mi pasă cum își combină faptele și prezicerile redactorii mei. În ce mă privește, pur și simplu nu cred că comuniștii vor să provoace un război mondial»". Păcat că acest mormăit de nemulțumire nu s-a reflectat și în multiplele publicații conduse de Luce și care au contribuit și contribuie prin cuvîntul tipărit la întreținerea psihozei războiului rece.

Nicolae URECHE

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI | 41 505

În curînd
noi tipuri de încălțăminte textin

[illegible]
eliberări 3.

ANUL XVI NR. 13 (617) — 25 martie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

Muncitori, ingineri, tehnicieni

PE PRIMUL PLAN

organizarea științifică a

În toate întreprinderile din ţară se desfăşoară o amplă acţiune, iniţiată de conducerea partidului, menită să stimuleze perfecţionarea organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii. Timp de mai multe luni, colective formate din cadre de conducere ale economiei, ingineri, economişti, oameni de ştiinţă, specialişti din ministere, institute de cercetări şi din întreprinderi studiază principalele aspecte legate de descoperirea şi valorificarea a noi rezerve interne, în scopul fructificării optime, integrale, a potenţialului tehnic şi uman, ridicării eficienţei economice a fiecărei unităţi în parte. În funcţie de condiţiile specifice ale fiecărei întreprinderi sînt elaborate planuri concrete de măsuri, urmărindu-se lichidarea în final a decalajului dintre nivelul de organizare şi cel de înzestrare tehnică. În numeroase uzine şi fabrici, unde aceste comisii activează de cîtva timp, primele măsuri luate în cadrul planului de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii au început să dea roade.

DISCIPLINA— UN FACTOR INDISPENSABIL

— Organizarea muncii şi producţiei după criterii ştiinţifice — ne spune tov. ing. *Mihai Lucaci*, directorul Uzinei de prelucrare mase plastice Bucureşti — este legată în mod esenţial de un factor de primă importanţă: imperativul ordinii şi disciplinei în viaţa întreprinderii.

Anul trecut am vizitat mai multe fabrici şi uzine din Italia, Franţa şi Austria. Am remarcat cu această ocazie precizia şi operativitatea cu care lucrează diferitele compartimente ale întreprinderilor şi mai cu seamă disciplina strictă şi ordinea din ateliere. Cea mai mică abatere este sancţionată cu severitate.

În uzina noastră, actele de indisciplină constituie, din păcate, o grea povară pentru noi toţi. Un exemplu: din cei 1 360 salariaţi afectaţi direct sectorului productiv 112 beneficiază de certificate medicale. Acestea le dau dreptul de a lucra numai în schimbul de dimineaţă sau de a munci un număr redus de ore. Mulţi dintre aceştia sînt tineri, pînă în 25 de ani. Băieţi viguroşi, cu putere de muncă, dar care şi-au făcut rost de cîte o «astenie». Certificatele medicale se acordă cu mult prea mare uşurinţă, în urma unui consult superficial, sau pur şi simplu în mod ilegal.

Problemele care privesc respectarea ordinii şi disciplinei în producţie sînt însă mult mai variate. Aprovizionarea ritmică, deservirea locului de muncă este în ultimă instanţă tot o problemă de disciplină. În uzinele pe care le-am vizitat această sarcină revenea, în mod strict, unui anumit compartiment. La noi se ocupă prea mulţi de aprovizionare: muncitorul de la maşină, şeful de atelier, şeful aprovizionării. Uneori se tratează direct cu furnizorii uzinei noastre. Acest du-te-vino înseamnă timpi morţi, bani irosiţi de pomană. Multe necazuri ne dau lipsa pieselor de schimb, mai ales a celor realizate în străinătate. Sîntem nevoiţi să le fabricăm noi, pe loc, mai exact spus să le improvizăm, ceea ce, în mod fatal, contribuie la deteriorarea instalaţiei sau micşorează randamentul maşinii. Sînt de acord că foarte multe piese de schimb pot fi realizate în ţară. Există însă şi excepţii. Îmi permit să repet, prin intermediul revistei «Flacăra», propunerea pe care am făcut-o şi ministerului nostru: crearea unui fond valutar care să se repartizeze, în mod experimental, mai multor întreprinderi. Prin intermediul societăţilor de import aceste unităţi industriale ar putea trata direct cu furnizorii din străinătate pentru cumpărarea reperelor necesare. Actualul procedeu s-a dovedit extrem de greoi.

Şi cîteva cuvinte despre inginerii noştri. Consider că avem mult prea mulţi ingineri angajaţi direct în sectorul de producţie şi mult prea puţini afectaţi concepţiei. Încercarea noastră de a lărgi sectorul de creaţie s-a lovit însă de acelaşi impediment: indisciplina. Cîteva exemple: inginerele Virginia Oţel şi Aurora Sandru, specializate în cadrul uzinei noastre pentru munca de concepţie (le-am creat condiţii optime în acest scop), ne-au părăsit şi s-au angajat, prima la Ministerul Industriei Uşoare, cealaltă la Institutul de cercetări mase plastice. Motivul: «Am găsit serviciu mai aproape de casă». Alte două inginere, Lucia Pop şi Cornelia Solacolu, şi-au schimbat pur şi simplu profilul meseriei. Amîndouă s-au angajat la INCERC, deoarece: «Institutul nu e la Obor, ci în centrul oraşului ».

Trebuie să luptăm cu hotărîre pentru a stăvili fluctuaţia cadrelor (în uzinele pe care le-am vizitat, cei mai mulţi muncitori lucrau o viaţă întreagă în aceeaşi întreprindere). Calificarea superioară nu poate fi dobîndită fără vechime în meserie. În atelierele «extrudere uşoară» şi «granulare» lucrurile merg bine, deoarece aceiaşi oameni lucrează de 7-8 ani. În schimb, la «matriţerie» şi «injecţie» rebuturile sînt datorate lipsei de pregătire a muncitorilor, fluctuaţia personalului de aici constituind una din cauzele principale ale acestei deficienţe.

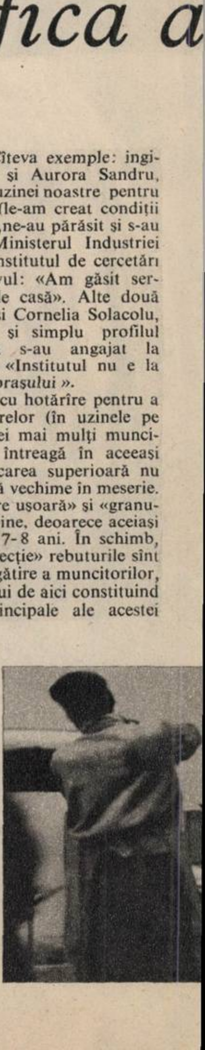

Spaţioasele hale de uzinaj precum şi aparatura modernă cu care se lucrează la uzinele «Steagul roşu» din Braşov, fac ca această mare unitate industrială să se situeze la nivelul tehnicii actuale.

producției și muncii

Tovarăși MUNCITORI din SECȚIA CROIT
SĂ DEPUNEM toate EFORTURILE
pentru realizarea angajamentului de LEI
ECONOMII peste PLAN

Fabrica de încălțăminte «Progresul» cea mai mare unitate de acest fel din Capitală. Liniile tehnologice realizate la secția de croit fețe, pe seama cărora se realizează o bună productivitate sînt rodul unei judicioase organizări a producției.

MĂSURI EFICIENTE LA HUNEDOARA ȘI STEAGUL ROȘU

La Combinatul siderurgic de la Hunedoara din cele zece probleme generale luate pentru început în studiu — destinate a conduce direct la sporirea eficienței economice a producției — unele au fost parțial rezolvate. S-au stabilit, între altele, metode noi de programare a producției de laminate și de urmărire cu ajutorul calculatorului electronic a respectării disciplinei contractuale față de cele peste 1 400 de întreprinderi și organizații economice din țară care primesc metal de la Hunedoara. Îmbunătățirile aduse in structura organizatorică de conducere tehnico-administrativă la furnalele 2-6 asigură, potrivit calculelor preliminare, creșterea productivității pe fiecare salariat în medie cu 36 tone de fontă pe an. De asemenea, s-a stabilit executarea unor lucrări de mică mecanizare cu posibilități locale în 13 sectoare și locuri de producție, fapt care va permite realizarea de economii anuale în valoare de peste 1 400 000 lei.

*

La uzinele «Steagul roșu» din Brașov, printre primele măsuri luate în scopul perfecționării programării operative a producției a fost întocmirea unui plan privind reorganizarea fluxurilor tehnologice în secțiile care constituiau puncte de strangulare a producției. Astfel, secția «șasiu», în urma studiilor făcute, a fost divizată în două compartimente specializate — unul în repere pentru transmisii, celălalt pentru punți, în care piesele sînt executate într-un ciclu închis, de la început pînă la sfîrșit. Totodată au fost organizate linii de fabricație pe repere și grupe de repere. Astfel se adîncește diviziunea muncii și specializarea muncitorilor, precum și folosirea mai eficientă a mijloacelor fixe. Totodată, în scopul asigurării unui transport ritmic, interfazic, au fost luate măsuri pentru construirea, pentru fiecare linie de fabricație, a unor transportoare suspendate, acționate mecanic. Pînă acum au fost montate șase asemenea transportoare, care sînt adevărate magazii de piese în mișcare. Altele sînt în curs de instalare. Asamblarea acestora a impus și reamplasarea mașinilor, în funcție de succesiunea prelucrării pieselor. Aplicarea măsurilor respective a dus la eliberarea unor însemnate spații de producție, utilizarea mai bună a mașinilor și a timpului de lucru, fapt concretizat în creșterea producției lunare cu circa 25 la sută față de realizările obișnuite.

„METODA PROCENTELOR" ȘI PRODUCȚIA

O metodă originală de organizare științifică a producției a fost găsită și aplicată la fabrica de mobilă «Libertatea» din Cluj. Acest lucru a fost realizat cu sprijinul substanțial al specialiștilor Institutului de calcul al Academiei. «Metoda procentelor», cum a fost denumită, asigură coordonarea sectoarelor conexe în așa fel încît utilajele au ajuns să fie încărcate în procent de 72-76 la sută, iar fondul timpului de lucru este folosit în scopuri productive în proporție de peste 98 la sută. Repartizarea sarcinilor de produse și comenzi la nivelul sectoarelor de pregătire a pus în concordanță durata procesului tehnologic cu volumul de timp normat, asigurîndu-se astfel o întrepătrundere a sectoarelor care se succed și stabilindu-se cu exactitate stocul necesar de producție neterminată. Pentru aplicarea noii metode a fost necesară de asemenea reorganizarea secțiilor de bază și așezarea fazelor de producție în flux continuu. Rezultatele acestui procedeu nu au întîrziat să se arate. Fără dotări suplimentare, fabrica a obținut o creștere a producției cu 15 la sută, iar pînă în 1970 se va obține o producție cu 30 la sută mai mare față de nivelul actual. În ce privește economiile, numai la transportul intern se realizează un plus de circa 300 000 lei anual. Noua metodă a influențat pozitiv și calitatea mobilei produse. În momentul de față colectivul fabricii, cu ajutorul Institutului de calcul, se ocupă în continuare de alte aspecte ale organizării științifice a producției și muncii care au în vedere lichidarea strangulărilor, creșterea rentabilității, utilizarea mai completă a fondului de rulment etc.

Datorită rezultatelor obținute, «metoda procentelor» este în curs de introducere și în alte fabrici de acest fel din țară

SCHIMBUL III = SCHIMBUL I, UN REZULTAT POSIBIL?

—Intr-o industrie modernă și dinamică delimitarea zi-muncă, noapte-odihnă nu mai are valoarea de altădată. Se lucrează susținut și continuu, orice scăderi calitative ori de ritm reprezintă la scara economiei naționale mari pierderi. Tura III, tura de noapte, nu poate face excepții de la regulă. Așadar, cum se lucrează noaptea?

— Este o problemă care ne preocupă în cel mai înalt grad și pe noi — ne răspunde inginerul *Bogdan Alexandru*, șef adjunct la secția a 3-a cazangerie a uzinei «Vulcan» din Capitală. În principiu toate schimburile ar trebui să aibă aceeași eficiență și rezultate identice. Dar în realitate? De pildă, în uzina noastră, forța de muncă repartizată schimbului III reprezintă abia 75% față de cea a schimbului I (cel de dimineață). Există o tendință, pe care noi căutăm să o combatem, de eschivare de la munca de noapte, invocîndu-se în primul rînd motivul oboselii, tendință care, pe plan «tehnic», se exprimă prin repartizarea lucrărilor mai ușoare, care necesită o mai mică concentrare, deci mai puțină calificare. Dacă-i obosit omul, dă-i să lucreze mai ușor. Dar cine se plînge de oboseală? Cea mai sumară statistică arată că tinerii, care în uzina noastră reprezintă o mare parte a forței de muncă, nu vor să doarmă ziua..., ca să n-o «piardă». Or, așa lucrurile nu vor putea niciodată merge prea bine.

— Deci este și o problemă de educație...

— Organizația U.T.C. din uzină cît și comitetul sindical trebuie să arate acestor tineri, și nu numai lor, că odihna, somnul, sînt absolut obligatorii în cazul turelor de noapte. E vorba, în primul rînd, de sănătatea muncitorilor, de randamentul în muncă, acesta obligîndu-i să-și țină trează observația și (eventual) să-i ferească de accidente. Astfel, noaptea se vor putea executa nu numai elemente simple ce necesită doar volum mare de muncă, ci și lucrări complexe de înaltă calificare.

— Pe linia acestei «emancipări» a schimbului III ați luat și măsuri științifice de organizare a muncii?

— Căutăm (și vom căuta) să asigurăm o asistență tehnică corespunzătoare acestui schimb, maiștri, ingineri cu experiență. De asemeni, sînt necesare și măsuri organizatorice eficiente: să «ajutăm» schimbul III din vreme, încă de la schimbul I prin efectuarea operațiilor auxiliare de aprovizionare la locul de muncă. Aici consider că extinderea autotransportului inter-uzinal și pe timp de noapte, care ar înlătura și o serie de neajunsuri și încurcături, este de mare importanță.

— Discutarea problemelor legate de cele trei schimburi și a eficienței lor este de-abia la început și nu poate fi epuizată în cîteva rînduri. V-ați gîndit totuși la propuneri?

— Să dispară prejudecata că noaptea randamentul în muncă e mai redus. Pentru aceasta, o anumită disciplină interioară a fiecăruia este absolut obligatorie. Ca să lucrezi bine trebuie să vii la serviciu odihnit. Elevii cursurilor serale să aibă posibilitatea să învețe și ziua (astfel rotația oamenilor în ture va decurge normal și fără fluctuații). Și pe lîngă atîtea și atîtea elemente care țin de situația concretă a fiecărei întreprinderi, o problemă inedită care să stea în atenția medicilor: punerea la punct a unui meniu științific pe timpul nopții...

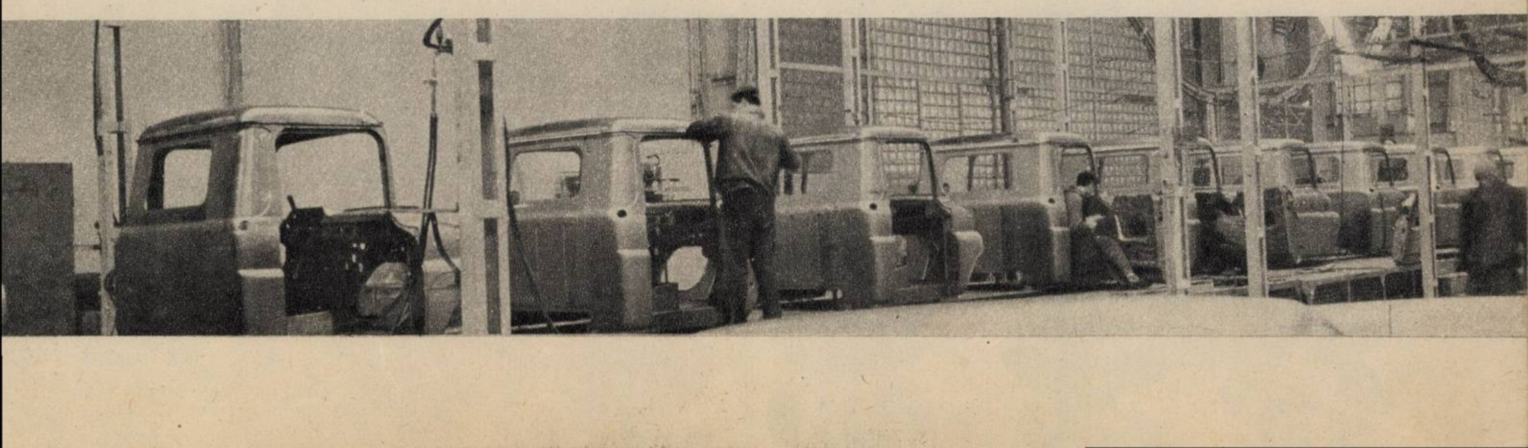

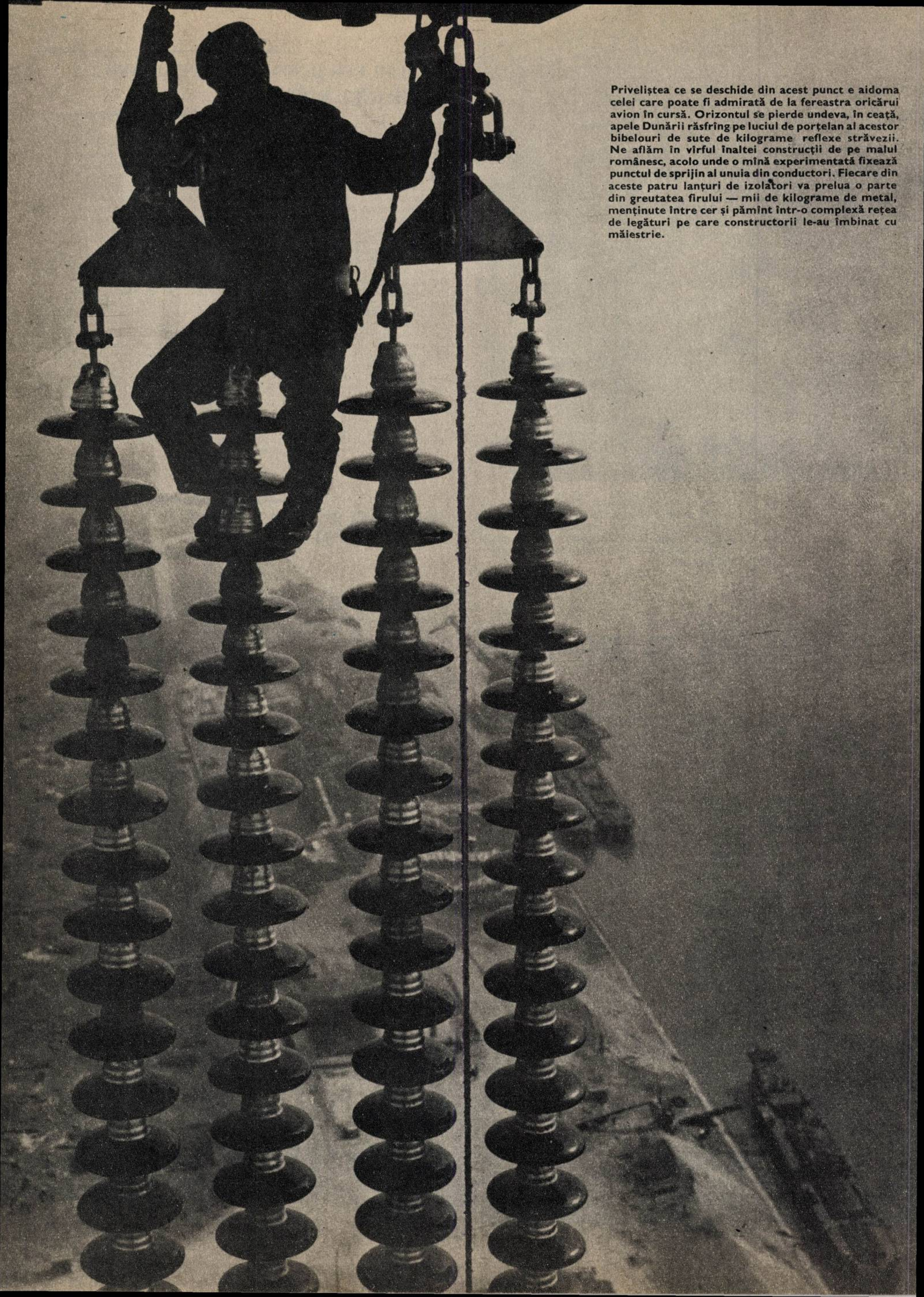

Priveliștea ce se deschide din acest punct e aidoma celei care poate fi admirată de la fereastra oricărui avion în cursă. Orizontul se pierde undeva, în ceață, apele Dunării răsfrîng pe luciul de porțelan al acestor bibelouri de sute de kilograme reflexe străvezii. Ne aflăm în vîrful înaltei construcții de pe malul românesc, acolo unde o mînă experimentată fixează punctul de sprijin al unuia din conductori. Fiecare din aceste patru lanțuri de izolatori va prelua o parte din greutatea firului — mii de kilograme de metal, menținute între cer și pămînt într-o complexă rețea de legături pe care constructorii le-au îmbinat cu măiestrie.

O COMPETIȚIE PENTRU CUCERIREA VĂZDUHULUI, DECLANȘATĂ CU DOI ANI ÎN URMĂ, A TRANSFORMAT MALUL STÎNG AL DUNĂRII ÎNTR-O ADEVĂRATĂ ARENĂ A ÎNDRĂZNEȚILOR. N-A TRECUT PREA MULT TIMP DE CÎND A FOST MONTAT ULTIMUL ȘURUB ÎN VÎRFUL PRIZEI DE AER A FABRICII DE AMONIAC DE LA TURNU-MĂGURELE (COTA 167 METRI) ȘI O NOUĂ CONSTRUCȚIE METALICĂ DE MARE ÎNĂLȚIME ȘI-A FĂCUT APARIȚIA PE ȚĂRMUL DANUBIAN. E STÎLPUL LINIEI DE ÎNALTĂ TENSIUNE CE VA TRAVERSA ALBIA LARGĂ A FLUVIULUI, UNIND SISTEMUL ENERGETIC AL ȚĂRII NOASTRE CU ACELA AL REPUBLICII POPULARE BULGARIA, ÎN DREPTUL PORTULUI FLUVIAL BECHET.

Aici se racordează cele trei cabluri ale magistralei energiei. Momentul este emoționant. Începe «tragerea» conductorului de pe malul bulgar către malul românesc. ▼

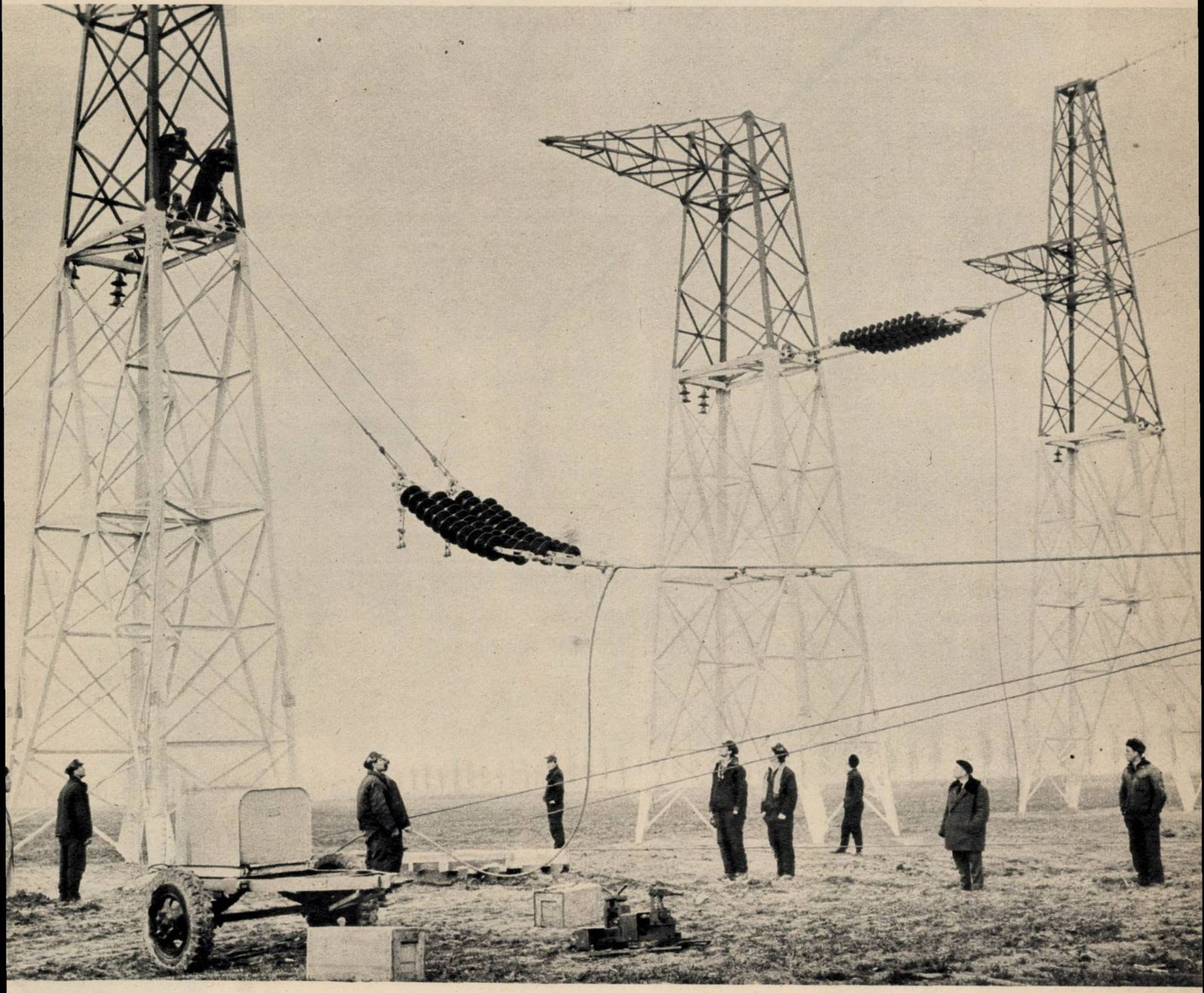

MAGISTRALA ENERGIEI TRAVERSEAZĂ DUNĂREA

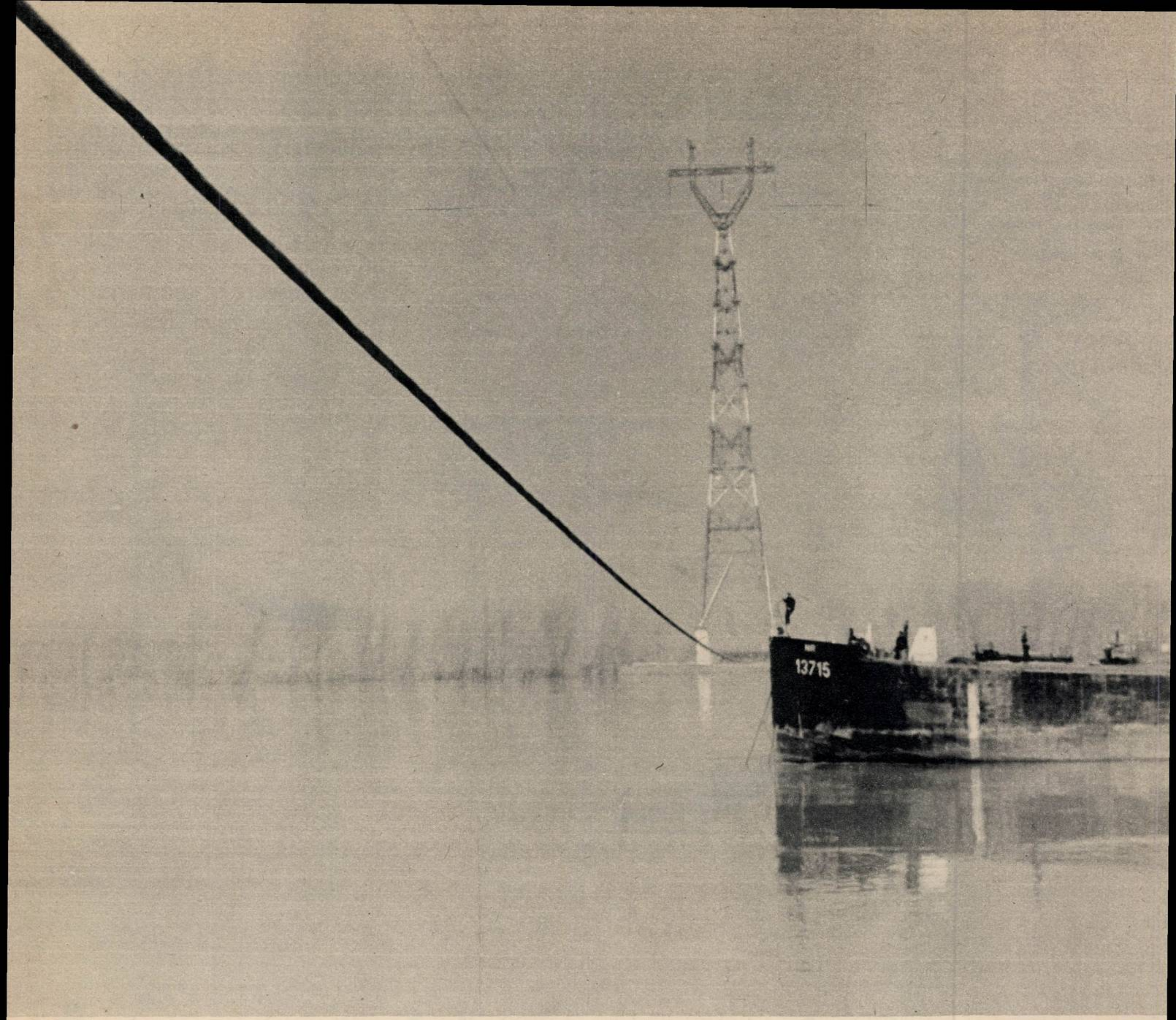

▲

Desfăşurarea firului activ între cele două maluri ale Dunării se face cu ajutorul unor şlepuri amplasate în mijlocul apei.

Se execută o legătură. Manşonul metalic ce va uni capetele celor doi conductori este strîns cu ajutorul unei prese de mare putere. ▶

Lucrare unică pînă azi în ţara noastră, stîlpul acesta a solicitat din plin experienţa celor mai buni constructori, ridicînd nu numai serioase probleme de concepţie, ci şi de execuţie. Vîrful impunătoarei săgeţi de oţel se iveşte în vecinătatea norilor, la 152 metri înălţime, susţinînd conductorii din fire de bronz şi oţel răsucite, cu o greutate considerabilă, fixaţi pe lanţuri de izolatori la cota 148 metri. Echipele de montori care au realizat operaţiile necesare au avut de executat mai întîi dificila operaţie de ridicare a conductorilor în porţiunile terminale, ceea ce presupune lucrul la înălţime sub bătaia puternică a vîntului. O întreagă strategie, pusă la punct cu minuţiozitate, a fost desfăşurată moment cu moment, fiecare fază fiind dirijată prin radio de experimentatul maistru principal Grigorie Marcu.

Aparent simplă, traversarea la Bechet se înscrie printre cele mai complexe lucrări de acest gen; începînd cu fixarea în pămînt a fundaţiilor stîlpului de susţinere şi a celorlalţi stîlpi de întindere — cîte unul pentru fiecare cablu — şi sfîrşind cu legarea cap la cap a conductorilor, totul s-a desfăşurat după cele mai moderne tehnologii. Colosul de metal de 140 metri a fost montat pe picioare de beton armat înalte de 12 m, fapt impus de perspectiva ridicării cotei apelor fluviului în amonte de barajul viitoarei hidrocentrale ce se va construi în zona Islaz. În toate acestea se află materializat efortul creator al specialiştilor români şi bulgari. Aceştia din urmă au realizat celălalt punct extrem al magistralei de peste Dunăre, la o înălţime ceva mai mică.

În curînd miile de kilovaţi îşi vor începe fulgerătoarele lor călătorii peste impunătoarea punte metalică.

Fotoreportaj de S. STEINER

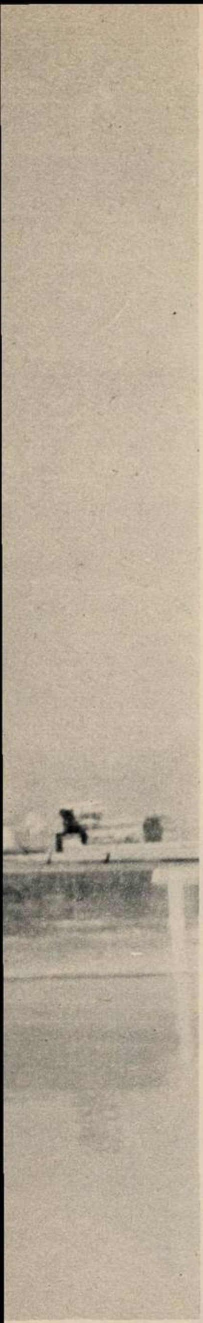

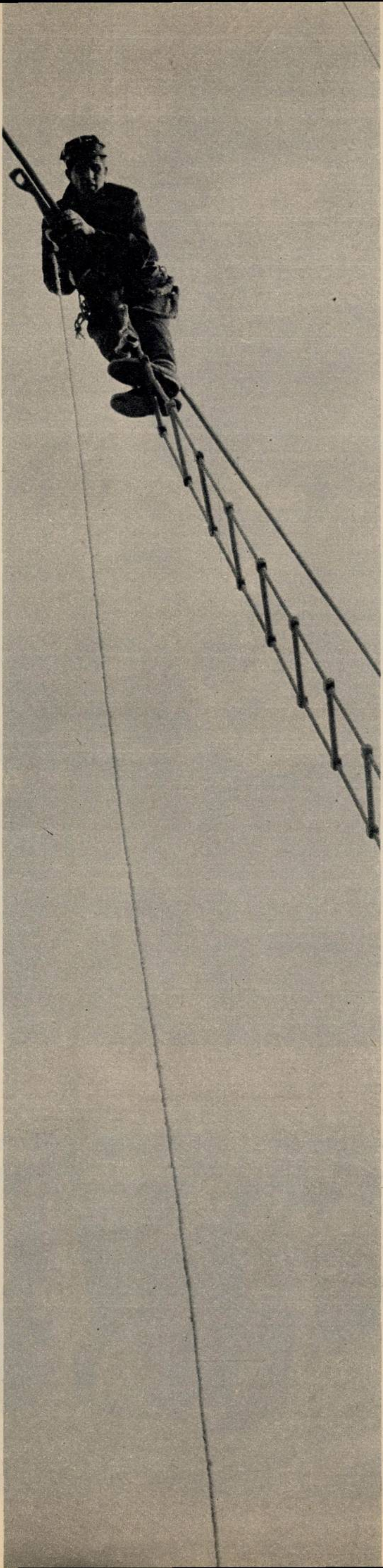

Temerar număr de acrobație aeriană, pe un odgon de oțel întins la zeci de metri deasupra pămîntului. Siguranța cu care acest îndrăzneț pășește pe originala punte trădează experiența multor lucrări de acest gen, nenumăratele încercări asemănătoare trecute cu succes.

Pe vîrful impunătorului turn de 152 metri, se lucrează cu aceeași siguranță ca pe sol.

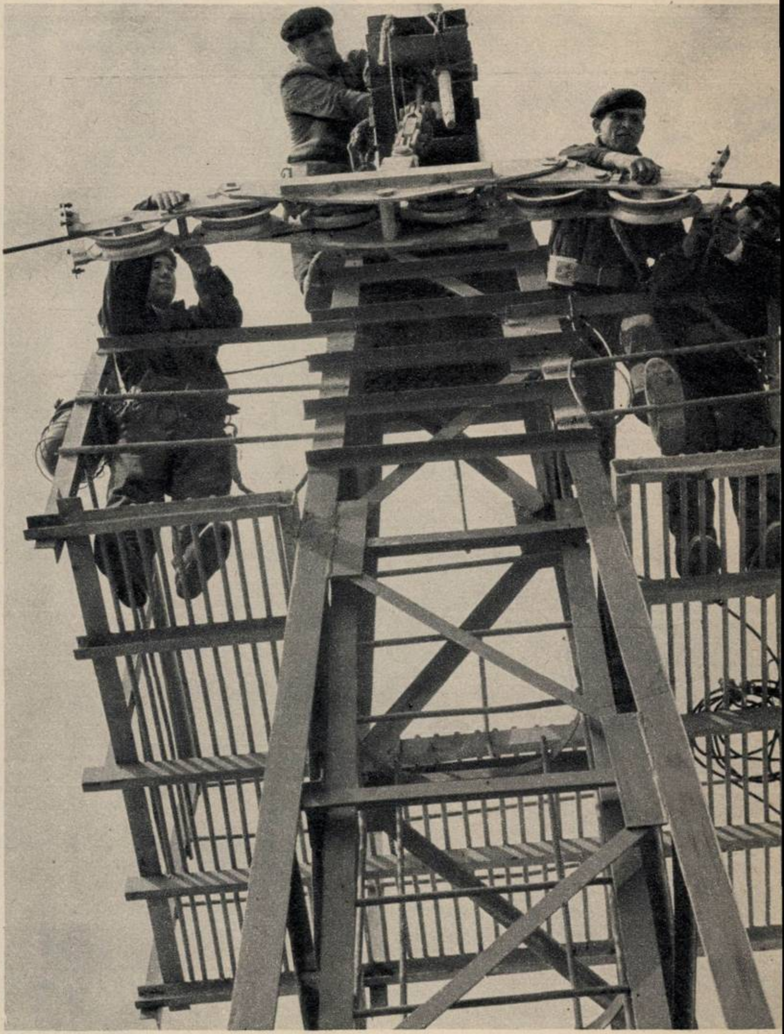

Stația portativă de emisie-recepție funcționează din plin. La locurile lor de muncă montorii ascultă dispozițiile maistrului Grigorie Marcu.

Andamanul Mic, insulă făcînd parte din arhipelagul muntos al Andamanelor, situat în sudul golfului Bengal, a rezervat cercetătorului italian, profesorul Lidio Cipriani de la Universitatea din Florența, cîteva surprize.

Contactele superficiale pe care alți cîțiva oameni de știință le luaseră în trecut cu «ongii», băștinașii de pe Andamanul Mic, îi făcuseră să presupună că acești pigmei inaccesibili și agresivi ar fi înrudiți cu jaravasii de pe Andamanul Mare. Profesorul Cipriani — «primul alb care a trăit printre ultimii ongi», cum îl denumește revista «Schweizer Illustrierte Zeitung» în reportajul consacrat cercetărilor sale — a reușit, trăind în mijlocul lor, să-i cunoască mai bine, să-i studieze mai îndeaproape.

ultimii oameni ai epocii de piatră: ongii

Așa arată ultimii oameni ai epocii de piatră. Profesorul Cipriani a constatat că nu sînt răi și, după cum se vede, nici măcar urîți, ci mai degrabă timizi și copilăroși. Între ei sînt foarte drăgăstoși. Atunci cînd vor să-și dovedească simpatia se salută frecîndu-și nasurile.

Prof. Cipriani (mijloc) a reușit să cîștige într-o asemenea măsură încrederea ongilor, încît cîțiva dintre ei au mers cu el la Port Blair unde au fost prezentați președintelui de atunci al statului indian, dr. Rajendra Prasad (stînga).

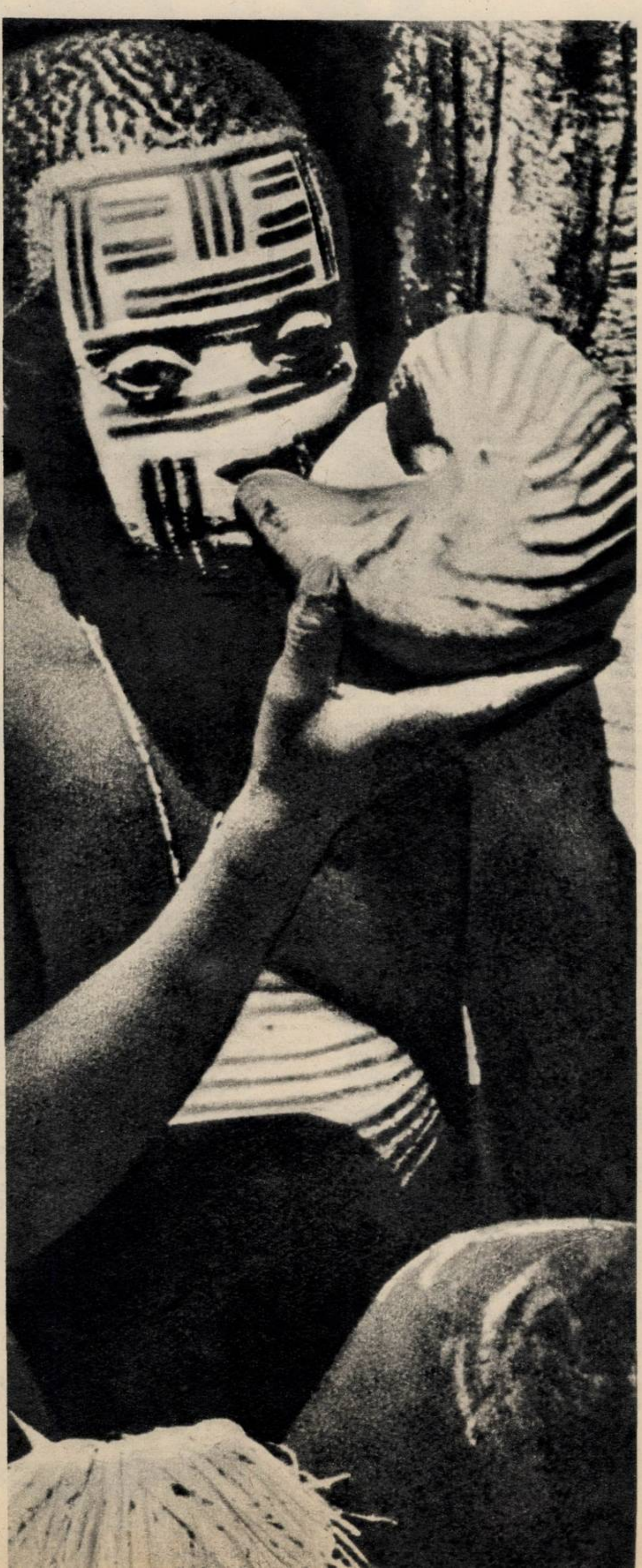

Coarnele de băut confecționate din cochilii de scoici și pipa din foarfeci de raci, cu care ongii fumează ierburi aromatice, sînt singurele lor obiecte de lux.

Profesorul Cipriani a stabilit că ongii aparțin grupului etnologic relict negritos sau pigmei asiatici. Deși oarecum înrudiți cu unele populații din Malaya și Filipine, ei constituie după părerea cercetătorului italian un «unicat», o ultimă mărturie vie a epocii de piatră. Limba lor — se afirmă în reportajul publicat de revista elvețiană — n-are nici un fel de înrudire cu vreun dialect cunoscut în zilele noastre, Despre originea lor nu se știe nimic. Total izolați chiar de cele mai apropiate insule, în liniștea mormîntală a pădurilor lor, ei s-au constituit în mici triburi independente, care prezintă atît în ce privește constituția fizică a oamenilor cît și cultura diferențieri de cel mai mare interes științific. Profesorul Cipriani consideră însă că ongii se situează, indiferent de tribul din care fac parte, dintre toate populațiile primitive ale globului, pe treapta cea mai de jos a civilizației.

Explicații există. Întregul arhipelag Andaman, ca și insulele Nicobar, a luat naștere prin prăbușirea, în epoca preistorică, a unui lanț muntos care pornea din partea de apus a Birmaniei și ajungea pînă în Sumatra. Vîrfurile au devenit cu timpul insule, Andamanul Mic fiind cea mai puțin accesibilă dintre ele. La izolarea geografică s-a adăugat și faptul că locuitorii ei au apărat-o cu atîta înverșunare împotriva oricărui intrus, încît nimeni nu a reușit secole de-a rîndul să pătrundă în lumea ongilor. Este ușor de presupus însă că, datorită lipsei de interes pe care o prezintă Andamanul Mic din punct de vedere economic și strategic, numărul celor dornici s-o abordeze să nu fi fost prea mare.

PRIMUL EUROPEAN PRINTRE ONGI

Încă din anul 1952, în timpul celui de-al doilea popas pe Andamanul Mic, Cipriani a reușit să ia contact cu o tînără căpetenie a ongilor. Convingîndu-se că intențiile lui Cipriani nu sînt dușmănoase, băștinașii au acceptat să primească darurile pe care acesta le adusese. Încetul cu încetul el a ajuns să se poată plimba pe insulă în voie și s-o cerceteze nestingherit. A reușit să inspire ongilor atîta încredere încît în 1954 un grup de bărbați și femei l-au însoțit pînă la Port Blair — singurul oraș din arhipelag — unde au fost prezentați președintelui de pe atunci al Republicii India, dr. Prasad.

Pentru prima dată un străin reușise să cîștige prietenia acestor oameni, care încă din zilele lui Vasco da Gama se apăraseră cu ploi de săgeți otrăvite împotriva celor care voiau să pună piciorul pe pămîntul lor.

O VIAȚĂ «PARADIZIACĂ»

Acești pigmei — relatează profesorul Cipriani — ai căror bărbați au o înălțime de cel mult un metru patruzeci și ale căror femei măsoară cam

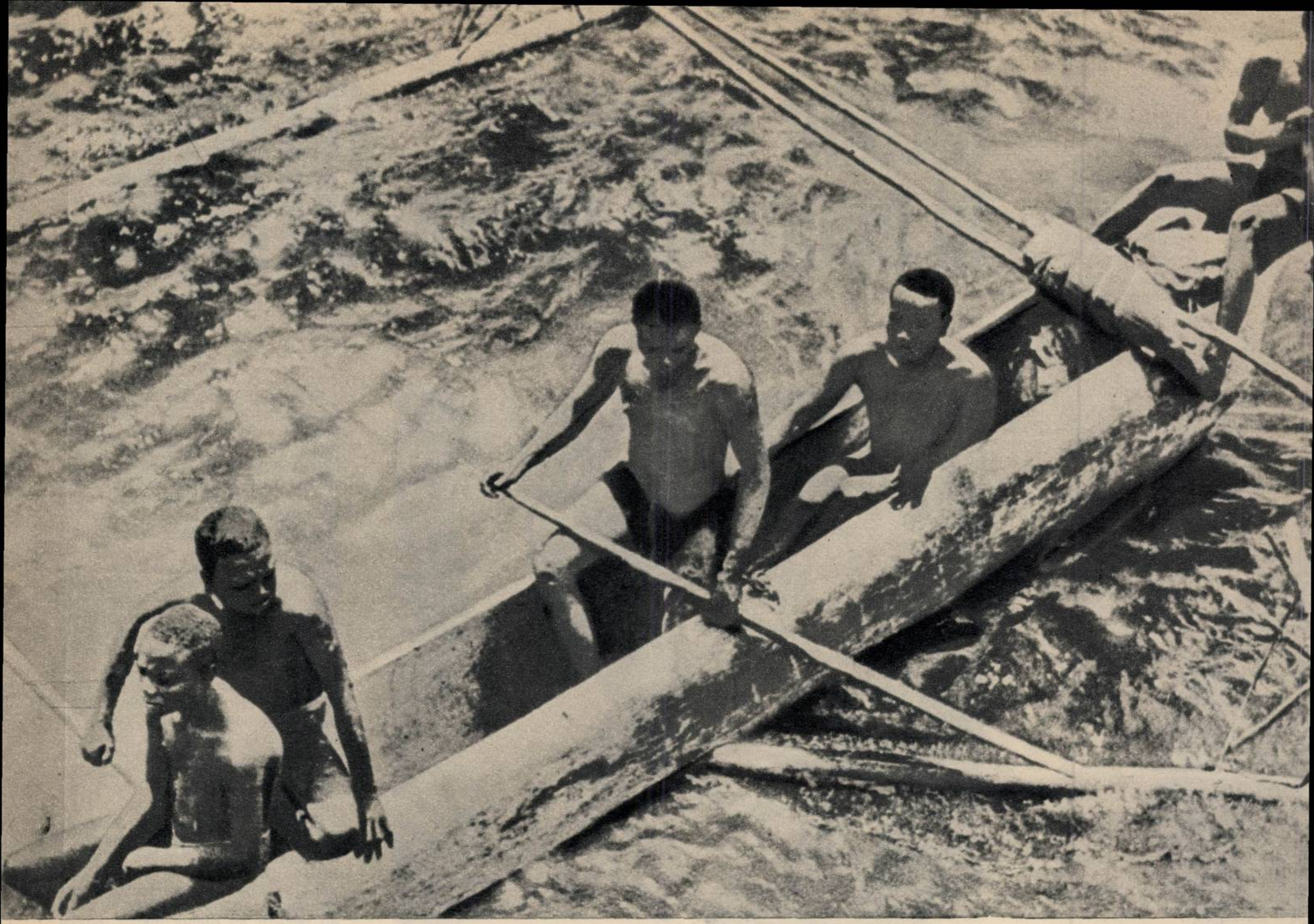

un metru douăzeci, avînd și astăzi șezutul foarte proeminent, asemeni femeilor europene ale epocii de piatră, nu cunosc nici un fel de sentiment de pudoare. Se mulțumesc să-și acopere părțile mai sensibile ale trupului *cu fibre de palmier. Deși goi, datorită* faptului că-și pictează pielea arată ca și cum ar fi îmbrăcați. Trăiesc în nevinovăția lor ca Adam și Eva înainte de izgonirea din Paradis. Nici astăzi nu știu încă să aprindă focul, păzesc însă cu sfințenie flăcările pe care le-au luat cîndva de la un copac lovit de trăsnet.

Ongii folosesc cu tot atîta îndemî*nare mîna stîngă ca și pe cea dreaptă,* nu cunosc agricultura*), nu știu să țeasă și să toarcă, desfac de vii animalele sălbatice pe care le vînează și omoară peștii mușcîndu-le capul.

N-au nici un fel de reprezentare istorică, n-au legende, nu știu nimic despre originea lor. Cu toate că în general simțul religios le lipsește, ongii cred într-un suflet care trăiește *mai departe în păsări și au un foarte* dezvoltat cult al morților. Ca și cîteva populații primitive din nordul greu accesibil al Birmaniei, ei atribuie maxilarului inferior al celor morți puteri magice. Opt zile după înmormîntare, deschid mormintele, scot maxilarul răposatului, îl pictează în ocru și și-l atîrnă de gît. În anotimpul frumos, trăiesc în aer liber. În timpul musonului și al furtunilor se adăpostesc în colibe, unde își instalează un fel de tabără comună. Aici se căsătoresc și tot aici își aduc morții, ca să-i înmormînteze sub acoperișul familiei.

10000 DE ANI ÎNTR-O MOVILĂ

Insula lor e presărată cu movile ajungînd pînă la 10 metri înălțime, formate dintr-un conglomerat de grohotiș, de cioburi, de scoici și diverse alte rămășițe. Din cercetările profesorului Cipriani a reieșit că în urmă probabil cu cîteva sute de ani, înainte de a trece la actualul mod de înmormîntare, ongii își incinerau morții pe *aceste movile. Cipriani afirmă că,* studiindu-le, a putut «citi» în ele istoria ongilor. El a prezentat rezultatele cercetărilor sale în cadrul celui de-al IV-lea Congres internațional de antropologie de la Viena.

Profesorul italian a ajuns la concluzia că în momentul stabilirii lor pe Andamanul Mic — eveniment petrecut acum circa 7000 – 10000 de ani — *ongii nu cunoșteau încă olăritul.* Mai tîrziu au dezvoltat acest meșteșug, fără să ardă însă vreodată lutul. Cu timpul olăritul a decăzut, a devenit mai grosolan. Încetul cu încetul s-a trecut de la friptul cărnii la fierberea ei. Se pare că ongii n-au fost niciodată canibali. Cunosc abia de puțină vreme fierul, pe care îl au de la epavele vapoarelor aduse pe insulă de valuri. *Dar nu știu să-l folosească.* Utilizează însă — ca și oamenii epocii de piatră — cuțite foarte ascuțite din obsidian și din alte roci dure, pînă și pentru a se bărbieri.

Movilele de pe Micul Andaman i-au povestit profesorului Cipriani o istorie veche de 10000 de ani, dar această istorie — constată el — se îndreaptă repede către sfîrșit. Numărul ongilor scade mereu; zilele ultimilor oameni din epoca de piatră sînt numărate.

Natalitatea lor este din ce în ce mai redusă. Din cei 200-300 de oameni de pe Andamanul Mic nu va mai rămîne probabil, peste cel mult 100 de ani, nici unul.

La pescuit. Locuitorii Andamanului Mic nu cunosc plasele, vîrșele și nici undițele. Ei pescuiesc cu arcul și sulița. Pentru a prinde broaștele țestoase, foarte puternice, folosesc harpoane cu liane.

Cu puteri unite, broaștele țestoase uriașe sînt întoarse pe spate și trase la mal.

Femei, bărbați și copii poartă aceeași pieptănătură, în bucle foarte mici. Se tund și se bărbieresc cu așchii ascuțite de lavă și își pictează nu numai fața ci și corpul cu var, lut și nămol, arătînd astfel «îmbrăcați».

---

*) *Trecerea de la economia de vînătoare la cea bazată pe cultivarea primitivă a plantelor și creșterea animalelor a avut loc în Egipt, de pildă, încă din mileniul VI înaintea erei noastre.*

de trei ori BLAGA pe scena teatrului „NOTTARA"

de Sanda **FAUR**

fotografii de **N. ȘVAICO**

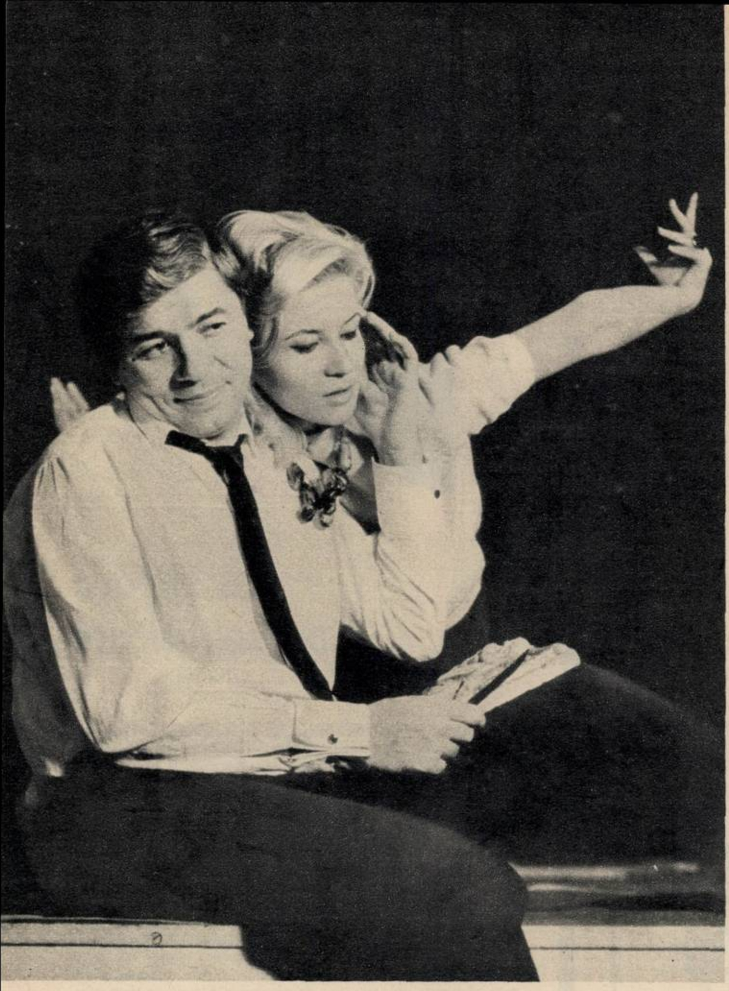

Două ipostaze scenice ale «Eroilor» lui Blaga, așa cum se schițează din faza repetițiilor. Ștefan Radof îl va interpreta pe Anton Pann, Lucia Mureșan pe Nușca cîrciumăreasa, dar ei vor apărea și în fragmentele din «Zamolxe» (foto 1); Dorin Varga (în mijloc) îl va interpreta pe Avram Iancu (foto 2).

Poate că, în cazul de față, noțiunea de *spectacol experimental* nu e tocmai cea mai proprie, sau, mă rog, nu pare să aibă capacitatea de a acoperi în întregime faptul de artă respectiv. Gîndiți-vă: teatrul lui Blaga urcă — în sfîrșit! — pe scena bucureșteană într-un spectacol care concentrează, sub titlul generic «Eroii», momentele esențiale din trei piese — «Anton Pann», «Zamolxe», «Avram Iancu». Modalitatea spectacolului coupé a depășit de mult faza experimentului, punerea în scenă a teatrului lui Blaga constituie, de asemeni, o veche practică artistică a regizorului Ion Olteanu (care a și debutat, de altfel, acum un sfert de veac, cu montarea «Dariei»). Experimentul cred, se va petrece nu atît pe scenă, cît în sală: spectatorul va trebui să demonstreze faza de evoluție a receptivității sale artistice, pus față în față cu un spectacol de idei, de neobișnuită densitate filozofică. În acea sală mică, intimă, atît de propice comunicării directe public-actor, cum e cea a studioului «Nottara», actorii vor juca pe scenă la un metru depărtare de primul rînd de fotolii, vor coborî chiar în sală, pe cărarea dintre scaune. Îmbrăcați în haine de seară moderne (s-a renunțat complet la costumația de epocă), ei vor trebui să *trăiască* cu *fior tragic, cu concentrare interioară, zbuciumul eroilor blagieni, pentru că* teatrul lui Blaga nu e un teatru în care ideile circulă reci, abstracte, ci îmbracă veșmîntul trăirilor omenești cele mai intense, mai autentice. Pe scenă nu va exista decor, recuzita va fi absentă — în afara cîtorva elemente fizice care vor primi viață din mîna actorului. Lumina va fi crudă, albă, va descoperi actorul, *nu-l va acoperi.*

— Mi se pare un gest de încredere arătat spectatorului, căruia i se refuză orice adaos de convențional scenic și care va trebui să facă contactul direct cu esența ideilor și trăirilor din piesele lui Blaga.

— Dar totodată și față de actor — ne spune regizorul Ion Olteanu. Simplitatea desăvîrșită, nudă, mi se pare o obligație a teatrului de idei. Nu vreau ca actorul să se poată «refugia» în vreun element de decor sau recuzită, să se ascundă după el, să construiască convenții obișnuite. Vreau să-l forțez să-și creeze personajul numai dinăuntru, să joace «despuiat», într-o concentrare absolută. Cer actorului luciditate ca să se pătrundă de fiorul tragic al piesei și să facă pe omul din stal să se cutremure cerebral, nu să lăcrimeze. Sînt împotriva «actorului pitoresc», care își compune rolul cu migala cu care își înfășoară giuvaergiul firul filigranului, dar care nu are suflu larg, nu are capacitatea de a căptuși orice vorbă, orice gest cu vibrație interioară. Pitorescul e o cursă: te prinde pe moment, dar te lasă în drum. În spectacolul «Eroii» nu se va juca *pitoresc*. Dar oare pot fi jucați pitoresc *Eroii* lui Blaga?...

Într-adevăr, se pare că nu. Ideea unică — ce se regăsește în toate cele trei piese și care a îngăduit regizorului să gîndească alăturarea lor — este a eroului ca emanație a poporului, ca reprezentant al năzuințelor sale, în trei momente diferite ale istoriei. Zamolxe însuși este văzut nu în ipostaza mitului, nu în chip de zeitate, ci de om obișnuit *„acel necunoscut care într-o zi și-a coborît din munți/ uimirea, vitejia și porunca/ ...El a fost un dac de baștină,/ cînd sfătuia-n parabole el zicea: «Trăiește pentru alții» sau «fii om, fii izvor, fii fulger»"*. Blaga emite aici ideea că însuși conceptul de divinitate atribuit unui om, fie el și de o valoare neobișnuită, duce la inevitabilul divorț între erou și masă, între erou și sistemul său de gîndire: «*Ce-ar fi să răspîndim povestea în popor/ că Zamolxe a fost un zeu el însuși?*» spune magul... «*Ce pierdem? Oamenii, divinizînd pe Zamolxe/ îi vor uita învățătura...*» Și Zamolxe singur va fi acela care va distruge mitul, care se va arunca cu furie asupra statuii ce i-a fost ridicată și o va doborî cu pumnii.

Anton Pann, fiul Pepelei cel isteț, trubadurul ce făcea la comandă stihuri de dragoste, inima lui trebuind «*să iubească pentru toți vîrstnicii și nevîrstnicii*», își depășește în piesă cu mult imaginea anecdotică, devenind un bard al poporului, a cărui «*glumă și rîs a scînteiat peste un adînc de tristețe*». «*M-am irosit eu de multe ori pentru fericirea altora, dar nu-mi pare rău*» își formulează el profesiunea de credință, amintind într-un fel de tragica și înălțătoarea metaforă a Meșterului Manole. În sfîrșit, în «Avram Iancu» regăsim ideea că istoria nu e făurită în cancelariile împărătești, ci de către popoare, cu palmele lor sîngerînde, și că cel care nu înțelege acest adevăr va suferi o amară înfrîngere.

(Continuare în pag. 16)

E firesc ca la acești eroi-idee (care însă, repetăm, trăiesc, se bucură și suferă foarte omenește) să se ocolească premeditat jocul încărcat de detalii inutile, să se apeleze la modalitatea modernă de joc de o mare sobrietate a gestului, a mișcării, a intonațiilor. La ora la care se scriu aceste rînduri Zamolxe începe să se prefigureze limpede din interpretarea lui Dan Nasta, Anton Pann capătă, pe rînd, înfățișarea lui Ștefan Radof și a lui Toni Zaharian, Avram Iancu pe cea a lui Dorin Varga. Lucia Mureșan va apărea, de asemeni, în toate cele trei piese, în roluri mult deosebite de la o partitură la alta.

Dar cu aceasta teatrul lui Blaga nu face decît să-și înceapă cariera pe scena studioului «Nottara». Un al doilea spectacol, «Duhul pămîntului», ne va face cunoștință, poate încă în stagiunea de față, cu fragmentele reprezentative din alte trei piese blagiene: «Cruciada copiilor», «Meșterul Manole» și «Arca lui Noe». Pentru stagiunea viitoare ciclul «Dionisiacul»: «Ivanca», «Daria», «Tulburarea apelor».

«Sînt greu bătrînii de pornit, dar cînd pornesc...!»

Dan Nasta căutînd expresia scenică a eroului blagian Zamolxe.

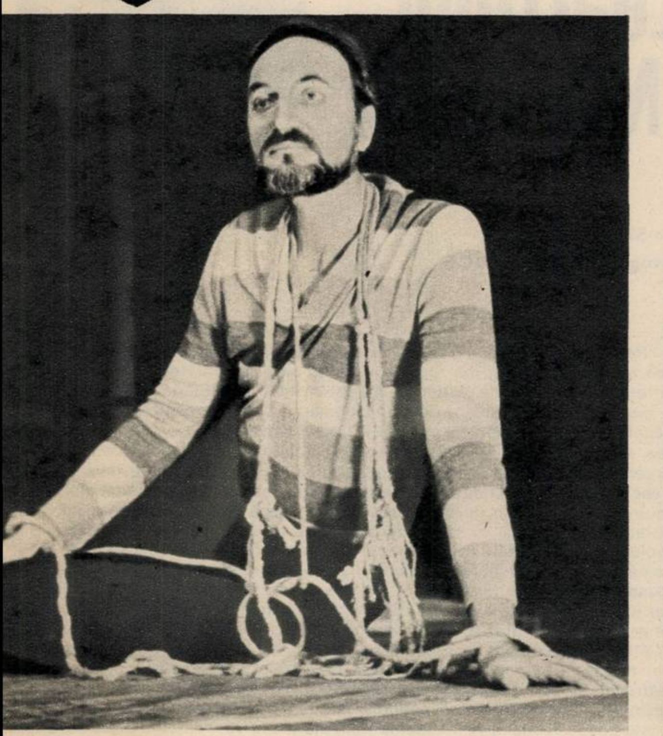

de la mitul popular la drama modernă

«Este un meșter crud, patronul meu, un arhitect — mărturisește într-o conversație de salon scriitorul Iancu Balteș. ...**E indigen, doamnele mele, a purtat căciulă de oaie pe tîmplele sub care s-au chinuit cele mai cumplite friguri românești din cîte au ars vreodată. E get-beget al nostru, o flacără răzleață din văgăunile munților, la Argeș, îmbinată cu străluciri fugare din cupolele Bizanțului... E Meșterul Manole».**

Această profesiune de credință îi aparține, cum spuneam, scriitorului Balteș, unul din eroii piesei lui Octavian Goga «Meșterul Manole». Cum se vede, mitul Meșterului Manole, mitul dăruirii totale, al sacrificiului suprem pe care-l cere arta, l-a ispitit și pe Goga, după ce înfierbîntase multe fantezii creatoare: Blaga, Iorga, Adrian Maniu, Victor Eftimiu au scris, în timp, pagini de știută măiestrie construite pe acest mit popular.

Numai că Balteș, eroul lui Goga, își va trăda patronul, și aici se află miezul adînc al dramei pe care Octavian Goga o scria în 1926. Acest Balteș, care și el s-ar dori un Meșter Manole, a renunțat la «căciula de oaie» și a îmbrăcat fracul, frecventează «lumea bună» a Bucureștiului și-și petrece princiar vacanțele la Sinaia: soarta îi este prin însuși acest lucru pecetluită. Cochetînd cu simțul burghez, cu avantajele confortabilității burgheze, cu ideile burgheze, artistul se trădează pe sine, își trădează talentul, trădează mitul Meșterului Manole (oare însuși Goga nu și-a prefigurat, într-un fel, activitatea politică în destinul lui Balteș?). Acestui eșuat Meșter Manole, Goga i-l opune pe tînărul sculptor Galea, care va renunța, în numele artei si pentru artă, la o iubire ce îi frînează planurile creatoare.

— Este ideea pe care aș dori s-o subliniez în spectacolul cu «Meșterul Manole»: artistul nu se poate împlini cu adevărat atunci cînd e pornit pe concesii. Arta cere totul. E ceea ce înțelege tînărul sculptor Galea care își zidește în piatra sculpturii sale iubirea pentru Ana. El nu-l va trăda pe Meșterul Manole...

Interlocutor ne este, în continuare, tot regizorul Ion Olteanu. El va prezenta în premieră, după spectacolul «Eroii», piesa lui Goga.

— Va fi din nou un spectacol fără decor și fără costumație specială? Piesa are o construcție cuminte, clasică, nu pare să invite la o asemenea montare.

— Spectacolul va merge desigur pe reliefarea ideilor, a metaforei care l-a generat, pe sublinierea sensurilor protestatare ale piesei. Dar, de bună-seamă, nu putem ajunge la simplitatea extremă pe care o cerea teatrul lui Blaga. Vom avea decor, dar unul foarte stilizat, iar costumele se vor apropia mai mult de stilul zilelor noastre decît de cel al anilor în care a fost scrisă piesa. Vreau un joc actoricesc proaspăt, degajat, lucid, un joc aspru chiar; în piesa aceasta despre o iubire pierdută nimeni nu va trebui să joace sentimental. Sculptorul Galea și iubita lui, Ana, vor avea ceva din tinerii furioși ai vremii noastre, din neconformiștii în permanent conflict cu convențiile sociale...

Interpreți principali: George Demetru (scriitorul Balteș), Dorin Varga (Galea), Camelia Zorlescu (Ana). Ultimii sînt doi tineri actori aduși prin concurs de la teatre din provincie. Oare ne vor prilejui vreo revelație artistică?

TV

cu și fără personalitate

Ce poate fi mai concludent pentru destinul unor emisiuni de televiziune care se degradează deoarece nu li s-au înțeles cerințele specifice, decît trista biografie a programelor de duminică după-amiază?

Ne amintim cu toții de «Studioul A». Strecurîndu-se îndemînatic printre transmisiunile sportive, îmbrățișîndu-le și, într-un fel, contrabalansîndu-le, oferea atît telespectatorilor amatori de fotbal cît și celor ce preferă alte divertismente posibilitatea de a petrece o după-amiază agreabilă în tovărășia micului ecran. Așa era la început, adică atîta vreme cît, conceput de Tudor Vornicu și Emanuel Valeriu și prezentat de acesta din urmă, «Studioul A» avea o personalitate distinctă, era cu totul altceva decît restul emisiunilor. Decăderea, aplatizarea, banalizarea au început curînd. Pasul hotărîtor a fost înlocuirea lui Emanuel Valeriu prin «prezentatori» puși să învețe un text scris de altcineva. Oricît de simpatici, de talentați ar fi actorii care s-au perindat prin acest rol (nici lui Paul Sava, nici lui Ion Besoiu nu li se poate reproșa nimic în această privință) farmecul inițial al emisiunii s-a diluat treptat, pînă s-a ajuns la situația de astăzi. S-a adăugat faptul că autorii au fost și ei schimbați de cîteva ori. De la «Studioul A» la «Magazin duminical», de la «Magazin duminical» la «Magazin 111» s-a trecut de la o emisiune conturată și, cum spuneam, cu personalitate, la un conglomerat amorf, neînchegat, de elemente fără nici o legătură între ele. Includerea «Actualității cinematografice» în Magazinul care a luat de la emisiunea TV-111 doar numărul căsuței poștale (această emisiune fiind practic desființată și resuscitînd mai tîrziu sub forma felicitărilor muzicale) pare a fi fost determinată de necesitatea de a umple o parte din timpul alocat.

Și așa, cei doi prezentatori vin pe rînd sau împreună pentru a anunța numărul următor din program, vremea trece și emisiunea se încheie în termenul programat, chiar dacă pentru asta e nevoie să i se adauge un film de un sfert de oră luat dintr-o Teleenciclopedie foarte recentă. Nu ar fi de mirare ca, într-o bună zi, să constatăm că televiziunea, sesizîndu-se de criticile concentrice ale cronicarilor și telespectatorilor la adresa «Magazinului 111» să-l desființeze cu totul. Să fie oare aceasta soluția?

«Studioul A» reprezenta ceea ce speram pe atunci că va fi primul pas spre împlinirea unei lipse în structura generală a programelor noastre de televiziune, era o rubrică avînd perspectiva de a căpăta o coloratură proprie, caracteristici, chiar ticuri care s-o diferențieze de toate celelalte. Pretutindeni există emisiuni de televiziune intitulate adesea chiar «emisiunea lui X» sau «programul lui Y», X sau Y fiind reporteri sau actori sau scriitori binecunoscuți, care stabilesc singuri conținutul emisiunii și tot ei îl prezintă. În limbajul curent al televiziunii franceze, engleze, americane li se spun «gazde», protagoniștii fiind considerați «invitații» lor. Pentru un tînăr interpret (sau, în funcție de specificul emisiunii, scriitor, cercetător etc.) a fi «invitat» de una dintre stelele acestui gen de televiziune echivalează cu o consacrare. Rubrica trăiește atîta timp cît talentul și inventivitatea autorului ei îi asigură popularitate. Deosebirile firești dintre temperamentele, preocupările, modalitățile de prezentare ale diferitelor «gazde» sînt o garanție împotriva monotoniei, împotriva emisiunilor cu titluri diverse, calchiate după același șablon.

De unde provine oare prejudecata televiziunii noastre împotriva rubricilor semnate și susținute constant de cineva în măsură să le asigure originalitatea? Teamă de «vedetism»? Dar tocmai de vedete, de vedete care să cucerească și să se străduiască să merite în continuare un loc deosebit în simpatia și stima publicului are nevoie televiziunea noastră. Fără proeminențe, fără piscuri, cu un cor de cîntăreți care ies pe rînd în față pentru un număr egal de solo-uri, cu un ansamblu de actori comici cărora li se încredințează roluri pe cît posibil identice, cu reporteri distribuiți după un țintar egalizator, televiziunea nu poate evita riscul plafonării.

Ideea că vedetele sînt pentru televiziune ceea ce este sarea în bucate, susținută cu forță de convingere de Ecaterina Oproiu într-o cronică publicată cu multă vreme în urmă, n-a găsit ecou la cei ce ar fi putut s-o aplice.

Felicia ANTIP

FLACĂRA VARIETĂȚI

ORA OFICIALĂ...

«La al șaselea semnal va fi ora...» — spune crainicul de la radio și mii, zeci de mii de priviri se îndreaptă spre arătătoarele întîrziate sau avansate ale ceasornicelor. Așa se face cunoscută ora oficială de aproape patru decenii. Dar înainte cum era? Mai în vîrstă decît radiodifuziunea este telefonul care, în București, s-a făcut crainicul orei oficiale începînd din anul 1908 cînd a luat ființă Observatorul astronomic de pe dealul Filaretului. Acesta, deținător absolut și unic al măsurătorii timpului, răspundea permanent la întrebările telefonice ale solicitanților. Iar mai înainte, în secolul trecut, exista un *observator al timpului*, instalat în turnul *ospelului* comunal, adică al primăriei Capitalei. O cercetare a arhivelor comunale ne duce la aflarea unor lucruri foarte interesante cu privire la ora oficială a Capitalei de *acum o sută de ani*. Astfel, despre orologiul primăriei citim în contractul de întreținere (Arhivele statului,4 018/1865) următoarele clauze: 1. *Cabinetul pentru observarea timpului va avea un cadran solar care va determina timpul adevărat; o lunetă pentru observarea timpului sideral; un regulator*, bătînd secundele, pentru a servi de orologiu normal și o tabelă de ecuația timpului, calculată pentru meridianul Bucureștiului. 2. Ora oficială va fi transmisă zilnic la orologieri. 3. Plata conducătorului observatorului timpului va fi de 250 de lei pe lună.

Această plată o primea, în anul 1867, orologierul palatului, Jules Enderlé. Dar doi ani mai tîrziu, un român, Ioanu George, cerea primăriei să-i dea conducerea observatorului. Primarul n-a luat însă în considerare cererea aceasta, continuînd să-l plătească pe Enderlé, pînă în decembrie 1869, cînd Ioanu George, stăruitor, se oferă să conducă observatorul timp de un an fără nici o retribuție. Și în felul acesta, la 3 ianuarie 1870, primul orologist român preia ora oficială a Capitalei.

În fotografie: unul dintre primele ceasornice publice din București, care pe la începutul secolului *nostru mai continua* să comunice ora oficială, instalat între două felinare cu gaz aerian, pe un soclu înalt, amplasat lîngă hală (Piața Unirii de azi).

Ion MUNTEANU

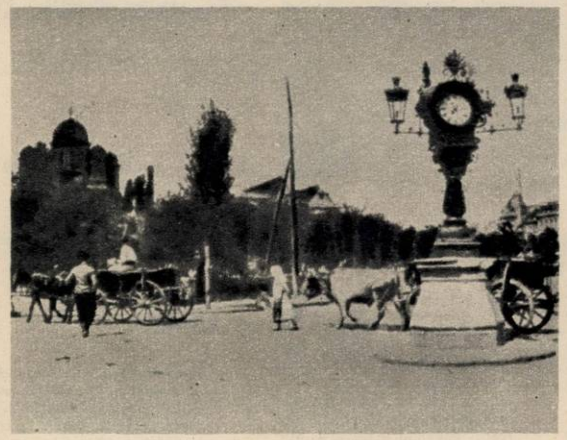

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1		O	A	D		◢					R	A	
2		U	D	A	■						I	T	
3	O	T	I	■				■	C	O	■	E	R
4		■	N				■	B	A	■	N	N	E
5			■	G	A	S	C	A	■		A	T	■
6					■						N	A	
7				■							A	■	
8	R	A	■								■		
9	◣									■	I	O	T
10	S	■					■						■
11	I	N	S	■	A	T	A	■					
12	M	U		E	■	O	R	L	■				
13	T	R	A	D	A	R	E	■	P	O	Z	N	A

NUMAI URECHI

ORIZONTAL: 1) Ține loc de ureche — Pe-o ureche-i intră și pe alta-i iese. 2) La care-ți apleci urechea mai... atent — Memento floral numit și «Urechea-șoarecelui» 3) Prefix pentru ureche — Nu duce la ureche... — Colombiu — Din eroare! 4) Ține de... O.R.L. — Dimpotrivă — Nord-nord-est. 5) Noroi (reg.) — Se poartă pe o ureche — Urechești. 6) Fără urechi sau cu urechi foarte mici (reg.) — Toporaș. 7) Diminutiv feminin — Element de protecție pentru urechi... sensibile. 8) Radiu — Pe-o ureche, semnifică nepăsare (fem.) — Comparativ. 9) Mișcător din urechi... în sensul cel mai condamnabil — Numele lui «i» consonantic. 10) Produs lactat — Face auzită o părere sau o problemă. 11) Persoană — Fir — Urecheate. 12) Micul cocoșat dintr-un basm de Wilhelm Hauff care descoperă niște smochine, unele avînd proprietatea miraculoasă de a face să-i crească urechi de măgar celui ce le consuma,iar altele de a le face să dispară — Nas, gît și urechi... — Iarbă mare. 13) Înșelarea încrederii — Precede o tragere de urechi... ocazională.

VERTICAL: 1) Ureche... cu rezonanță literară — Auzul 2) Cît un ou mic! — Apolo a făcut să-i crească urechi de măgar fiindcă a preferat flautul lui Pan lirei zeului — Grație. 3) Oraș în California — A țiui — Zgomotul ei apropiat te asurzește. 4) Afirmație — Un fel de vendetă la arabi — Eter (fig.) — Cade! 5) Interjecție — Nu prea e în temă! (fem.). 6) Ce-i intră pe-o ureche îi iese pe alta. 7) Numele cămilei la tătari — E timbru dar nu sonor! — Nu duce lipsă. 8) Din inimă! — Purtată de urechi! 9) Ambalaje — Neunsă, îți zgîrie urechile. 10) Instrument acustic — Verb care sensibilizează... urechea! — Floare la ureche. 11) Rîs nesfîrșit! — Doina! — Are două auricule. 12) Numai ochi și urechi (fem.) — Cînd îl bei îți trosnesc... urechile. 13) «Calitatea» unei urechi... insensibile — Pentru care merită să-ți apleci urechea — Te-ajută să te culci pe-o ureche!

Adam STOICA

Dicționar: IOT, ADIN, ACL, BRU, DUA.

TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE ▶

s-ar putea intitula confruntarea aceasta dintre un veșmînt african original și rochia «mini» realizată de Simon Massey, creator de modă londonez.

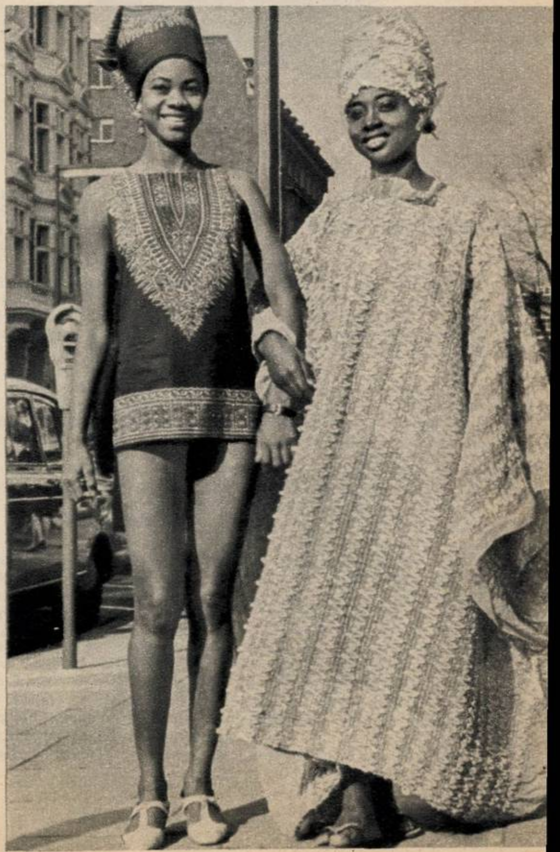

UMOR

de Nell COBAR

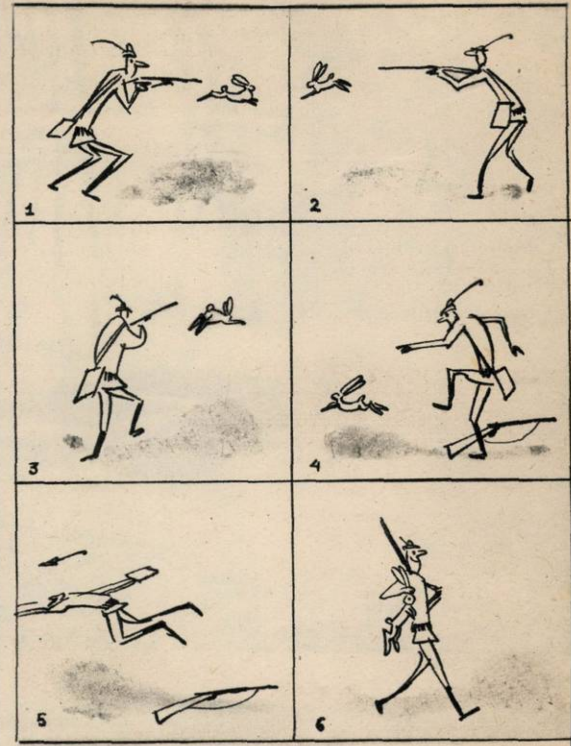

VÎNT DE PRIMĂVARĂ

Răspunzînd la chemarea irezistibilă a naturii care reînvie, doamna Anna Nurminen și-a scos fără o clipă de ezitare «copiii» — pisicuțele Kikki și Millie — la plimbare, pentru a le da cu un minut mai devreme posibilitatea să-și umple plămînii cu aerul tare al primăverii. Grijulie însă, ca orice «mamă», n-a omis din echipamentul vestimentar al mițelor căciulile de iarnă. O precauție în plus nu strică, mai ales că bîntuie gripa.

dialog
cu
cititorii

păreri despre „masakin qisar“

Reportajul «Două luni în tribul Masakin Qisar» a stîrnit ecouri favorabile în rîndul cititorilor. Aprecierile respective au făcut obiectul unor scrisori, din care reproducem cîteva fragmente:

«Ați prezentat în numărul 4 al revistei articolul «Două luni în tribul Masakin Qisar», pe care îl socotesc deosebit de interesant. M-au impresionat atît conținutul cît mai ales fotografiile, care sînt excepționale. Aș dori să mai publicați materiale de genul acesta» (din scrisoarea cititorului Liviu AVRAM din Craiova).

«Mi-a plăcut foarte mult reportajul «Două luni în tribul Masakin Qisar». V-aș ruga să mai prezentați asemenea reportaje și despre alte triburi din Micronezia, Melanezia, Polinezia, Noua Guinee etc. Și mai am o dorință: fotografiile să fie — dacă s-ar putea — colorate» (din scrisoarea cititorului Rică ȘTEFAN din Brăila).

«Din reportajul dedicat tribului «Masakin Qisar» am luat cunoștință de lucruri care mă preocupau de multă vreme și mă atrăgeau. Felul de viață și obiceiurile tribului descris în reportajul de mai sus au constituit pentru mine prilej de prețioase învățăminte. Cred că nu vă veți opri aici» (din scrisoarea cititorului Vasile NEAGU din Buzău).

Adresînd cititorilor ce ne-au scris mulțumiri pentru aprecieri, îi asigurăm în același timp că vom ține seama de dorințele lor.

așadar s-a rezolvat...

Cu cîtăva vreme în urmă la redacție a sosit o scrisoare în care utecista Ana Dumitru din com. Copăceni, rn. Giurgiu ne sesiza asupra lipsei de grijă manifestată de conducerea Școlii de 8 ani nr. 2 față de tovarășa Florica Pavel, îngrijitoare la această școală, care a fost scoasă din serviciu în iulie 1966 pentru atingerea limitei de vîrstă, fără însă a i se întocmi dosarul de pensionare nici pînă în februarie 1967. Redacția noastră a făcut intervențiile cuvenite și drept urmare am primit o nouă scrisoare din partea aceleiași corespondente, utecista Ana Dumitru, din care cităm:

«...În urma adresei pe care au primit-o de la dv., tovarășii de la Sfatul popular Copăceni au rezolvat problema într-un timp record. Ceea ce nu s-a putut face în atîtea luni s-a realizat în cîteva zile... Eu sînt foarte bucuroasă și țin să vă mulțumesc din inimă, și în numele tovarășei Florica Pavel, acum pensionară, că grație sprijinului dv. problema s-a rezolvat atît de repede...»

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Dorina Păun, absolventă liceu, 18 ani, Sinaia, str. Avram Iancu 57: cinema, ilustrate; Rîndunel Buzatu, muncitor, 22 ani, Oradea, str. T. Vladimirescu 18: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Geta Costeanu, elevă, 18 ani, Brăila, str. Roșiori 403: cinema, ilustrate; Eugenia Boza, elevă, 16 ani, Arad, str. M. Eminescu 30, ap. 3: teme diverse, cinema, muzică ușoară, ilustrate; Marian Tănase, electrician, București 19, str. Sold. Dumitru Nicolae 8, rn. T. Vladimirescu: radioamatorism, ilustrate; Georgel Costache, operator chimist, 23 ani, Brăila, str. Zînelor 11: teme diverse, ilustrate; Iordan Goglează, elev, 16 ani, com. Mîndrești, str. Luceafărului 3, rn. Focșani: teme diverse, cinema; Richard Șerban, tehnician, 24 ani, Țăndărei, str. Bisericii 401, rn. Fetești: teme diverse, ilustrate; Tudorel Dumitrașcu, șofer, 23 ani, Țăndărei, rn. Fetești: teme diverse, ilustrate; Constantin Siminiuc, mecanic, 19 ani, G.A.S. Ilișești. rn. Gura Humorului: teme diverse; Tincuța Mușat, elevă, Pitești, str. Maternității 4, sc. B, et. 3, ap. 12: teme diverse, ilustrate; Doina Scurtu, elevă, Botoșani, bd. Lenin 83: cinema, ilustrate; Persida Diaconu, elevă, com. Jugureni, rn. Găești: literatură, ilustrate; Aurel Potcolin, operator cinema, Dorohoi, str. Grigore Ghica 14: teme diverse, ilustrate; Ortenzia Dumitrescu, contabilă, 19 ani, Craiova, str. Henry Barbusse 6: ilustrate; Maria Doboș, elevă, 17 ani, București, Calea Griviței 146, et. 3, ap. 26: teme diverse, cinema, muzică, ilustrate; Alexandru Bucuric, student, com. Tomșani, rn. Mizil: literatură, muzică ușoară, sport; Constanța Vlăsceanu, infirmieră, 25 ani. București, str. Bîrsănești 51, bl. S2, ap. 273, Berceni-Sud: teme diverse, prietenie; Norica Anda Paraschivescu, elevă, 18 ani, Brăila, str. Cetății 57: teme diverse, ilustrate; Mariana Boeru, elevă, 17 ani, Cernavoda, str. V. Alecsandri 34: cinema, muzică, sport, ilustrate; Marioara Simescu, elevă, 17 ani, com. Rusca Montană, rn. Caransebeș: teme diverse, ilustrate; Ion Moldoveanu, tehnician, București, str. Pericle Gheorghiu 43, rn. N. Bălcescu: teme diverse, ilustrate; Delya Ursuleac, elevă, 17 ani, Piatra-Neamț, str. Castanilor 3: teatru, cinema, muzică ușoară; Alexandru Iacob, operator laborant, 25 ani, Hunedoara, bl. C.M. 3, et. 1, ap. 12: teme diverse; Ion Șelaru, lăcătuș mecanic, 19 ani, Petroșani, str. Aurel Vlaicu 7: sport, ilustrate; Sanda Penu, elevă, com. Străoane, rn. Panciu: cinema, muzică ușoară, literatură, ilustrate; Sotir Patoni, profesor, 25 ani, București, Balta Albă, bl. M3, A+B, sc. 2, ap. 23, rn. 23 August: istorie, literatură, ilustrate; Ion Telegan, electrician, 22 ani, com. Pristol, rn. Vînju Mare, reg. Oltenia: ilustrate; Cornelia Țonea, elevă, Băilești, str. Depozitelor 17: teme diverse, ilustrate; Ileana Alexe, soră medicală, 32 ani, Pitești, str. Teilor, bl. 8, gars. 2: teme diverse, medicină, ilustrate; Ion Rizea, tehnician, 20 ani, Săvinești, bl. 1, ap. 16, rn. P. Neamț: muzică, literatură, ilustrate; Tudorică Trăncău, operator cinema, 18 ani, Hunedoara, Piața Florilor, bl. 116, sc. A, ap. 7: teme diverse, cinema, ilustrate; Gheorghe Ciortan, operator cinema, 19 ani, Hunedoara, Piața Florilor, bl. 116, sc. A, ap. 7: teme diverse, cinema, ilustrate; Mihai Iordăchescu, student, 20 ani, Buzău, str. Dinicu Golescu 43: teme diverse, cinema.

în cîteva rînduri

Ioan Șerbu, Baia Mare. Ați avut dreptate. Ion Dacian este artist al poporului. Înaltul titlu i-a fost acordat pentru activitate îndelungată și merite deosebite în interpretarea și promovarea muzicii românești de operetă.

Jenia Ciolan, Craiova. 1) Numele întreprinderii care vă poate expedia discuri contra ramburs este «Cartea prin poștă», str. Sergent Nuțu Ion nr. 8–12, rn. Lenin, București. 2) Nu posedăm alte adrese în afara celor publicate la rubrica «Cititorii către cititori».

Lubița Niculiță, Galați. 1) Tot ceea ce ne propuneți drept subiecte de copertă s-au publicat anul trecut: Dan Spătaru, în nr. 16; Margareta Pîslaru în nr. 20; Pompilia Stoian pe coperta a IV-a din nr. 41. Reiese deci că sînteți o cititoare mai nouă a revistei noastre... 2) Emisiunea muzicală de care ne întrebați este organizată de Radioteleviziunea română, str. Nuferilor 62, București.

Mihai Stanca, Hunedoara. Propunerile pe care le faceți în legătură cu îmbunătățirea circulației rutiere în orașe sînt interesante, deși — după părerea noastră — foarte greu de realizat. Le vom supune totuși forurilor de resort.

Richard Simon, Galați. Aruncînd o privire, chiar sumară, asupra cîtorva cotidiane sau periodice veți vedea că scrierea unor titluri cu literă mică a devenit o modalitate curentă în grafica noastră, ca și, de altfel, în cea mondială. Nu poate fi vorba deci de vreo eludare a principiilor și regulilor ortografiei limbii române.

Natașa Ungureanu și **Maricica Șerban**. com. Probota. Evenimentul sportiv la care vă referiți — Campionatul mondial de handbal — s-a încheiat cam de mult. Ar fi deci tardiv să aducem această manifestare din nou în actualitate. Ne raliem însă părerii dv. în privința comportării meritorii a jucătorului Gruia.

Aurel Gavrilă, Brașov. 1) Am sesizat Oficiul special de difuzare a presei despre întîr-

cititorii întreabă

grigore ureche, letopisețul țării moldovei

«Doresc să cunosc amănunte despre viața și opera cronicarului Grigore Ureche».

T. POPESCU — Craiova

Răspunde P.P. PANAITESCU.

Letopisețul Țării Moldovei de Grigore Ureche este ultima istorie medievală a Moldovei și. în același timp, prima scriere istoriografică românească cu influențe umaniste. Ea stă la un hotar literar și din alte puncte de vedere: e cea dintîi scriere istorică originală în limba română, după perioada slavonismului. e cea dintîi scriere de pe poziții boierești, după epoca istoriografiei domnești. Autorul, Grigore Ureche, a fost unul dintre marii boieri moldoveni de la mijlocul veacului al XVII-lea, dintr-o veche familie care se trage din vremea lui Ștefan cel Mare, un mare proprietar de moșii, ocupînd înalte demnități în cîrmuirea țării. Cronica lui, redactată între anii 1640 și 1646, este neterminată, cuprinde numai istoria Moldovei de la întemeiere pînă la anul 1593. Autorul a fost nevoit să recurgă la vechile cronici slavone și la cele poloneze, chiar la cărți occidentale, spre a reconstrui trecutul. Dar el nu este un sclav al *izvoarelor și* al modelelor sale, cartea sa e o carte de doctrină, ea reprezintă punctul de vedere al boierimii militare și patriote din secolul al XVII-lea. Cronicarul pune în fața cititorilor vremile de glorie ale lui Ștefan cel Mare, comparîndu-le cu cele de decadență în care scria și anume cu jugul *turcesc ce apăsa atunci asupra* țării: «Subt măna lor și subt jugul lor săntem șerbi». Dar lupta pentru independență e posibilă prin colaborarea cu celelalte țări, căci toate sînt amenințate de expansiunea otomană. Turcul «volniciei (libertății) tuturor întinde mrejele sale». De aceea face apel la *figura lui Ștefan cel* Mare *«pentru* lucrurile lui cele vitejești, carile nimenea din domni, nici mai nainte, nici după aceea l-au ajuns». În interior militează pentru un stat cîrmuit de legi: «Unde nu-s pravile (legi), din voia domnilor multe strîmbătăți se fac». El vede cîrmuirea Moldovei, după modelul Poloniei, ca un stat condus de boieri, dar înfrînați de puterea legii scrise și de patriotismul *moldovenesc.*

Față de cronicarii moldoveni din veacurile XV-XVI, Ureche reprezintă un vădit progres, el scrie în limba țării și nu în slavonește, limba bisericii. Pentru a putea scrie istoria țării în românește, el nu avea modele din traducerile cărților bisericești, al căror stil nu era potrivit cu avîntul evocărilor istorice. Este nevoit deci să se adreseze limbii populare vorbite, ca să poată descătușa stilul unei noi literaturi. Talentul său nu este numai de povestitor, ci și de evocator. În această privință portretele figurilor din trecut formează tablouri remarcabile, în special nemuritorul portret al lui Ștefan cel Mare: «Fost-au acest Ștefan vodă om nu mare de stat, ...era om întreg la fire, neleneș și lucrul său îl știa a-l acoperi, și unde nu gîndeai acolo-l aflai. La lucruri de războaie meșter, unde era nevoe însuși se vîra, ca văzîndu-l ai săi să nu să îndărăpteze, și pentru aceea rar războí de nu biruia și unde-l biruia alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-să căzut jos, să rădica de-asupra biruitorilor». În calitate de cronicar medieval el scrie numai istoria Moldovei, stat feudal, și nu — cum vor face umaniștii — începînd cu Miron Costin, adunînd în aceeași carte istoria întregului popor românesc. Totuși el cunoaște originea comună și unitatea românilor din cele trei țări: «Rumânii, câți se află lăcuitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroș, de la un *loc sânt cu moldovenii* și toți de la Râm să trag». Muntenii și moldovenii «au fost tot un loc și o țară». Letopisețul lui Ureche nu formează numai un izvor pentru istoricii evului mediu românesc, ci totodată și icoana societății românești din secolul al XVII-lea, problemele ei sociale, literare și politice.

un strălucit reprezentant al școlii matematice românești

«Aș dori să aflu unele date despre viața și opera matematicianului Gheorghe Țițeica».

Vasile ȘANDRU — Timișoara

Răspunde acad. G. VRĂNCEANU, profesor de geometrie la Facultatea de matematică din București.

Născut la 17 octombrie 1873 la Turnu-Severin, Gheorghe Țițeica este unul dintre cei mai de seamă oameni de știință ai țării noastre. Activitatea științifică a lui Gheorghe Țițeica s-a desfășurat aproape o jumătate de secol (1898-1939) ca profesor de geometrie analitică la Universitatea din București și ca profesor de analiză la Școala Națională de Poduri și Șosele. De asemenea, Țițeica a fost ales în 1913 membru al Academiei Române, unde a funcționat spre sfîrșitul vieții sale ca secretar general.

Caracteristica activității științifice a lui Gheorghe Țițeica, așa cum era văzută de studenți și de marele public, o constituia exactitatea și minuțiozitatea cu care își pregătea cursurile sau multiplele conferințe cu caracter general ce le-a făcut în București sau provincie.

În ce privește lucrările sale din domeniul geometriei diferențiale ce i-au adus de timpuriu recunoașterea de savant atît în țară cît și străinătate, ele cuprind 92 de Note și Memorii ce însumează circa 500 de pagini și au apărut cu regularitate în cei aproape 50 de ani de activitate. De asemenea, G. Țițeica a publicat două cărți de specialitate care prezintă și astăzi un interes deosebit pentru cercetători.

Printre rezultatele obținute de Țițeica se numără în special introducerea în geometrie a unei clase de suprafețe și a unei clase de curbe. Se împlinesc anul acesta 60 de ani de cînd Țițeica a introdus suprafețele ce-i poartă numele. Este vorba de suprafețe pentru care raportul dintre curbura lui Gauss K a *suprafeței și puterea* a patra a distanței p de la un punct fix O la planul tangent al suprafeței este constant. Un caz particular al acestor suprafețe este oferit evident de sfere, suprafețe binecunoscute de toată lumea.

Țițeica arată că suprafețele pentru care K/p^4 este constant constituie o clasă importantă; el a determinat *unele* din ele și a dat proprietățile lor, arătînd că aceste proprietăți sînt caracterizate prin faptul de a fi invariante la transformări liniare ce lasă punctul fix O neschimbat, transformări ce se numesc centroafine. Prin aceasta Țițeica introduce noțiunea nouă de proprietăți *invariante la transformările centroafine* și se înscrie astfel printre creatorii geometriilor numite cu grup fundamental.

Activitatea științifică a lui G. Țițeica a constituit un obiect de admirație și de inspirație pentru întreaga școală matematică din țara noastră, el avînd astăzi *elevi direcți sau indirecți în* toate universitățile noastre și în institutele de învățămînt superior. Noțiunile de suprafețe și curbe Țițeica au fost generalizate și în alte domenii și apar lucrări în care numele lui Țițeica este la loc de cinste.

Astăzi, cînd în țara noastră se urmărește *utilizarea sistematică* a descoperirilor științei în dezvoltarea economiei și tehnicii puse în slujba celor ce muncesc, numele lui Gheorghe Țițeica constituie unul din strălucitele exemple pe care trecutul țării noastre îl oferă prezentului și viitorului țării noastre.

pe scurt

Mihai Petrescu — Ploiești. Fizicianul *Guglielmo Marconi (1874-1937) s-a* născut la Bologna (Italia). A făcut studii experimentale asupra proprietăților undelor electromagnetice, obținînd în 1896, pe baza acestora, primul brevet privind sistemul de telecomunicații fără fir. În anul 1901 realizează prima radiotransmisiune telegrafică peste Oceanul Atlantic. Pentru *activitatea sa științifică* de mare însemnătate în dezvoltarea și răspîndirea radiotehnicii și radiotransmisiunilor obține în anul 1909 Premiul Nobel.

Eliza Verșescu — București. 1) Prima mașină de scris a fost construită de Sholsom în anul 1867 în S.U.A., purtînd denumirea de *mașina Remington*, iar prima mașină de scris deschisă (la care se văd literele) a fost construită de Wagner în 1890, tot în S.U.A. 2) Date biografice privind viața și activitatea scriitorului despre care ne întrebați puteți găsi în prefața oricărui volum aparținînd acestui mare scriitor. 3) Toate *liceele* din Capitală *dețin în* amănunt datele care vă interesează. Vă recomandăm să luați legătura directă cu unul din ele.

Ștefan Turcu — comuna Unirea. Cascada cea mai înaltă din lume este Angel din Venezuela, avînd o înălțime de 978 m.

Ioan Drăghici — Timișoara. Întrebarea dv. nu este suficient de clară. Credem că vă referiți la boierul Manta, viteazul ban din timpul domniei lui Mihai Viteazul, care s-a distins în luptele de la Șerpătești (1595) și în luptele care au dus la cucerirea cetății Brăila.

Pavel Rîpan — Bîrlad. 1) În mitologia greacă se vorbește despre pigmei ca despre un popor fabulos de pitici care, se credea că locuiau la izvoarele Nilului, că se luptau cu cocorii și, după cum spune legenda, l-ar fi atacat și pe Hercule. În realitate, pigmeii trăiesc în bazinul fluviului Congo, în grupuri puțin numeroase: batua, bakwa, bambuti-bakango, efe, aka; sînt *indivizi* de statură mică, în medie 141-142 cm înălțime, au pielea neagră, părul creț, nasul lat, iar învelișul pilos de pe față mai dezvoltat. Pigmeii nu au o limbă proprie, ci în fiecare grup se vorbește limba tribului vecin. Ei se ocupă mai ales cu vînatul și culesul. 2) Balul datează din evul mediu. Această manifestare intra în obiceiurile aristocrației franceze sub domnia regilor din dinastia de Valois. Un bal care a rămas celebru a fost cel dat de Carol al VI-lea în 1398 cînd, cu torțele aprinse, s-au dat foc podoabelor de pene ale dansatorilor. Din secolul al XIII-lea, paralel cu petrecerile aristocrației, existau și un fel de baluri populare care se desfășurau duminicile și în zilele de sărbătoare. La Florența, în timpul dinastiei de Medicis, ca și în Franța, sub Francisc I și Henric al II-lea, balurile au avut o mare strălucire. În această epocă în Franța apar primele petreceri organizate de primăriile orășenești. În 1715, la 31 decembrie, regentul permite balurile publice în sala operei. Mulți pictori au imortalizat scene de bal; printre acestea se află la muzeul Luvru tabloul *«Bal du Moulin de la Galette»* al pictorului Renoir.

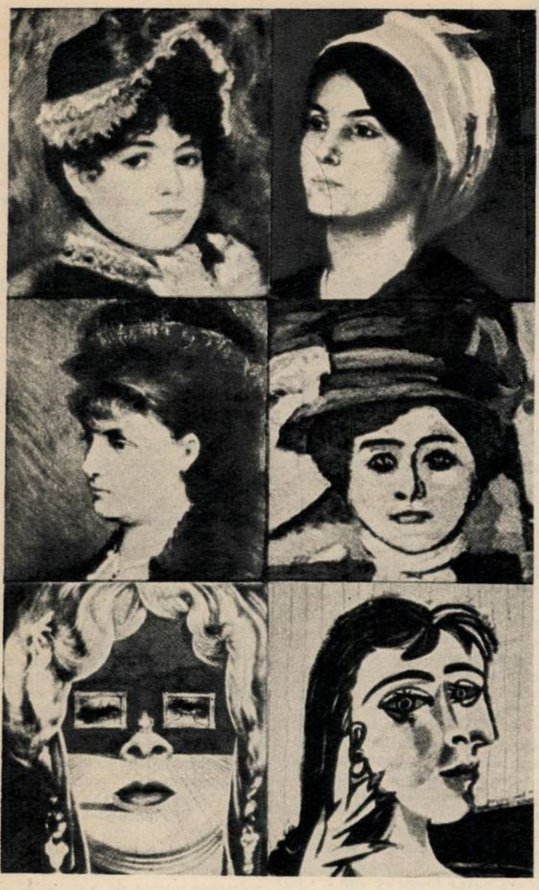

Jocul nostru: „PORTRETE“

De-a lungul timpului pictorii au realizat o galerie impresionantă de portrete de femei. Iată în această pagină cîteva dintre aceste lucrări. Vă propunem să indicați la fiecare tablou autorul. Pentru orientarea dv. dăm o listă de 10 pictori, printre care se află și cei 6 artiști ale căror lucrări figurează aici. Acordați-vă pentru fiecare autor identificat 2 puncte.

12 puncte înseamnă un nivel de cunoștințe excelent; 10 puncte — bun; 8 puncte — mulțumitor; 6 puncte — suficient.

Goya, Aman, Reynolds, Dali, Matisse, Grigorescu, Picasso, Ingres, Gainsborough, Renoir.

(Răspunsurile în numărul viitor)

S-AU NĂSCUT LA LONDRA

Cei șase cățeluși dingo s-au născut în iarna aceasta la grădina zoologică din Londra. Nici părinții lor, Jane și Rex, cîini sălbatici dingo, nu au alergat niciodată pe întinsurile continentului lor de baștină — Australia: ei au văzut lumina zilei tot în captivitate, în aceeași grădină zoologică londoneză.

dezlegarea jocului LA VEDERE apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) AVERTIZQ — APA. 2) REPER — SCĂPAT. 3) ADEVĂR — URARE. 4) TE — ASISTARE. 5) ORIZONT — TERN. 6) SIGUR — ASA — II. 7) I — NT — CLARE — C. 8) MOATE — SERAI. 9) RAR — OCHI — AMO. 10) ETALA — AUL — ED. 11) DA — UNȘI — UITA. 12) U — MITA — SPOIT. 13) STI — EVIDENTA.

D
L
M
M
J
V
S
1
8
15
2
9
16
3
10
4
5
6
7
14
21

Elegantă
în fiecare zi
folosind
stofele
de calitate

„LIBERTATEA“
SIBIU

Sortimente bogate, desene și culori variate

memento

carte

• A apărut încă una din scrierile lui Nicolae Iorga (în două volume): **Oameni care au fost.** Ediția (îngrijită, cu prefață și tabel cronologic de Ion Roman) cuprinde o amplă selecție din publicistica marelui scriitor, prilejuită de evocarea unor personalități din trecut. Dăm astfel peste schițe de portret, însemnări comemorative, sumare evocări etc., cartea în totalitate constituind o lectură dintre cele mai utile (colecția «Biblioteca pentru toți»).

• În seria de «Clasici istorici» a Editurii științifice semnalăm apariția unei bune transpuneri în românește a **Războiului peloponesiac** de Thucydides, datorată prof. univ. dr. doc. N.I. Barbu (semnatar și al unui erudit studiu introductiv, al unui corp de note și indice). Într-o formulă grafică schimbată (cu o copertă frumoasă, dar cu o supracopertă inexpresivă) colecția aceasta se va impune probabil și mai mult publicului, dată fiind și priceputa alegere a cărților de pînă acum: **Istoriile** lui Herodot (2 vol.), **Anabasis** și **Helenicele** de Xenofon, **Viețile paralele** de Plutarh, **Istorii** de Polybios, **Organon, Fizica, Metafizica** și **Poetica** lui Aristotel etc. Sînt cărți ce contribuie la informarea și educarea publicului, la lărgirea orizontului acestuia asupra lumii clasice. Editura se poate mîndri cu o asemenea serie, pe care o dorim cît mai amplă și competent realizată.

• Și fiindcă ne-am oprit asupra Editurii științifice să mai semnalăm o altă colecție demnă de atenție. **Savanți de pretutindeni.** Se vor publica în cadrul ei o serie de monografii despre viața și opera unor mari personalități ale științei și culturii românești și universale, care au marcat momente distincte în procesul cunoașterii umane. Vom citi cărți despre **Gh. Constantinescu, D. Danielopolu, B. Franklin, D. Leonida, Svante Arrhenius, Butlerov, Lavoisier, Dragomir Hurmuzescu, Einstein, B. Pașcal, Michelson,** ceea ce înseamnă foarte mult. Am sugera ca, pe cît posibil, să se apeleze la lucrări de mîna întîi, cînd e vorba de traduceri, chiar dacă ele ar fi mai «grele».

• Un domeniu mult controversat, cum e genetica, beneficiază de o carte de informare critică, de înfățișare a diferitelor tendințe și cuceriri contemporane. Este vorba de volumul **Genetica în actualitate** scris de P. Raicu și S. Bratosin, interesînd în fond un mare număr de oameni dornici a ști unele lucruri în această direcție. «Cartea de față își propune să prezinte tuturor celor care urmăresc progresele științei contemporane cîteva dintre marile realizări ale geneticii», ne spun autorii.

• Să mai notăm și un grup de traduceri: **Lacul Argentino** al latino-americanului Juan Goganarte (trad. Silvia Vîscan); **Sări, Barbara** de Anna Langfus (trad. Elvira Bogdan); **Cînd trecutul se numește Ea** de Maria Teresa León; **Sub vulturii imperiali** de I. Sobolev (trad. Ecat. Antonescu); **Mlaștina** de Iakub Kolas (în românește de Ioana Postelnicu și Maria Roth); **Cei doi din orașul nou** al scriitorului bulgar Kamen Kalcev (în românește de T. Iovan) și **Povestiri din calendar** de B. Brecht, traducere și prefață de S. Damian.

cinema

• **Apelul.** Scenaristul neuitatului film «Nouă zile dintr-un an», Daniil Hrabrovițki, debutează în regie cu o creație emoționantă prin sinceritatea dezbaterii etice: permanența idealurilor unor generații diferite. În distribuție: N. Mihalkov («Pășesc prin Moscova»), Oleg Strijenov («Al 41-lea», «Tăunul», «Fata căpitanului», «Trei surori»), Marianna Vertinskaia, V. Merkuriev («Zboară cocorii», «Neamul Jurbinilor»).

• **Leac contra dragostei.** O comedie și polițistă, și sentimentală (dar totul cu măsură), realizată de regizorul polonez Jan Batory («Vizita președintelui», «Taxiul morții»). Rolurile principale sînt interpretate de: Kalina Jedrusik («Se-ntîmplă numai duminica»), W. Glinski («Canalul», «Vizita președintelui», «Dragoste neîmplinită»), Andrzej Lapicki(«La noapte va muri orașul»).

• **Dragă Brigitte.** Un ritm ceva mai zgîrcit ar fi rotunjit în bine această comedie americană despre un copil ce suspină în taină după Brigitte Bardot (și care, ca orice copil american, este încredințat psihanalistului). Oricum, filmul lui Henry Koster rămîne un spectacol plăcut. Mai ales că în distribuție se află numele lui James Stewart («Cel mai mare spectacol», «Omul care l-a ucis pe Liberty Valance»). Parteneri: Fabian («În Nord, spre Alaska»), Jack Kruschen («Apartamentul»).

• Pentru cei care n-au văzut încă, recomandăm încă o dată masiva ecranizare a lui Serghei Bondarciuk, **Război și pace**, seria I.

• Mari cineaști pe ecranele noastre: **John Ford** («Omul care l-a ucis pe Liberty Valance»), **A. Kurosawa** («Sanjuro»), **Vittorio de Sica** («Căsătorie în stil italian»).

• Mari actori prezenți în această săptămînă: **Marcello Mastroianni, Sophia Loren** («Căsătorie în stil italian»), **John Wayne, James Stewart, Lee Marvin** («Omul care l-a ucis pe Liberty Valance»).

• Nu pierdeți scăpărătorul scurt-metraj de desen animat **Surogat,** al celebrului cineast iugoslav Dusan Vukotici (cinematograful «Timpuri noi»). Nădăjduim că încet-încet (dacă nu se poate mai repede) vom intra într-o zodie mai norocoasă și în ceea ce privește întîlnirea noastră cotidiană cu valorile internaționale ale filmului de animație.

• Buna noastră cunoștință Pierre Brice și mai puțin cunoscuta Marie Laforêt sînt parteneri într-un film pe care Roger Boussinot îl realizează după un roman propriu: **Al 13-lea capriciu.**

• Presa străină ne înștiințează că Lucia Bosé, de multă vreme retrasă din cinematografie, s-a hotărît să pună din nou piciorul pe un platou de filmare; cel care a convins-o este cineastul P.P. Pasolini. El i-a încredințat un rol principal în ultimul său film, **Teorema.**

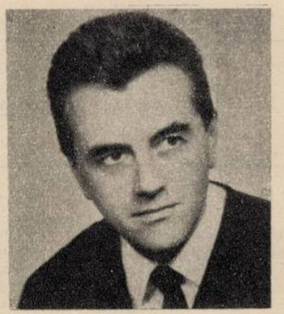

Andrzej Lapicki

disc

• Unul din discurile care se bucură de mare succes, de altfel așteptat, cuprinde celebrul «dans al lui Zorba» din filmul lui Kakoyannis. Interpretat de **Duo Nanos** (despre care n-am auzit pînă acum și despre care s-ar fi cuvenit o notiță explicativ-informativă), «sirtaky»-ul lui Miky Theodorakis cucerește aplauze. Culoarea este mult susținută de Sandu Avramovici, cunoscutul chitarist (electronic 100%) care de astă dată cîntă la «buzuky» (instrument național grecesc). Alte trei piese ale compozitorilor Theodorakis, Manos Hadjidakis (autorul «Fericirii» și al «Copiilor din Pireu») și Stavros Xarhakos susțin cu brio acest recital de interesante cîntece grecești (EDC-799).

• **Doina Badea,** care a lansat cu succes atîtea melodii ale compozitorilor români, înregistrează de astă dată patru melodii din repertoriul italian: «Ghitara romana», «T'amo e t'amero», «Tango d'amore», «Mamma». Piesele mai suscitate sînt prea cunoscute din interpretările originale ca să mai poată suscita un interes deosebit (EDC-795).

muzică

Stefan Ruha și Ferdinand Weiss

• La Ateneu primim (sîmbătă 25 și duminică 26 martie) vizita Filarmonicii de stat din Cluj și a venerabilului ei conducător, dirijorul **Antonin Ciolan.** Maestrul octogenar reia pentru publicul bucureștean un «Festival Ceaikovski», al cărui solist va fi violonistul **Ștefan Ruha.** În program, «Andante cantabile» din Cvartetul op. 18 în re major (transcripție), Concertul pentru vioară și orchestră în re major și Simfonia a V-a.

• Pe Ștefan Ruha îl reîntîlnim și într-un recital de sonate alături de pianistul **Ferdinand Weiss** la sala mică a Palatului: Veracini, Beethoven, Mozart, Brahms, Tiberiu Olah.

• Orchestra de studio a Radioteleviziunii închină prima parte a concertului ei de joi 30 martie lui Dinu Lipatti (50 de ani de la nașterea regretatului muzician român); vor fi interpretate Suita simfonică și Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră. Solist, **Corneliu Gheorghiu.** Concertul cuprinde și o primă audiție: opera «Zborul de noapte» (fragmente) de compozitorul italian contemporan Luigi Dallapiccola, după celebrul roman al scriitorului francez Antoine de Saint-Éxupery. Dirijor: **Ludovic Baci.**

• **Magda Nicolau,** activă ca de obicei, ne invită la un dificil program Beethoven (la 31 martie, în sala mică a Palatului): Sonata quasi una fantasia op. 27 («a Lunii»); 32 de variațiuni în do minor; Sonata în fa minor op. 57 «Appassionata».

plastică

• **Ion Vlasiu** — sculptură. O amplă retrospectivă a unuia dintre cei mai originali sculptori români contemporani. Lemnul sau marmura, piatra sau bronzul se supun cu docilitate impetuoasei forțe care le dă viață și personalitate. Din noaptea lemnului, din umezeala fibrelor, se nasc «Cronicarul» sau «Sculptorul», «Toma Alimoș» sau «Luchian», chipuri în care artistul a descoperit asprimi și a turnat suflet, sau lustruind lemnul pînă la puritate («Tors») a eliberat, ca pe niște energii, mișcarea și grația. Lucrările în piatră aduc ceva din perfecțiunea naturii, din migala apelor și a vîntului care modelează materia («Masa lui Pintea»). Sub dalta artistului piatra renaște în chipuri elevate («Decebal»,«Michelangelo»), se transformă în metafore cu profunde semnificații («Masca geniului», «Mirabila sămînță» etc., etc.). Muzele răsar din marmură și alabastru, simbol și preocupare de a desprinde din inerția materiei semnificația inspirației. Bronzurile lasă posterității, cu virtuțile lor de energie, chipuri de eroi și de creatori (Sala Dalles).

• **O. Angheluță** — pictură. Mai bine de 40 de uleiuri care oglindesc multiplele preocupări tematice ale artistului, de la peisaj la portret, de la natura statică la șarjă. În unele lucrări artistul cultivă un stil decorativ, cu compoziții meticulos construite, aproape geometric, ca în «Plajă», în care galbenul și griurile evocă atmosfera solară și toridă a țărmului de mare, în altele, mai inspirat, artistul evocă cu efluvii de lirism cromatic locuri, cum este acea superbă «Cale a Vlasinilor», o uliță plină de nostalgii, cu case albastre, pe care griul ploilor le-a îmbătrînit și le-a dat un aer de poveste. Preocuparea pentru nud, atît de rară în ultima vreme, e prezentă în două lucrări («Sfîrșit de zi», «Odihnă»). Un portret de o reală frumusețe și analiză fină este cel al graficienei poloneze K.B. Cele 17 șarje ne descoperă un penel acid, încărcat de umor, dar nu lipsit de amiciție. (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu 23).

• **C. Grecu** — sculptură. Un sculptor talentat care se află la prima sa expoziție personală. El a asimilat bine lecția marilor înaintași. «Năzuință» sau «Erupția», «Veghe» sau «Cupa tainelor vieții» sînt lucrări care rețin atenția prin spiritul lor elevat (sala Kalinderu).

teatru

• **Dincolo de zare** — una din primele piese ale cunoscutului dramaturg american O'Neill, surprinzînd destinul tragic al unei familii de fermieri. Din păcate spectacolul (regia, Mircea Avram) de pe scena Teatrului «C. Nottara», monoton și deslînat, n-a avut nici forța de sugestie nici poezia tragică a textului. Reținem doar efortul unor actori de a se apropia de roluri: Magdalena Buznea și G. Buznea. Decorul lui Mircea Marosin în notă.

• Eugen Barbu ca dramaturg a fost înfățișat în Capitală cu **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de către teatrul din Pitești. Piesa — frescă a unor moravuri sociale apuse — scrisă cu nerv și patos a fost înscenată de M. Radoslavescu. Merită citați din distribuție: Telly Barbu, Ileana Zărnescu, Ioana Ciomîrtan, Dem. Niculescu, Sorin Gheorghiu.

• N.A. Ostrovski, cunoscutul dramaturg rus, a fost înfățișat pe două scene din țara noastră. La Teatrul «Barbu Șt. Delavrancea», în **Vinovați fără vină,** regizorul Ion Simionescu a avut de înfruntat tentațiile melodramei într-o distribuție cuprinzînd pe Angela Macri, Nicki Rădulescu, I. Răschitor. La Cluj — pe scena Teatrului Național, piesa **Lupii și oile** a fost înscenată de către doi actori ai teatrului: Al. Marius și G. Gherasim. În rolurile principale: Olimpia Arghir, Rodica Daminescu, Melania Ursu, Magda Tîlvan, Al. Marius, G. Gherasim, Marin Aurelian. Și totuși parcă prea mulți actori fac munca de regizori pe această scenă.

• Premieră pe țară la Iași cu piesa lui John Galsworthy (cunoscut în țara noastră mai mult ca romancier), **Fără mănuși.** O satiră virulentă, demascînd incisiv dedesubturile «lumii bune», parvenitismul, ipocrizia. Spectacolul a fost înscenat de către Cornel Todea cu mijloace artistice de calitate, realizînd în egală măsură investigația psihologică și atmosfera socială. El a condus interpreții spre cîteva creații remarcabile: Margareta Baciu, Șt. Dăncinescu, N. Veniaș, Virginia Bălănescu, Alf. Radwanski, Saul Taișler.

• Notăm un interesant spectacol realizat de regizorul Mihai Dimiu (în colaborare cu un talentat student al ultimului an de studii la regie — Eugen Bordușan) pe scena Teatrului popular din Focșani: **Șeful sectorului suflete.** În rolurile principale: C. Măru, C. Costin, Lucia Diaconu.

televiziune

DUMINICĂ 26 MARTIE. Concertul simfonic duminical — cu un atractiv program (vezi și rubrica «Muzica») (12.15) • În loc de siestă: **fotbal** (după-amiază) • **Magazin 111** (18.00) • O emisiune de zile mari: **Dialog la distanță.** Se înfruntă regiunile Hunedoara și Cluj, deopotrivă de bogate în resurse de artă populară. Prezentatori: George Carabin, Mihai Florea, Ion Besoiu (19.00).

LUNI 27 MARTIE. Ziua rezervată relașului este ocupată de două interesante meciuri în cadrul **Campionatului mondial de hochei** de la Viena: R. S. Cehoslovacă-Suedia (18.00) și U.R.S.S.-Canada (21.30).

MARȚI 28 MARTIE. «Cea de-a VI-a călătorie a căpitanului Cook» la rubrica **Călătorii geografice** (19.23) • «Muntele Mic» — în obiectivul rubricii turistice **O ilustrată pe adresa dv.** (19.50) • O transmisiune economică de la «Uzinele 23 August» pe tema arzătoare a economisirii metalului (20.00) • **Seară de teatru,** cu concursul actorilor Teatrului de stat din Arad. Vizionăm piesa lui Lope de Vega: «Pentru alții proastă, pentru ea deșteaptă» (20.30) • **Panoramic** — cu subiect, ca de obicei, rezervat (22.10).

MIERCURI 29 MARTIE. Din nou hochei: Suedia-Canada (15.00) și U.R.S.S.-R.S. Cehoslovacă (18,20) • După o emisiune de știință (20.20) putem urmări transmisă de la Cluj **Telecronica economică** (20.50) • O capodoperă a cinematografiei moderne italiene: filmul «Cele patru zile ale orașului Neapole» (21.20).

JOI 30 MARTIE. Pe micul ecran — O problemă la ordinea zilei: **Organizarea științifică a producției și a muncii** (19.35) • **Teleglob** ne invită să vizionăm filmul lui Lucian Penescu: «Parisul între două avioane» (20.00) • Soliștii Ansamblului folcloric «Perinița» și conducătorul său Ionel Budișteanu nu au nevoie de recomandări speciale (20.20) • Niște «Bomboane muzicale» — import de la DEFA-Berlin (20.50) • **Dicționar de personaje,** ajuns la litera I (21.20) • Balerinii Operei române de stat din Cluj ne oferă o **Seară de balet** (21.50).

VINERI 31 MARTIE. Emisiunea **Antologie școlară** înscrie în rubrica de azi un nume cu adînci rezonanțe în istoria culturii românești: Bogdan Petriceicu Hașdeu (18.30) • Violonistul Ion Voicu ne oferă în cadrul rubricii **Studioul muzical,** în impecabila sa execuție, Concertul nr. 5 de W.A. Mozart, acompaniat de Filarmonica bucureșteană sub bagheta lui Mircea Basarab (19.30) • La rubrica

Marica Munteanu

Cineaști contemporani ne întîlnim cu un nume mare: Michelangelo Antonioni (21.15) • Programul serii se încheie cu **Sărbătoarea primăverii** — cîntece și dansuri populare românești (22.00).

SÎMBĂTĂ 1 APRILIE (atenție la farse!). Cetățeni și edili **Față-n față** (19.23) • Neuitații comici **Stan și Bran** continuă și azi să ne descrețească frunțile (21.00) • Serialul **Sfîntul** (21.20) • Cîteva nume cu plăcută rezonanță: Magda Ianculescu, Vali Niculescu, Marica Munteanu, Ileana Iliescu, Nicolae Țăranu, Constantin Drăghici, Bojidar Petrov ș.a. într-o emisiune cu vădit iz operetistic: **Invitație la un bal vienez** (22.10).

sport

Pronosticul lui TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 12, etapa din 26 martie 1967

	Campionatul categoriei A	
I.	Rapid-Univ. Craiova	1
II.	Farul-Progresul	1
III.	U.T.A.-Petrolul	1 X
IV.	Steaua-Steagul roșu	1
V.	Univ. Cluj-Dinamo-Buc.	1 X
VI.	Politehnica-Dinamo-Pit.	1
VII.	Jiul-C.S.M.S.	1
	Campionatul categoriei B	
VIII.	Ceahlăul P. Neamț-Flacăra Moreni	1
IX.	C.F.R. Pașcani-Metalurgistul-Buc.	1
X.	Dinamo-Bacău-Chimia Suceava	1
XI.	C.S.M. Reșița-C.F.R. Timișoara	1 X
XII.	Gaz-Metan Mediaș-Vagonul Arad	1
XIII.	C.S.M. Sibiu-Minerul Baia Mare	1 X

coperta noastră

MARIA PIETRARU, tînăra dar cunoscuta interpretă vocală de muzică populară, solistă a ansamblului folcloric «Perinița». Ea a dus departe peste hotare faima cîntecului popular românesc și cu deosebire a celui moldovenesc.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

cadran internaţional

repriza a 2-a ...

«Oricum, nu veţi fi niciodată ministru într-un guvern Kennedy»... Cu aceste cuvinte ar fi pus capăt preşedintele Johnson unei discuţii aprinse între el şi ministrul de război al S.U.A.,Mc Namara. Relatînd episodul, ziaristul Olivier Todd menţionează că apostrofarea lui Mc Namara (cu fraza pe care o reproducem şi noi din articolul său) e de largă circulaţie la Washington. Poate că textul apostrofării e apocrif, scrie Todd, dar fapt este că «peste două zile, Mc Namara era acuzat de a-l fi pus la curent pe Robert Kennedy cu toate secretele Casei Albe în problemele vietnameze». Peste trei zile, el (McNamara — n.n.) a făcut o declaraţie televizată pentru a-şi afirma solidaritatea întreagă, totală şi definitivă cu preşedintele Johnson». Grabă, ea însăşi suspectă, poate, în ochii celor care se îndoiseră de această «solidaritate totală» — pentru că, aproape imediat, a urmat declaraţia lui Robert Kennedy în care senatorul se pronunţa pentru «încetarea imediată a bombardamentelor S.U.A. asupra R.D. Vietnam».

Este greu de presupus că între Johnson şi Mc Namara ar fi existat unele păreri deosebite în ce priveşte fondul războiului dus de S.U.A. în Vietnam, dar reacţia de dezaprobare pe care o trezeşte acest război în opinia publică americană determină ca unii politicieni să încline spre un punct de vedere mai realist, căreia i-a dat exprimare şi Kennedy. Faptul că însuşi ministrului de război i s-a atribuit o legătură cu reacţiile acestor politicieni (legătură pe care, indirect, el a negat-o în cuvîntarea sa televizată) este semnificativ pentru lărgirea curentului de opinie care dezaprobă politica administraţiei Iohnson în Vietnam.

Nu se cunosc precis mobilurile poziţiei lui Kennedy, dar în conflictul surd dintre el şi Casa Albă este pentru a doua oară cînd dezaprobă făţiş acţiuni de anvergură ale politicii externe oficiale. Anul trecut, după o călătorie în America Latină, senatorul sublinia «greşeala mare» care s-a comis prin intervenţia S.U.A. în Republica Dominicană.

Grupul Kennedy pare să fie foarte atent la barometrul opiniei publice. Recenta declaraţie a lui Robert Kennedy prin care dezaprobă escaladarea din Vietnam («nu cred că extinderea acestui război ar putea să ducă la obţinerea păcii») relevă, totodată, conturarea mai amplă a conflictului politic din partidul democrat.

Noua repriză a contradicţiilor dintre liderii partidului democrat ca şi perspectiva lor mai mult sau mai puţin depărtată, nu constituie prilej de optimism pentru oficialităţi. Şi episodul relatat de Olivier Todd o dovedeşte...

Eugen POP

După recentele tulburări din Aden, o misiune specială a O.N.U. a plecat în aceste zile la faţa locului pentru a studia situaţia şi a face recomandări în problema contribuţiei O.N.U. la organizarea alegerilor care urmează să aibă loc în acest teritoriu. Deocamdată, în Aden situaţia continuă să *rămînă explozivă iar autorităţile încearcă prin teroare să preîntîmpine* noi tulburări.

aplauze pentru artiştii români

În marile capitale, în cele mai îndepărtate oraşe ale lumii,prezenţa tot mai numeroasă a ansamblurilor artistice şi soliştilor români trezeşte admiraţie şi interes. Publicul răsplăteşte cu aplauze îndelungate pe solii artei interpretative din ţara noastră, iar ziarele consacră cronici elogioase turneelor întreprinse.

Cu puţine zile în urmă, sala Teatrului «Royal La Monnaie» din Bruxelles cunoştea un eveniment deosebit: reprezentarea «Trubadurului» de Verdi, operă care nu s-a mai jucat aici de mai bine de 15 ani. Artista emerită Elena Cernei, de la Teatrul de operă şi balet din Bucureşti, apărînd în rolul Azucenei, în cadrul a cinci reprezentaţii, a repurtat un strălucit succes. «Libre Belgique» consemnează: «Elena Cernei se afirmă ca o mezzo-soprană de o calitate excepţională, posedînd un registru grav, de o rară elocvenţă, talentul său dramatic egalînd talentul său vocal».

O puternică impresie a produs apariţia pe scena Teatrului Mare din Moscova a balerinilor Magdalena Popa şi Sergiu Ştefanschi, în «Lacul lebedelor» de Ceaikovski.

La Nürnberg ţara noastră a participat la Festivalul internaţional al teatrelor pentru copii şi tineret care a avut loc recent, prezentînd spectacolul cu piesa «Cel mai mare şi cel mai tare» de Alecu Popovici (muzica: Vasile Veselovschi), în interpretarea artiştilor Teatrului din Piatra Neamţ.

«Fränkische Tagespost» scrie că «acest turneu al românilor la Nürnberg a constituit o serbare strălucită, un triumf al teatrului comic. Tinerii actori de comedie din oraşul industrial Piatra Neamţ s-au dovedit a fi cei mai buni actori ai acestui Festival internaţional al teatrelor de tineret din Nürnberg».

VELCOME RECEPTIC
IDE MADAME BUTTERFL
回マダム·バタフライ世界コンクール

La concursul recent desfăşurat la Tokio pentru cea mai bună interpretare a rolului Cio Cio San din opera «Madame Butterfly» de Puccini a participat şi soprana Lucia Stănescu de la Opera din Cluj.

Sandu NAUMESCU

şi shinwell?

...Această întrebare, care, la rîndul ei, naşte alte întrebări în legătură cu viaţa internă a partidului laburist englez este vehiculată cu insistenţă la Londra, trezind o întreagă gamă de reacţii. Emmanuel Shinwell, personalitate proeminentă a partidului guvernamental, a lăsat să se înţeleagă — într-o declaraţie făcută la 14 martie — că, pînă la finele lunii va renunţa la funcţia sa de preşedinte al grupului parlamentar laburist.

În cercurile guvernamentale, declaraţia lui Shinwell nu a provocat totuşi o surpriză mare. În ultimele săptămîni s-a precipitat reacţia în lanţ a divergenţelor din interiorul grupului parlamentar laburist.

Este cunoscut că peste 100 de deputaţi laburişti au semnat o moţiune prin care dezaprobă acţiunile iniţiate de guvern în vederea aderării Angliei la Piaţa comună. Un important grup de parlamentari laburişti se opune angajamentelor Marii Britanii în regiunea Asiei de sud-est, precum şi creşterii cheltuielilor militare ale guvernului. Punerea la vot, în Camera Comunelor, a Cărţii Albe cu privire la bugetul militar a provocat o «adevărată revoltă» a opoziţiei din interiorul partidului laburist. Circa 60 de deputaţi laburişti s-au abţinut de la vot. În acelaşi timp, premierul Wilson a trebuit să înfrunte pe liderii sindicatelor care resping propunerea guvernului în legătură cu prelungirea perioadei de «îngheţare» a salariilor. Abandonarea politicii oficiale de către însuşi preşedintele grupului parlamentar laburist (Shinwell se opune, mai ales, încadrării Angliei în Piaţa comună) evidenţiază amplificarea conflictelor din sînul partidului de guvernămînt.

Va izbuti Wilson să oprească reacţia în lanţ? Şi cum? Prin reajustarea unor acte politice ale guvernului sau, din nou, prin încercarea de «disciplinare» a dizidenţilor? Sînt doar cîteva din întrebările pe care le readuce în actualitate trecerea lui Shinwell de partea «rebelilor».

N. RADU

„amishii“ — dezertori din civilizaţie

În secolul zborurilor cosmice, al creierelor electronice şi laserelor există vreo 40-50 de mii de oameni care, deşi ar putea beneficia de multe din cuceririle ştiinţei şi tehnicii contemporane, resping în mod deliberat civilizaţia modernă, străduindu-se să trăiască la fel ca strămoşii lor de acum 200-250 de ani. Este vorba de adepţii unei secte religioase stabiliţi în Statele Unite ale Americii.

Despre anacronismul modului de viaţă al acestor oameni, care încearcă în zadar să oprească timpul în loc, se ocupă pe larg un articol publicat recent sub semnătura lui Jean Améry în ziarul elveţian **Die Tat**.

«Amishii» reprezintă ramura «rebotezaţilor» care s-au desprins din secta «mannoniţilor» şi, din cauza persecuţiilor, au părăsit Europa în secolul al XVII-lea, plecînd în Lumea Nouă.

Astăzi, adepţii acestei secte trăiesc răspîndiţi pe întregul teritoriu al Statelor Unite, dar mai frecvent pot fi întîlniţi în statele Ohio şi Pennsylvania. Vorbesc o germană arhaică, împănată cu cuvinte englezeşti. care aduce aminte de limba germană folosită la redactarea bibliei luterane.

Economia închisă în limitele familiale stă la baza modului de viaţă al «amishilor»: aceştia se îmbracă cu haine croite şi cusute în casă, confecţionate din fire toarse şi ţesute în casă; singuri îşi tund părul, singuri își clădesc casele și își meșteresc mobilierul strict necesar.

Instruirea copiilor se face, după posibilități, tot la domiciliu, educația rezumîndu-se la citit, scris și la cele patru operații aritmetice. Doar instruirea biblică este mai largă.

În majoritatea lor, «amishii» se ocupă cu agricultura, lucrîndu-și ogoarele cu mijloace rudimentare. Practică doar cîteva meșteșuguri, ca cel de fierar, olar, rotar și șelar, pe care le consideră lipsite de păcat.

Sectanții ignoră telefonul și televizorul, nu frecventează cinematograful, locuiesc în case lipsite de cele mai elementare instalații sanitare. Nici unul dintre «amishi» nu posedă vreun vehicul motorizat.

În fața tabloului straniu și deprimant al felului de viață pe care și-l impun «amishii», nu poți să nu împărtășești concluziile la care ajunge autorul articolului din **Die Tat:** «Amishii oferă un exemplu de necontestat că fuga din civilizație, chiar acolo unde reușește, nu aduce oamenilor nicidecum o viață spirituală mai bogată. Toate primejdiile «lumii cibernetice» cu care — după cum afirmă unii — ne amenință ziua de mîine par minore în fața evidentei retrogradări umane a celor care, în loc să înfrunte aceste primejdii, le evită prin dezertare».

T. FLORIAN

Aspect de la una din numeroasele luări de atitudine ale opiniei publice din diferite părți ale lumii împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam: demonstrație pe străzile capitalei belgiene.

un nou spectacol peter weiss

«Orice cuvînt scris și tipărit e politic» afirmă prima teză a veritabilului manifest programatic al dramaturgului Peter Weiss intitulat «Decalogul muncii unui autor în lumea împărțită».

Credincios acestui crez, a fost conceput și realizat de dramaturg spectacolul cu piesa «Die Ermittlung» («Ancheta») — prezentat anii trecuți în Berlinul occidental — și care retopea, într-o concepție dramatică proprie, momente autentice ale procesului intentat la Frankfurt pe Main cu cițiva ani în urmă unui grup de criminali naziști.

Pe aceeași linie, a teatrului politic, evoluează și cea mai recentă piesă a lui Peter Weiss, «Sangen Om Scrapuken» — «Cîntecul fanfaronadei»—reprezentată în această stagiune pe scena teatrului «Scala» din Stockholm. (Dramaturgul, emigrat din Germania în 1938, împreună cu familia, trăiește în prezent în capitala Suediei.)

«Cîntecul fanfaronadei» — precizează critica dramatică suedeză—constituie un puternic act de acuzare la adresa colonialismului portughez, reprezintă o manifestare de solidaritate cu lupta de eliberare a patrioților angolezi. În același timp ziarele din Stockholm semnalează originalitatea construcției lucrării și a înscenării spectacolului.

Modalitățile sugestive în care este realizat spectacolul l-a făcut pe cronicarul teatral al publicației «Jeune Afrique» să declare că în ciuda necunoașterii limbii suedeze, mesajul piesei i-a părut «de o limpezime neobișnuită» iar traducerea textului aproape superfluă.

«Cîntecul fanfaronadei» își găsește locul firesc în mișcarea culturală vest-europeană, între reușitele teatrului politic din ultimii ani, care înscrie ca piese de rezistență «Cazul Oppenheimer» — spectacol realizat de Jean Vilar la teatrul«Athénee»din Paris (și reluat pe alte scene europene) — «Vicarul» lui Rolf Hochhuth și, bineînțeles, precedentele lucrări ale lui Peter Weiss.

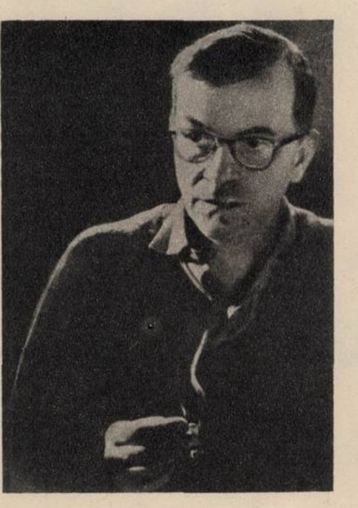

Peter Weiss.

***Corneliu* VLAD**

Timp de mai bine de o lună a durat desfășurarea originalului raliu saharian de iahturi cu roți pe traseul Colomb - Bechar (la granița Algeriei cu Marocul) — Nouakchott (capitala Mauritaniei) ce a însumat circa 3 000 km. Dintre cele 12 echipaje au ajuns la capătul cursei doar 8. În fotografie: iahturile cu roți «navigînd» pe marea de nisip sahariană.

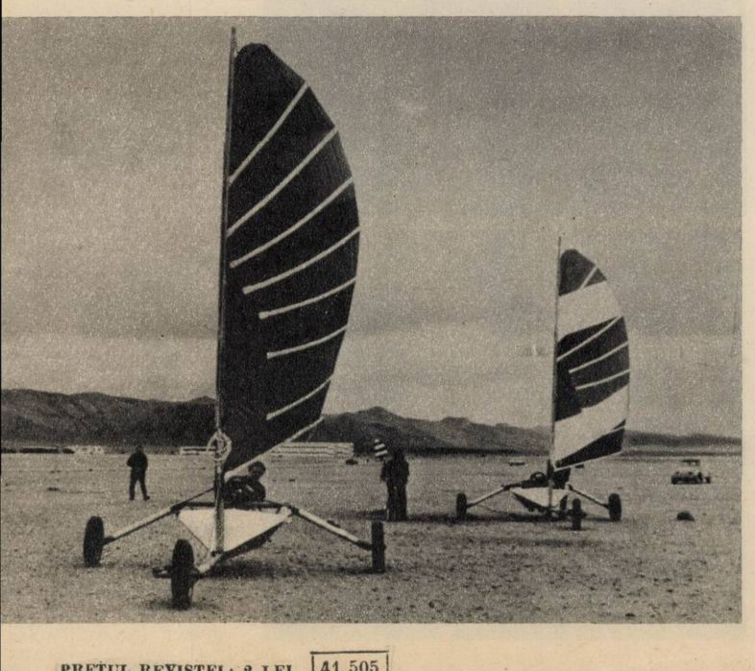

o artă născută în iurtă

În viața mongolilor, articolele din lemn au jucat un rol important. Născute în iurta crescătorilor de animale, ele au fost realizate de mîinile araților nomazi. În zilele lungi de iarnă, așezat lîngă foc, păstorul se transforma adeseori în artist. Cu un simplu cuțitaș, el cioplea în lemn vase, lădițe, jucării, piese de șah, instrumente muzicale și obiecte decorative. Motivele care împodobesc aceste adevărate opere de artă sînt luate, în general, din viața animalelor.

Sculptorii mongoli au transmis măiestria lor din tată în fiu. Ei cunoșteau diferite metode de prelucrare a lemnului, avînd un simț deosebit al proporțiilor. După victoria revoluției populare din 1921, în viața poporului mongol au avut loc transformări profunde. Lichidarea analfabetismului, participarea oamenilor muncii la construirea socialismului au avut o influență binefăcătoare și asupra artei populare și, în special, asupra sculpturii în lemn. Dacă în trecut figurinele și diferitele obiecte decorative erau impregnate de convenționalism, în lucrările sculptorilor contemporani se observă o tendință spre realism — figurile au început să se diferențieze, căpătînd individualitate.

De pildă, sculptorul Avirmid din aimacul Arhangaisk a creat un morin-hur (instrument muzical foarte răspîndit în Mongolia) — de o formă și o frumusețe neobișnuite, sculptat în lemn și apoi pictat.

Sculptorii din Jamianșarab împodobesc instrumentele lor cu cîte 2-3 capete de cal, cei din Ghelengdandar — cu diferite motive ornamentale, de multe ori cu capete de dragon.

Se poate spune că sculptura mongolă modernă este deosebit de dinamică și expresivă. Se remarcă, în special, sculptorii Dandinjaba, Senghe din Ulan-Bator (cu seria epică «Calul»), maestrul din Namhaidagva, Orgodola (cu sculptura «Animalele din Gobi») și Luvsanțeren, autorul sculpturii «Tigrul», o operă foarte expresivă și dinamică.

Al. POMPILIU

din lume adunate

Post-scriptum la ceremonia de adio a plecării trupelor americane din Franța. Acțiuni deliberate și întîmplătoare care au laolaltă aceeași semnificație. În cuvîntarea sa, făcînd aluzie la divergențele americano-franceze în problema staționării trupelor, generalul american Lyman Lemnitzer a spus: «Regretăm foarte mult că trebuie să părăsim Franța». Generalul francez Dio i-a ripostat prompt în discursul său: «Ca soldați obișnuiți să-și strîngă cortul și să plece, noi înțelegem regretul pe care tocmai l-ați exprimat». Pînă aici totul a fost deliberat. Cînd însă la sfîrșitul ceremoniei generalul Lemnitzer i-a întins mîna generalului Dio, acesta i-a răspuns ducîndu-și mîna la chipiu. Dîndu-și seama că în fața lui se află o mînă întinsă generalul Dio s-a grăbit să o strîngă dar nu a mai întîlnit-o pentru că generalul Lemnitzer o ținea deja la chipiu. «Lipsă de coordonare a mișcărilor», remarca un ziar dar... numai în acest domeniu.

*

Piesa «Ștampila» a tînărului american Edward Barman care studiază în Anglia s-a bucurat de un deosebit succes pe scena teatrului londonez Mercury. Lucrarea sa de debut înfățișează frămîntările morale ale unui tînăr chemat sub arme în Vietnam. Nu știu dacă gestul a fost deliberat sau totul se datorește unei pure întîmplări, dar în ajunul premierei Barman a primit o scrisoare din partea oficialităților americane prin care este «încorporat pentru Vietnam». «Este ridicol! — a exclamat Barman. Eu sînt inapt din punct de vedere medical și am radiografii care o dovedesc». Se vede treaba că cineva a vrut să-i demonstreze în mod convingător că o «ștampilă» oficială e mai tare decît «ștampila» sa dramatică. Piesa continuă.

*

Un proprietar de restaurant din San Francisco, de origine malaieză, a pierdut procesul intentat celui ce l-a atacat în localul său din cauză că «nu a putut identifica în mod satisfăcător în fața Curții fizionomia agresorului său». «Domnule judecător, a explicat în zadar malaiezul, mi-e greu să fac această identificare. Pentru mine toți americanii au aceeași înfățișare».

Verdictul Curții poate fi în esență interpretat în două feluri: ori ca o invitație la noi atacuri împotriva proprietarului incapabil să-și identifice agresorii, sau ca o pledoarie pentru o mai bună cunoaștere între oameni drept mijloc preventiv de apărare împotriva oricărei întîmplări neprevizibile.

Nicolae URECHE

Generalii Lemnitzer (centru) și Dio (al doilea din dreapta) la ceremonia de adio a plecării trupelor americane din Franța.

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

Dacă veți prefera, ca și mine, produsele „1 SEPTEMBRIE“ - Satu Mare, treburile gospodărești vor fi mai ușoare.

«GUTIN», mașină de gătit cu combustibili solizi (model S 102).

«CARBOLUX», sobă metalică pentru încălzit cu combustibili solizi (model S.I.110)

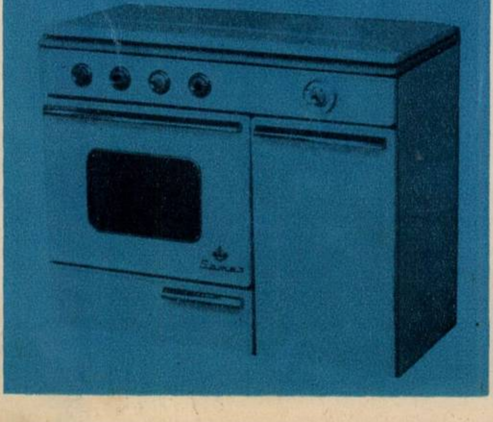

«SOMEȘ», mașină de gătit cu combustibili gazoși, cu 3 ochiuri, cuptor și ceas avertizor (model 307).

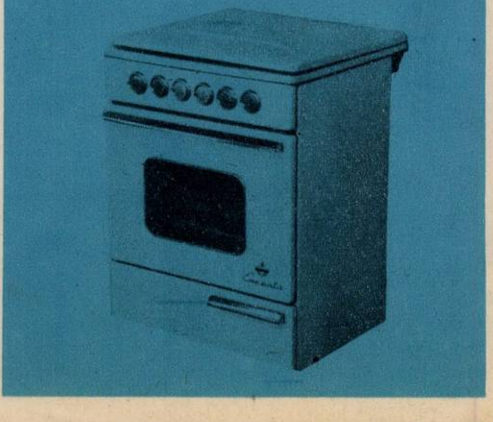

«CARPAȚI 3», mașină de gătit cu combustibili gazoși, cu 4 ochiuri, cuptor și grătar (model 405).

1 SEPTEMBRIE SATU-MARE

ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT «1 SEPTEMBRIE» SATU-MARE